

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
ეკონომიკისა და სამართლის ინსტიტუტი

ქართული სამართლის ძებლები

ტომი VIII

სასამართლო არჯა-ოქმები

და

კერძო-სამართლებრივი აქტები

ტექსტები გამოსაცემად მოამზადა და შენიშვნები დაურთო
პროფ. ი. ღოლიძემ

გამომცემლობა „მეცნიერება“

თბილისი

1985

34 (C41) (09)
34 (47.922) (09)
ქ 279

„ქართული სამართლის ძეგლების“ VIII ტომი შეიცავს XVIII—XIX სს. სასამართლო არზა-ოქმებს (1789—1853 წწ.) და XV—XVIII სს. კერძო-სამართლებრივ აქტებს. ამ ხელნაწერი საბუთების დიდი ნაწილი პირველად ქვეყნდება. ტომში შესულ საბუთებს დიდი მნიშვნელობა აქვთ არა მარტო სამართალწარმოებისა და სასამართლო წყობილების ისტორიის, არამედ გვიანდროდღაური ხანის სოციალურ-ეკონომიკური ისტორიის შესასწავლადაც.

ტომს ერთვის წინასიტყვაობა, არქეოლოგიური შენიშვნები, საკუთარ სახელთა და ტერმინთა საძიებლები.

წინასწარმეტყველება

წინამდებარე ტომით მთავრდება პუბლიკაცია „ქართული სამართლის ძეგლების“ რვატომეულისა, რომლის პირველი ტომი 1963 წელს გამოქვეყნდა. აქ საჭიროდ მიგვაჩნია მოკლედ მაინც შევჩერდეთ ქართული საისტორიო საბუთების შეკრება-გამოქვეყნების ისტორიაზე.

ვახუშტი ბატონიშვილის შემდეგ ქართული სიგელ-გუჯრების შესწავლის საშვილიშვილო საქმის მოთავე აკად. მარი ბროსე იყო, რომელიც თავის წერილებში ქართველ მოღვაწეებს დაბეჯითებით სთხოვდა ამ ტიპის საბუთების შეკრებასა და გადმოწერას. „თქვენ კეთილად შენიშნეთ ესე, წერდა პ. იოსელიანი მ. ბროსეს 1839 წ., რომ უ გ უ ჯ რ ე ბ ო დ ის ტ ო რ ი ის ა ქ მ ნ ა და კ რ ი ტ ი კ ი ს ა პ ო ვ ნ ა ს რ უ ლ ი ა დ შე უ ძ ლ ე ბ ე ლ ი ა“. სიგელ-გუჯრების დიდ სამეცნიერო მნიშვნელობას კვლავაც რომ ხაზგასმით აღნიშნავდა, მ. ბროსე 1857 წ. სწერდა დ. ბაქრაძეს: „პ ი რ ვ ე ლ ი წ ყ ა რ ო ქ ა რ თ უ ლ ი ის ტ ო რ ი ის ა უ ნ და ი ყ ვ ნ ე ნ გ უ ჯ რ ე ბ ი და ზ ე დ წ ა რ წ ე რ ა ე ბ ი... ეს არის პირველი ნამდვილი წყარო და საფუძველი ისტორიისა“.

ქართული სიგელ-გუჯრები პერიოდულ გამოცემებში უკვე XIX ს. შუა წლებიდან იბეჭდებოდა („ცისკარი“, „დროება“, „ივერია“ და სხვ.). 1866 წლიდან მოყოლებული არაერთი მნიშვნელოვანი საბუთი გამოქვეყნდა „АКАК“-ის ტომებში.

სიგელ-გუჯრების ს ის ტ ე მ უ რ ი პ უ ბ ლ ი კ ა ც ი ა პირველად ცნობილმა იურისტმა და მწიგნობარმა დიმიტრი ფურცელაძემ (1818—1890) წამოიწყო. ხელნაწერთა ინსტიტუტის А—76 ნუსხას 248-ე გვერდზე ბოლოში ასეთი მინაწერი აქვს: „Читал Д. Пурцеладзе. 1852 г. декабря 10“. აქედან ჩანს, რომ დ. ფურცელაძეს ქართული საისტორიო საბუთების შესწავლა ჯერ კიდევ ახალგაზრდობის წლებში დაუწყია. გაზეთ „Кавказ“-ის 1864 წლის 84-ე ნომერში გამოქვეყნებულ წერილის — „О крепостном состоянии в Грузии“ — სქოლიოში ის შენიშნავდა: „К этому убеждению привело нас прочтение всех княжеских и дворянских грамот, хранящихся в тифлисском депутат-

დკომ собрании“. წერილში იგი ხშირად იმოწმებს ამჟამად საქართველოს ცენტრარქივში დაცულ საისტორიო საბუთების პირების დავთრებს (59 წიგნი), რომლებიც გადაწერილია XIX ს. ოციან წლებში

წლების განმავლობაში მრავალრიცხოვანი ხელნაწერი საბუთების შესწავლისა და თარგმნის შედეგად, მან რუსულ ენაზე გამოაქვეყნა ქართული სიგელ-გუჯრების სამი წიგნი: „Дворянские грамоты“, „Крестьянские грамоты“ და „Церковные гуджари“, რომლებიც თბილისში 1881 წლის სექტემბერში გამართულ V არქეოლოგიური ყრილობის მასალებად იყო წარდგენილი.

დ. ფურცელაძის დასახელებულმა პუბლიკაციამ დიდი როლი შეასრულა საქართველოს ისტორიის მრავალფეროვანი საკითხების მეცნიერული შესწავლის საქმეში. საუკუნის განმავლობაში მას იმოწმებდნენ და დღესაც იმოწმებენ საქართველოს ისტორიის ყველა დარგის ქართველი, რუსი და უცხო მკვლევარნი.

მაგრამ, როგორც პირველ სერიოზულ ცდას, ამ გამოცემას მნიშვნელოვანი შეცდომები და ხარვეზებიც თან ახლდა, რომელთა მკაცრი კრიტიკა ჯერ კიდევ დ. უორდანიამ მოგვცა: „ჩვენ განხილული გვაქვს უმეტესი ნაწილი იმ საბუთებისა, რომელნიც შემოკლებით დაუბეჭდავს დ. ფურცელაძეს და სამწუხაროდ დავრწმუნდით, რომ ეს საბუთები გადამახინჯებით შემოტანილია დ. ფურცელაძის „Гуджар“-ებში. გარდა ამისა, იმ საბუთებისაგან, რომელნიც დ. ფურცელაძეს თარიღებიანად აქვს აღნიშნული და წლებს უსხამს, სრულიად უთარიღონი აღმოჩნდნენ, ხოლო თარიღებიანს გუჯრებშიც ისე გადაურეგია თარიღები და ქრონოლოგია, რომ ამაებზედ დამყარება სამეცნიერო გამოკვლევისა შეუძლებელი ჰხდება“ („შიომღვიმის საბუთები“, 1896, გვ. IV). შემდეგ გვერდებზე (V—VI) თ. უორდანიას მოყავს საბუთების დ. ფურცელაძისეული გამოცემის მცდარი დათარიღების ცხრილი.

დ. ფურცელაძის პუბლიკაციის მთავარი ნაკლის შესახებ ივ. ჯავახიშვილი ჯერ კიდევ 1918 წელს წერდა: „მართალია, პირველად დ. ფურცელაძემ დაიწყო ამ დარგში მუშაობა, მაგრამ მან თავის ხელითვე ძირი გაჩოქოთ ხარა ამ საქმეს და მისი განვითარება შეუძლებელს გაჰხდა იმიტომ, რომ თვით საბუთების ქართული ტექსტის დაბეჭდვის მაგიერ მან მხოლოდ მათი რუსული შემოკლებული თარგმანები დაბეჭდა“ („მრავალთავი“, V, 1975, გვ. 255).

1892—1897 წლებში გამოქვეყნდა თ. უორდანიას „ქრონიკების“ ორი დიდი ტომი. ბ-ნ ივანეს სიტყვებით, „თ. უორდანიამაც, რომელსაც ამ დარგში საპატიო ღვაწლი მიუძღვის, თავის შრომას სანახევ-

როდღისებამ დაუკარგა მით, რომ საბუთები შემოკლებით გამოაქვეყნა და ისინი მრავალი სხვა წყაროების ცნობებში აქა-იქ ჩაურთო და ამის გამო მათ მხოლოდ დამხმარე ხასიათის თვისება მიანიჭა“ (იქვე, გვ. 255).

1899—1910 წლებში ექ. თაყაიშვილმა გამოსცა „საქართველოს სიძველენის“ სამი დიდი ტომი, რომელშიც შევიდა XI—XIX საუკუნეების უმნიშვნელოვანესი საისტორიო საბუთები. „ბატონ თაყაიშვილმა საისტორიო ძეგლების და საბუთების გამოცემით ეგოლენ დიდი სამსახური გაუწია ქართულ საისტორიო მეცნიერებას, რომ თანამედროვე მკვლევარი იმის მეთედსაც ვერ გააკეთებდა ბატონ თაყაიშვილის მრავალ ნაშრომს რომ საამისოდ ნიადაგი არ მოემზადებინა“ (იქვე, გვ. 256).

1913 წელს ს. კაკაბაძემ გამოაქვეყნა „ისტორიული საბუთები“ ხუთ წიგნად. კრებული უმთავრესად შეიცავს XV—XVIII საუკუნეების იმ საბუთების სრულ ტექსტებს, ხელნაწერის ორთოგრაფიისა და განკვეთილობის ნიშნების დაცვით, რომელიც შემოკლებით იყო დაბეჭდილი თ. ჟორდანიას „ქრონიკებში“. მანვე 1921 წელს ორ წიგნად გამოსცა „დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო საბუთები“ (XV—XIX სს.). ტექსტები გამოქვეყნებულია შემოკლებით, საბუთების ღვთისმეტყველური შესავლისა და კრულობითი ნაწილის გამოტოვებით. დასახელებულ პუბლიკაციას სხვა მნიშვნელოვანი ნაკლოვანებებიც აქვს, რასაც თვით გამომცემელიც კარგად გრძნობდა, როცა აღნიშნავდა: „მე იძულებული ვიყავი დაგკმაყოფილებულიყავი საბუთების არა სრული გადმოწერით, ღვთისმეტყველურ წინა და ბოლო სიტყვაობათა გამოკლებით, რადგანაც მუშაობა სწარმოებდა არახელსაყრელ პირობებში და მე ვისწრაფოდი მოკლე ხანში რაც შეიძლება მეტი საბუთის გადაწერას. ამ გარემოებამ იქონია გავლენა წინამდებარე გამოცემის ხასიათზე. მასში მოთავსებული საბუთები დაბეჭდილია ისე, როგორც თავის დროზე გადმოწერილ იქმნა. შეჯერება დედნებთან და მით უმეტეს გადმოუწერელ ტექსტების შევსება, საბუთების გადატანის გამო ჩრდილოეთ კავკასიაში ჯერ კიდევ 1915 წ. ამჟამად შეუძლებელი იყო. ამისდა მიხედვით ამ გამოცემას შეიძლება მისცემოდა წინასწარ გამოცემის ხასიათი. დროებით, რასაკვირველია, სანამ შესაძლებელი იქმნება საბუთების ჯეროვანი გამოცემა, ასეთს გამოცემასაც შეუძლია ჩვენს ისტორიულ მეცნიერებას სამსახური გაუწიოს“. მართლაც, მიუხედავად გამომცემლის ასეთი მკაცრი თვითკრიტიკული შეფასებისა, ამ გამოცემამ დიდი სამსახური გაუწია ქართულ საისტორიო მეცნიერებას. დასახელებული პუბლიკაციის მნიშვნელობა იმ

მხრივაც დიდი, რომ მასში შესული ბევრი საბუთი სამოქალაქო ომის დროს ჩრდილოეთ კავკასიაში სამუდამოდ განადგურდა.

ქართული საისტორიო საბუთების რევიზიამდელი პუბლიკაციების მეცნიერულ მნიშვნელობას რომ აფასებდა, ივ. ჯავახიშვილი წერდა: „იმ დიდი და უცილობელი ღვაწლისდა მიუხედავად, რომელიც ზემოდ დასახელებულ გამომცემელთ მიუძღვით, უნდა აღინიშნოს. რომ არცერთი მათი გამომცემთაგანი თ ა ნ ა მ ე დ რ ო ვ ე მ ე ც ნ ი ე რ უ ლ მ ო თ ხ ო ვ ნ ი ლ ე ბ ა ს ა რ ა კ მ ა ყ ო ფ ი ლ ე ბ ს, არცერთს მათგანს გამოქვეყნებული საბუთები გამომცემადე თავისდათავად ვითარცა დიპლომატიკის ძეგლი, არ შეუსწავლიათ და დაუფასებიათ და სწორედ ამიტომაც არის, რომ აქ ნამდვილი და ნატყუარი საბუთები ერთიერთმანეთშია არეული და ყალბი ნამდვილად არის მიჩნეული. ყველა ამ თვისებისა და ნაკლის გამო ზემოაღნიშნული კრებულები შეიძლება მხოლოდ წ ი ნ ა ს წ ა რ გ ა მ ო ც ე მ ა დ ჩ ა ი თ ვ ა ლ ო ს და მათი ხელახალი ჭეროვანი გამოცემა ახლო მომავალში აუცილებელია“ („ქართული დიპლომატიკა“, 1926, გვ. 19).

როგორც „ქართული სამართლის ძეგლების“ III ტომში აღენიშნეთ, სამართლის ძეგლების პირველ სანიმუშო გამომცემას წარმოადგენს ლ. მუსხელიშვილის „ვაჰანის ქუაბთა განგება“ (1939 წ.).

რაც შეეხება ქართულ საისტორიო საბუთებს, ტექსტების კრიტიკული გამოცემის პირველ ცდად უნდა ჩაითვალოს აკად. ნ. ბერძენიშვილის პუბლიკაციები: „მასალები საქართველოს ეკონომიური ისტორიისათვის“, ტ. I—III (1938—1955 წწ.) და „დოკუმენტები საქართველოს სოციალური ისტორიიდან“, ტ. I—II (1940—1953 წწ.).

1936 წელს ივ. ჯავახიშვილის მიერ შედგენილი ქართული საისტორიო წყაროების საგამომცემლო გეგმის პროექტის მიხედვით, იურიდიული ტექსტების ხაზით პირველ რიგში გამოსაცემად უნდა მომზადებულიყო ქვემოთ დასახელებული სამართლის ძეგლები:

1. „დიდი სჯულის კანონის“ ყველა რედაქცია.
2. ეფთუმე მთაწმინდელის „მცირე სჯულის კანონი“.
3. ეფთუმე მთაწმინდელის „კანონნი შეცოდებულთანი“.
4. „ქართული საერო სამართლის ძეგლები“.

(იხ. „მრავალთავი“, V, 1975, გვ. 269).
დიდი მოძღვრის ეს ანდერძი დღეს ძირითადად შესრულებულია. ხელნაწერთა ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომელთა მიერ გამოცემუ-

ლია „დიდი სჯულისკანონისა“ და „მცირე სჯულისკანონის“ კრიტიკული ტექსტები. გამოქვეყნებულია ვახტანგ VI-ის „დასტურლამალი“ და „სამართლის წიგნი“, ხოლო ქართული სამართლის სხვა ძეგლები (ბექა-აღბუღას სამართალი, გიორგი ბრწყინვალის ძეგლის დადება და კათალიკოსთა სამართალი) გამოცემულია უძველესი ნუსხების მიხედვით. გამოქვეყნებულია აგრეთვე საქართველოში მოქმედი ბერძნული და სომხური კანონები, რომლებიც XVIII ს. დამდეგს ვახტანგ მეექვსემ თავის სამართლის წიგნთა კრებულში შეიტანა. მართალია, ეს გამოცემები საბოლოოდ დადგენილ კრიტიკულ ტექსტებს არ წარმოადგენენ, მაგრამ რამდენადაც ისინი უძველეს ნუსხებს ემყარებიან, დღესდღეობით სანდო და რიგიან გამოცემებად უნდა ჩაითვალოს.

ქართული საერთო სამართლის წიგნებს გარდა, გამოცემულია აგრეთვე უმნიშვნელოვანესი საერთო საკანონმდებლო და საეკლესიო საკანონმდებლო აქტებიც (იხ. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. II, 1966 და ტ. III, 1970).

ქართული სამართლის სხვა წერილობით წყაროებს შორის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სასამართლო განჩინებანი და სასამართლო არზა-ოქმები, რომლებშიც ასახულია სასამართლო პრაქტიკის მდიდარი მასალა. ამ მასალების დიდი ნაწილი, ხელნაწერთა ფონდებში რომ არის დაცული, პირველად გამოქვეყნდა „ქართული სამართლის ძეგლების“ IV, V, VI, VII და VIII ტომებში, სადაც მოცემულია სასამართლო აქტების მეცნიერული კლასიფიკაციის ცდა.

„ქართული სამართლის ძეგლების“ წინამდებარე მერვე ტომი, რომელიც მეშვიდე ტომის უშუალო გაგრძელებაა, შეიცავს სასამართლო არზა-ოქმებს 1789 წლის აგვისტოდან 1853 წლის მაისამდე. აღმოსავლეთ საქართველოს რუსეთთან შეერთების და ქართლ-კახეთის სამეფოს გაუქმების პირველ წლებში. როგორც წესი, მთხოვნელები არზებით სამოქალაქო მმართველობას მიმართავდნენ.

ჩვენი მასალების მიხედვით დავით მეშვიდრე გამგებლის უკანასკნელი ოქმი წარწერილია არზაზე 1801 წლის 26 აგვისტოს. ვახტანგ ბატონიშვილისა — 1802 წლის 21 მარტს. დარეჯან დედოფლისა — 1803 წლის 6 მარტს, ხოლო ანტონ II-ისა — 1808 წლის 8 სექტემბერს (იხ. საბ. №№ 777, 783, 788 და 791). მაგრამ მაშინაც რეალური სასამართლო ხელისუფლებით ისინი უკვე აღარ სარგებლობდნენ.

ჩვენი პუბლიკაციის მიხედვით საქართველოს სამოქალაქო მმართველობის პირველი ოქმი, რომელიც წარწერილია არზაზე, 1801 წლის 27 ივნისით თარიღდება (საბ. № 774). ოქმს ხელს აწერენ: „გენერალ-

მაიორი ლაზარევი, თავადი იოანე ჩოლაყოვი, თავადი სულხან თუმანოვი და თავადი ეგნატი თუმანოვი. 1801 წლის 13 სექტემბრიდან ამ ხელრთვებს ემატება ზაალ ბარათოვის, ხოლო 1802 წლის მარტიდან მღივნების შიოშ თუმანოვისა და სერგი ქობულაშვილის ხელმოწერები.

ტომში იბეჭდება სამეგრელოს სამთავროს უკანასკნელი წლების (1840—1856) უმნიშვნელოვანესი საკანონმდებლო აქტები, რომლებშიც ჩამოყალიბებულია სამთავროს ადმინისტრაციული მმართველობის, სასამართლოს წყობილებისა და სამართალწარმოების წესები და ინსტიტუტები. აქვე ქვეყნდება სამეგრელოს უკანასკნელი მთავრის დავით დადიანის რამდენიმე ოქმიანი არზა, რომლებიც თავისი ფორმითა და ტერმინოლოგიით განსხვავდება ქართლ-კახეთის არზა-ოქმებისაგან.

წინამდებარე ტომში დაბეჭდილი 798 არზა-ოქმიდან მხოლოდ ორ საბუთს არა აქვს ოქმი (საბ. №№ 66 და 332), ხოლო ერთი საბუთი (№ 513) სასამართლო განჩინებაა. დანარჩენი საბუთები ოქმიან არზებს წარმოადგენენ.

ყოველი ხალხის სამართლის ისტორიის შესწავლისათვის პირველხარისხოვანი მნიშვნელობა აქვს ე. წ. კერძო სამართლებრივ აქტებს (ნასყიდობის, გაცვლილობის, ანდერძის, აზატობის, თავდებობის, სესხის, ჩუქების, გირავნობის, ქირავნობის, იჯარის, შეყრილობის, სახლისკაცობის, საფიცრის, ამხანაგობის, მიზარების და სხვ. წიგნებს). ასეთ ხელშეკრულება-გარიგებებში ბევრი ისეთი ცნობაა დაცული, რომელიც სამართლის წიგნთა ნორმებში არ მოიპოვება. ამიტომ სწორედ მათი შესწავლით ხერხდება ვალდებულებითი სამართლის უმნიშვნელოვანესი ინსტიტუტების შინაარსის გამოკვლევა.

წინამდებარე ტომში იბეჭდება 125 ტიპიური კერძო-სამართლებრივი აქტი, რომლებიც XV—XVIII სს. მოიცავს. ამ საბუთების მნიშვნელოვანი ნაწილი, ხელნაწერთა ფონდებში რომ არის დაცული, პირველად ქვეყნდება. აქვე იბეჭდება ორიოდ ოფიციალური (საჯარო) ხასიათის საბუთიც (№№ 842, 855, 865, 878, 941), რომლებიც კერძო-სამართლებრივ გარიგებებს არ მიეკუთვნება.

კერძო-სამართლებრივი აქტებიდან დიდ ნაწილს ნასყიდობის წიგნები შეადგენენ. ნასყიდობა ქართული სამოქალაქო სამართლის უძველესი ინსტიტუტია. პირველი ცნობა ნასყიდობის შესახებ ჩვენამდე შემონახულ საბუთებს შორის დაცულია წყისეს წარწერაში (616—619 წწ.). რაც შეეხება ნასყიდობას, როგორც დიპლომატიკურ საბუთს, ჩვენამდე მოღწეულ საბუთთა შორის უძველესია IX—X საუკუნის მიჯნაზე (893—918) შედგენილი —

ფ ა ვ ნ ე ლ თ ა ნ ა ს ყ ი დ ო ბ ი ს დ ა წ ე რ ი ლ ი („ქართული სამართ. ძეგ.“, ტ. I, 1963, № 1). წინამდებარე ტომში XV—XVIII სს. ნასყიდობის რამდენიმე ტიპური საბუთი იბეჭდება.

ნასყიდობის თავდაპირველი ფორმა, როგორც ცნობილია, გ ა ც ვ ლ ი ლ ო ბ ა ი ყ ო. უხსოვარი დროიდან აღამიანები ნიეთს ნიეთზე, საქონელს საქონელზე ცვლიდნენ. ფულის გაჩენის შემდეგაც კი ნასყიდობა დიდხანს ინარჩუნებს გაცვლილობის ბუნებას, გაცვლილობის ადრინდელი წიგნების დიდი ნაწილი დაკარგული ჩანს. ტომში შესული გაცვლილობის წიგნებიდან უძველესია 1671 წლის საბუთი.

აღსანიშნავია, რომ ვახტანგ VI-ის სამართლის წიგნში გ ი რ ა ვ ნ ო ბ ი ს უ ფ ლ ე ბ ი ს მომწესრიგებელი ნორმები და თვით ტერმინიც „გ ი რ ა ო“ არ მოიპოვება. „გ ი რ ა ო სხვათა ენაა, ქართულად წინ დი ჰქვიან“ (საბა). გ ი რ ა ო სპარსული სიტყვაა, რომელიც გვიან შემოდის ქართულში. ძველ ქართულ სამართალში მის ნაცვლად წინ დი იხმარებოდა. ჩვენს ხელთ არსებული მასალას მიხედვით (იხ. საბ. № 850) ტერმინი გ ი რ ა ო, თუ არ ვცდებით, XVII საუკუნიდან მკვიდრდება, მაგრამ აღნიშნული საუკუნის მიწურულის ვალისა და გირაოს მხოლოდ რამდენიმე წიგნია შემონახული (იხ. საბ. №№ 864, 867, 877, 880). უფრო დაწვრილებით გირავნობის უფლების შესახებ იხ. ჩვენი „ძველი ქართული სამართალი“, 1953, გვ. 177—185; „საქართველოს ჩვეულებითი სჯული“ 1960, გვ. 93—102.

ქართულ ორიგინალურ საისტორიო წყაროებში უძველესი ცნობები ან დერძის შესახებ დაცულია სერაპიონ ზარზმელისა და გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებათა წიგნებში. ან დერძის წიგნის სახით კი ჩვენამდე მოღწეულია სამი უძველესი საბუთი: ორი ან დერძი დავით აღმაშენებლისა (1123 და 1125 წლ.) და ან დერძი გრიგოლ ქართლის ერისთავთ-ერისთავისა. რომელიც შედგენილია 1247—1249 წლებში („ქართ. სამართ. ძეგლები“, II, 1966, საბ. №№ 7, 8 და 18). გრიგოლ ერისთავთ-ერისთავის საბუთი წარმოადგენს ანდერძის წიგნის ტიპურ, სამაგალითო ნიმუშს. წინამდებარე ტომში ქვეყნდება 1477 წ. ან დერძი მამისა მეჩინებეთ უხუცესისა, რომელიც მთლიანად დედნის სახით ჩვენამდე მოღწეულ ანდერძის წიგნის უძველეს საბუთს წარმოადგენს. XVI—XVIII სს. ანდერძის წიგნები დაკარგული ჩანს. წინამდებარე ტომში XVIII ს. მხოლოდ ათიოდე ანდერძის წიგნი იბეჭდება: ანდერძის წიგნები საკმაო რაოდენობითაა შემონახული XIX საუკუნიდან.

ჩვენი პუბლიკაციის მიხედვით გაყრილობის უძველესი წიგნი 1523 წლით თარიღდება („ქართ. სამართ. ძეგლები“, IV,

1972, № 1). წინამდებარე ტომში დაბეჭდილი უძველესი შეყრილობის წიგნი კი 1624 წელსაა შედგენილი.

რაც შეეხება აზატობის, თავდებობისა და შვილად აყვანის წიგნებს, XVII ს. მხოლოდ ორიოდ საბუთი იბეჭდება.

ტომში შესული ყველა დანარჩენი კერძო-სამართლებრივი აქტი შედგენილია XVIII—XIX საუკუნეებში.

ტომის დანართში იბეჭდება XI—XIX სს. მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო აქტები, რომელთა დიდი ნაწილი ბოლო წლებში გამოვაკლინეთ.

სამ ათეულ წელზე მეტი ვიმუშავეთ ქართული სამართლის ძეგლების ხელნაწერ ტექსტებზე და გავაკეთეთ, რის გაკეთებაც შეეძლებოდა. ვისაც ხელნაწერებზე გულმოდგინედ და საქმის სიყვარულით უმუშავებია, მან კარგად იცის, თუ რაოდენ მძიმეა ეს შრომა და ამასთან რაოდენ დიდია ის სიამოვნება, რასაც მკვლევარი განიცდის ძნელად გასარჩევი ტექსტების წაკითხვის, ტექსტის ხარვეზის ან დაზიანებული ადგილის მართებული აღდგენის დროს. მაგრამ სიხარულს სინანულიც თან ახლავს, თითქმის არ ხერხდება ტექსტების უშეცდომოდ გამოცემა.

„ქართული სამართლის ძეგლების“ რეატომეულის გამოცემით საქმე არ მთავრდება, ჯერ კიდევ დიდი მუშაობაა საჭირო ქართული სამართლის წიგნების კრიტიკული ტექსტების დადგენისათვის. ახლა, როცა უკვე დაიწყო „საისტორიო საბუთების კორპუსის“ გამოცემა, იურიდიული ტექსტების ხაზით მთავარი ყურადღება სწორედ სამართლის წიგნების კრიტიკული ტექსტების მომზადებას უნდა მიექცეს. მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმთან არსებული „საქართველოს ისტორიის წყაროების“ კომისიასთან საქართველოს ძეგლების კრიტიკული ტექსტების გამოსაცემად მომზადებისათვის შექმნილია სპეციალური ჯგუფი, რომელიც სათავეში უდგას ამ საქმეს.

დღესდღეობით კი „ქართული სამართლის ძეგლების“ რეატომეულის სახით მკითხველსა და მკვლევარს ხელთ აქვს ქართული სამართლის უმნიშვნელოვანესი წერილობითი წყაროები, რომლებშიც ასახულია ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრივი ცივილიზაციისა და სამართლებრივი კულტურის განვითარების დონე.

ი. ღოლიძე

ტექსტი

1. არჯა სამროვლო გლახეხისა გაგოსალეხის თაოგაჯა
იულონ და იოანე გატონიშვილეხის ოქავიით

1788 წ. 29 აგვისტო.

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1829. დედანი. ქალაღი. 22,5×11 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად აღგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უგანათლებულესობის ბედნიერის კელმწიფის
ძისა და თვით ჩვენის კელმწიფის ი უ ლ ო ნ ი ს ჭირი ერთობით სა-
მროვლო გლახს კაცებს მოსცეს.

რაც ამ ხელად ჭარისაგან მარტო სამროვლო აოხრდა, თქვენს უმა-
ღლესობას მოხსენებული ექნება.

სამი წელიწადია რუისში ხის ნაყოფი თვალით არ გვინახავს და
წელს თქვენის ბედნიერებით იმედს ვხედვედით. ...*რამე და...**
ხუთი ხარვარი პური და ერთი... მიგვიერთმევი... [აგვისტოს] კე, ქო-
რონიკონს უოჯ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ და ი ო ა ნ ე გიბძანებთ ვინც
სურსათის მოასილები ხართ! ამ არზის პატრონები ამ არზით რომ ასე
ჩივიან, ამათი მოხსენებული სულ ჭეშმარიტი არის. დიად, ძალა დაე-
მართათ ჭარისაგანა. ხუთი ხარვარი კი გამოერთმევიათ და შვიდი ხარ-
ვარი დარჩება. თქვენ კელი აიღევით; ამიტომ. რომ მეტიც დახარჯვით
და კიდევაც გავლა-გამოვლაში ბევრი მოგვინდება და ბევრიც დაეხარ-
ჯებათ ხოლმე. აგვისტოს კთ, ქორონიკონს უოჯ.

ორი ბეჭედი:

1. ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.
2. სასობად მაქვს ძელი ცხოველი, მრჩობლსა ცხოვრებას მისგან მოველი
ი ო ა ნ ე.

* აკლია ორი სიტყვა.

** ბოლო მოხეულია.

**2. არჯა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა სურსათის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1789 წ. 6 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10369. დედანი. ქალაქი. 21×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მლოცველს მთავარეპისკოპოსს პაისიოსს.

თქვენის უმაღლესობისაგან ჩვენის ეკლესიის ყმათა ორის წლის სითარხნე ებოძა. ერთი წელიწადი გასულა, ერთი კიდევ გვაკლია. ახლა ამ მაისს კიდევ ოქმი გებოძებინათ: იასაულნო, ვადამდინ ნურას სათხოვარს ნურასა სთხოვთო. ახლა სურსათი გვაწერია და ეს ოქმიც იასაულეებმა არ იყაბულეს თუ სხვა ოქმი არ მოგვევიო.

წყალობას ვითხოვთ, ვადამდ[ინ ეს] თქვენი წყალობა აღგვისრულდეს, იასაულნი დაგვენსნენ. ეგების ამ საკირის დაწვა შევიძლო, ჩემო კელმწიფევ. სეკდემბერს ვ. ქორონიკონს უოზ.

თავში:

ქ. სურსათის იასაულეებო, რაც ამათ სურსათი ეწეროს, ეკლესიას აკეთებენ, გვიპატივებო და[ე]ხსენით. ენკენისთვის ვ. ქორონიკონს უოზ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

**3. არჯა ეფიფანისი და შარსაღანისა მამულის თაობაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით**

1789 წ. 9 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1228. დედანი. ქალაქი. 19,8×10,4 სმ. თავი მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის ჩვენის ხემწიფის დედოფლის ჭირი მოსცეს მათ მდაბალს მონათ ეფიფანესა და შარსადანს.

ჩვენო ხემწიფევ, გრდანში თქვენი წყალობა მამულები გვაქ,

ჩვენ იქიდან ვერასა ვრჩებით სიშორით და ხან მოუტყველობით; ჩვენი განაყოფები იმ დროს ხან აქ დაესწრებიან, ხან ჩამოვლენ და აიღებენ და ჩვენ წილს არ გვაძლევენ მართებულათ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ღმერთი ჩვენს ხემწიფეს და უცხო შვილებს გიდღეგრძელებს, ერთი ბეჭითი ოქმის წყალობა გვიყავით ჩვენ სიძე გოგია უზბაშსა და მილახვრის შვილებზე, რომ თქვენის ბძანებით ჩვენი წილი მამული იმათ ებარებოდესთ; და ისინი აიღებდნენ ჩვენს წილს ღალას და შეგვინახევდნენ; როცა მოვიკითხოთ, ულაპარაკოთ მოგვაბარონ. არცარა თქვენი საწინააღმდეგოა და დიდი წყალობაც იქნება, რომ უშფოთრათ ჩვენს წილს ავიღებდეთ და არ დაგვეკარგოს. ჩვენო ხემწიფე, დიდათ გვედრებით.

თავში

ქ. უს[ბაშო] გოგიავე და [მილახვრის] შვილო...* მერე ამ არზის [პატრონებს] ასე რომ მოუხსენებია, [რომ გრდანს] მამულები აქვსთ და სიშ[ორის] მიზეზით თავის დროზე ვერ მოვლენ, რომ იმ მამულების ღალა აიღონ, ის მამულები თქვენ გებარებოდესთ; და თავის დროზე იმ მამულის ღალას აიღებდნე ხოლმე და ამ არზის პატრონებს შეუწახევდნე და როცა მოგთხოვდნენ, მისცემდეთ ხოლმე; თუ იმ მამულის ღალის ასაღებლათ ლაპარაკი დაგიწყით ვინმემ და არ დაგანებოს, ჩხუბს ნურავის უზამთ, თქვენ ჩვენ მოგვახსენეთ და სამაქრთლიანის საქმით გავარიგებთ...* წილში აქვსთ გომურები, იმის სარგოსაც აიღებდეთ სამართლიანის საქმით და მოაბარებდეთ. ამაზე ბეჭითნი უნდა იყვნეთ. სეკდემბრის თ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

4. არზა ივანე სამგლისშვილისა გამოსაღვანის თარგაზი დარეჯან დედოფლის ოქმით

1789 წ. 12 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2944. დედანი. ქალაღი. 19×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფე დედოფლის ჭირი მოსცეს ჭიკა-ნურს მათს ყმას სამგლისშვილის ივანეს.

შარშან ღორებში დავიკარგე, ვალი ავიღე, ოც თუმნად თავი დავიხ-

* მოხეულია ერთი სიტყვის ადგილი.

სენ, მოვალეები შინ მისხედან და მაწუხებენ, ჩემისთანის ტყვის მოწყალე ბრძანდებით, ორის წლის კოდისპურსა მთხოვევენ, ერთის წლისა პური და აბრეშუმი მომირთმევია და შარშანდელი მაპატიედ, ღმერთი გადღეგრძელებს. სეკდემბერს ი, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. გავაზის მოურაო რევაზ და ნაცვალო ივანევი! მერმე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული ჭეშმარიტი არის და მართლა ასეა, როგორც მოუხსენებია, შარშანდელი კოდისპურიც გვიპატივებია და სხვა ჩვენი გამოსაღებიც.

თქვენ ეს კარგად შეიტყვევით, თუ მართლა ეს დაკარგულა. კოდისპური შარშანდელიც გვიპატივებია და ჩვენი სათხოვარი და გამოსაღებიც. სეკდემბერის იბ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. და თუ ვალი დასდებია.*

ბეჭელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

5. არზა რაზინ ამირაჯიზის ხმებისა გამოსაღების თათბარაჲ არეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 14 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3013. დედანი. ქაღალდი. 20,5×12,5 სმ. მხედრულ-განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი ერთობრივ აბელებს ამირეჯიბი რაზინის ყმათ მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს კელმწიფეს. ღმერთმან ასე თქვენს მტერს გაუჭიროს საქმე, როგორც ჩვენ გვიჭირდეს. ჯერ ღმერთმან ასე წაგვახდინა სეტყვითა, რომ ჩვენს ჭირნახულში ნამგალი არ შეგვიტანია. ასე კელი ავიღევით. ამას გარდა ლეკი მოგვიხდა, ორი კომბლი კაცი დაგვეკარგა, და საქონელი ასე დაგვეკარგა. რომ ერთი ხბო არ დაგვრჩენია.

ჩემო კელმწიფევი, რაც შეგვძლებია, არასდროს თქვენი სამსახური არ დაგვიკლია. კობიაშვილი და ქარუმიძე იქ გახლდნენ. იმათ თქვენი მზე აფიციეთ, რომ ჩვენი საძძლები იმათ ნახეს და დიდათ გვიბრალდნენ, რომ არა მოგვესვლია რა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, თქვენის მრავლად მოწყალის თვალით შეგვიბრალეთ. სეკდემბერს იღ, ქორონიკონს უოზ.

* ოქმი დაუთავრებელი ჩანს.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ერთობილ აბელებო. მერე თქვენ, რომ ოცდაშვიდი კოდი პური გაწერიათ სურსათით, პური გვიპატიებია და თხუთმეტი კოდი სიმინდი უნდა მოგვართვათ და ჩვენ ჩამოვიტანთ მაგ სიმინდსა. თქვენ არ ჩამოგატანინებთ. სეკდემბერს იღ, ქორონიკონს უოზ. სურსათის იასაულეზმაც ასე იცოდნენ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს. დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

კზ. ქ. ამით ოცდაშვიდი კოდი პური კვატიებია.

იღ. ქ. ნაპატიები ამ ოქმებით ხარვალი თოთხმეტი ლ[ი]ტრ[ა].

6. არზა ნიკოლოზ თუშანოვილინსა საპართლის მიცაძაჯი არეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 18 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3062. დედანი. ქალაღი. 23,6×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მათს მიწას თუ მან იშვილს ნიკოლოზს მოსცეს.

მერმე მანუჩარ მდივანს ოქმი აუღია პეტრე ავალიშვილზედ: ხუთი ურემი პური წაართვი და მანუჩარს მოაბარეო. ღმერთი გაგიმარჯვებს, თუ ამბარდანი ვიყავ, ზოგორ არავინ იცის; თუ მემართა, თამასუქი ექნება და მიჩვენოს; თუ მოვპარე, მთხრობელი ეყოლება; თუ ყმებს წავართვი; ცოცხლები გახლავან, დაიბარეთ და მოგახსენონ. თუ საბუთი მიყონ, წამართვი და უბოძეთ. თუ არადა, ამდენი ტყუილად ჩემი ტანჯვა თქვენთან დაკვლა მოიკითხეთ, ერთს სნეულს კაცს რათ მტანჯავს და თქვენთვის თავს მაწყენინებს.

ღმერთი თქვენს უსასყიდლოს შვილებს გიდლეგრძელებს, ამდენის უსამართლოსაგან გამომიხსენ. მრავალი ტყვე დაგიხსნია, მეც დამიხსენ; იმის გარდამკიდე მკვდარიც დატყვევებული მყავს, ქვრივიცა, თორემ გუში[ნ]სწინ არზაც მოგერთოთ, თუ მმართებს რამე, ქალაქს გიახლები, იქავე გამომართოს. იასაულს მულათი უბძანეთ და ერთი ოქმი მიბოძეთ, რაც სამართალმა დამადოს, გამომართოს. ენკენისთვის იჯ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ავალისშვილო ეშიკაღაბაშო პეტრე! მერე ამ არზით ნიკოლოზ თუმანიშვილს ასე რომ მოუხსენებია, ღვთით ჩვენ რომ ქალაქს ჩავალთ, ეს ნიკოლოზ[ი]ც იქ უნდა ჩამოვიდეს და სამართალში მანუჩარ იქ ელაპარაკოს და სამართალი იქ მიეცემათ. ახლა ხელი აიღევ. სეკდემბერს ზ, ქორონიკონს უოზ.

ახლა ნურას და[ა]ლონებ, ხელი აიღევ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს. დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

7. არაზ ნიკოლოზ თუმანიშვილისა ვაჟულის თამაზაჲ არეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 17 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 167. დედანა. ქალაღი. 22X16 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს მიწას თუმანიშვილს ნიკოლოზს მოსცეს.

მერმე ოქმი აუღია მანუჩარ მდივანს; პეტრე ავალისშვილი. იასაული არის, რუისს ვენაჯზედ კელი აუმართეო და სიგლებიც წა[ა]რთვიო. სამოცდათხუთმეტის წლის ნასყიდობის სიგელი ერთი მაქვს, ორმოცდათხუთმეტის წლის სიგელიც ერთი არის. ორი წელიწადია ის ვენაჯი გამოვიტანე, თქვენი რისხვა არა მაქვს, ან გორჯასპი მდივანს ენახოს, ან მამაჩემს და ან მანუჩარის პაპას და ან პაპაჩემს შიოშ მდივანს. მე გამოვიტანე შარშან; ხომ მოგეხსენებათ, თრთვილმა წა[ა]კვდინა წელს, ცოტა რამ შერჩა, სამუშაოს ფასიც არ გამოვა. ჩემთვის მიმუშავნია, არას მუშაკს კელი არ მოეჭრება.

იმდენი თქვენი წყალობა მაქვს, რამდენი ბეთალმანი ვენაჯი კარგი ჩვენს სამს სოფელში იყოს, იმუშაოს და თავისთვის ჰქონდეს. ამაზედ უსამართლოს ნუ მიზამ, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. იასაულზედ ოქმი მიბოძეთ, როდესაც სამართალში მიბძანოთ, თუ არ გიახლო, კელიც ამიმართეთ და იმას უბოძეთ, ტყუილად რათ მტანჯავს?

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ავალისშვილო ეშიკაღაბაშო პეტრე და მამაცაშვილი იოსებ!

მერე ამ არზით ნიკოლოზ თუმანიშვილს ასე რომ მოუხსენებია, მადამიდისინ მანუჩარ მდივანი და ეს ნიკოლოზ ერთად სამართალში არ ილაპარაკებენ, მაგ ვენაჯზედ კელს ვერ აუმართამთ, კელი აიღევით.

მშვიდობა არის, ქალაქს რომ ჩავალთ, ნიკოლოზიც იქ ჩამოვა და სამართალი იქ გადასწყდება. ენკენისთვის იხ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს. დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

8. არჯა ივანე კოხერიძისა გამოსაღების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 22 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 658. დედანი. ქალაღი. 19×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მოსცეს ფალავანდის შვილის ზურაბის ყმას კობერიძე ივანეს.

ოსისა და ლეკისაგან წამხდარი კაცი გახლავარ. ერთი ოქმის წყალობა მიყ[ავით], რომ სხვის ხარჯი მე არ გადამხდეს. ერთი თოფი ეხლაც დაკარგული მაქვს სხვის ხარჯისათვის, მტრისგანაც წამხდარი ვარ. გოგია უზბაშის ქვრევი და თბლებიც მაწუხებენ, ჩემი სარჩენნი არიან. სეკდენბრის ით, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინცავინ მოასილნი იქნებოდეთ! ამას რაც თავისი წილი ეწეროს ხოლმე, იმას კი გამოართმევდეთ და სხვის მეზობლისას და მისის ბატონის ყმის წილს ამას ნურას გამოართმევთ, იცოდეთ. სეკდენბრის კბ, ქორონიკონს უოზ.

ამას რომ თოფი წართმევიას სხვის გულისათვის, ის თოფი ვისაც გქონდესთ, ამასვე მიეცით. და ვისაც აკლდეს, იმას გამოართვით.

ქარუმიძე და კოკრიკვიძე, ეგ თოფი თქვენ გაქუსთ, ამას მოეცით და ვისაც აკლდეს, იმას გამოართვით.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს. დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

9. არჯა აბოცაღებისა გამოსაღების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 22 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 492. დედანი. ქალაღი. 15,7×16,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს საბრალო გლახა წმინდის გიორგის ყმას ატოცელებს.

შერამე ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს. რვა კობლი კაცნი და-
ჟრჩომივართ. ამ რვა კობლს ოცის კობლისას გვაწერენ. ჩვენ ამისი მი-
ცემა რით შევიძლოთ. რაც ამ რვა კობლს შეგვეძლოს, ის გვიმსახურეთ.
ღმერთ[ი] გაგიმარჯვე[ბს], ამისი სამართალი გვიყავით.

აღიწერა ენკენისთვის კა, ქორონიკონს უ[ოჴ].

ოთხი კობლი აიყარა და კახეთს გახვეწილან:¹ პ ი რ ი ბ ნ ე ლ ა -
შ ვ ი ლ ი ყ ა ლ ვ ი ს (?) არის, ჭ ო ნ ი ა შ ვ ი ლ ი იმერეთს წავიდა,
კ ი კ ლ ა შ ი ძ ე ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს არის, ჭ ო ნ ი ა ს შ ვ ი ლ ი ცხინვალს
არის, ა ბ უ ლ ა ძ ე დ ი რ ბ ს. არის. ესენი, ჩემო კემწიფევე, თქვენგან
გათ[არ]ხნებული არის და არცერთი არ გვიდგებიან.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც ამ ატოცელების სურსათის მოასილ-
ნი იყვნეთ, ამ არჯით რვა კომლი მოუხსენებიათ, ამათ რვა კომლის კა-
ცისა უნდა გამოართოთ, ოცდაოთხი კოლი იქნება, ეს უნდა გამოარ-
თოთ. სხვა რაც მეტი ეწეროთ, ის გვიპატივებია. ნულარ გამოართმევთ.
სეკედემბრის კბ, ქორონიკონს უოჴ.

მდივანო ი ო ს ე ბ, რომელიც ამათი კაცი ან იმერეთში გარდა-
სულიყოს და ან კახეთს გარდასულიყოს, უნდა ჭეშმარიტებით გამო-
იძიო. დავთრიდამ უნდა მოუჭრა, რომ იმათი შენაწერი ამათ აღარ
ეთხო[ოს]. ამაზედ ჩვენ თავი აღარ გვაწყინონ. მუჩაღგაც უნდა გამო-
ართოთ წერილით, რამთონიც კომლი აყროდეთ, ჰ[ა]ლბათ, ჰ[ა]ლბათ.

ბუკედ: ქნარს მიცემს, დავით ნიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ა ლ ე.

მინაწერი: გ 0 ქ. ამათ პატივებია სამხარვალნახევარი და ათი ლიტრა.

10. არჯა კარალელი გლახებისა გაროსალების თაროპაჴ

პრეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 28 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 415. დედანი. ქალაღი. 33×11,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მოსცეს თქვენს ყმას ერ-
თობლივ კარალელთ.

მარიამობის თვეს აქეთ გამოგვრთმეგია:

¹ გახლევულნ.

ქ. ბატონისაგან შემოწერილი პური გამოგვერთვა კალაურის მოუ-
რავის ხელით ორმოცი კომლი.

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ი ო ვ ა ნ ე ს ბარათით ქერი¹ კოდი
ექვსი; ერთი ძროხაც გ ო რ ს ბატონიშვილისათვის გამოგვართვეს.

ქ. კიდევ ოცდასამი კოდი პური აქ გორს მივაბარეთ.

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ მ ა ი უ ლ ო ნ მ ა დახარჯა უბარათოდ ფქვი-
ლი კოდი ხუთი, ქერი კოდი ათი, ძროხაც ერთი, ორი მინალთუნი ღვი-
ნო.

ქ. თქვენი შვილიშვილი ი ო ვ ა ნ ე გვიდგა ჯარით ხუთი ღლე,
რაც დაგვემართებოდა, თქვენი გონება უწყის.

ქ. ორი ხარვარი ქერი გუშინ მივაბარეთ.

ქ. ახლა კიდევ გეთხოვენ, იასაულები გვიდგანან: ოთხს ძროხასა,
ოთხს ცხვარსა, კომბლზე ქათამსა და ერბოსა. შეუძლებელი გახლავ-
ართ, ღმერთი გაგიმარჯვებს, უსამართლობას ნუ გვიზამთ. სეკტემბრის
კმ, [ქორონიკონს] უოზ.

მინაწერი სხვა ხელითა და მელნით:

ბ [ორი] ქ. ძროხა; ბ [ორი] ქ. ცხვარი; გ [სამი] ქ. ქათამი; 0 [ნახე-
ვარი] ქ. ერბო ლიტრა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ამათი მოასილი ვინც ხართ, ამათ დიად ძა-
ლი დამართებიათ და რაც ამათ აწერიათ, ნახევარი კი გამოართვით და
ნახევარი კი გვიპატივებია. ენკენისთვის კმ, ქორონიკონს უოზ.

ქ. ეს ნახევარი ამიტომ ვაპატივეთ რომ, დიად, ძალადამართებულ-
ნი არიან.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ. კახეთის მეფულ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

11. არჯა არაშენდელთა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 29 სექტემბერი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 499. დედანი. ქალაღი. 20,5×16,2 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს საქათალიკო-
ზოს ვინცავინ ა რ ა შ ე ნ დ ა ს გახლავართ.

¹ ქერი.

ჩვენო მოწყალე, თქვენი შვილი რომ აქ ბძანდებოდა, ერთი სამსპინძლო გავლევით ერთი ძროხა. ახლა ერთი ძროხა, ერთი ცხვარი და ოთხი ქათამი გვაწერია. მოგეხსენება, რომ ვენახიდან, სამინდიდან ჯარმა მეტათ გავლენა. თქვენმა შვილმაც იმედი გვიბძანა შეძლების. ჩვე[ნ] ოთხი-ხუთი კომბლი გახლავართ და არ შეგვიძლია, ღარიბები და ვალის პატრონი გახლავართ.

ღმერთ[ი] გაგიმარჯვებს, ერთი რამ შალავათი გვალირსეთ, მეტათ შეღონებული გახლავართ და შეუძლებელი. მოხსენებისათვის ნუ გაგვიწყრებით.

თავში

ქ. იასაულებო! ამ არზის პატრონებს ძალა დამართვიათ, ძროხა გვიპატივებია. ცხვარი და ქათამები გამოართვით. ენკენისთვის კო, ქორონიკონს უოჴ.

ბეჴელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჴმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

verso: არაშენდელი ნაპატივები ძროხა ა (ერთი).

სათური: ქ. ნაპატივების ოქმები ზ ა [ა] ლ და ვ ი თ ი ს შ ვ ი
ლი ს ა.

12. არზა ვარინანღებისა გამოსაღების თაოგაჴ ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 80 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3022. დედანი. ქალაღი. 17,5×15 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჴელმწიფის ჴირი მოსცეს ერთობით ვარიანელებს.

მერე ამას მოგახსენებთ: ჴოგი აიყარა, თოთხმეტი კვამლი კი გაზლავართ. მეტად სიღარიბემ კი შეგვაწუხა, თორემ¹ თავს კი არ გაწყენდით. რა თქვენი შვილები და თქვენ მობძანებულ[ლ]ხართ, რვა ხარვალი პური და ქერი გამოგვართმევია. სამი ძროხა გამოგვართმევია.

ახლა ივანე ბატონის შვილი გვიდგა. ამას გარდა, დავით ბატონის შვილი გვიდგა; ორი კვირა რომ ხარჯი არსიდან მოსვლია, სულ ჩვენ ვემსახურებოდით; ცხინვალს რომ ბძანდებოდა, ორი ხარვალი პური იქ გამოგვართვა და ორი ძროხა.

¹ თურმე.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამ ძროხას, სამს ცხვარს, ექვს ქათამს, ნახევარ ლიტრა ერბოს, ახლა შინ იასაული გვიდგას. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამაზე შებრალება გვადირსეთ. ენკენისთვის კჳ. ქორონიკონს უოზ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის, ვინცავენ ამ არზის პატრონების მოასილნი ხართ, ამათ რაც აწერიათ და სთხოვთ, ნახევარი გვიპატივებია და ნახევარი გამოართვით. სეკლემბრის ლ. ქორონიკონს უოზ.

ქ. რაც ამათ აწერიათ, ხუთათ გაყავით: ორი წილი გვიპატივებია, სამის წილიდამ, რაც მეთოდის კაცთ შეხვდებათ, იმათთვის გვიპატივებია. და სხვა კი გამოართვით ამ მეთოდის კაცთ. ჯაბრით ნამეტნავი არ უნდა დააწერონ, სწორეთ უნდა გაიყონ.

ბატონო სალთხუცესო მუხრანის ბატონო, შენ აქავ ასე გაუყავ და ისე გამოართმევენე, რაც შეხვდესთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, ღვით მივმოხს ძედ. კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

verso

ქ. ჩვენ, მეთოდის კაცებს ამ სამასპინძლოსი ცხვარნახევარი შემოგვხვდა.

ნაპატივები ცხვარი ა 0 (ერთნახევარი).

ქ. ამ ზემო ცხვარნახევარს გარდა, ამათ ორის წილისა ეპატივა ძროხა ერთნახევარი და ერბო ერთი ლიტრა.

**13. არაზ მორღლის ხმების გამოსაღების თაოზაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1789 წ. 2 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 447. დედანი. ქალაღი. 21,5X16 სმ. მარჯვენა ზემოკიდე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი [მოსცეს მათ მონ]ას. მორ[ღ]ლის ყმებს სამ კომლს კაცს მოს...* სამი მილანთუნი საკლავის ფასათ თქვე[ენმა] შვილებმა გამოგვართვეს. ახლა კიდეე შამოგიწერიათ: ერთი ძროხა. ერთი ცხვარი, ქათამი რა მოსახსენებელია. სამს კომლს კაცს ეს არ შეგვიძლია.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამ წყალობა[ს] ვითხოვთ: რაც ამ სამს კაცს.

* აკლია რამდენიმე ასო.

შეგვეძლოს, ისე გვიმსახურეთ. ძროხა არ შეგვიძლია, ცხვარს ფას ყასაბს მივაბარებთ. ამას დაგვჯერდით, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ულევკოთ ამდენის შეუძლებელის შამოსაწერით დავიკარგებით, სულ ასე გვაწერენ. ნება თქვენია. ე[ნ]კენისთვის ბ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. იასაულებო, ორს ცხვარს დავსჯერებთ, სხვა გვიპატივებია, დაეხსენით. ღვინობისთვის ბ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით ზიგზობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

verso

დ (ოთხი) ქ. [გვი]პატივებია ქათამი.

გ (სამი) ქ. ძროხისა და ცხვარისადა.

ნაპატივები ძროხა მორდლისა ა (ერთი).

14. არჯა ზიორგი შიჯა იბრამიას ზვილისა მამულის თაობაზე
მამაკლე II-ის ოქმით

1780 წ. 25 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 784. დედანი. ქალაღი. 22X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია აქა-იქ თითო წერტალი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მომცეს მირჯა
ი ბ ე რ ე ი მ ა ს შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს ნასაღჩიბაშის ნაიბს.

ჩემო კელმწიფევ, ორს ოსიაურელს კაცს — კოჩაძეს და მეტივის შვილს ვენაწები დაუყიდიათ. თუ იმ კაცს ვალი მართებსთ და ან ეჭირება, მოვიდეს, მოგვასხენოს და მე მივსცემ. თუ არადა, ჩემს მამულს სამართლით არ გავასყიდვინებ. მოგვასხენებათ, რის მამულის მქონებელი ვარ, რომ მამული გავსყიდო. ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, ჩემი მამული მე დამნებდეს. თუ სიტყვა აქვს რამე, მოგახსენოსთ. გაუჭირებლივ ჩემს მამულს არ გავასყიდვინებ. თუ უჭირს, შე მივცემ თეთრს. ღვინობისთვის გ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის სურამის მოურავო ბერო! მერე ამ არჯით გოგა ნასაღჩიბაშის ნაიბს რომ ასრე მოუხსენებია, ამის კაცებს ვენაწები რომ დაუყიდიათ, ამის შეუკითხავად არ უნდა გაეყიდნათ ის ვენახები. ახლა იმ კაცებს დაახსენეინე და ამას დაანებე.

და თუ გაჭირებული საქმე აქვსთ და იმისთვის დაუყიდიათ, მოვიდნენ და ჩვენ მოგვახსენონ და ჩვენ გზას მივსცემთ. თავადისშვილის ყმა სხვის მებატონეს მამულს ვერ მიჰყიდის, თუ არ თავისის მებატონის შეკითხვითა და დასტურით. ოკლონბერს კე, ქორონიკონს უოზ.

თუ იმ გლეხ კაცს ტყვეობის მიზეზი აქვს და [ს]ხვა ილაჯი არ ექნება რა, გაჰყიდის; და ან ასეთი მიზეზი აქვს, მამულის გასყიდვის მეტი ილაჯი [არ] აქვს რა, მებატონეს ჰკითხამს. თუ ტყვე არის, აღარა ჰკითხამს. და თუ ტყვე არ არის, თავის მებატონეს თუ არ ჰკითხავს, ვერ გაჰყიდის. თუ თავისი ბატონი უპოვის რასმე, არ გაასყიდვინებს, თუ სხ[ვას] უპოვის.

სხვა ხელით

თუ თავისის მებატონისათვის უკითხავს და ისე გაუყიდა, თავისი ბატონი ველარას შეუა. და თუ შეუკითხავთ გაუყიდა, ის კი ბათილი იქმნება ნოემბერს კთ, ქორონიკონს უჰად.

ის მამული ისევე გამოერთმევა. თუ ამაში სიტყვა არა ჰქონდეს რა, ნუ გაირჩება, თორემ ზიანი² აქვს ამაში.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

ა ბ ა შ ი ძ ე სალთხუცესო გ ი ო რ გ ი, მერე ამ ნასაღრიბაშის ნაიბს გიორგის შენ უნდა თეთრი გამოართვა და ვისაც ამის მამული აქვს, თეთრი იმას უნდა მისცე და მამული ამას დაანებე. და თუ სიტყვა აქვს, მოგვახსენოს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

15. არზა იოთაჲ ტატიშვილისა ვაჟულის თაოზაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 5 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 3. პირი. ქალაღი. მხედრული. შღრ. 1787 წ. 19 თებერვლის არზა-ოქმს.

[2] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ტ ა ტ ი-შ ვ ი ლ ს ი ო თ ა მ ს.

ყ ა ყ ნ ი ა ს ა და ო თ ა რ ი ს მამულზედ ზ ა [ა] ლ დ ა ვ ი თ ი-შ ვ ი ლ ი მედავებოდა, ვილაპარაკეთ და თქვენი სამართლით მე დამრ-

¹ ბატონის. ² ზნიანთ.

ჩა. განაჩენი მებოძა და ოქმი ამილახვარზე: ამას ხელი აუშართე და თავისი მანული და[ა]ნებეო და რაც აქამდი ღალა დაჰკლებოდეს, ისიც განოუბოთე და მიეცო. ამილახორმა ხელი ამართა, ერთი წლის ღალაც განომირთვა და მამცა. მასუჟან ამილახორი რომ ჰირის სანც[ვ]ლო [ვახლა]. ათი წელიწადი ვჩივი[ი]. ოკლომბერს ლ, ქორონიკონს უოზ.

თითონ რო[მ] გამტყუნდა, ახლა თავისი აზნაურშეილი ამიტება და ის მართმეგს მამულს; მამიხდა, მამული ისევე წამართვეს. ახლა მიველოთ არ ამილახორთან. ვიჩიველე, თქვენ[ი] განაჩენი მიუტანე და იესე ამილახორისა, იმანაც ხელი ამართა და დამანება. ახლა ზაალ დავითიშეილმა ხელიც მოგლიჯა და მამულიც წამართვა, ცხრა წლის ღალა უნდა მამცემოდა თქვენის განაჩენის ძალით. სამართალი მალირსეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს.

თავში

ჩემი ბძანება არის ნასახიბაშო გლახავ! ამ არზის პატრონს ეს ნოხსენებული მამული სამართლიდამ მიცემულის განაჩენებით აქვს დანებებული; ჩვენგანც დამტკიცებული არის ის განაჩენი და სამართლითაც ანისი არის. ამის განაყოფს რომ არ დაუნებებია, შენ უნდა ახლავ ველი აუშართო და ამას მოაბარო. და რაც ამ მამულის ღალა აულია, უკლებად უნდა გამოურთვა და ამას მოაბარო. თუ ასე არ აღასრულე, იცოდე დიდად გიწყენთ. ნოემბრის ე, ქორონიკონს უოზ.

თუ სი[ტ]ყვა ჰქონდეს, სამართალში მოვიდეს.

16. არზა გიორგი ლოვაშვილისა და ბარუა ჰიბიაშვილისა
გამოსაღების თარგაზე არქავე II-ის ოქმით

1780 წ. 6 ნოემბერი

ცსა. ჟ. 1448. საბ. № 3003. დედანი. ქალაღი. 16,7X10,4 სმ. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს გორი-
ჯერის ყმას ლომაშვილს გიორგისა და ჰიბიაშვილს
ზერუას.

ქ. ჩვენ ორნივე უძლური ბერიკაცნი ვართ. ორივე ტყვეობილდამ მო-
სული. თითო შეილი გვეყავს უცოლშვილონი. ახლა სამ-სამს კოდს
ფქეილსა გეთხოვენ. გვეშინია შეილები არსაით გაგვექცენენ, რომ მი-
ცენა არ შეუძლიათ, არა გვაბადია რა.

¹ ვიჩივილთ.

ჩვენ გორისჯვრის წმინდის გიორგის კარს გახლავართ და თქვენს კელმწიფობასა ვლოცავთ. გვედრებით, თქვენი მლოცველი გვამყოფეთ და ეს სურსათი გვაპატივეთ. ზენა არა გვაქვს და თესვა, მიხოვლობთ და ისე ვრჩებით. და ნება თქვენია. ნოემბერს ე, ქორონიკონს უოჴ.

გ. ქ. ამით ნაპატიები სამი კოდი.

თავში

ქ. რომელნიც ამისი მოასილი იყვნეთ, ამ ორის გორისჯვრელთს კაცებს სამი კოდი პური გამოართვით, სამი კი გვიპატიებია. ნოემბერს ვ, ქორონიკონს უოჴ.

ბეჴელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ძელ კახეთის მეჴედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

17. არზა ავთანდილ ბაბალაშვილისა შმის თაოხაჴე

არეკლე II-ის ოქმით

1789 წ. 10 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 407. დედანი. ქაღალდი. 31,8×18 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ბ ა ბ ა ლ ა შ ვ ი ლ ს ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ს მომცეს.

მერე სოლადას ნაყმევი ჩილდირელი ჰაირაპეტასათვის სოლადას ორმოცი ყურუში ხარჯი ეთხოვნა, ან უნდა გათათრებულიყო და ან უნდა ის ორმოცი ყურუში მიეცა. მიცემის შეძლება რომ არა ჰქონდა, აიყარა და აქ გორს ჩემს ყმათ მოვიდა და სარჩო და სულადი მივეც და ვარჩინე. ამასაც რაც შეძლება ჰქონდა, ისე მსახურა. ესენი თქვენი ჰირის სანაცვლო შეიქნენ.

ამათ აქ ორი ვაჟიშვილი მიეცათ; ეს ორი ობოლიც გავზარდე და შინა მყვანდნენ. მასუკან ხელოსანს მივაბარე და ხელობა ვასწავლე, ცოლი შევრთევი და ცალკე სახლობენ. ორმოცი წელიწადი არის რა რომ ამის მამა მომსვლია და ამ ორმოცს წელიწადში ამათი. მოდავე არავინ არ ყოფილა.

ახლა სარდლის შვილს იოანეს თქვენთვის არზა მოურთმეგია, რომ ერთი ყმა მყავსო, ოქმი და იასაული მიბოძეო, რომ ამიყაროსო. და თქვენც აყრის ოქმი და იასაული გიბოძებიათ. კაცი ამიყარეს. ერთი გოგო ერედვს გაუბარებია და ეს ორი ძმანი იქ დაჭერილნი ჰყავს. მრავალი უცია და წიგნი უთხოვნია ბატონყმობისა.

წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი მეგობოს, რომ სამართლამდის ის კაცი გაუშვას და თქვენს სამართალში მელაპარაკოს, თუ სიტყვა აქვს რამ. და როგორც სამართალმა გვიბძანოს, ისე ჰქნას. ნოენბერს **მ**, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ციციშვილო ნასახიბაშო გ'ლახავ! ამ არზით ბაბალაშვილი რომ ასე ჩივის, იმ კაცის აყრა არ იქნება. ისევე თავის ადგილს დააყენოს თავისის ცოლ-შვილითა. და მასუკან ორბელი იანო მინბაში იოანე და ეს ბაბალაშვილი ორნივე სამართალში ალაპარაკე და სამართალს მიეცემთ. ნოენბერს **ი**, ქორონიკონს უოზ.

თუ ორბელიანის იოანეს კაცი არის, ელაპარაკოს. და თუ სწორეთ იმისი კაცი არ არის, ნულარ ელაპარაკება, დაეხსნას და კელიც აილოს. და თუ ელაპარაკება, სამართალში რომელიც გამტყუნდება, თარჯიშალი უნდა გასწიოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს. დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

**18. არაზ ღავით გოგიაშვილისა ყმის თაობაზე
პრაქლე II-ის ოქმით**

1789 წ. 14 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 661. დედანი. ქაღალდი. 42,7×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს გოგიაშვილს დავითს.

მერე ჩემო კემწიფევე, ჩემი საქმე ხომ მოგახსენდათ, ნასყიდობის წიგნები ხელში მიჭირავს და თქვენ მოწმე[ე]ბზედ მიაგდევიათ. წყალობას ვითხოვ, რომ თქვენის ბძანებით და ოქმით ვინც მოწმე[ე]ბი მყავს, ებძანოს; იმ მოწმე[ე]ბმა რაც მოგახსენოსთ, თუ შეიწყნარებოდეს. ჩემის წყალობა დამემართოს. და თუ იმათი მოხსენებული მოწმობა არ შეიწყნარებოდეს, თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. ერთი ოქმი მიბოძეთ. ამ მოწმე[ე]ბმა რაც იცოდნენ, სწორე მოგახსენონ. ნოენბერის **ი**, ქორონიკონს უოზ.

თავში

¹ ორბელიანი.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშიკალაბაში ავალის ველო პეტრე! ამ არზით ეს გოგობაშვილი რომ ასე ჩივის, ღმერთს გაფიცებთ და შენს სარწმუნოებასა, რაც ამათი საქმე იცოდე, ამაზე მოწმობა მოაწერე. და პეტრეს გარდა კიდევ ვინცა ვინ სხვათ იცოდეთ რამე, თქვენც ღმერთს გაფიცებთ, ამაზე ჭეშმარიტებით მოწმობა მოუწეროთ. ღმერთმა გკითხოთ და გადაგახდევინოსთ, რაც იცოდეთ, თუ სწორე არ მოუწეროთ. ნოენბერს იდ, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს. დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

ჩვენს ვემწიფესა მოწმობა ებძანა გოგობაშვილისა და პოვნიას ნასყიდობისა. მე პეტრე ეშიკალაბაში ჯერ ღმერთსა ვფიცამ, მერმე თქვენს მზესა, რომ ტყუილად არ უმოწმო. ასრე ვიცი: პოვნია დაეყიდნათ ცოლითა და შვილითა. პოვნია გამოპაროდათ. ჩამოვიდა და გიორგი გოგობაშვილს შემოეხვეწა ცოლ-შვილი დამიხსენ, ჩემს თავსაც ნასყიდობით მოგცემო. გიორგიმ ცოლ-შვილი დაუხსნა, თავის თავიც ნასყიდობით მისცა. ორი სამი წელიწადი ახლდა და ემსახურებოდა. მერე გიორგი თქვენი ჭირი[ს] სანაც[ვ]ლო შეიქნა. მასუკან აიყარა და აბაშიძეს მიუვიდა და მას დაუხსანლდა შუა ტყესა. მასუკან იქილამ აიყარა და თაქთაქის შვილ ელისბართან გადმოვიდა და იყო. მე ეს ჭეშმარიტი მამიხსენებია, ჭეშმარიტებას ვფიცამ. ნება თქვენი მოწყალებისა არის. ნოენბერს იე, ქორონიკონს უოზ.

მე, სვიმონ ედიშერიშვილი, ამ ზემო წერილის მოწამე ვარ ჭეშმარიტად.

მე, თევდორე ინანიკაშვილი, ღვთის წინაშე ამ ზემო წერილის მოწამე ვარ.

ქ. მე, ერასტი განძიელი, ოთხმოცდაათის წლის კაცი ვარ, უსინათლო და ღმერთს ვფიცამ: პოვნია თვისის ცოლ-შვილით გიორგი გოგობაშვილმ[ა] დაიხსნა. ამისი მოწამე და დამსწრე ვარ; და ნება მათის უმაღლესობისა აღსრულდეს.

1 ეშიყაბაში.

19. არსა იხსე მურვანიშვილისა სამართლის მიცემაჲცა

პრეპლე II-ის ოქმით

1789 წ. 17 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1166. დედანი. ქალაღი. 33,5×10,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მ უ რ ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს
ი ე ს ე ს მოსცეს.

მერე ჩემი საჩივარი ა ბ ი ს [ს] ა ც მოგახსენე, მ ა ჳ ა ვ ა რ ი ა ნ ი -
ს ა და ჩემი საჩივარი. მაჳავარიანი სუფრაზე იჯდა თავის ბატონთანა
და მეც იქ გახლდით. მაჳავარიანი სუფრიდამ ადგა და წავიდა. გამო-
ბრუნდა და ს უ რ ა მ ს მოგვიხდა. გამოუდგა თავისი ბატონი, მოვე-
წიენით. თავის ბატონი უწინ მივიდა.

სანამ მე მივიდოდი, თავისი ბატონისთვის თოფი წაერთმია. მე
რომ მიველ, მაჳავარიანმა დისწულს დაუძახა: ნუ მოუშვებ მურვანი-
შვილსა. მაჳავარიანს ის იამა, გადიქნია ორჯელ თავისი ბატონი და
ვერ დასცა. მესამეზე მუხლი და[ა]კვრევიანა, მუხლი გაუტეხა.

მერე დამიძახა: «არა გრცხვენიან ისე?», მივეშველე, ორივე თოფი
წავართვი. მაჳავარიანმა ეს იხუვა, ერთი ხმალი თავის ბატონს შესცა,
ერთიც მე შემამკრა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მალირსე. გიორგობის ივ,
ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშკაღაბაშო თ ა მ ა ჲ! ამ არზით მურვა-
ნიშვილი იესე რომ მაჳავარიანს ბერს ასე უჩივის, ამათ ერთი-ისსაული
დააყენე. ესე და ბერი მაჳავარიანი და ამათი მოწმე[ე]ბი ყველანი ჩვენს
სამართალში მოაყვანიენ და ალაპარაკე. ნოენბრის ივ, ქორონიკონს
უოჲ.

ბეჳელი: ქნარს მიცემს. დავით მივმოზს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს
ერეკლე.

20. არსა ჴაალ დავითიშვილისა ხმის თაოგაჲცა

პრეპლე II-ის ოქმით

1780 წ. 23 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8069. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს ჴ ა -
ა ლ ს მოსცეს.

მერე ამას მოვასხენებ: ბედნიერის ხემწიფე ნეტარად ხსენებულის ბატონის ღროს მამაჩემი და ბიძა ჩემები გაიყარნენ. ბ ა ლ ა თ ა რ ტ ა - ტ ი შ ვ ი ლ ი თავისის ძმით ბიძაჩემს ერგო — ე ლ ი ზ ბ ა რ ი ს მ ა - მ ა ს ა ; და ბატონის გასამყრელთ ს ო მ ხ ი თ შ ი სოფელი გკქონდა, ის მივართვით. ბატონმა ის ხარაბა სოფელი აღარ ინება და ბალათარ თავისის ძმითა და ორის სახლისკაცით გასამყრელთ მი[ი]რთვა. ეს ბალათარ რომ ბატონმა მიირთვა, რათგან ბარათაში ჩავარდნილი იყო, ამისი მაგიერი ფარდი ძმებმა აუყენეს და ბიძაჩემს მისცეს. ოცდაცამე - ტ ი წელიწადი ბალათარ თქვენ გახლდით და ამისი ფარდი ელიზბარს ეჭირა.

ჩემო ხემწიფევე, თქვენს უმაღლესობას თავი ვაწყინე. ეს ჩვენ[ი] გასამყრელო გთხოვთ თქვენმა უხვმა მოწყალეობამ შემინწყალა და მიბო - ძეთ. აჰა თქვენი წყალობის სიგელი.

რათგან ეს რომ მიბოძეთ. წამოდგა ჩემი ბიძაშვილი ელიზბარ, მდი - ვანბეგებთან მიჩივლა: რათგან ბატონმა მაგას წყალობა უყო, ეგ ჩემის ბარათის არისო, ეგ მე მამცესო; და რაც მაგისი მაგიერი ფარდი ან ყმა ან მამული მიჭირამსო, ის მაგას მიეცითო.

ეს მოხსენება მდივანბეგებმა გაუგონეს, ეს თქვენი წყალობა ჩა - მამართვეს, იმას მისცეს; და მე მისი მაგიერი ფარდი უნდა მამცემოდა, არც ის მამეცა, არც ეს თქვენი წყალობა. აქამდინ მეუბნა — მოგცემო. ან რაც დამეხარჯა აღარა მამცა რა.

უმაღლესობას ამაზე თავს ვაწყენ და ვევედრები; ერთი ოქმი მე - ბოძოს ამილახვარზე: ან რომელიც თქვენგან წყალობა დამემართა და თქვენი წყალობის სიგელი და ნეტარად ხსენებულის ბატონისაგან ბძა - ნებულო ოქმი აცხადებდეს, ისივე მებოძოს; ან არა იმისი მაგიერი სა - ფარლო მამეცეს, რათგან თქვენი წყალობა დამემართა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ოქმის წყალობა მიყავით, ამაზე გაგვასწო - როს. მუდამ შფოთში ვართ, რომ გავშველდეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჩვენი ანბავი კარგათ მოგეხსენებათ, ჩვენ რალა-შფოთი გვეჭირება. ნო - ვენბერს კბ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო თ ა რ, ამ არზით რომ დავითიშვილი ზაალ ასე ჩივის, ამას ან ისივე ბალათარ რომ გასამყრელოდ აგვიყვანია თავისის სახლის კაცებით გ ო გ ი ა და რ ო ს ტ ო მ და ამ ზაალისა - თვის წყალობა გვიქმნია და გვიბოძებია, ისივე გამოურთვი ელიზბარსა და მოაბარე.

და თუ იმას არ მოსცემს, იმისი საფარლო რომ უჭირავს ელიზ -

ბარს, ის გამოურთვი და ამ ზაალს მოაბარე. ეს ხომ არ იქნება, რომ ის ბალათარც იმას ეჭიროს და იმისი სამაგიეროც.

თუ ამაში სიტყვა ჰქონდეს რამე, შენთანვე ალაპარაკე და სამართლიანის საქმით გაასწორე. და თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, ახლავ გამოურთვი და მოაბარე, ნუღარ აჩივლებს, ამაზედ სამართლიანის საქმით გაუსწორდეს, თორემ ვერ მოუწონებთ. ნოემბრის კგ, ქორონი-

კონს უოზ.

21. არზა ნიკოლოზ მღვდლიშვილისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოპიით

1788 წ. 7. დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448, საბ. № 3027. დედანი. ქალაღი. 19,8×11,5 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ჰირი მოსცეს თქვენს ყმას, ველისციხელს იოზ მღუღლის შვილს ნიკოლოზს.

ჩემო მოწყალე, ველისციხეს პირველად ჩვენ დავსახლებულვართ და ოჯალი ვყოფილვართ თქვენის წყალობითა. მაგრამ ახლა სიღარიბემ ასე შამაწუნა, რომ დარჩენაც გამჭირვებია და ორი წლის კულუხი და კოდისპური ვერ მომიცია.

მარტოველი და მწარედ ნაილაჯი გახლავარ. გევედრები, ბედნიერის კელმწიფის სადღეგრძელოთ მაპატიოთ, რომ ფეხის მოკიდება და თქვენი სამსახური შავიძლო. დეკემბერს ზ, ქორონიკონს უოზ.

ორი კვირა არის აქ გახლავარ. მოვალის შ[იშ]ით ვერ მივსულვართი თუმანი ვალი [მმართ]ებს, ღმერთი არის მოწამე.

თავში

ქ. ველისციხის მოურაო სვიმონ და ნაცვლო! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული კეშმარიტი იყოს, ორის წლის კოდისპური გვიპატივებია და ორის წლის კულუხი კი უნდა სარქარში მოაბაროს. ამ ორის წლის კოდისპურს ნუ სთხოვთ და კულუხი კი უნდა გამოერთვას. ღვინობისთვის ზ, ქორონიკონს უოზ.

ბეპედი: დედოფალი დარეჯან.

**22. არჯა გოგია ფითიკაშვილისა გამოსაღების თაობაზე
ღარაჯან დედოფლის ოქმით**

1789 წ. 11 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2950. დედანი. ქაღალდი 17×10,5. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჰირი მოსცეს გავაზელს თ ი თ ი კ ა შ ე ი ლ ს გ ო გ ი ა ს.

ქ. შარშან გიორგობის თვეში დავსტყვევედი. კარდანახელმა კაცმა დამიხსნა და მამიყვანა. ახლა ცოლ-შვილით იმისი გირაო ვზივარ. გვედრები, ღმერთი შვილებს გიცოცხლებს, სანამ ამ ვალს მოვრჩებოდე, ერთი ოქმი მებოძოს, რომ არა მეთხოვებოდეს რა. ერთი ღარიბი კაცი ვარ სხვის გირაო. ქრისტიშობის ი, ქორონიკონს უოზ.

გავაზის მოურავის სიტყვით დამიხსნა იმ კაცმა, თეთრი რომ ვეღარ უშოვნე, გირაოთა ვყავარ ცოლ-შვილით.

თავში

ქ. გავაზის მოურაო რევაზ! მერე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული ჰეშმარიტია, შენ კარგად გეცოდინება, ეს შეუძლებელია თუ შეძლებული! თუ ნაილაჯი იყოს და მიცემა არათი შეეძლოს, ორი წლით გავგვიზატებია. არც საჩვენო სათხოვარში უნდა გარიოთ და არც საქვეყნოში. რადგან თავი აქუს დასახსნელი, გამოსაღებში ნულარას გარეეთ. დეკემბრის ია, ქორონიკონს უოზ.

ბეჭედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

**23. არჯა გოგია თუთარაულისა სითარხნის თაობაზე
ვრეკლე II-ის ოქმით**

1789 წ. 13 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448, საბ. № 421. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 33,5×20,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თუთარაულს ახალს სახასოს გ ო გ ი ა ს.

მერმე ამას მოგახსენებ ჩემო კელმწიფე: მეფის კოსტანტინეს აგან [ბოძებული] სიგელი მქონებია აზნაურშვილობისა და

1 შეძლებული შეუძლებელი.

სითარხნისა. თქვენის ველმწიფობისაგანაც მოწყალეობა დაგვემართა] და წიგნები გვაქვს აზნაურშვილობისა და [სითარხნისა]. და ძველთაგანაც თარხანი გხლებივართ და ახლაც [ამას ვი]თხოვთ თქვენის მოწყალეობისაგან, ჩემო ველმწიფევ, [თქ]ვენის შვილების სადღეგრძელოდ ეს მოწყალეობა მოილოთ: ერთის თქმის წყალობა გვიყოთ და ო მ ა ნ მდივანს მიგვებართ, რომ უბრალოს გლესკაცურს ხარკში არაში გაგვირიონ თქვენმა მოველეებმა. და როგორც ჩვენი თანამდებობა ი[ყოს], ისე გმსახუროთ. ჩემო ველმწიფევ, რაც მამული მაქვს, სულ [ნასყიდობა არის და ამაზე გახლავარ. დეკენბრის იგ, ქორონიკონს უოზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლაშქარნივისო ო [მ ა ნ]. ამ კაცზედ თვალი და [ყ]ური გეჭიროს, უსამართლოდ არავინ შე[აწუ]ხოს. დეკენბრის... [ქორონიკონს] უოზ.

ეს კაცი შენ გებარებოდეს. თუ სიტყვა აქვს [ვის]მე, მოგვახსენოს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

24. არზა ჯაჰანნიშვილებისა სამართლის მიცემაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 15 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8824. დედანი. ქალაღი. 32,8×24 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი და შიშიე.

ქ. ღმერთმან მისის სიმაღლის, ყოვლად მოწყალის ველმწიფის ქირი მომცეს [მ]ათს მლოცველს ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი ს გ ო შ პ ა რ ი ს შვილიშვილს, მღვდელს ი ო ს ე ბ ს, მ ა ნ უ ჩ ა რ ს და გ ა ბ რ ი ე ლ ს.

მარადღე თქვენი მლოცველი გახლავარ და თქვენის მოწყალეობით ვიზრდები. ღმერთს ვფიცავ და თქვენს მზესა, რასაც დღიურად თქვენის სიმაღლისა და ქვეყნის წყალობით ლუქმას არ ვშოობ და იმიითი არ ნუგეშვცემ ჩემს სიღარიბეს და ჩემს სახლობას, იმის მეტი ჩემს კერძად არა არის რა, და აქამდე ამისთვის ვერ გავებდე წამოდგომა თქვენს წინაშე. და ახლაც თქვენმა ღვთის მსახურებამ და პირუთნებელმა მსჯავრმა გამაბედვინა და წარმოდგომილვარ წინაშე ღვთისა და თქვენსა.

მე ჩემი პაპის შვილობისაგან და ჩემის სამკვიდრებელისაგან ცა-

ლიერი ვარ ჩემის სახლის კაცებისაგან. მე თქვენს მეტი მოწყალე არავინ მყავს, იმათ ბევრნი ჰყვანან.

გოშპარ ჯავახის შვილი — პაპაჩემი რომ გხლებია, იმისი დიდად მწყალობელი ბძანებულა კელმწიფე პაპათქვენი მეფე ერეკლე. აგრეთვე პაპაჩემიც დიდად ერთგული და თავდადებული გხლებიათ. ქართლის მებატონეს იმ დროს პაპაჩემი თქვენის ერთგულებისათვის აუკლიათ და დიდათ დაუგლახაკებიათ. მოგვესენებათ, უწინ გახშირებული თათრობა ყოფილა და კითხვა რად იქნებოდა თათრობათათვის.

გოშპარს გლურჯიძის ქალი ჰყოლია. მამაჩემი რომ დაბადებულა, მეფეს ერეკლეს პაპაჩემი კარავში ხლებია. მისულა მახარობელი და გოშპარისათვის შვილის ყოლა, მამის ჩემის შობა, უნარებია. კელმწიფე მეფე ასე მწყალობელი ბძანებულა, რომ მძიმის დარაიბაბთით მჯარი აუხვევია.

ესენი ბუშის შვილს მეძახიან; ბუშს რა სამახარობლოს გაღება უნდოდა.

სამ წელიწადს გოშპარ ერეგენის ხანად გხლებიათ. ჩემის ბებიის გარდა კიდევ იქ, ერევანს, ვართაპეტის და გამოუთხოვნია და იმასთან ორი ქალ-ვაჟი ჰყოლია, იქილამ ქეჯაოთი მოუსხამს. გოშპარ მოხუცებული აქ მიიცვალა და ჩვენის ბებუის მეტი ცოლი არა ჰყოლია. და ჩვენს გვარში ჩვენს მეტი არავინ არის.

სვიმონ გოშპარისა ბიძაშვილი იყო და სვიმონას შვილი დათუა იყო, რომ გლურჯიძის ზედ სიძე იყო, და სვიმონს მაგათი მამიდა ჰყვანდა ცოლად, სწორედ ავთანდილის და, ასე შორიელნი განაყოფნი ვართ.

მაგრამ ახლა საგზადას მაცთურს ლოთს შეადგენენ და ამ გოშპარის ძმისწულ დათუას მამული იქრთამეს და დაამტკიცებინ[ეს] და ამაზედ ჩვენ გვბრიყვობენ.

დიდი ხანია მამაჩემი გამოსცლიათ ობლობით და სიღარიბით. გოშპარის ძმა მანგლელად გხლებიათ. იმას წიგნი უსწავლებია. გოშპარ რომ მომკედარა, მისულა მამაჩემი და ქუთათლისათვის უმსახურია. ამას დიდი ვერცხლის თასი უბოძებია და გოშპარის მოვალეებს წაურთმევიათ.

თუ შვილი არ იყო, გოშპარის ვალისათვის მამაჩემს რად სტანჯევდენ. ისინი ამბობენ, გოშპარის მუშები არიანო; წამოაყენონ ჩვენს მეტი სხვა შვილი ვინ ჰყოლია.

მაგათ ჩვენთან საქმე არა ჰქონია, ჩვენ მაგათთან კი გვაქვს. ქვენად რისი საკუთრად ჩვენია და ხოვლეშიაც წილი გვიძეს, მთასა და ბარში, სასაფლაოში და ყოველს ადგილს.

ქვენადრისი რომ გაოხრებულა, მამაჩემი ქალაქში ჩამოსულა, მოქალაქის ქალი შეურთავს, მაგათ გამოსცლია და მღვდელობაზედ დადგრომილა. აქა-იქ უვლია. მერმე ნეტარკსენებულს მე ფ ე ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს ი ს პ ა ა ნ ს ა ბ დ უ ლ ა ბ ე გ ი ს ქ ა ლ ის ა თ ე ის გაუ-ტანებია, იქ მომკვდარა. ხუთის წლის ობოლი დავრჩი და თქვენის მოწყალეებით გამოვიზარდე.

ახლა ამას ვევედრები თქვენს მართლმსაჯულებას: თქვენს დრო-ში მრავალნი დავრდომილნი აღემართნენ. ვითხოვ, რომ მეც სამარ-თალი დამემართოს; უსამართლოდ და მძლავრებით მამულიდამ კელ-აღებული ვარ ამთვან. შე რ მ ა ზ ა ნ ი ს მ ა მ ა და გ ო შ პ ა რ ი ს მ ა მ ა და პ ა პ ა რომ გაყრილან, აგრეთვე ფ ა რ ე მ უ ზ ი ს მ ა მ ა და პ ა პ ა, გ ო შ პ ა რ ი ს შ ე ი ლ ის შ ე ი ლ ე ბ ი ჩ ე ვ ე ნ ს მე ტ ი არ ა ვ ი ნ დ ა რ ჩ ო მ ი ლ ა.

ჩვენი ამბავი ბ ა ს ი ლ ი მ ღ ვ დ ე ლ - მ ო ნ ა ზ ო ნ მ ა კ ა რ გ ა დ ი ც ი ს. ამ მოხუცებულს ბერს ჰკითხეთ და იმისი მოწმობაც [ხე]ლთ [აქ]ეს რომ გ ო შ პ ა რ ი ს შ ე ი ლ ის შ ე ი ლ ე ბ ი ვ ა რ თ.

დედის ჩემის პირის სან[ახა]ე[ი] კაცები უჭირავს. მოციქული მიუგზავნე, ვთხოვე და არ დამანებეს: სხვაც ბევრი გვაქვს სადაო, [რადგ]ან იმას გვედავები, ესენი რომ დაგანებოთო. ჩვენი წიგნები აკლებაში დაგკვარგვია, მაგათ ჩაუგდიათ და აქვთ.

გუშინ წინ ფარეშობუ[ცესის] სახლში გახლდი. იქ შემოვიდა თეი-მურაზ, მითხრა: შენ ვითქვამსო, რომ გ ო შ პ ა რ ი ს შ ე ი ლ ი ვ ა რ ო, მე არ უარვჰყავ. წამოდგა, მომწვდა, გასალახავად მომინდომა; არ გაუშვეს, თორემ ეგების კიდევ მოვეკალ; მრავალი მაგინა, მამა და დედა და თავი.

ღმერთი განგაძლიერებს, მისაჯეთ. თქვენამდის სამართალში აღარ მომაწვეინა. დავრდომილისა და დამდაბლებულის შემწეო, აღმადგი-ნე და მისაჯე მე, რამეთუ დამთრგუნა მე კაცმან. იანვარს თ, წელსა ჩლუ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონი და ამისი მოდავე თქვენთან აღაპარაკეთ და ღვთის წინაშე რასაც მიხვდეთ, კარგის გა-მოძიებით და გაჩხრეკით ამათი სამართალი ჰქმნარიტებით საჯეთ.

ემიკალასბაშო გ ა რ ს ე ვ ა ნ! ესენი მსაჯულთ სამართალშიდ შენ მიაყვანიენ და აღაპარაკე. იანვრის იე. ქორონიკონს უოჰ.

ბექელი: ქნარს მიცემს. დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

25. არზა თეიმურაზ ჯავახიშვილისა საპირნახულოს თაობაზე

პრაქლე II-ის ოქმით

1790 წ. 18 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10000. დედანი. ქალაღი. 21,3×11,5 სმ.
მხედრული. განკეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი -
შ ვ ი ლ ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს .

ჩემო ხემწიფე! მოეხსენება თქვენს სიმაღლეს, ჩემი ძმები
რომ[მ] გავიყარენით, იმათ საუფროსო და საუმცროსო აიღეს და ჩემ-
თვის საჭირ[რ]ნახულო არ მოუციათ. თქვენი ოქმიცა მაქვს და მსაჯულთ
განჩინებაც და არა მომეცა რა.

ღმერთი აღიღებს შენს ხემწიფობას! ბ ე ც ი ა თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ -
ზ ე ერთი ოქმი მეზობოს, ჩემი რაც მერგებოდეს, გამომართოს და
მომცეს, რომ ჩემს ძმებთან სალაპარაკო და საძულილო არა იყოს რა.
ღმერთი გავიმარჯვებს. იანვრის იე, ქორონიკონს უოჭ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ო ბ ე ც ი ა ვ ! მერე
ამ არზით ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს რომ ასე მოუხსენ-
ებია, შენ დაადეგ იასაულათ ამის ღმებსა და როგორც ჩვენი განა-
ჩენი ამ თეიმურა[ზ]ს უცხადებდეს, ისე გაურიგე. იანვრის იჭ, ქო-
რონიკონს უოჭ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს. დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

26. არზა იოანე მაგუჩიშვილისა შვის თაობაზე

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1790 წ. 21 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 9. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[7] ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ძის ვახტანგის
ქირი მოსცეს მათს მონას მამუჩიშვილს იოანეს.

მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს. თქვენ რომ ოქმი მიზო-
ძეთ და ურიათუბნელი თქვენის ხიზნის ობლები, იმ დედაკაცმა არც
თქვენი ოქმი იოქმა, არც ის ობლები დამანება და ასე მითხრა: არც

ბატონიშვილსა აქვსო ჩემთან კელიო და არც შენაო, იმერლები არიანო — ეს პასუხი მომცა.

ახლა ჩემო ხემწიფევე, უფროსი შვილი თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა და ორი ბიჭი დარჩა — ერთი ექვსის წლისა არის და ერთი ოთხისა გახლავთ. ჩემო კელმწიფევე, ის ელიოზ მღვდელი თქვენი იყო და ის კაცი ზედსიძედ ჰყვანდა შეყვანილი. იმ ობლების დედა გათხოვდა; და თქვენის ბრძანებით იმ ობლებს არ მანებებს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამთენი თქვენი მოწყალება დამემართოს, რომ ერთი ოქმი მეზოდოს, რომ ის ობლები დამნებდეს. ღმერთი გადღეგრძელებს.

თავში

ბატონიშვილი ვახტანგ გიბძანებ პა[ა]ტა მ ა ჯ ა ვ ა რ ი ა ნ ო! მერე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ეს ობოლი ბიჭები ახლავ აყარე და ამ არზის პატრონს მიაბარე. იანვარს კა, ქორონიკონს უოჭ.

ეს კაცი ჩვენი ყმა იყო და რომლისამე მიზეზით ამ არზის პატრონ[ს] უბოძეთ და ახლა წართმევა როგორღა იქნება.

მამუჩიშვილო ივანე! ეს მიქელ[ა]ს ობლები შენთვის გვიბოძებია და ამასთან ხელი არავის აქუს. და თუ შეშმარიტი სიტყვა გაქუსთ ვისმე, ჩვენ მოგვახსენეთ. მაისის გ, ქორონიკონს უოჭ.

27. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა გამოსალაგის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 24 იანვარი

საქართველოს სიძველენი, ტ. III, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით, 1910 წ. გვ. 529—530. საბუთი № 548.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი ლაშქარნივისის მანუჩარს მამცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ჰამაქარას ქალაქს მოსახლე შვილის კომლის კაცის სურსათი შემოუწერია ჩემთვის. ფიცით ვარწმუნებ თქვენს სიმადლეს, რომ ერთის კომლის კაცის მეტი მხვნელ-მთესველი არა მყავს და სხვანი ხელთუბნის წახდენის უკან აქ ხიზნათ გახლავან, რომ ამათიც მსახურები გვყავს. ორი მსახური ჩემს-

ძმასთან გახლავს და იმათს ცოლ-შვილს სარჩოს მე ვაძლევ; და სურსათი ვის გამოვართო და მოვართო?

ერთისა მსახურიც აქ მე მყავს, ერთიც მწარეთ უმოწყალ, გლახა და ღარიბი გახლავს, თუთხ[მ]ეტის თუმნის მოვალე, რომ ამას ახლა იმერლები უდგანან სახლში, ცოლი და წვრილი შვილები. გარეთ უყრია, სახლში თუ რამ უბრალო რაგინდა რა ჰქონია, ის სულ აუკლიათ და გაუფუჭებიათ და სახლსაც უქცევენ, ბოძებს უყრიან და უწევენ.

ერთისაც ობლები გახლავან და არა შეუძლიათ რა. მოწყალეო ველმწიფე, თუნდა ეს ზემოხსენებული მიზეზები არა ჰქონდესთ, მაშინ თქვენი მოწყალეობა ყოველს სულზე ასე ყოფილა: თუ რომელიმე კაცი ან სამსახურზე წარგიგზავნიათ და ან ერთი რამ განსაცდელი მისდგომია, თქვენი ნუგეშისცემა არა ჰკლებია.

ჩემი ძმა ხომ აგერ რა ერთი ხანია სამსახურზე გახლავს, იმის წასვლის უკან მე რამთენი რიგი განსაცდელი და შეწუხება მამდგომია, ესეც მოგეხსენებათ. წყალობას ვითხოვ: ამ სურსათის წყალობაც, მოიღოთ და ჩემის ძმის მოსვლამდინაც აღარაზე შემაწუხონ. იანვრის იზ, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. ჩვენო მოხელენო! ამ არზით მდივანს მანუჩარს რომ ასე მოუხსენებია, რაც სურსათი შეგიწერიათ, ისიც გვიპატივებია, და სანამდინ მდივანი სულ ხან მოვიდოდეს, მანამდინ ნულარს სხვას რასმე შეაწერთ. იანვრის კდ. ქორონიკონს უოჲ, ალბათ. ერკლე

**28. არა ივანე ჯამაქისა მამულის თაოგაჯე
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით**

1790 წ. 27 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1071. დედანი. ქალაღი. 21X13,8 სმ. მხელ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ლმერთმან მე ფის ძის ვახტანგის ქირი მოსცეს ჯამაძე ივანეს მადრანელს.

ქ. თქვენის ოქმითა და იასაულით ჩემის განაყოფიდამ ერთი საბელი ვენახი მერგო შემუშავებული. ახლა ჩემს განაყოფს თქვენთან უჩივლია, რომ იმ ვენახისა ნახევარი გამოსავალი სამართლით მე მერგებაო. თქვენ ოქმი გიბოძებიათ მოსე ნაცვალზე: სამართლიანი

საქმით ამ კაცს თავისი ვენახის ნახევარი გამოსავალი მიეცო. ერთი წელიწადი მე საკუთრათ შევიმუშავე და საკუთრათ იმ ჩემ[მა] განაყოფმა წაიღო გამოსავალი, რომ ყურძენიც არ მიჭამია იმ ვენახისა და გამოსაღები კი მე მიმიცია ჩემი წილი. თუ რომ ის იმ ერთის საბლის ვენახის გამოსავალს გამიყოფს, მე იმ ერთის წლის იმ ვენახის გამოსავალსა ვითხოვ სამართლით. თებერვალს კვ, ქორონიკონს უოქ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბძანებთ მალნარის მოურაო და ნაცვალო! მერე ამ ჯამაძეების საქმე ამას წინათაც თქვენ მოგწერეთ და ახლაც თქვენთვის გეიბძანებია. ორი სხვა სოფლის კაცი თქვენთან დაისწარიო, რაც ამათი სადაო და საჩივარი იყოს, ყველა თქვენ გაუსწორეთ. და როგორც ამათი სამართალი გარდასწყვიტოთ, განაჩენი დაუწერეთ და ჩვენ გვაჩვენეთ, რომ ჩვენც დაუმტკიცებთ. ღმრთის წინაშენ სისწორით მოიქეცით. თებერვლის კვ, კორონიკონს უოქ.

ბეკელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

29. არჯა სოლომონ ბაგურიშვილისა შიის თაოგაჯა ბრეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 4 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 355. დედანი. თავი დაზიანებული. 22,3×13 სმ. ქალღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმა ყოველად მოწყალის კემწიფის ძის გიორგის ჳირი მოსცეს ბებურის შვილს სოლომანს.

მერე ჩემო კემწიფევე ამას მოგახსენებ. ღმრთისაგანაც დაქცეული მე შევიქენ და ჩემის მეზობლისაგანაც. თუ თქვენ არას მიშველიო, დამკარგვენ. თქვენს მზესა და თქვენის მამის მზესა ვფიცავ, ე[ს] არბაბობას უწინ მოსული ერთი კომლი კაცი, მამაჩემი და ბიძაჩემი რომ გაყრილან, მე ხომ არ მახსოვს!, მე მრგებია, ბარათი ისევე კელთ მიჭირავს.

შარმაზანს აფხაზის შვილს ჩემი და ყვანდა. მამაჩემს რომ თქვენი ჳირი წაუღია, მეორეს წელიწადს დედაჩემს ერთი

1 მახსეამს.

საქონზე სასახლე უთხოვნია, ისე დაუსახლებია. მანამდის ჩვენს მამულში იდგა, ჩემთვის უმსახურნია, ჩემს ბეგარაზე უვლია, დღევანდლამდღი დავთარში ჩემსში სწერია, ჯარში ისე დავიდოდა, დღეს ავყარე, ქრისტეშობის თვეში მამულზედ დავასახლე.

ბეროზაშვილი ჩამოვიდა და მიჩივლა, ოქმი მაიტანა, არც მე! მაჩვენა, არც სოფელს აჩვენა, წამოვიდა, კიდევ მიჩივია.

ამის უსამართლოს ნუ გამჟღი. ღმერთი გაგიმარჯვებს, არც სოფლის სიტყვა და არც ჩემი სიტყვა სიმართლე და [არც სიმტყუნე. გოგია მორდალი მანდ გახლავთ, მაგას კითხეთ?, თუ მაგის მეტი მოდავე მყოლოდეს ვინმე, მრავალჯერ გვილაპარაკნია³ ბატონთან: და ნეტარხსენებულის ლეცანის სამართალში ჩვენ დაგვეჩოჩია. და [დღეს ახლა ეგ მედავება მამულის თხოვებისთვის ბეროზაშვილი. დაიწერა თებერვალს კზ, [ქორონიკონს უოჭ].

თავში

ქ. ბატონისშვილო გიორგი, სიკეთით სახსოვარო ეშიკლათ-ბაშო აიდემურ. მერე ბებურის შვილს სოლომანს აჰ არზით ასე რომ მოუხსენებია და ჩივის, ამას შენ კაცნი დაუსხი და რიგიანისა და სამართლიანის გზით გააჩრიგე. თუ ჩვენი სიყვარული გაქვს, ეს საქმე კარგათ დ[ა] რიგიანათ[ა] შენ [გაა]ჩრიგე [და] გარდუწყვიტე-მარტის დ. ქორონიკონს უოჭ. გიორგი

30. არზა იოანე მუხრანბატონიშვილისა მამულის თაოგაზა დაჩაჯან დედოფლის ოქმით

1790 წ. 10 მარტი

ცსსა. პ. კარგელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 3. საბუთო № 50. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[30v]. ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ქირი მოსცეს მუხრანის ბატონისშვილს იოანეს.

მერე ჩემი მოხსენება ეს არის. ჩემის პაპისა და მამის ნასყიდი მიწები გახლავთ. ჩემი ძმისწულები, რომელიც კარგია, იმას ყიდიან და რომელიც ავია, ის კი რჩება. ერთმა ცხრა დლისა გაყიდა, კიდევაცა ყიდიან და მე ამისი სამაგიერო არა მიჭირავს რა. მუხრან-ბატონმაც მოგვცა კაცები, მაგრამ არ დაუჭერეს.

წყალობას ვითხოვ, რომ მუხრანის ბატონს უბძანოთ, ამისი სა-

1 + მე. 2 + და. 3 გვილაპარაკნია.

მაგიეროც მამცეს და სხვა რაც იმასთან არის ნასყიდი მიწები, ისიც გაგვიყოს, ოქმით ებძანოს. მოხსენებისათვის ნუ გამიწყრებით. ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. მუხრანის ბატონო სალთხუცესო იოვანე! ამ არზით თქვენი სახლის კაცი თავის ძმისწულს ასე რომ უჩივის, ამათი საქმე თქვენ გაშინჯეთ და სამართლიანის საქმით მოარიგეთ. და რაც გასაყოფი ჰქონდესთ, გაუყავით. მარტის ით, ქორონიკონს უოჲ.

31. არზა სულხან ხიმშიაშვილისა მამულის თამაჯაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1700 წ. 1 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6797. დეღანი. ქალაღი. 21,2×9,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მოსცეს სულხან ხიმშიაშვილს. ამთონი ხანია თავს გაწყენთ ამ ჩვენის მამულის დავაზედა. ჩვენი სამართალი ხომ გადასწყდა, განაჩენიც იმათ უჭირავსთ და მამულიცა, ჩვენ ცარიელნი ვართ. როგორც თქვენი ოქმი აცხადებს, სანუქჟო მამული უნდა ეჩვენებინათ და მერე ისე უნდა დაეფიცათ. არც სანუქჟო მამული გვიჩვენეს და არც დაიფიცეს.

ახლა წყალობას ვითხოვთ: ერთის მაგარის ოქმისა და იასაულის წყალობა გვიყავით, რომ ჩვენი საქმე გადასწყდეს.

მარტის ღა, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. ეშქიკალასბაშო გარსევან! ხიმშიაშვილს სულხანს რომ ასე მოუხსენებია, ამაზედ ბეჯითი იასაული მიეც, რომ ამისმა სახლის-კაცებმა ჯერ იმ ბულაჩაურის საფარდო უნდა აჩვენონ, რომ ამის საფარდოთ შენ ეს გიჭირავსო. და მასუჟანით როგორც ფიცი აძესთ და განაჩენი უცხადებსთ, ისე უნდა დაიფიცონ. აპრილის ა, ქორონიკონს უოჲ.

ამაზედ ბეჯითი კაცი აჩინე, რომ ასე აღასრულოს.

ბეჟელი: ქნარს მიეცმს. დავით მიკმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

სხვა ხელით

ქ. ძმაო ქაიხოსრო ტუხისშვილო, ეს ბატონის ბძანება შენ გაუარიგე. აპრილის დ, ქორონიკონს უო. ხელრთვა: გარსევან.

**32. არზა ლიპოვაჰვილის ჰარივ-ოვლის მამულის თაობაზე
ანბონ II-ის ოქმით**

1790 წ. 18 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3152. დედანი. ქალაღი. 22,2X11,5 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი ხა-
ზით (—).

ქ. ღმერთმან მის უწმიდესობას საქართველოს პატრიარხის
მეფის ძის უფალის ანტონის ჰირი მოსცეს სვეტიცხოვლის
შეწირულის ყმას ახალქალაქელს ლიპოვაჰვილის ჰერივს და
ობოლს.

ჩვენი მოწყალევი, ჩვენი პატრონი თქვენის ჰირის სანაცვლოდ
რომ შეიქნა, ჰერივ-ობლები დავრჩით მწარედ შესაბრალოსი. რომე-
ლიც სვეტიცხოვლის წყალობა იმის შეწირული ან მამული და ან
სახლ-კარი გექონდა, თარხანიანთ და კიდევ სხვებს დაუზავ-
თებიათ. და ეს თქვენი ყმის ობოლი ასე ყელგადაგდებული დარჩო-
მილა. სიგელიც გვიახლებია, გასინჯეთ და ამ თქვენის ყმის ობოლს
სამართალი აღირსეთ. აპრილის ე, ჰორონიკონს უოქ.

თავში

ქ. სალთხუცის შვილო მალაღაძე დავით! ამ არზის პატ-
რონს რომ ასე მოუხსენებია, შენ ამის საქმეზე უნდა გაისარჯო და
ვისაც ამისი მამული ჰონდეს, უნდა გამოურთო და ამას მოაბარო.

და თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ. სანლის ად-
გილიც დაანებებინე, რომ ააშენოს. აპრილის იქ, წელსა ჩლე.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

**33. არზა ღავით მოლარეთხუცისა ყმა-მამულის თაობაზე
მღიჰანავათა ოქმით**

1790 წ. 24 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 33. საბუთი № 27. ჰირი. ქალაღი. მხედ-
რული. აგრეთვე საბუთი № 28.

[19v] ღმერთმან საქართველოღსა მსაჯულთ ბატონი მღიჰანბეგე-
ბისა ჰირი მოსცეს მოლარეთხუცეს [ს] დავითსა.
მერე რომელიც თქვენგან გასამართლებული ბძანება მომეცა
ხიმშიაშვილისა და ჩვენის საღაოსი, ასე რომ ორს წლაღმდის

თუ იმას ჩემი მოსაცემი სრულათ თეთრი ებო[ძ]ა და მოეცა, ორის-
წლის იმ თეთრის სარგებელი აღარ უნდა მეთხოა და იმის მოცე-
მ[20]ულს ყმებს კი ჩემთვის უნდა ემსახურათ ვადამდის და ვადაზე
სრულათ თეთრი რომ თავისის ანგარიშით მომცემოდა, იმისგან მო-
ცემულ მამულთან და ყმებთან საქმე აღარა მექნებოდა რა.

ახლა იმ ვადაზე რამდენიმე თვეც გასულა მეტი, რომ თეთრის-
მოცემა ვეღარ შეიძლო. ახლა თქვენის სიმართლით დარჩა, რომ ორის
წლის ამ თეთრის სარგებელი მახლადი იქნება, არც სარგებლის პატ-
რონი შევიქენ და არც იმისგან მოცემული ყმები მიმსახურებია.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ, რადგან თქვენის სამართლით ორ-
წლამდის ჩვენი სადაო საქმე დამდგარიყო, ერთის ბეჯითის იასაუ-
ლის წყალობა მიბოძოთ, ხელმეორეთ მე მომბარონ როგორც მჭე-
როდეს მამულიც და ყმებიც. და იმ ყმებს რომ ორი წელიწადი მე-
ტია, რომ ჩემთვის არ უმსახურიათ რა და მე მახლადი თეთრის სარ-
გებელი დამკლებია, ვის როგორც შეძლება ჰქონდეს, ამ ორის წლი-
სა ისე მემსახურნენ. აპრილის კ, ქორონიკონს უოჭ.

ის კაცნი თავ-თავის შაძლებით ამ ორის იასაულმა გამომირთოს.

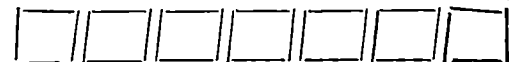
თავში

საქართველოს მსაჯულთშეკრებილება მოგიწერთ მ ე ღ ვ ი ნ ე თ-
ხ უ ც ი შ ვ ი ლ ო თ ო მ ა ვ! მერე ამ სადაოსი ამის უწინარეს იასაუ-
ლი შენ იყავ და ახლაც შენა გწერთ. რადგან ამ განაჩენში ასე იყო
განჩენილი: თუ ორს წლამდინ რ ა მ ა ზ ამას თავის თეთრს მისცემდა,
უნდა მოლარეთხუცეს[ს] ყმა და მამული დაენებებინა, მაგრამ რამა-
ზის ყმასა და მამულს უნდა ამისთვის ემსახურნა, რადგან სარგებელი
მოუჭვრით.

ამ ორის წლის ვადაც გასულია და იმ განჩინებისაებრ უნდა
აღსრულდეს. და ამ ორს წელიწადში იმ კაცებს რომ ამ მოლარეთხუ-
ცის დავითისთვის არ უმსახურიათ თავისის შეძლებით, უნდა ამ ორის
წლის სამსახური ახლაც თავ-თავის შეძლებით გამოართო და მო-
ლარეთხუცეს დავითს და ამის ძმებს მოსცე. და ამას აქეთ ბატონ-
ყმურის სამსახურით უნდა ემსახურნენ. აპრილის კდ, ქორონიკონს
უოჭ.

ახლა ეს ასე აღასრულე. მეცხრე კომლი რომ მ ა ც ა ც ა შ ვ ი-
ლ ი ა, რამაზასაგან მოსყიდული საცა იდგეს, აუყარე და მოაბარე ამ

მოლარეთხუცეს დავითს.

ამ მსაჯულთ წერილს ჩვენც ასე ვამტკიცებთ. თომავე! ასევე აღა-
სრულე. აპრილის კჳ, ქორონიკონს უოჲ.

34 . არჯა პაატა თოფჩიბაშისა მამულის თაოგაჲჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 9 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 662. დედანი. ქალღდი. 32X13,2 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან მოწყალის კელმწიფის ძის გიორგის
ქირი მოსცეს თოფჩიბაშს პაატას.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უგანათლებულესობას: ქორონი-
კონს უაჲ, ამ წელს აიდემურს ნუკრიანში თქვენთვის
არზი მოერთმევეინა და მოეხსენებინა, რომ ჩემი მამული თოფჩიბა-
შის კაცმა წამართვაო. ეს ასრე არის ჩემო კელმწიფევე, რომ ამ ოცდა-
ხუთს წელიწადს უწინ ჩემს კაცსა და იმის კაცს მამულები გაეცვა-
ლათ და იმ აიდემურ[ი]ს კაცს ერთი უხმარი ალაგი რიყიანი მოეცა
და ამ ჩემს კაცს ერთი სასახლე ხეხილიანი და ერთი იმოდენი მიწაც
სხვა მიეცა. იმისგან მოცემული ალაგი ასეთი უხმარი იყო, რომ იმ
კაცს ის გაცვლილი მიწა თხუთმეტ მინალთუნათ მიეცა სხვისათვისა
და გამოუყენებელი რომ ყოფილიყო, ისევე შეშლოდნენ და აღარ ენ-
დომებინათ.

აღდგენ ამ ჩემმა კაცებმა — ხუთმა სულმა, ეს ოცდახუთი წელი-
წადი არის, რომ თავეთი სისხლი შიგ ჩაღვარეს, დაუწყეს შენება და
უცხოს მამულად გააკეთეს, ვენაჲებად გააკეთეს და სახლიც შიგ უდ-
გათ, რომ დღეს ორას თუშნადა ღირს. ამ მამულის ამბავი ასრე არის
ჩემო კელმწიფევე.

და თქვენ რომ იქ ნუკრიანში ოქმი გებოძათ აიდემურისათვის,
რომ თქვენთვის ყალათათ გაეშინჯებინა, ის ოქმი იმასვე აქვს და
გვედრებით, რომ ან ის ოქმი ჩამოართოთ, რადგან ტყუილად მო-
ვახსენათ და ან ერთი სხვა ოქმი იმ თქვენის ოქმის გამბათილებელი
და წინა აღმდევი ოქმი მიბოძოთ, რომ შემდგომადაცა იმ ოქმის ძა-
ლით ლაპარაკი აღიარსად დააწყოს.

ვედრებით ვითხოვ ამის აღსრულებას უგანათლებულესო კელ-
მწიფის ძეო, რომ[ელი]ც ის მამული მამის თქვენის სამართლით და
ქვეყნის სამართლით და განაჩენით ის მამული მევე დამნებდა, რომ
იმას საქმე აღარა ჰქონდა რა და ტყუილად მედავებოდა. და გვედ-

რები რომ ერთი ოქმი ამ არზაზედ მიბოძოთ და მეორეც ამისთანავე ოქმი სხვა მე მიბოძოთ, რომ ამ ჩემს კაცს მივსცემ, თავისთვის ჰქონდეს და მეორეს აქ მე შევინახავ, რომლისათვისცა დიდად მადლობელი და თაყვანისმცემელი გახლდები. მაისის 8, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. ბატონო ეშკიალაბაშო ა ი დ ე მ უ რ! მერე! თოფჩიბაში ამას რომ ასე სწერს, ორი თვე ვადა არის, თუ რამ სიტყვა გექნება, თუ ამ ორის თვის გასვლამდინ მოიტან, ხომ ის არის, თუ არადა, ჩვენი ოქმი დაყენებული იქნება, რომ ერთ ფულათ აღარ ეღიროება. ასე უნდა იცოდე. მაისის 8, ქორონიკონს უოჲ.

თუ არ მოხვედით და არ ილაპარაკეთ სამართალშია და ის ოქმი არ მოი[ტა]ნეთ არაფერი გამოსაყენებელი არა იქნება რა შენის კაცისათვის. ამ ორ თვეს უკან ის ჩვენგან მოცემული ოქმი დაგვიყენებია. გოროგი

ეშკიალაბაშო აიდემურ! თოფჩიბაში კიდევ ამას ამბობს, რომ მისის სიმალლის ბატონის ბრძანებითაო და მდივანბეგების სამართლითაო გადაწყვეტილი არისო, ის ადგილიო ამ ჩვენს კაცს დაჩაო; ეს ჩვენ ხომ არ ვიცით. თუ ეს მართალი არის, ეგ ჩვენი ოქმი და წიგნი რაღას გარგებს, აქ უნდა მოგვიტანო.

თუ კიდევ ასე არ არის, ეს ორი თვე ვადა მოგვიცია, თუ რამ სიტყვა გაქვს და მოხვალ ელაპარაკები, ხომ ის არის. თუ არა, ეგ ჩვენი ოქმი ჩვენვე დაგვიყენებია და შენ აღარას გამოგადგება. და ეგ მამულიც ამ თოფჩიბაშის კაცისა არის და იქნება.

თუ კიდევ ბატონისაგან გადაწყვეტილია და მაინც კიდევ სიტყვა აღარა გექნება რა, ჩვენი წიგნი ახლავ მოგვიტანე. გოროგი

**35. არზა ლევან აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე
დარაჯან დედოფლის ოქმით**

1780 წ. 24 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1221. დედანი. ქალაღი. 19,7×15,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის ხემწიფე დედოფლის ჰირი მოსცეს მათს მონას ა ბ ა ზ ა ძ ე ლ ე ვ ა ნ ს.

მერე ამას მოგვახსენებ მათს სიმაღლეს: მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ი და გ ვ რ ი ტ ი მამასახლისი რომ ჩიოდენ და მურვანისშვილს ფიცი დაედვა, რომ გვრიტისათვის უნდა შე[ე]ფიცნა ერთის კაცით; ჩემი კაცი მურვანისშვილის ნათლია არის, იმ ჩემის კაცისათვის მურვანისშვილს გული ეჭერებინა და ფიცში მიეყოლებინა და ისე დაეფიცნა. და გვრიტი მურვანისშვილს დარჩა, რომ განაჩენიც ხელთ უჭირავს.

იმ ფიცს უკან იმ ჩემს კაცს ცოლი მოუკვდა, დიად, სწრაფად და შვილი და ძმისწული. ყოველი კაცი ამას მეუბნება: ფიცმა უწიო. ის გვრიტი ისევ ბატონმა გამოართვა და განაჩენი ისევ მ უ რ ვ ა ნ ს აქვს. ერთი კომლი კაცი ამამიწყდა.

ჩემო ხემწიფე, ერთი ბიჭი დამრჩომია. წყალობას ვითხოვ. რომ ის განაჩენი გამოერთვას და ჩემს კაცს ფიცი აუხსნას, რომ ერთი თჯახი არ ამოწყდეს. და თუ სიტყვა რამ ქონდეს, თქვენ მოგახსენოს. ჩემო ხემწიფე¹, ამისი სამართალი მაღირსეთ, რომ ეს ერთი ბიჭი მაინც არ ამომიწყდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის კბ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

დე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ გიბძანებ სურამის მოურაო ფ ა ვ ე ლ ე ნ ი შ ვ ი ლ ო ბ ე რ ო! ამ არზით აბაზაძეს ასე რომ მოუხსენებია, თუ მართლა ასე არის, ეს მეტად უსამართლობა მამხდარა. მურვანიშვილს ის კაცი ჩამორთმევია და სახასოთ შექნილა, და განაჩენი იმასვე აქვს. ის განაჩენი ახლავ უნდა [გ]ამოართო და ჩვენთან [უნ]-და მოიტანო, არც გამოურთმევლობა იქნება.

და თუ მურვანიშვილს ერთი რამ სიტყვა ჰქონდეს², ახლავ ჩვენს აქ ყოფნაში მოვიდეს და მოგვახსენოს. მაისის კდ, ქორონიკონს უოჟ.

ბეჰელი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

36. არზა პაპუნა მარიამიშვილისა მამულის თაოგაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1780 წ. 24 მაისი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 957. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ქირი მოსცეს მათ ყმას გ ო რ შ ი მოსახლე თქვენგან ჯაფა გაწევიით ნაშოვნს მ ა რ ი ა მ ი ს შ ვ ი ლ ს პ ა პ უ ნ ა ს .

¹ სემწიფე.

² რამ.

ჩემო კელმწიფევე, გორს რომ გაიხელ, ღმერთმან თქვენი მოწყალება ნუ მოაკლოს თ ა ყ ი ნ ა შ ვ ი ლ ს ზ ა [ა] ლ ს ა, ბეითალმანი იპოვნა თქვენის ყმის და მოგართვათ, რომ მრავალნი სულნი ამისი მიზეზით ჩამოემტრნენ და წა[ა]ხდინეს. მე იმ ადგილზედ დიდი ჯაფა გავწივე, კლდე გამოვკაფე და ერთი სახლი ავაშენე ჩემის ხარჯით. ახლა მუდამ მე მემუქრებიან და გამოგდებას მიპირობენ.

ამ მოწყალებას ვითხოვ: ყმა თქვენი ვარ და ბეითალმანი თქვენი ყმისა არის და ამდენი დანახარჯი მაქვს. მე შეძლება არა მაქვს, რომ ან თქვენ მოგართვათ თეშქაში და ან თქვენს მოხელეებსა. ნულარავის შემახვეწებ, იმ მცირე ადგილის წყალობა მიყავით და სამუდამოთ მიმსახურეთ. მაისის კდ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბრძანებ ამ არზის პატრონო! შენ რომ ეს ადგილი გითხოვნია, შენგან აშენებულიც არის, შენც ჩვენი ყმა ხარ, ეგ ადგილიც ჩვენი ყმის ბეითალმანი ყოფილა, შენთვის გვიბოძებია. მაგის მცილე ვერავინ გეყოლება.

გორის მამასახლისო, შენც ასე იცოდე: მაისის კდ, ქორონიკონს უოჟ.

ბეჰედი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

37. არზა ღეჰანოზ ბართლომეისი მორიგის თაობაზე არეჰლე II-ის ოქმით

1780 წ. 26 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 664. დედანი. ქაღალდი. 21,5×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მარადის თქვენს მლოცველს გორიჯვრის დეკანოზს ბ ა რ თ ლ ო მ ე ს მ ო ს ც ე ს .

ჩემო ხემწიფევე, თქვენის ბძანებით მორიგეიდამ ორი კაცი გორიჯვრის ციხეში იდგა. ახლა ლაშკარნიეისებს სანი უნახავთ, ნაკლებში დაუწერიათ ეს ორი კაცი. იმისი შენახვა საჭიროც არის და ქვეყნისაც შესამატია და ამისი შენახვა თქვენგანაც წყალობათ სჭირდა.

ახლა ნება თქვენის უმაღლესობისა ასრულდეს. მაისის კდ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ლაშქარნივისებო! გორიჯერის ყმა რაც მორიგეთა სწერია, გორიჯვარში უნდა იდგნენ. ამათ ნაკლებში ნუ დასწერთ. მაისის კვ, ქორონიკონს უოჲ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს. დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

38. არზა იასა გასიტაშვილისა ყმოგის თაოგაზა
პრეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 20 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბ. № 32. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[19]. ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი თქვენგან შეწი-
რულს რუისის მღთეების ყმას გასიტაშვილს იასეს მოს-
ცეს.

ამას მოვასხენებ: რადგან რომ ამ ეკლესიას შემწირეთ, ამ წყა-
ლობას ვითხოვ: საციციანო მოხელეებს ჩემთან ხარჯი სათხოვნელათ
კელი არა ჳქონდესთ, რისაც შემძლებელი ვარ, ეკლესიის საყმოში
ვემსახურებთ.

მეორე ესე, რომ: ჩემგან აშენებული ვენახი მექირა, რომ წრეუ-
ლობით არა წამართვან რა და შემოდგომას იქით მე შიგ აღარ გა-
ვივლი.

ამის ოქმის წყალობა ტეტია კალატოზის შვილზე მი-
ყავით, რომ წინამძღვრიშვილმა წუხება არა დამაწყებინოს რა და
ჩემი თავი ეკლესიას არ დაუკარგოს. უნდა თქვენს საღღეგრძელოთ
ეკლესიის კარზედ გახლდეთ. მაისის კდ, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელიც ზაქარია ციციის შვი-
ლის ყმისა და მამულისა აზნაურშვილები და მოხელენი იმყოფე-
ბით, ამ გასიტაშვილთან თქვენ საქმე არა გაქეთ რა. ხარჯიც ეკლესიის
ყმებთან უნდა აძლიოს და რადგან უმამულოდ შევსწირეთ ეკლესიასა,
წელს კი თავისი შემუშავებული ვენახი უნდა მოისთლოს და შემო-
დგომაზე კი უნდა აიყაროს და ეკლესიის მამულში დასახლდეს და თა-
ვის მამულზე კელი აიღოს. მაისის კვ, ქორონიკონს უოჲ.

მე შემიწირავს და ველარ გამოვსწირავ. ერეკლე

1790 წ. 29 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3018. დედანი. ქალაღი. 20X9 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი წისქვილის პატრონებს! გორელებს მოსცეს.

ამას მოგახსენებ ჩვენს მოწყალეს: ერთს თვალს წისქვილზე ხუთი კოღი პური გიბძანებია. ჩვენ რასაც გემსახურებით, ჩვენის მამული-ღამ გემსახურებით. თარხანი არ გახლავართ. რაც გორზე თქვენი ბძანება სამსახური მოღის, უკლებრივ გახლავართ. ხუთი წელიწადია ვენახი და სხვა მამული, რომ ჩვენი აღარ არის, ჯარისაგან წახდება. თითო თვალი წისქვილი დაგვრჩომია, თქვენს სამსახურს ამით ვწვეთ. ამას გარდა, რაც თქვენი სამსახური და ბძანება გამოღის, ჩვენს მეზობლებთან უკლებლათ გახლავართ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სხვა შეწუხებას დაგვაჯერეთ. ამის წყალობა გვადირსეთ, რომ არ გამოგერთვას. მაისის კმ, ქორონიკონს უოქ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც ამათი მოასილი ხარ! წისქვილის პატრონებს დაეხსენ. ვისაც წისქვილებში საფქვა[ვ]ები ჰქონდესთ, იმას გამოართვით და, როგორც ფასობს, იმ ფას[ს] მიეცემთ. მაისის კთ, ქორონიკონს უოქ.

ქ. ფქვილი გამოართვით და ფასი მიეცემათ. რა ერთიც აწერიათ, იმდენი გამოართვით, მეტს ნუ სთხოვთ. ყველამ მეტ-ნაკლებობით გაიყონ.

ბეჰედი: ქნარს მიეცემს. დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

1 პატრონებს.

**40. არზა ერეკლე ფალავანდისძის შიშის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1790 წ. 29 მაისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 44. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[21] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი ს -
შ ვ ი ლ ს ე რ ე კ ლ ე ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ, ჩემო კელმწიფევე, ჩემი მოხსენება და
ვედრება ეს არის. თითო-ოროლა კაცები მყავს აქა-იქ დაფანტული.
ერთი კომლი ფ ა რ ქ ო ს ა ძ ე საერისთოში თავის მოყვრებში
არის. ამტენი თქვენი წყალობა იყოს და იასაული მეზობოს, რომ ამი-
ყაროს და მე მომბაროს ჩემი კაცები. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის
კმ, ქორონიკონს უოქ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ო ა ს ლ ა მ ა ზ ! მერე ამ
ფალავანდისშვილის ერეკლეს ყმა საცა იყოს ან მეკომურე და ან ობო-
ლი იყოს, ყველა აუყარე და მობარე, რომ აუყრელობა არას საქმით
არ იქნება. მაისის კთ, ქორონიკონს უოქ.

თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს, მაგრამ თუ გამტყუნდა,
უფრო ავი იქნება.

**41. არზა მანია ჰვრივისა ყმა-მამულის თაობაზე
ღარაჯან დედოფლის ოქმით**

1790 წ. 31 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6740. დედანი, ქალაღი. 21,7×16,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჭირი მოსცეს
ნაზირის ი ო ვ ა ნ ე ს დას მ ა ი ა ს ქერივს და ოჯერს უმოწყალოს.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას უმეტესად განაძლიერებს. ჩემს
არზას ყური მოუგდევით, ჩემი ვედრება და მოვსენება ეს არის, თუმ-
ცა საჩივარი ბევრი მაქვს, მარამ მოკლეთ მოგხსენდესთ: მათი უმაღ-
ლესობა ბატონი რომ აქ ბძანდებოდა, მაშინ ჩემი საჩივარი სრულე-
ბით მოვახსენე, წყალობა მიყო, ოქმი მიბოძა. ჩემმა მაზღებმა არა-
ფერი არა მამცეს რა. არცარა კაცნი დამნებდა, რომელიც რომ ჯემ-
წიფისაგან მებოძა. ასე უმოწყალოთ ვარ. მრავალი ქერივი თავისის

ყმითა და მამულით რჩომილა. მეც ჩემის ქრმის წილი ყმა და მამული მებოძოს რომ იმან დამარჩინოს.

თქვენის ყმის ვალი რაც დარჩა, მოვალეები სულ მუდამ მე მაწუხებენ მე საილამ მივსცე; ან ჩემი ყმა და მამული დამნებდეს, რომ იმან გარდასწყვიტოს. მე ჩემი თავი ვერ მიჩინებ.

მოწყალეობას ვითხოვ, ამისი პასუხი მებოძოს. მწარეთ უმოწყალო გლახაკი გახლავარ. თქვენს მეტი კი ჩემი მოწყალე არავინ არის. მაისის კდ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში:

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ თუ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ო ნ ი კ ო ლ ო ზ! შენს რძალს ეს არზა ასე რომ მოუტია, ჩვენ ამას გწერთ, რომ რადგან ამგვარად ჩივის, სულხან მდიენის მოსვლამდინ შენ უნდა კარგად თვალყური მიაპყრო, გააძლებინო და თავისი წილი ყმა და მამული უნდა მონმარდეს და იმან არჩინოს. ამისი შენახვა ერთი საჭირო არა არის რა, თავისის წილის ყმისა და მამულიდამ არჩინე. და ღმრთით როდესაც სულხან მდიენი მოვა, მასუკან სხე[ა] გზით სამართალი მიეცემა. და იმის მოსვლამდინ შენ უნდა ამრიგად წეინახო. მაისის ლა, ქორონიკონს უოჟ.

ქ. ღმერთის გულისათვის ნულარ აჩივლებ, კარგად ყური მიუგდე და შენის შეძლებით გააძლებინე.

ბეპაღი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

42. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა შიის თაოზაზე ერეპლე II-ის ოპიით

1790 წ. 5 ივნისი

საქართველოს სიძველენი. ტ. II, ე. თ ა ყ ა ი შ ვ ი ლ ი ს რ ე ლ ა ქ ო რ ო ბ ი თ ,
1910 წ. გვ. 499. საბუთი № 471.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი ე ლ ი ს ა ბ ა რ დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს მოსცეს!

ჩემო კელმწიფევე, ჩემს სახლიკაცს ზ ა [ა] ლ ს ე ჩ ი ვ ლ ა, შემოდგომაზე ოქმები აელო ამილახვარზე. თუ ჩემთან საბუთი აქვს რამე, ეს ექესი თვე არის, ჯერ არ გამოუჩენია ამას. მის მიზეზი იყო, თქვენ რომ აქ მოსაბძანებელი იყავით, ამიტომ ესეც პასუხს მომცემსო. ახლა თუ ერთი თქვენი ბძანება არა დამიგდევით რა, ახლა მოვა, ყმას და მამულს სულ ამიკლებს. ამდენი თქვენი მოწყალეობა იყოს, სანამ ერთად ვილაპარაკებდეთ, დადგეს. ერთი ოქმი მეც მიბოძეთ, რომ ყმა

და მამული არ შემიწუხოს. არაფერი საშური არა აქვს რა. იენის ზ, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ! ამ არზით ელისბარ დავითიშვილი რომ ესე ჩივის ზაალ დავითიშვილისათვის, ჩვენ თუ ოქმი მიგვეცეს რამე, დააყენე, ჩვენთან მოიტანონ და ჩვენთან ილაპარაკონ. მთიბათვის ე, ქორონიკონს უოშ.

ქ. სულ ყველანი ერთიანად უნდა მოიყვანო ესენი და ამათი ყმები და თავიანთ უჯათებიც¹ მოიტანონ, და ღვთით ჩვენ გავასწორობთ. განაჩენები ჰქონდესთ, თუ ოქმი, ყველა ჩვენთან მოიტანონ და ჩვენ გავარჩევთ. ერეალე

**43. არაზ ღავით გააჟავილისა ყმის თაოგაჟი
იულონ ბატონიშვილის ოკებით**

1790 წ. 19 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 676. დედანი. ქალაღი. 21×10,8 სმ. მხედ-
რული. განვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის იულონის
ჭირი მოსცეს მათს ფერკთა მიწა-მტვერს მაყაშვილს და-
თუას.

მერე ამას მოვახსენებ მოწყალე კელმწიფეს: თქვენგან მოწყა-
ლება ოქმი მებოძა ჩემის ყმის თათრის აყრისა მალხაზე და ვერ მოი-
ცალა.

ამ მოწყალეობას გვედრები, რო[მ] აღიადაზე ერთი ოქმი
მებოძოს, რო[მ] ჩემი დამანებოს. თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ,
ნიადაგ თქვენი მოწყალეობა ჩვენს ოჯახზე უკლებელი არის და ყო-
ფილა.

ამის მოწყალეობასაც გვედრები, რომ ეგება ჩემი ცოდვლი თავი
უკლებელი იყოს თქვენს წინაშე. და რაც მეგულება, ღმერთმან ისე
აღმასრულებინოს. ერთი ბიჭი გახლავს, ჩემი ცხენის მომ[ვ]ლელი ის
არის. და ოქმის წყალობა მოიღვეით, თქვენს გასამარჯვებლად. ივანო-
ბისთვის იშ, ქორონიკონს უოშ.

¹ ოჯათებიც.

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ ქაფანაქჩი ალიაღავ! მერე ამ დავით მაყაშვილისა ერთი კომლი კაცი მოსულა მანუ შენთან. ეგ კაცი ამისი არის, ახლავ აუყარე და ამ მაყაშვილს მოეც. და თუ სხვა საბუთი ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენე. ღვინობისთვის ით, ქორონიკონს უოჟ.

ბავნი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

**44. არაზ მათაშვილუაზისა მამულის თაოზაზა
ერეკლე II-ის ოქმით**

1780 წ. 28 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 686. დედანი. ქალაღი. 22,2x13 სმ. მხედ-რული. განვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერთობლივ მაყაშვილებს.

მერე თქვენი წყალობა გვჭირს და მარია მჭვარი გვიპირავს და რა თქვენგან გვბოძებია, სულ შემოფარგვლით გვიპირავს და ღალასაც ნიაღვ ვიღებთ. და შარშან გზლებიან გიორგი წმინდელები და მოუხსენებიათ: აქამდის მაყა[ან]თი არ არისო; და ჩვენგან აღებულ ღალა აულიათ და სულ წაულიათ თორმეტი ხარვარი.

ჩვენ ამდენის დარბაისელთაგან მოცემული განაჩენი ხელთ გვიპირავს და სანატრელის ცხებულის მეფის ბატონის მამის თქვენისა და თქვენის უმაღლესობისაგან დამტკიცებული გვაქვს; და იმისი მიჯნები თითვეულად გარჩევით სწერია. და ჩვენ მაგ წიგნს გარეთ სხვას მეტს მამულს იმათ არას ვეცილებით. და ახლა ისინი სულ ერთიან გვეცილებიან და გვართმევენ. და ეს წიგნიც მანდ მოგვიართმევენ. და თქვენმა უმაღლესობამ გაშინჯოს და ისე სამართლის წყალობა დაგვემართოს. თქვენი წყალობა არის და ნება თქვენია. ივნისის კა, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ქ. ეშიკალასბაშო გარსევანი! ამ არზის ბატონებს განაჩენი აქვსთ სანატრელის მამის ჩვენისაგან დამტკიცებული, რომ იმ განაჩენის ძალით გიორგიწმინდელთ საქმე არა აქვსთ რა. თუ იმ განაჩენის თარიღს შემდგომი იმისი გასამტყუნებელი წიგნი და მეფეთაგან ბოძებული განაჩენი არა აქვს, რომელიც მამული ამ მაყაშვილების განაჩენით შემოფარგვლილი არის, ამაში გიორგიწმინდელთ საქმე

არა აქვსთ რა, მაყაშვილებს უნდა დანებდეს. როგორც მოგვიწერია, ასე აღასრულე. იენისის კვ, ქორონიკონს უოშ.

თუ ამათს განაჩენს შემდგომად დაწერილია, როგორც ზემო დაგვიწერია, ამათი გასამტყუნებელი წიგნი აქვსთ, მოგვიტანონ და ვიყაბულებთ. თუ არა, დაეხსნან.

ბეკელი: ქნარს მიეცვს, დავით მივძობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს
გ რ ე კ ლ ე .

**45 . არზა ფარსადან ნაზარაშვილისა შოშაის თამაჯი
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1780 წ. 24 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 444. დეღანი. ქალაღი. 20×15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გიორგის ჰირი მოს-
ცეს ბეცია თარხნიშვილის ყმას ნაზარაშვილს ფარ-
სადა [ნ] სა.

მერე ჩემო მოწყალეო, საგარეჯოს აღებ-მიცემაზე განლა-
ვარ და ბატონს ჩემსაც იმითი ვემსახურები და ჩემს ხიზა [ნ] საც იმი-
თი ვარჩენ, თითო-[ო]როლს ქოშსა ვკერავ.

და ამ მოწყალეობას გვედრებით, რომ ან იოაკიმ წინა-
მძღვარსა და ან ჯამასპი მოურავს მიმბაროთ, რომა
უბრალოთ არავინ არ გამგლიჯოს და ან არავინ დამჯაბროს, თქვენად
საღლეგრძელოდ და თქვენად შეილების სამლოცველოდ. თიბათვის
კვ, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. უფალო არხიმანდრიტო იოაკიმ! მერე ამ არზის პატრონი
თქვენთვის მოგვიბარებია; ამაზედ კარგათ თვალყური დაიჭირეთ და
ამას ხარჯსა, ბეგარაში ნურვის გა[არ]ევენებთ და ნურც არავის რა-
ზედ შეაწუხებინებთ. კარგად თვალყური მიუგდევით და გააძლები-
ნეთ. იენისის კვ, ქორონიკონს უოშ. გიორგი

1700 წ. 15 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 38. საბუთი № 228. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[169] ღმერთმან ბედნიერი კემწიფე დედოფლის კირი მოსცეს ღირბელი [ქ]რისტე[ს] საფლავის ყმას ზ ა ქ ა რ ი ა ს ა . ჩემო მოწ[ყა-
ლეც], თქვენს უმაღლესობასაც მოუხსენება, რ[ომ ქრისტეს] საფლა-
ვის ყმასა ბაჟი არსად არ [გამოერ]თმევა და თქვენის დოვლათითა კი-
დე სად ვაძლევთ¹, მაგრამ იმერეთში ბაჟს ყოველს² ალაგს იღებენ
და გზაზედ გაგვრჯიან³.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ ერთი წიგნის წყალობა გვიყოთ,
რომე. როგორც [არსად] და არასდროს არ გამოგვრთმევიან, ასე ახლა
არავი[ნ] რაზედ შეგვადონონ. მე ერთი გლახა კაცი გახლავარ. ჩემი
ბაჟი რა გახდება, მაგრამა, რადგან უღებს საქმეს გვიშვრებიან, ამა-
ზედ მოგახსენეთ: მკათათვის ზ, ქორონიკონს უოჟ.

თაუმი

[168v] დ ე დ ო ფ [ა ლ] დ ა რ ე ჯ ა ნ ი ს [მარ]ად სიკეთით [სახ-
ს]ოვარო ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ ო ბ ე უ ა ნ , ჩვენ მიერ მოკითხვა გეუ-
წყოს. მერმე ამ არზის პატრონს [ქრისტე]ს საფლავის ყმას ასე რომ
მოუხსენებია, ამაზედ ჩვენს შვილიშვილს, მის უმაღლესობის მ ე-
ფ ე ს ს ო ლ ო მ ო ნ ს ა ც წიგნი მოვართვით და შენც ამას საქმე-
ზედ ჩვენს შვილიშვილთან უნდა დაეხმარო და მაგარი ოქმი უნდა
გაურიგო, რომ რადგანც ქრისტეს საფლავის ყმა არის, ამას ბაჟი არ
ეთხოება; არც ჩვენს ქვეყანაში ეთხოებათ და არც იმერეთში. რო-
გორც შენგან ვიცოდეთ, ამაზედ იმრიგათ ბეჯითათ უნდა მოიქცე და
გაურიგო, რომ რადგან ამ არზის პატრონი ქრისტეს საფლავის ყმა
არის, მაგის სადღეგრძელო საქმე იქნება. ივლისის იე, ქორონიკონს
უოჟ.

1 ვაძლევთ. 2 მლიას. 3 პავლიმე.

47. არჯა განსაკრავ შარონს შვილისა გამოსაღების თათოგაჯა
ალექსანდრე ბატონიშვილის ოქმით

1780 წ. 23 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5259. დედანი. ქალაქი. 22×11,5 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი, ორწერტილი ან სამწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ც ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ა ლ ე ქ ს ა ნ-
დ რ ე ს ჭ ი რ ი მოსცეს ქის[ი]ყის იჯარადარს შ ა რ ო ა ს შ ვ ი ლ ს
გ ა ს პ ა რ ა ს.

ჩვენი მოწყალე, მოგეხსენებათ, ჩემი იჯარა გადაწყვეტილი
მაქვს. იმთავით დახარჯული არის მოხელ[ე]ების მარიფათითა და ბა-
ტონის მუფაზაც ხელში მიჭირამს. ამისი საბაბობაზე მბლალი ვალი
დამედო, რომ იმ თავით დახარჯეს.

ახლა ბ ე ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ი ს თ ვ ი ს ერთი თუმნის ბარათი
გიბოძებიათ. თავიც რომ გამაგდებინო, მე იმისი მიცემა არ შემოძ-
ლია. ნეტაი იმთენი აუვიდე, რომ ეს ჩემს ვალებს მოვრჩე! თქვენის
ხათრითა ბატონს არ შევატყობინე, ბატონის ოქმიცა მაქვს და ბძანე-
ბაცა.

ღმერთი გადღეგრძელებს, ერთი ოქმის წყალობა მაღირსე, რომ
ჩემზე ხელი აიღოს, ჩემი ზარალიც² თქვენია, ვიცი რომ ჩვენი მოწყა-
ლე ბძანდებით. [მ]კათათვის კგ, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. ეშ[ი]კალ[ა]თბაშო ბ ე ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ო გ ა რ ს ე ვ ა ნ! მე-
რე შენ რომ ამას წინათ ბეჭდის იჯარადარს შარუაშვილს გასპარაზედ
ერთი თუმნის ბარათი რომ გიბოძეთ, და ახლა ასე შევიტყვევით, რომ
აღარა დარჩომილა რა ამ შარუას შვილზედ და სულ დაუხარჯამთ. და
შენ ხელი აიღე ნულარ შეაწუხებ. და მაგის სანუქაფოს მოგცემთ
საითმე. და ვისაც სხვას ქონდესთ ბარათი ჩვენი ნაბოქები, იმათაც

ხელი აიღონ. [მ]კათათვის კგ, ქორონიკონს უოშ.

ალექ-
სანდრე

1 მოვარჩე. 2 ზარალიც.

1790 წ. 28 ივლისი

დსს. წ. 1448. საბ. № 1157. დედანი. ქალაღი 21,2X14,2 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. მარცხენა კიდე ალაგ-ალაგ ამო-
ხეულია.

ქ. ღმერთიან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ქირი ბებუ-
რის შვილის ომანის შვილს მოსცეს.

წილი ამას მოვახსენებთ მათ სიმაღლეს: ეს ოცი წელიწადია, მე-
ტაც. რომ მამაჩემი და ბიძაჩემი ბებურ გაიყარნენ, უყო ჩხუბი
ბებურის შვილმა ნინიამ და ავად მოეპყრა. იმაზედ გახ-
და ავად და თქვენი ქირის სანაცვლო შეიქნა. მასუკან დავრჩით სამი
ობოლი. არც განოუშვა თვე და არც კვირა, რომ ჩხუბი და შფოთი არ
ვექნა. ახლა ორი ემა მყვანდა, თქვენი ქირის სანაცვლო შეიქნენ.
დავრჩი ერთი მელა.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას უმეტესად აღამაღლებს, უსამართ-
ლოდ ჩემს თავს ნუ მო]აკვლევინებთ. ამ თვის ოცს [მ]ღვდელი გამო-
გვხანა და წმინდეთალა: მომერიდეთ, საცა მე ვიყოვო, შენ იქ ნურ-
სად ვაედიო. დავიწყე ს[ია]რ[ულ]ი და მოველ ში[ნ] და გახლდი.
წილანისას გვეძინა, მომეპარა თოფით [დ]ა სი[კვ]დილს მიპირებდა.
წილანით და ღმერთმა და თქვენმა დოვლათმა მე მომცა იმის თავი
საიკვდილოთ. მაგრამ არ მოვკალ.

ამას გვეუბრები. რომ თუ დამნაშავე გახლავარ და ავი კაცი,
თქვენ გადამახდევინეთ. ჩემი დამნაშავე თავი თქვენ წინ მომიტანია;
და თქვენ როგორც გენებოსთ, ისე გადამახდევინეთ, თუ დანაშაული
წმინდეს.

ერთი საცოდავი და უძლეური დედა მყავს, მუდამ იმას ელდით
და ეკითხება სული არ უღვას. მე იქ აღარ მედგომილება იმის გადამკი-
დე. ეს და მანდელი თქვენთვის [მო]მირთმევია; გ[ე]ნებოსთ იმას უბო-
ფო და თუ გენებოსთ, თქვე[ნ] მი[ი]რთვით.

გვეუბრები. [ქ]რთი საქონე [აღ]გილი მიბოძოთ, რომ ერთი უძ-
ლეური დედა მყავს თქვე[ნ]ის [დ]ოვლათით [გადავარ]ჩინო, რომ ერთი
თქვენმა დედა დავრჩინილვარ, რომ ან სულით არ დავიკარვო და ან
სი [დ]ედილს გე. გორბონიკონს უოჲ.

თქვე

წილი თქვენს დედას სიკეთით სახსოვარო დავით საღთ-
სიკეთით. თქვენისა უღბაშო ლუარსაბ, გავაზის

მოურაო რევაზ, გიორგი ბებურიშვილო! მერე ბებურ და იმის ძმისწული. ომანის შვილი სოლომან სასახლეზე, რომ ჩხუბობენ და ლაპარაკობენ უნდა თქვენ მიხედეთ და გაურჩიოთ და გაუმიჯნოთ.

თუ [თქვენს] სამართალს არ დასჯერდნენ, [ჩვენს] სამართალში უნდა გამოგზავნოთ. მაგრამ ბებურიშვილის ნინიას ჩხუბი გვესმის თავის სახლისკაც სოლომონ[ს] თურმე ეჩხუბება, თუ არ დაიშალა და ჩვენს სამართალმდინ არ დააცალა, იცოდეს. რომ არ შევარჩენთ. ივლისის კვ, ქორონიკონს უოჭ.

ბეჰელი: დ ე ლ ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

49. არზა გლახა ცაბაძისა სამართლის მიცემაზე იულოვ გატონიშვილის ოქმით

1790 წ. 81 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1842. დედანი. 21,5×16,2 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად აღგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის მრავლად მოწყალის მეფის ძის იულონის ჭირი მოსცეს ხერხეულიძე ომან ლაშქარნივისის ყმას ცაბაძე გლახას.

მერე ამას მოვახსენებთ: ერთი ჩემი სიძე ჩემთან იდგა. ბატონის ჩვენის მამულზე და საბძელზე ჩხუბი გამოგვერივა. ხელი მოვახვედრე და ცხვირი გაუტყდა. წავიდა, ამილახვართან მიჩიულა. გამოესია ამილახვარს კაცი დირბის დეკანოზიშვილი კიკოლა; ერთი კარი მყუანდა და წამართვეს და შვიდი აბაზი თეთრი. ჩაველ, ამილახვართან ვიჩიულე და ეს პასუხი მამცა: თავი გაგიტეხიაო და იმაში წავართვით. ექვსი შაური კი მოაცემინა; კარი და ხუთი აბაზი კი წამართვეს.

ამისთანას დროს გამოვარდი მარტოკა, მსხალტბას ლეკები¹ დამხვდნენ, კინალამ დავიკარგე და აქედანაც არ ვიცი, მოვანვეთუ არა.

ერთი ასეთი ოქმი მიბოძეთ, რომ ჩემი კარი მამცენ. ღმერთი გავიმარჯვებთ, ასეთი ოქმი მიბოძეთ, რომ მეორეთ აღარ გამოიმბარუნოს.

¹+ლეკები.

სწორეთ რომ თავი გამეტება, მაინც რა საქმე აქვს ჩემთან ამი-
ლახვარს რომ კარი წამართვას. [მ]კათათვის ლ, ქორონიკონს უოჲ.

ლავში

პატრონ ამილახვარო ოთარ, მერე ამ არზის პატრონი ამ
არზილ ასე რომ ჩივის, ამას თავისი ხარი ისევ უნდა მიაცემინო. საბ-
რალო კაცი არის. თუ გიყვარდე, ამ კაცს თავისი გაურიგებინე და
წოაცემინე. ეხლაც კინალამ არ დაკარგულა გზაზედ. ივლისის ლა, ქო-
რონიკონს უოჲ.

აღუ სამართალია მაგ ხარის გამორთმევა, ვის რა საქმე აქვს.

პაპალი დედოფალი დარეჯან.

50. არზა ჯაალ ღაპითიჟილისა ყმა-გაგულის თაოგაჟა
პრაქლე II-ის ოქმით

1780 წ. 8 აგვისტო

ბუნაწეჩაა ინსტიტუტი. Hd 554. დედანი. ქალაღი. 21,7x16 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მათს მონას დავი-
თნიევილს ზაალს მოსცეს.

ნერე ამას მოგახსენებ ბედნიერს ხელმწიფეს. უმაღლესობას მო-
ცნებებდა ზარდიაშვილი ჩემი ყმა არის, მაგრამ მძლავრობით
წართმეული მყამს. თქვენთვის მრავალჯერ მიწყენია თავი, ოქმებით
მამულს, სამართალს გიბოძებო.

ამლა, ჩემო ხელმწიფე, საერისთოლად მამულსა და ყმას მეცილე-
ბა. თუ ზარდიაშვილი წამერთმევა. ყმასა და მამულს ხომ ვერ გავა-
ტან თანა.

ამუგე თქვენი. მოწყალეობა დამემართოს: სამართალმდინ ყმა და
მამული მე დამნებდეს და როსცა თქვენს წინ სამართალში გავიაროთ,
თუ განმარტუნოს, დიდათ ჯარიმით გარდამახდევინე და ერთი იმდონი
ინსტიტუტს წამაცემინე. ამისთანა ღვთის რისხვა როგორ იქნება ჩემ[მ]ა
მამულს თავეც წამართვას, სხვას ქვეყანას იყოს და იქილამ
ყმას და მამულს მეღავებოდეს. ეს თქვენს დროში არ მომხდარა, ასე
ყმა თავის ბატონს მორეოდეს და ნურც მე მამრემ ჩემს ყმასა, მიშვე-
ლე ჩემს, დანართი გაგიმარჯვებს. ამ ყოფას სიკვდილი მირჩევნია, სხვა
ქვეყნისა ჩემი ყმა მამიხდეს, ავათაც მამეპყრას და ყმასაც და მა-
მულსაც მართმევედეს. ორი კვამლი ჯოხაძე არის თავისის მამუ-

ლით თიხრეველი და¹ თქვენს მოწყალეობას ვევედრები: სამართლამდინ ეს ჩემი სამკვიდრო ყმა და მამული მე დამნებდეს, ჩემი მიცემულია, იმას ხომ თან არ მოყოლია და რათგან სამართალში თავსაც წამართმემს და ყმას და მამულსაცა, ჩემი თავი თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი წყალობა მიყავით. აგვისტოს ე, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო თ ა რ ! ეს ზაალ რომ ასე ჩივის იმ ზარდიაშვილს თუ ან ჩვენი და ან მდივ[ვ]ანბეგების განაჩენი არა ჰქონდეს რა, ხომ რასაც ყმასა და მამულს ამ ზაალს ედავებოდეს, ის ყმა და მამული ამ ზაალს დაანებე სამართლამდის. და მასუკან სამართალი თუ მისცემს იმ ზარდიაშვილს, მაშინ მიეცემა. და თუ განაჩენი აქვს რამე იმ ზარდიაშვილს, ხომ ჩვენ რა ვქნათ; თუ სამართლიან განაჩენი მისცემია და იმ განაჩენის ძალით ედავება და ის მოგვახსენოს.

და თუ განაჩენი არა ჰქონდეს რა², ის ყმა-მამულები ახლავ ამ ზაალს დაანებე. ზარდიაშვილი ვინღაც არის, მაგას რათ მერჩივება, რომ ამგვარებს იწერება. ზაალს ზარდიაშვილი რათ უნდა მერჩიოს. აგვისტოს მ, ქორონიკონს უოშ.

რასაც ყმასა და მამულს უგანაჩენოთ და უსაბუთოთ ედავებოდეს, ის ყმა და მამული ახლავ ამ ზაალს უნდა დაანებო, მანამ სამართალშიდ გაივლიდნენ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს რეკლე.

51. არზა ზაალ ღვთისმშობლისა ხვის თაობაზე პრაქლე II-ის ოქმით

1790 წ. 8 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8066. პირი. ქალაქი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მათს მონას დავით იშვილს ზაალს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს: უმაღლესობისაგან ტატიშვილის წყალობა დამემართა. ის ჩემ ბიძაშვილს ყამს.

¹+ მამული. ²+ და.

გორს რომ ბრძანდებოდით, არზიც მოგართვით და თქვენი წყალობის სიგელიცა და იმ არზით თვითეულათ მოგახსენე როგორც იყო. ამილახვარზე ოქმი მებოძა: როგორც გვიბოძებია და განგვიწესებიაო, ისე აღასრულეთ; და თუ რამ ერთმანეთში სალაპარაკო ქონდეს, ისიც გა[ა]სწორეთ.

ამილახვარმა თაღფული კრა, ზოგი ჯარიანობის მიზეზით, ზოგი მოუცლელობით და ჩვენ ერთმანეთში შეფოთი მოგვივა.

წყალობას ვითხოვ, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი მიბოძეთ ამილახვარზე, როგორც ბძანებული იყოს, გამირიგოს და ერთმანეთს მოგვაშოროს მშვიდობიანათ. აგვისტოს ვ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო თვარ, ამ არზით რომ ეს ზაალ ასე ჩივის, ამ საქმეზედ როგორც ჩვენი ან განაჩენი იყო ან ჩვენი ნაბოძები სიგელი და ოქმი აცხადებდეს, ისე გაარიგე ეს საქმე. და ამ ზაალს მოაბარე.

და თუ ამ საქმეზედ ან განაჩენი და სიგელი არა იყოს რა, ეცადე რომ სამართლიანის საქმით შენ მოარიგო. და თუ შენ ვერ მოარიგო, ორნივე ჩვენთან გამოგზავნე. აგვისტოს ჟ, ქორონიკონს უოჟ.

ქ. მაგრამ თუ ან განაჩენი იყოს და ან ჩვენგან ბოძებული სიგელი ჰქონდეს ზაალს, სწორედ იმაზედ დააყენე, როგორც ის აცხადებდეს. იმას ნურც მოუმატებ და ნურც დააკლებ. ერეკლე

52. არზა გოგინასი გამოსალაგის თაოგაჯა ერეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 22 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1448. საბ. № 422. დედანი. მარჯვენა კიდე მოხეულია. ქალაქი 21×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰ[ირი]...* შვილს გოგინას მამცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ერთი დედმა[მა მიტოვე]ბული მარტოხელი გახლავარ. ყოველ უპატრონოზედ და სნეულზედ თქვენი მოწყალება გა[მოღებუ]ლია და მეც უმოწყალოთ და უნუგეშო[დ ნუ] დამადგეთ. ჩემო კელმწიფეც, ერთი სნეული გახლავარ, რომ მიჭირ-

* აკლია რამდენიმე ასო.

დეს, მღვდლის დამაძახებელს ვერ ვიშოვნო, ასეთი უპატრონო და უნუგეშო ვარ.

ჩემო მოწყალე, ახალდაბადებული ერთი კომლი ღარიბი გლეხი მყავს და იმის სახლიდამ ერთი მე მახლდა აქამდისინ და იმედი ჰქონდა ჩემგან, რომ იმის ხლები სამაგიეროს იმის ოჯახს ან სითარხნით და ან სხვაფრივ შევმატებდი რასმე. მაგრამ მე რომ დავსნეულდი, ისიც ჩემს თავს მოვანდომე და ჩემი შეძლებაცა. ახლა ადგა და ისევ გამექცა. ჩემი გამაძლებინებელი და თითო-ოროლა კოდის სულადის მამცემიც ის გლეხი გახლავთ: ახლა ის მსახურიც წამოვიდა და მე ავანტყოფი მარტო დავრჩი.

თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ ამ ერთის კომლის გლეხის თავი[ი] თავს შემოივლეთ და მოხელე[ე]ებს უბძანეთ, დავთრიდამ ამოუშვან. მუდამ სნეული გახლავარ და ერთი მომღელი მეჭირება. თუ თქვენის დოვლათით კარგათ ვიქნები, მეცა და ჩემი კაციც თქვენს სამსახურში გახლდებით. თქვენ მზეს ვფიცამ, რომ დღესაც ექიმი მადგია და მწამლოფს. ღმერთი გადღეგრძელებთ, უნუგეშოს ნუ დამავდეთ. მოგესხენება ახალდაბა რამტელჯერ...*

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენო მოხელეებო! შერამე ამ არზის პატრონის ერთი კომლი კაცი ოთხს წელიწადს გაგვიაზატებია, ნულარა შეაწუხებთ. და ვინცავენი მოასილნი მიხვიდეთ...*

ოთხს წელიწადს უკან კიდევ მოგვახსენე და პასუხი მოგეცემა. აგვისტოს კბ, ქორონიკონს უოჭ.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

53. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა გამოსაღების თაობაზე

მრეკლე II-ის ოქმი

1780 წ. 3 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 169. დედანი. ქალალი. 19,5×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ლაშქარნივისს მანუჩარს მამცეს.

მერე რა მლივანი თქვენს სამსახურზე გაგისტუმრებიათ, ბევრი რიგი მწუხარება მამდგომია და დღესაც დიდს მწუხარებაში[ი] გახლავარ, მაგრამ თქვენთვის თავი არ მიწყენია.

* აკლია რამდენიმე სიტყვა.

ოცდაცამეტი სული შესანახავი გვყავ, ამათ სასმელ-საჭმელი და ტანთსაცმელი მცირე არ ეყოფათ. ასრეთვე თორმეტს პირუტყვის ცხენსა და ჯორს ვინახავთ. ამათს ხარჯს, თქვენის წყალობით, ორნი ძმანი რის ღონისძიებით ავდიოდით; ახლა მარტოკა მე რის შემძლებელი ვარ, რომ ამათ ხარჯი მე შემეძლოს?

დღეში რვა ლიტრა ფქვილი და რვა ლიტრა ქერი გვინაღება და ჩვენს სახელზე ერთის დღის მიწა არ მოიხვენება და ამთენის პურისასა და ქერისას სულ სყიდვით გახლავართ.

რაც თქვენი ბედნიერი თვალი მე და ჩემს ძმისწულს არა გვხვდავთ ტანთ ჩაცმულს, სხვანი ვინცა ვინ გვეყანან, თითქმის სულ შიშველნი გახლავან და იქაური მდივნის ცხოვრებაც ხომ მოვეხსენებთ.

თქვენ მუდამ ამ მოწყალების ჩვეულება გავქსთ, რომ, რომელიც კაცი თქვენსა და ქვეყნის სამსახურზე გაგისტუმრებიათ, იმისი გლეხნი თქვენის და ქვეყნის სათხოვრიდამ გითარსნებიათ და თავისი ბატონი გაუძღვებინებიათ.

მეც ამ წყალობას ვითხოვ, რომ მდივნის ხლებამდინ, ის მოწყალებაც ინებოთ და წრევანდელი ჩვენის გლეხების სურსათი ამთენის სულის გამოსაზრდელათ გებოძოთ, რომ სხვა ილაჯი არსით გვაქვს. მარიამობის კგ, ქორონიკონს უოჭ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვინცა ვინ წრევანდელის სურსათის მოასილნი იყვნეთ, მერე რაც სულხან მდივნის ყმას ჩვენის მოხელეებისაგან სურსათი შესწერებოდეს, სულ სულხან მდივნის და მანუჩარ მდივნისათვის გვიბოძებია, თქვენ კი კელო აიღევით და ამათ გამოართვან თავიანთთვინ. ენკენისთვის გ, ქორონიკონს უოჭ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობის ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

54. არზა მანუჩარ ლაშქარნიშისისა მამულის თაოგაჯე

პრაკლე 11-ის ოპმით

1780 წ. 22 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14878. დედანი. ქაღალდი. 21×11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. დმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მათს მონას ლაშქარნივისს მანუჩარს მამცეს.

მე ამას წინათ ჩემის სახლისკაცის საჩივარი რომ მოგახსენე, თქვენის მოუტელელობისაგან სამართალი არ მომეცა. მე რაც იმისგან უსამართლო მჭირდეს, ღმერთმან თავისი მოწყალეობა ისე მამცეს და იმას ჩემგან რაც უსამართლობა სჭირდეს, ღმერთმან თავისი მოწყალეობა იმას ისე მისცეს.

ეს უსამართლო თქვენს საბძანებელში არავის დამართვია, რომ მე დამემართა. გაუყოფელს მამულებს მიყიდოს და ან მსყიდავი რომლის სამართლით სყიდულობს, მაგრამ ხედვენ, რომ სამართალი ვერ ვიშოვე და ამისთვის მოქმედობენ.

მე ამ მოწყალეობას ვითხოვ. რომ თქვენმა ღმრთის-მოყვარეობამ ასე შემიბრალოს, რომ ამ უსამართლოს საქმის მიხედვით მე მოუთმენლობისაგან ერთი განსაცდელი არ მამაყენოს, თორემ მოსამართლეთ მერე სამართლის მოცემა დაუშობდებათ. მე ამას სამართლით ვითხოვ, რომ ოქმი მეზობოს, ვენახი და ვენახის გამოსავალი მე დამენებდეს, მსყიდავმა თავისი თეთრი მომსყიდავს გამოართოს და მერე ჩემი სახლისკაცი სამართალში მელაპარაკოს. თუ ასე არ ინებებთ, ჩვენში შფოთი მოხდება და წყალობას ვითხოვ, რომ შფოთისაგან გამომიხსნათ. ენკენისთვის იგ, ქორონიკონს უოქ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო...* მერე მანუჩარ ლაშქარნიგოსის სახლისკაცს რუისს რომ ვენახი გაუყიდნია, მანამ არ გაიყრებიან, მანამდის არცერთის მამულის გასყიდვა არ შეუძლიანთ. და ვინც იყიდოს, იმისი ნასყიდობაც ცუდი იქნება. ახლავ ის ვენახიც და იმისი გამოსავალიც მანუჩარს მოაბარე. მსყიდავმა თავისი პასუხი ვისთვისაც თეთრი მიეცეს, იმას გამოართოს.

და თუ ამის სახლისკაცს სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. სულხან მდივნის მოსულამდინ რაც ერთმანერთში სალაპარაკო ექნებათ. იმაში ჩვენ გავასწორებთ. და როდესაც სულხან მდივანი მოვა, მაშინ გაყრისა თითონ იციან. უიმისოთ არც გაყრა იქნება და არც გაუყოფარის მამულის გასყიდვა. სეკდემბრის კბ, ქორონიკონს უოქ.

ქ. იასაულმა ამ მამულის გამოსავალი ერთს ალაგს უნდა ჩაასხას, დაბეჭდოს სამართლამდინ და მერე სამართალმა იცის. თუ გასაყოფი იქნება¹, მასუკან უნდა გაიყონ. თუ არადა, ვისაც სამართალი მისცეს. იმას უნდა მიეცეს.

¹+ იქნება.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი სახელისა და გვარის ჩასაწერად.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

**55. არზა ბარო კილარიძისა ვამოსალეზის თაოგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1790 წ. 24 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 355. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს რ ა ჰ ი დ ა მ
გადმოსულს ზაქარია[ს] შვილს კ ი ლ ა რ ი ძ ე ს ბ ე რ ო ს.

ჩემს ქვეყანაში აზნაურშვილი გახლდი. ახლა თქვენს საფარველს
მოვაშურე და შ ა ლ ვ ა უ რ შ ი ვსახლობვარ. ახლა გლუხკაცთან ბე-
გარასა და გასაღებში მრევენ. გევედრები, ღმერთი გაგიმარჯვებს, რომ
ჩემი აზნაურიშვილობა არ ამოიხოცოს და გლუხკაცურად ბეგარასა
და გასაღებში არ ვერიო. რაც სამსახური აზნაურიშვილისა იყოს, იმ
სამსახურით მიმსახუროთ. სეკდემბრის კე, ქორონიკონს უოჭ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მოლარეთხუცესო და შალვაურის მოუ-
რლო დ ა ვ ი თ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ამ აზნაურს
გლუხის კაცის ხარჯსა და გამოსაღებში ნუ გარევ. როგორც აზნაური-
შვილს ეთხოვბოდეს რამე, ესეც ისე გაიღებს. მეტს ნურაზედ შეაწუ-
ხებ. სეკდენბრის კდ, ქორონიკონს უოჭ.

თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

ერეკლე

ქ. ჩვენ, მე ფ ი ს ძ ე ი უ ლ ო ნ, ამ ბატონის მამის ჩვენის ბრძა-
ნებას ვამტკიცებ. სეკდენბრის კვ, ქორონიკონს უოჭ.

**56. არზა ელენე ბავუარიშვილისა ვამოსალის თაოგაზე,
ერეკლე II-ის ოქმით**

1790 წ. 8 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 221. დედანი. ქალაღი. 28, ა X 18. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს
მლოცველსა ო მ ა ნ ბ ე ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ქ ვ რ ი ვ ს ა და ო ბ ო ლ ს
ე ლ ე ნ ე ს და ს ო ლ ო მ ა ნ ს.

მერე ამას მოვასხენებთ ქვრივისა და ობლის მოწყალეს ვემწიფეს. ჩემო ვემწიფევე! ამთენი ხანია, რომ შფოთსა და მწუხარებაში გახლავართ, ასე შენი ჭირიმე რომ, რომელიც რომ ბარათით ყმა და მამული მომცემია, მამული წართმეული მაქუს და კაცი მე მიჭირავს.

მეორე ეს, კიდევ კაცი წართმეული მყავს ჩემის მახლისაგან და მამული მევე მაქვს.

ერთს კიდევ სხვა ჩემს ბარათში ნარგებს კაცს მამული წაართო და თითონ დაკრიფა.

ამას გარდა საერთო ეკლესია გვაქვს და არც იმაში გვიღებს წილსა. შემოსილი მღვდელი გამოგვიგდო საყდრიდამ.

ამას გარდა, სადაც ან ბეითალმანი მამული და ან მამა-პაპის ხოდაბუნია, შიგ არ გაგვატარ[ა], მუდამ ამაზე შფოთი და ცემა და კაცის კულა არის.

ღმერთი გაგვიმარჯვებს ბედნიარო ვემწიფევე, ამას გევედრები, რომ ამისი სამართალი გვაღირსოთ. ერთი ობოლი დამრჩომია, ან არავინ მოკლას და ან არავის შეაკუდეს. ჩუენს სიმართლესა და სიმტყუნეს ბარათები აცხადებს. ოკლონბერის 3, ქორონიკონს უო[3].

თავში

ქ. უფალნო კახეთის მსაჯულნო ქ ა ი ხ ო ს რ ო, ბ ე ყ ა ნ და ო ტ ი ა ვ! ამ არზით ბებურიშვილი ომანის ქვრი[ვი] და ობოლი რომ ასე ჩივიან, თქვენ ჩადით კ ა რ დ ა ნ ა ხ ს, ამ ბებურიანთ ნათესავნი და მოყვარენი — ყველანი თქვენთან დაისწარით, ამათი სადაო მამულები ყველა გაშინჯეთ, ალაპარაკეთ და ღმრთის წინაშე რასაც მიხვდეთ, ჭეშმარიტი სამართალი მიეცით. და რაც თქვენ ვერ [გა]დასწყვიტოთ, ის ჩვენზე მოაგდევით. ქალაქს ჩამოვიდნენ და იმის სა[მა]რთალს ჩვენ უსჯით. ოკლონბერს 3, ქორონიკონს უო[3].

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

57. არზა იასე სახვარაღიჩისა მამულის თაოგაჯე მახტანე ბატონიშვილის ოპითი

1790 წ. 18 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5280. დედანი. ქალაღი. 32×14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი. ა-მეტ-ნაკულღი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე ხ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ვ ა ნ ტ ა ნ გ ი ს ჭ ი რ ი ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე ს ი ა ს ე ს მ ო ს ც ე ს.

ამას მოვასხენებთ: ჩემო ხემწიფევე, მოგეხსენებათ ოთხის ძმის პატრონი გახლდი და ყველა თქვენს სამსახურში დამეხოცნენ. ახლა მე დავრჩომილვარ ერთი შეუძლებელი ბერი კაცი და ოთხი წ[ე]რილი ვაჟის პატრონი, რომ დიდებულს ხელმწიფეს თქვენთინ უბოძებინვართ. ჩემო ხელმწიფევე, ასე ნაილაჯი გახლავარ, რომ ერთი კვალი მამული არ მაქვს, რომ მოვასხენე ვისმე და თქვენი წერილი მოსამსახურო ყმაწვილები დაჯზარდო და თქვენი სამსახური შეიძლონ.

ჩემო ხემწიფევე, მოგეხსენებათ, რომ ფ ა ვ ლ ე ნ ი ა ნ თ ტ ბ ე თ ს რ ა ც მამული მქონდა, იმაზე იფიცეს და ხელი ამაღებინეს. და ი ო რ დ ა ნ ე ს შვილისა ნახევარ საკომბლო მქონდა და არავინ არ წამამდავებია და არც ფიცში ჩაუტანებიათ და არას დროში არავინ მდავებია. და ახლა ჩემო ხემწიფევე, ნეტარხსენებულის ლ ე ვ ა ნ ი ს ხელში არავის უღაინია. და ახლა ეს ნახევარ საკომბლო ბ ი ძ ი ნ ა ს შვილისაგან მაქვს წართმეული. ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე ზ ე ოქმი მქონდა და ხელი ამაღებინა თავისი მოსკლითა.

ღმერთი გავიმარჯვებსთ, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით ავთანდილ ხერხეულიძეზე, რომ ჩემი წართმეული მევე მამაბაროს, რომ თქვენი მამული არც თქვენთვის დამეკარგოს და არც ჩემთვის. ღვიწობისთვის იღ, ქორონიკონს უოჴ.

თავში

ქ. ხერხეულიძე ავთანდილ! ამ არზის პატრონისთვის რომ მამული წაგირთმევია, რომლისაც საბუთით ამას ფ ა ვ ლ ე ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ბ ი ძ ი ნ ა ეღავება, სანამდის ისიც თავის საბუთს ჩვენთან გამოაცხადებდეს და იჩივლებდეს, მანამდის ეგ მამულიც ამ არზის პატრონსვე მოაბარე. და მა[თი] მიწებიდამ რაც ბარა აეღოსთ, ისიც უკლებრად მოაბარე. ამისი გაუფრთხილება არ იქნება. და თუ მეტი საბუთი აქუს ვისმე და ჩვენთან ელაპარაკოს. ოკდომბერს ივ, ქორონიკონს უოჴ.

ბეპელი: რტოდ ვარ დავითის მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

58. არზა ერეკლე ფალავანდიუშვილისა შმის თარგაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 18 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 36. პირი. ქალაღი. მხეღ-რული.

[15v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ფ ა ლ ა - ვ ა ნ დ ი ს შ ვ ი ლ ს ე რ ე კ ლ ე ს.

მერე ამას მოგახსენებ რომ ჩემს აზნაურშვილს თავისი კაცები ზედგინიძისათვის დაუგირაოებია.

ამ მოწყალეობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმის და იასაულის წყალობა მიყავით, რომ ის კაცები როგორც არიან გირაოთ, [16] ის მიმაცემინოს და ის კაცები მე დამანებოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ხერხეულიძე დავით! მერე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ამის აზნაურშვილებს რომელიც თავისი კაცნი ზედგინიძისთვის დაეგირავებინოს, თავისი გირაოს თეთრი ამ არზის პატრონს გამოართვას და თავისის აზნაურიშვილის ყმანი დაახსნევენოს.

და თუ ქეშმარიტი საბუთი და სიტყვა ჰქონდეს ზედგინიძეს, ჩვენ მოგვახსენოს. ოკლონბერს ივ, ქორონიკონს ულჷ.

**59. არზა იოანე ბატონიშვილისა გოგოს თამაზა
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით**

1780 წ. 18 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 52. საბუთი № 66. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[51v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ვახტანგის ჰირი მოსცეს მათს მონას ბერძნიშვილს იოანეს.

ამას მოგახსენებ. ერთმა კუღაროელმა ოსმა ყულბამ ერთი თავისი შვილი გოგო ჩამოიყვანა და მომყიდა. მეც იმ ჩემს უბედურს შვილს ტეტიას მოვანათვლინე და ქრისტიანათ მყვანდა და ჩემის შვილის მაგიერათ იმას უყურებდი. სამის წლისა ვიყიდე შვიდ თუმნათ და ახლა თექვსმეტის წლისა არის.

ახლა რომ თქვენ იმერეთს გამგზავნეთ, ჩამოსულიყვნენ იმ გოგოს მამა და იმისი ნათესავები. ერთს დღეს პური წაეღოთ და მეორე დღეს გოგო წაეყვანათ და მიფიარეთს ჰყავთ.

მერე თქვენგან ოქმი და იასული მებოძა, მომატყუეს — გოგოს მოგცემთო და აღარ მომცეს. გვედრები, მირზაშვილს თამა-

ზას და თედეულს გალეგას უბძანოთ და თავს დაადვათ¹ და ასანბეგს, რომ ამათ შეუძლიათ იმ გოგოს გამორთმევა და ამათ გამომირთონ.

ღმერთი² გაგიმარჯვებს, მე რომ ავი კაცი [ვ]იყო და თქვენ გაწუხებდეთ, ჩემის მიზეზით იმ ერთს ქრისტიანს სულს ღმერთს ნუ დაუკარგავთ. ოკლომბრის ივ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ბატონის შვილი ვახტანგ გიბრძანებ მოურაო მირზა-შვილო თამაზ! მერე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, შენ ახლავ წადი და ყულაბანს რომ ამ ნინიასათვის გოგო მოუყიდნია, შენ ის გოგო ახლავ ყივლას და ბაბათასთან მიდი და იმათ თუ ის გოგო ახლავ არ მოაყვანინე ჩვენთან, ჩვენს პირს ველარც შენ იხილავ და ველარც ისინი. ახლავ გაარიგე, თორემ დიდად გ[ი]წყენთ, შენც და იმათაც დიდად გადაგზნება. ოკლომბრის ივ, ქორონიკონს უოჟ.

60. არზა იახე საჰვარელიძისა მორიგის თაოხაზე
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1700 წ. 23 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3954. დედანი. ქაღალდი. 21×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერ ხელმწიფის ძის ვახტანგის ქირი საყვარელი ძე იასეს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ: ჩვენო ხემწიფევე, ერთი შვილი უფრო[ს]ი, რომელიც მყვანდა, თქვენ მოგართვი და წვრილები დამრჩენენ საზრდელათა³. და ერთი ბერი კაცი ვარ, მორიგეში ვწერივარ და ამ მორიგეს გარდა რაც ჯარის ძახილი იქნება ხოლმე⁴, ქარუმიძე ჩვენი მოურავია, მე რომ წასვლა არ შემიძლია, ეს ქარუმიძე ნაკლებში დამწერს ხოლმე⁵.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ვინც ჯარის იას[ა]ულნი იყვენენ, რომ ჩემგნით ხელთ აიღებდნენ. თქვე-

1 თავს დაადვათ¹ თავის დადვათ. 2 ღ²თნ.

3 სასდელათა. 4 ხელმე. 5 ხელმე.

ნის მეტი იმედი და მოწყალე არავინ არის ჩვენთვისა. ღვინობისთვის
იშ, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. ამ არზის მომრთმევი ამ ხელად ჯარიდამ დაგვიტხოვნია, რომე-
ლიც მოასილნი იყვნეთ, ნურას უსაყვედურებთ. ოქტომბრის კვ, ქო-
რონიკონს უოშ.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ
მეფის ძეობით.

61. არზა იასე სახვარაღიძისა თამასუჯის თაოგაჴე ვახტანგ ბატონიშვილის ოაჴით

1790 წ. 23 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14646. დედანი. ქაღალდი. 21,5×12 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ვახტანგის
ჭირი საყვარელი ძე იასეს მოსცეს.

ამას მოგახსენებთ: შერმაზანას შვილს ჩემი ერთის თუმანის თამა-
სუქი აქვს და თავნი და სარგებელი მიმიბარებია ორი კოდი პური სარ-
გებელში, თამასუქს მიხუთამს. სინემ ჩემი ძმეები ცოცხალი იყვნენ, მა-
ნამდი იტყუებოდა: მოგცემო. ახლა ის ჩემი ძმეები თქვენის ჭირის სა-
ნაცვლო შეიქნენ. ახლა ვთხოვ თამასუქსა და ასე მეუბნება: მთლივ
გმართებსო. ასე ფიცი შემიძლია ორის კოდის პურის მეტი აღარა მე-
მართოს რა ამ თამასუქისა.

ღმერთი გაგიმარჯვებსო, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით კონ-
ქახაძე გაბრიელზე. ჩემი თამასუქი გამომირთვას. ღვინო-
ბისთვის იშ, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგი გიბძანებთ კვანჭა-
ხაძე გაბრიელ! მერე ამ არზით რომ ეს ასე ჩივის, ამას თავი-
სი თამასუქი ახლავ უნდა გამოუერთო შერმაზანას შვილსა და პატრონს
მოაბარო. ოქტომბრის კვ, ქორონიკონს უოშ.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ
მეფის ძეობით.

62. არჯა ბაღნიაშვილისა ხმოზის თაოგაჲე ვახტანგ ბატონიშვილის
ოქმით

1790 წ. 23 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 30. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[12] ღმერთმან ბეღნიერის ხემწიფის ძის ვახტანგის ჳირი მოსცეს
თქვენს ყმას ბ ა ღ ნ ი ა შ ვ ი ლ ს.

მერე ამას მოვახსენებ. ყიზიღბაშობას აქეთ თქვენს მამულში
თქვენს ყმათ გახლავარ და ჩემი მოღავე არავინ ყოფიღა. ახღა ერე-
კლე ფალავანდიშვილისათვის ვიღასაც უთქვამ[ს] —
თქვენი არისო¹ ბაღნიაშვილიო² და ოქმი აუღიღა ასღამაზ და ვი-
თიშვილზეღ და ახღა შინ მიღღიღა და მყრის.

ამას გევეღრები, ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომელღა ერეკლე ფა-
ღავანდიშვიღს უთხრა — ბაღნიაშვიღი შენი ყმა არისო, იმან ეკლე-
სიღში დაიფიცოს, რომ მე ერეკლე ფაღავანდიშვიღის ყმა ვიყო და
შას უკან ავიყრები. და თუ ვერ დაიფიცაღა, თქვენი ყმა გახლავარ და
ვიქნები. ღვინობისთვის კგ, ქორონიკონს უოღ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ ტ ა ნ გ გიბძანებ დავითიშვიღო ას-
ღამაზ! მერმე ამ არზის პატრონი რომ ფაღავანდიშვიღს ასე უჩივის,
ამას შენ ნუ აყრი, ამაზეღ შენ ხელი აიღევ, სანამ ამ არზის პატრონი
და ფაღავანდიშვიღი ჩვენს სამართაღში იღაპარაკებღეს. ღვინობის-
თვის კგ, ქორონიკონს უოღ.

63. არჯა ავიღგარ საღთხუცასისა გაგონსღაგის თაოგაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით

ხეღნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1808. დეღანი. ქალაღი. 19,8×11 სმ. მხედ-
რული. განკვეთიღობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბეღნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს საღთხუ-
ც ე ს ა მ ი ლ ბ ა რ ს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩვენს კელმწიფეს: თქვენის მოწყაღებით

1 ყარისო. 2 ბაღნიაშვიღი.

რალსაც კომეს მოვეყ და სიმავრეს, რაც შედიოდა კომლი კაცი მყავს, ზამთარ და ზაფხულ მეტად ძალი დაემართათ იმისი მუშაობით.

ამ მოწყალეებას ვთხოვთ: თქვენს სადღეგძელოთ ორიოდ სამი წელიწადი შალავათი დაემართოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, თუ ის სიმაგრე გაქვთა, მგონია არც თქვენი დასაკლისი იყოს და ჩვენის ქვეყნისაც დიდი შესამატი იქნება. და თქვენის მოწყალეებისაგან ასეთი იმედი მაქვს, რომ სხვარიგათაც შემეწიენთ. ოკლონბერს კვ, ქორონიკონს უოჭ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყოველნო ჩვენნო მოხელენო და მოსაქმენო! მერე ამ არზის პატრონის კაცნი ერთს წელიწადს ყოველისა სათხოვრისაგან განგვითავისუფლებია, ნურასფერს ნურასა სათხოვთ. და თუ წლეულ იმუშავა რამე და იმ კომეს დაატყო რამე და დასჭირდა, მეორეს წელიწადსაც განვითავისუფლებთ. და თუ დასჭირდა კიდევ, მესამეს წელიწადსაც ასე უზამთ. და თუ წლეულობით არას იმუშავებს და არცარას დაატყობს, ერთის წლის მეტს ვერ ვაპატივებთ. ოკლომბრის კვ, ქორონიკონს უოჭ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიწობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლემ.

64. არზა ზაალ დავითიშვილისა უმის თათბაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოპიით

1790 წ. 27 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14214. დედანი. ქალღდი. 21×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის ხე მწიფის ძის ვახტანგის ქირი დავითიშვილს ზაალს მოსცეს.

მერმე ამას მოვანსენებ: ჩემმა კაცმა ჭავჭავაძემ გლახამ რომ მიჩილა, ზა[ა]ლის ყმა არა ვარო, გერათ მოვეყე ჭავჭავაძესაო და ექვსი წელიწადის მეტი არ ვყოფილვარ ამის ყმათაო, თქვენმა წრფელმან! გონებამ ხომ მოიკითხა, თითონ იმასაც კითხეთ და მეც მოწამე მოგართვი, რომ ორმოცი წელიწადი ჩემთან არის. ამ ორმოცს წელში დიკარგა, ტყვეობილამ მოვიდა და ჩემთან რომელსაც მამულზე ესახლა, იმავ მამულზე დასახლდა. ეს მოხსენებები იმისის პირისაგანაც მოგხსენდა და ჩემგანაცა. ასე ებძანა თქვენის მართალი მოსარჩულო-

¹ გწრფელმან.

ბისაგან: მაგ ხნის საქმეს ვერ მოვშლიო და ვერც გამოგართმეო, და თუ მის უმაღლესობასთან იჩივლებო, იმისი შენ იციო.

მეც ამას გევედრები: როგორც ბძანეთ, ისე მებძანოს ამ არზაზე. თუ ერთი უჯათი არა მიჭირამს რა თქვენი. ღმერთმან ამრავლოს თქვენი ძმები და ძმისწულები, რომელსაც და[ა]ხელებს მივა და კიდევ თავის სიცრუეს მოახსენებს, ერთი ბეწვი რომ ეწყინოს რამე. და მის უმაღლესობას თუ მოახსენებს, იმისი მე ვიცი. და თქვენთან გავლილი საჩივარი კი წერილით ბძანეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებ[ს]. ოკლომბერს კდ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ქ. გლახა ჭავჭავაძე თავის ბატონს ზაალ დავითისშვილს ყმობაზე უჩიოდა. ჩვენთან ილაპარაკეს და ეს კაცი ამ ზაალს ვერ წავართვით, რადგან ამასთან დიდის ხნის მოსული იყო; და ვგონებთ, რომ ვერც მისის სიმაღლის სამართლით გაიტანოს თავი ამ კაცმა ზაალის ყმობი-დამ. ოკლომბერის კზ, ქორონიკონს უოჟ.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

65 . არზა გვარამაძეებისა შიის თაოგაჲ
მრეკლე II-ის ოქმით

1700 წ. 30 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 383. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[213v] ქ. ღმერთმან ბედნიერას კემწიფის ჭირი მოსცეს მათ მი-წას გ ვ ა რ ა მ ა ძ ე ს ო ლ ო მ ო ნ ს ა და გ რ ი გ ო ლ ს ა.

ამას მოვახსენებთ თქვენს ღვთის მოყვარებასა. ბ ა დ უ რ ი ს შვილმა გ ლ ა ხ ა მ ა ჩ ე ნ ი სამკვიდრო მამული გაგვიყიდა — ნახე-ვარი ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე სარდალს მიყიდა და ნახევარი ქალანთარსა. ჩვენი ყმებიც ქალანთარს მიგვიყიდა. ერთი ჩემი მემკვიდრე გლეხი ჭავახეთს [214] გარდავარდნილიყო მ ა მ ე ს წ რ ა ს შ ვ ი ლ ი. მასუკან ჭავახეთიდან გამოსულიყო და შ ი ნ დ ი ს [ს] დ ა ვ ი თ მ ი რ ზ ა -შ ვ ი ლ ს მიკედლებოდა.

გ ლ ა ხ ა ც ი ც ი შ ვ ი ლ ს შე[ე]ტყო, მისულიყო და ზედ მიე-ყიღნა. მასუკან ნეტარხსენებულს ბატონს შე[ე]ხვეწნენ მამაჩემი და

ბიძაჩემი — ყმა დაგვახსნევინოსო; ოქმი ებოძებინა, რომ: მირზაშვი-
ლო, დაახსნევინეო ყმა გლახასგან გაყიდული[ო]. ასე გვიყიდნია სხვა
იმათეული კაცი ხომ არა მყავს, მამული თქვენგან ბოძებული რ უ-
ის [L] მიჭირავს ათი დღის მიწა, თქვენი ოქმიცა გვაქვს, რომ არც
თქვენთან და არც თქვენს კაცთან ჩემს მეტს ხელი არავისა აქვსო.
დღეს [ს]აცა დგეხარ, მანდავ იდეგო, მერე საცა ჩვენი ნება არის, იქ
დაგაყენებთო.

ახლა უთქვენოს ბძანებოთ რ ა მ ა ზ მ ა დამიჭირა, ხელები შე-
მიკრა, თოფი და ხმალი წამართვა, თითონ ქვევით წავიდა, ჩემი კაცე-
ბი გოგია ციციშვილისათვის დაუგირაგებია¹. გოგიაჰაც
ასე მითხრა, რომ ორმოცი თუმანა მივეც შენს კაცებშიო. ჩვენ ასე
გვითხრა: თუ თავს არ დამიკრაო, დაგიჭერთო და ახალ-
გორს [V] ყარში ჩაგყრიოთ.

ჩემო ხემწიფევე, ყმა ხომ ნასყიდი გყავს, მამული თქვენი გვიჭი-
რავს, ბადურის შვილის ყმა და მამული რომ გოგიაჰ დაიგირაოს. ჩვენ-
თან რა საქმე აქვს ან ბადურის შვილსა და ან გოგიასა. თქვენს მეტს
ჩვენთან ხელი არავისა აქვს. რათ უნდა, რომ კაცზედ ხელი აგვიმარ-
თო და ღმერთი გაგვიმარჯვებს, სამართალი გვაღირსეთ. აღიწერა ღვი-
ნობისთვის კი, ქორონიკონს უოჰ.

თავში

[213] ჩვენი ბძანება არის გვარამაძე სოლომან და გრი-
გოლო! მერე ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებიათ, ციციშვილმა
გლახამ თქვენი მამულები და გლეხები ხომ სულ დაგიყიდათ და
მერე ბატონის მამის ჩვენის ბძანებით და ჩვენის ბძანებით თქვენი
ყმები თქვენვე დაიხსენით და ჩვენს სახასოს მამულზე დაგაყენეთ და
[V] აქა დგეხართ, რომ ციციშვილის რამაზისა არცარა
გეყვედრებათ რა და არცარა გიჭირავსო რა. თქვენთან საბატონყმით
ჩვენს მეტს არავის საქმე არა აქვს, არც ციციშვილებს და არც სხვათ.

როგორც დღეს აქნობამდინ თქვენი გლეხნი თქვენა გყოლიათ და
ყოფილხართ და დღეის იქითაც თქვენი გლეხნი თქვენ უნდა გყვან-
დეთ. თქვენ თქვენის გლეხით ჩვენი ყმანი ხართ. და თუ რამაზ მოვა
და თქვენ გამოისათ სიტყვა ექნება რამე, რამაზმა ჩვენ მოგვახსენოს
და იმისი პასუხი ჩვენგან მიეცემა. დღინობისთვის ლ, ქორონიკონს

უოჰ.

¹ დაუგარება.

66. მოხსენება ჰაიოსრო და ოტია მღვიანაშვილის ვრეკლე II-სადმი
ბაბარისა და ომანის შვილის მამულის თაობაზე

1700 წ. 1 ნომბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1846. დედანი. ქალაღი. დაზიანებული. 28×15,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია
წერტილი.

ქ. ღმერთმან მრავალმოწყალის, ბედნიერ[ი]ს ხემწიფის ქ[ი]რი
მათ მონას, მღიანბეგს [ქ ა] ი ხ ო ს რ ო ს და ო ტ ი ა ს მოსცეს. მა[თს]
უმალღესობას ბედნიერს კალ[თ]ას კოცნას გაუბედავთ.

მერე ამას მოგახსენებთ, ჩვენ კ ა რ დ ა ნ ე ხ ს გიახელით ბ ე -
ბ უ რ ი ს ა და ო მ ა ნ ი ს შვილის მამულის გასარჩევლათ.

თქვენის ბძანებით ვ ა ჩ ნ ა ძ ი ა ნ ი სულ ერთათ შემოვკრებთ.
დიდათ ვეცადენით ბებურისა და ომანის შვილის მამულის გარჩევას
და დაზაუებასა, მოვილაღენით. არ იქნა ჩვენგან ამათი გარიგება და
გარჩევა. ბევრს ვეცადენით, ჩვენი სიტყვა ვერ შევასმინეთ.

თქვენი ბძანებაც ასე იყო: თუ თქვენ ვერ გა[ა]რიგოთო, მაღალს
კარს გამოგზავენთო. ბძანება თქვენი აღსრულდეს. გიორგობის თვეს
ა, ქორონიკონს უოც.

ამათს ამბავს დ ი მ ი ტ რ ი გ უ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი მოგახსენებს,
იასაულიც ეს იყო.

ორი ბეჰელი

1. ქ ა ი ხ ო ს რ ო

2. მონა ღვთისა ო ტ ი ა.

67. არზა სნეული ქალისა გამოსაღების თაობაზე

ვრეკლე II-ის ოქმით

1700 წ. 8 ნომბერი

ცსა. 3. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირადი ფონდი № 1461. რვეული № 3.
საბუთი № 114. პირი. ქალაღი. მხედრული. დაზიანებული.

[40v] ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალ[ის] ბედნიერის კელმწიფის
ქირი მოსცეს მათს მონას]... შვილ[ს]...

ჩემო მოწყალ[ევ], ისე ღმერთმან თქვენი ორგული შეაწუხოს,
როგორც მე ვწუხებარ ძუძუების ტკივილით. მრავალი ექიმი მოიღალა
და ვერა მარგეს რა. საექიმოს თეთრის მიცემით დავიღალენით. იმ
საექიმოს მიცემაც აღარ შემიძლიან.

წყალობას ვითხოვ: ხუთი თუმანი აწერია ჩვენს საყმოს და იასაუ-
ლი აწუხებს¹. ეს ხუთი თუმანი მე მებოძოს, რომ ექიმებს მივცე. თუ-
არა, ჩემო მოწყალევ, მოხსენება ნუ გეწყინებათ.

თავში

ქ. [ჩვენი] ბძანება [არის], რომელ[იც]... რის ხართ: თხუთმეტი...
ფული კი გვიპატივებია და დარჩომილი გამოართვით. გიორგობის მ,
ქორონიკონს უოჰ.

ეს გაცემული დიდი ხანი არის. ეს თეთრი სხვას უნდა მიეცეს.

ერგულე

**68. არჯა აავლე მღვდლისა გამოსალაგის თაოგაჲ
ალექსანდრე ბატონიშვილის ოპიით**

1780 წ. 8 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2906. დედანი. ქაღალდი. 25X14 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის მეფის ძის ალექ-
სანდრეს ჭირი მოსცეს თქვენს ყმას დიდმელს წმინდის გიორ-
გის დეკანოზის შვილს, მარადის თქვენს მლოცველს პავლე
მღვდელს.

ჩემო მოწყალეო, მოიკითხეთ თუ ძველათგანვე რაოდენი მეფეთ-
გან სითარხნისა და აზატობის წიგნები მაქვს, არაფერი სათხოვარი —
არც დალა და არცარა სხვარამ მეთხუება. ყოველს წელიწადს ამ წმინ-
დის გიორგის ეკლესიაში თორმეტს საუფლო დღეს თქვენის უმაღლე-
სობის კელმწიფობისათვის და კეთილწარმართებისათვის პარაკლის[ს]
და მსხვერპლს უნდა შევესწირავდეთ, და² მეფობისა თქვენის წარსა-
მართებლად ყოველთაგანვე დამტკიცებული წიგნები მაქვს.

და იმ ეკლესიას თითო-ორი დღის მიწა ქონია და თქვენის
მამის ოქმიცა მაქვს, რომ ვინც მოხნავდეთო, დალას ამ ღდეღეს მის-
ცემდეთო და როგორ ეჭირება, ეკლესიას მოახმარებსო.

ჩემო კემწიფევ, შარშან თქვენმა ძმამ რომ ხოდაბუნები დააკენე-
ვინა, ღმერთსა და იმ ეკლესიას და თქვენს თავს ვფიცავ, რომ სწო-
რეთ ჩემი ალალი მამული ექვისის დღისა მოვნეს შარშან თქვენის ძმი-

¹ აწუხებენ.

² და] + წ.

სათვის და წელს კიდევ თქვენთვის; სხვა მიწა კი არა მქონდა. მართალია, ოთხიოთხ დღის მიწა ბეითალმანში მოგვან და მოიკითხეთ, რა რიგით მომიცდა, რომ თესლს ვერ გამოვრჩი.

ეხლა რომ კალოს უკან ღალის პური შესწერდა დ ი ლ ო მ ს, მეც მთხოვდენ. მ ა რ ტ ყ ო უ ს თქვენს ძმასთან მოველ, ოქმი მიბოძა, მაგრამ არ შეიწყნარეს. მე აქ გახლდი, ხასადრის კაცს და გ ლ ა ხ ა ჩ ა ჩ ი კ ა შ ვ ი ლ ს ა ჩემი ორმო აუგლეჯიათ და სამი კოდი პური ამოუღიათ.

გვედრებით, თქვენად და თქვენის ძმის სადღეგრძელოთ, ამაზე ოქმი მიყოთ, რომ ისევ მომცენ ჩემი პური, რათა უმეტეს იდილოს სახელი თქვენი. ნოემბრის 3, ქორონიკონს უოქ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ ჩ ა ჩ ი კ ა შ ვ ი ლ ო გ ლ ა ხ ა ვ და ც ა ბ ა ძ ე დ ა ვ ი თ ა ვ! უწინდელი სითარხნის წიგნები ხომ აქვს და ჩვენი ძმის ოქმიცა, რომ ნურავინ რას გამოართმევთ; არც მე მინდა ეკლესიის საწყენი. როგორც ამ არზაში მოუხსენებია, რაც წაგერთმოსთ, ისევ უკანვე მიეცით, თორემ დიდათ გვეწყინება თქვენგან. გიორგობხსთვის თ, ქორონიკონს უოქ.

69. არზა გოღარძი ჟურხულისა მოფიცრის თათაზა ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1790 წ. 18 ნოემბერი

ცსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეუელი № 13. საბუთი № 131. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[77] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის დედოფლის ჭირი მოსცეს მათს მონას ქ უ რ ხ უ ლ ს გ ო დ ე რ ძ ი ს ა.

ამას მოგახსენებთ. მე და დ რ ე ი ძ ე პ ა პ უ ა ვ ჩ ი ო დ ი თ მ ა მ უ ლ ზ ე და. მდივანბეგებმა განაჩენი გვიბოძეს, რომ უმეტერ-უმოყვროს კაცით უნდა შემოეფიცა.

ახლა ჩემო კელმწიფევე, ერთი უღვღლო-ღმოდგრო კაცი წამოაყენა, რომ შვილებისაგან გამოგდებული, ერთი იოხსული, სამ ცოლ-გამოცვლილი კაცი არის. პირველათ რომ მოვიდა ის მოფიცარი, მთელს სოფლის კაცთან გავემტყუნე, რომ ის მოფიცარი ცრუ და ტყვილი ქათამის მოციქული იყო.

იასაულისათვის ქათამი მიეცათ და იმ იასაულსა და ჩემს მოღავეს ჩემი ძმა მოეტყუებინათ და ეს ცრუ-ტყვილი კაცი წაეყვანათ და

დაეფიცებინათ. რომ ფიცემდა, მე მივედი და მაშინვე უთხარი, რომ: შენ ნუ ფიცამ, მე ყაბული არა მაქვს მეთქი, მაგრამ არ დაიშალეს, ჯავრზედ რასაც შედავებოდნენ, ისიც დაიფიცეს და ჩემი ალალი სა-მკვიდრო მამულიც თან გაატანეს.

ახლა ამას გეხვეწებით თქვენის შეილების სადღეგრძელოთ: ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს ნაცვალზედ და სოფლის უფროს კაცზედა, მოკითხული ქნან. თუ ის კაცი სარწმუნო ჭეშმარიტი კაცი იყოს, ჩემი თავი თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. თუ ტყვილი, ცრუ, იოხსული კაცი იყოს და მიშველე რამე.

ღმერთი გადღეგრძელებს, როგორც ნაცვლისაგან და სოფლის კაცისაგან მოგხსენდესთ, ის მოფიცარიცა და ჩემი მოდავეც აქ ჩამოიყვანონ და სამართალი ისე მალირსეთ. ღმერთი გადღეგრძელებს. გიორგობის იმ, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

მღივანბეგ ეშიკალაბაშო თ ე ი მ უ რ ა ზ! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ამაზე ერთი იასაული უჩინე, რომ ნაცვლისაგან და სოფლის უფროს-უფროსის კაცისაგან გამოიკითხოს და კარგათ შეიტყოს, რომ ის მოფიცარი კაცი როგორი სარწმუნო და მოძღვრიანი კაცია და ამათი საქმე კარგათ გამოიკითხოს, ნაცვალს და სოფლის უფროს-უფროს კაცთაგან მუჯალამა გააკეთებინოს და წამოიღოს და დამფიცებელიც და მოფიცარიც აქ ჩვენ სამართალში ჩამოიყვანოს.

ეს ჩვენი ბძანება ასე აღასრულებინე. ნოემბრის იმ, ქორონიკონს უოჲ.

ბეპელი: დ ე ლ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ

**70. არზა იოსებ ციხისთვის უვილისა ნაჟრალის თამაზაჲ
მღივანბეგის ოქმით**

1790 წ. 18 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8158. დედანი. ქალღლი. 32,8×9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის მღივანბეგების ჭირი მოსცეს ციხისთვის შეილს ი ო ს ე ბ ს.

ერთი საპალნის ქოცო მქონდა, ღვინით სავსე; ის ღვინო მომპარეს, რომ ერთის საპალნისაგან შეიდი ჩაფი ძლივლა ამოვიდა ნაწურითა.

6. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII

ბევრი ვიკითხე, მაგრამ ვერა გავიგე რა. მასუკან გ ი ო რ გ ო
ლ ე კ ს რ ძ ა ლ ი გ ა ე ჯ ა ვ რ ე ბ ი ნ ა და ქვეყანაში დაეძახნა: «იოსების ღვი-
ნო რომ მოიპარეო და ამა და ამ ქოცოებში რომ ჩაასხიო და ლოთობ-
დიო, ის ღლე კარგათ დაისწავლეო». ამ სიტყვის თქმაზედ მრავალნი
დასწრებოდნენ. და კიდევ ვისთვინაც აღსარებასავით გასტეხოდა და
ეთქვა: «შვიდი ჩაფი მოვიპარეო», ისიც მოგხსენდებათ.

ამ ლაპარაკების ძალით მოურავთან ვიჩივლეთ. ეს მოწმე[ე]ბიც
მოაყვანინა; ვილაპარაკეთ, ქვეყანამ გა[ა]მტყუნა, ოცის ჩაფის ღვინო-
სათვის ისევ ოცი ჩაფი ღვინო მოაქემინეს, რომ ნახევარი წყალი და
აყროლებული იყო, რომ ორი სამი ჩაფი ღვინო კიდევ გადავღვარე;
ეს არის იმისი მონაცემი.

[ქ.] ღმრთის წინაშე მე, ხ ო ჯ ა ა ნ თ ნ ო ნ ე ამას მოვახსენებ-
ბატონს მღივანბეგებს: გიორგი ლეკს თავისმა რძალმა წააყვედრა: «იქ:
გახლდი და სხვაც ბევრნი გახლდნენ, იოსების ღვინო რომ მოიპარეო
და ლოთობდიო», ქოცოები დაუსახელა, აქ რომ ჩაასხიო. ქვეყანას
ესმორდა ეს მოხსენება. მე დავაწერიე და ამის მოწამეცა ვარ ღმრთის
წინაშე.

ქ. ღმრთის წინაშე მე, ზ ა თ ი ა ს შ ვ ი ლ ი მ ა მ უ კ ა, ასე მო-
გახსენებ: მ ა თ ე მოძღვარი გახლდათ და ექვსი შვიდი კაცნი ვახლ-
დით სადილათა. ეს გიორგი ლეკი იქ იყო. იმ სუფრაზედ წამოიძახა
გიორგი ლეკმა: «ამთენი ღვინო რაში გამომართვესო, თუ მოვიპარეო,
თუობით მოგახსენათ, შვიდი ჩაფი მოვიპარეო და მთელი ღვინო წა-
მართვესო». ეს სიტყვა ყველამ გაიგონა, და სიცილი დავიწყევით, რომ
შვიდ ჩაფობით გამოაჩინა.

ქ. უ მ ც რ ო ს ა ს შ ვ ი ლ ი კ ა კ ა ს შ ვ ი ლ ი ღმრთის წინაშე.
ღმერთსა ვფიცავ: რაც წინა¹ ხოჯაანთ ნონეს მოხსენებული არის, ერ-
თად გახლდით, რომ იმისმა რძალმა წააყვედრა.

ეს მოხსენება ამ მოწმე[ე]ბის სიტყვით¹ მე, დ ა ვ ი თ დ ი ა კ ო ნ მ ა
დავწერე აქ ზათიასშვილის სახლში, რომ ჩემთან მოვიდნენ, დამაწერი-
ნეს; სხვანიც არიან მოწმენი, მაგრამ თუ არ მოვიდოდნენ, ვერ დავ-
წერდი. მაისის თ, ქორონიკონს უოჟ.

თავში

ქ. ჩ ო ლ ო ყ ა ს შ ვ ი ლ ო მოურაო ნ ი კ ო ლ ო ზ! ამ არზის
პატრონი რომ ამ არზით ასე ჩივის, მრავალმა უმოწმეს და შვიდი
ჩაფი მოუპარავსთ. ეს შვიდი ჩაფი ვისაც მოეპაროს, შვიდეულათ უნდა
გამოართო ახლავ. ნოემბერს იჟ, ქორონიკონს უოჟ.

ფაჩასადან

¹ ნახევალი.

¹+ ნონე.

1790 წ. 27 ნოემბერი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. 1461. რვეული № 13.
საბუთი № 132. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[78] ქ. ჩვენს ჯელმწიფეს დედოფალს პაპუა დრეიძისა და ქურხულის გოდერძის სადაოს მამულზედ ოქმი ებოძა და იასაული. ამათი ფიცის ანბავი ებძანა მათის მონის იესესა და სოფლის უფროსის კაცებისათვის.

ჩვენს ჯელმწიფეს ასე მოხსენდეს. ჯერ წინა დღეს ჩასულიყენენ იმ სადაოს მამულში, რომ ჩვენს მოკვლეებს არ შეგვიტყუია. იმ დღეს არც მოფიცარი მოყოლოდა და ვერცარა გაერიგებინათ. მეორე დღეს კაცი გამაეგზანათ, ჩემთვის და ქურხული მღვდლისათვის[ს] — ჩამოდით, გაგვაშველეთო, და ჩავყევით. ჩვენ გვინდოდა, რომ უფიცრათ გაგვეშველებინა. ჩვენი სიტყვა არ დაიჯერეს. ვერც იმ მოფიცარს ვერწმუნენით, რომელიც პაპუას მისდევდა. ჩვენ ფიცში არავინ დავესწართ. მოკვლეები, ავდექით და წამოვედით.

ჩვენ, ნაცვალს და [მ]ღვდელს, ეს მოგვიხსენებია. ეგ კაცი და მაგისი წერილი მანდ გახლავსთ და ნება თქვენის სიმაღლის აღსრულებს.

ქ. ტოპეშაშვილი აღდგომელი, ქ. ილაურიაბრამა, ქ. ხუციშვილი გიორგი, ქ. გრატიაშვილი პეტრე და სხვანი უფროსნი კაცნი ფიცით ამას მოგახსენებთ, რომ ეს პაპუას მოფიცარი არსად გვენახოს ამგვარს საქმეში გარეული. ჩვენი ამისი კარის მეზობლები ვართ. ამ მამულისა არც სყიდვა ვიცით და არც უსყიდველობა.

მე, პეტრე მღვდელს, ამათის სიტყვით დამიწერია წინაშე ღვთისა. ნოემბრის კა, ქორონიკონს უოჲ.

თავში

ქ. მდივანბეგ ეშკადაბაშო თეიმურაზ! რომელიც ამ წიგნში მოწმე[ე]ბი სწერიან, აქ ჩვენს სამართალში უნდა გამოგზავნო. ამათი ჩამოუყვანელობა არას გზით არ იქნება. ახლავ აქ უნდა ჩამოაყვანდნო. ნოემბრის კა, ქორონიკონს უოჲ.

1700 წ. 4 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14371. დედანი. ქალალი. 21×12 სმ. დაზიანებული. მარცხენა ქვემო კუთხე მოხეულია. მხედრული, ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი. ამავე ინსტიტუტის Qd ფონდში (9037, რმზ) დაცულია საბუთის პირი, რომლის მიხედვითაც აღვადგენთ დედნის ხარვეზებს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი ლაშქარნიკისს მანუჩარს მამცეს.

მერე ჩემს ყმას ალიხანას რუისს ერთი ნავენახობი ჰქონდა. ახლა შევიტყე, რომ ის ნავენახობი გაუყიდნია.

წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ იმ ჩემს ყმის ნავენახობი არავინ იყიდოს, ამისთვის რომ იმ ჩემს ყმას ორი-სამი შვილი ჰყავს და თვითონ ღარი[ბი და ბედოვლათი] არის. იმან რომ თავისი მამული გაყიდოს, შვილები მწარეთ უმოწყალონი [დამრჩე-ბიან და კიდ]ეც დამეკარგებიან.

უნდა შევიტყო, რომ რის მიზეზით ჰყიდის, თუ მოვალის გული-სათვის [ყიდის, სხვის სყიდვას ჩემის კაცისა რომ მევე შევისყიდო, ჩემი უპრიანია; ამისთვის, რომ ისევე] იმ ჩემის [ყმის შვილებს] მამულ[ი] ეჭირებათ და იმით იცხ[ოვრებენ]. ქრისტეშობის ზ, ქორონიკონს უოშ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მროვლის სალთხუცესო მამაცაშვილო იოსებ! მერე ლაშქარნიკისი მანუჩარ რომ ამ არზით ასე ჩივის, ვისაც ამისი ყმის მამული უყიდნია, იმ მამულისა სხვისაგან სყიდვა არ ექნება; ამისთვის რომ, თუ ამის ყმას ერთი ასეთი მიზეზი არა აქვს, რომ იმ მამულის გასყიდვა არ იქნება, სულ ვერ გაჰყიდის.

და თუ ასეთი მიზეზი აქვს, რომ თუ არ იმ მამულის გასყიდვა, სხვა გზა არ ექნება, მაშინც უთავისბატონოთ ვერ გაჰყიდის; ამისთვის რომ თუ თავის ბატონს ენდომება იმ მამულის სყიდვა, იმისი უპრიანია და იმან უნდა იყიდოს.

და თუ იმის ბატონს არ ენდომება სყიდვა, დასტურს დასცემს წერილის მიცემით; და მერე ვისაც უნდა მიჰყიდოს. დეკემბერს დ, ქორონიკონს უოშ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

1790 წ. 11 დეკემბერი

ცსა. პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირადი ფონდი 1461. რეეული № 13. სა-
ბუთი № 133. პირი. ქალაღი. მხედრული. შდრ. 1790 წ. 18 და 27 ნოემბრის
არზა-ოქმებს. ოქმის ქორონიკონი მცდარი ჩანს.

[79] ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფე დედოფლის ჭირი ქ უ რ-
ხ უ ლ ს გ ო დ ე რ ძ ი ს მომცეს.

მერმე ამას მოგახსენებთ, რომ დ რ ე ი ძ ე პ ა პ ჭ ა და მე მა-
მულზე ვლაობდით. თქვენი ბძანებით მდივანბეგ ეშოკალაბაშთან მივე-
დით და ვლაპარაკობდით. იქ გახლდნენ მლუდელი ი ო ს ე ბ, ნაცვალი
ი ა ს ე და ყანდარელი ზ ა ზ ა და იმათთან თავისი ფიცა თითონვე
დააყენა; და მუჩაღის წიგნი მისცა მდივანბეგს და ამ სამლუდელოს
და საეროს კაცთ, რომ: ამ მოწმე[ე]ბმა და ამან დაიფიცოს და რომ
ამის მამული იყოს და მე ტყუილათ დამეფიცნოს და დამინებებიაო.
ის მუჩაღის წიგნი თქვენ მოგართვით დასამტკიცებლათ და დაამტკი-
ცეთ.

იმ ჩემ[მა] მოდავემ რომ თქვენგნით დამტკიცება შეიტყო, რო-
მელიც განაჩენი მდივანბეგებისაგან მიცემული ჰქონდა, რომ თვი-
თონვე დააყენა, ის განაჩენი მოურთმევეია მოტყუებით და დაუმტკი-
ცებინებია თქვენგნით. და ახლა ეს ჩემი მუჩაღის წიგნი, რომელიც
თქვენგან დამტკიცებულია, ეს იმ დამტკიცებით დადგა.

წყალობას ვითხოვთ, რომ ეს თქვენი დამტკიცებული აღარ მოგვი-
შალოთ. ჩვენ ასე გვეგონია, რომ თუ ის განაჩენი გაგვსინჯოთ, აღარ
დაამტკიცებდით, მაგრამ მოტყუებით დაუმტკიცებინებია იმის მო-
მრთმევს. და წყალობას ვითხოვთ და გვედრებით, რომ ერთი მტკიცე
ოქმი გვიბოძოთ მდივანბეგ ეშოკალაბაშზე, რომ როგორც თავის მო-
ცემული მუჩაღის წიგნი აცხადებდეს და თქვენგნით დამტკიცებუ-
ლი იყოს, ისე აღასრულოს.

ღმერთი ბედნიერს ჯელმწიფეს გიდღეგრძელებს. დეკემბრის ია,
ქორონიკონს უოც.

თავში

ქ. მდივანბეგ ეშოკალაბაშო თ ე ი მ უ რ ა ზ! ამ არზის პატრონს
ასე რომ მოუხსენებია, და იმის მოდავეს პაპუა დრეიძეს განაჩენი და-
უმტკიცებინებია ჩუენგან, რადგან ბატონის დამტკიცებული იყო,
ჩვენც იმისთვის დავამტკიცეთ და კარგათ გასჩხრეკით გავსინჯეთ,

ჩადგან იმ დრეიძეს თავისი ფიცი თვითონვე დაუყენებია და მუხალ-
გის წიგნი დაუდვია, რომ ჩუენგანაც არის ის მუხალგის წიგნი დამტკი-
ცებული. და იმ მუხალგის წიგნის დამტკიცების შემდგომათ იმ ამის-
მა მოდავემ განაჩენი დაგვამტკიცებინა, ჩვენ ის განჩხრეკით და კარ-
გათ გასინჯვით ვერ გავსინჯეთ, თორემ არ დავამტკიცებდით.

ჩვენი დამტკიცებული ისევ დაგვიყენებია და როგორც მუხალ-
გის წიგნში აცხადებდეს და ჩვენგანაც დამტკიცებული არის, ისე აღა-
სრულე.

და კიდევ ეს ამას რომ ჩივის, რომ ჩადგან იმან ტყუილათ დაი-
ფიცაო და ახლა მე მაფიცებს ორის მოფიცრით, თუ ამ ორის მოფი-
ცარით დაეფიცო, უნდა მომეცესო, ამისი სამართალმან იცის, რო-
გორც რიგია და განწესება. იანვრის 6, ქორონიკონს უოჲ.

ქ. როგორც მუხალგის წიგნში აცხადებს, რომ თავის ფიცი თვი-
თონვე დაუყენებია, ჩვენს წინაშე სამართალში ასე აღიარა, რომ ჩემი
ფიცი მევე დამიყენებიაო.

ბუპელი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ

74. არზა ბარძიხ ამილახორიშვილის გამოსაღების თაოაზაჲ გიორგი ბატონიშვილის ოპით

1700 წ. 18 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. H 752. დედანი. 21X12 სმ. ქალღი. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე ხელმწიფის ძის გიორგის ჭირი
მოსცეს დავით ა მ ი ლ ა ხ ო რ ი ს შ ე ი ლ ი ს ქ ვ რ ი ე ო ბ ო ლ ს ბ ა რ -
ძ ი მ ს.

თ ა თ რ ი შ ვ ი ლ ი მ ყ ა ვ ს მ ე კ უ ჯ ნ ა ვ ე. ერთი ნატყვევარია და
მეორეც ახლა დასახლდა. მე ხომ აქ განლაგარ და ყოველის ღონიდან
მოკლებული ვარ. ღმერთმა ნუ დაგიკარგოთ, თქვენის მოწყალეობით
ვიზღებთ.

ამილახორს ამ ორის კაცისათვის ექვსი კოდი პური შემოუწერია
და სთხოვენ. იმათ ამისი მიცემის ილაჯი არა აქვსთ და დამეკარ-
გებიან.

ღმერთი შვილებს გიცოცხლებს, მიშველე რამე, ქრისტეს სიყვა-
რულისათვის ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ იასაულმა ხელი აიღოს. ჩემი
მოწყალე და პატრონი არავინა მყავს და ამან გამაბედინა მოხსენე-
ბა. ღმერთს გარდა თქვენ გხედავ მოწყალედ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბრძანებთ, რომელიც ამათი იასაული იმყოფებით! ამ ქვრივის ორს კაცსა ექვს კოდს პურს რომა სთხოვთ, ნულარ გამოართმევთ. ამთენი რომ შეიძლონ, თავიანთ ბატონის ქვრივსა და ობოლს რომ ემსახურნენ, მეტი აღარა შეეცდ-
ლებათ რა. ახლავ ხელი აიღე, ნურას გამოართმევთ. დეკენბრის იმ,
ქორონიკონს უოტ. გიორგი

75. არჯა სოლომონ ვეითარისა შმის თაოგაჲთ
ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 8 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2861. დედანი. ქალღდი. 21,5×13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენს მეი-
თარს სოლომონს.

მერე ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს: წრეულ ჩემი ორი კომლნი
კაცნი ფაფაკე რა შვილები სიღნაღს ჩავიდნენ, ცოლ-
შვილი აქ დაყარეს და თითონ იქ გახლავან. აქ ხარჯს იმათ მაგიერ
სხვას მთხოვენ.

გვედრები, ერთი ოქმი მიბოძოთ მოურავზედ, რომ მებოძოს.
ერთს აქა ყამთ ცოლშვილი და ერთმა იქ შეირთო. ჩემი სამკვიდრო
ყმანი გახლავან, და თუ სიტყვა აქვს ვისმე, თქვენს სამართალში მე-
ლაპარაკოს. იანვარს ზ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონო ქისიყის მოურაო ზაქარიავ! ამ არზით ვეითარს
სოლომონს რომ ასე მოუხსენებია, ამაში თუ სიტყვა არავისა ჰქონ-
დეს, თავისი კაცები აუყარე! და მოაბარე. და თუ სიტყვა ვისმე ჰქონ-
დეს, ჩვენ მოგვახსენოს. მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდა, უმარ-
თებულო იქნება. იანვრის მ, ქორონიკონს უოთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

¹ აუყარე.

1791 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 62. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. შღრ. 1784 წ. 12 ივნისის არზა-ოქმს.

[47v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ს
ღ ი მ ი ტ რ ი ს მომცეს.

მერე ამას მოგახსენებ: თქვენი წყალობა ოქმი მებოძა თქვენ
შვილს გ ი ო რ გ ი ზ ე დ ჩემის კაცების აყრისა, მაგრამ ავმა ღრომ და
ჟამმა არ შემადლებინა, რომ ამეყარა და [48] ერთს ალაგს დამესაზ-
ლებინა.

ახლა ამ წყალობას გვედრები: ან ო ყ ი ო ს და ან ა ხ ა ტ ე ლ ს-
ში მოვასხა ჩემი კაცნი და იქ დავასახლო, რომ ღვითთ და თქვენის
ღოვლათით მეც მეცხოვრებოდეს, თქვენს საფარველს ქვეშ.

შვიდი-რვა სული ხიზანი შესანახი მყავს და მოგეხსენება ქალაქ-
ში ამდენს სულს რა შენახვა უნდა. მე ერთი რამ საიდგანმე სარჩო
არსად არა მაქვს რა, თუ არ თქვენის მოწყალების მეტი. და ეგების
მეც თქვენის ღოვლათით იქ ჩემის ხიზნით მივიღე და ერთი ლუკმა
პურის ჰამა შევიძლო. აქ რალაც ორიოთ კომლი კაცნი მყვანან, ისი-
ნიც იქ მიწევენ.

ერთი ოქმის წყალობა დამმართეთ თქვენს შვილს ა ლ ე ქ ს ა ნ-
ღ რ ე ზ ე დ, რომ რომელნიც კახეთში ჩემი კაცნი გახლავან, ისინი გა-
მიყრავინოს და სადაც თქვენი ნება [იყ]ოს, იქ მიმისხმევენოს. იანვრის
ღ, ქორნიკონს უოთ.

თავში

ჩვენო ღვითის წყალობავ შვილო ბატონო ა ლ მ ა ს ხ ა ნ. მერე ამ
არზით საგინაშვილი დიმიტრი რომ ასე ჩივის, ამაზედ ერთი ბეჯითი
იასაული აჩინე, კახეთში ამის კაცნი საცა დაფანტულნი არიან, სულ
ერთათთ თავი თავს შემოუყაროს და ან ა ხ ა ტ ე ლ შ ი და ან ო ყ ი ო-
ში, საცა ამას უნდოდეს, იქ დააყენოს. იასაულს ყადაღა უყავ, რომ
ამაზედ ბეჯითად მოიქცეს და ეს ასე აღასრულოს. იანვრის ი, ქორნი-
კონს უოთ.

და თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, თქვენც სამართალში
ალაპარაკე.

თუ მამის ჩვენის რუსეთს წასვლას უწინ ჩამოსულან ამისნი კაცნი და ამას მანდედა[ნ] მსახურებია და ან მიბარებული ჰყოლია ვისთანმე, ახლაც ამის იქნებიან. თუ არც უმსახურებია და არც არავისთვის მიბარებული ჰყოლია, არაფერი საქმე არ ექნება.

და თუ მამის ჩვენის რუსეთს წასვლის უკან ჩამოსულან ამისი კაცნი, ამის იქნებიან, ასე იცოდნენ ეს ბინა ქართლსა და კახეთში ახლაც ასე დაიდვა.

77. არზა ამილღაბარ ციციშვილისა სამართლის მიცემაჲმ იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1791 წ. 11 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 408. ღედანი. ქალაღი 20×14,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ჭირი მათს მონას ამილღამ ბარციცის შვილს მამცეს.

მოგეხსენებათ, მე და ჩემი ძმა რომ თქვენს წინ გავიყარენით, მამაპაპისა ერთი კომლი აზნაურშვილი გეყავს კლიმიას შვილი, ერთსახლათ არიან გაუყრელი, ის აზნაურშვილი ჩემიც არის და იმისიცა. ახლაც ის აზნაურშვილი ამ მამულს გორელს კაცს უგირავენს. თუ კი მამულს დამიგირავენს და გამიყიდის, რიღასი აზნაურშვილი იქნება.

ამ წყალობას ვითხოვ: ერთი ოქმი გვიბოძეთ, რომ რაც ჩემი საწილო იყოს, ნურც და[ა]გირავენს... შვილების პატრონი განლაგართ, ჩემს საწილოს ნურც ყმას და[ა]გირავენს და გაჰყიდის, ნურც მამულსა. ამ ჩემს წილთან ნურც ჩემს ძ[მას] ექნება ხელი, ნურც [აზნაური]-შვილსა. აღიწერა იანვრის [ი, ქორონიკონს უჰვ].

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებთ ამილღაბარციციშვილი ერასტი! მერე ამ არზით ამილღაბარციციშვილი თავის აზნაურიშვილს კლიმიას შვილს რომ უჩივის, ამილღაბარ და კლიმიას შვილს ორნივე ჩვენს სამართალში დააყენე, რომ ამათი საქმე სამართლიანის გზით გავარიგოთ. იანვრის ია, ქორონიკონს უჰვ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

78. არზა გოგია მარლიშვილის ქალაქისა სამართლის მიცემაზე
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1791 წ. 18 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 85. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. ოქმის ქორონიკონი მცდარი ჩანს შდრ. 1786. წ. 6 აგვისტოს. არზა-ოქმს.

[52v] დმერთმან ბედნიერის საქართველოს დედოფლის ჭირი მოს-
ცეს თუ მანი შვილის ზურაბის ყმის მარლის შვილის
გოგიას ქალებს.

მამაჩენი რომ ჯავახეთს მოკლეს, ოთხი ობო[53]ლი დავრჩით —
ორნი ვაყნი და ორნი ქალნი. ერთათ დგომა ველარ შევიძელით, ჩვენის
ბატონის ხელით გავიყარენით. რაც ჩვენ ორს დას მოგვეცეს, იმ ჩვენის
სარჩოთი, ერთი გათხოვილი და გვეყვანდა, იმან თავისთან წაგვასხა. რო-
დესაც ჩვენი თანმიტანილი სარჩო გამოგვართვა, შეუბრალებ[ლა]თ ორ-
ნივ კარზედ გამოგვეყარა. სხვის კარზედ სამადლოთ ვრჩებით.

გვედრებით, ერთის ოქმის წყალობა მოიღოთ ჩვენს ბატონს თუმე-
ნიშვილს ზურაბზედა, რაც ჩვენი რამ წვერთმევინოს ჩვენს დასა, გამო-
გვირთვას და მოგვეცეს. იანვრის იმ, ქორონიკონს უოთ.

თავშო

დედოფალი დარეჯან გიბრძანებთ თუ მანის შვილო
ზურაბ! მერმე ამ არზის პატრონთ ასე რომ მოუხსენებიათ, [თუ] ამა-
თი ნობხენებული ქეშმარიტი იყოს, რაც ამათ თავის გათხოვილს დას-
თან მიჰყოლოდეს და მიეტანოს, სამართლიანის საქმით გამოურთვი და
მოეც. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს, ოთხიოდ მოხუცებული კაცი
შენთან დაისწარ და სამართლიანის საქმით და რიგიანის გზით სამარ-
თალი უსაჭეთ. ასე მოიქეც, რომ არცერთ მხარეს უსამართლობა არ
მოხდეს რა და სისწორით სამართალი მოეციოთ. იანვრის... ქორონიკონს
უოქ.

თუ ამათი გათხოვილი და შენი ყმის ცოლი იყოს, როგორც მოგვი-
წერია. ისე აღასრულე. და თუ შენის ყმის ცოლი არ [იყოს] და სხვის
ყმის ცოლი იყოს, იმის ბატონიც შენთან დაისწარ და ოთხიოდ მართე-
ბულნი და ჰქვიანნი კაცნიც დაისწარით და სამართლიანის გზით სამარ-
თალი უსაჭეთ.

ბეუდო: დედოფალი დარეჯან

**79. არზა დარჩიანუშვილის ქარივისა შრომის თაობაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით**

1791 წ. 19 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 568. პირი. ქალაღი. მხედრული. შდრ. 1775 წლის 20 მარტის არზა-ოქმს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის დედოფლის ქირი მოსცეს ვე-
ლისციხელს მათს ყმას დ არ ჩ ი ა შ ვ ი ლ ი ს გ ო გ ი ა ს ქ ვ რ ი ვ ს ა .

მოგეხსენებათ ეს თექვსმეტ-ჩვიდმეტი წელიწადია თ ა ქ თ ა ქ ი ს -
შ ვ ი ლ ი ს ი ო ა ნ ე ს ა გ ა ნ დაგვიხსენით და ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ე შ ი
თქვენს ყმათ დაგვასახლეთ. ჩემი პატრონი თქვენის ქირის სანაცვლოდ
გაგვიხდა. ორი ვაჟი დამრჩა და ერთი მაზლი.

გვედრებით, ერთის წიგნის წყალობა გვიყოთ, რომ თქვენი მო-
წყალების ტვიფარი კელთ გვექიროს, რომ ყამიერად მოღავე არავინა
გვეყვანდეს. ღმერთი გადღეგრძელებს. დეკენბრის იღ, ქორონიკონს
უოჲ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბრძანებ ამ არზის პატრონო! ასე რომ
მოგეხსენებია, შენ ჩვენგან დახსნილი ხარ, ჩვენ დაგეხსენით თაქთა-
ქისშვილისაგან და ჩვენს ყმათ დაგადგინეთ. ჩვენი ყმა ხარ, შენთან
ჩვენს მეტს საბატონყმით კელი არავისა აქვს, ასე იცოდე. იანვრის ით,
ქორონიკონს უოთ.

ბეჰედი: დედოფალი დარეჯან

**80. არზა მაისურაძეებისა შრომის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით**

1791 წ. 2 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. 1422. დედანი. 20,5×8 სმ. ქალაღი. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ქრცხინვა-
ლელს მაისურაძეს სესიას, გოგოიასა და ივანეს.

ქ. შარშანსწინ რომ ომანისშვილმა ზურაბმა გვიჩივლა ჩვენ, თქვენ-
სა და ბატონის დედოფლის სამართალში გავიარეთ, ბატონის დედოფ-
ლის ოქმიც გვებოძა ქისიყის მოურავზე, რომ: ეს მაისურაძე[ე]ბი ჩვე-
ნი ყმანი არიანო და შენთვის მოგვიბარებიაო.

ჩვენ ასე გვეგონა, ამ ოქმის ძალით ბებურიშვილი ახლო
ველარ გაგვივლისო. ახლა უმცროსი ძმა წამოგვედავა ალმასხან
ბატონიშვილის ოქმით.

ახლა ამ ერთ სახლში ცხრა კაცი გახლავართ. ნუ დაგვეკარგავთ,
თქვენი ყმანი ვართ. წყალში რომ ჩაგვეყაროთ, მინც იმისი ყმობა არ
შეგვიძლია. იანვარს კ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბებურისშვილო პაპავ, ბებურისშვილო მე-
ბურ და ბებურისშვილო აიდეშურ! მერე ამ არზის
მომრთმევთ საქმე თქვენთვის გვიკითხავს[ს]. ღმერთი ნუ წაგწყმენდსთ
და შვილებს გიცოცხლებსთ, როგორც იცოდეთ, ისე სწორეთ და ჭეშ-
მარიტებით ცალ-ცალკე დაწერილი აღიღათი მოგვახსენეთ, რომ ამა-
თი კანეთს ჩამოსვლა რამთენი წელიწადი იქნება, ის შეგვატყობინეთ.
თებერვლის ბ, ქორონიკონს უოთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

81. არზა ბაჰან ფავლენიშვილისა ყმის თათბარაჲ იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1791 წ. 7 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 128. პირი. ქძალადი. მხედ-
რული.

[95] ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ჭირი მოს-
ცეს ფალგენისშვილს ბეჟანს.

მერმე ჩემი მოხსენება ეს არის. მე და ჩემი სახლიკაცი ნინია
რომ ვჩიოდით დედის ჩემის ნამზითეს ბიჰსა და გოგოზე და თქვენს
სამართალში ვილაპარაკეთ და თქვენმა სამართალმაც მე მომცა,
თქვენგან განაჩენიც მებოძა.

ახლა თქვენთან უჩიველიათ, ოქმი და იასაული გიბოძებიათ, ერთი
თვე არის აქ გახლავარ ცხენით და კაცით შეწუხებული. არსად გიახ-
ლათ, რომ გველაპარაკნა.

გვედრები, თქვენის ბრწყინვალე შვილების სადღეგრძელოთ
ერთი ოქმი მეც მიბოძოთ, რომ თქვენს სამართალში ლაპარაკი დამ-
ცალდეს. ფებერვლის ია, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ ფ ა ვ ლ ე ნ ი შ ვ ი ლ ო ნ ი ნ ი ა. მერე შენ რომ ოქმი წ[ა]ილე, ამ შენის ს[ა]ხლისკაცის დავაზედ; ახლავ აქ უნდა ჩამოხვიდე. ეს შენი სახლისკაცი აქ არის და სამართალში უნდა ელაპარაკო. ულაპარაკოთ მაგისი წაყვანა არ იქნება. ფებერვლის ზ, ქორონიკონს უოთ.

ესეც ჩივ[ი]ს და რომ არ ილაპარაკოთ, უმართებულო იქნება.

82. არჯა იოვანე მუხრანბატონისშვილისა სასისხლო საქმეზე
პრეპლე II-ის ოქმით

1781 წ. 12 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 250. დედანი. ქალაღი. 21,5×15,5. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჭირი მოსცეს მუხრანის ბატონისშვილს ი ო ვ ა ნ ე ს ა.

მერე ამას მოგახსენებ: ჩემი სმისწულისაგან დაჭრილი გახლავარ და თქვენს სამართალში ვიახელ. ის კი აქ არ გახლავთ, თ ე ლ ა ვ ს გახლავთ დახიზნული ყორჩიბაშის შვილს ბ ე ყ ა ნ თ ა ნ ა.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ აქ ვიახლონ თქვენს სამართალში. ქორონიკონს უოთ.

თავში

ჩვენო შვილისშვილო ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ო მიმბაშო ი ო ა ნ ე და მეითარო ს ო ლ ო მ ო ნ! ახლა რომ თელავს მიხვალთ, ის მუხრანბატონის შვილის ს ვ ი მ ო ნ ი ს შვილი გ ო გ ი ა თან ამოიყვანეთ რომ ამ თვის ბიძაშვილს ამ საჩივრის პასუხი მოსცეს. თებერვლის იბ, ქორონიკონს უოთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ე რ ე კ ლ ე.

83. არჯა იოსება და პირთველ მღივნეზისა მამულის თათბაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 2 მარტი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 959. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მღივანს იოსებს და ბირთველს.

მერმე ჩვენი სასახლის ალაგი გორს ჩვენის ყურის მიუგდებლობით დ[ა]უჭკერიათ უბრალო მისულ კაცებს და დაუყვიათ, რომ არცრა ვისგან უყიღიათ და არც ნასყიდობის წიგნი აქვსთ. რასაც გორის ციხის კარის გზა ჩამოიტანს ენდრონიკაანთ მიდგამდის და იქით ჩვენისავე სასახლის მიდგამდის, ის სასახლის ალაგი სულ ჩვენი არის.

ამ წყალობას ვითხოვთ: ერთი ოქმი გვიბოძოთ გორის მამასახლისზედ, გორის მწერალი და ორიოდ კაციც სხვა დაისწროს და ის მამული გაგვიჩიოს და რომელიც ჩვენი იყოს, ჩვენ დაგვანებოს. და კიდევ ორსაოდე ალაგსაც ჩვენის გლეხების სახლებს ალაგი არის და ისიც გაგვიჩიოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ფებერვლის კ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გორის მამასახლისო ზურაბ. მერე ამ არზის პატრონებს რომ ასე მოუხსენებიათ, შენ უნდა გორის მწერალი და რამდენიმე ქეთხუდა შენთან დაისწრა და ამათი მამული რომელიც იყოს, სამართლიანის საქმი[თ] გაურჩიოთ და მოაბაროთ. მარტის ბ, ქორონიკონს უოთ.

თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ, თუ არადა, თავით მამული ამათვე დაანებონ. ასეთი კაცნი დაისწარ, რომ არც ერთის მხრისა ან მტერი არ იყოს და ან მოყვარე და ისე გააჩიეთ ღმრთის

წინაშე სამართლიანის საქმით.

ერეკლე

84. არჯა მალალაუზვილავისა ხმის თათბაჯა ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 15 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2624. დეღანი. ქალაღი. 34×13,5. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მცხეთის მოურავეს დავითს, სვიმონს და იაკობს.

ჩვენო კელმწიფევე, პაპის ჩვენის ძმას ნიკოლოზ არხიმანდრიტს იმერეთს ერთი მხლებელი უყიდნია თავისის ბუშით უკანბერიძისაგან და მამის ჩვენის სოლომონ მღვიანისათვის მიუცია: მღუღლათ გაზარდე და შენი იყოსო.

მასუკან მაჩუტაძე გესამანის წინამძღვარი წამოსდავებია და იქაური გლეხი კაცი რიკაძე წინამძღვარი თავისის ეკლესიის ყმობით წამოსდავებია და რიკაძე თავისის ბუშობით ქეფინისხეველო სვიმონ ბატონის შვილთან ეჩივლათ და კიდე ფასი მიეცემინებინათ და ხელმეორეთ იმათგანც დაეხსნა, რომელიც რომ სვიმონ ბატონის შვილის განაჩენი აცხადებდა. ის ბიჭი მამა ჩვენს მღვდლათ გაეზარდა, რომ თქვენც კარგად იცნობდით იმ გიორგი მღვდელსა.

გორს რომ ბძანდებოდით კოტოშაშვილის სახლშია, იქ იჩივლეს თქვენთანა ორთავ მამა-შვილთ მღვდელთა. ის წერილები რომ გაშინჯეთ, მაშინვე გვიბოძეთ ორნივე მამაშვილნი.

მასუკან თქვენს შვილს გიორგის შეხვეწნოდნენ კიდევე, რომ თავი დაგვახსნევირონ. მერე ჩვენთვის ოქმი ებოძებინა თქვენს შვილს: ეს მღვდლები მეხვეწებიანო და თავი დაახსნევინეთო. ის ოქმი ხელშე გვიჭირავს. რადგან მღვდლები იყენენ და მამის ჩვენის ჭირანხული იყვენენ. ვერც თავი დავახსნევინეთ და ვერც ბარათში ჩავაგდევით და ჩვენს ეკლესიას მივართვით ბეთლემისა მღვთისმშობელს.

ომარხან რომ გამოვიდა და სოფლები აიყარა, იმ არეულობაში წიგნები დაგვპარეს და ქალაქს ჩამოვიდნენ. აქილამ აქომამდე ესენი ჩვენნი ნასყიდი ყმები იყვენენ, რომ არავინ გვდავებია. აქ რომ ჩამოვიდნენ შანშე მილახვარი წამოგვადავეს, რომ შენი ყმანი ვართო. იმან სწორე და ჭეშმარიტი რომ შეიტყო, ხელი აიღო, რომ იმისი ყმა არ იყო.

მერე დავითის შვილის ყმის რიკაძის წიგნები ეშოვნა სადღაც და ზაალ დავითის შვილთან მისულყო, რომ შენი ყმა ვარ რიკაძეო და წიგნები ეჩვენებინა. მერე ზაალს ეთქვა, ეს წიგნები რიკაძისა არის, მაგრამ შენ კი არ ვიცო, მართლა რიკაძე ხარ თუ არაო. წადი, მალალანთაგან თავი გამოიტანე, გული დამაქერებინე და მერმე გიყმობო.

ამ სიტყვით ზაალმაც ხელი აიღო. მოდავე კი არავინა გვყავს და თავის თავს ესენი ძალით გვართმევენ. პაპა ამათი ჩვენ ხელში გარდაიცვალა, მამა ამათი სამოცდათხუთმეტის წლისა იქნება და ახლა ესენი თავის თავს ძალით გვართმევენ. ასი წელიწადი მეტი არის, რომ ესენი ჩვენი ნასყიდი ყმანი არიან. თუ რიკაძე იყო და ან წიგნები ჰქონდა, თქვენს უმაღლესობასთან რომ იჩივლა, რატომ არ მოგართოთ

ის წიგნები და ან თქვენს შვილს გიორგის რომ ეხვეწებოდა, თავი და-
მახსნეინონ, იმას რატომ არ უჩვენა, თუ კი ჰქონდათ ის წიგნები.

თქვენის უმაღლესობისათვის თავი უწყენია, რომ მაღალა-
ნათ ყმა არა ვარო და ოქმი გიბობებიათ: ვინც ა[მისი] მოდავენი
ხართ, მოდით და სამართალში ელაპარაკენითო. გხლებივართ, ჩვენო
კელმწიფევ, ღმერთი უმეტესად აღამაღლებს თქვენს კელმწიფობას,
ამისი სამართალი გვაღირსეთ. არას კაცს ნასყიდობა არ მოშლია და
ნურც ჩვენ მოგვიშლი. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტს იბ, ქორონიკონს
უოთ.

მთელს გაღმა მხარში მოიკითხეთ თავადსა და აზნაურში და გლეს-
ში თუ ესენი ჩენი ყმანი არ იყვენ და თავის დახსნასაც არ გვეხვე-
წებოდნენ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ყორიასაულბაშო ზ ა ა ლ! ამ არზის პატ-
რონი ამ არზით ვისაც უჩივის, ორნივე მდივანბეგებთან უნდა მიიყვანო
და ალაპარაკონ და კეშმარიტი სამართალი მისცენ ღვთის წინაშე, რა-
საც მიხვდნენ. მარტის იე, ქორონიკონს უოთ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

85. არზა ოსაჟა ბარსუაშვილის დედისა ვალის თაოგაჟა

პრაქლე II-ის ოქმით

1701 წ. 19 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13140. დედანი. ქაღალდი. 34,9x1,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტი-
ლი. ტექსტში ხმოვანი ასოები გამოტოვებულია.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ჰირი გ არ ს უ ა-
შ ვ ი ლ ს ო ს ე ფ ა მემანდრე[ს] დედას მო[ს]ცეს.

ჩვენო მოწყალევ ხემწიფევ, ჩენი მოხსენება ეს არი[ს]: ოსეფა
ვალში ჩავარ[დ]ა, ვერ აათავა, წყალი გავლო, წავიდა ქვევითა ქვეყ-
ნებში. მუდამ თქვენი შვილების იასაული ედგა.

ჩემო ხემწიფევ, ახლა ერთი პატარა შვილი მყავს, დაბადის შა-
გირდა[დ] გახლავთ, ოთხსა სულს გვინახავს. ჩემო ხემწიფევ, სულ
უწინ რომ შუშას გახლდით, იქ თორმეტი თუმანი აუღია. ახლა
იმის იასაული მადგას. ეს ერთი საწყალი შვილი მყავს, ესეც მეკარ-
გება.

ჩემო ხემწიფევე, ერთი ქოხი მქონდა ჩემი ზითვისა, ისიცა გი-
რაოთ აქვს მო[ვ]ალე[ე]ებს, მე სხვის დაქცეულს ოთახში გახლავარ.

ამას გევედრები: თქვენათ სადღეგრძელოთ, თქვენი შვილების
სადღეგრძელოთ, მრავლის მწუხარება შაგსმენიათ, ჩემი მწუხარება
შაიწყნარეთ. ღმერთი ბრწყინვალე დედოფალს გიცოცხლებთ. ჩემო
ხემწიფევე, ოსეთაც ამ სადგომს] მოვიდეს [ბძანე]ბითა, ისევ თქვენ
საფარველში უნდა მოსლა.

ამ მოწყალებას ვითხოვ: ერთი წიგნი უბოძოთ, რომ თავის ცოლ-
შვილს მავატრონოს. თქვენათ სადღეგრძელოთ. ხ ა დ კ უ ა თ ა კ ა -
კ ა ლ უ ა მიდის, თ ა ვ რ ი ხ ს გახლავთ, თქვენი შვილების სადღე-
გძელოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვინც ამ არზის პატრონს ვალსა სთხოვთ
და აწუხებთ, რადგან შეძლება არა აქვს, მანამდის შვილი მოუვიდო-
დეს, დააცალეთ. და როდესაც შვილი მოუა, მაშინ მოგცემსთ. მარტის
ით, ქორონიკონს უოთ.

ქ. თუ რომ იცით რომ აქვს, მოგვახსენეთ და ჩვენ გამოგირთმევთ
და მოვაცემინებთ. და თუ არა აქვს რა, მაშ, რას უზამთ რომ არ და-
[ა]ცლით, ხომ ვერ და[ა]რჩობთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

86. არზა ამირალანთ ოსებას ჯალაბისა სამართლის მიცემაზე დარაჯან დედოფლის ოქმით

1791 წ. 25 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14352. დედანი. ქალაღი. 24,5×10,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალეს საქართველოს დედოფლის ჭირი
ა მ ი რ ა ლ ა ნ თ ო ს ე ბ ა ს ჯ ა ლ ა ბ ს მ ო მ ც ე ს .

ჩემო ჯელმწიფევე, ა მ ი რ ა ლ ა ს შვილის თ ა მ ა ზ ა ს მ ა მ ა და
ჩემი პატრონი გაუყრელნი ძმები იყვნენ. სანამ რომ ცოცხალი გახლ-
დათ თამაზას მამა, ჩემს პატრონზედ კიდევ თვალი და ყური ეჭირა.
იმან რომ თქვენი ჭირი წაიღო, შვილებმაც ვერ შეიტყო. თამაზას
მძლავრობა თქვენს უმალღესობაც მოეხსენებათ.

ხუთი ქალი მყავს და ორი პატარა ვაჟი; ქალებმა ცალკე გამიჭი-
რეს საქმე და მოვალე[ე]ბმა ცალკე. ერთი პატარა ვაჟი აქ გირაოთა

7. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII

მყავს. ჩემო კელმწიფევე, ორი წიგნი აქვს თამაზას: ერთი მამიდა გულქანას ანდერძისა და მეორე წიგნი ჯაშინანთავთან დილას კელის ნუსხა. ეს ორი წიგნი თქვენმა უმაღლესობამ მოატანოს და ჩვენს სიმტყუნეს და სიმართლეს ის წიგნები გამოაცხადებენ; თუ აშას იქს, ის ჩემს ფიცს არ დაიჭერებს, მე იმის ფიცსა ვკერვარ.

და თუ გაყრილობას მოგახსენებს, მთელი გორელები აქ გახლავან, ძველი მამასახლისის შვილი და ახლის მამასახლისისა ორნივე აქ გახლავან და თითონ მამასახლისიცა; ან გაგონილი ექნებათ და [ან წიგნის და გაყრილობის მოწამენი და დამსწრენი იქნებიან. ამთენი ხანია ამისაგან ასე შეწუხებული გახლავარ. ეს სიმდიდრეს იკვების, რომ ბევრს დაეხარჯამო და მე გაჭობებო სამართალშიაო.

მე, ჩემო კელმწიფევე, მაგის ლაპარაკი სად შემიძლიან, თეთრათაც სულ ღარიბი და გლახა ვარ და ჩემი პატრონიც ერთი უენო და საწყალი გახლავს. სად შეგვიძლიან მაგისი ბრძოლა. ახლა სულ უძლური შეიქნა, რომ იმას ჩვენი დარჩენა აღარ შეუძლიან.

მოწყალეობას ვითხოვ კელმწიფის გასამარჯ[ვ]ებლად, ამ შეწუხებშიდამ გამომიხსნა და ერთ[ი] სამართალი მომეცეს. ღმერთი შენს კელმწიფობას უმეტესად აღამაღლებს. მარტის იღ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

დედოფალი დარეჯან გიბძანებ ამირალაშვილთ თამაზ! ამ არზის პატრონი ასე რომ გიჩივის, ამას პასუხი უნდა მოსცე. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა გაქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენე; და თუ სიტყვა არა გაქვს რა, სამართლით მოურიგდი.

ოქრომჭედლიშვილო დავით! ამ ოქმით თამაზა ამირალაშვილს შენ უნდა გამოუცხადო და ამისი პასუხი მოგვახსენოს. მარტის კე, ქორონიკონს უოთ.

ბეკელი: დედოფალი დარეჯან.

87. არზა ბაბია თარხნიშვილისა, უმის თაოზაზე

პრეპლა II-ის ოპშით

1701 წ. 8 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 16. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[18v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს თარხნის შვილის ბეროს ობოლს [19] ბეციას.

ამას მოვეცხენებ: გედევანის შვილს ფარულათ არზა მო-

ურთმეგია, უჩივლია, კაცს მიყრის. ბევრი ხანი არის დაობს მ[ა]მ[ა]-
ჩემსაც ედავა, მაგრამ სამართალი არ აძლევს.

გევედრები, თქვენ[ა]თ გასამარჯვებლათ, სამართალში ვ[ი]ლ[ა]-
პ[ა]რ[ა]კოთ ბატონის შვილს გიორგისთან, მან[ა]მ კაცი არ ამიყარონ
უბრალოთ; ს[ა]მ[ა]რ[ა]თ[ა]ლი ვის[ა]ც მისცემს, რა ძალი იხმარება, ოქმი
გვიბოძოს სამართლამდინ დაცლისა, თქვენ[ი]ს შე[ი]ლების სადღეგრძე-
ლ[ო]თ. გლ[ე]ხი კაცი ცოდვა არის უბრალოთ გაისარჯოს. ნება თქვე-
ნი ასრულდეს.

თავში

ჩვენი ბძანება არის გ ე დ ე ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ო ს ა რ დ ა ლ ო ბ ე -
ც ი ა ვ! შერე შენ რომ ამ არზის პატრონს ერთს კომლს კაცს უყრი,
ჩვენის ოქმით სამართლამდინ ვერ აუყრი. მშვიდობა არის. კვირა-
ცხოველობის კვირას უკანა ჩვენს შვილს გიორგის იახელით, მდივან-
ბეგებიც თავისთან დაისწრას და სამართალი გასინჯონ. ვისაც სამართ-
ლით დარჩესთ, ის კაცი იმან წაიყვანოს. აპრილის 8, ქორონიკონს
ულოთ.

იასაულო ა მ ი ლ დ ა ბ ა რ! ამ ვადაზედ სამართალში შენ უნდა
მი[ი]ყვანო.

88. არჯა თაგაჯა ამირალაშვილისა ხვა-მაშულის საჩაგაჯა დარაჯან დედოფლის ოქმით

1791 წ. 10 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13017. დედანი. ქალაღი. 21,5×12 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ჰირი მათ ყმა
ა მ ი რ ა დ ა შ ვ ი ლ ს თ ა მ ა ზ ა ს მოსცეს.

ბიძის ჩემის ჯალაბს არზი მოურთმეგია და უჩივლია. ბიძაჩემი
რომ გ ო რ ს გახლავს და სოფელშია დადის სავაჰროთ, ის რომ სა-
მართალში გა[ა]ხლოს და თითვან შინ დაჯდეს, ის არა ზჯოფს.

მე შვიდის წლისა გხლებივარ, რომ მამაჩემი მაგის ქმარს გაყ-
რია, ერთმანეთისათვიან გარდაწყვეტის წიგნებიც მ[ი]უტიათ. მას დღეს
აქეთ რამდენიმე წელიწადი გამოსულა. მამაჩემიც ცოცხალი გახლდათ,
რომ მაგის ქმარს არა უდავნია რა. მაგ დედაკაცმა თუ ეს გაყრა არ
იცოდა, ეს ხომ იცოდა, ჩვენგან წილში ნარგები დუქანი შარშან მე
მამყიდა მაგისმა ქმარმა.

ამას გარდა თუ ან საბუთი აქვს და ან მოწამე ჰყავს მაგისი, ან მე და ან ჩემს ძმებს მაგისი გვეჭიროს რამე, მაგისი ქმარი სამართალში მელაპარაკოს ჩვენს მეზობლებთან. თუ რამე დამადვას, ერთი-ორათ მივეცემ, თუ არადა, ტყვილს მოჩივარსაც დატუქსვა რომ ებძანოს, დიახ, კარგი იქნება.

მთელმა გორმა იცის, მოკითხული ბძანეთ. ასე სულ ჩემს ნას-ყიდობაზე ვდგავარ ყმითა და მამულითა, ერთი მტკაველი მამა-პაპისა არა ვიცი რა, მაგის ქრმისა რა მექნება, მე თუ მექნება, გორელებიც არ დაუმაღავენ. მარტის კჴ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონო ა მ ი ლ [ა] ხ ვ ა რ ო ო თ ა რ! ამ არზის პატრონს თავისი რძალი რომ გაყრაზედ უჩივის, გორის მამასახლისი, ორი სამღვდელო კაცი, ოთხი ქეთხულა შენთან დაისწარ, რაც წიგნები ჰქონდეს, ორთავე მიატანინე, კარგათ გამოიძიე და ღმრთის წინაშე სამართლიანათ მოარიგე; კარგათ გაუთხილდი, ამ დედაკაცს უსამართლო არ დაემართოს. აპრილის ი, ქორონიკონს უოთ.

ბეჭელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჟ ა ნ

89. არზა იუსტინე ურბნელისა შვა-მამულის თაობაზე

აჩეკლე II-ის ოქმით

1701 წ. 1 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 410. დედანი. ქალაღი. 32,2×13,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათის უმაღლესობის მარადის მლოცველს უ რ ბ ნ ე ლ ს ი უ ს ტ ი ნ ე ს.

ჩემო ხელმწიფევე თქვენმა უმაღლესობამ მრავალი ღვაწლი დადოთავდების! მღთისმშობლის ყმისა და მამულის გამოძიებაზედ და თქვენგან განაჩენი ებოძა და სამჯერ ხელი აემართა, ვისაც იმ ხატის მამული და ყმა ექირათ, ისევე თქვენი ბრძანება შეუტრაცყვეს და იმათვე დაიჭირეს მძლავრებით და ის მონასტერი ყოვლითურთ უნაწილო არის თავის ყმისა და მამულისაგან.

ამ წყალობას ვითხოვ: ის თქვენი განაჩენი გვებოძოს და იასაულო, როგორც იმ განაჩენში იყოს ბრძანებული, ისრე აღასრულოს და

1 თავლებბის.

თავისის მამულისა ღალა, კულუხი ეკლესიას მიეცეს. და რომელიც თქვენ ბრძანებას უკან გაეყიდოსთ ვისმე, ისიც მოკითხული იქნას და მამული ეკლესიისათვის დაიდოს. და ვისაც გაუყიდნია და ან დაუგირა[ვ]ებია, პასუხი იმანვე გასცეს. მამულები ხატს დანებდეს. რაც ან ღალა და ან კულუხი აიღოს, თქვენმა იასაულმა ეკლესიის ყმას მიება-როს, სია მოგერთოსთ და როგორც თქვენი ნება იყოს, ისე მოხმარდეს ხატს. და ან ვისაც ბეგარა სამთლის, საკმლის და ზეთისა ემართოს, ისიც გამოერთოს.

მუჯირის პირი, რომელიც რომ თქვენ გადააწერინეთ, ისიც ფარსადან მაჩაბელს აქვს¹, ისიც გვებოდოს, რომ დებულობაები იმაზედ აიღონ, ჩემო კელმწიფევე. მაისის ა, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. უწმინდესო, ჩვენო ღმრთის წყალობავ, კათალიკოზ-პატრიარქო ანტონი! ყოვლად სამღვდელოს უფალს ურბნელს იუსტინეს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ჩემგან დადებული განაჩენი თქვენ უნდა გაშინჯოთ თავლების ღმრთისმშობლის ყმისა და მამულისა, ბატონს დედათქვენს აბარია, ის უნდა გამოართვათ და ახლა რომ ზეით მიბძანდებით, თან წაიღოთ. იქ კარგა გამოძიებით გაშინჯოთ, როგორც იმ განაჩენში ეწეროს იმ ეკლესიის საქმე, ისე უნდა აღასრულოთ.

ვისაც იმ ეკლესი[ი]სა ყმა და მამული მიმძლავრებული² და ან გასყიდული ჰქონდეს ვისმე, უკანვე უნდა დაუბრუნოთ და ისევ ეკლესი[ი]სათვის დაზღვათ. და ვისაც გაუყიდნია, მსყიდველს პასუხი იმან უნდა გასცეს.

და ან კიდევ იმ ეკლესი[ი]ს მამულის ღალა და კულუხი ვისაც მოეტაცნოს და წაეღოს, უკლებრივ იმ ეკლესი[ი]სათვისვე უნდა მიაცემინოთ. და როგორც იმ ჩვენს განაჩენში ეწეროს, ყველაყა ისე უნდა აღასრულოთ აღბათ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეჟედ ცხიბულს ერეკლე.

¹ აქვს, ² მიმძლავრებული.

1701 წ. 12 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 11. საბუთი № 170. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[170v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მათს მონას ყო-
რისასულბაშს ს ა ა მ ი ს შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მოსცეს.

მოგეხსენებათ, რომ ჩვენი სამკვიდრო მამული გაუარახი
რას ძალითა და უსამართლობით გვერთმევა. თქვენის სამართლით
თქვენგან განაჩენი გვებოძა, ასე რომ ეშვიკალასბაშ დემეტ-
რეს ორმოცდაათი კაცი უნდა შემოეფიცებინა და ფიცს უკან გაუ-
რახინი მას დარჩომოდა. მაგრამ ერთი თავი წყალი [171] რასაც მი-
წას ეყოფა, ის მიწა და წყალი იალალებითა ჩემთვის უნდა მოეცა, დაე-
ფიცათ, მით უნდა მოეცათ, და ვერ დაიფიცებდნენ კიდევ მით უნდა
მოეცათ საკუთრათ ჩემთვის.

მოგეხსენებათ რომ ვერ შემოგვეფიცა და არც მამული დაგვანება.
თქვენს სიმაღლეს მოვახსენეთ — ვერ შემოგვეფიცა და არც მამულს
გვანებებსო. თქვენ ბატონის შვილს გიორგის უბძანეთ:
დემეტრე ეშვიკალასბაშს უთხარო ან შეჰფიცოს და ან მამული დაანე-
ბოსო. ეშვიკალასბაშმა მოვახსენათ — ტყვილათ ვერ შეეფიცავთო მე-
რე თქვენ გვიბძანეთ, მაშ, ცოტას ხანს დამაყალეთ და კარგათ გაგი-
რიგებთო. ჩვენ კურთხეულის ბატონის შვილის ანნას წყე-
ნასა და შეწუხებას მოვერიდენით და თავი ველარ გაწყინეთ აქამდინ.

ახლა ამასაც არ დამაჯერა, ოთხიოთ კომლი თათარი მყავს, თავის
სამკვიდრო მამულზედ იდგნენ; ახლა იქ მისულა თამაზ და იმ მა-
მულს მართმევს, თახთებს შევკრაო. ჩემს მამულს რათ მართმევს.

თუ [v] თქვენი ბძანება აქვს, რა სიტყვა მაქვს, თუ არა, თავის
ძალით რათ მართმევს. მოგეხსენებათ ნაჩალთუკევი მიწა შვიდს წე-
ლიწადს აღარ გამოდგება.

ერთის ოქმისა და კაცის წყალობა მიყავით, რომ ხელი აიღოს,
ამისთანა ძალი და უსამართლო აქ არსად მინახავს. თუ სიტყვა აქვს
რამე, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. სამასი წელიწადია ის მამუ-
ლი ჩემი თათრებისაა. მაისის 8, ქორონიკონს უთო.

თავში

[170] ეშვიკალასბაშო თამაზ! ამ არზით ყორისასულბაში ზა-
[ა]ლ რომ ასე ჩივის, ამისი მოხსენებული [v] მართალი არის, პასუხი
უნდა მოსცე. ამისის თათრებისათვის რომ მამული გამოვირთმევი,

თუ მართალია და ჩალოთუკად მოხნას, თურმე მოხნას აპირებ, მანამ-
დის ჩვენთან სამართალში არ ელაპარაკო, ნუ მოხნავ. ახლავ ეს ოქმი
რომ მოგივიდეს, ხელი აიღე და ჩვენს სამართალში ელაპარაკე, თო-
რემ დიდად გვეწყინება. მაისის იბ, ქორონიკონს უოთ.

მე მეწყინება, რომ შენ ბევრი კაცი გიჩიოდეს და მერე შენი მე-
ზობელი, არ სჯობს. თუ არ მოგეხნას, ნუ მოხნავ; და თუ მოგეხნას,
ნუ დასთეს.

**91. არჯა თევზორე მაჩხიძისა მამულის თაობაზე
ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1791 წ. 29 მაისი

საქართველოს სიძველენი ტ. II, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით,
1909 წ., გვ. 462—463. საბუთი № 419.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის ვიორგის ჳირი მოს-
ცეს მათ ყმას მაჩხიძე თევზორეს!

ამას მოეახსენებთ: მე ზომ წმინდას სამებას შემწირეთ, და ეს არ
ვიცი, ჩემის მამულით შემწირე, თუ უმამულოთა. ჩემს მამულს კო-
რინთელი სკამს და მე არას მანებებს. ჩემი მამულა ნასყიდოც
იმას უჭირავს და უსყიდოცა და უმამულოთ გახლავარ. ნატსაც ვემსა-
ხურები და თქვენცა. უმამულოთ როგორ შევიძლო? ვევედრებით,
შფოთისაგან დამიხსნათ და რომელიც ჩემი მამული არის, ან ნასყიდი
და ან უსყიდი, მებოძოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მაისის კთ, ქორონი-
კონს უოთ.

თავში

ქ. არჯევან სალთხუცესო! მერე ეს მაჩხიძე ჩვენ თავი-
სის მამულით შევწირეთ წმინდის სამების ეკლესიას, და რაც ამას ან
სამკვიდრო და ნასყიდი მამული აქვს და სამარ[თ]ლიანის საქმით ამისი
არის, სულ უკლებრივ თავისი მამული, ნასყიდოცა და უსყიდოც, ამას
უნდა დაანებო, რომ კორინთელს დიაკონს ამასთან და ამის მამულთან
საქმე არა აქვს რა. ამას თავისი მამული უკლებრივ მიაბარე და ნულარ
აჩივლებ. მაისის კთ, ქორონიკონს უოთ.

ვიორგი

1791 წ. 14 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 58. პირი. ქალაღი. მხედ-
ოული.

[ა რ ჯ ა]

[54] ღმერთმან საქართველოს მსაჯულთ შეკრებულების კირი
მოსცეს მათ მიწას თაქთაქიშვილს ელიზბარს.

მისის სიმაღლის დედოფლის ბძანებით ჩვენ და მაჩაბლის
ურია რომ ვლაპარაკობდით თქვენს წინ ვენახების გირაობის [v] საქ-
მეზედ. თქვენის ქეშმარიტის სამართლით გვებრძანა: იმ ურიაშ შენ
ვენახები ისევ აშენებული უნდა მოგცესო და შენ ხუთი თუმანი უნდა
მისცე, როდესაც აშენებულს ვენახებს მოგცემსო.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ განაჩენი მებოძოს, როგორც სამარ-
თალი მომემდღეს ჩემს ვენახებს. ივნისის 4, ქორონიკონს უოთ.

(გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა)

მის სიმაღლეს დედოფალს ებძანა — ეს ურია რომ უჩივის თაქ-
თაქიშვილს იესეს ალაპარაკეთ და სამართალი მოეციოთ,
ვალაპარაკეთ და ეს სამართალი მივეციოთ.

რადგან იესეს ორი ვენახი ხვითს გირაოდ მოუცია ური[ი]სა-
თვის, რომ ურია უჩიოდა: ჩემი თეთრი მომეციო და შენს ვენა-
ხებს მოგცემო.

იესე მიუგებდა: როგორც ვენახები აშენებული მოგაბა-
რე, იმისთან[ა] მომაბარე და შენს თეთრს მოგცემო, რომ ამ მუჯალა-
მის ძლით ხუთი თუმანი მე შენ უნდა მოგცეო და შენ ჩემი ვენახები
უნდა მომაბარო; ახლა სულ გადაგიხარაბაებია და დაქცეულებს მაძ-
ლეო.

რადგან სამართალი სწერს, როგორც ვენახი კაცმა კაცს დაუგი-
რავს აშენებულბ, ისე აშენებული უნდა მოაბაროსო. რადგან ეს ურია
შეუძღებელია და ორისავ ვენახის აშენება არ შეუძლიან, ერთი რი-
მელიც დიდბ ვენახი იყოს, ის ერთი ვენახი აუშენოს ამ ურიამა, ერთი
აშენებული როგორც მიუბარებია იესეს, ისევ ისეთი აშენებული მოა-
ბაროს და ერთი აუშენებელი; და იესემ ხუთი თუმანი მოსცეს.

სალთხუცესო აბაშიძე გიორგი! ეს ასე აღასრულებინე-
იუნისის იდ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

[53v] ჩვენ, ყოვლისა საქართველოსა და კახეთისა და სხვათა დედოფალი ბატონის დადიანის ასული პატრონი დარეჯან, ამ მსაჯულთ განჩინებას ვამტკიცებთ.

საღთხუცესო გიორგი! ასე აღასრულე. მკათათვის ვ, ქორონიკონს უოთ.

93. არაა ზაალ შაფლანისშვილისა ვალის თაობაზე

მრეკლე II-ის ოქმით

1701 წ. 28 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13698. დღიანი. ქალაქი. 28x11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს ფენთა მტურს-ყაფლანისშვილს ზაალს მისცეს.

ახლა ამას მოვახსენებ ყოვლად მოწყალეს კელმწიფეს: განჯიდამ რომ ქისიყს მობძანდით, თალილა მიბოძეთ, რომ ჩემს მოვალეებს დაეცალათ და სარგებელი ეპატიებინათ¹ მანამდინ ჩემი საქონელი მამესხა ახალციხიდან, გამეყიდა და მიმეცა. ის საქონელი აღარ მომცეს.

მოგესხენებათ, ახლა ჩემს შვილს თარხანაღას შვილისათვის ორმოცი თუმანი მიუცია, მამაჩემს ვალები გარდაუხადეო. იმდენი თქუენი წყალობა მაქუს, რამდენი ორმოც თუმანზე მეტი მე მემართოს.

ხომ მოგესხენებათ. რომ ილაჯი არა მაქვს თუნიერ თქუენის მოწყალებისა. სხვისათვინაც ბევრისათვის გიქნიათ ეს მოწყალება, მეც ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ.

ვისაც რა ერგოსთ, თავნი მიცეცე და სარგებელი მეპატიოს, ღმერთი უმეტესად აღგამაღლებსთ, ყოვლად მოწყალევე კელმწიფევე. ასეთისაც არავისია, რომ იმას დააკლდე[ს]. მთიბათვის ივ, ქორონიკონს უოთ.

- ი ქ. გიორგი ლარაძის მმართვებს ათი თუმანი.
- კვ ქ. მირზა გურგინასი მმართვებს ოცდა ექვსი თუმანი.
- ი ქ. ხანუმა დაღალისა მმართვებს ათი თუმანი.
- ზ ქ. თელეთელის ბაყალი ბეჟანასი შვიდი თუმანი.
- ვ ქ. განჯას რომ წაგედით, მაშინ ავიღე ვალი, ცხენები ვიყიდე — ექვსი თუმანი.

¹ ეპატიებინათ.

გ. ქ. ანა დალალისა მმართვეს სამი თუმანი.

[გ] ქ. მამულას შვილისა მმართვეს სამი თუმანი.

ა. ქ. გორელი დავრიშაშვილის მმართვეს სამი თუმანი.
თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო, ამ ზაალს რომ ასე მოუხსენებია, თქვენც იცით, რომ ამ გვარი საქმე ბევრი მომხდარა და ესეც ვალის პატრონი არის, რომ მიცემა არ შეუძლიან და უნდა რომ ამისმა მოვალეებმა სარგებელი აპატიონ და თავნს დასჯერდნენ. თორემ თუ ასე არ იქმონენ, თავნის მიცემა იქნება ველარ შეიძლოს და სულაც დაეწოსთ და რა სარგებელი იქნება მაგათი? ივნისის კგ, ქორონიკონს უოთ.

ქ. თუ შეუძლიან, საბუთი უყონ და გამოართონ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლემ.

კიდეზე

მისის უმაღლესობის ბრძანებისაებრ უნდა აღსრულდეს. აპრილის კდ, ქორონიკონს უპგ.

სამი ბეჰელი:

1. მეფემ მყო ერთა მსაჯულად, ღმერთს ვედრებ ვიქმნა მარჯულად, ქაიხოსრო.
2. მე თოღი.
3. მსაჯული სამეფოთა ზელა და მღივანი მეფისა სოლომონ.

94. არზა ღიმიტრი ციციშვილისა ვენახის თაოგაჲმ

ერეკლემ II-ის ოქმით

1701 წ. 27 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 856. დედანი. 21,5×16,5 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ციციშვილს დიმიტრისა.

მერე თქვენს ყმას რუისელს გივიაშვილს ოქრუას ჩემი თავი შემოუბეზლებია, რომ ჩემი ვენახი ნაძალადევათ უქირავსო; თქვენი ოქმი მიუტანეო და არ იოქმაო. ესეც თქვენის მზის ფიცით მოეხსენებია, რომ თუ იმას წიგნი ჰქონდესო, მე თვალეები დამიდვიაო. ღმერთმან შენი რისხვა მამცეს, თუ მე თქვენი ოქმი მენახოს ან ეჩვენებინოს, თორემ რა ძალა მქონდა, თქვენის ოქმის წინააღმდეგობისა.

ჩემო ხელმწიფევე, მაგის ის ვენახი გორელის დანბარაშვილისათვის მიუყიდნიათ და მერე დანბარაშვილისაგან პაპაჩემს უყიდნია. ეს ნასყიდობის წიგნიც აქ ხელთა მაქვს, თქვენგანაც დამტკი-

ცებული არის; და ის ღანბარაშვილის წიგნიც აქ ხელში მაქვს მაგათ-
გან მიყიდულობისა.

ახლა კიდევ ოქმი გებოძათ ამილახვარისათვის და იმ ვენახზედ
ხელი ამიმართეს.

მოწყალეობას ვითხოვ: ეს წიგნები გასინჯეთ, თუ შესაწყნარებე-
ლი იყოს, ხომ რას შემართლება, ერთი ობოლი კაცი გახლავარ, მუ-
დამ ამ ტანჯვასა და თქვენს წინ ბეზღებასა. თუ შესაწყნარებელი არ
იყოს და მძლავრობით მეჭიროს, ჯარიმით გადამზდეს.

მამაჩემი და დედაჩემი რომ თქვენის ჭირის სანაცლო შეიქნა, მე
ხომ პატარა გახლდით. მაშინ მაგის მამასაც ეჩივლა, ეს ჩემი ნასყი-
დობის წიგნები თქვენს ბედნიერს თვალს გავსინჯა, გაგემტყუენებინათ
და ეს წიგნი მაშინ დაგემტკიცებინათ. და ახლა ეგ კიდევ ასე ტყუვი-
ლათ თავს გაწყენთ.

სამართალს ვითხოვ, ღმერთი გაგიმარჯვებს, რას შემართლება,
ამისთანას დროს აქ ჩა[მო]მიყვანა, ხომ მოგეხსენებათ ჩემი სინაწყლო-
ბის ამბავი. გევედრებით, რომ დროიანათ გადამიწყვიტოთ. რომ ერთი
მარტოხელი გახლავარ, დროიანათ წავიდე. ღმერთი გაგიმარჯვებს.
მთიბათვის კვ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო თ ა რ! მერე გივიაშვილის ვე-
ნახის საქმეზედ ჯელის ამართვის ოქმი რომ მოგწერეთ, მადამდისინ
ჩვენს სამართალში მაგ ვენახის დავა გადასწყუდებოდეს, ჯელს ნუ
აუშართამ; რომელსაც უჭირამს ეგ ვენახი, ისევ იმასვე ეჭიროს სამართ-
ლამდისინ. სამართლით რომელსაც დარჩება, იმას სამართალი გამო-
აჩენს. მთიბათვის კვ, ქორონიკონს უოთ. და არც ხელის ასამართავის
გამორთმევა იქნება, მადამდისინ მათი დავა არ გადასწყუდება.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

**95. არაზ იოანე შავლაენიშვილისა მამულის თაობაზე
იულონ ბატონიშვილის ოქმით**

1791 წ. 1 ოგლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 17. საბუთი № 171. პირი. ქალაქი. მხედ-
რული.

[174v] ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის იულო-
ნის ჭირი მოსცეს მათს ფერხთა მიწა-მტვერს ფ ა ვ ლ ე ნ ი შ ვ ი ლ ს
ი ო ა ნ ე ს თავისის შვილებით.

მერე ამას მოვახსენებ: პირველად ღმერთი და მერე თქვენა ხართ ჩვენი ნუგეში, თქვენს მეტი შემწყნარებელი და მოწყალე ჩვენ არავინა გვყავს. ამას გვედრებით, რომ ტყვიავი დამაბითარმა რომ კაცი აპყარა, იმისი მამული ბეთალმანი გახლავთ, ერთი ვენახი და პატარა ბაგა არის ხუთიოდე დღის მიწა და ახლო არის ჩვენზე ეს მამული.

თქვენს გასამარჯვებლად და თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ იმის მოწყალებას გვედრებით, რომ გვებოდოს და მეც მარად თქვენს და თქვენის შვილების ჭირი სანაცვლოდ მამყოფოს ღმერთმა ცოლითა და შვილით. ჩემთვის დიდი შესამატია და თქვენთ[175]ვის არაფრად დასაკლისი. ნება ჩემის კელმწიფისა აღსრულდეს. მთიბათვის ლ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

[174] ბატონი შვილი იულონ გიბრძანებთ ფავლენის-შვილო ნინიავ! მერე ამ არზით რომ მეითალმ[ალი] მამული გითხოვნია ტყვიავში პაპუნა[ს] შვილი გოგოიას ნაქონი, ის ხომ აბითარმა აპყარა და წაიყვანა, იმისი ყმა იყო. ახლა ეს იმისი მამული [v] შენთვის გვიბოძებია, სხვას საქმე არავისა აქვს. მკათათვის ა, ქორონიკონს უოთ.

თუ ერთი რამ საბუთიანი საცილებელი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ის კი ჩვენ უნდა შეგვატყობინონ. მკათათვის ა, ქორონიკონს უოთ.

96. არზა ზაალ ღვთისმშობლისა სასიხლო საქმეზე

ბრძალე II-ის ოქმით

1701 წ. 12 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2157. დედანი. ქალაღი. 43,8×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი დავითი შვილს ზალს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხემწიფეს. ღმერთმან იმდენი გამარჯვება მოგცეს, რამდენი კაცი სიმაღლიდამ ჩამოვარდნილიყოს და სიმდაბლიდამ ამაღლებულიყოს. მაგრამ დამდაბლებულის კაცისათვის თავის ყმას ეს საქმე არ ექნას, რაც მე მჭირს. ხარდია შვილის აგან, თავიც წამართვა, ყმა და მამულიცა და კიდეც მკლამს.

ქ. ჩემო ხემწიფევე! არზი ვა[ა]ხელ უმადლესობას: ზარდიაშვილმა თავი წამართვა და ყმასა და მამულსაც მართმემს მეთქი; ოქმი გებოდათ ა მ ი ლ ა ხ ო რ ზ ე: რასაც ყმას და მამულს დაობდენ, ამ ზაალს მოაბარეო ჩვენს სამართლამდინაო და როდესაც ჩვენს სამართალში გაივლიან, რომელსაც დარჩება, მერე ჩვენ ვიცითო. ამილახვარმა ბძანებინამებრ აღასრულა. გამოვიდა რვა თვე.

მას უკან ზარდიაშვილს უმადლესობისათვის არზი მიერთმია — ტყვილი მოუხსენებიაო. ოქმი გებოდათ ამილახვარზე: როგორც ზაალს მიაბარე, ისევე გამოაბ[ა]რე და ამ ზარდიაშვილს მოაბარეო, მერე შენთან ალაპარაკეო. თუ შენ ვერ გა[ა]რიგო, ჩვენთან გამოგზავნე ორნივეო.

ამილახვარს კაცი გამოგზავნა, ბზობას დღეს მოვიდა, როგორც თქვენი ბძანება იყო, ისე აღასრულა იასაულმა. დაუყინა იასაულს ზარდიაშვილმა: აყარე, საერისთოში გავიყვანო. არც თქვენი ბძანება იყო, არც იასაული ყაბულობდა — თავისის მამულიდამ როგორ აყვარო, ამ მამულით ზაალს მიბარებიაო, მეც ასე მოგაბარებო, ბძანებაც ასე არისო: ხელი ამართა, მიაბარა. კიდევ არ მოეშვა, ნიქოზში კაცს რას ვაქნემ, საცა მე ვარ, იქ წავიყვანო.

ეს მე არა ვქენ: ამ კაცს თავისის მამულიდამ არ მოგაშლევინებ და არც ბატონს უბძანებია მეთქი, სამართალში გავიაროთ, თუ დაგრჩეს, მასუკან გინდა აყარე, გინდა აქ იყოს მეთქი.

აქა[ო]ბაში ერთი იმისი ბიჭი წამოდგა, დიად, მაღალი სიტყვები მითხრა: დიად აყვართო. მე ის მეწყინა, ერთი ჯოხი გადავკარ ამ ბიჭსა. ღმერთმა ისე თქვენს ორგულს მიაპყროს თავისი რისხვა, რაც მე ისინი მამეპყრენ ან სიტყვით ან საქმით: ორთ ბატონ-ყმათ თოფები დაცეცხლეს — ყმამ ჩემზე, ბატონმა ჩემ შვილზე, ფეხზე შესხეს, საპირისწამლე გამოუცვალეს.

ღმერთმან უმადლოს ზ უ რ ა ბ ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი შ ვ ი ლ ს და თქვენი წყალობა მისცეს, იმან დავეხსნა ორივე მამა-შვილი სიკვდილისაგან. თქვენი რისხვა არა მაქვს, თუკი არ მოუტდენდათ და გამოიცილებოდა, ორნივე დახოცილნი ვიქნებოთ.

როგორც მოხდა, თვითვეულათ რომ მოგახსენო, დიად, გაგძელდება. და თქვენი მზე აფიციეთ ნიქოზელს და იმ დღის დღესასწაული, თავისი ღვდელთმთავრობა, თითონაც მოგახსენოს, თავის სოფლარს კაცთათაც კითხოს, როგორც ენახოსთ ან რის დანაშაულისათვის გვხოცდა ორს მამა-შვილს, თვითვეულათ წერილით მოგახსენოსთ და აგრეთვე ზურაბ ფალავანდიშვილსა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ეს ჩემი ამოწყვეტა მოიკითხეთ და სამართალი მაღირსეთ. მრავალჯელ გაწყინე თავი იმ ზარდიაშვილზე, მაგრამ

ასეთს სიმძლავრეში იყო, არა მუშველა რა; და ახლა კიდევ ამომწყვე-
ტა. იმ გზობით სასამართლოთ არ გეცალათ, ვერც თავი გაწყინე; და
ეს მოიკითხეთ და სამართალი ისე მიბოძეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს.
ივლისის ზ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ყოვლად სამღვდელო უფალო ნიქოზელო ათანასე და
ფალავანდის შვილო ზურაბ! ამ არზით ზაალ დავითიშვი-
ლი ასე რომ ჩივის, ამაზედ ღმერთს გაფიცებთ, რაც გენახოსთ თქვენ-
ცა და სოფლის კაცთაც, ამაზედ სწორე მოაწერეთ, რომ სამართალი
თქვენს მოწმობაზედ მოხდება. და მეტ-ნაკლები არა მოაწეროთ რა.
ღმრთის წინაშე რაც გენახოსთ, ის მოაწერეთ. ივლისის იბ, ქორონი-
კონს უოთ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

ქ. მე, ზებედე მღვდელი, ამისი მნახავი ვარ ღმრთის წინა-
შე, ზარდიაშვილი[ს] კაცმა მაღალი სიტყვა უთხრა ამ ზაალს. ზაალმა
ერთი ჯოხი გადაკრა ბიქს. ეს ზარდიაშვილმა იწყინა, ავი სიტყვაც
უთხრეს და თოფიც ფეხზე შესვეს და ამ ზაალს და ამის შვილს გულში
ჩაუღვეს.

ქ. მე, კობერაული მოსე, ღმრთის წინაშე ამისი მნახავი
ვარ; რაც ამ ზემოწერილი აცხადებს, ამისი მოწამე და მნახავი ვარ,
ასე იყო.

ქ. მე, მახარებლიძე, ამისი მნახავი და მოწამე ვარ; რაც ეს
ზემოწერილი აცხადებს, ასე იყო ღმრთის წინაშე.

ქ. მე, დავითაოსი, ღმრთის წინაშე ამისი მნახავი და მოწა-
მე ვარ; რაც ამ ზემოწერილი აცხადებს, ასე იყო: თოფი ფეხზე შეს-
მული ორთავ მამა-შვილთ გულში ჩაუღვეს.

ქ. მე, გოგიალომსაძე, ამ ზემოწერილის მოწამე და მნა-
ხავი ვარ, თოფი გულში ჩაუღვეს.

ქ. მე, ხოსიალონლაძე, ამ ზემოწერილის მნახავი და მო-
წამე ვარ ღმრთის წინაშე, თოფი გულში ჩაუღვეს, ფეხზე შეაყენეს.

ქ. მე, კოვზიაშვილი გოდერძი, ღმრთის წინაშე ამისი
მნახავი და მოწამე ვარ. ამ ზემოწერილის საქმე ასე იყო: ფეხშესმ[უ]-
ლი თოფი გულში ჩაუღვეს.

ამათ წიგნი არ იცოდნენ; მე, ნიქოზელს¹ ათანასის, დამა-
წერინეს. ეს ჩემი ხელი არის. ივლისის იგ, ქორონიკონს უოთ.

ხელრთვა: ნიქოზელი².

¹ მიქოზელს. ² მიქოზელი.

ქ. მის სიმაღლეს ჩემს ხემწიფეს ჩემთვის მოწმობა ებძანებინა დავითისშვილ[ის] ზაალ[ის] და ზარდიასშვილ[ის].

ღმრთის წინაშე მე, ზ უ რ ა ბ, ამის მოწამე ვარ და მნახავი[: ზაალ და მე გარეთ ვისხედით და იმ სოფლის კაცნ[ი]ც, და ვლაპარაკობდით. ზარდიასშვილის კაც[ი] მოვიდა, ხმამაღლა დაიწყო ლაპარაკი: აყურითო. წაიცივანთო. ზაალ წამოდგა, ჯოხ[ი] გადაკრა, გამობრუნდა, იქილამ. ზარდიასშვილი მოეგება, ორნივე ერთათ შეყარნენ, ორთავ თოფებს ხელ[ი] გადმოკრეს, ორსავე მე უტაც[ე] ხელი, ორთავ ფეხზე[ე]-შესმული გამოვართვი — ერთი ზარდიასშვილს ასლი და ლ ა ფ ა ჩ მ ა ნ ს თავის ბატონს ჩასამართში[ე] ხელი უტაცა, თოფები² ფეხზე[ე]შესმული გამოვართვით. ღმრთის წინაშე, ეს ასე იყო. მკათათვის კ, ქორონიკონს უოთ.

97. არზა პართინ გარისა ვალის თაოზაზე არაქლე II-ის ოქმით

1791 წ. 18 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 423. ღედანი. ქალაღი. 22,7×11,8 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მომცეს მათს მარად მლოცველს ნატყვევარს უღირსს პ ა რ თ ე ნ ბერს.

ჩემო კელმწიფევე, ზ ა ქ ა რ ი ა ც ი ც ი შ ვ ი ლ ი ს კაცებისათვის შარშან თხუთმეტი თუმნის ბარათი მიბოძეთ გ ი ვ ი ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ - ზ ე დ ა. ცხრა თუმანი კი მომცა, ექვსი თუმანი დარჩა. ეს ერთი წელიწადი მეუბნა³ მოგცემო. ახლა ასე მოგახსენათ: წადი, ბატონს მოახსენო, თავადისშვილებმა არა მომცეს რაო, და ვერას მოგცემო.

ღმერთი უმეტესად განგაძლიერებსთ. ეს ერთი წელიწადია ამაზედ გავცდი, ეხლაც სიმაღლეს ამისთვის ვიახელ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, იმასვე უბძანებთ თუ ახლა რომ მეითრიშვილები დადიან სამოასილოთ, თუ სხვაგნინამ საიღამაც გნებავდესთ, წყალობა დამემართოს, თქვენს სადღეგრძელოთ. წლის საზარღო ეხლა უნდა მეთხოვნა და მეღვაწა. ახლაც ამისთვის აქ გიახელ, დავრჩი უთხოვარჩი და უსაზრღოო. და ამას გარდა გზაზე მუდამ განსაცდელში ვარ, მტრისა მეშინიან. ეხლაც რა შიშები ვნახეთ.

ღმერთი განგაძლიერებსთ, ჩემი მეზობოს, რომ ჩემს ალაგს გიახლო და ჩემის ცოდვილის პირით მლოცველი გახლდე. და ამდენის სიარუ-

¹ ლაფაჩმან] ლაფაჩ იმან. ² თოფების. ³ მეუბნა.

ლისაგან მოვრჩე თქვენს სამლოცველოდ. ივლისის იმ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის გიო ავალის შვილო. მერე ამ პართენ ბერს რომ შენზედ ბარათი ჰქონდა, ცხრა თუმანი კი მოგიცია და ექვსი თუმანი ჯერ ისევ დარჩომილი არის და არ მიგიცია. ეს ექვსი თუმანი ან შენ მიე[ც], შენ ხომ არა გაქვს რა, მარამ საიღამაც იყოს მიე[ც] და ან ვიზედაც დარჩომილი იყოს, იმას გამოართვი და მიე[ც], ან აქამდი რატომ არ გამოუერთვი და არ მოეცი. ალბათ ეს ჩვენი ოქმი რომ მოგივიდეს, ვიზედაც იყოს დარჩომილი, გამოუერთვი და მოეც. მიუცემელს ნულარ დაადებ, თორემ იცოდე შენ წაგართმევთ და მიცემთ. მკათათვის იმ, ქორონიკონს უოთ.

ქ. თუ ახლავ არ გაურიგე, ერთი კომლი კაცი ხომ მაინცა გყავს, სხვა ხომ კეთილი არა გქირს რა, იმ ერთს კომლს კაცს წაგართმევთ და მონასტერს შევეწირავთ, თუ ასე არ ჰქმენ, ალბათ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

98. არზა თაიიშურაჲ ფარაშთხუცისისა მამულის თაოგაჲმ

პრეპლაე II-ის ოქმით

1701 წ. 20 ივლისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 160. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[107] დმერთმან ხელმწიფე დედოფლის ქირი მოსცეს ფარეშთ-ხუცეს თეიმურაზს.

მე და აბიათარის შვილი თქვენის სიმაღლის წინაშე მამულზედ ვლაპარაკობდით. ამ ლაპარაკზედ ბედნიერი ხელმწიფეც იქ მობძანდა და ჩვენი საჩივარი მისმა უმაღლესობამ კარგათ მოიხსენა. რომელიც აბიათარის შვილმა წიგნები მოიტანა. ჩემს საბუთათ ჩემ[მა] წიგნებმა ბათილი გახადა და გა[ამტყუენა. ერთი ეს მოგახსენათ: ამ წიგნებს გარდა სხვა წიგნი მაქვსო.

მოწყალეობას ვითხომ, თქვენი ბძანება და ოქმი მებოძოს ვიზედაც თქვენი ნება იყოს, რაც წიგნები ქონდეს, ისინი მოატანინონ და სამართალი გვიყონ. და ერთის გზით მოგვარჩინონ. მკათათვის კვ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

[196v] სახლთხუცესო აბაშიძე გიორგი და მდივანო სოლომონ! მერმე ამ არზის პატრონი ფარეშთუხუცესი თეიმურაზ აბიათარის შვილს კიკოლას ამ არზით ასე რომ უჩივის, ამათმა ლაპარაკმა ჩვენთან გაიარა. და კიკოლამ ეს მიზეზი თქვა, რომ წიგნი აქ არა მაქვსო.

ახლა ორნი ქრცხინვალს იმყოფებით და ორისავე მზრის საბუთები მიატანინეთ, ალაპარაკეთ და რაც ღმერთმან გაგონოსთ, ღვთის წინაშე ისე სამართალი მიეცით და გარდუწყვიტეთ. ორისავე მზარეს რაც წიგნები ჰქონდა, ის ხომ გასინჯული არის, მაგრამ თქვენც მიატანინეთ და გასინჯეთ. და რომლის წიგნის მიზეზი თქვა, რომ აქ არა მაქვსო, ის წიგნიც მოსთხოეთ და მიატანინეთ და გასინჯეთ და სამართლიანის საქმით ღვთის წინაშე სამართალი უსაჯეთ. მკათათვის კვ, ქორონიკონს უოთ.

დასწერეთ და იმ წერილით ჩვენ შეგვატყობინეთ, როგორც გაიაროს.

99. არზა ფალავანდიშვილისა სამართლის მიცემაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1791 წ. 28 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8023. დედანი. ქალაღი. 21X16,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის იულონის კირი მოსცეს ფალავანდის შვილს გლახას, როსტომას, ზურაბს, ბერს და იაკობს.

მერე ამას მოგახსენებ: სასახლე და ციხე ნახევარ[ი] ჩვენია და ნახევარი ერეკლე ფალავანდის შვილის; გიორგი მეფეს გაუყრივართ და იმისი გარიგებული საქმეა და განჩინულობა იმასაც უჭირამს და ჩვენც. ახლა რომ ძალინა აშენდა, ციხეში შეგვასწრო და ჩვენი წილი აღარ დაგვანება. მანამდინ, ამას უწინ ჩვენ ჩვენი გვეჭირა და იმას თავისი წილი. ახლა აღარ დაგვანება.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი იასაული გვიბოძოთ, რომ თქვენთან ვიახლოთ და გვალაპარაკოთ. თქვენმა ბედნიერმა თვალმა გა[ა]რჩიოს, ჩვენი სამართალი გადასწყვიტოთ. ის კაცი შფოთს გვიშ[ვ]რება. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამას გევედრებით, რომ უშფოთრათ გაგვაშველოთ. [მ]კათათვის კმ, ქორონიკონს უოთ.

1+ ძის.

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ რევაზ მაჩაბელო! მერე ამ არზით ფალავანდიშვილები რომ ასე ჩივიან, შენ მიდი ერეკლე ფალავანდისშვილთან, ან იქვე გაუსწორდეს ამ თავის განაყოფებს და ან არადა, ყველანი ჩვენს სამართალში მოიყვანე. [მ]კათათვის კმ, ქორონიკონს უოთ.

ბეველი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

100. არზა რუისელთა წაღის თათბარზე პრეპლე II-ის ოქმით

1791 წ. 6 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9886. დედანი. ქალაქი 46,2X15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ჩვენის კელმწიფის დედუფლის ჰირი მოსცეს ერთობით რუისელთ — სახასოს, სადედოფლო, სამროვლოთ, საციციანოს და გარეშე რუის [ს] მსახლობელთ.

ყოველთვინ ჩვენი მწუხარება თქვენთვინ მოგვიხსენებია, უწინაც ასე ყოფილა და ახლაც ასე არის. თქვენი ოქმი მოუვიდა ქალაქის მოურავს: რუისის რუ გა[ა]კეთებინე როგორც ძველთაგან ყოფილიყოს და რიგიც ისე მიეც. თავისი აზნეურშვილები გამოგვატანა და წავედით და როგორც ძველთაგან ყოფილიყო რუ და წყალი ისე მოვიყვანეთ და რიგიც ისე მიეცა.

წასულიყო ზაზა მაღალაშვილი, ის რუ ასე წაგვიხდინა, ცვარი წყალი ვედარ მოვიყვანეთ, ზოგი არაშენდას წაიყვანა წყალი და ზოგი მინდორს მისცა. დავრჩით უწყლო.

მოურავს შევატყობინეთ. თითონ წაბძანდა და ორასი მუშა წაგვიყვანა. ამ რუს რომ კეთება დაუწყევით, ისივ მაღალაშვილი მოვიდა. მოურავმა კითხა: ეს რუ შენ წა[ა]ხდინე? და იმან მოახსენა, დიად, მე წაეახდინე. მოურავმა უთხრა: მეფე[ე]ბის განაჩენია და დედოფლებისა და ახლა კიდევ ოქმი მომივიდა დედოფლისა და იმის ბძანებით გავაკეთე ეს რუ და რათ წა[ა]ხდინე. ახლა იმან უთხრა: ტყუილათ აკეთებთ, რომ წახვალთ, ისევ წაეახდენ. ეს მოურავს ეწყინა და ერთი პანლური ამოაკერვინა.

ქათალიკოზი რომ გადმობძანდა იმერეთიდან, ტყუილათ მოახსენეს ქათალიკოზს: ამთენი ცემა მოურავმა მაღალაშვილს, რომ მოკვდა[ო]. ახლა რასაკვირველია, რომ ამაზედ ქათალიკოზს გა[ა]ჭავრებდენ. ქათალიკოზს ამილახვარისათვინ წიგნი ებოძა: ახლავ კაცი გავზაენე, თითონ რუისელები წაიყვანოს, ის რუ გაკრან და არაშენდას ჩაიყვანონ წყალი.

მოვიდა ამილახვარის კაცი და ის[ი]ვე მაღალაშვილი რომ მოკვდა, წაგვრეკეს ისევ ჩვენ გაგვაჭრევიანეს რუ და წაგვართვეს წყალი, აღარცა გვაქვს დასალევი წყალი; და ვენანი და ფეტვი და სიმინდი რომ მოვრწყოთ, რასაკურველია, აღარ გვექნება.

მოურავს შევატყობინეთ და მოურავი გაგვიჯავრდა და ასე გვითხრა: კელმწიფე გყავთ და შეატყობინეთ. მოგეხსენებათ, არც არაშენდა ყოფილა და არც ლელი თავი; არაშენდა მიტომ ქვიან, არც აქვს წყალი და არც წისქვილი. ახლა ორი სოფელი გა[ა]კეთეს, წყალი წაგვართვეს და წაიყვანეს. თქვენი განაჩენები გვაქვს, ნეტარხსენებულის მეფის თეიმურაზის განაჩენი გვაქვს და ძელის მეფე[ე]ბისა და დედოფლების განაჩენები გვაქვს. რატომ უნდა დაგვემართოს ესე. თქვენ ცოცხალი უნდა გვყვანდეთ, მაღალაშვილმა და კვალისაშვილმა წყალი უნდა წაგვართვას და აყრასა, დაკარგვას უნდა ვაპირებდეთ.

ღმერთი გადღეგძელებთ და თქვენს შვილებს გ[ი]დღეგძელებთ, ერთი გზა მოგვეციოთ და მოგვიარეთ რამე; ან სულ აგვყარეთ და სხვაგან დაგვასახლეთ. მეფეს თამარს აქეთ წიგნები გვაქვს: და მეფე[ე]ბისა და თქვენი ოქმი გვაქვს და ვერცერთი ვერ გავიყვანეთ მაღალაშვილზედა და კვალისაშვილზედა. ღვთის გულისათვის გვიშველეთ რამე, წყურვილით ვირჩობით. თუ თქვენი ბძანება და ოქმი ჩქარა არ მოგვეშველა, დიად, ძალა დაგვემართება უწყლობით. ივლისს ლა, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალ ქალაქის მოურავს დავითს ასე უამბეთ. მერე მაღალაშვილს რომ კათალიკოზისათვის მოუხსენებია და რუისის რუ წაუხდენიათ, როგორც აქამდინ ის რუ ყოფილიყოს. ახლა ისევ ისრე გააკეთებინე ის რუისის რუ და მერე არაშენდღელები და რომელნიც იმათი მოლაპარაკენი და წინ[ა]ღმდეგნი რუისელნი იყვენენ, იმათი სია სახელდობრ დასწერე, შენი ძმა და შენი კაცები იქ იმათ დაუგდე, რომ ისინი გამორეკონ; აქ ჩამოვიდნენ, ჩვენთან ილაპარაკონ და სამართალს ჩვენ უხამთ. აგვისტოს ვ, ქორონიკონს უოთ.

ქ. ეს თუ ასე არა ჰქმენ, არას საქმით არ იქნება. მარამ რომელნიც გამტყუნდებიან, გარდავახდევინებთ ჯარიმით.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე

მინაწერი: ქ. ღვთით ჩვენს კელს დედოფალს მიერთოს.

101. არჯა გაბრიელ ქალატოზიშვილისა მამულის თაობაზე

პრაქლა II-ის ოქმით

1791 წ. 8 აგვისტო

ცხსა. ფონდი 1449. საბუთი № 429. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ქალატო-
ზის შვილს გაბრიელს და მის ძმებს.

ჩვენი კელმწიფევი, ჩვენი სახლის კაცები მძღავრობით მამულს
იპერენ. მკ[ვ]იღრი მამული ორი წილი ჩემია და ერთი წილი იმათია.
თუ რომ ნასყიდობა აქუსთ ჩემზედ მეტი, წერილი გამოაცხადონ და
ღმერთმან მოახმაროთ. თუ არა სიცრუით და ტყუილათ იჩემებენ,
იპერენ.

ამ წყალობას ვითხოვ: ტეტია დიასამიძესზედ ერთი
ოქმი მებოძოს, მოატანინოს წერილები და რაც რომ ნასყიდობა ჰქონ-
დეს, ღმერთმან მოახმაროს. და რაც არა, იმას გარდა ორი წილი ჩემი
იქნება¹ და ერთი წილი იმისი, რომ ორის ძმის წილობა მე ვარ და
ერთისა ის.

ვენახში სამნები ამომიყარა, დაგლიჯა და მიწებშიაც ამომიყარა.
ესეც განისინჯოს იმ იასაულისაგან და ისე სამართალი მებოძოს. ავ-
ვისტოს ბ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მინბაშო დიასამიძევი ტეტიავე! მერე ამ არ-
ზის პატრონი თავის სახლის კაცებს რომ ასე უჩივის, იმათი წიგნებიც
გამოატანინე, გაშინჯე. ამის წიგნებიც გაშინჯე და როგორც ამ ორი-
სავე მხრის წიგნები აცხადებდეს, ისე აღასრულე². აგვისტოს 8, ქო-
რონიკონს უოთ. ერეკლე

102. არჯა შარანგოზიშვილის ძმრისისა მამულის თაობაზე

შახბანგ ბატონიშვილის ოქმით

1791 წ. 15 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2549. ქალაღი. 24×11 სმ. მხედრული. ყოვე-
ლი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის მეფის ძის ვახტანგის კირი
მოსცეს მათს ფეხთა მიწა-მტვერს საცოდავს ყარანგოზის შვი-
ლის ქვრივსა და ობლებსა.

¹ იქნება. ² აღასრული.

მერე ამას მოგახსენებთ ჩემო ხემწიფევე: ე ლ ი ბ ო ს უ ლ ი კ ა-
შ ვ ი ლ ი მოვიდა თქვენს ყმასთანა ამ პირობითა: მამული სთხოვა,
შვილი მსახურათ უთხრა, ოთხი კოდი ყალანი უთხრა, ოლონც იმ მა-
მულზე დამაყენეო. მარამ თქვენს ყმას, დიალ, შორს ეჭირა. მასუკან
როდესაც მამადგა. მისცა, ამ პირობით მისცა; მერე, ჩემო ხემწიფევე,
იმას არც ერთი არა მოუცია.

ამ წყალობას ვითხოვ, თქვენი ყმა თქვენვე მი[ი]რთოთ, ჩემი მა-
მული მევე მეზობოს, ჩემო ხემწიფევე. ან როგორც მისცემია, მოიკი-
თხეთ, თუ ვტყუოდეთ.

თავში

ქ. ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებიათ, ეს ელიბოშვილი სამართალ-
ში მოვაცვანინეთ, მაგრამ ვერც ნასყიდობის წიგნი მოიტანა და ვერც
მოწამე და საბუთი, რომ ნასყიდი ქონდეს თქვენგან და ამისის მიზე-
ზით ეს მამული ისევ თქვენ დაგრჩათ. აგვისტოს იე, ქორონიკონს
უოთ.

ბექელი: რტოდ ვარ დავითის, მეგლ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტკიცებ
მეფის ძეობით.

103. არზა მარღახასი ხმის თაოგაჴე პრეპლე II-ის ოჴმით

1791 წ. 20 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 23 საბუთი № 132. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი.

[129v] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფე დედოფლის ქირი მოსცეს
გ ა გ ი ა ს ძმისწულს მ ა რ დ ა ხ ს.

ამას მოგახსენებ: ა ღ ა თ ა ნ გ ი ს რომ ჩემი კაცი ეჭირა, რამთე-
ნიმე წელიწადი იმსახურა, მეტათ გაღარიბდნენ და ათი თუმანიც ვა-
ლიც დაედვა. ახლა ღმერთმან, თქვენმა დოვლათმა სამართლით მე მი-
ბოძა ის კაცნი. ახლა ხარჯს ისევ აწუხებს, ისევ იმსახურებს. ჩემი რალა
ყმა იქნება, თუ იმან ხელი არ აიღო.

[ღმერთი] გაღ[ღე]გძელებს, ერთი ოქმი მეზობოს მოხელებზე, ის
კაცი იმაზე მოიშალონ და ჩემზე დასწერონ.

თავში

[129] მღივანო ე გ ნ ა ტ ი! ამ არზით გოგიას ძმისწულს მარღა-
ხას ასე რომ მოუხსენებია, რადგან ახალი ქართლი შენგან არის აწე-
რილი, ახლა დავთარში ა ღ ა თ ა ნ გ ი ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ი ს კაცები

საცა გეწეროს, ის მოიკითხე და იმას რომელიც კაცი მოუხსენებია კოკოზაშვილი, ამისი ნასყიდი არის. ის ამისი კაცი იმისის კაცებიდამ უნდა ამოხოცო და ამის ყმათ უნდა დასწერო, [v] ერთი კვამლი კაცი სახელდობ ალათანგის კაცებიდამ უნდა გამოიყვანო. და ეს ოქმი მან[დ]ვე უნდა შეინახო და როდესაც ალათანგემ გითხრას რამე, ამ ოქმით უნდა ესრეთ გამოეცხადოს. აგვისტოს კ, ქორონიკონს

უოთ.

104. არზა ჰაინოსრო ჩიკოძისა სამართლის მიცემაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1701 წ. 8 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 101134. დედანი. ქალაღი. 33×13,8 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი-

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ჩიკოძე ქაინოსროს.

მერე ამას მოვასხენებთ მოწყალეს ხემწიფეს. ეხლა რომ ამილახვარი გაიხლათ, აქა ერთი ცხენი მყვანდა, თქვენი მოლაშქრე კაცი ვიყავ და მუდამ ლაშქარს მოველოდი. წამამიარა ამილახვარმა, წამართვა ჯოქში შერივა, შვიდი კოდი ფქვილი აჰკიდა და აქ ჩამოიყვანა. ასრე წამხდარიყო, რომ ტყავი აღარ ეკრა ზურგზედა. მე ხომ თხოვნა არ შემეძლო და კიდე საპალნე აჰკიდა და თან წაიყვანა.

ამას გარდა, თქვენი ბძანება იყო თუ თას შვილი უნდა დაგვეჰირა და დავიჰირეთ, აქ ქალაქში მოგართვით, სამი ამილახვარის საუფლისწულო კაცი გახლდა იასაულად და ერთი მე. იმ ბიჰის ცხენი ჩვენ ოთხთ გავყიდეთ თორმეტ მინალთუნადა.

მერე თქვენთან მიჩივლა მირზასშვილმა და იმ ცხენის მაგიერად ჩემი ცხენი წამართვეს და მირზასშვილს მისცეს თავის ცხენის მაგიერად. მერე თქვენს სიმაღლესთან ვიჩივლე და ოქმი მეზოდა, რომ ოთხთ ამხანაკთ იმ ცხენის ფასი თოთხმეტი მინალთუნი უნდა მოგვეცა და ჩემი ცხენი მე მამცემოდა.

ახლა ჩემო ხემწიფევ, ჩემი წილი თეთრიც მაშინვე მივეც და ცხენიც არ მამეცა, თეთრიც მიცემული მაქვს და ცხენიც წართმეული მყავს. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ამის სამართალი მაღირსეთ და ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა მოიღვეით, რომ ჩემი ცხენი მამეცეს.

თქვენი ოქმიც მამირთმევი, რომ ამილახვარმა არ მოაღებინა. მოსამართლე ხემწიფე ბძანდებით და უსამართლოს. საქმით ვ[ი]რჯები,

ორლი ცხენი წართმეული მყავს და მე ერთი ბერი კაცი გახლავართ. წყალობას ვითხოვთ, სამართალი დამემართოს. სეკდემბრის 3, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მღივანო ე გ ნ ა ტ ი! მერე ამ ქაიხოსრო ჩიკვაიძეს ამხანაგებით თორმეტი მინალთუნი გამოართვი და მი რ ზ ა შ ვ ი ლ ს ნ ი კ ო ლ ო ზ მღვდელს მოეც; და ამ ნიკოლოზ მღვდელს ცხენი გამოართვი და ამ ქაიხოსრო ჩიკვაიძეს მოეცუამისობა და ამის დაგვიანება არ იქნება. როგორადაც ამ ოქმით გვიბძანებია, ასე უნდა აღასრულო.

და ახლა რომ კიდეც ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ს ო თ ა რ ს ამისთვის ცხენი გამოურთმევია, ის ცხენიც გამოურთვი ოთარ ამილახვარს და მოეც. მოუცემლობა არ იქნება. სეკდემბერს 6, ქორონიკონს უოთ. ალბათ

ამ ჩიკვაიძეს თავისი წილი გამორთმევია და ამისმა ამხანაგებმაც უნდა მისცენ, რომ ამას თავისი ცხენი არ დაეკარგოს. ამილახვარმა ის ცხენი იმიტომ უნდა მისცეს, რომ რადგანც სახლის კაცებში ერთმანერთთან არეულობა აქვთ, ამის მიზეზით ვერ დაუქერს.

და თუ სახლის კაცებს ერთმანერთში არეულობა არა ჰქონდესთ და ისე წაერთმევინოს, ის სხვა რიგი საქმე იქნება. სახლის კაცებში რომ არეულობა დაგვიწერია, ესენიც გაგდებულსავით არიან და ამისთვის უნდა მისცეს. მიუცემლობა არ იქნება.

ბეკელი: ქნარს მიეცმს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს, ვ რ ე კ ლ ე.

105. არჯა წინამძღვარ იოაკიმისი სალაშქრო სამსახურის თამაჯა ერეკლე II-ის ოქმით

1791 წ. 6 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1284. დედანი. ქალაღი 35x14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის საქართუელოს მეფის ჰირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს, წმინდის დავით-გარესჯის მონასტრის უღირსს წინამძღვარს იოაკიმს.

ჩვენო ყოვლად მოწყალეო, თქვენის მლოცველის და სამარადისოდ მომხსენებელის მონასტრის ანბავს მოიხსენებთ. ოცდაათი ლეკი მივდომოდა დღისით. მონასტრის ახლო რომ მივა კაცი, ერთი გზა ქვე-

მთ გველაშაპის კვეისაკენ შავა მონასტერში და ერთი ზევიდან გადაუვლის. იქ რომ მისულიყვნენ, ორათ გაყოფილიყვნენ მისაპარავათ. მონასტრიდამ უწინვე დაენახათ კოშკებიდამ და გვირაბიდამ, მზათ დახდომოდენ. იმ დროს მე ქისიყს გახლდი. ყარაულები სოფელში გზლებოდენ. ახლო აღარ მიეცადნათ, ბერებს თოფები დაეშინათ. სისხლი ენახათ დაღვრილი. მე, რომ ქიზიყიდამ გიახელ, პურის საღვაწად გახლდი, ეს ანბავი დამახვედრეს. რომელიდაც დაწყველილი ბელადი არის, იმან აგვიჩემა, ოთხჯერ მოსულა ამ რიგათ.

ახლა თქვენს უმაღლესობას მონასტრის ყმისათვის ორმოცი კაცი ეთხოვნა ჯარათ. ჯერ ორმოცი სად არი, ათი კაცი ახლა გავგზავნე მონასტერში ყარაულათ, სხვა რაც დარჩა, ქისიყს რაც პური ვიშოვნე, იმის მოსატანათ გავგზავნე, მოვატანინო და მონასტერში გავგზავნო, რომ თქვენი მლოცველი ბერები გამოიზარდნენ.

ვევედრებით თქვენს უმაღლესობას, ყოველთვის თქვენგან წყალობა სჭირვებია, მონასტრის ყმა ჯარათ არ გაგიყვანიათ, მონასტერი უნდა შინახონ. ორიც არ შეუძლიათ.

წყალობას ვითხოვთ, მონასტერი შეანახვინოთ და ჯარათ არ გაიყვანოთ. თუ არადა, ჩვენი თავიცი და ესენიცი თქვენის ჭირის სანაცვლო ვიყვნეთ.

მონსენებისათვის ნუ გაგიწყრებით, ჩვენო ყოვლად მოწყალეოსეკლემბრის გ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. მაღალ ღირსო არხიმანდრიტო იოაკიმ! ამ არზით, რომ მოგიწერია, ვითომ რომ მე ჯარი მეთხოვნოს თქვენის კაცებისათვის, შენმა მადლმა, რომ არც მითხოვნია, არც მომგონებია და არც გონებაშიდ გამ[ი]ვლია. ეგების მდივანს როგორმე შესცთა და სიაში ჩაადლო, თორემ მე არ მითხოვნია.

რომელიცი მოასილი ხარ, დაეხსენ, ამათ კაცებზე კელი აიღე. ამათი ჯარში გამოყვანა არ იქნება. სეკლემბრის ვ, ქორონიკონს უოთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ე რ ე კ ლ მ .

1781 წ. 7 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1155. დედანი. ქალაღი. 20,8×14,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტი-
ლი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი ხემწიფის ჰირი მოსცეს ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ს
ზ ა ზ ა ს.

მერე ამას მოგახსენებთ: სალოლაშენს სოფელს არა ეშვე-
ლა რა. ავალაია [ნ] თ წყალი არ დავანებეს. განაჩენი გვებოძა,
ამილახვარმა უთხრა, არ დაუჯერეს.

ღმერთმა ისე თქვენს მუხანათს გაუჰქიროს საქმე, როგორც იმ სო-
ფელს გაუჰქირდა საქმე უწყლობით. მოგეხსენება სარწყავს ალავს
უწყლობით არა მოვა რა. ეხლაც ორი კომლი¹ ამიყარა და ზემო
ქართლში წასულა. ერთი კოშკი ამიშენებია თქვენის მოწყალეებითა და
ფეხი მამიკიღნია და ახლა ნულარა გამახარაბებინებ. თქვენის თავის
მზემა, კაცი ველარა დავაყენე, რო[მ] უწყლობით მოსავეალი არ მოზ-
ღისთ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ბეჯითი ოქმი და იასაული გვიბო-
ძეთ, რო[მ] თავის წილი წყალი დავანებოთ. ხელმიორეთ აღარა განა-
რაბავდეს, თქვენ სამლოცველოთ დაკეთეს ენკენისთვის დ, ქორონი-
კონს უოთ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ და ბა-
ტონო ამილახვაროთთარ! მერე ამ არზით ამირეჯიბი მინბა-
ში ზაზა ასე რომ ჩივის, როგორც განაჩენი ჰქონდეს და გაგვერიგე-
ბინოს წყლის საქმე, ისე უნდა გა[ა]რიგოთ. რომელიც არ იჯერებდეს
იმ გარიგებას, უნდა დააჯერებინოთ. თუ რომ ისე არ გა[ა]რიგეთ, იუ-
ლონ, შენ ჩვენს მამაშვილობაზედ კელი უნდა აილო და ამილახვარო-
შენ ჩვენს ბატონყმობაზედ კელი უნდა აილო, ასე იცოდეთ. სეკდემ-
ბერს ზ, ქორონიკონს უოთ.

ქ. ამასთან სალაპარაკო არა აქვსთ რა, ისეც უნდა გა[ა]რიგოთ. და
თუ რამ სიტყვა აქვსთ ავალაიშვილებს, მე მომახსენონ. ეს რო-
გორც მოგვიწერია თავეთის წყალის წილის საქმე, ეს კი ასე უნდა

¹ კობლი.

ვა[ა]რიგოთ. და თუ რომ ჩვენ მოგვახსენებენ ავალიანი და მას-
უკან გამტყუნდებიან, კიდევ გადავახსენებთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოვს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ფარეშთხუცესო თეიმურაზ და მინბაშო ტეტიავე! ეს
ასე ვა[ა]რიგეთ ახლავ. მარტის [ვ], ქორონიკონს უპ.

**107. არზა ივანე მოურავისა მამულის თაობაზე
პახტანგ ბატონიშვილის ოპიით**

1791 წ. 10 სექტემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 77. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. აგრეთვე საბუთი № 78.

[89V] ღმერთმან ჩვენთვის მოწყალის კელმწიფის ძის
ვახტანგის კირი მოსცეს თრუსოს მოურავს ივანეს. მათ
სიმაღლეს მოხსენდეს: მე რომ არზი მოგართვი, ხევე სიონს რომ
ჩემი მამული გახლავსთ, იმ მამულზე ორი ოქმი მივ[ი]ტანე, არც სა-
მართალში მამყვა, არც არა პასუხი მამცა.

ამ მოწყალეობას ვითხოვთ. სიტყვა არა აქვსთ. რა, ჩემი მამული
დამანებოს. ორჯელ მოვიპატიე სამართალში, არ მამყვა, იასაულმა
გამორეკა, გზიღამ გაგვეპარნენ, ღმერთსა ვფიცამ და თქვენს მზესა,
ნება თქვენი აღსრულდეს. სეკდემბრის 8, ქორონიკონს უოთ.

თავში

[89] ბატონის შვილი ვახტანგ გიბძანებთ ბურღულ-
ლო! მერე რომელსაც მამულს ეს თრუსოს მოურავი დაობს, ეგ მა-
მული ამას დაანებე. ამის მოდავეს ხელი ნუ ექნება; ამისთვის, რომ სა-
მართალში გამოუპატიუნია და არ მოჰყოლია. და თუ მაინც სიტყვა
ჰქონდეს, სამართალში მოჰყვეს და სამართლით გაიტანოს. სეკდემ-
ბრის 8, ქორონიკონს უოთ.

108. არზა ურია ბატონიშვილისა მამულის თაობაზე
იულონ ბატონიშვილის ოჯახით

1791 წ. 18 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1183. დედანი. ქალაღი. 17X11 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად მხოლოდ ერთ ადგილას ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის
ჭირი მოსცეს თქვენს სახასო ყმას ბათინაშვილს ურიას.

მერმე ამას მოვასხენებ: მე და დანიელა რომ ერთნი გახლ-
დით და დიდი ხანია რომ გაყრილნი გახლავართ და ჩემი ნარგები მიწა
დანიელამ გამიყიდა, გიორგი მღვდელს მიყიდა. ვილაპარაკეთ და
განაჩენითაც მე დამრჩა, რომ თქვენ დაბეჭდეთ, მაგრამ მანც არ და-
მანება. დანიელამაც აძლია თეთრი, მაგრამ არც მით დამანება.

და თქვენგან ამ მოწყალეებს ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი და ისაუ-
ლი მებოძოს, რომ ჩემი გამომართვას და მომცეს. ღმერთი გაგიმარჯ-
ვებს, ენკენისთვის იბ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი იულონ გიბრძანებ მურვანის შვილო
ლუარსაბ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის,
ჩვენგანაც დამტკიცებული აქვს განაჩენი. როგორც იმ განაჩენში
უცხადებდეს, ისე უნდა გაურიგო. თავისი მიწები გამოუთრთვა და ამ
არზის პატრონს მოაბარე, გაურიგებელს ნუ დაუგდებ. ენკენისთვის იბ,
ქორონიკონს უოთ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან..

109. არზა ზაზა ამირაჯიხისა ხმების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოჯახით

1791 წ. 21 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1094. დედანი. ქალაღი. 22X16,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს თქვენს მონას
ამირეჯიბს ზაზას.

ჩემო მოწყალევე, მოგეხსენებათ, რომ ჩემი კაცები ჯარდან
ეშვიკადაბაშს ებარა, ოქმები თქვენი წყალობა ორიცა მაქვს, მაგრამ
ჯარდანის შვილი ერთი ყმაწვილი არის.

ერთი ოქმი მიბოძე როსეფ მაყაშვილზედ, უწინაც
ლუარსაბ იყო იასაული და ახლაც ეგ იმის ძმა არის. ებძანოს,
რომ როგორც ჯარდანის წიგნები აცხადებდეს და ან თქვენი ოქმები,
იმ გზით მამაბაროს ჩემი კაცები. ეგების თქვენის წყალობით მოვიხმა-
როთ რითმე, დიდი ხანია ამის საქმე გადაწყვეტილია¹, ჩემო მოწყა-
ლევ. სეკდემბრის ით, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. მაყაშვილო მინბაშო როსეფ! ამ არზის პატრონს რო-
გორც ჯარდან ეშიკაღასის პირობის წიგნი ჰქონდეს, იმ პირობის ძა-
ლით ჯავახიშვილები და დათუნასშვილი უნდა ახ-
ლავ აუყარო და მოაბარო. მიბარებული ჰყოლია და რას ემართლება,
რომ არ დაანებებს. ახლავ უნდა აუყარო. სეკდემბრის კა, ქორონი-
კონს უოთ.

გიგოლაშვილებიც უნდა აუყარო და მოაბარო.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხვ ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

110. არაზ სტაფანენი უნოვანის გაყიდვის თაობაზე
ალექსანდრე ბატონიშვილის ოქმით

1701 წ. 28 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 645. დედანი. ქაღალდი. 19,7×11 სმ; მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის ძის ალექსანდრეს ჭი-
რი მოსცეს მათ მონას ნაცვალი აკოფას ძმას სტეფანეს.

ამას მოვანსენებ ჩემს მოწყალეს: ექვსი თუმანი დავხარჯე და ერ-
თი გომური ავაშენე ლასურიანთ წყაროს თავში. ახლა სა-
ქონელი კი აღარა მაქვს, მოვალე[ე]ბიც მაწუხებენ და იმ გომურს ვყი-
დი [და] ყორჩიბაშისშვილები არ მასყიდვინებენ. ღმერთი გაგიმარჯ-
ვებს, წყალობა მაღირსე. სექტემბერს კა, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონისშვილის ალექსანდრეს სიკეთით სახსო-
ვარნო ყორჩიბაშინანო. მერე ამ არზის პატრონს ამ არზით, რომ ასე
მოუხსენებია, თავის აშენებულს გომურს რას ემართლებით, რომ არ
ასყიდვინებთ. როგორც სხვას გაეყიდნოს, ესეც ისე გაჰყიდის; იმ გო-

¹ გადაწყვეტილია] გადაწყვეტი ამის საქმე.

მურზედ ამასთან საქმე ნურა გაქვსთ რა. და თუ სამართლიანი სიტყვა გქონდესთ, სამართალში ელაპარაკენით. ენკენისთვის კვ, ქორონიკონს უოთ.

ბეჰედი: დავითის რტო სახელ მქესა ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე მეფის ძესა.

111. არზა იოთამ ბატონვილისა ვალის თაოგაზა
იულონ ბატონიხვილის ოჯახით

1791 წ. 8 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6570. დედანი. ქალაღი. 19×14,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი
წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის იულონის
ქირი მოსცეს ტატიშვილი იოთამს.

მერე ამას მოგახსენებთ: მერეთს ერთი კომლი¹ კაცი მყვან-
და. ის კაცი ამამიწყდა და იმისი ქვრივი და ობოლი დარჩა. და ის
ერთი ხელოსანი კაცი გახლდა, თუ რამ ჰქონდა რამე, აქა-იქ გაცემუ-
ლი ჰქონდა და მკვდარიც ისევ დაუმარხავი არი და ქვრივი და ობო-
ლიც მწარეთ შეწუხებული გახლანან, რომ არსაით ილაჯი არ აქთ და
ვისაც რამ მართებთ², არას აძლევენ და სიღარიბისაგან მწარეთ ნაილა-
ჯი გახლანან.

ქვრივისა და ობლის მოწყალე ბძანდებით და ერთი საწყალობე-
ლი გახლავთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ა[მა]ზედ ერთი ოქმი და იასაული
[გვიბოძეთ], რომ ვისაც ემართოს რამე, გამოურთვან და ებოძოს. ჩვე-
ნი მოხსენება ეს არი და ნება მათი უმაღლესობისა ასრულდეს. აღი-
წერა ოქტომ[ბრ]ის თვის ვ, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ ბოქოულთხუცესო ფირან!
მერე ამ არზით ტატიშვილი იოთამ რომ ასე ჩივის, ერთი იასაული
გაგზავნე და ვისაც იმ მკვდრისა ემართოს რამე, ყვე[ლას] უკლებლად
გამოერთვას და მოსცეს. ღვინობისთვის ზ, ქორონიკონს უოთ.

ბეჰედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

¹ კობლი. ² უმართებთ.

112. არჯა თომავშილუბისა გავულის თაოგაჳ
ღავით გაბონიშვილის ოქმით

1791 წ. 11 ოქტომბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4057. დედანი. ქალაღი. 34X14,6 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონიშვილის დავითის ქირი მოსცეს
მათს მიწა ფეხთა მტვერს თომაშვილს გიორგის, ვახ-
ტანგსა და ღვთისიასა.

ამას მოვახსენებ: ცხრას ძმას მამული გ[ვ]იბოძეთ, არ დამნებდა.
მასუკან საკორინთლოს ნაბიჭ[ვ]რიშვილის ბეითალმანი მიბო-
ძეთ. თქვენმა ძმამაც იასაული დამაყენა. ხე ტყე მამ[ა]კრევიანა. კო-
რინ[თ]ლიანი არ მანებებენ. ოქმი მქონდა თქვენი წყალობა, ის
ოქმი დამეკარგა.

ამდენი მოწყალება მიყავით, ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს,
ხელი ამიმართონ. სანამ თოვლი მოვიდოდეს სახლი ავიშენო. ბე[ი]-
თალმანია, საქმე არავის აქ[ვ]ს და ნათლულები გახლავართ. ჩემი ძმის-
წული თქვენ აღექსიშვილს დავითს უბოძეთ. ამილახვირი-
ანი თავ[ი]ანთს მამულში აღარ გვაყენებენ. ხო ველარ გაურჯულოვდე-
ბით, თუ ეს მამული არ გვებოძა, უნდა დავიკარგნეთ.

თავში

ქ. ბატონ[ი]შვილის დავით[ის სიკე]თით სახსოვარო შვილო ქაი-
ხოსრო. მერე [ამ არჯის] პატრონს ასე, რომ მოუხსენებია, ამას
[ოქ]მი ამას წინათაც მივეცი და დაჰკარგვია და კორინთლები
თურმე არ ანებებენ.

ახლა შენ ახლავ მიდი და ის ნაბიჭვირისშვილის ბეითალმანი მამუ-
ლი ამ ნაოსრებს მოაბარე. ამათთვის გვიბოძებია. ახლავ უნდა სახლი
ააშენონ.

რაც ნაბიჭვირისშვილის ნაქონი მამული იყოს ყველაზედ ხელი ამარ-
თე და ამათ მოაბარე. ამათთვის სამკვიდროდ გვიბოძებია. კორინთ-
ლებს ხელი არა აქუსთ. ასე იცოდნენ. ოკდონბრის ია, ქორონიკონს
უოთ.

ბეჟელი: ერთს ღმერთსა ვესავ სამობით დავით ღთის მამის ტომობით.

113. არჯა მღვარისუმილავისა გავოსალავის თაოგაჲ
იულონ ბატონიუმილის ოქმით

1791 წ. 12 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 644. დედანი. ქალაღი. 31×16,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-მეტ-ნა-ქ-ლულო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ჭირი მეჯვრის-ხეველს მღებრისუვილს თამაზს და გლახას მოსცეს.

ჩვენი მამა-პაპა რომ მეჯვრისხევს მოსულა, თვისის თეთრით მამულეები უყიდია და იმაზელა დასახლებულა. შანშე [ე]რის-თავს რომ ციხის გაკეთება მოუნდომებია, ჩვენს მამულში გაუკეთებია. ამ ჩვენის მამულის მაგიერად სხვა მამული მოუცია. როგორც ჩვენს ნასყიდს მამულს დალა და კულუხი არ სდებია, ისე იმის ნაბოძებს მამულს დალა და კულუხი არ დაუდგია და ისე უბოძებია. და მამულის წიგნებიც თქვენ გახლავს. ერთი აღაპი დაუდგია: აღდგომას ერთი ბატკანი უნდა დაეკლათ ბატონისათვის, ერთი ზურგიელი უნდა გაეკრათ; ამის მეტი არა გვდებია, გუჯარიც ისე აცხადებს. ახლა თქვენი მოხელე[ე]ები კულუხსა გვთხოვენ. ღმერთი გაგიმარჯვებთ, უსამართლოს და უღებს ნუ დაგვადებთ. არას ღროს არ გამოგვართმევია რა, ნურც ახლა გამოგვართმევთ. ღვინობისთვის იბ, ქორონიკონს უო[თ].

თავში

ქ. ბატონიუვილი იულონ გიბძანებ თულაშვილო ნაზირო იოსებ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, რაც დავთარში არ ედვას, იმის მეტს ნურას გამოართმევთ. რაც მამული უჭირავს, იმ მამულში რაც დებულობა ჭქონია, ის უნდა გამოართვათ. რაც დავთარში არ ეწეროს, იმის მეტს ნურას გამოართმევთ. ღვინობისთვის იბ, ქორონიკონს უოთ.

ბეკელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

114. არსა ზაპარია ჩილაპისა მამულის თაობაზე
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1791 წ. 18 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7195. დედანი. ქაღალდი. 28,7×10,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. აკლია ხმოვნები: ა, ე, ი, საბუთის მეორე დედანი დაცულია იქვე (Hd 2216).

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ი უ-
ლონის ჭირი მოსცეს მათ მლოცველს ცოდვილ ხუცეს ტყვიავს
მსახლობელს ჩ ი ქ ლ ა ძ ე ზ ა ქ ა რ ი ა ს.

ახლა ამას მოვახსენებ მათს უმადლესობას: როდესაც ტყვიავის
წმინდის მლთისმშობლის ეკლესია აშენდა, ერთი პარტახტიც შესწი-
რეს ხუთის ექვსის კოკისა. ასე იყო შენი ჭირიშე. სოფლის კაცი თი-
თო კონას სარს მიიტანდენ: შეიმუშავებდენ, რაც გაგივიდოდა, ნახე-
ვარს ეკლესიას მიართმემდენ ხილსა, თუ თივასა, თუ ტკბილსა. იმ ეკ-
ლესიის გვერდზედ მარანი იყო, იქვე ჩაასხმიდენ¹. ქ ა რ ე ლ ი მ დ ი ვ ა ნ ი
კი ყმა შეიქნა და იმ სოფლის მოხელე შეიქნა. აღარც სოფელს ამუ-
შავა, ის პარტახტი თითონ დაიჭირა და ის ქვევრებიც ამოყარა და შინ
წაიღო; ეკლესიას სამთელს უქრობს, თითონ სჭამს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, მოიკითხე აზნაურშვილები გახლანან და
გლენნი. თუ ეს ჩემი მოხსენებული ტყუილი იყოს, დამსაჯე.

თქვენის დოვლათით დურგლები შეპირებული მყამს, ამ ზამთარ
კანკელის გაკეთებას ვაპირებ. ქ ა რ ე ლ ი გ ლ ა ხ ა არას მანებებს,
არც ტკბილსა, არცა კაკალსა. ან რა ვასვა იმ დურგლებს ან რა ვაჭამო.

ღმერთი გაგიმარჯვებს ამისი სამართალი მაღირსეთ, მამყოფეთ
თქვენი მლოცველი.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბრძანებთ ტყვიავის მოურაო ჩ ე რ-
ქ ე ზ ი ს შ ე ი ლ ო ფ ი რ ა ნ და მამასახლისო ჩ ი ქ ლ ა ძ ე. მერე
ტყვიავს რომ ღმრთის მშობლის ეკლესია არის, ის ეკლესია ჩვენთვის
დაგვიდგია. სხვას საქმე არავისა აქვს. ან რაც იმ ეკლესიის შეწირუ-
ლობა არის, საკუთრად იმას უნდა დანებდეს და იმ ეკლესიას მოხმარ-
დეს. ჩ ი ქ ლ ა ძ ე მ ღ დ ე ლ ი ზ ა ქ ა რ ი ა ც ასე უნდა იყოს მანდ ეკ-
ლესიაში, როგორც აქამდინ ყოფილა. წირვა და ლოცვა, როგორც შე-
ეძლოს, ისე განუწყვეტლად უნდა იყოს. ღვინობისთვის იგ, ქორონი-
კონს უოთ.

¹ ჩასხედნ.

რაც შემოსავალი აქვს იმ ეკლესიას, ის ჩვენ უნდა შევიტყოთ, რაც მღვდელის მართებულია, იმას ჩვენ მივცემთ. და სხვა რაც მორჩება, იმ ეკლესიას უნდა მოხმარდეს.

კიდევ

ქ. ვინც ტყვიავეში უფროსნი კაცნი ხართ ღმერთს გაფიცებთ, როგორც იცოდეთ ამისი აღილათი, ჭეშმარიტებით მოგვახსენეთ. ღვინობისთვის გ, ქორონიკონს უოთ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

ქ. ღმერთს ვფიცამ და შენს მზესა გიგუაშვილი ბერუა ამ ვენახში ქარელს ხელი არა აქვს, ძველთაგან ეკლესიისაა. ეს ჩემი ხელია.

ქ. ღმერთს ვიფიცამ მე, გოგია უვრთულის შვილი და შენს მზესა, ეს ვენახი წმინდა მხთიშობლის არის, ქარელს ხელი არა აქვს ჭეშმარიტათ.

ქ. ღმერთს ვფიცამ და შენს მზეს მე, ჯაკაშვილი გიორგი, რომ ეს ვენ[ა]ხი ამ ხთ[ი]შობლის არის. ოთხმოცი წლის კაცი გახლავარ.

ქ. ღმერთს ვფიცამ და შენს მზესა სულ ერთობით ტყვიავეთანი აზნაურიშვილი და გლენხნი, არას კაცს ამ ვენახში ხელი არა აქვს, არც ქარელსა არც არავის სხვასა, წმინდის მხთისშობლისაა. როდესაც ეს ეკლესია აშენებულა, მას აქეთ ამ ეკლესიისაა. ნება თქვენია. დაიწერა ამათის სიტყვით.

ქ. მოწმეები ებძანა. ეგენი [ს]წორად მოგ[ვ]ხსენდა. აწ რაკი გვახსენებენ, ეს ვენახი ხატის არის ჭეშმარიტათ.

115. არზა ღვინით აფხაზისა მამულის თამბაჯ

ერეკლე II-ის ოქმით

1781 წ. 17 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 34. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[19V] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს დავითა ფხაზს.

ჩემო ხემწიფევე, ერთობივ იმის ყმას ჩემს ხემწიფეს ამას მოვახსენებთ: შარშან ოქმი მებოძა თქვენის სიმაღლისაგან და მდივანბეგები გვებოძა, იასაული არ გვყვანდა და ჩვენ თავი თავს ვერ მოუყარეთ მდივანბეგებს.

ახლა ამას გვევლადებოდა, რომ ეს ჩემი საჩივარი ცოტა საქმე არის და ახლა ბევრს საქმეში ბძანდებოდა; ღმერთმან რომ მშვიდობა მოგვცეს და დაბრუნდეთ, მაშინ ერთი ოქმის და იასაულის წყალობა გვიყავით, რომ მდივანბეგები შემოყაროს და სამართალი გვიყოს. ამათი უმამულობის ცოდვა მაწუხებს და მეც თქვენ გაწყენთ თავს. თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ და თქვენათ გასამარჯვებლათ ამ საცოდავებს მოწყალებით მოხედე, ჩემო ხემწიფე. ღვინობისთვის იე, ქორონიკონს უოთ.

ჩემო ხემწიფე, ნა[20]ფიცო რომ წამერთვა, თავიანთ ძალით საყოველთაოთ წამართვეს.

ქ. ორი იმთენი სხვა წამართვეს, რაც რომ მაგათ ნაფიცოში დამ[რ]-ჩა. ერთის ჩემის კაცის ფირას ვენახი და [სა]სახლე აიდემურმა, გიორგიმ და ბებურმა წამართვა. და [ა]ხლა ვინც უკანა მხარში მიჯნები ამოყარა, აიდემურ, გიორგი და ბებურ მოგახსენებს;

ქ. ორი მიწა ძეძვში ნაფუზარი გიორგიმ, ბებურმა და აიდემურმა წამართვეს, რომ თექვსმეტის დღისა იქნება.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ხ ა ტ ი ა შ ვ ი ლ ო ს ვ ი მ ო ნ! მე[რე] ესენო მსაჯულთ სამართალში უნდა ერთად შემოჰყარო და ალაპარაკოთ და სამართალი მისცენ. ოკლომბრის იზ, ქორონიკონს უოთ.

116. არზა ბარისა გაქოსალაზის თაოგაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1701 წ. 28 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 375. დედანი. ქაღალდი. 21,4×10,6 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქელმწიფის ძის გიორგის ქირი მომცეს მათს ყმას და თქვენის მოახლის წყნარისახარის ძმისწულს ბერსა.

ჩემო მოწყალე, ორჯელ ტყვეობიდან თავი დამიხსნია ვალითა დავანით და ისევ თქვენს საფარველს ქვეშ გხლებივარ. ხილის თავს განხლავარ და ლამის რომ მესამედ დამატყვევონ. რაც სული ხიზანი მყავს შესანახავი, იმათი შენახვა ცალკე მაწუხებს და სათხოვარშიაც ცალკე მაწუხებენ.

1 ბებურსა.

თქვენი ყმა და მონა გახლავარ, ნუ დამკარგავთ, ღმერთი გადღე-
გრძელეღბსთ, შებრალეღბით გამიკითხეთ, ერთი მტკიცე ოქმის წყალობა
მიყავით, რომ ხარჯში არავინ შამაწუხოს და არ მეთხოვბოდეს. ღმერ-
თი გადღეგრძელეღბსთ. ოქ[დ]ემბერს კა, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ, მერე ამ არზის პატრონს
ეს ასე რომ მოუხსენებია, ეს კაცი შენ გებარებოდეს, ნურც ხარჯში
და გამოსაღებში გარევთ, რადგან ასე შეუძლებელი და ვალის პატრო-
ნია. და რომელნიც მოასილნი მიხვიდეთ, თქვენც ასე უნდა იცოდეთ,
რომ ამას არა გამოერთმევა რა და ნურც შეაწუხებთ.

ბატონო ამილახვარო, ეს წიგნი ისევ ამას უბოძე და ნურავინ
გა[ა]გლეჯინებ. ღვინობისთვის კვ, ქორონიკონს უოთ. გიორგი

117. არზა ზურაბ ფალავანდიშვილისა შიის თაოგაჯი
გიორგი გაბონიშვილის ოქმით

1791 წ. 27 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 659. დედანი. ქალაღი. 26,2X13,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე, წერტილი ან ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს ფალა-
ვანდის შვილს ზურაბს.

ერთი გიორგი ფალავანდის შვილის ნაყმევი კაცი
პირველად რომ ღრაფი გადმოვიღა, ის კაცი მაშინ თან გადმოყვა.
პირველად რა [რ]ომ მორიგე აიწერა, ჩემ ყმათ თავისი თავი დაეწე-
რინებინა. იმ დღიღამ მოკიდებული იმისი მორიგობა თუ ლაშკარი ან
გადასახადი ჩემის ყმებისათვის მიხდევინებია, იმის წილს ჯარში ჩემი
მსახური მითრო[ნ]ინებია. ამას გარდა, რაც შემძღებია მიცემითა თუ
რითაც ფერთ, შეეწევივარ. დედოფალთანაც მიჩივლა და გავამტყუნე.

ახალდაბას მობძანდა ბატონი; თავათ მე მოვიყვანე, ვიჩივ-
ლე და იქაც გავამტყუნე. იოსებ მღივანს უბძანა, ფალავან[დ]-
ღიენტ დასწრებით იქაც ვალაპარაკე, იქაც გამტყუნდა და ისევ ბა-
ტონყმობაზე შემარიგა იოსებ მღივანმა, სულ ერთობით ფალავან[დ]-
ღიე[ნ]თ.

ახლა თქვენთვის თავი უწყენია; მე თქვენს სამართალს ვჯერვარ,
თქვენს სამართალში მოიყვანეთ და გვალაპარაკეთ. ღმერთი გაგიმარ-
ჯებთ. აღიწერა ღვინობის[თვის] კა, ქორონიკონს უოთ.

ქ. ბატონიშვილი გიორგი გიბრძანებთ ჯ მ უ ხ ა ძ ე ე ა ნ დ რ ი ა ე! მერმე ამ არზით ეს ასე რომ მოუხსენებია ზურაბსა და ორგან სამართალში ულაპარაკებინარ და ამასვე დარჩენინარ ყმათა, ეს ბატონი იქნება და შენ ამას რიგიანათ ემსახურე. ძალას ვერც ეს გიზამს. თუ კიდევ სხვა სიტყვა გაქქეს რამე, სამართალში ელაპარაკე. მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდები, უფრო ავი იქნება. გიორგობის კზ, ქორონიკონს უოთ.

ეს ზურა[ბ] რომ ამბობს, ამთენი სამართალში გამტყუნებულხარ და რალა სიტყვა გაქქეს. მაინცა და მაინც თუ აღარ დაიშლი, სამართალში მოდი, ელაპარაკე. მაგრამ თუ გამტყუნდები, ავი იქნება.

გორგობი

118. არზა გივი ავალიშვილის ყმა-გამჟღის თაობაზე

არმაღე II-ის ოქმით

1701 წ. 18 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 170. დედანი. ქალაღი. 23x13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალე კემწიფის ჭირი მათს მონას ა ვ ა ლ ი - შ ე ი ლ ს გ ი ე ს მ ო ს ც ე ს .

მართალია, მე და ჩემს ძმას ერთმანერთთან ლაპარაკი მოგვიხდა, ერთად ველარ დაჯდეგით, ო ტ . ი ა მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი გაღმოეყვანა, მამული გაყო, არც გაყრა მინდოდა, არც ბარათები ვინდომე.

ჩემი ძმა თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა. ჩემი რძალი ფიცხლავ ჩემთან შემოვიდა, რაც შემეძლო მკუღარიც დავმარხე და ჩემს რძალსაც ვინახევიღი.

ჩემ[მა] მტრებმა ჩემი რძალი ჩემთან აღარ დააყენეს. მოგეხსენება, ჩვენი ყმა და მამული გასაყოფი არა არის რა.

თუ ინებებს ჩემი რძალი, მტრის ქართულს არ აჰყვება, რაც შემეძლება პატივით შევინახავ. და თუ არ ინებებს ჩემთან დგომას, როგორც სხვას განწესებია პური, ღვინო და საცმელი, ჩემს რძალსა და ობოლსაც ისე განუწესეთ და მეტობით მიმაცემინეთ; ობოლი როცა გაიზარდოს, რაც შემეძლება, ისე გავისტუმრებ.

თუ ასე არ ინებებთ, ჩემი თავი თქვენის ჭირის სანაცვლო ქმნას ღმერთმან. ბრძანება თქვენი აღსრულდეს. გიორგობის ი, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ ო გ ი ო! შენ ხათრიჯამო იყავი, შენის ძმის ი ო ა ნ ე ს წილი ყმა და მამული შენ არ გამოგერთმევა, შენთვის გვიბოძებია. შენი რძალიცა და შენი ძმისწული ობოლიც შენ უნდა შეინახო; ობოლი გაზარდო და გა[ა]თხოო და შეძლებისამებრ გაისტუმრო.

და რაც შენს ძმას ვალი დარჩენია გ ე ლ ი ა შ ი ნ ჯ ი კ ა შ ვ ი ლ ი ს ა, ესეც შენ უნდა მისცე და მოიშორო. ამაზედ ჩვენთან ნულარილაპარაკებ. გიორგობისთვის იგ, ქორონიკონს უოთ.

ბეკელი: ქნარს მიევძს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

119. არზა გიორგი ავილახპარიშვილისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1781 წ. 17 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 716. დედანი. ქალაღი. 15,5×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენთვის უღირსად მოწყალის ველმწიფის ძის ვახტანგის კირი მოსცეს მათს ფერხთა მიწას ამილახორის შვილს გიორგის.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს სიმალღესა: რაც მე აქ ფხვენიის [ს] მამულის მოწყალება მიყავით, იმ მამულიდამ ერთი მიწა ზედგინიძემ გამომართო ჩემის ნებაყოფლობითა, არა ექნება რაო, ეს მიწა მაჩუქეო, მამულის მცირე კაცი ვარო და მეც მივეც თქვენის ხ[ა]თრისთვის, მეც იმის ვარ, მიწაცა და ზედგინიძეცა მეთქი, ჩემს გუნებაში ვთქვი. ახლა თურმე სიცრუით გამომართო და აქაურს კაცზე ჩემს შეუტყობლად ოთხს თუმნად გაუყიდინია.

ახლა ამ მოწყალეობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი გვებოძოს. რომ ის მიწა ისევ შეუშალოს. მე მანამ ცოცხალი ვახლავარ, ხომ მოწყალეობათ გიბოძებია. საბოლო[ო]თ თქვენთვის არ დაიკარგოს. ამას გარდა რაც რამ კიდევ მამული მომაკელით და იმას უბოძეთ, იმას[ა]ც ყიდის თუ იმისი ოქმი არ უბოძეთ, შენი რისხვა არა მაქვს, ჩემს თავს რომ გაბუზღებდათ მამულს ყიდისო, ახლა მოკითხული ბძანეთ, რომელი ყიდის, დეკემბრის ია, ქორონიკონს უოთ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვ ი ბ ძ ა ნ ე ბ ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე
ა ღ ა თ ა ნ გ ი! მერე ამილახვარი შვილი გოგია რომ ასე

უჩივის. რომელიც მიწა ამისთვის ზედგინიძეს გამოერთმოს და გაეყი-
დოს, ახლავ უნდა წა[ა]რთო ეგ მიწა ვისაც ეყიდოს და თეთრი ზედგი-
ნიძეს მიაცემინო და ყაღალა უყავ, რომ მაგისგან მამული არავინ იყი-
დოს, თორემ წაერთმევათ და თეთრიც დაეკარგებათ. დეკემბრის იზ,
ქორონიკონს უო[თ].

120. არზა გიორგი როსაფაჰვილისა ნაჰვილუანის თაოგაზე

ერაკლე II-ის ოქმით

1702 წ. 8 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2671. დედანი, ქალაღი. 22X11,5 სმ. მხედ-
რული. ალაგ-ალავ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მჭადიჯვარს მო-
სახლე როსეფაშვილს გიორგის მოსცეს.

ჩემო მოწყალევე, მე ჯავახეთიღამ ვარძიის დეკანოზიშვილი გახ-
ლავარ, ერთი ყმარწვილი შვილათ ამიყვანია და გამიზღვია. ციცო-
შვილი ზაქარია რომ აქიღამ გაიქცა, მაშინ მჭადის-
ჯვარს ამ ჩემის შვილით გიახელ.

ახლა ბეჟან რატიშვილი მეჭიდება და ამ ჩემს გაზღვილს
შვილს მართმევს, ჩემის ყმის ბიძაშვილი არისო. ჩემო ხელმწიფევე, მე
არც მაგისი ყმობით წამამიყვანია და არც სხვისა. ჯავახეთს ობო-
ლი ამიყვანია და შვილათ გამიზღვია და ამაგი დამიღვია. მაგას რა საქმე
აქვს, ეს ბიჭიც დაკარგვის გზაზე დამდგარა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, და ღმერთი ამ შეჭირვებისაგან დაგონსნით,
მიშველე რამე, ერთი ბეჯითი ოქმი მიბოძეთ, რომ ბეჟანს ამ ბიჭთან
საქმე არა ჰქონდეს, თქვენი შვილების სადღეგრძელოთ. იანვრის გ,
ქორონიკონს უბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაული ეშვიკაღაბაშო აიღემურ! მერე
ამ არზის პატრონს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ლაბარიშვი-
ლი ბასილა და გოგია ზაქარია ციცოსშვილის ნაყმენნი არიან;
და ესენი ორნივე ძმანი ჩვენ ბეჟან რატიშვილს უბოძეთ. და ერთი ამა-
თი ბიძაშვილი ნასყიდა რომ [რო]სეფაშვილს გიორგის გერათ
ჰყოლია და ეს ბიძაშვილები ამ ნასყიდ[ა]შედ კელს არ იღებენ, ვერ
მოვშორდებითო, ახლა ეს ლაბარიშვილის ნასყიდაც ამ ბეჟან რატი-
შვილისათვის გვიბოძებია. შენ მიდი მჭადისჯვარს, ეს კაცი აჰყარე და
ბეჟან რატიშვილს მოაბარე, ჩვენ ბეჟანისთვის გვიბოძებია. ამაში არც-
არა საქმე ჩვენს შვილებსა აქვს და არც არავის სხვასა. იანვრის ჭ,
ქორონიკონს უბ.

ქ. როგორც ზემოთ დაგვიწერია, ამათი ბიძაშვილი ნასყიდაც ბე-
ჯანისათვის გვიბოძებია. თუ ამ ნასყიდაში სხვას სიტყვა ჰქონდეს
ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს ალბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

121. არჯა არხიმანდრიტ იოაკიმისა გაჰოსალეზის თაოზაჯი ერეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 80 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 1998. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის ყოვლად მოწყალის საქართვე-
ლოს მეფის ჰირი მოსცეს მათს სამარადისოდ მლოცველს უღირსს წი-
წამძღვარს იოაკიმს.

მერმეთ ამას მოვახსენებ. თქვენის ნეტარად ხსენებულთა მამა-
პაპათაგან წმიდის მონასტრის შემოწირული სოფელია მთაში ყატი
თავის სამძღვრით მითთ. ის სოფელი და იმის მთა პატარძეულელთ
ღორს მოაჭამეს.

წყალობას ვითხოვთ: ოქმი გვებოდოს, თავის სამართლით საბა-
ლახე მოსცენ მონასტერს, ჩვენო ყოვლად მოწყალეო. იანვრის 8, ქო-
რონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნაცვლიშვილო დავით და ონა-
შვილო ტეტიავ! მერე ამ არზით ამ არხიმანდრიტს იოაკიმს ასრე
რომ მოუხსენებია, ის ყატი სოფელი წმიდის დავით-გარესჯის მონას-
ტრის შეწირული არის. იქ პატარძეულელთ თუ სხვათ ღორი რომ ჰყო-
ლიათ, თქვენ უნდა მიხვიდეთ და სამართლიანის საქმით საბალახე
აართვათ და ამ არქიმანდრიტს მოაბაროთ. თუნდა იქ მდგარიყვნენ და
თუნდა სხვაგან, თუ ის სოფელი მოუქმევიათ საბალახე უნდა მოსცენ.
იანვრის 8, ქორონიკონს უპ.

თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. თუ არადა,
ტყუილად ნურავინ ილაპარაკებს, თორემ დიდათაც უწყენთ, ასრე
იტოდენ. ერეკლე

1792 წ. 4 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 409. დედანი. ქალაღი. 34,3X19.5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის კემწიფის ძის გიორგის ჭირი მოგვეცეს მეღვირეთხუციშვილის თომასა და პაატას.

ქ. ამას მოვახსენებთ ჩვენს მოწყალეს კემწიფეს: თქუენის კემწიფე მამისაგან და თქუენგან რომ წედისის მამულის წყალობა დაგვემართა, რაც წედელი კაცი იყო, იმას გარდა იქავ ოთხი კომლი ჭავახი იღვა და ის სოფელი რომ გლენხედ მცირე იყო, იმ ჭავახებით მოწყალება მოიღო და ისე წყალობა.

იმ ჭავახებიდამ თურმე ერთი კაცი თქუენის შვილის იოანეს გამღლის წყნარისახარის ძმა ყოფილიყო და ორს სამს წელიწადს უკან თქუენის შვილის იოანესათვის თავის გამღელს თავი ეწყინა და შეეწუხებინა, ის ჩემი ძმა გამოიხსენო.

თქუენი შვილი მდივანბეგებთან მიბძანებულყო. ჩვენთვინ ებძანებინა და ვიახელით; გვიბძანა: მართალია, ეს ჭავახები, პაპაჩემსა და მამაჩემს ასპინძას რომ გამარჯვებიათ, იმჟამათ აუყრიათ და გაღმოუყვანიათ და მასუკან თქუენთვის უბოძებიათ, მაგრამ ეს ერთი კაცი მე უნდა დამანებოთ.

ჩვენ იმ ჩვენს კემწიფის შვილს ეს მოვახსენეთ: თუნდა¹ რომ თქუენის მამის და პაპისაგანაც ბოძებული არ იყოს და ჩვენი თეთრით ნასყიდი იყოსო, რადგან აგრე მოგინდომებიათ, რა სიტყვა გვაქვსო, ჩვენი თავი თქუ[ე]ნის ჭირის სანაცვლო იყოსო.

ამ ჩვენს მოხსენებაზედ მას უკან მდივანბეგებმა მოახსენეს: რადგან ეს კაცი მოგინდომებია, ამასთან კი ხელი ნულარ ექნებათ, მაგრამ თქუენს მამასა და პაპას რომ უბოძებიათ, რადგან გამოართმევთ მაგიერი კი უნდა უბოძოთ.

მერმე თქუენმა შვილმა გვიბძანა: მანამდინ მაგიერს კაცს გიშოვნოდე, ეს კაცი თქუ[ე]ნვე იმსახურეთო. ჩვენ დიდი მადლობა მოვაჯსენეთ, მაგრამ მას დღეს აქეთ თვალითაც აღარ გვინახავს ის კაცი.

ახლა იმის განაყოფს, რომ დღეს იქ გვისახლობს, თქუენთვის თავი უწყენია და არზა მოურთმევია — ღარიბი ვარ და თქვენი ყმა ვარო. და სათხოვარში ძალას მატანებენო, შალავათი დამემართოსო; ახლა.

¹ თუ უნდა.

თქვენ ოქმი გიბოძებიათ ამილახვარზედ: ამ კაცზედ თვალი დაიჭირე, უბრალოთ ძალასა და უსამართლოს ნურავის აქნევინებო. ის ოქმი და არზა ჩვენ არ გვინახავს, მაგრამ იმისმა მეზობლებმა ჩვენმა კაცებმა ასე მოგვცეს, რომ ასე სწერიაო.

ამას გევედრები: იმ უწინდელს კაცზედაც თქუენის შვილის მაცურებელნი გახლდით, თვარემ თქვენს მოხსენებას ვაპირებდით. ახლა თქუენის მამის მზესა ვფიცავთ და თქვენს მზესა, რომ თუ ის კაციც გამოგვერთვა, თქვენი წყალობა სიგელი სულ მოგვეშლება და ნება თქუენი აღსრულდეს. დეკემბერს ლა, ქორონიკონს უოთ.

თავი

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებთ ჯავახო ბერუავე! ნერე შენ რომ მოგეახსენე, თქვენი ყმა ვარო და ოქმი გამოგვართვი, და ახლა მეღვინეთხუცის შვილი ამ არზით ასე რომ ჩივის, რასაც დროს ეს ჩვენი ოქმი მოგივიდეს, მაშინვე ეგ ჩვენი ოქმიც თანუნდა წამოიღო და აქ სამართალში ჩვენთან ჩამოხვიდე, რომ არ დაიგვიანო. ფებერვალს დ, ქორონიკონს უბ.

123. არზა არბოხნელთა და გულგულელთა მამულის თათაჯი ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 6 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1449. საბუთი 2056. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის საქართველოს კელმწიფის კირი მოსცეს ხახულის ღმრთისმშობლის ყმათა არტვანზელთა და გულგულელთა.

ხახულის ღმრთისმშობლის ეკლესიაც თქვენია, მთაცა და ბარიც თქვენის მამა-პაპის ნასყიდი და შეწირული არის და ჩვენი თავიც თქვენგან შეწირული და ნასყიდი არის.

გვცემს ვინმე, ჩვენი პატრონი თქვენა ბრძანდებით და დავას და გვიჭერს ვინმე, თქვენის მოწყალებით სიმართლის ძალით თქვენ უნდა ყური მოუგდოთ! ჩვენს უღონობასა და ეკლესიასა.

მაყაანთ დაგვიჯოცეს კაცები და ეკლესიის მამულს თავისას ეძახიან.

ახლა მგალობლის შვილი აგვტეხია და ეკლესიის ძირამდინ ჭარით მოგვიხდა, რომ აქამდინ მერისა არისო. მის უწმინდესო-

1 მოგვდოთ.

ბის საქართველოს პატრიარხისათვის მოუხსენებიათ მგალობ-
ლის შვილებსა და მერელებსა: ჩვენ მთაში ღორები დაასუქე-
სო: უბოძებია ოქმი მაყას შვილს დათუაზე და: ახლავ და-
ადეგითო და საბალახე გამოართვიო.

ჩვენ თქვენის შვილის ბრძანების წინააღმდეგობა რას გამოგვად-
გება. თქვენვე უწყით, ეკლესიაცა და ჩვენცა თქვენნი გახლავართ, გუ-
ჯარიც მოგვირთმევია. თქვენის მოწყალების მეტი არცავენ შეგვეწე-
ვა და არცა ვისი პასუხის მიცემა ძალგვიცს და თქვენს უბძანებელი
ვერცა ვის ჩხუბს გაუბედავთ.

ამას ვევედრებით თქვენს ბედნიერობასა, რომე ეს გუჯარი გა-
სინჯოთ და თქვენი ალაღის ფასით ნასყიდი და შეწირული სამართ-
ლიანათ გაარჩიოთ, ეკლესიას არ დაეკარგოს. შვიდი საკომლო მამუ-
ლი მე რე ში არის, რომ სიგელი ამისი ცალკე არის. ამისი მთა და
ბარი მერელებს უქირავს, დაიკარგება. და ახლა ეკლესიის ძირამდინ
გვედავებინან. თქვენის მეტი მომკითხავი და ყურის მიმგდები არც ეკ-
ლესიისა და არც ჩვენი; თუ თქვენი მოწყალება არ შეგვეწია, ბევრი
კაცი მოკვდება ერთმანეთში. ფებერელის დ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო ალმასხანი მე-
რე ამ არზით გულგულა-არტოზელნი რომ ჩივიან, მაყა[ა]ნიც
თქვენ თან მიუწოდე და მგალობლის შვილები და მერელებიც მიაყვ-
ნინე, ხახულისა ღმრთისმშობლის გუჯრებიც მიატანინე, კახეთის მდი-
ვანბეგებიც შენთან დაისწარ და როგორც გუჯარი აცხადებდეს ან მთას
და [ა]ნ ბარს გულგულა-არტოზელნი, მაყა[ა]ნი და მგალობლიანი და
მერელები ერთმანეთს რიგიანად მოაშველე და გა[ა]რიგე. გაურიგებელი
თუ და[ა]გდე, დაგემდურებით. ამ საქმეს ბეჯითად მოექეც. ფებერ-
ელის ვ, ქორონიკონს უპ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის შეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

124. არზა ღთისია მებანდრისა ჯაბაგირის თაოგაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 15 თებერვალ

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9688. დედანი. ქალაღი. 11×9 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ღთისია
შემანდარს.

ქ. ჩემო ველმწიფევე! თქვენი წყალობა წელიწადში ორი თუმანი ჯამაგირი მქონდა, აღარ მეძღვევა; აღარც ულუფა მეძღვევა. აღარც არა სარგებელი ლეკებიდამა მაქვს; დავსწვრილშვილდი და გავლარბიდი. ქალი გავათხოვე და ვალი დამედება. თქვენს მეტი ხელის ამპყრობელი არავინა მყავს.

გვედრებთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს, სიბერის დროს ამ თქვენს განწესებულს ჯამაგირსა და ულუფას ნუ მამიშლით. ფებერვალს ია. ქორონიონის უპ.

თავში

ქ. მოხელეებო! ამ არზის პატრონს რაც განწესებული ულუფა და ჯამაგირი მქონდეს, გაუთრიგეთ და მოეციეთ. ფებერვალს იე, ქორონიონის უპ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის. მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

125. არაზ აპაანთ სტაშანისი. სახლის თაროგაჯი
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1782 წ. 26 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 780. დედანი. ქალაღი. 22,5×16,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ძის გიორგის ქირი პაპა [ა] ნთს ტეფანეს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: ჩემს ბიძაშვილს გოდერძას ამას წინათ თქვენთან ეჩივლა და თქვენმა იასაულმა ჩემს სახელეზზედ ხელი ამი-მართა, მაგას მიაბარა.

ახლა კიდევ თქვენი ოქმი აუღია დიასამიძე ტეტი-ა-ზედ — სამართალში გამოგზავნეო; და არ მამეშვა გამამავზავნა.

ჩემო ველმწიფევე, რადგან მუდამ ასეთ შფოთში ვყევარ, მე ასე შინდოლა: როდესაც თქვენი იქ მობძანება იქნებოდა, თქვენს ბედნიერს თვალს ენახა ის ჩემი სახლი და როგორც თქვენ სამართალს ბძანებდი, მე ისე ყაბული მქონდა. და ამიტომაც ჭერ ვერ მოვდიოდი. რომ სახლში ავათმყოფი მყვანდა და ვერ გამეშვა.

ახლა ამ მოწყალებას ვცოხვო: თქვენს მობძანებამდინ დამაცალოთ და მაშინ ველაპარაკები. და თუ არ დამაცლით, ის ჩემი ბიძაშვილი იოსეფა ჩამოვიდეს, ორნივე ერთათ იყენენ და ისე ველაპარაკო, რომ მერე იმას სიტყვა აღარა მქონდეს. და იმის ჩამოსვლამდინ მეც

ორიოთ კვირე მულათი მიბოძოთ, რომ ჩემს ავთემყოფს მოვეპატრო-
ნო. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ბატონისშვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარი დ ი ა ს ა მ ი ძ ე
მინბაშო დ ი მ ი ტ რ ი მერე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ამა-
ზედ კელი უნდა აიღო და და[ა]ცალო. როდესაც რომ პაპა[ან]თ ოსე-
ფა წამოვიდეს სამართალში, ესეც მაშინ გამოგზავნე და ორთავ ერ-
თათ ილაპარაკონ სამართალში. მანამდის ამას ნურაზხედ შეაწუხებ. ფე-
ბერვლის კვ, ქორონიკონს უპ. გიორგი

126. არაზ არლუთაშვილივანისა სპილენძის წილის თაობაზე
მრავალე II-ის ოქმით

1702 წ. 8 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 50. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[40v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს არლუ-
თაშვილებს რევაზასა და გოგოასა.

მოწყალე ხელმწიფევე, მამა-პაპით მთელი არლუთელებისაგან და-
მტკიცებული წიგნი გვიჭირავს, პაცუტის სოფელიც წილში
ჩვენ გვრგებია და ჩვენი არის. ღვთისა და თქვენის წყალობით სპი-
ლენძის მადანი რომ იქ გაიმართა, რადგან ჩვენი სამკვიდრო იყო. შე-
გვიბრალეთ და იქიღამ სპილენძის წილი განაწესეთ ჩვენთვის. ეს
თქვენი წყალობა რომ დაგვემართა, ჩვენ არ გვეძლევა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმის წყალობა გვიყავით სარდალ-
ზედ, რომ იმის ხელით მოგვებარდეს. და თუ ვინმე მოდავე იყოს,
თქვენს სამართალში ვიახლენ; თუ არა, ჩვენ მოგვეცეს თქვენი წყა-
ლობა. ორი ოქმი კიდევ ხელთ გვიჭირავს. მესამესაც ამას გვედრე-
ბით. ჩვენც ვალის პატრონი ვართ და მწარეთ შეწუხებულნი. ღმერთი
შვილებს გილდეგრძელებს. ამის მოწყალეობა მოიღვეით, ღმერთი გა-
ვიმარჯვებს. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უპ.

თავში

მოხელეებო, ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ამას ჩვენი ოქ-
მებიცა აქვს. თქვენც მოიკითხეთ და რომლისაც მამული იყოს, ჩვენო

წყალობა იმას უნდა მიეცეს. არღუთაშვილებისავანაც და სხვათავანაც ბეჭითათ მოიკითხეთ და ისე გაურჩიეთ. მარტის 3, ქორონიკონს უპ.

მელოქის შვილებიც არიან, რომ რადგანც იმათს მამულში მადანი გამოიხნდა, იქილამ ჩვენგან წყალობა სჭირთ და მაბლადი ეძლევათ. და ეს სპილენძის მადანი რომლისაც მამული იყოს, ჩვენი წყალობა იმას უნდა მიეცეს. სხვას საქმე არავისა აქვს.

127. არჯა ღაპითაშვილისა მამულის თაობაზე
ანბონ II-ის ოქმით

1702 წ. 9 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 435. დედანი. ქალაღი. 32,6×10,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ოქმს კათალიკოსის ხელ-
რთვა არა აქვს. საბუთის უკანა მხარეზე უშნო ხელით მიწერილია ქართლ-
ში მცხოვრებ რაჭის ერისთვის ასულის მარიამის თხოვნა საკაბის ან საქათი-
ბის ბოძების შესახებ, რასაც ჩვენ საბუთთან კავშირი არა აქვს.

ქ. ღმერთმან უწმინდესის პატრიარხის მეფის ძის ჭირი მოსცეს
და ვ ი თ ა შ ვ ი ლ ს.

მერე ამას მოვახსენებ: ტ ა ტ ა ნ ა შ ვ ი ლ მ ა გ ო გ ი ა მ მ ა-
მულიც გამიყიდა; ბატონმა იასაული დამაყენა, ვალი ამალებინა, მა-
მული დავიხსენ; მამული თ უ ხ ა რ ე ლ ს უჭირავს და ჩემი თეთრი
სარგებლით ტატანაშვილს უჭირავს.

ღმერთი გადღეგრძელებს, სამართალი მალირსეთ და ამდენი ცე-
მისაგან დამიხსენით. თუ სამართალი არ დამემართა, აქ დგომის თავი
აღარა მაქვს წვრილშვილი გახლავარ¹, შვიდი წიგნი ამილია და სამარ-
თალი არ მამეცა. მარტის 3, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. სალთხუცისშვილო და ვ ი თ ! ამ არზით ასე რომ მო[უხსენ]ე-
ბია, დავითაშვილს, თავისი მამული უნდა დარჩეს, იმას უნდა მიაბა-
რო. და ტატანაშვილმა თუხარელს თავისის თეთრის პასუხი უნდა გას-
ცეს. ეს ასე უნდა აღასრულო. მარტის 3, ქორონიკონს უპ.

(მინაწერი თ. უორდანიას ხელით): „ალექსანდრე დავითის ძის მა-
ჩაბლის წიგნებიდან“.

¹ გაგლავარ.

1782 წ. 9 მარტი

ცსსა. ფონდით 1449. საბუთი № 203. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს სამარადი-
სოდ მლოცველს მღვდელს პ ა რ კ ა ძ ე გ ი ო რ გ ი ს .

ჩემო კელმწიფევ. მუღამ თავს გაწყენ, მაგრამ რა ვქნა, ჩემის
მამულისას არას მანებებენ ა მ ი ლ ა ხ ო რ ი ა ნ ი . ამთონი აუქენი
წყალობა იყოს, ერთი ოქმი მებოდოს თქვენს შვილს ფ ა რ ნ ა ო ზ -
[ზ] ე, რომ ჩემი მამული იმან გამოარჩიოს და დამანებოს, თვარემ
ისინი არას მანებებენ. მარტის 8, ქორონიკონს უპ.

როგორც ა მ ი ლ ა ხ ო რ მ ა ი ე ს ე მ მოიკითხა ჩემი მამული
და ქ ა ი ხ ო ს რ ო ა მ ი ლ ა ხ ო რ ი შ ვ ი ლ ს დავთარში მომაძებნინა
და იმან ამოაწერინა, ნუსხა გააკეთა ქაიხოსრომ და ქაიხოსროს ბეჭე-
დი ზედ დასვა, ის ნუსხა შინა მაქეს, იმ ნუსხით¹ უნდა მებოდოს ჩემი
მამული.

თავში

ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ფარნაოზ! როგორც რომ ამ
პარკაძე მღვდელს მოუხსენებია, ეს მამული უნდა გაუტრჩიო. რაგვარა-
დაც ამილახვარს გაუტრჩევია და მოუძებნია, იმ კვალად უნდა მოუ-
ძებნო. და თუ სიმრუდე და უსამართლობა შეატყო რამე და შენ ვერ
შეიძლო, ჩვენ მოგვახსენე და ჩვენ მოვიკითხავთ. და მასუკან სამარ-
თალს ჩვენ უზამთ. მარტის 8, ქორონიკონს უპ.

ან აქეთ არ მოხდეს უსამართლო და ან იქითა.

1782 წ. 15 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11326. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათს მონას ყ ა ფ ლ ა -
ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ვ ა ხ ტ ა ნ ზ ს მოსცეს.

მერე ამას მოგახსენებ მათს სიმალღეს: თქვენის ოქმით და ბძა-

¹ ნუსხით.

ნებით მდივანბეგებმა სამართალი მოგვეცეს. რომელსაც მე უჩივოდი, ის გა[ა]მტყუნეს და მე განაჩენი დამიწერეს და მომცეს... და თქვენს სიმაღლეს მოვართვი განაჩენი. და დამტკიცება არ ინებეთ; ასე მეძბანა, ჩვენ უნდა გავშინჯოთო. იმ უამად საქმეებში ბძანდებოდიოთ და თავი ველარ გაწყინეთ. წინაზედ არზა მოგართვი და პასუხი აღარ გამომივიდა.

ლილათ მეშინიან ამდენი თქვენის თავის წყენისათვის, რომ ერთხელ არ გამირისხდეთ, მაგრამ რა ვქნა, ჩემო კელმწიფევე; განაჩენზედ სამდივანბეგო გამსვლია და მე ზელში არა მიჭირავს რა. ამაში უსამართლო მემართება, ჩემო კელმწიფევე.

თუ თქვენის სიმაღლის ნება იქნებოდეს, ის ჩემი მოდავე იქ დაიბარეთ და თქვენთან გვალაპარაკეთ. თუ ამას არ ინებებდეთ, ერთს თქვენს შვილზედ ოქმი მიბოძეთ და ღმრთის წინაშე სამართალი გვიბოძონ; თვარადა, ნება თქვენის სიმაღლისა არის. უმჯობესი თქვენს სიმაღლეს უფრო მოეხსენება. მარტის იბ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო გ ი ო რ გ ი! მერე ამ არზით ვახტანგ ყაფლანის[შვილს] რომ ასე მოუხსენებია, მდივანბეგებიც შენთან დაისწარ და ღმრთის წინაშე კეშმარტი სამართალი უსაჯეთ რასაც მიხვდეთ. მარტის იე, ქორონიკონს უპ.

ქ. ამ სამართალში მე ლ ი ქ ი ა ვ ე ტ ი ქ ა ც დაისწარ. ქერკელ

130. არზა ზაალ ღავითიოვილისა ყვივის თაოზაჯა
ერაკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 19 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 565. დედანი. ქალაღი. 31,2x18 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენს მონასდა ვ ი თ ი ს შ ვ ი ლ ს ზ ა [ა] ლ ს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალეს: ღმერთმან იმდენი გამარჯვება მოქცეს, რამდენი კაცი საქართველოსი ავის ღრთოთ მიფარული იყოს და დაკარგული იყოს და ზოგნი ერთმანეთისაგან დაყიდული მძლავრობით და ნამეტნავათ ჩემი იყოს, ამიტომ რომ არსად ბინა მქონდა და არსად მამული და ჩემსას ვინ არ წარიტაცებდა და [ა]ნ ვინ არ მამერეოდ[ა].

ახლა ამას მოგახსენებ თქვენს მოწყალებას, რომ ერთი ოქმი მე-
ბოდოს: თქვენს საბჭანებელში საცა ჩემი მემკვიდრე კაცი იყოს და
[ა]ნ მიფარებული ან გამძლავრებული რომ ავის დროთი და უმამუ-
ლობით ვერ გამოჩენილიყოს და რადგან ღმრთით¹, თქვენის ბედნიე-
რობით და დოვლათით ეს მშვიდობა ჩამოვარდა, საქართველოში ვინც
ჩემი კაცი ან თავის ნებით მოვიდეს ან მე მივიგნო, ყველასი წყალობა
დამემართოს, ვისაც ან მამის ჩემისაგან და ან ბიძის ჩემისაგან მისყი-
დული არ იყოს ან მოთაბარი მოწამე არა ჰყვანდეს და ან სიგელი არა
ქონდეს, ნურავინ წამომედავება. და თუ მედაოს ვინმე, თქვენს სა-
მართალში მომყვეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი მოწყალება მალირ-
სეთ. ღმრთითა და თქვენის წ[ყ]ალობით იქით-აქეთ თითო[ო]როლა
კაცი მიჩნდება და შიშით ვერ გამოსულან, ვაითუ ისევ აგეყარონო;
და ასე გვეტყვიან, ამდენი ხანია ჩვენი ხარო. ამის მიზეზი ზემოთაც
მოგახსენე და კიდევაც მოგახსენებ — ავის დროს მიზეზით და ჩემის
უბინაობით. თუ სხვას უსაბუთოთ წავედავო ვისმე, ჯარიმით გადა-
გვახდევინე². ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი ოქმის წყალობა მიყავით;
ეგების ღმრთითა და თქვენის წყალობით ცეცხლი დავანაო და ვი-
ცხოვრო. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ეს ჩემი ვედრება შეისმინეთ თქვე-
ნის შვილების სადღეგრძელოთ. მარტის ივ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ამ არზით ამ ზაალს ასრე რომ მო-
უხსენებია, ვისაც ამისი ყმა გყუანდესთ, რომ თუნდა, დიად, დიდის
ხნის მოსულიც გყუანდესთ, ან ნასყიდობის წიგნი არა გქონდესთ იმი-
სის მამა-ბიძისაგან და ან ერთი სწორე და ჭეშმარიტი საბუთიანი სიტყ-
ვა არა გქონდესთ რა, თავისი კაცი მოეციო. და კიდევ თუ თავისის
ნებით ამას თავისი ყმა მოუვიდეს საითმე, იმას ძალით ნულარავინ
აუყრიო. და თუ სიტყვა გქონდესთ რამე, ჩვენთან მოდიო, ელაპარა-
კენით და სამართალს მოგცემთ. მარტის იო, ქორონიკონს უპ.

თუ მოსლოდეს ვინმე თავისი ყმა, ნურცავინ იმას აუყრიო უჩვენ-
ბძანებოთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
გ რ ე კ ლ ე.

¹ ღმრთ.

² დადაგვახდევინე.

1792 წ. 25 მარტი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რეული № 6. საბუთი № 53. პირი. ქალაღი. მხედრუღი.

[151] ქ. ღმერთმან მისი სიმაღლისა ბედნიერის ხელმწიფის კირი რევაზ ანდრონიკაშვილს მოსცეს.

მერე ქაიხოსრო მღვიანბეგის ყმამ ჭანყოსშვილმა ივანემ, წნორიასშვილმა მუსაძამა და გიორგიმ მამულეზი გაცვალეს. ის დრო იყო, რომა საღალუღის ციხესა რომ შენობის [v] ბინა დაზღვეით, ამას წნორიასშვილმა მუსაძამა სასახლე მისცა და ჭანყოსშვილმა ვეჯინს სოფლის ბოლოს ორის დღის მიწა მოსცა და ერთი ქვევრი მო[ს]ცა, რომ დღეს ის ქვევრი შინა აქვს.

დღეს აქნობამდისინა ის სასახლე ამ ჭანყოსშვილს ეჭირა და ამ წნორიასშვილმა ვენახათ ააშენა, რომ, დიახ, უცხო ვენახია, რომ ას თუმნათ ღირს.

დღეს ქაიხოსროს მღვიანბეგს დაუყინია! ამავე ვენახს გამოვართმევ, ჩემთვის ვენახათ მინდაო; თქვენთვის მოუხსენებია — ჩემს ყმას რომ სასახლე მოცესო, ეკლესიისა არისო.

ქაიხოსროს უბძანეთ, რომა საბუთი ქნას, რომ ეკლესიის მამული იყოს. თუ საბუთსა იქს, მასუკან? როგორც სამართალი მობძანებს, ისე ვიქ. მე ხომ ღმრთით? განაჩენიც ზელთ მიჭირავს და არც ეკლესიისა არის და სოფლის მოწმობაც. თუ ახლა ის გამოაჩენს და იმისი არ ვიცი. მე მუქათათ ასის თუმნის მამულს ვერ მივართმევ. მარტის კე, ქორონიკონს უბ.

თავში

ქ. მღვიანბეგო ქაიხოსრო! ამ არზით რომ 'შენი ბიძაშვილი რევაზ ასე ჩივის, ამ ხნის გაცვლილს მამულს ვეღარ გამოართმევ. და ასე რომ სჩივი: იმისი გაცვლილი მამული ხატისა არისო, იმაზე საბუთი უნდა ჰქმნათ, რომ ეს ხატისა იყოს და მაშინ სიტყვა გექნება. და სანამდინ საბუთს არ უზამ, მანამდინ მაგ მამულთან შენ საქმე არა გაქვს რა. მარტის კე, ქორონიკონს უბ.

ქ. ასეთი საბუთი უნდა ჰქმნა, რომ ეკლესიის მამულად გამოაცხა-

1 დაუნიენია. 2 მასკენა. 3 ღთ. 4+რომ.

დი, რომ მოსამართლეს სიტყვა აღარა ჰქონდეს. და თუ ამისთანა სა-
ბუთს ვერა იქ, და საქმე არა გექნება რა. ერეკლე

132. არზა ღავით გარეჯის წინამძღვრის იოაკიმისა მამულის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1702 წ. 29 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 402. დედანი. ქალაღი. 31X11 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის ჩვენის ყოვლად მოწყალის
საქართველოს მეფის კირი მოსცეს მათის სამარადისოდ მლოცველს
წმიდის დავით გარეჯის მონასტრის წინამძღვრს უღირს
არხიმანდრიტს იოაკიმს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ყოვლად მოწყალეს: მოეხსენება
მათს სიმაღლეს კალაურელთაგან რამთენი ძვირი შეგვამთხვივეს მო-
ნასტრის მამულისათვის ახურას ბოლოს საჯნავეზე. ახლა კიდევ მო-
ნასტრის მთაში ღორი უდგათ, აძობენ და აქმევენ, საბალახეს არ
გვაძლევენ, მძლავრებით გვეკიდებიან.

წყალობას ვითხოვთ: ერთი ოქმი და იასაული გვებოძოს, სა-
მ[ა]რტლით ჩვენი მოგვეცეს, მონასტრს არ დაეკარგოს თავისი. თქვე-
ნის სიმაღლის სამარადისოდ მლოცველი გვამყოფოთ, ჩვენო ყოვლად
მოწყალევე. მარტის კთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ქ უ რ უ ხ უ ლ ო ა ბ რ ა მ! მერმე ამ არ-
ზით ამ წმიდის დავით გარეჯის მონასტრის არხიმანდრიტი ასრე რომ
ჩივის, შენ უნდა წახვიდე და კალაურელთ ამის მონასტრის მთასა და
მამულში ღორი რომ უდგათ სადმე და აქმევენ მონასტრის მამულს,
რაც რიგიანი და სამართლიანი საბალახე იყოს, აიღო და მოაბარო.
უიმიობა არ იქნება. რას ემართლებიან, რომ არ აძლევენ? ჰ[ა]ლბათ
რომ უნდა გამოურთვა და მოსცე. მარტის კთ, ქორონიკონს უბ.

იცოდე, თუ ეს ასრე არ აღასრულე, ღიღათ გიწყენთ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლენ.

1782 წ. 2 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 12. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 15.

[10] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხელმწიფე დედოფლის ქირი
თქვენს მონას მსაჯულის შვილს ზაზას მომცეს.

ამას მოვახსენებთ. მამა ჩემ[მა] ჩხეიძეებისაგან ღორის-
თავს სოფელი იყიდა, სიგელი ძველი და ახალი ერთობით ყველა
მოსცეს. ეს ოცდაოთხი წელიწადია, რომ ჩვენი მცილე და მოდავე
არაეინ ყოფილა. ამას წინათ აბაშის შვილი დავით წამოედ-
ვა მამაჩემს, ბატონთან გვიჩივლა. ბატონმა მოწმობა მოგვეხოვა საბა-
რათაშვილოს მოხუცებულს კაცთაგან მანგლელისაგან, ნიკოლოზ
ქავთარის შვილისაგან და იოთამის შვილის რევაზისაგან. ამათ
მოწმობა წერილით მიართვეს, რომ ჩვენ დაგვჩა. ბატონმა განაჩენი
გვიბოძა. ახლა მე რომ ავათ გახლდი, ჩემს მალვით არზა მოურთმე-
ვია დავითს თქვენის სიმალღესათეინ, ოქმი და იასაული უთხოვინა —
ღორისთავის საბალახე მე უნდა ავიღოო. ოქმი გიბოძებიათ. არა
გცოდნიათ ჩვენი [v] მამული არის თუ არა, არც იმას მოუხსენებია.

ჩემო ხელმწიფევი! ჩემს მამულთან მაგას რა საქმე აქვს. გვედრე-
ბით ერთი ოქმის წყალობა მოიღოთ, რომ ჩემის ნასყიდის მამულის
ოქმი იმას რათ აუღია. თუ უნდა, ბატონთან სამართალში მელაპარა-
კოს, მაგრამ არკი გამტყუნდა და განაჩენი მე მიბოძა. ამის სამართა-
ლი მალირსეთ, ღმერთი გაცოცხლებსთ. აქამდინ საღ იყო, მბრევი[ვ]ობს,
მაგრამ ვერ მიბრევიებს თქვენის წყალობით. მარტის კვ, ქორონიკონს
უბ.

თავში

[9v] აბაშის შვილო დავით! მერე მსაჯულის შვილს ზა-
ზას რომ ასე მოუხსენებია, როდესაც მე შენ ოქმი გამოგართვი, მა-
შინ მე ეს საქმეები არ მახსომდა, თორემ მეც კარგათ ვიცოდი, რო-
გორც გარდასწყდა ეს საქმე. ამას ბატონისაგან განაჩენი აქვს, რომ
მოწმე[ვ]ებიცა ჰყვანდა; თუ მომგონებოდა, ბატონის ჩემის ოქმით რო-
გორ დავაყენებდი. ახლა რადგან ასე არის, ის ჩემი ოქმი მეფე დამი-
ყენებია. რადგან სამართლით ბატონს ამისთვის მიუცია და ნასყიდი
ჰქონიათ, რო[მა] მონასყიდობის ძველი და ახალი სიგლები ხელთ უქი-
რავს, მე ჩემს ოქმზედ ხელი ამიღია და გამიბათილებია.

თუ რომ რაც ამას წერილები ხელთ უქირავს და ან ბატონის განაჩენი აქვს, [10] თუ იმისი წინააღმდეგი სიტყვა გექნება, რომ სამართალში შემოსატანი იქნებოდეს, მის უმაღლესობას მეფესთან ელაპარაკე. მე ამასაც გწერ შენის ვაის მდგომობით, თუ რომ საბუთიანი და კემმარიტი სიტყვა აღარა გქონდეს რა, სამართალში ნულარ ელაპარაკები და ჯათფას ნულარ გასწევ. თუ არადა, შენ იცი. აპრილის 8, ქორონიკონს უბ.

134. არზა ზაალ დავითაჟვილისა ჟმის თარგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1702 წ. 9 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 544. დედანი. ქალაღი. 22,2x14,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მათს მონას დ ა ვ ი თ ა -
შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მოსცეს. მერე ამას მოვანსენებ: ერთი ჩემი მემკვიდრე ყმა სა[ა]ვალიშვილოში თურმე იყო, მე არ ვიცოდი, ზ უ რ ა ბ ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ მ ა მითხრა, შენი მემკვიდრე კაცი ყამს ბ ე -
ც ი ა ს ა ო და მე მაძღმესო. მე დავითხოვე, რათგან ჩემი ყმა არის და შენის პირით მეუბნები, ჩემს კაცს ნუ გამოართმემ, სხვა გამოართვი, რაც შენი მართებს-მეთქი. არ დაიშალა, გამოართვა. ახლა ის ჩემი კაცი თავის ნებით ჩემთან მოვიდა. არ მეშვებთან, მართმევენ. მ ზ ე ჰ ა ბ უ კ მდივანბეგი და თ ე ი მ უ რ ა ზ ასე მეუბნებიან: ეგ მაგას მოეცო, შენ, ვინც ზურაბას მისცაო, იმას ელავეო.

ჩემო ხემწიფევ, ჩემი საქონელი ამდენი ხანია მაკლია, ახლა ღმერთმან კარზე მამაყენა, რათ უნდა წამერთვას; ვინც ჩემი კაცი მისცა, იმას ელაოს: ეს სხვის კაცი რათ მამეო. და თუ ჩემთან სიტყვა აქვს რამე, ის მელაოს; ნასყიდობის წიგნი არ უჩამს მამიჩემისა და ჩემის სახლის კაცისა, მოწამე არა ყამთ; ამაზე მელავებთან: ღიღი ხანიაო, მე მაკლია.

ამ საქმეზე არზი გა[ა]ხელი, ოქმი მებოძა: თუნდა ღიღის ხნის მისული გყვანდესთ ვისმეო, ნურავინ დაუქერთ თავის კაცსაო; თუ ან ნასყიდნი არა გყვანდესთო, ან ერთი საბუთი ან სიტყვა არავის ქონდესთო, თავისის ნებით ამისი კაცი რომ მიყიდესო, უჩვენბძანებოთ ნუ აყრითო. არც ეს თქვენი ბძანება იყაბულეს და კაცს მართმევენ.

ამდენი თქვენი მოწყალება დამემართოს, ეს ჩემი კაცი არ წამერთვას თქვენს სამართლამდინ და თქვენს წინ მელაპარაკნენ. და თქვენის სამართლით რაც უნდა გადამხდეს. თუ უთქვენსამართლოთ ეს კაცი წამერთვა, რაცა მყავს, ისინიც წამოვლენ; თორამ სხვა მაპივიდეს და თქვენი ოქმიც გამიტყდება; ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი მოწყალება მაღირსეთ. აპრილის 8, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე ეს დავითი შვილი ზაალ ასრე რომ ჩივის, ის თავის კაცი ამასვე რომ მისვლია, იმისი აყრა უჩვენოთ აღარ იქნება, ვისაც სიტყვა აქვს, ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. თუ ეს მოხსენება მართალი არის და სწორედ ამისი ყმა არის, რომ არცა ეს ნასყიდობა უჩანს და არცავის მოწამე ჰყავს, რომ ამათგან ეყიდოს ვისმე, რას ემართლებით, რომ თავის ყმას ართმევთ; იმ ზურაბ ავალიშვილს ვისგანაც მისცემია ის კაცი, ის იმას ედაოს. და თუ იმას ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე ამ ზაალთან, მოვიდეს და ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს და ღმერთით სამართალს მივცემთ. და ჰეშმარიტი სიტყვა არავისა ჰქონდეს, კი ნულარავინ ელაპარაკება. აპრილის 8, ქორონიკონს უპ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

135. არზა ღვათით ენდრონიკაშვილისა გაყრის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 27 აპრილი

ცსა. 3. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პირადი ფონდი 1461. რვეული № 13. საბუთი № 67. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[42] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცესთ მათს მონათ დავით ენდრონიკაშვილს და იმის შვილებს.

მოწყალებე კელმწიფევე! გაყრას უკან ჩემის სახლის კაცებისაგან რაც წამრთმევია, ეს არის.

ქ. ორი სასახლისაგან ასე ცარიელი ვართ, რომ არცერთში წილი არა გვაქვს რომ დავდგეთ.

ქ. მეორე ესე, ჩემის მამა-პაპის სასაფლაოში შიგ აღარ შემიშვეს. მამა იქ მიმარხია და ძმა.

ქ. მესამე ესე, პირველი საუფროსო კაცი დათო უტიას შვილი საუფროსოთ ავიღე და იმისი სასახლე კი წამართვეს.

ქ. მეოთხე ესე, გურჯაანში ზანდრის შვილის საკომლო ბეითალმად მერგო, ბარათი კელში მიჭირავს, წაგვართვეს და ვასილმა გაყიდა.

ქ. მეხუთე ესე, ბარათში მერგო ორი კომლი კაცი. მას უკან დავით სარდალმა და მუხრანბატონმა გვიჩვილეს თქვენთან — ჩვენი ყმანი არიანო. თქვენის ბძანებით აყარეს, წა[ა]სხნეს და მე იმათი მაგიერი აღარა მომცეს რა. და იმათი მაგიერი იმათ უჭირავს.

ქ. მეექვსე ესე, რვა კომლი კაცი ავიღე საუფროსოთ, ერთი ისევ იმათ წამართვეს და შვილია დამრჩა.

ქ. მეშვიდე, თათარი რაც ყმა გვყავს, არც საუფროსო მოგვცეს და ნახევარი ხომ ჩემი იყო, არც ნახევარი.

ქ. მერვე, ზიარს რაფიას შვილის საკომლო ნახევარი ჩემი იყო და არც ის მომცეს.

ქ. მეცხრე, რაც კაჭრეთში საკომლო არის, არც ნახევარი მომცეს და, არც საუფროსო.

ქ. მეათე ესე, ხუთი კომლი კაცი ერთობაში ნაშოვნი იყო, რომ გავიყარენით, იმაში წილი აღარ დამიდევს და ჩემს ნაშოვარში კი წილი დაიდევს.

ქ. მეათერთმეტე, უტიას შვილი და ოდიშას შვილი ორნივე ჩემნი ყმანი გახლდნენ. უტიას შვილს კაცი შემოაკვდა, ოდიშას შვილს ათის დღის ნაფუძარი გამოვართვი და უტიას შვილის სისხლში მივეცე. ახლა უტიას შვილი რომ იმათ ერგოთ, იმის მაგიერს აღარას მაძლევენ.

ქ. მეათორმეტე, თუ მაგათს ყმაზედ და მამულზედ ჭირნახული მქონდეს, საჭირნახულო მომეცეს. და თუ ერთს სხვას არავისა ბოძებია, ნურც მე მიბოძებთ.

რაც ამ არზით [v] მომიხსენებია, ამაზედ ბევრჯელ თავიც მიწყენია თქვენთვის, ოქმებიცა მაქვს, რომ ყური არ მოუგდიათ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთხელ მოგვარჩინეთ ამ საქმეს. ამთვენი ხანია ჩვენი ყმა და მამული გვაკლია.

თუ ჩემო კელმწიფევე, ან ჩხუბი შემძლებოდა და ან თქვენი წინააღმდეგი საქმე, ერთხელაც არის ჩხუბს უზამდი ამაზედ, მაგრამ მე ღმერთითა და თქვენი სამართლით მინდა ყველა. აპრილის კბ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. მღივანბეგო ოტია ვ! ამ არზით დავით ენდრონიკაშვილი რომ ასე გიჩვიის, ეს ოქმი რომ მოგივიდეს, მაშინვე ჩვენთან უნდა წამო-

ზვიდე და სამართალში ელაპარაკო. შენი წამოუსვლელია არ იქნება.

აპრილის 13, ქორონიკონს უბ. ერეკლე

ქ. ეშვიკაბაშო რევაზ და ყორჩიბაშის შვილო ბეჟან! ოტია მდივანბეგს ეს ოქმი თქვენ უჩვენეთ და ისევ ამ თავის პატრონსვე მოეციოთ; ეს ოქმი არ დაკარგოთ. ერეკლე

136. არზა ამილღამბარ ციციშვილისა შიის მიხარებაზე

პრეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 22 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 404. დედანი. ქალაღი. 17,6×15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარია ჩანს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ამილღამბარ ციციშვილს მოსცეს.

ამას მოვასხენებთ: რადგან თქვენი მოწყალება დამემართა და ჩემი მზითვის კაცი მე მეზობა. მერე ჩემი შეწუხებაც ხომ მოგენსენებათ, მოვალე[ე]ბი ცალკე მაწუხებდნენ და ჩემი სიღარიბე ცალკე. ახლა ეს კაცი ეფთვიმე წინამძღვარს მივყიდე.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ. ერთი ოქმი მიბოძეთ აქაზ უზბაშზე, რომ ეს კაცი ხორხელში დგას, აპყაროს და წინამძღვარს მა[ა]ბაროს. მაისის 13, ქორონიკონს უბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშვიკაბაშო გარსეჯან! ამაზედ კაცი აჩინე. მერე შენ უნდა მიხვიდე ხორხელში და ამ არზის პატრონისა ერთი კომლი კაცი რომ არის, ის კაცი უნდა აუყარო და წინამძღვარს ეფთვიმეს მოაბარო. და თუ რომ ამ კაცთან ან სოფელსა და ან სოფლის მოკვლეს სიტყვა ჰქონდეს რამე ასეთი, რომ სამართალში შემოიბიტანებოდეს, ელაპარაკონ. თუ სამართალში შემოსატანი სიტყვა არა ჰქონდესთ რა, ეს კაცი და[ა]ნებონ, აუყარე და წინამძღვარს ეფთვიმეს მოაბარე. მაისის 13, ქორონიკონს უბ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, ღაფით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

verso

ქ. მამა(?) ბატონო ეშვიკლასბაშო ალექსანდრე, ეს ბატონის ბძანება შენ აღუსრულე. იანვრის კე, ქორონიკონს უპა. გარსევან

137. არზა ამილახვრის ქალის მაიასი მამულის თაოზაჲს
მრეკლე II-ის ოქმით

1703 წ. 27 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10012. დედანი. ქალაღი. 24,3×15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მონას მაიას.

მოწყალევე კელმწიფევე, ჩემი ვედრება ეს არის: თქვენგან სამართლით განსჯილის განაჩენით ბოძებული ავნევი ჩემქმა დედამ მე მამცა აღსასრულის ჟამს; და მანამ ცოცხალი ვარ, ვალი დამდვა: მიცვალებულთ მოხსენების დღეებში წირვას ნუ დამაკლებო და სანთელს ნუ გამიქრობო. და თავისის პირით თქვენს უმალღესობასაც მოახსენა: ამ ჩემის შვილისათვის მიმიციაო და თქვენც უბოძეთო.

თქვენს ღმრთაებრ[იქს] მოწყალებას ვევედრები: მებოძოს, რომ მანამ ცოცხალი ვარ, ჩემს მამასა და დედასა თავისის დანარჩენით ვემსახურო. ჩემო კელმწიფევე, ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ მომბარდეს. მაისის იე, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზით ასე რომ მოუხსენებიათ, ჩვენც ასე გაგვიგონია და სხვათაც მრავალთ იმოწმეს, რომ ავნევი სანატრელის ბეგუმი საგან თავის მზითვით ნასყიდი იყო და ამილახვრიანთ საქმე არა ჰქონდათ რა. და კურთხეულმა ბეგუმმა ეს თავის მზითვით ნასყიდი ავნევი თავის ქალს მაიას მისცა.

ეშვიკლასო თამაზ! შენ უნდა მიხვიდე, კელი ამართო და ავნევი მაიას მოაბარო. სხვათ ამილახვრის შვილებს ამასთან საქმე არა აქვსთ რა, და ნურც არაეინ ამაზედ ლაპარაკს იკადრებს. ამისი არის და ამისთვის გვიბოძებია სამართლით. მაისის კჲ, ქორონიკონს უპ.

ამაზედ იასე მორდალი გაგზავნე და ეს ასე აღასრულებინე ალბათ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის. მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1792 წ. 6 ივნისი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 8886. დედანი. ქალალი. 21X12 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის ვახტანგის.
ჭირი მოსცეს მათს მონას და სამარადისოდ მლოცველს მღვდელს-
პარკაძე გიორგის.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ქარუმიძე ფარსადანის აგან-
ილაჯი აღარა მაქვს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჩამომხსენ. მოწყალეობა
მოიღე. მეც ერთი აზნაურიშვილი ვარ და ჩემ[მ]ა ტოლმა კაცმა ასე
რათ უნდა მიბრიყვოს და მაწუხებდეს. თუ თქვენ კი არ გამიწყრებით,
ქრისტემ ნუ მოგაკლოს გამარჯვება და დღეგრძელობა, ჩემი ხემწიფე
თქვენ ბძანდებით, ამას ჩემთან რა საქმე აქვს.

ერთი საცოდავი დაშავებული კაცი მყავს წრიელაშვილი.
ამას თქვენი მოწყალეობით სავსე ოქმიცა აქვს. მდივანს შეევეხეწე და
დავთრიდამ ბატონის ბძანებით ამოვაშლევინე, რომ აღარა ეთხოვება
რა. და ფარსადან მოურავი, რაც იასაული და სათხოვარი მოვა, იასა-
ულს უწინ ამას მოაყენებს კარს, ასე მტერობს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და ღმერთი მრავალს წელიწადს გაცოცხ-
ლებს, ჩემო ხემწიფევე, ერთი მაგარი ოქმის წყალობა მიყავ, რომ და-
ეხსნას ამ კაცს, შენის ხემწიფე მამის სადღეგრძელოდ. მაისის და, ქო-
რონიკონს უბ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი ვახტანგ გიბძანებ ქარუმიძე ფარ-
სადან! მერამე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ამას დაეხსენ,
ხელი აიღევ, ნუ შეაწუხებ. კვლავაც გვიბძანებია და ახლაც კიდევ
გიბძანებთ, ნუ აჩივლებთ. თიბათვის ვ, ქორონიკონს უბ.

ბეჭედი: რტოლ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ-
მეფის ძეობით.

1782 წ. 6 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8887. დედანი. ქალაღი. 21,4×11,4 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ძის ფარანოზის ქირი მოსცეს მათს მარად მლოცველს მღვდელს პარაკაძეს გიორგის.

ერთი დაშავებული კაცი მყავს წრიელაშვილი და ის კაცი თქვენის ძმის ვახტანგისაგან განთავისუფლებულია, რომ ჯარში ვერ წაიყვანენ და ბატონის დავთრიდამაც მოშლილია, არა ეთხოება რა; ეგნატე მდივნის ბარათი ხელთა მაქვს. და გადაძვიდებია ფარსადან ქარუმიძე, ვინც იასაული გაჩნდება, იმაზე მოუშვერს ხელს და აწუხებენ.

ჩემი ტოლი კაცი ასე რათ მჩაგრავს, არ ვიცი რა მიზეზია. მიშველეთ რამე, ღმერთი გაგიმარჯვებს და გაცოცხლებს, ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ დაეხსნას ამ კაცს. ივნისის 6, ქორონიკონს უპ.

და ბატონის ბძანებაცა გაქვსთ ხომ, რომ ყური და თვალი უნდა გექიროსთ ჩემზე, მიშველეთ რამე.

თავში

ქ. ბატონიშვილი ფარანოზ გიბძანებ ქარუმიძე მოურაო ფარსადან! მერმე ამ არზით რომ ასე ჩივის გიორგი დეკანოზი, ასე რატომ აწუხებ ამის კაცს წრიელაშვილს. ამას ხომ ჩვენის ძმის ოქმიცა აქვს და ბატონის დავთარშიაც ამოშვებულია, რომ მდივანს ეგნატეს მოუწერია შენთვის. თუ ჩვენი ან სიყვარული და თავაზა გქონდეს, დაეხსენ წრიელაშვილს, ნურასფერს ჩვენს სათხოვარში და ბატონის სათხოვარში ნუ გარევე და ნურცა რას სთხოვ. ჩვენ ძმასაც უბძანებია შენთვის და ჩვენც ამას გწერთ, წრიელაშვილზე ხელი აიღეთ, თორემ დიდათ გვეწყინება შენგან. თუ კიდევ იჩივლა ამან ჩვენთან, ხომ იცი, ეს პარაკაძე იასე ჩვენი ყულუხჩია, დაეხსენ ამის კაცს; და დაეხსენ ახლაცა და კვლავაც. ივნისის 6, ქორონიკონს უპ. გირჩევ, ნუ აჩივლებ.

ბექელი. ღვთის მშობელმან წიაღით მფარნა ვახ კეთილთა რტოდ მეც შემოწყენარა.

140. არზა ზემოქართლის სამღვდელმთა ახპატის გორძაქლოზის
თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 10 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 2083. დედანი. ქალაღი. 30x17 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ქვემოთ მოხსენებულთ მარადის მათს მლოცველთ ზემო ქართლის სამღვდელმთ.

ამას წინად ახპატის გორძაქლოზა გორის პატარა ტერ-სააკაკას ექირა. თუ რაგვარ უსამართლობით და მძლავრობით გვეკიდებოდა ჩვენსა თუ ჩვენს ძმათ, წერილით მოხსენება გაგვიქირდება.

მუდამ შფოთში და საჩივარში ვიყავით, რომ თქუენს უმაღლესობასაც მოხსენებია, მის უწმიდესობას პატრიარქსაც და ახპატის ეპისკოპოსისათვისაც მრავალჯერ მოგვიხსენებია.

შემდგომად ჩვენმა ეპისკოპოზმა თავისი სახელო გორძაქლოზა ჩამოართვა, თქუენის ბძანებითაც, რომ თქუენი ნაბოძები ოქმიც ვიხილეთ და ღმერთს მაღლი შევასხით.

მოწყალე კელმწიფევი! ახლა კიდევ ცდილობს სხვადასხვა საქმიო გორძაქლოზა იშოოს. როგორც აქნობამდე უსამართლობით მოქცეულა, იმავე გზით მოიქცეს და მუდამ შფოთში გუამყოფოს.

ღმერთი თქუენს კელმწიფობას უმეტესად გააძლიერებს, ახპატის ეპისკოპოსზე ოქმი გვიბოძეთ, რომ კელმეორედ იმ კაცის კელში ტყვედ ნუ მიგვეცემს, რომ არას დროს ხუცისგან ხუცის ხეზე მიკურუა და გალახვა არ გაგონილა, მაგრამ ის ჩაღიოდა ამგვარ საქმეებს და სხვა რომელი ერთი მოგახსენოთ. ივნისის ა, ქორონიკონს უბ.

ქ. გორელი დეკანოზი, ახალ საღდრის დეკანო[ზი] ტერ-ყაზაძე

ქ. მე, გორელი ახალი საყდრის კრებული ტერ-სტეფანაძე.

ქ. ცხინვალელი იარალასშვილი ტერ-მელქისეთ.

ქ. მე, გორელი ხითარაშვილი ტერ-არსტაკესაძე.

ქ. მე, გორელი ტერ-გრიქორაძე.

ქ. მე, მუხრანის დეკანოზი ტერ-არუთინაძე.

ქ. მე, კარალელი ტერ-ბარსელაძე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ტერ-სააკაკავ! მერე მართალია, შენ ამას წინათ მოგვახსენე და ჩვენ ოქმიც გიბოძეთ, მაგრამ ახლა ეს საქმე რომ გავსინჯეთ, ასე უნდა მოხდეს: როგორც რომ შენს წინამძღვარს უნებებია და ან ამისი ნება არის, [ისე] უნდა იქმნას და ჩამორთმეუ-

ლიც გაქვს სადმე გორძაქლობა. და თუ ამ შენს ამხანაგებთან სიტყვა გაქვს რამე, სამართალში ელაპარაკე და აგრევე წინამძღვართანა. თუ სალაპარაკო გქონდეს, იმასაც ელაპარაკე; და, რაც ახპატის შემოსავალი იყოს, იმისი ანგარიშიც უნდა მოსცე.

ჩვენ არც ჩამოგვირთმევია ჩვენის ოქმით გორძაქლობა და არც მოგვიცია. რომელიც შენს წინამძღვარს უმოქმედებია, ისე უნდა იქმნას. თუ ჩემის წერილით მეტნაკლებობა მოგსვლია რამე, ის ჩვენ არ ვიცით. შენი ჩამოუსვლელობა არას გზით არ იქნება, უნდა რომ ჩამოხვიდე.

მინბაშო დ ი მ ი ტ რ ი! შენ უნდა გამოუცხადო ეს ჩვენი ბძანება და აქ ჩვენთან გამოგზავნო. მთიბათვის ივ, ქორონიკონს უპ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე.

141. არზა გლახა მამაცაშვილისა მამულის თაობაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1782 წ. 18 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 48. საბუთი № 31. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[20] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მამაცაშვილს ადამ ნაზირის შვილიშვილს გლახას.

იასე ამილახვარზედ რომ ოქმი მიბოძეთ, ჩემს მეზობლებს რომ ჩემი ვენახი გაუყიდნათ, ვენახი კი კელთ მიჭირამს, მაგრამ იმ თარიღში ამილახვარი თქვენის ჳირის სანაცვლო შეიქნა და მონასყიდეს თეთრი არ მისცემია და მევე მაწუხებს და ნახევარს ტკბილს მართმევს.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი გებოძა, ვისთვისაც თეთრი მიეცეთ, მონასყიდეს პასუხი იმათ მისცენ. ამდენი ხანია ჩემი მაქმული ჳიანათ ესეც მეყოფა. როგორც სასოფლოთ გაუყიდიათ, სოფელმა მისცეს პასუხი. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივნისის იე, ქორონიკონს უპ.

ჩემის სიღარიბით ველარ გიახელ და თავი ვერ გაწყინე და ამდენ ხანს დარჩა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის კალატოზიშვილო დ ი მ ი ტ რ ი! მერმე ამ არზის პატრონს ასრე რომ მოუხსენებია, ვისაც ის ამისი ვენახი გაუყიდნია და ფასი აუღია, ის ისევე უნდა გამოურთვა, ფასი

მონასყიდეს მოსცე. და ვენახი კი ამისი[ა] და ამას ასე უნდა დანებდეს. ივნისის იმ, ქორონიკონს უპ.

უამისო არ იქნება, ასრე უნდა აღასრულოთ. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს, მოვიდეს, გვითხრას.

142. არზა ნათლისმცემლის მონასტრის კრავულისა მამულის თარგავი

პრეპლე II-ის ოქმით

1792 წ. 24 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2784. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მოსცეს ნათლისმცემლის მონასტრის ერთობით კრებულთა.

მერე ამას მოვახსენებთ: ამ ქალაქსა ერთს ადგილსა ნასყიდით ადგილი არის მონასტრისათვისა, მსყიდველნი ვახლიან რომ სიგელი ხელთ გვიქირავს; ხ ა რ ი ტ ო ნ წინამძღვარი, ბ ე ს ა რ ი ო ნ, ს ი მ ო ნ, ს ა ბ ა, ი ო ა ნ ე და ერთობით მონასტრის კრებულნი სწერიან, რომ უყიდნით მეჩახჩუხე ფ ა ს უ ა ს ა გ ა ნ ა, ამისი შვილი გ ი ო რ გ ი ს ა გ ა ნ ა და თ უ მ ა ნ ა ს ა გ ა ნ ა ხარასხანის თავში უ მ ი კ ა ა ნ თ სახლებთანა. ამათ გარდა სიგელში ნიშნობლივ სწერია სამძღვრები, რომ სიგელიც ხელთ გვიქირავს.

წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვებოდოს ი ო ა ნ ე პ ე ნ ტ ე ლ ა ს შვილზედ, რომ წინაშე ღმრთისა ის სიგელიც გაშინჯოს და ადგილებიცა წვრილითა და გარჩევით მოგახსენოს; და რომელიც ნება თქვენი იყოს, მერე ისე აღასრულებთ. მთიბათვის კდ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამაქარავ პენტელას შვილო იოანე! მერე შენ უნდა მიხვიდე, ნათლისმცემლის მონასტრის კრებულთა ნასყიდობის წიგნი რომ აქვსთ, ის ჩვენც გვიანახავს. ის უნდა გაშინჯო, კარგათ, გარჩევით შეიტყო ადგილობაცა, მიჯნაცა წინაშე ღმრთისა, გარჩევით ამ არზის ზურგზედ მოაწერო და ჩვენ გვიჩვენოთ. უნდა ამ საქმის კარგათ გარჩევასა ეცადო, მონასტრის ნასყიდობა არ დაეკარგება. ასე უნდა იცოდეთ. მთიბათვის კდ, ქორონიკონს უპ.

მელიქ-მამასახლისიც იქ უნდა დაგესწრათ და ნაცვალიცა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფელ ცხებულს
ერეკლე.

143. არზა თეიმურაზ ჯავახიშვილისა სამართლის მიცემაზე
მღივანეაგაგის ოქმით

1782 წ. 24 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9858. ლენინი. ქალაღი. 22×12,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მღი[ვ]ანბეგების ქირი მამცეს თ. ე ი მ უ რ ა ზ ჯ ა-
ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ს.

მერმე ერთი კომლი კაცი ნინიაშვილები ორ კომლათ იყუ-
ნენ გაყრილნი — ერთი კომლი მე მერგო და ერთი ჩემს ძმას. ვენახი
და ნაფუზარი გაყოფილი აქუს და სხვა მამული რაცა აქუს, გაუყო-
ფარია ზოგიერთი, ახლა ის კაცი ძალას უშურება ჩემს კაცს და წილს
ღალაში არას უღებს.

ამას გევედრებით, რომ გლახა თარხნიშვილს უბძა-
ნოთ, ის ღალა მოკრიფოს, ერთ ალაგს შეინახოს, და ის კაცი თქვენ
სამართალში ჩამოიყვანოს და ღვთის წინაშე სამართალი გვისაჯეთ.
მთიბათვის ივ, ქორონიკონს უბ.

თავში

ქ. საქართველოს მსაჯულთშეკრებულებისა მიერ ასე ეუწყოს
თქვენს ბრწყინვალეებას ბატონო თარხნიშვილო გლახავ, რომ: ეს კაცი
რომ სამართალში ასე ჩივიან, სამართალში მოსვლამდინ ეგ ღალა ერთს
ალაგს შეინახე დაბეჭდილი და ეგ მოდავენი თუ მანდ ვერ მ[ო]არი-
გო, აქ სამართალში გამოგზავნე და ვისაც სამართალმა მისცეს, ისე
დაჯერდენ. ივნისის კდ, ქორონიკონს უბ.

სამი ბეჭედი: 1. ღთად კაცად გესავ ქრისტესა, მწე მექმენ აბაშიძესა ნიკოლოზ.
2. მღივანბეგი
3. მზექაბუკ

1792 წ. 28 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბ. № 44. პირი. ქალაქი-მხედრული.

[27] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მროველ მიტროპოლიტს იუსტიცია.

ავალიანი და დიასამიძე მამულს გვართმევს. თქვენი ბძანება ასე იყო: ან იმათ უნდა დაეფიცნა და ან ჩვენ. ერთი ოქმი გვებოძოს ერთს თავადიშვილზე, ჩვენს კაცს ჯვარს მივსცემთ და ჩაიაროს. სადამდისაც ჩვენი მამული იყოს. და თუ უნდათ, მოვიდენ, ჯვარი გამოართვან ჩვენს კაცს და დაიფიცონ და დაეანებებთ.

თუ ასე არა, ღმერთი გაგიმარჯვებს, მძლავრობით ეკლესიას ნუ წაერთმევა მამული. თქვენი მოსაკითხავია, მოწყალის თვალით მოხედე ეკლესიას. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივნისის ივ, ქორონიკონს უპ.

და სადაც გადაწყდეს, სამძღვარი ჩაპყარონ. სამნები რომ აღარ აირიოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამირეჯიბო მიმბაშო ზაზავ! მერე ამ არზით მროველი რომ ასე ჩივის, შენ მიდი, ავალიანიც იმ სადაოს მიჯნებზე მიიყვანე, დიასამიძეებიცა და მროველის ყმანიცა. და როგორც ამათ მოუხსენებიათ, თუ უნდოდეთ, ავალიშვილებმა ესენი დიასამიძეებმაც დააფიცონ; და თუ უნდოდეთ, თითონ დაიფიცონ და ეს საქმე გარდაწყვიტონ და მიჯნები ჩაქსნით. და ავალიშვილებს თუ სხვა სიტყვა ჰქონდესთ და ჩვენ მოგვახსენონ. თიბათვის

კმ, ქორონიკონს უპ.

[ერეკლე]

ქ. ბატონიშვილი დავით გიბძანებთ ამირეჯიბო ზაზავ! მერე ამ ოქმით როგორც კურთხეულს ბატონს პაპა ჩვენს უბძანებია და ეს ოქმი აცხადებს, ასე აღასრულე. მაისის ი, ქორონიკონს უპკმ.

[დავით]

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 191. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[127] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს ფარეშთ-
ხუცეს ფ ა ვ ლ ე ნ ი შ ვ ი ლ ს თ ე ი მ უ რ ა ზ ს.

ამას მოგახსენებ. ტ ბ ე თ ს ჩვენს მამულებს შუა ერთი გორა
არის, ირგვლივ ჩვენი მამულები ახვევია და ის გორაც ჩვენია, მით
ღროში იმაზედ კაცი არ მდგარა. ერთხელ იმ გორაზედ დ ე მ ე ტ რ ე
ამილახვარისშვილი ციხეს აშენებდა, ჩემ[მ]ა ძმამ ი ვ ა ნ ე მ თქვე-
ნის ბძანებით ისევ დაუქცია და ხელი ააღებინა. ახლა ბ ე უ ი ა ნ ა-
მ უ რ ა ძ ე მ ნათხოვარსავით ოსები და ოსის მიმყოღნი კაცნი დააყე-
ნა ჩემს მამულში, ხდენითა და ქურდობით აღარას უშვებენ.

ერთის ოქმისა და იასაულის წყაღობას გევედრებით, რომ ის
ჩვენი მამული დაგვიცაღონ და საცა ბეუიას მამა-პაპა მდგარი იყოს
და ან კაცი სახლებოდეს, იქ დააყენოს და ჩვენის მამულიდამ [V] ხე-
ლი აიღოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. თუ სიტყვა აქვს რამე. ის ტბეთის
გარეშემო კაცნი მოიყვანოს და იასაულმა იმათ გაგვიჩვენოს. თუ
არადა, ჩვენის მამულიდამ ხელი აიღოს. ან იმ გირაოს გარდა, საცა
ჩვენი მამული ეჭიროს, ისიც იასაულმა გარჩევით და სამართლიანის
საქმით დაგვანებოს. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამირეჯიბო მინბაშო ზ ა ზ ა ვ! მერმე ამ ფავ-
ლანიშვილებს ასრე რომ მოუხსენებიათ ორი-სამი ცხინვალელი ქეთ-
ხუდა კაცი და გარე კიდევ ნ ი ქ ო ზ ი დ ა მ და ხ ვ ი თ ი დ ა მ რ ა მ-
დენიმე იმ მამულების მცოდნე კაცნი უნდა. მიიყვანო და როგორც
ამათ მოუხსენებიათ, იმ ტბეთის მამულები ისრე გაურჩევიან და თავ-
თავისი დაანებე.

და გორაზედ რომ ჩივის, თუ იმაზედ ჰეშმარიტი სიტყვა არავისა
ჰქონდეს, ისიც ამას მოაბარე. და რომელიც ამის მამულში იღგეს,
რომ ამათი ნება არ იყოს, ისიც დაუცღევიანე, ტბეთში იყოს თუ ნი-
ქოზში. ღვთის წინაშე ამაზედ სამართლიანად მოიქეც. მკათათვის ზ,
ქორონიკონს უპ.

თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს.

1782 წ. 9 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14887. დედანი. ქალაღი. 32×16,3 სმ. მხედ-
რული. ვანკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.
ა-მეტო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ მონას
ვეჟილხარჯი აბელას.

ღმერთმე ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალეს. ღმერთმან თქვენი მუხა-
ნათი და ორგული შეაწუხოს, როგორც მე დაღონებული გახლავარ.
ღმერთს! ვფიცულობ და თქვენს ბედნიერს თავს, რომ მობარებისა-
თვის და სტუმრებისათვის და ქარხნის ხარჯისათვის ასე შექირვებაში
გახლავარ, შინადამ კარში ვერ გამოვსულვარ, თუ საღმე ვიმაღები,
მამიხდებიან შინ, კარებს მიმტვრევენ და ცოლშვილთან ავათ მეპყრო-
ბიან, მუღამ ამ სატანჯველში გახლავარ, ეხტიბარი აღარ დამჩმობია.

ამ წყალობას ვითხოვ თქვენს მოწყალებისაგან: მრავლის დაღონე-
ბულის და შეწუხებულის მოწყალები ბძანდებით, ან ერთი ჰოქმი მიბო-
ძოთ, ცოტახანს ჩემზედ ბარათი არ დაიწეროს, არც სტუმრისათვის და
არც ქარხნისათვის არა შემაწუხონ, მანამ ჩემი ანგარიში მოხელე[ე]ბ-
თან გავასწორო; თუ სარქვისა დამედოს რამე, შვილები გავყიდო და
მივართო; თუ ჩემი სარქარზედ დარჩეს, მებოძოს, რომა ისევ სამსა-
ხური შევიძლო.

ჩემო კელმწიფე, მოხელე[ე]ბს ბევრჯერ მოვახსენე და შევტირე,
ყურს არავინ არა მიგდებს. წელს გორის იჯარაზედ ბარათი მამცეს,
ერთი ფული არა მამეცა, ბარათი უკან მამიტანეს.

ღმერთი! შვილებს გიღლეგრძელებსთ, მოწყალება მოიღვეით ჩემ-
ზედ. ამ შექირვებასა და სატანჯველს მამარჩინეთ. ღმერთმან ყოველსა
სატანჯველისაგან დაგიფაროს. [მ]კათათვის დ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. მელიქო ავეტიქ და მდივანო მანუჩარი! ახლა რომ ქა-
ლოჰანეზას საქონელი ვიყიდეთ, იქიღამ ამ ვეჟილხარჯს ოცის
თუმნისა მოეციეთ და თავიღათ დაწერეთ. მკათათვის ი, ქორონიკონს

უპ.

ერეკლე

verso

1 ღთან.

მელიქისაგან და მანუჩარ მდივნისაგან ა[მ] ბარათის თალღა მ[ა]მ-
ბარდა მე, აბელ ვეკილხარჯს.

კ წ (ოცი თუმანი და ოთხი მინალთუნი). ქ. ამაში მიეცა მარმარო
თოფი ჩვიდმეტი ა, ც (ერთი თუმანი და ორი მინალთუნი) იქნება.

147. არაზ მელვინე წახიარას ქარივისა ღალის თაგააჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 12 იელისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 280. პირი. ქალღლი. მხედ-
რული.

[137v] ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მელვინე წესი ა-
რას ქვრივს და ობოლს მოსცეს.

ჩემო მოწყალევე! [138] ობლები წვრილები დარჩნენ, არც ერთს
მოგება არ შეუძლიან, ორი ბიჭია და სამი ქალი, არსაით ილაჯი არა
მაქვს ამათი საზ[რ]დოსი. დიღომში თქვენი წყალობა მამული
მაქვს. იმ ჩემის მამულის ღალა მუდამ მე მამცემია.

ახლაც ამას გევედრები თქვენი შვილების სადღეგრძელოთ, ქვრი-
ვის და ობლის მოწყალევე, ერთი მაგარი ოქმი მიბოძოთ, რომ ის ჩემი
მამული უჩემოთ არავინ მოხსნას; და ვისაც მოვახსენებინო, ღალა მე
მებოძოს, რომ მეც ეს ობლები შევიწახო. ყმა თქვენი არიან. [მ]კათა-
თვის იღ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ჩენი ბძანება არის დიდმის მოურავო და მამასახლისო! მერე ამ
არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ამას თქვენ ყური მიუგდევით
რომ თავისის მიწის ღალა არავინ დაუჭიროს. და ვისიც ამის ნება არ
იყოს, ნურც ამის მიწას მოხსენენ უამისოდ, თუ ამას არ შეეკითხნენ.

და თუ ამ ქვრივმა ამგვარად კადევ იჩივლა, თქვენგან გვეწყინება.
და ვინც ამაზე იმძლავრებთ, იცოდეთ გადაუახდევინებთ. ივლისის იბ,
ქორონიკონს უპ.

1782 წ. 14 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 322. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 20,4X
X16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან [ბე]დნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცე[ს] თქვენს. მო-
სამსახურეს ა ლ ა ს მ ე ჩ ე ნ უ რ ე ს.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემო ხელმწიფევე: ღმერთმა ასე თქვენი
ორგული შეაწუხოს, როგორათაც მოვალეებისაგან [ჰურ]კლის რთმე-
ვისაგან შეღონებული მე გახლდე. ვალს ვიღებ, ვაკეთებ. თქვენი შვი-
ლი და შვილიშვილები სამ[ა]სობით, ორასობით მიაქეთ. ერთი ძმა ჩემი
ვალს გაეკცა, ერთი მარტოკა მე დავრჩომილვარ. აქამდინ ორ მილან-
თუნათ ვყიდულობდით ტყვიასა, ახლა ოთხ[ა]თ გახ[ა]დეს.

ჩემო ხელმწიფევე, ღმერთი გადღეგრძელებს, გამძღებინე. ერთი
ოქმის წყალობა მიყავით, რომ უთქვენბარათოთ ვერც თქვენმა შვი-
ლებმა გამომართოს, ვერც თქვენმა შვილიშვილებმა, თორემ აღარ შე-
მიძლიან, უნდა დავიკარგო.

თავში

ქ. ჩვენი [ბრძა]ნება არის, ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე
ჩივის, ამას უჩვენს ბარათოთ ჰურკელი არავინ გამოართვათ, თორემ
დიდად ჩვენი საწყენი იქნება, ასე იცოდეთ ყველამა. კელი აიღევოთ-
დაეხსენით. [მ]კათათვის იდ, ჰორონიკონს უბ.

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობანო, შვილო ბატონო გ ი ო რ გ ი, ი უ-
ლ ო ნ, ა ლ მ ა ს ხ ა ნ, ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე, ფ ა რ ა ნ ა ვ ა ზ და ერთო-
ბით ჩვენო შვილიშვილებო!

პირველად თქვენი სახელი არ დავწერეთ, მაგრამ ახლა თქვენ-
თვის პირდაპირ მოგვიწერია, რომ ამათ თქვენ ბარათით ნურას გამო-
ართმევთ, თუ არ ხელდახელ სყიდვითა.

ჩემგან უფრო მეცნიერნი ხართ და ჩემგან უფრო ღმრთის მოშოშ-
ნი და რას ემართლებით, რომ აწუხებთ. ჩვე[ნ] კი არა გვმართებს რა
ამისი, ვაძლევთ. და თქვენ რაღას ემართლებით, რომ არ აძლევთ. ჩემ-
გან უკეთ იცით, რომ ცოდვა არის და ღმრთის წინააღმდეგი საქმე არის
და რატომ იქთ ამასა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

149. არზა ღაპით ოპრომპედლიზვილისა მაგულის თაოგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 17 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 206. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 207.

[146v] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის კირი მოსცეს ოქრო-
მკედლის შვილს დავითს.

მერე ამას მოვახსენებთ: აბითარის შვილს მოუხსენებია
დვანს მამული მაქვს ნასყიდო და არ მანებებსო, თუ ნასყიდი
აქვს, ნასყიდობის წიგნი¹ წამოაყენოს, სამართალში გამიმტყუნოს და
ერთიორათ წამერთვას და ისე მიეცეს. თუ არადა, ნიადაგ ამისგან რათ
უნდა ვიტანჯებოდე. იმას რომ ბევრი თეთრი ქონდეს და ხარჯებდეს,
მე უბრალო ვარ.

ერთის ოქმის და ისაულის წყალობას ვითხ[ო]ვთ, რომ რაც იმას
თავის ძალით მოუტაცნია მძღაერობითა, -გამომირთვას და მომცეს. თუ
გამიმტყუნებს სამართალში, ერთიორათ მომაცემინეთ. თუ არადა, ის
თავის მამასავით სიცრუეს ეწყობა. თუ სიტყვა ქონოდა რამე, ისიც აქ
[147] გახლდა და მეც, რატომ სამართალში არ მელაპარაკა.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, ერთი ოქმი და ისაული მებოძოს. ან
სხვას ვისაც ჩემს მამულში უდგას რამე, ისიც გამომირთვას და მამ-
ცეს, თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ, მეტათ საქმე გვიჭირს. მკა-
თათვის ი, ქორონიკონს უპ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ხერხული ძეგ აღათანგი და
კვანჭახაძე ბო! მერე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, აბია-
თარის შვილსა და სხვას ვისაც ამის მამულის ღალა წაეღოსთ, ახლავ
გამოურთვით და ამას მოაბარეთ. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს
ვისმე, სამართალში ალაპარაკეთ. ივლისის ი, ქორონიკონს უპ.

¹ - წიგნი.

1792 წ. 25 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2292. დედანი. 29,5×18,5. ქაღალდი. მხედრული. არზის მხოლოდ მცირე ნაწილია შემორჩენილი, დანარჩენი მოხეულია.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირ[ი] მოსცეს ჩოლოვაშვილის ერასტის. მ[ერე] ამას მოგახსენებ ჩ[ემო] კელმწიფეჲ: [თქვენის ბრძანებით ჳიაურელთ მოურა]ობა მეზობა...*

ამისთან[ა] არზი სხვა მოგართვით, ოქმიცა ბძანეთ. მას უკან აღარ ინებეთ. ახლა როგორიც თქვენი ნება იყოს, ისეთი ოქმი მიზობეთ, გევედრებით...**

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ჩოლოვაშვილის თიანეთის მოურავს ქაიხოსროს ასე უამბეთ: მერე შენი ძ[მის]წული ერასტი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ჳიაურელთ მოურაობა კურთხეულს შენს ძმას, მამა ამის ომანს ჳონდა ნაზობები და მანამ ის ცოცხალი იყო, იმას ეჳკირა და იმის სიკვდილს უკან იმის შვილს — ერასტის უზობეთ და იმას უნდა ეჳკიროს.

თვითონ შენ თიანეთის მოურაობა გიჳკირავს; ჩვენის შვილის იულიონის ნაზირობა შენს შვილს დიმიტრის უჳკირავს; და კიდევ ჩვენის შვილის ალმასხანის სალთხუცობა შენს შვილს გიორგის უჳკირავს.

ეს სახელოები შენცა და შენმ[ა] შვილებმაც თქვენთვის უნდა იჳმაროთ და ჳიაურელთ მოურაობა რომ ამისთვის გვიზობებია ამას უნდა ეჳკიროს და ამ სახელოთი ამასაც უნდა გეძლეზინებოდეს.

და თუ შენ ამაზედ სიტყვა გჳონდეს, ის მოგვახსენე და იმისი ჳასუხი ჩვენგან მოგეცემა. აღიწერა მკათათვის კე, ჳორონიკონს უჳ.

უფროსი ძმა ომან იყო. შენცა და შენს ძმას ჳიმშერსაც თქვენს სახლზე დიდი ჳირნახული გაჳესთ, მაგრამ ომან, თქვენი ძმა, ბიჳსავით გემსახურებოდათ, და რატომ უნდა მოხდეს, რომ იმისი შვილი მშვიერი იყოს [და] თქვენის სახლიდამ არა სცხოვრობდეს, რომ თქვენს ძმას ომანს თქვენზე უფრო ჳირნახულიც ჳჳონდა, ბიჳსავით და

* აკლია შვიდი სტრიქონი. შემორჩენილია ცალკეული სიტყვები.

** აკლია ოთხი სტრიქონი.

შსახურსავით გემსახურებოდათ და თქვენის სახლის ყარაუ[ლი] იყო.
და შემნახავიც იყო.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

151. არზა ახალშენელთა მამულის თარგაზი
პირველი II-ის ოქმით

1782 წ. 8 აგვისტო

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 13.
საბუთი № 115. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[65v] ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჭირი
მოსცეს ერთობით ახალშენელთ.

ჩვენო მოწყალევე! ოთხი წელიწადია ამ ჩვენს მამულზე ვდაობთ.
ოთხი წელიწადია უხნავ-უთესი ვრჩებით, არც სადაოში გაგვაროინეს
შიგა და არც უღაოში. წელს არც ფეტვი გვინახავს, არც ანიული. ორი
განაჩენი მიგვიტანია, მაგრამ არც ერთით არა გვეშველა რა. ქ ა ი -
ხ ო ს რ ო დ ი ა მ ბ ე გ ი იასაული იყო, როგორც განაჩენი აცხადებ-
და, ისე გაზომა, მაგრამ ველისციხელთ არ იყაბულეს და განაჩენი
დააყენეს.

ახლა რადგანაც არ გააყოფინეს, ბატონს არზა მოართვა დიამ-
ბეგმა და ხელი აიღო. თორმეტი ღლეა აქ გახლავართ. ღმერთი პატიო-
სანს შვილებს გიცოცხლებს, სამართალი გვაღირსეთ. ერთი სოფელი
კაცი ვიკარგებით და ნება თქვენია. სანამ აქედამ ერთს პასუხს არ მი-
ვიტანთ, ვერცარა ხენენ და ვერცარასა სთესვენ. ამისი პასუხი დროზე
გვებძანოს, ჩვენო მოწყალევე. აგვისტოს 8, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგო ქ ა ი ხ ო ს რ ო! ამ არზის პატრონები
რომ ასე ჩივიან, როგორც მისის უმაღლესობის მეფის განაჩენი იყოს,
უხლანდელი განაჩენი რომ არის, — არშიაზედაც აწერია, — როგორც
იმ განაჩენში ეწეროს, ისე აღასრულე. ვინც არ დაგიჯეროს დაიჭირე
და ბატონს მოართვი. აგვისტოს 8, ქორონიკონს უპ.

რომელსაც განაჩენზედ ეხლა ბატონმა არშიაზედ მოაწერა, რო-
გორც იმ განაჩენში ეწეროს, ისე გაარიგე. და რომელმაც არ დაგიჯე-
როს დაიჭირე და ხელშეკრული ბატონს მოართვი.

ბექელი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჭ ა ნ.

1792 წ. 5 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 549. დედანი. ქალაღი. 31×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია წერტაოლი. ა-მეტნაკლები.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი მათს მონას და ვ ი თ ი - შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მოსცეს. მერმე ამას მოვასენებ.

ქ. ჩემო ხემწიფევე, მრავალჯერ მიწყენია თავი ზ ა რ დ ი ა შ ვ ი - ლ ი ს საქმეზე და კიდევე უნდა გაწყინო თავი, თუ სამართალი არ დამემართა. არზი მოგართვი, რაც ჩემი კაცი ექირა და საერისთოში ყვანდა და თავის მამულზე გამოვიდენ, ამას მედავება-მეთქი. ოქმი გებოძათ ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ზ ე: ეგ კაცები ზაალს მოაბარეო და ჩვენთან მოვიდენ და სამართალს მიეცემთო. ამილახვარმა ბძანებისაებ აღასრულა, გამოუშვა ხანი, სამართალში კი არ მამყვა.

ქ. მოსულიყო, არზა-მოერთმია, ტყუილათ მოუხსენებიაო. ახლა იმისთვის გებოძა ოქმი: ამილახვარო, ისევე ზარღიაშვილს მოაბარეო; ამილახვარს კაცი გამოგეზავნა, მოაბარა: ზარღიაშვილი იმ მიბარებას არ სჯერდებოდა, ყრიდა, საერისთოში მიუღიოდა; თავის მამულის აშვებინება მე იქ წასაყვანათ არ დავანებე, ბატონს არ უბძანებია, სამართალში მივიდეთ, შენც ჩემი ყმა ხარ, თორამ ეს ორი კაცია, ამას სამართალი ვერ წამართმემს მეთქი. ამაზე ჩხუბი მიყო, ორნივე მამაშვილინი კინაღამ თოფებით დაგვხოცა: ეს მოხსენებულოც გაქვსთ, აღილათიც ნაკითხი გაქვსთ, ოქმი არის, მაგრამ სამართალში არ მამყვა.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მებოძოს ამილახვარზე, ეს კაცები ისევე მე მამებაროს და ის ზარღიაშვილი ორნივე ძმანი აქ სამართალში გამოგზავნოს. ახლაც მიხდომია ჩემს კაცს და ძროხა წაურთამევია, ჩემს შვილს ჩემს მამულში ღალა აუღია, თავისთავათ რათ მიუხდა, მძღაგრობით მიშვრება.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის გზით მამარჩინე მე და [ა]მ ჩემის ყმისაგან ამ ყოფას ვერ გავძლებ და ძნელიც არის. კაცს თავის ყმა წაუიღეს, იქავ მეზობლის მამულში იღგეს და ამ ყოფაში ყვანდეს, არავის დამართია თავისის ყმისაგან და მეც მიშველე რამ ქრისტეს სიყვარულისათვის, ჩემო მოწყალევე. აგვისტოს 8, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო თ ა რ! ეს ზაალ რომ ასე ჩივის, ეგ ზარღიაშვილები ახლაც აქ გამოგზავნე, გალახვასაც უჩივის და კაცებსაც ეღაგება. ახლაც ჩამოვიდენ, სამართალში გაუსწორდეს, თო-

რემ მაგ კაცებზედ ველს აუმართავთ და ამ ზაალს მიეცემთ. და მას უკან ველარას უშველის. აგვისტოს ე, ქორონიკონს უპ.

ამით ორი და სამი ოქმი მოგვიწერია და სამართალშიდ დაგვიბარებია, რატომა იქ რომ ან შენ არა გზაენი და ეგ არ მოსდევს სამართალში. ახლავ გამოგზავნე, თორემ თითონ იცის, სადაო კაცებიც თან გამოატანე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

153. არზა ავნაბი და აააუა თუზანიზვილიაზისა ლალის თაოგაზი

პრეპლე II-ის ოქმით

1792 წ. 9 აგვისტო

ხელნაწერა ინსტიტუტი. Hd 9325. დედანი. ქალაღი. 25X15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს მიწა მტვერს თუ მანიშვილს პაპუასა და ეგნატის მოგვეცეს.

მერე რეხას ჩვენის ყმის მიწიღამ თუ მანიშვილს ნიკოლოზს ღალა მოუტაცნია და წაუღია. მამები გადიცვალნენ და არავის უღაენია, ჩვენ თითქმის დავბერდით და არავინ წამოგვღავენბია.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი და იასაული გვებოდოს, საიღამაც ჩვენის მიწებიდან ან რეხიღამ და ან ახალდაბიღამ ღალა წაუღოს და მოეტაცნოს, ის უკლებრათ გამოგვიერთვას და მოგვეცეს.

მას უკან თუ სადაო აქვს სამართალში გველაპარაკოს. მოტაცები-თა და მძღავრობით რათ უნდა მოქმედებდეს, თქვენ ხელმწიფეთ ბძანდებოდეთ. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამილახვარიშვილო მინბაშო ბეჟანი! მერე ამ არზით თუმანისშვილი პაპუა და მდივანი ეგნატი რომ ასე უჩვიან თუმანისშვილს ნიკოლოზს, რაც ამათის მამულუბიღამ ღალა მოეტაცოს, ჯერ ის უკლებრად გამოართვი, ამათ მოეც, რადგანც მძღავრობით მოუტაცნია. და მასუკან თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უპ.

თუ შარშანა და შარშანწინ იმას უღია, ის მოტაცნა აღარ ყოფილა. თუ არ აუღია და ისევ მოსცეს, თორემ ერთს ორად წავართმევთ, რათ მოსტაცა თავის თავად.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

154. არზა გოგია ნასალჩიბაშის ნაიზინა მამულის თაობაზე

პრეპლა II-ის ოპიტი

1782 წ. 19 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 36, ხაზუთი № 257. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 266.

[197v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ნასალჩი-
ბაშის ნაიბს გოგიას.

მერე ამას მოვახსენებთ, რომ ჩხეიძე [ე] ბიოსიაურში
მამულს შედავებთან. ჯერ ერთი ეს, რომ ჩემს კაცებს სულ ნასყიდი
აქვსთ; მეორე, ამას გარდა ეს საბუთი მაქვს, რომ სანატრელს ცხებულს
მეფეს ბატონს ჩამოურთმევიან.

ერთი ოქმი მებოძოს იესე მურმანი შვილზე და აბელ
მღღელზედ, რომ თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, თქვენს სამართალში
ჩამოვიდნენ და ელაპარაკნენ. თუ სიტყვა არა ჰქონდესთ რა, ამ ოქმ-
ზედ კელი მამ[ი]წერონ, რომ ჩემთან სადაო აღარა ჰქონდესთ რა. და
ვადა უბძ[ა]ნეთ, რომ იმ ვადაზედ სამართალში ვიახლონ და მიზეზი
აღარა თქვან რა მასუკან. ღმერთი გაგიმარჯვებთ. აგვისტოს თ, ქო-
რონიკონს უპ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის იასე მურვანისშვილო და აბელ მღვდლო.
მერმე ამ არზით პატრონი რომ ასე ჩივის¹, ჩხეიძეებს უთბარით, რომ
სამართალში ჩამოვიდნენ და ელაპარაკნენ. ექვსი თვე ვადა მიგვიცია.
ამ ექვს თვეზედ თუ არ ჩამოვიდნენ და არ გაუსწორდნენ, მამული ამი-
სი იქნება იცოდნენ და ველარას შეუვლენ მასუკან. აგვისტოს ით,
ქორონიკონს უპ.

155. არზა ზაალ ღავითიშვილისა შვის თაობაზე

პრეპლა II-ის ოპიტი

1782 წ. 20 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 543. დედანი. ქალაღი. 19,3X11,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.
ამეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის კირი მათს მონას და ვითი-
შვილს ზაალს მოსცეს.

¹ ჩვენის.

მერე ამას მოვასხენებ: ყ ვ ა რ ე ლ შ ი ერთი ჩემი კაცი გახლამსთ, კოკორაშვილს მღვდელს აბარია თქვენის ბძანებით და თავდებიც ის არის. წყალობას ვითხომ, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, აუყარო: იქ მე კაცი არას მარგებს. მოგეხსენებათ, როგორი ახლო მანძილია მე და იმა[ს] შუა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, წყალობა მიყავით. აგვისტოს ზ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ეშიკალბაშო გ ა რ ს ე ვ ა ნ! ამ არზით დავითიშვილი ზაალ რომ ასე ჩივის, ერთი იასაული მიეც. რადგანაც ეს თავისი კაცი ყვარელში მიბარებული ჰყოლია და კოკორაშვილის მღვდლის წიგნიც კელთ უჭირავს, ახლავ აუყაროს და მოსცეს. აგვისტოს კ, ქორონიკონს უპ.

თუ იმ კაცს სიტყვა ქონდეს, მოგვახსენოს იმ კაცმა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს გ რ ე კ ლ ე.

156. არზა ახალდაგვლებინა წაღის თათოზაფა ერეკლე II-ის ოქმით

1702 წ. 28 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2043. დედანი. ქაღალდი. 29,5×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოგვეცეს აოხრებულს ახალდაბელთ.

მერე მოგეხსენებათ, სამჯერ ლეკმა აგვაოხრა და ამოგვეწყვიტა. ექვსი კაციც იმერეთს გზაზედ დაგვეკარგა, ჯარი რომ გარდაგზავნეთ. დავრჩით რვა კომლი კაცი. ახლა ერთი სარწყავი რუ გვექონდა, ისიც ვარიანელმა ბ უ ზ ა ლ ა ძ ე მ დაგვიხევა, წისქვილი დააბრუნა: სადაც წისქვილი ჰქონია, ის მოიკითხეთ, იქავ დააბრუნოს. ჩვენის უღონობით სადაც ჰქონდა ის ალაგი, და[ა]გლო და სხვაგან აშენა და ჩვენი წყალი მოგვიჭრა.

ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა გვადირსოთ, საცა ბრუნებულა, იქავ დააბრუნოს და ჩვენი წყალი ისევ დაგვენებდეს, რომ თქვენის დოვლათით ჩვენც ვიცხოვროთ. და თუ ეს წყალი არ დაგვენებდება, ჩვენი დგომა არ იქნება.

ღმერთი გადღეგრძელებს, ამისი მოწყალება მოიღოთ. მარიამობის კბ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ ილახვირის შვილო მინბაშო ბეჟან! მერე ამ არზის პატრონებს ასე რომ მოუხსენებიათ, შენ უნდა მიხვიდე და სწორედ მოიკითხო. თუ იმას იქ წისკვილი არა ბრუნებოდეს; ვერც ახლა დააბრუნებს, ისევე უნდა მოუშალო ის წისკვილი. და სადაც უწინ ბრუნებულა, იქვე დააბრუნოს. სოფელს წყალს ვერ მოუჭრით. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უპ.

ეს ასე გაარიგე, როგორც გვიბრძანებია.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

მასუკან თუ სიტყვა ჰქონდეს, მოგვახსენოს.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

157. არზა ზაალ დავითიშვილისა შიის თაოზაზე

არეკლე II-ის ოპიტი

1792 წ. 20 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 547. დედანი. ქალაღი. 19×12,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მათს მონას. დავითიშვილს ზაალს. მოსცეს. მერმე ამას მოვასხენებ. ავალიშვილი ზურაბ კაცზე რომ მედავებოდა, ჩვენმა საჩივარმა თქვენ წინ გაიარა ხაშმზე. თქვენგან ეს სამართალი მებძანა ოცს აპრილსა: ამალღებამდინ თუ მამიჩემის გასყიდულობის წიგნი მოეტან[ა] ან ასეთი მოწამე რომ სამართალს შე[ე]წყენარებინა, რომ ის იყო, თუ არა ჩემთან საქმე აღარა ექნებოდა რა.

ჩემო ხემწიფევ, თქვენი ბძანებული ოქმი ეს მეოთხე თვე მიდის. ვერცერთი წამოაყენა; და ამ წყალობას ვითხოვ თქვენის მოწყალები-საგან, რომ ეს თქვენი ბოძებული ბძანება დამემტკიცოს. ღმერთი გამიმარჯვებს. აგვისტოს ი, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ამ არზით ზაალ დავითიშვილს ასე რომ მოუხსენებია, ამათმა ლაპარაკმა ხაშმზედ ჩვენთან გაიარა, რომ ჩვენი ოქმიც ზაალს კელთ უჭირამს. ზურაბ ავალიშვილს ამალღებამდის ვადა დაუდევით, რომ ვადაზედ საბუთი უნდა მოეტანა. თუ საბუთს მოიტანდა, სამართალში უნდა ელაპარაკნა. ახლა მალღებას უკან მესამე თვეს გაუვლია, რომ საბუთი ვერა მოიტანა რა. ეს კაცი ზაალ

დავითიშვილისა არის. თუ საბუთს მოიტანს რასმე, სამართალში ელაპარაკოს. და თუ რომ საბუთი ვერასფერი ვერ მოიტანა, ვისგანაც ზურაბს უყიდნია ის კაცი, იმას ედაოს და სამართალი მიეცემა. ამ ზაალთან საქმე არა აქვს რა. ვისგანაც უყიდნია, იმას ედაოს. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უპ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

158. არჯა ფალავანდიშვილისა შიის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 81 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3641. დედანი. ქალაღი. 31,7×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის, ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი შ ვ ი ლ ს რ ო ს ტ ო მ ს, ე ლ ი ა ზ ა რ ს და ბ ე ტ ა ნ ს.

მერე ამას მოვახსენებთ: ღმერთმან იმდენი დღეგრძელობა და გამარჯვება მოგცესთ, რამდენი კომლი კაცი იმერელი თქვენს საბრძანებელში გადმოსულიყოს და აგრევე ქ ა რ თ ლ ი დ ა მ ი მ ე რ ე თ შ ი გადასულიყოს; მაგრამ ძალით, მოხდომით და მოტაცებით, არც თქვენს ყმა იმერეთის მეფესა და თავადებს არ აეყაროსთ და არც თქვენს უმაღლესობასა და თქვენს თავადებს მოეტაცოს და აეყაროს იმერეთიდან კაცი.

რაც ახლა ჩვენზედ არ წესდება! ეს საქმე ბები[ი]ს ჩვენისა მზითვისა...^{*} ურია გეყვანდა და ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს თქვენს საფარველს ქვეშ გვესახლა. პირველს ხარჯს თქვენს ყმებთანაც აძლევდ[ე]ნ და ამას გარდა ჩვენც...^{**} გვემსახურებოდა და იოლათ მივდიოდით. და ერთს დღეს ორმოცის კაცით ქუთათლისა და ვ ა ხ უ შ ტ ი წ ე რ ე თ ლ ი ს ა ძ მ ა გ ი ო რ გ ი მოსულიყო. იმ დღეს ცხინვალის ვენახებში და მალულიყო, დაელამებინა და ვახშობისას შემოსულიყო ცხინვალში, აეყარა და წაიყვანა ის ურია, ამ წასრულს მკათათვეში აგვიყარა და წაიყვანა.

ამგვარი საქმე და ასე მოტაცება თქვენს საბრძანებელსა და იმერეთში არასდროს არ მამხდარა. და ამას გევედრებით და წყალობას

¹ წესდება.

^{*} წაშლილია ორი სიტყვა.

^{**} წაშლილია ერთი სიტყვა.

ვითხოვთ, რომ ერთის ბეჯითის წიგნის წყალობა გვეყოთ, რომ ჩვენა ყმა მოგვეცენ; ჯერ მზითვევი არის და მასუკან ძალას მოგვეტაცეს და წაიყვანეს. და ა ე ა ლ ი შ ვ ი ლ ი ბ ე უ ა ნ ი ც ა ქ ვ ა ხ ლ ა ვ ს თ და მაგასაც რომ ბეჯითათ ებრძანოს, დიდი მოწყალება იქნება. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უბ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ბატონს წერეთელს სალთხუცესს ზ უ რ ა ბ ს და სარდალს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს და მოლარეთუხუცესს გ ი ო რ გ ი ს მრავალი მოკითხვა უამბეთ.

მერე ამ არზით ფალავანდიშვილები ასე რომ ჩივიან, ეს როგო- [რი] საკადრისი საქმე არის. ეს თქვენც კარგად იცით, რომ ჩემს ქვეყანაში რომელიც იმერელი კაცი მოსულა და თავის ნამზითვსა და ნა- სისხლს კაცზედ უდავანია. ის კაცი მაშინვე თავისის ცოლ-შვილით მი- გვიცია და წამოუყვანია. ევ ურიაც ამათი ნამზითვი არის და უნდა რომ ამათ თავეთი კაცი მოსცეთ; თავისის ცოლ-შვილითა და საქონ- ლითა უკლებრათ უნდა მოაბაროთ. ამგვარი საქმე არ ვარგა და არც საკადრისი არის. ნურც ჩვენს შვილისშვილს მ ე ფ ე ს ს ო ლ ო მ ო ნ ს უზამთ, რომ ამ გვარებში აწუხებდნენ.

ეს ურია გიორგი მოლარეთუხუცესს აუყრია. რატომ იქმთ, მოყ- ვრები არა ვართ და ერთმანერთის სიკეთისა და კაისმდომნი? ამგვარი საქმე არც ჩვენის ქვეყნიდამ უნდა მოხდეს მაგ ქვეყანაში და არც მაგ ქვეყნიდამ ჩვენს ქვეყანაში. ურიგო საქმე არის და ავთ დასანახავი. ამას ნუ იქმთ, რომ ევ ურია მოუცემელი დაადლოთ.

მუხრანისბატონის სარდალ სალთხუცის ი ო ა ნ ე ს კაცისა ერ- თ[ი] საპალნე ბამბა ჰქონია მაგ ური[ა]სა და ისიც თან გადმოუტანია. ევ ურია თავისის ცოლშვილითა და საქონლით უნდა რომ უკლებრათ ამ თავის მებატონეს მოაბაროთ და წამოიყვანონ. აგვისტოს ლა, ქო- რონიკონს უბ.

ბეჭედი: მე ფეხთ განბანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე ე რ ე კ ლ ე .

159. არზა იოანე დეკანოზისა მამულის თაობაზე

-ერეკლე II-ის ოქმით

1782 წ. 7 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 266. დედანი. ქალაღი. 21.2×16 სმ. მხედრული. გან- კვეთლობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახარია ერთი ან ორ წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ყოვლად მოწყალის კელმწი- ფის ქირი მომცეს სიონის დეკანოსს ი ო ა ნ ე ს .

სიონთა ღმრთისმშობელს მამული აქვს ნასყიდი ე რ ტ ა ს ს თ უ რ -
ქ ი ს ტ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ა გ ა ნ მოსყიდული. სარწმუნო მოწმიანი
სიგელი მაქვს. ახლა ამ ნასყიდობაში სასახლის ადგილს თ უ რ ქ ი ს -
ტ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ტ ე ტ ი ა თამაზის შვილი გვეცილება და არ გვანე-
ბებს. წყალობას ვითხოვ, ან თქვენთან გვალაპარაკოთ და ან რომელ-
სამე თქვენს შვილს უბძანოთ სამართალი და ან მდივანბეგებზედ გვი-
ბოძოთ ოქმი, რომ სამართალი მოგვეცენ. სეკდემბერს ზ, ქორონიკონს
უბ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ეს დე-
კანოზი იოანე და თურქისტანიშვილები თქვენთან ალაპარაკეთ და
ღმრთის წინაშე ქეშმარიტი სამართალი უსაჯეთ. სეკდემბრის ზ, ქო-
რონიკონს უბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

160. არზა ტლაშაქეაზისა უმოგის თაოგაჯა

ამაქლე II-ის ოქმით

1702 წ. 14 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13768. დედანი. ქაღალდი. 34×13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ტ ლ ა შ ა ძ ე [ე] ბ ს
ი ა ს ე ს, ი ო ს ე ბ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოვასხენებთ: უწინაც სახასო ვყოფილვა[რ]თ და ახ-
ლაც ხ ი დ ი [ს] თ ა ვ ს ჩვენს მამულზედ მივედით, აქამდი დ ო ე ს [ს]
ზ ა ქ ა რ ი ე ც ი ც ი შ ვ ი ლ ს წილათ ვიყავით და დავთარშიაც იქ
ვეწერეთ და გამოსაღებაშიაც აქ ვდგებოდით.

ახლა გევედრებით, რომ ერთი ოქმი გვიბოძოთ გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე -
ზ ე დ ა, დავთარ[ში]აც იქ დაგვეწერონ და რაც შეგვიძლია გამოსაღებ-
შიაც იქ მიუღდებით. ღმერთსა ვფიცამთ, რომ ჩვენთან საქმე არავის
[ა]რა აქვს რა. თქვენი სახასო ვყოფილვართ, პაპის თქვენის წიგნები-
ცა გვაქვს და ღმერთი გაგიმარჯვებთ, გვაწუხებენ და ყველანი გვლე-
ჯენ და სამართალი გვაღირსეთ. სეკდემბრის ია, ქორონიკონს უბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე მოლარეთხუცესო ნ ი -
კ ო ლ ა ო ზ! მერე ამ არზის პატრონი გმ არზით: რამე ასე ჩივის, ეს

ჩვენს სახასოობას ამბობს, რომ ჩვენი სახასო ყოფილიყოს ატენელი; ახლაც მანდ შენს სამოუაროს ატენელებში დააყენე, თვალი და ყური მიუგდე, უბრალოთ არავის გააგლეჯინო. და თუ სიტყვა ვისმე აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. სეკდემბრის იღ, ქორონიკონს უბ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე .

161. არჯა მანნელაგისა მამულის თაოგაჲე

ერეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 19 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1858. დედანი. ქალადი. 43,2×17,2 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს ერთობილთ მატ-ნელებს.

თქვენის მოწყალებით აგერ ორმოცდაათი წელიწადია იქ გალავანი აშენებულია და იქ ვდგევართ, თქვენც გემსახურებით და ქვეყანასაც და რაც შეგვიძლია მტერსაც პასუხს ვაძლეეთ. აქამდინ მოსვენებით ვიყავით.

ეს ორი სამი წელიწადია, რომ მარილელნი და ნამეტნავთ ჯ უ-გ ა შ ვ ი ლ ი და იმისი შვილი — ესენი მივიდნენ ქ ა ი ხ ო ს რ ო. სალთხუცესთან, ისიც მოებირებინათ, ფშავლებს გამოსძლომოდნენ და ნახევარი მ ა ტ ნ ი ს მამული ეჩვენებინათ, რომ ეს მამულები ხატის შეწირული არისო და თქვენს მამულს ნუ დაანებებთო.

მას აქეთ ორჯელ სამჯერ ფშაველები შეყრილნი მოგვხდომიან და გვაწიოკებენ. ვინც ამ ბაღჩას გავაკეთებთ ან ბოსტანს, ისინი გვიხდე-ნენ, ველარა მოვხანით რა და ვერა ვიკეთილეთ რა. ჩვენც გული გვიხ-დება, მუდამ აკლებას გვიქადიან და სიკვდილსა.

ჩვენ თუ ერთი ბინა და წყალობა არა დაგვემართა რა თქვენგან, ჩვენ იქ დგომა არ შეგვიძლიან; ეხლაც ავიყარენით და თქვენი ოქმი და ბძანება მოგვივიდა და ისევ მივედით. და თუ რამ ნამუშევარი გვქონ-და, გავგიფუქდა იმათის მიზეზით; ეხლაც გუთნები ვერ შეგვიბამს, სულ კომლათ კაცნი აქ გახლავართ. ახლა თუ ერთი გზა და მიჯნა არ გვებოძა, იქ ვერ დავსდგებით; და სხვაგან კახეთში ყველგან თქვენი მამული არის, იქ ვიცხოვრებთ.

ეს ჩვენი ამრევი გ ა რ შ ა უ ლ ი და ჯ უ გ ა შ ვ ი ლ ი არის და

იმის შვილი. ეს ის ჯუგაშვილი არის რომ ლეკებს მოუძღვა და შეუტყვევით და ლეკები დაუხოცეთ. ის დაქრილი გყუანდათ, თვალებს სთხრიდით და გაგაშეებინესთ. მას დღეს იქით აგვიმტერდა და მტრათ გარდაგვეკიდა.

მოგესხენებათ მტრის ალაგზედ და გზაზედ ვდგევართ; კომლზედ კაცნი აქ გახლავართ. წყალობას ვითხოვთ ამ არზის პასუხი დროზედ გვებოდოს. დეკემბრის იმ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ბატონო კახეთის მოსამართლენო — მდივანბეგო ბეჟან და მდივანბეგო თტიავე და მდივანო სვიმონ.

მერმე თქვენ უნდა წახვიდეთ მატანსა და საყდრიონის აზნაურშვილები სალთხუცესი გლახა და მდივანი მგალობლიშვილი დავით და ვარჯან მსაჯული და ბოქაულთხუცესი დავით — ესენი თან უნდა წაიყვანოთ.

და თუ მანდ მატანის მამულის გუჯარი! ქონდესთ, ისიც მონახონ და საყდრიონელთ თან წამოიღონ; და აგრეთვე ბიკტორ მოძღვართ-მოძღვარიც თან წაიყვანეთ.

მიდით მატანსა და რომელიც ან იმ მატნელებსა ან ფშაველებსა და ან მარილელთ სალაპარაკო ქონდესთ, ფშაველნიც ხომ მანდ იქნებიან სართილთ ჩამოსულნი, მაგათი უფროსი კაცნიც თქვენთან მი[ი]ყვანეთ. ესენი თქვენ სამართალში ალაპარაკეთ. სამართლით ამათი მამულები უნდა გა[ა]რჩიოთ; რომელიც ეკლესი[ი]ს მამული იყოს, ეკლესიას უნდა და[ა]ნებოთ; რომელიც ჩოლაყაშვილის მამული იყოს საბატნო, ამათ უნდა და[ა]ნებოთ; და რომელიც ფშაველთ მამული იყოს, ფშაველთ და[ა]ნებოთ. და აგრეთვე მარილელთა სამართლით თავ-თავისი მამულები თქვენ უნდა გაურჩიოთ და განაჩენი დაუწეროთ და მისცეთ.

და რომელიც სამართლით მისცეთ წერილით განაჩენი, ის ჩვენთან უნდა მოიტანონ და ჩვენც სამართლით დაუმტკიცოთ. სექტემბრის ით, ქორონიკონს უპ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე .

1792 წ. 25 სექტემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 71. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[39] ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის კირი მოსცეს ფ ა ლ ა ვ ა ნ-
ღ ი შ ვ ი ლ ს ე რ ე კ ლ ე ს .

ამას მოგახსენებ ჩემო მოწყალევე კელმწიფევე! ა ვ ნ ე ვ ს მამულე-
ბი მაქვს სამკვიდრო და ნასყიდობა ჩემი სახლისკაცისაგან, ნასყიდ მა-
მულში მკვლენ, არ მანებებენ. ნასყიდობის წიგნებიც ხელში მიკირავს,
თქვენი ოქმებიც მაქვს, მაინც [V] არა მეშველა რა.

შ ა მ შ ე ე რისთვის შეიღმა, თქვენს ალაყაფის კარზედ ვიჯექი,
მამეზენენ ხუთნი ძმანი, აეთ გამლახეს. თქვენს კარზედ რომელს გლახს
კაცს დამართები[ა] ამათგან: ეს უსამართლობა მოიღეს ჩემზე[ე]დ, თქვენს
კარზედ დამემართა, თქვენი მოსაკითხავია, თქვენს მეფობაშიდ თავა-
ღიშვილს არ დამართებია, ნურც მიზამთ უსამართლობას. ნასყიდობის
წიგნებიც ნახეთ ჩემი. ღმერთი გაგიმარჯვებს, თქვენ მეტი მოწყალე
არავინა მყავს, ჩემს მამულშიდ მკვლენ შამშე და იმის კაცი.

სამართალი მოიღეთ, ჩემო ხემწიფევე, თქვენ კარზედ გალახვის.
სეკდემბრის კვ, ქორონიკონს უპ.

თავში

უფალნო მსაჯულნო! მერე ამ არზით ფალავანდისშვილი ერეკლე
ერისთვის შეიღის შანშესაგან გალახვას რომ ჩივის, შანშეც და ესეც
ორნივე თქვენს სამართალში მიყუანინეთ და ჩვენს კარზედ რომ გაუ-
ლახავს, იმ გალახვაზედ კემმარტი სამართალი მოეცით. და რომელს
მამულზედაც რომ დაობენ, ორისავე მკრიდამ წერილები თუ ჰქონდესთ,
მოატანინეთ და იმ წერილების მიხედვით კემმარტი სამართალი უსა-
ჯეთ და თავ-თავის მამული თავ-თავისას დაანებეთ. ერეკლეს ჩვენგან
ნაბოძვარი ოქმებიც აქვს და ის ოქმებიც გასინჯეთ და ისე მიეცით სა-
მართალი.

ღ ა თ უ ლ ა შ ვ ი ლ ო დ ა თ უ ა ვ ! მერე ეს ერეკლეც და შან-
შეც — ორნივე მდივანბეგებთან უნდა მი[ი]ყვან[ნო], რომ როგორც
გვიბძანებია, ისე აღასრულონ. სეკდემბრის კე, ქორონიკონს უპ.

1702 წ. 1 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2237. დედანი. 25×15 სმ. ქალღლი. მხედ-
რული. ა-მეტი. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მათს მონას დ ა ვ ი-
თ ი შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მოსცეს.

ჩემო ხელმწიფევე, ეს ოცი წელიწადია მუდამ თავს გაწყენ, ზ ა რ-
დ ი ა შ ვ ი ლ ი ჩემი ყმა არის და მძლავრობით თავს მართმევს-მეთქი.
ოქმებიც მაქვს სამართლის ბოძების დაპირებისა და ეს სამი წელია
მუდამ ხშირად გაწყინე თავი. ამისი ოქმებიც მაქვს, მაგრამ არა გაეწყო-
რა. ეს არ ვიცი რა ანბავია.

ესლა რომ წ ა ვ კ ი ს [ს] ბრძანდებოლით, კიდ[ე]ვ გაწყინე თავი.
ოქმი მიბოძეთ ამილახვარზე: თუ ახლავ არ ჩამოვიდენო, კაცებზე რომ
დაობენ, ამ ზაალს უბოძებო და მას უკან იდაოსო.

ამ სიტყვამ შეაშინა, ჩამოვიდენ, ერთი კვირა გა[ა]თიეს, ისეც წა-
ვიდენ. არ მამყენენ სამართალში. კაცებს ცალკე მართმევენ, ორივე
მამაშვილი დახოცილი ვართ. ამ ზაფხულს კიდევ ჩემს კაცს მიხდო-
მიან, თავისთავათ ძროხა წაურთმევიათ უბრალოს კაცისათვის.

გაზაფხულზე ხ ა შ მ ზ ე რომ ბრძანდებოლით, იმ სადაოს კაცს
ეჩივლა, ოქმი გებოძათ ჩემთანაცა და იმასთანაცა, ამ კაცს დაესხნითო.
სამართალმდინაო. ჩემთან აღარ მოუშვა ის თქვენი ბრძანება. აქ ქა-
ლაქში წაერთმია, ამისთანას ძალას ჩადის, თქვენს ბძანებას ამგვარათ
წინ უდგება და არ ვიცი, რის ძალით ჩადის.

ახლა ჩემო მოწყალევე, ამდენი წყალობა დამემართოს. ეს ჩემი
ორი კაცი ჯ ო ხ ა ძ ე [ე] ბ ი მე მებოძოს, იმისი სამკვიდრო ხომ არ
არის, ნასყიდობით დაობს და თუ შემამივიდეს ჯარიმით გადამახდევინ-
ნე. თავის თავსაც ვედავები, რომ ჩემი ყმა არის. ამ ჩემს სამკვიდრო
კაცებზედაც მკლამს. ამ უბრალოს სხვას ჩემს კაცს რომ თავისთავათ
ძროხა წაართვა, ესეც მებოძოს. ამ გვარი საქმე იმისთანას კაცისაგან
შეტად ძნელია; და ნება უმაღლესობისა აღსრულდეს. ღვინობისთვის
ლა, ქორთონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო ო თ ა რ! მერე
შენ უნდა ზარღიაშვილები ახლავ ავად მოპყრობით სამართალში მო-
იყვანო, რომ :მ ზაალს პასუხი მოსცეს. თუ ახლავ არ ჩამოვიდნენ,
მამულზედაც ელი აუმართე, იმ სადაოს კაცებზედაც და ამას მოაბა-

რე. მასუკან ეგენი მოვიდნენ და ილაპარაკონ. ნოემბრის ა, ქორონიკონს უპ..

ეს უნდა ახლავ ასე აღასრულო. ჩვენ რომ დავიბარეთ, ჩამოვიყვანეთ და ერთს კვირას არ მოიციადეს და ისევ წავიდნენ, რატომ ქნეს, ამისის კაცისათვის რომ ძროხა წაურთმევი, ისიც გამოურთვი.

ბეჰელი: ქნარს მიეცეს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე .

164. არზა ამილახვარის ძალის მამისი შიის თათოგაჯ
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1792 წ. 4 ნოემბერი

ცსა. ფონდი. 1450. დავთარი № 36. საბუთი № 193. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[125] 'ღმერთმან ჩემის მოწყალის მეფის დის იულონის კირი მოსცეს ამილახვრის ქალს მამიას.

ჩემო ხელმწიფის შვილო, ერთი ჩემთან შეზრდილი მოახლე განსაცდელეში გამითხოვდა, მეჭვრისხევს ერთმა ხიზანმა¹ გლახამ კაცმა შეირთო.

ამ მოწყალეებს ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ, აქ ჩამოიყვანოს და რომელიც სამართალია, ის სამართალი მებოძოს. თქვენგან წყალობით ბოძებული იქნება ისიც, ჩემო ხელმწიფის შვილო. სეკდემბრის ბ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ბატონისშვილის იულონის კეთილსახსოვარო მორდალო იასე! მერე ამ არზით ასე რომ ჩივის, ჩემი მოახლე მეჭვრისხევს ერთმა ხიზანმა კაცმა შეირთო, ახლავ ხელი უნდა აუშართო ამ კაცსა და ამილახორის ქალს მამიას მოსცე ყმათა. თუ მებატონე ჰყავს ვინმე, იმან დაიხსნას და სისხლი იმან მოსცეს. თუ არადა, ამისი ყმა იქნება, სხვას საქმე არავის აქვს. ნოემბრის დ, ქორონიკონს უპ.

თუ ერთი რამ საბუთი ან კეშმარიტი სიტყვა აქვს რამე იმ კაცსა, სამართალში მოვიდეს და ელაპარაკოს.

¹ უზანმა.

1782 წ. 15 ნომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 54. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. იქვე, საბუთი № 55.

[68] ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ქირი მათს ყმას ფეიქარს ოსეფას მოსცეს.

ჩემო მოწყალევ! ერთი შეწუხებული სნეული კაცი გახლავარ. მორიგის იასაულები ამოვიდნენ, სხვის ქსელი დამიჭრეს და წაიდეს. მიშველე რამე, თქვენს მზ[68]ესა ვფიცამ, რომ შეუძლებელი გახლავარ, თორემ მორიგისათვინ თქვენ როგორ შეგაწუხებთ. აღაპის ქარი მაქვს ჩამოსული.

გვედრებით თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ მიპატრონე, ერთი ბეჭითი ოქმი მიბოძეთ, რომ რაც წაერთმით, ისიც ისევ მამცენ და ჩემზედაც ხელი აიღონ. გიორგობის იღ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ლაშქარნივისებო! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის — სნეული ვარო და მორიგეს მთხოვენო, თქვენც გასინჯეთ; თუ მართალი იყოს ამისი სნეულება, ძნელი არის ამისი მორიგის თხოვნა, ნულარ შეაწუხებთ. ნომბრის იე, ქორონიკონს უპ.

1792 წ. 24 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2201. დედანი. ქალაღი. 22×17,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბატონიშვილი ვახტანგის ქირი აღმასიანში მსახლობელს აბაშვილს ასას მოსცეს.

ახლა ამას მოგახსენებ, თქვენის ბძანებ[ი]თ დავდეგ და სოფელიც ავაშენე, რომ ეხლა რვა კომ[ლ]ი კაცი გახლავს. ამას მოგახსენებთ, ვინც მთას გადმოვა, ყველა ჩვენი შემაწუხებელი გახლავთ. ამას გევედრები, რომ ერთი უფროსი გაგვიჩინო და ერთს მართებულს კაცს მიგვაბარო, რომ ჩვენც მოგვიაროს და თქვენ თავსაც გვაქსახუროს.

ახლა ამასაც მოგახსენებთ: ეს ამთენი ქარავანი სულ ჩვენ სოფელში დგება, თივა გვეხარჯება და ცეცხლი და ერთს საპალნეს კი არავინ გვანებებს. ამ მოწყალე[ას] ვითხოვ, რომ მეც წილი დამედოს, რომ მეც ვიცხოვრო[ო]. თუ წილი არ დამედება, ამას გვედრები, რომ ჩვენთან აღარ ჩამოხდენ, უბრალო ხარჯი მოგვდის. ნოემბერს კვ, ქორნიკონს უპ.

თივეში

ქ. ბატონისშვილი ვახტანგი გიბრძანებ ვინცავენ ჩვენის ბრძანების მორჩილნი ხართ! მერე აღმასიანი ჩვენ ავაშენეთ და ეს კაცნი ჩვენ დავასახლეთ. ამას მანამდის ერთს მოხელეს გაუჩენდეთ, ნურავინ რას შესცოდებთ, თორემ ჩვენად შეცოდებათ მოგკითხავთ. და რომელიც ქარავანი ამ სოფელში დადგება, იმათ ბარგს ამათაც უნდა წააღებინებდეთ; რაც ერგებოდესთ, ამათაც წილს უნდა მისცემდეთ. ნოემბერს კვ, ქორნიკონს უპ.

ბეჰელი: რთოდ ვარ დავითის, მეგლ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეგლით.

167. არზა ნიკოლოზ თუშანოვილიზა საპარტლის მივამაზა

ერეკლე II-ის ოქმით

1792 წ. 9 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 379. დედანი. ქალაღი. 34x21 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მათს მიწას თუშანის-შვილს ნიკოლოზს მომცეს.

თქვენი ოქმი მქონდა: ვინც ეგ საყდრის ვენაჯი წაახდინოსო. შენ გარდაგაქდეინებთო. ათჯერ და კიდევ მეტათ. მსხმოვიარე ვენაჯი გააფუქა გუთნეულით ანესაშვილებმა, არც ხვეწნა გაგვეწყო და [არც] კარზედ მირეკა. შაბათს დღეს ჟამნაწირის მღვდელის გასალაჯავათაც იწივეს და მრავალი უპატიური გინებაც მიიღეს. მე, დიად; მეწყინა, თქვენის ოქმით რომ დღესაც აქა მაქვს. სიტყვით უთხარ: მამულიც შენ გაუფუქე და შენვე აგინებ; არც დამიკრავს არც მიგინებია. ამოაძრო ხანჯალი იაკობამ და ასე მითხარ: ეხლავე შენს სისხლს აქ დავაქცევო. ჩემს მამულში, ჩემს კარზედ მრავალი მაგინა მამა, დედა, სახლობა და კიდევ მკლევდა. თქვენს ოქმზედ კიდევ იწევდა. სამართალს ვითხოვ.

წყალზედ ჩემი პატარა ბიჭი ნახა, ჩემიდან რომ გააბრუნეს, მერე იმ ბიჭს შეუტრია ხანჯალგაკრულმა.

ქ. ამას წინათ კიდევ გ ი ჟ ი ყ რ ე ლ ი ს ვ ი მ ო ნ იასაული იყო, თქვენს სამსახურს ვარიგებდით. ამ იაკობამ და მეორემ ძმამ თქვენი ოქმი თავზედ დამაწყვიტა. ივიჯექ, დიად, მრავალი მაგინა, რაც რამ მყვანდა ცოცხალი თუ მკვდარი.

ქ. კიდევ ამასწინათ ჩვენი ყმის შვილი ქალწული ქალი ამისმა ძმამ შერმაზანამ გააწბილა, დედა-ძენი რომ იყრებოდნენ, ორნივე დაიჯოცნენ. თქვენი ოქმი მაქვს, მაგრამ არად შემეპუვნენ. ამდენი უსამართლოთ ლანძღვა, ჩემზედ საკვდავთ წევა და თქვენის ოქმის წინააღმდეგობა მოიკითხეთ და სამართალი მაღირსეთ.

ერთის გლეხის კაცისაგან როგორ დავთმობდი, მაგრამ მრავალჯერ გამიგონია თქვენგან: ვისგანაც უსამართლო რამ მოგადგესთო, თავისთავათ ნურავინ გარდააქდევინებთო, სამართალში მოდითო. ახლა თქვენის სამართლისათვის მომიმართავს. ქრისტიშობის ვ, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თ ო მ ა ჩ ი კ ვ ა ი ძ ე! მერე ამ არზით თუმანისშვილი ნიკოლოზ რომ ა ნ ი ს ა შ ვ ი ლ ე ბ ს უჩივის, ესენი ჩვენს სამართალში ალაპარაკე, დეკემბერს თ, ქორონიკონს უპ.

ბექელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

168. არზა ნიკოლოზ და ჭაიხოსრო აბაშიძეების სამართლის მიცემაზე
ბრეკლე II-ის ოქმით

1702 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1270. დედანი. 36,3X18 სმ. ქაღალდი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის ჩვენი მოწყალის კელმწიფის ჭირი მოგვეცეს მათს მონათ მდივანბეგს ა ბ ა შ ი ძ ე ს ნ ი კ ო ლ ო ზ ს და ა ბ ა შ ი ძ ე ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს.

მერმე მე მდივანბეგი ნიკოლოზს ამას მოვახსენებ: მოგენსენებათ, მოხუცებულების უამში მიწვენილი გახლავარ და ჩემზე სიკუდილი მსწრაფლია. ჩემი ძმისწული ჭაიხოსრო გახლავს და მუდამ სნეულობს. არც არავინ ჩვენს ქვეყანაში გვეგულება ასეთი ჩვენი ყმა რომ ჩვენი ოჯახის ამბავი იცოდეს. და მტრისაგან როგორ აოხრდა ჩვენი

ქვეყანა, ისიც მოგეხსენებათ; თუ რამ თქვენი წყალობა წიგნები გვქონდა, იქ დაგვეკარგა.

ახლა თუ ვინმე თქვენს საბძანებელში და სახელმწიფოში ჩვენი მოდავე ვინმე გახლდეს და იყოს — ან დიდებული თავადი და ან საბატო კაცის შვილი, ან აზნაურშვილი ან გლეხი, ან სამღვდელი და ან საერო ჩვენი მოდავე იყოს ვინმე, ან სისხლზე ან ვალზე, ან მამულსა და ადგილსა და ყმაზე, ან მიწასა და წყალზე, ან მთასა და ბარზე, ან გვემართოს ვისიმე, ან უსამართლოთ გვეჭიროს ვისიმე, თქვენს უმაღლესობას მოხსენდეს და გელაპარაკოს სამართალში, რომ ჩვენს სიცოცხლეში ჩვენი საქმე ჩვენზე გავწმინდოთ რომ ჩვენმა ძმამ და შვილმა და შვილისშვილმა ჩვენს სიკვდილს უკან ჩვენ გინება აღარ დაგვიწყონ და ავათ ხსენება.

ამ წყალობას ვითხოვთ, რომ თქვენი უმაღლესობისაგან ერთი ოქმი გვებოძოს, რომელიც თქვენი ნება იყოს ამ საქმეზედ, ეს მოწყალება დაგვემართოს. ამიტომ გავბედეთ ეს მოხსენება, რომ ჩვენს ძმასა და შვილებს ჩვენს სიკუდილს უკან აღარავინ ედაოს. დეკემბერს 2, ქორონიკონს უპ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ქართლისა და კახეთისა თავადაზნაურთა და გლეხთ ასე უამბეთ. მერე ამ არზით მდივანბეგს ა ბ ა შ ი ძ ე ს ნ ი კ ო ლ ო ზ ს და ა ბ ა შ ი ძ ე ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს რომ ასე მოუხსენებიათ, რომელსაც თავადსა, აზნაურსა თუ გლეხს ამათთან სადაო და სალაპარაკო გქონდეს, ჩვენს სამართალში ელაპარაკენით და სამართალი მიიღეთ. როგორც ამ არზით მოუხსენებიათ, ვისაც სალაპარაკო გქონდეს, სადაოდ ნულარ დააგდებთ. დეკემბერს ივ, ქორონიკონს უპ.

ბეჭედი: ქნარს მიეცეს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ე რ ე კ ლ ე .

ქ. ბატონო ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო ო თ ა რ ! ამ საქმეზე ერთი შენი აზნაურიშვილი გაგზავნე და შენს სასარდლოში ყველგან ასე შეატყობინე თავადთა და აზნაურთა და გლეხთაცა გ ო რ ს ა , ქ ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს ა ... * ს უ რ ა მ ს ა და გაღმა საციციანოსაცა, რომ ეს არავინ თქვას: არ შეგვიტყვიანო, ყველამ ასე იცოდეს, ვინც ამათსავ სიცოცხლეში არ ედაღება და არ გაიტანს, ამას უკან ამათს ძმებსა და შვილებს რომ ედაოს, სამართალი აღარ მიეცემა. დეკემბერს ით, ქორონიკონს უპ.

ქ. თუ ვინცობა არის, ასეთს კაცს სადაო ექნება რამე, რომ ამ

* ერთი სიტყვა არ ირჩევა.

ქვეყანაში არ იქნება, მასუკან მოვა და მასუკან წაედევება და ან წიგნი ვისმე ექნება დაკარგული და მასუკან იპოვნის, ამათ სამართალი მიეცემათ, როგორც მოსამართლე მიხვდება და განსჯის. თუ სამართალი არგენს, არგენს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე.

169. . არზა ივანე ლანჩავაშვილისა მორიგის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1702 წ. 20 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1325. დედანი. ქალაღი. 20,7×15,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახზარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ზ ა ზ ა ა მ ი -
რ ე ჯ ი ბ ი ს ყ მ ა ს თ ი ღ ვ ე ლ ს ლ ა ნ ჩ ა ვ ა შ ვ ი ლ ს ი ვ ა ნ ე ს .

ღვინობისთვის მორიგე გახლავარ. ღვინობისთვეში ვერ გიახელ
მორიგეში, ამის მიზეზით რომ ძმა მომიკვდა და იმის დამარხვას მო-
უნდი, ვერ მოვიცალე და მიცვალეზულს ვერ უმტყუენე, რომ ჩემს მე-
ტი პატრონი არავინა ჰყავდა. ახლა ამ თვეში გახლავარ თვის გასათა-
ვებლათ. ახლა მარბევლები წასულან.

გვედრები, ღმერთი გაგიმარჯვებს, შებრალება მალირსეთ და
ოქმის წყალობა მიყავით, რომ არ დამარბიონ. დეკემბრის ით, ქორო-
ნიკონს უპ.

ღვინობის წინა თვეს თქვენის ჰირის სანაცვლო შეიქნა ჩემი ძმა.
იმ თვეს დავაკლდი. და ეს ქრისტეშობის თვეს ვიხდი. ერთი საწყალო
გახლავარ, ღმერთს აპატივეთ, ნუ დამარბევთ.

ეს წერილი მუხალგათ მომირთმევია.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მინბაშო ბეჟან! მერე ამ არზის პატრონს
თუ წლეულ ძმა მოჰკდომია, ამას ნუ დაარბევ. და თუ წელს არ
მოჰკდომია, უნდა რომ და[ა]რბიო. და თუ წელს მოჰკდომია, ვერ
დაარბევ. ამ თვეშიაც თვე უნდა გადაიხადოს. დეკემბერს კ, ქორონი-
კონს უპ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლე.

1708 წ. 7 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1442. დედანი. ქალაღი. 20,8X12,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი. ხაზით (—).

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მათს მონათ ერთობით
მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ს მოგვეცეს.

ამას მოვახსენებთ: როდესაც ჩვენი მამაპაპანი ს უ რ ა მ ს გ ხ ლ ე-
ბიან, იმ დღიღამ იმ ჩვენს მამაპაპათ დ ა მ ღ ა წ ა შ ვ ი ლ ი ს ა გ ა ნ
მამულიც უყიდნიათ სასაფლაო და საყდარიცა, რომ წერილი აცხა-
დებს. იმ დღიღამ დღევანდლამდის არცავინ გვდავებიან და არცავინ
ჩვენთან სადაოდ საქმე ჳქონიათ. საყდარი დაქცეული ყოფილა და
პაპათ ჩვენებს თავი მოუდგამსთ და გაუახლებიათ.

ახლა ბ ე ბ ი ა შ ვ ი ლ ე ბ ი და ორიოდ კომლნი კიდევ სხვა კაც-
ნი მისულან თავიანთ თავად და იმ საყდრიღამ ჩვენის მამა-პაპათ სა-
ხელი გამოუქცევიათ და საყდარიც წაუტრთმევიათ.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას განაძლიერებს, ერთის ოქმის წყა-
ლობა მოიღვეით ბ ე ყ ა ნ მოურავს და მროველზედ, სამართალი და
საბუთები გაგვისინჯონ და რომელიც სამართალი ღმერთმან დაანახ-
ვოსთ, წერილით მოგახსენონ. და იმათის მოხსენებულის მიხედვით
თქვენგან სამართალი გვეღირსოს. იანვრის ჯ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ყოველად სამღვდელოვ მ რ ო ვ ე ლ ო ი უ ს ტ ი ნ ე და ამი-
ლახვარიშვილო სურამის მოურაო ბ ე ყ ა ნ მინბაშო! მერმე ამ არ-
ზით ეს მურვანიშვილები რომ ასე ჩივიან, თქვენ მიდით სურამს, მოიკი-
თხეთ და რაც შეიტყოთ, ღმრთის წინაშე ჳემმარიტებით მოგვეწერეთ:
ღმრთის გულისათვის ამ საქმეზე ბეჯითნი იყავით. იანვრის ჯ, ქორო-
ნიკონს უპა.

ბეჳელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იუღონ ი რ ა კ ლ ი ს ა გ ა ნ.

171. არჯა ნოდარიშვილისა სოფლის აშენების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 247. დედანი. ქალღი. 22×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახპარია მიმეგ.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი მოსცეს ნოდარი-შვილს გიორგის, იმის შვილს იოსებს და როსტომს.

ჩვენო კემწიფევე, ნაფარეულსა და გრემს შუა ორი-სამი სასოფლო ალაგი არის. და ზურაბის ჩალის ბოლოში ქუდურზედ რომ საყდარი დგას, თუ თქვენი ნებაც იქნება, იქ სოფლის აშენება გვინდა. ათს კომლს კაცს თავის ცოლ-შვილით და საქონლით ჩვენსას მოგართმევთ და თქვენს ყმათ იქ დავასახლებთ, იქ სოფელს ავაშენებთ, ყმანი თქვენი იყვნენ, ვინც იქ დავასახლოთ და სახელოთ ჩვენ გვიბოძეთ.

სხვა კაცნიც ბევრი გვეყვანან შემოპირებულნი და თქუენის დოვლათით წლამდის მგონია ორმოცამდის კომლი დასახლდეს. ყმანი თქვენი იყვნენ და სახელოთ ჩვენ გვიბოძეთ, თქვენიც შესამატი იქნება და ქვეყნისაც და მტრის ფეხის მოსაკვეთიც იქნება. ის კაცნი ჩქარობენ რომ ამ ზამთრობით სახლები მიუშაონ, ზაფხულში გუთნებს ვერ შორჩებინან. და რაც ინებოთ, ახლავე გვიბძანეთ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, დაგვიანება არა სჯობს. იანვრის 8, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო! მერე თქვენ რომ ასე მოგიხსენებიათ, ჩვენ ამისი ყაბული გვაქვს. თქვენ ამ ზამთრობით ის კაცნი მიიყვანეთ, ამუშავეთ, რაც შეიძლონ ამ ზამთრობით. და ღმერთით როდესაც ჩვენ იქ გამოვალთ, იმ ადგილს ჩვენ გავსინჯავთ და როგორც მუნასიბი იქნება, იმ რიგად მოგიხაზავთ და დაგაყენებთ. იანვრის 8, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიწმობს ღედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

1788 წ. 18 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 200. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[176v] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ძის გიორგის
პირი მოსცეს ნატყვევარს ფეიქარს სვიმონასა.

ჩემო მოწყალე! ორი წელიწადი თეთრის ზღვის პირზედ ლათა-
ხია თათარს ვყვანდი. სხვაგნით რომ არა მეშველა რა, ღმერთმან ეს
მამაგონა; ერთს ქრისტიანეს [177] ბერძენს შევეხვეწე და უთხარი
მე ქრისტეს საფლავის ყმა ვარ და შენის ქრისტეს სიყვარულისათვის
მიშველე რამე. ღმერთმან დაუმადლოს, ეს სიტყვა რომ უთხარი, ამა-
ზედ დიდათ მოიწადინა და მიხსნა, გამამიშო და თქვენის ბედნიერო-
ბით ამ საქრისტიანოში მოსვლა მეღირსა.

ჯერ ერთი ესე, რომ ნატყვევარი გახლავარ და ნატყვევარის გან-
წესებაც ხომ კარგად მოგეხსენებათ; მეორედ ესე, რომ ქრისტეს საფ-
ლავის სახელობით იმ ქრისტიანისაგან დახსნილი გახლავარ.

რადგან ქრისტეს საფლავის საყმით მეურვე თქვენა ბძანდებით,
ამისთვის გვედრებით თქვენად სადღეგრძელოთ, ერთი ასეთი ოქმი
მებოძოს, რომ ჩემი გათვისება სხვამ არამ კაცმა არ მოინდომოთ. და
ჩემი შეძლებისამებრ ქრისტეს საფლავს ვმსახურებდე საუკუნოდ და
თქვენის შვილების მლოცავი ვიმყოფებოდე. იანვრის 8, ქორონიკონს
უპა.

თავში

ბატონი შვილი გიორგი ვიბრძანებთ ამ არზის პატრო-
ნო. რადგან პატარა დაკარგულხარ და შენს ტყვეობაში შენი თავი
იერუსალიმისათვის შეგიწირავს და რომელსაც ბერძენს შენ დაუხსნი-
ხარ და იმასაც ნება მოუციია იერუსალიმის შეწირვისა, მისის სიმაღ-
ლის ბატონის ბძანებაც ისე არის განწესებული: რომელიც ტყვე ძოვა,
ვისთანაც უნდა მივა. შენ უცოლშვილო კაცი ხარ, მხოლოდ შენი თავი
იერუსალიმისათვის¹ მიგიერთმევია², შენთან საქმე არავის აქვს, შენც
იერუსალიმის ყმებში უნდა იყო და შენის შეძლებით მსახურო იერუ-
სალიმსა, უბრალოთ უსამართლოთ ვერავინ შეგაწუხებს. იან[ვრ]ის 8,

ქორონიკონს უპა. გორგი

¹ იელუხარიმისათვის. ² პარავის.

1708 წ. 19 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9861. დედანი. ქაღალდი. 34,7×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ჯ ა ვ ა ხ ი ს - შ ვ ი ლ ს დ ი მ ი ტ რ ი ს.

ჩემო კელმწიფევე, თუ არ გამჭირებოდა, ღმერთსა ვფიცავ, რომ თავს არ გაწყენდი. მაგრამ გამიჭირდა და ამისთვის ვჩივი. ერთი ნიკოლოზ ჯავახისშვილის მამული, გოშპარის მამული, სვიმონის მამული და ნაბერლი შვილისა და ერასტის მამული — ამ ხუთის კაცის მამული სულ მაგათ უჭირავსთ. უფროსი კაცის შვილი მე ვარ და უმცროსისა ეგენი. შეყრილობის წიგნიცა მაქვს. მაგრამ ამაებს არ ვედავები. ღმერთმან მოახმაროსთ.

მაგრამ ამას კი მოგახსენებთ, რომ იმ განაყოფების მამულში ციხე აავეს, ჩემს კაცებსაც უმუშავნიათ, და თუნდა არც კი ემუშავნოსთ ჩემს კაცებს, მაინც რადგანც ამდენი მამული იმათ უჭირავსთ, ამაგიც რომ არა მქონდეს, უფროსის კაცის შვილი მე ვარ. და გვედრები რომ ერთი კოშკი და ერთი სახლის ალაგი მიჭირავს და ნიადაგ მაწუხებენ, რომ დაგვანებო, — იმის წყალობა დამემართოს, რომ ეს კოშკი და ერთი სახლის ალაგი დამანებონ, რომ დავდგა.

ამას გარდა არც მთის სალბაშს მაძლევენ და არც საბალახის წილს მიღებენ. ამის მეტი არა არის რა.

უძმო, უშვილო, მარტოხელი გახლავარ და თქვენს კარზედ ვგდივარ, იმათ რომ მიბრწყვონ¹ და დამჩაგრონ, თქვენ არ უნდა მიყოთ, ყური უნდა მიყოთ, ყური უნდა მომიგლოთ, თქვენს მეტი პატრონი არავინა მყავს.

გვედრები, რომ ეს ერთი კოშკი და სახლის ალაგი დაანებებინოთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს; და რაც ჩემი წილი სალბაში და საბალახე იყოს, ისიც მოაცემინოთ. თუ არადა, თქვენთვის მაინც ნუ დაჰკარგავთ — ნურც მთასა და ნურც ყმასა და ნურც მამულს. რადგანაც ამ ხუთის კვამლის კაცის მამული მაგათ უჭირავსთ, ეს მე დამანებონ და იმაებს აღარ ვედავები. თქვენი ოქმიცა მაქვს, მაგრამ მაინც არ მანებებენ. ერთი დედა მყავს, ერთი ცოლი და ორი ობოლი და მყავს; თუ ამასაც არ დამანებებენ, რა ვქნა, სად წავიდე, საქმე მიჭირს და მიშველე რამე. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ერთი იასაულის წყალობა მიყა-

¹ მიბრწყვონ.

ვით, რომ ესენი დამანებონ თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. იანვრის იღ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ო ბ ე ც ი ა ვ! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, შენ უნდა ამის განაყოფებს ასე გამოუცხადო, რომ ეს ერთი კოშკი და ერთი სახლის ალაგი ამას დაანებონ არა იქნება რა, მაგათაც ხომ სამყოფი კოშკები დარჩებათ. ეს ამასაც ამბობს, რომ ხუთის განაყოფის მამული იმათ უჭირავსთო, ეს დამანებონ და იმას აღარ ვედავებო; და თუ არ დაანებებენ ამ კოშკსა და სახლის ალაგს და ამაზედ ილაპარაკებენ, მასუკან ეს ლაპარაკს დაიწყებს და სამართალი მიეცემა, ისი სჯობს რომ ამაზედ აღარ ილაპარაკონ და ეს ერთი კოშკი და სახლი დაანებონ. იანვრის ით, ქორონიკონს უპა.

შენ უნდა ეს კოშკი და სახლის ალაგი ამას მოაბარო; და თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ. ასე ვთქოთ, რომ სწორეთ თქვენი იყოს. ეს ერთი კაცი არის, ამისი მანდ დგომა ხომ თქვენი შესამატი არის. მე გირჩევბ, რომ ეს ამას დაანებოთ, თორემ არამც უფრო სამართალში შემოგვივადესთ და უფრო ბევრი გაიტანოს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთას მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ჩვენ, ი ვ ა ნ ე თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ი, ამ ოქმის იასაული ვიყავით. ერთი კოშკი და ერთის სახლის ალაგი დაქანებეს დიმიტრის ჯავახიანთ ბატონის ბძანებით. დაიწერა მარტის ი, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: მონა ღთისა თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ო თ ა ნ ე.

ქ. ჩვენ, მ ე ფ ე ს რულიად ქართლისა, კახეთისა და სხვათა გიორგი კურთხეულის მეფის ბატონის მამისჩვენის ბძანებისა ამას ვამტკიცებთ. ოქტომბრის კ, ქორონიკონს უპა.

მეფე
გიორგი

174. არზა ზირთველ თუგანიშვილისა შმის ბაჰრის თაოგაჰე
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 20 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 17. საბუთი № 181. ქალაღი. მხედრული.

[182v] ღმერთმან საქართველოს მეფის ძის და უფლისწულის გიორგის კირი მათს მონას თუშანის შვილს ბირთველს მოჰსცეს.

თქვენი წყალობა აქ ჩემი კაცნი ბ ა რ ხ უ დ ა რ ა შ ე ი ლ ე ბ ი
გახლავან ა ბ ე ლ ა და ა რ უ თ ე ნ ა. აბელას თქვენთვის არზით მო-
უხსენებია: ჩემს ძმას არუთენას მინდა გავეყარო და თქვენც ოქმი-
გიბოძებით ამათის გაყრისა.

ჩემო ხელმწიფევ, მეც თქვენი მონა გახლავარ და ჩემი კაციცა.
მაგრამ თუ გაყრა არის, მე უნდა გავყარო ესენი. და თუ მორიგება:
იქნება, კიდევ მევე უნდა მოვარიგო. ჩემს კაცთან ვის რა საქმე აქვს.

წყალობას ვითხოვ, ის ოქმი დააყენოთ, თუ მე მოვარიგე და ან
სამართლიანად გავყარე, რომ არცერთს მხარეზედ ნაკლები საქმე არა
მოვანდინო რა, რომ რაღა სიტყუა ექნებათ და თუ მე ვერ მოვარიგებ
და ან ვერ გავყრი, მამაჩემს გ ი ო რ გ ი ს დავიბარებ და ის, დიალ,
კარგად და სამართლიანად ან მოარიგებს და ან გაყრის. ჩემს ყმებს
აქვს რამე, ისიც ვიცი; და არა აქუსთ რა, ისიც კარგად ვიცი. იანვრის
ით, ქორონიკონს უმა.

თავში

ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებია, შენის ყმის ეხტიარი გაქვს, რო-
გორც გინდოდეს, სამართლიანად ისე გა[ა]რიგე. ჩვენო იასაულებო,
ხელი აიღევით. იანვრის კ, ქორონიკონს უმა.

სამართლიანად და კარგად, [ა]სე უნდა გაურიგო.

175. არზა ბივი შიიააშვილის გამოსაღების თაოზააზი
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1708 წ. 25 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1828. დედანი. ქალაღი. 21,4×10 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად აბზაცების ბოლოს ნახმარია ორი წერტილი ხაზით
(:—).

ქ. ღმერთმან ყოვლად ბედნიერის მე ფ ი ს ძ ი ს ი უ ლ ო ნ ი ს
ქირი მოსცეს უ მ ი კ ა შ ე ი ლ ს გ ი ვ ი ს.

მერმეთ ამას მოგახსენებთ: მთელ მე ჯ უ რ ი ს კ ე ვ ზ ე მოკი-
თხული ბძანეთ, თუ ან მამაჩემს და ან მე კულუხი გამამრთმეოდეს.
შ ა ნ შ ე ე რ ი ს თ ვ ი ს ა და დ ა ვ ი თ ი ს წყალობის წიგნიცა მაქვს,
და ახლა კიდევ ეს ერისთვის შვილები უფრო შეწუხებულნი გახლდნენ,
მაგრამ არც მაგათგან გამომრთმევი.

ახლა ნაზირი კულუხს მაწუხებს. გეგედრებით, რომ ერთი ოქმი მი-
ბოძოთ. ერისთვიანთ დროს არ გამომრთმევი და არც ახლა გამომერ-
თოს. იანვრის ე, ქორონიკონს უმა.

თავში

ქ. ბატონის შვილი იულონ გიბრძანებთ ულას შვილს ნაზირო იოსებ! მერე ამ უმეკას შვილს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული ჭეშმარიტი იყოს და კულუხი არ გამორთმეოდეს, ნურც ახლა გამოართმევ. იანვრის კე, ქორონიკონს უპა.

ქ. თუ გათარხნებული არის და ან წიგნები აქვს, დაეხსენით.

ბეჰედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

176. არზა ავალ ავალიშვილისა შმის თაოგაჰ
გიორგი ბატონიშვილის ოპმით

1708 წ. 10 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1446. დედანი. ქაღალდი. 21,5×11,3 სმ. მზედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქირი ავალის შვილს ავალს მოსცეს.

ამას მოგახსენებთ ჩემო კელმწიფე! ამისთანა უსამართლო არავის დამართებია, რომ მე დამემართა; ოცდახუთს თუმნად ხომ ის კაცი მყვანდა აყვანილი და ორთუმანახევეარიც განაჩენზედ დავხარჯე. ეს თეთრიც დაკარგული მაქვს და არც კაცი მეძლევა.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთი ოქმი მიბოძეთ ამილახვარის შვილს ბეჟანზედ, რომ ჩემი კაცი მომაბაროს. და თუ სიტყვა აქვს რამ, დავითის შვილს ბეციას ვარისს ედაოს. ამ წყალობას ვითხოვ. თებერვლის თ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბატონის შვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო ამილახვარის შვილო მინბაშო ბეჟან! მერე ამ ავალის შვილის ავალი[ს] საქმე შენ უნდა გაურიგო. ამას ეს თეთრიც რომ დავეკარგოს და კაციცა, ხომ უსამართლო იქნება. ეგ კაცი ამას მოაბარე. და თუ სიტყვა აქვს რამე, დავითის შვილს ბეციას ვარისს ელაპარაკოს. თებერვლის თ.

ქორონიკონს უპა.

გიორგი

1798 წ. 12 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 720. დედანი. ქალღდი. 21×10.5 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მე ფის ძის გიორგის ქირი
სიღნაღი დამ მარადის თქვენს მლოც[ა]ეს ტერ-არუთინას
მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ: ერთი ტყე ეყიდათ, სამის კაცის ხელი გამოეფ-
ლო, მეოთხეთ მე ვიყიდე, ათი წელიწადია ტყე გამიტეხია, ვენახი და
ბაღჩა ამიშენებია.

ახლა ამას გევედრებით: ერთი ოქმი გვიბოძეთ ან მამული დამ-
ნებდეს ან რაც ჭაფა და ხარჯი წამსვლია, ის მამცენ თქვენის შვილების
საღლეგრძელოთ.

ოქმი ხიზიყის მოურავზე გვიბოძეთ, რომ უსამართლო არ დამე-
მართოს, ხუთასი ადლი შესაღობავი არის. ფებერვლის ია, ქორონიკონს
უპა.

თავში

ქ. ბატონო ქიზიყის მოურავო ზაქარია ე და ნაცვალო ნა-
რი მან. მერე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, სამს კაცს უწინ
უყიდნია და მეოთხე მონასყიდე ეს არის და ამდენი ჭაფა უნახავს და
ხარჯი მოსვლია და, დიად, უსამართლო იქნება, რომ ამას ეგ მამული
წაერთვას. ამის საქმე კარგათ სამართლით გაშინჯეთ, და ან თავისი ნას-
ყიდი მამული დაანებეთ და ან რაც ფასი გასვლია და ან მაგის კეთება-
ზედ დახარჯვია და ჭაფა უნახავს, ესე[ე]ბი ყველა უკლებრივ მიაცე-
მინეთ და მაშინ კელს აიდებს. თუ არადა, ამას მამული არ წაერთმევა.
და ამისი საქმე ასე სამართლით გაურიგეთ. ფებერვლის იბ, ქორონი-
კონს უპა.

გორგი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1407. დედანი. ქალაღი. 20,8×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აბზაცების ბოლოს ნახმარია ორ-წერტილი ხაზით (—).

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მარადის მათს მლოცველს და ყმას, სიღნაღს მოსახლეს, ყაზახელს ტერ-არუთინას მოსცეს.

ჩემო მოწყალო! მოგესხენებათ, რომ სიღნაღელთ ებძანათ უმაღლესობისაგან: სიღნაღს უმამულოდ არ გაუშვებო. მე ერთი ტყე ვიყიდე და გავტეხე, ვენახათ და ბახჩათ ავაშენე.

ჩემს უწინ სამგზით სხუასა და სხუას კაცს ეყიდნა ეს ტყე და ვერ გაეტეხათ. მერე მესამის მონასყიდისაგან მე ვიყიდე და სიმწუხარით გავტეხე და თქუენის ბედნიერობით ბახჩა და ვენახი ავაშენე. ამისი მოწამე მთელი ქიზიყი და სიღნაღელნი გახლავან.

ახლა ამ მამულს ზაქარია მოურავი მართმევს! ამ მიზეზითა: პირველს გამსყიდავს ალხანაშვილს რომ გაუყიდნია, თავისი არა ყოფილა, ქურდაშვილისა არისო. ეს ქურდაშვილი იმ ალხანაშვილს ედავება. ამისთვის ჩემი გაკეთებული ნასყიდი მამული მერთმევა.

ახლა ჩემი ვედრება ეს არის, რომ თქვენად სადღეგრძელოდ ეს ჩემი ნასყიდი მამული არ წამერთვას. და თუ ქურდაშვილს ალხანაშვილთან სიტყვა და საბუთი ჰქონდეს რამე, მამული, დიად, მრავალი სხუაცა აქუს. თუ ჩვენი მოწყალის ნებაც იყოს, მაგიერი სხუა მამული მისცეს. მეც თქუენი ყმა გახლავარ და ჩემი მამულიც თქუენი არის.

თქუენის შვილების სადღეგრძელოდ სამართალი მაღირსეთ და უსამართლობით ჩემს თავს ნუ დააკარგვინებთ. თებერვალს ე, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ქიზიყის მოურავს ზაქარიას ასე უამბეთ: მერე ამ ტერტერას ასე, რომ მოუხსენებია, ეს ტერტერა მეოთხე მონასყიდე არის მაგ მამულისა. ამას სამართლით არ წაერთმევა, ამისთვის, რომ სამჯერ სხვაგან გასყიდულა და მეოთხეთ ამას უყიდნია;

1 მართებს.

და ასეც ამბობს, რომ დიდი ჯაფა და ჰირნახული მოსვლოდეს. თუ კი ქურდაშვილისა იყო, სამჯერ რომ გაისყიდა, მაშინ რატომ არ ეღაფა.

მაგ ალხანაშვილსაც აქვს მამულ? და თუ ქურდაშვილს სადაო აქვს ალხანაშვილთან, მანდ შენთან ალაპარაკე და სამართალი შენ მიეც. და თუ მანდ ვერ მოარიგო, თავანთის მოწმებით აქ ჩვენს სამართალში გამოგზავნე ალხანაშვილიცა და ქურდაშვილიცა. ამ ტერტერას დაეხსნან და ნუ აწუხებენ, ამასთან საქმე არავისა აქვს. ფებერვლის იბ, ქორონიკონს უპა.

ქ. ამ საქმის გადაწყვეტის ოქმი ქურდაშვილის პაატა მზარეულისათვის გვიბოძებია. ისე უნდა გარიგდეს. ამ ტერტერასთან საქმე არავისა აქვს ამ მამულის სადაოზედა.

ბეველი: ქნარს მიეცეს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

179. არზა გიორგისა მამულის თამაზაზ დარეჯან დედოფლის ოქმით

1798 წ. 14 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 10283. დედანი. ქალალი. 28,4×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ჰირი ნასაღჩიბაშის ნაიბს გიორგის მომცეს.

მერე ამას მოვახსენებ თქვენს სიმაღლეს: ჩემი და ციციანთ დავა კარგად მოგეხსენებათ, რომ თქვენს ტახტზედ სისხლი დაღვრილი არის. ჩემი მიწისა და წყლის დავაზედ არა ჰქონიათ და არა აქვსთ. მანამდის მამკლევდენ, ეს უნდა ვთქვა: ალექსანდრეს არ აუღია, დედოფლის შვილს გლახას არ აუღია, ქალანთარს არ აუღია, დემეტრე ციციშვილს არ აუღია, ზაქარიას არ აუღია და თითუან მოურავს არ აუღია. რაც ახლა მძლავრებით არ ჩადგა და მე ჩაუქერ.

ამ დავას ბედნიერს კელმწიფესთანაც ვლაპარაკობდით ამ ათის დღის წინათ. ახლა გაეგონე, რომ ოქმი გიბოძებიათ.

კელმწიფე! თუ არ მიწყრებით, ეს ოქმი არ უნდა გებოძებინათ და თუ მიწყრებით, ღმერთმან ნურც სიცოცხლე მამცეს.

ვევედრები თქვენს ღთიურს მოწყალეებას, რომ ერთის ოქმის წყალობა დამმართოთ, რომ ის თქვენი ნაბოძარი ოქმი სამართლამდის დააყენოთ. სამართალში ვილაპარაკოთ და ღვთის მოწყალეობისაგან ვგონებ სამართლით მე დამრჩეს და ნება სამართლისა. ფებერვლის იდ, ქორონიკონს უპა.

ქ. ამილახვრის შვილო მინბაშო ბეჟან! მერე ამ არ-
ზის პატრონი საფიჩხულეზედ რომ ლაპარაკობს, ჩვენ იმას საქმეზედ
ოქმი მოგწერეთ. ის ოქმი აქამდის მოგსლოდეს, თუ ან მოგივიდეს,
ამ ოქმის ძალით ველი აიღე: ამისთვის, რომ ეს მაგ საფიჩხულეზედ
სამართალში ლაპარაკობს. მარამდინ ეგ საქმე გაიჩხრიკებოდეს, ველ
აიღე. ფებერვლის იდ, ქორონიკონს უპა.

ორი ბეჟელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

180. არჯა კაციი ფავლენიშვილისა შავ-მამულის თაოგაჲ

ინაქლე II-ის ოქმით

1793 წ. 16 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5566. დედანი. ქალაღი. 33,5X20,7 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი ფ ა ლ ვ ე ნ ი შ ვ ი ლ ს
კ ა ც ი ა ს მომცეს.

ამას მოვახსენებთ: აპრილში თქვენს შვილს იულონს ვეახელი. იმ
ჟამად იულონ ბატონიშვილი საქმეში გახლდათ და რომე-
ლიც საქმე მიბძანა, მარიამობის თვემდინ იმ სამსახურში გახლდი. მე-
რე მარიამობის თვეში თქვენი რისხვა მივიდა ერისთავიანზედ და ბა-
ტონიშვილიც ქართლს მობრძანდა და რაც სამსახური თქვენის
ბრძანებით მიბძანა, სულ ამისრულებია. მერე თქვენი უმაღლესობაც
გორს მობძანდა. და დავით მეფის კაცი მოდიოდა და მუხრან
ბატონიშვილთან წიგნი მოჰქონდა; ის კაციც დავიჭირე, კელშეკრული
მოგართვით და იმასთან მოწერილი წიგნიც მოგართვით. და თქვენგა-
ნაც წყალობის იმედი მებძანა და ამ სამსახურის მაგიერად თქვენის
ბძანებით ტყვიავს ერთი კომლი გლეხი და ერთი საკომლო მა-
მული ბატონიშვილმა იულონმა მიბოძა.

ამ ზაფხულს ტყვიავი რომ ქაიხოსრო ლევანიშვილისათვის
გეთხოვებინათ, ჩემ მტრებს შემოვებეზლებინე, რომ ფალვენისშვილმა
ორი კომლი კაცი და ერთი საკომლო მამული წაართვაო. მე, რომე-
ლიც ზემოთ მომიხსენებია, ამ საქმით მჰყერია და თუ ტყვილს მოვან-
სენებ, ბატონისშვილს იულონს უბძანეთ და იმისგან მოიხსენეთ.

აწ ვედრება ეს არის: იმ ყმასა და მამულზედ ველი აგვიმართეს და
ორმოც კოკა ღვინოსაც სხვასა გვთხოვენ. ათი კოკა ღვინო ოსისა გვედ-
ვა, ის წაგვართვეს და იმ ოცდაათის კოკისათვის გვალბნებენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, გაკითხვა გვაღირსოთ და მტრის ენით
ნუ შეგვიბუზღიებთ. ჩემო კელმწიფე. ფებერვალს ვ, ქორონიკონს
უპა.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ტყვიავის მამასახლისო ჩ ი ქ ლ ა ძ ე გ ო -
გ ი ა ვ და ქ ა რ ე ლ ო გ ლ ა ხ ა ვ! მერე ამ არზით ფავლენისშვილი
კაცია რომ ასე ჩივის, ჩვენ რომ ქ ა ი ხ ო ს რ ო ა ბ ა შ ი ძ ე ს ტყვიავი-
ვი ვათხოვეთ, როცა იმის ოქმი დაუწერეთ და მივეციო, რაც იმ უამად
ჩვენი სახასო გლენი კაცი ტყვიავში იყო, ის ვათხოვეთ. იმ წიგნის მი-
ცემას უწინ ტყვიავში ჩვენ მიგვიცია ვისთვისმე მამული თუ ჩვენს
შვილს იულონსა, იმასთან ქაიხოსრო აბაშიძეს და იმის სახლობას საქ-
მე არა აქვს რა. ამეებზედ თქვენ სადმე აწუხებთ, ხან რას ლაპარაკობთ
და ხან რასა. რაც გამოგერთმოსთ, ისიც უკანვე მიეციოთ და კელი
აიღევიოთ, უბრალოთ ნურავის აწუხებთ, თორემ ჩვენი საწყენი იქნება.
და თუ ვისმე ან ჩვენგან არ მისცემოდეს და ან ჩვენის შვილის იულო-
ნისაგანა და თავის თავად ან იპარევედეს და ან მძლავრობით ეჭიდებო-
დეს, ის ჩვენ მოგვახსენეთ და ავათაც მოვეპყრობით და ისე გამო-
ვართმევთ. ფებერვლის იე, ქორონიკონს უპა.

რომელიც წიგნი ქაიხოსრო აბაშიძეს მე მივეც, ის წიგნი მე ჩამო-
მიტანეთ და თუ იმაში დაჰკლებია რამე, ჩვენ სხვაგანიდამ შეუსრუ-
ლებთ; და გაცემულს მამულებს კი დაეხსენით. თუ ეგ წიგნი ვერ გა-
მოგზავნოთ, პირი მაინც გამოგზავნეთ მაგისი, რომ შევიტყოთ როგორ
მიგვიცია.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით ნიკოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

181. არზა იუსტიინე მროველისა გამოსალაგის თაოგაზა
პახტანა ბატონიშვილის ოპით

1798 წ. 16 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 359. დედანი. ქალაღი. 16,8×11,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი ს
ჭირი მოსცეს მათს მარად მლოცველს მ რ ო ვ ე ლ ს ი უ ს ტ ი ნ ე ს.

ხ ა რ ე ბ ა შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი მღვდელს ა ბ ი ს ი ს ოფელი
მივაბარე სანახევროთ, რაც ეშოა, შუაზე უნდა გაეყო. და თორმეტი
მინალთუნი თუთრი უშდგია და ოცდაოთხი კოღი პური. ახლა არას

იძლევა. და რადგან თქვენი ყმა იყო, ჩვენგან ძალა არ დაიტანებოდა.

წყალობას ვითხოვ ერთი ოქმი მებოდოს იმის მოურავზე, ნახევარი გამომირთოს და მომცეს.

მე იმერეთს გახლდი და ცოლ-შვილით აყრილიყო და შინდის [ს] გხლებოდა და ეს თეთრი და პურიც მაშინ წაეღო. თებერვალს ი, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ ტ ა ნ გ გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე ა ღ ლ ა თ ა ნ გ ი! მერე მის ყოვლად სამღვდელს მროველს იუსტინეს ხარებაშვილის გიორგის მღვდლისათვის აბისის სოფელი რომ მოუბარებია სანახევროთ, რაც იქილამ ეშოვნა, შუა უნდა გაეყოთ. ახლა რაც უშოვია, აღარას აძლევს. სამართლიანის საქმით გამოურთვი და მოეც.

თუ სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენო[ს]. ფებერვლის ივ, ქორონიკონს უპა.

ბეკელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტიცებ მეფის ძეობით.

182. არზა ზურაბ თუშანიშვილისა შვის თამაზაზი გიორგი ბატონიშვილის ოჯახით

1798 წ. 19 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2805. დედანი. ქალაღი. 22X11,5 სმ. მხედრული. ალაგ-ალაგ ნახმარია თითო ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გიორგის ჭირი მოსცეს მათს მონას ზ უ რ ა ბ თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს. ჩემო მოწყალევე, ტყვეობილდამათოა სახელობით კაცი გიახლათ და თავის ნებით ჩემი ყმობა მანდომა და რაც შემძლებოდა მეც ხელი გაუმართე და სარჩოს გზაზე დავაყენე. ყმობის წიგნი დამიწერა და ბედნიერმა კელმწიფემ ალაპარაკა ის კაცი და წიგნიც დამიმტკიცა.

შემდგომად ის ტყვეობიდან მოსული კაცი თქვენ მოგეკითხათ: თქვენც ალაპარაკეთ ის კაცი და იმისგან მოცემული წიგნიც ი ვ ა ნ ე ა ბ ა შ ი ძ ი ს კელით მოგართვით და გასინჯეთ. ახლა მე ხომ აქ გახლავარ და ან ტ ო ნ ს ა ვ ა ლ ი ს შ ვ ი ლ ს ის კაცი დაურბევია.

ჩემო მოწყალევე, კარგათ მოგეხსენებათ, რომ ეს ახლანდელი გარიგებული საქმე არ არის, ეს განწესება საზოგათოთვის განწესებულა და ჩემი კაცნიც დაკარგულან და მოსულან, სხვას ჰყმობიან; რისგან

უნდა დაემართოს, თუ ჩემს კაცს! სხვასთან მისვლა შეუძლია, მე არაღა დამიშავებია.

ოქმის წყალობას გვედრები, რომ ანტონმა კელი აიღოს ჩემის წაყმევის კაცისაგან და ნარბევიც მისცეს, რომ ერთი უბრალო ხიფათი არ მოგვიხდეს რა. ღმერთი ბრწყინვალე შვილებს გიცოცხლებს და გიდღეგრძელებს. თებერვლის იმ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ე ლ ი გ ი ო რ გ ი გიბრძანებთ ამ არზის პატრონო! მერე ამ არზით ეს ასე რომ მოგიხსენებია, როგორც მისის სიმალლის ბატონის ბრძანება არის და განუწყესებია ტყ[ვე]ობილამ მოსულის კაცისა შენცა და სხვანიცა იმ ბრძანებაზედ უნდა დასდგნეთ და ამ ბატონის ბრძანება აღასრულოთ. ანტონ ავალიშვილო! ამის კაცა რომ დაგიბრებვია, ის ნარბევი ისევ მოეცი. თებერვლის ით, ქორონიკონს უპა.

თუ ეს სწორე არის, ასე აღასრულე; თუ არაღა, ისიც შეგვატყობინეთ. გოგორგი

183. არზა ზაქარია მამაშვილისა შმის თამაზაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1793 წ. 25 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8275. პირი. ქალაღი. მხედრული. დაზიანებული.

ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხელმწიფის ქირი მომცეს მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ს ზ ა ქ ა რ ი ა ს.

მერე ამას გვედრები ჩემო ხელმწიფევ. ამას წინათ ერთი ყმა გაგვექცა პ ე ტ რ ე ლ ა ჩ ა ჩ ა შ ვ ი ლ ი გაღმა მხარს, ა ხ ა ლ ქ ა ლ ა ქ ს თურმე დგას, ჩვენ კი არ დაგვანებებს სოფელი.

გვედრებით, ერთი ბეჯითი ოქმი გვებოძოს დ ა ვ ი თ მ დ ი ვ ა ნ შ ე, რომ გამოგვიყვანოს ის კაცი, ისევ თავის სამკვიდრო მამულზე დაგვიყენოს, რომ თავის მოვალე თუშს თავისი თეთრი გარდუწყვიტოს და თითონ[აც] ირგოს რამ იმ მამულიღამ და ჩვენც [გვარგოს].

თავათ რაც შეგვიძლიან აღარათერზე აღა[რ შევა]წუხებთ. თუ კი-

¹ ჩემი კაცი.

ღევ შევაწუხოთ, თქვენი რისხვა გვეონდეს, სხვა რაღა უნდა იმ კაცს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. იანერის კე, ქორონიკონს უპა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მ დ ი ვ ა ნ ო დ ა ვ ი თ! ზაქარია მაყასზე-ლი ამ არზით რომ ჩივის და მემკვიდრე კაცი აპყრია და ნაქალაქარში მისულა, აუყრევენ და თავისავ მამულზე დაუსახლე. თებერვლის კე, ქორონიკონს უპა.

ქ. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს.

ერკლე

184. არზა ოთარ ნაიბაშვილისა უმოხის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოქვით

1798 წ. 2. მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4298. დღიანი. ქალღღი. 20,8×13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გ ი ო რ გ ი ს ქირი მოსცეს ტყეობიდან მოსულს ე ბ ი ტ ა ს შ ვ ი ლ ს ო თ ა რ ს ა.

ამას მოვახსენებთ: თაოზითაც ბატონის ჩვენისაგან თავდახსნილი ვიყავით მეცა და ჩემი ძმებიცა, რომ ჩვენის ბატონის მოცემული წიგნი კელში უჭირამსთ ჩემს ძმებსა და თ ე ლ ა ვ ს გახლავან ბატონის ყმათა. მერმე მე დავიკარგე. ცხრამეტი წელიწადი ტყვეთ გახლდი. მერე ეშვიკალ[ა]ბაშმა ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე მ მოჯამაგირეთ დამიჭირა. ორიოდ წელი იმასთან გახლდი. ახლა სამი წელი არის გ ო შ პ ა რ ი ს წისქვილში გახლდი. ოთხი თუმანი ვალი დამედო.

დიდის ვედრებით გვედრებით, ორი ვაჟიშვილი მყავს; ერთი მე გახლავარ, ჩვენი თავი თქვენთვის მოგვირთმევიო და ამ შეჭირვებისაგან დამიხსენ. ამისთანა შეწუხება ტყეობაშიაც არ გამიწევიო, რომ ახლა თეთრის პატრონები მაწუხებენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, მოწყალეობა მოიღვეთ ჩემი შვილები თქვენ მიირთვით და ჩემთან კი საბატონყმით საქმე არავისა ჰქონდეს და ჩემის შეძლებით გემსახურებით. მარტის 2, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი გიბრძანებთ ამ არზის პატრონო! შენ რომ ამ არზით ასრე მოგისხენებია, თავდახსნილიც ყოფილხარ და ტყეობიდანაც მოსული ყოფილხარ და შენი თავი ჩვენ-

თვის გიყვია. თუ შენთან სადაო ჰქონდეს ვისმე საბატონეშოთა, ჩვენ მოგვახსენოს. ამას გარდა ვალიც დაგლებია.

ეშოკალ[ა]ბაშო ალექსანდრე! ჩვენის თეთრიდამ ოთხი თუმანი ამას მოეცა, თავის ვალში მისცეს, რადგან შეუძლებელი, ღარიბი, უმამულო კაცია. ამას თავის მოვალეებმა თავნი კი უნდა გამოართვან და სარგებელზედ კი კელი უნდა აიღონ. თუ შეძლება ჰქონდეს, სარგებელიც უნდა მისცეს, მაგრამ არ შეუძლია.

ეს კაცი ჩვენს ყმებთან დააყენე და თვალყური შენ მიუვდე. ეშოკალ[ა]ბაშო ალექსანდრე! უსამართლოთ ნურავის გა[ა]გლეჯინებ, თუ გიყვარვარ. მარტის ბ, ქორონიკონს უპა. გიორგი

185. არჯა გოგია ნასახიბაშის ნაიზისა მამულის თაომაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. -8 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8864. დედანი. ქალაღი. 35,2×11,2 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ნასახიბაშის ნაიბს გოგიას.

მერე ამას მოგახსენებ: ჩემი ციციანთ დავა თქვენ მოგახსენებათ. მაწუხებენ და მე მუდამ თქვენ გაწუხებ, რომელსაც თქვენი გული უნდობოდეს, ფიცით უბძანეთ, რომ თქვენს მაგიაზად ნიკოლოზ ციციშვილს ჰკითხოს ამ მამულის დავა, რომ უფროსობა მამული ნიკოლოზისა არის, რას მედავებთან. ერთის ციციშვილის ოდენი შესავალი მეღვინეთხუცისშვილს თომას ჰქონდა, რომ იმათი სალთხუცესი იყო, იმასაც ჰკითხონ ფიცითა, იმათი ნალაპარაკევი თქვენ წერილით მოიხსენოთ, ჩემს სიმართლეს და სიმტყუნეს იქიდამ შეიტყობთ ჩემო ხემწიფევე. მარტის ბ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ციციშვილო ნიკოლოზ და მეღვინეთხუცისშვილო თომავ!

მერმე ციციანთ და ეს ჩვენი ნასახიბაშის ნაიბი გიორგი მამულზედ რომ დაობენ, ამაზედ ღმერთს გაფიცებთ, სარწმუნოებას და ჩვენს ბატონეშობასა, რომ რაც ამ დავაზედ ჰეშმარიტი იცოდეთ, ის წერილით მოგვახსენოთ. თქვენ იცით და თქვენმა სულმა რასაც ჰეშმარიტებას დასწერთ.

გ ა ბ ა შ ვ ი ლ ო ზ ა ზ ა ვ ე ! ეს ჩვენი ბძანება შენ უნდა გამო-
უცხადო ნიკოლოზსა და თომასა. და თუ კიდევ იმგვარნი სხვა კაცნიც.
იყვნენ რომ იმ დავისა სწორე და ჭეშმარიტი იცოდნენ რამე, აფიცო
და რაც იცოდნენ კიდევ მოაწერინო და კიდევ მოგვახსენო. მარტის
6, ქორონიკონს უპა.

ბეპედი: ქნარს მიცემს დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ე რ ე კ ლ ე .

186. არჯა იანა განიტაშვილისა სომოხის თაოგაზა

პრეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 8 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბ. № 33. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

[19] ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქემწიფის ჰირი თქვენგან შეწირულს
რუისის მღთეების ყმას გ ა ს ი ტ ა შ ვ ი ლ ს ი ა ს ე ს მოსცეს.

სანატრელის თქვენის დის ანას და კათალიკოზის სახელზე შე-
წირული გახლავარ, რომ წელიწადში ორი წირვა მძევეს თქვენგან იმ
სანატრელთ მიცვალებულთათვის. ზ ა ქ ა რ ი ა [ს] რაც ყმა ჰყამდა-
რ უ ი ს შ ი და ან დ უ ყ ა ფ ა რ ს რომ ებოძა, მღთეების შეწირულს
გარდა, მიბოძებ[ი]ა.

ახლა ჩემი ძმისწულებიც გადამბირა ლ უ ა წ ი ნ ა მ ძ ლ ე რ ი ს-
შ ვ ი ლ მ ა თქვენგან შეწირული და თავისთინ დაიჭირა. ორის დღის
ნასყიდი მიწა მქონდა, შეწირულობაში შიგ მეწერა, ის წამართვა, ნას-
ყიდი ქვევრები მქონდა, ისიც წამართვა. ასე ცარიელი გამომაგდო.
ახლა კიდევ ასაყრელს ნუსხაში დაუწერივარ. ოქმიც მებოძა. შეწირუ-
ლობას გარდა, რომ ჩემზე ჯელი [v] უნდა აეღო ლ უ ა ს ა .

ერთი ბრმა და შეუძლებელი კაცი გახლავარ მწარედ ღარბი.
ღმერთი გაგაძლიერებთ, დამისხენით ამ ლ უ ა ს ხელიდამ და ამ ეკ-
ლესიას ნულარ გამომწირამთ, თორემ დაკარგვის მეტი ღონე არა მაქვს..
მარტის 6, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ეს გ ა ს ი ტ ა შ ვ ი ლ ი ი ე ს ე სა-
ნატრელის ჩვენის დის ანასათვის და სანატრელის ჩვენ[ის] ძმის მისის.
უწმიდესობისა ან ტ ო ნ ი ს ა თ ვ ი ს რუისის ეკლესიის მღთეებას
სიგლით შევსწირეთ უმამულოდ. ამასთან ეკლესიას გარდა საბატონ-
ყმით ხელი არავისა აქვს და ხარჯიც თავის შეძლებით ეკლესიის ყმას-
თან უნდა გაიღოს.

წინამძღვარი შვილო ლუა! ამას ნულარ აწუხებ, თორემ დიდათ გიწყენთ. მარტის 8, ქორონიკონს უპა.

უმამულოდ შეგვიწირავს ეკლესიისათვის, როგორც ჩვენგან ბოძებულს სიგელში აცხადებდეს. ერეკლე

187. არზა ნასახიბაშის ნაიბის გოგიასი ვოგიასი ვამულის თაოგაჲს
ბრეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4816. დედანი. ქალაღი. 29,7x21 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათ მონასნასახიბაშის ნაიბს გოგიას.

ჩემო ხემწიფევ! ჩემი და ციციანთ დავა ხომ მოგეხსენებათ ამოსიაურის წყალზე და მიწაზედ, რომ თქვენს პალატაში სისხლიც დამაღვრევიწეს. ამას გვედრებით, ვისაც თქვენი გული ენდობოდეს, იმისი პირით და ოქმით ციციშვილს გიორგის და გლახა ციციშვილს ნასახიბაშს და ნიკოლოზს ებძანოს ღმრთის ფიცით, რომ დღეს მოსწრებულნი და ოჯახშიც უფროსნი კაცნიც ესენი არიან, მამულის ამბავი ამათ უფრო იციან, თვითონ სჭერიათ და ან თავიანთ მამათ, თუ არა რომელიც დეოდნენ, ფიცით გარწმუნონ და ხელი მოაწერონ. და თუ გავმტყუნდე, კიდევ გარდამხდეს; თუ არა სამართალი მომცეს, ჩემო ხემწიფევ. მარტის 8, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება ციციშვილს გიორგის ნასახიბაშს, ციციშვილს გლახას და ციციშვილს ნიკოლოზს ასრე ეუწყოსთ. მერმე ჩვენს ნასახიბაშის ნაიბს გოგიასა და თქვენ ციციანთ ოსიაურის წყალსა და მიწაზედ დავა რომ გაქვსთ, დღეს ციციანთში მოხუცებულნი და უფროსნი კაცნი თქვენა ხართ და იმ მიწისა და წყლის საქმე თქვენ კარგათ იცით. ღმერთს გაფიცებთ, თქვენს წმიდას სარწმუნოებას, თქვენს სულსა და შვილებს და ჩვენს ბატონყმობას, რომ რომელიც ჭეშმარიტი და სწორე იცოდეთ იმ მიწა-წყლისა, ან თქვენა გჭერიათ და ან მამა თქვენებსა, თუ არა ყველა სისწორით და ჭეშმარიტებით კელი მოაწეროთ და ისრე სწორე გვაცნობოთ. მარტის 8, ქორონიკონს უპა.

ქ. გაბაშვილო ზაზავ! ეს ჩვენი ბძანება ამათ შენ უნდა გამოუცხადო ფიცით და ჭეშმარიტება მოაწერონ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლი.

verso

ქ. მისს სიმაღლეს ჩვენს კელმწიფეს ამ ოსიაურის წყალისა და შიწის აღილათი ფიცით რომ ეკითხა, მე, გიორგი ციციშვილი ჭეშმარიტებით ამას მოვასხენებ ღმრთის წინაშე, რომ რა ახლა მოურავის დავითის აგან¹ არასდროს იმაზედ დავა არ გამიგონია და არც ვიცი, არც მამის ჩემის დროს და არც ჩემს დროში, არც იქითის მხრიდამ და არც აქეთის მხრიდამ, არც ალექსანდრეს აგან და არც სხვა ციციანთაგან. და ნება კელმწიფისაა. მარტის ლა, ქორონიკონს უპა. არც ვიცი ჩვენია და¹ არც სხვისა, ვინც იცოდეს, იმან ილაოს და მე კი ასრე ვიცი, რომელიც მომიხსენებია. გიორგი

ქ. მე, გლახა ციციშვილი ამას მოვასხენებ წინაშე ღმრთისა ჭეშმარიტებით, რომ არც მამის ჩემისა ვიცი და არცავისგან ციციანთაგან დავა გამიგონია [ა]მ ოსიაურის წყალსა და მიწაზედ. ახლა დავით მოურავმა კი მისის სიმაღლის დედოფლისაგან განაჩენი აიღო. და ნება მისის უმაღლესობისა არის ახლა. მარტის ლა, ქორონიკონს უპა.

ხელრთვა

ქ. მე, ნიკოლოზ ციციშვილი ღმრთის წინაშე ასრე მოვასხენებ, რომ როგორც ამ გიორგისა და გლახას მოუხსენებია, მეც ასრე ვიცი, რომ არას ციციშვილს, არც ალექსანდრეს და არც სხვათ, იმ ოსიაურის წყალსა და მიწაზედ არ უდავნიათ და არც გამიგონია, რაც ახლა მოურავი არ ჩიოდა. და ნება სიმაღლისაა. მარტის ლა, ქორონიკონს უპა. არც მამაჩვენებს უდავნიათ, და არც ბიძაჩვენებს, რომელიც გახლდნენ და რომელიც მასსოვან.

ბეჭედი: ციციშვილი ნიკოლოზ.

ქ. მე, პაატა შვილი ციციშვილი გოგია, ფიცით მოვასხენებ, რომ როგორც ამ ბიძაჩემებს მოუხსენებიათ, მეც ჭეშმარიტებით მოვასხენებ, რომ არც მამის ჩემისაგან და არც სხვა ციციანთაგან იმ ოსიაურის წყალსა და მიწაზედ დავა არ გამიგონია და ნება კელმწიფისაა. მარტის ლა, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: ციციშვილი გიორგი.

ქ. მე, გაბაშვილს ზაზას, მებძანა მისის სიმაღლის ჩვე-

ნის კელმწიფისაგან ამ ოქმით, მე ეს ბძანება ამ ციციშვილებს გამო-
უცხადე. და ამათ ასრე ფიცით მევე მომაწერინეს. ღმრთის წინაშე
სწორედ და ქვეშარიტებით იმათი თქმული დამიწერია. ზოგისა ბექლე-
ბი სხედს და ზოგმა ხელი ჩართო. აპრილის ა, ქორონიკონს უპა.

ბექელი: გ ა ბ ა შ ვ ი ლ ი ზ ა ზ ა .

კიდეზე

ქ. მე, მდივანბეგი თეიმურაზ, ამ ციციანთ თანაჲმა ვარ. აპრილის
იგ, [ქორონიკონს უპა].

ბექელი თ ე ი მ უ რ ა ზ .

188. არზა პაპანათ სტაჲანენი სახლის თაოგაჲჲ ერეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 781. დედანი. ქალაღი. 35×15,2 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი გორელს პ ა პ ა [ა] ნ თ
ს ტ ე ფ ა ნ ე ს მომცეს.

მერე ამას წინათ ა ხ ა ლ ც ი ხ ი დ ა მ რომ გიახელ ჩემის ბიძა-
შვილის ამოწყვეტილის ვარისობა თქვენის ოქმით მეზოძა და ჩემის
შეძლებით ხარჯშიაც გემსახურები. ერთი ამ ჩემის ბიძაშვილის თავისი
წილი სახლი ჩემს ბიძაშვილს პაპა მწერლის ძმას ი ო ს ე ბ ს უჭირავს.
დღევანდლამდის ამისთვის არ ველაპარაკე რომ ბატონის წყალობად
მეგონა ბოძებული. ახლა იმისი წერილი ვნახე, რომ არც თქვენგან
წყალობა აქვს ნაბოძარი და ამ ჩემის ბიძაშვილის სახლობისაგან ძალა-
დობით წიგნი გამოუერთმეგვია და ისე უჭირავს და არცარას ხარჯში გემ-
სახურებათ.

ამ წყალობას გევედრები, რადგანაც ვარისობის წყალობა თქვენ-
გან მე მაქვს ნაბოძარი და ხარჯსაც მე ვეწევი, ერთი ოქმი და იასაუ-
ლი მეზოძოს, რომ ის სახლი მე დამნებდეს. და თუ სიტყვა რამ ჳქონ-
დესთ, ჩამოვიდნენ და სამართალში მელაპარაკნენ; და იმ დედაკაცის
მიცემული წიგნიც თან ჩამოიტანონ. თებერვლის კ ზ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ო ე შ ი კ ა დ ა ს ბ ა შ ო თ ა მ ა ზ ! ამ არზის პატრონი
ასე რომ ჩივის, ამას ერთი კაცი უჩინე ვინმე, რომ ორნივე ჩვენს სა-
მართალში ჩამოასხას; და წიგნი თუ აქვს რამე იმ დედაკაცისაგან მი-

ცემული, ისიც თან ჩამოიტანოს. უიმისობა არ იქნება. ჰალბათ რომ უნდა ჩამოვიდნენ და ჩვენთან ილაპარაკონ. მარტის კვ, ქორონიკონს უპა.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
. ე რ ე კ ლ ე .

189. არზა არუთენა ბარხუღარაშვილისა ვალის თაოზაჲ
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 2 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 17. საბუთი № 180. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[182] ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის ვახტანგის ქირი
თუ მანის შვილის ბირთველის ყმას ბარხუღარა-
შვილს არუთენას მომცეს.

ჩემი მოხსენება და ვედრება ეს არის: ერთი ჩემი გაყრილი ძმა
გახლავს აბელა. იმას ჩემი ცოტა რამ ფული მართებს, რომ თამა-
სუქი ხელთ მიჰირავ[ს]. ღმერთი გაგაძლიერებს, ერთი ოქმი და იასაუ-
ლი მიბოძეთ, რომ ჩემი ახი მამცეს და თავისი თამასუქი დაიხსნას. მეც
სხვისგან ამიღია ვალათ და ნიადაგ იასაული კარს მადგას და მაწუ-
ხებს. აპრილის 2, ქორონიკონს უპა.

თავში

[181v] მეფის ძე ვახტანგ გიბრძანებ ჯავახის შვილო პეტ-
რე! მერე ამ არზის პატრონი თავის გაყრილს ძმას აბელას რომ ასე
უჩივის, შენ მიღი და რაც ამისი თამასუქით [182] ემართოს, ახლავ
უკლებრად გამოურთვი და ამ არუთენას თავისი მოაბარე და ამის ძმა-
საც. თუ ერთი რამ ჭეშმარიტი საბუთი ჰქონდეს, ჩვენთან მოიყვანე და
ალაპარაკე. მაგრამ თუ გამტყუნდება, ავად მოპყრობით გარდახდება.

აპრილის 2, ქორონიკონს უპა.

1703 წ. 8 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 138. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[171v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ფალაპანდოშვილებს მზეკაბუკის შვილებს გლახას, გოგიას და თეიმურაზს.

თქვენ რომ იორზედ გაიმარჯვეთ, მამაჩემი მაშინ თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა. ჩვენ ობლები თქვენს საფარველს ქვეშე დავიზარდენით. ახლა [172] ჩვენი აზნაურიშვილი ნაგლაძე გზლებიათ და თქვენ ოქმი გიბოძებიათ: შენთან საქმე არავეს აქვსო.

ახლა ჩვენც აქ გახლავართ, თქვენი წყალობა წიგნებიცა ნახეთ და სამართლის წყალობას ვითხოვთ. სამჯერ-ოთხჯერ ხელშეკრული თქვენც გიბოძებ[ი]ათ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, მოწყალეებას ვითხოვთ, არ გავიწყრეთ და არ წავგვართოთ. თქვენგან სხვის წყალობის მოიმედებაც გახლავართ.

თუ [უ]ნდა, მამულზედ დგომას ხომ არავეს უშლის, და თუ არ[ა], მამულს ხომ მაინც თან არ გავატანთ. რაც კაცი არის, მოიკითხეთ, თავადიშვილები გახლავან და მოგახსენებენ ამის კაცობას.

თავში

[171] ჩვენი ბძანება არის ნაგალაძე! მერე შენ ამისი აზნაურიშვილი ხარ, ბატონყმობიდან ვერსად წაუხვალ. შენი ყმა და მამული შენ უნდა გეჭიროს და ამას აზნ[აურიშვილობის რიგით მსახურო. თუ არ დაიშლი, რადგანც აზნაურიშვილი ხარ, მამულსა და ყმას კი არ მოგცემს და შენ უმამულოდ და უყმოდ ვისთან[ც] გინდა მიდი, თავისუფალი ხარ.

და თუ მამულსა და ყმას ინდომებ, ამათი ყმა იქნები. ამ შენს საქმეზედ სხვა ოქმებიცა აქვს ჩვენგან ნაბოძები. კარგია, იკმარე, ნუღარც შენ ირჩები და ნულარც ჩვენ გვაწყენ თავს. აღიწერა აპრილის 8, ქორონიკონს უპა.

თუ ქეშმარიტი სიტყვა გაქვს, ახლავ სამართალში მოჰყევ, ელაპარაკე და სამართლითა განწმინდე შენი საქმე.

1788 წ. 1 მაისი

ცხსა. ფონდი. 1450. დავთარი № 38. საბუთი № 193. პირი. ქალაღი. მხელ-
რული.

[144] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს გ ე დ ე ვ ა -
ნ ი შ ვ ი ლ ს სარდალს იოვანეს.

მერე ამას ვევედრები თქვენს დიდებულებას. ამას წინათ ჩემ[მ]ა-
რძალმა რომ თავი გაწყინათ და კაცი გამიყიდა, საქართველოს ჩვეუ-
ლება კი არ იყო, მაგრამ იმ დედაკაცმა ჩემზე ისე მოახდინა. თქვე-
ნი ბძანება იყო რომ თეთრი მიმეცა, კაცი მე უნდა დამეხსნა. ზიდიდამ
ოცდაათი თუმანი მისცემია.

ჩემო ხელმწიფე, ჩემი მოხსენება ეს არის: ჩემი სახლისკაცები
თქვენის დოვლათით სახსოროს აშენებენ, მე იქ მისაყვანი და მე-
მკვიდრე კაცი იმის მეტი არა მყავს.

ამას გევედრებით, იქილამ არ გამოვიხმო და წილი არ ამამეკვე-
თოს. მართალია, შეუძლებელი გახლავარ, მაგრამ სხვას ყმებს დავა-
გირავებ და ის კი უნდა დავიხსნა, მეტი შეუძლებელი გახლავარ. თუ
რასმე მაპატიებთ, დიდი ღთიური მოწყალება იქნება, მეც ეკლესიის
ყმა გახლავარ და ისინიცა, და დასტური მებოძოს, რომ დავიხსნა. იმ
სოფლის გაკეთება იმ ეკლესიის შესამატიც იქნება.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამას გევედრები რომ შემადლებინო. აპრი-
ლის იე, ქორონიკონს უბა.

თავში

ამილბარ სალთხუცესო! მერე რადგანაც პირობა ასე ყოფილა, შენ
მათს უწმინდესობას, ჩვენ შვილს, კათალიკოზს ანტონის
მოახსენე, რომ რაც ამ გლეზში ეკლესიის თეთრი გასულიყოს, ის თეთ-
რი სარდალს იოანესაგან მიირთვას და თავისი კაცი ამასვე უბოძოს.
და თუ ცოტას რასმე აპატიებს, იმისიც ნება აქვს. მაისის ა, ქორონი-
კონს უბა. ჰალბათ.

ამაზედ თუ სიტყვა იყოს სათქმელი, ჩვენ მოგვახსენე.

1798 წ. 6 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 16. პირი. ქალაღი. მხედ-
რულღ.

[14] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მიწა-მტვერს ავე-
ტიქას მოსცეს. თარხან-აღას შვილი რომ კოსტანტას
უმობაზედ ეღავება, ამისი ჰალიღათის მოხსენება გებღანათ, თარხან-აღა
რომ ბასრიღამ მომღაღლებულა, ამ კოსტანტას ღეღა თავისის შვი-
ღის ძიღათ წამოუყვანია და ეს კოსტანტაც თან წამოჰყოღია, ქალაქს
მოსულა, ამ კოსტანტას ღეღა ძიღათ ჰყოღია და ეს შინ მოსამსახურეთ.

მერმე კოსტანტას ცოღი შეურთავს და თარხან-აღას ბაღში ღაუ-
ყენებია და რაც მებაღის წიღი ყოფიღა, უძღღევია. ამ ხანებში ბაღის-
თვის წწელის მოსაჰრეღად წასულა და ღეღეებს წაუყვანიათ. ამის სა-
ხსრად შვიღი თუმანი და ორი მინაღთული თარხან-აღას მიუცია. ოცღა-
ეჰქსი მინაღთული თითონ კოსტანტას მოუთხოვნია და ასრე ტყვეობი-
ღამ ღახსნიღა.

ახღა თარხან-აღას შვიღი ამითი ეღავება — ბასრიღამ მამაჩემ[მ]ა
მოგყევანაო და მერმე ტყვეობიღამ ღაგისხნაო, ამ მიზეზით ჩემი ყმა
ხარო.

კოსტანტა ეუბნება: ბასრიღამ რომ ღეღაჩემი მამაშენმა ძიღათ
წამოყვანა, იმისი სასიღო და ჩემი ნამსახურობის ჯამაგირი ემართაო
და ეს შვიღი თუმანი და ორი მინაღთუნი იმაში მამცაო.

მაგრამ ამისი საბუთი ვერა უყო რა, რომ მართღა [V] ამაში მიეცა
ეს¹ თეთრი. იმას აჰეთ თვრამეტი წელიწაღია, რომ ეს თეთრი კოსტან-
ტასთან არის, თავნი რომ შვიღი თუმანი და ორი მინაღთუნი ამას აძ-
ღევს კოსტანტა: და თარხან-აღას შვიღი ეუბნება: მამაჩემს ის თეთრი
ყმობის პირობაზედ მოუციაო.

რადგან რამღენიმე წელიწაღია რომ ქალაქის ღავთარშია, ამ მი-
ზეზით სამართაღი ვერ გადღაწყვიტეთ. სამართაღს კელმწიფეთ ბღანებს,
თუ სხვათა უბღანებს, ბღანება კელმწიფისა² აღსრულღეს. თებერვღის
კმ, ქორონიკონს უჰა.

თავში

ჩვენი ბღანება არის საამის შვიღო ბეციავე! მერმე როგორც
მელიქს მოუხსენებია, რომ ეს კაცი თარხან-აღას ბასრიღამ წამოუყვა-

1 + ეს. 2 კელმწიფეთ.

ნია და მერმე ლეკთაგანაც ტყვეობილად დაუხსნია და ამის უჯათათ¹ ერთი უწინდელი ჩვენი ოქმიცა აქვს, ამას ყმათ უნდა დაანებო ეს კაცი, ვერ წავართმევთ. ამ თარხან-ალას შვილუბისათვის გვიბოძებია. მაისის ვ, ქორონიკონს უპა.

თუ დაიუინებს, მღივანბეგებთან მიიყვანე; და თუ ამაზედ გამტყუნდეს, ხუთასი ჯოხი დაჰკრან ამას კაცს.

193. არზა არუთინა ბარხუღარაშვილისა გაყრის თაობაზე

ბრეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 18 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 224. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ხელთუბნელს ბარხუღარას შვილს არუთინას.

მერე მე და ჩემს მამას ერთმანერთ[თ]ან სალაპარაკო გვაქვს² გაყრაზედა.

მოწყალეობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი გვებოძოს ჩვენს ბატონს თუმანის შვილ გოგიაზედ, როგორც სამართალი იყოს, ისე ჩვენმა ბატონმა გაგვასამართლოს: სხვას ვისამე მოსამართლეს საქმე არა ჰქონდეს რა, რადგანაც რიგი არის, ყმა თავისმა ბატონმა უნდა გაასამართლოს. მაისს იბ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. თუმანის შვილო გიორგი! ამ არზის პატრონი და ამისი მამა გაყრაზედ რომ ლაპარაკობენ, რადგან ორნივე შენი ყმანი არიან, სამართლიანის საქმით შენ მოარიგე და გაასამართლე. სხვას მოსამართლეს საქმე არ აქვს. მაისს იბ, ქორონიკონს უპა. ალბათ.

კიდევ

ქ. ამ არზისა და ოქმის ასლი ვნახე, რომ ეს სავადი სწორეთ იმის პირზედ არის დაწერილი, რომ [მ]ეტ-ნაკლები, არ არის რამე, ამილახვრის შვილმა გიორგიმ და ვემოწმებო.

ხელრთვა: გიორგი.

¹ ოჯათათ.

² ვავქვს.

ქ. ამ არზისა და ოქმის ასლი ვნახე, რომ ეს სევადი უმეტნაკლებოდ იმაზედ არის გადაწერილი და ვემოწმები. სიონის იკონომოს დეკანოსი:

ოიანე

verso

ქ. ამ არზის და ოქმის ასლი ვნახე, რომ ეს სავადი უმეტნაკლებოდ იყო იმაზედ გადაწერილი და ვემოწმები თუ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი

პ ა პ უ ა ამ სავადსა. მნა ლთი
სა პაპოა

ქ. ამ არზისა და ოქმის ასლი ვნახე რომ უმეტნაკლებოთ იყო გარდ-
მოწერილი და ეს სავადი დავბეჭდე, მე, თუ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ მ ა მ დ ი -

ვანმა ე გ ნ ა ტ ი მ. ეგნატი

194. არზა ნინია თვალმხილავილისა მამულის თათბარაჲ
პირველი II-ის ოქმით

1798 წ. 13 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 633. დედანი. ქალაღი. 20,5×15,3 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს რ ო ბ ი ტ ა -
შ ვ ი ლ ი ს ი ო ს ე ბ ი ს ა და ჯ ა ნ ი ს ყ მ ა ს თ ვ ა ლ მ ი ხ ი ლ ა -
შ ვ ი ლ ს ნ ი ნ ი ა ს.

ჩვენო კელმწიფევე, მამაჩვენი თქვენის ჰირის [ს]ანაც[ვ]ლო შე-
იქნა, ჩვენ ობლები დავრჩით. ახლა ი ო ს ე ბ მ ა წ ის ქ ე ვ ი ლ ი და სხვა
მიწა წამართვა. ჯანია ისევ მაძლევს და იოსებ არ მაძლევს. თუ დანა-
შაული მაქვს, ბატონია და წაართვას; და თუ დანაშაული არა მაქვს და
მართმევს, ან თქვენი სამსახური როგორ შევიძლო უმამ[უ]ლოთ და ან
ჩემს ბატონს როგორ უნდა ვემსახურო.

ღმერთი გადღეგძელებს, ერთი ოქმი გვიბოძეთ ქ ა ი ხ ო ს რ ო -
ღ ი ა მ ბ ე გ ზ ე. მოიკითხოს, უსამართლოთ მამულს ნუ წამართმევს. და თუ
დანაშაული მაქვს სხვარიგათაც გადამხდევინოს. თუ არა, ჩემი წის-
ქვილი და სახნავი მიწა ისევ მებოძოს, რომ სამსახურს გარდა დანაშაუ-
ლი არა მაქვს რა. მაისის იგ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. მდივანბეგო ქ ა ი ხ ო ს რ ო! მერე როგორც ამ არზის პატრონს მოუხსენებია, სამართლიანის საქმით ეს ასე გაურიგე. მაისის ივ, ქორონიკონს უბა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

ქ. როგორც მისის უმადლესობის მეფის ბძანება იყო, ამ ოქმის ძალით მიბარდა წისქვილი და მიწა თვალმიხილაშვილს. ღვინ[ო]ქმისთვის დამდეგს, ქორონიკონს უბა. ქ ა ხ ო რ ო

195. არზა სულხან თაქთაქიზვილისა აზის თაოგაზე
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1798 წ. 18 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1165. დედანი. ქაღალდი. 21,8×12.1 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-ნაკ-ლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ჳირი თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს ს უ ლ ხ ა ნ ა ს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ: ერთი ხაბაზი მყვანდა, ამეყარა, ა ხ ა ლ ქ ა ლ ა ქ ს ს ო ლ ო მ ა ნ თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ი ს კედლად დადგა. სამჯერ თქვენი ოქმი მივიტანე. თითონ კი ვერ ვნახე. იმისი ძმები სიტყვით ავად მოგვეპყრნენ: ჩემი თეთრი მართებსო. კაცი მეზ[ე]რეთ უდგა, ცოლი შინ მუახლეთ უზის, რის თეთრი ემართება. თავის საჯამაგიროს თუ უგდებს ვალშია, თუ სხვას მოჯამაგირეს საჯამაგირო არ მიეცემა, ამასც ნურას მისცემს.

ერთი ოქმი მებოძოს, ის ჩემი კაცი დაიბაროთ, რასაც სამართალში დამადებს, აქავ მივცემ; ჩემს კაცს კი წავიყვან. ღმერთი გადღეგრძელებს. მაისის ზ, ქორონიკონს უბა.

თავში

ქ. თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ო მეითარო ს ო ლ ო მ ო ნ! ამ არზით თაქთაქისშვილი სულხან რომ ხაბაზს ბიქს გიჩივის, შენ ხომ პირობა მოგვეც, მეზვრეთ მიყენია და შემოდგომაზედ აქ სამართალში გამოვაცხადებო. ღვითთ ღვინობისთვის გასულს იმ ხაბაზს თუ აქ სამართალში არ მოიყვან და არ ელაპარაკები ამ თაქთაქისშვილს, ამის დავას არ გაუწმენდ, ნაკლებობა იქნება. მაისის ივ, ქორონიკონს უბა.

ბეჰელი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

1798 წ. 18 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 361. დედანი. ქალღი. 29×17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უწმიდესობის საქართველოს პატრიარხის მეფის ძის ანტონის ჳირი მოსცეს მათს მონას სურამელს ნებიერიძე პეტრეს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: ერთი მღვდელი შვილი მყვანდა, თქვენს ძმას ბატონიშვილს იულონს ქისიყს ახლდა. ჩემის ცოდვით ყვაილი შეჳყროდა და იქ თქვენი ჳირის [სა]ნაცვლო შექნილიყო. ჳერ არც მკვდარი მომიტანაა და არც დამარხვის წესი შემისრულეზია.

ახლა მროელმა იასაულათ მურვანისშვილი ლუარსაბ დამაყენა: ან ცხენი, ნიშანი და საწირავი და წასახურავი გამოართვიო; და თუ არადა, სახლით და კარით შეგვიჩვენებიაო.

ჩენო კელმწიფევე, ჩვენს სახლში ამის მეტი მღვდელი არ მომკვდარა. ჩვენი ქვეყნის მღვდელნი ძველეთგან ეს ბებიაშვილები ყოფილან და ამათ სახლში ამ სამოცს წელიწადში შვიდი რვა მღვდელი მომკვდარან; ამ სამოცს წელიწადში მროველიც ბევრნი გარდაცვლილან, ამაზე ზოგნი დიდნი და ზოგნი მცირენი; თუ ერთის მროველის დროს სურამელს მღვდელზე, საწირავს გარდა, თუ ესენი აღებულ იყოს, მე ცოლშვილით ყმათ მივეცემი; და თუ არადა, რას მემართლება, რომ ჩემს მწუხარებას არ მაჭერებს.

ერთი ოქმის წყალობას გევედრებით. რომ უსამართლობით უდები არ დამდოს. რომელიც სურამის მღვდლის განწესება არის, ღვთით კიდევ ვაწირვინებ და კიდევ მივეცემ საწირავსა ჩემო კელმწიფევე. მაისის იგ, ქორონიკონს უჳა.

თავში

მისის უწმიდესობის ბრძანებას მოგიწერთ ღიკასტარია ყოვლად სამღვდელო მროელ მიტროპოლიტო იუსტინე.

მერმე ამ არზის პატრონმა ასე იჩივლა იმის უწმიდესობასთან ჩვენის თანდასწრებით და ამ არზაშიაც გამოუცხადებია: თუ სურამელს მიცვალებულს მღვდელს საწირავის მეტი სდებია რამეო, მე ცოლ-შვილით ყმათ მიმეციოთ.

და ასე გიბრძანა ამისმა უწმიდესობამ: იქნება სხვათ კი სდებოდესთო და სურამელთ კი არაო. თუ გუჯარში არ გიწერია, გამოიკითხო სურამელთ კაცთაგან სამღვდელთა და საეროთაგან, მახსოართა და ღმრთის მოშიშთა მოხუცებულთაგან და თუ სდებია სურამელს მღვდელს ნიშანი და წასაჭურავი ამათაც გამოართვიო. და თუ არა სდებია, უდებს ნურც ამათზედ დასდებო, მხოლოდ საწირავი გამოართვიო. ახლისა და ახლის ჩვეულების შემოღება, დიახ, უმართებულო საქმე არისო. მაისის იმ, წელსა ჩღუგ.

მდაბალი მიტროპოლიტი

გერმანოს

სვეტიცხოველის და კარის დეკანოზი

ხელთვა: ნ ი კ ო ლ ო ზ.

მწიგნობარ-არხიმანდრიტი

ტრიფილე

197. არჯა ვიორგი ამილახორისშვილის საქონლის თაობაზე
პრაქლე II-ის ოქმით

1788 წ. 21 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 240. დედანი. ქალაღი. 22,5×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტბლი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფერხთა მიწას საწყალობელს გ ი ო რ გ ი ა მ ი ლ ა ხ ო რ ი ს შ ე ი ლ ს.

ამას წინათ რომ არზი მოგართვით, რაც რამ მცირედი ჩვენი საქონელი აქეს ს უ ლ ხ ა ნ მღივანს იმის თაობაზედ და ოქმი გებოძათ თქვენს შვილს ა ლ მ ა ს ხ ა ნ ზ ე, თქვენმა შვილმა ვერ მოიცალა და არა გაგვირიგდა რა. თქვენი მოწყალება განაჩენი და ოქმი გასამართლებული და გადაწყვეტილი კელთ გვიჭირავს.

გვედრებით და ბედნიერს მუხლს გეხვევით, როგორც თქვენი მოწყალების განაჩენი გვიცხადებს, ისე ალგვისრულდეს. მოვალე[ე]ბი ცალკე გვაწუხებენ და სხვა რიგი ჩვენი მწუხარება და სიგლახაკე ყოველივე თქვენს მღთისმოყვარებას მოეხსენება, გრძლად რალა თავი გაწყინოთ, ჩემო კელმწიფე. მაისის კდ, ქორონიკონს უჰა.

თავში

ქ. მღივანო ს უ ლ ხ ა ნ და მღივანო მ ა ნ უ ჩ ა რ! ამაში თუ სიტყვა არა გქონდესთ რა, თავისი მოეცით, გაუსწორდით და ნუღარ ალაპარაკებთ და ნუღარც აჩივლებთ, ერთხელ მორჩით და მ[ო]ისევე-

ნეთ. და თუ სიტყვა გქონდესთ რამე, სამართალში შემოდით და სამართლით გაურიგდით. მაისის კდ, ქორონიკონს უპა.

აღბათ, რომ ერთის გზით გარდასწყვიტოთ და მორჩეთ.

ბეკელი: ქნარს მიეღეს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე.

198. არზა ავილასვირის ქალის მანიანი პირუტყვის თაოგაჰა

ბრეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 28 მაისი

ბელნაურთა ინსტიტუტი. Hd 13826. დედანი. ქალაღი. 25×14 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ამიღახვირის ქალს მაიას.

მოწყალე კელმწიფე! ავნევეს ჩემის დედის ნასყიდნი რომ მებოძა, ერეკლე ფალავანდიშვილმა უსამართლოთ მედავა და მოსავალი მოიტაცა. სამართალში ვილაპარაკეთ და ის მამულები მე დამრჩა. ორი ოქმი და იასაული თქვენგან მებოძა, განაჩენი და ოქმი დიამბეგებისაგან მომეცა, რომ ის მოსავალი ისევე უნდა მოეცა.

არც რა მომცა და ის კაცნიც კიდევ დაარბია. ხუთი სული ხარი და ძროხა და ერთი ცხენი წაიყვანა და ერთი ცხენი ჩემს შანშეს მოსტაცა; სამჯერ-ოთხჯერ დარბეულან, დალახულან, იარაღი წართმევიათ. და მე ყოველთვის თავს ვერ გაწყენ და შერჩომილი აქვს ყველა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის ასეთის ოქმისა და იასაულის წყალობა მიყავ, რომ გამომირთვას და ის საწყალი კაცი უსამართლოთ აღარ შეაწუხოს. ის ძალით იბრძვის; მე თქვენს მეტი არც ძალა მაქვს და არც პატრონი მყავს. ორმოცდახუთი წელიწადია, არავის უდავნია და ახლა მე უსამართლოთ მტანჯვენ. გევედრები, დამეხსნას, შფოთს ნუ მძღლევს და ნუ მტანჯავს, ჩემო კელმწიფე. მაისის კზ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო მამახბელო ელიზბარ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, რაც ან შანშე ერისთვის შვილისათვის მოეტაცნოს და ან გლეხის კაცებისათვის ფალავანდიშვილს ერეკლეს წაერთმოს, ახლავ უკლებრათ [უნდა] გამოარ-

¹ დარბეულან.

თვა და მოაბარო. თუ სიტყვა აქვს, სამართალში ერთად ილაპარაკონ და სამართალი მიეცემათ. თავისთავად არ უნდა მოეტაცნა. მაისის კმ, ქორონიკონს უპა.

არას გზით გამოუერთმეველობა არ იქნება, რომ არ გამოართვა და არ მოაბარო. ერთის პეწვის დაკლება არ იქნება.

რომელიც იასაული ხარ, თუ რომ ეს წანართმევი ახლავ არ გამოართვი და არ მოაბარე, ეს იცოდე, რომ სულ შენ წაგართმევთ ერთიორად, მამის ჩემის მზემ; ახლავ უნდა წაუერთვა და ამათ მოაბარო. შალბათ, შალბათ.

ბატონმა წამრთმევემა მასუკან ილაპარაკოს; თუ სიტყვა ქონდეს რამე, მოგვახსენოს, გამოართმევის უკან.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

199. არზა მურვანისშვილუბისა მამულის თარგაზა იულონ ბატონიშვილის ოპიით

1798 წ. 29 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3990. დედანი.. ქალაღი. 31,3X18 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმა ბედნიერის მეფის ძის იულონის ქირი შურვანისშვილებს მოსცეს.

ჯობაძე [ე]ბის სადაოზედ ამას წინათ მდივანბეგებთან გვილაპარაკნია. მდივანბეგებს რაც სამართალი უსჯიათ, განაჩენი უბოძე. ბიათ მის უმაღლესობისაგან დამტკიცებული.

განაჩენის ძალით ჯობაძე [ე]ბს ფიცი დასდებიათ, ზაზა ამირეჯიბი იასაული ყოფილა, მისულა ზაზა. ჯობაძეს ველარ დაუფიცავს; და ზაზასაგან ოქმზედ ხელმოწერილი არის: ჯობაძემ ველარ შეპფიცაო და მამული დარჩათ მურვანისშვილებსა. ოცდაოთხი წელიწადი არის და გვიპირავს და მოდავე აღარავენ გვეოლია.

ნასყიდობის სიგელი, მდივანბეგების განაჩენი უმაღლესობისაგან დამტკიცებული და კიდევ სხვა ოქმი იასაულისაგან კელმოწერილი ხელში გვიპირავს და მამული ჩვენ დაგვრჩომია.

ახლა კიდევ ოქმი გიბოძებიათ და მოურავისათვის გიბძანებიათ მამული ჩამოართვიო. ჩვენო მოწყალევე, თქვენი ოქმი დააყენეთ სამართლამდის, ჯობაძე [ე]ბი დაიბარეთ, სამართალი გასინჯეთ და რომელსაც მხარეს სამართალმა მისცეს, მამული იმას დანებდეს. მაისს
თ, ქორონიკონს უპა.

სურამის მოურავო მინბაშო ბეჟანი! მერე მართალია, ჩვენ მოგწერეთ ამ ვენ[ა]ხის საქმეზედ, მაგრამ მურვანისშვილ მოვიდა და მაშინდელი განაჩენები მოიტანა. ჯობაძე[ე]ბს ფიცი დასდებიათ, ბატონს ზაზა ამირეჯიბი იასაულათ დაუყენებია, რომ ან როგორც განაჩენში უცხადებსო, ისე შეჰტიცონ; თუ ვერ შეფიცესო მურვანის შვილებს დარჩებო ის მამულიო.

მასუჯან ზაზა ამირეჯიბი ხელს უწერს: ჯობაძე[ე]ბმა ვერ შეჰტიცესო და დარჩა მურვანისშვილებსაო. ეს ხელმოწერილი ჩვენ ვნახეთ, ბატონის ოქმზედ აწერია.

ახლა ამას გწერთ: ეგ ჩვენგან მოწერილი ძირს იყოს; თუ სიტყვა აქვსთ რამე, ზაზა ამირეჯიბსა და მურვანისშვილებს სამართალში ელაპარაკონ ეგ ჯობაძე[ე]ბი. ეს ასე აღასრულე. მაისის კთ, ქორონიკონს უპა.

ბეჟელი: ტომ-სქეთით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

200. არზა გლახა ჟურღმავანიძისა ყველის თამაზა
მრეკლე II-ის ოქმით

1703 წ. 7 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 9. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[6v] ღმერთმან ღვთის მოყუარე¹ კელმწიფის ჭირი მოსცეს თქვენის მოწყალებით ტყვეობიდან გამოხსნილს ქ უ რ დ ე ვ ა ნ ი ს ძ ე გ ლ ა ხ ა ს ა .

თქვენის ქველის მოწყალება რომ დამემართა, სახსარი მიბოძეთ. იმეამად ჩემს ყმებზედაც თავი გაწყინეთ, იმ კაცების წიგნები სამკვიდრო იმეამად ხელთ არა მქონდა. მიბძანეთ, წიგნები მოიტანე, გავსინჯოთ² და ბეჯითს ოქმს გიბოძებო, შენს ყმებს აგიყრიან³ და მოქცემნო.

ამ მოწყალებას ვითხოვ ღვთის მოყვარე კელმწიფევეო! ამ კაცების წიგნებს თქვენი ბედნიერი თვალი გადა[ა]ვლოთ, რომ ერთი ბეჯითი ოქმი მებოძოს ბ ე ე ი ა რ ო ჭ ი კ ა შ ვ ი ლ ზ ე დ, ის კაცნი თქვენის წყალობით დამნებდეს. ეგები ღმერთმან თქვენს სამსახურში გამაძლებინოს⁴, ღმერთი გაგიმარჯვებთ, თქვენს ამაგს უმოწყალოდ ნუ გამყოფებთ. ივნისის ზ, ქორონიკონს უპა.

1 მოყუარე. 2 გავსინჯეთო. 3 აწაყრიან. 4 გამოძევინოთ.

თავში

[6] ჩვენი ბძანება არის ჩვენო დისწულო ანდუყაფარ! მერე ამ ქურდევანიძემ თავის წიგნები ჩვენთან მოიტანა. მდივანბეგებიც ჩვენთან იყვნენ. ის წიგნები გავშინჯეთ. ციცისშვილები და ეს ქურდევანიძე ჩვენს სამართალში ვალაპარაკეთ და სამართლით ეს კაცნი ამას დარჩნენ. ციცისშვილებს საქმე არა აქვთ. ახლა[ვ] აუყარე და ამას [მოაბარე]... გელაძე და ჯაბაზისშვილი... და ესენი უნდა მოაბარო.

201. არზა სოლომონ მხითრის მამულის თაობაზე
პრაქლე II-ის ოქმით

1793 წ. 12 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5325. პირი. ქალაღი. მხედრელი. საბუთის პირი დატულია აგრეთვე ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 460.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათს მონას მეითარს სოლომონს და იმის ქმებს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ თქვენს სიმაღლეს. მრავალჯერ მიწყენია თქვენის უმაღლესობისათვის თავი და ოქმიც მბოძებია. ამ ჩემს სახლის კაცებთან სადაო მამული მაქვს. თარხანი, გლახა და მეერთის სახლისშვილები გახლავართ, ნახევარი ჩემი არის რაც მამული გვაქვს და ნახევარი თარხნისა და გლახასი არის. დღეს ჩემი სამკვიდრო მამული მაგათ უჭირავთ.

მოწყალეობას ვითხოვ, მანამდინ ეგ კაცნი გაიყრებოდნენ თარხანი და ბეცია, მანამ ჩემი და მაგათი დავა გაასწოროთ. თუ ახლავ არ მომეხსენებინა თქვენის უმაღლესობისათვის, მაგათი პასუხი ჩემთან ეს იქნება: როცა ვიყრებოდით, რატომ იმის სიმაღლეს თავი არ აწყინე და შენი მამული არ გამოგვართვით. მე ახლა თქვენის სიმაღლისათვის თვითოეულად მომიხსენებია, საცა მაგასთან სალაპარაკო მამული მაქვს.

ქ. მაქვს [დავა] კავთისხევეში ჩვენს სამკვიდროში.

ქ. მაქვს ჩემს სამკვიდროში ოძისში დავა.

ქ. მაქვს მუხათის სოფელში დავა, რომ ჩემი სამკვიდრო მამული შერთო.

ქ. ლისს მაქვს დავა რომ ჩემი სამკვიდრო არის.

ქ. მაქვს დავა ერთაწმინდას და ცხირეთს.

ქ. ახალქალაქსა და ნოსტეს მაქვს დავა.

ქ. თქვენს უმაღლესობას კარგათ მოეხსენება, რომე პაპაჩემს დავითს როგორ საქმე გაუჭირვეს და ცხრაასი თუმანი წაართვეს თურ-

შე. იმის მიზეზით ამ ქვეყნიდან გარდავარდა და მამაჩემ პატარა ყი-
ზილბაშებმა წაიყვანეს. შემდგომად თქვენს საფარველს ქვეშ იყო.

კარგათ მოგეხსენებათ, რომ თავის მამულში მრავალი სადაო
ჰქონდა და თავსაც გაწყენდათ, და თქვენ უბძანებდით: სხვასაც გიბო-
ძებთ შენის შვილების პატრონს, არამცთუ შენი მამული უპირავს
რამე შენს სახლის კაცებს, ის შენს შვილებს დაეკარგოს.

მოგეხსენებათ, ის თქვენის სამსახურიდამ ვერ განთავისუფლდა,
რომ ჩვენი მამული გაერჩივა. ახლა წყალობას ვითხოვთ, მუდამ შფოთ-
ში ვართ და ერთმანერთს მოგვაშორვით მამულზედ. მთიბათვის ზ,
ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ო ე შ ი კ ა ლ ბ ა შ ო თ ა მ ა შ !
მერე ამ არზით სოლომონ მეითარი თავის სახლის კაცებს თარხანს
გიორგის და ბეციას ექვსს ალაგს მამულებს ედავება. ესენი სამარ-
თალში ჩვეთან უნდა ალაპარაკო. და ჰერ ამისი სადაო გადასწყვიტონ
და მერე ისე გაიყარნენ. ეს ახლავ ასე უნდა გაარიგო. მთიბათვის იზ,
ქორონიკონს უპა. ერეკლე

202. არზა ზაალ გურამიშვილისა სარგოს თამოგაზე
პიორგი ბატონიშვილის ოძმით

1788 წ. 18 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 712. დედანი. ქალაქი. 20,5X11,8 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გიორგის ძირი
ზა[ა]ლ გურამის შვილს მოსცეს.

ამას მოვახსენებთ, ერთი ოქმი მიბოძეთ: ჩემის კაცის ივანე
მღვდლისა ვისაც რა მართებოდეს, ფიცითა და მუჩაღვით მოგახსენოს,
ან ვისთვისაც რა მიეცეს და ან ძირს რა დარჩომოდეს — ესენი დაუ-
ფარავთ თქვან თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. თიბათვის იზ, ქო-
რონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ თ ფ ა რ შ ე თ ხ უ ც ე -
ს ო ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ ! მერე ამისის კაცის ივანე მღვდლისა ვისაც რამ
მართებოდეს და ან ემართოს, ყველას თითვეულად უნდა მუჩაღვით
და[ა]წერინო, რომ ვიზედაც ან დარჩომილი იყოს და ან მიეცესთ რამ,

ჰველა გარჩევით და მუჩაღვით უნდა შეგვატყობინონ. იენისის იმ, ქო-
რონიკონს უბა. გოგრაგი

203. არჯა ივანე ნაცვლისა ვალის თაოგაჲჲ
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1788 წ. 20 იენისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1399. დედანი. ქალაღი. 13,9×10,8 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის ჰირი მოსცეს მათს
მიწად მტვერს ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ი ს ნაცვალს ი ვ ა ნ ე ს.

ჩემო მოწყალევე, თქვენის ბძანებით ანგარიში მინახეს. და ცოტა
რამ თქვენის სარქრისა დამედო. რომ ან უნდა ადგილი უჩვენო და ან
უნდა მოგართო. ამაში სიტყვა არა მაქვს რა თქვენს სამსახურში.

მისულა როსტომ ნოდარიშვილი და ათათავი ძროხა
გამოურეკია და წაუხსამს. ღმერთმა გაგაძლიეროს, თქვენს დროში ორ-
თუმანნახევრისათვის ამისთანა ბეაბრობა რათ უნდა გადამხდეს.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ოქმით უბრძანეთ: ის საქონელი მო-
გვცეს და მერე ნება თქვენი აღსრულდეს. იენისის იმ, ქორონიკონს
უბა.

მოგეხსენებათ უსაქონლოთ მოსავალს ვერ ავიღებთ. ამისთანას
დროში საქონელი რომ წაგვერთვას, ან ვალი რით გადავწყვიტოთ და
ან ჩვენ როგორ უნდა დავერჩეთ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ ნოდარიშვილო როს-
ტომ! რომ ამ არზის პატრონის ივანესი რომ ათი თავი ძროხა გამოგი-
რეკია და წაგისხამს, ჩვენგან ხომ არც ბძანება გქონდა და არც ჩვენს
ოქმში გიწერია, რომ ამას საქონელი წაართვი.

ახლავ თავის საქონელი უკლებლათ მოაბარე. და რაც ამას ჩვენი
დაზღებია, შემოდგომამდინ იმის მოჰლათი მიგვიცია და შემოდგომას
ახალზედ [ან უნდა ალაგი გვიჩვენოს ვისზედაც არის დარ[ჩო]მი[ლი],
ან თითონ უნდა მოგვცეს. და ამას თავის საქონელი ახლავ უკლებ-
ლათ მოაბარე. იენისის კ, [ქქს უბა].

ან საიასულლო არაფერი არ გამოართვა რა, თო[რემ ე]რთს ორათ
შენ წაგართმევთ, თუ ამას დააკელ რამე. [როდი]ს გითხარ საქონლის

წართმევა. შენ კი მეუბნებოდი...* მე როდის მამიცია შენთვის ბძა-
ნება.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

204. არზა იულიოს ურბნელისა ხმის თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 22 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1056. დედანი. ქალაღი. 21X14 სმ. მხედრუ-
ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჰირი მათს მარად-
[ღ]ლე მლოცველს უღირს ურბნელ ეპისკოპოს[ს] იულიოს
მოსცეს.

ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს: ნეტარხსენებულის თქვენი შვი-
ლის ლევანის სულის მეოხად და თქვენად საღღებგრძელოდ და
განაძლიერებად წმიდის პირველ მოწამის სტეფანისათვის ერთი ბიჭი
უძმო და უთვისტომო შეგიწირამთ ბატონის დედოფლის დამტკიცებით
და მისის უწმინდესობის თქვენი შვილის დამტკიცებით, რომ მათგა-
ნაც არის დამტკიცებული.

ახლა ციცის შვილის ზაქარიას შვილებისათვის წყალო-
ბა რომ მოგიღიათ, ყმა და მამული გიბოძებიათ, წინამძღვრის შვილი
ლ[ე] უ ა ი მ შეწირულს კაცსაც მედავება, რომ ბატონმა წყალობა მი-
ყო[ო].

ჩემი უღირსება ევედრება თქვენს ღმრთის მსახურებას: ღმერთი
უმეტესად განაძლიერებს თქვენს სიმაღლეს, რომ ერთი სიმტკიცის
ოქმი ებოძოს ეკლესიას, რომ ეკლესი[ი]ს მეტს ამ კაცთან კელი არა-
ვის ქონდეს. მე თქვენის ბძანებით დაბარებული გახლდი, მაგრამ ჩე-
მის ცოდვით და სწეულობით მდებარე გახლავარ. მე ჩემი თანამ დე-
ბობა მომიხსენებია და ნება თქვენი უმაღლესობისა[ა]. ივნისის იმ,
ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ყოვლად სამღუდლო უფალო ურბნელო იულიოს! ამ არზით
ასრე რომ მოგიხსენებია, ის შავერ და შვილი ნინია ჩვენ იმ
წმიდის სტეფანეს ეკლესიისათვის შეგვიწირავს. როგორც იმ ჩვენგან
შეწირულობის სიგელში ეწეროს, ისრე უნდა ამყოფოს. იმასთან საქ-

* აკლია ერთი სიტყვა.

მე არავისა აქვს და ვერც არავინ რაზედ შეაწუხებს, ის არც გაგვიცია და არცავის იმასთან საქმე აქვს ვისმე, რომელ იმ ეკლესიისათვის შეგვიწირავს და იმას უნდა მსახუროს, როგორც ჩვენი სიგელი უცხადებდეს. იენის[ს] კბ, ქორონიკონს უპა.

ჩვენ იმისი მამული არ შეგვიწირავს და იმისი დედული ერთი კმელი კაცი იყო და ის შევწირეთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

205. არზა იასა თაქთაქიშვილისა მამულის თაობაზე
მრეკლე II-ის ოქმით

1793 წ. 26 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 60. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[ნა] ღმერთმან ყოვლად მოწყალე დედოფლის ჭირი მოსცეს მათ მიწას იასე თაქთაქიშვილს.

ჩვენი მოხსენება ეს არის: ყელქცეულში ხერხეულიძეებისაგან ცოტა რამ ნასყიდობა მაქვს; შარშან კალო[ო]ბაზედ ომან მირზაშვილი გაღმამიხდა თავისის შვილითა და თავის სახელოს კაცითა ოცდაათი კაცი შეყარა, [v] მამიხდა და ორნი მამა-შვილნი კინაღამ დაგვხოცეს და სამის წლის გამოსავალი ჭირნახული რაც მერგებოდა, ერთიანთ წამართვა.

ბატონის ოქმი და ბძანება მქონდა, ამილახვარის კაცს ხელთ ეჭირა და კიდემ თქვენის შვილის ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმი, მაგრამ ისივ თავისი ნება აღასრულა.

ამ წყალობას ვითხოვი და გვედრებით: ერეკლე ფალავანდის შვილზედ მიბოძოთ ბძანება და ოქმი, რომ ჩვენ და იმათი საქმე დავით მირზაშვილის დროს იმან გა[ა]ჩნია ბედნიერის კელმწიფის ბძანებით, ახლაც იმას ებძანოს; როგორც ან ჩემი განაჩენი აცხადებდეს და ან ჩემი ნასყიდობის სიგლები, ისე მომბაძროს მამულიცა და რაც ჩემი მამულის გამოსავალი ეჭიროსთ, ისიც გამოართვას და მამბაძროს.

და თუ სიტყვა ქონდეს რამე, იასაულმა ამილახვართან მიგვესხას, გორის ქეთხუდები გვერთ დაისხას და ღმრთის წინაშე სამართალი გვიყოს. მაისის ე, ქორონიკონს უპა.

ამ არზის პატრონო! შენ რომ ეს ასე მოგიხსენებია, შენი საქმე რადგან მისის სიმაღლის ბძანებითა და ოქმით ყოფილა, გარიგებული, ისევ მის სიმაღლეს მოახსენე. ოქმს ბატონი გიბოძებს, ის მოიკითხავს, უსამართლობით კვირს ვისგანმე. მაისის იმ, ქორონიკონს უპა.

ჩვენი ბძანება არის ფალავანდიშვილი ერეკლევი! მერე შენ უნდა მიხვიდე მირზაშვილთან და ამ არზის პატრონი, ასე რომ უჩივის, ესენი თავეთის განაჩენითა და წერილებით ამილახვარსოთართან მიიქყვანე, ოთხი გორელი მოჭტაბარი ქეთხუდა თავისთან დაისწრას და ამათი საქმე ისე გააქრჩიოს და ეს მამული, რომელსაც დარჩეს სამართლით, იმას დ[ა]ნებოს თავისის გამოსავლითა. თიბათვის კე, ქორონიკონს უპა.

[56] ამას გაუჩივებელს ნუ და[ა]გდებს. თუ ჩვენი მოსახსენებელი არ იყოს, როგორც გვიბძანებია, მანდავ გადაწყვიტოს, ჩვენთან ნულარ გამოგზავნის ამათა.

206. არზა ელიზბარ ლავითიშვილისა შიის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1793 წ. 29 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1520 გ პირი. ქაღალდი. მხედრული.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კემწიფის კირი დავითის შვილს ელისბარს მოსცეს!

მერე მე და ზაალს პირობა გვქონდა, ერთი წიგნი მე მქონდა მაგის მამისა და ერთი ზაალს ჰქონდა თავისის მამისაგან. თქვენის სამართლით და იმ წიგნების ძალით, ეს ტატიშვილი იოთამ მე დამრჩა, რაც მაგიერები იყო, დავანებე, დღესაც მაგას უჭირავს.

თქვენთვის მოუხსენებია, მაგიერები ელისბარს უჭირავსო და ეს ტატიშვილიცო. ახლა ოქმი გებოძათ. ეს კაციც გამიგლახავა და გავლიჯა და მაგიერებიც იმას უჭირავს.

ამ მოწყალეობას ვთხოვ: ეს კაცი ჩემია და სამართალსაც მოუტია და მაგიერი იმას უჭირავს. როდესაც სამართალმა მე მამცა ტატის შვილი, ამ კარის ამბავი რომ მოგეხსენებათ, დამეხარებოდან; ეს ხარჯიც მეკარება და ტატიშვილსაც ზაალი გლეჯს, და მაგიერებიც ზაალს უჭირავს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მალირსეთ. თუ ინებებთ; ზაალის მამის წიგნსაც მოგართმევ და ნახეთ. მაისის იე, ქორონიკონს- უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ! მერე ამ არზით ელიზბარ დავითიშვილს ასე რომე მოუხსენებია, ესენი ჩვენს სამართალში უნდა ალაპარაკო და ჩვენ გავასწორობთ სამართალით- მთიბათვის კთ.

207. არზა სულხან თაქთაქიშვილისა შიის თაოგაჲჲ
. პრეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 2 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14251. დედანი. ქალაღი. 17,4×11 სმ. მხედ- რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს ს უ ლ ხ ა ნ ს მოსცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ, ქ[არელში ერთი ჩემი კაცი არას. ამლო- ნი თქვენი წყალობა იყოს, ერთი ოქმი და იას[ა]ული მიბოძოთ, რომ ჩემი კაცი ამიყაროს და მომაბაროს, რომ თქვენ კელმწიფობას თავი- აღარ ვაწყინო.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ა მ ი რ ა ჯ ი ბ ო დ ა ვ ი თ ! მერე ამ არ- ზის პატრონს ქარელში რომ ერთი კომლი კაცი ჰყავს, შენ მიღი, აუყა- რე და მოაბარე, ნულარ დააყოვნებ, ახლავ აუყარე და მოაბარე. მკა- თათვის ბ, ქორონიკონს უპა. აღბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფელ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე .

1798 წ. 5 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 56ა. დედანი. ქალაღი. 22×16,4 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტი-
ლი. ა-მეტნაკულა.

ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის ხემწიფის ძის ვახტანგის კირი
შათს მონას დავითიშვილს ჯაალს მოსცეს.

მერმე ამა[ს] მოვახსენებ ჩემს მოწყალეს: დემეტრე ამი-
ლახვირისვილს ბიძაჩემ[მ]ა ერთი წმინდის სამების შეწირული
კაცი მიყიდა. იმისთანა თქვენს ორგულს მოსვლია, როგორც ან იმას
მოუხდა და ან დასცდა. ის ბიძაჩემიც თქვენი ორგული ამოსწყდა.
მეც ხან ავით ვიყავ, ხან შვილები გამიხდენ ავით და ვერცრა იმ კაცმა
იკეთილა.

ჩემო ხემწიფევ, ის კაცი მისმა უმაღლესობამ გიორგის უბოძა, ეს
მე[ე]ქვეს წელი არის და ზედ თქვენგანც მოწერილია: როგორც მის
უმაღლესობას უბძანებიაო, ჩვენც გვიბოძებიაო; აღათანგზე არის
ბძანება, მიაბარეო ყმა-მამულითაო, რათგან ნასყიდი არისო. ბატონის
და თქვენის ბძანებით მიაბარა, ფხვენიის[ს] იღვა, რათგან მამული
ჩამოერთვა; გლეხი კაცი ყმა-მამულით რალს არგებდა, ხან გივს
ამილახვირისვილს შეავაჰრა, ხან ამილახვარსა. რათგან ჩვენი
მიყიდული იყო და წმინდის სამების ყმაც იყო, მე დავიხსენ ისევ და
იმავ ეკლესიას მივართვი, როგორც ძველათ ყოფილიყო. იმისი ძვე-
ლი ნასყიდობის სიგელი მის უმაღლესობის ახალი და თქვენი ნაწყა-
ლობევი ოქმი და გიორგის მოცემული წიგნი ორივე ბატონს მივართვი
და ისინი რომ ნახა, ის ბიძაჩემის მიცემული სიგელიც მიბოძა, რომე-
ლიც დემეტრეს ნაქონი იყო. ეს მეექვესე წელი არის მასუკან რომ
ფხვენისი გიორგისათვი გებოძა მამული.

ახლა იმას იქ რაღაებიც გაუყიდნია, თქვენ ოქმი გიბოძებიათ მა-
ჩაბელის ელიზბარისათვინ: რაც გიორგის მამული ან ვე-
ნახი ან ქვევრ-მარანი გაუყიდნოსო, ყველა დაასწევინეო. იქ მე მამუ-
ლომია. ესეც უნდა ავეყარო, საიასაულო მომეცითო. ჰერ მისის უმაღ-
ლესობისა და თქვენის ბძანებით დამიხსნია ჩემი ტყვე. მერმე წმინდის
სამების ყმა არის და ეს ზემოხსენებული წიგნებიც ხელთ მიჰირამს,
ასეც მგონია თქვენი ბძანება არ იყოს ჩემზე, მაგრამ ვინც ოქმს ჩაიგ-
დებს, ბძანებას ერთიორათ მოუმატებს.

ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, ხელი აიღოს. და თუ ეს ჩემი მოხსენებული ტყუილი იყოს, ერთი კომლი კაცი ჯარიმათ მიმირთმე-
ვია. თუ მისის უმაღლესობის და თქვენი წყალობის წიგნი არ მენახა ან
ის სიგელი ბატონს არ ებოძებინა, მე როგორ დავიხსნიდი. ღმერთი
გაგიმარჯვებს და ხემწიფეს მამასა და დედას გიცოცხლებსთ, ოქმის
წყალობა მიყავით, იმ წიგნებს თქვენ გაახლებ და თუ ტყუილი იყოს,
ჯარიმა წამართვი. მაისის კვ, ქორონიკონს უპა.

თაეში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ს ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი ს სიკეთით სახსოვარო
ე ლ ი ზ ბ ა რ მ ა ჩ ა ბ ე ლ ო. მერე ზ ა [ა] ლ დ ა ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ს
რომ ასე მოუხსენებია, მარამდის უნდა დააცალო, ნულარ შეაწუხებ.
რადგან წიგნები აქვ[ს], ის წიგნები ჩვენ უნდა გვიჩვენოს. იმ წიგნს
რომ გავშინჯამთ, თუ მართალი იქნება, საქმე აღარავის ექნება. ივლი-
სის ე, ქორონიკონს უპა.

ამაზე ამას ნურც საიასაულოზე შეაწუხებ.

ორი ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ნ ა მ ტ კ ი -
ცუბ მეფის ძეობით.

209. არზა გელა წიწრიაშვილისა სამართლის მიტანაზე

მრეკლე II-ის ოქმი

1798 წ. 17 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9964. დედანი. ქალაქი. 16,5×11,4 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ყ ვ ა რ ე ლ შ ი
მოსახლეს წ ი წ რ ი ა შ ვ ი ლ ს გ ე ლ ა ს.

ჩემო კელმწიფე, ჩემ[მა] განაყოფმა ნაცვალმა ღთის ავ ვ ა რ
საძნეურები მთხოვა. მე უთხარ: ძნით მიდგს-მეთქი, ძნას თავის მო-
დგმა უნდა, დავცლი და გათხოვეფ-მეთქი; ამასაც შევეზვეწე ორჯელ,
უჩემოთ ჩემი ურემი არ დასცალო, დამიძახე, მე დავცლი, ძნას თავს
მოვადგამ და ურემი შენ წაიღეფ-მეთქი. ამისი მოწამე[ე]ბი ბევრი
მყავს. უჩემოთ დავცალა ურემი. ბუნჩოში გადაეყარა, იმ ბუნჩოში
ცეცხლი იყო, წაჰკიდებოდა და ორმოცდაათობმეტე ათეული ყანა
დამეწვა.

ამისი სამართალი მადირსეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივლისის იზ,
ქორონიკონს უპა.

ქ. ჩვენი ბძანება არის გლახავ ქავჭავაძეე! მერე ამ არ-
ზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ამ სოფლის უფროს-უფროსნი კაცნიც
შენთან დაისწარ და ღვთის წინაშე ჭეშმარიტი სამართალი უსაჯეთ.
მკათათვის იჴ, ქორონიკონს უბა.

სოფლის კაცმა უნდა უყოს სამართალი.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

210. არჯა სვიმონ მაღალაშვილისა სამართლის მიცემაჲსა

ანტიონ II-ის ოქმით

1708 წ. 19 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1082. დედანი. ქალაღი. 26X13,1 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უწმინდესი პატრიარხის მეფის ირაკლის ძის
ანტონის კირი მოსცეს მაღალაშვილს სვიმონს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს ხელმწიფეს: მოურავის ხოდაბუნთან
მიწა მაქვს, იმ ხოდაბუნდამ ის ჩემი მიწა დახნა თითონ; სალთხუცეს[ს]
შევეხვეწე, რომ გაგვარიგე — გომის ნაცვალი ესტატე მამი-
საშვილი მღუდელი, თავის მღუდელი გამოუგზავნე მეტეხის
მოურავის შვილსა, რომ გარდმოდი, გავრიგდეთო. იქ იმის ძმას ვეხვე-
წე სალთხუცის მუშაში გუგულაშვილი და გზირიშვილი
წამოიყვანე და გავრიგდეთო, მაგრამ არცერთი არ შეისმინეს.

მერე გუთანი დავიბარე, რომ ჩემი მიწა მინდა მამეხნა. მერე
სალთხუცესმა დამიშალა: პატარა კიდეე მოიცადე და სამართლით გა-
რიგდითო. გუთანი გამოვაბრ[უ]ნე და წამოვიყუა[ნ]ე. ეს რომ შე[ე]-
ტყოთ, ორნი ძმანი დაიარაღებულიყვენ და ჩემ სასიკუდილოთ მო-
დიოდნენ. ორლობეში გუთანი შამოყროდათ, კაცები ხომ! თქვენცა
ნახეთ, როგორც დაეხოცათ თოფითა და ხლმით, დღესაც შინ ჰყრიან.

იმ დღეს იმის შვილებს ბალი ვადეგლიჯათ და კარზე მამიხდენ
სასიკუდილოთა. სალთხუცეს არ დაეტუქსა და ავით არ მოპყრობოდა,
კიდეე ავით მოპყრობას მიპირებდენ.

ღმერთი მეფეს ერეკლეს გიღღეგრძელებს, ამ შფოთილდამ გამა-
შორეთ, მუდამ შფოთს მაძლევენ, სიბერის დროს მე არ წამწყმიდონ
და თითონაც მოისვენო. ასე ებძანოს თქვენგან: ზევით გაბრიელის

მიწა უძევს და ქვევით იაკოფისა, შუაზე ჩემიც იმათ ტოლა უნდა იყოს; იმ მიწისაც წყალობა დამემართოს[ს] და კაცების დალაზვისაც.

და თუ ტყულათ მამეხსენებინოს, ჯარიმაც გარდამახდევინეთ; და თუ ის ტყუოდეს, ჯარიმაც მოგართოს, ჩემი პასუხიც გამცეს, მიწისაც და ამ კაცების დაზოცისაც. ივლისის ით, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. თ ა რ ხ ა ნ ო ი ო ა ნ ე და სალთხუცესო ა მ ი ლ ბ ა რ! ამ არზით ასე, რომ მოუხსენებია, ამათი სამართალი გაშინჯეთ და ღმრთის წინაშე სწორე სამართალი უსაჯეთ. რომელიც ტყუოდეს, გარდაახდევინეთ. იულის კბ, ქორონიკონს უპა.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ხ ი.

211. არზა მანუჩარ თუშანიშვილისა ვაღის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1793 წ. 20 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 171. დედანი. ქალაღი. 16×10 სმ. მხედრული. აქა-იქ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მათს მონას ლ ა შ ქ ა რ - ნ ი ვ ი ს ს მ ა ნ უ ჩ ა რ ს მამცეს. ჩ ა რ ჩ ი ს შ ვ ი ლ ი შ ა ქ ა რ ა თავისის მოცემულის თამასუქით თეთრს არის მოსაცემს. წყალობას ვითხოვ ოქმი მეზოდოს, რომ ჩემი თეთრი თავისის ანგარიშით გამომირთოს და მომბაროს. მკათათვის 3, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ეშკალატბაშო თ ა მ ა ზ! მერე ამ არზით ლაშქარნივისი მანუჩარ ჩარჩიშვილს შაქარას თამასუქით თეთრს რომ უჩივის, თავისი ჰახყი ახლავ გამოურთვი და მოეც. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, მოგვახსენოს. მკათათვის კ, ქორონიკონს უპა.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

212. აჩუა ღავით ოკრომჟეღლიშვილისა საშართლის მიცევაჲ
ღარაჟან დედოფლის ოქმით

1708 წ. 25 ივლისი

ცხსა: ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 232. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბ. №№ 249, 258.

[162v] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფე დედოფლის ჭირი მოსცეს
მათს მონას დავითს.

ამას [163] მოვახსენებთ. ამას წინათ თქვენის ბძანებით შვიდი
გუთანი მათხოვეს ღირბელებმა, რომ ერთს დღეს უნდა ეხნათ. მომიხ-
და თეთუზა ფალვენის შვილი, გუთნის კაცნიც დალაზა და
მეც იმ დღის ხარჯი გამიფუჟა — საკლავი დაკლული და პური გამო-
მცხვარი და ღვინო გატანილი. იმ წილის სარჩო და საზღოზედ ხელი
ამაღებინა, ერთი დღეც თავისი ღვთის გულისათვინ უნდა ეთხოვებინათ
და მეზობლ[ო]ბით. თუ ტყუილს მოვახსენებთ, მოკითხული ბძანეთ.
მკათათვის კბ, ქორონიკონს უბა.

თავში

სალთხუცესო აბაშიძე გიორგი! ამ არზის პატრონი
ოქრომჭედლის შვილი დავით [ჩივის]: ღირბელებს რომ
გუთნები უთხოვებიათ, თეიმურაზ ფავლენის შვილს მო-
უცდენია; და ღირბელი კაციც რომ გაულახავს და გუთნის ხარჯი რომ
ჭქონებია და ისიც გაუფუჟებია. ღირბელებისაგან და დეკანოზისაგან
ფიცქვეშ შევრდომით უნდა მოიკითხო, წინაშე ღვთის როგორც ყო-
ფილიყოს და ენახოთ, მოწმობით მუჯალამა უნდა გა[ა]კეთონ, რომ
ბატონის ოქმი აქვსთ. სამართალში უნდა ილაპარაკონ. ამ საჩივარმაც
უნდა სამართალში გაიაროს. ეჭირვება რომ მოწმობა ქონდეს, სამართ-
ლიან როგორც იცოდნენ, ის მოწმობა მოსცენ სამართალში. მკათა-
თვის კე, ქორონიკონს უბა.

213. არზა იუსტიცია მინისტრის განცხადების თაობაზე
ანტიონ II-ის ოკმით

1798 წ. 29 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 357. დედანი. ქაღალდი. 17,2×13,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უწმინდესობის მეფის ძის ქირი მოსცეს მათ
მლოცველს მ რ ო ე ლ ს ი უ ს ტ ი ნ ე ს.

თქვენს უწმინდესობისათვის სურამელს ნებიერიძეს პავ-
ლეს არზი მოერთმია: მღვდელი შვილიშვილი მომიკვდა და იმის
საწირავს და ცხენს მთხოვსო. გუჯარი მოგართვი ეკლესიისა; როგორც
განწესება და დებულება ყოფილა, წყალობას ვითხოვ, ეკლესიას თა-
ვისი განწესება არ მოეშალოს. ივლისის კთ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენ ყოვლისა საქართველოს კათალიკოზ-პატრიარ-
ხი, მეფის ირაკლის ძე, ანტონი განწესებით ვბრძანებთ, რად-
გან განწესება ყოფილა, რომ ჩვენ ჩვენის თვალთ ეკლესიას განწე-
სება წარვიკითხეთ, რომ დებულება ყოფილა, ამისთვის ჩვენც ის დე-
ბულება დაგვიმტკიცებია, რომ ისე უნდა ეკლესიას მიეცეს. მაგრა
თუ ვისმე არ შეეძლოს და შეუძლებელი იყოს, ეს თავისმა მღვდელ-
მთავარმა გასინჯოს და შეძლებით იმსახუროს. ივლის[ს] კთ, ქორო-
ნიკონს უპა.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

214. არზა ზუა ნაცვლიწვილისა კვირიკ-ოგლისა საპატარღის მიცემაზე
იეკელე II-ის ოკმით

1798 წ. 30 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი. № 51. საბუთი. № 47. პირი. ქაღალდი. მხედ-
რული.

[87v] ღმერთმა ბედნიერის კემწიფის ქირი მოსცეს ბოდბისხეურს
ნაცვლისშვილის ნიკოლოზის შვილის ზუას ქვრივისა
და ობლებს.

ჩემო მოწყალევე, ღმერთი გამიწყრა, ჩემი პატრონი თქვენის ქი-
რის სანაცვლოთ შეიქნა: დავრჩი საწყალობლად, ოთხი გასათხოვარი
ქალი დამრჩა. მოგეხსენებათ, თუ როგორი ოჯახი გახლდით, რომ აწ
მამულის მეტი არა დამრჩომია რა. ორი ქალი გამისტუმრებია, ორი

კიდევ შინა მყავს გასასტუმრებელი. ერთი თ უ ლ ა შ ვ ი ლ ს ბ ა ხ უ -
ტ ა ს ყ ა ვ ს . მ უ ლ ა მ ი ა ს ა უ ლ ა დ მ ა დ გ ი ა , მ ა გ რ ა მ რ ა ს ა ც მ ზ ი თ ე ვ ს დ ა ვ პ ი -
რ ე ბ ი ვ ა რ , ვ ე რ ვ ა ძ ლ ე ვ .

მინამ ეს ჩემი ბატონი ბოდბელი მობძანდებოდა, მინამდინ დ ა -
ვ ი თ ბ ო დ ბ ლ ი ს ს ი ც ო ც ხ ლ ს დ რ ო ს რ ა ც გ ა მ ე ყ ი დ ნ ა , ო რ ი ქ ა ლ ი
გ ა ვ ი ს ტ უ მ რ ე დ ა ო თ ხ ი მ კ უ ლ ა რ ი დ ა მ ი მ ა რ ხ ა ე ს . ა ხ ლ ა ი მ ა ნ ე ს ყ ა დ ა ლ ა
მ ი ყ ო , მ ა მ უ ლ ი ა ლ ა რ გ ა მ ა ყ ი დ ვ ი ნ ა . ვ ე რ ც ა რ ა ქ ა ლ ე ბ ი ს თ ე ვ ს მ ი მ ი ც ი ა , ვ ე -
ლ ა რ ც ჩ ე მ ი თ ა ვ ი დ ა მ ი რ ჩ ე ნ ი ა დ ა ო ბ ლ ე ბ ი მ შ ი ე რ - მ წ ყ უ რ ვ ა ლ ე ნ ი დ ა შ ი მ -
ვე ლ - ტ ი ტ ვ ე ლ ნ ი გ ა ხ ლ ა ვ ა ნ .

ამდენი თქვენი მოწყალება დაგვემართოს ან ის თავისის მამის მ ა -
მ უ ლ ი დ ა ნ ე ბ დ ე ს თ , რ ო მ მ ო ი ხ მ ა რ ო ნ ან თ ვ ი თ ო ნ მ ი ი რ თ ო ს ი ს მ ა მ უ ლ ი
დ ა ი მ ო ბ ლ ე ბ ს , გ ა ნ წ ე ს ე ბ ა რ ა ც ა რ ი ს , ე ბ ო ძ ო ს , რ ო მ თ ა ვ ი ს მ ა პ ა ტ რ ო ნ მ ა
წ ა ი ყ ვ ა ნ ო ს . ღ მ ე რ თ ი გ ა დ ლ ე გ რ ძ ლ ე ბ ს თ , რ ო მ ე ლ ი ც ს ა მ ა რ თ ა ლ ი ი ყ ო ს ,
ი ს გ ე ვ ბ რ ძ ა ნ ო ს , ი ე ლ ს ი ს ა , ქ ო რ ო ნ ი კ ო ნ ს უ პ ა .

თავში

[37] ყოვლად სამღვდლო უფალო ბოდბელ მიტრაპოლიტო კ ო -
რ ი ლ ე ვ ! მ ე რ ე ა მ ა რ ზ ი თ ქ ვ რ ი ვ - ო ბ ო ლ თ რ ო მ ა ს ე მ ო უ ხ ს ე ნ ე ბ ი ა თ , ა მ ა -
თ ი ს ა ქ მ ე ა ს ე გ ა [ა] რ ი გ ე , რ ო მ ღ მ ე რ თ ს ა ც ი ა მ ო ს დ ა ვ ი ნ ც შ ე ი ტ ყ ო ნ ,
კ ა ც თ ა ც დ ა გ ი მ ა დ ლ ო ნ . დ ა უ ს ა მ ა რ თ ლ ო ა რ ა დ ა ე მ ა რ თ ო ს რ ა . [მ] კ ა თ ა -
თ ე ვ ს ლ , ქ ო რ ო ნ ი კ ო ნ ს უ პ ა .

ალბათ მოუარე, უპატრონე, მოეხმარე და გაუმართე საქმე.

ერეკლე

215. არჯა შინსურამეზისა მამულის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1793 წ. 8 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2118. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბენდიერის ხელმწიფის კირი მოსცეს გ უ ლ გ უ -
ლ ა შ ი მ ს ა ხ ლ ო ბ ე ლ ს მ ა ი ს უ რ ა ძ ე ს გ ი ო რ გ ი ს ა დ ა ნ ი ნ ი ა ს .

მერე ამას მოგახსენებთ: თქვენგან ვართ შეწირულნი და აზატს
კაცისაგან ორის ღლის მიწა მიყიდნია. სამი წელიწადია ვენახათ ვაკე-
თებთ და სასახლეც მიყიდნია. და რადგან ეს სავენახე და სასახლე მი-
ყიდნია, ვიწროთაცა ვარ. ცხრა საკაცეთნი გახლავართ, ამით ვერც ჩვენ
დავრჩებით, ვე[რ]ც იმ ეკლესიას ვემსახურებით საღალღის მიწითა.
და თუ ძ მ ა თ ა შ ვ ი ლ ს მ ა მ უ ლ ი ან სასხლავი ან სახნავი ვისაც

უჭირავთ, თუ ის მოგვეცემა, იმით თქვენს სამსახურსაც შევიძლებ და ეკლესიის სამსახურსაცა. მოყალნეთაც დავიწერები. თუ არა, ნასყიდის მამულით ვერ გავიბეგრები.

ჩემო ვემწიფევ, გუშინაც მოგახსენეთ, მიბძანეთ: თ ე ლ ა ვ ს ა მო-
ლი, არზა მამართვიო. ახლა ეს არზა მამირთმევია, უპასუხოთ ნუ გა-
მიშვებთ, ღმერთი გაგიმარჯვებს.

ის ძმათაშვილის მამული მ ა მ ნ ი ა შ ვ ი ლ ს და კ ე ნ კ ი შ ვ ი ლ ს
უჭირავსთ ამის. წყალობა გვაღირსეთ. თუ სასხლავი არ მებოძება, სახ-
ნავი მიანც მებოძოს. მარიამობისთვის 8, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. მოძღვართ-მოძღვარო ბ ი ქ ტ ო რ! ამ არზის პატრონი რომ ასე
ჩივის, ამას თუ მამულს მოსცემს, სასხლავს და სახნავს რომ ერჩომი-
ლებოდეს, მაშინ ამანც ბეგარი და ყალანი უნდა გასწიოს. და თუ მა-
მულს არ მისცემ სამყოფს, ამ თავისის ნასყიდის მამულით კი ვერც
ბეგარს გასწევს და ვერც ყალანს. ბოგანოს კაცსავით უნდა ემსახუ-
როს ეკლესიას. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე-

ქ. დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ გიბრძანებთ ერთობლივ გულგუ-
ლელნო ღმრთისმშობლის ყმანო და მოკვლენო! მერე ეს მაისურაძე
რომ ასე ჩივის, ამას ხომ ეს ოქმი აქვს ბატონისა; რას ემართლებით,
რომ ხარჯში რევთ. ახლავ ამაზედ კელი აიღევით, თორემ ქეშმარიტად
ყველას ჯარიმას წაგართმევთ და გარდაგანდევინებთ.

თუ რომელიც ამ არზით მამული უთხოვნია, იმას მისცემთ, მერე
რა სიტყვა ექმნება, როგორც მამულიან[ი] სხვა ემსახურება, ისე ეს
ემსახურება. დაეხსენით, სანამ მამულს მისცემდენ ამას, თორემ იცო-
დეთ ყველას დაგარბევთ ჯარიმითა და ავად მოგეპყრობით. დეკენბრის
იზ, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1097. დედანი. ქალაღი. 32,2×16 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ ორწერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის კირი მათს მონას ამირე-
ჯიბს ზაზას მოსცეს.

მრავალჯერ თავი მიწყენია ამ საქმეზედ, მაგრამ ფოსანთი არ მა-
მეც, რომ თქვენის მოწყალების სამართალი მბოძებოდა. შარშან წინ
ერთი თვე უკან გღიათ, მაგრამ მრავალჯერ უბძანეთ: მე ულ[უმ]ების
ღმრთისმშობელს ვერ გამაგწირაო¹ და ვერც ამირეჯიბს წაგართმეო.

ქიზიყს რომ ჩაბძანდით, იქიღამ ქალაქს გაიპარა, რომ მოწ-
მე[ვ]ებს ვიშოვნო, ვერცა რა იქ ეშოვნა. იქიღამ თქვენს სიმაღლესთან
აღარ მოვიდა, რის პირით მოვიღოდა. ახლა აქ გაახელ, მრავალნი გა-
წუხებდენ, მე თავი ვეღარ გაწყინეთ.

ახლა ჩემო ხემწიფე, აქ რომ ჩემი მკედელი გახლამთ, ღმერთს
ვფიცავ და თქვენს თავს, ოცი წელიწადია, რომ აქ თქვენგან ნაბოძები
მყავს. ოთარ მღივანს ესახლა ორი ჩემი კაცი — ერთი ეს და ერთი
სხვა, ორი მამცა. სანამღინ აქ თელავს გახლდი, აქ მემსახურე-
ბოდნენ. ახლა აქ თელავს ჩემი მოყვანილია, ეგ რომ არ მოსულა.

ამ მოწყალებას ვითხომ: ეს მკედელი რომ გაკეთებული იყოს და
ჩემს ბატონყმობას არ კადრულობდეს, ამის მიზეზით ღმრთისმშობელს
დაუკარგამთ და ნურც თქვენს მოწყალებას ნუ მამიშლით. ოცი წელი-
წადია ნაბოძები მყავს და აქ თელავს დამისახლებია. მე ხომ აქედამ
ა[რ] ვყრი. რაც შე[ვ]ქლოს, აქედამ მემსახუროს, ან ხატს არ და[ვ]-
კარგოს და ან მე.

რაც თქვენმა ბედნიერმა პირმა ბძანოს, დავჯერდები. მე ხომ ახლა
თქვენს სამსახურზედ წაველ, ღმერთი თქვენს სიმაღლეს განაძლიერებს
და ბრწყინვალს შვილებს გიცოცხლებს. ამ არძის უბასუხოს ნუ გამბ-
ღით, ამის სამართალი მაღირსეთ. [მ]კათათვის ლ, ქორონიკონს უბა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! ამ არზით რომ მინბაში ამირაჯიბი ზაზა
მკედელს უჩივის, ეს მკედელი ულუმბისა ღმრთისმშობლის ყმა არის,
და ნიადაგ წელიწადს თელავიღამ ოთხს მინალთუნს ღმრთისმშობელს
უნდა მიართმევდეს. როგორც გვიბრძანებია, ასე უნდა გამოართმევდ

¹ გამაგწირაო.

ხოლმე წელიწადში ოთხს მინალთუნს და ულუმბისა ღმრთისმშობელს მიერთმეოდეს. აგვისტოს ია, ქორონიკონს უპა.

ქ. და თუ ზაზა და ზაზას ძმა და შვილი თელავში მოვიდა ვინმე, უნდა მივიდეს ეს მკედელი, ძღვენი მიაართვას და აამოს რამე შეძლებისამებრ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

217. არზა მანუკა ღურბლისა სახლისა და ულუმბის თამოზაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1788 წ. 11 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 23. საბუთი №175. პირი. ქალაღი. მხედრული. იქვე, საბუთი № 176.

[167] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მათს მონას ღურგალს მან უკას მოსცეს.

ჩემო ხელმწიფევე, ჩემის ქვეყნიდამ თქვენს ბედნიერს ხელმწიფას მოვატანე და რომელისაც ღირსი ვიყავ, შემიწყალეთ. მაგრამ სახლის აშენება ბრძანეთ, არ ამიშენდა, ულუფა მიბოძეთ — სამი ცალი ღვინო, ოცდაათი კოდი პური — არც ესე[ე]ბი მომეცა. უსახლობით აქა-იქ დავალთ, ცოლი და შვილი დამიშიშვლდა. ეს თვრამეტი წელიწადი თქვენს კარზედ ვიმსახურები, ერთის ხელის ტანისამოსის წყალობა არ დამმართია, დიად, შეგვაწუხა შიშლოებამ ცოლ-შვილით. ცოტა რამ საშიშვლო გვებოძოს და სახლი რომ მოვახსენეთ, ეს აგვიშენდეს. თქვენს მეტი პატრონი და მოწყალე არავინა მყავს, ამისთვის გაწყენთ თავს. აგვისტოს ა, ქორონიკონს უპა.

თავში

მდივანო ს ვ ი მ ო ნ! იასაულობა უნდა ქნა შალავაურელთზედაც და ბაზრელებზედაც და სახლი გაუკეთებინე ამას და ულუფაც გაუტრიგე თავისი, ნუ და[ა]კლებ. აგვისტოს ია, ქორონიკონს უპა.

შარშანდელი რაც აკლდეს ისიც მოეც.

218. არაზ ოტია მღვიანავისა შიის თაოგაჳა

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 12 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 21. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[21v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს მონას ოტია მღვიანბეგს.

ცანკაშვილი¹ ჩემი ყმა ბარათში ნარგები ცოლ-შვილით ამეყარა და ყანდაურაში დასახლდა. მისნი ოთხნი ძმანი შინ მისახლობენ. ლუარსაბ ყორიასულბაშმა და ჳიმიითის მოურავმა როსებმაც კარგად იციან, რომ ჩემი მკვდარი ყმა არის, უბძანეთ და მოგახსენებენ.

წყალობას ვითხოვთ, იასაულისა და ოქმის წყალობა მიყოთ, ჩემი ყმა ამიყარონ და მომცენ. მარიაშობის იბ, ჳორონიკონს უბა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ყორიასაულბაშო ლუარსაბ! მერე მღვიანბეგი ოტია ამ არზით რომ ასე ჩივის, ამას რომ თავისი მკვიდრი ყმა ვეჩინელი ცანკაშვილი რომ აყრი[ლა] და ყანდაურზედ მისულა და იქ დამდგარა, ახლავ ერთი ბეჭითი იასაული მიეც, თავის ყმა აუყაროს და ოტია მღვიანბეგს მოაბაროს. აგვისტოს იბ, ჳორონიკონს უბა.

219. არაზ მოძღვართმოძღვრის ბიეტორისა შიის თაოგაჳა

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 12 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2050. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ჳ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს თქვენის კელმწიფობის მარად მლოცველს მოძღვართ-მოძღვარს ბიეტორს².

ჩემთვის გიბძანებიათ, ბეითალმანი უბოვნე და მაიისურაძეს მიეცო. რაც ბეითალმანი ყოფილა, სულ მოძღვართ-მოძღვარებს გაუციათ, რომ ერთი ფეხის დადგმა აღარსად არს; ხუთი-ექვსი კაცნი არიან; ოროლი, სამ-სამი საკომლო უჳირავს იმათგან მიცემული; აღარც

¹ ჩანკას შვილი.

² ბიეტორს.

ეკლესიას ეწევა და აღარც ბატონს, უქმად არის. რაც ამას მოუხსენებია იმის მეტი და ან სხვას რაც აქვს, თუ თქვენი ნება იქნება, რომ ვისაც ბეითალმნები უჭირავს და გამოერთმევა, ამასაც მიეცემა და სხვანიც შეიძინა რვა ხიზანი გახლავს, იმათაცა. და თუ არადა, ყველა ცარიელი დარჩება. მე ეს მომიხსენებია და თქვენი ნება არის. ასე მოვახსენებენ, სამოცი საკომლო არისო და ახლა აღარსადა ჩანს. ასე დაქარგულა. აგვისტოს. ი, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. უფალო მოძღვარმოძღვარო ბიკტორ! რომელნიც ნახულისა ღმრთისმშობლის ყმები გუჯარში აზატათ სწერიან, თუ იმავ აზატობის დროის მამულზედვე დგას, როგორც იმ გუჯარში აზატათ სწერია, ისე უნდა იყოს. და თუ მასუკან სხვა მამულიც შეუმატებია, რომ იმ მამულის პირველი პატრონი აზატი არ ყოფილა და არც გუჯარში აზატათ სწერია, იმ ახალის შემატებულის მამულიდამ უნდა ეკლესიას მსახუროს, რაც იმ მამულს რასათი შეხვდებოდეს.

და რომელიც კაცი გუჯარში არა სწერია აზატათ, თუ მოძღვართ-მოძღვრებისაგან არის გააზატებული, ის მოძღვართ-მოძღვრების მიცემული წიგნი დიკასტირიაში მიიტანოს და იმათგან მიიღოს პასუხი. და რომელსაც ჩვენი და ან ჩვენის ჩამომავლობის წიგნი ჰქონდეს, ჩვენთან მოიტანოს და ჩვენ მივეცემთ პასუხს. აგვისტოს იბ, ქორონიკონს უპა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

220. არზა უორჩიბაშის შვილბაისა ღალის თაოააჯი

არეპალე II-ის ოქმით

1798 წ. 16 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 74. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[46] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს ერთობით ყორჩიბაშის შვილებს.

მერე ამას მოვახსენებთ. მოგეხსენებათ. გოღლისი ჩვენი მამული არის და თქვენი ოქმი და განაჩენი გვიჭირავს. მთელმა ხოდა-შნელთ — სამღვდელთ და საერთო — იმ მამულს შემოუარეს და რაც დანიშნეს, ჩვენი შეიქნა.

წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძოთ-გოდლის ჩვენს მამულში რაც ჭირნახული იდგა, იმისი ღალა გამოგვიერთოს და მოგვეცეს. ჩვენც ჩვენის მამულით უნდა ვიცხოვროთ. აგვისტოს იე, ქორონიკონს უპა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ო გ ო შ პ ა რ! მერე ამ არ-ზის პატრონები რომ ასე ჩივიან, ამათის მამულის გოდლისის ღალა ვისთანაც იყოს, უენ გამოუერთვი და მოეც. და თუ იმ მამულიდამ ნას-ყიდობა ჰქონდეს ვისმე, ნასყიდობის წიგნიც მოიტანოს და ჩვენ მო-გვახსენოს. აგვისტოს იე, ქორონიკონს უპა.

221. არზა იონანე ხუთასისთავის მეუღლის მარიამისა შმის თაოგაჯე
პრეპლე II-ის ოქმით

1708 წ. 10 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9394. დედანი. ქაღალდი. 22,5×17,4 სმ. თავ-ში მარცხენა და მარჯვენა კუთხე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნი-შანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის ხემწიფის ჭირი მოსცეს თ ა მ ა ზ ა ბ ე-ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ი ო ა ნ ე ხუთასისთავის მეუღლეს მ ა რ ი ა მ ს. მერე ამას მოვახსენებ ჩემს ხემწიფეს: საწყალობელს დედაჩემს თავის ძმისაგან ერთი ბიჭი ყუანდა მიცემული, ქ ა ი ხ ო ს რ ო ენისელთ მოურავის შვილმა არ და[ა]ნება, თქვენ თავი გაწყინა, თქვენგან ოქმი ებოძა, საწყალობელს თქვენს ყმას მოსცა, აყარა და გზაზე გ რ ი გ ო ლ ენისელთ მოურავის შვილი, და თ უ ა მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი დაეწივნენ, თავდებათ დაუდგნენ, ახლა დააცალეო და ჩვენ მოგაბარებთო, იმათ აღარა დასდევს რა. დარჩა ასე ის კაცი, დაკარგულია, ცოლშვილი ახალქალაქს დამდგარა.

ვევედრები თქვენს ხემწიფობას, ამისი წყალობა მალირსეთ, ერთი ობოლი მყავს, ხელზე წყალი დაუსხას. ღმერთი თქვენს ხემწიფობის განაძლიერებს; თუ თქვენი წყალობა მეღირსება, კალაური[ს] მოურავს დათუ[ა] მაყაშვილს ებძანოს, რომ ამათ აყარონ. მარიამობის იმ, ქო-რონიკონს უპ[ა].

... მარია მ...* [ასე ე]უწყოს. მერმე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ის კაცი თუ დაკარგულია და ხიზანი და რო[გორმე] მოეც ის ხიზანი. თუ სიტყვა ქონდესთ, ჩვე[ნ მოგვახსე]ნონ. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უპა.

ამაზედ ბეჯითი [იყავი]; თუ სიტყვა არა ქონდეს რა, მიაცემინე. თუ სიტყვა ქონდეს რამე, მოგვახსენოს.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

222. არზა სვიმონ მაღალაშვილისა შვის თაოგაჲა ანტონ კათალიკოსის ოპით

1788 წ. 20 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 2042. დედანი. ქალაღი. 30,5×13,5 სმ. მხედრული ქალღღი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან უწმინდესი პატრიარხი მეფის ირაკლის ძის ანტონის ქირი მოსცეს მაღალაშვილს სვიმონს.

მერე ჩემს ხელმწიფეს ამას მოვახსენებ. ბარათში ნარკები ბიძინაშვილი მყვანდა. ზაზა მაღალაშვილმა იჩივლა და გამამერთო. ჩემს ძმებს იმის ფარდათ თითო კომლი კაცი უქირავსთ თავისის მამულით.

სამი წელიწადია გამამერთო და მაკლია. შეეთხოვე და არც მამულს მადღევენ და არც კაცსა. საკუთრათ ჩემს ბესაბობაზე ხომ არ დამიკარგავს, რომ მარტო მე გარდამზდეს, საყოველთაო იყო.

თქვენს მოწყალებას ვევედრები, რომ ერთი იასაული მებოძოს, რომ კაციცა და მამულიც ჩემი წილი გამამირთოს და მამცეს. არას მემართლებიან. თქვენის ბრძანებით გარიგდეს, რომ ერთმანერთში შეძლებება არ მოგვიხდეს. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. თარხნისშვილო გლახავ! მერე ეს მაღალაშვილი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ახლავ უნდა ჩახვიდე, თავისი კაციც უნდა მიაცემინო და მამულიცა. ამისი გაურიგებლობა. არ იქნება. აგვისტოს კ, ქორონიკონს უპა.

ხელრთვა: კათალიკოსი.

მარცხენა კიდეზე

* აკლია ერთი სიტყვა.
† იმის ფარდათ.

ეს სვიმონ მაღალაშვილი და ამის ძმები ასე გარიგდნენ: რა[ც] კ ა ვ თ ი ს ხ ე ვ შ ი ან წითელ საყდართან მამულები აქვსთ! საერთო, სვიმონს მისცეს, ამან უნდა იხმაროს; და რაც ბიძინაშვილ[ის] სამაგიეროს მისცემენ, შუა უნდა გაიყონ. სეკდემბრის ლა, ქორონიკონს უპა.

223. არზა მრასტი ჩოლაპაშვილისა გაყრის თაობაზე

პრეპლე II-ის ოქმით

1798 წ. 21 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3105. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი ჯემწიფის ჭირი მოსცეს ჩოლაპაშვილს ერასტიხ. მოწყალე ჯემწიფევე, მრავალჯერ გაწყინეთ თავი და არა მეშველა რა, რომ ბიძისა ჩემისაგან გამოძევებული გახლავარ, რომ ერთი ქონის ალაგი არა მაქვს თავი შევადარო.

ამას გვედრებით, მოწყალებით მომხედოთ და სამართალი მაღირსოთ და ამთონს მწუხარებას მამარჩინოთ.

მღივანბეგებზედ ოქმი გვებოძა, ჩემი წილი ყმა და მამული უნდა მოეცათ, მღივანბეგებიც მოვიდნენ, ვილაპარაკეთ. ეს პასუხი მამცა: „ივანე აქ არ არისო და უიმისოთ ვერ გავეყრებო, არც პურს და ღვინოს მივცემო“. ივანეს ებძანოს, რომ ისიც მამყვეს სამართალში, რაც მერგებოდეს, ჩემი წილი მებოძოს. ჩემმა ცოდვამა და უბედურობამ არ მომაცადა, სანამ თელავსა ბძანდებოდით, რომ ჩემი სამართალი თქვენთან გადაწყვეტილიყო. უკაცობით რალაცა მოსავალი მამივიდა, ისევ გასალეწი მაქვს. მიშველეთ რამე, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძეთ. ივანეც ბიძაჩემთან მოიყვანონ და მღივანბეგებიც იქ შეყარონ და სამართალი გადაგვიწყვიტონ. ჩემი და იმათი ერთათ ყოფნა აღარ იქნება. ღმერთი გაგიმარჯვებს, მამაშორეთ. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ყოვლად სამღვდელოვ ხარჯაშენელო გრიგოლ! მერე თავისი სახლის კაცები ჩიმშერის შვილი იოანე და ერასტი რომ ასე უჩივის თავის ბიძას თიანეთის მოურავს ქაიხოსროს, თქვენ უნდა მიხვიდეთ ქაიხოსროსთან, რაც იმათ თავეთი წილი ან პური ერგებოდეს და ან ღვინო, გამოურთვით და იოანეს თავისი წილი

¹ +კავთისხევეში.

რაც ერგებოდეს, ამას მოაბარე. ერასტის კიდევ რაც ერგებოდეს თავისი წილი მოაბარე.

ამას გარდა, ერასტი რომ გაყრას უჩივა და ეყრება, ღმრთით როდესაც ჩვენ კახეთს გამოვალთ, მაშინ გავყრით.

ერასტის რაც თავისი წილი ან პური ერგოს და ან ღვინო, ვეფხის ციხეს უნდა ჩაუტანონ თავეთმა კაცებმა. რადგან რომ ცოლ-შვილით ვეფხის ციხეს დგას, მაშ რას უზმენ[?] რომ თავის საზრდოს არ მიუტანენ. აგვისტოს კა, ქორონიკონს უპა. ერეკლე

224. არჯა იოანე ჯიფუარის შვილისა მამულის თაობაჲ

მრეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 21 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1989. დედანი. ქალაქი. 34×9,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის კირი ჯიმშერის შვილს იოანეს მომცეს.

ორმოცს წელიწადს არ მიკლია რა, აქამდინ არც ჩემი სახლი შემიწუხებია და არც თქვენის უმაღლესობისათვის თავი მიწყენია. წყალობას ვითხოვ, ოქმით მებძანოს: თიანეთსა და ფშავ-ხევსურეთსა და ვეფხის ციხეში მეც მოურაობის წილი მაქუს, თუ არა. თუ რამ მამაჩემ[ქ]ა თქვენის წყალობით იშოვა რამე, სულ იმათ მოიხმარეს და მეც იმათს ნაშოვარში წილი რატომ არ უნდა მქონდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალს ვითხოვ. აგვისტოს კა, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ყოვლად სამღვდელოვ ხარკაშნელო გრიგოლ! მე ამ არზით ჯიმშერის შვილს იოანეს რომ ასე მოუხსენებია, ეს ამათი ძმა არის, როგორ იქნება რომ ამას თავისი წილი რაც ერგებოდეს, არ მისცენ თქვენ მიდით და თავეთის ყმიდამ და მამულიდამ რაც წილი ერგებოდეს სამართლიანის საქმით გამოუერთვი თავისი წილი და ამ იოანეს მოაბარე. ამას გარდა, რაც ჩვენი წყალობა სახელოები უჭირავსთ, იქიდანაც თავისი წილი გამოუერთვი: აგვისტოს კა, ქორონიკონს უპა.

თიანეთის მოურავს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს თ ა ნ უ ნ და გა[ა]რივო ეს
რაც გვიბძანებია.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

225. არზა ზაალ ღავითიწვილისა ხმის თაოზაჲჲ
გიორგი ბატონიწვილის ოქმით

1783 წ. 3 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 551. დედანი. ქალაღი. 22X11,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის ხემწითის ძის გიორგის ქირი დავითი-
შვილს ზაალს მოსცეს. მერმე ამას მოვახსენებ. შარშან ზურაბ
ავალიშვილი კაცზე რომ მელაპარაკებოდა, დიდმარხვაში იმისი საქმე
მის უმაღლესობასთან ხაშმზე გადასწყდა, ამაღლებამდინ¹ ვადა
ბძანა, თუ მოთაბარი მოწმე[ე]ბი მოეყვანა, კიდეც უნდა გველაპარაკნა.
ვერ მოიყვანა. მოგეხსენებათ, რამდენს მის[ს] ამაღლება იყო და სამ
თვემ გაიარა. აგვისტოში ის პირობის ბოძებული მივართვი. მერე ასე
მიბოძა განაჩენი: რათგან სამ[მ]ა თვემ გაიარაო, ზაალთან საქმე არ
აქვს რაო; ვინც მოვიდაო, იმას ედაოს ზურაბაო, სამართალი მიეცე-
მაო, ასე გარდასწყდა.

ახლა თქვენთინ მოუხსენებია. ოქმი დაუტყუენია, მორდალზე გი-
ბოძებიათ, აუყარეო, აღარ გხსოვნებიათ მისის უმაღლესობის ბძანე-
ბა, თორამ არ უბოძებდით, თქვენც გაჩვენე.

ახლა ამ წყალობას ვითხომ, ერთი ოქმი მებოძოს, როგორც მისის
უმაღლესობის ბძანება და განაჩენი აცხადებდეს, იმაზე დადგეს იასა-
ულიცა და მოდავეცა, უბრალოთ შფოთი არა მოგვიხდეს რა, მორდალს
ებძანოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აგვისტოს კჴ, ქორონიკონს უბა.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს გ ი ო რ გ ი ს ს ი კ ე თ ი თ ს ა ხ ს ო ვ ა რ ო
მორდალო იესე. მერე ამ ზაალის საქმის, როგორც მისს უმაღლესო-
ბას ბატონს მამაჩვენს უბრძანებია, ისე მათის ბრძანებისამებრ უნდა
აღსრულდეს. ჩვენ ჩვენი ოქმი დაგვიყენებია. სექტემბრის 3, ქორო-
ნიკონს უბა. გიორგი

¹ ამაღლებანდინ.

1798 წ. 12 სექტემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 11. საბუთი № 176. პირი. ქაღალდი. მხედ-
რული.

[177v] ღმერთმან ჩემის მოწყალის კელმწიფის ძის გი-
ორგის კირი საცოდავით სულდგმულს ჩერქეზის შვილის
ავთანდილის დედას თამარს მოსცეს.

მერე ამ თორაზას შვილს გოგიასა და იოსებზედ
რაც დედაშვილური ამაგი მაქვს, თუ თვითეულად მოგახსენოთ, დიად,
გრძლად მოვა და ზეპირად კი მრავალჯერ მომიხსენებია. და კარგათ
მოგეხსენებათ, რაც ამათზედ ამაგი მიქნია. და რადგან ამათზედ ამდე-
ნი ამაგი მქონდა, ჩემ[მა] ხელმწიფემ მათმა უმაღლესობამ ჩემს სა-
მკდროთ და სასიცოცხლოთ ესენი მე მიბოძა.

და ახლა რადგან ასე შვილურად დაზდილნი მყვანდნენ, მეც ამათ
ჩემის სულის გულისათვის განთავისუფლების წიგნი მივეც და ახლა
ესენი თქვენ[178]ვის მომირთმევია. ჩემს სიცოცხლეში მევე მემსა-
ხურნენ და შემდგომად ღმერთმან თქვენ მოგახმაროსთ. და მე ამათი
ცოდვა ამიყრია და მომირთმე[ვია]. თუ გინდათ აცხოვრეთ და თუ გინ-
დათ, წყალში ჩაყარეთ.

ჩემო კემწიფევე, ერთი ოქმი უბოძეთ დღესვე, რომ ესენი არავინ
ამაზედ შეაწუხონ; ან ჩერქეზიანთ და ან სხვათა ამათთან საქმე არა
ჰქონდესთ რა. სეკლემბრის იბ, ქორონიკონს უპა.

თავში

[177] ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებთ თოროზაშვი-
ლო გოგიავე და იოსებ! მერმე რადგან თამარის ნება ასე არის, სანამ-
დისინ ცოცხალი იყოს თამარი, უნდა ყოვლისფრით იმას ემსახურნეთ
და იმაზედ არა იმტყუვნოთ რა. და სხვა რიგათ კი ახლაც და შემდგო-
მათაც თქვენ ჩე[ვ]ენი ყმანი ხართ და ჩვენს ყმათ უნდა იყვნეთ, რომ
თქვენთან არც ჩერქეზიანთ და არც სხვათ საქმე არავისა აქვს და ვერ-
ცავინ რაზედ! შეგაწუხებსთ. ყველამ ასე იცოდეს, თუ თქვენ შეგაწუ-
ხებთ და გაგრჯისთ ვინმე რაზედმე, დიად, მოვიკითხამთ თქვენს შეწუ-
ხებას. სეკლემბრის იბ, ქორონიკონს უპა.

¹ ვერცრა ვინაზედ.

227. არჯა იოსავ ბაქანიშვილისა მორწყვის თაობაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოპიით

1798 წ. 27 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8585. დედანი. ქალაღი. 15,7×11 სმ. მხედ-
რული. აქა-იქ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქი-
რი მოსცეს ბეჟანის შვილის იოსებს.

ამას ვევედრები მოწყალეს, მოგეხსენებათ ყოველ წლით თქვენს
წყალობით მოვრწყავ ხოლმე ჩემს მიწას. ახლაც ამ წყალობას ვითხოვ,
ერთი ოქმით ებძანოს ლუარსაბ თარხნის შვილს, ერთი კაცი
დამაყენოს, რომ მოვრწყვა. ჯავახიანი არ მანებებენ. ამას გე-
ვედრები, ჩემო კემწიფე.

თავში

ქ. ბატონის შვილის გიორგის პატივით სახსენებლო
თარხნიშვილო ლუარსაბ. მერე ამ იოსებს ამ არზით როგორც უთხოვ-
ნია, ასე გაურჩე და ერთი კაცი მიეც, რომ მიწები მოარწყვევიონ.

სეკდემბრის კვ, ქორონიკონს უპა.

გიორგი

228. არჯა ნიკოლოზ თუმაიშვილისა მამულის თაობაზე
ნილოზ ბატონიშვილის ოპიით

1798 წ. 8 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9037. საბ. რმე. კრებული. პირი. ქალაღი.
მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის ქირი თუ-
მანიშვილს ნიკოლოზს მამცეს.

რეხას მამუკაშვილმა ორი მიწა გაჭრა ჩემი და ერთი
მარანი გასკრა, წისქვილის რუ გაიყვანა, თავისი მკვიდრი წისქვილის
რუ გააგდო; ასე უსამართლოთ მართმეცს. წყალობას ვითხოვ, სამარ-
თალი მებოძოს, ჩემი მამული დამანებოს.

პაპალაშვილმაც წისქვილის არხი გაასწორა მამა-პაპის
გაკეთებული და აღარც ის მანებებს; წიგნიც მაქვს, რომ ჩემ სამკვიდ-
როზედ წაიყვანო წყალიო, მაგრამ მძლავრობით არ მანებებენ. ერთი
იასაულის და ოქმის წყალობა მიბოძეთ, სამართალში მამყვეს. ოკდომ-
ბრის ბ, ქორონიკონს უპა, ჩღუგ წელს.

თავში

ემიკადასბაშო მალხაზ! ამჟღად ერთი იასაული აჩინე და ენიკოლოზ და მამუქაშვილი ორნიც სამართალში მოაყვანინე და ალაპარაკე. ოკდომბრის გდღეს, ქორონიკონს უპა, ჩღუგ წ[ელს].

229. არზა ნიკოლოზ აფხაზისა ყმის თაოგაჲე
მახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 4 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 12. საბუთი № 25. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[მ1] ღმერთმან მათის უგანათლებულესობის ჩემის კელმწიფის ძის ვახტანგის ჳირი მოსცეს მათს მიწას ნიკოლოზ აფხაზს.

მერე ამას მოგახსენებთ თქვენს უგანათლებულესობას, რომ ჩემი კაცი გახლდათ თქვენს საფარველს ქვეშე ანანურს. ის კაცი თქვენი ჳირის სანაცლო გამხდარა, ქვრივი და ობოლი დარჩენია. წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ მ[ო]ურავზედა, ჩემი ქვრივი და ობოლი ამიყაროს, რომ თქვენის დოვლათით გამოვზარდო, არსად დამეკარგნენ უპატრონოთა. ჩემო კელმწიფევე, ღმერთი გადღეგრძელებსთ. ოკდომბრის დ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბძანებ ზოტიკის-შვილო მოურაო ბარნაბე! მერე მანდ, ანანურს, ნიკოლოზის აფხაზის შვილის ყმის ქვრივი და ობოლი რომ არიან, აუყარე და ამისულს მოაბარე იაკობს ზოტიკის შვილსა, ახლავ უნდა მოაბარო, ამისი უარი არ იქნება. ოკდომბერს დ, ქორონიკონს უპა.

230. არზა მუხრანბატონიშვილისა მამულის თაოგაჲე
ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 9 ოქტომბერი

ცსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი 1461. რვეული № 3. საბუთი № 52. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[მ1] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს მათს მონას მუხრანბატონის შვილს იოანეს ობოლს ნიკოლოზს და ედიშერს.

ობლის მოწყალე კელმწიფე, სამართლიანის სჯით მომხედე. ჩემნი ბიძაშვილები საერთოს მამულიდამ თავეთს წილს ჰყიდიან. რადგან ძმათაშვილები ვართ და გაუყოფელი მამული გვაქვს, როდესაც რომ გასასყიდლად მამული გამოიმეტონ, მკითხონ — ამ მამულს ვყიდით. თუ ან ვალის აღებით და ან ისე კელი გავიმართე, და რასაც სხვანი შეაძლევენ, ის ფასი მე მივეცი, მე მომყიდონ, რათ დაუშლი თავეთს წილს. თუ არადა, უჩემოთ ნურც ესენი გაჰყიდიან და ნურც მყიდველნი იყიდიან.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამ სამართლიანს ოქმს ვითხოვ. ობოლნი ვართ და ობლის მოწყალე და პატრონი თქვენ ბძანდებით. უსამართლობით ნურავინ მოგვერევიან. ოკლობერს ვ, ქორონიკონს უპა.

ქ. ეს მოხსენება იმისთვის გავბედეთ, ვიცით რომ, როგორც ღმერთს ეწყინება ობლის უსამართლოდ შეწუხება, ისევე თქვენ გეწყინებათ ობლის შეწუხება. ამან გამაბედვინა ეს მოხსენება.

თავში.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამათო ბიძაშვილებო! მერე რიგიანი და სამართლიანი საქმე ეს არის: როდესაც მამულის გასყიდვა დაგჭირდეს და ჰყიდდეთ, მაშინ ამ თქვენს ბიძაშვილებს შეატყობინეთ. თუ ამათ შეიძლონ სყიდვა, ამათ უნდა მიჰყიდოთ. თუ არადა, მასუკან ამათის ნების დართვით სხვაზედ გაყიდეთ. ღვინობისთვის თ, ქორონიკონს უპა.

თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს.

ერეკლე

231. არჯა გოგია ვარმანოვიშვილის ძვირისა ვამოსალავის თაოგაჯე
ბრეკლე II-ის ოქმით

1703 წ. 11 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 1125. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მოსცეს [სა]წყალობელს გოგია გერმანოზის შვილის ქვრივს და ობოლს.

უმოწყალესო კელმწიფეო, ჩემის და ჩემის ობლის სარჩოთ ორი კომლი კაცი დამრჩომია, ხენაც ის არის, თესვაცა, ზვარიცა და ხოდაბუნიცა, იმის მეტი სარჩო არა გამაჩნია რა. და ვგონებ, რომ რადგან თვისად გაქვსთ ქვრივთ და ობოლთ მოწყალეობა, ამათი ვამონარჩომი არა ინებოთ რა. ახლა ცხრა კოდი სურსათი შემოუწერიათ და სთხოვენ. იმათ რომ ის გამოუერთვასთ, ჩემის სარჩოს მოწყვედა არის.

და ვევედრები თქვენს ღმრთისმოყვარებასა, რომ ერთის ოქმის წყალობა მიყოთ და შეპატიოს თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. და ეს ჩემზე მოწყალება ღმერთს ავასხეთ. სეკდემბრის კთ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ჩვენ მაგიერად სალთხუცეს სარდალს და ვ ი თ ს და მოხელეთ ასე ეუწყოსთ, და ვინც სათხოვარის მოასილნი იმყოფებოდეთ, ასე იცოდეთ: ეს ქვრივ-ობოლი ამ ორმა თავისმა ყმამ უნდა გამოზარდონ. საჩვენო თუ საქვეყნო სათხოვარი შეეწერებოდეს, ამ ორს კომლს კაცს ნურას გამოართმევთ, რაც ამათი რასათი იყოს, ამ თავის ბატონს უნდა მსახურონ.

და სურსათის მოასილნო! რაც ახლა ამ ორის კომლის კაცისათვის სურსათი გამოგირთმევიათ, ამ ქვრივს და ობოლს უნდა მისცეთ ახლავ, თორემ ჩვენს შემცოდეთ მოგკითხამთ. ოკდომბრის ია, ქორონიკონს უპა.

ქ. მდივანბეგო ს ო ლ ო მ ო ნ ! ამ ორს კომლს კაცს შენ ყური მუგდე და ნურავის რას გამოართმევიანებ. ალბათ შეგვატყობინებდე ხოლმე ამათს საქმეს. ერაკლე

232. არზა ზაალ ღავითიფვილისა ვალის თაოზაზა
იულონ ბატონიფვილის ოქმით

1708 წ. 28 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 559. დედანი. ქალაღი. 16,5×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის ხემწიფის ძის ი ვ ლ ო ნ ის ქირი მათს მონას და ვ ი თ ი შ ე ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მოსცეს. მერმე ამას მოვახსენებ, მე ლ ქ უ ა შ ე ი ლ ს მოუხსენებია ზაალის თეთრი მართებსო, ი[ა]საული გებოძათ, მე ქალაქს გახლდი, ორი-სამი კაცი აეკლოთ. მე მაქვს სადაო, ორმოცის თუმნის მამული უჭირამს, სჭამს, ფიცვი აძეს ა მ ი ლ ა ხ ვ რ ის რ ე ვ ა ზ ის ა გ ა ნ ბატონის ბძანებით, არც შემამფიცა, მამულიც იმას უჭირამს, ახლა თქვენ მიბძანდებით. ერთი ოქმი მიბოძეთ, თქვენს მობძანებამდი იასაულმა ხელი აიღოს, თქვენ წინ გვალაპარაკეთ; ღმერთი გაგიმარჯვებს, ღვინობისთვის კგ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ, რომელიც ამ არზის პატრონის ი[ა]ს[ა]ული ხარ! მერმე სანამ ჩვენ ქალაქიდან მ[ო]ვიდოდეთ, უნდა და[ა]ცალო. ჩვენ რომ ქალაქიდან მოვალთ, მაშინ[ი] სამართალს ჩვენ უზამთ. ღვინობისთვის კვ, ქორონიკონს უპა.

ბეჰედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

233. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა შამოსავლის თაოგაზა

მრეპლე II-ის ოქმით

1703 წ. 28 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 656. დედანი. ქალაღი. 30x13,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია მძიმე ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის დიდებულების ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჭირი მისცეს თქვენს სამარადისოდ მლოცველს, თქვენს საცოდავს მოხუცებულს წინამძღვარს თეოდოსის.

უმოწყალესო კელმწიფეო! რა მადლობა მოგაქსენო ესევეთარი-სათვის მოწყალებისა; ყოვლად სურვიელ ვიყავ საფლავისა ჩემისა და აწ მებოძა. ღმერთმან ყოველთამან ადიდოს და აღამაღლოს კეთილ მსახური სიმაღლე თქვენი კეთარ დავით და კონსტანტინესი. ღმრთის მოყვარეო მეფეო, თუ დო დო აშენდებოდა, ჩვენ მზა ვიყავით ვიდრე სიკვდილამდე. და თუ არ იქნება აშენება, გვედრებით დავით-გარესჯას არ ჩამოერთოს ეს დოდოს მამული; დია, საქმე გაჭირებული აქვს დღეს მონასტერს, და ამ მიზეზთა ძლით ვბედავთ მოკსენებას, და გვედრებით მეც და ჩემ-თანა. ესე ძმანიცა, რომ უძვირეს პირველისა არ იქმნას. და ნება თქვენის სიმაღლისა[ა] უმოწყალესო კელმწიფეო. ოკდომბერს ივ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად დავით-გარესჯის წინამძღვარს თეოდოსის ასე უამბეთ. მერე, როგორც ამ არზით გითხოვია, წმინდის დოდოს შემოსავალი არ ჩამომირთმევია, სრულებით შენ უნდა მიიღო და შემოსავლის რა ერთობა უნდა შეგვატყობინო, რომ იმისი მაგიერი იმ მონასტრისათვის კიდევ ჩვენ უნდა დავსდვათ.

ყოვლად სამღვდელოვ უფალო ნინოწმინდელო იოანე! დოდოს შემოსავალი სრულებით წმინდის დავით-გარესჯის წინამძღვარს თეოდოსის მოაბარე ახლავ. ოკდომბერს კმ, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

ქ. ჩვენ საქართველოს უფლისწული მეფის ძე გიორგი ამ
ბატონის მამის ჩვენის ბრძანებას ვამტკიცებთ. ოკდონბერს ლა, ქო-
რონიკონს უპა.

გოორგი

234. არზა ჯაიხოსრო და ევგენი აბაშიძეებისა ვალის თათბარა
ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 8 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 900. დედანი. ქალაღი. 21,7X17 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი აბაშიძე [ე] ბს
ქაიხოსროსა და ევგენს მოგვცეს.

მერე, ჩვენო კელმწიფევე, სამჯერ-ოთხჯერ თავი გვიწყენია და
მოგვიხსენებია ჩხეიძე თეიმურაზსა და ჩხეიძე როს-
ტომს ჩვენი თეთრი მართებს, რომ თამასუქი ხელთ გვიჭირავს. მა-
შინ ღმერთის წყალობა და შენი წყალობა მე მქონდა, იმას ეჭირებო-
და და ვასესხე. ახლა მე ავანტყოფი გახლავარ და მეჭირება. თქვენი
გარისხებული მოვკვდე, თუ მე შეშის ფასი მქონდეს. იმას ახლა ოცდა-
ათი თუმანი მოქონდა ყაზახიღამა და შვიდი სული ხარი და ძროხა
თითვან როსტომსა და ერთი თუმანი არ მამცა.

ერთი ოქმი და იასაული მიბოძეთ, რომ ჩემის პასუხი გამცეს. და
თუ იმას სიტყვა ქონდეს რამე, შვიდეულათ მიმაცემინეთ და თქვენც
საუპატიო გადამახდევინეთ. ყოველთინ თქვენ როგორ გაწყინოთ თავი
და შეშის ფასი გთხოვოთ. ქრისტემ გადაგიხადოს და შეგძღვნა მაგი-
ერი რაც შენი მოწყალება ჩემზედ არის. გიორგობის ა, ქორონიკონს
უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ციცის შვილო მინბაშო გოგიავე!
მერე ამ არზით აბაშიძე ქაიხოსრო და ევგენ რომ ჩხეიძეებს ასე უჩი-
ვიან. როგორც იმათს მოცემულს თამასუქში უცხადებდნო, ამათი ჰახყი
თავის სარგებლით გამოუერთვი უკლებრად და მოეც. და თუ ქვემდარი-
ტი სიტყვა მქონდესთ რამე, ახლავ ჩვენს სამართალში ალაპარაკე. ნო-
ენბრის გ, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

1798 წ. 10 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2072. პირი. ქალაქი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ბელთელს ფისაძე გიორგის მომცეს.

ჩემი ვენახი შერმაზანაშვილს იოჰანეზასთან გიორკოთ იყო შვიდ თუმნათ. ის ვენახი ქორდს სარდლიანთ კარზედ იყო. ჯერ წართმეული მქონდა იმათგან, მერე თქვენი წყალობა დამე-მართა და ჩემი ვენახი მევე მებოძა. მერე სილარიბემ შემაწუხა და ის ვენახი ბეცია სარდალს მივეციდე, სიგელი დაუწერე, მივეც და პირობა ასე მამცა, რომ უწინ შერმაზანაშვილისათვის თავისი თეთრი მიებარებინა და მერე მამულისათვის კელი მოეკიდნა.

ახლა ეს მეექვსე წელიწადია იმ მამულს თითონ სჭამს და ჩემი თამასუქი ისევ შერმაზანაშვილს უჭირავს.

ამ წყალობას ვითხოვ, ან ის ჩემი თამასუქი დამიხსნას იმ იოჰანესასგან და მამცეს ან ისივ ჩემი მამული მევე დამანებოს და პასუხს მე გავსცემ. გიორგობის თ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის აბაშიძე გიორგი სახლხუცესო! მერე ამ არზით რომ ეს ფისაძე ასე ჩივის, ვისაც ეს ვენახი უყიდნია, როგორც პირობა მოუცია, ან ის მოვალე მოაშოროს, თავისი თამასუქი დაუხსნას და მოსცეს და ან თავისი ვენახი დაანებოს; არცა ფასს მოსცემს და არცა თავის ვენახს დაანებებს, ეს რა სამართლი იქნება. შენ უნდა ასე გაარიგო, როგორც გვიბძანებია. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ორნივ სამართალში მოიყვანე ჩვენთან. ნოემბრის ი, ქორონიკონს უპა.

მაგრამ რომელიც გამტყუნდება, გადახდება.

ერეკლე

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11330 ა. პირი. ქალაქი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მარადის მლოცველს თქვენს დახსნილს ცოდვილს მღვდელს თქვენს ახალს სახასო აზნაურშვილს კობახიძე გაბრიელსა და ჩემს ბიძას თქვენს მონას ვასილს.

ამას მოვახსენებთ ჩვენ ღვთაებრ მოწყალეს კელმწიფეს: მეც ამოწყვეტილი ვარ, რომ არც მეუღლე მყავს და არც შვილი; და ეს ბიძაჩემი უძმო არის, შვიდი ქალი თავისი ჰყავს და ერთი ქალიშვილისა დარჩა.

ამას გვედრებით ჩუენო ღვთაებრ მოწყალეო კელმწიფეც, რადგანც თქვენგან წყალობა და სამართალი გვეღირსა და შეგვიწყალეთ, ჩუენი მკვიდრი წართმეული მამული გვებოძა მეჭვირისხევს ქედისუბანს ამოწყვეტილის აზნაურის მოლოზნის შვილის ბეითალმანი მამული. ამ ჩემის ბიძის ვასილისთვის, ესეც მოწყალებით შეგბრალებოდათ და, გებძანათ: უშვილობას ნუ სწუხნარო, რადგან შვილი არა გყავსო. შენის ხიზანისა და შენის ქალებისათვის და შენ ზედსიძე შემოუყვანეთო, იმასაც მკვიდრად ჰქონდესო.

ჩვენ ორივე გულმოდგინედ გვედრებით, რადგან ეს უხვი მოწყალება მოიღეთ, ღვთისა დასამადლებლად და თქვენდა სამლოცველოდ და საოხად თუ ვინმე ზედსიძე შემოვიყვანოთ, თუ არ მკვიდრი სიგელი გვებოძოს მე და ამის ქალებს, ვინც შემოვიყვანოთ ზედსიძეთ, რომ თქვენი სამსახური და ლაშქარ-ნადირობა გასწიოს. და რომელი ქალები დარჩნენ, კიდევაც დაათხოვონ და კიდევ შევიზნახოთ. და ეს მოხუცებული კაცი კიდევ მართებულად დაემარხოთ.

ერთი სამღვდლო კაცი გახლავარ, მე ამდენის სულის ვერც შენახვას შევიძლებ და ვერც გათხოვბას. ეს ჩემი ბიძა მოუძღურებული არის, ესეც დავმარხოთ. ღმერთი უმეტესად აღგამაღლებსთ, თქვენს კელმწიფებას გიცოცხლებსთ და გიბედნიერებსთ უცხოს შვილებს; რომელიც ზემოდ მოხსენებით ვითხოვეთ: მტკიცე წერილი დაგვემტკიცოს და საუკუნოდ იყოს ჩვენს ამოწყვეტილს ოჯახში თქვენი ლოცვა და მოხსენება ამდონის უძღურის ხალხისაგან. ღვინობისთვის იე, ქორონიკონს უბა.

ჩვენი ბრძანება არის ამ არზის მომრთმევეო აზნაურშვილო კობახიძე გაბრიელ მღვდელო! მერმე ამ არზით ასე რომ მოგხსენებიათ და ამ თქვენის თხოვილის საქმის აღსრულება გითხოვნიათ, რადგანც არც ერთს ვაყიშვილი არა გყავსთ, რომ თქვენს მოადგილეთ ის იქნებოდა და ქალები გყავსთ, ამ თქვენის თხოვილისა მერე წყალობა გვიქნია¹ და გვიბძანებია, რომ:

თქვენის მამულის სამაგიეროდ რომ მამულის წყალობა გიყავით და წყალობის წიგნი გიბოძეთ და მამულიც გიბოძეთ, ამ მამულზედ ვინც ზედსიძეთ შემოსაყვანად აღგიჩნდეთ, რომ ჩვენი ყმა იყოს, ვინც ზედსიძეთ შემოიყვანათ თქვენს მამულზედ, რომ ჩვენი სამსახური აზნაურშვილის რიგზე იმან აღასრულოს; და სხვა ვასილის ქალებიც იმ თქვენმა მამულმა არჩინოს და დაათხოვოს.

მაგრამ რომელიც ზედსიძეთ ან აიჩინოთ და ან აღგიჩნდეთ, ჩვენ მოგვახსენოთ და გვიჩვენოთ და ისე ზედსიძეთ შეიყვანოთ, რომ უფრო უმჯობესი იქნება. გიორგობისთვის კ², ქორონიკონს უპა.

ერეკლე

ჩვენ, საქართველოს უფლისწული მეფის ძე გიორგი, მისის უმაღლესობის ბრძანებას ვამტკიცებთ. დეკემბრის ვ, ქორონიკონს

უპა. გიორგი

ჩვენ, საქართველოს მეფის ძე იულიონ, მისის უმაღლესობის ბრძანებას ვამტკიცებთ. დეკემბრის ვ, ქორონიკონს უპა². იულიონ

237. არჯა სულხან თაქთაქიშვილისა შვის თამაგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13835. დედანი. ქალაღი. 26,3×13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი თაქთაქის შვილს სულხანს მოსცეს.

მერე ამას მოგახსენებ, ამას წინათ არზი მოგართვი და ოქმი მებოძა. გოგია ციციის შვილმა არც თქვენი ოქმი გაიგონა და

¹ ქვიქნია.

² უპე.

არც კაცი დამანება და სიტყვითაც დიდათ ავით მამეპყრო, თუ იასაულ-
ლი არ დამწრებოდა, ავითაც მამეპყრობოდა.

წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ, ის კაცი ამიყაროს
იასაულმა თავისის საქონლითა და მამაბ[ა]როს. სოფელსაც ებძანოს,
რომ ამ კაცის აყრა არ დამიშალოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. გიორგო-
ბისთვის კთ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ ი რ ე ჯ ი ბ ო დ ა ვ ი თ დ ა მ ზ ე კ ა -
ბ უ კ! მერე ეს კაცი აუყარე და ამას მოაბარე თავის საქონლით. და
თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, მოგვახსენოს და სამართალი მიეცემა. ღე-
კემბრის გ, ქორონიკონს უპა.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

238. არზა ღავით მგალოზლიწვილისა სამართლის მიცემაზე მრავალე II-ის ოქმით

1798 წ. 6 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5320. დედანი. ქალაღი. 21×15,7 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ღმერთმან ჩვენის ველმწიფის ჰირი მოსცეს თქვენს მონას მ გ ა -
ლ ო ბ ლ ი ს შ ვ ი ლ ს პ ა ტ ა რ ა დ ა ვ ი თ ს.

მერმე ამას მოგახსენებ თქვენს უმაღლესობას, რომ თქვენგან ნა-
ბოძები ორი და სამი ოქმი და განაჩენი მაქვს. თქვენი შვილის კათა-
ლიკოსის ოქმებიცა მაქვს და თქვენგან ნაბოძები განაჩენებიცა დამტკი-
ცებული მაქვს მისის უწმიდესობისაგანა. იასაულიცა მყავს თქვენის
ბძანებითა და ოქმითა — მ ი ხ ა ი ლ პ ე ტ რ ი ა შ ვ ი ლ ი, მაგრამ იმა-
ზე თქვენი ბძანება და ოქმი ვერ გაეიყვანე.

ახლა ამ მოწყალებას გვედრები, ერთის კაცის პირით ებძანოს
ჩემს სახლისკაცსა, თქვენს სამართალში გამისწორდეს და მოგახსენ-
ნოს, რის ძალით აბათილებს თქვენს ოქმსა და ბძანებას. ღმერთი გა-
გიმარჯვებს, ამის მოწყალებას ვითხოვ და, რაც საბუთი აქვს მოგახსენ-
ნოს. დეკენბერს ე, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მიხაილ პეტრიაშვილო! მერე ამ არზის
პატრონს ჩვენი ოქმიცა აქვს და მის უწმინდესობის, ჩვენის შვილის

კათალიკოსის ოქმიცა აქვს. როგორც იმ ოქმებში უცხადებდეს და სამართლით მოსაცემს იყოს, რომელსაც უჩივის, ახლავ გამოუზრთვი და მოეც. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, სამართალში მოაყოლო. მაგრამ თუ სამართალში მოჰყვა და კიდევ გამტყუნდა, იცოდეს უფრო დაუმძიმდება. დეკემბრის ვ, ქორონიკონს უპა.

ქ. ჩვენ ესრეთ გვახსოვს, რომ დიდს დავითს ჩვენი ოქმი ჰქონდეს, მაგრამ მაინც თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, თავის ჰახყი მოსცეს. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მოჰყვეს.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

239. არაა სულხან თაქთაჩიშვილისა შიის თაოზაჯი

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14249. დედანი. ქალაღი. 21,3X11,5 სმ. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს. ს უ ლ ხ ა ნ ს მოსცეს.

ამას წინათ არზი მოგართვით და ოქმი გვებოძა. გოგია ციციის შვილმა [ა] არც თქვენი ბძანება გაიგონა და არც ჩემი კაცი დამანება. მეცა და იასაულსაცა სიტყვით ავათ მოგვეპყრა. იმ კაცის საქმე ხომ თქვენც კარგათ მოგეხსენებათ, რომ თქვენი განაჩენი ხელთ მიჰირავს.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მებოძოს, რომ ჩემი კაცი დამნებდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბერს ი, ქორონიკონს უპა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ა მ ი რ ე ჟ ი ბ ო დ ა ვ ი თ! მერმე. ამ არზით რომ ასე მოუხსენებიათ, ამას წინათაც ოქმი გვიბოძებია ამისის კაცის აყრისა და არ ავიყრია, ახლავ უნდა თავისი კაცი აუყარო და მოსცე. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს ამისმა მოდავემ. მაგრამ თუ გამტყუნდა, გარდავახდევინებთ. დეკემბრის ი, ქორონიკონს უპა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

240. არჯა სოლომან ბაგაურიშვილისა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 219. დედანი. ქალაღი. 22X15 სმ. დაზიანებული. მარჯვენა კიდე ჩამოტრეცილია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს ბებური ს-შვილს სოლომანს. ჩვენო მოწყალევე ხემწიფევე, ოცდაორი წელიწადი არის რომ მამაჩემი და ბიძაჩემი ბებური გაყრილან და მამული ისევე გაუყოფელი გვაქვს და მუდამ შფოთში ცყევარ ბიძაჩემს.

ღმერთი გადღეგრძელებს, თქვენს შვილს გიორგიზე ერთი ოქმი გვიბოძე, რომ ჩვენ ჩვენი მამული გაგვიყოს და შფოთი აღარ მოგვივიდ[ეს. ღმერთი] გაგმა[რჯეებს]...

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავე, შვილო ბატონო გიორგი! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ბებურს მამულზედ რომ უჩივის, ღმრთის წინაშე სამართლით ამათი სადაო გაარ[იგე] და თავთავისი [წილი] და[ა]-ნებე და ასე [გაარიგე]. დეკემბერს... [ქორონიკონს] უპა.

ბეჰელი: შე ფეხთგანბანილთა მიერ ეკლესია ვადიდე ერეკლე.

241. არჯა ღიმიტრი ღინასიძისა გორის ციხის განწახსების თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8665. დედანი. ქალაღი. 24,8X10,3 სმ. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს დიასამიძე მინბაშს დიმიტრის.

მერე ამას მოვახსენებ: გორის ციხის დებულება სალბაში და თითო-ოროლა ღერი შეშა არის ურემზედ, რომ მეციხოვნე ცეცხლს აინთებს და იცხოვრებს; აღარც გორელები მაძლევენ შეშას, აღარც სალბაშს ქარელელნი და მეტეხელები მაძლევენ.

ერთის ოქმის წყალობას გევედრები, რომ სალბაშიც მომცენ და გორელებმა შეშა, რომ ციხეში მყოფთ გასძლონ და იცხოვრონ. თუ არადა, ნება თქვენი უმაღლესობისა არის. დეკემბერს კჳ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე როგორც რომ გორის ციხისათვის განწესება არის სალბაშისა და შეშის მიცემისა, ყველამ უკლებრათ უნდა მისცენ; რომელიც განწესებული აქვს გორის ციხის მინბაშსა და ციხის მცველთ, ვერ მოუშლით. თუ რომ არ მისცემენ, მასუკან იასაულ[ი]თ გამოერთმევათ იცოდნენ. იანვრის ი, ქორონიკონს უპბ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

242. არზა არსენ მანგლელისა გამოსაღების თაოგაჯე

მრეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 28 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 1932. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ბედნიერი კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათის სიმაღლის მლოცველს მ ა ნ გ ლ ე ლ ს ა რ ს ე ნ ი ს.

მერეთ ამას მოვახსენებ თქვენს უმაღლესობას. ტ ე ტ ი ა გ ო ს - ტ ა შ ა ბ ი შ ე ი ლ მ ა მ ა ნ გ ლ ის ის მღვთისმშობლის მამულიდამ ღორის საბალახე მოიტაცა, წამოასხა.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ ვისაც მანგლისის მღვთისმშობლის მამულიდამ წელს საბალახე აეღოს, ყველას გამოერთვას. და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, თქვენს უმაღლესობას მოახსენონ. მე ამას გევედრები, რომ იმ ეკლესიას მამული არ დაეკარგოს, კელმწიფეც. და ნება თქვენია. იანვრის კგ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ქეშიკიბაშის ნაიბო დ ა ვ ი თ ა ბ ა შ ო ! ვისაც ამისის მამულიდამ ღორი წამოესხას საბალახეთ, ახლავ გამოურთვი და მოაბარე. და თუ ვისმე სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ. იანვრის კგ, ქორონიკონს უპბ. ალბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

243. არჯა ნიკოლოზ აბაშიძისა შვის თამაზაჲ

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1794 წ. 20 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5990. დედანი. ქალაღი. 20×10,1 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უგანათლებულესობის ბედნიერის კ ე ლ მ-
წ ი ფ ის ძ ის ვ ა ხ ტ ა ნ გ ის კირი მოსცეს ა ბ ა შ ი ძ ე მღივან-
ბეგს ნ ი კ ო ლ ო ზ ს და მის შვილებს.

თქვენგან რომ კაცის წყალობა დაგვემართა და სიგელიც გვებო-
და და სხვა ოქმებიც გვებოდა აყრისა, აყვარეთ. და ახლა ისევ დაგი-
ყენებიათ ის თქვენი წყალობა.

რომელსაც მოუხსენებია, თუ იმ კაცის ჩვენზედ წყალობით თქვენ
დაგაკლდესთ რამე, ერთი ათათ ჩვენ გარდაგვახდევინეთ; თუ არა,
მტრის გულისად ნუ გაგვხდით და თქვენს წყალობას ნუ მოგვიშლით.
თებერვლის ზ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ის შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ ტ ა ნ გ გიბძანებ მ უ რ ვ ა ნ ის შ ვ ი-
ლ ო ნაზირო რ ე ვ ა ზ! მერე შენ უნდა წახვიდე და ეს კაცი ამ აბა-
შიძებს მიაბარო, როგორც ჩვენი სიგელი უცხადებს. ჩვენ ველარ მო-
უშლით ჩვენს სიგელს. თებერვლის კ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვაბტიცებ
მეფის ძეობით.

244. არჯა ზურაბ ენისელთ მოურავიშვილისა შვის სამსახურის თამაზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 22 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4949. დედანი. ქალაღი. 25,7×15,6 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გ ი ო რ გ ის კირი მო-
სცეს ელისელთ მოურავის შვილს ზ უ რ ა ბ ს!

ჩემო კელმწიფევე! ჩემი მოხსენება ეს არის, იმ ჩემს ბიჭს ს უ ხ ო-
შ ვ ი ლ ს რომ თქვენთვის მოუხსენებია, ჩემი დანაშაული ეს არის:
ჯერ არის ჩემი მკვიდრი ყმა და მერე ჩემგან პაწაწა გაზდილი, და დე-

ბულება ეს აძეთ, მაგის მამასა და პაპას ჩემი საბლოს ხაბაზობა აძევთ. მამაჩემს მამა მაგისი ახლდა ხაბაზათ და ბიძა და ეგ ღღესაც მე მახლავს იმავე პატარაობით გაზდილი და ახლაც ხაბაზია.

ჩემი მაგაზე გაავგულება ეს იყო, რომ ჩემს მიცემულს მამულში შარშან, დიდმარხვაში, იპოვნა თეთრი. მე მაის[ის] გასულს შევიტყვე-მოვიყუანე და ვკითხე: მაგ[გ]ვარი საქმე ქვეყნისა არისო და ბატონის მუხანათობა რასაკვი[ი]რელია რომ იქნებო, რომ კაცმა იპოვნოს. რამე და დამალოსო. თუ რომ მართლა გეპოვნოს-მეთქი, სჯობს რომ მითხრა. შემომფიცა: არც მიპოვნია და არც არა ვიც[ი]ო.

მე არზი მივართვი მის სიმაღლეს ბატონს. მანამდის ჩემი არზი მის სიმაღლეს ბატონს მიერთმეოდა, ცოტა რამ თეთრი გაეგზავნა ქალაქს დასახურდა[ვ]ებლად. ის თეთრი მეღიქს ჩავარდნოდა და ბატონისათვის მიერთმევნა. ბატონი რომ თ ე ლ ა ვ ს მობძანდა, თ ა მ ა ზ გამოეგზავნა იმ თეთრის მოსაკითხავათ. ის კაცებიც აქ გამოასხა ბატონთან და რაც დამალული თეთრი ქონდათ, გამოაჩინეს და აქ ბატონს მოართვეს.

კიდევ ქრისტიშობისთვის დამდეგს ერთი იმთენი თუ მეტი არ იყო, ნაკლები კი არ იქნებოდა, იმავე ალაგს იპოვა იმავე კაცმა. მე ნათლილები წინადღეს შევიტყვევ ეს მეორე პოვნა. მაშინვე მღვდელი მიუგზავნე. პირველათ ხომ დამიმაღე-მეთქი, ამას მაინც ნუ დამიმაღავ-მეთქი რომ ბატონს სწორეთ მოვახსენო-მეთქი. რა ღროსაც ეს ჩემი სიტყვა გაიგონა, მაშინვე თეთრიც თან წაიღო და ბატონთან ჩავიდა. ს ო ლ ო მ ო ნ მდივანთან მისულიყო, იმას ბატონისათვის მიერთმევინა.

ეს მეორე თეთრი რომ იპოვნა, ცოლშვილი აყარა და ა რ თ ა ნ ა ს წაასხა და ამის გულისათვის ბატონს შემაბიზლა: რატომ მე არ მომიტანე და მიართვი. ახლა, ჩემო კელმწიფევე, თუ ეს მაგისი ბატონთან მოხსენება მართალი არის, მანამდის მე არ მოვახსენე ბატონს მაგისი თეთრის პოვნა, რატომ წინადღითვე მაგან არ მოახსენა და ის თეთრი არ მიართო. მაგის სიმტყუნე აქ გაუჩინეთ. ჩვენი სამღურავი ამაზედ არის.

ახლა თქვენ გვიბძანებთ, შეირიგეთო. ჩემო კელმწიფევე, ასეთი რა დანაშაული ექნება, რომ რადგან თქვენ გვიბძანებთ, რომ არ შევირიგო. მაგრამ გვედრებით, როგორც მაგის მამასა და პაპას დებულობა ქონია ჩემის ოჯახისა, ისე მემსახუროს. ჩვენცა და ეგეც თქვენი ვართ. და თუ იმას ეს დებულობა მოეშლება, მოგეხსენებათ ვერც ცოლსა და ვერც რძალს პურს ვერ გამოვაცხოვინებ! და უნდა ჩემის ქვეყნი-დამ დავიკარგო. და ნება თქვენის სიმაღლისა იყოს.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ე ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი ს სიკეთით სახსოვარო ელისეთ მოუტრავისშვილო ზ უ რ ა ბ! მერე მაგ შენს ყმასა რაც შენის მამა პაპისაგან დებულობა და სამსახური სდებიათ, იმაზედ ვერც შენ მოუმატებ და ვერც ის მოგიკლებს სამსახურსა. ამას გარდა, შენი ყმა არის, შენც რიგიანათა და ბატონყმურათ იმსახურე თავის შეძლებითა და მაგასაც, რაც შეიძლება ექნება, რასაკუთრველია, გემსახურება¹. უსამართლოსა და ძალს² ნუ [უ]ზამ. ფებერვლის კბ, ქორონიკონს უპბ.

გოგრა

245. არზა ღავით მგალთაღლისშვილისა სამართლის მიცემაზე
პრეკლა II-ის ოქმით

1794 წ. 27 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5323. დედანი. ქალაღი. 22X15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ჭირი მოსცეს მ გ ა ლ ო ბ ლ ი ს-შ ე ვ ი ლ ს პ ა ტ ა რ ა დ ა ვ ი თ ს.

მერმე ამას მოვახსენებ თქვენს უმაღლესობას, რომ ჩემმა სახლის-კაცმა ბ ე ე ა ნ მ ა ხანჯალს ჯელი გაიკრა და კინაღამ მომკლა. ამის მოწამენი მრავალნი გახლავან — მდივანბეგი ვ ა რ ჯ ა ნ, ალავერდის დეკანოზი, ყ ო დ ა ლ ა შ ე ვ ი ლ ი მ ა თ ე მღვდელი და სხვანიც მრავალნი. თქვენს დროში, რატომ უნდა დაგვემართოს, ნიადაგ ილაჯი აღარა გვაქვს ჩვენის სახლის კაცებისაგან. ჩემი ძმა გახლდა რ ო ს ე ბ და ამისთანა შფოთში და წუხილში მოკლეს. მე ისე არის, ჩემო კელ-მწიფევე, რომ ლამის მომკლას.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ და შვილებს გიცოცხლებსთ, ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, რომ მოწმე[ე]ბმა ღვთის წინაშე სწორე მოვახსენონ როგორც ყოფილა ის საქმე. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ამ შფოთისაგან დაგვიხსენ. ფებერვლის კდ, ქორონიკონს უპბ.

მარცხენა კიდეზე

ქ. ჩვენი ბძანება არის! რომელნიც ამ არზის პატრონს ამ არზით უმოწმებხართ, ღმერთს გაფიცებთ და წმიდის გიორგის მადლსა, როგორც იცოდეთ ამ არზის პატრონისა და ამის სახლის კაცის ჩხუბი, ამათი ჰალილათი სიმართლით ნახული ნახულად მოგვახსენეთ და გა-

¹ გემსახურობა. ² ზაალს.

გონებული — გაგონებულად, როგორც იცოდეთ, სიმართლით მოგვეწერეთ, რომ სამართალი უნდა მიეცეს. ფებერელის კვ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობ ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

ქ. მე, ალანდარბაში ქაიხოსრო, ასე ვმოწმობ, რომ ორნი ჩემი ძმა და მეგობრები იყუნენ. მე ბეჟანისაგან მუქარა გავიგონე დავითისა და ჩემი შვილი მიხაილ გაუგზავნე და გავ[ა]ფრთხილე, რომ ეს კაცო გემუქრება, მოერიდე არ მოგკლასო. ამის მეტი არა ვიცი რა.

ბეჭედი: ალანდარბაში ქაიხოსრო.

ქ. ყოღალაშვილი მათე მღ[ვ]დელი ამას მოგახსენებთ, თელავს გახლდით არქიმანდრიტთანა. ბეჟანმა ხანჯალი ამოიღო, ამ პატარა დავითზე მი[ი]წია. ამისი მნახავი გახლავარ.

246. არზა იუსტიხე პროველისა შიის თარგაზე
არეკლე II-ის ოპიით

1784 წ. 1 მარტი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2539. პირი. ქალღღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მარად მლოცველს მროელ იუსტიხეს.

მერე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას. უწინარეს ჩემს მროვლობამდის თქვენს უმაღლესობას ერთი კომლი ზაქარიას ნაყმევი უმაჟულო კაცი იესე გასიტაშვილი თავისის ძმისწულეებით ღვთაების ეკლესიისათვის შეგიწირავთ. ნეტარხსენებულის თქვენის ძმის კათალიკოზის და ნეტარად ხსენებულის თქვენის დის ანანას სახელზედა და წელიწადში ორი წირვა გიბრძანებთ იმათთვისა. და თქვენის უმაღლესობის ოქმებიცა აქვს, რაც შეეძლოს ეკლესიის ყმასთან უნდა გამოიღოს ხარჯი თავის შეძლებით. ძმისწულეებამ კაცისა ეკლესიას არ დაანება და თვითონ იმსახურებს ლუა წინამძღვრი-შვილი.

ეს იესე ერთი ნასაღნაქნარი კაცი არის, რაც შეუძლია ხარჯს ეკლესიის ყმასთან იღებს. შარშან ერთი სია მოერთმევიანა ლუა წინამძღვრის შვილის ზაქარიას ნაყმევს კაცების აყრისა და ეს კაციც შიგ ჩაეტანებინა. იასაულები მოვიდნენ, აყრა დაუბირეს, ასაყრელათ არ დაეანებე და საიასაულო ცამეტი აბაზი მე მივე, რომ ის კაცი გლახა არის.

მასუკან კიდევ საღვკოს იასაულები გამოუსივა და იმისი საღვ-
კოც მე გამომართვეს. წლეულ კიდევ სია მოურთმევეია სურსათისა და
ის კაცი კიდევ შიგ ჩაეწერა იმ სიაში და ექვსი კოდი დაეწერა ჯაბრი-
თა. თქვენი ოქმი უჩვენე იასაულებს, მულათი ვთხოვე თქვენად მოწ-
სენებამდინ და მულათი მამცეს და საიასაულო სამი აბაზი მივე.

თქვენი უმაღლესობის ბძანება ასე არის, თუ შეუძლიან, რომე
იმ ეკლესიის ყმასთან უნდა მემსახუროს.

ამ წყალობას გითხოვ თქვენ საღვგარძელოთ: რადგან იმ ეკლესი-
სათვის მიგირთმევეით და თქვენის მიცვალებულთათვის მოსახსენ-
ებლად შეგიწირავთ, თქვენი შეწირულობის გუჯარი ამ ოქმ[მა] დაამ-
ტვიცოს. და იმ ეკლესიას თავისის ძმისწულებით! დანებდეს. და ლუა
წინამძღვრიშვილს ებძანოს ამ კაცებს დაეხსნას და ნულარ აწუხებს
ყოველთვის.

ერთი ოქმი გეებოდოს, რომ ლუმაც ხელი აიღოს და ვინც მოასილ-
ნი მოვიდნენ თქვენის ბძანებით, თქვენი ოქმი რომ უჩვენ[ონ], იმათაც
ხელი აიღონ, რომ ყოველთვის იმ კაცებს აღარ აწუხებდენ. ფებერ-
ვალს კჴ, ქორონიკონ უბჴ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე მისს ყოვლად სამღვდელოებას ამ
არზით რომ ასე მოუხსენებია, ის კაცი — გასიტაშვილი იესე თავისის
ძმისწულებით ამას წინათ რომ ღმრთაების ეკლესიას შეეწირეთ და ეკ-
ლესიას შეწირულობის გუჯარი მივართვით, ჩვენ იმ გუჯარის მოშლა და
იმ კაცის გამოწირვა არ შეგვიძლიან. როგორც შეგვიწირავს, ისე იმ
ეკლესიის ყმად უნდა იყოს და საჩვენოს თუ საქვეყნოს ხარჯს თავის
შეძლებით ეკლესიის ყმასთან უნდა გამოიღებდეს.

ლუა წინამძღვრიშვილი რომ აწერს საღმე გამოსაღებს, ამ ჩვენის
ბძანების შემდგომად ასე იცოდეს, რომ თუ კიდევ გამოსაღები რამ
სთხოა ლუამ, ჩვენი საწყენი იქნება და არც უყაბულებთ. ამ კაცთან
ეკლესიის მეტს საბატონყმოდ საქმე არავის აქვს. და რომელნიც მოა-
სილნი იქნებოდეთ ან ჩვენი და ან ჩვენის შვილისა, იმათაც ასე იცო-
დენ და ამ ჩვენს ბრძანებას ასე აღასრულებდეთ.

და თუ ამ ბრძანების წინააღმდეგობა იხმარონ რამე იმ მოასილოთ,
გალახვით და ავით მოპყრობით უნდა გაისტუმროთ, ამისთვის რომ ეკ-
ლესიის ყმობით უნდა გამოერთვას გამოსაღები. და სხვის ყმობის გა-
მო არ იქნება ამისი ხარჯის გამოღება.

ამ ი რ ე ჯ ი ბ ო მინბაშო ზ ა ზ ა ვ! წინამძღვრაშვილს ლუას ჩვე-

ნი ბძანება ასე უნდა გამოუცხადო. და იმ გასიტაშვილის ძმისწულები რომ წაუყვანია, ისინი უნდა გამოართვა. და როგორც შეგვიწირავს, ისევ ისე ეკლესიის ყმად დასდვა. მარტის ა, ქორონიკონს უპბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

247. არზა მრასტი გოსტაზაგიშვილისა სამართლის მიცემაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 4 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1480. დედანი. ქალაღი. 21X16,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ქირი ე რ ა ს ტ ი გ ო ს ტ ა შ ა -
ბ ი ს შ ვ ი ლ ს მ ო ს ც ე ს.

მერე ამას მოგახსენებთ ჩემო ხემწიფევე, რომ მანგლელისათვის ოქმი გებოძებინათ, ჩემს მამულში ღორი აუღიათო. მე ეს წერილი მო-
შირთმეგია თქვენთვის, რომ თუ მანგლელის მამულში ღორი ამეღოს და ჩემს სოფელში და მთაში არ ამეღოს, როგორც ერთს დამნაშავეს კაცს გადახდომოდეს, მეც ისე გადამახდევინეთ. და თუ სამართალში საბუთი მიყოს მანგლელმა, ერთიორათ მიმცემი ვიყო.

ერთი ოქმი მიბოძეთ იასაულზე, თუნდა თქვენს სამართალში გვა-
ლაპარაკონ, თუ უნდა დ ა ვ ი თ სარდალთან მელაპარაკოს; რომ დავით სარდლისა ამისთვის მოგახსენეთ, რომ ოქმი გიბოძებიათ. დავით სარ-
დალმა მოიკითხოს მანგლელის მამულიო. მარტის გ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, მერმე ამ არზის პატრონს ასრე, რომ მო-
უხსენებია, მდივანბეგები დავით სარდალთან დაესწრნენ, ეს და ამისი მოლავე ალაპარაკონ და ღეთის წინაშე სამართალიც მოსცენ. და თუ ეს ტყუოდეს და იმთაც გაამტყუნონ, როგორც მოუხსენებია ამასა, სწორედ ისე გარდახდევინონ. მარტის დ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

248. არზა თეოდორე ხახანაშვილისა შრომის თაობაზე

პრეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2973. დედანი. ქალაღი. 22X13,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი. არზის ქორონიკონი მცდარად უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი წმინდის ესტატეს ყმას. ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს თ ე ვ დ ო რ ე ს მოსცეს.

ციციანთაგან ექვის თაობის შეწირული გახლავარ, მამუკათარხნი სვილს ერთი უბრლო წიგნი გაუკეთებია და ჩემის მამულით ჩემს თავს ყმობიღამ ართომს. თქვენს დროში რომ წმინდას ესტატეს ყმა წ[ა]ერთოს, ვიღას დროში უნდა იშოვნოს.

ახლა მამუკა რომ ელისაბეთა შვილს მოწმობს, მამა ხომ მკედარია, შვილები ცოცხალი აქ დაიბარეთ. თქვენს სამართალში გვალაპარაკეთ. თუ ელისაბ[ე]თა შვილმა გამიმტყუნოს, რომ წმინდის ესტატეს ყმა არ ვიყო, მერე სიტყვა აღარ მექნება.

თუ ამას არ ინებებთ, იმ ელისაბეთა შვილმა წმინდას ესტატეზე შემამფიცოს, რომ მე იმისი ყმა არ ვიყო და მერე კი მამუკა[მ] ყმათ დამიჳიროს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი გვიბოძეთ, ის ელისაბეთა შვილი ან აქ გაიხლოსთ, ან იქავ დაიფიცოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარტის ე, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის დ ა ვ ი თ თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ო! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ელისაბედა შვილები, რომელნიც მამუკა თარხნი შვილს მოწმობენ, ჩვენს სამართალში მოიყვანე, მარტის იბ, ქორონიკონს უპგ, აღბათ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მევედ ცხებულს ერეკლე.

249. არზა კატრე ღაგრაშაშვილისა შრომის თაობაზე

ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1794 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 439. დედანი. ქალაღი. 21,6X17,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე კელმწიფის დედოფლის ჳირი თქვენს სახასო ყმას დ ა ვ რ ე შ ა შ ვ ი ლ ს ჰ ე ტ რ ე ს მომცეს.

გ ა რ ს ე ვ ა ნ ა შ ვ ი ლ მ ა ტ ე ტ ი ა მ . ჩემი სამკვიდრო შარა შე-
იგდო. ამ შარაზედ ჩემი ერდოს წყლები და კიდეც ჩემი ბალის წყლის
გზაც ეს არის, რომ აქედამ ჩემი ბალი მოირწყვის. რა გ ო რ ი დაარ-
სებულა, ჩემს სახლს კედელი არ მოსდგომია, რომ გზათა და შარათ
არის. ამაზედ მეფის ოქმი მებოძა ი ა ს ე ა მ ი ლ ა ხ ო რ ზ ე . გორე-
ლებიც თქვენთან დაისწართ და გარსევანაშვილებიც მი[ი]ყვანეთ და
ღმრთის წინაშენა სამართალი უსაჯეთო.

მაგრამ სამართალში არ მომეცა, თავის მძლავრობას ხმარობს და
ძალით მეკიდება, სახლში წყალი შემამიგდო, კედელი დამექცა; მერე
ერდოს მილები დაგლიჯა; მერე ჩემ სახლობას შეხტომოდა, ცოლი ორ-
სულათ¹ მყვანდა, ვაჟის მუცელი წაუხდა. ამაზედ შეეფიქრა და დადგა.

ახლა კიდეც ამეშალა. იანვარში მილები დაგლიჯა და თავის სახლ-
ში წაიღო. ეს ზემომოხსენებული რომ შერჩა, ახლა ორი პატარა ბიჭი
ამისია, ხან ღამითა და ხან ღღისითა ერდოს მიქცევენ.

ამ ჰირში ვართ. ჯერ თქვენი მოყალნე ვარ, მერე ჩემი ყმა თოფ-
ჩათ გახლავსთ. რათ უნდა ასე დამემართოს. თუ თქვენი ბძანებით
მიშვრება, მაჩვენოს ოქმი, სახლსაც დაუტლი და მივართვამ. და თუ
თქვენი ბძანება არა აქვს, ეს ხომ ერთ აზნაურის ყმაზე არ შეუძლია.

ამთონი თქვენი წყალობა იყოს, სამართლამდინ სახლს ნუ დამიქ-
ცევს. ჩემი გზა დამნებდეს. და თუ გორელებისა და თავის სახლის-
კაცის სამართალს არა სჯერა. ვისიც სამართალში უნდა მივეყვები. თა-
ვის თავათ ნუ მძლავრობს და სახლს ნუ მიქცევს უბატონოთ. ღმერთი
უმეტესად გაგაძრიელებს, სამართალი მაღირსე. ფებერვლის იღ, ქო-
რონიკონს უპბ.

თავში

ქ. მორდალო ი ე ს ე ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია,
ტეტია მგალობელს ასე გამოუტხანდე, თუ ამისი მოხსენებული ჭეშმა-
რიტი არის, ამას თავისის სახლის წყალისა და ანუ სხვა გზა დაანებოს
და ნულარ აჩივლებს. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, რამ-
დენიმე გორელნი უფროსნი კაცნი მიიყვანე, ის გზა და ადგილი გაა-
შინჯე და სიმართლით როგორც დაინახონ, ისე მოარიგე და იმათგან
მორიგებულს სამართალზედ დააყენე და ჩვენთან ნულარ აჩივლებ. მარ-
ტის კ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ

ქ. ჩვენ, დ ი ა ს ა მ ი ძ ე მორდალი ი ე ს ე , ამ საქმის ბძანება

¹ ურსულათ.

[გვ]ქონდა, რამეთუნი გორელი მივიყვანე¹, [ყველ]ა გორელმა ასე თქვე[ვ]ის: გზა ამაზე აქსო. ამ პეტრეს დარჩა გზა². აპრილის იე, ქორონიკონს უპბ.

250. არზა ღათუა თარხნიჳილისა გამოსაღების თაოგაჳა
პრაქლე II-ის ოქმით

1794 წ. 21 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10489. დედანი. ქალაღი. 21,8×13,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჳელმწიფის ქირი მათ მონას თ ა რ ხ ნ ი ს-
შ ვ ი ლ ს დ ა თ უ ა ს მოსცეს.

ამას მოვანსენებ ჩენს მოწყალეს და გვედრებით: სანამდის ჩე-
ნი ძმა სოლომან თქვენს თაყვანისცემას და ხილვას ეღირსებო-
დეს, ეს მოწყალეობა მოიღოთ, რომ ჩენს ყმასა და ან რომელიც იქ
ჩენი აზნეურშვილები ყვანან, იმათს ყმას ნურავინ შეაწუხებს.

და ხუთი მსახურის სურსათი დარჩენილა, იმის წყალობასაც ვი-
თხოვთ. და თქვენის დოვლათით თუ მშვიდობით გიახლებიან, ერთი-
ორა[დ] იმსახურეთ ჩენი ყმაცა და აზნაურშვილიც.

მწუხარებისაგან დიდათ შეწუხებული გახლავართ, თორემ ამაზედ
თავი არ უნდ[ა] გვეწყინა თქვენთვის. მარტის კ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის ყოველნო ჩენო მოხელენო და მოსაქმე-
ნო! მერე ამ არზის პატრონს ასრე რომ მოუხსენებია, ეს ყველამ იცის,
რომ ის ჩენი მეითარი ქვეყნის გულისათვის უცხოს ქვეყანაში წასუ-
ლი არის და თუ ყმა და აზნაურშვილი ჰყავს რამე. ისინიც იქ თავის-
თან ჰყვანან. და სანამ ღმრთით ის მოვიდოდეს, მანამდე ამათს ყმას
სათხოვარსა და გამოსაღებზე ნულარაზედ შეაწუხებთ, ნურც ამათ ყმა-
სა და ნურც ამათს აზნაურშვილის ყმასა. და ხუთის კაცის სურსათი
რომ დაჰკლებიათ, ნულარც იმაზედ შეაწუხებთ, ისიც გვიპატივებია.
მარტის კა, ქორონიკონს უპბ; ჳარიანობასა და მორიგეს გარდა, ესენი
კი უნდა გამოვიდნენ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ჰედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

¹ მივაყინე. ² გზასვსა.

251. არზა ნოზაქეზისა ჟმოზის თაოზაჟე
ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 24 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 66. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 64.

[79v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი ს უ რ ა მ ი დ ა მ
ფონელებს ნოზაქე [ე] ბს მოგვეცეს.

ამას მოგახსენებთ: ძველთაგან თქვენი სახასონი ყმანი გახლავართ,
ჩვენი გვარი[ს] კაცი სამოცდახუთი კომლი გახლავართ, ათი კომლი
ს უ რ ა მ შ ი და ქართლში გახლავართ, სხვა იმერეთსა და ოსმალში
არიან დაფანტული. ჩვენი გვარი[ს] კაცი მეფე ვახტანგს ჩხეი-
ძებისათვინ მოუბარებევართ, რომ მიბარებული ვართ, ჩვენ ჩხეიძე-
[ე]ბის სამკვიდრო არა ვართ. ღღეს ახლა ასე გაგვიჳირდა ჩხეიძებისა-
გან, რომ დაქარგვის მეტი ღონე არა გვაქვს. მოგეხსენებათ, ს უ რ ა მ ი,
ს ე ფ ი ნ ი ს ხ ე ვ ი და ფ ო ნ ა ერთი ბატონის ყმა ყოფილა სახასოთ.

ახლა თუ ჩვენ ჩხეიძების ხელისაგან გვეშველება და ერთ-ერთს
ბატონიშვილს მიგვეცემთ და ერთი ბინა მოგვეცემა, რაც ჩვენი გვარის
კაცი დაფანტული არის [80]იმერეთსა თუ ოსმალში, სულ ჩვენ მო-
გართმევთ, სადაც თქვენი ნება იქნება. და თუ თქვენი საფარველი ჩვენ
არ დაგვადგა, ჩვენც დავიკარგებით. მოგვიხსენებია და ნება თქვენი სი-
მალლისა აღსრულღღეს. მარტის იე, ქორონიკონს უჴბ.

თავში

[79] ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზის პატრონები ჩვენი სახასო
ყმანი არიან და ჩვენს ყმათ უნდა [v] იღგნენ. და თუ ვისმე ჳეშმარიტი
სიტყვა აქვს ჩვენ მოგვახსენოს და სამართალი მიეცემათ. მარტის კღ,
ქორონიკონს უჴბ.

ჩხეიძებო! თქვენის ვალისათვის სამართლამღინ ეს კაცნი არ [უნ]-
და შეაწუხოთ და არც თქვენს მოვალეს ამათთან ხელი არა აქვსთ რა.
და თუ სიტყვა გაქვსთ, სამართალში ელაპარაკენით.

252. არზა იოსებ მამაცაშვილისა მამულის თამაჯზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1704 წ. 24 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 90. პირი. ქალაქი. მხედ-
რული.

[63] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფე დედოფლის ქირი მამაცა-
შვილს იოსებს მოსცეს.

ყიზილბაშისაგან აკლებული ვართ, მრავალი წიგნები დაგვეკარგოა,
და ამ მიზეზით ერთი საკომლო და ერთი ბოსტანი ჩემს განაყოფებს
უქირა[ვ]თ. საკომლოს განაჩენი და საბოსტნის ნასყიდობის წიგნი ერთს
ქსნისხეველს კაცს ჩავარდნოდა, რომ დღეს თეზს გახლავთ, ბეჟან-
რატის შვილთან შევიტყუე. მიველ და შევეხვეწე იმ კაცსა, ისიც
მამცა და სხვადა. თითვან იმ ჩემი განაყოფის მამა-პაპა მიწერია მო-
წმად, ვისაც უქირავს.

წყალობას ვითხოვ, მრო[ვ]ელზე ერთი ოქმი მიბოძოთ, თუ ამ ჩე-
მის წიგნის წინა[აღ]მდეგი წიგნი აქვსთ და ან საბუთი, ხმასაც ნულარ-
ამამალეზინებს. თუ [v] არა, ჩემი მამული და ნასყიდობა მე დამანე-
ბოს. მარტის კბ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ყოვლად სამღვდლო უფალო მროველო იუსტინე! ამ
არზით იოსებ მამაცაშვილს ასე რომ მოუხსენებია, ესენი თქვენთან
ალაპარაკეთ და რომელნიც შეგხვდესთ თავადიშვილი ანუ აზნაურ-
შვილნი, ორიოდ კაცნიც თქვენთან დაისწარიოთ. ერთათ ალაპარაკეთ,
წერილები ორისაგ მხრისა გაშინჯეთ და სამართლით გაარიგეთ.

და თუ თქვენ ვერ მოარიგოთ, როგორც თქვენმა გონებამ დაგა-
ნახოსთ ამათის საქმისა, ისე გარჩევით წერილით გვაცნობეთ და ორ-
ნივ აქ ჩვენს სამართალში გამოისტუმრეთ. თუ ჩვენი სალთხუცესი მანდ-
იყოს, ამათს სამართალში დაისწარიოთ. მარტის კდ, ქორონიკონს უპბ.

სხვანიც დაისწარიოთ სხვის მხრისა და სხვა სოფლისანი.

ბეჟელი: დედოფალი დარეჯან.

1794 წ. 26 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5116. დედანი. ქალაღი. 33,6×21,2 სმ. მხედრული. ვანკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მომცეს თქვენ სამარადისოდ მლოცველს ჩუთქერაშვილს მღვდელს ნიკოლოზს.

უმაღლესო კელმწიფევე, ურჯულოს ქვეყნიდამ ამისთვის გიახლნენ მამა და ბიძა, რომ ჰირველად ქრისტიანობა უნდოდად და-მერე თქვენი ყმობა სურდათ. შენს საბრძანებელს¹ ატენში გიახლნენ. და ფურცელადის ქალმა დანათლა, რომ იმათი დამნათლავი დღეს ქალაქში გახლავსთ. გამოვიდა ათი თერთმეტი წელიწადი, მერე დეში იმყოფებოდენ. ერთი ჩენი სახლისკაცი დემეტრე ციციის შვილს ყმათა ჰყვანდა. იმ აზრით მოვიდა, დავი დაგვიჭირა: თქვენც ჩემი ყმა ხართო. მამაჩემქაც ასე უთხრა: მე შენი ყმა არცა ვყოფილვარ და არცა ვარო. მაინც არ მოგეფუო, წამოვიდა. ნეტარად ხსენებულის მეფის თეიმურაზის ოქმი მოეტანა და ჰყრიდა.

მამაჩემი ახალი ქრისტიანე გახლდათ და აქაურის სამართლების გამოცდილება არა იცოდა რა. მე პატარა გახლდი. გირაოთ მიმცა მამაჩემქაც, თეთრი აიღო ვალათ და თავი დაიხსნა, რითაც იმისი გული შეფერდებოდა და წმინდის გიორგის კარზედ თორმეტი თუმანი მიბარდა დემეტრეს. თავდახსნილობის სიგელი მოგვცა. დღეს ხელთ მიჭირავს. მართალია, დემეტრე ციციის შვილთან ხიზნათ გახლდით, თქვენი საფარველი გვეხურა და მეღვინეთხუცეს² რევაზს ვებარენით. როდესაც ატენი აშენებულ იყო, იქ უნდა დავეყენეთ თქვენის ბძანებით.

ალის ხეობაზედ თქვენ და იმერელ მეფემ ერთმანერთი რომ ნახეთ, იქამს ჩემ შეუტყობლივ ელისე ალექსიძემ გაგაშინჯათ და ოქმი მომიტანა. მერმე მე გიახელ. დემეტრეს სიგელი მოგართვი. დემეტრეს მტერობით მოურავმა და ელისე ალექსიძემ ასე რიგათ გაგაშინჯათ, რომ გამეციოთ და ელისე ალექსიძეს მიმეციოთ. არც თეთრი მომეცა ჩემის თავდახსნილობისა და არც თავი დამნებდა.

ამას გვედრები დიდებულო კელმწიფევე! არც მამა ყოფილა და პაპა იმისი ყმა და ნურც მე დამკარგავთ. თქვენი ყმობა მსურს³ და ამ უსამართლოთ ბატონყმობისაგან განმათავისუფლე. და თუ არა მეშვე-

1 საბრძანებელს. 2 მეღვინეთხუცის.

3 მსურის.

ლება რა, კურთხეულ არს ღმერთი, სადიდამაც ჩემი მამა და ბიძა მოსულა, მეც იქ წავალ. მრავალი ქრისტიანე არის უსჯულოში ტყვეთ და მეც იქ წავალ. არაფერი საქმე არა მაქვს რა. წინაზედაც გიახელ, შეიტყეს, დამიჭირეს, ერთი კვირა ტუსაღათ გახლდი. ახლა გიახელ დაფარულათ, შიშით კი ვერ გამოვცხადებულვარ და ღმერთსა და შენს სამართალს უყურებ. მარტის ით, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზის პატრონს თავდახსნილობის წიგნი კელთა აქვს და დემეტრე ციციშვილისაგან მიცემული. როდესაც ტყვეობიდან მოსულა ეს მღვდელი ნიკოლოზ, სამართლით ყოფილა თუ უსამართლოდ, თავისი ნაბატონარი დემეტრე ციციშვილი და ალექსიძე წასდავებიან და თორმეტ თუმნათ თავი დაუხსნია. ეს თავდახსნილობის წიგნი თვით ჩვენის თვალით ვნახეთ. დღეის იქით ამათთან საბატონყმით არც ციციშვილებს და არც ალექსიძეს საქმე არა აქვსთ. ჩვენი სახასო ყმანი არიან. დღეის იქით ნურავინ შეაწუხებთ. თორემ ჩვენს შეცოდებად მოვიკითხავთ. მარტის კვ, ქორონიკონს უპბ.

ქ. ამის მოდავეს, რომ ჩვენგან ოქმი აუღია, ეს თავდახსნილობის წიგნი თუ გვენახა, არ უბოძებდით, ალბათ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

254. არზა თოროზაშვილებისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1794 წ. 29 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 215. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[159v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის კირი მოსცეს თოროზაშვილს გოგოას და იოსებს.

მერე მოგეხსენებათ მათმა უმაღლესობამ ბატონმა ჩერქეზის-შვილის ავთანდილის დედას თამარს გვიბოძა, რომ ჩვენს მამულზედ უნდა [ვ]მდგარიყავით და თამარისა და ობლებისათვის გვემსახურნა.

ახლა ჩერქეზის შვილმა ნინიამ აგვყარა მამულიდან და გამოგვყარა. ოცდაორი წელიწადია იმ მამულს და ვენახს ვაშენებ და ახლა ან რა სამართლით ავიღო კელი და ან ქვრივსა და ობლებს რი-

ლათი ვემსახურნეთ. და ან ჩვენი თავი და ცოლ-შვილი რილათი დავარჩინოთ.

და მოგეხსენებათ, უმამულოთ გლეხის კაცის ცხოვრება არ იქნება და ვერც თავის მებატონეს ემსახუ[160]რება. და გვედრებით მოწყალება მოიღოთ და ერთი გზა გვიბოძოთ. მარტის კჳ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ბატონისშვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო ჩე რ ქ ე ზ ი შ ვ ი ლ ო ი ო ა ნ ე! მერე როგორც მისს უმალღესობას ბატონს უბძანებია, მანამდის ის სახლი დაძველდებოდეს, ის კაცი შიგ უნდა იდგეს, და[ა]-ცალეთ. და როდესაც ის სახლი დაძველდება, აიყრება და წავა; მანამდის კი დააცალეთ, რომ სახლი დაძველდეს. მარტის კთ, ქორონიკონს უპბ.

255. არზა ნოღარიშვილიანისა შაა-გაგულის თაოგაჳა
არეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 4 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2255. დედანი. ქალაღი. 24X14,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჭირი მოსცეს მათ მონას ნოდარის შვილებს.

მერე ენისელთ მოურავიანთ მძლავრებით ერთი კომლი კაცი პატია შვილი გვერდისძირს უჭირავთ თავისის მამულით. და კიდემ უჭირავთ ინწობის კევში ჩვენგან გამოფიცული ცოტარამ მიწები. ამას გარდა გურჯა[ა]ნიში უჭირავთ ერთი საკომლო ვენ[ა]ხი. რაც ამ არზით მოგვიხსენებია, ამისი გამოფიცული წიგნიც კელთ გვიჭირავს, რომ ფიცით გვაქვს გამოტანილი.

ამ წყალობას ვითხოვთ: ერთი ოქმი გვებოძოს ან თქვენს შვილს გიორგიზე და და ან მდივანბეგებზე და, ჩვენი წიგნი გასინჯონ და სამართალი გვისაჯონ. ღმერთი გაგიმარჯვებს.

ამას გარდა უჭირავთ ჩვენი სასახლე გვერდისძირს ოსიყმე-შვილს მარტის კჳ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამა არზის პატრონები ამ არზით ასრე რომ ჩივიან, ეს საჩივარი კვლავ ჩვენც ასე გაგვიგონია. მაგრამ რადგან ახლა ჩივიან, თქვენთან მიაყვანიხეთ, წიგნებიც გაუხინჯეთ და თუ სასა-

მართლო რამ იყოს, ღმრთის წინაშე რასაც მიხვდეთ, სამართალიც მიეცით. და თუ ვინ იცის, თქვენით არა გარიგდეს რა, ორნივე მოდავენნი ჩვენთან გამოგზავნე. აპრილის დ, ქორონიკონს უპპ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე.

256. არზა გაბრიელ რატიშვილისა მამულის თაობაზე
ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1794 წ. 18 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 139. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[84] ღმერთმან ბატონის შვილის გიორგის კირი მოსცეს რატის შვილს გაბრიელს.

მერე ამას მოვახსენებ: კორინთელმა [v]კაკუტამ ერთი დღის მიწა მქონდა, მომეპარა და მოხნა. თქვენს მზეს ვფიცამ, რომ გიორგი მეფის დროსა არის ჩემის პაპის პაპისაგან ნასყიდი. იმან თავისი მამული სულ დაყიდა, ჩემის სახლის კაცებს მიყიდა და ჩემის ერთის დღის მიწას კი წაეჭიდა.

მამა ჩემი მანდ გახლავსთ, თქვენი თავი აფიცეთ, მგონია ტყუილი არ მოგახსენოსთ და არც დაიფიცოს ერთის დღის მიწისათვის. ერთის ოქმის წყალობა მიყავით თადია კორინთელზე, რომ წიგნი მიუტანო და ვაჩვენო, რომ ჩემი მიწა დამნებდეს. აპრილის იბ, ქორონიკონს უპპ.

თავში

ბატონი შვილი გიორგი გიბძანებთ გარაყანიძე თადია ვ: მერე როგორც გაბრიელს ამ არზით მოუხსენებია, ეს მიწა ისევ გაბრიელსვე და[ან]ებე და ახლავ მოაბარე. და მერე თუ კაკუტას ჰეშმარიტი სიტყვა აქვს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს და ჩვენ მოვიკითხამთ და ისერე გავარიგებთ. ეგ მიწა კი ახლავ ამ გაბრიელს მოაბარე. აპრილის იბ, ქორონიკონს უპპ.

1794 წ. 10 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 36. საბუთი № 243. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[159v] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ნასახ-
ჩიბაშის ნაიბს გოგიას.

მერე ამას მოვახსენებ. თერთმეტი წელიწადი არის ერთს წისქვი-
ლის რუს ვთხრი. სურამელს კაცს ოსიაურში მიწა აქვს, იმ მიწის
სამოცი ადლი სიგძე და რ[ე]ვა ადლი სიგანე მოაკლდა. ამ თერთმეტს
წელიწადში მუდა[მ]. მიმუშავნია, ჩემთვის ხმა არავის გამოუცია. ჩემო
ხემწიფევე.

ახლა მამასახლისმა და კაკონაშვილმა ტერტერამ სო-
ფელი, სახლი და სახლი დაიარეს და ყველას დაუძახეს, ვინც არ წა-
მოვაო, ძროხას დაუკლავთო. შეყარეს ხალხი, დაიარაღებულნი მო-
მიხდნენ. ის შეყრილი ხალხი რომ დავინახე, მღვდელი მიუგზავნე —
მეფის ირაკლის დროში ამგვარი ჯანყი არავის უქნია და ნურც
თქვენ შვრებით. მღვდელიც გამილახეს ტერტერამ, წისქვილის სათა-
ვეც დამიქცივეს და თერთმეტის წლის ნამუშავარი გამიფუჭეს და ისე
წავიდნენ. ამ გაბრუნებაზე ჩემი კაცები სურამას მოახელა ტერ-
ტერამ, დამილახა, დაუშინა, აქ აღარ გაგატარეფთო, ვინც იმის კაცნი
იქნებითო.

ჩემო ხემწიფევე! [160] სურამელნი ჩემი მეზობლები არიან. მე
იმათ არას უჩივი. ჩემის ყმისა და ჩემი ამომწყვეტი შორღულა-
შვილი და ის ტერტერა[ა]. თუ სამართალი მომცემდეს, ოქმი მიბო-
ძეთ, ის რუ გამოვიტანო თქვენის დოვლათით. და ერთი ოქმიც მებო-
ძოს დივანბეგებზე, ამ ორ კაცს რომ უჩივი ჩემის ყმის ამოწყვეტას,
მდივანბეგებმა გვალაპარაკონ სურამში ჩხეიძეცა და ხიდირბეგისშვი-
ლიცა და მოვრავნის შვილიცა. და გ[ლ]ახა იმათთანა ნათხოვარი ბატო-
ნის გაკეთებული ხომ არა ვარ. თუკი იმათ ვერ უზმენ, მე რატომ უნდა
დამემართოს, ჩემო ხემწიფევე. აპრი[ლი]ს იზ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

[159] ჩვენი ბძანება არის აბაშიძე გიორგი. მერე ამ არ-
ხით ეს ჩვენი ნასახჩიბაშის ნაიბი ასრე რომ ჩივის, წისქვილის რუს
ვენახში გაატარებენ და ნაფუზარში; და თქვენ რათ უშლით და ან რო-

გორ დაეშლება. [v] ამ რიგის¹ ჩანყს იცოდეთ, რომ ჩვენ ვერ მოგიწონებთ. და თუ არ მებრალეობდეთ, იქნებოდა უფრო სხვა რიგათაც მომეკითხა. სამართალიც მისცემს და ჩვენც გვიბძანებია, რომ უნდა გამიიყოს იასაული, ოსიაურელებს შენ უნდა დაადგე და კიდევ გააკეთებინო.

და შორღულაშვილისა² და კაკონაშვილს ტერტერას რომ უჩივას, ის კი მსაჯულთ სამართალში უნდა ალაპარაკო. აპრილის ით, ქორონიკონს უპბ.

თუ სიტყვაც ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. მაგრამ იცოდენ, რომ თუ ალაპარაკებენ და გამტყუნდებიან, უფრო დიდად ავითაც გარდავახდევინებთ.

258. არზა გლახა როშიააშვილის ყმავისა მორიგის თაოგაზე
არეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 1 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 202. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[107v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი გლახა როჭიკაშვილის ყმას მოსცეს.

ჩვენ ორნი ძმანი გახლავართ. რა მორიგე განგიწესებიათ. ორნიც ძმანი მორიგეს ვაძლევეთ, რომ ერთი წელიწადი არ მეგვალეებია (sic), ახლა ერთი ძმა კიდევ დავსნეუ[ლ]დით და კიდევ გავღარბდით, უმაჟლოც გახლავართ, ჩვენის ს[ა]ხრითაც ვრჩებით, სხვა არა ვიციოთ რა.

ახლა ჩვენი ვედრება ეს არის: ამ ერთმა ძმამ სულ მულარლათ ვაძლიოთ³ მორიგე და ერთს კი დავგეხსნან, რომ შევიძლოთ სამსახური. აპრი[ლი]ს კვ, ქორონიკონს უპბ.

ფერდის ქარისაგან ავით ვარ, სიარული არ შემიძლიან. ჩემო ველმწიფევ.

თავში

[107] ლაშქარნივისებო და უზბაშებო! ამ არზის პატრონი ამ სნეულობას რომ ამბობს სწორე შეიტყვევით და თუ მართალი მოეხსენებინოს, უნდა ან ამოუშვ[v]ათ ის ერთი ძმა. და მეორე ძმა კი უნდა გამოვიდეს ხოლმე: მაის[ის] ა, ქორონიკონს უპბ.

¹ +რიგს. ² შოვიღარაშვილისა.

³ აუაძლიოთ.

თუ ასრე სნეული არ იყო[ს] და ტყუოდეს, ავათაც მოეპყართ.
და თუ მართალი იყოს, მაშინ კი დაეხსენით, ალბათ!

259. არზა იოანე ბაგრატიონის ძვირის მარიათისა შვის თაოგაზა
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1784 წ. 11 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2681. დედანი. ქალაღი. 32X10,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ხე მწიფის ძის იულონის² ჳირი მოსცეს
ჯაცოდავ[ათ] დარჩომილს თამაზა ბებურის შვილს იოანე ხუ-
თასის თავის მეუღლეს მარიამს.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს ხემწიფის შვილს: ღმერთი გადღეგრძე-
ლებს და უცხოს შვილებს გიღღეგრძელებს, მოწყალემა მალარსე, მის
სიმაღლის ხემწიფის ოქმიც მიახლებია. ერთი ბიჭი მ[ი]ეცა საწყალო-
ბელის დედის ჩემისათვის თავის ძმას, ყოლოდა, გაეზარდა, ერთი კომ-
ლი კაცი შექნილიყო, იყო გრემს. არ იქნა, ქაიხოსრო ენისელთ
მოურავის შვილმა არ და[ა]ნება, ბატონს თავი აწყინა, ბატონმა უბოძა
ოქმი, საწყალს თქვენს ყმას მისცა, აყარა, წამ[ო]იყვანა. გზაზე ენი-
სელთ მოურავის შვილი გრიგოლ, დათუა მაცაშვილი მო-
ეწივნენ, თავღებათ დაუდგნენ, ისევ და[ა]ბრუნეს, დარჩა ასე. ახლა
ის კაცი დაიკარ[გა]. ორი ბიჭი დარჩა, ახ[ა]ლქალაქს დგას, ბატონის
დისწულმა უთქვენოთ არ დამანება.

მოწყალემა ვითხოვ ქურივისა და ობლის გამომზრდელი, დიდ
ღღეს მოგცემთ, შვილითურთ მიბოძე, ერთი ობოლი მყავს, ხელზე
წყალი დაუსხას. დათუა მაცაშვილი მანდ გახლავსთ, მაგას კითხეთ.
მოწყალემა მალარსე, ღმერთი განგაძლიერებს. აპრილის კთ, ქორონი-
კონს უპბ.

თავში

ქ. ენისელთ მოურაო დიმიტრი! ამ არზის ბატონი ამ არზით რომ
ასე ჩივის, თუ ამის მოხსენებული მართალი იყო¹. რას ემართლები, თა-
ვისი ყმის შვილები დაანებეთ. და თუ ერთი რამ ჳემმარიტი და საბუ-
თიანი სიტყვა ჳქონდეს რამ მაგათ და ჩვენს სამართალში გამოგზავნე-
მაისის ია, ქორონიკონს უპბ.

ბეკედი: ღთის შობლის სასოიანი იულონ დავითიანა.

¹ აღმათ. და. 2 იულანის.

1784 წ. 28 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 185. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[123] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი მოსცეს ფარეშთხუ-
ცეს თეიმურაზსა.

ჩემის სახლისკაცის ბიძინას კერძი მამული ამილახუარის
კაცს ქარუმიძეს უჭირამს. ის ჩემი სახლისკაცი მუღამ [მ]ეუბნე-
ბა — ეგ მამული მძღავრობით! შავყული ხანმა გამოგვართვაო
და თქვენ ისე გიჭირამსთო. ახლა იმ მამულს ქარუმიძე ყიდის.

მოწყალებას ვითხოვთ, თუ სამართალი მოგვეცემდეს, ჩვენვე და-
ხსნისა ოქმი გვებოძოს. თუ სამართლით აქვს ნაყიდი, როგორც სხვა აძ-
ღემს ფას[ს]ა, ჩვენ მივეცემთ და ვიზედაც ავაჭრის, ის დააყენოს; ჩვე-
ნი მამული ჩვენვე დაგვახსნევიოს. ამის ოქმის წყალობას გვედრე-
ბით, ერთი ოქმი გვებოძოს. მაისის კბ, ქორონიკონს უკბ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ქარუმიძევ! რადგანაც ამის სახლის კაცის
მამული შენ გიჭირავს, თუ სამართლით შენი იყოს და ჳყილდე, სხვა-
ზედ გასყიდვას ამათვე რომ მიჳყილო უმჯობესია და სამართალიც არის.
როგორც სხვა ყიღულობდეს და ფასი გაძღიოს, ამას მოჳყიდე, იცოღდე
სხვაზედ გაყიღვა არ იქნება, თუ სამართლით შენია და გაჳყიდი. მაი-
სის კბ, ქორონიკონს უკბ.

რადგანაც ამათის ოჯახიღამ არის გასული, სამართალი ამათ არ გა-
მოართმევს, ამათვე უნდა მიჳყილო; რომელიც სხვა იყიდის, იცოღდე
არ შერჩება. თუ გაეყიღოს, რაც ფასი აეღოს, იასაულო ის ფასი ამათ
გამოართვი, ქარუმიძეს მიეცი და მამული ვისაც ეყიღნოს, იმას გა-
მოართვი, ამათ დაანებე.

¹ მძღავლობით.

261. არზა ღთისია თათრიზვილისა ჟოგის თაოაჲე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1794 წ. 26 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1234. დედანი. 20,4×15 სმ. ქალაღი. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქირი მოს-
ცეს თქვენს ფეხთა მიწა-მტვერს თათრის შვილს ღთისიას.

მერე ამას მოვახსენებ ჩემს კელმწიფეს. ჩემის ბატონების სამსა-
ხურში დავტყვევდი. უმამულო გახლდი, რომ ჩემს ბატონს ჩემთვის
მამული არ მოუცია და არცა მქონია, რომ მამული მეჭამა. იმის სამ-
სახურზე დავიკარგე. შვიდი წელიწადი იქ ჩემ[მა] აღამ მიმსახურა. მე-
რე აზატი მიყო და თავისუფლების წიგნი მამცა. გამომისტუმრა თავისი
ხარჯითა და თქვენ გაიხელ. პირველათ [თ]ქვენც ოქმი მიბოძეთ, ამას-
თან საქმე არავისა აქვსო. გზამ-და ჯაფამ დამასნეულა. თავი ველარ
ამიღია სნეულობისაგანა.

ამას ვევედრები თქვენს ღმრთის მოყვარებასა, ოქმიცა მაქვს თქვე-
ნი და ჯარში რა საქმე მაქვს. ერთი უბინაო გახლავარ. საცა ჩემი ყოფნა
სჯობდეს, თქვენგან უნდა მებძანოს, უწინ თქვენ გაიხელ, მანამ ბინას
მიბოძებდე. ერთი ოქმი მებოძოს ამილახვართანა, რომ ჩემთან საქმე
არავისა ქონდეს, შენის შვილების სადღეგრძელოთ. მაისის კბ, ქორო-
ნიკონს უპბ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვართო თათრ! მერე ამ არზით ეს ასე რომ
მოუხსენებია, თუ სიტყვა აქვს ვისმე ამ კაცთან, ჩვენ მოგვახსენონ.
თუ სიტყვა არავისა აქვს ამ კაცთან და თავისუფალი არის, ეს თქვენ
გებარებოდესთ. ნურავის რაზედ შეაწუხებინებთ. კარგათ თვალყური
მიუგდევით. ნურც არავის რას წა[ა]რთმევიანებთ და ნურც არავის შეა-
წუხებინებთ. ვისაც სიტყვა ჰქონდეს ამასთან, ჩვენ მოგვახსენონ. თუ
არადა, ჩვენ გვეყმოდ ეს კაცი, საქმე არავისა აქვს. მაისის კვ, ქორონი-
კონს უპბ. გიორგი

1794 წ. 30 მაისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34; საბუთი № 148. პირი. ქაღალდი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთები №№ 151, 152.

[116v] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს
მონას მაჟავარიანს იოსებს.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩემს მოწყალეს კელმწიფეს. მოგახსენე-
ბათ, სამი წელიწადია ვჩივი იმ ჩემის ძმის სიკუდილზედ. აბაშის
ეკვტეპო მოვახსენა — საქმე არა მაქვს რაო, თქვენგან მიბარე-
ბას მოვახსენებთ. ჩემო კელმწიფევ, თქვენ წაბძანდებით სადმე და ეს
საქმე ასე დარჩება.

ამ წყალობას ვითხოვ, ოქმი მებოძოს, ის ჩემის ძმის მკულელები
აქ თქვენს სამართალში გა[ა]ხლონ. ჩემო კელმწიფევ, ძმა ძმათ მაკ-
ლია და კაცები კაცებათ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი სამართალი მა-
ღირსეთ, თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ. მაისის კბ, ქორონიკონს
უპბ.

თქვენს დროში უსამართლობა არავის დამართვია და უსამართლო-
ბა ნურც მე დამემართება.

თავში

ორბელიანო ეშვიკადასაშო თამაზ! ამ არზის პატრონის ძმის
მკვლელები ეკვტეპო აბაშის აბარია ჩვენგან. ის კაცები ახლავ
აქ ჩვენს სამართალში უნდა ჩამოასხას, უამისობა არ იქნება. ეკვტეპოს
სხვა საქმე არა აქვს რა იმ კაცებთანა; ჩვენგან ჰბარებია და ჩვენვე
უნდა მოგვაბაროს, რომ ამ მაჟავარიანს სამართალი უნდა მოსცენ. მაი-
სის ლ, ქორონიკონს უპბ.

შენ ამაზედ დიდათ ბეჯითი უნდა შეიქნე, რომ ის კაცი აქ ჩამო-
ავანინო და სამართალში ალაპარაკო.

1794 წ. 2 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 110. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. ოქმის თარიღი საეკვოა. რადგან არზაზე ადრე, ცხადია ვერ დაიწერე-
ბოღა.

[118] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს
მხეველს ერისთავის ქალს მაკრინას.

თქვენგან წყალობა დამემართა და ჩემის მზითვეით დახსნილი სა-
სახლე მებოძა. ეს სასახლე სულხან მდივანთან იყო დაგირა-
ვებული ეკლესიის თეთრში ას თუმნათ, ნახევარი დავაგირავე და თეთ-
რი მივეც, ნახევარსაც ახლა ვაგირავებ, მაგრამ თქვენი ოქმი აუღია
ეღია [ს] შვილსა, რომ სასახლეს ნუ და[ა]გირავებთო.

ჩემო კელმწიფე[ვ]! სულხან მდივანი მაწუხებ[ს] და წყალობას
ვითხო[ვ] ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ ეს სასახლე დავაგირავო და ეკ-
ლესიას თავისი თეთრი მივაბარო. თუ სიტყვა[ა] აქ[ვს] რამ[ე] და ან სა-
დაო, სად გავეჭევით, გველაპარაკოს, მაგრამ მგონია, რომ თქვენს
სამართალში გადა[ვ]წყვეტილიც იყოს და გარიგებულიცა. თიბათვის
ბ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

[117v] ჩვენი ბძანება არის. მერე რადგან ეს სახლები მდივან
სულხანთან გირაოდ იყო, ახლაც ვისთანაც უნდოდეს, უნდა და[ა]გი-
რაოს და ეკლესი[ი]ს ვალ[ი] გარდიხადოს. და თუ ამასთან სადაო აქვს
ვისმეს, სამართალში ელაპარაკოს. და თუ სამართლით შეუვა, სხვა ად-
გილიდამ უნდა პასუხი გასცეს. თიბათვის ა, ქორონიკონს უპბ.

ციციის შვილო ნინიავე! როგორც აქამდისინ სულხანთან
იყო გირაოდ, ახლა სხვასთან და[ა]გირავე და ორს ღღეზე [118] მდი-
ვანს თავისი ვალი შეუსრულე. მასუკან ვისაც სიტყვა ჰქონდეს, ელა-
პარაკენ ამ ნინიას და სამართალი მიეცემათ. და სახლი კი უნდა და[ა]-
გირაოს და ეს ვალი გარდაწყვიტოს. რადგან ოცი წელიწადია რომ ეს
საქმე ასე ყოფილა და არავის გილაპარაკიათ, ახლაც ეს ვალი ასე გარ-
დაწყდეს. და მერე რაც სალაპარაკო ჰქონდესთ, ილაპარაკეთ.

1794 წ. 7 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9859. დედანი. ქალაღი. 24,3X16 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოგვეცეს ჳავახის-
შვილებს თეიმურაზს, გოგოას და ვახუშტის.

მერე ამას მოგახსენებთ: ჩვენი სამკვიდრო მამული მალალ-
შვილს ამილბარს გირაოთ ჳქონდა. ჩვენ უჩიველეთ კათალიკოზ-
თან და მღივანბეგებთან. და ის ამილბარიც იქ გახლდათ, რომელიც
სიტყვა ჳქონდათ, იმათაც თქვეს და ჩვენცა ვთქვიეთ. სამართალი გვი-
ყვეს. და სამართლის წიგნის ძალით სამართალი გვისაჯეს. განაჩენი
დაგვიწერეს და მოგვეცეს. თქვენგანაც დამტკიცებული არის ის განა-
ჩენი.

მოსულა ახლა, თქვენთვინ მოუხსენებია: მე იქ სამართალში არ
გახლდიო, განაჩენი დაუწერიათ და მუუციათ ჳავახიშვილებისათვინაო.
როგორ იქნებოდა ასრე, თუ ეგ იქ სამართალში არა გხლებოდათ, გა-
ნაჩენს რათ დაგვიწერდენ, ტყუილი მოუხსენებია. განაჩენი აქ გახ-
ლავსთ, წაიკითხეთ; ჩვენი მოხსენებაც და იმისი მოხსენებაც ორივე შიგა
სწერია. ორნივე ძმანი იქ სამართალში გახლდენ, სხვა კი არავინ ჳყავსთ.

ჩვენო კელმწიფევე, ჳარიმათ ეს მოგვირთმევეია: თუ ჩვენ გავმტყუნ-
დით, რომ ისინი სამართალში არ ყოფილან, რასაც იმათ თეთრს მისა-
ცემს ვართ, თქვენ მოგართოთ და მამულიც იმათ დარჩეს. თუ რომ ის
გამტყუნდეს, რომ სამართალში იქ იყვენენ, ეს თეთრი რასაც მისაცემს
ვართ, თქვენ მოგართოთ და ჩვენი მამული ჩვენ დაგვენბდეს.

ერთი ოქმი გვიბოძეთ, ან თქვენთან გვალაპარაკეთ და ან მოსამარ-
თლეთ უბძანეთ, ეს რაც მოგახსენეთ, გაირჩეს. იქ სამართალში იყვენენ
ორნივე ძმანი. თუ არადა, ნება თქვენი სუფევედეს. აქამდინ არ ეყო ის
მამული რომ მოიხმარა და ახლა სამართლის ძალით მოცემულს ისევე ამ
ტყუილებით გამწლეინებსთ. ივნისის 7, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ყორიასაულბაშო ჳაალი! ამ არზის პატრონეშო და ამილბარ
სალთხუცესი ჩვენს სამართალში მოიყვანე. მაგრამ რომელსაც სამართ-
ლიანი სიტყვა არა ჳქონდეს რა, სჯობს რომ არ ილაპარაკოს, არც ჩვენ
შეგვაწუხოს და არც თავისი თავი ტყუილად. ივნისის 7, ქორონიკონს
უპბ.

ქ. ახლავ გამოგვიცხადებია, ტყუილად ნუ შეგვაწუხებს, თორემ ამ დროში ტყუილად ჩვენს შეწუხებას არ მოუთმენთ და ჯარიმით გარდავახდევინებთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

265. არზა ზურაბ მამუკალაშვილისა მამულის თაობაზე
იულონ ბატონიშვილის ომით

1794 წ. 11 ივნისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 205. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[151v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის [152] ძის იულონის პირი მოსცეს მამუკალაშვილს ზურაბას.

მერე ამას მოვახსენებ. ურიების დავაზედ როგორც ოცი თუმანი გადამხდა, ისე ოცდაათი თუმანი გამივიდა. ახლა რომ ოცდასამ თუმანს კიდევბ მთხოვენ, გებძანებინათ — მამული გაყიდოსო, უჩვენო კაცი ნურავინ იყიდოსო.

ახლა ვინცავინ აზნაურშვილი და გლეხი არიან, სულ აქ გახლავან, ყველას უთხარ და ყური არავინ მომიგდო. შვიდი რვა ურია და იასაული შინ მიდგანან, სხვა ილაჯი კი არა მაქვს და შვილებს არც თქვენ დამასყიდვინებთ ურჯულოში. ახლა ხომ მოგეხსენებათ, ილაჯი არსითა მაქვს, ოცდათხუთმეტი თუმანი ვალი მაქვს.

რადგან ეს წყალობა მოიღვეით, ეს წყალობა დამემართოს, რომ ვინც შეიძლოს, ის მამული იყიდონ და ამათ პასუხი გავსცე უთქვენოქმით არავინ ყიდულობს და ამათი კი ვერავინ იყიდოს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, თუ ამის წყალობა არ მიყავით, იასაულები ცემისა და დაწოკების მეტს ვერას გამომრჩემვეენ. ამ შეპირებიღამ დამიხსენ. მთიბათვის თ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ბატონის შვილი იულონ გიბძანებ თუ ლაშვილონი-ნიავ! მერე ეს მამუკალაშვილები თუ გინდოდეს, შენ დაიხსენ; და რაც ამ ურემის საქმეზე ვალი დასდებოდეს, შენ გადაწყვიტე და შენი ყმა იქნება. და თუ არადა, ვისაც უნდა თავი მიყიდოს თავის მამულითა.

მ ა ჩ ა ბ ე ლ ო ლ უ ა რ ს ა ბ ! თუ თულაშვილმა ვერ შეიძლოს, ვინც ამან ვაჰარი იშოვნოს, იმასთვის მიაყიდვინე მამული. მთიბათვის ია, ქორონიკონს უპბ.

ნინია თულაშვილისაგან მამებარა მამუკელაშვილის ვალში ოცდასამი თუმანი და ისევ თითონ დაიხსნა თავის კაცი. ბატონის ბძანებაც ასე იყო.

ბეჭედი: მონა ღთისა მილახვარი ლ უ ა რ ს ა ბ .

266. არზა კატრა ავალიშვილისა მამულის თათგაჯი

არეკლე II-ის ოქმით

1784 წ. 15 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 102. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

[70v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ავალიშვილის ეღიას შვილს პეტრეს.

მერე მოგეხსენებათ, მამაჩემი თქვენს წინ აწყურს მომკვდარა, რომ მე არ მახსობს და მასუკან სხვათა კარზედ გავიზარდე და თქვენის მოწყალების და საფარვლის მეტი სხვა არავინ არის ჩემი შემწე. სამი თაობა მეტი იქნება, რომ ერთი მამული ვენახი ჩემს მამა-პაპათ ჰქონია და დღესაც მე მქონდა და ამდენს ხანში არავინ გვღავებია.

და დღეს თქვენის უმაღლესობისათვის ავალიშვილს ანტონის მოუხსენებია — ჩემი არისო და ოქმი გიბოძებიათ და კელი ამომართა იმ ნაგენახობზედ. და მოიმედე ვარ თქვენის მოწყალებისა, რომ უსამართლოთ მე მამული არავინ წამართვას. და მრავლის საქმისაგან თქვენი უმაღლესობა ვერ მოიცილის ჩვენის სამართლისათვის და ამილახვარზედ ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ იმან გაშინჯოს ჩვენი საქმე და ღვთის წინაშე სწორე სამართალი მოგვეცეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივნისის იგ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

[70] ბატონო ამილახვარო ოთარ! მერე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ღვთით ეს ჭარიანობა რომ გარდასწყდეს და გორს მიხვიდე, ყოვლად სამღვდელო მროველი იუსტინე და სამიოთხი გორელი ქეთხუდა შენთან დაისწარ. ეს ორნი მოდავენი ალაპარაკეთ. ამათი სადაო საქმე კარგათ გამოიძიეთ და ღვთის წინაშე რა-

საც მიხედვით, ჰემშარიტი სამართალი საჯეთ, განაჩენი დასწერეთ და ჩვენ მოგვართვით.

თუ ჰემშარიტს სამართალსა იქთ და ამაზედ სამართლით მოქცე-
ვას ეცდებით, ღვთისაც სასიამოვნო იქნება, ჩვენიც და ქვეყანაც მო-
გიწონებს და კარგათ ჩამოგართმევს. მთიბათვის იე, ქორონიკონს

უპა.

267. არა ფშაველებისა მამულის თარგაზი
ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 17 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 29. საბუთი № 230. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[179] ღმერთს [ვ]ფიცა[ვ]თ და თქვენს მზეს მთელი ფშაველი
და ხევისბერი და თემის უფროსი. ჩვე[ვ]ნო ხელმწიფევე! ჰიჩოვლთ და
გ ა ბ ი დ ა უ რ თ ფიცის ღღეს იქ დავესწარი[თ] თქვე[ვ]ნის ბძანებით.
განაჩენშიაც ის[ვ] აცხადებდა, თქვე[ვ]ნის მოძმის დროშით მიჯნა ჩა-
[ვ]ესკათ. ჰიჩველებმა მეორე ღღ[ვ]ის ის მიჯნ[ა] ისე ამოყარეს და და-
[ა]ქცივე[ვ]ს. თ[ქ]ვე[ვ]ნი ბძანებაც გატეხეს და თქვენი მოძმისაც. ერ-
თობით ფშაველი [v] მოგახ[ს]ენებთ, როგორც თქვე[ვ]ნ თოფს არ
გესვრით, ისე ამ ფიცის მოშლა არ შეიძლება². + + + + +

თავში

ჩვენი ბძანება არის თიანეთის მოურავის შვილო დ ი მ ი ტ რ ი და
ხ ი მ შ ი ა შ ვ ი ლ ო გ ი გ ი ა ვ! მერე გაბიდაურებს და ჰიმშიტაშვი-
ლებს როგორც ჩვენგან გასამართლებული განაჩენი უქირავსთ, ის გა-
ნაჩენი როგორც აცხადებდეს, თქვენ უნდა მიხვიდეთ და რომელიც ვა-
და ეწეროს, იმ ვადაზედ ესენი დააფიცო.

თუ შეპტიცეს როგორც განაჩენში აცხადებს ისე, მაშინ ის მა-
მული ამათ უნდა დაანებოთ. და თუ ისე ვერ შეპტიცეს, მასუკან ის
მამული ისევ წიჩოლებს დარჩება. ეს ასრე უნდა ადასრულოთ. იენი-
სის იზ, ქორონიკონს უპა.

¹ თელილ. ² მოშლა არ შეიძლება მოშლას არ იძლება.

1704 წ. 24 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3642. დედანი. ქალაღი. 34×15,4 სმ. მხედრული განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის. ქირი მოსცეს მათ მონათ თურქისტანიშვილებს.

კელმწიფევე, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ვაშლოვნელთ და ჩვენ სამართალი მოგვეცით. თუთხმეტი წელიწადია მუდამ თქვენის ბედნიერის ოქმით ებძანებათ: ვაშლოვნელნი, ან ნასყიდობის წიგნი აჩვენეთ ან სამართალში მოპყევით ან დაქანებეთ. ესენი არცერთი არა ქნეს. სამართლიანი ოქმი ბძანეთ — რადგან ესენი არც ერთი არა ქნესო, ის სადაო მიწები ამათ დაანებეთო. იასაულმა დაგვანება. მერე როგორ ძალით წაგვართვეს, ის თითონ იცინა.

ამდენი თქვენის მოწყალეებით აღზრდილნი მონანი ცრემლით გვედრებით, ვაშლოვნელნი სამართალში მოგვაყოლეთ. იქნება ისინი მართალნი იყენენ, მაგრამ ძალას რომ იქადიან და საქმითაც აღსრულებენ, ამაზედ დიდათ ვწუხთ: და მწუხარეთ ნუგეშს კელმწიფეს მოგმართეთ. ან ახლა გვალაპარაკეთ, და თუ ახლა უამი არ იყოს, ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძეთ. იმ სადაო მიწის ღალა იასაულმა აიღოს, ერთათ შეინახოს. რომელიც მიწა იმათ დარჩეს, ღალაც იმან წაიღოს, რომ ჩვენ და ვაშლოვნელნი სამართალში გავსწორდეთ და ჩვენი გული აღარა წუხდეს ძალით წართმევას.

ღმერთი მრავალყამ ბედნიერობით გაცოცხლებსთ, სამართლიანი მოწყალეობა მოიღვეით. იუნისის კა, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის საგინაშვილო ისაქ! მერე ამ არზით თურქისტანიშვილებს რომ ასე მოუხსენებიათ, ამ სადაოს მამულის ღალა სრულებით შენ უნდა აიღო და ერთს ადგილს შეინახო, ვინემდის ამათი სამართალი ჩვენთან გარდასწყდებოდეს. მერე სამართალს რომ გარდავსწყვეტთ, ვისაც ის სადაო მამული დარჩება, სამართლით ის ღალაც იმას მიეცემა. როგორც გვბძანებია, ასე აღასრულე. იუნისის კდ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჰედი: ქნარს მიეცეს, დავით მივმოზს ძედ კახუის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

ქ. ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ო დ ი მ ი ტ რ ი! ამ ოქმით, როგორც გვებძანოს, ეს ასრულ შენ აღასრულე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიწმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

269. არზა ალექსიძეებისა სამართლის მიცემაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 8 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 105. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[114] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი ალექსიძე ელისე [ს] შვილებს დავითას მღვდელს და ზაალს მოგვეცეს.

ამას მოვახსენებთ: სამი თვე არის აქ გახლავართ, ორი თქვენი ოქმი ხელთ გვიჭირამს და ვერას გზით სამართალში ვერ მოვიყოლიეთ. თუ ჩვენს საბრალოს სახლში წავალთ, ის კიდევ ოქმს აიღებს და უკან მოგვადევნებს. თუ არადა, ამ დაჭირებაში ვიძყოფებით. თქვენად გასამარჯვებლად, ერთი ასეთის ბეჭითი ოქმის წყალობა გვაღირსეთ, რომ სამართალში გაუვლელათ იმისმა ოქმმა ჩვენზედ აღარ იმოქმედოს. კათათვის ბ, ქორონიკონს უკბ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ეშკიკლასბაშო თამაზ! მერე ამ არზით ალექსიძე მღვდელს რომ ასე მოუხსენებია, ამისი მოდავე თოფჩი სამართალში მიაყოლე. და თუ სამართალში არ მიჰყვება, რადგან სამი თვე არის სამართლის კარზედ არის და ჩვენს ოქმს არ დაემორჩილა და სამართალში არ მიჰყვა, თუ ახლაც სამართალში არ მოჰყვა, მერე ვისიც უნდა ოქმი აიღოს, სამართალში გაუვლელად ამ ოქმით დაგვიყენებია. ივლისის ვ, ქორონიკონს უკბ.

270. არზა დავითა სავანელისა ყმის თაობაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1704 წ. 12 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 101. პირი. ქალაღი. მხედრული. იქვე, საბუთები №№ 98 და 100.

[70] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფე დედოფლის ჭირი გიორგი აბაშიძის კაცს სავანელს დავითას მომცეს.

ჩემო ხელმწიფევე, ჩემი კაცი ველისციხის მოურავთან გახლავს. შარშან არზა მოგართვი და ოქმის წყალობა დამემართა, რომ ის ჩემი კაცი ველისციხის მოურავს უნდა აეყარა და მოეზარებინა. ჩემის ყმის შვილი მოურავმა მომბარა და თავდებათაც თვითონ მოურავი დამიდგა, რომ ამ შენს ყმას შემოდგომაზედ მევე აგიყრი და მოგაბარებო.

ამ ზამთარ კიდევე თქვენ მოგახსენე და ოქმი მიბოძეთ მოურავზედ. მოურავი აქ გახლდათ [v] და თავის ძმას სოლომონს წიგნი მისწერა; რომ ბატონის ბძანება არის, ეგ თავისი კაცი თავისი ცოლ-შვილით აუყარე და მოაბარეო. მიველ მოურავის ძმასთან და ჩემი კაცი მომბარა. უნდა წამამეყვანა, ჩუმათ კაცი გააპარა ამ ჩემმა კაცმა და თავის ცოლისძმებს შეატყობინა. იქვე სოლომონთა[ნ] მომიხდნენ, ავათაც მომეპყრნენ და ჩემი კაცი წამართვეს და ცოლ-შვილი ჭიკაძანში გაიყვანეს.

ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ერთი ბეჯითი ოქმი მიბოძეთ სვიმონ მოურავზედ, რომ ჩემი კაცი თავის ცოლ-შვილით მამაბაროს. რადგან თავდები მოურავი არის, ოქმი ისევე იმაზედ მიბოძეთ. მკათათვის ვ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

გავაზის მოურავო რე ვაზ! მერმე ის სავანელს დავითას ასე რომ მოუხსენებია, სწორეთ ასე არის. ახლავ ეგ კაცი თავისის ცოლ-შვილით უნდა აპყარო და სიმონ ველისციხის მოურავს უნდა მოაბარო. მოუბარებლობა არა საქმით არ იქნება, ახლავ უნდა მოაბარო. მკათათვის იბ, ქორონიკონს უპბ.

ამიტომ რომ თავდები ეს არის და ამას სთხოვენ. მანდ ჩვენს მამულში იყოს და ამასა სთხოვდნენ. მიუბარებლობა არ იქნება. ამ სიტყვას სამართლით ვიწერები.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

271. არზა იოანე ჯიშუარის შვილისა შამოსავლის თათაზა

ბრეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 17 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9414. დედანი. ქალაღი. 26,6×12,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ჯ ი მ შ ე რ ი ს შვილს ი ო ა ნ ე ს .

ყოვლად მოწყალევე კელმწიფევე! ორმოცს წელიწადში მიაწივა ჩემ[მა] სოფელში ცხოვრებამ, რომ მხოლოდ თქვენს მამებრივის მოწყალებით ვიზრდები და ჩემის სამკვიდროს მამულიდამ და სახელოდამ არა მომძღვეია რა.

ვევედრები თქვენის მეფობის უმაღლესობის ტახტს, რომ თქვენს შვილს გიორგის უბძანოთ წელს ჩემის მამულისა და სახელოების შემოსავალი უბძანოს, რომ მე დამანებონ, რომ მეც სულდგმულმა თქვენი სამსახური შევიძლო. ივლისის იღ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავე შვილო ბატონო გიორგი! მერე ამ არზით იოანე ჯიმშერის შვილი რომ ჩივის, რომ ამდენს ხანში თავის მამულიდამ და სახელოებიდამ არ რეგებია რა, წლევეანდელი ამათის მამულისა და სახელოების შემოსავალი რაც იყოს, ამისთვის წილი მიაყემინე. მკათათვის იზ, ქორონიკონს უპბ.

სამართლიანის საქმით, რომ არც ერთს მხარეს უსამართლო არ დაემართოს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს, ერეკლე.

272. არზა იოსებ ბიჭიაშვილისა გამოსაღების თაოგაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1794 წ. 17 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8716. დედანი. ქალაღი. 16,4×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქირი მო[ს]ცეს ბიჭიაშვილს იოსებსა.

ამას მოვახსენებთ. მოგეხსენებათ მისის უმაღლესობის ბატონის მამის თქვენის წყალობის წიგნებიცა გვაქვს, რომ არაფერი გამოსაღები არა გვეთხოვება რა. და კიდევ მრევენ გა[მო]საღებში.

წყალობას ვითხოვ თქვენის სიმაღლისაგან, ერთი ოქმი მიბოძოთ ქემხაზედა, რომ დამეხსნან, ღმერთი გავიმარჯვებსთ. იულისის ივ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი გიბრძანებთ ანაგის ქემხავე ზაალ! მერე ამ ბიჭიაშვილს იოსებს მისის უმაღლესობის ბატონის

წყალობის წიგნებიცა აქვს, რომ ყოვლის ხარჯისა და გამოსაღებისაგან განუთავისუფლებია და ჩვენც ამასა გწერთ, რომ ამას, როგორც მისის უმაღლესობის ბატონის ბრძანება არის, ისრე აღუსრულე და ნურასდერს გამოსაღებში და ხარჯში ნუ გარევე. იულისის იჴ, ქორონიკონს უპბ. გორგი

273. არჴა იოსებ ჴუგაულიძისა მამულის თაოგაჴე

ანბონ II-ის ოძმით

1704 წ. 17 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 31. საბუთი № 111. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[68v] ღმერთმან საქართველოს პატრიარხის მეფის ძის ჴირი მისცეს თქვენს ყმას იოსებს ჴ უ მ ბ უ ლ ი ძ ე ს.

მერე ამას გევედრები ჩემო მოწყალევე! ე ლ ი ო ჴ ი ს შ ვ ი ლ ს ა ჩვენი მიწები უჴირავს. ამას წინად მამაჩემიც აქ გახლდა და ოქმი გებოძებინათ ა მ ი ლ ბ ა რ სალთხუცესზედ, უნდა უფროსი კაცებისათვის ეკითხა და სწორე ამბავი მოეხსენებინა თქვენთვის: თუ რომ ჩემი მამული ყოფილიყო მე უნდა მბოძებოდა და თუ არა, ნება თქვენი აღსრულებულიყო.

ჩემო მოწყალევე! ნიადგ მე და ის კაცი შფოთში ვართ და ვერა ვრიგდებით. ღმერთი გაღღეგრძელებს, ერთი გზით მოგვარიგე მე და ის კაცი, რომ ყოველ ჟამს ჩხუბს და შფოთს მოვრჩეთ. წყალობას გევედრები, რომ ერთი ოქმი მიბოძო, მანამ სწორე მოგხსენდეს, ის მიწები არც იმან მოხნას და არც მე. აღიწერა ივლისის იბ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

[08] სახლთხუცესო ა მ ი ლ ბ ა რ, მოლარეთხუცესო ჴ ა ჴ ა ვ! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, მაგ მამულისა ვინც იცოდეს, ღმერთს გაფიცებთ და ჩვენს მადლს: მაგ სოფელში ვინცავეინ უფროსნი კაცნი იყვნენ, სწორე და ჴეშმარიტი ათქმევენეთ. [v] და ვისიც იყოს ეგ მამული, იმას განაჩენიც დაუწერეთ და ეგ მამული იმას და[ა]ნებეთ, ვისიც იყოს. თავეთი საარწმუნოება და ჩვენი მადლი უნდა აფიცოთ და სწორე ათქმევინოთ. იულის[ს] იჴ, ქორონიკონს უპბ. კ ა თ ა ლ ი კ ო ჴ ი.

1784 წ. 22 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 557. დედანი. ქალაღი. 20,6X13,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მომცეს თიხრეველ
ჯონსაქეებს ივანეს, თამაზს და ბეჟანს.

ჩემო მოწყალეე, ამას წინად დავითი შვილი და ზარ-
ღია შვილი ჩვენზე რო[მ] დავობდნენ, თქვენ მოგხსენდათ და სა-
მეფოდ დავდევით. ზაზა გაბაშვილსაც უბძანეთ, რომ ის
დავთრიდამ ამოგვიღოს და თქვენს დავთარში ჩაგვეწეროს; იმას არ
მოუშლივართ და იმავე დავთარზე ვწერივართ.

მამული დავითი შვილისა იყო და იმანვე ჩამამართვა. ახლა უბი-
ნაო გახლავართ და შემოსაწერიც ისევე ზარღია შვილისაგან გვეწერება.
ღმერთი გადღეგრძელებს, იმათ დავთრიდამ მოაშლეეინეთ და თუმცა
უბინაონი გახლავართ, რაც შეგვეწერებოდეს, თქვენის დავთრით გვიმ-
სახურეთ და მარადის თქვენად მლოცველად გვაწყოფეთ. ივლისის 3,
ქორონიკონს. უპბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენო მდივნებო! ამ არზის პატრონები
ჩვენი ყმანი არიან და ჩვენის ყმების დავთარში უნდა დასწეროთ,¹
ზარღია შვილის ყმათ რომ სწერიან. იქიღამ უნდა ამოშალოთ. ზარღია-
შვილს ამათთან საქმე არა აქვს რა. რომელნიც მოასილნი მიხვიდო-
დეთ, თქვენც ასე იცოდეთ; და ზარღია შვილის ყმობით ნურავინ შე-
აწუხებთ, თორემ იცოდეთ, დიღად გიწყენთ. მკათათვის კბ, ქორონი-
კონს უპბ. ალბათ, ალბათ.

ფარეშთხუცესო ფალვენი სვილო თეიმურაზ! ესენი
შენთვის მოგვიბარებია. უსამართლოთ არავის გააგლეჯინო. და თუ
ვისმე კემმარიტი ღიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

¹ + დავთარში.

1704 წ. 28 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3623. დედანი. ქაღალდი. 21×16,5 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მისის უმაღლესობის ბედნიერის ჳემწიფე დედოფ-
ლის ჳირი თქვენს ყმას გომრელს აზნაურშვილს ჳმალაქეს მომ-
ცეს. ავის ღროს მიზეზით როგორათაც ჩვენი მეზობლები აყრილან,
აგრევე მამაჩემი და ბიძაჩემი არადეთს თქვენს მამულში გზლე-
ბიან. არადეთი რამდონჯერ გაცემულა, მაგრამ ჩვენ თქვენს უმაღლე-
სობას არავისთვის უბოძებევართ. ახლა არადეთი წერეთელს რომ
უბოძეთ, ამის მიზეზით ჩვენ იორამ იშხნელს გამოუთხოვნი-
ვართ. თქვენც გიბოძებევართ.

გევედრებით! მოწყალეზა მოილოთ, თუ გომარ[ე]თი უბოძოთ
ვისმე, მეც იმას მიმეცით; თუ არა, მე იმ ქვეყნის გამშევი არა ვარ.
თუ ღვითთ და თქვენის ბედნიარობით აშენდება, სამნი გახლავართ —
ბიძაჩემი ჳურაბა, ჩემი ძმა ხმალა და მე და ოცი სული ხიზ[ა]-
ნი გახლ[ა]ვართ. თქვენს სადიდებლათ ნურვის მიგვეცემთ, თქვენს სა-
ფარველს ნუ გაგვაშორ[ე]ბთ, თორემ ჩვენი და იმისი ბატონყმობა არ
იქნება. აგვისტოს კა, ქორონიკონს უბზ.

თავში

ქ. იშხნელო იორამ! ეს არზა მოგევართო ამ გომარელმა კაცმა. შენ
წაიკითხე ეს არზა და ამისი საჩივარი ისე სცან და ამაზედ ხელი აიღე
და ამის მაგიერს სხვას წყალობას გიზამთ. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს
უბზ.

ვინც ამისი იასაული ხარ, რაც წაგერთმიოს, ახლავ მიეც. მოუ-
ცემლობა არ იქნება.

ბეჳელი: დედოფალი დარაქჯან.

¹ გევედრებით.

276. აჭუა ბერუა ხომასურიძის მამულის თაობაზე
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1704 წ. 7 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. 3963. დედანი. ქალაღი. 25×14 სმ. მხედრული. განკვე-
თილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის კირი
მოსცეს ამილახვრის ყმას ხომასურიძე ბერიუას.

ქართველობას წვერინასშვილს ჩემთვის დღენახევრის მიწა
მოუცია და აღაპი დაუდგია ჩემთვის. მას აქეთ სამი ერასთავი გამო-
ცვლილა და არავინ წამამდევებია. იმ წვერინასშვილის მამულს ოთხი
ძირიანი აზნაურშვილი გამოუცვლია, რომ იმათ სჭერიათ, მაგრამ მე
კი იმ მიწაზე არავინ წამამდევებია.

ახლა იმერლისშვილი ხოსრო მართმევს და ღმერთი
გაგიმარჯვებთ, სამართალში მალაპარაკეთ. თქვენის ოქმით კელიც
ამიმართა და ღალაც წამართვა. წყალობას ვითხოვ, რომ სამართალში
მალაპარაკეთ. მარიამობისთვის ღა, ქორონიკონს უპაბ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი იულონ გიბძანებთ თაყაშვილო
რევაზ! მერე ამ არზით ეს ხომასურიძე რომ ასე ჩივის, ეს მოიკითხე
და თუ ის მიწა შანშე ერისთვის დროსა, დავით ერის-
თვის დროსა და შალვასა და ყულარაღაზის დროსა! თუ ამ ხო-
მასურიძესა სჭერია, იმერლისშვილს საქმე აღარა ექნება რა ამასთან.
თუ რომ და ამაზედ ხომასურიძემ მოწმე[ე]ბი ვერ იშოვნა, იმერლის-
შვილს გული უნდა აჯეროს ფიცით, რომ ის მიწა კიდევ ამას სჭერო-
დეს და არც არა საქმე ჰქონდეს იმერლისშვილს. და თუ ამ ხომასური-
ძეს უნდოდეს, იმერლისშვილს შეუგდოს ფიცი და იმ კვალად იმერ-
ლისშვილმა შეფიცოს, რომ არც ამ ერისთავების დროსა სჭეროდეს ის
მიწა ამ ხომასურიძესა და არც არა საქმე ჰქონდეს. თუ იმერლის-
შვილმა ამგვარად გული აჯერა, ხომასურიძეს იმ მიწაში საქმე აღარ
ექნება; თუ ვერ აჯერა და მიწა ხომასურიძეს დარჩება. სეკდემბრის ზ,
ქორონიკონს უპაბ.

ბეჭედო: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

ქ. ჩვენ, იმერლისშვილი ხოსრო და [ა]ნდრია და ხომასუ-
რიძე ბერი მიწაზედ ვდაობდით. ბატონისშვილის იულონის ოქმი

1+ის მიწა.

მამიტანა, რომ ხომასურიძეს უნდა დაეფიცა. მე აღარ დავაფიცე, ამოტომ, რომ ფიცი, არც ჩემთვის სჯობდა და არც იმისთვის. ის მიწა ხომასურიძეს დარჩა + ეს ჩემი ხელია. +

ქ. მე, თ უ ლ ა შ ვ ი ლ ი ნ ი ნ ი ა, ამ ზემოწერილს ვემოწმები, რომ ხომასურიძე ფიცამდა და [ა]რ დააფიცა ხოსრომ და მიწა და[ა]ნება.

ხელრთვა

ქ. მე, რ ე ვ ა ზ ბ ა რ ა თ ა ს შ ვ ი ლ ი, ამ ოქმის ბძანებით იასაული ვიყავ. ფიცი დ[ა]ედრო ხომასურიძეს, ფიცავდა და იმერლისშვილმა აღარ და[ა]ფიცა. დარჩა ის მიწა ხომასურიძეს. ღვინობისთვის ზ, ქორნიკონს უბზ.

ბეჰელი: მონა ღვთისა რ ე ვ ა ზ.

ქ. მე, მოურავი ლ ო ლ ა ძ ე, ამისი დამწრე და მოწამე ვარ ზემოწერილისა.

277. არზა ახატლელთა და ყარაჯალელთა ვაჟულის თაოგაჰა

ერეკლე II-ის ოკმიტ

1784 წ. 9 სექტემბერი

ცსა. ფონდი. 1449. საბუთი № 818. პირი. ქაღალდი. მხედრული. საბუთის მეორე პირი დატულია ამავე ფონდში, № 912.

ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჭირი მოსცეს ერთობრივ ახატლელთა და ყარაჯალელთ.

მერე ამას მოვახსენებთ ჩვენს კელმწიფეს. დიდი ხანია ამ საქმეზედ თავს გაწყენთ და არ იქნა ჩვენი ერთი ბინა არა დაიდვა რა. სამს სოფელს ა ხ ა ტ ე ლ შ ი ცხოვრება არ შეგვიძლიან, სახნავე აღარ გვიშონია და საქონლის ბალახი აღარა გვაქვს და შესავალ-გასავალი. ორისამი ოქმი გვაქვს, რომ ქაფანაქჩელთ აღარ უნდა ეხნათ იქ და კიდევ უნდა აყრილიყვენ. აქამდინ ხუთ-ექვს კომლს კაცს ერთი გუთანე ება. და ახლა ოროლთ შეაბეს გუთანე და ჩვენ აღარ გაგვატარეს ჩვენს მამულში.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის მოწყალებით მოგვხედეთ და ამდენის მწუხარებიდამ დაგვიხსენ. ახატლელნი, ყარაჯალელნი და ქაფანაქჩელნი სამში ერთიც არის, იქილამ აგვყარეთ, ჩვენ იქ ცხოვრება არ შეგვიძლიან. ახტალელნი ამას მოვახსენებთ, თუ ჩვენის მამულიდამ ჩვენ აუყრელობა დაგვემართება, ყარაჯალელთ რითაც იქნება გაუძ-

ლებთ და კიდევ ვიცხოვრებთ; და ქათანაქჩელოთ გაძლება კი არ შეგვიძლიან.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, თუ ისინი თქვენის ბრძანებით არ გავეცლებიან ჩვენ ავიყრებით ჩვენო კელმწიფევ და გავეცლებით საღმესეკლემბრის ზ, ქორონიკონს უპპ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ახატლელნო და ყარაჯალელნო! მერე ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებიათ, ქათანაქჩელოთ მაგ სოფლიდამ აყრა კიდევ გვიბრძანებია და ჩვენი ოქმიც გიჭირავსთ, მარამ რომელიც ქათანაქჩელოთ იქ ნაფეტვრები აქვსთ, ახლა იმის წართმევა არ იქნება. ამ გზობით კიდევ იმათ უნდა მოხნან, მარამ თქვენც ხათრიჯამნი იყავით და ქათანაქჩელოთაც ასე იცოდნენ, რომ იმათი იქ დგომა აღარ იქნება. ღვთის მოწყალებით ამ შემოდგომაზედ იქნება თუ ამ ზამთარ, ჩვენ კახეთს გამოსვლა მოგვიხდება და ქათანაქჩელოთ მაშინ სხვაგან დავაყენებთ.

ქათანაქჩელნო ამ ყამათ თქვენი ნაფეტვრები თქვენვე უნდა დახნათ, მარამ თქვენი და ამათი ერთად მოთავსება აღარ იქნება; მზას უნდა იყვნეთ, რომ როდესაც ამ შემოდგომაზედ მანდ გამოვიდეთ, მაშინვე როგორც ჩვენგან გებძანოსთ, ისე აიყარებით და საცა ჩვენ დავაყენოთ, იქ უნდა დასდგეთ. ღმრთის მოწყალებით თ ე ლ ა ვ ზ ე დ ახლო კარგს ალაგს დავაყენებთ. სეკლემბრის თ, ქორონიკონს უპპ.

ქ. მღივანბეგო ბ ე უ ა ნ და მღივანბეგო ო ტ ი ა ვ! ქათანაქჩელოთ პირობის მუჩალგა უნდა გამოართვათ, რომ ამ ზამთარ კი მანდავ იღვნენ. მარამ ზამთარი რომ გავა, მაშინ საც[ა] ჩვენ აღგილი ვაჩვენოთ, იქ უნდა დადგნენ. და თუ ამისთანა მუჩალგა არ მოგცენ, ნულარც ნაფეტვრებს მახვნევიანებ. და თუ ამისთანა მუჩალგა მოგცენ, ნაფეტვრები კი მოახვნევიანე და სხვა კი არასფრის მოხვნა არ იქნება ქათანაქჩელთაგან.

ჩვენ იმათ, დიახ, კაი ალაგს დავაყენებთ, რომ, დიახ, დიდათ მოეწონოსთ და, დიალ, ნამეტნავათაც იამოსთ. ჩვენ ქათანაქჩელები კი არ მოგჯეულებიან, მარამ ის ქათანაქჩელნიც რომ იქ დადგნენ. ველარც ისინი დადგებიან და ველარც ისინი: და იქილამ ყველანი აიყრებიან, ეგენი შფოთისაგან ვერ მოისვენებენ, არ იქნება. ამისთანა საქ-

მე[ე]ბი არის, თორემ როდის აყერი მანდილამ.

ერეკლე

1704 წ. 9 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 208. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

[134], ღმერთმან ყოვლად უწმინდესის მეფის ძის პატრია[რ]ხის
ჭირი ფარეშთხუცეს თეიმურაზს მოსცეს.

ხელმწიფე მამის თქვენის რისხვა მქონდეს და თქვენი: თუ მე რომ
შევიტყო, ეკლესი[ი]ს მამული ან ვინდომო და ან მინდოდეს. სწორეთ
თქვენ რომ მიბოძოთ ან მაშინ მინდოდეს. ხელმწიფე მამის თქვენის
ოქმი მაქვს! და ბატონის დედოფლის ხელი ზედ აწერია: გიორგი
აბაშიძე. ერეკლე ფალავანდისშვილი, დირბის მოურავი
მაქსიმე, თუმანიშვილი ნიკოლოზ — ამათ დირ-
ბი დამ, ძვირლეთი დამ და ავნივი დამ [v] მცოდნე კაც-
ნი უნდა მოიყვანონ, ერთი ეფისკოპოზიცა, იმ ეფისკოპოზმა შეჩვე-
ნებას ქვეშ შეაგდოს და დვანში ვისიც მამულია, ჩემი მამულიდამ
უნდა გაარჩიონ.

ახლა თქვენს სიწმინდეს ამას ვევედრები: მეკარისშვილი
მღვდელი ჩემი მტერია, ერთი ოქმი მიბოძოთ. იმას გარდა ვინც უნდო-
დეს კოპაძეს მცოდნე კაცი. ის მოიყვანოს. და რომელიც იმისი
მამულია, ღმერთმან მოახმაროს. თქვენც მოგეხსენებათ, მტრის მოწმო-
ბა არ დაიჯერება. თქვენი რისხვა არა მაქვს, არცარა იცის, რასაც ჩემი
მტრობით არ ლაპარაკობს. ამისი მოწყალება მიყავით, იმისი მოწმობა
ჩამამხსენით. მ[ე] ხომ არ დაეჯერებ იმის მოწმობას და არც სამარ-
თალი. ამისთვინ გევედრებით. ერთხელვე მოვრჩე დავასა. აგვისტოს
კო, ქორონიკონს უპჯ.

თავში

სახლთუხუცესო აბაშიძე გიორგი, ერეკლე ფალავანდისშვილო,
დირბის მოურავო მაქსიმე და თუმანიშვილო ნიკოლოს! ეს თქვენ
უნდა გამოიძიოთ ამათ[ი] დავა. თუ მეკარიშვილი ამათი მტერია და
მტრობით ცრუმოწმობს, არ დაეჯერება. და სხვათ მოწმე[ე]ბისაჯან
შეიტყვეთ და წინაშე ღვთისა სწორე მოგვახსენეთ დაიწერა სეკდემ-
ბერს თ, წელსა ჩლჟდ.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

279. არზა კატრევილიაზის მამულის თაოგაჯე
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1784 წ. 10 სექტემბერი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი საბ. № 16573. დედანი. ქალაღი. 17X11 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის ვახტაგის ქირი ხანდოვლებს ჰეტრე შვილებს მოსცეს.

ამას მოგახსენებთ. სახნია ჩენი სახლისკაცი მამულს შამოგვეცილა და ფირან მოურავმა მიგვაცემინა. ახლა ჩვენ წავედავეთ ერთს მამულზედა, ფიცი დაადვა ფირანმა. მოლარეთ უხუცას სიტყვით ან შეფიცეო და ან მამული დაანებო. არც დაიფიცა და არც მამული დაგვანება. ამ მამულის სათხოვრათ რომ მივედი, დამკრა კეტი თავში და თავი გამიტეხა, და მას უკან ასე ამარდა თავში ეს. ვასამართლებული მამულიც წართმეული გვაქვს და მაგისი გალახულობით დაშავებული შავიქენი. და ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი გვაღირსეთ.

თავში

მოურაო იოსებ! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, სამი ოთხი ამათი მეზობელი, რომელიც დამსწრე და მახსოვარი იყოს, ისინი მიაყვანინე, თან დაისწარ, კიდეც გამოიძიეთ, კარგა ზედმიწევნით შაიტყვეით. თუ გასაყოფად გამოჩნდეს, გაუყავით; და თუ ფიცი გაუჩნდებოდეს. ფიცით გასწმინდონ. და თუ ვერც ერთით ვერ შეიძლოთ, ისევე ჩვენთან ილაპარაკონ. სეკდენბერს ი, ქორონიკონს უაბ.

ბეჟელი: რთოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტიცებ მეფის ბეობით.

280. არზა ვიგაურაზის მამულის თაოგაჯე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1784 წ. 21 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 53. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[44v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს ერთობლივ გიგაურებს.

მერე ამას მოგახსენებთ: ყმაც თქვენი ვართ და მამულიც თქვე-
 ნია, მაგრამ იმ თავითვე დათვის გველეთი და წინაკარი
 ჩვენი არის, მაგრამ ზურაბ ერისთავმა ჩვენ რომ აგვეყარა,
 ის მამულიც იქვე გაოხრდა. ერთი ობოლი დაგვჩა, ფშავში გაი-
 ზარდა. ჯერ ღმერთსა ვფიცავ და მერე თქვენს მზესა, რომ იმ თავით
 ამ თავამდინ ამ ობოლთან გაუყრელნი გახლავართ, მამულიც, ხატიც —
 ყველა საერთო გვაქვს. დღეს ადგილი ნათხო[45]ვართა გვაქვს. ყმა
 თქვენი ვარ, ისევ ჩემს [მ]კვიდრს მამულს უნდა მოვეჭიდო, ფშავნი
 ხომ სულ იმისაყენ არიან, ხადილასაც ამათ თქვენი მზე აფიცეთ, თუ
 რომ ამ შამიფიცავს, ესენი მოგახსენებენ. ამას წინა[თ] ...*ველი ნაცვა-
 ლი ხ ა დ ი ლ ა — ესენი ჩვენი მემიჯნე არიან. მოკითხულობა ქენით და
 ისე გვისამართლე, ჯ უ ლ უ რ ა ც ი ცის. ენკენისთვის კი, ქორონიკონს
 უპბ.

თავში

და ვ ი თ ჯ ა ნ დ ა რ ი ს უ ვ ი ლ ო! ამ არზით რომ ასე! მოუხსე-
 ნებიათ, ამათი მოწმე[ე]ბი ჯ უ ლ უ რ ა და ხ ა დ ი ლ ა ნაცვალი,
 დათუნა — ესენი აქ ჩვენთან უნდა მაიყვანო სამართალში. სეკ-
 ტემბრის კა, ქორონიკონს უპბ.

281. არზა ჩოლაყასვილიანისა წილის დაღებაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 26 ხექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9369. დედანი. ქალაღი. 30,3X14 სმ. მხედ-
 რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარაა წერტილი, მძიმე ან
 წერტილ-მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ქირი მომცეს ჩოლაყას-
 შვილს მდივანბეგს და ვ ი თ ს და ი ო ა ნ ე ს.

თქვენი სიმაღლის ოქმი გვებოძა შარშანაც და წელსაც, რომ ჩუე-
 ნის ყმებიდამ და თქვენის წყალობის სახელოებიდამ წილი უნდა მო-
 გვეცემოდა და არა მოგვეცეს რა. ბიძაჩემს ხომ აღარა შეუძლიან რა.
 ჩვენი ბიძაშვილი დ ი მ ი ტ რ ი თ ი ა ნ ე თ ი ს ა ს და ფშავ-ხევსურე-
 თისას არასა გვეკითხავს და ე რ ა ს ტ ი ვეფკვის ციხისას. ჩვენ ხომ

* აკლია ორი-სამი სიტყვა.

1+რომ.

ასრეთნი თბოლნი და ყმაწვილები არა ვართ, რომ იმათ ჩვენზედ უკეთ
რამ შეეძლოს და მოწყალებით წილი რამ გვაძლიონ. და თუ არა
გვეკითხება რა, ნურცარას იმათს ბრალს გარდაგვანდევინებთ: თქვენს
სახელოებში თქვენი სამსახური ჩვენც გვებრძანოს და თუ ავად გმსა-
ხუროთ, მაშინ ჩვენც სასჯელის ქვემდებარე ვიქმნებით. სეკლემბერს
ჲ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად თიანეთის მოურავს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს, იმის შვი-
ლებს და იმის ძმისწულს ერასტის ასე უამბეთ. მერე ესენი რომ ასე
ჩივიან, ღმერთი იწამეთ და მორიგდით ერთმანეთში კარგათ, რომ
ღმერთსაც იამოს და კაცთაც მოგიწონონ. და თუ არ მორიგდებით,
ჩვენს სამართალში უნდა ჩასცივიდეთ და ჩვენ მოგაშველებთ. და ეს
კი ასე იცოდეთ, რომ ჯ ი მ შ ე რ უჭირანახულო კაცი არ იყოს, თავის
ოჯახზედ რომ ამათ უსამართლო დაემართოს. სეკლემბრის კვ, ქორო-
ნიკონს უპბ.

ბუქელი: ქნარს მიცემს, ღვით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

282. არჯა სოლომონ გავთაგაგვიზვილისა ხოროვის თათგაჯა

ერეკლე II-ის ოჯიით

1704 წ. 27 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8807. დედანი. ქალაღი. 22X16 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათს მო-
ნას ბ ე გ თ ა ბ ე გ ი ს შ ვ ი ლ ს მღივანს ს ო ლ ო მ ო ნ ს.

თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ს ა რ და შ ე ლ ს ერთი თავდების მღვთი-
შობლის ყმა ზ ო ზ ი ა ს შ ვ ი ლ ი შემოუტყუებია თავის სამკვიდროს
ყმობით მამის ჩემისთვის. თქვენი უმაღლესობა საბრალო მამაჩემს
კარგათ იცნობდა, რაც კაცი იყო. შენს მზეს ვჰფიცავ, რომ მამაჩემს
რომ სცოდნოდა ეკლესიის ყმობა, არას დროს არ ინდომებდა, არც
თეთრს დახარჯევდა. ორმოცდაათი მარჩილი ერთი გაულია ამ კაცის
მამაში ნ ა ხ უ ტ რ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ი ო ს ე ბ ი ს და შეურთავს და შვი-
დი თუმანი საქორწილოსა და დასახლებაზედ დაუხარჯავს.

იმღენი შენი წყალობა მომეცეს, რამდენი სხვარიგათაც ექირნა-
ხულოს ამ კაცზედ მამაჩემსაც და მეც.

ამ მოწყალეობას ვითხოვ, რომელიც თავთაქისშვილის არდაშეღის მოადგილე და ვარისი იყუნენ, ამ კაცის სამაგიერო ისევე კაცითვე პასუხი აბოძებინე. ეს კაცი როგორც ეკლესი[ი]სა ყოფილა, ეკლესიასვე მიერთვას. ამ ვალიდამ მეც გამომიყვანეთ და თქვენც გამოძახდით.

მოწყალეობას ვითხოვ, როგორც ქისიყის მოურავს ზაქარიას და ქალაქის მოურავს დავითს სამართალი უყავ, მეც ისე წყალობა დამემართოს, ეკლესიის ყმა — ეკლესიას და მე სამაგიერო მებოძოს. სეკდემბრის კვ, ქორონიკონს უკვ.

ქ. ბასილიძისა და სავანლისთვის მიგიბარებიათ. ჩემს ნასყიდს ყმას იმათ რათ აბარებთ, მე ხომ პირობა მომირთმევი, რასაც წამს ეკლესი[ი]ს ყმები, ვისაც ჰყავს სულ რომ ჩამოართმევთ, თავთაქისშვილი პასუხს რომ გამცემს, რადგანც ეკლესი[ი]საა — ძირს დავლებ, ამრიგათ ოქმი მიბოძეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის აბაშიძე ევგენ! მერე ამ არზით სოლომონ მდივანს რომ ასე მოუხსენებია, თავთაქისშვილს ყარან მდივნისათვის რომ ზოზიაშვილი მიუყიდნია და ეს ზოზიაშვილი თავდებისა ღვთისმშობლის ყმა თავთაქისშვილს ესრეთ შეუტყუებია, ყარან მდივანი ასეთი კაცი იყო, რომ თუ იმას სცოდნოდა ამ კაცის ეკლესიის ყმობა, არას გზით არც მოინდომებდა და არც ფასს გაიღებდა. მარამ რადგანც თავთაქისშვილს თავის მემკვიდრეობით მიუყიდნია, ეს ზოზიაშვილი გაბრიელ თავის ორის შვილით თავდებისა ღვთისმშობელს უნდა მიერთვას და იმის მაგიერი ერთი კომლი კაცი ორი შვილიანი ახლავ თავთაქისშვილებს უნდა გამოართვა და ამ მდივანს სოლომონს მოსცე. უამისობა არასგზით არ იქნება. ახლავ ასე უნდა აღასრულო. სეკდემბრის კვ, ქორონიკონს უკვ.

თავთაქისშვილს თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ უნდა მოგვახსენოს, ჰალბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფელ ცხებულს
ერეკლე.

283. არზა მუხამბაჰ მდივანავის კვირვისა უმის თარაზაჰ

ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 11 ოქტომბერი

ესსა. ღონდი 1450. დავთარი № 18. საბუთი № 47. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[55v] ღმერთმან ბენდიერის ხელმწიფის ქირი მომცეს მზექაბუკ მდივანბეგის ქვრიუს.

ჩემო კელმწიფევე ერთს ჩვენის ყმის ცოლს გერი მოჰყვა და ჩვენთან გახლდა. მერმე ის გერი მარილის ურმები რომ წახდა, იქ დაიკარგა და დატყვევდა. ტყვეობიდან რომ მოვიდა, ჩვენ გვეყმო და ჩვენი შეიქნა. ამისთვის როგორც ბატონის წესი იყო ჩვენის შეძლებით კიდეც ვინახევდით, ვაცმევდით და დავაქორწილეთ, საქორწილოც მივეციოთ, ამისთვის, რომ თქვენი ბრძანების განწესებით ტყვე ვისაც მიუვა, იმისი ყმა იქნება. რადგან ჩვენთან მოვიდა ნატყვევარი, ჩვენც ჩვენი ყმობის გამო ვაძლევდით.

ახლა ქვრიობისა და ოხრობის გამო მესმის, რომ სხვას მისდის ყმად. ეს თქვენმა სამართალმა გამოიძიოს; და ამაზედ ერთი ოქმი მებოძოს, რომ ამისთანას ჟამზედ ყმობიდან არ წამივიდეს და სხვას არ მიუვიდეს. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უპაზ.

აჴვი

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე ამ არზით მზეჰაბუკ მდივანბეგის ქვრივი რომ ასე ჩივის, თუ ვისმე ამაზედ ქეშმარიტი სიტყვა გაქვსთ, ჩვენთან მოდით და მოგვახსენეთ. თუ არადა, ამას ნუ აწუხებთ, თორემ ჩვენი საწყენი იქნება იცოდეთ. ოკდომბრის ია, ქორონიკონს უპაზ.

284. არზა ბერი ბასილიძისა ბაგოსაღვანის თაოგაჴა

ბრეჴალე II-ის ოქმით

1784 წ. 20 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11593. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კემწიფის ჰირი მოსცეს ო მ ა ნ ხ ე რ - ხ ე უ ლ ი ძ ი ს ყ მ ა ს ქ ე ე მ ო ხ ე თ ე ლ ს ბ ა ს ი ლ ი ძ ე ბ ე რ ს და მ ის ბ ი ძ ა შ ვ ი ლ ე ბ ს გ ლ ა ხ ა ს, ი ე ვ ა ნ ე ს და მ ო ს ე ს ო.

მერე ამას მოვახსენებთ მათს უმაღლესობას. ღმერთმა ამისთანა საქმე თქვენს მტერს მოჰგვაროს, ჩვენ საქმე მოგვივიდა. ამ ზაფხულს ოცდარის წლის ვაჟი კაცი შეიღი მომიკვდა და ღაქთაქიანთ კაცებმა არც საყდარში დაგვამარხვინეს და არც საყდარს გარეთ სასაფლაოში. ერთი კარგი ცხენი ვაძლივე საფლავის ფასათ და არა ჰქენს. მასუკან კიდეც ერთი სტამბოლის თოფი ვაძლივე, ხუთ-ექვს თუმანი ღირს, მაგრამ გარეთაც არ დაგვამარხვინეს, საყდრის სიახლოვეს.

წავიდეც და სოფელს გარეთ ერთს მინდორში დავმარხე. ღმერთმა

1-მოსცეს.

ისე თქვენი მტერი შეაწუხოს, როგორც ჩემი გული ამან შეაწუხა. და ამის მეტი წამალი ვერა მოვიგონე რა ჩემის თავისათვისა, როგორც იქნება ჩემს თავს გავყიდი და ერთ საყდარს ავაშენებ.

თქვენგან ამის მოწყალების მეტი არა მინდა რა, რომ რაც უბრალო სოფლის ბეგარა მოვიდეს, ან სხვის შველა, ან სხვის უბრალოს კაცის შენობაზე მოვმარება, ან ჯენა — ამაში არავინ გაგვრთოს მე და ჩემი ორიოდ სამი ხიზანი. და რომელიც საერთოდ საქვეყნო ხარჯი იქნება, იმაზე კი თავს არ გაწყენთ. ღვინობისთვის კო, ქორონიკონს უპბ.

თუ წლევანდელი სუ[რ]სათითც გვეპატივება, ხომ დადი წყალობა იქნება. და თუ არადა, ჩვენი თავი თქვენის ჭირის სანაცვლო იყოს. იმ საყდრის იქ აშენება საუკუნოდ თქვენი მოსახსენებელი იქნება.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანებაა, რომელიც წელს სურსათის მოასილნი იმყოფებოდეთ, ამ არზის პატრონის ორას კვამლისათვის საყდრის ასაშენებლად თქვენი შენაწერი სურსათი გვიპატივებია. და როგორც ამ არზით უთხოვნია, ვინემდის საყდარს ააშენებდეს, ამათი არც სოფლას ბეგარასა და არც სხვას საშეუღლად მუშაობაში გარევა არ იქნება. ასე იტოდეთ. ოკტომბრის კო, ქორონიკონს უპბ.

სურსათი კი საყდარს შევსწირეთ ეკლესიას წლუელობით.

ერეკლე

285. არზა ხერი რაზმიაშვილისა ვალის თაოგაჲმ
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1784 წ. 30 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 33. საბუთი № 274. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[124] ღმერთმან ბედნიერის მე ფის ძე ს გიორგის ჭირი ელიზბარ დავითი შვილის ყმას რაზმიაშვილს ბერს მოსცეს.

მერე ამას გევედრები ჩემო ხემწიფევე, ოთხნი ძმანი გახლავართ, ორი თქვენს საბძანებელში არის, ერთი რუსეთს გახლავთ. თქვენის დოვლათით ამ ცოტა ხანში მოველი, ღმერთს ვფიცამ და თქვენს მზესა, რომ ამათს ვალს მე მთხოვენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმის წყალობა მიყავ, რომ იმას თავისი გამოართვან და მე ჩემი. მე ჩემი ბატონიშვილები შესანახავი

მყავს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამისი წყალობა მიყავ, რომ არავინ შე-
მაწუხოს. ორი პირი ხიზანი თავს მაწევს მარტოხელს კაცსა.

თავში

[123v] ყოვლად სამღვდელო ბატონო მროველო იუსტი-
ნე! შერე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ამისი საქმე ასრე გაურბი-
გეთ, რომ ამას თავისი გამოართვან ვალი და ამის ძმებს თავათი. მარ-
ტო ამას ხომ ვე[რ] გამა[ა]რთმევენ თავის ძმების ვალსა. ასრე გაურბი-
გეთ. ოკდომბერს ლ, ქორონიკონს უკბ.

რიგიან და სამართლიანად გა[ა]რიგეთ.

286. არჯა უორღანაჲშვილჲის ყმეჲის ჳრიგოლასი და საქჲასი
ჲმოჲის თაოგაჲე იულონ ბატონიშვილის განჩინებით

1704 წ. 11 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 10. საბუთი № 86. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[არჯა]

[91] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის
ქირი ყორღანაშვილის თავილდარის ფარსადანის და
ბილიანის შვილის გოგოიას ყმას ალიხანაშვილს სა-
ქუას და, სსა[ა]კას შვილს გრიგოლს მოგვეცეს.

ჩვენი მამები პირველად ბილიანის ყმანი ყოფილან. ბილიანს ავ-
თან დილ თავილდარისათვის მიუყიდნია, თავილდარს თავი დაუხნე-
ვინებია, თავდახსნილობის წიგნი მამის ჩვენისათვის მიუცემია, მაგრამ
პირობა კქონიათ — ისევ წყალობის ყმად თავილდარისა¹ და ბილიანის
ყმად ყოფილიყვნენ.

შემდგომად თაყაშვილს დავითს უმაღლესობისათვის მო-
ეხსენებინა მამის ჩვენის ბეითალმობა და უმაღლესობასაც ბეითალმო-
ბის მიზეზით დავითისათვის უბოძებია. მისულან მამაჩვენები, თავილ-
დარს და ბილიანს უმაღლესობისათვის მოუხსენებიათ წყალობის ყმო-
ბა და მისი უმაღლესობა ხათრიჯამი შექნილა. მამაჩვენები თაყაშვილი-
სათვის ჩამოურთმევია და ბილიანისთვის და თავილდარისათვის უბოძე-
ბია. კელმწიფეს წყალობის წიგნი უბოძებია. მამაჩვენებსაც წიგნი მიუ-

¹—ქდრის.

ციათ წყალობის [v] ყმობისა. მას დღეს აქეთ მამაჩვენებიც ყმანი იყვენენ. მამაჩვენებს უკან ჩვენც ყმანი ვიყავით და ვემსახურებოდით.

ჩვენი თავდახსნილობის წიგნები კუმელს აკოფას და ჩემს დედისნაცვალს ჰქონდათ. ეშმაკის საფრთხით აკოფამ გვირჩივა: თავდახსნილობის წიგნები ხომ მე მაქვსო, თქვენც ეცადენით წყალობის წიგნი ეგები[ს] ველში ჩაიგდო, ეჩმიოაძინს შეგწირე, ვის რას სიტყვა აქვსო.

[შე]ვცდი და დაუჯერე. წამოველ ბილიანის სახლში, ქალი მოვატყუე, წყალობის წიგნი მაჩვენე ხელში, წავართვი¹, წამოვიღე, დავხრევე. აკოფას უთხარ: წყალობის წიგნი ჩავეიგდე და კიდეც დავხივე მეთქი. წამოვიდა აკოფა თან წამოგვასხა, ტერ-ყაზარასთან მიგვიყვანა, თავდახსნილობის წიგნები მისცა, ჩვენც ეჩმიოაძინს შეგწირა.

ეს საქმე[ე]ები ეშმაკის საფრთხით და აკოფას რჩევით მოგვიხდა. ახლა ვინანით და დანაშაულზე თავს ვდებთ. უწინაც ამათი ყმანი ვიყავით, ახლაც ამ ფარსადანის და გოგიას ყმანი ვართ. ჩვენი დანაშაული და შეცოდება ღმერთს აპატივეთ და თავს შემოგვევლევით. ნოემბერს თ, ქორონიკონს უპბ.

[განჩინება]

[89v] ამ არზის პატრონებს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებიათ, ესენი ჩვენთან მოვაყვანინეთ და ვალაპარაკეთ და როგორც ამ არზაში სწერია, ეს ჰეშმარიტი არის, რომ ბილიანის შვილს ავთანდილს რომ ამ თავილდრის ფარსადანისათვის მიუყიდნია და მას თავი დაუხსნენიება და მასუკან კიდეც მისულან საქუა შვილი ალიზანა და მისი ბიძაშვილი სე[ა]კა და თავილდრის ფარსადანისათვის და ბილიანის შვილის ავთანდილისათვის წიგნი მიუციათ და წყალობის ყმად ჰყმობიან და მოკთაბრის კაცებისათვის დაუბეჭდვიენებიათ, რომ ის წიგნები ჩვენც ვნახეთ.

და იმ წიგნის მიცემას უკან ეს კაცნი თავსშვილს დავითს უთხოვნია მისის უმაღლესობის მეფისათვის, რომ თქვენი ყმა არასო ბეითალმანი² და უბოძებია. მასუკან ეს თავილდარი ფარსადან და მისი ბიძაშვილი ავთანდილ მისულან. ბატონისათვის მოუხსენებიათ და თავისი საქმე გაუშინჯვინებიათ და მის უმაღ[90]ლესობას მეფეს თავსშვილის დავითისათვის ისევე ჩამოურთმევეია და თავილდრის ფარსადანისათვის და მის[ი] ბიძაშვილის ავთანდილისათვის უბოძებია და წყალობის წიგნიც უბოძებია.

¹ +წავართავი.

² ბეითალმალიმანი.

ახლა საკა შვილი გრიგოლ მისულა ბილიანის შვილის ავთანდილის შვილის გოგიას სახლში. გოგია შინ არ ყოფილა და ამ გოგიას ცოლისთვის უთქომს: ქალბატონო, ბატონმა რომ ჩვენი თავი გიბოძათო, ის წიგნი შენ გაქვსო, ერთი წამაკითხეო, როგორ სწერია, ის ქალი მოუტყუებია, წიგნი ამოუღებინებია და წაუკითხავს, რომ წაუკითხავს, წასწდომია კელში¹ ეს გრიგოლა და ის წყალობის წიგნი მოუტაცნია, წაუღია და დაუხევეია.

ეს საქმე ჩვენს სამართალში, დიად, მძიმედ აღმოჩნდა. პირველად, თავის ბატონის სახლში ასე მცბიერობით მისვლა; მეორედ, თავის ბატონის კელში წაჭიდება² დედაკაცისა; მესამედ, თავის ბატონის სახლის დარბევას; მეოთხედ, წიგნის დახევა. ეს ჩვენს სამართალში, დიად, მძიმედ აღმოჩნდა და ეს სამართალი განვაჩინეთ. ეს სა[ა]კა და გრიგოლ[ვ] ორნივე თავის ბატონებს კელშეკრულები მივეციო, რაც უნდოდესთ, დარბევათ დაკლებით, ისე გარდა[ა]ხდევინონ და საუკუნოდ ამათის ყმობიდან ვერ გამოვლენ.

და ბატონის წყალობის წიგნი რომ მოუტაცნიათ და დაუხევეათ, იმის სამართალს ჩვენ ვერ გავაჩინეთ, ნება მათის უმაღლესობისა არის, როგორც ენებებოდეს ისე მოიკითხოს.

მაგრამ ამ ბიჭებთან თუ დაიტანონ ვინმე, რომ ამა და ამ კაცმა მიჩიოაო და ბატონის წყალობის წიგნი იმან მომატაცებინაო და დამახევიანაო, ამ საქმეში ორნივე თანასწორედ ზიარნი იქნებან და თანასწორად უნდა დაისაჯნენ. ამიტომ ეს გრიგოლი ყმაწვილი კაცი არის, რათ შეადგა და რათ აცდინა და თავის ბატონის და ხელმწიფის მუხანათობაში რათ შეიყვანა. ნოემბერს ია, ქორონიკონს უპბ.

ქ. ეს განაჩენი რომ დავწერეთ, მასუკან კიდევ მოვაყვანინეთ ეს გრიგოლა ბიჭი და ვკითხეთ, ეს არზა რომ დაგიწერიათ, ეს ჭეშმარიტი არის თუ არა. იმან შემოგვეცა: მამის შენის მზემან და შენმა მზემან, რომ რაც ამ არზაში დაგვიწერია, ეს ჭეშმარიტი არისო, რომ ამაში ტყუილი არა დაგვიწერია³, არც შიშით და არც ხათრით არ არის დაწერილიო, ისე ჭეშმარიტება დავსწერეთ. და ამ [91] სიტყვაში ჩვენთან სხვანი მრავალნი პატიოსანი გვამნიც იყვნენ და ასე გადასწყდა და დავებქდეთ.

ბექელი: ღთის შობლის სასოიანი, ი უ ლ ო ნ დავითიანი.

ქ. საქოას და გრიგოლას ყაბუ[92]ლობით ორჯერ და სამჯერ ასე

¹ კელში. ² წაჭდება. ³ + არა.

კითხვით მე, იოანე თურქისტანიშვილმა დავსწერე ეს ზემოხსენებული.

ხელრთვა: იოანე.

საქოას და გიგოლას სიტყვით და ყაბულობით მე, თეთრაძე გაბრიელ, მოწამე ვარ.

საქუას და გიგოლას ყაბულობით და სიტყვით მე, არუთინა ამათი სიძე, ამისი მოწამე ვარ, ამ არზის მოწამე ვარ.

საქუას და გრიგოლას ყაბულობით მე, გრიგოლას ოსტატი სულხან ამისი მოწამე ვარ.

ამისი ასლთან შეფარდებული არის, ეს სავადს მოწმობა მოვაწერე თულაშვილი იოსებმან.

ამისი ასლი ვნახე და ეს სავადის მოვაწერე მე, თულათსავამ. †

სავადი ასლთან სწორე ვნახე ფითუანთ ისაიას შვილი აღა.

ამისი ასლი ვნახე და ეს სავადი დავბეჭდე მე, ბასტამასშვილის ტეფანა.

სტრიჟონაზევარი სომხური ტექსტი †

ამის ასლი თანასწორე ვნახე და ამ სავადში ხელი ჩავრთე მე, ფირყულანთ ნაზარბეგის შვილი გიორგი.

ამისი ასლი თანასწორე ვნახე და ამ სავადში ხელი ჩავრთევი გურგობეგიანს ტეფან.

საქოას და გრიგოლას სიტყვით იმ არზაზედ მომეწერა და ახლაც ამ სავადზე მოვაწერე მათის უმაღლესობის მწერალ მთარგმნელ დეკანოზი.

ხელრთვა: ტერ-დავით.

[92] ქალაქის წახდენაზე ამისი ასლი ორ სამს ადგილას დახეულიყო. იმ ასლიდამ ეს იმისი პირი თანასწორედ გადმოვსწერე მე, იოანე თუქისტანიშვილმა, რადგან უწინაც ეს არზა ჩემგან დაწერილი იყო საქუას და სააკას სიტყვით და ყაბულობით, ის დახეულიყო ორსამს ადგილას ახლაც იმისი პირი მე, იოანემ, ასე დავსწერე. ხელრთვა: იოანე. არშიაზე ზემოთ რომ წაკვეცილი არის, რომელშიაც ეწერა: „არც ხათრით არ არის დაწერილი“. ეს სიტყვები სტრიქონზე რიგზე იყო დაწერილი, მაგრამ უნებლიედ მოხდომოდათ, წაეკვეცათ. ისევ მევე — იოანეს მომიტანეს, რაც აკლდა შიგ, ისევ მევე ჩავწერე. ამაში ექვი ნურავის მოგეცემათ. ხელრთვა: იოანე.

ქ. ამ სამართალში მის უგანათლებულესობას მე ფის ძეს იულონთან მე, ხერხეულიძე ლაშქარნივისი ომან იქ დავესწარ. და ის ოქმიც იმ არზაზე რომ მოწერილი არის, ჩემგან დაწერილია, რომ ის საქუა და სა[აკ]ა ორნივე თავილდარს ყორღანაშვილს ფარსადანს და ყორღანაშვილს ბილიანის შვილს გოგიას დარჩათ ყმათა.

ის ასლი ალაგ-ალაგ დახეულიყო, ასლიდამ ეს პირი გადმოეწერათ, ვნახე, მოვაწერე და დავბეჭდე. და ის ასლიც ასეთი დახეული არ არის რომ კარგად არ წაიკითხებოდესთ. მაისის კა, ქორონიკონს უამ.

ქ. მე, სა[აკ]ის შვილმა მდივანბეგმა ზაალ, ამისი ასლი ვნახე და ეს სავადი დავბეჭდე.

ამისი ასლი ვნახე და ეს სავადი დავბეჭდე მდივანბეგმა სოლომონ.

**287. არზა ზურაბ ხმალაქისა უმოზის თაოზაზე
დარეჯან დედოფლის ოქმით**

1704 წ. 18 ნოემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3624. დედანი. ქალაღი. 20,3X15.8 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახშირია წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის დედოფლის კირი გომარელს ოქვენს ყმა ხმალაძე ზურაბას მოსცეს.

მე არადეთს ხიზნათა ვდგავარ. ახლა ჩემი თავი ჯავახათ მოუხსენებიათ. ჯავახი არა ვარ. მკვიდრი გომარელი, ჩემს ქვეყანაში აზნაურშივლილ გახლავარ.

ახლა შევიტყუე იშხნელისათვის გიბოძებიათ ჩემი თავი. მოიკითხეთ სომხთს საბარათაშვილოში და ჩვენს მოურავისშვილსაცა ნიკოლოზ [ს] ჰკითხეთ. იმანაც კარგათ იცის. თუ მთელს გომარეთს გასცემთ, მეც გამეცით. თუ არა, მამა არ გაცემულა ჩემი და პაპა, ნურც მე გამეცემთ. თქვენად სადღეგრძელოთ. გიორგობის ივ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ეშიკალათბაშო ავალისშვილო პეტრე. მერმე ამ არზის პატრონი, ჩვენი ყმა გომარელი ხმალადე ზურაბა არადეთს ხიზნათა დგას. ეს იქილამ აიყრება და შენთან მოვა და სანამ ჩვენ მოვიკითხებდეთ, მანამ შენ გებარებოდეს. თვალყური გეჭიროს, უსამართლობა და მძლავრობა არავინ მოინდომოს ამაზედ. ნოემბრის ივ, ქორონიკონს უპბ.

ქ. ამის ძმისწულებიც ხომ მანდ, ბრეთს არიან ისინიც შენ გებარებოდნენ და თვალყური მიუგდევ და ეს ოქმი რომ წაიკითხო, ისევე ამათ უნდა მოსცე.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

288. არზა არუთინა ბარხუდარაშვილისა ვალის თაოგაზე
ვანხანაგ ბატონიშვილის ოქმით

1794 წ. 24 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 239. დედანი. ქაღალდი. 21,5×13 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე მეფის ძის ვახტანგის ჭირი ბირთველის ყმას ბარხუდარაშვილს არუთენას მოსცეს.

მერე ღმერთმან ასე თქვენს მტერსა და მუხანათს გ[ა]უჭიროს საქმე, როგორც მე საქმე გაჭირებული გახლდე. მოხუცებ[უ]ლობა ცალკე მაწუხებს და სიღარიბე ცალკე. და ვისაც ჩემი თითო-ოროლა შაური მართებს. უიასაულოდ არას იძლევებიან.

ღმერთი გაგაძლიერებს, შემობრალეთ და ერთი ბეჭითი ოქმი [მაბოქ]ძეთ, რომ სამართლიანის საქმით ჩემი ვისაც რა მართებებს, გამომირთოს და მომცენ. გიორგობას კვ, [ქორონიკონს] უპბ.

მეც სხვისა მმართველს და მოვალეები მაწუხებენ.

თავში.

ქ. ეწიკალათბაშო აღათონიკე! მერე ბირთველის კაცს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ამას ერთი ბეჯითი კაცი უჩინე და ვისაც ამისი რამ ემა[ართოს], თ[ა]ვისის სარგებლითა და სამართლიანის[ა] [სა]ქმით გამოურთვას და ამას თავისი[ი] ჰაყი სრულყოფით მოაბაროს. და თუ ვისმე ქემმარტი სიტყუა რამ ჰქონდესთ, ჩვენს [სა]-მართალში მოჰყუნე[ნ] და ელაპარაკენ. ნოემბ[ერ]ის კდ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჯელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

289. არზა კლივიანოვილის ქვრივ-ოჯალისა ხამარის თამაზამ¹
ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 26 ნოემბერი.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 706. დედანი. ქალაღი. 34,8×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია მძიმე ან წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მოსცეს კლიმიას შვილის ქურვისა და ობლებს.

მერმე ამას მოვახსენებთ ჩვენს ხემწიფეს: ციციანი რომ გაიყარნენ, ჩვენ ნიკოლოზ ციცის შვილს ვერგენით, ჩვენი საჯლისკაცები იმის საჯლისკაცებს ერგნენ. რა იმის კერძათ გავხდით, რაღაც ორიოთ კომლი კაცი გუყავს, მუდამდღე აწუხებს და ამას ეუბნება, ბატონს თქვენს თქვენთან საქმე არა აქვს, მე უნდა მემსახურნეთ. რაც ის უსამართლოდ გამოართუა, ის მოვითმინეთ. ახლა რაც იმათ ან კულუხი და ან ბეგარა პურისაც ზოგი ჩვენ მივეციით და ზოგი იმან გამოართუა და წაიღო. რაც ბეითალმანი მამული გვეჭირა, ნაქრთამეზი გვექონდა, ისიც გამოგუართვა, თვითან უჭირავს.

მოწყალევე ხემწიფევე, გვედრებით, საქართველოში, დიად, მრავალი აზნაურის შვილი გახლავს, რაც ბეგარა და სამსაჯური ედვას, მეც ისე მიმსახუროს. თუ იმასაც არ დასჯერდეს, ჩვენი საჯლისკაცები იმის საჯლისკაცებს ჰყავს ან იმათ წაბაძოს და ისე მიმსაჯუროს. ქურვისა და ობლის¹ მოწყალეებისა და ნუგეშის მაგიერად ყმა და მამული ჩამამართუა და თვითან იმსაჯურებს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ქურვისა და ობლის მოწყალე ბძანდებით,

¹ ოფლის.

ამისი სამართალი მადირსე, ღმერთი გაგიმარჯვებს და ბრწყინვალე შვილებს გიღლეგრძელებს. ნოემბერს ა, ქორონიკონს უპ[ბ].

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ნიკოლოზ ციციშვილს ასე უამბეთ. მერე ამ არზით ქერივი და ობოლი რომ გიჩივის, ესენი შენი ყმანი არიან, მარა აზნაურიშვილები არიან. სამართალი არ არის, რომ ამათ ურიგოს სამსახურით აწუქებდე. შენს სახლისკაცებსაცა ჰყავსთ აზნაურიშვილები, როგორც ისინი ექცეოდნენ და იმსახურებდნენ, შენც ისე მოექეც და იმსახურე. დაუნაშავებლად ყმასა და მამულს რომ ართმევ და ამათს გლეხსკაცს შენ იმსახურებ. რმათ რილათ უნდა იცხოვრონ, სამართლიანად მოეცე: როგორც აზნაურიშვილობის რეგი იყოს, იმ წესით იმსახურე, უსამართლობით ნამეტნავს ნურას მოინდომებ, თორემ თუ კიდევ შემოგეჩივლეს, ღიდათ გვაწყენინებ იცოდე. ნოემბერს კვ, ქორონიკონს უპბ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

290. არზა ფარსადანისა ულუფის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 27 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5652. დედანი. ქალღდი. 21x10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს სარაიდარს ფარსადანს.

ჩემო კელმწიფე! მე[ე]ქვსე წელიწადი არის, რომ ჩემთვის სარაიდრობა გიბოძებიათ. ღმერთსა ვფიცავ და შენს ძელს ჰეშმარიტსა, რომ ერთი სტილი ექვილის ულუფა არა მბოძებია. თქვენი განწყებული ულუფა გექონდა. მაგრამ ახლა აღარა მეძლევა რა. თუ რომ ერთი რამ ნაკლებობა ამ ჩემს სახელოში მამსლოდეს, მოვხსენდებოდა.

გევედრები, ღმერთი გაგიმარჯვებს, რაც რო[მ] ჩემის ამხანაგის სარაიდრის სტეფანესათვის წყალობა გიქნიათ, მეც მებოძოს. ნოემბერს კა, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მოხელე[ე]ბო და ნაზირებო! მერმე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, რაც სარაიდარს სტეფანეს ულუფა ჰქონდეს, ამასაც მოეციოთ. ნოემბრის კვ, ქორონიკონს უპბ.

20. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

291. არჯა ჯაალ ღაპითისუვილისა სასისხლო საქმეზე
არეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 28 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 552. დედანი. ქალაღი. 20,3×8,3 სმ. მხედრულ-
ღი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მათს მონას დავითი-
შვილს ზაალს მოსცეს. მერმე ამას მოვახსენებ ჩემს მოწყალეს:
ერთი ოქმი მეზოდოს ზაზა ამირეჯიბზე, რომ ვინც შემორი-
გებული ოსი და მძევალში გატეხილი ჩემს ამოწყვეტასა და აკლებაში
ყოფილიყოს, ის დავიჭიროთ, საცა დავახლოთ ან იმისი ნათესავი
სახლისკაცი, რომელიც დავახლოთ და ქეშმარიტი შევიტყოთ, ზაზამ
და[ა]ხლოს, თუ მე დავიჭირო ჩემი მესისხლე, არავინ დაგვიშალოს,
ღმერთი გაგიმარჯვებს. ნოემბერს კბ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ამირეჯიბო მინბაშო ზაზავ! როგორც ამ დავითიშვილს
მოუხსენებია, სადაც ამისი მოსისხლე დაახლოთ შენ თუ ამათ, ან
იმისი ნათესავი და ან სახლისკაცი დაახლოთ, დავიჭიროთ და დავითი-
შვილს მოაბარეთ. ნოემბრის კმ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

292. არჯა ჯურაბა ულუპიაშვილისა ყოზგის თაოზაზე
არეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 1 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 191. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[113] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს გორელს
დავარიშაშვილ[ი]ს ყმას ულუპიაშვილს თოფჩს ზუ-
რაბას.

მერმე ამას მოვახსენებთ. გორელებს რომ თოფჩები შა[ა]წერეთ,
გორელებმა ჩემი თავი გა[ა]ხლეს თოფჩათა. თორმეტი წელიწადია
თქვენს სამსახურში გახლავარ. ის ბატონი ჩემი ჩემზედ ხელს არ.

იღებს — მეც უნდა შემსახურო და ბატონსაცაო. ერთის კაცისაგან როგორ შეიძლება ორს ალაგს სამსახური.

მოწყალეობას გევედრები; თუ თქვენი სამსახური შამეძლოს და გამოსაყენებელი ვიყო, იმ კაცს ხელი ა[ა]ლებინეთ და თქვენ მიმსახურეთ. თუ არადა, დამითხოვეთ, წავალ და როგორც აქამდინ მიმსახურნია იმ კაცისათვის, ისევ ისრე ვემსახურები იმ კაცსა. ღმერთი გაგიმარჯვებს. გიორგობისთვის ია, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ჩენი ბძანება არის გორის მიმსახლისო კ ა ქ კ ა ქ ი შ ვ ი ლ ო მ ი ქ ე ლ და გორის ქეთხულებო!

მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, ამას ზოგს თქვენ უნდა შე[ე]წივნეთ, ზოგს თითონ გაისარჯოს და ზოგს ჩვენ უზამთ წყალობას, თუ თავის ბატონს რაზს განდის, რომ თავი დაახსნე-ვინოს, რომ ჩვენს სახასოს ყმათ დადგეს. დეკემბერს ა, ქორონიკონს უპბ.

ამან ასე მოგვახსენა და ჩვენც ამისთვის მოვიწერენით ეს ოქმი, თორემ არ მოვიწერებოდით.

293. არზა ქეთხუან ამირეჯიზისა შიის თაოგაჲ

აბაქალე II-ის ოქმით

1794 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 10544. დედანი. ქალაღი. 27,5x13,8 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ა-ნაკლული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი მათ მხეველს ამირეჯიზის სახლობას ქეთვეჯანს მოსცეს.

ჩემო ხემწიფევე, წინაზედაც გაწყინე თავი და [არზი] მოგართვი, მაგრამ არათერი პასუხი მებძანა. დიაღ. ვიშიშვი და ვიკრძალვი თქვენს თავის წყენას, მაგრამ რა ვქნა, მრავალი მწუხარება და ამ ჩემის შვილების საცოდლობა მათედვინებს. ეს ამთონი ხანია ბასანიძე ზურაბზედ თავს გაწყენთ, ის კაცი გაუყოფელი გახლავსთ, თქვენი წყალობა ოქმი უწინ თქვენს ყმას ებოძა.

შარშან ძმებმა ილაპარაკეს თქვენი ბძანებით მდივანბეგებთან და ასე უსაჯეს მზექაბუკ და სხვათ მსაჯულთ, რომ ცხრა თუმანი იმ ჩემს მაზლზედ და მაზლის წულზედ იყო თიღვისი დანახარჯი ჩვენ-

გან. იმ თეთრის მაგიერათ ის კაცი ჩვენ გვებოძა, რომ განაჩენიც გვაქვს და თქვენგან დამტკიცებულაც არის. ჩემო ხემწიფევე, ის კაცი თქვენმა ყმამ და ჩემ[მა] შვილებმა მე მომცეს, რომ შენს მზეს ვფიცამ, რომ ის დანახარჯი თეთრი ჩემის დედ-მამის მონაცემი მზითვისა იყო.

ახლა ამ შემოდგომაზედ თქვენთვის სხვარიგათ გაუშინჯვებიათ და ოქმი გიბოძებიათ და ხელი აუმართამსთ. თქვენი ყმა ხომ იქ თქვენს სამსახურზედ გახლავსთ და საცოდავი ყმაწვილები მუდამ შფოთში ჰყავს. და ამ მოწყალებას გვედღერები, რომ ის კაცი თქვენგანც მე მე-ბოძოს, რომ ჩემს სასამსახუროთ მინდოდა. მე აქ თქვენს კარზედ ვგლივარ მწარეთ შეწუხებული. ღმერთმან თქვენი რისხვა მომცეს, თუ ერთი ბიჭ[ი] მე მყვანდეს, რომ წყალი მომაწოდოს და ჩემს შვილებს დავაშავინო ჩემის ცოდვით.

მუდამ თქვენს სიმაღლეს ვაწუხებთ, რომ არ იქნა ამათი გასწორება, მუდამ შეწუხებაში ვართ იმ ჩემის მაზლისაგან. ჭეშმარიტებას და თქვენს მზეს ვფიცამ, რომ ამაში ერთი ტყუილი არ ურევია და მრავალი მწუხარებაც გვაქვს იმისგან. ვევედრები თქვენს სიმაღლეს, რომ ეს კაცი ისევ მე მებოძოს და არ მომეშალოს. ღმერთი უმეტესათ აღდამაღლებს. შეწუხებულის გულით მოგახსენებ და ნუგეში მეცით, თუ არადა, მოსხენებისათვის ნუ შემრისხამთ. ნოემბრის კვ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ავალის შვილი ანტონი! მერე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, როგორც განაჩენი უცხადებდეს ან თავის[ი] კაცი მიაცემინე და ან თავის დანახარჯი. ეს ასე უნდა აღასრულო. დეკემბრის 8, ქორონიკონს უპბ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლეს.

294. არზა ღავითგარეჯის არქიმანდრიტის თაოდონისა მამულის თაოგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1794 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 386. დედანი. ქაღალდი. 33X15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახვარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხელმწიფის ჭირი მომცეს თქვენს მლოცველს დავით-გარეჯის არქიმანდრიტს თეოდონის.

ჩემო ხელმწიფე, დიად, მოვხუცი და ყოველთვის თქვენს ხლებას ველარ შევიძლეფ. და რომელიც ჩემი მოხსენება იყოს, მოისმინეთ. ვ ა ნ თ ი ს საქმეზედ წინაზელაც ოქმი გვებოძა მდივანბეგებსა და იმათს მოხელე[ე]ბზედ, რომ მამულები უნდა გაერჩიათ. და კიდე ვევედრებით, რომ გამიახლეთ და ერთი მაგარი ოქმი მიბოძეთ მდივანბეგებზედ და იმათ მოხელე[ე]ბზედ და უფროს კაცებზედ, რომ რაც მონასტრის მამული იყოს, გაგვირჩიონ და მოგვაბარონ.

ეს ამისთვის მოგახსენეთ, ჩემო ხელმწიფე, რომ ის ვანთლებიც იხვეწებიან, გაგვირჩიეთო, ველარ გვიმუშავნიაო, რომ მასუკან გა[ა]რჩიონ და თქვენ დაგრჩესთ, ეს არ გვინდაო. ჩემი მოხსენება ეს არის და ნება თქვენი სიმალლისა იყოს. დეკენბერს თ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. უფალნო კახეთის მსაჯულნო! ამ არზით თეოდოსი წინამძღვარს რომ ასე მოუხსენებია, თქვენ უნდა ვანთას მიხვიდეთ, იმათი მოურავი და უფროს-უფროსი კაცნიც იქ დაისწრათ და სამართლიანის საქმით მონასტრის მამული გაარჩიოთ და ამათ მოაბაროთ.

ღვთის წინაშე ამაზედ სწორედ მოიქეციოთ და მონასტრის მამული გაურჩიეთ, გაურჩეველს ნულარ დააგდებთ. დეკემბერს თ, ქორონიკონს უპბ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

295. არზა გიორგი ცეკუაშვილისა აწნაუროვის თაოგაზა
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1794 წ. 22 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8902. დელანი. ქალალი. 33,8×14,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მისის უმადლესობის ბედნიერის კემწიფე დედოფლის კირი ო დ ი შ ი ს ს ე ნ [ა] კ ი ს მსახლობელს¹ ც ე კ უ ა შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს მომცეს.

ნეტარად ხსენებულმა თქვენმა ძმამ კ ა ც ი ა და დ ი ა ნ მ ა ფ ო თ ს მხევლათ მიმცა ობლობით. პატრონი არავინ მყვანდა მომკითხავი. ერთს წელიწადს უკან ს ტ ა მ ბ ო ლ ს გამიყვანეს და გამყიდეს ოსმალთ. იქილამ ყოვლად მოწყალის კემწიფის ელჩი რომ მოვი-

¹ მსახლობელს.

და სტამბოლს, ჩემს ადას გამოვექეცე. მოველ ელჩთან, ელჩმა რუსეთს გამომისტუმრა. მოსდოგს ვიახელ, ცოლი შევირთე, ათი თორმეტი წელიწადი იქ დაიყავე. თქვენი შვილი პატრიაქი პეტრე-ბუხიდამ რომ მობძანდა, ავიყარე ცოლ-შვილით, თან გადმოვყევეთავი სვეტ-ცხოველს შევწირე. პატრიაქმა მიბძანა, საცა გერჩივნოს, ადგილი გამოირჩიე, იქ დადექო. უშიშარი ალაგი რომ იყო, დუშეთს დავდეგ. თუ რამ ღვთის წყალობა მჭირდა, სახლი გავაკეთე, დავბინავდი. იქიდან ცოლი რომ გადმამყვია, ისიც თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა. ქალიც მომიყვდა. ორი ობოლი ვაჟი დამრჩა. თუ რაქმ მქონდა, დამეხ[ა]რჯა. ლმერთს ვფიცავ, ვალიც დამედო.

ჩემი ხვეწნა და ვედრება ეს არის ჩემო კემწიფევე, ჩემი ზემომოხსენებული გვარი თქვენც მოგეხსენებათ, ოდიშის აზნაურშვილი ვარ, აქ ჩემი აზნაურშვილობა არავინ იცის. თქვენს უმაღლესობას ვევედრები თუცა ამთონი სიღარიბე და ტყვეობა გავწიე, ჩემი გვარი და აზნაურშვილობა არ დამეკარგოს. თქვენი სამკვიდრო აზნაურშვილი გახლავარ.. თქვენგანვე მოწყალებას ვითხოვ, აქაც აზნაურშვილათ გამომაცხადოთ. დეკემბერს ივ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ჩვენ, საქართველოს დედოფალი, დადიანის ასული დარეჯან, ამას ასე ვმოწმობთ, რომ ეს აზნაურშვილია, როგორც ჩვენის ბიძაშვილის გიორგი დადიანის შვილის აზნაურს შვილებს უმოწმებიათ, ჩვენც ისე ვმოწმობთ. ამათ კარგათ ეცოდინებათ. დეკემბერის კბ, ქორონიკონს უპბ.

ჩვენ ამას ცალკე ოქმს მიცემდით, მაგრამ ჩვენის ბიძაშვილის აზნაურშვილების ხელმოწერილი არის ეს არზა. ამათ ჩვენ ვიცით, რომ ქეშმარიტი ეცოდინებათ და ამისის გულისათვის მოუწერეთ არზაზე ხელი.

ბეჰედი: დედოფალი დარეჯან.

vers o

ქ. რადგან დედოფალს დარეჯანს ხელი მოუწერია ამის აზნაურშვილობაზე, ამისი ბატონიშვილი არის და კარგად ეცოდინებოდა, ამის აზნაურშვილობას ჩვენც ვემოწმებით. ეს ცეკვაშვილი გიორგი ყველამ აზნაურშვილათ მიიღევით. დეკემბერს კბ, ქორონიკონს უპბ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

ქ. როგორათაც იმის უმაღლესობას დედოფალს უმოწმებია, ჩვენც ასე ვმოწმობთ, რომ ეს ოდიშის¹ აზნაურშვილი არის. დეკენბერს კვ. ქორონიკონს უპბ.

ხელრთვა კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

ქ. ჩვენ, მეფის ძე ვ ა ხ ტ ა ნ გ, ამ წიგნს ვამტკიცებთ. იანვრის თე, ქორონიკონს უპბ.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

ქ. ღვთის წინაშე ჩვენ, გ ი ო რ გ ი და დ ი ა ნ ი ს შვილის კაცნი ქ ა ი ხ ო ს რ ო და რ ო ს ტ ო მ ამას ვმოწმობთ, რომ ოდიშს ცეკვა-შვილი აზნაურშვილი არის, კარგი მამაპაპით.

296. არზა გულგულელთა მამულის თაოგაზა

ანტონ II-ის ოქმით

1794 წ. 28 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2139. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან მათის უწმინდესობის საქართველოს პატრიარხის ჳირი მოსცეთ ერთობით გულგულელთა.

ნიადაგ მგალობლისშვილებისაგან შფოთისაგან ილაჯი არა გვაქვს ფაცრის თაობაზედა. ზ ე ნ ო ნ ა ლ ა ვ ე რ დ ე ლ ი გახლდათ, მაშინ ვიჩივლეთ. რაც აზნაურისშვილები იყო საყდრიონისა და ან მანსოვრები, სამართალში უნდა მოგველოდნენ და არ მოგვეყენენ. შემდგომ იმისსა ხა[რ]ქაშნელი გახლდათ, ვიჩივლეთ; კიდევ სამართალში მოუწოდეს და არ მოვიდნენ. ნ ი კ ო ლ ო ზ ა ლ ა ვ ე რ დ ე ლ ი იყო, მაშინ ვილაპარაკეთ და არც მაშინ იკადრეს სამართალში მოსულიყვნენ. და ახლა თქვენა ბრძანდებით.

ღმერთმან თქვენი ლოცვა და კურთხევა საქართველოს ნუ მოაკლოს. ქართლისა და კახეთის მბრძანებელი თქვენა ბრძანდებით, სულიერად ხახულისა ღმრთისმშობელიც თქვენი არის; და ქვეყანასა ჩვენს სამკვიდროს მამულებსა და მიჯნას გარდახდომით გვედავებთან ხახულისა ღმრთისმშობლის მამულსა და საფაცრესა.

ჩვენი პატრონი და სულიერი კელმწიფეც ბრძანდებით და სრულიად საქართველოსი. სამართალში გველაპარაკნენ და გავგამტყუნონ და ერთხელ ამთენს შფოთს მოგვარჩინონ. ერთი დიდი შფოთი და

¹ ოდიშის.

სიკვდილი არ მოგვიხდეს. ყოველთ ქართველთა და კახთ მამა ბრძანდებით, ვალი გაქვსთ ამ შფოთისაგან და სიკვდილისაგან დაგვიხსნათ. ჩვენს თავს ნიადაგ თქვენ გაბეზლებენ. და ჩვენა ვართ მტყუანი თუ ისინი ღმრთის მეტი ვერავინ სცნობს. ორთავ სწორად სამართლით, მოწყალებით მოგვხედეთ, სამართალში გვალაპარაკეთ და რომელიც გამტყუნდეს, გარდაგვხდეს. დეკენბერს კა, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. სახლთხუცესო გ ლ ა ხ ა ვ და მდივანო დ ა ვ ი თ! ამ არზის პატრონები რომ ასე ჩივიან, რატომ არ მოსდევთ. სამართალში თქვენც ჩამოდით, ახატლის გუჯარიც ჩამოიტანეთ და ესენიც ჩამოვიდნენ, თავისი გუჯარი ჩამოიტანონ და სამართალში ილაპარაკეთ და მოშველდით ერთმანეთს. დეკენბერს კგ, ქორონიკონს უპბ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

297. არზა ნაზარეულელეგისა გამოსაღების თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1704 წ. 81 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3029. დედანი. ქალაღი. 21X13 სმ მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი. არზის თარიღი მცდარია, რადგან ერეკლე II ამ დროს უკვე გარდაცვლილია.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ერთობით ნაფარეულელთა.

მერე ამას მოვახსენებთ თქვენს ბედნიერობასა. ოთხი საპალნე ღვინო შემოუწერიათ და რვა თუნგი არაყი. ნახევარს კაცს ერთი ვაზი არ დაურგავს და კიდევ სამი ოქრო ნახევარი შემოუწერიათ შ ი ლ დ ი ს ა და ყ ვ ა რ ე ლ ი ს. სწორად მოხელე[ე]ბი ჯაბრში გვიდგანან. ამას გარდა თქვენს ბედნიერს თვალს უნახავს, როგორ[ი] საკირე არის. მოურავი შიგა გვიდგს და გვამუშავენს და არცავინ გარშემო ჩვენი მეზობლები სოფლები გვეშველებიან. ზაფხულ-ზამთარ ციხის შენება ჩვენ დაგვედვა, დიად, შევწუხდით.

ერთს ამას გვედრებით, ლ ა ლ ი ს ყ უ რ ი და ა რ თ ა ნ ა შემოგვა[წ]იოთ, ერთი საკირე დაგვიწვან.

მეორე ამ მოწყალებას ვითხოვთ, რომ საკირის კლდის ქვის საქც[ე]ვლად რკინა გვიბოძოთ, წერაქვები დავაკეთებინოთ. უწერაქ[ვ]ოდ აღარა გა[ე]წყორა, რომ ვეღარას ძალას ვატანთ. და თუ არავინ მოგვეხმარა, ჩვენ არ შეგვიძლიან მარტოკა.

ამაზედ უსაბუთოთ ნუ ილაპარაკებენ, თავისი მოსცენ. თორემ თუ გამტყუნდებიან ერთიორად წავართმევთ. იანვრის ია, ქორონიკონს უბაგ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

299. არზა ამთანდილ ამილახვრისშვილისა სამართლის მიცაგაზე
მარეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 11 იანვარი

ცსსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი № 1461. რვეული № 14.
საბუთი № 129. პირი.

[52v] ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჳირი ამილახვრის-
შვილი ერასტის შვილს ავთანდილს მოსცეს.

ორი კვირაა ბიძაჩემი თქვენის ჳირის ნაცვალი შეიქნა. კასპს
გადაველ წირვისათვინ, ცხვარი მინდა გადმამეყვანა. ქაიხოსრო
ამილახვრის შვილი და ბეჟანის შვილი იქ გახლდათ, სადი-
ლათ დავსხედით. ბეჟანის შვილი ამეშალა. მერე ქაიხოსრომ მე ამაყენა,
კარზე გამომიყვანა და წამიყვანა. ბეჟანის შვილს ორი აზნაურშვილი
და ერთი თავის მსახური დაქაქრა. მერე უკან მამეწია, თავში ხანჯა-
ლი დამკრა და დამკრა, „გამიშვით მინდა მოვკლაო“.

ამას წინათ კიდევ შინ მოგვიხდა, ჩემს ძმას ორი ხმალი სცა, თუ
შინდის ჳოხი არ ეფარებინა, თავსაც გააგდებინებდა. რომ ის დაკაფუ-
ლი ჳოხი რომ თქვენს სიმაღლესაც უნახავთ.

თუ ვტყუი, გადამახდევინე, თუ არა სამართალი გვაღირსე. ერთი
ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, აქ ჩამოიყვანოს და სამართალში გველა-
პარაკოს. მუდამ რათ უნდა ასე გვიყოს. იანვრის ია, ქორონიკონს უბაგ.

თავში

ქ. ეშიკაღაბაშო ორბელიანო თამაზ! მერე ამ არზით
ამილახვრისშვილი ერასტის შვილი რომ ასე ჩივის, ახლავ ერთი კაცი
გაგზავნე და ამილახვრისშვილი ბეჟანის შვილი აქ
ჩვენს სამართალში ჩამოაყვანინე. იანვრის ია, ქორონიკონს უბაგ.

ბეჭელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოვს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

300. არზა მათე ყოვლაზვილინა მამულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1795 წ. 18 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1357. დედანი. ქალაღი. 17,5×10.9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ვემწიფის ჰირი მომცეს მათ სა-
მარადისოთ მლოცველს ყო და ღ ა ზ ვ ი ლ ს მ ა თ ე [მ]ღ[ვ]ღელს.

მერმე ამას მო[ვ]ახსენებ: ჩვენს ნაოხარს ადგილშია მატნელებთ
და ახმეტელთ ქვევრები დაეთხარათ; და ბახტრიანელთ ეთქვათ: ნუ
მიგაქვთ, მაგას პატრონი ყავს; და რო დაეშალათ, წაეღოთ.

და ამას გვეედრებით, ერთი იასაული მიბოძოთ, თუ სიტყვა
აქვსთ. თქვენ მოგახსენოთ. თუ არა, ჩემი მებოძოს. იანვრის ი. ქო-
რონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ყარალას შვილო რევაზ!
მერმე ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ვისაც ამისი ქვევრები დაე-
თხაროს, გამოურთვი და მოეც. თუ სიტყვა ჰქონდესთ ვისმე, ჩვენ მო-
გვაკსენოს. იანვრის იგ, ქორონიკონს უპგ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

301. არზა ილია ბარქანისა ულუფის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1795 წ. 23 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 1027. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჰირი მოსცეს ბერძენს ილიას.

ამას მოგახსენებთ. ოდესაც ღვთიურის მოხედვით მოხედეთ კურ-
თხეულს ჩემს ძმას, მამა და ჩემი სიმდაბლე მო[ვ]ახსენებთ და ულუ-
ფი და ჭამაგირით ღვთიურის მოწყალებით გვაცხოვრებდით, ისინი
თქვენს სამსახურში გარდაიცვალნენ. თქვენის სამსახურის და ხილვის
მშიერნი და მე თქვენი ნათლული დავრჩით საცოდავით. ერთს ღმერთს
შევეყურებთ და მეორედ თქვენს ქველის მოქმედებას და იმა კურთხე-
ულთ ვალი დარჩათ და უილაჯობით ზოგი მეც დამედვა, და გარდახდის
ღონე რომ არსაით მაქვს, ბიძაჩემს დაუბარებთვიარ, მინდა იქ წავიდე
თქვენის დასტურით.

და ამას მოველით, ერთი ასეთი მოწყალება მოიღოთ ხელათ ან მამისა ან ძმის ულუფა მოგვეცეს ჯამაგირი, რომე მეც დავსახლდე¹ და საუკუნოდ დავრჩე თქვენს საფარველს ქვეშე, რომ თქვენმა ნათლულმა იცხოვროს და ან მისმა რძალმა. და ახტალას თქვენი ოქმი მეწყალობა. უჩემოთ ვერსაით წავალო, მე თქვენს უბრძანებლად კარის [ზ]ღურბლზედ გარდასვლაც არ შემიძლიან.

გვედრებით, რაც საბძანებელი და სამსახური გქონდესთ, მებრძანოს, რომ ღმერთი წარმიძღვეს და თქვენი ბედნიერება, წავიდე და არზის თხოვნის პასუხიცა იანვრის იგ, ქორონიკონს [უპგ].

თავში .

ქ. სახლთხუცესებო, მდიენებო და მოხელე[ე]ბო! ამ არზის პატრონს ჩვენგან ნაბოძები რომელიც თავის მამის ულუფისა და ჯამაგირის სია აქვს დაბეჭდილი, რაც იმ სიაში ულუფა და ჯამაგირი ეწეროს, დღეის იქით ამ ილიას უკლებლად აძლიეთ. ამისთვის წყალობა გვიქ-

ნია. იანვრის კგ, ქორონიკონს უპგ. ერეკლე

ქ. მდივანო იოანე! ამ ილია ბერძენს თავისი წლის ჯამაგირი რვა თუმანი მოეც იქნება ნახევარი ლ (ოთხი თუმანი) ამდენი. არ დაუგვიანო და მოეც დეკემბრის ლა, ქორონიკონს უპგ. გიორგი

ქ. ყასაბაშო რიზაყული! ბერძენს ილიას თავის წლის ულუფა ხსნილში კვირაში ორი ლიტრა ცხვრისა და ძროხის ხორცი მუდამ აძლიეთ. დეკემბრის ლა, ქორონიკონს უპგ. გიორგი

ქ. მომავლის წლის ღვინის ბაჟის იჯარადარნი იყვნეთ თუ ამანათქარი, ამ ბერძენს ილიას ას სამოცი თუნგი ღვინო მოეც. დეკემბრის ლა, ქორონიკონს უპგ. გიორგი

მიხაილ ბერძენს

ქ. წელიწადში მაგას მიეცემა ულუფა დღეში.
აქ(?) ქ. პური ლიტრა
რჲ (ას სამოცი) ქ. ღვინო წელიწადში თუნგი

¹ დავსახლდი.

- ბ (ორი)ქ. ხორცი კვირაში ლიტრა ხსნილში
- კ (ოცი) ქ. წელიწადში ყველი ლიტრა
- ო (ათი) ქ. ერბო ლიტრა
- კვ (ოცდაექვსი) ქ. სამარხო წელიწადში ლიტრა თავის ნიგვზით
- შ (რვა თუმანი) ქ. ჯამაგირი წელიწადში — ნახევარი ვეჯი, ნახევარი ნალდი.

ქ. შვილსა იმისას იოანეს ჯამაგირი და ულუფა ცალკე ექნება.

ქ. და სახლიც ჩვენ უნდა რაც შეგვეძლოს უშოვოთ და მასუქან თითონაც სახელო გამოუჩნდება რამე და ღმერთით დარჩება

ერეკლე

302. არაბ რეპაზაზვილჰანისა ყოვლის თათარაზა

ანბონ II-ის ოქმით

1705 წ. 24 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 811. პირი. ქალაღი. მხედრული. ამავე ფონდში დაცულია საბუთის მეორე პირი № 2304.

ქ. ღმერთმან ყოვლად უწმინდესის პატრიარხის ქირი თქვენ ყმას მუხისელთ რევაზაშვილებს მოგვეცეს.

ჩვენო მოწყალევე, ხუთი კომლი ერთი თოხუმისანი გახლავართ, მკვიდრნი მუხისელნი. ერთი კომლი აიყარა, კახეთს გადავიდა, იქა სახლობს და ოთხი კომლნი ჩემს მამულზედ გახლავართ.

ჩვენ რომ ობლები გახლდით, იმ უამათ ერთი ბებერი გვეყვანდათ. კვალთაშვილმა¹ ივანემ ოსები მოუსია. ეს ბებერი ძუძუებით ჩამოაკიდვინა. ამდენი სცეს, რომ ათი ფრჩხილი ფეხისა დასცვიქდა, ჩეარში გამოკრული ქონდა; ქირის სანაცვლო რომ შეიქნა, ისიც თან ჩავატანეთ, ქვეყანა ამისი მოწამე გახლავს.

რაც წიგნებში ჰქონდა თუ წყალობისა თუ ნასყიდობისა, კედელში დატანებული და შენახული ქონდა, რომ ჩვენთვის ინახვედა. რადგანაც ობლები გახლდით, იმისთვის კედელში შეინახა, ვინიცობაო ობლებს არ დაეკარგოსო.

ცემით რომ ძალა დაატანა, მერე გამოუცხადა კედელში ძევსო, გამოიღეთო. ის წიგნები რომ ჩაიგდო, მას აქათ ჩვენ ყმათ გვექიდება. იმის წინად როგორ გახსენებდა ყმობასა. მერე რამთენჯერ ნეტარად ხსენებულთ ბიძა თქვენთან ჩივილს დავაპირებდით, იმას კარი ექირა,

¹ კოლიაშვილმა.

ახლოს ვერ ვიახლებოდით. თუ ინებოთ მუხისელებიდან მოიკითხეთ ფიცითა და შეჩვენებით, ისინი სწორეს მოგახსენებენ, რომ ჩვენ სვეტისცხოვლის ყმანი ვიყვნეთ.

ღმერთი ვადღეგრძელებს, გვიპატრონეთ. ქრისტიშობის ივ, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ქ. ყოვლისა საქართველოს კათალიკოს-პატრიარხი, მეფის ირაკლის ძე, ანტონი გიბრძანებ პახუმაშვილო მღვდელ-ლო იოანე, ზოიტაშვილო ბერო, ელიაშვილო სესია, გელიაშვილო სესია, ამბოკაძე სეხნია, კოვზიაშვილო ივანე! მერე რასაც წამს ეს ჩვენი ოქმი მოგიკიდეს, მაშინვე დაუყოვნებლად თქვენ აქ უნდა ჩამოხვიდეთ, რომელიც დაგვიწერიხართ აქ ჩვენთან წამოსასვლელად!

ამას გარდა სხვათ მოხსიელთ ვინცა ვინ არიან, სვეტისცხოველს ვაფუყევთ და ჩვენს მადლსა, რომელთაც იცოდეთ, სწორე და ვეშმარიტი უნდა მოგვახსენოთ თქვენც და ამათცა. მუჯალმა უნდა დააწერინოთ, საჩქაროთ წამოხვიდეთ და მუჯალმაც თქვენ წამოიღეთ. ეს კაცნი რომ ესე ჩივიან, ამათ პასუხი უნდა მიეცეს; მართლა ჩვენი ყმა არის თუ კვალიაშვილისა, ამისი მართლის შეტყობა გვინდა, რომ სამართალი უნდა მიეცესთ ამათ. ამისი დაგვიანება არ იქნება, როგორც გვიბრძანებია, ახლავ ასე უნდა აღასრულოთ. დეკემბრის კა ქორონიკონს უპბ.

ხელრთვა: კათალიკოსი.

ქ. ყოვლისა საქართველოს კათალიკოს-პატრიარხი, მეფის ირაკლის ძე, ანტონი გიბრძანებ ზაალიშვილო ნიკოლოზ! მერე შენ უნდა მიხვიდე და კვალიაშვილებს ხელი უნდა აუშარტო ამ რევაზაშვილებზე და სახასოდ უნდა დადო.

და უღელი ხარი რომ გამოურთმევიათ კვალიაშვილებს ისიც უნდა გამოურთო და პატრონს უნდა მოაბარო და მოხსიელებსაც უნდა გამოუცხადო. რომ ეს რევაზაშვილები სახასოდ დაგვიდვია, რომ ამათთან დღეს და დღეის იქით კვალიაშვილებს საბატონყმით ხელი არა ჰქონდეს. ეს ასე უნდა აღასრულო. იანვრის კდ, ქორონიკონს უპგ.

რაც სულადი დარჩომოდესთ, ისიც გამოურთვი და ხარებიცა და ამ გოგიას ბერს მოაბარე.

ხელრთვა: კათალიკოსი.

1+დაგვიწერიხართ.

ჩვენ, მიტროპოლიტმან მცხეთისა და ექსარქოსმან სრულიად საქართველოსამან ვარლამ, გავსინჯეთ წერილი მოხისს მცხოვრებთ რევაზაშვილებისა, რომელშიაც აცხადებს მათს ეკლესიის ყმობასა, რომელიც არის მიცემული კათალიკოზის ანტონისაგან და დამტკიცებული მეფეთაგან, რომ ამათთან კვალიაშვილებს საქმე არა აქვსთ. და ჩვენც ესე წერილი ვუბოძეთ, რომელ არიან ესენი ყმანი დიდის მცხეთის ეკლესიისანი და მას უნდა მსახურონ ვითარცა სხვათა ყმათა. ამათთან საბატონყმით საქმე არავისა აქვს. ნოემბრის ი, ჩვიგ წელსა.

ხელრთვა: ვარლამ.

303. არჯა მელქიშეიშვილისა მამულის თაობაზე

პრაქლე II-ის ოქმით

1795 წ. 6 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 385. დედანი. ქალაქი. 27,3X16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოგვეცეს მეღვინეთხუციის შვილს თომას და პაატას.

ჩვენო კელმწიფევე ამ საქმეზედ მრავალჯერ თავი გვიწყენია და [თქვენი წყალობა ხუთი ოქმი გვაქვს, რომ ხი[დი]სთავის გარეშემო ორმოცდაათის დღის ბეთალმანი თუ საგანაყოფო მიწა უნდა მოგვეცემოდა, ოცამდინ დღის მიწას სახელი დაგვირქვეს შორსა და გამოუყენებელი. და ამ უბრალოს მიწებში დღენახევრის მიწა არის, რომ კაცს გამოადგება; და თქვენს ოქმშიაც ასე აცხადებს: გორის ძირში რომ მიწა არის, ის უნდა მიეცესო. თქვენს იასაულს სამჯერ კელი აუმართავს და ჭვარი დაუსვამს და ვისაც უჭირავს, იმ გლუხს კაცს ჭვარი მიღმა გადაუგდია და კიდევ მოუხნავს.

ჩვენ თქვენს სამართალში ვეპატიყებით, თუ სიტყვა აქვს რამ, თქვენს სიმაღლეს მოახსენოს. და ისიც პირობას მოგვეცემს ხოლმე, მოვალ სამართალშიაო, მაგრამ ექვს წელიწადს ასე გვატყუებს, არც სამართალში მოგვედევს და ახლა ბალთაც კეთება დაეწყო და თქვენი ამდენი ოქმიც გაგვიბათილა. ჩვენც თქვენის დოვლათით ერთის გლუხის კაცის პასუხის მიცემა შეგვიძლია, მაგრამც თქვენი უნებური საქმე მოგვზლომოდა, ამას ვიშიშვით და ვიკრძალებით.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ, ერთის იასაულის წყალობა დაგვემართოს, რაც ხანი გამოსულა, რომ ის მიწა ჩვენა გვბოძებია, იმის ღალა წაგვირთვას და მოგვეცეს და ის მიწაც დაგვანებოს. და კიდევ სხვა თუ.

ბეითალმანი მიწა ეკიროს ვისმე ისიცა, რომელიც ჩვენ უჩვენოთ, რომ ეგების თქვენი წყალობა შეგვისრულდეს ამ მიწის შეუსრულებლობის მიზეზით. თქვენი წყალობა რამდენიმე კომლი კაცი გვებოძა და ოთხი-ოდ კომლი ჩვენც გამოგვყვა, აქა-იქა დაფანტულნი გახლავან, თქვენს საქვეყნო ხარჯს და ლაშქარსაც აკლიან და ჩვენ ხომ სულ არა ვიცით რა. იანვრის კთ, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თ ა რ ხ ნ ის შ ვ ი ლ ო დ ი მ ი ტ რ ი მ ე-რე ამ არზით თომა მღვინეთხუცისშვილი ვისაც უჩივის, შენ უნდა მიხვიდე და რომელიც სახნავი მიწები ჩვენის ოქმით ამ თომასათვის გვიბოძებია და იასაულიც მივეციოთ და მივიდა; ჩვენმა წარგზავნილმა იასაულმა კელი ამართა ამ მიწებზედა, და ის კელი მოუგლეჯია და გადაუგდია, იმ ჩვენის ოქმის რიცხვიდამ აქამდინ რაც ამ მიწებში მოსავალი მოსვლია, იმისი ღალა უნდა გამოართვა და ამ თომას მოეც და ის მიწებიც ამას დაანებე.

ამისთვის უნდა წაერთვას იმ ჩვენის ოქმის თარიღიდამ დღევანდ-ღამდინ ღალა, რომ ჩვენს ბძანებას არ დამორჩილდა და კელი რომ ამართა იასაულმა, იმან მოგლიჯა და გარდა[ა]გდო. თუ სიტყვა ჰქონ-და რამე, ჩვენ რატომ არ მოგვახსენა.

ეს როგორც გვიბძანებია, ასე აღასრულე, მიწებიც ამას და[ა]ნებე და მასუკან თუ სიტყვა აქვს რამე, მოვიდეს და მოგვახსენოს. მაგრამ თუ გამტყუნდა. გარდახდება იცოდეს. ფებერვლის ვ, ქორონიკონს უპგ.

და ამას გარდა, რომელიც ბეითალმანი მიწა ამ თომასათვის გვე-ბოძებინოს და ამ თომამ გიჩვენოს, იმაზედაც კელი ამართე და ამ თომას დაანებე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს. იმას გარდა სხვა გარდასახადიც გარდახდება, თუ გამტყუნდა.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით შივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

304. არზა დათუა მაჩაბლისა შმა-მამულის თათობაჲმ

არეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 18 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 220. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[171] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი დათუა მაჩა-ბელს მოსცეს. მოწყალევე ხემწიფევე, უწინდელს ღროს ვისაც უსა-320

მართლო დაემართებოდა, თქვენს ხემწიფობაში ყველას სამართალი მიეცა; და მე ჩემის უბედურობით უსამართლო ვრჩები; ჩემის სახლის კაცისაგან ყმითა და მამულით აკლებული ვარ. თქვენს სიმაღლეს მრავარჯერ თავი ვაწყინე, მაგრამ ჩემმა უბედურობამ სისრულე არ მისცა. ახლა ამ უსამართლობასაც არ მაჭერებენ. თქვენგან ლთიურის მოწყალეობით, რომ ცოცხალი ვარ და იმ ქვეყანაში ვარ, იქიდანაც ჩემს გამოძებასა ცდილობენ, ასეთს მიზეზებს მაძლევენ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ოსებს თავდებათ არავინ მიმცეს და იმ ქვეყნიდან სრულებით არ დავიკარგო.

და ჩემის ყმის და მამულის სამართალიც დამემართოს, რომ [V] მიმძლავრებით უჭირამთ ჩემის სახლის კაცებს და სხვათაცა: ს ვ ე რ ი მთლად, გ ა რ წ ე მ ა ს გ ო გ ი ძ ე, ხ ე თ შ ი ს ა ბ ა ნ ა ძ ე, ს ა ბ ა წ მ ი დ ა ს, დ ი ც ს კ ა პ ა რ ჭ ა ძ ი ს მამული; კიდევ ჩემი ბარათის კაცნი, მისი შვილები დაუყიდნია თ ე ი მ უ რ ა ზ მ ა ჩ ა ბ ე ლ ს ა. ამას გარდა ჩემი წილი ოსები ბ ა რ ძ ი მ ს და ზ ა ზ ა ს უჭირამს; კიდევ თ ა მ ა რ ა შ ე ნ ს ამილახვარიანთ ყმას კახს ერთი საკომლო მამული. თებერვლის ი, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ამ არზის პატრონო, შენ რომ ასე სჩივი, შენი ოსებთან თავდებათა არავისგან იქნება, ყველამ ასე იცოდეს — ქართველმაცა ოსმაც. თუ ვინმე შენს შეუტყობრად თავდებათ დაუყენებენ, ბათილი იქნება და შენ თავდებათ არას არგებ. და თუ ვისმე სხვას უჩივი რასმე, ღვთით იმისი სამართალიც მოგეცემა. თებერვლის იგ, ქორონიკონს უპგ.

305. არზა გაბრიელ ზოზიაშვილისა გამოსაღების თარგავაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1795 წ. 15 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 264. დედანი. ქაღალდი. 21,8×11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ზოზიაშვილს გაბრიელას მოსცეს.

¹ ვცოცხლ.

ჩემო მოწყალე, ქვემო ხვითს ხიზნათ გახლავარ. მე ერთი უსახლკარო კაცი გახლავარ. მუდამ თქვენს სამსახურში გახლავარ.

გვედრებით თქვენად სადღეგძელოთა და გასამარჯვებლათა ერთი ოქმის წყალობა მოიღეთ, რომ სოფელმა გამოსაღებ ხარჯში არ გამრიონ, რასაც სამსახურში გახლავართ, ამას დამაჯეროთ. ფებერვლის დ, ქორონიკონს უბგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ქვემო ხვითელებო! მერე ეს გაბრიელ, ქვეყნისათვის რაც შეუძლიან და დაპატოებენ ხოლმე, იმსახურება და თქვენთვისაც გამოსაყენებელია. ამას რომ ხარჯს არ მიაყენებდეთ, არა იქნება რა. დღეის იქით შალავათი უყავით. ჩვენ ასე გვიბძანება და თქვენ იცით. ფებერვალს იე, ქორონიკონს უბგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

306. არა ჯვარისმამის ატანასანი ხმეაის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1795 წ. 15 თებერვალ

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 201. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[177v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის კირი მოსცეს მლოცველს ჯვარისმამასათანასის.

ამას მოვახსენებთ. თუ თქვენი ნება და ბრძანებაც ინებებს, დირბს ვაპირებ წასვლას და იქიღამ, ღმერთიც ინებებს, იმერეთს გადასვლას. და ამაზედ თქვენს ბრძანებას ველით. დათხოვბასა თანა ჩვენს უცხოებას ერთი ოქმიც უნდა გვიწყალობოთ — საცა გავიაროთ სასმელ-საჰმლით დაგვიხვდნენ.

და ამასაც გვედრები. პაპის თქვენის შეწირულობის სიგელი გაშინჯეთ და ნახეთ, ამას წინათ თავს დაიღეთ, მეღიქსაც ებრძანა — ესენი რომელნიცა შესაწირავია, უნდა იპოვოთ ესე ყუთლუაშვილები. ეს კაცნი ვიპოვეთ, [178] უზურში გახლიან, მეც იმერეთს წამსვლელი გახლივარ.

გვედრებით, თუ პაპის თქვენის შეწირულობა მებოძება, გვეწყალობოს ერთის ოქმით. რომ ესენი თქვენს მფარველს და სასოს წმინდას საფლავს თავის ყმანი მიეძღვნანოს. და თუ არა გვებრძანოს, ამაზედ თავი აღარ გაწყინოთ. ამისთვის მოგახსენებ, რომ მე ცოდვას ავიყრი და ნება თქვენია. ფებერვლის იდ, ქორონიკონს უბგ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ქალაქის მელიქო ავეტიქ! მერე ჯვარის მამას არხიმანდრიტს ათანასის ასე რომ მოუხსენებია, როგორც პაპის ჩვენის მეფის ერეკლეს შეწირულობის წიგნში უწერიათ, ის ყუთლუაშვილები ახლავ დაანებე. და თუ იმ ყუთლუაშვილებს სიტყვა აქვსთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ. ფებერვლის იე, ქორონიკონს

უპგ.

307. არაზ თამაზ ეშიკალასაშისა შმის თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1795 წ. 19 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 20. საბუთი № 21. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[22v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი ეშიკალად-ბაშს თამაზს მოსცეს. მერე ჩემს მოწყალეს კელმწიფეს ამას მოვასხენებ. ჩემი ერთი კომლი მკვიდრი კაცი ვაშლოვნელი [23] არუთინა ვეჯინს ერასტის შვილის დავითისათვის მამა ჩემს მიუბარებია, რომ რომლისაც ხელით ჩაუბარებია, ის კაცნაც ცოცხალნი გახლავან. მე ყმაწვილი გახლდი, არცარა ვიცოდი.

კელმწიფევე, ახლა ამ ჩემს მკვიდრს კაცზედ ბატონი ქათალი და ერასტი[ს] შვილი დაობენ — არა ჩემია, არა ჩემიაო. კაცი ჩემი გახლამსთ, რომ ამისი სახლის კაცები აქ გახლავან, რომ ქვეყანამ იცის, რომ ეს კაცი ჩემია.

ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ამ კაცის წანართმევი, რაც რომ აქვს და ეს კაციც ჩამაბარონ. და სიტყვა ჰქონდეს რამ, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. თებერვლის ით, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის აიდემურ ხალვათხანის ეშიკალასაშო! მერე რადგანაც ეს კაცი სანატრელის ჩვენის დის მზითევი ყოფილა და ერასტი[ს] შვილისათვის მიბარებული, ახლავ აუყარე და თამაზ ეშიკალასაშს მიბარე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. თებერვლის ით, ქორონიკონს უპგ. ჰ[ა]ლბათ, ჰ[ა]ლბათ

1795 წ. 1 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბუთი № 34. პირი. ქალაქ-
ლი. მხედრული.

[19v] ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს მათს მა-
რად მლოცველს მ რ ო ვ ე ლ ი უ ს ტ ი ნ ე ს .

მერე ამას მოვახსენებ მათს უმადლესობას: უწინარეს ჩემს მროვე-
ლობამდინ თქვენს უმადლესობას ერთი კომლი ზ ა ქ ა რ ი ა ს ნაყმევი
უმამულო კაცი იე ს ე გ ა ს ი ტ ა შ ე ვ ი ლ ი თავისის ძმისწულებით
ლთეების ეკლესიისათვის შევიწირავთ. ნეტარხსენებულის თქვენის ძმის
კათალიკოზის და ნეტარად ხსენებულის თქვენის დის ა ნ ნ ა ს სახელ-
ზედა. და წელიწადში ორი წირვა გიბრძანებიათ იმათთვის. და თქვენის
უმადლესობის ოქმებიცა აქვს: რაც შეეძლოს, ეკლესიის ყმასთან უნდა
გამოიღოს ხარჯი თავის შეძლებით.

ძმისწულები ამ კაცისა ეკლესიას არ დაანება და თვითონ იმსახუ-
რებს ლ უ ა წ ი ნ ა მ ძ ღ ვ რ ი ს შ ე ვ ი ლ ი . ეს ი ა ს ე ერთი ნასაღ-
ნაქნარი კაცი არის; რაც შეუძლიან ხარჯს ეკლესიის ყმასთან იღებს.
შარშან ერთი სია მოერთმევიანა ლუა წინამძღვრისშვილს ზაქარიას ნა-
ყმევის კაცების აყრისა და ეს კაციც შიგ ჩაეტანებინა. იასაულები მო-
ვიდნენ, აყრა დაუბირეს, ასაყრელათ არ დავანებე და საიასაულო ცა-
მეტი აბაზი მე მივე, რომ ის კაცი გლაზა არის.

მასუკან კიდევ სალეკოს იასაულები გამოესივა და ამის სალეკოც
მე გამომართვეს. წლეულ კიდევ სია მოურთმევიანა სურსათისა და ის
კაცი კიდევ შიგ ჩაეწერა იმ სიაში და ექვსი კოდი დაეწერა ჯაბრითა.
თქვენი ოქმი უჩვენე იასაულებს. მულათი ვთხოვე თქვენად მოხსენე-
ბამდი [20] და მულათი მომცეს და საიასაულო სამი აბაზი მივე. თქვე-
ნი უმადლესობის ბძანება ასე არის: თუ შეუძლიან რამე, იმ ეკლესიის
ყმასთან უნდა გამსახუროს.

ამ წყალობას ვითხოვ, თქვენ სადღეგებლოთ რადგან იმ ეკლე-
სიისათვის მიგირთმევიანთ და თქვენის მიცვალებულთათვის მოსახსენ-
ებლად შევიწირავთ, თქვენი შეწირულობის გუჯარი ამ ოქმ[მ]ა და-
ამტყიცოს, და იმ ეკლესიის თავისის ძმისწულებით იმ ეკლესიას და-
ნებდეს. და ლ უ ა წ ი ნ ა მ ძ ღ ვ რ ი ს შ ე ვ ი ლ ს ე ბ რ ძ ა ნ ო ს , ამ კაცებს
დაეხსნას და ნულარ შეაწუხებს ყოველთვის.

ერთი ოქმი გვებოძოს, რომ ლუამაც ხელი აიღოს და ვინც მოა-
სილნი მივიდნენ თქვენის ბძანებით, თქვენი ოქმი რომ უჩვენონ, იმა-

თაც ხელი აიღონ, რომ ყოველთვის იმ კაცებს აღარ აწუხებდენ. ფე-
ბერვლის კწ, ქორონიკონს უპგ.

თავშო

ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერმე მისს ყოვლად სამღლელოებას ამ
არზით რომ ასე მოუხსენებია, ის კაცი გასიტაშვილი იასე თა-
ვისის ძმისწულეებით ამას წინათ რომ მღთეების ეკლესიას შევეწირეთ
და ეკლესიის შეწირულობის გუჯარი მივართვით, ჩვენ იმ გუჯრის მოშ-
ლა და იმ კაცის გამოწირვა არ შეგვიძლიან; როგორც შეგვიწირავს,
ისე იმ ეკლესიის ყმად უნდა იყოს, და საჩვენოსა, თუ საქვეყნოს ხარჯს
თავის შეძლებით ეკლესიის ყმასთან უნდა გამოიღებდეს.

ლუა წინამძღვრის შვილი რომ აწერს სადმე გამოსა-
ლებს, ამ ჩვენის ბძანების შემდგომად ასე იცოდეს, რომ თუ კიდევ
გამოსალები რამ სთხოვა ლუამ, ჩვენი საწყენი იქმნება და არც უყა-
ბულებთ. ამ კაცთან ეკლესიის მეტს საბატონყმით საქმე არავისა აქვს.

და რომელნიც მოასილნი იქმნებოდენ ან ჩვენი და ან ჩვენი შვი-
ლისა, იმათაც ასე იცოდენ და ამ ჩვენს ბძანებას ასე აღასრულებდენ.

და თუ იმ ბძანების წინააღმდეგობა იხმარონ რამე იმ მოასილთ,
გალახვით და ავით მოპყრობით უნდა გაისტუმროთ, ამისთვის რომ
ეკლესიის ყმობით უნდა გამოერთვას გამოსალები და სხვის ყმობის
გამო არ იქმნება იმის ხარჯის გამოლება.

ამირეჯიბო მიმბაშო ზაზავ! წინამძღვრის შვილს ლუას ჩვე-
ნი ბძანება ასე უნდა გამოუტხადო. და იმ გასიტაშვილის ძმისწულეებო
რომ წაუყვანია, ისინი უნდა გამოართვა და როგორც შეგვიწირავს, ისევე

ისე ეკლესიის ყმათ დასდვა. მარტის ა, ქორონიკონს უპგ¹. ერკლე

309. არზა ფარსადან ბარიელი ზვილისა ვაჟულის თაოაზა-

ერკლე II-ის ოქმი

1796 წ. 1 მარტი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 300. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[153] ღმერთმან უმაღლესის ხელმწიფის კირი ტარიელი ს-
შვილს ფარსადანს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას მოწყალევე ხელმწიფევე! ვა-

¹ უპგუპბ.

საც უსამართლო ამას წინ დამართებია, თქვენს მეფობაში უპოვნიათ და თქვენს მეფობაში რომ სამართალი ვერ ვიშოვნო, ვის დროშილა ვიშოვო. ამდენი ხანი ჩემის სამკვიდრო მამულიდამ გადმოგდებულნი ვარ, [v] სანატრელმა ცხებულმა მეფემ მე თავის შვილს მიბოძა მზითვეში და ჩემის მამულიდამ დავიკარგე. რაც უნდა დამ[მ]ართოდა ჩემს მამულს მე რაღას ვიკითხევდი. ამდენი ხანი არის სამსახურში გახლავარ, ჩემთვის არც ყმა მოუცია და არც მამული, ისე ხელზედ მინახევდა და მარჩენდა. და როდესაც თქვენს დას მიმცეს, მიცემაში მეც ასე მიბძანეს და ბატონიშვილსაც ასე ფიცით უბძანეს და მეც ასრე მიბძანეს: არც აქ დაგიკარგავ შენს ყმასა და მამულსა და იქაც წყალობა ყმა და მამული მოგეცემაო: და ორისაგანვე ცარიელი შევიქენი.

მე ერთი ბერი კაცი გახლავარ, თქვენის ჰირის სანაცლო ვიყო რაც დამემართა, მაგრამ მოწყალევე ხელმწიფევე, ეს ჩემი ძმისწული პ ა ნ ტ ე ლ ი მ ო ნ გახლავს, ამას კი დანაშაული არა აქვს რა, მე დიდის გარჯით გამისდია და თქვენთვის მიახლებია, ამდენი ხანია გახლავს. ვალი მაქვს. ამისის მოვალეობისაგან ღმერთთან თავს ვერ გამოვიმართლებ, უნდა თავი გაწყინო, ჩემო ხელმწიფევე და ამისის საცოდავობიდან გამოვიდე და მოგახსენო, ვისაც ჩვენი სამკვიდრებელი ყმა და მამული უქირავთ მძლავრობით, თქვენის ღვთის სამართლის მზგავს სამართალს ვითხოვ, ჩემის სამკვიდროს სასაფლაოდამ [154] არ დაგიკარგო. და თუ ვისმე სიტყვა აქვს, მერმე თქვენ სამართალში გვალაპარაკოთ. ღმერთი გამიმარჯვებს. ფებერვლის ი, ქორონიკონს უპბ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ბატონო სალთხუცესო გ ი ო რ გ ი! მერე ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ვისაც ამისი სამკვიდრო მამული მიემძლავროს. თუ ქეშმარიტი საბუთი ჰქონდეს ვისმე, ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. და თუ ქეშმარიტი საბუთი არა ჰქონდესთ რა, მას თავის სამკვიდროს მამულს ვერ დაუკარგავთ. თავის სამკვიდრო მამული ამ ფარსადანსა და პანტელეიმონს უნდა მოჰბარდეს. როგორც გვიბძანებია, ასე აღასრულე. მარტის ა, ქორონიკონს უპგ.

მათის უმადლესობის ბძანებით ჩვენ, სალთხუცესმა და საგარეჯოს მოურავმა გ ი ო რ გ ი მ, ეს ბძანება ასე აღვასრულე სამართლის ძალით. და თავისი სამკვიდრო მამული და ყმა მივაბარე ტარიელიშვილს პანტელეიმონს. მაისის ლ, ქორონიკონს უპგ.

1+ვისმე.

310. არზა ლალია ხითარაშვილისა ვალის თაოგაჴე
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1785 წ. 2 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7182. დედანი. ქალალი. 21,7×16,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ძის იულონის
ჭირი ხითარაშვილის ობოლს ლალიას მოსცეს.

შემდგომად ამას მოვახსენებ: შვიდი წელიწადი არის მამაჩემი
ყიზლარს გახლავთ. იმას იქ თქვენი ყმა მკედლის შვილი
ბერუა რვა თუმნათ დაეხსნა. და ის ხომ აქ გაიხლათ. მამაჩემს დე-
დის ჩემისათვის წიგნი მოეწერა, მანდ გამოართვითო, თუ წლამდინ ვერ
მოგცეს, წლისთავს ცხრა თუმან[ი] უნდა მოგცესო. ვსთხოვე და არ
მადღევს. ასე მეუბნება¹, მანან თამასუქს არ მოიტანო, არ მოგცემო.

ღმერთი გადღეგრძელებს², ჩვენ თამასუქათ არა ვკმარვართ, ბა-
თილამის წიგნს მივცემ, რომ მოდაღე არავინა ჰყამდეს. ღმერთი გადღე-
გრძელებს, მოწყალება მოიღვეით, რომ ჩემი თეთრი მომცეს.

დედაჩემიც თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნ[ა], ისიც დასამარხა-
ვია და მეც შესანახავი გახლავართ. ღმერთი თქვენს სიმაღლეს უმეტე-
სად აღამაღლებს, მოწყალება მოიღვეით ერთის ოქმისა, რომ მებოძოს
ჩემი თეთრი. მარტის ა, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. თარხნის შვილო დათუკავ! მერე ამ არზის პატრო-
ნი ამ არზით ასე რომ ჩივის, რომელსაც ამისი თეთრი ემართოს, გა-
მოურთვი და მოეცი სამართლიანის საქმით. და თუ სიტყვა ჰქონდეს
რამე, სამართლით ელაპარაკნენ. მარტის ბ, ქორონიკონს უპგ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

¹ მეუბნევა. ² გადღეგრძელებს.

311. არზა ერასტი ამილახვიშვილისა სამართლის მიცემაჲ
პრეპლე II-ის ოქმით

1706 წ. 6 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1366. დედანი. ქალაღი. 35,3X21,4. მარცხენა კიდე
ალაგ-ალაგ მოხეულია. მხედრული. აქვე, პ. კ ა რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი ს პ ი რ ა დ
ფონდში, № 1461, რვეული 14. საბ. № 130, დატულია საბუთის პირი, რომ-
ლის მიხედვითაც აღდგენილია დედნის ხარვეზები.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ა მ ი ლ ა ხ ვ -
რ ი ს შ ვ ი ლ ს ე რ ა ს ტ ი ს .

მერმე ამღონი ხანია აქ გახლავართ და თავს გაწყენთ, სამართალი
არ მეღირსა. თქვენი ბძანება და ოქმი მიუღიდა, არ წამოვიდა, იასაულ-
საც ავათ მოპყრობოდა. იასაული აქ გახლავსთ, ეკითხოს და მოგახსენ-
ნებთ, რაც უთქვამს. ჩვენ აქ გახლდით ოთხნი მამა-შვილნი. ბეჟანის-
შვილები მიხდომოდენ; ჩემს უსინათლოს ძმას ერთი ბიჭი დაუძლოდა,
იმ ბიჭის სახლი აუკლიათ. სამი მინალთუნი და ერთი დამბაჩა წაურთმე-
ვით და თუ რამ სახლში სიღარიბე ჳქონდა, ისიც კაცებს დაეპარათ
იმის შვილებისასა.

ახლა ჩემი ერთი შვილი გავგზავნე, რომ შინ აღარავინ მყვანდ[ა]-
ს ა მ თ ა ვ ი ს ს ა რომ მისულიყო, ე გ ა ძ ე შემოპყროდა — ბეჟანის
კაცი. ცხენის რთმევა დაეწყო: „რაც ბეჟანის შვილებმა ჩემს კაცს
წაართვეს, სანამ არ მომცემენ, ცხენს არ დაგანებებო“. წაუკრავს
ჯრმაღს ხელი ეგაძესა, თავის ცხენიც დაუჭრია და ჩემი შვილის ე დ ი -
შ ე რ ი ს ა თ ვ ი ს ა ც ხელი შეუჭრია; და ხმაღს რომ რთმევა დაუ-
წყიათ, ეგაძესაც თავის ხლმით ხელი შეუჭრია. აქა გზლებით და თავის
ხლმით შეჭრიღს ხელს ჩივის. ერთი ჩემი შვილი რომ აქ გახლავთ
დაჭრიღი ბეჟანის შვილებისაგანა და მეორეც ახლა იმათ კაცს ეგაძეს
დაუჭრია.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, გადღეგრძელებთ და შვილებს გიცოცხ-
ლებთ. ერთი გზით მოგვხედე. ოთხს რასმე გთხოვთ: დაიბარეთ ისიცა,
ან ერთმანეთს გაგვარიგეთ ან სამართალი გვიყავით. და თუ დასასჯელ-
ნი ვიყვნეთ, დაგვსაჯეთ ან დასტური დაგვეცით, როგორც შოვერიგ-
ნეთ ერთმანეთს — პასუხი [ისე მივ]ცეთ; ან [არა] გვიბძანეთ, [გავ]ე-
ცლებით საღმე მაინცა, თორემ თუ ერთის გზით [არა გვე]შვე[ლა] რა,
[ამის მეტი მოთმენა აღარ შეგვიძლიან. ჩვენ აქ გახლავართ, ვჩივით,
ის იქ კაცებს გ]ვიკლ[ეებს და სხ]ვასა და სხვა [შფო]თებს შლის. [ფე-
ბერელის] იღ, ქორონიკონს [უპბ]-

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ამილახვრის შვილს მინბაშს ბეჟანს ასე უანბნეთ! მერე ამ არზით ერასტი ამილახვარის შვილი, რომ ასე გიჩივის, რას წამს ეს ჩვენი ოქმი მოგივიდეს, მაშინვე ჩამოდი და სამართალში ელაპარაკე.

თუ ჩვენ ბატონი ვართ და შენ ყმა ხარ, ხომ ახლავ ჩამოხვალ. თუ არადა შევიტყოფთ, რომ აღარა ყოფილხარ. ამდენი სისხლის ღვრა და შფოთები რა არის. ალბათ ჩამოდი და სამართალში გაუსწორდი.

და ახლა რომ ამ კაცისათვის ფხვენი სს ვენახი წაგიერთმევია, ისიც დაანებე. მაგ ვენახის დაუნებებლობაც არ იქნება. მარტის ე, ქორონიკონს უპგ.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივშობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლემ.

312. არზა მანგლელის უმის გოგონასი ხარის თაოგაზა ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1795 წ. 14 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3417. დედანი. ქალაღი. 19,5×15,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახარის არ არის.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის ვახტანგის ჭირი მანგლელის ყმას გოგონას მოსცეს[ს].

მერ[ე] ამას მოგახსენებთ: თარხნის შვილს დათუაზედ ოქმი მქონდა თქვენი, კავთისხეველთათვის ხარი უნდა გამომერთმევა და ჩემთვის მოებარებინა; და იმან არცარა ხარი გამომერთო და არცარა პასუხი მომცა. და ის ხარი კავთისხეველთ წამართვეს და [ა]რაგველებს მისცეს და იმათ ჰყავს.

და წყალობას ვითხო[ვ], ერთი მაგარი ოქმი მიბოძოთ, რომ ჩემის საქონლის პატრონი გამხადონ. ამაში დანაშაული არა მქონია რა, მართალი გამოველ და რას შემართლებიან. მარტის ი, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ბატონის შვილის ვახტანგის კეთილად სახსოვარი თარხნის-შვილო დავით!

მერე როგორც ამ ოქმში უცხადებს, ისე გაურიგე და ეგ ხარი მოაბარე. და თუ ქვეშარიტი სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენთან ელაპარაკოს[ს]. მარტის ია, ქორონიკონს უპგ.

ახლავ უნდა გაურიგო, უამისობა არ იქნება და ნურც და[ა]გდებ. გაურიგებელს. და არც იქნება მაგ კავთისხეველთ თავისი [სი]ტყვა

აქვთ, რომე არაგველთ უნდა ელაპარაკონ, ამასთან რა ხელი აქვთ. თუ სხვა სიტყვა აქვთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ.

ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტიცებ მეფის ძეობით.

თარხნის შვილო დავით! ეხლაც მოგწერე, რომ ეგ ჯარი ამ მანგლელის ყმას უნდა ყოლოდა, ამისთვის უნდა მოგეცა და მაგას სოფელი უნდა შესწეოდა და ჯარი სოფელს მიეცა. ამას ეგ ჯარი უნდა მოსცე, არასგზით მოუტეებლობა არ იქნება. თუ დაიჭერებთ და გაიგონებთ, ხომ ეს არის. და თუ არ დაიჭერებთ, მერე შეიტყობთ მაგიერი ჩვენც შეგუძლებია თუ არა. ამის მეტს აღარასფერს მოგწერ და შენი იცი. მარტის იდ, ქორონიკოსს უპგ.

ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტიცებ მეფის ძეობით.

313. არზა იოანე ჯიშხარის შვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1795 წ. 16 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1946. დედანი. ქალაღი. 34,8x10,7 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის სიმაღლის მეფის ძის გიორგის ქირი მათს მონას იოანე ჯიშხარის შვილს მომცეს.

მოგეხსენებათ! ხამხაძეებმა მთა წაგვართვეს და ამა-ზედ მრავალჯერ თქვენის სიმაღლისათვის თავი გვიწყენია. და ის კაცნი არ გვასვენებენ. ქართლსა და კახეთში მოიკითხეთ, თუ გლუხს კაცს საკუთარი მთა აქუს ვისმე; და იმათ ვისგან იშოვეს. ბიძაჩემებს უთხოვებიათ და საბალახე ურთმევიათ. ჩემს დროშიაც მრავალჯერ სა-ბალახე აგვიღია. ეს ოთხი-ხუთი წელიწადია არ გვასვენებენ, წელს ორმოცდა ოთხი ღორი მომიკლეს, ზოგი ქურდულათა და ზოგი აშკა-რათა და შესჭამეს.

ერთის ოქმის და იასაულის წყალობას ვითხოვ. თუ იმათი მამა-პაპის მამულია, ფიცით შემოუარონ და დაიფიცონ; და თუ საზ[ი]აროა და იმათ ან ბოძებიათ ან აბარიათ, მოწმე[ე]ებით შემომ[ფ]იცონ და ინებონ². ნიადაგ წელიწადს ამთენს სულს ღორს მიხოცენ; წყალობას ვითხოვ, რაც ჩემი ღორი წელს მოეკლასთ და შეეჭამოსთ, ესეც მომ-ცენ და მამულიც ფიცით გაიტანონ. თუ ფიცი ჩვენ შემოგვხვდება,

1 მეგეხსენებათ. 2 ინებონ.

ჩვენ დავიფიცავთ, რომ ჩვენი საკუთარი მამული იყოს. მარტის ივ, ქორონიკონს უპგ.

თავში

და ვით ჯან დიერის შვილო! მერე იოვანე ჯიმშერის შვილი ხამხაძეებს რომ უჩივის, ეს ხამხაძეებიც აქ ჩვენს სამართალში მაიყვანე¹ ორნივ. მარტის ივ, ქორონიკონს უპგ.

გორგი

314. არზა აღდგომელ გურდულისა ვაჟულის თაოგაჯა

ვახტანგ ზატონიშვილის ოპიით

1795 წ. ნ აპრილო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7246. დედანი. ქალაღი. 32,5×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის მეფის ძის ვახტანგის ქირი ბურღულს აღდგომელს მოსცეს.

მერე გორგი ერისთვისგან ნაბოძები მამული გვაქვს როროსა. დღევანდლამდინ არაეინ წამომდაეებია. ახლა ბედოისძეები გადმომეკიდნენ მძლავრობითა ჩემს წილს ტყეში ახოს იღებენ. წყალობის წიგნები, ოსის ჯარს დაუტყვევებია¹ პაპაჩემი ცოლშვილითა, მაშინ დაგვეკარგვია. ოთხი თაობა არის საყდარი, სასაფლაო იქ მაქვს ჩემს განაყოფებს თავისი წილი გასცილული აქეთ. თუ იმ ბედო[ი]ძეებისა ყოფილ¹ა, როცა² ჩემ¹მა განაყოფებმა გაყიდეს, ან იმათ რატომ არ წაედ¹ავენ, ან მე. ჩვენი მოურავი გახლავსთ და მთიულთ იციან, თუ მაგათი ყოფილა, მოიკითხეთ. ღმერთი განგაძლიერებს, სამართალი მაღირსეთ. მარტის კთ, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი ვახტანგ გიბძანებ მთიულეთის მოურაო ზაალ! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თუ შენ შეიძლებდღ ამისა და ბედუ[ი]ძების საქმის გარიგებას სამართლიანის საქმით მანდ მოარიგე. და თუ შენ ვერ შეიძლო ამათი გარიგება, ჩვენს სამართალში უნდა გამოგზავნო. მარამდის ჩვენ გაუსამართლებდეთ,

¹ მაიყვანო. ² რაოც.

ყადალა უნდა უყუო, რომ ერთმანერთს არა აწყენინონ რა, მშვიდობიანათ უნდა იყვნენ და იმ მამულს სამანს ზეით უსამართლოთა ნურავის მოახენევინებ. აპრილის ე, ქორონიკონს უპაღ.

ქ. სამართლამდის როგორც სამანზე უხნამთ, ისევ ისე უნდა მოხნას, სამნის გადაცილება არ იქნება. ახლავ მოარიგე ესენი. და თუ შენ ვერ მოარიგო, ჩვენთან გამოგზავნე.

ბეჰედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

315. არჯა ააააგლიშვილუგისა ახრის თაოგაჯა გიორგი ბატონიშვილის ოაშით

1706 წ. 10 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 221. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[163] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს ოთხთვალში მსახლობელს კაკაბლიშვილს გოგოასა და ივანეს.

მერე ამას მოგახსენებთ, დიახ, დიდხან მოსულია მამაჩვენი და თქვენს საფარველში გახლდით მალრანს თქვენს სახასოშია და ახლა ოთხთვალში გახლავართ. ერთი საგინაშვილია ბაგრატ, თქვენ გახლავსთ, მოგახსენებთ ჩემი ყმანი ხართო. რადგან მაგისი ყმა ვართ, რა სიტყვა გვაქვს, ბატონს სამსახური უნდა. ახლა გვეუბნება, მანდღამ აიყარენითო, ხორხელში გამოდითო.

ჩვენო ხემწიფევე, სახლით, კარით გამართული ვართ; და ერთიც ეს რომ თუ ხორხელში გამოვიდეთ დავცადებს, დავიხოცებით. ჩვენო ცოდო რას კაის უზამს. რაც ღმერთი შეგვაძლებინებს, იქილამაც ვემსახურებით, რაც ბატონყმობის რიგია. იქილამ ნუ აგვეყრით, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ნუ დავგხოცე უუამოდ ქრისტეს გულისათვის. აპრილის ი, ქორონიკონს უპაღ.

თავში

[162v] ბატონის შვილი გიორგი გიბრძანებთ საგინაშვილო ბაგრატ! მერე ამ არზით ამ შენს ყმას ასე რომ მოუხსენებია, თაობითაც შენი ყოფილა და ახლაც შენი არის. და ახლა ეს შენი ყმანი საცა დგანან, იქავ უნდა იდგნენ და როგორც მოუხსენებიათ და ბატონყმობის რიგი არის, თავის შეძლებით ბარათი გამოართვი და ისე იმსახურე წლობით, ვედარც უარს გეტყვის. აპრილის ი, ქორონიკონს უპაღ.

შენია და შენ დაგრჩა, არას კაცს საქმე იმ კაცთან არავისა აქვს,
შენი არის და შენ დაგრჩა.

**316. არჯა ჯაიხოსრო მურვანიშვილისა ხმის თაოგაჲა
ღარაჲან დედოფლის ოჲმით**

1795 წ. 14 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7852. დედანი. ქაღალდი. 31×16,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის დედოფლის ჭირი მ უ რ ვ ა -
ნის შ ვ ი ლ ს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს მოსცეს.

ჩემი ერთი კომლი კაცი ჩემს მოყვარეს როსტომ ყიფიანს
ებარა. ახლა ამ ჩემის ყმის შვილი ქოჩო ყიფიანმა და მუახ-
ლის ძმამა და ბიძაშვილებმა შიაგულიანეს და ქალი მისცეს და წიგ-
ნიც მოსცეს. — თუ ამისი მოდავე გამოჩნდეს ან დედა ან მამა და ან
ძმა, პასუხი გამცემი ჩვენ ვიყოთო. ეს რომ გიორგი ყიფიანმა
შეიტყო, თავის შვილს დაელაპარაკა, ჩემს მუახლეს თუ გავყიდი, ფას
მე ავიღებ. ახლა გიორგი აშაზე დგას, არც წიგნები გაქვსთ ჩვენიო და
არცარა მოგიციათო. რაც ამ გოგოში გადაწყვეტილი იყო და მისაცემი
ფასი მამამ აიღო, შვილმა და გოგოს ძმებმა და ბიძაშვილებმა წიგნი[ი]
დაუწერეს.

ქ. კიდევ სამართალში გვილაპარაკნია წიგნები. წიგნები იასე
მ უ რ ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს აქვს. ამ გიორგი ყიფიანმა თავისი შვილი მუახ-
ლის ძმა და ბიძაშვილი ჩამოიყვანოს და სამართალში ვილაპარაკოთ.
რაც სამართალმა მოგვცეს, ჩვენც დაეჯერდეთ და ეგენიცა. აპრილის
იბ, ქორონიკონს უბგ.

ქ. რაც მუახლესი მიუცია, ამას ქვეით წერია: ქ. ხირიმის მუარო
ერთი, ქ. სიათა თოფი ერთი, ქ. ყაუთნი* ერთი, ქ. შალი ერთი, ქ. წი-
თელი ლეინი ერთი, ქ. ერთი თოფი ნარმა.

ქ. ამ გარიგებას უკან უღალატა, დაიჭირა, რაც წა[ა]რთო, მას
ქვეით წერია, სახლიც აუკლო: ქ. ხმალი ერთი, ქ. ხანჯალი ერთი, ქ.
წელსარტყამი იარაღი ერთი, ქ. სასწრაფო ერთი, ქ. სპარისუმლე ერ-
თი, ქ. ვაზნა ერთი, წალა ერთი, სარტყელი, ქ. უღელი ხარი, ქ. ერთი
სტილი ვერცხლი.

* ყუთნი(?)

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბრძანებ ფავლენის შვილი იორამ! მერე მურვანი შვილი ქაიხოსრო თავის ყმის გამო ამგვარად რომ უჩივის, შენ უნდა ქოჩო ყიფიანს გამოუცხადო და ის თავისი კაცი იმან უნდა გაჩვენოს. ის ყიფიანის კაციც, იმის ძმები და ბიძაშვილები და ქოჩო ყიფიანი ახლავ აქ ჩვენს სამართალში უნდა გამოისტუმრო და იესე მურვანი შვილიც თავისის საბუთებით აქ უნდა გამოისტუმრო, რომ სამართალში აქ უნდა ილაპარაკონ. ეს ასე უნდა აღასრულო. აპრილის იღ, ქორონიკონს უპგ. ეს არის მტკიცე მოწერა, რომ ქოჩო ყიფიანი და იმისი ყმა გოგოს ბიძები და ძმები აქ უნდა გამოისტუმრო, ბეჭითად მოიქეც.

ბეჭედი: დედოფალი დარეჯან.

მინაწერი: ხითირბეგიშვილის წიგნი არის.

317. არზა ღავით ელიოზიძისა შვის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 27 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 676. დედანი. ქალაღი. 32X13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ქირი ელიოზიძეს დავითს მოსცეს.

მერმეთ ამას მოგახსენებთ: ნეტარად ხსენებულის ჰაპის თქვენი-საგან და ბები[ი]ს თქვენი-საგან ჩემს მამა-ჰაპას ერთი კომლი კაცი ბოძებოდა, რომ იმათი სიგელი დღეს ხელთა მაქვს. ახლა კიდევ, ღმერთმან აღიღოს თქვენი ხემწიფობა, ხელმეორედ ის სიგელი თქვენმა უმაღლესობამ და ხემწიფემ დედოფალმა კიდევ სხვა სიგელი მიბოძეთ იმ კაცისა, რომ თქვენგან და თქვენის შვილებისა და შვილის შვილებისაგან დამტკიცებული არის. მერმე ის კაცი თავისმა მოყვრებმა შემიგულთანეს და ამიყარეს. ახლა ჩემს წამოსვლას უკან იმ თავის მოყვარეს თავისთან მიუყვანია და რუსეთს სადმე ისტუმრებს.

ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მებოძო[ს], რომ საქართველოდამ არ დაიკარგოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. აპრილის კწ, ქორონიკონს უპგ.

ეს კაცი ამ თავისმა ნათესავეებმა ოსებშიაც გამიქცია და რუსეთსაც ესენი ისტუმრებენ და იმისთვის ვაწყენ თქვენს უმრავლესობას თავსა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მაჩაბელო ფარსადან! მერმე ამ არზით ამ ელიოზის შვილს დავითს ასე რომ მოუხსენებია, შენ უნდა მიხვიდე ამის კაცთან და კარგი თავლები გამოართვა, რომ არსად წავიდეს. სარწმუნო თავლები უნდა გამოართვა, რომ თუ ის აიყარა და უამისბატონოთ წავიდა სადმე, სულ იმ თავლებს გარდაბდე. აპრილის 13, ქორონიკონს უპგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

318. არზა ღავითგარეჯის წინამძღვრის თაოფოსისა გააშულის თაოგაზა ანბონ II-ის ოპით

1795 წ. 4 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 398. დედანი. ქაღალდი. 22X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახპარი ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უწმინდესობის მეფის ძის ანტონის ქირი მოსცეს თქვენს სამარადისოდ მლოცველს დავით გარეჯის წინამძღვარს თეოდოსის.

მერე ამას მოგაცხენებ უწმინდესო მეუფეო. თქვენს კელმწიფე მამას არზი მივართვი, ვანთას რაც მონასტრის მამული არის იმისი გარჩევისა; და იმისმა სიმაღლემ ოქმი მიბოძა კახეთის მდივანბეგებზე, კალაურისა და შაშვიანის მოურავზე, რომ ღვთის წინაშე გაარჩიონ, რაც მონასტრის მამული არის.

და ამას ვითხოვ თქვენის მეუფების მოწყალებისაგან: ერთი ოქმის წყალობა თქვენ გვიყავით, რომ რომელიც მონასტრის მამული არის, ღვთის წინაშე მონასტერს დაანებონ. აპრილის 10, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. უფალნო კახეთის მსაჯულნო! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, რომელიც ამისი განაჩენში ეწეროს, ღვთის წინაშე სამართლიანის საქმით გაურჩიეთ და ის მამული ამას დაანებეთ. იმისი უმაღლესობის მეფის ბრძანებაც ასრე არის, ნიშნობრივ რომელიც ეწეროს. მაისს 12, ქორონიკონს უპგ.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

1705 წ. 19 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 417. დედანი. ქალაღი. 34,2×15,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. პ-მეტრნაკლული.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ქირი მოსცეს მათს მონას ფურცელაძეს ზურაბს.

მერე ამას მოვახსენებ: ერთი კაცი მოსვლია პაპაჩემს ზურაბს. იმ კაცს პირობა მიუცია პაპიჩემისათვის ბატონყმობისა, ჩემი მოდავე არავინ არისო ხეთის მეტიო. პაპაჩემსაც სარჩო მიუცია და მამული. თქვენს მზესა ვფიცამ, დღევანდლამდინ მაგ კაცისა არც ბატონი გამიგონია და არც არავინ მოდავე გვინახამს. მაგ კაცმა დღეს საარჩო მიცა, მამულის მომატება მოიმდომა, არა მქონდა, ვერა მივეც რა.

მღივანმა! თავისი ყმა კაპანაძე შემოუყენა, მატყუა, ის ჩემი კაცი აყარა და ხეთს გაიყვანა, ერთი კაი ვენახი მისცა, ოცდაათი ძირი ნიგოზი უდგია და ერთი საკომლო მამული ექვესი წლის სითარხნე და სხვა წყალობებმაც დაჰპირდა, მღივანი ვარო და კარგათ შეგინახამო.

თუ მაგისი ყმა იყო ჩემო ხემწიფევე, აქამდინ საღ იყო, მამა მაგისი რატომ არ მედავა და ან ეგე მაგ კაცმა რატომ არა თქვა ერთხელ, თუ მაგისი ყმა იყო. ამას გარდა ორჯელ-სამჯერ ქართლი აღიწერა, ან იმათ რატომ არ უთხრა მაგისი ყმობა. თუ არადა, მძლავრობით მეჭიდება და მართმევს, ჩემო ხემწიფევე; და ნება თქვენი ასრულდეს. მაისის ით, ქორონიკონს უბგ.

თავში

ქ. ფურცელაძე ზურაბ ამ არზით ასრე რომ სჩივი, იმ კაცს ჯერ დაეხსენ, სამართალში უნდა გაიაროთ და სამართალმა როგორც გარდ[ა]გიწყვიტოსთ, იმაზედ უნდა დასდგეთ შენცა და შენი მოდავენიცა. მაისის ით, ქორონიკონს უბგ.

ქ. მღივანბეგ-ეშიკალაბაშო თეიმურაზ! რაც წიგნი ქონდესთ ან მოწამე ჰყვანდესთ, ყველა მოატანინე და მოაყვანინე და ისე ალაპარაკე. მაგ კაცს ნურავის დაარბევინებ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოხს ჭედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერ.გ.გ.ლ.ე.

1705 წ. 80 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 564. დედანი. ქალაღი. 21,3×15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ამბეტი.

ქ. ღმერთმან მათის უწმინდესობის მეფის ძის პატრიაქის ჭირი მათს მონას და ვითიშვილს ზაალს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი კაცი აწყურს გახლდათ. მის სიმაღლეს მეფეს მოვახსენე, ოქმი მიბოძა აყრისა, მიველი, დამეშალა. მასუჲან დედოფალს მოვახსენე იმისის ბძანებითა აქ ჩამოვავყვანინე. აქედამაც გამეპარა, წავიდა, აიყარა, ალავერდს ჩავიდა. თქვენს უწმინდესობას მოვახსენე ოქმი მიბოძეთ, იასაული რომ მივიდა, საყდროვანთ არ და[ა]ნებეს. იქიღამ წავიდა, ახლა რომ სოფელი ა[ა]შენეთ ახატენი გაღმა ალაზნის პირზე, იქ გავიდა. იქიღამ აქაზ უზბაშმა აღარ დამანება. მისის უწმინდესობის ბძანება მაქვს, აქიღამ კაცს გერავის დავანებებ უბძანებლათაო.

ჩემო მოწყალეუ! ზომ მოხსენდა თქვენს უწმინდესობას. უსჯულოთ ოსთ როგორ ამიკლეს. რომ ჩემს ბედობაზე აღარა გაუშვეს რა. ზუთი ტყვე დასახსნელი მყამს, სხვას მოწყალეებასაც მოველი თქვენის სიწმინდისაგან, თორემ ჩემი არ მიბოძოთ, ჩემო ხემწიფევი, ან ეკლესია[ს] რათ უნდა უსამართლო: თუ იქიღამ კაცის აყრას არ ინებებთ, ფასი მებოძოს. თუ რომ თქვენ არ ინებებთ, დასტური მიბოძეთ, იმავე ეკლესიის ყმას მივიცემ და იქავ იყოს. თქვენმა დღეგრძელობამ, ყოვლის ნივთით საქმე გაჭირვებული ვარ. ჩემი ამბავი წვრილათ რომ მოგხსენდესთ, შეგ[ე]წყალეები. ღმერთი ხემწიფეს მამასა და დედას გიციოცხლებს, მოწყალეება მოიღე ამ ჩემის ვედრებისა. მაისის კგ, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. უზბაშო აქაზ! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია. რადგან მისის უმაღლესობის მეფისა და დედოფლის ოქმიცა აქვს, ის კაცი ახლავ აუყარე ახალღიღამ და ზაალ დავითიშვილს მოაბარე; უსამართლო არც ეკლესიას უნდა და არც ჩვენა; და ეგ კაცი ახლავ აუყარე და მოაბარე. მაის[ს] ღ, ქორონიკონს უპგ.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

321. არჯა ნინია ქარუმიძისა შვის თაოგაჲ
ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 9 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1976. დედანი. დაზიანებული ქაღალდი. 33,8X
X11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჳირი ქარუმიძე ნი-
ნიას მოსცეს. მერე კურთხეულმა თუ მანიშვილმა თბილელ-
მა მარტო [ეს ერთი] კაცი დაიხსნა, ოთხი [კაცი მას] ემსახურა. ტფი-
ლელი რომ თქვენის ჳირის სანაცვლო შეიქნა, ნეტარად ხსენებული
თქვენი ძმა ანტონი კათალიკოსი და ბესარიონ მთა-
ვარეპისკოპოსი თქვენთან შუა შემოვიდნენ და წყალობა მიყა-
ვით, ბაღურაშვილი მიბოძეთ [და ორმ]ოცი წირვა მიბძანეთ და
ვაწირონე. მლუდელიც ისევ ცოცხალი გახლავსთ. ოქმი მიბოძეთ, ის
კაცი პაპუა თუ მანიშვილს ებარა, ოქმი იმას მიუტანე და
კაცი მე მამაბარა. მას აქეთ ოცდასამი წელიწადია მე მყავს და ახლა
კიკოლა თუ მანიშვილი ჳყრის თქვენის ოქმით. თქვენ კი აღა-
რა გხსოვნებიათ.

წყალობას ვითხოვ ჩემი სამკვიდრო კაცი არის და არ ამიყაროს.
ღმერთი გაგიმარჯვებს. თიბათვის ა, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ჩენი ბძანება არის თუ მანიშვილო ნიკოლაოზ! მე-
რე ამ არზით რომ ეს ნინია ქარუმიძე ჩივის ბაინდურაშვილო
(sic) ამისი ყოფილა, ამაზედ ჳელი აიღევ. უწინაც სამკვიდროთ ამისი
ყოფილა და ახლაც თავისი კაცი ამასვე უნდა დანებდეს. საქმე არავისა
აქვს. ივნისის თ, [ქორონიკონს უ]პგ.

თუ სიტყვა ჳქონდეს, სამართალში ილაპარაკოს.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივბოძს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

322. არჯა რევაჲ ფავლენიშვილისა ვალის თაოგაჲ
ღარაჯან დედოფლისა და ერეკლე II-ის ოქმებით

1786 წ. 12 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 17. საბუთი № 148. პირი. ქაღალდი. მხედ-
რული.

[151] ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჳირი მათს
მიწას ფავლენის შვილს რევაჲ [ს] მომცეს.

ჩემი სიძე ცოცხალი გახლდათ რევაზ ნაზირი, რომ თავის სახლობას [v] ერთი კომლი კაცი მისცა. ის რომ თქვენი ჭირის სანაცვლო შეიქნა¹, ჩემს დას ჰყვანდა. ჩემი დაც თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნა. სამარხი რომ არ ჰქონდა, თქვენის ოქმით მაიორს დაუგირავეთ, იმითი დავმარხეთ. ახლა ორბელიშვილები მაიორს იმ კაცს აღარ ანებებენ, არც თეთრს აძლევენ და მე მაწუხებს მაიორი.

მოგესხენებათ ორი ძმა თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქნენ, ყმა და მამული გაყვიდე, იმითი დავმარხე, ვალიც დამედო. ამ წყალობას ვითხოვ: როგორც ერთის თავადისშვილის ცოლს სამარხი მისცემოდეს, იმასაც ებოძოს, რომ მკვდარი არის და საცოდავი, ან ისიც კაცი უბოძოთ, ან თეთრი მიეცე[ს] იმ მკვდარს. ახლაც კიდევ მისმა უმალღესობამ ბძანა, რომ სამართალი თქვენ გვიბოძეთ, თიბათვის ზ, ქორონიკონს [152] უპგ.

თავში

ფალვენიშვილო რევაზ! შენის დის სამარხის გაპო ამ არზით სამართალს რომ იფხოვ, იმ უამად ჩვენ ეს შევიძელით, რომ ის ერთი კვამლი კაცი ათ თუმნათ ჩვენის შეტყობითა და სიტყვით დაგირავდა, რომ სამარხისა სხვა ილაჯი არა ჰქონდათ. და რადგან ეს საქმე მისის უმალღესობისაგან გასამართლებული არის, მისს უმალღესობასაც მოახსენე და რომელიც სამართლით პასუხის ბოძება იქნება, მისის უმალღესობისაგან გარდაწყვეტით გებრძანება შენის დის სამარხის მოცემისა. ივნისის ზ, ქორონიკონს უპგ.

[152] ჩვენი ბძანება არც ორბელიშვილებო! მერე ამ კაცის გასყიდვა თუ არ გინდათ, თავისი თეთრი მოეცით და კაცი თქვენი იქნება. და თუ თეთრს არ მოსცემთ, ეს თავისი გირაო კაცი მაიორს დარჩება, თუ [უ]ნდა, გაპყიდის და თუ უნდა, თითონ იყოლიებს. ივნისის იბ, ქორონიკონს უპგ. ალბათ, ალბათ.

¹+ შეიქნა.

1705 წ. 27 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 408. დედანი. 21,4X14 სმ. ქალაღი. მხედრული. გან-
 კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი გაბრიელ მაი-
 ორს მომცეს. მერმე ამას მოვასხენებ: ფალვენის შვილმა
 რევაზმა ორბელის შვილის კაცები დამაგირაჲა¹. მერე თქვენ
 მოგხსენდათ და ოქმი გებძანათ — ან უნდა თეთრი მისცენ თავისიო
 და ან კაცნი უნდა დაქნებონო. ახლა არც ჩემს თეთრს მაძლევენ და
 არც კაცებს მანებებენ, ისევ თავ[ი]ან[თ] დავთარსა და ლაშქარში ჰყავთ
 და მე რას მარგებენ. ან ჩემი თეთრი მამცენ და ან კაცნი დამანებონ,
 რომ ან გავყიდი და ან მე ვიმსახურებ.

ერთი ამის განაჩენის წყალობა მოიღვეით და დასაულისა, რომ ან
 თეთრის პატრონი გახადონ და ან ხელი აიღონ იმ კაცებზედ. ნურცარა
 ლაშქართან აქეთ საქმე და ნურცარა სხვაფრივ; დამანებონ, მე ვიმსა-
 ხურო. ივნისის ით, ქორონიკონს უპგ.

თავში

ქ. ორბელის ჯალაბო! შენს შვილებს ხომ არ შეუძლიანთ ლაპა-
 რაკი და შენ უნდა ამისი პასუხი მოსცე. ამას ხომ ვერ იტყვი, რომ არც
 თავისი თეთრი მოსცე და არც კაცი დაანებო. ამით მესამე ოქმი მოგვი-
 წერია. ახლაც ამას გწერთ, ამ ერთს თვეზედ თეთრი უნდა მოსცე. და
 თუ ერთს თვეზედ თეთრს არ მოსცემ, კაცი უნდა დაანებო. უამისობა
 არ იქნება. ამ ორში ერთი უნდა ჰქნა — ან თეთრი მოსცე და ან კაცი
 დაანებო. ივნისის კწ, ქორონიკონს უპგ.

ბეჰელი: ქნარს მიემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
 გრეკლე.

¹ დამაგარაჲა.

324. არზა იასა გოგიბედაშვილისა ღალის თაოგაზა
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1785 წ. 21 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8757. დედანი. ქალაღი. 20,5×15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის გიორგინ კირი-
თქუენს მონას გოგიბედაშვილს იასეს მოსცეს.

ამას წინად ხანებში ამიღბარ საღთხუცესი და ჯავახიშეალი¹ ურ-
წყავ მამულზედ ჩვენ გვედავებოდნენ. თქვენის წყალობითს სამარ-
თალში ვილაპარაკეთ, ფიცი და[ა]დვეს, ვერ დაიფიცეს. ის მამულია
სამართლით მე დამრჩა.

ახლა იმ მამულში ჯირნახული გახლავსთ. ამდენი თქვენი წყალობა
იყოს, ერთი ოქმი და ამიღბარ ციციშვილი იასაულათ მი-
ბოძოთ, რომ ის ურწყავი მამულის ღალა ჩემთვის ავიღო. ღმერთი
გადღეგრძელებს, ამისი მოწყალება მადირსეთ. თიბათვის კა, ქორონი-
კონს უპგ.

თავში

ქ. ბატონის შვილის გიორგის სიკეთით სახსოვარო ამი-
ღბარ ციციშვილო, მერე ამ არზით ეს გოგიბედაშვილი ასე რომ ჩი-
ვის, ეს თავისი მამულის ღალა შენ უნდა აქართო და მოსცე. და თუ
რამ სიტყვა აქვს ვისმე², სამართალში ალაპარაკე. ივნისის კა, ქორო-

ნიკონს უპგ.

გიორგი

325. არზა გიორგი თარხნისა მამულის თაოგაზა
ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 28 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3260. დედანი. ქალაღი. 21×10,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ღემწიფის კირი თარხანს გიორგის
მოსცეს. ჩემო ხემწიფევ, ჩემი მოხსენება ეს არის: რაც ან ჯორას-
შვილს ან კარგალეთელს დეკანოზს და ან იმის ძმას წმინ-

¹ ჯახახიშვილი.

² + და.

დის ევსტათის მამული უყიდათ, ის ძირს უნდა დადგან; ეკლესიის მამულის სყიდვა არ იქნება.

ერთის ოქმის და იასაულის წყალობას ვითხოვ, რომ ვისაც უყი-
დია, ისევ ეკლესიას დაუდგას. უწინ ჩემს ჯ ვ ა რ ა ს შ ვ ი ლ ს დავა-
დებინებ ნასყიდს მამულს. მასუკან სხვებმა დადგან. თიბათვის კბ, ქო-
რონიკონს უბგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მ ა ლ ა ლ ა ს შ ვ ი ლ ო ი ა კ ო ბ! მერმე ამ
არზით რომ ასე მოუხსენებია, ახლავ უნდა ერთაწმინდას მიხვი-
დე: ვისაც ერთაწმინდის მამული უყიდნიათ, ან ჯორაშვილს, ან დეკა-
ნოზს, ან დეკანოზის ძმას და კიდევ სხვათ, ახლავ კელი უნდა აუმარ-
თო და წმინდა ევსტათისთვის დასდვა. და ვისაც სამართლიანი სიტყვა
ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ. და რომელთაც მიუყიდნიათ, პასუხს
იმას გავაცემინებთ. ივნისის კგ. ქორონიკონს უბგ.

ქ. ვინცავინ წმინდის ევსტათის შეწირულნი კაცნი არიან, იმათ
უნდა ექიროსთ, სხვათ საქმე არავისა აქეს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლემ.

326. არზა მოსა გუგულაშვილისა ვაშლის თამაგაჲ

ანბონ II-ის ოქმით

1705 წ. 1 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1801. დედანი. ქალაღი. 21,5×17,8 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან უწმინდესის პატრიარხის მეფის ძის ჳირი მოსცეს
თქვენს ყმას გ უ გ უ ლ ა შ ვ ი ლ ს მ ო ს ე ს.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემო ხელმწიფევ, მამა და ბიძა რომ ღა-
მეკარგა მე. დიახ, პატარა დავრჩი, ბიძაჩემ[მა] პეტრემ გამზარდა
და შვილათ ამიყვანა. თავისი სამკვიდრო მამულზედ ხელი აიღო ჩე-
მის გულისათვის, ეგ ერთის ბიჳის მეტი არა მყავს რაო, ამას აზნაურის
ხელში არ ჩავაგდებ და საგინებელს საქმეს არ დავაგდებო. ადგა სა-
ცნობელმა ბიძაჩემ[მა] გამოვიდა კათალიკოზის ყმათ გახლ[ა], მრავა-
ლი დახ[ა]რჯა და ის მამული ჩემის გულისათვის იშო[ვა].

ღმერთია მოწამე, რომ ჳერ შვილი არა ყვანდა ჩემს მეტი. თვრა-
მეტის წლისა ვიყავი, რომ მასუკან მამაჩემი და ბიძაჩემი მოვიდა.
ტყვეობილამ, იყიდეს მამული თუ წყალობათაც იქრთამეს, ყველაში
ვეწერე.

ახლა ბიძაჩემები და მამაჩემი იყრებთან და არც ბიძის ჩემის ნა-
შოვნს მამულში მიღებენ წილსა და არც ნასყიდში, რომ ის კაცი ჩემ-
თვის ქირანახულობდა და ჩემთვის ირჯებოდა, რომ შეილი არა ყვან-
და. ახლა ასე გა[ა]გდებენ.

ღმერთი ვაღლეგრებებს, უწილოთ ნუ დამაგდებთ, ეგება მამა-
ჩემ[მ]ა მეც გამამაგდოს. რით ვიცხოვრო?

თქვენს საღლეგძელოთ, თქვენის ძმების საღლეგძელოთ ერთის
ოქმის წყალობა მიყავით, ან ბიძაჩემ[მ]ა რომ მამული იშოვა ჩემთვის,
ან იმაში დამიდონ წილი ან ნასყიდობაში.

თავში

საღთსუცესო ამილბარ და მეტეხის მოურავო იოვანე! ამ
არზით ასე რომ მოუხსენებია, ეს გუგულაშვილები თქვენთან მი[ი]ყვან-
ნეთ და ღვთის წინაშე რასაც ნასყიდობას ჩიოდეს და ან შემატებულს
მამულეებსა და საქონელს, რაც ერგებოდეს, ამას თავისი წილი მოეციეთ.
ეს ასე უნდა აღასრულოთ. მარიამობის ა, ქორონიკონს უბგ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

327. არზა მარსტი ჩოლაძაშვილისა შვა-მამულის თაოგაჲ

მრეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 5 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10466. დედანი. ქალაღი. 30X13,5 სმ. მარცხე-
ნა ზემო კუთხე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმა-
რია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს ჩოლაძა-
შვილს ერასტის.

მერე ამას მოგახსენებთ ჩემო ხემწიფევ, ხუთი წელიწადი არის,
რომ ვრივი და თავს გაწყენთ, მაგრამ ჩემის ცოდვით სამართალი არ მე-
ღირსა. ახლა ინებეთ ჩვენი ლაპარაკი, მაგრამ ჩემის უბედურობით არც
ახლა მოხდა. გოგიაც სამსახურზედ გაისტუმრეთ და იმისის მიზეზით
ღარჩა ჩვენი საჩივარი.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ, რომ მატანიდამ ორი მსახური მი-
ბოძოთ, მანამდინ ვილაპარაკებთ და გავშველდებით. ხუთი წელიწადი
არის, რომ მე მატანიდამ არაფერი არა ვიცი რა, ვეფხისციხეს
გახლავარ. და ეს მსახურები მაინც მებოძოს ტერტერაშვილი
და იმისი სახლისკაცი.

წყალობას ვითხოვთ. ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ეს მსახურებიც მებოძოს და ჩემი წილი საბალახეც. ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ჩემ[მა] სახლის კაცებმა ამ ჩემს მსახურებს წუხება არ დააწყებინონ. ქრისტიშობისთვის გ, ქორონიკონს უპგ.

თავში

[ქ. ჩვენი ბძა]ნება არის [ბატონი]შვილო და ვ ი თ! მერმე შენ უნდა მიხვიდე ამის სახლის კაცებთან და რომელნიც კაცნი მსახურათ უთხოვნია ამას, ის კაცნი გამოართო და [ა]ხლო. დეკენბრის ე, ქორონიკონს უპგ. და თავისი წილი საბალახეც გამოურთვი და მოეც.

თუ სიტყვ[ა] აქვსთ, ჩვენ მოგვახსენონ. თუ სამართლია[ნი] სიტყვა არა აქვსთ... [დაა]ნებე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჰმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

328. არზა პატრე ლარაქისა სახლუბის თაოგაჲი პრეკლე II-ის ოქმით

1705 წ. 6 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1449. საბ. № 511. პირი. ქალაღი. მხედრული. საბუთის მეორე პირი დაცულია იქვე, ფ. 1450. დავთარი № 10, საბუთი № 133.

ქ. ღმერთმან ბედნიერჩს კელმწიფის ჳირი მათს მონას ლ ა რ ა ძ ი ს შვილს პ ე ტ რ ე ს მოსცეს.

მერე ჩვენო კელმწიფეც, ღმრთით, თქვენის დოვლათით და ჩვენის გარჯილობით ქალაქს ჩვენის საყდრის გალავანში ზოგიერთი სახლები მოვარჩინეთ, თორმეტი დღე მშვივრები ორნი ძმანი ოთხი-ხუთის კაცით იმ სახლების ყარაულნი და ცეცხლის მქრობელნი გახლდით.

ახლა ზოგიერთნი ჩვენნი მტერნი და მეშურნენი იქ დგომას თურმე ცდილობენ ძალით და უსამართლობით. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ობლებს ამისთანა უსამართლობა ნუ დაგვემართება. ერთი ოქმის წყალობა მოიღვეით, რომ არც სადგომლად და არც საძალოდ კელი არავის ჰქონდეს. ჩვენი სისხლი და ძვლები იმ ეკლესიაში და სახლებში ჩაბნეული გვაქვს და უსამართლოს ნურავის ახმარებინებთ თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ.

თავში

ქ. ანდრია გაბაშვილო! ამ ლარაძის სახლებში, რადგანც შენც მანდა ხარ, ნურავის დააყენებ მოძალედ; ეის რა საქმე აქვს, თვითონ მოუნდება, თავისი სახლია. დეკენბერს ვ, ქორონიკონს უზგ-

ერეკლე

329. არჯა ზაჯა თარხნიშვილისა შვის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10006. დედანი. ქაღალდი. 20,3×12,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მათს მონას თარხ-ნის შვილს ზაჯას მოსცეს.

მერე ჩემო ჯელმწიფევე, ჩემს საკუთარს ერთი კომლ კაცზე თარხნიანი მედავებოდნენ, ვილაპარაკეთ და სამართლით მევე დამნებდა რომლის განაჩენი თქვენის სიმაღლისაგან დამტკიცებული არის. ბეცია მაცკელი აილო, გლახამაც და თარხანმაცა. თუ ინებებთ, თარხანი აქ გახლავსთ, იმას ჰკითხეთ თუ ტყუილი მომესხენებინოს. ახლა ძალითა და უსამართლოებით სოლომან მეითარო წამომედავა და აღარ მანებებს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს ერთი ოქმი მებოძოს, ის კაცი მევე მყვანდეს. და თუ მეითარს სოლომანს სიტყვა აქვს, თქვენ მოგახსენოსთ. სამართალში ვილაპარაკოთ და სამართალი თუ მისცემს, რაღა სიტყვა შექნება. გვედრები სამართლამდინ ის კაცი მევე მყვანდეს, ოქმი მებოძოს რომ ძალით არ წამართოს. დეკემბერს ზ, ქორონიკონს უზგ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თეიმურაზ ჯავახიშვილო! ეს კაცი ამ თარხნიშვილს მოაბარე. და თუ სოლომან თარხნიშვილს სიტყვა აქვს რამე, მასუკან ჩვენ მოგვახსენოს, კაცი კი იმას მოაბარე. დეკენბერის ზ, ქორონიკონს უზგ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით შიკობის ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

330. არჯა მირჯა სირბილაძისა ლაზირავეზის თაოგაჯე
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1785 წ. 11 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 1. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[1] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის იულონის ჭირი
მოსცეს მათს მონ[ას] სირბილაძე მირჯას.

მერე თქვენგან ოქმი მებოძა გირაოებ[ისა], მაგრამ იმით არავინ
ღამიგირაე[ა], მარტო შენ რად გვინდიხარო, შეილებიც გამოაცხადე
და დაგიგირაეებთო. ახლა ამას გევედრები, რომ ერთი ოქმი მებოძოს,
შეილებიც შიგ გამამიცხადდეს, რომ თეთრი მამცენ და თქვენის ღოჯ-
ღათით თავი დავინსნა. როდესაც ღმერთი შემადღებინებს, ისეც თქვენს
მონებას ქვეშე შევიქნა. ქრისტიშობის ი, ქორონიკონს უჯგ.

თავში

ბატონიშვილი იულონ გიბძანებთ ამ არჯის პატრონო!
შეილებითა და თავით უნდა დაგირ[ა]ვდე და ეგ თეთრი იშოვო. ოდე-
საც ღმერთი შაგვაძღებინებს, მეც შამოგეწევი დ[ა] ღვთის ჭოწყა-
ღებით უნდა გარდავიხადოთ. ქრისტიშობისთვის ია, ქორონიკონს უჯგ.
და თავი უნდა დაიხსნა.

331. არჯა ივანე აფხაზიშვილისა ყმის თაოგაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1785 წ. 28 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 19. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[12] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს აფხაზი-
შვილს ივანეს.

ერთი ჩემი ყმის შვილი გავზარდე პატარა და გამექცა, შილდა-
ში მისულა.

წყალობას ვითხოვ, ერთის ოქმის და იასაულის წყალობა მიყოთ,
რომ ჩემი ბიჭი მამაბარონ. თუ სიტყვა ქონდესთ, თქვენ მოგახსენონ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის პაატა ჰაეჰაეაძე! მერე ამ არზის პატრონის ბიჭი თავის ბიძას რომ წაუყვანია, ახლავ გამოურთვი და მოაბარე, არ დამალოს, უნდა მოაცემინო. დეკემბერს კგ, ქორონიკონს

უპგ.

332. არზა ხაფლანიშვილისა სამართლის მიცემაზე

მრეკლე II-სადმი

1798—1795 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3. რვეული. 22,3×17,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორწერტილი. ხელნაწერის უშ და 3 წარმოდგენილია უე და ვი-ეთი. საბუთი უთაროა. ქალაღის ქვირნიშანი 1793 წელს უჩვენებს. ხელნაწერი საბუთის პირს წარმოადგენს.

[1] ღმერთმან უმაღლესის კელმწიფის ჰირი ყაფლანის შვილებს ვახტანგს, ზაალს, იმისს შვილებს და ლუარსაბს მოგვცეს!

ამას მოვახსენებთ ჩვენს ყოვლად მოწყალე კელმწიფეს.

1*. დავით სარდალს სამოცის წლისა ყმისა და მამულის გამოსავალსა ვთხოვთ, ამის მიზეზისათვის: ერასტი მდივანბეგი რომ მიცვლილა, შემდგომად სახლისკაცებს ქაიხოსრო სარდლისათვის მიუციათ თავეთი სახლის ბატონობა, ყმა და მამული, აშენებული და გამდიდრებული საყაფლანისშვილო. წელიწადი არ გამოსულა, ამ სახლის ბატონმა საერთო სოფლები ჩამოართვა და სახლისკაცები შიგ ადარ გაატარა. მამაჩემი მიიკრა და მამულში იმას ამოქმედებდა.

მერე სახლისკაცები მოვიდნენ და მამა ჩემს უთხრეს: ამდონი სული რომ გამოგვრეკა მამული, შენ ერთი ხარ და შენ უფრო მოგერეა. მოდი და ჩვენ ერთობა გვიყავ და ძმობა, ფაშასთან უჩივლოთ, ჩვენს მამულს უსამართლოდ ძმისაგან დაჯაბნით ნუ წავერთმევთ.

მამაჩემსაც ჰკვამ გაუჭრა და სახლისკაცებს გაუერთდა. ჩამოვიდნენ ქალაქსა და ფაშასთან ჩივილს უპირებდენ. ერთათ შეიყარნენ და დემეტრე ეშიკაღასბაში მაჰმადბეგს მოციქულად მიუგზავნეს, ჰრთამს დაჰპირდნენ, მამულს ნუ წაართმევენებ ჩვენს ძმასაო.

მაჰმადბეგ ქაიხოსრო სარდლისა დიდი მეგობარი იყო და ჰამფალა.

* ტექსტი მუხლუბად გაკვეთილი არ არის.

მაჰმადბეგ დიდად გაუწყრა დემეტრე ეშიალაბაშსა, თქვენ ქაიხოსრო ბეგს როგორ უჩივითო, წადი, ყაფლანიანთ ასე უთხარ, ხვალ ყველას დაგიჭერო.

ეს ამბავი ეშიალასბაშმა სახლისკაცებს მოუტანა, რასა[v]კვირველია, შეწუხდებოდნენ.

ქაიხოსრო სარდალმა, მაჰმადბეგის შემწეობით, სხვა სახლისკაცები კი აღარ დააჭერინა და მამა ჩემი დააჭერინა, ამ მიზეზითა, რომ მაშინ მამულში ვასაქმებდიო, და დემეტრეს კელით ორი ათასი ყურუში და ერთი ალმასის ბეჭედი ფაშას მოვართვიო. მამა ჩემი აღარ გაიკითხეს, ორი ათასი ყურუში და ათასი ყურუშიც ბეჭდის ფასად — ეს სამი ათასი ყურუში წაართვეს.

სახლისკაცები რომ დაჰფანტა და მამაჩემს ეს შარი მოუგონა, მასუკან მოიყვანა ტერ-შიმშიონაშვილი მოსესა და საყაფლანისშვილო და საბარათასშვილო იმას დააქეცივნა. იმისი მნახავი და გამგონი ბევრნი გახლავან.

წელიწადი არ გამოვიდა, საუფლისწულოებიც წაართვა ყველას სახლისკაცებსა. ეშიალაბაში ხომ თქვენს საფარველს ქვეშ ცხოვრობდა, სხვანი ეყარნენ დმანისის ციხეში. უყმო, უმამულო და უსარჩოო.

პაპუნა მზეჭაბუკის მამას ერთი გაკეთებული ყმა ჰყუანდა, თავისი საუფლისწულო, ბატონყმობის რიგით ვერ მივიდოდა ქაიხოსრო სარდლის შიშითა. მოწყალეების სათხოვნელად მივიდა, სოფელში არ შეუშვეს, ქვითა და ლოდით გააგდეს: სარდალი შეგვიტყობს და ავეიკლებსო, შენ რომ აქ პური გაჭამოთო.

მამა ჩვენს კი ვერ წაართვა საუფლისწულო ვერც ოსმალობასა და ვერც ყიზილბაშობაში, ამ მიზეზით, რომ კარზედ მეგობრები ჰყვანდნენ.

მამაჩემმა საუფლისწულოს ნაკლებობაზედ უჩივლა ისაყფაშასთან სარდალსა: ფაშისა და უსუფბეგის ბრძანება მიუტანა, შვიდის სოფლის ნუსხა მისცა, ეს უნდა დამიღვა ჩემს საუფლისწულოზედაო.

იმ ბრძანების შიშით მაშინვე აიღო ის შვიდი სოფელი და მამაჩემს მოსცა იმ წიგნის ძალითა, რომელიც თქვენს ბედნიერს ყურს მრავალჯერ მოუსმენია, [2] ახლაც მზასა მაქვს აქა.

მოწყალევე კელმწიფევე! ეს ჭავრი მკლავს: მამა ჩემმა უსუფბეგის ბრძანებით შვიდი სოფელი გამოართო პაპა მაგისს, და მე ერთი მეცხვარე ვერ დამიხსნია მაგის კელიდამ თქვენისთანა მალლის კელმწიფის ბრძანებით.

ეს კმარა საჩივრად. მაგრამ, რადგან მართლმადიდებელი და მოსამართლე კელმწიფე ბძანდებით, მონისაგან ყველა უნდა მოგხსენდეს ჩვენი საჩივარი.

2. რამდენსამე ხანს უკან ოსმალო წავიდა და ყიზილბაში მოვიდა. ვერც მაშინ წაართვა საუფლისწულო მამაჩემსა. ამ მიზეზითა: ნადირშა რომ ქალაქში მობძანდა, ორასი ნოქარი სთხოვა სომხით-საბარათაშვილოსა; ის მამაჩემს ნადირშამ მოაბარა, თვითან წაბძანდა, და სეფიხან სარდალი აქ სარდლად დაადლო. სეფიხან სარდალმა მამაჩემი დიდათ მიიჩნია, ეშიკაღაბაშობა მოუტანინა ნადირშადამა, რომოცდაათის თუმნის ჯამაგირით. მას უკან საერისთო დაიჭირა და ისიც მამაჩემს მიაბარა..

მერე მამაჩემმა თქვენი ჭირი წაილო. ჩვენ წვრილები დავრჩით. მოგვეყო კელი, მე და ჩემი ორი პატარა ძმა დაგვიჭირა და იმან ყულიხანს მიგვეცა დასახოცლად. ყაფლანმა გაასწრა და დისტანში ნადირშასთან წავიდა. ამ მიზეზით იმანყულიხანმა ჩვენ ვეღარ დაგვხოცა და გაგვიშვა.

მემრე დმანისს გვიღალატა, ოთხნი ძმანი ერთათ დაგვიჭირა. ღმერთმან შეგვიბრალა, სანამ ჩვენ მოგვახსემდა, იმანყულიხან გამოცვალა, ყოჯახან მოვიდა. მე და ყაფლან კელხუნდით ჩამოგვასხა და ჩემი წვრილი ძმები ილლით დაჰყვანდათ, დასახოცლათ ყოჯახანთან მიგვასხა. ყოჯახანმა შეიტყო, რომ შურით ვიყავით იმისგან დაქერილნი. ჩვენ კელხუნდი აგვეყარა, გაგვიშვა და ის დატუქსა. და უბძანა: ამათ თავეთი მამული უნდა მისცეო. იმისის ბძანების ძალით ჩვენ ჩვენს მამულში მივედით.

მასუკან მოვიდნენ ორნი მამა-შვილნი ქვეშის ციხეში. ჩვენ დმანისს ვახლდით. გამოგვისია რევაზ და ოთხნი ძმანი კიდევ დაგვიჭირა. იქამად ყოჯახან აღარ იყო, ალიხან იყო ქალაქში ბეგლარბეგათ. მოგვი[ვ]ყვანა და ოთხნივე ძმანი იმას მიგვეცა დასახოცლად. დმანისიღამ რომ ქვეშს ჩამოგვასხა, იქ ერთი თვე მეტი შეგვინახა.

გუდელისის ნახევარი და ტაბახმელის მეოთხედი ჩვენი ნასყიდი იყო და ერთი საკომლო ხრამში ანდრის ჰქონდა ნასყიდი. ეს სამივე სიგელი პატრონისაგან მიცემული მიგვატანინა და ჩვენც სიგელი დაგვაწერიანა და გამოგვართვა. რა ილაჯი გქონდა? ქვეშის კლდეზედ გადაყრას გვიპირებდა.

მასუკან ალიხანს მიგვეცა ოთხნივე ძმანი დასახოცლად. ალიხანმა ის ორი ჩემი წვრილი ძმები კი გაუშვა. დიად, წვრილები იყვნენ და ჩვენ ორნი ძმანი მოედანზედ გამოგვასხეს დასახოცლად. იაჰიაბეგზედ რომ გამოგეზავნა ნადირშას გორის! ციხისა და ყორჩაყალის ასაშენებლად, ის იაჰიაბეგ რიზაყულიმირზის სოლ-

ბათიასაულოლი იყო, ერთის ბატონის ყმანი ვიყავით და ჩემი მეგობარი იყო. საწყალობელმა დედაჩემმაც იცოდა იმისი და ჩემი მეგობრობა: მიჭრილიყ[ო] და მუხლს მოხვეოდა: მიშველე, შვილებს მიხოცენ, უსამართლოდაო.

მაშინვე იაჰიბეგ წასულიყო და ალიხანისათვის ეთქვა: ოროლს თავადის შვილს რათა ჰხოც უსამართლოდაო? არ გიჯობსო. იმის შიშითა და ხატრით გაგვიშვა, აღარ დაგვხოცა.

მერე ალიხანმა სოლბათიასაულათ დამაყენა მე და მწყალობდა. გახლდა თორმეტი დღე. რასაკვირველია, სარდლის შიშით მამულში ვეღარ მივიდოდით.

მერმე ჩემმა ღმამ მითხრა: რა ექნათ, ზაალ, რომ ამ კაცმა საუკუნოდ ჩვენის სამკვიდროს მამულიდამ გამოგვყარაო? მე უთხარ, დასტური მამეც, ნასრულამირზა შირვანს არის, ალიხანს გვეპარები და იმასთან ჩავალ-მეთქი, კელი მამიმართვა.

ორის მსახურით გავეპარე და ჩაველ, ნასრულა მირზასთან მიველ ურდოში. და ბაბახან იმასთან ყულებში პირველი იყო, მიველ და იმის კარავში ჩამოვხე. მივიდა და მირზას მოახსენა, რიზაყულიმირზის ყული ზაალ გლხებიათ აქაო. ნასრულა [3] მირზა კარგათ მიცნობდა. მაშინვე დავეძახნე, მიმიყვანა, მოწყალების თვალთ მამხედა და დიდ ხანს მელაპარაკა; მერმე ბაბახანს მიმბარა.

მეორეს დღეს ბაბახანის პირით ებძანა, ჩემთან დადექო და მოჰბათს გიზამთო. მე მოვახსენე, ცოლშვილის პატრონი ვარ და არ შემიძლიან დგომა მეთქი.

ებძანა, მაშ შენი მათლაბი მოგვახსენეო. მოვახსენე, მამული მაქვს წართმეული და მამის სახელო ეშოკალაბაშობა. მამულისა რაყამი მიბოძა ალიხანზედ; თავისი მამული გამოუერთვი და მოეცო; და სახელოსი ასე ებრძანა, უმამოთ სახელოს ვერ გავსცემო. წადი მამაჩემთან. მირზა მეთიხანს მიგიწერო, შენს საქმეს ის კარგა გამართავსო.

მუსაბეგ იყო თალიში, კარგი, პატროსანი, კაცი, მამისაგან ლალათ ჰყვანდა მიცემული, იმას უბრძანა: მირზა მეთიხანს ჩემ მაგიერ მისწერეო — ეს ჩემის ძმის მირზაყულიმირზის ყული არისო, და ამისი საქმე შენ გამართე კარგათაო.

თქვენმა სიმაღლემ, ცხვირმოჭრილი რომ ჩაიყვანეთ და მიჰგვარეთ, ეს ამბები მასუკან იყო.

იმ ჟამად მე რომ იქ გახლდი, მაჰმად უსეინბეგ იედოგარაშვილი გამოგზავნილი იყო მირზასთან ნეტარხსენებულის ბატონისაგანა.

იმ ჟამად რაყამი მიბოძა, ინამი და ხალათიც მიბოძა და გამისტუმრა თავის მამასთანა. მე და მაჰმად უსეინბეგ განჯამდინ ერთათ

მოვედრთ. ის რაყამი და ზოგიერთი რამ ჩემს ძმას გამოუგზავნე მამად უსეინბეგის კელითა.

და ნადირშასთან წავედი. ნადირშა ბაღდადიდამ დაბრუნებულიყო და აჰმადანს აქედამ შევეყარე. მიველ, მეთიხან ვნახე და რაც მათლაბი მქონდა, ყველა აღმისრულა.

ალიხანმა ა[v]ლარ მომეკითხა. და რევაზ სარდალი თურმე გულით მეძებდა და მკითხულობდა: დმანისს მიკითხევდა, ეტყოდნენ ქალაქს არისო, და ქალაქს მიკითხევდა, ეტყოდნენ დმანისს არისო. მივიდა დმანისს, მიკითხა, რომ არ ვიყავ იქა, გული დააჭერა, რომ ქართლში აღარ ვიყავ. მაშინვე პაპუა გერმანოზის შვილი გაოსტუმრა, ალიხან სარდალს მისწერა: ზაალ გაიქცა სეფი მერზასთან ყარსსა, ყაფლან დაიჭირე, თორემ ეგეც გაიქცევაო. შუალამისას მოსულიყო და ალიხანისათვის არზა მიერთმია. ალიხანს ეთქვა: გათენდება და დავიჭერ ყაფლანსაო.

გათენდა, ყაფლან მოაყვანინა, კკითხა: ზაალ სად არისო? მოახსენა: თავის ბატონთან წავიდაო. კკითხა: ვინ არისი იმის ბატონიო. მოახსენა: ნასრულა მირზააო. უბძანა: სტყუიო. მერე მოიტანა ნასრულა მირზას რაყამი და მიართვა. სხვა ველარა თქვა რა. თუ კი ნასრულა მირზასთან მივიდა, რატომ არ შემატყობინა, რომ მართებულად გამესტუმრებინაო.

3. ახლა ეს მოხსენდეს მათს ჰიმალღეს, ელიზბარ ასე მო[ა]კულე-ვინა: სახლისკაცებსა სიგლახაკით ილაჯი გაუწყდათ. იმ ყამად გივი ამილახვარიც უკუდგა. დიამბეგის შვილები გივი ამილახვარის მოყურები იყვნენ. ვახტანგ ელიზბარის ძმა, სულხან და დავით, იმის ბიძაშვილები, გაიქცნენ და გივის ამილახვართან წავიდნენ.

ორს ოსმალს ორი საპალნე მიჰქონდათ ყარსსა, წინ შეეყარნენ; ის ერთი მოკლეს, ენდრო ექ გაყარეს. ის ორი ხარი წაიყვანეს, წავიდნენ და გივს ამილახვართან მივიდნენ.

ის, რომელიც ოსმალთა გარდაჩა, წავიდა დაღისტანში, ყეენთან მივიდა და მოახსენა. ყეენმა ფათალიბეგ ბეგზადა იასაულად მოსცა და [4] ქაიხოსრო სარდალს რაყამი მოსწერა: ეს შენს ქვეყანაში მომხდარაო და პასუხი უნდა მისცეთო. რაყამი მოუტანა ქაიხოსრო სარდალსა. ქაიხოსრო სარდალმა ელიზბარ მისცა კელში, ამისი ძმა და ბიძაშვილები არიან მაგ საქმის მქნელნიო.

ელიზბარმა ეს პასუხი მისცა: ყმა შენ გიჭირავს და მამული, მე საილამ მივსცე, აიღე და ჩვენის მამულიდამ მიეცო.

ეს სიტყვა ქაიხოსრო სარდალმა, დიად, შორს დაიჭირა და კიდეც იმას მიუსია. ამაში ის იასაული, დიად, მოიმღურეს ორთავე.

ამ უამად ნადირშას ქართველები დაებარებინა დაღისტანში, სხვა ილაჯი არა ჰქონდა და ელიზბარც ამათ გაჰყვა.

ამაში იმანყულიხანს პირობა გამოართო ქაიხოსრო სარდალმა: მე რომ წავიდე, ყაფლან და ზაალ დაიჭირე და დახოცეო. რომ წავიდნენ, ყაფლან კი დაიჭირა; და მე გავეჰქეც და ამათ განჯას მივეწიე.

ქაიხოსრო სარდალმა რომ მნახა, დიდათ ეწყინა და შეწუხდა. მაშინვე მოსწერა იმანყულიხანს: ყაფლანს ნურას ერჩი, გაუშვიო; იმ კაცს დააბარა: ყაფლანის წიგნი მოუტანე ზაალსა, რომ გამიშვაო.

დარბანდს რომ მივედით, ის კაცი იქ მოგვეწია და ყაფლანის წიგნი მომიტანა. მივედით დაღისტანში ნადირშასთან. ფათალიბეგ დაწინაურდა და ნადირშასთან მივიდა. ნადირშამ მაშინვე იმ ოსმალოს ამბავი ჰკითხა და ქაიხოსრო სარდალი და ელიზბარც დიდათ დააბეზლა. არც იასაულობა მაქნევინეს და არცა რას შემეპოვნენო.

უბძანა, ელიზბარს კმალი შემოხსენო. ჩვენც მივედით და ქეშიკხანაში დავსხედით. მოვიდა ფათალიბეგმა და ელიზბარს კმალი შემოხსენა.

ცოტა ხანი გამოვიდა. დაგვიძახა, შევედით, უბრძანა სარდალს: შენს ქვეყანაში ამისთანა საქმე რატომ მომხდარა? სარდალმა ყეენთანაც ელიზბარს დაადვა დანაშაული. მაშინვე ბრძანა, [V] და ელიზბარ დაარჩევს. სარდალს უბძანა, შენ იყავ სასიკუდილო და ეგ მოკვდა.

იასაულს უბძანა, ახლავ წადი, იმისს შვილს ჩაუდეგ, ხუთას ორმოცდაათი თუმანი წაართვი და ამ ოსმალოს მოეცო. მოვიდა და სარდალის შვილს ჩაუდგა.

მე ელიზბარ იქავე დავმარხე. და სარდალის საჩივარს შევუდეგ ყეენთან ჩემის მამულის გამოსატანათ. აბდულაბეგ და სხვა ქართველები შემომიყენა და ყეენთან აღარ მაჩივლა. ჩემის მეოთხედის წიგნი მომცა აბდულაბეგისა და ქართველების პირობითა.

ფათალიბეგ რომ მრვიდა, ოსმალო მოიყვანა. რევაზმა ოსმალოსი და ფათალიბეგის საქმე ას ოთხმოც თუმანად გარდასწყვიტა. იმდონი თქვენი წყალობა მაქვს; რამ[დ]ენი ხუთას თუმანზედ მეტი მამულიდამ იმან მოკრიფა.

მე ქაიხოსრო სარდალს ვახლდი. დაღისტანიდამ წამოვედით და ქალაქს მოვედით. ორნივე ძმანი გაგვგზავნა და დმანისს დაგვაყენა. იქ ვიყავით და, რაც შეგვეძლო, ქვეყანას უვლიდით.

სარდალი მობძანდა ქვეშსა კაცი გამოგვისია, გვილაღატეს და ოთხნი ძმანი კიდევ დაგვიჭირეს, ქვეშის ციხეში ჩამოგვასხეს და დიდის ტანჯვით დაგვატუსაღეს. ოთხსავ ძმას კლდეზედ გადაყრას გვიპირებდა.

დმანელი თურმე იმ უამად იქ დახვდა, შეხვეწნოდა: შენის კელით ნუ დახოც, თათრებს მიეც, რაც უნდა უყონო. მაშინვე ტ ა ბ ა ხ მ ე - ლ ი ს და გ უ დ ე ლ ი ს ი ს სიგლები იქ მიგვატანინა, გამოგვართო და ჩვენც იქ დაგვაწერიან სიგელი. მასუკან წამოგვასხა და ალიხანს მიგვცა დასახოცლად, როგორც ზემო წერილი აცხადებს.

ეს სახლისკაცების მოვლა და ყმისა და მამულის მოვლაც ახლა მოგხსენდებათ.

4. ქ. ერთს იღებაზედ ოთხასსა და ხუთასს თუმანს აიღებდა. თავის დღეში ერთი ყარაული არ გაუყენებიათ და არც ერთი თოფი სადმე უსროლიათ [5] ლეკისათვის.

ერთი მსახური იყო ჩვენი, წისქვილში თურმე იყო, სამი ლეკი მიხდომოდა, იმას თოფი ესროლა, ერთი კი წაქეცია და ორნი გაქეუულიყვნენ. იმ ლეკის თოფ-იარაღი და თავი რევაზ სარდალს მიართვა დმანისს.

რევაზ სარდალმა უთხრა: ამას ბევრი ოქროები ექნებოდა, უნდა მამიტანო. შეჭტეცა, არა ჰქონია რაო, თორემ ამ ტანისამოსსა და თოფ-იარაღს ზედ ეტყობაო. არ დაუჯერა, ჯერ ისე უწყალოდ სცა მრავალი, მერე დაჰკიდა და ისე აცემინა. მერე წნელის ჩრჩოლი გაუკეთა, თავზედ ჩამოაცვა და სოლებით გაუჭედა. ვინ იყო მშველელი და გამკითხველი? ოქროები ხომ ვერ მიუტანა. მერე აიკლო. ნაცარი დაუნიავა, და რაც ებადა, სულ წაართვა.

მერე ღმერთმან საქართველოს მოხედა, თქვენი საფარველი დაგვეფარა, და ქართლი ნეტარხსენებულს ბატონს უბოძა ნადირშამა. ნადირშას ბრძანებით და თქვენის მოწყალებით ჩვენ ჩვენს მამულს მივემთხვიეებით და სახელოებსა.

5. მერმე ჩემო კელმწიფევ, ორს-სამს წელიწადს უკან არბაბი მოვიდა. დაგვიძახეთ ორთავე ბატონებმა ქართველთა: ნადირშას უკუ-უდექით, ყველამ თქვენი ქვეყანა გაამაგრეთო.

სარდალმა ქაიხოსრომ და რევაზ გაუშვეს თავისი მამული, ყმა, სახელო, გამოიქცნენ; ქართლშიაც აღარ მოიცადეს, ა ხ ა ლ დ ა ბ ი ს ციხეში ავიდნენ, ის გაამაგრეს და იქ დადგნენ.

მე ჩემმა ძმამ ცოლ-შვილით ნეტარხსენებულს ბატონს მახლო ან ა ნ უ რ ს ა. თითონ თავის ცოლ-შვილითა, დედითა და ორის ძმით თავის ქვეყანას მიეშველა. ასეთს დროს მოვიდა დმანისს, რომ ბარგი აკიდებული ჰქონდათ, იფანტებოდნენ. რომ ნახეს ყაფლან ცოლ-შვილით მოვიდაო, მაშინვე სიხარული შეუდგათ, და ბარგი ჩამოხადეს და შემოეხვივნენ.

ოთხმოცი ლეკი იყო დმანისის კვეშვია და აოხრებდნენ. ოცდა-ექვსი ტყვე ჰყვანდათ ნაშოვნი, და ერთი ჩ ა ჩ ი კ ა შ ვ ი ლ ი ო ა -

ს ო ნ. გაგზავნა კაცნი და ის ლეკები შემოირიგა. რაც ჰქონდა, იმ [v] ლეკებს მისცა, და იმათაც ის ჩაჩიკაშვილი იასონ უფასოდ მოსცეს, ის ოცდაექვსი ტყვე ხ უ ლ უ ტ ი ს ციხეში დააყენა და ლეკები დათავისი კაცები მოუყენა. თავისი კაცები დაარიგა: ეცადნით, ეს ტყვეები გააპართო. ჩვენმა კაცებმა ის ოცდაექვსი ტყვე გააპარეს, ყაფლანმა ქვეყანა გაიმაგრა.

ა ხ ა ლ დ ა ბ ა ს სარდალმა შეიტყო, ყაფლანმა ქვეყანა გაიმაგრაო. შურმა აღძრა, წამოვიდა ახალდაბიდამ და ა ნ ა ნ უ რ ს მოვიდა. ა ბ ლ უ ლ ა ბ ე გ [ი] ც იქ იყო, ქალი მისცა იმის შვილსა, და ყაფლანზედ შემწეობა სთხოვა.

ნეტარხსენებულს ბატონს დაეთხოვნენ და წამოვიდნენ საბარათისშვილოსკენ. აბდულბეგ სამშვილდეს მივიდა, სარდალმა საბარათისშვილოს ჯარი შემოიყარა და ქვეშს მივიდა. დემეტრე ეშოკალაბაშიც თავანს მივიდა.

აბდულბეგმა ყაფლანს ლაპარაკი დაუწყო, უნდოდა თავისთან მიეტყუებინა. ყაფლან წამოვიდა აბდულბეგთან. ერთმა ბარათაშვილმა შემოუთვალა ეშოკალაბაშს: ვიცი, ყაფლან გიყვარსო, შეატყობინე, აბდულბეგთან არ მივიდეს, თორემ მაშინვე თვალებს დასთხრისო, ეს პირობა აქვს სარდალთანაო.

ეშოკალაბაშმა მაშინვე ზ ა ა ლ მ კ ე რ ვ ლ ი ს შ ვ ი ლ ი გაუგზავნა ყაფლანსა: ნუ ენდობი აბდულბეგსაო, თორემ თვალებს დაგთხრისო; თავის კაცითა და ლეკით რომ მოვიდოდა აბდულბეგთან ყაფლან, მაშინ შემოეყარა ზაალ და ეს ანბავი უამბო.

ყაფლან, რასაკვირველია, გაფრთხილდა. მოვიდა და სამშვილდის პირდაპირ ჩამოხდა. რაც ლეკი და ქართველი ჰყვანდა, იქ დააყენა და შეუთვალა: ამაღამ ეშოკალაბაშს ენახამო და ხვალ მანდ გიახლებიო. წავიდა ყაფლან და ეშოკალაბაში ნახა. ეშოკალაბაშმა უფრო გაამაგრა, რომ აბდულ-ბეგთან არ მისულიყო.

მეორეს დღეს თავისი კაცნი წაასხა და დმანისს წავიდა. ქვეშის ახლო რომ მივიდა, სარდალი წინ გადმოუდგა, ომი მოინდომა. ბარათიანი არ აჰყვნენ, [6] ასე უთხრეს: ბატონის ბრძანება არა გვაქვს, ბატონზედ დანაშაული არა აქვს რა, ან რაზედ ამოვსწყდეთ, და ან რაზედ ამოვსწყვიტოთო? სარდალი იქ დარჩა და ყაფლან დმანისს მივიდა.

იმითი რომ ვერა გააწყო რა სარდალმა, ადგა და ისევ ანანურს წამოვიდა. მე იქ გახლდი, ის რომ ანანურს მოვიდა, ყაფლანც უკან გამოსდგომოდა, იქ მოვიდა; და თქვენი სიმაღლეც იქ ბრძანდებოდა.

6. მერე ნეტარხსენებულმა ბატონმა ყეენთან წასვლა ბრძანა. ყაფლან დმანისს გაისტუმრა: ლეკი არ დაიფანტოს, არ წაახდინონ

რაო. ენისელთ მოურავი სარდალს გაუგზავნა, მივალ და თან უნდა წამომყვეო. სარდალმა უარი მოახსენა, არ შემიძლიან, ვერ გიახლებიო.

მერმე მე დამიძახა და ყაფლანს ოქმი მისწერა: ან შენ უნდა წამოხვიდე და ან ზაალ უნდა გამომატანო. მე წაველ ჩემს ამასთან, რომ თადარიკი გვენახა და ორში ერთი ვხლებოდით.

ეს ჩვენი მზადება სარდალმა შეიტყო. მერე კიდევ შეეხვეწა. მე გიახლებიო, და ის იახლა.

ჩვენ გახლდით აქა. მაინცადამაინც მამულის წილი არა დაგვიდგია რა, სულ იმას ეჭირა.

იმდენი ღმერთმან თქვენი წყალობა მოგვეცეს, რამდენი იმათგან ჩვენზედ ნაუსამართლოევი არ ზის გაგრძელებისათვის ამაში არ დაგვეწეროს.

ამას ვევედრებით თქვენს ღმერთის მოყვარებას: როგორც ნეტარხენებულის ბატონის მამის თქვენი ოქმი და ბრძანება იყოს, ან როგორც ჩვენ ერთმანეთში გარიგებისა და პირობის წიგნი მიგვეცეს, იმ ოქმის ძალზედ და იმ ჩვენის ერთმანეთში მიცემულის წიგნების ძალზედ სამართალი გვადირსოთ.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას უმეტესად აღამაღლებს, მოწყალევე კელმწიფევე*.

333. არაა გაბრიელ ზოზიაშვილისა ვაშაღის თათბარა იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1786 წ. 18 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 263. დედანი. ქალაღი. 17X11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილო.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ქირი ზოზიაშვილს გაბრიელს მოსცეს.

ერთი ვენახი მქონდა გირაოთა. მოვიდა ეფემიას შვილმა მამუკამა, მალვით აბიათარის შვილს მიმიყიდა.

გვედრებით ერთი ოქმი და იასაული მიბოძეთ, ვენახს ხელი ამართოს, მე დამანებოს. მერე ვისაც სიტყვა აქვს, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. იანერის ივ, ქორონიკონს უჰად.

* მინაწერი წინა ყდის შიგნით: „საჩივარი რაც ძვირი შეუძობხვევით მამის ჩემისათვის ასლანის შვილებს“.

თავში

ქ. ბატონისშვილი იულონ გიბბანებ და ვ ი თ ი შ ვ ი ლ ო გ ლ ა -
ხ ა ვ! მერე ზოზიაშვილი გაბრიელ ამ არზით რომ ასე ჩივის, რომელი
ვენახიკ ამასთან გირაოთ ყოფილა და ეფემიაშვილს მამუკას გაბრიე-
ლას მალევით აბიათარიშვილისათვის მიუყიდნია, აბიათარი შვილს იმ
ვენახზედ კელი აუშართე და ამ გაბრიელს მოაბარე. აბიათარიშვილმა
ეფემიაშვილს მამუკას გამოართოს, რაც იმ ვენახის ფასი მიეცეს. და
ეფემიაშვილს მამუკას თუ სამართლიანი სიტყვა ჰქონდეს, გაბრიელს
ჩვენ წინაშე სამართალში ელაპარაკოს. იანვრის იმ, ქორონიკონს უბა.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

334. არაა მანუჩარ მლივნისა ვალის თაოზაჲ

არეპლე II-ის ოპმით

1796 წ. 21 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1420. დედანი. ქალაღი. 17,5X10,3 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მათს მონას ლ ა შ ქ ა რ -
ნ ი ვ ი ს ს მ ა ნ უ ჩ ა რ ს მომცეს.

ცხინვალელი მ უ ს ე ი ლ ა ს შ ვ ე ი ლ ი მ ო ს ე ს ა თავისის თამა-
სუქით ორმოცს თუმანს არის მოსაცემს. მალაპარაკებს და არ მძღევეს.

წყალობას, ვითხოვ ან ჩემი თეთრი თავისის ანგარიშით მომცეს და
თუ სიტყვა რამ ჰქონდეს ოთხი კაცი დავსხათ, ორი იმისი მომდომე-
ბული და ორი ჩემი მომდომებული და, რაც იმათ სამართალი გვიყონ,
ორნივე დავსჯერდეთ და, რომელიც გავმტყუნდეთ სამდივანბეგო იმან
გაიღოს. იანვრის ლ, ქორონიკონს უბა.

თავში

ქ. ჩვენი ბბანება არის ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ო ო თ ა რ! მერე ამ არ-
ზით მდივანი მანუჩარ რომელსაც უჩივის, თავისი თეთრი, როგორც
თამასუქში უცხადებს, ისე თავის ანგარიშით უკლებრად გამოურთვი
და. მოეც. და თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ორი კაცი იმას
მოაყვანინე და ორი კაცი ამას და ეს ოთხნი კაცნი დაუსხი და ღმრთის
წინაშე ჰეშმარიტი სამართალი უყონ. და რომელიც გამტყუნდეს სა-
მდივანბეგოც იმას უნდა გამოერთვას. იანვრის ლა, ქორონიკონს უბა.
ალბათ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიწმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

ცსსა. ფონდი. 1450. დავთარი. № 47. საბუთი № 8. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[5v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მომცეს მათს მონას
ოქრომქედელ ი ა ს ი ა ს.

შეწუხებულთ მოწყალევ, ეს ღეთის რისხვა რომ მოვევლინა,
სულს იქით რაც რომ გვებადა, სრულიად დაიკარგა, სახლკარი დაიწო,
არც ჩვენის ხელობის იარაღი შეგვრჩა არც დღიური საზრდო ასე შე-
წუხებული მწარედ ნაილ[ა]ქი უსარიშტო დავრჩომილვარ.

აწ ჩვენი ვედრება და მოხსენება ეს არის, რომ მეიდანზედ ტურ-
ფოა შვილის ღუქნის ზემოდამ ერთი ღუქნის ალაგი არის, იმისი წყა-
ლობა დავგემართოს, რომ ჩემის ხარჯით აღვაშენო. და ალაგის ქირა,
როგორც [8] მის გვერდით მეღუქნე[ე]ბს აძლევენ, ჩვენც ის მოგარ-
თვათ; რომ ორი ვაჟიშვილები მყავს ჩემის მოხუცებულობის ნუგე-
შათ, თქვენის საფარველიდამ უსარიშტობის მიზეზით არსად წავიდ-
ნე[5]. მარადის თქვენის წყალობით გვიცხოვრნია. ახლაც თქვენის წყა-
ლობით ვიცხოვროთ, ღმერთი გადღეგრძელებს. თებერვლის ბ, ქორო-
ნიკონს უპდ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის. მერე ამ არზის პატრონს რომ ღუქნის ადგი-
ლი მოუხსენებია, ის ღუქნის ადგილი რომელიც რომ ტურფოა შვი-
ლი[ს] ღუქნის ზემოდამ არის, ის ადგილი ამისთვის გვიბოძებია, ააშე-
ნოს და როგორც სხვათ ადგილის ქირა ერთმევათ, ამასაც უნდა გამო-
ერთვას.

ჩვენის კარის მოხელენო, თქვენც ასე იცოდეთ და ნურავინ და-
უშლით. თებერვლის ბ, ქორონიკონს უპდ.

აღბათ ჟერხანად ეს ასე მოხდეს და მასუკან როგორც ღეთის ნება
იყოს, ისე მოხდეს.

336. არზა ხალაქონათ კაკალოასი ვალის თაოგაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 4 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 216. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[120] ლმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი [მისცეს] ხაღა-კოანთ კაკალოას ვარისი აზნაური ხიმშიაშვილის დიმიტრისა.

ასე რომ ჩემი სიმამრი ი [ნ] დოეთს, მი [ი] ცვალა თქვენს სამსახურზე და ამ არეულობაში რაცა გეებადა, სრულებითა დამეკარგა. ერთი ობოლი დავგრჩა, ძლივა ისა თქვენი წყალობით მოვარჩინე. მოგეხსენებათ, ჰაბუხა მოსესა ჩემს სიმამრთან გაყრილი იყო მელიქისა და ქეთხუდების დასწრეშითა; თქვენმა უმაღლესობამაც დაგვიმტკიცა. ახლა იმის ვალსა ჩვენ გვთხოვენ.

ამას გვედრებით, ერთი ჰოქმი გვებოძოს მოურავზე და მელიქზეთ. და ოთხიოდ ქეთხუდები დაისწრან, ჩვენი საქმე მაშინ გაში [ნ] ჯონ და თქვენის უმაღლესობისათვის ღვთის [წინაშე] როგორც დაინახონ და ბძანება თქვენი აღსრულდეს. თებერვლის გ, ქორონიკონს უბღ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის პენტელაშვილო იოანე! მერე ეს ჩვენი აზნაური ხიმშიაშვილი დიმიტრი უნდა მელიქთან მიიყვანო რამდენიმე მოქალაქეც დაისწრან და ღვთის წინაშე ამათი სამართალი ჰეშმარტებით ჰქნან და ჩვენ მოგვახსენონ. თებერვლის დ, ქორონიკონს უბღ.

და ღვთის წინაშე სწორე სამართალი უნდა უყონ.

337. არზა ქალაქის მოურავ ევსტათისა და მინბაჲ გიორგისა

ჲმის თაოგაჲ ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 22 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2565. დედანი. ქალაღი. 20×12 სმ. მხედრული. ალაგალაგ თითო წერტილი.

ქ. ლმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ქალაქის მოურავს ევ [ს] ტათის და მინბაჲს გიორგის.

1+წინაშე.

ჩვენი კელმწიფევი, ჩვენ რომ საჭირნახულოთ კაცი გვებოძა, იმათგანი ერთი კომლი კაცი აგვეყარა და ბრეთს გავიდა. თქვენს უმაღლესობას მოვახსენეთ. ერთი ოქმი ამილახვარზედ გვებოძა და ერთი ოქმი ჟ ა ვ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ს ვ ა ხ უ შ ტ ი ზ ე დ, მა[გ]რამ ვერ ამიყარეს.

და წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვებოძოს ბეჟან ამილახვარის შვილზედ, რომ ის ჩვენი კაცი აგვიყაროს და მოგვაბაროს. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მასუკან თქვენ მოგახსენოსთ, ფებერვლის კბ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამილახვარი შვილო ბეჟან! ამათი ყმა რომ აყრილა და ბრეთს გასულა, ახლავ უნდა მიხვიდე, დაადგე, აყარო და ამ თავის ბატონებს უნდა მოაბარო. ამისი აუყრელობა არ იქნება. თუ სიტყვა აქვს ვისმე, მასუკან მოვიდნენ და ჩვენს სამართალში მოგვახსენონ. რომელიც გამტყუნდება, ჩვენ სამართლით გარდავახდევინებთ. ფებერვლის კბ, ქორონიკონს უპდ.

ქ. ავალიშვილებს თუ სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ სამართალში მოვიდეს და ილაპარაკოს, ჰალბათ. ამათ, დიად, ძალიანი განაჩენები აქვს და კაცმა რა უნდა ჰქნას.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლეს.

338. არზა მანუჩარ მღივნისა სარგოს თაოზაზა პრეპლე II-ის ოქმით

1706 წ. 23 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14093. დედანი. ქალაღი. 21X11,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მათს მონას მდივანს მანუჩარს შომცეს.

გორს ხითარა შვილი ზაზა, მამასახლისი ბაბუა და ოპანჯანას შვილი ისაია გახლავსთ, რომ ესენი მოხელეთად და იქაურის იჯარების ამღებნიცა გზლებიან და თქვენი წყალობა რაც ჩვენი სახელოს სარგო არის, რამდენიმე წლისა არის იმათზე, რომ ზოგი მოუციათ და ზოგი მაკლია.

წყალობას ვითხოვ, თქვენს შვილს იულონს მიმიწეროთ, რომ ჩემი ანგარიშები მოაცემინოს; თუ რამ დარჩომილ იყოს, ისიც კაცის

მოცემით გამოგვირთვას და მოგვეცეს. თებერვლის კბ, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! მერე მანუჩარ მდივანი რომ ამ არზით ჩივის, ამისი მოდავენიც მანდ შენთან მიყვანინე, ანგარიში უნახეთ, სამართლით რაც დაედოსთ, გამოურთვი და მოეც. თებერვლის კბ, ქორონიკონს უბდ.

ქ. თუ მანდ ვერ გადაწყვიტე, ჩვენთან გამოგზავნე.

ერეკლე

339. არზა თაქლა ქალბალი ოლლი ქაჯუშისა გასარცვის თაოგაჯა
ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 4 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13917. დედანი. თავი აკლია. ქალაღი. 17,5X X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახ-მარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის ჰირი თაქლა ქალბალი ოლლი ქაჯუშს მომცეს.

იმ აყრილობის ჟამში ახალქალაქის წყალზედ რომ მივედით, დამიხვდა თარხნიშვილი თავის კაცებით, ერთი მემცხვარე მომიკლეს, ...* სურუ ჩემი მცხვარი და ორი სურუ ჩემის სახელო: რაიათისა და სხვა რაც გვებადა, იარაღიც დაგვეცარცვეს და წავიდნენ. გიახლათ მამაჩემი თელავს და უმალღესობას მოახსენა, ოქმი ებოძებინა! ბატონიშვილს ფარნაოზზედ და მდივანზეგს ქაიხოსროზედ. იმათ წასვლა ვერ შეიძლეს. სარჩო იმათ წაუღიათ და მშიერ-მწუყურვალე მე აქ გახლავარ.

თქვენად გასამარჯვებლად სამართალი მაღირსეთ. თებერვალს კბ, ქორონიკონს უბდ. სახლიც სარაჩელთ აუკლიათ და ასე დავრჩომილვარ.

თავში

... დივანბეგო... ქაიხოსრო... ბძანება ჩვენს შვილს ფარნავაზს. და თქვენ უნდათ რომ გამოგერთვათ... ჩვენი შვილი ფარნავაზ ახლა.

1+ფარნაოზ.

* აკლია ერთი სიტყვა.

ხომ აქ არ არის თქვე... ფართალი... [რაც თარხნიშვილს] და იმათს გლახე[ბს, ცხვარი და]ეკლოსთ, ის უკლებლად უნდა გამო]ურთო და მოაბარე. და მე[მცხვარე რომ მოუკლავსთ, იმისი სისხლიც სამარ- [თლიანი] საქმით მოაცემინოთ. თავეთი ცხვარი... [თუ] ფეხზედ ჰყავსთ, ის უნდა მოსცენ და თუ დაუკლავსთ და ან გაუყიდნიათ, იმისი პასუხი უნდა გააცემინოთ.

თარხანიანო და ჭავახიანო, ამაზედ თქვენც სიმართლით მოიქე- ცით და გაურიგებელს ნუ დააგდებთ. მარტის დ, ქორონიკონს უპდ.

ქ. თუ ამა ქნან თავადიშვილებმა, აზნაურშვილებმა და მოხელებ- მა ფიცით უნდა გაწმინდონ.

ბეველი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

340. არზა ქიზიყის მოურავის ზაპარიანი ნაპარღლის საზღაურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოპიით

1796 წ. 17 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9037. საბუთი № რუა. კრებული. პირი. ქა- ლალი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მონას ქი- ზიყის მოურავს ზ ა ქ ა რ ი ა ს.

რაც ჩემი საქონელი გამოჩნდა წ ი წ უ ა შ ვ ი ლ ი ს ა და იმის ამხანაგების კელში, იმისის შვიდეულის წყალობას ვითხოვ, რომ მე- ბოდოს. და სხვაშიაც თუ გავიმტყუენე, ხომ კარგია; და თუ არა, რა სიტყვა მექნება.

რომელიც ამაზე ისაული გახლდათ, იმასვე უბძანეთ ამ ჩემის სა- ქონლის გამორთმევა. თუ ამას მოგახსენებს, რომ არა გვაქვსო ჯერაო, რომელიც ყმები ყავს, გირაოთ მომცეს ჩემის საქონლის აყში. და როცა ჩემსას მომცემს, მასუკან თავისი გირაო დაიხსნას. მარტის ი ზ დღეს, ქორონიკონს უპდ, ჩღუვ წელს.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ხალვათხანის ეშიკალასბაშო ა ი დ ე მ უ რ და ყორიასაულბაშო ლ უ ა რ ს ა ბ! მერმე ამ არზით რომ ასე ჩივის ქიზიყის მოურავი ზაქარია, ამ ქურდებს ს უ ლ ხ ა ნ მ დ ი ვ ნ ი ს მეუღლისაც საქონელი მოუპარავთ, მ ო უ რ ა ვ ს ა ს უ ლ ხ ა ნ ს ა და მ უ ლ უ მ ა ს უნდა გამოურთოთ, რაც ქონდეთ ამათი წიწუაშვილს და იმის ამხანაგებს შვიდეულათ. და რაც გამოსჩენიათ, იმისი შვიდეული.

და თუ თეთრი ვერ უშოვნონ, ყმა და მამული გირაოთ უნდა მისცენ. და თუ წიწუაშვილს ყმა არა ყავს და მამული არა აქვს, თავის თავი და საქონელი ხომა აქვს; თავის თავი და თავისი საქონელი უნდა მისცეს გირაოთა.

და თუ სხვა საქონელიც მაგათში გამოჩნდება და ესენი საბუთს უზამენ, ისიც შეიდეულათ უნდა უზღონ. ეს როგორც განგვიჩენია, ასე უნდა აღასრულოთ. მარტის იჴ დღეს, ქორონიკონს უპდ, ჩღუვ

წელს.

ერეკლე

341. არჩა მარქარაშვილებისა ხმოვის თაოგაჴე

ერეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 28 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 48. საბუთი 12. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[7] ღმერთმან ბედნიერი ცელმწიფის ჳირი გორელს მაქარაშვილი მამუკას შეიღს ქიტესას და სოლომანს მოგვეცეს.

მამაჩვენი თქვენი სახასო ყმა [გ]ახლდათ და საქკაშვილი მანუჩარასათვინ გე[ბოძებ]ინათ. ის მანუჩარაც და მამაჩვენიც რომ ჳირის სანაცვლო შეიქნენ, ჩვენ ოთხნი ძმანი დავრჩით უცოლშვილონი. და ასე საქმე გავეიჭირეს იმ მანუჩარას[ს] შვილებმა, რომ ორნი ძმანი დაგვეკარგენ. საღ არიან და საღ არა აღარ ვიცით. დავრჩომილვართ ორი ძმა და ჩვენც აქ გიახელით.

ამას გევედრებით, იმ ორი ძმის დაკარგვას დაგვაჭეროთ და ჩვენ აქედამ აღარ დაგვკარგოთ, თქვენად გასამარჯვებლად. მარტის კჴ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

[6v] ჩვენი ბძანება არის სააკაშვილო ივანე და ფარსადან, სტეფან! მერმე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, თუ ეს კაცნი ჩვენთვის სიცრუევით გაგიში[ჩ]ვებიათ და ისე მიგიმძლავრებიათ და ამასთან საქმე არა ჳქონიათ რა, ამაზე საბატონყმით ხელი უნდა აიღოთ. და თუ საბუთი გაქვსთ რამე ამათ[თ]ან, და ან შენი კაცნი ყოფილან, აქ უნდა ჩამოხვიდე, ჩვენ მოგეახსენოთ და სამართლიანი საქმით ჩვენ გაგარიგებთ. მარტის კჴ, [ქორონიკონს უ]პდ.

ესეც უნდა იცოდეთ, თუ გამტყუნდებით, ვარდაგხდებათ პირვე-

ლათ, აღბათ.

□

1796 წ. 10 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7603. ღედანი. ქალალი. 20,7×16,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილა.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მე ფის ძის ი უ ლ ო ნ ის ქირი ც ი-
ცის შ ვ ი ლ ს პ ა ა ტ ა ს შვილ გო გ ი ა ს მოსცეს.

ამ არეულობაში ქალაქს რომ განლდი, ერთი ჩემი ხაბაზი დამრჩა
მ ა ხ ა რ ე მებლის შვილი, გამოქცეულიყო ერთი ის და ერთი ა ნ ა ს-
ტასია ბატონისშვილის ბიჭი და ნ ი ქ ო ზ ე ბ შ ი ერთს ქართველს
და ერთს ოსს ის ჩემი ბიჭი კი დაეჭირათ და ის მეორე ბიჭი კი გაქცეო-
დათ, წაეყვანათ და თოთხმეტ ხარათ მ ი რ ზ ა შ ვ ი ლ ის სამოურაო
ოსებში გაეყიდათ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი მიბოძოთ მ ი რ ზ ა ს შ ვ ი ლ
თ ა მ ა ზ ე დ, რომ ის ბიჭის გამყიდველიც მამიკითხოს, და ის ბი-
ჭიც დახსნით იყოს, თუ რითაც იყოს, ჩამამგვაროს, რომ ის ბიჭი არ
დამეკარგოს. იქიღამ შემოეთვალა მეორეთ მყიდიანო. და ღმერთი გა-
ღღეგძლეებს, ბეჭითი ოქმი მიბოძეთ, რომ არ დამეკარგოს, თქვენს
საყმოში არის. აპრილის ივ, ქორონიკონს უბად.

თავში

ქ. ბატონიშვილო იულონ გიბძანებ მ ი რ ზ ა შ ვ ი ლ ო მოურაო
თ ა მ ა ზ ა ე !

მერე ამ არზით ციციშვილი გოგია რომ ასე ჩივის, ეს შენ უნდა
კარგად ბეჭითად უნდა მოიქცე და ეს ბიჭი მოიკითხო და იპოვნო. ამ
ბიჭის დაკარგვა და გაყიდვა არ იქნება, უნდა იპოვნო და¹ დიდად ბე-
ჭითად უნდა მოიქცე აპრილის ივ, ქორონიკონს უბად.

ბეჭედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

¹ +იპოვნო.

1786 წ. 21 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1309. დედანი. ქაღალდი. 34×12,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს თქვენს ყმას თ ე ლ ა ვ შ ი მოსახლეს მ ქ ე დ ე ლ ს გ ლ ა ხ ა ს.

მერე ამას მოგახსენებ ბედნიერო კელმწიფევ, ერთი სახლი გავაკეთე ფიცრული, ჩალური, თავისის ხულით რას მწუხარებით. უხარო გახლავარ, სულ ჭირით მომიტანიებია იმ სახლის ხე და ფიცარი, ასეთის ხევიდამა ამომიზინდია, რომ ძნელათ შეიძლებოდა იქილამ ამოტანა.

ჩემო კელმწიფევ, ერთი თვე არა მდგარვარ იმ ჩემს სახლში, ხან ბატონისშვილები იდგნენ, როცა მობძანდებოდნენ და ხან ამალა.

ახლა კ ვ ა ლ ი ა შ ვ ი ლ ი ს ო ლ ო მ ო ნ გიახლათ, ცხენები შიგ დააბა, ბიჭი მოუსყენა; ბიჭს ცეცხლი მიეტანა, კედელთან დაენთო, მიუკიდა შუალამისას; ასე დამეწო ის სახლი რომ ერთი ხე არ მომრჩომა. გარეშო ფურცელი იდგა, ისიც სულ დამეწო.

ჩემო კელმწიფევ, აბა როგორ გავსძლო უსახლოთ. მოწყალეებას გევედრები, ამის სამართალი მაღირსო. ეზოც დაიწო სულ. აპრილის 11, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგებო! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ამის სამართალი თქვენ მოეციოთ. აპრილის 11, ქორონიკონს უპდ.

ულუმბის ღმრთისმშობლის ყმა არის ეს მქედელი, ამაზედ უსამართლობა არა მოიღოთ რა, სამართლიანათ მოიქეციოთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მიჯობს ღედ კახეთის მეჯედ ცხებულს
ერ ე კ ლ ე .

verso

ქ. ღთით სურამის მოურავს მიერთოს.

344. არა ალია თალიზხანოღლისა ელის თამაზა
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1796 წ. 24 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 112. დედანი. ქალაღი. 22×11,5 სმ. მხედრუ-
ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერ კელმწიფის ძის გიორგის ჳირი ქო-
ლაგირს მოსახლეს მულალნუ თალიფხანოღლი ალიას
მომცეს.

ჩვენ რომ ყარაბალიდამ გიახელით, უმაღლესობის მამი-
თქვენის ბძანებით და ბატონის დედოფლის ბძანებით ქოლაგირს დაე-
სახლდით. და რაც ჩვენი რაიათი იყო, ისიც იქავ მოგვაბარეს, რომ იმ
ყარაბალიდამ მოსულს ელთან ასაყრელათ იქილამ საქმე არავის არა
ჰქონდესთ.

ახლა ჳილადარ ყასუმოღლის სიბრუდით თქვენთვის მო-
უსხენებია და ოქმი აულია, რომ ქოლაგირს ჩემი რაიათი არის და უნდა
ავჰყარო.

ამას გევედრებით, ერთი ოქმი გვიბოძოთ, რომ მინემ მამის თქვე-
ნის ოქმი არ იყო და ან ბატონის დედოფლისა, ეს მობარებული რაიათი
არავინ აჰყაროს, თქვენად გასამარჯუებლად. აპრილის კღ, ქორონიკონს
უჰღ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი გიორგი გიბძანებსთ ქოლაგირელნო! მერე მათს
უმაღლესობას რომ ელი მოუბარებია, თუ მაგის ასაყრელათ ან ქარ-
თველი მოვიდეს და ან თათარი, ორივე დაიჰირეთ და ჩვენთან მოიყუა-
ნეთ. უმათს უმაღლესოთ ნურავის დაანებებთ. და თუ აეყაროს ვის-
მე, ისევე უკან და[ა]ბრუნეთ და იქავ მიიყვანეთ. ჩვენ არცა ვინ გამო-
გვიგზავნია და არცა ვისთვის ოქმი მიგვიცია. აპრილის კღ, ქორონი-

კონს უჰღ.

გიორგი

1796 წ. 24 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3160. დედანი. ქალაღი. 32,8×13,3 სმ. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და მძიმე.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის კირი სულერთობივ ვეჯინე[ლთ] მოგვეცეს.

ჩვენო კემწიფევ! მოგესხენებათ ჩვენ და ვაჩნადიანი ათი წელიწადია მამულს ვდაობთ. თქვენც ბევრჯელ თავი გაწყინეთ და თქვენგან სამართალი და განაჩენი გვებოძა. ასისთავი და ზაალ ქევხა იასაული გახლდათ. რაც თქვენს განაჩენში ეწერა სამართალი ჩვენ საფიცრათ მივეყვით და იმათ დაგვაფიცეს.

ამას გვედრებით, რომელიც ჩვენი იასაული გახლავთ ან თქვენს გასამართლებულს სამართალს და განაჩენზედ გაგვატარონ და ჩვენი მამული დაგვანებონ. ღმერთი გაგიმარჩევთ. ამის მეტი ილაჯი აღარა გვაქვს, დაკარგვი[ს] გზაზედ ვდგევართ უმამულობით. დღეს უნდა გადავიწყვიტოთ ერთმანეთში სისხლი არ ჩამოგვევარდეს. ჩვენ მამულზე ფიცი გვაქ[ს], ო ლე ს გაღმა იმათია, გამოღმა ჩვენია, თქვენმა ბედნიერობამაც გამიჯნა. გვედრებით ერთი ოქმი გვიბოძოთ იასაულებზე, ეს საქმე იმათვე გაარიგონ. ღმერთი გაგიმარჩევთ, სამართალი გვიბოძეთ. აპრილის კდ, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო! მერე ჩვენ ღმრთით ამ ორ-სამს დღეში მანდეთ ჩამოვივლით, ჯარში წასასვლელად კარდანებელთაც დავიბარებთ და თქვენც შეგატყობინებთ. ჩვენ როგორც გაგვირიგებია, ისევ ჩვენვე გაგარიგებთ ორსავე მხარეს. აპრილის კბ, ქორონიკონს უბდ.

განაჩენებიც არის ამაზედ დაწერილი და გადაწყვეტილსავეთ არის, ლაშქარს მზად იყავით ყველაყანი, ერთმანეთს შეატყობინეთ მეზობლებმან.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს.

ერეკლე.

346. არზა ვიოროვი ნაზარბევიშვილისა საქონლის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 29 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 158. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[175] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი ნაზარბევის-
შვილს გიორგის მოსცეს. ამას წინათ ჩემის საქონლის გამო,
რომელიც ჩემს მეურმეს სხვას დამპალელის მეურმისათვის მიეცა და
იმ დამპალელს კაცს ის საქონელი თავ[ის]თვის წაეღო, არზი მოგარ-
თვით და თქვენს [მოწყალეზას ვითხოვ], გამომირთოს და მომცეს...*

თავში

ჩვენი ბძანება არის როჭიკაშვილო ნაზირო გლახავ! მე-
რე ამ არზით გოგია ნაზარბევისშვილი რომ ასე ჩივის, ამის მეურმეს
რომ ქალაქის აყრის დროს ერთის დამპალევის მეურმისათვის ამის სა-
ქონელი მიუბარებია და ეხლა ის დამპალელი კაცი აღარ აძლევს სად-
მე, შენ უნდა ახლავ ამის მეურმე დამპალას წაიყვანო და ვის-
თვისაც ამას საქონელი მიებარებინოს, მიბარება რომ საბუთი უყოს,
შენ უნდა გამოურთო უკლებრად და მოსცე.

და თუ ჳეშმარიტი სიტყვა ჳქონდეს რამე, ქალაქს ჩამოიყვანე, სა-
მართალში ალაპარაკე, მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდეს, იცოდეს
რომ უფრო დიდად გარდახდება. აპრილის კთ, ქორონიკონს უშად.

ახლავ მისცეს თავისი, ჩვენ ნულარ შეგვატყობინებს ამ საჩივარს,
თორემ სწორეთ ნასალით გარდავახდევინებ[თ] — ან ხელებს დავჭრით,
ან ფეხებს დავჭრით და ან ცალს, თვალს მოვთხრით და რაც ამის სა-

ქონელი აქვს, იმასაც წაეართმევთ.

347. არზა ივანე ავთანდილაშვილისა სითარხნის თაობაზე

იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1796 წ. 10 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 2204. დედანი. ქალაღი. 21,3×15,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჳელმწიფის ძის იულონის ჳი-
რი უფლისციხელს ავთანდილაშვილს ივანეს მომცეს.

* საბუთის დედანი დაზიანებული ყოფილა, ბოლო აკლია.

ჩემო კელმწიფე, დედოფლის ყმანი გახლავართ, ნესტან-დარეჯან დედოფლის წიგნიცა გვაქვს სითარხნისა და დედის თქვენის კელმწიფე დედოფლისაც. აქამდინ გორში გახლდით და ჩვენს მამულს უფლისციხელები იხმარებდნენ. ახლა უფლისციხეს დაედევით და არ გვეშვებიან, ხარჯში უნდა გაერივნეთო.

წყალობას ვითხოვ, წიგნები ნახოთ და თქვენც მოწყალება მოილოთ. მაისის 8, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი იულონ გიბრძანებ უფლისციხის მამასახლისო! მერმე ამ არზის პატრონს რომ ეს სითარხნის წიგნები აქუს, ჩვენც ისე გაგვითარხნებია; თუ გამოგერთმევინოსთ რამე, უკანვე მოეცით. მაისის 9, ქორონიკონს უპდ.

ბეკელი: ტომსკესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

348. არზა პაატა ცინკარაშვილისა აზატოვის თაოგაჲ

არეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 10 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1303. დედანი. ქალაქი. 21×11,1 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. დმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი გურჯანელს ცისკარას შვილს პა[ა]ტას მომცეს.

მერე ამას მოგახსენებ, ქისიყის მოურავის ყმა გახლავარ და იმ ჩემის ბატონისაგან აზატობის წიგნი მაქვს, რომ მე არაფერ ხარჯში არ უნდა გამრიონ; და კურთხეული მამათქვენის მეფეთემურაზის წყალობის წიგნიცა მაქვს, რომ არაფერი არ უნდა გვეთხოვოს, და აზატობისა და თქვენგანაც დამტკიცებულნი მაქვს. და ახლა არც თქვენგანა მაქვს შალავათი და არც ჩემის ბატონისაგან.

წყალობას ვითხოვ, რომ რაც! ამ წიგნებით წყალობა მოგილიათ და გაგიზატებიათ, იმა აზატობაზედ დაგვამტკიცოთ და არა გამოგვერთოს რა, თქვენ სადღეველოთ. მაისის 10, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ჩვენნი ბძანება არის მოკელენო და რომელნიც ჩვენის კარადამ იასაულნი წარიგზავნებოდეთ! მერე ამ არზის პატრონს ნეტარად ხსე-

1 არცარც.

ნებულის ბატონის მამის ჩვენის წიგნი აქვს აზატობისა და ის წიგნი ჩვენგანაც დამტკიცებული არის. ჩვენ იმ წიგნს ვერ მოუშლით, როგორც იმ წიგნში უცხადებს, ისე ყოვლის სათხოვრისაგან აზატი არის, ნულარავინ შეაწუხებთ [ს]ათხოვარზედ, თორემ დიდათ გიწყენთ, იცოდეთ, იმ წიგნის მოშლა არას გზით არ იქნება. ყველამ ასე იცოდეთ და ამ ჩემის ბრძანებისამებრ მოექცეთ. მაისის ი, ქორონიკონს უჰად.

ქ. ბატონო ქისიყის მოურავო ზ ა ქ ა რ ი ა ე და მინბაშო ა ბ ე ლ! ამას კურთხეულის მამის თქვენის წიგნიცა აქვს თქვენის სათხოვრისაგან გათარხნებისა და როგორც მამის თქვენის წიგნში უცხადებს, თქვენც ისე უნდა აღუსრულოთ, ალბათ. ბევრს დაემართა მაშინ ეს საქმე — ჩვენს სახასოსაც, ეკლესიების ყმებსაც და თავადისშვილების ყმებსაც და ამასაც ასე უნდა აღუსრულდეს.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მიწმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

349. არაზაგარიელ ზოზიაშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 18 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 679. დედანი. ქაღალდი. 17×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახშიარი არ არის. ა-მეტე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქ[ე]ლმწიფის ძის იულონის ჰირი მოსცეს მათს მონას ზოზიაშვილს გაბრიელს.

მერმე ამას მოვასხენებ: მე და ეფემია შვილი ღვდელი მამუკა რომ ვენახზედ ვჩიოდით და მე მებოძა სამართლით, იმისი ხელწერილიც მოვართვით წინამძღ[ვ]რის დაწერილი.

ახლა კიდევ ის ჩამოსულა. მე აქ არა გახლდი, თქვენს სამსახურზედ გახლდი. ოქმი გიბოძებიათ გლახა დავითიშვილზედ, ახლა რისიც გირაო იყო ის ჩემი ვენახი, იმას ვაძლევ და არ მაძლევს.

გვედრები, ლუ[ა]რსაბ მაჩაბელზედ ერთი ოქმი მებოძოს, რომ იმან მოგვარიგოს. უწინაც ის გახლდათ იასაული. ნიადაგ თქვენი თავის წყენა არ შემოძლიან. მაისის იჟ, ქორონიკონს უჰად.

თავში

ქ. მაჩაბელო მილახვარო ლუარსაბ! მერე ამ არზით ზოზიაშვილს გაბრიელს ასე რომ მოუხსენებია, ესე და ამის მოდავე შენ მთარივე სამართლიანის საქმით. და თუ შენ ვერ მოარიგო, ორნივე აქ ჩვენს

სამართალში გამოგზავნე და ჩვენ მოვარიგებთ. მაისის იმ, ქორონიკონს უპდ.

ბეკელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ირაკლისაგან.

350. არჯა პენტალანთ მიქელისა და გაბრიელისა ვალის თაოგაჯა ერეკლე II-ის ოქმით

1790 წ. 10 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3764. დედანი. ქალაღი. 35X13,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მოსცეს სადედოფლო.
პ ე ნ ტ ე ლ ა ნ თ გიორგის შვილებს მიქელ და გაბრიელს.

ვანქის ტერ-პეტრუხასი ორმოცდაექვსი თუმანი გვმარ-
თებს. ის ტერ-პეტრუხა თავის ცოლშვილით დაიკარგა. თითონ ტერ-
პეტრუხა განჯას მოკვდა. შვილები არსად უჩანს. იმის ცოლი ერთ
თუმნად დაეხსნათ.

ახლა იმის ცოლი დაგვდგომია, თეთრს გვთხოვს. ამ ორმოცდა-
ექვსის თუმნის თანხაში ჩვენიც პაშტა უჭირავს. იმ ტერტერას ხუთას
თუმნამდინ რუსეთში აქვს, აქ კარგი სახლები აქვს დაუწევ[ავი],
კარგი ქარვასლა აქვს. ის დედაკაცი ზარდუქეტაშვილი ისა-
იას და არის, საქათალიკოზოა. ამდონი თქვენის ყმის საქონელი ამ
დედაკაცს თავის ძმისათვის უნდა.

ერთის ოქმის წყალობა გვიყავით, მანამ მოიცალოთ და თქვენთან
ვილაპარაკებდეთ, დაგვაცალოს. მერე თქვენ მი[ი]რთვით, თუ იმას
უბოძებთ, ნება თქვენია, მაისის ვ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ყო რ დ ა ნ ა შ ვ ი ლ ო ა დ ი-
ბ ე გ! მერე ამ არზის პატრონიცა და თავის მოდავეც ჩვენს სამარ-
თალში უნდა წარმოაყენო. სამართალს ჩვენ უზამთ. მაისის ით, ქორო-
ნიკონს უპდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

1708 წ. 7 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 47. პირი. ქალაღი. შხედ-
რული.

[43v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მოსცეს მათ მიწას
თაქთაქიშვილს იესეს.

მერე ამას მოვახსენებ თქვენს უმაღლესობას: რველი და რვე-
ლელი კაცნი და ქვემო ხვითს ჩემი წილის ნახევარი მებოძა. ეს
რველელები სულ აყრილნი [44] არიან და სხვა სოფლებში დგანან.

ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ დავით ამირეჯიბზე ერთი
ოქმი მებოძოს, — საცა ამ სიით ეს ჩემი კაცნი რველელები იდგნენ,
ამიყაროს და მამაბაროს. ივნისის ა, ქორონიკონს უბღ.

ქ. ორი კომლი კაც[ი] — ბითაძე ივანე და მარგველა-
შვილი შიო ჭალას არიან.

ქ. ერთი კომლი ლაცაბიძე ხიზანა აბის[ს] არის, რომ
ქაიხოსრო აბაშიძემ და დამა წა[ა]რთ[ო].

ქ. ორი კომლი ბითაძე ნადირა და მანძულა ბრეთს
დგანან, პეტრეს ეჭირნენ.

ქ. ერთი კომლი ბუჩარიძე ამ ქალაქში დგას, დედოფალს
უჭირავს.

ქ. ორი კომლი დარჩიაშვილი მუხრანს არის.

ქ. ერთი კომლი ივანაშვილი ძეგარას არის.

ქ. პეტრე ავალიშვილს რომ ბითაძე[ე]ში ყავს, თქვენი
ბძანება მაქვს: მე რომ რველელები არავისთვის გვიბოძებიაო.

წყალობას ვითხოვ, რომ იასაულმა, საცა რველელი კაცი იყოს,
მომაბაროს. ივნისის ა, ქორონიკონს უბღ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამირეჯიბო დავით! როგორც ამ არზის
პატრონს მოუხსენებია, სადაც რველელი² კაცი იყოს, აუყარე და მოა-
ბარე. ივნისის ზ, ქორონიკონს უბღ.

თუ საბუთიანი სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

1 ბრეც. 2 რველელები.

1706 წ. 9 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 663. დედანი. ქალაღი. 34X12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია წერტილი. ა-მეტი.

ქ. ღმერთმან ბატონის ძის პატრიარქის ქირი მოსცეს ფ ა ლ ა ვ ა -
ნ ის შ ვ ი ლ ს ზ უ რ ა ბ ს უ ზ ბ ა შ ს.

მერმეთ ამას მოვახსენებთ: ჩემის განაყოფის გაყიდული კაცი პირველათ რომ ღრაფი გაღმოვცდა, მაშინ ის კაცი თან გაღმოყვა. ი ო ს ე ბ მ უ შ რ ი ბ მ ა. პირველათ რომ ქ ა რ თ ლ ი ასწერა, ის კაცი თავის ნებით და ჩემს დაუკითხავათ ჩემს ყმათ დაიწერა, მე უყმო კაცი გახლდი და რასაკურგელია რომ მიაშებოდა; იმის ხარჯს¹ და იმის ჯარს² ჩემს ყმებს ვაწყვეტინებდი. და საწყალი ჩემი ძმა და მე პირველათ რომ ავიყარენით და ძ ა ღ ი ნ ა ს მივედით, ეს კაცი თან მივიყვანეთ, ხარიც და ძროხაც და რაც ხელის შეწევნა უნდოდა, ყველათ შევეწიენით, რომ ეს კაცი ჩვენათ გვეგულ[ღე]ებოდა. ჩემი ძმა და ეს კაცი რაღაზედაც შემღურებულიყვნენ, აიყარა და მ უ ხ რ ა ნ ს ჩამოვიდა, ავყარე და ისევი მივიყვანე.

ბატონს დედოფალთან მიჩივლა და გავამტყუნე, ბ ა ტ ო ნ ო
შ ვ ი ლ ს გ ი ო რ გ ი ს თ ა ნ მიჩივლა და გავამტყუნე, ი უ ლ ო ნ თ ა ნ,
ვ ა ხ ტ ა ნ გ თ ა ნ და დავით[თ]ან მიჩივლა და გავამტყუნე. მასუკან ჩემს ხემწიფესთან მიჩივლა, ორჯერ იქაც გავამტყუნე, ავათაც მოეპყრა და იესე მიბოძა.

და ახლა თქვენთვის უწყენია თავი, რომ თქვენი ყმობა მინდაო და ფ ც ა ს მისულა და დამღგარა, ოქმი გიბოძებიათ: ვისაც სიტყვა ქონდეს, ჩვენს სამართალში გელაპარაკოსო.

ამღენს სამართალში გამივლია, ო მ ა ნ [მ]დივანს ე გ ნ ა ტ ე ს კითხეთ და მოსურსათე[ე]ებს --- ყ ა ფ ლ ა ნ ის შ ვ ი ლ ს ზ ა [ა] ლ ს და ფ ა ლ ვ ე ნ ის შ ვ ი ლ ს თ ე მ უ რ ა ზ [ს] და კიდევ სხვათ მუასილებს კითხეთ, თუ მაგის ხარჯი მე არ მიძღვია, მთელს ქართ[ლ]ს კითხეთ, თუ ჩემი ყმა არ არის; ერთი უყმო კაცი გახლავა[რ], ჩემი გამონაგლეჯი ეკლესიას რათ უნდა, ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ ეს კაცი არ დამეკარგოს, ღმერთი გაღღეგრძელებსთ, ბატონო. თიბათვის თ, ქორონიკონს უბღ.

1 ხარჯი. 2 ჯარი. 3 ზემიძი.

თავში

ქ. მაღალაშვილო სვიმონ! ამ არზით ასე რომ უჩივის ჯმუხაძეს, ზურაბ და ესენი ერთმანეთს ედავენენ, ჩვენ ჩვენი ოქმი დაგვიყენებია, და სამართლით თუ ამ ზურაბისაგან თავს გამოიტანს, მასუკან ვიყმობთ. ჩვენი ოქმები დაგვიყენებია. თიბათვის თ, ქორონიკონს უბღ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

353. არზა ბეჰან ამილახვრიშვილისა შვის თაოგაჯი
პრეპლე II-ის ოქმით

1788 წ. 10 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1387. დედანი. დაზიანებული. ქალღი. 20,8X
X 16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს მიწა-მტვერს ამ ი-
ლ ა ხ ვ ა რ ი შ ვ ი ლ ს მინბაშს ბეჟანს მომცეს.

მერე ამ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი შ ვ ი ლ ს დე მ ე ტ რ ე ს თქვენი მუხა-
ნათობა რომ შეაძინდა, იმისის წილის კაცებდამ ერთი კომლი კაცი
ი ჩ ქ ი თ ი კურთხეულს რ ე ვ ა ზ ამილახვარს უბოძეთ და ერთი კომ-
ლი კაცი ე გ ა ძ ე მე მიბოძეთ.

ახლა ჩემი ძმისწულები გამეყარნენ და ამ თქვენგან წყალობა ეგა-
ძე საუფროსოთ აიღო. ჟერ სა[ა]მილახვარო გაუყოფელი არის და ჩვე-
ნი წილი საუფლისწულო იმდენი არ არის; რომ საუფროსო აღებო-
დეს. როდესაც სა[ა]მილახვარო გავიყოთ, თუ ერგება საუფლისწულო,
მაშინ აიღოს.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ თქვენი წყალობა ეს ერთი კომლი არ
გამომართვას. ამისი ერთი ოქმი მებოძოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ივ-
ლისის ი, ქორონიკონს უბღ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნასახჩიბაშის ნაიბო გოგიავე! მერე ამ
არზით ამილახვრისშვილი მინბაში ბეჟან ასე რომ ჩივის, ის ჩვენი
წყალობა კაცი ამასვე უნდა მოაბარო. და როდესაც სა[ა]მილახვარო
გაიწილება და გაიყოფენ, მაშინ თუ ერგება საუფროსო, რასაც სამარ-
თალი მისცემს, მაშინ აიყვანოს. ახლა საუფროსოს აღება არ იქნება.
ივლისის მ, ქორონიკონს უბღ.

ჟერ კელი ამართე და ამას მოაბარე და მასუკან თუ სიტყვა [ჰქონ-

დეს, ჩვენ მოგვებახსენოს. და თუ სამართალში შემოსატანი [სიტყვა არა] ჰქონდეს რა, ნულარ ილაპარაკებს.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

354. არზა ბაჰან ამილახვრისუვილისა სამართლის მიცემაჲ ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 12 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 716. დედანი. ქალაღი. 21,8×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ჳირი მიმბაჴს ამილახვარისუვილს ბეჟანს მოსცეს.

მე ხომ განჯას განღლი. ჩემი შვილი ჩამოსულა, თავისი წილი გუთნები უთხოვნია. მერე ქაიხოსროს ერასტი [ს] შვილები მოუსევია, კინაღამ მოუქლავსთ, თქვენ წილი ვინ მოგცათო; აღარც კასპში შეუშეიათ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვიბოძეთ თქვენს შვილს იულონზე, რომ სამართლიანის გზით გაგვაშველოს. ჩემი წილი ყველა გამამართოს და მამცეს. ჩვენში შფოთი არა მოხედეს რა. მკათათვის იბ, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! მერე ბეჟან მიმბაში რომ ამ არზით ასე ჩივის, სამართლიანის საქმით ეს შენ გაურიგე. ივლისის იბ, ქორონიკონს უბდ. სამართალი გარდაუწყვიტე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

355. არზა გოგია ციციუვილისა ხმის თაოგაჲ იულონ ბატონიუვილის ოქმით

1796 წ. 18 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8151. დედანი. ქალაღი.. 25×9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ჳირი მათს მონას გოგია ციციუვილს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: ქ ი წ ნ ი ს ს მდგომი ჩემი ბარათში ნარგები კაცი ხუციშვილი მღვდელი გიორგი, სამი თაობა არის, რა ის კაცი ჩემი ყმა არის და ბარათიც კელთ მიჭირავს და არც სიტყვა და საბუთი რამა აქვს.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მებოძოს, რომ ის კაცი ავეყარო და თავის მეზობლებთან დაეყენო. ახლა რომ გავიყარენით, კიდევე მე ბარათით მე მერგო; და იმ კაცის სამაგიერო ჩემს სახლის კაცთ ერგო. შეათათვის ია, ქორონიკონს უბღ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გიბძანებ ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი ს - შ ვ ი ლ ო ზ უ რ ა ბ ა * მერე ამ არზით გოგია ციციშვილს ასე რომ მოუხსენებია, ხუციშვილი მღვდელი გიორგი ახლავე აუყარე და ამას შოაბარე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. კათათვის იგ, ქორონიკონს უბღ.

თუ წიგნები და საბუთი ჰქონდეს რამე, სამართალში მოიტანოს.

ბეჰედი ტომ-სქესით არნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რ ა კ ლ ის ა გ ა ნ .

356. არაზა რევაზ უშიაღასაგაჟისა შიის თათგაჟა

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 18 აგლისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 411. დედანი. ქალაღი. 31,2×10,6 სმ. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ჩემო კელმწიფევე, სამი კომლი ყარაბადელი და ერთი კომლი განჯელი მაჰმადემინ ბეგის ყმა ვიშოვნე. ორი-სამი თუმანი თეთრი დავხარჯე მარტო ამათზედ და რაც პური მქონდა, ისიც ამათ ვაჭამე და მე მშვიერი დავრჩი. ურმები ვიჭირა[ვ]ე, ჩემი მსახურები გამოვატანე და ღამით გამოვ[ვ]ცხტუმრე. და ფრიდონ ბეგის ძმას ბალირს მოუტაცნია და წაუყვანია. თქვენს უბრძანებლად იმან ამისთანა საქმე რათ უნდა მიყოს.

წყალობას ვითხოვ, ჩემგან დიდის ჯაფითა და ხარჯით ნაშოვნი კაცნი მევე დამნებდეს. თქვენგან ებძანა გურგენა მოლარის პირით, მარამ სადღაც დაუმალავს, არ გამოძიჩინა და არც დამანება ეს ჩემგან მოყვანილი კაცნი. ქალაქის წახდენაშიაც არ ყოფილან და განჯის ციხიღამ ამ თქვენის შვილებისათვის თოფიც ბევრჯერ უსროლიათ და ახლა ეგ ეპატრონება და თავის ძალით მართმევს.

* „ფალავანდიშვილო ზურაბა“ ჩაწერილია სხვა ხელით.

თქვენი რისხვა მქონდეს, თუ ღამით მე თითონ არ მისულევიყო ურდო ბაზართ და ურმები თითონ მე არ მექირავნოს, რომ მეურმე-ებიც კუკიელნი თქვენი ყმანი არიან. ივლისის ია, ქორონიკონს უშად.

* ბაღირის უფროსი ძმა იქა განჯას გახლდა. თუ ყმის პატრო-ნი იყო, რატომა ერთი კომლი კაცი ვერა წამოიყვანა. მე ბევრჯელ ვი-ყავ განჯას, მაგრამ ვერა ვიშოვნე კომლეური. მე ფის ერეკლეს ღმერთმა და მეფის ერეკლეს ძალმა² მომცა ხუთი კომლი კაცი ახლა თქვენს მოუხსენებლათ წამართვა და კოჟორზე რუსებს აბარიათ, ტყეში ყავთ დამალული. მე თუ ეს ხუთი კომლი სომეხი წამართვა იმან თავის ძალით, ქეშმარიტათ მე სირცხვილით აღარ მომესვლება ჩემს სახლში.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ეს ოცჯერ მიჩივლია და თქვენს ბძანებას და იასაულს არა ეპოება. მეც ავერ ათჯერ ბეაბრუ გაუხდივარ. კახთ კითხეთ, თავადნი გახლავან და აზნაური, რას ყოფით მელაპარაკება ან როგორ მლანძღავს. ნება თქვენია.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყაფიჩიბაშო გიო! მერე განჯიღამ მოყვა-ნილი ხიზანი რევაზ ეშოკალასბაშისაგან მელიქი შვილს ბაღირს დაუ-ტანია. ახლავ ისინი გამოურთვი და რევაზ ეშოკალასბაშს მოაბარე. მკა-თათვის იგ, ქორონიკონს უშად. ალბათ, ალბათ.

ბეჰედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ჰედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

357. არზა ოთარის ავრივ-ოზლის საწირავის თაოგაზა

არეკლე II-ის ოქმით

1708 წ. 15 ივლისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 9695. დედანი. ქალაღი. 22,3×12,2 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-ადგილ ნახპარია ერთი ან ორი წერტილი და მძიმე.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათის მონის ოთარის ქვრივსა და ობოლს. ჩემო კელმწიფევე, ჩვენი შეწუხება რომელი ერთი მოგახსენო — სიმშოილი, სიტიტვლე თუ ცარა[ე]ლზედ გდება. ამას გარდა, მკედრის დაუმარხაობა და მლუღლებისაგან საწი-რავის თხოვნა.

1 ვევერა. 2 ხალაშა.

* აქედან ბოლომდე არხის ტექსტი დაწერილია სხვა ხელით და ა-შეტნაკლულია.

კელმწიფევი!, როცა რომ თქვენნი მონა გახლდათ, თუ არ თქუენო მოწყალეობა, ერთის ფულის შოვნის გზა არსით არა ჰქონდა. ახლა საი-დამ გვექნება ამდენს სულს.

ღმერთი გაგიმარჯვებსო, მოწყალეებით კელი აღმიპყარით, რომ ან სიშველები შევიმოსნეთ და მკვდარი დავ[მ]არხოთ. იულისის იგ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. სარდალ-სალთხუცესო იოანე! ამას თავის ჯამაგირში ყოველმა ასნაფმან გასულს მარიამობის თვემდის ექვსის თუმნის ჭინში უნდა მოაცემინო. ივლისის იგ, ქორონიკონს უპდ.

თორმეტი თუმანი აქვს გაჩენილი, ჩვენ ხომ არ მოგიშლით. მეტს ხომ არას მოგცემთ, ჰ[ა]ლბათ.

ერგულ

358. არჯა ლუარსაბის ძიძისა ვალის თათბარზე
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1798 წ. 15 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 328. დედანი. ქაღალდი. 17×10 სმ. მხედრული. აქა-იქ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს დედოფლის ჭირი მოსცეს ლუარსაბის ძიძას.

ჩემო ხელმწიფევი! მოსია ნაცელისა მემართა შეიღი აბაზი თეთრი და სამი ხადაგი ლეკური, სამ-სამ აბაზიანი.

ჩს (ერთი მინალთუნი და ერთი აბაზი) ქ. ამაში მიმიცია ექვსი აბაზი.

ყ (ოთხი აბაზი) ქ. კიდევ ნახევარ ლიტრა ბამბა, რომ ლიტრა რვა აბაზათ იყო.

ქ (სამი აბაზი) ქ. ამაში წამართვა ორ ლიტრა ნახევარი მარილი, ლიტრა ხუთ შაურათ არი.

რ (ორი შაური) ქ. ორი შაურიც კიდევ გამამართვა. შეიქნა ჩემი მიცემული ცამეტი აბაზი. რაც ჩემს შვილს დუქნიდამ მიუცია, ის არ ვიცი, სხვა არი. ახლა კიდევ როხროხაშვილი მამისია და წელზე სარტყელი შემამახსნა.

ამისი სამართალი მაღირსეთ. ივლისის იგ, ქორონიკონს უპდ.

ქ. მილახვარო ოსეფ! ნაცვალის შენთან მოაყვანიე, ორნივე შენთან ალაპარაკე და ღვთის წინაშე სამართლით მოარიგე. ივლისის იე, ქორონიკონს უბდ.

ბეკედი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

359. არჯა ამილახორიშვილისა შმის თაოგაჯი

ერეკლე II-ის ოპიით

1706 წ. 20 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1389. დედანი. დაზიანებული. ქალაქი. 23.8 X 10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი, ომან ამილახორიშვილებს ნინიას და გიორგის მოსცეს.

ჩვენო მოწყალე, ამას წინას ხანებში ბეჟან ამილახვრისშვილისაგან უსამართლო გეჭირდა. მოვედით და თქვენს უმაღლესობას თავი ვაწყინეთ. ღმერთმან თქვენი უმაღლესობა განაძლიეროს, ოქმი გვებოძა თქვენს შვილს იულონზედ და ამილახორზედ. სამართლიანის საქმით ერთმანერთისათვის უნდა მოვერიგებინეთ.

მაგრამ უფრო უსამართლოება და მძლავრობა იხმარა, ერთმანერთთან ყოფნა აღარ მოგვიხდა. თქვენი შვილი იულონ დაბძანდა, ამილახორი გაგეყარეს და ერთმანერთს მოგვაშორეს, ბარათები დაგვიწერეს. იმას თავისი წილი მისცეს და მე ჩემი. და ბარათებიც ეს არის, აღარც იმას ჰქონდა ჩემთან სადაო და არც მე იმასთან.

ახლა თქვენის უმაღლესობისათვის თავი უწყენია და ოქმი გიბოძებიათ, ეგაძე[ე]ბი ჩემნი საკუთარი ყმანი არიანო და იმათ წამართვესო. ჩვენო მოწყალე, თუ თქვენი წყალობა სჭირს, წყალობის წიგნი მოატანინეთ და მაშინ გამოჩნდება, თუ მამაჩვენი არ სწერია პირველათ და უფროსიც თუ მამაჩვენი არ იყო. და ბარათიც ეს არის ეგაძე[ე]ბისა, რომ გავიყარენით და წილში ჩვენ გვერგო.

ამ მოწყალეობას ვითხოვთ, ეს ბარათი მი[ი]რთვიით და ნახეთ; და ოქმი გვებოძოს, იასაულმა კელი აილოს, ჩვენთან საქმე არა ჰქონდეს. ჩვენი მსახურები იმათ ერგო, რომ იმ ჩვენის მსახურებისაგან ვართ დაზღდილნი; და ერთი იმისი მსახური ჩვენ გვერგო. ჩვენ როდის ვსჩივით, რომ იმას თავი უწყენია, ჩვენო მოწყალე. [მ]კათათვის კდ, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ქ. ამილახვარის შვილო მინბაშო ბეჟან! ამ არზით ეს შენი სახლისკაცი რომ ასე გიჩივის, ჩვენ რომ ამ კაცის საქმე მოგვახსენე და ოქმს გვთხოვდი და ჩვენ დაგუიინეთ, რომ მანამდის ის ჩვენგან მოცემული წიგნი ჩვენგან არ გაიშინჯება და სწორეთ არ შევეტკობთ და არ გავარჩევთ, ახლა ოქმის მოცემა არა სჯობს და შენ დაიუინე, შემოგვებეწე, აღარ მოგეუშვი და ოქმი გამოგვართვი.

ახლა ესენი ასე ლაპარაკობენ. მანამდის იმ ჩვენგან მოცემულს წიგნს არ გავსინჯავთ, ამ სადაო კაცის საქმე არ გარდაწყდება. ის წიგნი ჩვენ მოგვიტანე, გავშინჯავთ და სიმართლე რომელსაც მხარს დასძლევს, ეს კაცი იმას დარჩება. ივლისის კთ, ქორონიკონს უჰად.

ბეჟელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

360. არზა ციციშვილებისა გავაულის თარგაზა

პრეპლე II-ის ოქმით

1786 წ. 15 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8500. დედანი. ქალაღი. 36×16,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ქირი ქალაქის მოურავს ევსტატისა და ციციშვილს გიორგის მოგვეცეს.

ამას მოვახსენებთ, თქვენის მოწყალებით რაც რამ თითო-ოროლი კაცი გეყვანდნენ ზომ გავიყავით და ქარელში, ხვედურეთსა და დუესს რაც მამულები გვაქვს და ჯელი გვიწვდება ის მიწები გაურჩეველი გახლავსთ და დღე ყოველ გოგია ციციშვილისაგან მოსვენება არა გვაქვს. ჩვენს ყმათ შიგ არ უშვებს, რომ ან მოხნან და ან მომკონ, სცემს და ავად ეპყრობა; ორჯელაც ჩამოგვივიდნენ იმისგან დაქრილნი კაცები და ჩვენ მოთმინებაში გახლავართ, რომ ასრეთი შფოთი არა შემოგვამთხვიოს რა, რომ ან ღმერთის საწყენი იყოს და ან თქვენი ჯელმწიფობა გავიწყრომოთ, ამას ვერიდებით.

ღმრთით თქვენს შვილს იულონზედ ერთი ბეჯითი ოქმი გვიბოძოთ რომ ეს მამულები გავვირჩიოს, ღმერთი გავიმარჯვებსთ. აგვისტოს გ, ქორონიკონს უჰად.

თავში

ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! მერე ციციშვილები ნიადაგ ამ მამულზედ რომ ჩივა, თუ თითონ ერთმანერთთან

მორიგდნენ, ხომ ის არის, თუ არა აქედამ რომ დაბრუნდე, მასუკან
შენ გადი, ჩვენი მდივანი რომელიც დაგესწრას, თან გაიყოლიე და ამა-
თი მამულები გაარჩიეთ. აგვისტოს იე, ქორონიკონს უპდ. როდესაც
მოიცალო. ალბათ, ალბათ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

361. არზა თანაზასი ვალის თაოზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 3 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1448. საბ. № 490. ღელანი. 20,6×15 სმ. ქალაღი. მხედრულა.
განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათ ფეხთ მიწა-მტკერს
ო ა ნ ე ზ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ ხითარაშვილს ზაზას ჩემი თუთხ-
მეტი თუმანი მართებს, წისქვილი და სიგელიც გირაოთ მაწერია, რომ
თუ სარგებელი არ მომეცეს. წისქვილი მე უნდა დამნებდეს. ეხლა
მძღაურობით არც წისქვილს მანებებს, არც თეთრს მაძღვეს.

ღმერთი გადღეგრძელებს, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძეთ, რომ
ან ჩემი თეთრი გამომირთოს და ან რომელიც წისქვილი გირაოთ მიწე-
რია, ის დამანებოს ჩემ[ი] თეთრის მოცემამდინ. როცა თეთრი მომცეს
მერე ღმერთმა თავისი წისქვილი, თითონვე მოახმაროს. აგვისტოს კე.
ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ! რაც ამ არზის პატრო-
ნისა¹ თამასუქით ხითარაშვილებს ემართოსთ, თავისი ჰაყის გამოურთვი
და მოეც. თუ ახლა თეთრი არ მისცენ, რაც გირაო მიუცია, თეთრის
მიცემამდინ გირაო დაანებოს. და როდესაც თეთრი მისცეს, გირაო
დაიხსნას. სეკდემბერს გ, ქორონიკონს უპდ.

ეს ასე აღასრულე. ესეც გაცრცილი და დატყვევებული არის.
ერთი კაცაც უწმინდესის ჩვენის შვილის კათოლიკოზისა იყოს მოასი-
ლად ამაზედ აზნაურშვილებისაგანი.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

¹ + რაც.

362. არაზ ენისელთ ნაცვლისუვილიაზისა გაროსალაზის თაოაზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 8 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 264. დედანი. 34×11 სმ. ქალაღი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცესთ ენისელში მსახლობელთ ხოსროსა და ასანას, ნაცვლის შვილს საბას, გოგიას.

მოწყალე კელმწიფე, თქვენი მოწყალებაცა გვჭირს მამა-პაპით რომ აზატნიც გახლავართ და მსახურათ კიდევ ახლა თქვენს შვილს იულონს ვახლავართ და მისგანაც წყალობა გვჭირს.

ახლა ვინც თქვენი მოსაქმე გიახლებათ, გვტანჯავენ და გვაცოდვილებენ. წიგნებიც აქ მოგვირთმევია. ამ მოწყალებას ვითხოვთ, ერთი ასეთი წამალი დაგვედოს, ვინც იასაული მოვიდეს, ჩვენზედ კელი აიღონ, თუ ინებებთ, თუ არა, ჩვენი თავი თქვენის ქირის სანაცვლო იყოს. სეკდემბრის ა, ქორონიკონს უპდ.

ქ. ოთხი ნაცვლის შვილები გახლავართ მსახურათ და ერთი ჯარას შვილი.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! რომელნიც ჩვენი მოსაქმენი და მოასილნი ენისელში მიხვიდოდეთ, ენისლის ნაცვლის შვილებს სანატრელის პაპის ჩვენის მეფის თეიმურაზის წიგნი აქვთ, ყოვლისფრით გა[ა]წატებულნი არიან. ამათი ხარჯში გარევა არ იქნება. და ნურც გარევეთ. სეკდემბრის გ, ქორონიკონს უპდ.

ამათ ასეთი წიგნი აქვთ, რომ სხვას აჩხა-მაჩხას წიგნებს არა გავს ამათი წიგნი. ამათ, ღიად, უცხო წაგნი აქვთ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

363. არაზ გოგია ხიოზიაუვილიისა მამულის თაოაზაჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1798 წ. 7 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6866. დედანი. ქალაღი. 30×15,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი ხიმშიაშვილს გოგიას მომცეს. ჩემო მოწყალე კელმწიფე!

ქართული ხიმშიაშვილები რომ მამულზედ მედავებიან და ჩემს სახლისკაცობას ჩემობენ, ისინი მე დავას არ დამიჭერდნენ, თუ ამ სიცრუეზედ ოსტატი არა ჰყოლოდათ, ბერი ხიმშიაშვილით ახლდა დეკანოზის შვილს სოლომონს.

ჩემო კელმწიფევე, მე რომ მოსამართლეებთან ვდაობდე, სხვას მოწამეს არავის ვახსენებ, თქვენს უმაღლესობას მოვმართავ. თუ გავიგონათ, რომ ისინი ჩემი სახლის კაცები ყოფილან, ან სანატრელს ბატონს მოხსენებია, რალათ დავიფიცო. და თუ აქამდის არ მოგხსენებიათ, ახლა საიღამ იქნებიან ჩემი სახლის კაცები.

ბიძაჩემი შერმაზან ინდოეთს გახლდათ, მაჰაჩემი აქ გახლდათ; ან იქ მოგხსენდებოდათ და ან აქ. მადლობთ ღმერთსა, რომ თქვენ ჩვენზედ კელმწიფობთ. ერთეულ როგორ არ იჩივლეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ფიცში ნუ შემოიყვანთ, მამა აღარ დამჩიომია, ბიძები აღარ დამჩიომია და უფროსი ძმა. თუ თქვენ არას მიპატრონებთ, მე საიღამ მეყოლება შემწე და მოწყალე. სეკდემბრის და ქორონიკონს უბღ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო ხიმშიას შვილო გოგიავე! შენ რომ ეს არზა მოგირთმევეა, განაჩენიც მოიტანე ჩვენი, თუ გაქვს; და სარწმუნო მოწმეებს თუ იშონი, ისინიც მოიყვანე. და თუ მოწმე[ე]ბს მოსვლა არ შე[ე]ძლოს, მოწმე[ე]ბის კელისწერილი მოიტანე სარწმუნო კაცთაგან დაწერილი. სეკდემბრის ზ, ქორონიკონს უბღ.

ორს კვირაზედ რასაც საბუთებს იშო[ვენ]ი, უნდა მოიტანო.

ბეჰელი: ქნარს მიეშ, დავით მივმოზს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

364. არზა ნადირა კუსრაძისა გამოსაღების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 20 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 71. პირი. ქალაღი. მხედრული. იქვე, საბუთი № 72.

[84v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს კურდღელაურში მსახლობელს კახის შვილის ყმას კუსრაძენადირას.

1 + მოსცეს.

მოწყალევე ხელმწიფევე, თავთაგანაც წყალობა მჭირებია და აზატი-
ვეოფილვარ. ბატონის ჩემის კახის შვილისაგანაც და შემდგომად კი-
ლევ ვაუახლებიათ წყალობის წიგნი და ჩვენთვის უბოძებიათ და ხელ-
ში გვაქვს გიორგის, გერმანეს და შვილებისაგან დაწერილი-
და დაბეჭდილი, რომ არა ჩვენი სათხოვარი [85] არა გეთხოვბოდეს
რაო — არა კულუხი, არა ძიძა, არა მუახლე და არა კალო და არა
სათხოვარი, თვინიერ მსახურისა.

და რა ესენი გარდაიცვალნენ, მარადის მაჭირებენ და მაწუხებენ
ბატონი ჩემის შვილები, ნიადაგ მწუხარებაში ვარ და სათხოველს ყვე-
ლასა მთხოვენ და არც მათგან ბოძებულს წყალობის წიგნს ყაბულო-
ბენ და ყვევარ დიდ მწუხარებაში.

ეს ჩემი შეწუხება თქვენ სიმაღლეს მოვასხენე ის წყალობის წიგ-
ნებიც მომატანინეთ, გაშინჯეთ და თქვენც წყალობის წიგნი და ოქმი
მიბოძეთ. არც იმ თავიანთ მამა-პაპის წიგნებს ყაბულობენ და არც
თქვენი ოქმი იოქმა; რა ვქნა. მომიხდა სოლომან ბატონი ჩემი და-
ვენაჲ მე უნდა დავეკრიფოო, შიგ არ გაგატარებო. ეხლა დაკრეფას
უპირობს. მე თქვენ სიმაღლეს მოვატანე, ის იქ გახლავს, მიშველ-
რამე, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ხარჯი მეტობით მერთმევა. ექვსი კოდი
პური ეხლა ხანს გამომართვეს. მომიხსენებია და შემიბრალე. ენკენის-
თვის ით, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის! მერე როგორც ამ არზის პატრონს ქორონი-
კონს უბა — ამ წელს ოქმი მისცემია, იმასეუ ვამტკიცებთ. რადგანც
კახის შვილისაგან მიცემულს მამულზედ კელს იღებს და ნასყიდის მა-
მულით უნდა ემსახუროს შეძლებით და მამა-პაპასაგანაც კულუხის
აზატია, ახლა ამას კულუხს ვერ გამოართმევს კახი[ს]შვილი.

აი დემურ ეშოკალასო! ასე გა[ა]რიგე. სეკდემბერს კ, ქორონი-
კონს უბდ.

თუ ამ სამართალში აკლია რამე, მოვიდეს, ილაპარაკოს და რო-
გელიც გამტყუნდება, იმას გარდახდება ძალიან.

1798 წ. 27 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3035. დედანი. ქალაღი. 20,2×10,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის სიმაღლის ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ქირი თქვენს მონას ს უ ლ ხ ა ნ მღიენიშვილს ესავს და იოანეს მოგვეცეს.

ჩვენო მოწყალევ, ჩვენს ყმას ზებედაშვილს რამაზას და ამის შვილს ბასილს თავის ძმით ფურცელაძე ზურაბ რომ გვედავებოდა და ბატონ დედოფალთან სამართალში ვლაპარაკობდით, იმ სამართალში თქვენი სიმაღლევ შემობძანდა. ჩვენი საჩივარი რომ მოგხსენდათ, ზურაბის არზაზე ოქმი გვიბოძეთ და უბძანეთ: ჭერ ამ კაცსთ დაეხსენო, სამართალში გაიარეთო და სამართლით, როგორც გარდასწყდეს, ორნივ იმაზე უნდა დადგეთო. აღარც სამართალს დააცალა და აღარც თქვენ მოგახსენათ. იმ არეულობის ჟამს უკან მიხდომია ხვითს, ფალავანდიშვილი ზურაბ იასაულათ მიუყვანია, აუყრია და მერეთს წაუყვანია. ჩვენ თქვენის ოქმის ძალით გვეყვანდა და მოწმობაც კელში გვიჭირავს, რომ ის კაცი ჩვენი ყმა არის და ის თავის ძალით ასე უსამართლოს გვიშვრება.

ღმერთი გაგიმარჯვებს. თქვენი ოქმი და მოწმობის წერილი გაშინჯეთ. თუ კიდევ ინებებდეთ. სამართალში გვალაპარაკეთ. და თუ არადა. ოქმი და იასაული გვებოძოს, რომ ის ჩვენი კაცი აგვიყაროს და მოგვეცეს. სეკდემბრის კ, ქორონიკონს უბდ.

თქვენის ოქმის შემდეგად არც სამართალში გაგვი[ვ]ლია.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზით მღივანს ესავს და იოანეს რომ ასე მოუხსენებიათ, მერე ამათ ჩვენი ოქმიცა აქვსთ და მოწმებების წერილიც უჭირავსთ, რომ ის კაცი ამათი ყმა არის და ფურცელაძეს ზურაბს სამართალში გაუვლელათ ამათის მამულიდამ აუყრია და მერეთს წაუყვანია. დიად, დაუშავებია, რომ ჩვენის ოქმის წინააღმდეგობა უხმარია. ახლავ შენ ის ამათი კაცი უნდა აუყარო და ამათ მოაბა, რო. და ჩვენის ოქმის ურჩებას და წინააღმდეგობას კი არ შეეპარჩენთ, დიდათ მოვპკითხავთ და გარდავახდევინებთ. სეკდემბრის კზ, ქორონიკონს უბდ.

და ზურაბ ფალავანდისშვილს რომ ხარი წაურთმევია, ისიც უნდა გამოურთვა და მოსცე. რომელიც ამაში გამტყუნდება, ახლის განწესებისაებრ გარდახდება.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე .

366. არჯა ანდრია ალექსიოპოლისა ოქმის გოქავის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1700 წ. 3 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11009. დენანი. ქალაღი. 27,7×15,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხემწიფის დედოფლის ქირი ხ ი დ ის თ ა ვ ს მსახლობელს ა ლ ე ქ ს ი შ ვ ი ლ ს ა ნ დ რ ი ა ს მომცეს.

ჩემი მოხსენება ეს არის: მ ი რ ზ ა შ ვ ი ლ ი ს ო ლ ო მ ო ნ რომ გახლდათ, იმას ჩემი და ყვანდა; სიღარიბემ რომ შეაწუხა და ვეღარ იცხოვრა, ძმებმაც ყური არა უგდეს რა, ადგა და რ უ ს ე თ ს წავიდა, ეგება სარჩო ვიშოვნოო. ორი წელიწადი იქ მოუგვიანდა; ორს წელიწადს გარდა ოთხი წელიწადიც კიდევ მე შემინახამს იმისი ცოლი, რომ იმათის სახლიდამ ერთის ფულისა არა მოსცემია რა ჩემ დასა. რუსეთიდან რომ მოვიდა ის ჩემი სიძე, რაც რამ ეშოვნა, სულ თავის ძმებთან მი[ი]ტან[ა].

იმავ ჟამთ იბძან[ა] ი მ ე რ ე თ ს ჯარის გადასვლა; ისიც იქ წავიდა და ნ ე ფ ე ს ო ლ ო მ ო ნ ი ს ქირის სანაცვლო შეიქნა. დარჩა ჩემი და იმისის ძმებიდამ და სახლობიდან უმოწყალო, რომ მოწყალება აღარასი აღირსეს.

მერე თქვენ არზი მოგართვით და მოგახსენეთ და მდივანბეგებზე სამართალი მებოძა. ორნიც ერთად გვალაპარაკეს — მ ი რ ზ ა შ ვ ი ლ ი თ ა მ ა ზ ა ს ძმა ბეჟეანა და მე. სამართლით თამაზასა და ბეჟანს ოცდაერთი თუმანი და[ა]დღეს ჩემის დის სამკდროთა და სარჩოთ, იმათ უნდა მოეცათ, განაჩენი დამიბეჭდეს და მომცეს. ის განაჩენი თქვენგანაც დამტკიცებული [არ]ის. იასაული თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ი ს უ ლ ხ ა ნ ი ყო და იმას კაცი შემოაკვდა და დაიკარგა, უიასაულოთ ჩემს დას იმათ აღარ მოსცეს რა.

ახლა წყალობას ვითხოვ. ღმერთი განგაძლიერებსთ, რომ ერთის მაგარის ოქმის წყალობა ც ი ც ი შ ვ ი ლ ს პ ა [ა] ტ ა შ ვ ი ლ ს გ ო გ ი ა ზ ე მოიღოთ, რომ რაც რომ განაჩენში ეწეროს, ის აღასრუ-

ლოს. თქვენად სადღეგრძელოდ, ყოველი ქვერივი და ოხერი თქვენგან სამართალს იქადიან და ნურც იმას და[ა]გდებთ უმოწყალოს თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ. ენკენისთვის კდ, ქორონიკონს უპდ.

წყალობას ვითხოვ, რომ ამისი ოქმი დროისად მებოძოს და იასაულიც გამომიცხადოთ, რომელიც თქვენი ნება იყოს. ღმერთი თქვენს ხემწიფობას განაძლიერებს ჩემო ხემწიფე.

თავში

ქ. რუისის მოურაო ციციშვილო გოგიაჲ! მერე ამ არზის პატრონის ალექსის შვილის ქალი რომ უჩიოდა მირზაშვილებს. ამისმა სამართალმა დიამბეგებთან გაიარა. და დიამბეგებისაგანაც განაჩენი მიეცა. რომ ის განაჩენი ჩვენგანაც დამტკიცებული არის. იმისი იასაულიობა თაქთაქისშვილს სულხანასა ჰქონდა, რომ იმას უნდა გაერიგებინა. ახლა იმას ხომ განსაცდელი შეემთხვა და კიდევ დაიკარგა.

ახლა შენ მიდი, ის განა[ჩენი] წაიკითხე და როგორც იმ განაჩენში ეწეროს. ისე გაარიგე და ამ ქვერივს მოაბარე. ღმერთს გულისათვის გაურიგებელს ნუ დაუგდებ, ბრალი არის ეს ქვერივი. ღვინობისთვის გ, ქორონიკონს უპდ.

ბეჴელი: დ ე ღ ო ჟ ა ლ ი დ ა რ ე ჟ ა ნ .

367. არზა ნიკოლოზ თუშანიშვილისა წინაჴილის რუს თაოგაჴა იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1796 წ. 4 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 382. დედანი. 22X16,5 სმ. ქაღალდი. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის იულონის ჴირი მათს მიწას თუშანიშვილს ნიკოლოზს მომცეს.

რეჯს მამუკელაშვილმა და სულიაშვილმა ორის კომლის კაცის ნასახლარები და მარანი გამიჴრეს, წისქვილის რუ გაიყვანეს, ჴვევრები ამოყარეს და გამიფუჴეს. ეს უსამართლო არას კაცს დამართებია. თავიანთი სამკვიდრო წისქვილის სათავე და რუს ალაგი დაავდეს. მთელმა ჴემოთმა რეკამ იცის, საცა იმ[ა]თი სათავე არის წისქვილისა, ამისთანას უსამართლოს კმარობენ.

თქვენი ოქმი მიუტანე, წიგნი დააწერინეს ყაფლანისშვილს ედიშერს: რასაც წამს წყალი დაბატარავდებოა, ისევე ჩვენს სათავეზედ გამოვიცხანთო. ორი წელიწადია მატყუევენ. ის მამულეები გამიფუჴდა და ნაკლია.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის იასაულის წყალობა იყოს. რომ მოვიდეს თორტიზი დამ და ზემო რევიდამ კაცი მოიყვანოს, გაშინჯონ. თუ მართალი იყოს ჩემი მოხსენებელი, ჩემი მამული დამანებონ; თუ იმათი იყოს, ღმერთმან მოახმაროს და ველთაც უჭირავსთ. თუ ჩემი იყოს, რაც ჩემის მამულისა ან ქვევრები დაემტკვიროსთ, იმისიც პასუხი გამცენ.

ქ. ამავე იასაულს ებძანოს, ვისაც კიდევ ჩემის ყმის წისქვილის რუ და ვენაჯების თხრილები გაესწორებინოსთ, სადაც ან ჰ[ა]ლალ ჰყავთ ჩემი დალები უმართოსთ ვისმე, ისიც გამომართოს. დიდათ მოკრძალებული ვარ სამართალში შესვლისა. თქვენი რისხვა არ მამეცმა, ღმერთი გაგიმარჯვებს. ენკენისთვის კთ, ქორონიკონს უპდ.

თავი

ქ. ბატონის შვილი იულონ გიბძანებ ქარუმიძე ფარსადან! მერე ამ არზით თუმანიშვილს ნიკოლოზს ასე რაჟმ[ო]უხსენებია მამუკაშვილისა და სულიაშვილისაგან საჩივარი, ორისამი მახსოვარი და მცოდნე კაცი თორტიზიდამ უნდა მოიყვანო. ორისამი მახსოვარი კაცი რეხიდამ და ნიკოლოზის მოხსენებელი წისქვილის რუ გაშინჯო.

თუ ეს მახსოვარი კაცები ნიკოლოზის სიტყუას დაემოწმენ, რომ რომელზედაც მამუკელაშვილს დღეს წისქვილის რუ უდიოდეს, ის ალაგი სწორეთ ამ ნიკოლოზის კაცების ნასახლარი ყოფილიყოს, ხომ ის ალაგი ახლავ და[ა]გდებინე და ძველათგან რომელზედაც ჰქონდესთ წისქვილის რუ, ისევე იმაზედ გაიტანონ.

და რაც ნიკოლოზს თავის მამულზედ მამუკელაშვილისა და სულიაშვილისაგან რუს გატანით იმ მამულის გამოსავალი დაჰკლებოდეს, სამართლიანის საქმით ისიც მამუკელაშვილს და სულიაშვილს უნდა მიაცემინო ნიკოლოზს თუმანიშვილსათვის.

ეს ასე უნდა აღასრულო. და თუ მამუკელაშვილს და სულიაშვილს სამართლიანი სიტყუა ჰქონდესთ, ჩვენს სამართალში ელაპარაკენ ნიკოლოზს. ოკდომბერს დ, ქორონიკონს უპდ.

ბევედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

368. არზა მანუჩარ მღვიმისა ვალის თაოგაჲ
იულონ ბატონიშვილის ოპიტი

1796 წ. 9 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11019. დედანი. ქალაქი. 16,8×10,8 სმ. მხედ-
რული. განკეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონიშვილის იულონის ჳირი მათს მონას მ დ ი-
ვ ა ნ ს მ ა ნ უ ჩ ა რ ს მ ა მ ც ე ს .

მერე ამას მოვახსენებ, ცხინვალელი ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი მ ო ს ე-
ს ა ჩემსას სამოცს ლიტრს ძროხის ქონს არის მოსაცემს, არ მაძ-
ლ[ე]ვეს. თვითონ ერთი ჰახვერმაზი და იანშალი კაცია და უიასაულოთ
არ მამცემს; იას[ა]ული მიბოძეთ, რომ გამომირთოს და მამცეს. თუ ასე
ცნობა მქონოდა, მე იმასთან სალაპარაკოთ საქმეს არ გავხდდი, მაგ-
რამ უცნობლობით მამიხნდა, ვივაჟრე იმასთან, ქონის ფასი ხელთ უჭი-
რავს და ნებით არ მაძლევს. ღვინობისთვის მ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ თ ! მერმე ამ არზით
მდივანი მანუჩარ ასე რომ ჩივის, შენ უნდა და[ა]დგე ხახანაშვილს და
რასაც ედავება, ახლავ უკლებრად უნდა გამოართო და მდივან მანუ-
ჩარს მოაბარო. თუ სიტყვა აქვს რამე, იქავ ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს ო რ ი სამი
მოხტაბარი კაცი დაუსხი და მოარიგონ. თუ იმათს სამართალსაც არ
დასჯერდება, ასე იცოდეს ერთიორათ გარდახდება. ღვინობისთვის თ,
ქორონიკონს უპდ.

ბევედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რ ა კ ლ ის ა ვ ა ნ .

369. არზა სოლომონ ვპარამიძისა ვაჟულის თაოგაჲ
ღარეჯან დედოფლის ოპიტი

1796 წ. 9 ოქტომბერი

ცსა. ფ. 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 385. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[215v] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის დედოფლის ჳირი მომ-
ცეს თქვენს ყმას გ ვ ა რ ა მ ა ძ ე ს ო ლ ო მ ო ნ ს .

მერე მოგეხსენებათ, ჩვენ ჩვენის ნასყიდის ყმით თქვენი სახასო
ყმანი გახლავართ. რ უ ი ს [ს] უ მ ა მ უ ლ ო თ გახლდით და თქვენგან და
ბედნიერის ბატონისაგან წყალობა გვებოძა რუისს დ ე გ ო თ ი ს ! მი-

1 + თვის.

წის წყალობა. და ამ ხოჯა ხანის მიზეზის გამოისად სახლკარი ველარ გავიკეთეთ.

და კიდევ ახლა ხელმეორედ ბატონს რუის[ს] მროველის იუსტიციის თვის ოქმი ებოძებინა, რომ სახლკარიც ა[ა]შენებინეთ და იმ მიწას ამათ შეუკითხავათ ვერაფერ მოხნავსო; და თუ ვინმე[მ] ეს გვარამაძე[ე]ები რომელიმე¹ უჩვენ საოქმით შეაწუხოს², შენგან ყველა უნდა [216] მოგვხსენდესო.

ახლა გვედრებით, როგორც ბატონის ბძანებას ის ოქმი, აცხადებდეს, თქვენი ბძანება და ოქმიც ისრე მროველზედ გვებოძოს. ჩვენო მოწყალევე, თქვენი ყმანი გახლავართ, თვალყური მოგვიგდევით. ღმერთი ბედნიერს ხემწიფეს და შეილებს გიციოცხლებს და გიღლეგძელებს, ჩვენო მოწყალევე.

თავში

ყოვლად სამღვდელოვ უფალო მროველო იუსტინე, მერე როგორც მის უმაღლესობას ბატონს ამ გვარამაძის სოლომონისა და გრიგოლისათვის ოქმი უბოძებია დეგოთის მიწისა, ჩვენც ისე წყალობა გვიქმნია. როგორც იმ ოქმში უცხადებდეს, ისე აღუსრულე. და სხვარიგათაცა თვალყური გექიროს ამათზე, რომ უსამართლოთ არავინ შე[ა]წუხოს. ოკდომბრის თ, ქორონიკონს უბად.

370. არზა იოსებ ყორღანაშვილისა ღააკარული საპუთიანის ბანახლავაჲმ
ბრძალე II-ის ოქმით

1798 წ. 18 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1038. დედანი. ქალაღი. 76×40,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ჩემი ქალაქის სახლკარი მარიამ დედოფლის წყალობა და ცოტა ადგილი მეფის ვახტანგისაგანაც იყო ნაბოძები, რომ ისიც ჩემს. სახლში შემოერთებული იყო. და ამის სიგლები თქვენის სიმაღლისაგან მქონდა დამტკიცებული.

ქ. დავითის შვილის ზაალისა და ელიზბარისაგან [ბა]ტონისათვის ნასყიდის სომხეთში გოგისოფლის სიგლები მქონდა თავთავის წილისა; და მდივანბეგებისაგან იმ სოფლის

¹ რმივე. ² ვინმე.

გაყოფის ბარათებიც მე მქონდა. იქაური ყმა არსადა ჩნდა, მაგრამ თუ გამოჩენილიყო, ასე ეწერა სიგლებში, რომ ბატონ[ის] იქნებოდა; მთით და ბარით იყო ნასყიდი.

ქ. მამის ჩემისაგან ნასყიდი სოლაღაშვილის ავთანდილისაგან მოსყიდული ვერის ჯეჯე დრე სოჯელი მთით, ბარით. გლეხით და სასახლით; და ამის სიგელი თქვენგანაც და ნეტარად ხსენებულის ბატონის მამის თქვენისაგანაც დამტკიცებული იყო.

ქ. სოლაღაშვილის ყაფარ ბეგისაგან მამის ჩემის ნასყიდი თავისი წილი კუმისს ყმა და მამული, ამის ნასყიდობის სიგლები სარდალსა მქონდა წართმეული. რამდენჯერ თქვენის სიმაღლის სამართალში ვილაპარაკეთ და რაც ოქმები და საბუთის წიგნები მე მეჭორა და ან ფრანგი სტეფანესაგან მოცემული წიგნები, სრულად დავჰკარგე.

ქ. ნეტარად ხსენებულის თქვენის ძმის უწმიდესის კათოლიკოზის ანტონისაგან კირაკოზაშვილის ბეთაღმალის ორთაქალის ბაღის ნასყიდობის სიგელი მქონდა, თქვენის შვილის კათოლიკოზისაგან დამტკიცებული იყო.

ქ. თქვენის უმაღლესობისაგან ჩემზედ წყალობა იოსებ მუშრიბის ყმისა და მამულის სიგელი დავჰკარგე.

ქ. ნაზარბეგიშვილი ოსეფა რომ სახლის ადგილს მე-დავებოდა, ნასყიდობის წიგნი გამოვაჩინე, გამტყუნდა და განაჩენი მომეცა. და რომ გამტყუნდა, ტყუილის დავისათვის მეტი ადგილიც მომეცა სამართალმა, რომ ის ადგილი ჩრდილოეთის მხარეს ჩემს დარბაზს აკრავს და მიჭირავს. მაგრამ განაჩენი კი დავჰკარგე.

ქ. იოანე მეითარი რომ ჩემის ძმის ფარსადანისაგან საამხანაგო წიგნით აქულისელის ოჰანეზას ვარისობით მედაეებოდა, რომ გამტყუნდა, იმისი განაჩენი მომეცა და თქვენგანაც დამტკიცებული იყო. დავჰკარგე.

ქ. რაც ქალაქში ან მამის ჩემისაგან და ან ჩემგან ნასყიდობის სიგლები მქონდა, ეს მელიქს ებძანოს. რომ გამოახლოს, დავთარში ეწერება.

ქ. ჩემის სახელოების სიგლები და ოქმები სულ დავჰკარგე.

ქ. ჩემის ძმისა და მილდისი მელქუას ამხანაგობის გასამყრელო წიგნი მქონდა თქვენგან დამტკიცებული და დავჰკარგე.

ქ. ქვემო ბოლნისს ზავერაშვილებისაგან მამის ჩემის ნასყიდი ორი ვენახი და ექვსის დღის მიწა მაქვს და ნასყიდობის წიგნი დავჰკარგე.

ქ. მამის ჩემის ძმა გივი ქალაქს მოქალაქის ზედ სიძეთ შესულა, საოჯახო ვალზედაც ხელი აუღია და თავის წილზედაც და მასუქან

ყიზილბაშობის ხარჯი, მალუჯათი და მას უკანდელი ხარჯი ჩვენ გავვი-
ლია, ვალიც ჩვენ მიგვიცია და იმისგან უწილოდ გასვლის წიგნი მქონ-
და, დაეჭვარგე.

ქ. მეფის ვახტანგისაგან ბოძებული ენაგეთს ერ-
თის ჩემის სახლისკაცის წილი ბეთალმალი ყმა და მამული რომ იმის
ყმები დღესაცა მყავს და სიგელი დაეჭვარგე.

ქ. ჩემო ველმწიფევ, შარშან რომ აღამაჰმადხანისაგან
ტფილისის ქალაქი წახდა, ჩემი ბარგი ზოგი მცხეთას აქეთ
დაიკარგა და ზოგი ქალაქში. და ჩემი წიგნებიც მაშინ ჩემს ბარგთან
დაიკარგა.

ახლა ამის მეტი არ მახსოვდა, თორემ იმდენი თქვენი წყალობა
მაქვს. რამდენი კარგი საოჯახო სახელოებისა და წყალობის წიგნები მე
მქონდა და დაეჭვარგე, რომ ამაში არა სწერია. რაც საყორღანაშვილო
წილი მქონდა, იმის წიგნები და ბარათებიც დაეჭვარგე.

ამას გევედრები, ამ ზემო ნაწერი წიგნების გაახლება თქვენგან
მეწყალობოს, როგორც მუნასიბი იყოს. სეკდემბრის ია, ქორონიკონს
უჰად.

ქ. თქვენი უმდაბლესი მონა ყორღანაშვილი მილახვარი
ოსეთა მოგახსენებ.

თავში

ქ. ჩვენ, ქართლისა, კახეთისა და სხვათა მეფე ირაკლი მეო-
რე¹ მოგიწერთ ყოველთა საქართველოში მცხოვრებელთა სამღვდე-
ლოთა და საეროთა დასთა — თავადთა, აზნაურთა. ვაჰართა და გლეხ-
თა! ასე, რომ ყორღანაშვილს მილახვარს იოსებს რაც საო-
ჯახო წიგნები ჰქონია, სრულად დაეჭვარგვია და რომელიც ხსომებია
და მოჰგონებია, დაუწერია და ჩვენგან განახლებას ითხოვს.

ჩვენ უფრო ჭეშმარიტის გამოძიებისათვის გიბძანებთ, რომ ვინც
რა იცოდეთ ამ წიგნების ვითარება და ან გაგეგონოსთ, ღმერთს გაფი-
ცებთ და ცხოველს მყოფელს ძელს, რომ წინაშე ღმრთისა ჭეშმარიტი
მოწმობა მოაწეროთ. ეს წიგნები ჩვენ უნდა განუახლოთ. ოკდომბერს
იგ, ქორონიკონს უჰად.

ქ. თქვენი ცოდვა იყოს, ვინც იცოდეთ და არა სთქვათ და ვინც
არა იცოდეთ რა და ტყუილათ სთქვათ. ვინც იცით ჭეშმარიტი და
იტყვით. დიდს მადლს მიიღებთ; და ვინც ჭეშმარიტს დაჰფარავთ და
არ იტყვით და დიდს ცოდვას მიიღებთ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ერეკლე.

¹ + მეორე.

ქ. რომელიც ამ სი[ი]თ მილახვარს მოუხსენებია, ჩვენ, საქართველოს დედოფალს დარეჯანს, ღმრთის წინაშე ეს გვახსოვს:

კუმისის საქმეზედ სარდალთან ბევრჯელ დავა, დიახ, კარგათ გვახსოვს, როგორც ამ სიაში მოუხსენებია სწორეთ ასე. და გოგის სოფლის ნასყიდობის სიგლები, ორის ძმის — დავითის შვილის ზა[ა]ლისა და ელისბარისაგან მოცემული, როგორც ამ სიაში მოუხსენებია, სწორეთ ასე[ა]. და რომელიც ნაზარბეგის-შვილის ოსეფასაგან სახლის ალაგი ჰქონდა განაჩენით მიცემული, როგორც ამ სიაში მოუხსენებია, სწორეთ ასე იყო.

ღმრთის წინაშე, ამეებს გარდა, ესეც გვახსოვს, რომ ერთის მოდიდოს ყუთით სავსე სულ თავისი საოჯახო ბატონებისაგან სახელოებისა, წყალობაების და მამა-პაპისა და თავისგან ნასყიდობის სიგლები და წიგნები ჰქონდა.

და რომელიც მარიამ დედოფლისაგან და მეფის ვახტანგისაგან თბილისის ქალაქში სასახლე ჰქონდა ბოძებულო, იმისი სიგელიც გვახსოვდა, რომ მეფემა და ჩვენც გაუახლეთ.

და რომელიც მისმა უმაღლესობამ მეფემ და ჩვენ იოსებ მუშრების ნაქონი ყმა და მამული სიგლით უბოძეთ, ისიც გვახსოვდა და კიდევ გაუახლეთ.

ჩვენ რომელიც გვახსოვდა ღმრთის წინაშე ეს არის, რომელიც დაგვიწერია. ოკდომბერს ით, ქორონიკონს უბედ.

ქ. და რომელიც ყუთით წიგნები დაგვიწერია, იმის რაოდენობა კი აღარ გვახსომდა, რომ რამდენი წიგნი იყო.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

ქ. ჩვენ, სრულიად საქართველოს კათალიკოზ-პატრიარხის მეფის ირაკლის ძეს ანტონის კარგად გვახსოვს, რომ მილახვარი ყორღანაშვილი იოსებ დავით სარდალს კუმისზე ელაგებოდა და გარდაწყვეტილება კი არ მახსოვს, როგორ გარდასწყდა. ოკდომბერს ია, ქორონიკონს უბე.

ხელრთვა: კათალიკოზი ანტონი.

ეგრეთვე ორთაქალის კირაკოზაშვილის ბაღისა მახსოვდა, სწორეთ ასე იყო, როგორც იოსებ მილახვარს დაუწერია.

ხელრთვა: კათალიკოზი.

ქ. რომელიც ამ სიაში მილახვარს კუმისის საქმე დაუწერია, ჩვენ ბატონის შვილს იულონს კარგად გვახსოვს, რომ სარდალს.

ბევრჯელ ედავებოდა. და მასუკან როგორ გადასწყდა, ის კი არ ვიცით. ეს ჩვენ ასე გვახსოვს და ასე ვიცით. ოკდომბრის ით, ქორონიკონს უბღ.

ბეჰელი: ტომ-სქესით არნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

ქ. ჩვენ, მეფის ძეს ვახტანგს, რომელიც მილახვარს იოსებს კუმისის დაღამ სიით მოუხსენებია, ასე გვახსოვს: მუდამ ლაპარაკობდა და ჩიოდა ამ საქმეზედ და როგორც გარდასწყდა, ის კი არ მახსოვს. ოკდომბრის ით, ქორონიკონს უბღ.

ბეჰელი: რთოდ ვარ დავითის, მეგლ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

verso

ქ. ღმერთ წინაშე მე, თუ მანიშვილს მდივანს სულხანს, ეს მახსოვს რომ მილახვარი იოსებ სარდალ სახლთ-უხუცესს დავითს კუმისს ნასყიდობაზედ ედავებოდა; და ეს კი არ მახსოვს, იმ სადაოს მამულის საქმე როგორ გარდასწყდა.

ბეჰელი: მონა ღთისა თუმანიშვილი მდივანი სულხან.

ქ. რომელიც ამ სიაში ორთაქალის ბალი ჰსწერია მილახურის იოსებისაგან ნასყიდი, მე, თელავის ქალაქის სხოლის რეკტორი ალექსისის ძე დავით, ღმრთის წინაშე ამის მოწამე ვარ, რომ ის ბალი სუეტისცხოვლის ყმის ბეითალმანი იყო. და მისის უწმიდესობის კათალიკოს-პატრიარქის მეფის იესეს ძის ანტონისაგან მილახორმა იოსებმა იყიდა. მე იმ უამად მისის უწმიდესობის მდივანი და ეგრეთუე დიკასტირიის არხინოტარი ვიყავი, ის სიგელი თვითონ მე დაესწერე. იმ ბალის თეთრი სრულებით მისს უწმიდესობას მოერთო მილახურისაგან და მეც ჩემი სამუშაო სამდივნო მომეცა. ოკდომ-

ბერს კა, ქორონიკონს უბღ.

დავით

ქ. ამ სიგელში კუმისის¹ დავა რომ მოუხსენებია, ეს მე მახსოვს, რომ ბევრჯელ ედავებოდა კუმისზედ დავით სარდალს. ამის მიზეზით ფრანგი სტეფანაც გა[ა]ლახვინა ბატონმა. ღმრთის წინაშე აქიმს ოსეფას ასე მახსოვს. ეს ჩემი ხელი და ბეჰელი[ა].

ბეჰელი: ჰეჰიმი ანტონას შვილი იოსებ.

ქ. ამ სიგელში რომ ნაზარბეგიშვილის ოსეფასაგან სახლის ალაგზე დავა მოუხსენებია, ღმრთის წინაშე მე, იბრეიმ ბეგს, მახსოვს რომ ასე იყო, როგორც მოუხსენებია.

¹ კუმისის.

ბეჭედი არა მქონდა და ეს ჩემი ხელი არის.

ქ. ლმრთის წინაშე მე, ყორღანანა [ა]ნთ თავილდარი ფარსადანა და ბასტამასშვილი სტეფანა ამისი დამხდური ვართ. რომელიც ამის ქვენით ვწერთ.

ნაზარბეგისშვილი ოსეთა უჩიოდა ყორღანანსშვილს მილახვარბაში ოსეთას. ასე რომე: ნარიმანთაგანა ნასყიდი სახლი რომ გიჭირავს, იმ სახლისა ერთის ძმის წილი კი ნასყიდობით გიჭირამთ, მიოერეს ძმის წილი კი ისე გიჭირამს. მისი უმალღესობისათვისინ არზა მიერთმევიანა ნაზარბეგისშვილს ოსეთას და მდივანბეგებზე ჰოქმი აელო.

ამათ სამართალში ილაპარაკეს. სამართალს მუხალგა მისცეს: რომელიც რომ გამტყუნებულოყო, ორმოცდაათი თუმანი სარქარში ჯარიმა უნდა მიერთმევიანთ და რამდენს ალაგსაც ედავებოდნენ ერთმანერთს. ერთი იზოდენა ალაგიც უნდა მეტი ერთმანერთისათვის მიეცათ. ეს მუხალგა რომ დაზდვეს, მილახვარმა ოსეთამ იმ მიორე ძმისგანა ნასყიდობის სიკელი გამოიტანა სამართალში და ნაზარბეგისშვილი ოსეთა გამტყუნდა. ამისი განაჩენი დივანბეგებმა მისცეს მილახვარს ოსეთას, რომ ის ალაგი უნდა გაეზომათ და ერთი იმდენი ალაგი მილახვარისათვის უნდა მიეცა ნაზარბეგისშვილს ოსეთას.

იასაულმა რომ შეაწუხა, მოვიდა, ჩვენ შემოგვხვეწა. ჩვენც მივედით მილახვართან, ბევრი ველაპარაკეთ; ზოგი მეზობლობის გულისათვის და ზოგი ჩვენის ხათრისათვის რათგან მოყვარე ვიყავით, ჯარიმიდამაც ხელი ავაღებინეთ. და ერთიორათ რომ ადგილი უნდა მიეცა, რომელიც შევიძელთ მილახვარი რომ დარბაზს აკეთებლა, იმ დარბაზის შანიშინისათვის ოსეთა[მ] თავის ცოლის სათორნის ალაგიდამ მოუჭრა და მილახვარს მისცა, რომ შანიშ[ი]ნათ გა[ა]კეთა და დღესაც იმის საძირკველი ჩანს. და სხვაზე კი ხელი ავაღებინეთ. და ის ალაგი განაჩენის ზურგზე მოვაწერინეთ.

სომხური ბეჭედი. ხელრთვა: ფარსადან.

ქ. მე, თავილდარი ფარსადან. ამ ზემო ნაწერის დამსწრე და მნახავი ვარ. და რადგანაც სანატრელის ხემწიფის მეფის ირაკლისაგან სამართალში თავილდრათ განწესებული ვიყავ და ნაზარბეგისშვილს ოსეთას რომ ჯარიმა ეპატივა, ჯარიმის ხუთის თავიც ნაზარბეგისშვილმა ოსეთამ მოსცა მდივანბეგებსა. ლმრთის წინაშე ასე მინახავს და ასეც იყო. ბეჭედი არა მქონდა ეს ჩემი ხელია.

ხელრთვა: ფარსადან.

ქ. მე, ყორღანანაშვილმა მუშრიბმა დავით ასე ვიცი: ვერის ხევზე სოფელი დრე სოღადანაშვილი ავთანდილი-

საგან ყორღანაშვილს ზურაბას ეყიდნა და ნასყიდობის სიგელი მამის ჩემის გიორგის სახელზე დაწერინებინა. ეს ერთ ღღეს მამაჩემმა მე მითხრა.

მე რომ ეს გამეგონა, მოხდა ლაპარაკში, მილახვარს ოსეფას უთხარ, იმის სახლში ვიყავ, მამის ჩემისაგან ღრის საქმე ასე გამიგონია და ის სიგელი მაჩვენე-მეთქი. გამოიტანა, წაეკითხე, სწორეთ ისე იყო. და იმ სიგელის ზურგზე მამაჩემს მოეწერა: ეს სოფელი დრე სოლალაშვილი ავთანდილისაგან ზურაბას თეთრით ვიყიდე, ამაში ჩემი არა არის რა; ჩემს ძმებს, შვილებს და შვილისშვილებს საქმე არა აქვთო. ღმერთ წინაშე ასე ვიცი და ასე იყო.

კუმისის სალაპარაკო როგორც მილახვარს მოუხსენებია, სწორეთ ისრე არის და ისიც ისრე ვიცი. დამსწრეც ვარ და იმ [აქყალმაყალების გამგონიცა ვარ, როგორც დავა ჰქონდა სარდალთან. დაეთ

371. არჩა შარაჟან და აზრიაჟ გურგინაშვილიანიას ბავშვით შხალ წააღობის თარაგაჟი არაჟალე II-ის ოპიით

1796 წ. 19 ნომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9501. დღიანი. ქალალი. 26,5×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ველმწიფის ქირი მათ მონათ მი რ ზ ა გ უ რ გ ი ნ ა ს შვილებს ყ ა რ ა მ ა ნ ა ს და ა ფ რ ი ა მ ა ს მოსცეს. ჩვენო მოწყალევე, თქვენ რომ განჯას წაბძანდით, ორნივე ძმანი თქვენს უმაღლესობას ვახლდით. თქვენის ბედნიერობით სამი კომლი განჯელი ც[ი]ხილამ გამოვიყვანეთ რას ყოფითა: და ოთხი კომლი კაციც ყარაბაღელიც მთაში დამალული იყვენენ. ჩვენ წავედით. ხათრიჯამი გავხადეთ, გამოვიყვანეთ და ორდოში მოვასხით. ურმები ვიჭირავეთ და ქალაქს მოვიყვანეთ. რადგან თქვენი წყალობა გვჭირს, რომ საიდამაც კაცი მოვიყვანოთ. თქვენი წყალობის წიგნი და ნიშანი უნდა გვებოძოს, თუმცა მცილებელი არა გვყავს, გვედრებით, ამ კაცებისათვის ერთი სიგელი გვებოძოს, რომ თქვენი წყალობის სიგელი და ნიშანი ჩვენს ოჯახში იყოს. ღმერთი გადღეგქლებს, წყალობა მოიღვეით. გიორგობისთვის ით, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე შვიდი კომლი კაცი რომ მოგიყვანიათ განჯილამ თქვენის ხარჯითა, ამაზედ თქვენი მოდავე ვერავეინ იქ-

ნება; ჩვენც წყალობა გვიქნია და დაგვიმტკიცებია. ნოემბერს ით, ქორონიკონს უპდ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

372. არზა იოანე გოლგათისა გამოსავალის თაობაზე

• ერაქლე II-ის ოქმით

1796 წ. 20 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2557. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან მათის უმაღლესობის ყოვლად მოწყალის ხემწიფის ჭირი მოსცეს მათ მონას და სამარადისოდ მლოცველს უღირს ბოღბელს იოანეს.

ჩემს მოწყალეს მუხლს და ქეჩას თაყვანის ვცემ. თქვენის უმაღლესობის წყალობა რომ დამართვია ეკლესიას თათრებისა, თქვენგან მებრძანა, რომ იმის გამოსავალი მამაგონეთ და წყალობას უზამ ეკლესიასაო. თუ თქვენი მოწყალეობა დაემართებოდეს ეკლესიას იმის გამოსავლისა, ერთი ოქმი გვებოძოს გარსევეან ეშვიკალაბაშზე. რომ იმის გამოსავალი მოგვცეს. და ამ კადნიერებით მოხსენებისათვის ნუ გამირისხდებით, უმაღლესო ხემწიფეო. ნოემბრის იმ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. უფალო ეშვიკალაბაშო გარსევან! ეს საქმე შენ კარგად იცი. და რაც გაჩენილი აქვს მაგ ელიდამ, როცა თოუჯი იქნებოდეს, შენ აიღებდე და შენის კელით მიაბარებდე და ბარათს გამოართმევდე. სხვის კელში ნუ ჩააგდებ. და თუ შენ არ მიაბარო, ჩვენ მოგვიტანე ხოლმე და ჩვენ მივაბარებთ. ნოემბერს კ, ქორონიკონს უპდ.

ქ. რომელიც ამისი ელი იყოს, იმისი გამოსავალი რაც იქნება, ხომ შეიტყობ. და თუ ღმერთი გწამს, იმას ჩვენ ნულარ მოგვეკერძამ, თუ ჩვენი სიყვარული გაქვს და შვილი ნუ მოგიკვდება, რომ ნურასფერს ნურას დააკლებ. ალბათ.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

373. არზა მუკმანიშვილისა ეკლესიის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 28 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1160. დედანი. ქალაღი. 21,3X10 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს
ი ე ს ე ს ა და ლ უ ა რ ს ა ბ ს მოგვეცეს.

უმალღესო კელმწიფევი, ამას წინათ გიორგი დედელი ბე-
ბიას შვილი ეკლესიაზედ რომ ვლაპარაკობდით, მაშინ ჩვენი და
იმისი საქმე თქვენის განაჩენით გადასწყდა, რომ თქვენგან ბოძებულ
განაჩენი კელთ გვიკირავს. ახლა იმ განაჩენს აღარა სჯერდება და კი-
დევ მეორედ გვაწუხებებს და უსამართლოდ გვაცოდვილებს.

ამას გვედღრებით, ღმერთი გაგიმარჯვებს, იმისის უსამართლობი-
დამ დაგვიხსენით. ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ, რომ რომელიც
განაჩენი თქვენგანა გვბოძებია, იმაზედ დავზღვეთ ორნივა. ნოემბერს
ით, ქორონიკონს უბღ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო, ამ არზით რომ ასე
მოგისხენებიათ, ამ საქმეზე როგორც ჩვენგან განაჩენი არის დაწერი-
ლი, ორნივ იმას უნდა დასჯერდეთ, იმისი მოშლა არ იქნება. ნოემბერს
კვ, ქორონიკონს უბღ.

ქ. ჩვენი განაჩენიც გვაჩვენა მურვანიშვილმა; და როგორც ამაში
სწერია, ორნივ ამას უნდა დასჯერდნენ. მაგრამ მურვანიშვილის
მღღლებს რაც იმ ეკლესიიღამ ერგებოდესთ საწირავი თუ სხვა რამ
ფერი, იმის ათისთავს კი ჩვენის სახასოს მღღღლებს მისცემდნენ.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ერეკლე.

374. არზა ვოვია ხიშვიანისა ხვაგაპულის თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1786 წ. 27 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6856. დედანი. ქალაღი. 17,7X15,6 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვღად მოწყალის ხემწიფის კირი მოსცეს ხ ი მ-
შ ი ა შ ვ ი ლ ს გ ო გ ი ა ს.

მერე ამას მოგახსენებ, თქვენი ბძანება არ ქონდა თიანეთის მოუ-
რავის შვილს დ ი მ ი ტ რ ი ს თიანეთიდან წასულიყო, ყმაზე და მა-
მულზედ ხელი აემართა, კაცები დაერბივა. მე თქვენს სამსახურ[რ]ზე
გახლდით.

წყალობას ვითხოვ, ჩემის კაცების ნარბევი მებოძოს: ქ. თოფი-
ერთი, ქ. ცული ერთი, ქ. ქობი ერთი, ქ. თუნგი ერთი, ქ. ტახტი ერთი,
ქ. ხურჯინი ერთი, ქ. საბელი ერთა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ტ უ ს ი შ ვ ი ლ ო უ ზ ბ ა შ ო ქ ა ი ხ ო ს რ ო !
მერე ამ არზით ხიმშიაშვილი გოგია რომ ასე ჩივის, ამისის კაცებისა-
თვის ვისაც რამ წაურთმევიათ, რომელიც იმ სიით დაუწერია, ეს ახ-
ლავ უნდა გამოართვა ვისაცა ჰქონდეს და ამ გოგიას მოაბარეთ; ამის
კაცებთან ვის რა საქმე აქვს. ნოემბერს კჳ, ქორონიკონს უპდ.

ქ. კელი არ უნდა აემართათ და არც კელის ასამართავი გამო-
ერთმევიათ, ამიტომ რომ ფალავანდიანი დაობენ ამ საქმეზე და სხვა
ბევრი მოწმობაები აქვსთ, და ესენი სულ დარჩომილ[ი] არის, და კელი
არ უნდა აემართათ. ეს საქმე ჩვენთან უნდა გადასწყდეს ალბათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთს მეფედ ცხებულს
ერეკლემ.

375. არჩა კატრა ღეჰანოზისა მამულის თარგაჯი

ერეკლე II-ის ოკმიტი

1706 წ. 1 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3005. დედანი. ქალაღი. 24×13 სმ. ბოლო მო-
ხეულია ორ ადგილას. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათ სამარა-
ღისოდ მლოცველს წმინდის ევსტათის დეკანოზს პეტრეს.

ჩემო მოწყალევე კელმწიფევე! გო გი ლ ა შ ვ ი ლ ი წმინდის ევს-
ტათის შეწირული ყმა იყო და ამოწყდა. იმის მამულიც წმინდის ევსტა-
თის თეთრით არის ნასყიდი.

თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ მ ა მ ა მ უ კ ა მ ჯერ ს ო ლ ო მ ო ნ მეითარს
მიჰყიდეს და თქვენი ბძანებით სოლომონ მეითარს კელი ავაღებინე იმ
მამულზედ ორი წელიწადი მე მეჭირა და ვაკეთებდი; მეც წამართო და
ახლა კათალიკოზის ყმას მიჰყიდა. ჯერ არ უმუშავნია. მასუკან მეც გა-
მომიკითხეს იმ მამულის საქმე და უთხარ: ეკლესიისა არის, ეკლესიის
თეთრით ნასყიდი არის-მეთქი. რატომ შენ ეგე სთქვიო, მამუკამ და

იმისმა შეილება ძალიან გამლახეს, თითოც მომტეხეს და გამიშენეს. თავიც გა[მიტ]ეხეს.

ის კაცი, რომელიც იმ მამულზედ იყო ე] ვ დ ე მ ო ზ კ ა თ ა ლ ი -
კ ო ზ ი ს ა გ ა ნ იყო შეწი[რული და] ამოსწყდა. მამულიც ეკლესიას
ეკარგება. და ახლა თქვენი ნება არის. მე მოკულას მიპირებენ, ჩამო-
მართვით, მაინც ასეთს მიაბარეთ, რომ ეკლესიას არ დაუკარგოს. შე-
ნის შეილების სადღეგ[რძელოთ] ეკლესიას იმ მა[მულს] ნუ დაუკარ-
გავთ და მეც] მომარჩინე, თო[რემ არ] ვიცი ამიტებენ[?] ძე ჩემო
კელმწიფევე. დეკენბრის ა, ქორონიკონს უბდ.

ამაზედ ვერავის ვერ დაეფერები. ვალი მაქუს, უნდა მოგახსენო
[და] კიდევ მომიხსენებია. ახლა შენი ნე[ბა არის, ჩემო] კელმწიფევე-
ძველი ოქმიც აქა [გაახლეთ]. წელიწადს კი იოქმა და მასუკან კი აღა-
რა [უოქმ]ია რა ამ ოქმსა.

თავნი

ქ. ჩვენი ბძანება არი[ს] ნასალშიბაშის ნაიბო გ ო გ ი ა ვ ე! მერე ამ
არზით ერთაწმინდის დეკანოზი რომ ასე ჩივის, ვისაც ის ეკლესიის
მამული უყიდნია, თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, კელი აუმართე და
ეკლესიისათვის მოაბარე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვა-
ხსენოს. მაგრამ თუ ჩვენს სამართალში გამტყუნდა. იმასაც რასაკვირ-
ველია, გამოვართმევთ და ერთს იმდენს სხვასაც წავართმევთ. დეკემ-
ბერს ა, ქორონიკონს უბდ.

ქ. თარხნიშვილს მამუკას და მის შვილებს რომ ვალახვას უჩივის
ეს დეკანოზი, ისინიც სამართალში უნდა მა[აყ]ოლო.

ბეჰელი: ქნარს მივეს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე.

376. არზა ლუარსაჲ ჟორიასაულაზისა მამულის თაოზაჲჲ

ერეკლე II-ის ოქმით

1796 წ. 8 დეკემბერი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 1411. დედანი. ქალაღი. 17,2X15,8 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს ლ უ ა რ ს ა ბ ს.
ერთს ა გ ა თ ო შ ვ ი ლ ი ს კაცს მამული გაუცვალე და ის გა-
ცვლილი მამული ერთს კვირას უკან მაშინვე მე შემომავაქრა და ფას-
საც გაურიგდი, მაძლევა. მე თქვენს სამსახურში წამოველ: ერთს

აფხაზის შვილის კაცს მოეტყუებინა და ის მამული გამოერთ-მევიანა.

მე ჩემს მამულს სამართლით არ დავანებებ, რაც მიუცია, იმას სრულებით ვაძლევ. ჩემი მამული ჩემზედ უპრიანი არის. თუ ამას გარდა სხვა სიტყვა აქვს რამე, სამართალში მელაპარაკოს. შარიგებულ იყავ და იმისის ბატონის უკითხავათ ვერ გამოვართვი. იმას ვკითხე და ასე მითხრა, არ გავასყიდინებო და მასუკან ჩემის მალვით მოეტყუებინა. აფხაზის შვილის კაცს დაეყიდნა.

მე ჩემს სამკვიდროს მამულს სხვას არ ვაყიდვინებ. თუ იმას თითონ სჭეროდა, სიტყვა არა მქონდა. და რადგან სხვაგან ვაყიდა, არავის ვაყიდვინებ. რაც მიუცია, ახლავ მივცემ. მას დღეს აქათ ვებეჭეები, შენ რაც მიგიცია ფასი გამომართვი, წაიღე-მეთქი და არ მანებებს. ამის სამართალს ვითხოვ. დეკემბრის 2, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშეკადასო აი: დემურ! მერე ეს ლუარსაბ ყორიასულბაში რომ ასე ჩივის, თავისი სამკვიდრო მამული რომ ამან დაიხსნას, ამისი უფრო უპრიანია. რაც იმ მამულში მიეცეს სრულებით გამოართვი ლუარსაბს და იმ კაცს მიეც. და თუ სხვა რიგი სიტყვა რამა ქონდეს, სამართალში ელაპარაკოს. დეკემბრის 3, ქორონიკონს უპდ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

377. არჯა გიორგი თარხანისა მამულის თაობაზე

არაქალაქ II-ის ოქმით

1708 წ. 4 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2982. პირი. ქალაქი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს მონათ თარხანს გიორგის, ბეციასა და იმის შვილებს.

ოთხმოცი წელი არის ქალის მამული ჩვენ გვიჭირავს, დავა არვისგან ვაგვიღონია. ლუარსაბ თარხანი და დავით ერთმანერთთან დაბერდენ, ზაზა და გიორგი თარხანი ერთმანერთთან დაბერდენ.

ახლა თქვენს შვილს იულონთან ეჩივლა სოლომონს, ოქმი მოიტანა და მაღალა შვილი დათუა იასაული იყო. ქალის მამულზედაც და ოთხს ხოდაბუნზედაც კელი აგვიმართეს.

საქართველოს განწესება ასე არის: ოცდაათი წელიწადი რომ ნას-
ყიდი მამული სჭეროდეს და არ ედავნოს, ვეღარ შეუვა.

ოთხს ხოდაბუნზე რომ კელი აგვიმართა, სამას თორმეტის წლის
წიგნი მოაქვს და აქამდის კი არ გვდავებია. თუ ამას სამართალი შეი-
წყნარებს, ნება თქვენის სიმაღლისა არის.

წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვებოძოს, ჩვენი მამულები ისევ
ჩვენვე გვეჭიროს. სამართალში გველაპარაკოს და ვინც გამტყუნდეს,
ერთიორათ გარდაგვახდევინეთ. დეკემბრის დ, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მაღალაშვილო დათუავ! მერე ამ არზით
გიორგი თარხანს და ბეციასა და იმის შვილებს რომ ასე მოუხსენე-
ბიათ, ამათი იასაული შენ ყოფილხარ, მამულზედაც კელი შენ აგი-
მართავს ჩვენის შვილის ოქმის ძალით.

ახლა შენ უნდა მიხვიდე და ის მამული ამ არზის პატრონებს უნდა
მოაბარო. კ ა ვ თ ი ს ხ ე ვ ს რომ ოთხს ხოდაბუნზედ ხელი ავიმარ-
თავს, ისიც ამათ უნდა მოაბარო ჩვენს სამართალამდი.

და თუ სიტყვა ჰქონდეს სოლომონს, მოვიდეს და ჩვენ მოგვახსე-
ნოს. მაგრამ რომელიც გამტყუნდება, ერთიორათ წავართმევთ და რო-
მელიც მართალი იქნება, იმას უბოძებთ.

ვენახის კულუხიც მათ უნდა მობარდეს.

და ეს ჩვენი ოქმი ჩვენს შვილს ი უ ლ ო ნ ს უნდა აჩვენო და
როგორც ამათს ლაპარაკს გაუღლია, ყველა წერილად უნდა მომწეროს.
დეკემბერს დ, ქორონიკონს უბდ.

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! კარგის გა-
მოძიებით, გამოკითხვით ამათი სამართალი გაურჩივე, რომ არც ამ
მხარეს და არც იმ მხარეს უსამართლოთ არა მოხდეს რა. ამისი განა-
ჩენი დააწერინე და ჩვენ გამოგვიგზავნე.

ესენი რომ ზემოდ სწერია, ჯერ უკანვე მიაცემინე; მერე თუ სა-
მართალში მართალი გამოვა, ესენი ხიჯალათს გასწევენ. ან ზევით და
ან ქვევით რომელიც მოგვეწეროს, მამაშვილობას ისე იმოქმედე.

378. არჯა ვლახა თარხნიშვილის ოგლისა ზამოსალაზის თარგაჲჲ

არეპლე II-ის ოჲმით

1706 წ. 8 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3636. დედანი. ქალღდი. 18×10,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ჯემწითის ჳირი თ არ ხ ნ ის შ ვ ი ლ ს გ ლ ა ხ ა ს ჳერიეს და ობოლს მომცეს.

მოგეხსენება, თქვენი მოწყალეება ყველას ოჯახზედ მისულა. რომელიც თავადისშვილი თქვენის ჳირის სანაცვლო შექნილა, ერთის წლობით ყველას პატიებია თქვენი სათხოვარი. მამაჩემიც თქვენს სამსახურში მოკვდა.

წყალობას ვითხოვ, რომ მეც წყალობა დამემართოს. დეკემბრის ზ, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინცავინ მოასილები იყვნეთ! ერთის წლობით ჩვენი სათხოვარი რაც იყოს, გვიპატიებია; და რუსის მისასყიდი ჳური კი უნდა მიჳყიდონ. დეკემბრის ზ, ქორონიკონს უპდ.

ბეჳელი: ქნარს მიცემს, დავით მიჳმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს ერეკლე.

379. არჯა ღავით ოჲროჲაჲღლიშვილისა სამართლის მიცემაჲჲ

იულონ ზატონიშვილის ოჲმით

1706 წ. 10 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 212. პირი. ქალღდი. მხედრული.

[150] ღმერთმან მეფის ძის იულონის ჳირი მოსცეს მათს მონას დავითს.

მერე მოგეხსენებათ, მე და ფაღლონისშვილი თქვენს სამართალში გახლდი, თქვენის სამართლის მაყურებელი ვიყავ. მომიხდა ფავლე-ნიშვილი ზაქარია და ავით მომეჳყრა და ბიჳის ყურს მიჳკრიდა. მეც კინადამ სიკვდილს მოურჩი.

ღმერთი გაგიმარჯვებს. სანამღინ თქვენგან ერთი ბინა მომეცემოდეს და სამართალი, დამთხოვეთ ჩხუბს და იმისგან სიკვდილს; მეყოფა იმისგან რაც უსამართლობა მჳირს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნიადაგ დღეს სახიფათო მდევს, მიშველეთ რამე, ღმერთი გაგიმარჯვებთ. ქრისტიშობის ით, ქორონიკონს უპდ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გიბძანებთ ფაენელიშვილო ზა-
ქარიავ, მერე ამ ოქრომჭედლის შვილი დავით ამ არზით
რომ ასე გიჩივის, ამას ჩამოეხსენ, მძლავრობით ნუ ეკიდები. თუ სიტყ-
ვა გაქვს რამე, სამართლით გაუსწორდი, შენთავად ნურაზედ შეაწუ-
ხებთ, თორემ იცოდე სამართალი დიდად დაგიძიმებს და შეწუხდება.

მანამდის თქვენი სადაო და სალაპარაკო საქმე სამართლით გაირ-
ჩევოდეს, გირჩევთ და გა[ფრთხილებთ, რომ ამის წუხებაზედ ხელი
აილო, თორემ სამართალი შეგანანებინებს და შენ იცი. დეკემბრის ით,

ქორონიკონს უბდ.

**380. არჯა ბარბარაშვილებისა გამოსაღების თაობაზე
იულონ ბატონიშვილის ოქმით**

1796 წ. 21 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1266. დედანი. ქალაღი. 20,4×10,4 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ ი ს კირი დ უ ე ლ ს
ტ ე რ ტ ე რ ა შ ვ ი ლ ე ბ ს მოგვეცეს.

ჩვენს მეზობლებს ჩვენი თქვენი მოხარჯე კაცათ შემოუხსენიათ.
ჩვენი აზნაურშვილობის მოწამე მთელი საციციანო გახლავთ, რომ აზ-
ნაურშვილები გახლავართ.

ამას ვითხოვთ, რომ მტრის ენით და შებუზღებით ჩვენ ხარჯი არა-
ვინ შემოგვაწეროს, თქვენად გასამარჯუებლად. იმდენი გამარჯვება
გაქვსთ, რამდენი გარდმოვარდნილი აზნაურშვილნი სხვანი გახლდნენ,
რომ ხარჯი არ ეთხოვებოდესთ.

თავში

ქ. ერთობით ც ი ც ი შ ვ ი ლ ე ბ ო. ციციანთ აზნაურშვილებო და
გლუხნო! ამ არზით ტერტერაშვილებს ასე რომ მოუხსენებია, ღმერთს
გაფიცებთ, წმინდის იერუსალემის მადლსა და თქვენს სარწმუნოებას,
რომ ამათ გვარისშვილობისა რაც იცოდეთ, სიმართლით მოაწერეთ.
დეკემბერს კა, ქორონიკონს უბდ.

ბეჰელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

ქ. მე, მინბაში გ ი ო რ გ ი ამას მოვახსენებ ჩვენს კელმწიფის
შვილს, რომ ამ ტერტერაშვილსა გავგონითაც აზნაურ-სშვილათ გამი-
გონია და ცოდნითაც ვიცი, რომ აზნაურისშვილი არის.

ბეჰელი: მიმბაში გ ი ო რ გ ი.

ქ. მე, გ[ვ]ერ[დ]წითელი გიორგი ღმერთსა ვფიცამ და თქვენს მზესა, მეც ასე ვიცი სწორეთ.

ქ. მე, გიორგი ბარამას შვილი, ღმერთს ვფიცავ, რომ ასე გამიგონია, რომ ალექსიძის ფარდათ გამიგონია ტერტერაშვილი და კიდევ¹ აზნაურშვილი არის. ⊕

ქ. მე, სტეფანე სიღამონიძეს, ასე გამიგონია, რო[მ] კარგი აზნაურშვილი არისო. ⊕

ქ. მე, ივ[ან]ე ყენას შვილმა ც, ას[ე] ვიცი, რომ კარგი აზნაურშვილი არისო. ⊕

381. არჯა არსენ ბჟილალისა გამოსაღების თაობაზე ალექსანდრე ბატონიშვილის ოპიით

1790 წ. 30 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 38. დედანი. ქალალი. 21,4×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახშირი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ძის ალექსანდრეს ჰირი მომცეს თქვენს სამარადისოდ მლოცველს ყოვლად უსამღვდელოესს ტფილელს არსენის.

მერმეთ ამას მოგახსენებ ჩემო მოწყალევე, დიას დიდათ პურზე ნაკლებათ გახლავარ და მუშა მიდგს ეკლესიაზედ და ფასით პურის სყიდვამ შემაწუხა და არ შემიძლიან.

გვევდრები: ერთი ოქმის წყალობა მოიღოთ ჩემის ეკლესიის ყმებზედ, მცირედის პურით შემეწიენენ, რომ ეგების პურის ფასი სხვა რიგათ მოვახმარო ჩემს ეკლესიას.

სვიმონ მაღალაშვილს უბრძანეთ, რომ ეს თქვენი ბრძანება იმან აღასრულოს, ჩემო მოწყალევე. დეკემბრის ლ, ქორონიკონს უბდ.

თავში

ქ. ბატონიშვილის ალექსანდრეს სიკეთით სახსოარო მაღალაშვილო სვიმონ!

მერე როგორც რომ ყოვლად სამღვდელოს მიტროპოლიტის ტფილელის პურის სია მოგივიდეს, ისე უნდა დაადგე იმის კაცებს, გამოურთვა და ტფილელს მოაბარე.

¹ კიდედევ.

ეს ასე აღასრულე, თუ ჩემი სიყვარული გაქვს, ხათრს ნურავის
შეუნახავ. დეკემბრის ლ, ქორონიკონს უპდ.

ალექს-
ანდრე

382. არჯა მამათალი ასისტანტისთვის დაკარგული სიგელის
განახლების თაობაზე არმაღა II-ის ოპიით

1797 წ. 25 იანვარი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3031. დედანი. ქალაღი. 17,3X13 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ბოლო ნაყ-
ლული.

ქ. [ღმერთმან ბედნიე]რ[ი]ს კელმწიფის კ[ირი] ალიაბათელს ასის-
თვისშიღილს მ ა მ ა ტ ა ლ ი ს მოსცეს.

თქვენი წყალობა ენისელთ ასის[თავ]ობის წიგნები გვქონდა. ის
თქვენი წყალობა წიგნები პაპაჩემსა ჰქონდა. პაპაჩემი რომ ჰირის [ს]ა-
ნაცვლო გამხდარა, მამაჩემი პატარა ყოფილა. ის წიგნები პაპის ჩემის
ძმას ჰქონდა მიბარებული. სახლი გ[ა]ექურდათ და ბიძის ჩემის და...
ათ. ახლა ამ[ას გვედრებით]...*

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ამ არზით რომ მოგიხსენებია, თუ ღვთის
ნება იქნება, შენი სათხოვარი აღგისრულდება, რაც ამ არზით მოგიხ-
სენებია. იანვრის კე, ქორონიკონს უპე.

ქ. შენ რამთენჯერაც გითხოვნია, ჩვენ წიგნი მუდამ მოგვიცია და
შენ კი დაკარგავ ხოლმე. ამაში ჩვენ რა ექნათ.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ე რ ე კ ლ ე.

383. არჯა ბიკტორ ბერისა გამოსაღების თაობაზე
დარაჯან დედოფლის ოპიით

1797 წ. 11 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 460. დედანი. ქალაღი. 21,3X11 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალავ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის კირი მოსცეს
მათს მარად მლოცველს ბ ი კ ტ ო რ ბერს.

* დანარჩენი აკლია.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემო კელმწიფევე სამი მსახური გახლავს ეკლესიას გ უ ლ გ უ ლ ი დ ა მ. ხემწიფისა და თქვენი წყალობა გვეჭირს, თუ ეს მსახურები აქ არ არიან, მე როგორ გავსძლო მარტოკა. ჩემო კელმწიფევე, თუ ეს კაცნი აქ არ არიან, უამათობა არ ჩნება. საწყალი კაცნიც გახლავან, ყველა ხარჯში ურევენ და [ა]რ შეუძლიათ. ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ერთი ოქმი უბოძეთ, რომ დაეხსნან. სოფელი რევს ამ ხარჯში იმ კაცებს. სოფელი ნაცვლებს არას უჭერებენ და სოფელი ძალათ აღებინებენ ხარჯს. ეს თქვენი ეკლესია ამ სამს კაცს აბარია და თქვენის უმაღლესობის ნება აღსრულდეს. ეს როგორ შეიძლება, აქაც იყვნენ და იქაც ხარჯი გაიღონ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბრძანებთ გულგულის ნაცვალს და ერთობლივ გულგულელნო! მერე რადგან მათის უმაღლესობისაგან სამი მსახური ჰყავს მაგ სოფლიდამ ხახულის მღვთისმშობლის ეკლესიას განწესებული, თუ იმ ეკლესიის სამსახურში არიან, ამათ სასოფლოს ხარჯში ვერ გარევეთ; ამათზედ კელი აღივეით, ნულარ შეაწუხებთ, თორემ ბატონი გიწყენთ, ყველამ ასე იცოდეთ. ბატონის ბრძანებას რატომ უარობთ; თუ იმ ეკლესიას ემსახურებიან, სასოფლოს ხარჯში ვერ გარევეთ, ასე იცოდეთ. ფებერვლის ია, ქორონიკონს უპე.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

384. არჯა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა ღალის თაოგაჲმ ანტონ II-ის ოქმით

1707 წ. 12 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2143. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან უწმიდესის პატრიარხის მეფის ძის ჭირი მოსცეს მათს მონას მთავარეპისკოპოს პაისიოსს.

სამთავროს გარეშემოს მიწებს მცხეთელნი ხვნენ. დღაურში ერთს კოდს პურს მაძლევენ. წრეული არც ეს მომცეს. ნაფუძვრებს ვინ მოახენევიანებს ერთს კოდათა, მაგრა[მ] ისინი არც ამას მაძლევენ.

წყალობას ვითხოვთ, ვისაც ჩვენს მამულში სდგომოდეს, ნაცვალს უბძანოთ გამოართვას და მომცეს. არას შემართლებიან, ჩემო კელმწიფევე. ფებერვალს თ, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ნაცვალო ბეცია ვ! მერმე მთავარეპისკოპოსს რომ ასე მოუხსენებია ჩვენთვის ამ არზით, ვისაც ამის მამულში ჰსდგომოდეს ვისმე ჭირნახული¹, ახლავ ყველას ღალა გამოურთვი რაც ერგებოდეს და მთავარეპისკოპოსს მოაბარე. რას ემართლებიან, რომ თავისის მამულის ღალას უჭერენ და არ თურმე აძლევენ. ფებერვლის იბ, ქორონიკონს უპე.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი.

385. არჯა შანუა მილახვრისა მამულის თაოჯაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1787 წ. 14 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 428. დელანი. ქალაღი. 21,3×16,3 სმ. ხებერული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი შანუე მილახვარს მომცეს. მერე ამას მოგახსენებთ ჩემს ხემწიფესა, რომ ბახუსტი აბაშიძესა რამინის მამისაგან მამული დევირაგებინა და ევმენ აბაშიძემ² და ქაიხოსრომ³ თქვენთან იჩივლეს და თქვენ სამართალი უყავით; და რამინ ამირეჯიბმა ილაჯი ვერსაითა ქნა. შენს მზესა ვფიცავ ვალი ავიღევი და ისე მამყიდა რამინ ამირეჯიბმა. უმამულო გახლდი და მისთვის ვიყიდე. თქვენის წყალობით კოშკი გავაკეთ[ე] და თქვენის მოწყალებით ეგებას ვიცხოვრო.

ამას გვედრებით, თქვენს შვილს იულონზედ ოქმი გვებოძოს და თუ ჩვენი მამული არის სადმე, ის გაგვიჩიოს და გვებოძოს. მეც ამას გვედრებით, რომ მეცა და ჩემი შვილებიცა იულონს მიგვაბაროთ და თვალყური ქონდეს ჩვენზედა. თებერვლის 14, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! მერმე შანუე მილახვარს რომ ამ არზით ასე მოუხსენებია, თითონ შენ გაისარჯე, მიდი და რაც ამისი ნასყიდი მამულები იყოს, კარგის გამოქიებით და სამართლიანის საქმით გაურჩიე და მოაბარე.

და თუ ამაში სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, მოგვახსენოს. თუ არადა, ტყუილად კი ნურავინ ილაპარაკებს. და თითონ ესენიც შენ გებარე-

1 + მამულში ჰსდგომოდეს ვისმე ჭირნახული.

2 აბაშიძესა. 3 ქაიხოსროს.

ბოდეს, თვალყური გეჭიროს. და თუ სალაპარაკო ჰქონდეს რამე, სა-
მართლიანის საქმით შენ გაურიგე. ფებერვლის იღ, ქორონიკონს უპე.

ბეპედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

386. არაბ თუზ აბრამასი გამოსაღების თაობაზე

ბრეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 23 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8555. დედანი. ქალაღი. 27,3×17,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კელმწიფის ჰირი მოსცეს თუშს
ა ბ რ ა მ ა ს.

მერმე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას, შოგეხსენებათ ერთი
უმამულო და უბინაო ბიჭი გახლდი და ნეტარად ხსენებულს თქვენს
შვილს ლეონს ვიახელ. იმისგან რომ ღმერთი გაგვიწყრა, მერმე
თქვენს შვილს ალმასხანს ვიახელ; კისისკევს ცოლი შე-
ვირთე და ხიზნად გახლავარ. თუ არ თქვენი და თქვენის შვილის მო-
წყალების მეტი სხვა სარჩო არა მაქვს რა, ყოვლისფრით უილაჯო გახ-
ლავარ. გევედრებით ყოვლად მოწყალე კელმწიფე ხარჯში მრევენ
და მაწუხებენ. მე სხვას ხიზნების თანა არა ვარ. გევედრებით, რომ
ხარჯისაგან განმათავისუფლოთ. ფებერვლის კა, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ვინც კისისხევში ან თავადიშვილნი იმყო-
ფებით ან მოურავი და ან ნაცვლები, თქვენ ამასა გწერთ: ეს აბრამა
თუში თუშეთილამ გადმოსული არის, ჩვენს შვილს ალმასხანს
ახლავს, მანდ კისისკევში ცოლი უთხოვია და მანდ ხიზნად დასახლე-
ბულა; ამას მაგ სოფელში მამული არა აქვს და მიწა იმით იცხოვროს,
თავისის გარჯილობით რჩება საღმე. ამას მანდ სოფელში აბა რის [ს]-
მართლით აწუხებთ და ხარჯსა თხოვთ საღმე. ჩვენ ხომ ხიზანს კაცს
საქვეყნოს არასა ვთხოვთ, უფრო ამისთანას გარდმოვარდნილს თუშს
კაცს რას გამოვართმევთ. ამას დღეის იქით ნურაზედ შეაწუხებთ, თო-
რემ დიღათ ჩვენი საწყენი იქნება. თუ კიღემ ეს თქვენი მოჩივარი მო-

ვიდა, თქვენს მოხელე[ე]ბს გარდავახდევინებთ¹. ფებერვლის კვ, ქო-
რონიკონს უპე.

ბეჭედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს,
ე რ ე კ ლ ე.

387. არჯა იოვანე, მღივნისუვილისა შვის თაოვაჯე
ერეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 6 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 1. საბუთი 128. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[162v] ღმერთმა ბედნიერი ხემწიფის ჭირი მომცეს მათ მონას-
მღივნის შვილს იოვანეს.

მერმე ამას მოვახსენებ. ორჯერ მათს უმაღლესობას მოვახსენე,
შეყრილობაში რომ რამდენიმე კომლი სომეხნი მეხვეწებიან პური მო-
მეციო და სარჩო და შენი ყმანი ვიქნებითო, თქვენც ნება მიბძანეთ:
ღ თქვენმა ბძანებამ გამაბედვინა ოციოდ კომლს პური მივეცი და
ბინა უჩინე, რომ ეგების თქვენის მოწყალებით ერთი [163] და ერთი
სოფელი ავაშენო.

ჩემი ვედრება ეს არის. როგორც თქვენის ბედნიერის პირით მე-
ბძანა, ისე ოქმი მებოძოს, რომ საბოლო[ო]თ უსამართლოთ არავინ
მელაპარაკოს. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უპე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მღივნის შვილო იოანე! მერმე ამ არზით
რომ ასე მოგიხსენებია, რამდენიც კომლი სომეხი წაგიყვანია, ჩვენ
შენთვის გვიბოძებია. არც ჩვენ და არც ჩვენი შვილები და შვილის-
შვილები გამოგართმევეთ. და თუ კიდევაც შეიძლებ და წა[ა]სხამ, არც
იმას დაგიშლით და არც გამოგართმევეთ. მარტის ვ, ქორონიკონს უპე.

¹ გარდამახდევინებთ.

388. არზა ჩარაქვიზვილიანისა შვის თაოგაჲე

პრეპლე II-ის ოქმით

1707 წ. 11 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი 147. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[133] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჳირი ჩ ერ ქ ე ზ ი-
შ ვ ი ლ ს ნ ი კ ო ლ ო [ზ] ს მოსცეს და ს ო ლ ო მ ა ნ ს.

ჩემო ხემწიფევე: ამ არეულობაში თათრები აიყარნენ და აქეთ-
იქით გამექცნენ, ზოგნი ისევ მოგიდნენ და ზოგნი თათრებში დგანან¹.
მაშინც მიბძანეთ, წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი და იასაული
მიბოძოთ, რომ მოვასხა² და სხ[ვ]აიცა სხვა[ვან] მიღვას, იქ დავასახლო
და თქვენც გამსახურო, მეც ვიმსახურო. მარტის ე, ქორონიკონს უპე.

დაფანტული თათრები დგანან: ქ. შ ი ხ ი შ ი დგ[ა]ს კობლი ბ, ქ.
თ ა ქ ლ ა შ ი დგას³ კობლი ბ, ქ. ჩ ა ლ ბ ლ უ შ ი კობლი ა, ქ. ბ ო რ -
ჩ ა ლ ო შ ი კობლი ბ, ქ. კობლი ზ.

თავში

ჩვენს ბძანება არის 'ხალიათხანის ეშოკადასო ბ ე ბ უ რ ი შ ვ ი ლ ო
ა ი დ ე მ უ რ! მერე ამ ჩერქეზისშვილების ყმანი თათრები რომ ამ
ელეებში დაფანტულან და დამდგარან, შენ უნდა აუყარო და მოაბარო
თავისი ყმანი. და თუ ამავი სიტყვა ქონდეს ვისმე საბუთიანი, ჩვენ
მოგვაცხენონ. და თუ სიტყვა არა ქონდეს რა, ნულარ ილაპარაკებენ.

მარტის ია, ქორონიკონს უპე.

ეშოკადასაშო აიდემურ! ამ ოქმით როგორც კურთხეულს მიფეს
ბატონს მამა ჩვენს უბძანებია, ეს ასე შენ უნდა გაურეგო. ნოე[მ]ბრის

კმ, ქორონიკონს უპე.

389. არზა რევაჲ უოღალაზვილისა გავოსაღვანის თაოგაჲე

პიორგი ბატონიზვილის ოქმით

1797 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4269. დედანი. ქალაღი. 27×13 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად აბზაცის ბოლოს ნახმარია ორი წერტილი ხაზით.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ვემწიფის ძის გ ი ო რ გ ი ს ჳ ი რ ი
მოსცეს ყ ო დ ა ლ ა შ ვ ი ლ ს რ ე ვ ა ზ ს.

¹ დგანათ.

² მოვასხვა. ³ + დვას.

ამას მოვახსენებთ თქვენს უმაღლესობას. ობლის მოწყალე ბძანდებით, ერთი ობოლი თქვენის წყალობით გავზარდე. ყოველი კაცი თავისი მამულით რჩება. ჩემი მამული პ ა ნ კ ი ს ს გახლავთ, კ უ წ ა ხ ტ ა ს რ ა ც რომ სახნავ-სათესი მაქვს, ის მამულები ახმეტელებს უხნავსთ.

ახლა ამას გვედრები, ღმერთი გადღეგრძელებსთ, ვინც ამას იქით ჩემი მამული მოხნას, ღალა მამეცეს, რომ მეც იმითი ვიცხოვრო. ერთი ობოლი კაცი გახლავარ. ერთის ოქმის წყალობას გვედრები ტ უ ს ი ს შ ვ ი ლ ს ზ ა ა ლ ზ ე დ რომ მებოძოს: ვინც ჩემი მამული მოხნას, ღალა იმან გამამართოს და მამეცეს, რომ არავინ გამალაპარაკოს. შარ-შანს წინაც დაეხნათ, არა მამეცეს რა. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჯაის ბე-ჯითის ოქმის წყალობას გვედრები, რომ უბრალოთ არავინ გამაცოდ-
[ვ]ილოს, თქუენათ სადღეგძელოთ და თქუენის შვილების სადღეგძე-
ლოთ. დაიწერა მარტის იშ, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს გ ი ო რ გ ი ს სიკეთით სახსოვარო ტუ-სისშვილო ზაალ! მერე ამ ყოდალაშვილს რევაზს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, ამის მამულს ვინც რომ მოხნევდეს ხოლმე, რიგიანის და სამართლიანის გზით, რაც მართებული იყოს, ღალას შენ უნდა გამო-ურთმევდე და ამ ყოდალაშვილს რევაზს უნდა მოაბარებდე უკლებ-

რევ. მარტის კ, ქორონიკონს უპე.

ქორონიკონს

**390. არზა ზაალ გურამიშვილისა მღუდლის განწმენაჲსა
ანტონ II-ის ოქმით**

1787 წ. 7 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1283. დედანი. ქაღალდი. 21×12,2 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან მის[ის] უწმიდესობის საქართველოს პ ა ტ რ ი ა რ-ქის მეფის ძის უფალის ან ტ ო ნ ი ს ჭ ი რ ი მოსცეს ზ ა ა ლ გ უ რ ა-მ ი შ ვ ი ლ ს.

ავჭალას რომ გიახელით, მაშინ ჩემს განაყოფებს საბა დე-კანოზი ჰყვანდათ მღუდლათ და ჩემს მღუდელს ჩემი წილი კაცი ეჭი-რა სამწყსოთ და ზემო ავჭალა.

საბა დეკანოზი დაბრმავდა და ჩემი მღუღელიც ჭირის სანაცვლოდ გავიხდათ, რომ ამ უამათ ხშირი! საოფლე იყო სოფელში; მარტო ცხრა სული ავთამყოფი ჩვენს სახში იყო.

მერე მიველ, ზემო ავჭალიდამ თქვენი ყმა გიორგი მღუღელი მოვიყვანე, რომ ჭირს არ მოერიდა და ერსაც და მეც ის[ე] მოგვიარა, ეს სამი წელიწადია.

ახლა ჩემი სახლის კაცნი გზლებიან და ტატიშვილი გამოუთხოვნიან თავიანთთვისაც და ჩემის წილის გლენისათვისაც სამღვდელოთ² გიორგი მღუღელი.

გვედრები, რომ შემოდგომამდინაც არის ებძანოს, ამ გიორგიმ გვიმღუღელოს, სანამ სხვა მღუღელი ვიშოვო. ჩემი სახლის კაცებს ჩემთან რა საქმე აქვს, რომ თავს გაწყენენ და ჩემ კერძოთ მღუღელსა გთხოვენ.

და თუ სამუდამოთ არ მოგვიშლით ამ გიორგის მღუღელობას ჩვენთვის ღმრთის წყალობათ მივითვლით. და თუ ამას ამბობენ, რომ ერთი მღუღელი უნდა იყოსო, არც იმათ მოყვანილს მე დავჯერდები, რადგანც იმათ არა სჯერათ ჩემ[ის] მოყვანილ[ის]; რომელიც თქვენს უწმიდესობის ნება იქნებოდეს სხვა მღუღელი გვიბოძეთ, საყოველთაოს ის გვიმღუღელოს. აპრილის 3, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი მეფის ირაკლის ძე ანტონი ვიბრძანებ თუ ხარელო დავით! მერმე ამ არხის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, რომ გიორგი მღუღელი დიდად გარჯილა და ამაგი დაუღვია ამ ზაალის სახლობაზედ, გიორგი მღუღელმა ამ ზაალს სახლობას და ამის საყმოს უმღვდელოს. და ტატიშვილმა იოანე მღუღელმა სხუათ ქუემო ავჭალას მყოფთ უმღუღელოს; და რიგით სწირევდნენ ესენი, მანამ სხვას ვისმე მღუღელს ჩვენ გამოვარჩევდეთ და დავადგენდეთ.

და ესეც გამოუტხადე ერთობ გურამიანთ, რომ ამ ზაალს მიუდგნენ და ეგ ეკლესია ააშენონ და გაახლონ, რომ იწირებოდეს. თითონ შენ დაადგე და გააკეთებინე, თორემ თუ ასე არ იქმოდენ, დიდად გვეწყინება და აღარც მღუღელს დაუდგენთ. აპრილს 3, წელსა ჩლუ.

ხელრთვა: კათალიკოზი

¹ შხირი. 2 + რომ.

1797 წ. 7 აპრილი

ცსსა. ფონდ № 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 134. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[70] ღმერთმან მისის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის ქირი
მოსცეს მათს მონას ბე გ თ ა ბ ე გ ი ს შ ვ ი ლ ს ს ო ლ ო მ ო ნ ს.

თქვენს უმაღლესობას კარგათ მოეხსენება. კურთხეულმა ჩემ[მ]ა
ბიძაშვილმა მღივანმა ს უ ლ ხ ა ნ ჩემზედაც, თავის ძმა ა ვ თ ა ნ დ ი ლ -
ზ ე დ ა ც უსამართლობა და მძღავრობა იხმარა, ჩვენის ორის განაყოფის
სახლისკაცის მამულები ვ ა ყ ა ს ა და ხ ვ ი თ შ ი ასე იყიდა,
რომ არც მე დამიღვა წილი და არც თავის ძმას. ამის მეტი მიზეზი არა
ჰქონდა რა, ამას ამბობდა: მე შვილი მრავალი კაცისა ვარო და მამუ-
ლი მინდაო. იმძღავრა და არ დამანება. ის ჩვენი განაყოფები რო-
გორც იმას ეყოდნენ, ისე მე მეყოდნენ, რა სამართალი იყო, რომ არ
დამანება.

მე თქვენს უმაღლესობას ამას მოვანხსენებ, ერთი ოქმი მიბოძოთ,
ღვითი მშვიდობით და მოცლით რომ ბძანდებოდეთ, სამართალში
თქვენთან გვალაპარაკეთ. თქვენმა ნათელმა გონებამ გასინ[ვ]ქონ, თუ
უსამართლო დამ[მ]ართებოდეს, მეცა და ავთანდილის შერლს ბ ე გ თ ა -
ბ ე გ ს ა ც სამართალი გვაღიროსოთ. რაც სულხან მღივანს იმ მამუ-
ლებში გაეღოს, ჩვენი რასათი ფასი მიგვაცემინოთ და მამული დაგვა-
ნებოთ. თუ უსამართლოთ ვლაპარაკობდეთ, ჩვენთვის ვიქნებით და
ხმას აღარ ამოვიღებთ.

ერთი არა არის რა, მაგრამ სახლისკაცი რომ სახლის დაჩაგვრას
ცდილობდეს, მეტათ ძნელი არის. ჩემს გულს თქვენი კელმწიფობა
ასე მტკიცეთ, საიმედოთ მიჰირავს, ვიცი, რომ უსამართლო არ დამე-
მართება. ის ყმარწვილები სხვარიგათ იმედულობენ, მაგრამ მე თქვე-
ნი კეშმარიტი კელმწიფობა და სამართალი მიიმედებია.

ასეთი ჰუჯათიცი¹ მიჰირავს კელში, სამართალში რომ ჩავცვი[ვ]ოთ,
იქ მოგერთმევათ. ვგონებ, რომ იმ ჰუჯათმა ამათ აღარც ხმა ამოაღე-
ბინოს და არც თქვენ სამართალი გაგიძ[ნ]ელოსო. მარტის ლ, ქორო-
ნიკონს უბე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ბ ე გ თ ა ბ ე გ ი ს შ ვ ი ლ ო ე ს ა ვ! მერე ამ
არზით რომ ეს ბიძაშენი მღივანი სოლომონ² გიჩივისო, სამართლით

¹ ჰოჯათი. ² + რომ.

თუ თქვენ ერთმანერთში გარიგდებით, კარგი იქნება. და თუ თქვენ არ გარიგდებით, ორნივე ჩვენ სამართალში მოდით და ჩვენ მოგცემთ სამართალსა.

იესაულო ამ ი რ ე ჯ ი ბ ო დ ა ვ ი თ! შენ უნდა მოიყვანო ორნივე ჩვენ სამართალში და ალაპარაკო. [აპრილის] 8, ქორონიკონს უპე.

392. არჯა იოანე მწიგნობარისა შვიისა და საქონლის თამაჯაჲ მღვიანავებთა ოქმით

1707 წ. 9 აპრილი

ცხსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. 1461. რეგული № 13. საბუთი № 82. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[47] ქ. ბატონო მღვიანებეგო მე იოანე ენდრონიკას შვილი მოგახსენებთ ასე. რომ ეს ჩემი თათარი რომ შამოუბეზღებიათ, რომ ამ დანაშაულში ისიც ურევიაო, თუ ეს იმ დანაშაულში ერიოს და საბუთი უყოს ვინმე, თავის თვალების მეტმა არ მისხნას, უსამართლოთ აუკლიათ¹.

მე, იოანე, ამ წყალობას ვითხოვ, ეს კაცი და საქონელი მეზოდოს, რომ ჩემი საქონელი ჩემთან იყოს. თუ საბუთს უზამს ვინმე და გიმტყუნებს, ეს თათარიც და ის საქონელიც მე, იოანემ, ჩემის ხელით მოგართვა. და ამ კაცსაც ერთიორათ გადახდეს. აპრილის 8, ქორონიკონს უპე.

კიდევ

ქ. რომელნიც ამ სადაოს მოასილნი ხართ, და იოანეს ეს პირობა მოუტია, რომ თუ ეს კაცი იმ დანაშაულში რეულიყოსო, კაცი და საქონელი მევე მოგაბარო, კაცი და საქონელი რაც წაგირთმევიათ, ისევე ამ იოანეს მოაბარეთ.

ამისი მოდავე ელაპარაკოს სამართალში. თუ გაიმტყუენებს, რომ ან იმ საქმეში რეულიყოს და ან იმ მკვლელის კაცის საქონელი ამის კაცს ყოლოდეს ან დაემალოს და ან იცოდეს, უნდა აჩვენოს და მოსცეს.

თუ არც რეულა და არც იმისი საქონელი ამას ყუანდეს, უბრალოდ რათ უნდა დაირბეს. ოთხი სული საქონელი თავის ნებით გამოუ-

¹ + თქვენმა.

რივთ, ის კაცი იმისი არის, იმას ნუ გამოართმევთ, სხვა კი უნდა მობარდეს; რაც ამისთვის გამოგირთმევიათ, მოუცემლობა არ იქნება.

აპრილის თ, ქორონიკონს უბე.

	ზაზა	დავით	
--	------	-------	--

393. არჯა სიონის უმათა გამოსაღების თაობაზე

ერეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 16 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1265. დედანი. ქალაღი. 22,2×14,3 სმ. მხედრულთ. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოქვეცეს სიონთა ღმრთისმშობლის ყმათ ერთობლივ, მწარეთ შეწუხებულთ და დაგლახაკებულთ.

მერმეთ ამას მოგახსენებთ ჩვენო მოწყალევე, თითო-ოროღი კაც-ნი გახლავართ დარჩომიღნი და რომელნიც გახლავართ, ღმერთს ვფიცავთ და თქვენს მზეს, რომ ჯერ ისევე ჩვენის ტყვის სახსარი არ გადაგვიწყვეტია და ისევე განჯლები შინ გვისხედან და ვალს გეთხოვენ და ლუქმის შოვნა არ შეგვიძლიან.

ახლა ჩვენო მოწყალევე, ერთს თუმანს თულაშვიღი გვთხოვს და ოთხს მინალთუნს ნაცვაღი. ჩვენო მოწყალევე, მოწყალემა მოიღვეით და ამ [მ]ცირედს ხანს ამ შეწუხებიღამ გამოგვიხსენით და როდესაც თქვენის დოვლა[თ]ით ვალს ვადვიხდით, თქვენთვის როგორათაც გვი[მ]სახური[ა], კიდევ ისე გმსახურებთ. გვედრები, ჩვენ[ო] მოწყალევე, მოხსენებისათვის არ გაგვიწყრეთ. აპრილ[ის] ია, ქორონიკონს უბე.

ჩემო კელმწიფევე, ერთს თუმანს თულაშვიღი რომ თხოულობს, საქვეყნო ხარჯი რომ გაწერიღია. იმისთვის გვთხოვენ: რომელიც ოცდაათი თუმანი გაწერიღა, ოთხს მინალთუნს ნაცვაღი გვთხოვს მელიქის ბართით, სამასნაფი ხარჯი არის, რუსის კორცისა და ღვინისათვის გვეკირებო, როდესაც აშენებულნი გახლდნენ, ას თუმანზე რვა მინალთუნი შეეწერებოდათ საღმე და ახლა ტყვის პატრონებზე და მწარეთ გლახებზე თორმეტს თუმანზე ოთხს მინალთუნს აწერენ და სთხოვენ.

თავში

ქ. ამ საქვეყნოს ხარჯის მოასილებო! ამ არზის პატრონებს ერთს თუმანს რომ სთხოვთ, ხუთი მინალთუნი კი გვიპატივებია და ხუთი კი გამოიღონ. აპრილის იე, ქორონიკონს უბე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

394. არზა ზურაბ ფალავანდიშვილისა მამულის თაობაზე

არეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 21 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 665. დედანი. ქალაღი. 26,4×15,2 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მომცეს თქვენს მონას ფალავანდიშვილს ზურაბს უზბაშს.

მერმე ამას მოეახსენებ მათს სიმაღლეს: მეცა და ჩემი ძმაც თქვენს საფარველს ქრეშ დავიზარდენით, დღემდის ჩემის მამულის პურიც არ მიჭამია, თქვენი მოწყალებით გამოვზდილვარ. სახელი მქვიან ფალავანდიშვილობისა და მამული კი არსად არ მიჭირავს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით თქვენს შვილს იულონზე, რაც განაჩენი და ბარათები ჩემის მამულისა სანატრელის ბატონისა მქონდეს, ისე გამირჩიოს და დამანებოს, რომ მეც ვიცხოვრო. ღმერთი გაგიმარჯვებს.

შენს მზესა ვფიცავ, ერთს სოფელს მუხსაური ჰქვიან. ცხრა საკომლოს ბარათი მაქვს და არც ერთის დღის მიწა არ მიჭირავს; ზოგთ წისქვილი უბრუნავს, ზოგს მიწებიც უჭირავს და მე ასე უნაწილო ვარ. ავნეეს არის და ისიც წართმეული მაქვს და ბარათები ხელში მიჭირავს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართლით ერთი ოქმი მიბოძეთ. აპრილის ით, ქორონიკონს უბე.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ, შვილო ბატონო იულონ! მერმე ამ არზით ეს ფალავანდიშვილი ზურაბ ასრე რომ ჩივის, ამილახვარიც შენთაც დაისწარ და ვისთანაც ამას სალაპარაკო და სადაო საქმე რამ ჰქონდეს, ალაპარაკეთ და სამართლიანის საქმით გაასწორეთ. აპრილის კა, ქორონიკონს უბე.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მიემობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 19575. დედანი. ქალაღი. 34×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის კელმწიფის ძის ვახტანგის ჭირი მათს მონას და სამარადისოდ მლოცველს შიო აუცესს მოსცეს.

თქვენი თავის წყენა დიდად მეზარება და აქამდის ამისთვის ვერ მოგახსენეთ. ახლა მეტად საქმე გამიჭირდა და ჩემი მწუხარება რომ თქვენ არ მოგახსენოთ, მაშ რა ვქნა; ჩემის ძმებისაგან რაც ერთობაში ნაკლებობა მჭირდა, თუ თითოეულად მოგახსენოთ, არზაც გაგრძელდება და არცავეისგან დაიჭრება.

ერთი წელიწადია რომ გავეყარე და ამ ერთს წელიწადში ეს უსამართლო მჭირს. რაც გაყარაში მერგო, ზოგი თავეთის მძღავრობით და ზოგი იმათის შიშით მე ნება დავრთე და წაიღეს და იმათა ჰყავთ. რაც სახლის აჯათი არის, სულ ყველა იმათა აქვსთ: თოფ-ხმალი, დაბანჩა, იარაღი, სახნის-საკვეთი, ღვედი, ქვაბი, სხუა ჭურჭელი ან ბარი ან ცული ან წალდი ან კელეჩო. სახლი, კარი, ქვევრი, მარანი, და რაც შენობა არის, სულ იმათს კელში არის და ისინი ხმარობენ.

ვენახი, რომელიც ჩემი საკუთარი იყო, ჩემთვის შევიმუშავე, სთველში ისიც არ დამანებეს, თავისთვის მიიმძღავრა მახარამ. თქვენ მოგახსენეთ და მოსამართლეები გვიბოძეთ და სამართალი გვიყვეს. და არც ის შეიწყნარეს. რაც მამის მამული გვაქვს — სახნავი თუ ვენახი, სახლი თუ ბოსტანი სახმარი, სულ გამოსული ვარ; ისინი ხმარობენ. მე გულხელი დამიკრეფია და ვარ ასე.

ამასწინდელი თქვენი ოქმი ხომ ასე აცხადებდა, რომელიც თქვენი წყალობა ახოები მაქვს ბოძებული, თქვენს სამართლამდის ისიც ძირს უნდა დადებულყო: და არც ეს იყაბულეს, ისევ ჰოხნეს.

ღემეტრეს წილი მამული მართალია, თქვენის ძმებისაგან სიტყვითა მაქვს ბოძებული და ესეც ძირს უნდა დადებულყო თქვენს სამართლამდის, არც ეს შეიწყნარეს. მე ამაეებისაგან სულ დაკლებული ვარ და ისინი კი ხმარობენ.

ამას გარდა მოჯამაგირესაც არ მიყენებენ. თქვენმა ბედნიერმა თვალმა ნახა ამ დიდმარხვაში როგორ გაეხედათ მოჯამაგირეც. მოჯამაგირე რომ ვერ დავიყენო, მაშ როგორ ვიცხოვრო.

ამაეებს გარდა ესეც კიდევ უსამართლო მგონია, თქვენი მოწყალეობა ბიჭი რომ მყავს, ათი თუ თერთმეტი წელიწადი იქნება რომ ჩემს

სახლში არის; რასაც ერთი ძმა მუშაობს, ისიც მუშაობს და ირჯება საქონლის ყურებითა თუ სხუას საქმით და ან ჩემთან ყოფნით. ამ გაყრაში არ მისცეს არც ერთი კოდი პური, არც ერთი ხბო, არც ერთი თიკანი და არც ერთი გოჭი, რომ ამაებაში ყველაყაში ჭირნახული აქვს და უყურებია.

ესეები სულ ასე მჭირს და ნება თქვენია ჩემო ხელმწიფევე. მაისის 6, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. სალთხუცესო ოთარ და რომელნიც შიო მღვდლისა და ამის ძმების სამართალში და გაყრაში დაესწარით!

მერე რომელიც თქვენ მაშინ სამართალი გექნასთ და ან სახლის ადგილები გაგეზომოსთ და ან გაგეყოსთ რომე და ან გასაყოფი და-გრჩენოდესთ, ახლა მიდით, ის გასამართლებულიც აღასრულეთ და რაც დაგრჩომოდესთ, ისიც გაუყავით, როგორც ამ ქვეყნის წესი იყოს გლენის კაცის გაყრისა თუ მსახურისა.

და ამათ რომ თავეთი სახლისკაცის დემეტრეს წილი მამული სჭე-რიათ, იმ მამულთან არც შიო მღვდელსა აქვს საქმე და არც იმის ძმებს: ბეითალმანი ყოფილა და ტყუილადა სჭერიათ: დემეტრეს წილ მამულზე კელი უნდა ამართოთ და საჩვენოთ დასდვათ, ჩვენ როგორც გვინდა, ისე მოვიხმარებთ.

ამ ჩვენს ბრძანებასა და თქვენს გასამართლებულს თუ შიო მღვდე-ლი გარდახდეს, ეს ჩვენ მოგვახსენეთ და ჩვენ გარდავახდევინებთ. და თუ ამისი ძმები გარდახდენ, თქვენ მიუხედით, ავად მოეპყარით და ისე დააჯერეთ. ეს ახლავ ასე აღასრულეთ და მოაშორეთ. მაისის 6, ქო-რონიკონს უპე.

ღმერთს გაფიცებთ, ჩვენს მზესა თუ თქვენს შვილებს, ამაზე სი-მართლით მოიქეცით. მამულზედ კელ-ს ამართვა კი ბოქოულთხუცის საქმე არის.

ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამბაკიეზ მუფის ძეობით.

396. არზა იასე სახვარაღიისა მამულის თაოგაჲ
ღარაჲჯან დედოფლის ოქმით

1707 წ. 12 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5286. დედანი. ქაღალდი. 24,5×10,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის ხელმწიფე დედოფლის ქირი
ცხინვალს მსახლობელს საყვარელი ძეს იასეს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: ოთხნი ძმანი გახლდით, სამნი თქვენის
ქირის სანაცვლო შეიქნენ, მე იმათი უნარჩვესი დავრჩი. ამიღახვა-
რი შვილის დემეტრეს მისული ყმანი ვიყავით ტბეთს,
მამულები მოგეცა. მერმე დემეტრე მის უმაღლესობის რისხვით წახ-
და. ჩვენ ხელმწიფემ თავის ნეკის სისხლათ აგვიყვანა. წამოგვიარეს
ფავლენის შვილმა, იმ [მ]ამულებზე დავა დაგვიწყეს. სამარ-
თალმა ფიცი და[ა]დვა, რაზედაც დაიფიცეს, მაშინვე გამოგვართვეს.
ერთი საკვამლო იორდანას შვილის მამული დაგვრჩა. ღმერთ-
სა ვფიცამ და თქვენს მზესა, რომ იმაზედ არ და[ა]ეფიცნოთ.

ახლა თქვენთვის მოუხსენებია, ოქმი გიბოძებიათ, ისიც წამარ-
თვეს. ახლა ამ მოწყალეობას ვითხომ, ერთი ოქმი მეგობოს, ჩემი მამუ-
ლი მე დამანებოს. და თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში მელაპარა-
კოს. მაისის ი, ქორონიკონს უჰე.

თავში

ჩემო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! მერე ეს სა-
ყუარელინე ასე რომ ჩივის, რომელიც ფიცით გატანილი მამული
ჰქონიათ ფავლენიანთ, ხომ ისევ უჭირავსთ. ახლა ჩვენს ქალაქშივე
ყოფნაში ფავლენის შვილს ბიძინა შვილს ნინიას ჩვენ-
თვის არზი მოუტია, იმ არზაში ასე ვგონებ, რომ ყურით ეწერებოდა,
რომ ფიცით გატანილი მამული არ მოგვცაო. ახლა მე ოქმს მივცემდო
და ისიც გამოუერთმევია და რომელიც ფიცში არ ყოფილა, ისიც წაურ-
თმევია, რომ ეს კაცი ასე ჩივის.

და ესენი ორნივე შენთან მიაყუანინე, ალაპარაკე და კარგათ გა-
მოიძიე. თუ როგორც ამ არზაში სწერია, ისე იყოს, ისევ უკანვე გა-
მოართვი და ამასვე მოეც. ის მოწმობის წერილიც რომ ხელში უჭი-
რავს, ისიც წარიკითხე, მადლია ამისი ყურის მიგდება სამართლით.
მაისის იბ, ქორონიკონს უჰე. თუ რომ ფავლენის შვილი ამაზედ გა-
მტყუნდეს, რომელიც ჩემი მიცემული ოქმი აქუს, ისიც ჩამოართვი.

ბეჭედი: დედოფალი დარაჯან.

1797 წ. 20 მაისი

ბელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2008. დედანი. ქალაქი. 26,3×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მათს მიწა-მტვერს თუ-
მ ა ნ ის შ ვ ი ლ ე ბ ს ნ ი კ ო ლ ო ზ ს, გ ი ო რ გ ი ს, კ გ ნ ა ტ ი ს,
ე ლ ი ზ ბ ა რ ს და ზ უ რ ა ბ ი ს ო ბ ლ ე ბ ს მოგვეცეს.

მერე რაც თქვენი ბძანება ჯელთუბანზედ სათხოვარი მო-
სულა, დღეს აქამდინ დავთრით გიბრძანებიათ და ჩვენც დავთრით
გვიმსახურნია.

რადგან თქვენი ბძანება ასეა არის რომ, მანამდინ ქვეყანა აიწე-
რებოდეს, ვისაც რამდენი კაცაც უწერიათ დავთარშიდ, იმაზედ მო-
კლება არავისი იქმნებაო და ისეც უნდა გამოიღონო. ახლა ამ წყალო-
ბას ვითხოვთ. ერთი ოქმი გვებოძოს, რაც კელთუბანში სათხოვარი მო-
ვიდეს, ისეც ის გავილოთ, მძღავრობა არავინ იხმაროს, მანამდისინ
ქვეყანა აიწერებოდეს. და როდესაც ქვეყანა აიწერება, მაშინ ვისაც
რამდენი კაცი გვეყოლება, ისინი დაიწერებიან და ისე გამსახურებთ.
მაისის ა, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ერთობით თუმანისშვილებო! მერე რაც
თქვენი ყმანი დავთარში ეწეროს, ვინემდი ქართლი¹ აიწერებოდეს,
როგორც დავთარში კაცნი გეწეროსთ, თავ-თავის რასათს სამართლია-
ნის საქმით უნდა გაიღებდეთ, რომ ერთმანეთში უსამართლოთ არა
იმოქმედოთ რა. რომელიც ჩვენის ბრძანებით თუ ჩვენის შვილებისა ია-
საული წარიგზავნებოდეთ, თქვენც ასე უნდა იცოდეთ და ასე გამო-
ართმევდეთ, რაც თავ-თავისი წილი ხარჯი შეხვდებოდესთ, იმას უნდა
გამოართმევდეთ. მაისის კ, ქორონიკონს უპე.

ბეკედი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

¹ ქართლის.

398. არჯა ღვათით რქარმავდლიზვილისა მავულის თაოვაჲჲ
იულონ ბატონიშვილის ოჲჲჲ

1797 წ. 20 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 251. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბ. №№ 230, 241, 242.

[174ს] ღმერთმან ბატონის შვილის იულონის ჳირი-
მოსცეს მათს მონას დავითს.

მერმე ასემც თქვენი ორგული შეწუხდეს როგორც¹ ყმიან-ბაეიან
ჩვენ გახლდეთ შეწუხებული თეთუზა ფავლენის შვილის ა-
გან. არაფერი არა გვეშველა რა. იმ სოფლიდამ გარეკილი გახლა-
ვართ მეცა და ჩემი კაცებიც. ნიადაგ საშფოთრათ და საჩხუბრად და
სასიკვდილოთ დაგვდევენ² ისიცა და იმისი კაცებიც. იმის სიტყვით
ახლა კიდევე ექვსს³ იმის კაცს დაეჭირა ჩემი კაცი და მოეკლათ ცე-
მით; და მამულზედ ზომ ჩელი ამღებინა თავისი ძალით და უხთოებით.

მიშველეთ რამე, ღმერთი გაგიმარკვებთ, თუ არა მეშველება რა,
დამითხოვეთ ჳრისტეს გულისათვინ. მაისის კ, ჳორონიკონს უჲე.

ამას გარდა სამი და ოთხი ოქმი თქვენი⁴ მივიტანე, მაგრამ თავე-
სას არ იშლის.

თავში

[174] ბატონის შვილი იულონ გიბძანებთ ფავლენის-
შვილო ფარე[შ]თხუცესო თეიმურაზ! მერე ამ არზით რომ ასე
ჩივის ოქრომჳედლი შვილი დავით, ამას ბატონის დედოფ-
ლის სამი და ოთხი ოქმი აქვს, რომ უნდა თქვენი მამულები გარჩეს;
სამი და ოთხი ოქმი მოგვიწერია, მაგრამ მაინც აჩივლებ. მადამდის
თქვენი მამულები გაირჩეოდეს, მადამდის ნურც სახლის აშენებას
დაუშლი, ნურც მიწის მოხვნას; სწორეთ რომ შენი იყოს, მაინც ნუ
დაუშლი მადამდის თქვენს მამულებს გაავარჩევდეთ, თორემ ეს ასე
რიგათ ჩივის, რომ ამას ბატონს დედოფალს მიეწერთ და შენ იცი,
მასუკან ჩვენ ბრალი აღარა გვექნება რა. კმარა ამდენი მოწერა, ეგ
შენი კაცებიც და[ა]რიგე, შფოთზედ კელი აიღონ. მაისის კ, ჳორონი-
კონს უჲე.

კიდევე ამას გწერთ, ამ ოქრომჳედლისშვილს დაეხსენ, დაეხსენ და
დაეხსენ. ეს კაცი შენი ყმა ზომ არ არის, ჩვენი ყმა არის. აბა, რომლის
კაცის გალახვა შეგიძლია, რომ ამას ნიადაგ სცემ; რჩევით მირჩევია,
რომ ამ კაცს დაეხსენ. [ს] რასაც ოქმებსა გწერთ, ოქმები ამას უნდა
ჳქონდეს, შენ ნუ გამა[ა]რთმევ.

¹ წ+ შეწუხებული. ² დააგოდევენ. ³ ექვეს.

1797 წ. 23 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 667. დედანი. ქალაქი. 21,4×16 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონის შვილის იულონის ქირი მოს-
ცეს ფალავანდის შვილს ზურაბს.

მერმე ამას მოვახსენებთ: ბატონის ოქმი მაქვს, რომ ვის[ა]ც ჩემი
მამული უსამართლოთ უჭირამს, თქვენ უნდა სამართლიანათ გაჩამირ-
თვათ და მამცეთ. გლახას უჭირამს ჩემი საწისქვილო და მიწა
შაუაშვილისა; კიდევ უჭირამს დონაძის მამული ხუნ-
დის უბანს, კიდევ მუხაურს უჭირამს ჩემი ნასყიდის კაცის
ვენახი; არც გირაობის წიგნი მიჩვენა და არც ნასყიდობისა, პასუხს
არ[ა]ს მაძლევს. თამასუქი ხომ თქვენც გინახამთ რომ უნდა მამცეს,
არაფერი სიტყვა არა აქვს რა.

ამას გარდა სამის თუმნისა და სამის მინალთუნის თამასუქი ჩემს
აზნაურს შვილს უჭირამს და არ[ა]ს აძლევს. სხვა უფრო ბევრი საჩი-
ვარი მაქვს, მაგრამ ახლა თავს არა გაწყენ. წყალობას ვითხოვთ. თუ
თქვენ მობძანდებით, ისი სჯობს; თუ არადა, დ ი მ ი ტ რ ი დ ი ა ს ა-
მ ი ძ ე ს ე ბ ძ ა ნ ო ს და ღმრთის წინაშე სამართალი მოგვეცეს. მაისის კვ,
ქორონიკონს უბე.

თავში

ქ. ბატონის შვილის იულონის კეთილსახსოვარო დ ი ა ს ა მ ი ძ ე
მინბაშო დ ი მ ი ტ რ ი! მერე ამ არზით ფალავანდიშვილი ზურაბ რომ
ასე ჩივის, მისის უმაღლესობის მეფის ბძანება არის ჩვენზე ამათის
გარიგებისა. ჩვენ ვერ მოვიცალკეთ. უნ^ა მიდი და ამათი საქმე შენ გაა-
რიგე სამართლიანის საქმით წინაშე ღმრთისა, რასაც მიხვდე. მაისის
კვ, ქორონიკონს უბე.

ბეველი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

400. არზა ღაპითგარეჯის წინამძღვრის თეოდოსისა
მამულის თაობაზე ანბონ II-ის ოქმით

1707 წ. 28 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 395. დედანი. ქალაღი. 17X12 სმ. მხედრული.
აქა-იქ ორწერტილი.

ქ. ღმერთმან მათი უწმინდესობის საქართველოს პატრიარხის მე-
ფის ძის ჰირი მოსცეს წინამძღვარს თეოდოსის.

ჩემო ჳემწიფევ, მათმა სიმალლემ მამა თქვენმა კი ოქმი მიბოჟა
ვანთის საქმეზედ, გაურჩივეთო. და თქვენგანაც წყალობას ვითხოვ,
თქვენს მოურავს ფრიდონს ებძანოს, რომ რაც ჩვენი მამული
გახლდეთ, ერთხელ გაგვირჩიონ და მოგვეცენ. მაისის კგ, ქორონიკონს
უბე.

თავში

ქ. ყოვლისა საქართველოს კათოლიკოზ-პატრიარხი მე-
ფის ძე ანტონი გიბრძანებ ფრიდონ მოურავო! მერე ვანთე-
ლებს განაჩენიცა¹ აქუსთ და ძველი წერილებიც, ისიც კარგათ გასინ-
ჯეთ. წინამძღვარი თეოდოსიც მანდ მოვა. ეცადე ღვთის გულისათვის,
რომ სამართლიანად მოარიგო, რომ უბრალოთ ეკლესიები ერთმანერ-
თის ბრალ ქეუ არ დარჩეს. რომ ღვთის საწყენი იქნება. მე კიდევ
ამას გწერ: ეცადე, რომ სამართლიანად მოარიგო. მაისის კგ, ქორონი-
კონს უბე.

კარგათ იცი, რომ ერთის ეკლესიის ქვა მეორეს ეკლესიას არ დაე-
დება. ის გურჯები არა მაქვს, ასე რიგათ მოიქეც, რომ მასუქან ის გუჯ-
რები თქვენგან გარიგებულს დამარღვე[ევე]ლ არ ექმნას.

ხედრთვა: კათალიკოზი

401. არზა იოანე გეგუარიშვილის ჳვრივის გარიამისა შვის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1787 წ. 25 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2771. დედანი. ქალაღი. 21,5X10 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან საქართველოს ხემწიფის ჰირი მოსცეს საცოდავათ
დარჩომილის თამაზა ბებურიშვილის იოანე ხუთასის თავის
შეუღლეს მარიამს.

¹ განჯენიცა.

მათს ხემწიფობას მოგახსენებ: ერთი ბიჭი ყვანდა დედაჩემს თავისი ძმისაგან მოცემული, საწყალს თქვენს ყმას მისცა. ქ ა ი ხ ო ს რ ო ენისელთ მოურავის შვილმა არ დაგვანება, მის სიმაღლეს ხემწიფეს თავი აწყინა. ოქმი გვიბოძა, აუყარეთ, წამოვიყვანეთ, გზაზე გრიგოლ ენისელთ მოურავის შვილი და დათუ [ა] მაყას შვილი დაეწივნენ, თავდებათ დაუდგნენ — შამოდგომამდის და [ა] ცალეო და ჩვენ მოგვევითო. იქილამ ახ [ა] ლ ქ ა ლ ა ქ ს დადგა. ბატონის დისწულმა აღარ დამანება, კიდეც ოქმი მიბოძა, კიდეც არ დამანება: ი უ ლ ო ნ ! ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ოქმი მამიტანეო, იმათგანაც წყალობა დამემართა, ოქმი მიბოძა, მაინც არ მანებებს.

ღმერთი თქვენს ხემწიფებას აღიდებს, წყალობა მოიღვეით, ერთი ობოლი მყავს. ხელზე წყალი დაუსხას. იასაული მიბოძეთ, ჩემო ხემწიფევ, დამანებოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის კალაურის მოურაო ო მ ა ნ ! მერე ბებურის შვილის ხუთასის თავის ივანეს ქვრივი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ამას კურთხეულის მეფის ბატონის მამის ჩვენის ოქმიც აქვს და ჩვენის ძმის იულონისაცა და თავისი კაცი არ მოუციათ. ახლა შენ უნდა მიხვიდე თარსაგალავანში და ის თავისი კაცი უნდა აუყარო და მოსცე. და თუ სხვა ქეშმარიტი სიტყვა ქონდეს ვისმე რამ, და სამართალში მოიყვანე. მაისის კე, ქორონიკონს უპე.

გიორგი

402. არჯა ნალეკრავისა გაზოსაღვანის თაოგაჯა

ერეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 8 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1296. დედანი. ქალაღი. 20,9×14,4 სმ. მხედრული-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი შვიდს ნალეკრებს მოგვეცეს.

მერე ამას მოგახსენებთ ჩვენო მოწყალე ხემწიფევ! თქვენი წყალობა გექონდა ქ ი ტ ე ს ა ამბარდარზედ. ქიტესამ დ ა ვ ი თ ა ბ ა შ ი ს შ ვ ი ლ ზ ე დ ბარათი მოგვეცა, ქ ა რ თ ლ შ ი რომ პურის იასაული იყო. წავედით, აგერ ხუთი უკან დავდევთ, ჩვენი ხიზანი აქ შიმ-

¹ იოლონ.

შილით. იხოცებოდნენ. აქამდინ გვატყუა, თუ: ამ სოფლიდამ მოგცემ, და ხან სამაჩაბლოში აგვასხა. ახლა წამოსვლის დღეებში ასე გვითხრა, რომ: თუ გინდათ, კოდზედ ექვს აბაზ მოგვემთო; თუ არადა. პურს ვერ მოგცემო. ჩვენ აქ ხიზანი შიმშილით გვეხოცება.

კოდი ოთხ მინალთუნათ პური და ჩვენ ექვსი აბაზი როგორ გამოვართოთ კოდში და ან ექვსი აბაზით ერთს თვეს აოლათ როგორ წაგიდეთ.

ახლა ცოტა რამ ფული მოგვცა. ის ბარათი დავითმა გამოგვართო: და იმის პირი ეს არის, რომ მოგვირთმევიან.

ჩვენ თქვენს მეტი მოწყალე და პატრონი არაინა გვყავს. მოგვიხსენებია და ნება თქვენი უმალღესობისა ასრულდეს. და როგორც: თქვენ გვიბძანებთ, თქვენი წყალობა [ა]რის და ისე მოვიქცევიან. თიბათვის ე, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის აბაშისშვილო დავით! მერე ამ არჩის პატრონებს რომ ასე მოუხსენებიათ. რაც თეთრი მიგიცია, უკანვე გამოართვი და პური უნდა მისცე ამ ნალეკრებს. თიბათვის ვ, ქორონიკონს უპე. ეგ ჩემი სურსათია, სხვისი ხომ არ არის. ვისაც ნაკლები მოუცია: შენთვის, ისევ სრულათ უნდა გამოართო.

ბეკელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

403. არსა ფავლენიშვილისა მამულის თამაჯა იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1797 წ. 7 ივნისი

ცსსა. ფ. 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 209. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[138] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის იულონის პირი მოსცეს ერთობით ფავლენიშვილებს თეიმურაზსა. რევაზსა, არჩილსა და ნინიასა.

უმალღესობის ხელმწიფე მამითქვენის ბძანება მოგვივიდა. რომ: გლახას წილი მამული თქვენ დაიხსენით ერთობით ფავლენიშვილებოვო. თქვენც ნახეთ ის ბძანება რომ ერთობით უნდა დაგვეხსნა თქვენს წინაშე. ჩვენ უთხარით გოგია ამილახვარისშვილსა: ბატონის მოსახსენებელი სიტყვა გვაქვს, ჩვენ ერთობით ბატონს ვიახლებით, მოვახსენებთ ჩვენს სიტყვასა, როგორც მისის სიმალღისაგან გვე-

ბძანება, ჩვენ ისე აღვასრულებთ. თითონ თქვენც უბძანეთ გოგოასა, რომ ბატონის ნახვამდინ უნდა დაეცლია.

წამოვიდნენ ამ მამულის შემდეგნი და მემდომენი, სულელი პაპუნა გააბრიყვეს, სამას ოცდაოთხის თუმნის თამასუქი გამოართვეს ჩვენ შეუტყობლივ. მოგეხსენებათ, პაპუნას ორის თუმნის შოგნაც არ შეუძლიან. ერთი ორი წელწადი რომ დასცალდეს, ხომ ის ნასყიდი მამულიცა და თავის მამულიც იმას მოუნდება და ჩვენი მამულიც თან გაჰყვება.

ჩვენო ხელმწიფევ! ჩვენი ამოწყვეტა იქნება და ჩვენს მამულში არც ამილახერისშვილის შემოშვება იქნება, არც ქსნის ერისთვის შერლისა. არც მახაბლისა და არც ნაზარბეგა [v] შვილისა, რომ ამ ჩვენის მამულის მემდომის ვარისია.

მოწყალეობას ვითხოვთ, რომ როგორც სახლისკაცობის წიგნები და ფიცი გვაქვს დადებული და ან ერთობით ბატონისაგან არას ნაბრძანები, ის მამული ისევ საერთოდ დაიდვას. და თუ ჩვენს სახლისკაცს პაპუნას საკუთრად უნდა ის მამული, ჩვენ თამასუქები მოგვცეს და მამულს იმას დავანებებთ, მოვალეს ჩვენ გავსცემთ პასუხს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, გვიშველეთ რამე, ცოლითა და შვილით ნუ დავატყვევებთ. ოცდაათი თუმანი გოგია ამილახერიშვილმა გამოართვა საიასაულოთა: ან იმან რაში გამოართვა და ან სხვა რაში ართმევს. გვიშველეთ რამე, ღმერთო გაგიმარჯვებს. თიბათვის ე, ქორონიკონს უპე.

თავში

[137v] ბატონიშვილი იულონის კეთილსახსოვარო ამილახევარი შვილო აღათონიკე! მერე ამ არზით ეს ფავლენიშვილები რომ ასე ჩივიან, ამათი მოხსენება, დიად, რიგიანი და სამართლიანი არის. ბატონის ბძანება ასე არის, რომ ის მამული საერთოდ უნდა იყიდონ.

ახლა პაპუნას რომ საკუთრად მოუნდომებია ის მამული, პაპუნას სამას ორმოცის თუმნის მიცემა არ შეუძლიან. და თუ ვალს აიღებს და ისე მისცემს, მასუკან ხომ თავის მამულსაც ზედ დაადებს და როგორც ამათ მოუხსენებიათ, ასე უნდა იქმნას.

და თუ უნდოდეს პაპუნას და თეთრი ამათ გამოართვას და თამასუქი იმათ მოსცეს. იმ მამულზე ხელი ამართე და როგორც ბატონის ბძანება არის და ისე საერთოდ დადევ. და მასუკან ბატონთან ილაპარაკონ და ისე გადაწყვიტონ. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უპე.

პაპუნას თუ შეეძლოს, მართალია, იმისი უფრო მონასიბია და სხვა საქმეები არა ერი[ო]ს რა, მაგრამ სხვა საქმეები ურევია.

404. არზა ბარდავითასი გამოსაღების თაოგაჯე

ერეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 17 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 21. საბუთი № 46. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[75v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მათ სამარადი-ს[76]ოდ მლოცველს მწერალს მთარგმნელს დეკანოზს ტერ-დავი-თას მოსცეს.

წმიდის ეჩმიაწინის ყმები გახლანან თოროზას] შვილები, რომ გორს ხიზნათ იდგნენ, ამის უწინარესს, როგორც მოგვსენებათ გორელების საქმე, აღარ მოასვენეს, ძალიან რომ შეაწუხეს, ღმერთმან აღდგარძელოს ბატონი დედოფალი, მარტიოზ ვარდაპეტმა¹ და მე არზა მივართვით და გორიღამ აყყარეთ, რუისს დავასახლეთ. ეს მეოთხე წელიწადია თავიანთი ყოველი გამოსაღები რუისელებთან გაუღიათ და ახლა სარუსო პური რომ შეუწერიათ, რაც შეხლომიათ, რუისელებთან კმაამოუღებლივ მიუციათ. და ახლა გორელებსაც ცალ-კე შეუწერიათ და რუსებს უხმენ², აცემინებენ და სახლს არბევიებენ, რომ ერთხელ გორში იდგქითო.

ჩემო მოწყალევ! ეკლესი[ის პა]ტრონიც თქვენ ბძანდებით და ყმე-ბიც თქვენნი არიან. ღმერთი გადღეგრძელებს, ოქმის წყალობა მიყავით ამილახორს [v] ოთარზედ, რუისელებისაგან მოკითხული ჰქნას, თუ სწორე მომეხსენებინოს. გორელებს ერთი სტუქვის აღვირი ამოედვას, რომ ამ საწყალთ უსამართლოდ ნუ შეაწუხებენ და საქმე აღარა ჰქონდესთ რა. და თუ ასე არ იყოს და თავის შეწერილი სარუსო პური არ მოეცესთ, ერთიორად მიაცემინოს. აღიწერა იანვრის იღ, ქორონიკონს უბე.

თავში

[75] ჩვენ მაგიერად ამილახორს ოთარს ასე უამბეთ: მერე ამ არ-ზით რომ ტერ-დავითა დეკანოზს ასე მოუხსენებია, ეს საქმე თქვენ

¹ ვარდაპეტი. ² უხვენ.

მოიკითხეთ; თუ ამისი მოხსენებული მართალი იყოს, რომ ეს ეჭვიაწინის [v] ყმა თოროზას შვილი გორს ხიზნათ მდგარიყოს, ოთხს წელიწადს უწინ გორიდან აყრილიყოს და რუისს დამდგარიყოს და რუსის მისასყიდი პურიც რუისელებში მიეცეს და ახლა კიდეც გორელებს თავთში დაეწეროსთ და რუსების მისასყიდს პურს აღონებდნენ, ეს ხომ არ იქნება, რომ ერთს კაცს სათხოვარი ორს ალაგს გამოერთვას. გორს ხიზნა[დ] მდგარა, იქიდან აყრილა და რუისს დამდგარა და რაც რუისელებს შეუხვედრებიათ, სიწყვეთ კიდეც გარდაუხნია და მიუბარებია.

თუ მართლა ასე იყოს, გორელები დასტუქსე და ამ კაცზედ კელი ალებინე და ნულარ შეაწუხებინებ. და თუ ასე არ იყოს, ამისი ვითარება გვაცნობე. იენისის იზ, ქორონიკონს უბე.

405. არზა თაღიანი ღალის თაოგაზა
პრეკლე II-ის ოქმით

1707 წ. 28 იენისი

ცესა. ფონდი 1449. საბუთი № 605. პირი. ქალალი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ობოლს სუფრაცის შვილს თაღიას.

თქვენს მეტი მოწყალე და პატრონი ღმერთს გარდა ჩემს ობლობას არავეინ უვის, ერთს ოქმის მოწყალებას ვთხოვ: რაცა ჩვენ მამულში გაღმა-გამოღმა ყანა ედგათ, ღალა მომცენ უჯარმის, სამგორის და აწითლობისა. იენისის კმ, ქორონიკონს უბე.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის! ვისაც ამ ობლის მამულში მოსავალი გეღათ, სამართლიანი ღალა უნდა მისცეთ, ჩვენთან ნულარ ალაპარაკებთ.

მთიბათვის კმ, ქორონიკონს უბე.

ერეკლე

ჩვენი ბრძანება არის ალამდარბაშო ჯომარდიძევე ქაიხოსრო! მერე ვისაც საგარეჯოს მოურავის ჯამასპის ობლის თაღიას მამულში მოსავალი ჰქონდეს, ყოველს დაადეგ და სამართლიანის საქმით თავის ღალა უკლებრად გამოურთვი და მიეც. ამაზედ

ბეჯითად მოიქეც და ახლავ ასე აღასრულე. ივლისის იე, ქორონიკონს უპე. ალბათ. უსამართლოდ არ ქნა რა, სამართლიანად მოიქეც.

ერეკლე

406. არზა როსტომა და სოლომონ მილახვირის შვილავისა
ამაჟულის თაოგაზე ერეკლე II-ის ოპებით

1797 წ. 29 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6372. დედანი. ქალაღი. 27X15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახპარია თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს მათ: მონას
შ ა ნ შ ე მ ი ლ ა ხ ვ რ ი ს შ ვ ი ლ ს რ ო ს ტ ო მ ს და ს ო ლ ო მ ა ნ ს.

ჩვენი ნასყიდი მამული თქვენმა შვილმა იულონმა თქვენის ბძანე-
ბით და სამართლით დაგვანება. იმ ჩვენს მამულში ჩვენ სახლის ადგი-
ლი არა გვაქვს. მოხუცებულნი ჩვენი მშობელნი უსახლობით გომურში
დგანან და სხვანი კი დგანან ჩვენს მამულში.

წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვიბოძოთ ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ს
ი უ ლ ო ნ ზ ე, ჩვენს ნასყიდს მამულში ვისიე კაცი იღგეს, აპყაროს და
ჩემი მამული მე დამანებოს. თუ სრტყვა ჰქონდეს ვისმე, სამართალში
მელაპარაკნენ. იუნისს კდ, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! შერმე ამ არ-
ზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ამ გვარად მსახლობელნი ქართლშიაც
ბევრნი არიან და კახეთშიაც. თუ სამჯობინარი იყოს, რომელიც ამათს
მამულში კაცნი დგანან, იმათი იქ დგომა ხომ რა იქნება, რომ ნათხოვ-
რად იღგენ. და თუ სამჯობინარი არ იყოს და ვერ ამჯობინო, ამათაც
თავისი მამული ეჭირებათ, რომელიც ამათს მამულში დგანან. ისინი
იქიღამ აპყარე და ამათ თავისი მამული მოაბარე, ივნისის კმ, ქორო-
ნიკონს უპე.

ამ გვარად მსახლობელნი შ ი ლ დ ა ს ა ც არიან, ყ ვ ა რ ე ლ შ ი ა ც.
ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ე ს ა ც და სხვაგანაც. თუ მოსარიგებელნი იყვნენ და
სჯობდეს, ხომ ერთმანერთში მოარიგე; და თუ არ მოარიგდებიან, ამას
თავისი მამული დაანებონ, რას ემართლებიან. ივნისის კთ, ქორონი-
კონს უპე.

1 ისისინი.

ჩვენ ასე გვგონია: გორში იაც იყოს ასე და სხვაგანაც. დიახ,
ბევრია, ალბათ თელავში იაც ბევრია.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მივმობს ძედ კახეთის მეფედ ცხებულს-
ერეკლეს.

407. არზა როსტომი შურაულისა მამულის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით

1787 წ. 1 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2795. დედანი. ქალაღი. 28x11 სმ. მხედრუ-
ლი. ალაგ-ალაგ თითო წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის მეფის ძის იოანეს კი-
რი მომცეს თქვენს მონას უურულს როსტომს.

მერმე ამას მოგახსენებ ჩემო ყოვლად მოწყ[ა]ლევ კელმწიფევ,
რომ ისროლის ზევზედ ერთი კომლი კაცი მყუანდა თქვენს
წყალობა, მამა-პაპის მემკვიდრე. და ის ჩემი კაცი კი აიყარა და წავი-
და და იმისის მამულის წყალობა დანემართა თქუენგანა; და ოსი
გუსი რომ გახლავს ტბაზედა, იმას მიაბარეთ ის მამული და უბძა-
ნეთ. რომ რაც რამ! ერგებოდეს თავისის მამულისა, ამ უურულს როს-
ტომს ემსაბურეთ. სამი წელიწადი არის რომ ის მამული მე მებოძა
და ის კაცი სკამს და ჩემთვის ერთის ფულისა არა მოუცია რა.

წყალობას ვითხოვ, თუ იმ მამულის წყალობა დამემართება, რომ
ერთი ოქმი მებოძოს გლახა ზოქულთხუცის შვილზედა, რომ ის ჩემი
მამული მე მებოძოს. გვედრები, რომ მოწყალება დამემართოს, თქვენს
მეტი შემბრალებელი არავინა მყავს.

თავში

ქ. ბატონის შვილის იოანეს სიკეთით სახსოვარო მი-
ლახვარბაშო გოგიავე [და] ბოქაულთხუცესო გლახავ! მერე ამ
არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ეგ გუსი რას ემართლება თა-
ვისის მამულსა. ახლავ ეგ მამული მთლად ყოვლიფერი ამ როსტომს
მოაბარეთ. და რ[ა] ერთი ხანიც გუსის უჭამია და ამისათვის არა ურ-
გია რა, ისიც სამართლიანის საქმით გამოუერთეთ და მოეციეთ. რას
ემართლება, თავის მამულს როგორც უნდა, ისე მოინებარებს და ვი-

საც უნდა, იმას მისცემს. ეს ასე გა[ა]რიგეთ, გა[ურიგებლად] არ და-
აგლოთ. ივლისის ა, ქორონიკონს უპე. იოანე

და კიდევ ვისაც ამისი მამული ეჭიროსთ, ისიც უნდა გამოურთოთ-
და მოაბაროთ. გლახავ, ამაზედ ბეჯითად უნდა მოიქცე. იოანე

**408. არჯა შიო ახალკაციშვილისა მამულის თაოგაჯა
იულონ ბატონიშვილის ოჯახით**

1787 წ. 9 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 253. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. იქვე, საბუთი № 198.

[175v] ღმერთმან მეფის ძის იულონის კირი მოსცეს
მათს მიწას დენელს ახალკაციის შვილს შიოს.

მერმე ასემც თქვენი ორგული შეწუხდეს, როგორც შეწუხებული
ჩვენ გახლ[176]დეთ თეიმურაზ ფავლენი შვილისა გან-
დღეყოველ. არც ბატონის ოქმ[მა] გვიშველა და არც თქვენმა. აგრე
ვიკარგებით იმის ზელიდამ. ბატონს ჩემს თოთხმეტი კომლი კაცი იდგა,
მე იმ ქეყეანაში აღარ მაყენებს. მოძრხდა.

ახლა კიდევ თქვენი ისაულები და როსები პურს მთხოვდენ;
კალოს ვთოხნიდი და ვაკეთებდი, მოგვიხდა თეიმურაზ, აღარც კა-
ლო დამანება, აღარც საბძელი, თოფით იწივა და გამოვექეცით და
აღარ დაგვანება.

ახლა იმისგან დატყვევებული შილი კინაოამ მომიკლა და საბძლის
კაეები დაგვიკრა, აღარ დაგვანება რა. არც ბატონის ოქმ[მა] და არც
ბატონის დედოფლის ოქმ[მა] და არც თქვენმა ოქმ[მა] და ბძანებამ
არაფერი არ გვიშველა.

ღვთის გულისათვინ, ერთი გჯა მოგეცით, ამისთანას დროში ყე-
ლებსა გვჭირს; და სხვა რაც უსამართლობა გვჭირს, იმას კი აღარა
თავს გაწყენთ. დღეყოფელ საშფოთრათ და სა[ა]კაცოთ გვდევს. ან
სუ[რ]სათი საიდგან მივცეთ და ან საქვეყნო ხარჯი და ლაშქ[არ]ი. სხვა
რაც ბატონს ჩემს კაცი ყავს, არც მოეშვა და და[ა]ყენა და თითონაც
მუშლეთ[ს] გახლამს ხიზნათ.

ღვთის გულისათვინ და თქვენის მარგალიტის შვილების მზესა,
დაკარგვის მეტი ილაჯი არა გვაქვს, გვიშველეთ რამე, ერთი ბინა და
ალაგი გვებოდოს.

თავში

ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ დავეითის შვილო გოგია! მერმე ამ არზის პატრონი ამ არზით ფაულენისშვილს თეიმურაზს კალო-საბძელზედ ასე რომ უჩივის, შენ უნდა მიხვიდე თეიმურაზთან და ამ არზის პატრონისთვის კალო და საბძელი დაანებებინო.

თუ თეიმურაზმა მიზეზი თქვას, რომ ჩემი მამული არისო, ჩვენ ეს სწორეთ არ ვიცით — ის კალო-საბძლის ალაგი ამ არზის პატრონისა[ა] თუ თეიმურაზისა[ა], მაგრამ უნდა სწორეთ თეიმურაზის მამულიც იყოს, მაშინც სამართლამდინ იმას უნდა და[ა]ნებოს.

და ამ ცოტა ხანში მივალთ და სამართლით ჩვენ გაურჩევთ. თუ თეიმურაზ ფაულენისშვილისა იქნება, იმას დავანებებთ; და თუ ამ არზის პატრონისა იქნება, იმას დარჩება. ახლავ ამ არზის პატრონს უნდა მოაბარო სამართლამდინ. ივლისის თ, ქორონიკონს უპე.

ამისთვის უნდა და[ა]ნებოს, რომ მოსავეალი კარს მოსდგომია და სხვა კალო-საბძელი არა აქვს.

409. არზა ღავით თარხნიშვილისა მამულის თარგაზა გიორგი ბატონიშვილის ოკვით

1707 წ. 15 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 23. საბუთი № 108. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[110v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფთის ძის საქართველოს უფლისწულის მეფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს მათს მონასთარხნის შვილს დავეითს.

ბერის შვილის ყმას მამასახლისის შვილს ფარსადანს ჩვენის ყმის გოზალაშვილისათვის მიწა მიეყიდა, ნასყიდობის წიგნიც მოსცა. ბერის შვილის დედა მოვიდა, მამაჩემს შეეხვეწა, ეგ მიწა ისევ ამ ჩემს შვილს მოეცო. მამაჩემმა უთხრა უყიდ[ი]ა, მერა გქნაო.

მერე თქვენთვის მოეხსენებინათ, თქვენ ოქმი გებოდათ: გლახავ ეგ მიწა ამ ბესარიონს დაანებე, მაგიერს სხვაგან მოგცემსო. თქვენ ბძანებისაებრ ის ნასყიდი მიწა მისცა და ის ნასყიდობის წიგნიცა: სხვა მიწა მოსცა და ეს გაცვილილობის წიგნიც დაუწერა თითონ ამ ბესარიონმა და მოსცა ის მიწა ამ წიგნით. და ის ნასყიდი მიწა იმ ბესარიონმა დაიჭირა.

ახლა თქვენთვის მოუხსენებია ბესარიონს, თქვენ ლუარსაბისათვის გიბძანებიათ — მანდავ უყავ სამართალიო. იქ უსა-

მართლთა მერთმევა. ამას გევედრები, ერთი ოქმი მიბოძოთ თქვენს სიძეს ლუარსაბზე — რადგან ახლა ეს მიწა მოუნდომებია, ისევე ის ჩემი ნასყიდი მიწა მე დამანებოს და ეს იმას და[ა]ნებოს. და თუ ამას არ დასჯერდება, აქ თქვენს [111] სამართალში გამამატანოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამის მოწყალება მოიღვეით. ივლისის იე, ქორონიკონს უპე.

თავში

[110] ბატონო თ ა რ ჭ ნ ი შ ვ ი ლ ო ლ უ ა რ ს ე ბ! მერე ეს შენი ბიძაშვილები და ვით და ბესარიონ რომ მიწებზედ დაობენ, ამათ მანდავ შუაქაცი დაუსხმევიენ და შენც იქ დაესწარ და რიგიან და სამართლიანათ მოარიგეთ და გარდაუწყვიტეთ და გარდაწყუეტილობის წიგნი მიეცით და მოაშორეთ ერთმან[ე]თს სამართლით. და მასუკან ის სამართლით გარდაწყუეტილობის წერილი ჩვენც გვიჩვენონ. ივლის[ის] იე, ქორონიკონს უპე.

410. არჯა მირჯა გურგინას ჰპრივისას სახლავის თაოგაჴა მრეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 10 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 4. საბუთი № 283. პირი. ქალაღი. მხედრულა.

[178v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი [174] მოსცეს საცოდავს მი რ ჴ ა გ უ რ გ ი ნ ა ს ქ ვ რ ი ე ს.

მოწყალევე ხელმწიფე! ჩვენ რომ სახლები გავიყავით, საში შვილი მყვანდა და სახლებზედ ვიწროთ ვიყავით. ჩემის სახლის კედელს ერთი პატარა სახლი ეკვრა: შიგ ერთი ყაჯარდუზი არუთინა არის, ის იღვა და იმ სახლის პატრონმა იმ სახლის გაყიდვა მოინდომა.

რადგანც ჩემს სახლს ეკვრა და რიგც იყო, რომ თუ მენდომებოდა მე უნდა მეყიდნა, მე ლიქს ავეტიქასაც ჩემთვის შემოეთვალა, რომ შენ იყიდევ. მოვედი, ის ყაჯარდუზი არუთინა[მ] შვილი თუმანი დამტყუა, რომ მე რომ შიგ ვდგევარ, მე დამაცალე, შენთვის უფრო იათათ ვიყიდით.

მასუკან ეს რამდენი წელიწადია ის იმ სახლში ჴის, არც თეთრს მაძლევს და არც სახლს. იქნება მოხსენებული გქონდესთ, ერთი შვილი და რაც რამ თქვენი წყალობა მქონდა, სრულებით დავჴკარგე და სახლებიც დამეწვა.

ერთის ოქმის და იასაულის წყალობას ვითხოვ, ან ჩემი თეთრი თავის სარგებლით გამოპირთვას და ან ჩემის თეთრით ნასყიდი სახლი დამიცლევინოს და მომცეს. და მასუკან თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე. სამართალში მელაპარაკოს და რომელიც ვაგმტყუნდეთ, ახალის განწესებულის სამართლისამებრ გარდავცხდეს. ივლისის იგ, ქორონიკონს უპე.

თავში

[173] ჩვენი ბძანება არის მეღვინეთხუციშვილო თომავე! მერმე ამ არზით მირზა გურგინას ქვრივი რომელსაც ამ არზით უჩივის, ახლავ შენ დადექ, [V] ან თავისი თეთრი სარგებლით უკლებრად გამოურთვი და მოეც და ან სახლები დაუცლევინე და მოაბარე. ესეც სახლებდამწუარი, საქონელდაკარგული და ტყვის პატრონი არის და რას ემართლება, რომ ან თეთრს არ მოსცემს და ან ამის თეთრით ნასყიდს სახლებს არ დაანებებს. ალბათ, როგორც ამ ოქმით გვიბძანებია, ასე აღასრულე.

და თუ ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, მასუკან ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. მაგრამ თუ ჰეშმარიტი სიტყვა არა იქნება რა, ტყუილის ლაპარაკით თავს გვაწყენს და ვაგმტყუნდება. იცოდეს, ახალის დამტყიცებულის სამართლისამებრ გარდახდება. ივლისის ით, ქორონიკონს უპე. ალბათ, ალბათ.

მეღვინეთხუცის შვილო თომავე! მერე ამ ოქმით როგორც მათს უმაღლესობას ბატონს მამაჩვენს უბრძანებია, ესეც ასე აღუსრულე. და სხვა თუ ვისთანმე სალაპარაკო და გამოსართმევი ჰქონდეს¹, ისიც სამართლიანის საქმით გაურიგე. ნოემბრის იღ, ქორონიკონს უპე.

როგორც მათის უმაღლესობის მეფის ირაკლის და მეფის ძის გიორგის ბრძანება მქონდა, მე. თომა მეღვინეთხუციშვილმა სახლები დავანებე მირზა გურგინას ქვრივს, თავისას თეთრით ნასყიდი, რადგანც მოვალემ თეთრი ვერ მისცა.

¹ + ვისთანმე.

411. არზა აბთარინე მონაზონისა ღუქნის თაოგაჲე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1797 წ. 80 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4274. დედანი. ქალაღი. 22,3×11 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აბზაცის ბოლოს ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უგანათლებულესობის ბედნიერის მეფის ძის
გიორგის ჳირი მოსცეს ჟამ ყოველ თქვენად მლოცველ სარქისა
აღას ასულს კატარინე მონაზონს.

ჩემო მოწყალევე, ამას წინათ ერთი ღუქანი მქონდა გირაოთ და
იმისი პირველი ასლი სიგელიცა და გირაოების წერილიცა გამოვართვი
და მე მოვიხმარე ოცი წელიწადი. და აწ ახლოს ჟამს თურმე ჩემს
მალვით სხვასაც დაუგირავებია და ისა ჰსჳამს ჩემს გირავოს და ჩვენ
საწყალობლათ გახლავართ. [ი]მას უსამართლობით და უკანონოთ დაუ-
გირავებია, ამისთვის რომ ასლი მე მეჳირა და ხელწერილიცა მრავა-
ლი მოწმითა, რომ დღესაც გახლავან: და ის სიგელი და ასლი დაგკარ-
გეთ. თქვენს უმაღლესობასაც მოხსენებული აქვს. რომ ყოველი ცხოვ-
რებიდამ გაცრცენილი ვიქმენით და მხოლოდ ცარიელნი სულნი გა-
დავრჩით. ჩვენი უფროსნი ზოგნი ევროპეას გიანბნენ და ზოგნი
ისევე ჩვენს მონასტერში მოვედით და ჩვენი კემწიფის მოწყალებას და
ნუგეშს მივმართეთ.

ღმერთი გაგიმარჯვებს და თქვენს ბრწყინვალე შვილებს მრავალ-
ჟამიერად ჰყოფს, სამართალი მოიღეთ. ერთი მაგარი ოქმით და ისაუ-
ლით. რომ ჩემი ისოდენი ხნის გირაო მევე დამნებდეს და ჩვენს შე-
წუხებულობას კელი წარემართოს. ეს უსამართლობა მოიღო, არც ას-
ლი სიგელი გამოართვა და არც მე შემატყობინა.

თავში

ქ. ბატონის შვილი გიორგი ვიბძანებთ, საბავ და
არუთინ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ამისი
საქმე. რადგან ასე ყოფილა და პირველი მოგირავენე ეს არის და ამას
ჰქონია გირაოთ, ახლაც ამასეე უნდა დაანებოთ ის ღუქანი; და იმ მეო-
რე მოგირავენეს იმ ღუქნის პატრონმა უნდა გასცეს პასუხი. და სამარ-
თალიც ეს არის და ქალაქის განწესებაც, რომ ის ღუქანი ამ პირველის
მოგირავნისა არის და ამასეე მოაბარე ახლავ. ასე აღასრულე. ივლი-

ს[ის] ლ, ქორონიკონს ჟპე.

გიორგი

1787 წ. 80 ივლისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი № 197. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[139] ღმერთმან მის უღირსად მოწყალის ბედნიერის კელმწიფის
ჰირი მათ მიწად მტვერს სჰაფაქს იესეს მოსცეს.

ჩემო მოწყალევე, მოგეხსენებათ, რომ ამას წინათ წლებში თავი
გაწყინეთ ჩვე[ვ]ნგან წართმეული გარეჯერის მამულებზე. ღმერთმა
გაგაძლიეროსთ, თქვენის სიმალლისაგან ოქმი გვებოძა ამილახვარს
იესეზე, მიმბაშს ოთარზე და ამათ სახლისკაცებზე. ესენი ერ-
თათ შეყრილნი სამართალში მელაპარაკენ. ღვთითა და თქვენის ბედ-
ნიერებით სამართლით მე მომეცა და ორ-ორი განაჩენიც კელთ მიჰი-
რავს.

ეს მამულები ჩემი და ჩემის სახლის კაცებისა საქმო იყო, მე მე-
ჰირა, რომ რაც ხარჯი მექნა იმის მიზეზედა და როდესაც ჩემს განა-
ყოფებს თავიანთი რასათი ხარჯი მოეცათ, მერე მამულიდამ რაც წილი
ჰქონდათ, თავ-თავის რასათისათვის კელი მოეკიდათ.

ჩემ[მა] ერთმა სახლისკაცმა თოფხანის ატუტენტმა თავის რასა-
თი ხარჯი მომცა და თავის რასათის მამულის მოსაგვალს კელი მოჰკიდა.
და ერთი სხვა განაყოფი გეყვანდა, ვთხოვდი ხარჯის თანხას, რო[მ] მო-
მეც და შენს წილს მამულის შემოსავალს კელი მოჰკიდე-მეთქი. ღღეს-
ხვალ მოცემას მპირდებოდა და ღღემდისაც არ მოუცია.

ახლა რომელსაც ჩემი მამულები წინად წლებში ეჰირა, გიორ-
გა[ს] შვილი უთრუთ გახლავს. იმ უთრუთს მაშინდელი თავისგან
ჩამორთმეული მამულისათვის კელი მოუკიდნია. ორის წლის მოსაგა-
ლიც კელში უჰირავს: რომ ვეუბნები — რა გრჯის, რომ ჩემს მამულს
კელსა ჰკიდებ, ამას მეპასუხება — შენმა განაყოფმა მამყიდაო.

ჩემო კელმწიფე! სანამ ჩემი განაყოფი თავის რასათის თეთრის
პასუხს არ მამცემს. როგორ [140] შეუძლიან გასყიდვა. ჩემი თეთრი
რომ მამცეს, მაშინც თუ თავის წილის გასყიდვა უნდა, მე უნდა მამყი-
დოს.

გევედრები ერთის იასაულისა და ოქმის წყალობა მიბოძოთ, რომ
იმ გიორგის შვილმა იმ მამულზე კელი აიღოს, რომ ერთი შფოთი
არა მოგვიტღეს რა.

თუ ჩემის განაყოფისათვის მიუცია რამ, თითონ იცის და იმან. როდესაც ჩემი განაყოფი თავის რასათს დანახარჯს მამცემს, მერე თავის წილზე უფლება ექნება. ივლისის კე, ქორონიკონს უპე.

. თავში

ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, შენ უნდა მიხვიდე და იმ მამულზედ კელი აუშართო. და რაც იმ მამულის მოსავალი აელოს, გამოაბარო და ამ იასეს მოაბარო. ეგ მამული მანამდინ იასეს უნდა ექიროს, მანამ რაც მაგ მამულზედ დანახარჯი მოსვლია, იმ დანახარჯს მოსცემდეს თავის განაყოფი.

და თუ რომ მასუკან ამისი განაყოფი თავის წილს ვაპყიდის, ამავე იასეს უნდა მოჰყიდოს, სხვაზედ ვასყიდვა არ იქნება, სამართალი ამას მისცემს. და თუ ამის მოდავეს სიტყვა პქონდეს, სამართალში ელაპარაკოს. ივლისის ლ, ქორონიკონს უპე.

**413. არზა ბეჰან რაბიზვილისა მამულის თაობაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით**

1797 წ. 8 აგვისტო

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 175. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[122v] ღმერთმან მეფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს რატი-შვილს ბეჰანს.

ამას მოგახსენებ. ერთის დღის მიწა განლავეს ჩემი თავისის ქალითა. შარშან წიგნიც მოგართვით იმისი, რომ ჩემი არის, კიდეც ვასჯავრდით და ოქმი მიბოძეთ თაღიაზედ, მაგრამ არ დამანება. ამ მიზეზით არ მანებებს, რომ შალვას ეთქოს, რომ — მე კი არა მაქვს და ბეჰანს რათა აქვს აქ მიწათ. ხომ მოგახსენებათ, რომ შალვას მოწმობა ჩემზედ არ დაიჯერება.

და ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვ კიდეც თაღიაზედ, რომ ის მიწა მე დამანებოს. ბარათი ხომ მოგართვით შარშან და [123] ნახეთ რომ ჩემი იყო და რას მემართლებს. შენის შეილების მზემა და ჩემის ერთის შვილის მზემა, რომ ჩემი ალალი არის ის მიწა. აგვისტოს 8, ქორონიკონს უპე.

ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებ გარაყანიძე თადიაძე! მერე ამ არზით ბეჟან რატიშვილს ასე რომ მოუხსენებია, თუ თქვენ სიტყვა გაქვსტ რამე, ჩვენთან ჩამოდი. და თუ არა, ეგ მიწა ისევ ბეჟანს უნდა მოსცეთ.

და თუ კაკუტას სიტყვა აქვს რამე, ჩვენ მოგვანსენოს; და თუ არა, ამას უნდა დაქანებოთ ეგ მიწა. აგვისტოს 8, ქორონიკონს უპე.

ორი ოქმი მეზობა ბატონისა, კაკუტა სამართალში არ წავეიდა, კელი ავმართე და ბეჟან რატიშვილს მივაბარე ის მიწა მე, გარაყანიძე თადიაძე.

414. არზა ვიორგი მაჰაპარიანისა მამულის თაობაზე

პრაქლე II-ის ოქმით

1797 წ. 18 აგვისტო

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 1152. დედანი. ქალაღი. 20×11,5 სმ. მხედრული. განკუთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჳირი მოსცეს თქვენს მონას მაქავარიანს გიორგის.

ჩემი მოხსენება ეს არ[ის]: შალაური როგორი ტყე იყო და მტრით სამ[ს]ე იყო, არგად მოგესხენება.

შენს მზეს ვფიცამ. რომ ღამის მეხრეობით და გუთნისღედაობით ტყე გამიტეხი[ა] და მამული გამიკეთებია. ზოგნი თქვენი ჳირის სანაცვლონი შეიქნენ და მათი ობლებიც აქა[ა], ჩვენც ისევ ცოცხლები გ[ახლა]ვართ.

ჩემს წილზე და, რომელიც იმ მაშულში მოკვდა, მის წილს მამულზედ თავს გაწყენენ ნიდაგ. ჩემო ხელმწიფევე, თქვენს შვილს მეფე სოლ[ო]მონს ვახლავარ. გონია. რომ ისიც თქვენი იყოს. და თუ თქვენი სა[წ]ყენი იქნება, აღარ ვ[ე]ახლები. აქ შოვალ და ჩემ სამკვიდრო მამულ[ს] არ დაგკარგავ.

წინაზედ მოგახსენე თქვენი [ბედ]ნიერის პირისაგან დიდი იმედი მეგრძანა; [რომ] მამულს ვერავინ [გა]მოგართმევსო.

მე იქ ვახლავარ, ყო[ვე]ლთვის თავს გაწყენენ და გთხოვ, თუ შენი ნება იყოს, ამ არზაზედ ერთი მტკიცე ოქმი მიბოძე, რომ ვინცო[ბაა],

¹ კაკუნა.

რომ] თქვენ აღარ მო[გაგონდეთ], ვინც ჩემი მამ[ულის ოქმი აიღოს, [ამ] ოქმით ბათილი იყოს, რომ ჩემი მამული არ წამერთოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს. მარიამობისთვის თ, ქორონიკონს უპე.

თუ არადა, ჩემ[მა] თავმაც [თქვენი] ქირა წაიღ[ო]ს და იმ ობ-
ლებმაც.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერმე შენთვის, რაც მამულის წყალობა გვიქნია, რომ კელში გიჭირავს ხათრიჯამი იყავ, რომ ვერცავენი შემოგეცილება და არცავეის მივეცემთ და თუ ვინ იცის, რომ ზაკვეთ ოქმი გამოგვართვას ვინმე, ეს ოქმი იმის წინააღმდეგად გვიბოძებია. აგვისტოს იგ, ქორონიკონს უპე.

ბეჰელი: ქნარს მიცემს, დავით მიქმობს ძელ კახეთის მეფედ ცხებულს
ერეკლე.

415. არზა ზახორელ ბერუასი მამულის თაოგაჯი იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1787 წ. 17 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1841. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 20.8×16,6 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარა წერტი-
ლი. საბუთის პირი დატულია ცენტრარქივეში პ. კარბელაშვილის პი-
რად ფონდში, რვეული № 14, გვ. 53.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე მეფის ძის იულონის ქირი
მოსცეს მათს მიწას ზახორელ ბერუას.

მერე მათს სიმაღლეს ამას მოვახსენებ რომ, როდენს მტრის მი-
ზეზით ჩემი მამა-პაპა ზახორი დამ აიყარა და ჩემს მამულს
ვედარ მიუდექ, მე ახლა კელთუბანს გახლავარ და როდენსაც
თქვენი ბრძანება მოვა, მეც ყოველთვინ თქვენს სამსახურზედ გამზა-
დებული გახლავარ. მაგრამ ჩემის მამულიდამ შემოსავალი კ არა
მქაქვს რა; მთის კაცნი ჩამოდიან, ხენენ და ღალას ამილახვირანი
იღებენ.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მიბოძო, რომ ამ ი-
ლახვირანთ ჩემი მამული მე დამანებონ, რომ როგორათაც მამა-
პაპას უღია, ისე მე ავიღო, თქვენის პრწყინვალე. შვილების სადღე-
გრძელოთ. მარტო ჩემის სარგოსათვინაც არ მოგახსენებ. სამუდამოთ
ის მამული თქვენთვინაც დაიკარგება და ნება თქვენია. აგვისტოს
[იე], ქორონიკონს უპე.

თავში

ბატონიშვილი იულონ გიბძანებ მოურაო ქ ა რ უ მ ი ძ ე ფ ა რ -
ს ა დ ა ნ !

მერმე ამ არზის პატრონი, ამ არზით ასე რომ ჩივის, ვისაც ამის მამულში ჭირნახული სდგომოდეს, თუ იმათთვის ჯერ ღალა არავის გამოერთმევეინოს, შენ უნდა გამოუერთო და ამ არზის პატრონს მოსცე. და თუ სხვას გამოერთმევეინოს, იმას დადექ; და რაც ამისი მამულის ღალა აეღოს, სულ უკლებრად გამოუერთვი ახლავ და ამ არზის პატრონს მოეც. და ამის შემდგომდაც თუ მოსტაცოს ვინმე თავის მამულის ღალა, მაშინაც შენ უნდა გამოუერთო ხოლმე. აგვისტოს იწ, ქორონიკონს უბე.

ბეჟელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რ ა კ ლ ის ა გ ა ნ .

416. არზა ბეჟან მინგაზისა საპართლის მიცემაჲ

დარაჯან დედოფლის ოპიით

1787 წ. 1 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1363. დედანი. ქალღი. თავი მოხეულია. 31×16,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახვარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფე დედოფლის ჭირი მოსცეს მათს მონა მინგაზს ბ ე ე ა ნ ს და ამის ძმისწულს ი ვ ა ნ ე ს.

მერე თქვენის შვილის¹ ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე ს ოქმითა ბძანებით ჩემი ძმისწული გ ო გ ი ა ც ხ ი ნ ვ ა ლ ს გზლებოდათ, ხ ე რ ხ ე უ - ლ ი ძ ე [ე] ბ ს ჯარი შე[ე]ყარად და სადილზე მჯდომს თავს დასხმოდნენ, ასე უწყალოდ მოეკლად ხლმის ცემით, ხანჯლითა და რამთენივე კეტის ცემით აზნაურის შვილის თოფის სროლითა და მსახურის ხელების დაყრევინებით, იარაღის აყრით და გაცარცვით და სიკვდილის პირობის გაგდებით, რომ თავსაც საღმე სჭრიდა ჯ ა მ ა ს პ ი ხ ე რ - ხ ე უ ლ ი ძ ე .

ამისთანა რა დანაშაული ქონდა. დღეს არც თქვენსა ყმასა ვგავართ და არც თქვენს საფარველს ქვეშ მყოფს. რომელსაც თქვენს მუხანათს თქვენის მისეულის ჯარისაგან დაემართება, ჩვენც იმგვარად მოგვეკლეს ხერხეულიძე[ე]ბმა.

ჩვენ თქვენის სამართლის მაყურებელნი გახლავართ და არცა რა შეგვიცოდნია. წყალობას ვითხოვთ, თქვენს შვილს ი უ ლ ო ნ ს ე დ

¹ + შვილის.

ერთი ოქმი გვებოძოს, ღმრთის წინაშე სამართალი გვაღიროს. აგვის-
ტოს ლ, ქორონიკონს უპე.

თავში.

[ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ], მერე [ბე-
ჟან მინ]ბაში და იმის [ძმისწული] ასე რომ ჩივის, ამა[თი სამა]რთალი
თქვენ უნდა კარგათ გ[ასი]წჯოთ, ვისაც უჩივიან, ისინიც თქვენთან
მიაყვანინე, კარგათ გამოიძიეთ [და] სამართლიანის საქმით ისე მოაჩი-
გეთ, სეკდემბრის ა, ქორონიკონს უპე.

ბეჟელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

417. არზა მურვანიშვილებისა მამულის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1707 წ. 15 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1383. დედანი. ჟალალდი. 22X14,2 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გიორგის ჭირი მოსცეს მ უ რ -
ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ე ბ ს .

მერმე ამას მოგახსენებთ. ამ ზამთარ მამულებზედ ეჩიოდით ჩვენ
და სურამელები. მის უმაღლესობის ბატონისაგან ოქმი გვებოძა დ ი ა -
ს ა მ ი ძ ე ზ ე დ , რომ ის მამულები ჩვენ უნდა მოგვბარებოდა.

და ახლა ამ წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვებოძოს დ ი ა ს ა -
მ ი ძ ე მორდალზე, რომ რაც ბატონის ბძანება იყოს, ისიც ისე აღა-
სრულოს. და ჩვენს კაცებს რომ სახლები დაუქციეს, ისიც მოიკითხოს.
თუ ჩვენ ვსტყუოდეთ, ჩვენ გადავეხდევინოს, თუ არადა, იმათ გა-
დახდეთ. თავისთავად რათ უნდა ქნან ამგვარი საქმე, რომ თქვენი ბძა-
ნება არ იყოს. სეკდემბრის იე, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ბატონო მორდალო დ ი ა ს ა მ ი ძ ე ი ე ს ე ! მერმე ამ მურმა-
ნისშვილების საქმის გარიგება როგორც მათის უმაღლესობისაგან ბრძა-
ნება გქონდეს, ისე აღასრულე. და ამას გარდა ამათის კაცების სახლე-
ბი რომ [და]უ[ქციე]ათ, ისიც სამართლიანის საქ[მით] მოიკითხე და

გაუჩიოე. სეკდემბრის იე, ქორონიკონს უპე. გიორგი

413. არჯა პავლე მღვდლისა სარგოს თაოგაზე
გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1797 წ. 20 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 840. დედანი. ქალაღი. 17,3X16 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის გიორგის ჭირი კარის საყდრის მღუდელს პავლეს მომცეს.

ბატონის ბეჭითი ოქმი მაქვს მოხელე[ე]ბზედა: ხუთის თავიღამ, ამისთვის რაც ჯამაგირი და ულუფა განგვიწესებია ჩვენის ოქმის ძალითა, არა და[აკლოთ რაო. არეულობას აქეთ არა მომცემია რა. მეტად საქმე გამიჭირდა, ოქმის მოწყალებას გევედრები სალთხუცესზედ, რაც არეულობას აქეთ გლახაკთ მოწყალება. ჯამაგირი და ულუფა არ მომცემია, მომცენ და [ან ბატონის ოქმი მიცხადებდეს, ისე აღვისრულდეს თქვენად სამლოცველოდ, მოწყალევე.

თავში

ქ. ბატონო სარდალ-სალთხუცესო ორბელიანო იოანე! მერე ამ პავლე მღვდელს მათის უმაღლესობისაგან მტკიცეს ბრძანებით როგორც ხუთის თავიღამ ამას განწესებული თავისი ჯამაგირი რაცა აქვს და ან ულუფა რაც დაკლებოდეს და არ მისცემოდეს, ის ნაკლებიცა და წლევანდელიც ორივე გაურიგეთ და მოეციეთ მათის ბრძანებისაებრ. სეკდემბ[ერ]ის კ, ქორონიკონს უზე.

ამას საქმეს გაურიგებელს ნუ დაუგდებთ და ნულარც აჩივლებთ.

გიორგი

419. არჯა ზაზა ბარათაშვილისა სამართლის მიცხაგაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1797 წ. 21 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 10. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[8] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი იესე მსაჯულას შვილს ზაზას მომცეს.

ჩემო მოწყალევე, ჩემი შებრალება და მოწყალება ღმერთის ავასხეთ. ერთის მცირეს შელაპარაკებისა და ჩხუბისათვის ორას ოცდაათს თუმანსა მთხოვენ; მე რომ ცოლითა და შვილით გავიყიდო,

მინც ვერ აუღებები. ჩემი ვედრება ეს არის, რომელიც მოსამართლე-ები ჩვენ გვისხდნენ, მე იმათი ყაბული არა მაქვს. იასაული გაბა-შვილი ტეტია მადგას და მთხოვს.

გვედრებით, ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთი ოქმის წყალობა მოიღვეით, [v] რომ ან თქვენს სამართალში გვალაპარაკეთ ან ჩვენმა ხელმწიფე დედოფალმა გვიყოს სამართალი; და ან რომელიც თქვენი ნება იყოს, ერთ-ერთმა თქვენმა შვილმა გვალაპარაკოს[ს] და ის სამართალი მოგვეცენ. ამის ოქმს გვედრები. სამართალმდის იასაულმა დაგვაცალოს და ხელი აიღოს. ოკლომბრის ე; ქორონიკონს უპე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის გაბაშვილო ჩვენის ციხის მოურაო ტეტიაჲ! შერე ამ არზით ზაზა მდივნის შვილი რომ ასე ჩივის, შენ უნდა დააცალო. მანამდის ღვთის მოწყალებით ჩვენ მოსამართლე[ე]ბსა და მოჩივრებს შემოვეყრებოდეთ. როდესაც ერთათ შევიყრებით, გავმინჯავთ ამათს სამართალს და ჩვენ მივეცემთ სამართალს. არც საიასაულოს გამოართმევა იქნება, მანამდის ამათი სამართალი ჩვენთან არ გადაწყდება. ოკლომბერს კა, ქორონიკონს უპე.

420. არაზ ზაალ დავითისშვილისა შიის თაოგაჯა
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1787 წ. 4 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 577. დედანი. ქალაღი. 20,7X13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის დედოფლის ქირი მოსცეს დავითის შვილს ზაალს.

მერე ამას მოვახსენებ: ერთი ჩემი გაზრდილი ბიჭი გამომექცა. ყვარელში გახდათ; იქ ყვარელში რომ თქვენი უმალღესობა ბძანდებოდა დიდმარხვაში, მის უმალღესობას მოვახსენე, ოქმი მიბოძა და იასაულათ ბერი ნაზირის შვილი; უნდა აეყარა და ჩემთვის მოებარებინა. მაშინ შემომეხვეწა და სხვანიც შუა შემოიყვანა. რაც შეიძლო. მაშინაც მემსახურა და წელიწადში სამი მინალთუნი ხარჯიც დაიდო და თავის სიმამრი მღვდელიც თავდებათ მომცა, როდესაც მდომოდა, უნდა აეყარა და მოებარებინა.

ახლა ჩემი შეძლება ხომ მოგეხსენებათ; ღმერთი ბრწყინვალე შვილებს გიდღეგძელებს, ერთი ოქმისა და იასაულის წყალობა მი-

ყავით: ან ამიყაროს ეს ჩემი კაცი და მომცეს და ან ვისაც მინდოდას მიუყილო, რომ წინამდებობა არავინ მიყოს.

აქლა ბატონი ამისთვის ვერ მოიცილის, რომ ჩემს მოხსენებას ყური მოუგდოს და თქვენ ამისთვის გევედრები. ოკლომბერს კა, ქორონიკონს უპე.

თავში

დედოფალი დარეჯან გიბძანებ ბერ ნაზირის შვილო იოსებს. მერე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, როგორც ბატონის ოქმი ჰქონია შენზე გარიგებისა, ისე უნდა გაურიგო: ან აუყარო და მოაბარო, ან თავი დაისხნას ან თავისი ბატონი მოიმადრიელოს.

ეს ასე უნდა გაურიგო; რადგან ოქმი უწინაც შენზე ყოფილა, ეხლაც შენ უნდა გაურიგო. გიორგობის დ, ქორონიკონს უპე.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

421. არზა კალატოზიშვილ კავკასიისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1797 წ. 11 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3257. დედანი. ქალაღი. 19×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის გიორგის ქირი მოსცეს წვერელს კალატოზიშვილს კავკასიის ძეს.

ჩემი სახლისკაცი ამოსწყდა. ქვრივი დარჩა და ვინახამდი. სხვა რიგათ გაუშინჯვინებია თქვენთვის, ოქმი აულია და მამულს მედავება. თუ სარჩო უნდა, ვარჩენ; სამარხი უნდა, მივცემ; მამულის წეჭმა უნდა, სანამ ცოცხალია, სჭამოს. მამულთან რა საქმე აქვს. მამული ჩემია და მე თქვენი მონა გახლავარ.

წყალობას ვითხოვ, ოქმი მებოძოს, რომ მამულთან საქმე არა ჰქონდეს. და რომლის გზითაც უნდოდეს, ისე პასუხი მიმაცემინეთ. მე ცოცხალი გახლავარ, ჩემს მამულს ბეითალმნობით მედავება. ოქმი მებოძოს, ანტონ ავალიშვილმა ხელი აიღოს, იასაულად ის გახლავს. ნოემბერს ი, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ბატონისშვილი გიორგის სიკეთით სახსოვარო ავალიშვილ[ო] ანტონი! მერე ამ არზის პატრონის საქმე რადგან ასე ყოფილა, ამისი მამულის გამორთმევა არ იქნება. მამული ამასვე უნდა ქონდეს. და

ამის სძალი თუ ამასთან დადგება, თავს შეძლებით შეინახამს და არას გაუჭირვებს. და უნდოდეს და თავისი შეძლებით თავისი სამკვიდრო და სარჩო გამოართვას და იცხოვროს, სანამ ცოცხალი იყოს. და მამულთან კი საქმე არა აქვს რა, და ვერც გამოართმევთ მამულს. ამისი

საქმე ასე უნდა გა[ა]რიგო. ნოენბრის ია, ქორონიკონს უპე. გაორგი

**422. არჯა ღათუა გოსტაზაგისუვილისა სამართლის მიცემაჲ
ღარეჯან დედოფლის იამით**

1787 წ. 8 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14383. დედანი. ქალაღი. 20,5×17 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. .

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის ქირი მათს მონას
გოსტაზაგისუვილს დათუას მოსცეს.

ჩემო ხელმწიფევე, მოგესხენებათ. მთელი სომხით-საბარათოსუვი-
ლოსა თავადისაც და აზნ[ა]ურწვილისაც ყმა სულ დაფანტული გახ-
ლავსთ ქართლში და კახეთში. ჩემი კაცნიც დაფანტულნი გახლავან და
ერთი კომლი კაცი ელიოზისუვილს ნინიასა ყავს ჩემი.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმის წყალობა დამემართოს თქვენს
შვილებზე, სამართალში გვალაპარაკონ. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ქონ-
დეს, თუ რომ არადა, ჩემი კაცი მევე მომცენ. ქრისტიშობის ზ, ქო-
რონიკონს უპე. 1

თავში

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო გიორგი, ამ არ-
ზის პატრონი ვისაც უჩივის თავის ყმას, ისიცა და ამ არზის პატრო-
ნიც ორნივე თქვენთან მოყვანინეთ, ალაპარაკეთ და ღვთის წინაშე
ჭეშმარიტი სამართალი მოეციეთ. დეკემბერს 8, ქორონიკონს უპე.

ბეჰელი: დედოფალი დარეჯან.

423. არზა ზაზა ამირეჯიბისა უმის თაოგაზა

იოანე ბატონიშვილის ოქმით

1707 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 10545. დედანი. ქალაღი. 34X16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ქ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ი ო ვ ა ნ ე ს ქ ი რ ი
ა მ ი რ ე ჯ ი ბ ს ზ ა ზ ა ს მოსცეს.

მერე ამას მოვასხენებ: თიღვას ერთი კომლი კაცი ბასანიძე ზურაბა პაპის თქვენისაგან ნაბოძები მყავს. რაც თიღვას დანახარჯი მქონდა იმაში მიბოძა, რომ განაჩენიც ხელთა მაქვს პაპის თქვენის და მსაჯულთ დიამბეგებისა. ჩემი ძმან დავით ძალითა და უსამართლოებით არ მანებებს და ნიადგ მიკლებს იმ კაცს და მიგლეჯს. მიზეზს ამას შეუბნება, რომ გასაყოფიაო. გასაყოფი რაღათ იქნება, სამი და ოთხი ოქმი და განაჩენი მაქვს. წყალობას ვითხოვ, უსამართლოთ იმ კაცს ნურას აღონებს. როგორც განაჩენი მქონდეს, ისე თქვენ მიბოძოთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. ქრისტიშობისათვის თ, [ქორონიკონს] უპე.

თავში

ქ. ბატონიშვილი იოანე გიბძანებთ სავანელო რამაზს! მერმე ამ არზით ზაზა ამირეჯიბი რომ ჩივის, ეს ბასანიძე ზურაბა დიამბეგებს სამართლით ამას დარჩომია და ბატონისავე ნაც დამტკიცებული არის. შენ მიდი თიღვას და ის კაცი ისევ ზაზა ამირეჯიბს მოაბარე.

და თუ სიტყვა რამ აქვს დავითს, სამართალში ელაპარაკოს და ვისაც დარჩება, იმისი იქნება. და ახლა კი ამას უნდა მოაბარო. დეკემბრის ი, ქორონიკონს უპე. როგორც განაჩენი უცხადებს, ისე.

იოანე!

424. არზა ოზია ჯანლუჯალისა უმის თაოგაზა

გიორგი ბატონიშვილის ოქმით

1707 წ. 11 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 73. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[60] ღმერთმან ბედნიერის. ქ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს გ ი ო რ გ ი ს
ქ ი რ ი მოსცეს ზ ა ნ დ უ კ ე ლ ს ო ტ ი ა ს.

მერე ამას მოვახსენებ: ჩემი ერთი კომლი კაცი ახმეტას გახლამთ, დავ[ა] არავის აქვს, ჩემი მემკვიდრე გლეხი კაცი გახლამთ. გვედრები თქვენი პატიოსნის შვილების სადღეგძელოდ ერთი ოქმი და იას[ა]ულის წყალობა მიყოთ, რომ ჩემი კაცი ამიყაროს და მამცეს. ქრისტიშობის ვ. ქორონიკონს უპე.

თავში

[59v] ბატონის შვილი გიორგი გიბძანებთ კახი შვილო სოლომონ! მერე ზანდუკელს ამ არზით თავის ყმისა ასე რომ მოუხსენებია ახმეტას სორ[ნი]სელა შვილებისა, შენ უნდა მიხვიდე იმათთან. და თუ სიტყვა აქვსთ რამე, ის კაცები აქ უნდა მოიყვანო ჩვენთან. და თუ სიტყვა არა აქვსთ რა და ამისი ყმანი არიან², აუყარე და ამ ზანდუკელს მიაბარე. დეკემბერს ია, ქორონიკონს უპე.

და თუ სიტყვა ჰქონდესთ, ჩვენთან უნდა ჩამოიყვანო ის კაცი.

425. არზა ღავით ელიოზიშვილისა საპართლის ვისეაშაზ
დარაჯან დედოფლის ოქმით

1797 წ. 14 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1363. დედანი. ქალაღი. 29,6x19,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედუფლის ჭირი თქვენს მონას ელიოზის ძეს დავითს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ჩემს სახლისკაცს მოუხსენებია, რომ აღამამად ხანის დროს არეულობაში ჩემის სახლისკაცის კაცი ეკლესური ოსის ჯარით მომიხდლო, და ეკლესიაც დამიწვა და ჩემი და ჩემის კაცისა ხუთასი კოდი პური წაილო.

ერთი მოხსენება ესე, რომ ჩემი კაცი არსად არ მისძლოლია: რომ ქრცხინვალის ღეობილამ და სხვას სოფლებილამ რამთონი ათასი კოდი პური წაიღეს ოსებმა, კარგად მოგხსენებია; და ჩემის სახლის კაცის საყდარი და სახლი რომ ოსებმა დაწვეან და პურიც წაიღონ ჩემის კაცისა რა გადასახადი არის. იმის პურის წამლები და სახლკარის

1 + არავის. 2 + და. 3 + და.

დამწუელი მაგისი მტერი იყო, რომ მაგან ძმა მოუკლა, იმ მესისხლემ უყო.

მაგრამ ჩემის მტერობით რომ ამ კაცის გატანა უნდა ჩემგან, ამ ჩემს კაცს აბრალებს. ხომ მოგეხსენება ამ კაცზედ რამდენი ოღალა მომიგონა მამაცა და შვილმაცა, მაგრამ თქვენმა სამართალმა არ მისცა. ახლაც ეს მოუგონია და იმ კაცს დიდს წყალობას დაჰპირებია: ოღონც შენ ასე თქვი, რომ ამისი სახლკარი მე დავეწვიო და ამისი პურიც მე წავიღეო და რაც ვალი გმართებს მე გარდაგიხდიო. ესეც ხომ მოგეხსენება, იმ კაცს ჩემი თავი არ უნდა და მაგისკენ იწევს. რასაკვირველია, ხელისწერილს მისცემს, რომ რაც დავჰკარგე, რომ რაც ყველა ჩემგან არისო.

თუ კი ტყუილს არ მოგახსენებდენ, რაცა მაგისი სახლკარი აიკლეს და დაწვეს, მაშინ მამა ჩემიც იქა გხლებოდათ და გაეტიტვლებინათ. თუ ჩემი კაცი იქ იყო, რატომ მამაჩემმაც არ ნახა. მგონია კიკოლას სიტყვასთან მამის ჩემის მოხსენებულიც შეიწყნარებოდეს.

კიკოლას ოსტატობა ხომ მოგეხსენებათ, რომ როგორას მამისა და პაპის შვილი არის და მაგ კაცზედ რას ოსტატობასა სცილობდა, ვერა გააწყო რა, ახლა ამ ოსტატობით ცდილობს, რომ ეს კაცი გაიტანოს.

შენს მზეს ვფიცავ, ამაზედ რასაც მიბრძანებ იმ მუჩალვას დავსლებ, რომ ჩემს კაცს არც მაგისი სახლკარი და საყდარი დაეწვეას და არც მაგისი პური წაეღოს.

გალახვა მოუხსენებია, ამაზედაც მუჩალვას დავსლებ.

ჩემო კელმწიფევე, თოფის პირის ჩაკვრა, რომ მოუხსენებია, მისმა სიმაღლემ ბატონმა ოქმი მიბოძა და თქვენი ოქმიცა მქონდა ამილახვარზედ იმ კაცის დაჭერისა და თავდებობისა. ის კაცი რომ დაიჭირა იასაულმა. ჯერ შინ მიხდომა დაეპირებინა, იქ კი აღარ მომიხდა. მეორეს დღეს იასაულებთან გახლდი, ჩამომიხდნენ სამნივე ძმანი და იმდონი ღმრთის მადლი და თქვენი წყალობა მაქვს, რამდონი მე მაგათა მცემეს. ამილახვრის იასაულებმა და ჭრცხინვალელთ იციან, თუ როგორ იყო ჩვენი ჩხუბი. ამითი ეს ორჯელ მოუკლავარ. ერთხელ უწინ მომკლა და იარაღი ამყარა და მოგახსენე და არა სამართალი მიბოძეთ და ახლა ეს არის, რომ ასე ავად მომეპყრა.

ამდონი თქვენი მოწყალეობა იყოს, რომ ერთი ოქმი და იასაული მიბოძეთ, რომ საცა თქვენი მოწყალეობა და კელმწიფეობა ინებებდეს, ორთავ სახლის კაცებმა თქვენს ჰეშმარიტს სამართალში გავიაროთ. ნოემბრის იმ, ქორონიკონს უბე.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო ოთარ, მერე ამ არზით ეს ელიოზისშვილი დავით, რომ ასე უჩივის თავის სახლისკაცს კიკოლას, ღმრთით ჩვენ რომ ქალაქში ჩავალთ, ამ დავითის კაციც ჩვენს სამართალში უნდა გამოისტუმროთ თავისის შვილებითა. და კიკოლა რომ დაწვას უჩივის დავითის კაცსა, კიკოლას რაც საბუთები აქვს და მოწმობა, ისიც ჩვენს სამართალში უნდა მოიტანოს და ღმრთის წინაშე სამართლიანის საქმით მოვარიგებთ. მაგრამ თუ კიკოლამ თავისი საბუთები ყველა ჩვენს სამართალში არ მოიტანა და არ გამოაცხადა, სხვას ალაგს ჩვენს მალვით საცა მიიტანს, ბათილი იქმნება, ასე იცოდეს. დეკენბრის იდ, ქორონიკონს უბე.

ბეჰელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჟ ა ნ

426. არზა იოსებ მიშკარაბაშისა და მელიქ ღარჩინის გამულის თარგამა ერაქლე II-ის ოქმით

1797 წ. 22 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 22. საბუთი № 55. პირი. ქალაღი. მხედრული. საბუთის პირი დაცულია აგრეთვე ამავე ფონდში, დავთარი № 25. საბუთი № 116.

[72v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჰირი მოსცეს მათს ფეხთ მიწა მტვერს იოსებს, დარჩიას და არსენს.

ჩვენო ხელმწიფევე, ნეტარად ხსენებულის ბატონის მამის თქვენის წყალობა და თქვენი წყალობა ოთარ მდივნის მამული რომ გვიჭირავს ზემო ქართლში, ზოგიერთი მამული გაურჩეველია და ღალა გვექარგება. წყალობას ვითხოვ, თქვენს შვილს იულონზე და ამოლახ[73]ვარზე ოქმი გვიბოძოთ და ფიცით უბძანოთ: რაც ქართლში ჩვენი მამული არის თქვენი წყალობა, ნასყიდი თუ სამკვიდრო, ღმრთის წინაშე თუმანიშვილებს და იქაურს მცოდნე კაცებს ფიცითა ჰკითხონ და სამართლიანის საქმით ჩვენი მამული გაგვირჩიონ და მოგვაბარონ, რომ ერთი შფოთის მიზეზი არა მოგვეცეს რა. ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბრის ი, ქორონიკონს უბე.

თავში

ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ და ამილახვარო ოთარ!

მერე როგორც ამ არზით მიშკარაბაშსა და მელიქს მოუხსენებია თუმანიშვილები და სხვა მცოდნე კაცნი დაისწარით და რაც ოთარ 29. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII

მდინის წილი სამკვიდრო და ნასყიდი მამული თუ ყმა, რაც იყოს ღვთის წინაშე გაურჩიეთ და მოაბარეთ. გაურიგებელს ნუ დააგდებთ.

დეკემბერს კბ, ქორონიკონს [უ]ბე.

427. არჯა შურპანიშვილისა განაჩენის აღსრულების თაობაზე
ერეკლე II-ის ოქმით

1702—1707 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6750. დედანი. ქალაღი. ბოლო აკლია. 24,2X X14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმა-რია წერტილი. საბუთი შედგენილი უნდა იყოს ერეკლე II-ის მეფობის უკანასკნელ წლებში.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონათ მურვანისშვილი იესესი, ქაიხოსროსი, რევაზისა და ლუარსაბისა.

ხიდირბეგიშვილისაგან მოსაცემი კაცი თუ თეთრი, რომელიც სამართალმა განაჩენით გვიბოძა, რომ იასაულათ ეშიკაღაბაში თამაზ გახლდათ, იმას ახლა ძმები გაყრაში იყოფენ. გევედრებით ოქმი და იასაული გვიბოძოთ, როგორც ის განაჩენი გვიცხადებდეს...*

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ორბელიანს ეშიკაღაბაშს თამაზს ასე ეუწყოს! მერე ამ არზით მურვანისშვილები ასე რომ ჩივიან, ამათის საქმის გარიგების მოასილი ამასწინათ შენ ჰყოფილხარ და ახლაც ამათი საქმის გარიგების მოასილი ამასწინათ შენ ჰყოფილხარ და ახლაც ამათი საქმე შენ უნდა გა[ა]რიგო, როგორც სამართალი მისცემოდეთ. [და] განაჩენი უცხადებდესთ, რასაც ამათს მოსაცემს იყენენ სამართლით ხიდირბეგიშვილები, ის ისე გამოურთვი და მოეც. და თუ სხვა ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე და სამართალში მოიყვანე. მარტის ლა, ქორონიკონს უბ...**

* ბოლო აკლია.

** ბოლო აკლია.

428. არჯა თინათინისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით

1798 წ. 2 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 579. დედანი. ქალაღი. 31×12 სმ. მხედრული. განკვეთლობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს კელმწიფის დედოფლის ქირი თქვენს მკვევალს თინათინს მოსცეს.

თაქთაქიშვილებმა ჩვენგან რვა თუმანი აიღეს ვალი. აგერ სამი წელიწადი არის, არც თავნი და არც სარგებელი არა გვიჭირავს რა. იმ თეთრის თაობაზე ოცის თუმნის გირაო დამეკარგა, ჩვენი გაჭირვება თქვენც მოგეხსენებათ. მეც ვალის პატრონი ვარ და მაწუხებენ მოვალეები. ელისბარ მაჩაბელზე ერთი ბეჭითი ოქმის წყალობა მიბოძეთ, რომ გამომიერთვას. იანვრის ბ, ქორონიკონს უბე.

თავში

ქ. მაჩაბელო ელიზბარ! ამ არზით თინათინ რომ ასე უჩივის თაქთაქიშვილებს, ახლავ შენ დაადექ სამართლიანის საქმით, რაც ამისი ემართოსთ, უკლებლად გამოურთვი. და მოაბარე. რას ემართლებიან, რომ ალაპარაკებენ. გაურჩეველი არ დააგდო. ახლავ გამოურთვი და მოაბარე. იანვრის ბ, ქორონიკონს უბე.

ბეჰედი: დედოფალი დარეჯან

429. არჯა ავილლაგარ ციციშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 11 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 408. დედანი. ქალაღი. 20×14,5 სმ. მხედრული. დაზიანებული. ბოლო მოხეული აქვს. განკვეთლობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ქირი მათს მონას ამილდამბარციციშვილს მამცეს.

მოგეხსენებათ მე და ჩემი ძმა რომ თქვენს წინ გავიყარენით, მამაპაპისა ერთი კომლი აზნაურშვილი გეყავს კლიმიასშვილი, ერთსახლათ არიან გაუყრელი. ის აზნაურშვილი ჩემიც არის და იმისიცა. ახლა ის აზნაურშვილი ამ მამულს გორელს კაცს უგირავენს. თუკო მამულს დამიგირავენს და გამიყიდის, რილასი აზნაურშვილი იქნება.

ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი გვიბოძეთ, რომ რაც ჩემი საწილო იყოს ნურც და[ა]გირავენს [და ნურც გაყიდის. მრავალი?] შვი-

ლების პატრონი გახლავართ. ჩემს საწილოს ნურც ყმას და[ა]ვირავებს და გაჰყიდის, ნურც მამულსა. ამ ჩემს წილთან ნურც ჩემს ძ[მას] ექნება ხელი, ნურც [აზნაურ]შვილსა. აღიწერა იანვრის...

თავში

ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბძანებთ ამიღ ახორიშვილო ერასტი! მერე ამ არზით ამილდაბარ ციციშვილი თავის აზნაურშვილს კლიმიაშვილს რომ უჩივის, ამილდაბარ და კლიმიაშვილი ორნივე ჩვენს სამართალში დააყენე, რომ ამათი საქმე სამართლიანის გზით გავარიგოთ. იანვრის ია, ქორონიკონს უპვ.

ბეჰელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

430. არაზ ბივი ციციშვილისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 6 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9994. დედანი. ქალაღი. 21X11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის ძის იულონის ჭირი ციციშვილს გივს მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: ჩემი შვილი ზაზა რომ სტამბოლისაკენ წავიდა იმ უამად მალაქიასაგან ოცი თუმანი ვალად ავიღვეით ხელის მოსამართავათ და მმართვებს რომ მისაცემს ვარ. ახლა თქვენთვის არზი მოურთმევეით, რომ: ვისაც ჩემთვის თითო-ორი შაური მართებს, ერთი ოქმი მიბოძეთ იასაულით, რომ ჩემი გამომირთოს და მომცესო; და თქვენც ბეცია თარხნისშვილზე გიბძანებიათ. მოვიდა ბეცია და მაწუხებს.

ჩემო ხემწიფევე, მე სიტყვა არა მაქვს, ჩემი ვალი არის, უნდა მივეცე, მაგრამ მოგეხსენებათ ახლანდელი დროს! ამბავი, რომ რას დროს ჩავცვივდიოთ; თუნდა კაცს ვეჭი ჰქონდეს, გასყიდვაც გაუჭირდება, თორემ ისე შოვნა რასაკვირველია. გევედრები, ერთი აყრილი და უბინაო კაცი გახლავარ, ჭერეთ ერთს უალაგოს ალაგს ცოლით, შვილით და ყმით მიველ, ეგების თქვენის ბედნიერებით და ღმრთის შეწევნით² შენობა ჩამოვავლო რამე; ეს კაცი, დიაღ, მაწუხებს; გევედ-

¹ დრომ.

² + ეგების.

რები, რომ ოთხს თვეს დამაცალოს და ოთხს თვეს თავისას რითაც ღონით იქნება გავლონიერდები, მივდგებ-მოვდგები, უშოვნა და თავისას მივაბარებ. ღმერთი გაგიმარჩევს, ამის მოწყალება მოიღვეით. თებერვლის ვ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. თარხნისშვილო ბეციავე! ამ არზით ციციშვილი გივი ასე რომ ჩივის, რადგანც ახლა ასეთი დროა, რომ შეძლებულის კაცისათვისაც გაჭირებულთა ახლა თეთრის შ[ოვნა], ამის მიზეზით ამისთვის ორმოცი დღე [ვა]და მიგ[ვ]იცია და შენც უნდა და[ა]ცადო. ორმოც დღეზედ ისევ შენ გამოურთვი და მიეც. თებერვლის ე, ქორონიკონს უპვ.

ბეჭედი: ტომ-სქესით ღრ ნაკლისაგან ი უ ღ ო ნ ირაკლისაგან.

431. არზა ზაქარია ბებურიშვილის სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. 9 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2474. დედანი. ქალაღი. 19,5×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი ზ ა ქ ა რ ი ა ბ ე ბ უ რ ი ს შ ვ ი ლ ს მოსცე[ს].

ჩემო ხელმწიფევ, ერთობაში დედაჩემი თქვენის ჭირას სანაცვლო შეიქნა და ბიძაჩემს ორი ფულისა არა დაუხარჩავს რა, ისევ დაუმარხავ[ი] გახლავსთ.

მეორე ეს, ჩემო ხელმწიფევ, რომ: მოგესხენებათ, შ ო რ ა გ ლ ი ს მოურაობა საერთოთ წყალობათ გვჭირდა და რაც შემოსავალი გვქონდა, ისიც საერთო იყო. ამ ზატხულს რომ შორაგალს გახლდათ, ისევ გაუყრელნი გახლდით და რაც მოიტანა, არასფერში წილი არაში დამიდო.

წყალობას ვითხოვ, რადგან ჩვენი საქმე მოსამართლე[ე]ბმა უნდა გა[ა]რიგონ, ერთი ოქმი გვებოდოს, რომ ამ საქმეზე იმათ მოგვარიგონ. იანვრის კზ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგებო! ბებურიშვილს ზაქარიას ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, ამ საქმეზედაც ესე და ეშოკალასბაში ა ი დ ე მ უ რ თქვენ უნდა მოარიგოთ და გარდაუწყვიტოთ, რომ სადაო აღარა ჰქონდესთ რა. თებერვლის თ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

432. არჯა ღავით ოქრომავდლიშვილისა ვაჟულის თათაჲჲ
პირობი XII-ის ოქით

1798 წ. 2 მარტი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 184. პირი. ქალაღი. მხეღ-
რული. იქვე, საბუთი № 260.

[132v] ღმერთმან ზედნიერის ხემწიფის ჭირი დავით ოქრო-
მჭედლის შვილს მოსცეს.

მერე ფავლენის შვილს რევაზს არზი შოურთმეგია
ყურთ და ოქმი გიბოძებიათ, ჩემი მტერი აბიათარის შვილი
ჩაუწერია იასაულათ. აბიათარის შვილი ერთხელ მოვიდა, კაცი დამირ-
ბია; მეორეთ მოვიდა, სიკვდილს მიპირობდა, თოფი დააცემინა და სა-
პირისწამლე აიღო და არ გამოუარდა, მერმე ხანჯალს ხელი გაიკრა და
სოფლის კაცმა არ გაუშვა.

ჩემო ხემწიფევე, სამართალს ვითხ[ო]ვეთ აბიათარის შვილზედ[ა]ც
და ფავლენის შვილზედაც. მე [ე]ს მუჩალგა მომირთმეგია: თუ იმისი
მამულისა წამელოს, ერთიორად მიმცემი ვიყო, და ჩემი სისხლიც აღა-
ლი იყოს. თუ არადა, სამართალს ვითხოვეთ, ღმერთი გაგიმარჯვებთ,
რაც აბიათარის შვილს წაერთმიოს! ან საიასაულოდა დავერბიო, ჩემი
მოაცემინოთ. მასუკან თუ გამიტყუნოს, ერთიორად მიმ[ა]ცემინეთ,
ჩემო ხემწიფევე. თებერვლის 13, ქორონიკონს უბე.

თავში

[132] ჩვენი ბძანება არის ფალავანდის შვილო გლახავ!
მერე ამ არზით ოქრომჭედლიშვილი ასე რომ ჩივის, ჩვენ ის არ გვი-
ბძანებია, რომ თუ ამას სიტყვა ჰქონდა რამე, რომ ან ფალავანდის შვილს
და ან აბიათარის შვილის სამართალში არ მოეშვათ.

ახლა ჩვენ ამას გწერთ, რომ რაც ამისთვის აბიათარის შვილს
წაერთმეგინოს და ან ფალავანდის შვილს საიასაულო თუ სხვა რამე, ყვე-
ლა ისევე ამისთვის უკანვე მოაცემინე ახლავ.

და თუ რამ ამასთან ჰეშმარტი სიტყვა ჰქონდეს, მათს უგანათლე-
ბულესობას ჩვენს ძმას იულონს ა[ა]ხელ და სამართალს მისცემს.

მარტის 2, ქორონიკონს უბე.

¹ წაერთმიმოს.

433. არჯა ბაგრატი საგინაშვილისა შმის სამსახურის თაოგაჯა
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 2 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 219. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[162] ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს საგინა-
შვილს ბაგრატს.

ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს. ჩემო ხემწიფევე, შარშან წინათ
თავი გაწყინეთ და ჩემს კაცზე პეტრიაშვილებს ველაპარაკე. და ის
კაცი თქვენის სამართლით ხომ მე დამრჩა და სამსახური გადამიკვე-
თა, რომ წელიწადში რვა მინალთულს გემსახურებო. იმ წელიწადს
კი მომცა და მასუკან კი აღარ მოუცია ეს სამი წელიწადია და არას
მეპოვებინა.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა
მადირსოთ, რომ რაც უთქომთ, მემსახურონ.

თავში

ეშოკალასბაშო ალექსანდრე! მერე ამ საგინაშვილის ყმას
რაც ამისი სამსახური გადაკვეთით წელიწადში სძევს, შენ უნდა ისე იმ
გზით ამსახურო და არ დააკლებინო. მარტის ბ, ქორონიკონს უპე.

434. არჯა მანუჩარ მღვიმისა ვალის თაოგაჯა
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5796. დღანა. ქალაღი. 17X10,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბატონისშვილის ვახტანგის ჭირი მანუჩარ მღი-
ვანს მამცეს.

მერე ჭრელასშვილი გიორგი თავისის მოცემულის
თამასუქით ცხრამეტს მინალთუნს რომ არის მოსაცემს, იმაზედ შარ-
შანს წინ თქვენ რომ დუშეთს გახლდი, იმის შვილს უჩივლე და თქვენ-
თან გვალაპარაკეთ და ასე ბძანეთ: ჭრელასშვილის გიორგის მოცემუ-
ლი თამასუქი ზაზა გაბაშვილის დაწერილი რომ არის, იმას
ეკითხოს და მერე ისე მოვაცემინებთო. ზაზა გაბაშვილი აქ გახლავსთ.

ამისგან აღილათი მოიკითხეთ, რაც იცოდეს მოიხსენეთ და მერე სამართლით ჩემის თეთრის პატრონი გამხადეთ. მარტის 3, ქორონიკონს უპყ.

კილეზე

ქ. გაბაშვილო ზაზაე! ამის აღილათი რაც იცოდე, წინაშე ღმრთისა კეშმარიტებით მოგვახსენე. მარტის 6, ქორონიკონს უპყ.

ბეკელი: რთოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამბაკიყე მუფის ძეობით.

435. არზა ჯმარისმამა ათანასისი ბამოსალაჲის თაოგაჲი იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 12 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 217. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[192] ღმერთმან ბატონის შვილის [v] იულონის კირი მოსცეს მათს მლოცველს ჯვარისმამას ათანასეს.

ამას მოვახსენებთ, ხომ მოგეხსენებათ დირბი წმინდა საფლავის შეწირული არის და ყოვლის სათხოვრისაგან აზატი გახლავან ძველთაგანვე და ახლაც დამტკიცებული სიგლები არის, რომ არც სათხოვარი და არც მუშაობა არ მართებსთ.

ახლა ორი თუმანი შეშის ფასათ წაუერთმევიათ, ოც ურემ შეშაში ათი კოდი პური წაუერთმევიათ და აღის სამუშაოთ კიდეც სხვა ურემები დაუწერიათ.

წყალობას ვითხოვთ, რომ ესენიც ისევე მებოძოს და სხვას სათხოვრისაგანაც განთავისუფლდნენ, თქვენად გასამარჯვებლად და თქვენის შვილების სადღეგრძელოდ. მარტის 6, ქორონიკონს უპყ.

ორი მინალთუნიც საიასაულო წაუერთმევიათ.

თავში

ბატონის შვილი იულო [5] გიბძანებთ! ამ არზით ჯვარისმამა რომ ასე ჩივის, რაც დირბელებისათვის გამოგირთმევიათ, ვინც ამათი იასაულები ხართ, შეშის ფასი, პური თუ საიასაულო ახლაც უკლებლად უკანვე მოეციოთ. და ვინც აღის მუშაობის იასაულები იყვნეთ, თქვენც კელი აიღევით. მარტის 6, ქორონიკონს უპყ.

ქ. არასდროს მე ამას თქვე[5] გარეწრათ არა გწერთ, თქვენ ხათრი-ჯამნი იყავით, რომ ასე გიზამთ.

436. არზა ტიციოზვილაგისა განაჩენის აღსრულების თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 16 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 425. დედანი. ქალაღი. 19,5×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს ამიღღა-
ბარციციოზვილს და იოსებს.

ჩვენ და ბიძაჩემს რომ ერთმანეთში საჩივარი კჳონდა და [ა]ნ
ერთმანეთში სალაპარაკო, სამართალ ნაქნარი განლაგართ და თქვენის
ძმის იულონის იასაულიც განლაგესთ და ის განაჩენიც სანატრელის
ბატონის მამის თქვენისაგანაც არის დამტკიცებული. და ამას გვედრე-
ბით, ერთი ოქმი ებოძოს თქვენის ძმის იასაულს; რომ როგორც გან-
ჩენში უცხადებდეს, მოგვეცეს; თქვენგან ნაბოძები განაჩენი განლაგესთ.
მარტის ივ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ამიღღავარიოზვილს ერასტის და
ავალიოზვილს ანტონს ასე უამბეთ. მერე ამ არზის პატრონს
ასე რომ მოუხსენებია, თქვენ უნდა დაადგეთ და როგორც განაჩენში
უცხადებდეს, ისე უნდა აღუსრულოთ და გაურიგოთ, რომ გაურიგე-
ბელი აღარ დაუგდოთ. მარტის ივ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

437. არზა ხარი ნაზირისა სარგოს თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 28 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5684. დედანი. ქალაღი. 17,5×11,7 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფი[ფი]ს კირი ნაზირს ბერს მომ-
ცეს.

ჩემო კელმწიფევ, სანატრელის ჩვენის კელმწიფისაგან წყალობით
მქონდა ქიზიციდამ წელიწადში შვიდი ხარული პური, კოდის
პურიდამ.

ამას გვედრებთ, თქვენი მოწყალეობაც არ მომეშალოს, ერთი ოქმი
მიბოძოთ, რომ რომელიც წყალობა მქონდა, არ მომეშალოს, ღმერთი
გაგიმარჯვებს. მარტის კბ, ქორონიკონს უპვ.

ქ. ის წყალობა ჩემს შვილს იოსებს არ მოეშალოს.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ქიზიყის მოურავს ზაქარიას და მეკოდე[ე]ებს ასე უამბეთ, მერე კურთხეულის მეფის, ბატონის მამის ჩვენისაგან კოდის პურიდამ რაც პური განწესებული ჰქონია ნაზირს იოსებს, ის განწესება ამისთვის არც ჩვენ მოგვიშლია. რაც განწესებული აქვს, უკლებრად უნდა მოსცემდეთ ხოლმე კოდის პურიდამ ყოველთვის. მარტის კთ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

438. არჯა სოლომონ მეითრისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 6 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2661. დედანი. ქალაღი. 30,5×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის მეფის გიორგის ქირი მათს მონასოლომონ მეითარს მოსცეს.

შემდგომად¹ ამას მოვახსენებ მათს სიმაღლეს: ზურაბ თარხნის შვილისაგან ვენახი ვიყიდე, ის ვენახი პირველად ჩვენული იყო და ახლა მემიჯნავეცა ჩემი კაცი არის. მისულიყო ჩემს შეუტყობლივ და ჩემის ბიძაშვილის გლახას კაცს ეყიღნა. იმავე საღამოზე თეთრი მიუყარე და სიტყვადა არა ქონდა, რომ იმას ეყიღნა. ახლა გლახას შვილს დათუას უჩივლია და ოქმი გიბოძებიათ. იმ არჯაში ჩემი სახელი არ გამოუცხადებია, ისე ყრუთ მოუხსენებია.

ახლა ამას გვედრებთ, რომ ოქმი გვებოძოს, ეს გლახაშვილიცა და იმის კაცნიცა თქვენს სამართალში გაიხლოთ; და მანემდინ კელს ნუ ამიმართვენ. და თუ სიტყვა აქვს, თქვენს სამართალში გამოაცხადოს. მარტის კვ, ქორონიკონს უპვ².

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელიც ამისი მოასილი ხართ! მერე მეითარს სოლომონს ამ არჯით ასე რომ მოუხსენებია, მაგ მამულის საქმე რადგან ასე ჰყოფილა, მაგისის კელის ამართვა არ იქნება და ნურც

¹ შემდგომდგომად.

² უპუ.

ამართავ სამართალმდის. და თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ი ს გ ლ ა ხ ა ს შვი-
ლიცა იმის კაციცა და სოლომონ მეითარიც — ესენი ჩვენს სამართალ-
ში უნდა მოვიდნენ და სამართალში უნდა ილაპარაკონ. და სამართლით
რომელსაც დარჩება, მასუკან იმას უნდა დანებდეს. და სამართალმდის
კი ვერვინ აუმართავთ კელს, იცოდეთ. აპრილის ვ, ქორონიკონს უბვ.

გორგო

439. არჯა არჰუთანთ როსტომისა ყმაზის თაოგაზი

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 18 აპრილი

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 8894. ღედანი. ქალაღი. 31×14 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალე ბედნიერის კელმწიფის ჭირი არ-
ჰუთანთ იარალას ძმასა და შვილს როსტომს მოსცეს.

მერე ამას მოვახსენებთ, ოსმალობას სანაჰინი წახდა. მამა-
ჩემი ათს წლის აქეთ გაღმოვარდნილა ორიოდი ყმითა. მაში[ნ] ასე
ღრო იყო ამ ქვეყანასა, რომ სამი ღლის მიწა მამული ოთხ მინალთუ-
ნათ ყოფილა და აქ მამული არ უყიდნია რა მიზეზითა: თუ მე რომ
მამული ვიყიდო, ეს ყმები დამეფანტებია[ნ], ხვალ-ზეგ ღმერთი ჩამო-
იხედოს, საქართველოს კარი გაეღოს, ისე[ვ] ჩემს სანაჰინში წავალ,
სულ ყველას თავის ბინაზედ დაეყენებ, მეც ვიცხოვრებო და ამ ჩემს
ყმებსაც ვაცხოვრებო.

ჩვენი ქვეყანა აღარ გაკეთდა, დავრჩით ამ ქვეყანაში. ხ ა ჩ მ ი ა -
ნ ი და კ უ ჭ ა ტ ა ნ ი რომ კეთდებოდა, ეს ჩვენი ყმებისა ზოგნი იქ
იწვედნენ. ბატონის იასაული ს ი მ ო [ნ] მღივანი იყო, შეიტყო მამა-
პაპის ყმები არიან, იმსახურა და თავი დაანება. ახლა მამაჩემი თქვენი
ჭირის სანაცვლოთ შეიქნა, ახლა აღარას გვებუებთან. სიმონ მღივნი-
სათვის ქრთამი მიუციათ ახლაც და ჰყრის, იქ მიჰყავს. ასეთს ყმას
მიჰყავს, რომ ამ ქვეყანას დაიკარგა თავის სარჩოზედა და შვილების
გულისათვინ, ის კაცი კელმეორეთ დამისხნია ლეკისაგან.

ახლა ამას გვედრებით, ამითი საბაბითა უმამულო დავრჩით.
ღმერთი გაღღეგრძელებს, ახლა გვეფანტება უპატრონობით.

ახლა ამას გვედრებით, ერთი ოქმი გვიბოძოთ, არსად დაგვეფან-
ტოს ეს ორიოდე ყმა, მანა[მ] ჩემი ქვეყანა გაკეთდეს და იქ მივი-
ღოდეთ.

ღმერთი გაღვებულს, იქაც შენი ყმა ვარ და აქაცა. უბრა-
ლოთ ეს ჩვენი ყმები არავე[ნ] გაგლიჯოს, გამოგლიჯოს. ღმერთი კელ-
მწიფე შვილებს გიცოცხლებს. აღიწერა აპრილის იგ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყ ვ ა რ ე ლ ის მოხელე[ე]ბო და ან ვინც
სხვანი მოსაქმენი იყვნეთ ხოლმე! მერე ეს არღუთაშვილი იარალა და
ამისი შვილი და ძმისწულები, მანდ ყვარელში დგანან და ეს თავისი
ყმებიც მანდ თავისთან ყვანან. და ამასა სანატრელის მეფის ბატონის
მამის ჩვენის ოქმიცა აქვსთ, რომ ამათ თავისი ყმები არც გამოერთმე-
ვათ და ვერც არავინ აუყრის მანდილამ. და თუ ვინმე ამათ შეაწუხებს
და აუყრის თავის ყმებს, ეს იცოდნენ, რომ საცა მი[ი]ყვანენ, ისევ
აუყრიათ და ამას მივსცემთ და იმ ამის კაცებსაც ავად მოვეპყრობით.
და ხათრიჯამნი იყვნენ, რომ ვერც სად წაუ[ვ]ლენ ეგ თავისი ყმანი;
და მანდ ყვარელში უნდა იდგნენ და თავეთის შეძლებით ამ თავის ბა-
ტონს უნდა ემსახურნენ. აპრილის იღ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

440. არზა ნიჟოჯილისა ჯამოსალჯიის თაოჯაჯი
გიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. 22 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1504. საბ. № 4. პირი. საბუთის პირი დატულია
აგრეთვე. ცსსა. ფ. 1449. № 2408.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მოსცეს მათს მარადის
მოლოცველს ნ ი ქ ი ზ ე ლ ეპისკოპოსს ა თ ა ნ ა ს ი ს.

მათს უმაღლესობას ამას მოვახსენებ: ათი წელიწადი არის ამ ეკ-
ლესიაში ნეტარადსენებულმა ბატონმა დამაყენა. თქვენს მზესა ვფი-
ცავ, მწუხარების მეტი კეთილი არა მინახავს რა. მოკითხული ბრძა-
ნეთ, ამ ეკლესიას ან ყმიდამ და ან სამწყსოთად რაც შემოსავალი აქვს.
ფარეშთხუცესი თ ე ი მ უ რ ა ზ მანდ გახლავსთ და ეგ სწორეს მო-
გახსენებთ.

ხუთი კომლი ყმა ჰყავს და ოთხი სოფელი სამწყსო. ეს ამისი
ეპისკოპოსი გახლავარ. რაც მამული ჰქონია ან მეფეთაგან და ან ამ
ფ ა ვ ნ ე ლ ი ა ნ თ ა გ ა ნ ბოძებული და ან შემოწირული, ზოგიერთი
ამავე ეკლესიის ყმისაგან არის გასყიდული, და ზოგი უბატრონობით
ოსმალობას და ყიზილბაშობას არის გასყიდული და ზოგიერთი მძლავ-

რებითაც არის წარტაცებული. და ეს ეკლესია არის ასე ყმიდამ და მამულიდამ დაცლილი.

კელმწიფევი, მამის თქვენისაგან არის ბრძანება და განჩინება: რომელიც ამ ეკლესიის მამული ვისაც უნდა ეჭიროსო, სამართლით ეკლესიას მიწილამ მართებული ღალა, ვენახილამ მართებული კულუხი უნდა მიეცესო. ეს ბრძანება თქვენის სიმალლისაგანაც არის დამტკიცებული.

როდესაც კალო და სთველი მოვა, მიიტაცებენ და ამ ეკლესიას აღარას მოსცემენ. რომელიც თავისი ყმა ჰყავს, ისინიც არც გვიხვენენ, არც გვიფარცვენ, არც მოგვცემენ მსახურსა, არც სამარხოსა და არც სახსნილოსა, არც მოგვიტანენ შეშასა, არც დაგვიტყვენ და არცა რას სხვას გვმსახურებენ.

ქრცხინვალელს კაცს მ უ რ ა დ ა ს შ ვ ი ლ ს ამ ეკლესიის მამული შიგ ამ სოფელში უჭირავს. და იმ მამულის მართებულს ამ ეკლესიისათვის რომ ავიღებ ხოლმე, რომელნიც თქვენი ძმები მობრძანდებიან მიართმევს არზასა, დამაყენებს იასაულსა, მაწუხებენ, მართმევენ საიასაულოსა.

როდესაც თქვენის ძმების კარზედ მივალწევი, ველარას გამომართმევენ. თუ არადა, სულ მუდამ ასე მსჯიან და მაწუხებენ.

ერთი საწყალი ბერი განლაყარ, მოწყალეობას ვითხოვთ: რომელიც ამ არზით თქვენის სიმალლისათვის მომეხსენებინოს, სამართლით თეიმურაზ ფარეშთხუცეს[ს] ებრძანოს ამ მამულის ბარისა და კულუხის აღებისა; და რომელსაც ბეთალმანი მამული ეჭიროს, იმისი მოკითხვაცა და ამ ეკლესიისათვის დადებაცა.

ღმერთი თქვენს ხელმწიფობას და შვილებს უმეტესად აღამალლებს და განაძლიერებს. ამის სამართლით ოქმი და იასაული გვიბოძეთ. ამ ეკლესიის ყმასაც ბევრი უჭირავს ბეთალმანი მამული და სხვასაცა. ასეთი ოქმი გვებოძოს, რომ განაჩენსავით იყოს. აპრილის იე, ქორონიკონს უბვ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ფარეშთხუცესო ფ ა ვ ნ ე ლ ი ს შ ვ ი ლ ო თ ე ი მ უ რ ა ზ! მერე ყოვლად. სამლუდელოს ნიქოზელს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, შენ უნდა მიხვიდე და რომელიც ეკლესიის მამული გასყიდული არის და იმისი ღალა-კულუხი რაც რიგი არის, ეკლესიას უნდა მისცეს, ვისაც ის მამული უჭირავს. და ახლაც უნდა გამოურთვა; და ამას იქითაც მოკლება არ იქნება, თავის ღალა-კულუხს უკლებრად უნდა მისცემდეს.

და ამას გარდა ამის ეკლესიის ყმათ რაც რიგი არის, ღალა-კულუხი თუ სხვა რიგი სამსახური, ყადაღა უნდა უყო ყველას, რომ თავისი

ღალა-კულუხი და სამსახური და დებულება არა დააკლონ რა; და შენ უნდა გამოუერთმევედე და ყოველად სამღუდელოს ნიჭოზელს უნდა მიბარებდე.

და რომელიც ეკლესიის მამული დამალულათ ეჭიროს ვისმე, ისიც უნდა ჭეშმარიტებით გამოიძიო; და ვისაც მძლავრებით და მოპარვით ეჭიროს, უნდა გამოართვა და ეკლესიისათვის დასდვა.

და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე რა, ჩვენ მოგვახსენოს. მაგრამ თუ სამართალში გამტყუნდნენ, ნაჭურდლეულად გარდავახდევინებთ და ეკლესიას მივართმევთ. აპრილის კბ, ქორონიკონს უბვ.

და ქართლის რივიც ასე არის, რომ ეკლესიის მამულს ვინც იყიდის, ეკლესიას თავის ღალა-კულუხს ვერდააკლებს და უნდა უკლებრად აძლიოს. ეკლესიის მამულისაც ასე არის და თავადისა და აზნაურ-შვილის ყმის მამულისაც ასრე არის, რომ ვინც იყიდის, თავის ღალა-კულუხს ვერ დააკლებენ, რომ მამულს თან გაჰყვება ღალა-კულუხი, რომ პირველსავე მეზატონეს უნდა აძლიოს მსყიდველმა ღალა-კულუხი.

**441. არზა იოსება ალაააააშვილისა სამართლის მიცემაზე
გიორგი XII-ის ოქმით**

1708 წ. 28 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 684. დედანი. ქაღალდი. 21,7×14,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მათს მონას გორელს ალ ა პ ა პ ა შ ვ ი ლ ს ი ო ს ე ბ ს მოსცეს. მოწყალე კელმწიფევე, მე თქვენს მეტი მოწყალე და ნუგეში არაეინა მყავს და თქვენის მოწყალებით მიცხოვრია.

ამას წინად მან უჩარ მდივანმა მიჩივლა ერთს ტყუილს დავაზედა. და თქვენ მოგახსენეთ და ოქმი გვიბოძეთ, რომ მანამდის მანუჩარ, შაქარა დაა გოდერძა ერთად არ შეიყრებიან, სამართალი არ იქნებაო. მანუჩარმა არა ინება. მდივანბეგი თეიმურაზ გორს იყო, უშაქაროდ და უგოდერძოთ განაჩენი და[ა]წერინა და აქვს. ამაზედ სანატრელს ბატონს მოგახსენეთ მაგისგან უსამართლოება და ოქმი გვიბოძა: უჩვენოდ სამართალი არ იქნებაო. მანუჩარ-

მა ის ტყუილი განაჩენი შეინახა დღევანდლამდის და დღეს თქვენთვის მოურთმევეა და დაგიმტკიცებიათ და იასაული მადგია¹ თქვენი.

მოწყალე კელმწიფევე, ამაზედ სამართლით შემოწყალეთ და თქვენთან სამართალი მალირსეთ და მაშინ მოგხსენდებათ მანუჩარის უსამართლოება ჩემზედა. ან როგორ გამოურთმევეა ჩემის ძმისათვის ის წიგნი და ან რა დროს გამოურთმევეა. თქვენმა კელმწიფობამ უნდა შემბრალოს ამაზედ ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. აპრილის იე, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ც ა ც ი შ ვ ი ლ ო ი ო ს ე ბ! მერე ალაპაპაშვილის და მანუჩარ მდივნის საქმეზედ რომ იასაული ხარ და მანუჩარს მდივანს მოსამართლეობის განაჩენ[ი] რომ აქვს, ისიც ხომ მანდ შენა გაქვს. და ახლა კიდევ ალაპაპაშვილი იოსებ ასე რომ ჩივის, რადგან ამას ასე უთხოვნია, ამის ყაბულს მდივანი მანუჩარც გახდა და უნდა ამათ ორი მოთაბარი ქართველი კაცი, ორი სომეხი და ორი ფრანგი დაუსხა, იმათს სამართალში ალაპარაკო და რაც სამართალი მისცენ, იმაზედ უნდა და[ა]ყენო; მაგრამ რომელიც გამტყუნდება, და თუ ან ის პირველივე სამართალი დამტკიცდება, მეტობით გარდაეახდეინებთ

იკოდეთ. აპრილის კგ, ქორონიკონს უპე. გოიორგი

442. არჯა იოანე მამუჩიშვილისა სამართლის მიცემაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 28 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 7. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[4v] მის უმაღლესობას ჩვენს კემწიფეს ამას მოვახსენებ. ჩემ[მ]ა ბიძაშვილებმა მე რ ა ბ მ ა და ი ო ს ე ბ მ ა ათს წელიწადს აქათ ეს წამართვეს, რაც ამას ქვევით დაიწერება.

ქ. წ ი ნ ა ნ დ ა ლ ს ხოდაბუნი მომიკრეს და თავის ხოდაბუნს შამატეს.

ქ. კიდევ წინანდალს ამავ ხოდაბუნის [5] ბოლოში ჩემს მამულში წისქვილი ა[ა]ბრუნეს. ვიჩივლე ბატონს დედოფალთან; არცარას ოქმს დასდივეს ისევ უბრუნამსთ მაგათ.

ქ. კიდემ წინანდალს ჩემს ყმას ბეეუაშვილს ვენახის გზა წა[ა]კრ-

¹ შავდია.

თვეს და ნასყიდობის წიგნიცა და იმ ვენახსაც ეგენი აოხრებენ. იმ გამულის გამსყიდველიც ჩემი ყმა არის და მსყიდველიცა.

ქ. კიდე მ ბ ა ლ ს ა დ გ ო მ ს ერთი ბ[ე]ითალმანი მამული გვიჰკრავს ორთავ, ნახევარი ჩემია და ნახევარი მაგისი. ორი წილი მამული მაგას მეტი უჭირამს იმ მიწაში მძლავრობით.

ქ. უ რ ი ა თ უ ბ ა ნ ს ხოდაბუნი საქმით გაყოფილი გვექონდა. ახლა მაგათ მძლავრობით ორის დღისა მეტი უჭირამს და აღარ მანებებენ.

ქ. კიდე ურიათუბანს იმერელი დავასახლე ჩემს საკუთარს მამულზე. იმას იმერეთიდან სხვა ძმა მოუვიდა და იმ ძმასთან დავაყენე და ცოლი შავრთვე. და ის მამული ორთავ ძმით გაუერთე. რამდენსამე ხანს უკან შამოსწყრა თავის ძმას. ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ე ს ჩავიდა, ამიიყვანეს იქიდან ჩემ[მ]ა ბიძაშვილებმა და მუკუზანს და[ა]ყენეს. მას აქეთ შავთხოვ და [ა]რ დამანებეს ის კაცი.

ქ. კიდე მ უ კ უ ზ ა ნ ს ჩემი წილში ნარგები საზვრე წამართვეს და თავისთვის შამოლობეს და დღეს შიგ შენობას აგდებენ და [ა]რ დამანებეს ჩემი საკუთარი მამული.

ქ. კიდე მუკუზანში წისქვილი წამართვეს. პირველათ რომ მუკუზანი ავაშენეთ, ეშ[ი]კალადაშის გ ა რ ს ე ვ ა ნ ი ს ა გ ა ნ ჩვენ გვერგო ის წისქვილი. ჩემი წილი ჩემ კაცს მივე. თავის წილი ნაზირმა თავის კაცს მისცა. ის კაცნი ორთავ აგვიყარეს და ის [v] წისქვილი დაუბრუნებელი დარჩა. მივიღენ ეგენი და საკუთრივ ა[ა]შენეს. ცხრა წელიწადი არის უბრუნამსთ, არც სხვა მაგიერი მომცეს და არც იმაში დამიდგეს წილი.

ეს რვა კომლი¹ არის ჩემი სადაო. ყოველად მოწყალეე ხემწიფეე, ჩემის ბიძაშვილებისაგან ეს ძალა მჭირს. ამ ათს წელიწადს აქათ ესენი მაქვს წართმეული. ღმერთი თქვენს ხემწიფობას უმეტესად აღამალლებს. ამისი სამართალი მალირსეთ. გენებებოდესთ თქვენთან გვალაპარაკეთ, გენებოსთ კახეთის მოსამართლე[ე]ბზედ მებოძოს ოქმი. იმათ გვიყონ სამართალი.

ერთი მარტოხელი კაცი გახლავარ, ლამის ჩემის ცხოვრებიდამ სულ მომშალოს. ეგების დროზე გარდასწყდეს ჩვენი საქმე, ან თქვენი სამსახური შევიძლო და ან ჩემს თავს მოუარო, უსარჩო არ დავრჩე. აპრილის კა, ქორონიკონს უბე.

თავში

[4v] ჩვენი ბრძანება არის ეშ[ი]კალასბაშო ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე! მერე

¹ კომლი.

იოანე მამუჩიშვილს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია; ესე და ამისი ბიძაშვილი იოსებ მდივანბეგებთან ალაპარაკე და რაც სადაო აქვს, სამართალი მისცენ და გარდაუწყვეტონ, რომ ერთმანერთთან სადაო იღარა ჰქონდესთ რა. აპრილის კვ, ქორონიკონს უპვ. მეფე გიორგი

443. არზა მაია ამილახვარისა ხევის თათგავაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 27 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5651. დედანი. ქალაქი. 21,8×12,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის კელმწიფის ქირი ამილახვარის ქალს მაიას მოსცეს. მერმე ამას მოგახსენებთ. ნეტარად ხსენებულის მამის თქვენისაგან წყალობა მჭირდა და თრიოდ კომლი კაცი დედისჩემის წყალობა აქამდის თარხანი გახლდენ, და იმ მიცვალებულთ სანთელს უნთებდი. დღეს რომ ჩვენის ხელმწიფისაგან ღმერთი გაგვიწყრა, ახლა ვინც მოხუდება, ყველა აწუხებს.

ამ წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი სითარხნის ოქმი მიბოძოთ, რომ უბრალთ აღარავინ შეაწუხოს და იმ მიცვალებულთ სანთელი არ გაუჭრეთ და ვალს ქვეშ არ დავრჩე, თქვენად სადღეგრძელოდ და თქვენის შვილების სამლოცველოდ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის: ვინც ჩვენი მოსაქმენი და მოასილნი რომლისაც საქმისა და სათხოვრისათვის ქართლში მიხვიდოდეთ, მერე ამ ამილახვარის ქალის მარიამის ყმათ ნურას ხარჯსა, გამოსაღებსა და ბეგარაში ნუ გარევთ და ნურცარას სთხოვთ. ჩვენ ყოვლისფრით ასე გაგვითარხნებია. და თუ ამის ყმანი შეაწუხებთ და გამოართვით რამე, ჩვენი დიდათ საწყენი იქნება, იცოდეთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს

უპვ.

გიორგი

verso

ქ. ყოვლისა საქართველოჲსა მეფის ძე მემკვიდრე დავით მათის უმაღლესობის ბოძებულს სითარხნის წაგნს ვამტკიცებ.

დეკნბრის იბ, ქორონიკონს უპვ.

დავით

444. არზა ხინორაშვილისაჲსა შრომის თარგაზა
პიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 28 აპრილი

ცსა. ფონდი № 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 8. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[6] ღმერთმან ყოვლად მოწყალის კემწიფის ჭირი მოსცეს ახმე-
ტელს ხინორაშვილს პა[ა]ტას და ბეროს.

მერე ამას მოვასხენებთ. ქვეყანა რომ არეულა და ფშავში
გარდაცვივლინან, იმ უამათ ბატონს ჩვენებს დავი[თ]ს და გარ-
სევიანს ჰავჰავაძეს ჩემი მამული გაუყიდნიათ. თიანეთს
ჯიმშიტაშვილს ქავთარის მამას უყიდნია. იმ უამათ პაპა-
ჩემი გამოქცევიათ და ალავერდს გხლებიათ; აქ დაქარგულა და
ლეკში ყოფილა. იქი კობიანთ ქალი ყოფილა ტყვეთა, ისიც გა-
მოუპარებია და თითონაც გამოპარულა, გრემს გხლებიათ, იქ ჯვა-
რი დაუწერია. მამაჩემიც გრემს დებადებულა, პაპაჩემი იქ გრემს მა-
მკვდარა, დარჩომილა ობოლი მამაჩემი; რამდენიმე ხანი იქა გხლე-
ბიათ.

ბატონი ჩემები — რევაზ [ე]შ[ი]კალაღბაში და ზურაბ რომ
გაყრილან, იმ უამათაც იქავ გრემსა გხლებიათ მა[მა]ჩემი. მასუკან ბა-
ტონი ჩემი ზურაბ და ბერი ნაზირი რომ გაყრილან, კიდეე იქა გხლე-
ბიათ მა[მა]ჩემი. მე არცერთს არ ჩაუგღივარ [v] ბარათში. ამ მიზეზით
რომ მამული გაუყიდნიათ ჩემი და ფშავში შაუჭამიათ, ჩემთან რაღა
საქმე ექნებოდათ.

გაყრას უკან რამდენსამე წელიწადს უკან ბატონს ჩემს ზურაბს
გამოუყვანია მა[მა]ჩემი და თავის საკუთარს მამულზე დაუყენებია.
ოცდათორმეტი წელიწადი არის იქ გახლავართ და იოვანეს მამუ-
ჩი[ს]შვილს ვემსახურებით. მა[მა]ჩემი რომ მოკვდა, ობლები დავრჩით,
ამ ბატონმა ჩემ[მა] იოვანემ დაგვზარდა და მან შავგინახა.

თუ ეს ჭირნახულობა არ ჰქონდეს ჩვენზე, არც ამ იოვანეს ყმა-
ნილა გახლავართ, თორემ ბერს ნაზირს რა საქმე აქვს ჩვენთან. თუ
ჩემი ბატონყმობა უნდოდათ, ჩემს საკუთარს მამულს ფშავში არ გაი-
ყიდ[ლ]ნენ, მე ისე უმოწყალოთ არ გამიშვებდნენ.

პაპის ჩემიღამ მოკიდებულღი იმ იოვანეს მეტი ბატონი არავინ გვი-
ნახამს და ზურაბის მეტი, ამათთვინ გვიმსახურია. საღ იყვენენ ან პაპის
ჩემის ღროს ან მამის ჩემის ღროს და [ა]ნ ჩემს ღროს, რომ აქამღისინ
არ მეღავნენ. ახლა რას მემართლებიან, ასე რომ მტანჯვენ. ღმერთი გა-

გიმარჯვებს, ამისი სამართალი მალირსეთ. აპრილის კო, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ეშიკალასბაშო ალექსანდრე! მერე ამ არზის [პატრონი] ასე რომ ჩივის, რადგან ამისი საქმე ასე ყოფილა და ამისი მამული გაუყიდნიათ და მამულის გასყიდვას უკან ამისი პაპა დაკარგულა და მოსულა და სხვაგან ყოფილა; და მასუკან, თუ რომ ამათს გაყრას უკან ეს ზურაბს გამოუყვანია და თავის ყმათ მამული მიუტია და დაუყენებია, და ეს ჭეშმარიტი მოხსენება არის, ამ კაცთან ქავჭავაძე ნინიას მეტს საბატონყმით საქმე არავისა აქვს.

და თუ რომ ასე არ ყოფილა და ამისი წინააღმდეგი სიტყვა აქვს რამე ამის სახლისკაცს იოსებს, უნდა სამართალში ილაპარაკონ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უპვ.

მეფე
გიორგი

445. არზა გიორგი დარჩაშვილისა სამართლის მიცემაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 30 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 7257. დედანი. ქალაქი. 21,2x11,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ემწიფის ჭირი მოსცეს დარჩაშვილს მღვდელს გიორგის.

ჩვენ და ჩვენი სახლისკაცს მამული გვექონდა გასაყოფი. ნეტარხსენებულის ბატონის ოქმით მამაჩემ[მა] ზოგი გაუყო და ზოგი გასაყოფი დარჩა ისევ. ამის დამსწრენი ბევრნი გახლავან. კიდევ უჭირავს გასაყოფი ერთი კალო, საცნავე მიწები, ორი ქვევრი ჩვენი საკუთარა.

გვევდრებით, ერთი ოქმი და იასაული მეზობოს, რომ თარი მან ნაცვალი, ჩვენი ქვეხა და სოფლის უფროსი კაცნი მოიყვანოს და მოგვაშეველონ ერთმანერთთან. აპრილის ლ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის შინჯიაშვილო, აბრამ! მერე ამ არზის პატრონი დარჩაშვილი მღვდელი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ეს მღვდელიც და ამის სახლისკაცი ორნივე თარიმან ნაცვალთანა და ქვეხასთან და სოფლის კაცთან უნდა მი[ი]ყვანო და სწორე სამართლიანის.

გზით ერთმანეთს მოაშველონ და ისე გა[ა]რიგო. აპრილის ლ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

446. არზა გლახა რომიკაშვილისა შიის თარგაჲ
გიორგი XII-ის ომით

1798 წ. 2 მაისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 224. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[125] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი როჰიკაშვილს ნაზირს გლახას მომცეს.

ამას მოვასხენებ თქვენს უმაღლესობას! მოხსენებული გაქვსთ ჩვენი და ციციისშვილების საქმე, რომ სკრის საქმეზედ ასე უბრალოდ გეტანჯავენ და გვაცოდვილებენ. თითონ რომ ველარას შემოგვივიდნენ და სამართლით გამტყუნდნენ, ახლა ქართველისშვილი [v] წამოგვადავეს.

ქართველობისა წიგნი არა აქვსთ და მოწამე არა ჰყავსთ, მამუქაშვილებსა და კოკობასშვილს გვედავებიან. ამ ორს გვარს ყოილობაშობაში არა სჭერიათ, ოსმალბობაში არა სჭერიათ, მეფის თეიმურაზის დროს არა სჭერიათ და მეფის ერეკლეს დროს არა სჭერიათ. და ახლა არ ვიცი ქართველისშვილი საიდან წამომდავეს.

ჩემო კელმწიფე, თქვენ ჩვენი წიგნები კარგად მოხსენებული გაქვსთ, რამდენი მეფე[ე]ბისა და დედოფლისა და ბატონიშვილების წიგნები გვაქვს, რომ ჩვენ სამკვიდროთ გვიწერენ და გვაძლევენ.

ღმერთი შენს მეფობას განაძლიერებს, ამდენის იმათის უსამართლობისაგან დაგვიხსენით და მოგვარჩინეთ. მძლავრობის მეტი იმათ ჩვენთან საქმე არა აქვსთ რა. მაისის ა, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ნაზირო როჰიკაშვილო გლახავ! მერე ჩვენ რომ შენი წიგნები გაგვისინჯავს და გვინახავს, სამართლით სწორეთ ეს კაცები შენი ყმანი არიან. და არც ქართველისშვილსა და არცავის სხვას საქმე არვისა აქვს და ვერავეინ გამოგართმევს. მაისის ბ, ქორო-

ნიკონს უპვ. გიორგი

447. არჯა ალამ მღიპანაგაგისა უმის თაოგაჯა

ვიორგო XII-ის ოქმით

1798 წ. 28 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 23. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. იქვე, საბუთები №№ 24 და 26.

[25v] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ქირი მოსცეს ა ღ ა მ
ერასტი[ს] შვილს.

ახლა ამას მოვახსენებ ბედნიერს ხელმწიფეს. ც ა ნ კ ა შ ვ ი ლ ი
ი ო თ ა მ ჩემს ბარათში ნარგები ყმა არის. ამეყარა და ყ ა ნ დ ა უ-
რ ა ს მივიღა, დაღვა. იმისი ძმები ექვს კომლათ არიან გაყრილნი.
ხუთი იმათი ძმები იქ მისახლობენ და ის კაცი კი ამეყარა და ყანდა-
ურს მივიღა, დაღვა. თუ სიტყვა აქვს რამე, აქ არის [26] და მოგახსე-
ნოს. თუ არა ჰქონდეს სიტყვა, ერთის ოქმი[ს] და იასაულის წყალობა
მოიღვეით, რომ ჩემი კაცი აყვარო და წამოვიყვანო. მაისის კა, ქორო-
ნიკონს უპვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ეშოკალაბაშო ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე! მერე მღი-
ვანბეგს ადამას ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, ცანკაშვილი ამისი
ყმა არის, ყანდაურზედ თურმე დგას; ახლავ უნდა აუყარო და ამას
მოაბარო. იმის გაყრილნი ექვსნი ძმანი ამას თურმე უსახლობს, და
იმათი ძმა არის ის, ისიც ამას ყმობიღამ ვერ წაუა. თუ სიტყვა ჰქონ-
დეს, ჩვენ მოგვახსენოს. და თუ არადა, აჰყარე იქიღამ და საცა ამისი
ნება იყოს, ამას მოაბარე და იქ დააყენოს. მაისის კა, ქორონიკონს
უპვ.

ბატონო ძმაო სოლომონ მოურავის შვილო! ბატონმა გვიბძანა ეს
კაცი უნდა აუყარო და მღიამბეგს ადამას უნდა მოაბარო ახლავ. მაი-
სის კა, ქორონიკონს უპვ. ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე.

448. არჯა უოზია კელასრიმისა გამოსაღვის თაოგაჯა

ალექსანდრა ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 28 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8738. დედანი. ქალაღი. 22,2x15,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ძის ქირი მოსცეს კ ე ლ ა ს-
რ ი ძ ე ს შ ო შ ი ა ს ა. ამას მოგახსენებ: ერთი შვილი მყვანდა, ამის

შეტი არა გამაჩნდა რა, დამარხვას იმისგან ველოდი. ჩემი ცოდო გადიდდა და თქვენი ჭირის სანაცვლო შეიქნა. დავრჩი ერთი ბერიკაცი და ერთი ბერი მეუღლე¹ მყავს, ორნივე დაუმარხავი გავხდით.

ახლა ამას მოგახსენებ: მე ხარჯის მიცემა აღარა შემიძლიან, მაგრამ ჩემი მეზობლები მაინც ხელს არ აიღებენ და ჯაბრითა მეკიდებიან.

ღმერთი გადღეგძელებს, მოწყალება მაღირსეთ, ამათგან გაკითხვა შეღირსოს. ჩემი ბატონისაგა[ნ] შებრალება მაქვს, მაგრამ ამათგან არა შეღირსა. ამას გევედრები, რომელიც სასოფლო ხარჯი მოვიდეს, იმაშია ციხე შემიბრალონ. მე ჩემის სახლის კაცებისაგან მე[ე]ქვესედი მეტი მამული არა მ[რ]გებია და ესენი თავენტ ტოლათ მაწვინებენ ხარჯს.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, სამართალი მაღირსეთ. ერთი თქმი მეზობოს, რომა მ ა ჩ ა ბ ე ლ მ ა მ ი ლ ა ხ ვ ა [რ] ლ უ ა რ ს ა ბ მ ა თ ვ ა ლ ი დაიჭიროს და ჩემი შეძლება იმან შეიტყოს, ისე მამსახუროს. თუ არა შემეძლოს და რას შემართლებიან, ერთი ბერიკაცი გახლავარ. მ[ა]ის[ის] კდ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ე ი ლ ი ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე გ ი ბ ძ ა ნ ე ბ ა ბ ა ზ ა ძ ე ვ რ ე ვ ა ზ და მამსახლისო ღ თ ი ს ა ე ვ ა რ ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია და თავის შეუძლებლობას ჩივის და სახლის კაცებსაც უჩივის, თქვენ ამისი შეძლება და გლახაკობა შეიტყვევით და რისაც შემძლებელი იყოს, სათხოვარში ისე გარიეთ, შეძლების მიხედვით; თვალყურიც გეჭიროსთ, რომ უსამართლო არავისგან დაემართოს — ან სხვათაგან ან თავის მეზობლებისაგან და ან თავისის სახლის კაცისაგან. მაისის კქ, ქორონიკონს უპვ.

ალექს- ანდრე

449. არჯა ჯაალ დავითიშვილისა შმის თაოგაჴა

იულონ ბატონიშვილის ოჴმით

1708 წ. 2 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2245. დედანი. ქალაღი. 22×12,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ა-მეტნაკლული.

ქ. ღმერთმან მათის უგანათლებულესობის ჭირი მათს მონას დ ა ე ვ ი თ ი შ ე ი ლ ს ზ ა ა ლ ს მ ო ს ც ე ს .

¹ მეუღლეა.

ჩემო ხემწიფევე, ერისთავნი¹ რომ გაიყარნენ მანამდინ და მასუკან სულ ვჩივი მის უმაღლესობასთან — ზ ა რ დ ი ა შ ვ ი ლ ი ჩემი ყმა არის-მეთქი. ოქმები და ბძანებები მაქვს სამართლის ბოძებისა, კიდევ სხვა საბუთებიცა თქვენთვისც მამირთმევია და თქვენს ბედნიერს თვალს უნახამს და სამართლის ბძანება გიბძანებია. რამდონი ოქმი მოუტანე, ამილახვარზე, არ იქნა, ბატონთან სამართალში ვერ მამყვა.

შარშან რ ე ვ ა ზ მ ა ჩ ა ბ ე ლ ზ ე ოქმი აელო, პირობა მივეც, ბატონთან წაველ, თქვენც იქ ბძანდებოდით, არ ჩამოვიდა. ახლა მე რომ ამ საქმეში გაეგები, მამული ჩამამერთვა, მე აქ გაიხელ; იმას თქვენის მამისათვის მოუხსენებია, იასაულები ჩაუყენებია. მაჩაბელი კაცებს სადმე მიყრის.

ისიც თქვენი ყმა არის, მეცა. თუ ჭეშმარიტი სიტყვა აქვს რამე, თქვენთან მელაპარაკოს. თქვენი იასაული იყოს, ის უფრო მუნასიბი არ არის? იმისგან ოროლი მამაშვილი დახოცილნი ვართ. რა ანბები გადამხდა. კიდევ ის მიჩივის.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი უბოძეთ მაჩაბელს, ხელი აიღოს და თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. ეს ჩემი წიგნებიც გაწინჯეთ ან რა ოქმები მაქვს და ან რა საბუთები. თქვენის ბრწყინვალის შვილების სადღეგრძელოთ, იმის უფოთს დამეხსენით. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უბვ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი ი უ ლ ო ნ გიბძანებ ვინცავენ ამ ზაალ დავითის შვილის კაცებს ჰყრით! მერმე თქვენ ამაზედ ჯელი აიღევით. ამანა და ზარდიაშვილმა ჩვენს სამართალში უნდა გაიარონ. და თუ სამართლით ზარდიაშვილს დარჩება ის კაცები, მაშინ არცარა ზაალს ექნება სიტყვა და ზარდიაშვილს მიეცემა ის კაცები. მთიბათვის ზ, ქორონიკონს უბვ.

ბევედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

¹ ერისთავნი.

450. არზა ზურაბ მაღრაძის თავდახსნილობის წიგნის განახლების
თარგამზე გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 8 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 65. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[90] ღმერთმან ბედნიერის კელმ[ვ]წიფის კირი მ აღ რ ა ძ ი ს
ობლებს ზ უ რ ა ბ ა ს და იმის ძმებს მოგვეცეს.

მოწყალევე კელმწიფევე! თქვენ ღვთიურის მოწყალეებით სანა-
ტ[რ]ელს მამა თქვენს ჩვენი თავი თქვენ აცნობეთ. ქართლიდამ ქალაქს
რომ ჩამოგვიყვანეთ, თქვენს ქალს ნ ი ნ ო ს გვატანდით და მერე ხომ
აღარ ინებეთ; და ამ გზით ჩვენი ამ სოფელში ყოფნა თქვენი მოწყა-
ლება არის.

ჩვენო კელმწიფევე, პირველად რომ ჩვენ ბ ა ა დ უ რ ი ს შვი-
ლის ყმანი ვყოფილვართ, იმან ყმა და მამული გაგვიყიდა. და მერე
ჩვენც გასყიდვეა შევიტყვევით, სამართალში ველაპარაკენით, განაჩენი
მოგვეცა და ჩვენი სახსარიც სანატრელმა მამა თქვენმა უბოძა, ყმითა
და მამულით განვთავ[ი]სუფლდით, განაჩენიც დაგვიმტკიცა და თავ-
დახსნილობის წიგნიც გვიბოძა, რომ სახასოდ დავიღვევით, არას კაცს
ჩვენთან თქვენს მეტს საქმე არავისა აქვს. ა ღ ა მ ა ჰ მ ა ღ ზ ა ნ რომ
მოვიდა, მაშინ დედაც დაჰკვარგეთ და წიგნები გვექონდა და ჩვენის
ობლობით [91] თუ რამ გვებადა, ის უფრო რაღათ შეგვერჩებოდა.

მოწყალეებას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვებოძოს, ვისაც როგორის
წიგნი ახსოვდესთ, კელი მოგვიწერონ, თქვენს სიმაღლეს მოვართვათ
და თქვენც წიგნი გაგვიახლოთ, რომ თქვენს მეტს საქმე არავისა აქვს.
აპრილის კბ, ქორონიკონს უპვე.

ღმრთის წინაშე მე, ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი შ ვ ი ლ ი ბ ე უ ა ნ, ამას
ვემოწმები, რომ ეს მაღრაძეები ბატონმა დაიხსნა ყმითა და მამულით
და სახასოთ დასდვა¹ და ამასთან საქმე არავის [აქვს]. მაისის ე, ქორო-

ნიკონს უპვე.

ღმრთის წინაშე მე ე, ა ბ ე ლ მ უ შ რ ი ბ ი, ამისი მცოდნე და
დამსწრე ვარ, რომ ა ვ თ ა ნ დ ი ლ მ ა ღ რ ა ძ ე თავისის ძმებითა
და ბიძაშვილებით სანატრელმა ბატონმა დაიხსნა ყმითა და მამულით.
თავდახსნილობის წიგნიც ჰქონდათ და განაჩენიც; სახასოთ დაიდვა,

¹ დასდავ.

რომ ამათთან საბატონყმობო საქმე აღარავისა აქვს. ამათი იასაული მე
ვიყავ და ზედმიწევნით ასე ვიცი. მაისის ვ, ქორონიკონს უბვ.

როგორც ამ მუშობის აბელს მოუხსენებია, მეც [v] ასე ვიცი, რომ
ეს მალრაძე[ე]ბი სანატრელმა კელმწიფემ დაიხსნა და სახასოთ დადვა.
მე, მისის უმაღლესობის კარის ხუცესი ივანე, ვსწერ ამ მოწმობა-
ბას. ეს ჩემი ხელია.

მე, თომა მეღვინეთხუციის შვილი ამას მოვახსენებ:
როგორც ამ [მ]ოწმე[ე]ბს მოუხსენებიათ, კეშმარიტებით მეც ასე ვი-
ცი, რომ ავთანდილ მალრაძე მისმა უმაღლესობამ ჩვენმა
კელმწიფემ თავეთის ბატონისაგან თერთით დაიხსნა — ეს ავთანდილ
თავისის ბიძაშვილებით თავეთის ყმითა და მამულითა.

თავში

[89]. ჩვენი ბძანება არის! ვინც ამ მალრაძეების თავდახსნილობა
[ი]ცოდეთ, სწორეთ და კეშმარიტად უმოწმეთ ღმრთის წინაშე ამათ
თავი როგორ დაუხსნიათ და წერილით მოგვახსენეთ ამათი საქმე. აპ-
რილის კვ, ქორონიკონს უბვ.

ჩვენ, ყოვლის საქართველოს მეფემ გიორგიმ, ამათი საქ-
მე ასე რომ მოვკითხეთ და ამ მოწმე[ე]ბს ასე ფიც[ითა] და კეშმარი-
ტებით მოუწერიათ ამათი თავდახსნილობა კურთხეულის მეფის ბა-
ტონის მამის ჩვენისაგან; და თავდახსნილობის წიგნი და განაჩენი კი
აღამამადხანმა რომ ქალაქი წა[ა]ხდინა, მაშინ დაკარგვიათ;
და ამ მოწმე[ე]ბმა რადგან ასე იმოწმეს ამისი საქმე, ეს მალრაძე[ე]ბი
თავეთის ყმითა და მამულითა სახაპონი არიან და ჩვენს მეტს ამათთან
საბატონყმობო საქმე არავის აქვს და სახასოთაც დაგვიდგია ესენი. ივ-
ნისის ვ, ქორონიკონს უბვ.

ჩვენ, სრულიად საქართველოს მემკვიდრე-მმართვებე-
ლი, რუსეთის ღენარალ-ლეიტენანტი და კავალერი დავით, ვამტკი-
ვებთ. მაისის მ, ქორონიკონს უბთ!

¹ + კბ, ქკს უბვ.

451. არჯ მარილელთა მამულის თაობაზე

პირობი XII-ის ოქმით

1708 წ. 8 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3280. დედანი. ქალაღი. 17,2×12,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოსცესთ ერთობლივ მა-
რილელთ. შარშან დაგვიხნა საღთხუცესმა ნაფეტურები და წელს კი-
დევ თქვენთვის რომ დაგხანით, შვიღის ღღისა დაყუა იმას ალაგი და
იმის მაგიარათ ორმოცი ღღის მიწა დაგვისარყუა და შიგ აღარ გვიშვებს.

გვედრებით იმის შვიღის ღღის მიწის ბაღალი მიგვაცემინოთ და
ჩვენი ალაგი დაძნებღეს. ივნისის ვ, ქორონიკიანს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ჩვენს სიძეს საღთხუცეს გ ი ო რ გ ი ს ასე
ეუწყოს! მერე ესენი რომ ასე ჩივიან, რასაკურვეღია, ჩვენ შენ მა-
მულს არ შემოგეციღებით. და შენც ასე უნდა ქნა და ამათთან რიგიან
მორიგღეთ, რომ ჩვენთან აღარ აჩიღლოთ. ივნისის ვ, ქორონიკიანს უპვ.

გორგი

452. არჯ სავანელეღისა შვის თაობაზე

პირობი XII-ის ოქმით

1708 წ. 18 ივნისი

ცსსა. ფონღი 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 267. პირი ქალაღი. მხედ-
რული.

[120v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჰირი მოგვეცეს ს ა ვ ა -
ნ ე ლ ს, გ ო გ ი ა ს და რ ა მ ა ზ ს.

ჩვენო კელმწიფევ ერთი ჩვენი მეძვიღრე კაცი გამოგვექცა და
აქ კახეთში ვ ე ლ ი ს ც ი ხ ე ს მივიღა. დედოფალს არზით მოვახსენ-
ნე და ოქმი მიბოღა ველისციხის მოურავზეღ. მივეღით მოურავთანა,
ამიყარა და მომცა. ის ჩემი კაცი შემომეხვეწა: მოს[ა]ვღამღინ დამაცა-
ღ[ე]ო, და აღარ აყყარე; დ[ა] ერთი თავის შვიღი შინყმათ მომცა. მეო-
რეთ გიახელ, ახღა კიღევ დედოფლისგან ოქმი ავიღე ს ვ ი მ ო ნ მღი-
ვანზეღ და ის კაცი აიყარა და კ უ ჰ ა ტ ა ნ შ ი გასუღიყო; მივეღი
კ უ ჰ ა ტ ა ნ შ ი, მეც კიღევღან მომკლეს და არც¹ ის კაცი დამანებეს იმის
მოყერებღმა. ახღა ის ჩემი კაცი მ უ კ უ ზ ა ნ შ ი გახღავთ.

¹ არც]რაც.

ამას გევედრები, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ ამიყარონ და მომცენ, ღმერთი გაგიმარჯვებთ. თიბათვის ივ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

[ჩვენი] ბძანება [არის] გონიაშვილო დ[იმიტრი]! მერე სავანელს ამ არზით¹ ესე რომ მოუხსენებია, შენ [უ]ნდ[ა] წახვიდე და ის კაცი ახლ[ავ] უნდა აყარო და მოაბარო, ბეჯითათ მოიქეც. და თუ ერთი რამ საბუთი და [ან] ჭეშმარიტი სიტყვა ქონდეს, სამართალში ალაპარაკე. თუ საბუთი არა აქვს რა, თავისი კაცი ახლავ მოაბარე. იენისის იმ, ქორონიკონს უ[პვ].

მეფე
გიორგი

453. . არზა ჩიკოტიანისა შვის თაოგაჲა
გიორგი XI-ის ოქმით

1708 წ. 22 იანისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 225. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[175v] ღმერთმან ბედნიერის ჯელმწიფის ჭირი მოსცეს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ჩ ი კ ო ი ძ ე ს და ზ ა ა ლ ს.

ჩემო ჯელმწიფეჲ, ორი კო[176]მლი კაცი ჩვენი ყმანი არ გახლავან. ერთი ჩვენგან მიბარებულა ბარამ რუსიშვილსა და იქაურს ნაცვალსა; ერთი მღუღელი კიდევ თითონ არის წამოსული, უწინ ალავერდს გახლდათ და ახლა ფშაველში გახლავსთ; მკვიდრი ჩვენი ყმანი გახლავან.

ამ მოწყალებას ვითხოვთ, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, თუნდა თითონ დაიხსნან თავი, თუნდა რომელთასაც თავადისშვილის თავი უნდოდეს, იმას და[ა]ხსნეინონ, გენებებათ თქვენ დაიხსენით. აყრა უფრო გაუჭირდებათ, თორემ თუ აიყრებიან, ჩვენ ის გვირჩევენ[ია]. რომელიც თქვენი ნება იყოს, ის მოწყალეა მოიღვეით; ნამსახურნი კაცნი გახლავართ და ერთგულნი, ღმერთი გაგიმარჯვებს, მთიბათვის კა, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშ[ი]კალასო ი ო ს ე ბ! მერე ამ

¹ ამ არზით]გორი არაზ.

არზით ჩიკოტიძეებს¹ რომ ასე მოუხსენებიათ, თუ სიტყვა არა ქონდესთ
რა, ან აპყარე და თავის კაცნი მიაბარე და ან თავი დაიხსნან; ამათი ნე-
ბაც ასე არის. და თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ. ივ-
ნისის კბ, ქორონიკონს უპვ.

მეფე
გიორგი

454. არჯა ნიკოლოზ მღვდლისა გამოსაღვანის თაოგაჲი
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 1 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5256. დედანი. ქალაღი. 20,7×14,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მოწყალე კელმწიფის ჭირი იმერელს კ ა ლ ა უ რ შ ი
მოსახლე ნ ი კ ო ლ ა ო ზ მღუდელს მოსცეს.

ნეტარქსენებულმა მამათქვენმა ერთი სასახლის ადგილი მიბოძა.
არცა აქვს სასახლევი, არც სახნავი, არც ახო და არც სასაფლაო; ლაშ-
ქარს წავლენ თუ ბეგარზე, მეჯანღებთან, დაგარბევთო. გ ა ნ ჯ ა ს რომ
ბრძანდებოდით, არ შემეძლო წასვლა. ერთი ძროხა დამიკლა სოფელ-
მა. ძმა არა მყავს და სახლისკაცი. ხელმართო მღუდელი ვახლივარ,
უმამულო, თქვენი მლოცველი და სოფლისა.

ამდენი თქვენი წყალობა იყოს, ან გამეზღებოდეს რამე და ან მა-
მულს მიბოძებდეთ, რომ სული მოვიდგა მეცა, რა სიტყვა მექნება; თუ
არა ხიზანივით ვახლივარ შეუძლებელი და შაღავათი დამემართოს ამ
მოხსენებისა. ივნისის ლ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის კალაურის მოურაო ო მ ა ნ! მერე რადგან
ამ არზის პატრონი უმამულო და მარტოკელი კაცი არის, ამას სანამ
ან შვილი გაეზღებოდეს და ან მამულს მივსცემდეთ, ამას ხარჯსა, გა-
მოსაღებსა და ბეგარაში ნურაში გარეე და ნურც არაზედ შეაწუხებ.

ივლისის ა, ქორონიკონს უპვ.

გიორგი

¹ ჩიკოტიძეებს.

455. არჯა კალაბოზიზვილიანისა ღალის თარგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. 12 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 2. საბუთი № 130. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[127] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჭირი მოსცეს კალა-
ბოზიენთ იოანე მღვდელსა, აბელ მუშრიბსა და იოსებს.

ჩვენი მოწყალეე, ნასოფლარში ჩვენს მინდრის მიწებს გვედავე-
ბიან ჩვენი მეზობლები. ღღეს აქამღი არცავინა გვედავებია და არც არა-
ვის ხმა ამოულია. ჩვენი სამკვიდრო მამული არის.

გვედრებით, ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი გვებოძოს ან-
ტონი ავალიშვილზე და და ავალიშვილს ავალზე-
და, რომ იმ ჩვენის მამულის ღალა სრულად აიღონ, ერთს ალაგს
ჩაჰყარონ.

მასუკან თუ ვისმე წერილი და საბუთი ჰქონდესთ, თქვენს სამარ-
თალში გველაპარაკონ. და თუ სიტყვა და საბუთი არა აქვსთ რა, [V]
იასაულებმა ნახევარი იოანე მღვდელს მისცეს და ნახევარი აბელ
მუშრიბსა და იოსებსა. ივლისის 8, ქორონიკონს უპე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ავალიშვილო ანტონი და ავა-
ლიშვილო ავალ! მერმე ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, ამა-
თი მამულის ღალა უნდა სამართლიანის გზით აიღოთ და რაც ღალა
გამოართოთ, ნახევარი ივანე მღვდელს მოეციოთ და ნახევარ აბელ
მუშრიბს და იოსებს უნდა მოსცეთ.

და თუ ამ მამულში საღაო და საბუთი ქონდესთ ვისმე, სამარ-
თალში უნდა ალაპარაკოთ. ეს ასე უნდა აღასრულოთ. ივლისის 8,
ქორონიკონს უპე.

თუ ჭეშმარიტი სიტყვა აქვს ვისმე, ჯერ ღალა უნდა აიღოთ და
ერთს ალაგს უნდა ჩაყაროთ; თუ საბუთი აქვს ვისმე სამართალში უნდა
ილაპარაკონ და რომელსაც¹ სამართლით დარჩება, იმას მიეცება.

¹ რომელიც.

456. არზა ჯვარისმამის ათანასისა მამულის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 12 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 214. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[189v] ღმერთმან უმაღლესის მეფის ჭირი მოსცეს მათს მარადის
მლოცველს იერუსალემელს ექსარხოს არხიმანდრიტს ჯვარის-
მამას ათანასისს.

მერე ამას მოვახსენებთ, ფავლენიშვილი რომ ქრისტეს
საფლავს მამულს ართმევს და ედევება, ჩვენ იმ საქმეზე სამართალში
გავლი[ლი] ვართ, განაჩენი გვაქვს და სანატრელის ბატონისაგანაც და-
მტკიცებული არის და თქვენგანაცა ოქმიცა მქონდა, რომ იმ მამულე-
ბის ბარა ჩვენ უნდა აგველო, მაგრამ ფალვენიშვილმა არ დაგვანება.

ამდენი თქვენი წყალობა იყოს, რომ ერთი ოქმი გვიბოძოთ, სა-
ნამ თქვენ მობძანდებოდეთ, იმ მამულების ბარა ჩვენ ვილოთ და [190]
შევიწახოთ. და როდესაც თქვენ მობძანდებით, მაშინ თქვენს სამარ-
თალში გველაპარაკოს. და მანამ კი ერთს თავადისშვილს ებძანოს
თქვენგან ან მორდალს და ან სხვას ვისმე, იმ მამულების ბარა აიღოს
და ჩვენ მოგ[ვ]ებაროს, როგორათააც ჩვენ[ი] განაჩენი აცხადებს.

წყალობას ვითხოვთ, რომ ამის ოქმი გვებოძოს. იენისის კღ, ქო-
რონიკონს უპვ.

ექსარხოს არხიმანდრიტი ათანასიოს.

თავში

ჩვენს მაგიერად მორდალს დიასამიძეს იასეს ასე [ე]უ-
წყოს. მერე ამ არზით ჯვარის მამას ათანასეს ასე რომ მოუხსენებია,
როგორც განაჩენი უცხადებდეს, ისე იმ მამულების ბარა აიღევით და
ჯვარის მამას მიაბარე. და ფალვენიშვილს თუ რამ სიტყვა აქვს, ჩვენ
რომ ქართლში მოვალთ, მაშინ მოგვახსენოს და სამართალს მივეცემთ.

ივლისის იბ, ქორონიკონს უპვ.

გიორგი

457. არჯა ზამთაბაგიოვილიანისა ღალის თარგაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 14 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 74. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

[59] ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის [v] ჭირი ერთობით ბე-
თაბეგიოვილებს მოგვეცეს.

ჩვენო ხელმწიფევე, სამი-ოთხი წელიწადი არის, რომ აღს ჩვენს
მამულში ხენა და თესვა არის. აქამდინ ღალა არ გეითხოვნია. და ახლა
ამ მოწყალეებას ვითხოვთ, რომ სამართლიანის ოქმით აღიღამაც და ან
სხვაგან, სადაც ჩვენი მამულები იყოს, სამართლიანი ღალა მოგვეცეს.
ეს ერთის ბეჭითის ოქმისა და იასაულის წყალობა მოიღვეით. იენისის
იჲ, ჭორონიკონს უბე.

თავში

ჩვენი ბძანება არის აბაშიძე აღის მოურავო დავით! მერე
ამ არზით ბეგთაბეგისშვილებს რომ ასე მოუხსენებიათ, აღსა და ან
სხვაგან, საცა ამათი მამულია, ვისაც მოსავალი ედგას, ყველას სამარ-
თლიანი ღალა გამოართვი და მოეცი. ივლისის იღ, ჭორონიკონს უბე.

458. არჯა იმერელ მახარაბლისა ზათარხნევის თარგაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 21 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 579. დედანი. ქალაღი. 21,3×12,8 სმ. მხედ-
რული. ზანკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართუელოს კელმწიფის ჭირი მომცეს ვანთას
მყოფს მახარებელს.

ჩემო კელმწიფევე, იმერეთიღამ გაღმოვარდი, შვიდი წელიწადი
ფხოველში გახლდი და შვიდი წელიწადია რომ აქ ვანთას გახ-
ლავარ.

იმერეთიღამ ჩემი ნაბატონევი გარღმოვიდა, ჭრთამი ღახარჯა და
ორი ვაჟი და ერთი ქალი ჩემი შვილები ღამტაცეს იასაულებმა და
მიმიცეს; იმ ჩემმა ნაბატონევემა იმერეთს გარღასხა. ჩემი მეუღლე
იმაზეღ ავათ გახდა, ასე მითხრა: თუ შვილებს არა ვნახავ, მოგვეღე-

ბიო. წაველ იმერეთს, იმათი მოპარვა დაეპირე, შემიტყეს და მეც დამიპირეს, გაყიდვას მიპირებდენ, გამოვეპარე.

აქ რომ ვიახელ, შვილების ჭავრით ცოლიც მომიკვდა, ერთი ქალი-ლა დამრჩა, ვართ ორნი სულნი. ჩვენი სარჩო და ქონება, შენს მზეს ვიფიცავთ, ერთი დღის ყანა არის, ისიც ტყისა, რომ ნახევარ დღისა ძლივ არის. ის ჩემი ქალიც ექვსის წლისა არის, მეც სხვა რიგათ სნეული გახლავარ.

გევედრები თქვენად ასამაღლებლად, რომ ბეგარიდამ, ხარჯიდამ და ჭარიდამ გამათარხნოთ და გამანთავისუფლოთ. ივლისის კა, ქორონიკოს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად მოურავს ფ რ ი დ ო ნ ჯ ა ნ დ ი ე რ ი შ ვ ი ლ ს ასე ეუწყოს. მერე ამ არზის პატრონი რადგან ამისთანა ღარიბი და შეუძლებელი ხიზანი კაცი არის, ამას ხარჯსა, გამოსაღებსა, ბეგარას და ჯარში ნუ გარევ, რადგან სნეული არს; და ნურას სთხოვ და ნურცა რას გამოართმევ. ივლისის კა, ქორონიკონს უპვ.

გიორგი

459. არზა იოანე მუხრანაბაქონისა შვის თაოზაჯა

ვიორგი XII-ის ოპმით

1708 წ. 21 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 68. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[54v] ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი მომცეს მუხრანის ბატონს იოანეს.

მერე პეტრე მღვდელს არზი მოურთმევია. ჩემო კელმწიფევ, იქნება მოხსენებული არა გქონდესთ, რომ ეკლესიის ყმობის გარდა პეტრე მღვდელს რამდენი ჭაფი. უჩვენებია ჩემთვის. ჭერ თავისის სიტყვით და მონდომებით სანატრელს ბატონთან დამაჩოქა და სამი თვე საჩივარი გვქონდა. რას ყოფით და სამართლით მაყაანთაგან გამოვიტანე, რამდენი ბატონის ოქმები მაქვს ან მაგ მღვდლისაგან მოცემული ფიცისა და პირობის წიგნები; თუ ინებებთ, ყველა მიირთვიოთ და გასინჯეთ.

მეორე ეს, ჩემო ხელმწიფევ, მგონია ეპისკოპოსთაგანაც თქვენ უკეთ იცოდეთ სჯლისკანონი და უფრო მტკიცეთაც გეპყრასთ, რომ ერთის ეკლესიის ყმა რომ მეორეს ეკლესიას შესწიროს, როგორ და-

ყენებულა. და თუ ეკლესიის ყმა არ იყოს, თქვენის თავის მზემ თავს არ გაწყენდით. ჩემი ვედრება ეს არის და ნება თქვენია. ივლისის იწ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენ მაგიერად სარდალ-სალთხუცეს[ს] მუხრანის ბატონს იოანეს ასე უანბეთ. მერე ეს პეტრე მღვდელი შენი ყმა არის. ჩვენ ამ მღვდელს არ გამოგართმევთ და კიდევ გვიბოძებია. რადგანც წილკნის ეკლესიის ყმა არის, ამას ვერავინ ვერ გამოგართმევს ვერც თქვენა და ვერც ეკლესიასა. როდესაც გინდოდეს, აპყარე და წაიყვანე. ივლისის კა, ქორონიკონს უპვ.

460. არზა ზაალ ღავითიუვილისა მამულის თაოზაჲე
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 22 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 578. დედანი. ქალაღი. 20,8×15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჰირი მათს მონას და ვით იშვილს ზაალს მოსცეს.

ჩემო ხემწიფევე, სატრევე ჩემი სამკვიდრო მამული არის, ქალანთარმა მძლავრობით წავგართვა. სანატრელს ბატონთან ვიჩივლეთ. შეიტყო ბატონმა რომ უსამართლოთ გვექონდა წართმეული, კიდევ გვიბოძა, მუხლსაც მაკოცინა, მაგრამ ანახანუმ დედოფალს შემოეთვალა: სიგელი უჭირამს, მოკითხული ბძანეთო და ისე უბოძეთო.

ბატონმა ამილახვარს იესეს ოქმით უბძანა, ქართველთ კითხეო ამისი ანბავი როგორ ყოფილაო. მოკითხა, თითონც როგორც იცოდა და სულ ქართველთ მომიწერეს, მუჯალმა მოვართვი ბატონს. სამართალში მოუწოდა, ბატონმა ველარ მოიცალა, იმგვარი უამები მოადგა. ეს წერილებიც მაქვს, ბატონის ბძანებაცა. ახლა ედიას შვილი ტეტია ყიდის საღმე.

მოწყალეობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მებოძოს, თქვენს სამართალმდინ ნურც გაყიდის, ნურც და[ა]გირავებს. თქვენ წინ სამართალში გავიაროთ, ჩემი საჩივარიც მოიხსენეთ, სანატრელის ბატონის მამის თქვენისაგან მოკითხული მუჯალმაც გაშინჯეთ. და თუ სამართალმა და[ა]ნარჩუნოს, რაც უნდა უყოს. ღმერთი გავიმარჯვებს, ამისი ოქმი მიბოძეთ. [მ]კათათვის კბ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ციციშვილო დიმიტრი! მერე დავითიშვილი ზაალ ამ არზით ასე რომ ჩივის, მაგ სატივის გასყიდვა ჭერხანად არ იქნება და ვერცრა ვინ იყიდის, მანამ ჩვენს სამართალში არ ილაპარაკებთ და არ გარდასწყდება თქვენი დავა. ივლისის კბ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

461. არზა ეგნატე თუშანიშვილისა საოჯახო წიგნების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 1 აგვისტო

ბელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2223. დედანი. ქალაღი. 28,7×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის კირი თუმანისშვილს ეგნატის მომცეს.

მერე რაც საოჯახო წიგნები გეჭონდა ყმისა და მამულისა ნასყიდობა თუ მეფეთაგან წყალობა, სულ ბიძაჩემსა ჰქონდა და ახლაც ჩემს ბიძაშვილსა აქვს, რომ ერთი წიგნი ჩემთვის არ მოუცია. ერთი რუსული მკრგვალი რკინით გადაჭედილი ზანდუკი სავე წიგნებით იყო. რომ ჩვენი სახლისკაცი ფარსიაშვილი გიორგი ბიძის ჩემისას შევიყვანე და მოწმათ დავისწარ. ის ზანდუკი განვასხნევიწე; ნახერათ ძლივ იყო და თერთმეტი წიგნების პარკები დაეცალა და წიგნები დაემალა. პარკების წიგნებს გარდა წიგნები დავთვალე, ორასოთხმოცი წიგნი იყო, ისევ ზანდუკშივე ჩავაწყევით და ის პარკებიც შიგავ ჩავყარეთ და დავკეტეთ და ჩემის ბეჭდით და ლაქით დავბეჭდე და ისე მოვბარე, რომ ჩვენმა სახლისკაცმა ფარსიაშვილმა გიორგიმ კარგად იცის.

ამ წყალობას ვითხოვ, თქვენს შვილს იოანეზედ ოქმი მიბოძოთ ჩემის წილის წიგნების პასუხი მოაცემინოს, გამოძირთვას და მიბოძოს, როგორც ჩვენს განაჩენში სწერია. აგვისტოს ა, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იოანე! მერე მღივანი ეგნატი ამ არზით ასე რომ უჩივის თავის ბიძაშვილს თავისის წილის წიგნების პასუხი სამართლიანის საქმით მოაცემინე. აგვისტოს ა,

ქორონიკონს უპვ.

გიორგი

1798 წ. 10 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 5742. დედანი. ქალაღი. 21,5×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის ბედნიერის საქართველოს კელმწიფის ქირი მოსცეს დავით ღიაკონსა.

ჩემო კელმწიფევე! ერთი საწყალი, უმამულო და უბინაო კაცი გაზღავარ, თქვენს საფარველში დაბერებული. თქვენს მეტი მოწყალე ვინღა არის ჩემთვისა და ან ვისღა მივატანო. ნეტარხსენებულის ბატონის ოქმები აქვს მოკვლე[ე]ბზედ ულუფისა. წელს კოდის ჰურზედ მქონდა ბარათი, ეპატივა და აღარა მომეცა რა. თქვენი ორგული დარჩეს, მე გლაზა შევიქენ. კარისკარ დავალ და ისე ვთხოულობ და ისე ვიზრდები საცოდაობითა.

ღმერთი თქვენს კელმწიფობას ასი ათასად აღამაღლეზს. ჩემი შებრალეზა და ყურის მოგდება ქრისტეს ავასხეთ, ულუფის წყალობას ღირს მყავით, სიბერის უამს უწყალოდ ნუ დამაგდებთ. ამთენი ხანი არის თქვენ გაზღავარ, ისევე თქვენ ინებებთ, თუ თქვენს შვილებთანა განმაწესებთ, თქვენს სამსახურში აღვასრულო ჩემი ცხოვრება. აგვისტოს თ, ქორონიკონს უბვ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ბატონს საღთხუცეს და საგარეჯოს მოურავს გიორგის და მღივანს დავითს ასე ეწყოს! მერე ამ არზით დავით ღიაკვანს ასე რომ მოუხსენებია, რაც ამას კურთხეულის მეფის ბატონის მამის ჩვენისგან ან ულუფა ქონია განწესებული და ან საკლავი, ახლაც ისე უნდა მისცემღეთ ზოღმე. აგვისტოს თ, ქორონიკონს

უბვ. გიორგი

verso

ქ. ქრისტესია ამბარღანო, დავით ღიაკონს თავისი განწესებული ულუფა ოცღახუთი კოღი ჰური და ქერი უნდა მისცე. მარია-მობის თ, ქორონიკონს უბვ.

1788 წ. 18 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 717. დედანი. ქალღღი. 24×14 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ქირი მოსცეს დავით ნაზირის ყმას სამნაშვილს დავითას.

ჩემო კელმწიფე! ერთი და მყვანდა და შარშან გავათხოვე, მარტყოფელს კაცს მივეც. მერმე გიორგიწმიდულმა ჯამალაშვილმა დაღვა დამიწყო, რომ შენი და სხვას რათ მიეც და მე არ მომეცო.

ნინოწმიდელთან ვიჩივლეთ; და ჩემს დას მოძღვარი გაუგზავნეს, ჰკითხეს, ეგების ქალის ნება ეს იყოს და ეს უნდოდესო. ჩემ[მა] დამაც დიდი ვარი თქვა, რომ თავს მოვიკლავ, თუ მაგას მიმეცითო; და გაამტყუნეს ის კაცი.

და არც ნიშანი მქონია იმისი და არც შუამავლობით ლაპარაკი გქონია რამე იმ კაცთანა. ამ მიზეზით გადამეკიდა ის კაცი, რატომ შენი და მე არ მომეცო. ერთხელ კინადამ შეილი მომიკლა, რომ სხვათ კელიდამ გაეგდებინებინათ. მერე კიდეე ჩვენც გვემუქრებოდა.

ახლა ერთს ღამეს მოგვეპარა და ფიჭვის ხით ნაშენი საბძელი გქონდა ბზით სავსე. შეიდი ურემიც თივა გვერთ ედგა და ყოველიფერი კალოს იარადი — ორთითი, ფიწალი და ნიჩაბი — ყველა შიგ იყო. მისცა ცეცხლი და სულ ერთიანად დამიწვა უბრალოთ მტერობითა.

და ამის სამართალს გვედრებით, ღმერთი გაგიმარჯვებსო.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ყოვლად სამღვდელო ნინოწმინდელს მიხაილს კელს-მთხვევანა ეუწყოს. მერმე ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, დავით-გარეჯის მონასტრის არხიმანდრიტი თეოდოსი, ქურხული იოსებ მღვდელი და სხვა სამღვდელონი და საგარეჯოს ნაცვალი და ნაცვლიშვილი დავით[ი]ც თქვენთან დაისწარით; და ამაზედ ჯაბადარი ნიანი გამოგვიგზავნია, და ამ არზის პატრონი და ამისი მოდავე თქვენთან ალაპარაკეთ და ჰეშმარიტი სამართალი მიეცით და გარდაუწყვიტე.

და ჯაბადარო ნიანიავ! რაც ამათ სამართალი მისცენ, ისე უნდა გა[ა]რიგო ამათი საქმე. აგვისტოს იმ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

1798 წ. 10 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 2086. დედანი. ქალაღი. 22×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერი კელმწიფის ქირი მარად ჟამს მათ მლოცველს, ახპატის წმინდის მონასტრის კრებული პეტროზ ვართაპეტს მოსცეს.

ჩვენო მოწყალევე, აქ ახპატს ორი ვართაპეტები გახლავართ, სამი ღიაკვანი, ორი მიღლისა, კიდევე მეძროხენი და წამსველელ-მამსველენი. ჩვენის ცოდვით ქვეყანა შეწუხდა, ქალაქი გაიფანტა, არსაით მოწყალე არაფინა გვეყავს, საყდარი უსანთლო გვაქვსთ და ჩვენ მშვიარ-მწყურვალენი ვყრივართ. მაინც ვერ მოვსულვართ და აქეთ ყაზახის სომხები არას გვეპუვებიან და ჩვენს განწესებას არას გვაძლევენ.

მოგეხსენებათ, თქვენის მეტი მოწყალე არცა გვეოლია და არც არა გვეყავს. გევედრებით თქვენად საღვებრძელოდ ერთი მაგარი ოქმი გვიბოძეთ ყაზახის სამღვდელთზე და მამასახლისებზე, რომ ჩვენი ეკლესიის განწესება მოგვეცენ. და რომელიც წინ აღუღდეს თქვენ ბრძანებას, თქვენად შემცოდებლად მოეკითხოსთ. ასეთი შიში მიეცით, რომ ჩვენი რიგი მოქვეცენ, რომ ჩვენც თქვენის წყალობით ამ წმინდა მონასტრის სანთელი ავანთოთ და ჩვენი ღლიური საზრდოც მივიღოთ და მარად ჟამს თქვენი ხემწიფობის განძლიერებისათვის ვილოცვიდეთ, ღმერთი გაღვებრძელებსთ წყალობა გვაღირსეთ. აგვისტოს... ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყაზახის სომხების მელიქებო, ქვეხებო და სამღვდელთონო და საერთონო¹. მერე ამ არზით წმინდის ახპატის მონასტრის პეტროზ ვართაპეტს ასე რომ მოუხსენებია, რაც თქვენ ახპატის მონასტრის განწესება და სამსახური გაძევსთ, რომ ყოველს წელიწადს უნდა მისცეთ იმ განწესებისამებრ, ახლაც მისცემდეთ ზოლმე. და თუ არ მისცემთ, მერმე ჩვენი იასაული ჩამოგვივით და ისე ვამოგერთმევათ. აგვისტოს ით, ქორონიკონს უპვ.

გოორგი

¹ საერენო.

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4582. დედანი. ქალაღი. 20,3X15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის. დაზიანებული.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ჳირი მოსცეს ამიღღაბარ ციციშვილს.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემო ხელმწიფევე, გიორგი ციციშვილისათუ [სხვისი] ვალი ყოველივე ჩემს ძმას ნიკოლოზს აუღია. გიორგი ციციშვილმა ერთი კომლი კაცი გამომართვეს¹ იმ ვალის გულისათვის და ჩემს ძმას ნიკოლოზს მისცეს, რომ რაც ვალები გაყრაზე აუღია, იმან უნდა გადაწყვიტოს, ამის მიზეზით გამომართვეს.

ახლა თქვენი ბძანებით გიორგი ციციშვილმა ერთს კომლს კაცზე ხელი ამიშართა უსამართლოთ, რომ განაჩენშიაც ასე გვიცხადებს, რადგან ის ერთი კომლი კაცი იმას მისცეს, იმან უნდა გადაწყვიტოს ვალი.

ღმერთი გაგიმარჯვებს ერთის ოქმის მოწყალება მოიღვეით ჩვენი კაცი მოგვეცეს და ვალი ნიკოლოზმა მისცეს. თუ არა ჩემო ხელმწიფევე, რომელიც კაცი ვალის გულისათვის [ნიკოლო]ზს მისცეს, მე მომცეს და ყველას ვალს მე მივცემ. [ავგისტო]ს კა, ქორონიკონს უბჱ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად მინბაშს ციციშვილს გოგიას ასე ეუწყოს! მერე ამიღღაბარის განაჩენი ჩვენ გავშინჯეთ, რომ რაც ვალი [ქქონიათ. სრულად ნიკოლოზს დაზღებია და ნიკოლოზმა უნდა გადაწყვიტოს ის ვალები. ამიღღაბარს საქმე არა აქვს რა. და ამიღღაბარის კაცზედ რომ ხელს იმართავს, ეგ კაცი ისევე ამიღღაბარს მოეც და ბიძაშენს გიორგის ნიკოლოზმა უნდა გასცეს პასუხი. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უბჱ.

გიორგი

¹ გამომართვეს.

466. არზა ბაზაზი პაპასი ვალის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 29 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 424. დედანი. ქალაღი. 16,5X11 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის, ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ნებელი მათის მონის, თელაველის ბ ა ზ ა ზ ი პ ა პ ა ს ი.

კ ო ნ დ ო ლ ს ცამეტი კოდი პური თავის საცალოებით ა ლ ა დ ა -
შ ვ ი ლ ი ს სახლში მქონდა. იმ პურის გვერდითაც იმის პურები ეწყო.
იმისი ისევ არის და ჩემი კი დაიკარგა. აქეთაც მეკომური კაცი იღვა
დ იქითაც და შუაში ჩემი პური იკარგება.

ამის სამართალს ვითხოვ. ამის გარდა, თითო-ორილი შაური ვი-
საც მართებს¹ და ნებით არ იძლევებიან, ამისთვისაც ოქმი და იასაული
უნდა მიბოძოთ, რომ გამამირთოს ჩემი ჰახი და მამცეს. აგვისტოს კ ზ,
ქორონიკონს უბე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო ი ო ს ე ბ და გ უ რ ა მ: მერე ამ
არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, შენ უნდა დაადგე და ვისაც
ამის პური თუ თეთრი ემართოს, უნდა სამართლიანის საქმით გამო-
ურთო და ამას მოსცე. თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამე, სამართალში მო-
იყვანე და ალაპარაკე. აგვისტოს კ თ, ქორონიკონს უბე. გიორგი

467. არზა იოსება ღაქანოვიშვილისა ყმის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 11 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4293. დედანი. ქალაღი. 21,8X18,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აბზაცის ბოლოს ნახმარია წერტილი.

მათის უმაღლესობის, ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი, მათის მარად მლოცუელის, უღირსის მღუდლის დ ე კ ა ნ ო -
ზ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ი ო ს ე ბ ი ს მიერ.

ჩემო კელმწიფევე, გვედრებით რომ ჩემი ვედრება მოიხსენოთ.
პაპაჩემი ა ბ რ ა მ დეკანოზი ყმაწვილათ გხლებიათ, რომ იმასთან ერ-
თი კაცი ჯავახეთიღამ გხლებიათ და იმასთან ყოფილა. პაპაჩემს შეუ-

¹ მიმართებს.

ნახამს თავისის ხარკით რამთვენიმე წელიწადი და მერე კორხელს მამულზედ დაუყენებია, დამდგარა მამულზედ ოც წლამდინ.

პაპაჩემი რომ თქვენის ჭირის სანაცულო შექმნილა, ჩვენს მტრებს მოუხსენებიათ ზენონ ალავერდლისათვის, რომ ნასომხარს რომ აშენებას უპირებთ, ჯავახი გახლავსთ, ეკლესიის ხიზანი არისო და ისიც იქ დააყენეთო. აუყრიათ და ნასომხარში დაუსახლებიათ.

იმ უამებზედ ნეტარად ხსენებული მის[ი] უმაღლესობა მეფე მობძანებულა და იმათთან უჩივლიათ ბიძაჩემსა და მამაჩემს, რომ ამთვენის ხნის კაცი გახლდათ ჩვენთან ერთი ჯავახი და ახლა ალავერდელმა აგვიყარაო. მაშინვე ოქმი და იასაული ებოძებინათ და ის კაცი ისევ ბიძის ჩემისათვის ებოძებინა. მას აქეთ ის კაცი ჩვენს მამულზედ გახლავსთ და საქვეყნოს ხარჯში.

ღმერთმან თქვენი რისხვა მომცეს ჩემო ხელმწიფევე, თუ, როდესაც ჯავახეთიღამ წამოსულა ის კაცი, ან ქართლსა და ან კახეთში ან თავადისშვილთან და ან აზნაურშვილთან ჩვენს გარდა ან ყოფილიყოს ვისთანმე და ან პური ექამოს ვისიმე. ოთხმოცი წელიწადია რა ის კაცი ჩვენს მამულზედ გახლავსთ და არცავის უდავნია. ნურც თქვენ ინებებთ იმის წართმევას. ღმერთი გაგიმარჯუებს. სეკდენბრის ი, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელიც ამისი მოასილი ხარ! მერე ეს კაცი ამდენი ხანი ამისი ყმა ყოფილა ჯავახეთიღამ მოსულა და კურთხეულის მეფის ბატონის მამის ჩვენის ოქმებიცა აქვს და ამისი ყმა არის. ამასთან საქმე ნურა გაქვსთ რა, ველი აიღევით. სეკდემბრის ია, ქორონიკონს უპვ.

ბეჰელი: მეფე სრულიად ქართლისა კახეთისა და სხვათა გიორგიო.

468. არზა ზურაბ ღონანაშვილისა ვალის თაობაზე

ბიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 14 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 820. დედანი. 23X16,4 სმ. ქალღლი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორ-ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი მოსცეს ღონანაშვილს ზურაბს.

მერმე მათ უმაღლესობას ამას მოვახსენებ: გ რ ი გ ო ლ ქ ა ვ ქ ა -
ვ ა ძ ი ს ყ მისაგან მამულს ვყიდულობდი; ჰავჰავაძე გრიგოლმა ორი
თუმანი გამამართვა, კაის წიგნს დაგიწერ და მოგცემო; მამულზედაც
ვერ გავრიგდით და ორ თუმანს ჩემს ეგ გრიგოლი ჰავჰავაძე ჰამს,
ვთხოვ და აღარ მაძლევეს.

ღმერთი გაგიმარჯვებთ, სამ[ა]რთალი წყალობა მაღირსეთ. სეკ-
დენბერს ი, ქორონიკონს უჰვ.

თავში.

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჰავჰავაძე გრიგოლ! მერე ამ არზის პატ-
რონისათვის ორი თუმანი მამულის წიგნის სნბეჰდავი რომ გამოგირთ-
მევია, იმ მამულზე ხომ ვერ მორიგებულან და არც უყიდნია. და ახლა
რასაც დროს ეს ჩვენი ოქმი მოგივიდეს, ეგ თავის ორი თუმანი ისევე
უნდა მოსცე, ნუღარ ალაპარაკებ. და თუ სხვა სიტყვა გაქვს რამე, სა-
მართალში ელაპარაკე. სეკდემბერს იღ, ქორონიკონს უჰვ.

ბეჰელი: მეფე სრულიად ქართლისა და სხვათა გ ი ო რ გ ი.

469. არზა იესა მუჩხანოვილისა შიის თაოაზა შარანავაზ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 17 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1241. დღიანი. ქალაღი. 23,3×17,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.
ა-მეტნაკული.

ქ. ღმერთმან მე ფ ი ს ძ ი ს ფ ა რ ნ ა ო ზ ი ს ჰირი მოსცეს მ უ რ -
ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ი ე ს ე ს ა .

მემრე ამას მოვახსენებ, ღმერთმა იმტელი თქვენი წყალობა მამ-
ცეს, რამტელი კახელთა და ქართველთა თქვენს ყმას განჯელი ყვანდეს,
რომ არავინ ედავებოდეს.

მემრე ამ სომხისთვის ოქმი გიბოძებია, იასაული მადგია და სომ-
ხის შვილს მთხოვენ. მემრე ჩემო ხემწიფე, სალთხუცესი რომ აქ განლ-
დათ, მაშინც ილაპარაკა, მაგრამ ჰასუხიც არ აღირსა და ისევე მევე
მიბოძა. იმტელი ამ შვილზე არ მაქვს, რომ ამ სომეხზე მაქვს.

წყალობას ვითხოვ, რომ იასაული ჩამამხსნათ, რომ დიაღ! ძალას
მატანს, თვარადა ნება თქვენია. თუ ეს სომეხი წავიდეს საღმე, ჩემი

1 ღაღა.

ყმა მოგართვა. თუ არადა, მეც შენა ყმა გახლავარ და ისიცა თუ მებოძება, ხომ თქვენი წყალობა იქნება. თუ არადა, ნება თქვენია.

თავში

ქ. ბატონო სახლთხუცეს[ო] სურამის მოურაო ერისთვის შვილო ელიზბარ! ამ არზით მურვანისშვილს რომ ასე მოუხსენებია, რადგანც ამათს ლაპარაკს თქვენთან გაუვლია და¹ სამართლით გარდაიწყვეტია, თქვენვე უნდა გაშინჯოთ ამათი საქმე და სამართლიანის საქმით გაარიგოთ, რომ ამას უსამართლო არა დაემართოს რა.

ქორინთ ელო ნინიავე! მანამდინ ბატონს სახლთხუცეს ელიზბართან ილაპარაკებდნენ, ამას რომ სომხის ბიჭი ჰყავს, ამას ველარ გამოართმევ. სეკდემბრის იზ, ქორონიკონს უპვ.

ბეკელი: ღვთისშობელმან წილით მფარნა ვაზკეთილთა რტოდ მეც შემიწყნარა.

470. არზა ზაზა მაღალაშვილის ძვირისა შაბა-მამულის თაობაზე ანბონ II-ის ოპიით

1708 წ. 17 სექტემბერი

ცსსჟ. ფონდი. 1450. დავთარი № 23. საბუთი № 61. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[62] ღმერთმან სრულიად საქართველოს პატრიარხის ჳირი მომცეს თქვენს ფეხთა მტვერს ზაზა მაღალაშვილის ქვრივსა და ობლებსა.

მერე ამას მოგახსენებ ჩემო ხელმწიფევე, რომ ღმერთი გამიწყრა, თქვენის ყმისაგან დავრჩი უწყალო ქვრივი, დამრჩნენ უნუგეშოდ ობლები ვალების პატრონნი.

და ახლა ვედრება ჩემი ეს არის ჩემო ნუგეშინის მცემელო [V] ხელმწიფევე, მეც მაცხოვროთ და ობლებიც² დამაზრდევინოთ; თქვენ საყმოში ისიც თქვენის ნაწყალობევით³ და ობლებით ჳცხოვრებდა და თქვენ ახლა იმისი ქვრივი და ობლებიც გვაცხოვროთ თქვენად საღღეგრძელოდ.

ასე თქვენს მტერს უქირდეს, როგორც ჩვენ გახლავართ. ოცის წლის ვაჟი კაცი შვილი ოთხი თვე არის ავათა მყავს და მეორე შვილის წლისა გახლავსთ.

გვედრები ჩემო ხელმწიფევე, მანამ ჩემი შვილები მოვლასა, პატრონობას შეიძლებდნენ, ჩემი ყმა და მამული და სახელო ჩემს

¹ + და. ² ობლებით. ³ მაწყალობევი.

მაზლს — სალთხუცესს მიაბაროთ თქვენის ბრძანებითა. სეკდემბერსა იჲ, ქორონიკონს უპე.

თავში

სალთხუცესო ამილბარ! მერე ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, შენის სახლისკაცის ყმა-მამულიც ამისი ქვრივი და ობლები შენთვის მოგვიბარებია. ამათხედ თვალყური გეჭიროს, რომ უბრალოთ არავინ რა შესცოდოს და არავინ რა შეაწუხოს. სეკდემბერს იჲ, ქორონიკონს უპე.

ხელრთვა კათალიკოზი.

471. არზა კაიხოსრო ანილახვირევილისა გამოსაღების თარგაჲ ვიორბი XII-ის ოქმით

1798 წ. 18 სექტემბერი

ცხსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. № 1461. რკვეული № 14. გვ. 70v—71r.

[70v] ქ. ღმერთმან ჩემის მოწყალის მეფის ჭირი მოსცეს მათს მიწად მტვერს ამილახვირევილს კაიხოსროვს უსი[71]-ნათლოს და მწარედ შეწუხებულს.

ჩემო კელმწიფევე, თუმცა ჩემის ცოდვის მიზეზით არა მაქვს თვალი რომ გიახლო, მუხლთ გაკოცო, თქვენი ბედნიერობა და დაგვირგვინება დაეინახო და მოგილოცო, მაგრამ კელაპყრობით ვითხოვ ზეციერის მამისაგან რომ მეფობა თქვენი მრავალყამიერ ჰყოს, ბედნიერობით ბძანდებოდეთ, ჩემსაებრ დავრდომილისა და შეწუხებულის სასიქადულოთა და სანუგეშოთ.

და შემდგომად ამას მოგახსენებ ჩემო კელმწიფევე, უფალმან სულით გაანათლოს ნეტარად ხსენებული კელმწიფე, მამათქვენს ოქმით ჩემის ექვსის კაცის სურსათის გამოსაღები ჩემთვის ებოქებინა.

გვედრები და მუხლთ გეხვევი, იმის მოსახსენებლად და თქვენად სადღეგრძელოთ იმისი მოწყალეობა არ მამიშალოთ და ოქმის წყალობა მოიღოთ რომ მეც თქვენის მოწყალეობით ვიცხოვრო და მარადის თქვენის კელმწიფობისა და დღეგრძელობისათვის შავედრებელი ვიყო. სეკდემბერს იჲ, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელნიც იასაულნი იქნებოდეთ ხოლმე! მერმე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, და ამის ექვსის

კომლის კაცის სურსათი და გამოსაღები კურთხეულს მეფეს ბატონს მამაჩვენს ამისთვის უბოძებია, და რომელნიც იასაულნი მიხვიდოდეთ, როგორც იმ ბოძებულს ოქმში უცხადებდეს, ისე უნდა აღუსრულდებოდეს და არას გამოართმევდეთ. სეკდემბერს იმ, ქორონიკონს უბვ.

მეფე
გიორგი

472. არზა ვრასხი ამილახვარიშვილისა სამართლის მიცემაჲს
გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 21 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 1443. დედანი. ქალაღი. 27,5×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ამილახვარიშვილის ერასტისა.

ჩვენ[ი] და ბეჟანის შფოთი რომ არ დასცხრა, სანატრელის მეფის ოქმიც მაქვს ამ რიგათ, რომ: თქვენს სამართლამდისინ წართმეული რომელსაც გქონდესთ, ერთმანერთს ისევ მიეცით; და როდესაც თქვენს სამართალში შევალთ, მაშინ ჩვენ გაგასწორებთ; და ეს პირობაც უნდა იყოს — თქვენში რომელიც დღეის იქით შფოთის მიზეზი შეიქნება, სიმტყუფნე იმას დაედებაო.

და დამშვიდების მაგიერ რაოდენი შფოთი მოუღია ჩემზედ, იმისი სია მაქვს სამართლისათვის დამზადებული; ინებებთ თქვენს წინაშე გვალაპარაკეთ; ინებებთ თქვენს შვილს იოანეზედ გვიბოძეთ ოქმი, რომ იმან გაგვაშველოს სამართლით, მოწმე[ე]ების გამოძიებით. სეკდემბერს იმ, ქორონიკონს უბვ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო იოანე მერე ეს ამილახვარიშვილი ერასტი ასე რომ ჩივის, ბეჟანს უჩივის. ესენი ორთავე შენთან მიაყვანიხე და სწორეს და რიგიანის სამართლის გზით ერთმანეთს მოაშველე და გარდაუწყვიდე, რომ კვლავ ერთმანეთში დავა და სალაპარაკო აღარა ჰქონდესთ რა. სეკდენბრის კა, ქორონიკონს უბვ.

თუ შენ ვერ მოარიგო, ჩვენთან გამოგზავნე.

ბეჟელი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი.

473. არჯა ალამ ტარუაშვილისა სამართლის მიცემაზე
იოანე ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 29 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. 1814. დედანი. 14,3×10,3 სმ. ქაღალდი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარია არ არის.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს მეფის ძის იოვანეს ჭირი მინბაშის დიმიტრის ყმას ტარუაშვილს ადამას მოსცეს.

მერმე ამას მოვახსენებ: ღოღეთი დამ ძნა მამქონდა დავით ამირეჯიბი [ს] შვილი დამხვდა ბრეთსა და დირბ [ს] შუა, ერთი ხარი წამართვა და ხმლით დამჭრა კისერში, ერთი საყვეარიც წამართვა.

ერთი წელიწადია ხარი წართმეული მყავს. ერთი იასაული და ოქმი მიბოძეთ. ჩემი ხარი და საყვეარი გამამირთვის და სამართალშიც მელაპარაკოს, რა დანაშაული მქონდა, რომ დამჭრა. სეკდენბრის კო, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. მეფის ძე იოანე გიბძანებ ნინიავე და რამაზი! მერე ამ არზის პატრონი დავით ამირეჯიბს რომ უჩივის, ხარი რომ წაურთმევია და კიდევ დაუჭრია, ხარი ახლავ გამოურთვი და მოეც. და დაჭრაზედ ორთავ ჩვენთან ალაპარაკე. ენკენისთვის კო, ქორონიკონს უპვ.

იოანე

474. არჯა უთრუთიშვილიანისა ყმოჯის თაოგაზე
ფარნაოზ ბატონიშვილის ოქმით

1798 წ. 30 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9960. დედანი. ქაღალდი. 21,5×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩვენის მოწყალის მეფის ძის ფარნაოზის ჭირი უთრუთიშვილებს მოგვცეს.

ჩვენი მოხსენება ეს არის: ბაგრატის შვილს გოგოიას ამის მეტი საბუთი ჩვენთან არა აქვს რა — პაპის ჩემისაგან ნაშობი იყო პაპა მათიო. მართალიც არის, იმგვარად იყო ნაშობი, მაგრამ თავის შვილებზე უკეთ ყვარებია, ჯერ მლთითა და მერე სანატრელის ხემწი-

ფით აღზრდილი! გზლებათ და ყველანი მწყალობელნი ყოფილან. და თუ თავისის გარჯითა და კაცობით უშოვნია რამე, თითო-ოროლა დღის მიწა ქვემო ციციენთაგან და მათის აზნაურშვილებისაგან უყიდნია და ისრე ცხოვრებულა, როგორც იმერეთს წილობასთან ყოფილა, ისრე სხეფეთან გზლებია.

რა ისინი გარდაცვლილან, პაპა ჩვენს უთრუთს ორი ობოლი დარჩენია — ერთი მამა ჩვენი და მეორე უფროსი სხვა. ამდგარან და სხვა ციციშვილებს მიკერძებიან და დაზრდილან. უფროს ძმას არა დარჩენია რა და უნცროსის ძმისა ჩვენ განლაგართ.

და ახლა კიდევ ჩვენი უფროსი ძმა, რომელიც თქვენს სამსახურში აღსრულდა, ისი თხუთმეტ-თექვსმეტი წელიწადი ალექსანდრეს შვილს გოგიას ახლდა. და როდესაც ღმერთმან და სანატრელმა ბატონმა თქვენს ხლებას ღირსგვეყო, მაშიწინ დაგვიწყო დავება, მანამდინ გოგიას ახლდა. თუ სიტყვა ჰქონდა რამე, სად იყო. როდესაც თქვენს საფარველს ღირს ვიქმენით, მასუკან დაგვიწყო დავება და ბატონის შვილის იოვანეს ოქმით ხელი აგვიმართა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთის გზით ბინა გვიბოძეთ, რომ ჩვენ ბატონისაგან ბოძებულნი თქვენ გახლივართ. თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, თქვენთან გველაპარაკოს, რომელიც ჩვენი მოდავე იყოს. ამისი მოწყალება დაგვმართეთ თქვენად გასამარჯვებლად. სეკდემბრის კზ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. მეფის ძე ფარნავაზ ვიბრძანებ უთრუთის შვილებო! ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებია, სანატრელს ბატონს მამაჩვენს თქვენი თავი ჩვენთვის უბოძებია და მას აქეთ ჩვენ გვიჭირავხართ და არცავის ხმა ამოუღია, თქვენთან საქმე არავისა აქვსთ. და თუ ვისმე სიტყვა[ა] ჰქონდეს, ჩვენთან მოვიდნენ და ჩვენ გველაპარაკენ, შენთან საქმე არავისა აქვს. ენკენისთვის ლ, ქორონიკონს უპვ.

ბექელი: ღთის შშობელმან წილით მფარა ვაზკეთილთა რტოდ მეც შემიწყნარა.

ქ. არცავის შენს მამულთანა აქვს ვისმე ხელი, არც ნასყიდთან, არც უსყიდთან; შენც ჩვენი ხარ და შენი ნასყიდი და უსყიდი მამულიცა, შენთან კელი არავისა აქუს, ყველამ ასე იცოდენ.

ბექელი: ღთის შშობელმან წილით მფარა ვაზკეთილთა რტოდ მეც შემიწყნარა.

1 აღსდილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის ბძანებას ვამტკიცებ მინბაში ცი-
ცი ო შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი და არცა რა საქმე მაქს სიყვარულობის მე-
ტი. ენკენისთვის ლ, ქორონიკონს უპვ.

მინბაში
გორგი

475. არაა იოსაპ ნახუცრიშვილისა ხოზაის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოპიოთ

1798 წ. 8 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 170. პირი. ქალაღი. მხელ-
რული.

[135v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის დირბი დამ ქრისტეს საფლავის ყმის
ნახუცრიშვილის იოსებისა.

სანატრელის მეფის ოქმი მაქეს და მღვდელთმთავარის ნიქოზლი-
საგან მოწმობის წიგნი მოცემული, რომ მაქსიმეს ჩვენთან საქმე
არა აქვს. ასე რომ მამის თქვენის ბძანებით მთელი დირბის მოხუცე-
ბულთ კაცებში ნიქოზელს მოწმობა ფიცით უკითხავთ და ყოველს
სულს დაუმტკიცებიათ, რომ ჩვენ ქრისტეს საფლავის ყმანი ვყოფილ-
ვართ. და ახლა მაქსიმემ ორი წელიწადია ჩვენის მამის ნასყიდს მა-
მულზედაც აღარ მიგვიშვა. იმას რომ ჩვენი დაკარგვა უნდოდეს, თქვენ
ნუ დაგვკარგავთ.

ამას გევედრებით, სანატრელის მეფისგან ბოძებული ოქმი თქვენც
დაგვიმტკიცოთ და არ მოგვიშალოთ. სეკდემბრის იღ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

[135] ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო. მერე სანამდის რომ
აქ ათანასი ჯვარისმამა მოვიდოდა, მანამდისონ უწმინდესის პატ-
რიარხისაგან ჩვენ გვებარნენ წმინდა საფლავის ყმანი.

ახლა რადგან უწმინდესის პატრიარხის ბძანებით ჯვარისმამა ათა-
ნასი მოვიდა, ყოველი საქმის უფლება იმას აქვს მიცემული უწმინ-
დესის პატრიარხისაგან. და ჯვარისმამის ათანასის ნება არის და უფ-
ლებაცა აქვს, ნებედეს მიგცეს და ნებედეს გამოგართოს, ჩვენ საქმე
არა გვაქვს ამაში.

და მასუჟან როგორსაც წერილს ათანასი ჯვარისმამისას მოგვი-
ტან, მაშინ იმაზედ დაგაყენებთ. ეს ასე იცოდე. და ჯვარისმამის ათანა-
სისაგან უნდა გადასწყდეს შენი საქმე. ოკდომბრის 6, ქორონიკონს
უპვ.

და თუ წმინდის საფლავის ყმა ხარ და იცის ჯვარისმამამ ათანასიმ,
ეგ უფლება კი არა აქვს, რომ გაგცეს წმინდა საფლავის ყმა და და-
გამტკიცოს წერილით. და როგორც ის ხელს მოგიწერს, ჩვენც იმას
დაგიმტკიცებთ.

მეფე
გიორგი

**476. არზა ბაბია მგალოზლიშვილის კვირიცხა მოახლის თაოგაჯე
გიორგი XII-ის ოქმით**

1798 წ. 4 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10214. დედანი. 16,5×11 სმ. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მხეელის მგალოზლიშვილი ტეტიას ქვრი-
ვისა და ობლებისა.

ერთი ნასყიდი დედაკაცი მყუანდა და გამითხოვდა. ბატონს დედა
თქვენთან ვიჩიელე და ერთი შვიდის წლის გოგო სისხლში წაართო და
მე მიბოძა. ახლა ის გოგოც რომ გავზარდე, ისევე იმ დედამ გამოორ-
გულა, გამეპარა და ქმარი შეირთო. თორმეტი წელიწადია ქვრივ-ობ-
რობით გამიზღია. გვეედრებით, ამის სამართალი მადირსოთ. ოკდომ-
ბერს ბ.

თავში

ქ. უფალნო კახეთის მოსამართლებო! ამ არზის ბატრონსა და ამის
მოდავეს სამართალი თქვენ უსაჯეთ. და რაც სამართალი საჯოთ, განა-
ჩენი მიეცით და ჩვენ დაგვამტკიცებინეთ. ღვინობისთვის დ, ქორო-

ნიკონს უპვ.

მეფე
გიორგი

**477. არზა ერეკლე II-ის დისწულის მარიამისა გამოსაღების თაოგაჯე
გიორგი XII-ის ოქმით**

1798 წ. 16 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 566. დედანი. ქალაღი. 22,4×11,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერს კელმწიფეს წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ბატონის დისწულისა მარიამის.

მერე ამას მოვახსენებთ, თქვენის კელმწიფის მამისაგან განწყესებული ენისლიდამ ორი მსახური მყვანდა. ახლა ის ხარჯში ჩაუგლიათ ის ორი კაცი. იმათ რომ ხარჯი გამოერთოს, ჩემთან როდღიდა დასდგებიან, აქამდისინ იმათ ხარჯი არ გამოართმევიათ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ღმერთი გადღეგრძელებსთ, რომ აღარ გამოართონ ხარჯი, ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, რომ აღარ შემეწუხონ ის კაცნი და ჩემილამ არ გავიდნენ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის. ვინც ჩვენი მოსაქმენი ენისელში მიხვიდოდეთ, მერე ამ ჩვენს მამიდაშვილს რომ ორი მსახური ახლავს, ამის მსახურების ხარჯსა გამოსაღებში ნუ გარევეთ და ნურც არას გამოართმევთ თორე[მ] ჩვენი საწყენი იქნება იცოდეთ. ოკლომბრის იფ,

ქორონიკონს უპვ.

გეორგი

478. არაზა შანუა მილახვრისა შგათა ვააზატაჰის თაოვაჰა

გიორგი XII-ის ოქმი

1798 წ. 16 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10484. ღედანი. ქალაღი. 30,2×11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის შანუე მილახვრისა და შვილებისა როსტომისა და სოლომანისა წინაშე მათსა.

ამას მოვახსენებთ კელმწიფეს. ჩვენი საქმე რომ მოგეხსენება როგორ გაქირებულნი ვართ და უსჯულოთაგან წამხდარნი, ამას გვედრებით ყოვლად მოწყალეო კელმწიფევე, რომ რომელნიც ჩვენს მამულში გახლავან ფცასან მეკომურნი და ან ხიზანი, ამის წყალობას ვითხოვთ, რომ სამს ან ოთხს წელიწადს აზატი უბოძოთ, რომ არა ეთხოვბოდეს რა. ოკლომბრის ა, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! ვინც ფცაში ჩვენი მოსაქმენი მიხვიდოდეთ ხოლმე, მერე ფცაში მოსახლეთ ნურც მეკვამურსა და ნურც ხიზანს ამ ოთხს წელიწადს ნურას გამოართმევთ და ნურცა რაზედ შეაწუხებთ. ოკლომბრის გ, უპვ.

გეორგი

32. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII

ამ ოთხს წელიწადს გაგვიზატებია, რაც ფცაში მოსახლენი არიან ამათ წილს მამულში ხიზანი არის თუ მეკომური, იმათთან საქმე ნურავის გაქვსთ, ნურც ჩვენის ძმების მოსაქმეთა და ნურ[რ]ც ჩვენის შვილების მოსაქმეთა. ოკლომბრის ივ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

ქ. ამ არზის პატრონისათვის ბატონს მამაჩვენსაც წყალობა უქნია და ჩვენც ამ ოთხს წელიწადს გაგვიზატებია. აპრილის დ, ქორონიკონს უპვ. ლავით

ქ. როგორც მისს უმაღლესობას უბძანებია, ყოველმა მოსაქმემ ისე უნდა აღასრულოთ. იანვრის კე, ქორონიკონს უპვ. იონე

479 არზა მაჰადუხანი სულთნიშვილისა ყაზახის თაოგაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 2 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9693. დედანი. ქალაღი. 21,3×14,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი, მათის მონის სულთნიშვილის მამად უსეინასი.

ჩემო ხელმწიფევე, სანატრელმა ბატონმა მამათქვენმა წყალობა მიყო და ოთხიოდ კომლი კაცი მიბოძა, რომ ამისი წყალობის ოქმიცა მქონდა; და აღამაჰმადხან რომ მოვიდა და ავიყარენით, მაშინ სხვაც მრავალი რამ დავუკარგე და ისიც იმათთან დამეკარგა. და ახლავითხოვ თქვენგან მოწყალებასა, რომ ის მამის თქვენის წყალობა ოქმი გამიახლოთ და ისევ მიბოძოთ ის ჩემი წყალობად ნაბოძები კაცნი, რომ როგორც სხვათ ჩემს ტოლს კაცსა აქვსთ თქვენგან წყალობა და იმსახურებენ, ისე მეც მოწყალება მიყავით ერთის ოქმისა, რომ უბრალოთ სხვათ აღარავინ გაგლიჯონ ეს ჩემი წყალობად ნაბოძები კაცნი და მე მემსახურენ, თქვენ სადღეგრძელოდ. ოკლომბრის დ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ბაიდრის სულთანო და ან ვინც ჩვენი მოსაქმენი მიხვიდოდეთ ხოლმე! მერე კურთხეულის მეფის ბატონის მამის ჩვენისაგანაც წყალობა სჭიერებია ამ სულთნიშვილს მამად უსეინას

ოთხი კომლის კაცისა და ჩვენც ამის[თ]ვისვე გვიბოძებია ის ოთხი კომლი კაცი და ამას უნდა ყვანდეს და ემსახურნენ. სხვას საქმე [არა]-ვისა აქვს და ნურც არაინ რაზედ შეუწყუხებთ და ნურც არას გამო-ართმევთ, ამას უნდა ემსახურნენ. ნოენბრის ბ, ქორონიკონს უპვ.

გიორგი

480. არზა მართა შორლანაშვილისა ვალის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 5 ნოემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 218. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[121v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის მეფის გიორგის ჭირი მოსცეს თქვენ[ი]ს ყმის ყო რ ლ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ს შ ა ნ შ ე ს ქ ა ლ ს ა მ ა რ თ ა ს ა .

ასე რომ ჩემი და ჰყვანდა მოქალაქე ჩოლახ შერმაზანას შვილსა არუთინასა მეუღლეთა და უშვილოთ ამოწყდა. მას ჰქონდა მამის ჩვენისაგან [122] მოცემული ნუსხითა ოთხმოცდათქვეს-მეტის თუმნისა ზითევი ამდენი. და კიდევ დარჩა თავისის ხელითა და ყაირათითა თეთრი მიცემული ასოცდა ათი თუმანი, რომელიც არის სარგებლითა დღესაც მანდენათ დუქანზედ, ასის თუმნისა ზან-დუკში დარჩა საქონელი. ამდენის პატრონს მართებულათ სულის რი-გიც არა უყო. მეორეს კვირას ცოლიც შეიყვანა. გამოვიდა ხანი, მეც გაუგზავნე კაცი, ჩემი დის მზითევი ვსთხოვე, ნებაყოფლობით არას მაძლევდა პასუხსა.

მერე დიდს ბატონს არზით მოვახსენე. მისი ბძანებით ოთხი კაც-ნი დავსხით: ერთი ციხის ეკლესიის დეკანოზი ტერ-არქელა, გურ-გინბეგის შვილი სტეფანა, თავი[ლ]დარი ფარსადან და ყამაზა[ა]ნთ ოჰანეზა. ესენი დასხდნენ, თავიან[თ]თ გონებით სამართალი გადასჭრეს, სამოც[და]თორმეტი თუმანი თეთრი ერთი წლის ვადით. ვადაზედ ეს თეთრი სრულათ უნდა მოეცა ჩვენთვის; და თუ ვადაზედ არ მოეცა, რაც ხანი გასულიყო, თვეში თუმნის თავსა ორ[ი] შაური სარგებელი უნდა მოეცა ჩემთვისა არუთინასა.

ახლა ორი წელიწადია არც თავნის პატრონი ვარ და არცა სარ-გებლისა, რამთენიც ვსთხოვე და განაჩენი გაუგზავნე, შეუთვალე: ეს შენი ვალია და დაიხსენ, მამეცი ჩემი რაცა გმართებს, ნულარ მაჩივ-

ლებ-მეთქი. ტერაკოფას ხელით, რომელიც ნორაშნის ღვეკანოზი გახლავთ, მოეტყ[უვე]ბინა, წავიდეთო ღუქანში, ნახევარს ახლა და-
გითლიო და ნახევარისა შემოდგომას მოგცემო. [v] თეთრი კი ეჩვენე-
ბინა და არ მოეცა, ხელიდამ განაჩენი გამოერთო და დაეხივა არუთი-
ნასა. ახლა ასე მეუბნება: მთრალი ვიყავიო და დავხიეო, წადიო და
მიჩივლეო. ახლა მეც მამიხსენებია, ჩემო ხემწიფევ ის, რომ სიმთრა-
ლით კაციც მოკლას, მოსათმენი[ა] სამართლისაგან? გვეედრებით,
ღმერთი გაგიმარჯვებს, ასეთი ოქმი და იასაული გვიბოძოთ ბეჭითი,
ეს თეთრი თავისის სარგებლითა გამომირთონ და მებოძოს, დაიწერა
გიორგობის გ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ფ [ა] ნ ც ე რ ა შ ვ ი ლ ო ა ნ დ უ ყ ა ფ ა რ,
კ ვ ე ზ ე რ ე ლ ო და ვ ი თ! მერე ასე რომ არზის პატრონს თავისი
შეწუხება მოუხსენებია, ამისი იასაულობა თქვენთვის მოგვეცია, თქვენ
იცით როგორ ბეჭითად¹ მოიქცევით. რა რიგათაც ამ ოთხ შუაკაცებს
სამართლით გადაუჭრიათ სამოცდათორმეტი თუმანი თეთრი თავისის
გველილის ხნის სარგებლით სრულებით [გა]მოართვით ჩოლახ შერმა-
ზანას შვილ არუთინასა და ამ არზის პატრონს მოეცით.

და თუ კიდევ უარჰყოს და ან უსამრთლოთ მოიქცეს, მერე ავა-
თაც მოებუყარით და სახლიც დააცლევინეთ, ამას მოეცით თავის თეთრ-
შია. მინამ ამ სამოცდათორმეტი თუმანს² მისცემდეს, მინამ ამ თეთრის
პატრონი შიგ სახლებში უნდა იდგეს. სამართალი ასე არის. და როგორ
შეიძლო განაჩენის დახევა, არ იცოდა, რომ სამართალი უწყენს? და
თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, მოვიდეს ჩვენ მოგვახსენოს. ეს ბძანება ასე
უნდა ა[ა]სრულოთ. გიორგობის ე, ქორონიკონს უპვ. გორგი

481. არზა იოანე კლიმიუზვილისა მსახურის თაობაზე იულონ ბატონიუზვილის ოკავით

1788 წ. 21 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 696. დედანი. ქალაღი. 17,5X10,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან ჩვენი მრავლად მოწყალის კემწიფდის საქართველოს
მეფის ძის იულონის კირი მათს მიწას იოანე კლიმიუ-
ზვილს მოსცეს.

¹ ბეჭეთი.

² თუმანი.

ამას მოვასხენებთ ჩვენს კემწიფეს: რალაც თქვენი წყალობა კაცები მყვანან, იმათი მსახურები უნდა მოეცათ, რომ ყოველთვის მყოლია; როცა შვილი არ მოუციათ, მოჯამაგირე დაუჭერიათ და ის მოუციათ. და ახლა აღარ მაძლევენ. და წელს ორი მოჯამაგირე დავიჭირე.

ამ მოწყალებას ვითხოვ, და თუ ა მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ზ ე ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ იმ მოჯამაგირის თეთრიც იმ ჩემს კაცებს მიაცემინოთ. და როგორც კვლავ მსახური მოუციათ, ახლაც მსახური გამომირთოს და მომცეს. ნოენბრის კ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ო დ ა ვ ი თ! მერე ამ არზით ეს კლიმიაშვილი ასე რომ ჩივის, ამის კაცებს უნდა და[ა]დგე. ამ ორის კაცის საჯამაგირო ახლავ გამოუერთო და ამას მოაბარო. ამას გარდა როგორათაც იმ კაცებს ამისი მსახური სდებიათ, ის მსახურიც უნდა მოსცენ. ამაზედ დიდად ბეჯითათ უნდა მოიქცე და გაურიგებელი არ და[ა]გდო. გიორგობის კა, ქორონიკონს უპვ.

ბეჰელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან ი უ ლ ო ნ ი რაკლისაგან.

482. არზა არღუთაშვილისა უმის თაოგაჯი პიორბი XII-ის ოქმით

1798 წ. 27 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 650. დედანი. ქალღლი. 31×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათი მონის არღუთაშვილი ალაშქარბაში მანუჩარი ისა და ალაშქარი ბეჟანისა.

ჩვენი ერთი კომლი კაცი ასლიკა ჩვენს განაყოფს სისუას უჭირავს თავისის მამულით სამკვიდრო ჩვენი არის და ის კო გვართმევს, არ მანებებს იმ კაცს რომ ვიმსახუროთ. აქამდისინ ჩვენ ობლები გახლდით. მამები თქვენს სამსახურში ჭირის სანაცვლო ქმნილან. ერთი ძმა გვყვანდა, ისიც თქვენს სამსახურში ჭირის სანაცვლო იქნა: და ჩვენც თქვენს ერთგულათ მსახურობაზედ თავდადებულნი გახლავართ.

არღუთაშვილს მიქელას ჩემი სოფლის საბალახე ორი წლის თოთხმეტი მინალთუნი აედო. ეს რომ ვთხოვ, გამლანა, ავათ მამეპყრა. და თუ მაქვს რამე, აღარას მანებებს. გვედრებით სამართალი მაღირსოთ. ნოემბრის კვ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაული...* მერე ამ არზით არლუთაშვი-
ლი მანუჩარა თავის სახლისკაცს, ერთს კომლს კაცზედ რომ უჩივის და
სამის წლის საბალახზედა და კიდევ: გაულახამსთ, თუ სიტყვა არა
ჰქონდეს რა, რასაც უჩიოდეს, გამოურთვი და მოეც. და თუ სიტყვა
ჰქონდეს მოგვახსენოს. მაგრამ თუ გამტყუნდა, გარდავახდევინებთ.

დეკემბერს გ, ქორონიკონს უპვ.

გორგი

483. არზა გაბრიელ ჯაჯანაშვილისა შიის თაოზაზე

გიორგი XII-ის ოპით

1708 წ. 4 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 64. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. იხილუ აგრეთვე ამავე საქმეზე საბუთები №№ 63, 66—68 და 72.

[70] მათის უმაღლესობის [v] ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის ჯ ა ჯ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი გ ა ბ რ ი ე ლ ი ს ა გ ა ნ .

თქვენმა უმაღლესობამ ოქმი მიბოძა და ჩემი ყმა არ დამნებდა.
წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ ჩემი ყმა
დამნებდეს. და თუ ვისმე სიტყვა აქვს, თქვენს სამართალში მეღაბარა-
კოს. დეკემბერის გ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენ მაგიერად თ ა რ ხ ა ნ ს გ ი ო რ გ ი ს და მისს მაღალღირსე-
ბას არხიმანღრიტს ა ნ ტ ო ნ ი ს ასე ეუწყოს.

მერე ამ ჯაჯანაშვილის ყმების აღიღათი ხომ წინამძღვარო შენც
მოგეწერა, რომ ის გლეხნი ყმანი კი ამისნი არიანო და ეკლესი[ი]ს
სამსახური კი სძეთო¹, რომ გუჯარი აცხადებსო. რაც ეკლესი[ი]ს სამ-
სახური გუჯრით ამის ყმათა სძევს, იმას უნდა ეკლესიას ემსახურნენ
ყოველთვის. და ის გლეხნი კი ამას უნდა და[ა]ნებოთ, რომ ამისი ყმა-
ნი ყოფილან და ამას უნდა ყვანდეს და გამსახურნენ ბატონყმურის რი-

გით. დეკემბერს დ, ქორონიკონს უპვ.

□

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი იასაულის სახელის ჩასაწერათ.

¹ სძეთო.

484. არჯა ნიკოლოზ ჩერქაზიშვილისა სახლის თაოგაჯა
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 4 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 87. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[118v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოხ-
სენებული მათის მონის ჩერქეზიშვილი ნიკოლოზისა
და იმის ძმებისაგან.

ქალაქს რომ ჩვენი სასახლე გახლავთ, ის პაპის ჩვენის ქირნახუ-
ლი და ამაგია, რომ სხვა აღარა დაგვრჩომია რა. ის მირზარაბას
სადმე გამოუთხოვია თქვენის უმაღლესობისაგან, კურთხეულს მეფე-
საც, დიად, მრავალნი შეადგენენ, მარა არ ინება იმ სახლებიდან ჩვენი
ჩამორთმევა. ამას გვედრებით, თუ მოდავე არის ვინმე, სამართალში
გველაპარაკოს, თუ არადა, თქვენი წყალობა არ მოგვეშალოს. დიად,
მრავა[119]ლი კაც[ი] გვევაჭრებოდნენ, მაგრამ თქვენი წყალობა რო-
გორ უნდა გაგვესყიდნა. დეკემბრის 6, ქორონიკონს უბჷ.

თავში

[118] ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონებო! მერე როგორც
კურთხეულის პაპის ჩვენისაგან და მამის ჩვენისაგან წყალობა გჭირე-
ბიათ ქალაქში მეტეხში ქვეშ სახლები გქონიათ, ჩვენც თქვენთვის გვი-
ბოძებია. დეკემბრის 6, ქორონიკონს უბჷ.

485. არჯა სოლომონ თარგნიშვილისა ყვევის თაოგაჯა
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 7 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13699. დედანი. ქალაღი. 28×11,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ოქმის თარიღი მცდარი უნ-
და იყოს.

ქ. მათის უმაღლესობის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის სო-
ლომონ თარგნიშვილისაგან.

მერე ამას მოვახსენებ: თქვენი უმაღლესობა ქალაქს რომ ბძანდე-
ბოდა და იმ სნეულობის მიზეზით რომ ავიყარენით, იმჟამად ხუთიოდ
კომლი განჯელი სომეხი იმ ჩემის სომეხების სოფლისაგანი იქ ახალ-

ქალაქის მოვიდნენ და რაც შეიძლებოდა, თვალყური გვეჭირა ყოველისფრით და ქირიცი იმის მიზეზით შემოგვიდგა.

ახლა ბატონს დედოფალს იქსაულები გაუსევია, აყარეთ და ქოლაგირში მიიქყვანეთო. თუ დავა აქვს ვისმე, თქვენი უმალღესობა უნდა მართმევედეს, ოსეფას იასაულს ჩემს ყმაში რა ხელი აქვს, დღესაც შიგ დგანან და [ა]წუხებენ.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმის წყალობა მიყოთ, ხელი აიღონ. მასუკან რაც თქვენი ნებაა, ის აღსრულდეს. დეკემბრის 3, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ვინც ამ სომხების აყრის იასაულნი ხართ, მერე თქვენ მაგათზედ კელი აიღ[ე]ვით, ნუ აყრით, მაგათთან საქმე არა გაქვსთ რა. ეგენი ჩვენი ყმანი არიან და ჩვენ ვიცი[თ] და მეითარ-

მა სოლომონ. დეკემბრის 3, ქორონიკონს უპვ.

გიორგი

486. არაზა ზაალ გურამიშვილისა გამოსაღების თაოზაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. 23 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 665. დედანი. ქალაღი. 21,5×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმალღესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ზაალ გურამიშვილისა.

რაც საგურამოში არაგველთ და ან სხუათ ცხვარი უყენიათ, შეიდი წელიწადია იმათს საბალახეს ჩემის სახლის კაცნი იღებენ და მე არას მაძღვეენ. შარშანაც მცხეთელებს ღალა იმათ გამოართვეს.

ამას გვედრებით, ან თავეთი აღებულისა ჩემი წილი ნახევრის პასუხი მოაცემინოთ, ან რამდენი წელიც იმათ ექამოსთ, იმდენი მე დამანებონ, რომ ახლა მე ვქამო. დეკემბერს 3, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშოკაღაბაშო იოსებ! მერე შენ უნდა მიხვიდე გურამისშვილებთანა და ამ არზით გურამის-შვილს ზაალს ასე რომ მოუხსენებია, ეს ზაალ გურამიანთ მონახევრე არის და რაც ან ღალა აედოსთ და ან საბალახე, ნახევარი უნდა გამოურთვა და მოაბარო. დღერს იქითაც ასრე უნდა ქმნან, რაც

აიღონ, ყველა უნდა შუა გაიყონ ღალატა და საბალახეცა. დეკემბერს
კვ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

ქ. პ ა ტ რ ი ძ ე! ეს საქმე შენ უნდა გაარიგო, როგორც ბატონის ბძანება არის.

ხელთვა: ი ო ს ე ბ

487. არჯა სბაფანა მოსესაშვილისა გამოსალმანის თაოგაჴე გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 27 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5688. დედანი. ქალღლი. 27×14,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის, ბენდიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი, მათის მონის, სტამბოლიდამ ტყვეთ მოსული მოქალაქე მოსესაშვილი სტეფანასი.

ერთი გლახა, ნაილაჯი, ობოლი და ვალის პატრონი გახლავარ. მოხელე[ე]ბის შიშით ფეხი ველარ მამიკიდნია, რომ ერთს ბინაზედ დაედგე, რომ ხარჯსა და გამოსალებს მალონებენ.

გვედრებით, ერთის ოქმის წყალობა მოიღოთ, რომ ჩემგან კელი აიღონ ხარჯსა და გამოსალებში აღარ გამრიონ და მოვალეებმაც შეძლებამდისინ დამაცალონ. დეკემბრის კვ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ქალაქის მელიქს დარჩიას ასე ეუწყოს. მერე ამ არჯის პატრონის მოხსენებული თუ ქეშმარიტი არის, ასე უნდა აღუსრულო და ხარჯსა და გამოსალებში არ გარიო და არც არაზედ შეაწუხო და კარგად გააძლებინო. და ამას გარდა, რომელიც ამის მოვალენი იყვნეთ, ყველათ უნდა დააცალოთ შეძლებამდის; და როდესაც შეიძლებს მერე თავის დაჴფათით თავის მოვალეებს პასუხს გაგცემთ. და რადგან ახლა შეძლება არა აქვს მოცემის, მაშ რას უზამთ,

რომ არ დააცლით. დეკემბრის კვ, ქორონიკონს უპვ. გიორგი

ქ. მელიქო დარჩიავ! მერე ამ არჯის პატრონი რადგან ტყვე და ვალის პატრონი არის, ოქმი უბოძეთ, რომ ეს ხარჯსა და გამოსალებში აღარ გაგერივა. ახლა ჩივის, რომ აწუხებ თურმე. ამისი ხარჯისა

და გამოსაღების გამორთმევა არ იქნება და ნულარც შეაწუხებ და მოვალემაც შეძლებამდის უნდა დააცალონ. მარტის 8, ქორონიკონს

უპ.

გიორგი

488. არსა ღიმიტრი ხიზოიაზვილისა მავაულის თათბაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 80 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 209. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[115] მათის უმაღლესობის ბედნიერის მეფის გიორგის პირი მოსცეს თქვენს ერთგულს ყმას აზნაურ ხიმშიაშვილს დიმიტრისა ასე, რომ ჯერ ჩემის უღირსის პირით მოგილოცამ მეფობასა და ბატონობასა მუდამ გამარჯვებაშია, ჩემო ხემწიფევე.

ახლა ამას მოგახსენებ, რომ რასაც ვნატრობდი, ღმერთმა ისმინა ჩემი ცოდვილი პირის ვედრება, აგრეთვე თქვენ უნდა ისმინოთ ჩვენი მოხსენება. როგორც იმედსა და ნუგეშსა მიბძანებდით მალ-მალ, თუ: დიმიტრი ნუ სწუხარო, ბევრი მოგიცდიო, ცოტაც მოიცადეო, როცა მე ბატონობას ვიშოვნო, სარწმუნო იყავიო, რომ შენი სამკვიდრო ყმა და მამული — სოფელი დილომი სრულებით გებოძებო¹.

ჩემო ხემწიფევე. ახლა არის დროცა და ჟამიც, რასაც ნატრობდით აგვისრულე ვედრება ჩვენი. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ამდენი ასე უყმოთა და უმამულოთ ყოფა გვაკმარე, ჩემო ხემწიფევე, გვიბოძეთ ჩვენი სამკვიდრო [v] სოფელი დილომი. ჩვენი მკვიდრი ხომ კარგათ მოგეხსენებათ, რომ იმთავითაც² მამა-პაპით თქვენც მოწყალე ბრძანებულხართ³ ჩვენზედა და ჩვენც ერთგული და მონა [ვ]ყოფილვართ. მეორე⁴ ესე, რომ არაფერი დანაშაულობისათვის არ ჩამოგვრთმევია ჩვენი ყმა და მამული, თუ არ ჩვენის ობლობითა და უგუნურობითა.

ამდენს ხანს კი⁵ დიდმა ბატონმაც ბძანა, დაუნაშავებლათ ერდგულ კაცს ყმა და მამული არ წაერთმევაო ნამეტნავათ აზნაურშვილსაო და ხელმეორეთ წყალობის სიგელიც გვიბოძა, დედოფალმაც და თქვენც დაამტკიცეთ.

ახლა, ჩემო კემწიფევე, კარგათ მოგეხსენებათ, რომ ასეთი უმსახურო ყმა არ გახლავარ, რომ ღირსება არა მქონდეს თქვენი მოწყალებისაგან, ამისთვისა რომ ჩვენს დღეში რაც საქართველო დაარსე-

¹ გიბოძებო. ² + და იმთავითაც. ³ ბნანებულხართ. ⁴ მიორე. ⁵ იკი.

ბულა, ერდგულების მეტი არაფერი დანაშაულობა არა გვაქვს რა თქვენზედა.

მე იმედი მაქვს თქვენი მოწყალებისაგანა, რომ სხვაც მიბოძოთ მეტობითა ყმა და მამული, თორემ ჩემსას რას მემართლებათ. ქრისტიანობის კო, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო აზნაურო ხიმშიაშვილო დიმიტრი. მერე რაც ამ არზით მოგვახსენეთ სულ სწორეა და ქვეშაბრითა, მაგრამ რადგან ამდენს [ხანს] ჩვენს ხელთ ყოფილა უმიზეზოთ თქვენი სამკვიდრო ყმა და მამული დილომი, ახლაც მე უნდა დამიზმოთ, ამისთვის რომ ამის ფარდი სამაგიეროთ სხვას უმეტეს[ს]ა და უკეთეს სოფელს გიბოძებ და გიწყალობებთ ქართლ[ს]შია, საცა სჯობდეს და ან აქავ ქალაქში თათრის მეიდანზედ ახალი დუქნებისას გიბოძებთ. სარწმუნო იყავ, რომ უსამართლოთ არავინ გიზამსთ არც ჩვენგანა და არც შემდგომათ მემკვიდრეთ-მეპატრონეთაგან. ეს ასე უნდა ასრულდეს. ქრისტიანობის კო, ქორონიკონს უპვ.

489. არზა ეგნატე მღივიანის ყმის სოსიანის სამართლის მიცემაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 80 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2844. დედანი. ქალაღი. 21X12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მ დ ი ვ ე ნ ი ს ე გ ნ ა ტ ი ს ყ მ ის ს ო ს ი ა ნ ს ა ვ ა ნ .

ამას წინათ არზა მოგართვი, დ ა ვ ი თ ი ს შ ვ ი ლ მ ა ბ ე რ მ ა და ლ ე ვ ა ნ ი კ ა მ უ ლ ე ლ ი ხ ა რ ი წ ა მ ა რ თ ე ვ ს . ეს მეათე თვე არის მღივანბეგებზედ ოქმი და იასაული გვებოძა, რომ უნდა გვებოძა, რომ უნდა გველაპარაკნა; მღივანბეგები არ შეიყარნენ.

წყალობას ვითხოვ, ოქმი და იასაული გვებოძოს მუხრან ბატონზედ. და რომელიც მღივანბეგი დარჩება ქალაქში, ამათ გვალაპარაკონ და სამართალი მოგვცენ. ღმერთი გაგიმარჯვებს. დეკემბერს ლ, ქორონიკონს უპვ.

თავში

ქ. სარდალსალთხუცესო მუხრანის ბატონო იოანე ვ და რო-
მელნიც მდივანბეგები ქალაქში იყვნეთ, მუხრან ბატონთან შეიყარე-
ნით და ამათი სამართალი მიეცით. იასაულო! ესენი უნდა მოიყვა-
ნო და ალაპარაკო. დეკემბერს ლ, ქორონიკონს უპე. გიორგი

490. არზა ივანე სულთნიშვილისა ვამოსალაფის თაოგაჯე
ვიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 1 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9691. დედანი. ქალაღი. 20×11,2 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის, ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი, მათის მონის სულთნიშვილი ივანესი.

იმ დღეს ჩემის კაცების სითარხნის წყალობა მიბძანეთ. იმის ოქმს
და სხვა მცირე მოწყალებას რითმე გევედრებით და ცოტა ხანს კიდევ
დამითხოვთ, მამიჩემის ობლებს ბინა მივცე და ისევ მალე გიახლოთ.
დეკემბრის კო, ქორონიკონს უპე.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის! მერე სულთნიშვილი იოანეს კაცები
გაგვიაზატებია; ამათ არაფერი არა ეთხოვებათ რა, არც ხარჯი და არც
სხვა რამ სათხოვარი. და რომელნიც მოასილნი მიხვიდეთ, ამის კაცებ-
ზედ კელი აიღევით. იანვრის ა, ქორონიკონს უპე. გიორგი

491. არზა ვიორგი მინგაუისა უმის თაოგაჯე
ვიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 7 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14279. დედანი. ქალაღი. 23,5×11,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ვიორგი მინგაუისა.

ჩემს კაცზედ ავალიშვილს უმაღლესობის წინაშე სამარ-
თალში ველაპარაკე თელავს. კურთხეულის მეფის განაჩენიც მქონ-
და, მოგართვით და ის კაცი მევე მიბოძეთ და კაცი კი არ მამბარებია.

გვედრებით, ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ზ ე დ ოქმი მიბოძოთ, ეს კაციც მამბარდეს. და თუ სხვა რამ გასარიგებელი საქმეები მქონდეს, ისინიც იმან გამირიგოს. იანვარს ზ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენო ღმრთის წყალობავ შვილო ბატონო ფელციხმეისტარო იო ა ნ ე! მერე ამ არზით მინბაშს გიორგის ასე რომ მოუხსენებია, ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ ს ამისი კაცი ჰყავს, ისიც ამასვე მოაბარე; და რაც გასარიგებელი საქმე მქონდეს რამე, ისიც გაურიგე რიგიანად. იანვრის ზ, ქორონიკონს უპუ. გიორგი

ქ. მეფის ძე იოანე მოგიწერათ კოსტანტილე შვილო ი ო ს ე ბ! მერე როგორც ბატონს მამაჩვენს მეფეს უბრძანებია, ასე გაურიგე. იანვრის კ, ქორონიკონს უპუ. იოანე

492. არზა ვახუშტი მღივანეაგისა სასაფლაოს თაობაზე

იოანე ბატონიშვილის ოჯახით

1799 წ. 10 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9875. დედანი. ქალღი. 21,5×10,5 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კ ე ლ მ წ ი ფ ი ს ძ ი ს ი ო ა ნ ე ს წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დივანბეგი ვ ა ხ უ შ ტ ი ს ა გ ა ნ.

მოგეხსენებათ, ჩვენს სამკვიდრო ეკლესიას ველარ ამოუდექით მტრის მიზეზით. ცხრა წელიწადია ერთ საყდარს ვაშენებ. თუ რამე ყოფა-ცხოვრება მქონდა, სულ იმაზე დამეხარჯა. ჩემთვისა და ჩემის მოსამსახურისათვის სასაფლაოთ მინდოდა. ახლა მისულა უცხო ხალხი, — თუ აზნაურშვილი, თუ გლეხი, გარეშემო სულ მკვდრით აუვსიათ ჩემს შეუკითხავათ.

წყალობას ვითხოვ, რასაც სამართლის წიგნი აცხადებს, ის სამართალი მიბოძოთ. იანვრის ე, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. მეფის ძე იოვანე გიბძანებ იასაულო გ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ნ ი ნ ი ა ვ! მერე მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი ვ ა ხ უ შ ტ ი ასე რომ ჩივის ამ არ-

ზით, რომ ჭირით დახოცილი მკვდრები ამის სასახლის ეკლესიაში შიგნით და გარეთ დაუმარხავთ¹, ეს, ღიად, ურიგოთ მოსვლიათ. არა თუ იმ ეკლესიაში შიგნით და გარეთ უნდა დაემარხათ, იმისთანა სენით დახოცილნი სოფელზე და შენობაზე დიდათ მოშორებით ასეთს ალავს უნდა დაემარხათ, რომ ის ადგილი ალარ შეძრულიყო. ვისაც იქ ან თავადისშვილს და ან გლეხს იმ ეკლესიაში შიგნით და გარეთ კვდრები დაემარხოთ, ყველანი მდივანბეგთან უნდა შემოჰყარო და ყველამ თავის შესაფერისად ამ საქმეზე მდივანბეგის გული შეიჭერონ და სალაპარაკოთ არ მოახდინონ, თორემ მასუკან სამართლის წიგნის ძალით უფრო დაუმძიმდებათ. და თუ თავის სამართლებელი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ. იანვრის 8, ქორონიკონს უპუ. იონე

**493. არაა ბაბია ელუაზვილისა გამოსაღვანის თაოგაჲა
იულონ ბატონიშვილის ოქმით**

1790 წ. 10 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10746. დედანი. ქალაღი. 77×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის იულონის ჭირი მოსცეს ნ ი ქ ო ზ ს მსახლობელს წმინდის ესტატის ყმას ე ლ უ ა შ ვ ი ლ ს ტ ე ტ ი ა ს.

ქ. ძველადგანაც თავისუფალი აზატი გახლავარ. აქამღინ აყრილი გახლდი, ერთი თვე არის გიახელ და სოფლის ხარჯში მრევენ. გე-
[ე]დრები, თუ ეს ჩემი სანათები შეიწყნარებოდეს, მოწყალეობა დამემართოს, რომ ნიქოზელეგმა ხარჯში ალარ გამრიონ. იანვარს 8, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ყოვლად სამღუდელო უფალო ნიქოზელო ათანასი, მერმე ამ არზით ასე რომ ჩივის, ამას მათის უმაღლესობის სანატრელის ბატონის მამის ჩვენის ოქმი აქვს, რომ არ უნდა რა ეთხოვებოდეს² ამას. ბატონის ბრძანებისაებრ ალარავინ უნდა შეაწუხოს. და სხვა ვინცა ვინ მანდ ჩვენი მოსაქმე მოვიდეს, იმათაც ასე უნდა იცოდნენ. იანვრის 8, ქორონიკონს უპუ.

ბეჰედი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

¹ დაუმარხავათ.

² + რა.

494. არზა კალატოზიშვილებისა ღალის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1780 წ. 10 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 2. საბუთი № 128. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[125v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის კალატოზიშვილებისა აბელ მუშრიბისა და იოსებისა გან.

წვერს ნასოფლარი გვაქვს. ამაზედ წერეთელი, ციციანი, დიასამიძე და ფალავანდიანი [ი] გვედავებოდნენ, უმაღლეს [126] სობას გევედრენით, არზით მოგახსენეთ, სამასის წლის ჩვენი სამკვიდრო მამული ეს არის და არ წაგვეერთვასო. წყალობა მოიღეთ და ანტონ ავალიშვილზედ ოქმი გვიბოძეთ იმ მიწების ღალის მოგროვებისა. ბძანება აღასრულა, მოაგროა და იმასვე აბარია.

წყალობას ვითხოვთ, ოქმი გვიბოძოთ, რომ ჩვენი ღალის პური ჩვენ მოგვაბაროს, იანერის იმ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ავალიშვილო ანტონი! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, რაც შენ ამათი მამულის მოგროვებული ღალა გქონდეს, ამათ უნდა მოაბარო. თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, სამართალში ილაპარაკონ. იანერის ით, ქორონიკონს უპუ.

495. არზა ღათუა მამაშვილისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1780 წ. 21 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 51. ღეღანი. ქალაღი. 42,6×19,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონათი მამაშვილის და თუასი და გოიასი.

მოწყალევე კელმწიფევე, ქართლსა და კახეთში ჩვენს გარდა მრავალნი გაყრილან და ეს უსამართლო არავის დამართებია, რომ თუ სასახლე [ე]ში უფროსი წილი არ მისცემია, ცარიელი ადგილი კარგს

ადგილს მისცემია. ჩვენ რა შევიქენით და ან რა დანაშაული გვაქვს, რომ ასე უსამართლობა გვემართება, სასახლე არ გვეძლევა, რ უ ი ს-პ ი რ ი ს ბოლოს სასახლეს გვაძლევს და დაკარგვას გვიპირობს ბიძა-ჩვენი. თუ სხვას ვისმე იმგვარს ადგილს მისცემია, ჩვენ რა სიტყვა გვაქვს.

მ ა ყ ა და მამაჩემი რომ გაიყარნენ, მაყასაგან რომ უმცროსი იყო, ნახევარი გალავანი და ბალი გამოიტანეს. და მასუკან რამთენი შენობა გაგვიკეთებია: საყდარი, თავლა, ჩალური ფიცრისა, საბძელი ფიცრისა და გომური, ბალი და ბაღია ფურცლისა. ესენი მ ა ყ ა ს გაყრას უკან შაგვიმატნია, რომ დღეს ბიძაჩვენს დარჩა. არც ცარიელი ადგილი გვეძლევა, რადგან ჩვენთვის სოფელში სასახლის მოცემა და ჩვენი ღვთობა ეჯავრება და დასაჯარგავად და დასალუბავად უნდივართ. რაც მამაჩვენმა¹ მაშინ საუფროსო აიღო, ჩვენც ის მოგვეცეს. თუ ამას არ მოგვეცემს, მაშ, ასეთი ადგილი მოგვეცეს, რომ კაცს დაედგომლებოდეს.

ღმერთი გაგიმარჩევბსთ, მოგვხედე, აღარ შეგვიძლიან სხვის კარ-ზედ ამთენი ყრა და ტანტალი. ილაჯი აღარა გვაქვს, თუ დასაქარგნი და ასეთის დანაშაულის პატრონი და დამნაშავენი ვართ, რომ სამართლის ღირსნი არა ვარ[თ], ჩვენის ცოლ-შვილით და ჩვენის თავით გენებებოდესთ, ყათლანი გვიყავით. თუ არადა, კელმწიფე და პატრონი თქვენ ბძანდებით, ან ვისთან ვიჩივლოთ და ან ვინ გვიყოს სამართალი. კარის-კარ სიარული მოგვეწყინა, აღარ შეიძლება კაცისაგან. ციხის ფასი უნდა მოეცა და არც ის მოგვეცა.

წყალობას ვითხოვ, ბიძაჩემი დაიბაროთ და ამაების სამართალი გვიბოძეთ. ღმერთი გაგიმარჩევბს. იანვრის კა, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყორიასაულბაშო დ ი მ ი ტ რ ი! მერე ამ არზით მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ს ნაზირს და ვ ი თ ს ასე რომ მოუხსენებია და თავის ბიძას ასე უჩივის, უნდა შენ ამისი ბიძა მინბაში როსებ აქ გაღმოიყვანო და სამართალში ალაპარაკო. და ეს ასე აღასრულო. იან-ვრის კა, ქორონიკონს უპუ.

გორგი

¹ მამაჩვენს.

496. არზა სოლომონ მეითარისა შვის თაოგაჲ
დაპით ბატონიშვილის ოჲპით

1709 წ. 21 იანვარი.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2854. დედანი. ქალაღი. 26,5×13,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. უგანათლებულესობისა მათისა წინაშე უმდაბლესი მოხსენება.
მათის უმაღლესობისაგან რამდენიმე კომლი განჯელი ზურნაბათე-
ლი სომეხი მეზოდა და ახალქალაქში მიდგანან. ანლა ბატონს
დედოფალს იასაული უბოძებია და იმათა ჰყრიან. გევედრები, რომ
რომელიც თქვენი ნება იყოს, ის მებძანოს; და ერთი ოქმი იასაულე-
საც ებოძოს, რომ როგორც იმისის უმაღლესობის მამითქვენის ბძანება
მქონდეს, ისე შეასრულონ. იანვრის კა, ქორონიკონს უპუ.

ხელრთვა: მეითარი სოლომონ

თავში

ქ. მეფის ძე დაეით გიბძანებ რომელნიც იასაულები ხართ!
მერმე ბატონის მამის ჩვენისაგანც აქვს ეგ კაცი ნაბოძები სოლომონ
მეითარს, რომ ის ოქმი თქვენიც გინახავსთ. მის სიმალეს უნდა მო-
ხსენდეს და როგორც იმისი ნება იქნება, ისე უნდა აღსრულდეს. უბა-
ტონოთ ვერ აჰყრით მაგ სომხებს. იანვრის კა, ქორონიკონს უპუ.

მეითარო სოლომონ! როგორც ბატონის მამის ჩვენის ბძანება
გვაქვს, ისე აღასრულე. დავით

Verso: ინგორდახლი ნურალოღლი მახსუტ.

497. არზა მახაროგაღ ღოღოგაიჩისა მამულის თაოგაჲ
ვიორგი XII-ის ოჲპით

- 1709 წ. 21 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 902. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მარადის მლოცველის ტაბაკანის მონასტრიდამ წა-
მოსულის მახარობლის მღვდლის.

შაშიანის პირში კლდეზედ ერთი ეკლესია არის. ის ეკლესია
თავის შეწირულის მამულებით თქვენმა ძმამ კათალიკოზმა მე მომა-
ბარა.

ამას გვევდრები, რომელიც ცხადი არის და ჩანს, იმას ხომ ძებნა არ უნდა, რომელიც აქა-იქა დაფანტულია, იმ ეკლესიის სამკვიდრო მამულები იყოს და ვიპოვნო, ოქმი მიბოძეთ შაშინის მოურავზედ ფ რ ი დ ო ნ ზ ე დ, მომაბაროს. იანვრის კა, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის შაშინის მოურავო ფ რ ი დ ო ნ! მერე ამ არ-ზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია და მათს უწმიდესობას ჩვენს ძმას კათოლიკოზს ან მღვდლის მახარობლის აზნაურისათვის ეკლესიაც მიუბარებია და მაგის შეწირული მამულები, და ახლა როგორც მაგ წე-რილში უცხადებდეს, მაგ ეკლესიის მამული ერთიანად ამ მახარობელს მღვდელს უნდა მოაბარო და ეს ასე აღასრულო. იანვრის კა, ქორონი-კონს უპუ.

შაშინის მოურავო ფრიდონ! როგორც მოგვიწერია, ამისი არა-სფერს ხარჯში და გასაღებში არც ბეგარაში არ უნდა გარიოთ და ნარბევიც ახლავ გამოურთვი, ნულარ აჩივლებ, თორე შენგან გვეწყი-ნება, აზნაურშვილი თავისუფალია და არა ეთხოება რა. მაისის კე, ქო-რონიკონს უპუ*. ხელრთვა.

შაშინის მოურავო ფრიდონ და ერთობიე შაშინელნო! მერე ეს მ ა ხ ა რ ო ბ ე ლ ი მღვდელი ღ ო ლ ო ბ ე რ ი ძ ე აზნაურშვილი არის და მას წმიდის გიორგის მამული რომ უჭირავს, მაგაზედვე უნდა იდ-გეს. და მას ან კოდისპური ან კულუხი არ უნდა გამოართვათ, რადგან აზნაურშვილი არის, არც ბეგარში უნდა გაიყვანოთ. და ეგრეთვე თუ წერილმანი სასოფლო ხარჯი შემოვარდეს, ნურც იმაში გარევთ, თო-რემ დიდად გიწყენთ იცოდეთ. ფებერვლის იმ, წელსა ჩყგ. ხელრთვა.

498. არზა მთავარეპისკოპოს კაინიოსისა მამულის თაოგაჴა იოანე აბტონიშვილის ოქმით

1798 წ. 22 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2161. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ღმერთმან სრულიად საქართველოს მე ფ ი ს ძ ი ს ი ო ა ნ ე ს
ქირი მომცეს მათს მლოცველს მთავარეპისკოპოს პ ა ი ს ი ო ს.

სანატრელის კელმწიფის პაპის თქვენის ბძანება მაქვს, მორღალი

* საბუთშია: „უპა“.

იესე და თუმანიშვილი ნიკოლოზ იასაული გახლავან: ეკლესიის მამულს თავად ვერავინ იყიდისო და თუ უყიდნია ვისმეო და ან იყიდოსო, იმ ადგილიდამ ღალა უნდა გამოუერთოთო და მთავარეპისკოპოს მოსცეთო. ბერბუკსა და სხვაგან მრავალი მამული გაუყიდნიათ გლეხკაცებს.

და წყალობას ვითხოვთ, რომ ეკლესიას თავისი ღალა არ დაეკარგოს და ის ბძანებული თქვენც გამიახლოთ. ისევ მორდალს იესეს და თუმანიშვილს ნიკოლოზს ებძანოს: ვისაც ჩემის ეკლესიის მამული ნასყიდი ქონდეს, იმათ ღალა გამოგვირთვან ყოველს წელიწადს. და თუ უნდათ, რომ ღალა არ ედვასთ, ჩვენი რაც მოუციათ, იმ ჩვენს მამულში ის გამოგვართვან და ჩვენი მამული დავახსნევიწონ. ღმერთა გაგიმარჯვებს. იანვარს კ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. საქართველოს მეფის ძის იოანეს სიკეთით სახსოვარო მორდალო იასე და თუმანიშვილო ნიკოლოზ. მერე როგორც მისის სიმალის ბატონის ბძანება იყოს, ისე გაურიგეთ რიგიანის საქმით. ან ღალა უნდა აძლიონ ან რაც ფასი მიუციათ, ისე დაახსნევიწონ. იანვრის კბ.

ქორონიკონს უპუ.

იოანე

499. არჯა იასე მორდალისა კვავრის თარაჲჲ

იოანე ბატონიშვილის ოქმით

1799 წ. 26 იანვარი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 715. დედანი. ქალაღი. 16,5×14,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია შიშიე.

ქ. ღმერთმან საქართველოს მეფის ძის იოვანეს ჳირი მორდალს იასეს მოსცეს. მერე ტარუაშვილი ნინია შესულიყო ჩემის აზნაურშვილის მარანში, ორი ქვევრი ოც-ოციანი ჩემტვრია და სამი ქვევრი კი წამოეღო. მერმე მთხრობელი მამივიდა და სამთხრობლოც გამივიდა.

და წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ ქურდელათ გატეხილიცა და წამოღებულაც გადამიხადოს. იანვარს კვ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ბატონო მდივანბეგო ვახუშტი! ამ არზით მორდალი იასე ვი-
საც უჩივის, თქვენთან მოაყვანინეთ და სამართალი მიეცით ჭეშმარი-
ტებით. იანვრის კვ, ქორონიკონს უპუ.

იოანე

500. არჯა გრემელთა მამულის გამიჯვნაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 6 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 545. დედანი. ქალაქი. 25X16 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნაერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონათ გრემელთ ერთიან სოფლისა.

უმაღლესობამ მამულის წყალობა რომ მოიღეთ, გზას ქვეით ხომ სახასო არის და გზას ზეით მოუცადამდისინ, თავს ციხის ჭუარამდინ, ხიდის ყურის ბოგირებს ზეით --- ეს ასრე ამ მიჯნებით მამა-პაპასაც ისე სჭერიათ და ჩვენც ამის წყალობას გვევდრებით. იანვარს კვ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ერთობით გრემელნო. მერე ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებ[ბიათ], როგორადაც კურთხეულის მამისჩვენა[ს] დროს და აქამდის გიხნამსთ და გჭერიათ მამულები, ახლაც ისე უნდა გეჭიროსოთ და ხნათ რიგიანად. ფებერვლის ე, ქორონიკონს უპუ.

ბეკელი: მეფე სრულიად ქართლისა და სხვათა გიორგი.

501. არჯა გირთველ თუმაინიშვილისა შიის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 20 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 17. საბუთი № 177. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[180v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის თუმანიშვილი გიორგის შვილი ბირთველისაგან.

აქ ბარხუდარაშვილი არუთინა ჩემი ყმა ჭირის სა-
ნაცვლო იქნა, ორი შვილი დარჩა რუსეთს. იმათ თავეთი დედაც აქე-

დამ რუსეთს წააყვანინეს, აქ რისაც მქონე გახლდათ, ჩემს მეტი პატრონი აღარავინ გახლავთ. გვედრებით ბძანება მამეცეს, რომ მე მოუარო. თებერვლის ით, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის თუმანისშვილო ბირთველ! მერე შენის ყმისა რაც რომ დარჩომილა, შენი არის. რუსეთიდან აქ ვერაფერს გაპყიდთან და არც გავასყიდვინებ. თებერვლის კ, ქორონიკონს უპუ.

შენის ყმის საქონელთან საქმე არავისა აქვს.

**502. არზა ნასახიბაშის ნაიბის გიორგი ვეზირიშვილისა გამოსალაგის
თაოგაზე გიორგი XII-ის ოქმით**

1799 წ. 22 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 10282. დედანი. ქალალი. 21,6×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ნასალჩიბაშის ნაიბის ვეზირიშვილი გიორგისა გან.

ექვსი კომლი კაცის გამოსაღები მეწერება. აქედამ სამი ჩემთან ვახლავთ. ორი კომლი — ერთი ცაცანა და მეორე სააკაშვილი გაბრიელა — ესენი აღსადგანან და ერთი კომლი სადალაშვილი ნონია სურამსადგას.

გვედრებით ოქმი მიბოძოთ, რაც გამოსაღები შემომაწერონ, იასაულმა იმათ თავ-თავის წილი გამოართოს და ამ ჩემს სოფელში იმათ მაგიერ არ შეაწუხონ, თქვენი ბძანება მოვიდეს თუ თქვენი შვილებისა. ფებერალს კბ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ყოველნო ჩვენო მოასილნო და მოსაქმენო! მერმე ამ არზით ამ ნასახიბაშის ნაიბს გიორგის ასრე რომ მოუხსენებია, ამას რაც თავისის ყმის სათხოვარი რაც შეეწერებოდეს. საცა ეს სამი კაცი უდგეს, ამათ თავეთ შეხვედრებული რასათი იქ გამოართვიოთ. ამ კაცების მაგიერ სხვას კაცს ნუ შეუწუხებთ. ფებერვლის კ,

ქორონიკონს უპუ.

503. არზა არუთინასი სახლის თაოზაჲე

ვიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 26 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4278. დედანი. ქალაღი. 31,5X14,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კვლმწიფის წინაშე მოსასესე-
ნებელი მათის მონის თოფსაზი არ უთინასი.

ოცდათხუთმეტი წელიწადია კურთხეული მეფისა და უმაღლესობისათვის მიმსახურნია. ხუთის ტყვის პატრონი გახლავარ. და ცოლ-შვილით ჯანშუანთ გიორგის სახლში გახლავარ, ოცდაცამეტის თუმნის გირაოთ იმ პატრონისაგან მოცემული მეჭირა. ახლა აფრიამაშვილი ზურაბა მაგდებს, ეგ სახლები უნდა დამიცალოო. ის სახლები სამასი თუმნისა არის. მე იმაზედ მეტობით მიმსახურნია და არც ერთი ფეხის მოსაკიდი ადგილი სადმე მაქვს. სხვა წყალობის იმედიც დიდი მაქვს და ამას არ მოველო, რომ თქვენი ჩირალი იმ სახლებიდან გამომავდოთ. თებერვალს კბ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის კვეზერელ[ო] დავით! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ჯერ იმ გირაოს პატრონისათვის უნდა მიაცემინო თეთრი და რადგან თეთრი მიბარდება, სახლებთან ხომ ხელი აღარ ექნება. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უპუ.

ვიორგი

504. არზა ააელა ლანდურაშვილისა მამულის თაოზაჲე

იოანე ბატონიშვილის ოქმით

1799 წ. 8 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3249. დედანი. ქალაღი. 20,5X14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მისს უგანათლებულესობას მეფის ძეს იოანეს მათის მონის დანდურაშვილი აბელასაგან ეს მოხსენდეს.

ორი დღისი მიწის მაგიერი მისაქციელში როგორც დაფასდეს, ან თეთრით უნდა ჩემი გული შეიჭეროს, და ან იმის ფარდის მიწის მოცემით მამაცაშვილმა ელისბარმა ან თარხ-

ნიშვილმა ზურაბმა და რევაზმა; და საკაფს ჰალა რომ
სამართალმა მე მამცა.

გვედრებით, დავით თარხნიშვილზედ ოქმი მიბოძოთ,
რომ ეს საქმეები იმან აღასრულოს. მარტის ვ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ბატონის შვილის იოანეს სიკეთით სახსოვარო თარხნისშვილო
დათუავ! მერე ამ არზის პატრონს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია,
ამათ მაინც შენ უთხოვნისარ და ამათ როგორც უთხოვნია, სწორე
სამართალი შენ უყავ და ამისი საქმეც შენ გაურჩევე სამართლიანად.

მარტის ვ, ქორონიკონს უპუ.

იოანე

505. არჯა მათა ჟოღალაჟვილისა მამულის თაოგაჟი
მირიან ბატონიშვილის ოქმით

1788 წ. 14 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 2445. დედანი. ქალღდი. 32,5×11 სმ. მხედრული.

ქ. ღმერთმან ყოვლად მოწყალის მეფის ძის მირიანის
ჭირი მოსცეს მათს სამარადისოს მლოცველს ყოდალაშვილს
მღვდელს მათეს.

მერე ამას მოვახსენებ: ხორბალაში ჩემს მამა-პაპათ თქვენ-
გან წყალობა ქონიათ სასაფლაო საყდრით გაწყობილნი. გხლებივართ,
ამას წინ[ათ] არ გაკეთდებოდა ხორბალაში ვ[ე]ნახები, მაგრამ ჩემი
რომ გახლავს, ვერ გა[აკეთეს] და მის მიზეზით ვერც სანატრელმა ბა-
ტონმა უბოძა.

ახლა ოქმი გიბოძებით თუშთ მოურავზედ, ხორბალისაკენ ვენა-
ხებათ დაუყო. ჩემი ხე[ლ]მწიფევე, თუ ამაზედ მიწყრებით, აქ, ფ შ ა-
ველ შ ი გახლავართ მე სამწყსოს გულისათვის, ჩემს შვილს იმის მე-
ტი რა ბინა აქ[ვ]ს.

ახლა ამ მოწყალეებს გ[ე]ვ[ე]დრებით, რაც თქვენმა უგანათლე-
ბულესობამ ცნოს ეს ჩემი მოხსენება, იმის მოწყალეება [მა]ღირსეთ.
მარტის ივ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ბატონო თუშთ მოურაო დურმიშხან! მათე მღვდელს არ-
ზით ასე რომ მოუხსენებია, ამას, როგორც სანატრელის მათის უმაღ-

ლესობის ბატონის მეფის მამის ჩვენის ოქმებში უცხადებს, ასე უნდა აღუსრულოთ და გაურბიგოთ. ამის მამულთან საქმე არავისა აქვს. მარტის იღ, ქორონიკონს უპუ.

ბეკელი: დავითის ტომთა სქესისა მე ვარ ირაკლი მეფისა მირიან.

506. არაზა ბაჰან ავილასხარისვილისა ვალის თაოგაჰა

გიორგი XII-ის ოქმით

1709 წ. 14 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1439. დედანი. ქალაღი. 21,7×11,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ამილასხარიშვილი ბეჰან მინბაშისა.

რომელიც დანახარჯი ჩემს ძმას და ძმისწულეებზედ გქონდა ასადეზი, იმის სია მომირთმევიან. მეც სახლის კაცები მალონებენ თეთრსა.

გევედრებით, ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ ჩემი თეთრი მამცენ. მარტის იღ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ფიცხელაურომზეჰაბუკ და მაღრაძევი დათუავკ! მერე შენ უნდა მიხვიდე და ამ ბეჰან მინბაშს რაც ან ძმაზედა ან ძმისწულეებზედა დანახარჯი ჰქონდეს, რაც სია აქვს, უნდა გამოურთვა და მოსცე, რომ ამასაც ვალსა სთხოვეენ.

და თუ სიტყვა ჰქონდეს, მოგვახსენოს. მაგრამ თუ სამართალში შემოსატანი სიტყვა რამ ჰქონდა, გაუსწორდება; ახლა კი მისცეს. ჩვენთან ნულარ ილაპარაკებს. მარტის იღ, ქორონიკონს უპუ.

გიორგი

507. არაზა შირაგაზან ნონეშვილისა შვილიშვილის კეჰკეიღრად

შეჰჰანის თაოგაჰა გიორგი XII-ის ოქმით

1709 წ. 15 მარტი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 2391. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის საგარეჯოღამნონეშვილი შერმაზანისა.

მე თითონ ბერიკაცი გახლავარ და უშვილო ერთი ქალის ვაჟის მეტი აღარა შემრჩა რა, რომ ესეც ობოლი გახლავთ. პირველათ თქვენის სამსახურის მარადისობისათვის და მერე ჩემის საბოლოსათვის ეს შვილიშვილი შვილათ შემყავს ჩემთან, რომ ცოცხალს მამიაროს და მკუდარი დამმარხოს.

ამის სიმტკიცისათვის გვედრებით ოქმი მიბოძოთ, რომ ჩემს სიკუდილს უკან ჩემის სამკვიდრებლის მემკვიდრე და პატრონი ეს გახლდეთ და ვერვინ ეცილებოდეს. მარტის იმ, ქორონიკონს უპა.

ნინოწმინდლის ყმა გახლავარ და ოქმიც იმაზედ მიბოძეთ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ნინოწმინდელს მიხაილს წმინდას მარჯვენას ხელს მთხვევნა მოხსენდეს. მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, რომელიც ამას თავის შვილად კაცი შეჰყავს, მანამდის ცოცხალი არის, კარგად უნდა მოუაროს. და როცა მოკვდება ეს ბერიკაცი, მერე ამისი მამული ამას უნდა დარჩეს. ეს საქმე თქვენმა ყოვლად სამღვდელოებამ უნდა კარგათ გაურჩიოს და ასე გაურჩოთ. მარტის იმ, ქორონიკონს უპა.

მეფე
გიორგი

508. არზა იასა კოშაძისა საბატონის მიცემაზე

დარაჯან დედოფლის ოქმით

1792 წ. 18 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5741. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 33X15,6 სმ. მხედრული. ვანკეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის კელმწიფე დედოფლის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის იასა კოშაძისა.

ჩემო მოწყალევე, თელავს ორჯელ გიხელ. ჩემი საჩივარი მოგახსენე ორჯელვე თქვენი წყალობა და ოქმები მებოძა აბაშიძე ევგენზედა, რომე ალს უნდა მივეყვანე თქვენის ბძანებითა და დავეყენე. და რაც გოგოიას ჩემთვის საქონელი წაქონდა, ისიც უნდა ამ აბაშიძის ხელით მომცემოდა. ამასობაში სურამს რომ მივატანე, გოგია დამიხვდა, [ც]ხენი წამართო, რაც ცხენზედაც მეკრა — ხურჯინი, ოქმები, ნაბადი, შალვარი სრულათ ამიკლო.

მეორედ ფარნავოზს შე[ე]ხვეწა. ეს კაცი კიდევ მიჩივლებსო. საქართველოში არ და[ა]ყენოო. ბატონისშვილის იასა ულთ იმერეთს გადაგვრეკა. ექვსი თვეა რომ ხიზნით იმერეთს გახ-

ლავართ. ერთი შვილი სიმინდზედ! დამიგირავებია და ხიზანს იმით ვინახავ; და იმ თქვენს ნაბოძებ ოქმს უკან ორჯელ აკლებული ვარ იმ კაცისაგანა.

მე ოსიაურში მემკვიდრე ვიყავ. ერთი საკომლო მამული მე მქონდა, მეორე საკომლო მამული თქვენგან წყალობათა მპირდა. ამ ორს საკომლო მამულზედ ხელი ამალეზინა. მე თქვენის ყმობიდანამაც რათა მკარგავს. ცხრა კომლი მემკვიდრე კაცი ასე გამოგვრეკა, რომ არც ერთს ბინა აღარსაითა გვაქვს.

ღმერთი გადღეგძელებს, სამართალი გვაღირსეთ. მარტის იჴ, ქორონიკონს უპჴ.

თავში

ქ. ჩვენო ღვთის წყალობავ შვილო ბატონო იულონ! მერე ამ არზის [პა]ტრონს ასე რომ მოუხსენებია, რადგ[ან] მი რ ზ ა ი ბ რ ე ი მ ა შ ვ ი ლ ს ეს კაცი ოსიაურში არ დაუყ[ენებია], ამასაც იქ მამული დაუგდია და წამოსულა და ჩვენის ყმობიდ[ან] ხომ ვერ დავკარგამთ. ალს უნდა დააყენო. და თუ მამულის ალაგი იყოს, მამულაც უნდა მისცე და ეს იმუშა[ე]ებს და გააკეთებს. შენი დასაკლისი არა იქნება რა და იმ ქვეყანას შეემატება. ვინც კიდევ ოსიაურელნი სხვაგან დაფანტულნი იყვნენ, ისინიც უნდა [მი]აყვანიო და ალს დაასახლო. რაც საქონელი წაერთმიოს ამისთვის გოგას, ისიც უნდა გამოუერთმევიო. მარტის იჴ, ქორონიკონს უპჴ.

ქ. თავის საქონელი არა და[ა]კლდეს რა, უკლებრივ უნდა მიაცემინო ამაზე ბეჯითად უნდა მოიქცე.

ბეჟელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ქ ა ნ .

509. არზა ელისაბარ თაქთაჲიშვილისა ყმის თაობაჲა

იოანა ბატონიშვილის ოჯახით

1798 წ. 20 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28, საბუთი № 41. პირი. ქალაღი. მხედრული. იქვე, საბუთები №№ 36 და 64.

[39] უმაღლესის ბედნიერის კელმწიფის ძის იოანეს წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის თაქთაქიშვილის ელისბარისა.

i სიმინდრზედ.

ამას მოგახსენებთ თქვენს უგანათლებულესობას: ჩემ[მა] ბიძა-შვილმა ს უ ლ ხ ა ნ ორი კომლი კაცი წამართვა თავის ძალით. თქვენ რომ აქეთ წამობძანდით, მასუკან ლეკები უდგნენ, ის ლეკებიც გამოურეკ[ია]. ვკითხე, რატომ შვრები? ასრე [v] მითხრა: ოქმი მაქვს მეფისა, ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ს თ ა ნ უნდა ვილაპარაკოთ.

ის კაცნი ჩემს დაეთარზე სწერია და ბარათითა მე მაქვს, რომე მრგებიან გაყრაში. ამ მოწყალეობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ, ის კაცნი მე დამნებდეს და ხარჯიც ჩემზე გაიღონ და ის ჩემი მოდავე თქვენს სამართალ[ში] მელაპარაკოს. მარტ[ის] კ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ს უ ლ ხ ა ნ თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ო! ამ არზით შენი ბიძაშვილი რომ ასე გიჩივის, ამისთვის კაცი რათ წავგირთმევი, ჯერ ხომ სამართალს არ მოუცია შენთვის. ეგ კაცნი ისევ ამას დაანებე, შენ საქმე არა გაქვს სამართლამდინ. ამას გარდა, რომელიც ლეკები სდგომიან, ისინიც ისევ მაგათ უნდა შეინახონ. მარტის კ, ქორონიკონს უპუ.

**510. არჯა მუხრანბატონის შვილის ელიშვილისა მამულის გაყოფის
თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმი**

1799 წ. 22 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 706. დედანი. ქალაღი. 21×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე ან ორი წერტილი.

ქ. მათის მეფობის უმაღლესობის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მუხრან ბატონის შვილის ე ღ ი შ ვ ი რ ი ს ა.

ჩემი ბიძაშვილები ნასყიდს გაუყოფარს მიწებს ჰყიდიან და მამაპაპის სასახლეში და მარანში წილს არ მიღებენ, არც ბალებში მიღებენ წილსა. რადგან მონახევრე ვარ, ნახევარი უნდა მომკენ. მასუკან თავეთი ნახევარი თუნდა გაყიდონ და თუნდა ააშენონ.

ასე მეპასუხებიან: ძმა მოგიკვდა და შენ კი დაგჩაგრავთო. ჩემი მოწყალე და პატრონი თქვენი უმაღლესობა ბრძანდება. ამისთვის ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობას გევედრები, რომ ჩემი წილი სამართლიანათ დამანებონ, რომ თქვენის წყალობით მშვილობით მოვევლეთ. მარტს კა, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნასახჩიბაშის ნაიბო, ვეზირის შვილო გოგია ვ! მერე შენ უნდა მიხვიდე და ამ არზის ბატრონი ამ არზით თავის სახლის კაცებს რომ უჩივის, ამათი მამული რაც აქვსთ და ბაღები, სამართლიანის საქმით გაუყავ, როგორც წილი აქვსთ და თავთავისი წილი დაანებე. და მასუკან თავეთი წილი ამისმა სახლის კაცებმა თუნდა გაყიდონ და თუნდათ შეინახონ. ეს ასე უნდა გა[ა]რიგო როგორც გვიბძანებია და მოაშორო ერთმანერთსა. მარტს კე, ქორონიკონს უპჲ.

გოორგი

511. არზა ზაალ დავითიუვილისა სამართლის მიცემაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 25 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 571. დედანი. ქაღალდი. 24,7×15 სმ. ბოლო აკლია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დავითის შვილი ზა[ა]ლისა.

მის უგანათლებულესობას¹ თქვენს შვილს ებძანოს: რაც ჩემს მოდავეს თქვენგან ბოძებული ან განაჩენი² ან ოქმები ქონდეს, ან სანატრელის ბატონისაგან ან თქვენის ძმებისაგან აღებულა, ყოველი მოიტანოს და მეც რაც წიგნები მქონდეს, ისიც მი[ი]რთვას... სიტყუის ბარათითა ასე მტანჯა თქვენი ნაბოძები რომ...*

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! მერმე რაც ამ დავითიშვილს ზაალს ძველი თუ ახალი განაჩენები ჰქონდეს და ან ამის მოდავეს, ორთავესი შენთან უნდა მოატანინო, ალაპარაკო და რომელიც სამართალმა გაამტყუნოს, იმათ რაც განაჩენები თუ ოქმები ჰქონდესთ კურთხეულის ბატონის მამის ჩვენისა, ჩვენი თუ ჩვენი ძმებისა, უნდა ერთიანად ჩამოართვა, ეს ზაალ [თუ] გამტყუნდეს — ამას; თუ ამის მოდავე გამტყუნდეს — იმას; და ერთიანად დახიო; გამტყუნებულის წიგნების შენახვა აღარ იქნება. აგვისტოს კე, ქორონიკონს

უპჲ.

მეფე გიორგი

¹ უგანათლებულისობას. ² განაჩენია.

* დანარჩენი აკლია.

512. არჯა გიორგი ნოღარიშვილისა სოფლის აუზნების თაოგაჯა

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 29 მარტი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4587. დედანი. ქალაღი. 21,5×11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-აღგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ნოდარიშვილი სალთხუცის გიორგისა.

თქვენი წყალობა დაგვემართა ხიდისყურის სოფლის აშენებისა. ჩავედით და ვიმუშავეთ. ახლა თამაჯს სხვარაგათ გაეშინჯებინა, რომ ერთი სოფლის მეტი არ გაიმართებაო; და იქ ორიც დიდი სოფელი გაიმართება. და თუ ამას ტყვილს მოგახსენებ, ოქმი მიბოძეთ, თქვენს მობძანებამდისინ იქ მუშაობასა და ხვნას ნუ დაგვიშლით. მობძანებაში გაშინჯეთ. თუ თქვენი შესამატი საქმე იყოს, სიმტკიცეც უბოძეთ. თუ საწყენი იყოს, მოშალეთ და ნუ იქნას. მარტის 14, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ნოდარისშვილებო! მერე თქვენც უნდა იქ შენობას მოყვეთ და ხვნასა და თესვას, რომ ენისელთ მოურავისშვილები ვერ დაგიშლიან. და მასუკან მშვიდობა არის, ან ჩვენ მოვალთ და ან ჩვენს შვილებს გამოვგზავნით და გავშინჯავთ მაგ ალაგს; და ორი სოფელი გაიმართება თუ ერთი, მასუკან ისე ბინას მივსცემთ. მარტის 14, ქორონიკონს უპუ.

თუ ორიც გაიმართება, თქვენც იყავით და ისინიც. და თუ ორიც ვერ გაიმართება და მასუკან ერთს ვაგაკეთებინებთ; და ჩვენს ნახვამდის კი ორნიც იყავით.

გიორგი

513. განჩინება ვახტანგ ბატონიშვილისა ნადირა ხაჩიურიშვილისა და

მიქაელიშვილის წიხვილიანის თაოგაჯა

1799 წ. 4 აპრილი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი: საბ. № 16577. დედანი. ქალაღი. 33,5×21 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან ორწერტილი.

ქ. გრემისხვეველმა ხევსურისშვილმა ნადირამ უჩივლა მიქელისშვილს მერებს: სათქვენო ჭალა და ტყე არის

უქმად და იმაში წისქვილს ვაკეთებო და მერებ მიქელიშვილი არ მაკეთებინებს, ჩემს წისქვილს პირდაპირ არისო და შენ რომ წისქვილი დააბრუნო, ჩემს წისქვილს დააბათილებსო, წყალ ცოტაობაში ორსავე არ ეყოფაო, არ ავაბრუნებინეო, ჯაფა გავსწიე, მუშა დავხარჯე და ახლა ჰირნახულს მიფუჭებსო.

ჩვენ, არაგვისმპყრობელი მეფის ძე ვახტანგ, იქ მივედიო და ორივე საწისქვილო გავშინჯეთ. მერების საწისქვილო გაღმა არის და ხევსურისშვილის გამოღმა. საჩვენოს ტყესა და ქალაში ეკეთებინა.

მერებ ვალაპარაკეთ და ასე უპასუხა: ჩემი წისქვილი ძველად ბრუნებულა და ეგ ქალა ჩემს პირდაპირ არის და ეგ ქალაც ჩემია; და თუ ქალა ჩემი არ არის, მაგან რომ ეგ წისქვილი ააბრუნოს, ჩემი წისქვილი დადგება, ამისთვის რომ ეს წყალი ორსავე არ ეყოფაო.

ჩვენ გრემისხეველნი ერთობით მოვიყვანეთ და ვკითხეთ: ეს ქალა საჩვენო არის თუ მიქელისშვილისაო; ერთობით თქვეს: სათქვენო არის, მიქელიშვილს გამოღმა ხელი არა აქვსო.

ამათი სამართალი ასე ვსაჯეთ, რადგან მიქელისშვილის მერებს ძველადვე ბრუნებია, ახლაც მერების წისქვილმა ყადიმად იბრუნოს, რუ გაიყვანოს, მერებისა და იმას ქვეითმა წისქვილებმა იმ რუთი იბრუნოს. და ხევსურისშვილი ჩვენი სახასო არის და იმ საჩვენო ალაგში იმან ააბრუნოს.

როდესაც წყალდიდობა არის, ორმავ იბრუნოს, მერებ ვერ დაუშლის; და როდესაც წყალი დაცოტავდეს, ხევსურისშვილის წისქვილი დადგეს და მერებისა და იმას ქვეითმა წისქვილებმა ყადიმად უნდა იბრუნოს, ხევსურისშვილი წყალს ვერ გაუყოფს.

თუ ხევსურისშვილი ამახედ მერებს აწყენინებს რასმე და ამ განწესებას გარდახდება, წისქვილსაც მოუშლით და ჯარიმასაც გარდავახდევინებთ.

ამ საჩვენოს ტყეში როდისმე ჩვენს სახასოს ტოტაკაშვილსა და ტერისშვილის ყმას საკარულს წისქვილი ბრუნებიყოთ და ჟამთა ვითარებისაგან წამხდარიყო და ცოტად ნარუალი კიდევ ეტყობოდა. და ამათ ხევსურისშვილს ლაპარაკი დაუწყეს: უწინ ჩვენ გვიბრუნებია და ახლაც ჩვენ უნდა ავაბრუნოთ, როდესაც შევიძლებთ.

ის ადგილი რადგან საჩვენო იყო და ტოტიკაშვილსა და საკარულს არც ეთხოვნათ მეპატრონეთათვის და არცა ვისგან ნაბოძები ჰქონდათ, თავის თავად შესულიყვნენ და გაეკეთებინათ და კიდევ ეხმარათ, მიწასაც მოხნაეს მებატონისასა კაცი და ერთი მეორისასა, მაგრამ სა-

მკვიდროდ კი ვერ დაიჭერს. იმის მსგავსად ეს ყოფილა, უბატონოდ შესულან, მომკითხავი არა ყოლიათ. გაუკეთებიათ და კიდევ უქამიათ, ამით ჩვენს ადგილს მამულათ არ მივსცემთ.

ტოტიკაშვილსა და საკარულს ამ ქალასა და ტყეში საქმე არა აქვსთ რა; ჩვენ ხევსურიშვილის ნადირასათვის გვიბოძებია სრულებით ტყეცა და ქალაცა. ღმერთმან ჩვენს ერთგულებაში მოახმაროს.

ამ პირზე ორი განაჩენი დაიწერა: ერთი მიქელიშვილს მერებს მიეცა და ერთი ხევსურიშვილსა და ორნივე ამ განწესებას უნდა დასჯერდნენ და ამაზედ დადგნენ.

ტერიშვილო ზაალ! ეს ასე გამოუცხადე ორთავ და ამ სამართალზე დააყენე. ამას იქით ერთმანეთს ნულარას შესცოდებენ. აპრილის დ, ქორონიკონს უპუ.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეგობით.

514. არჯა თარხნიშვილუაისა გამოსაღების თარხაჲმ პიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 33. საბუთი № 209. პირი. ქაღალდი. მხედრული.

[82] თარხნიშვილი დათუასი და ტეტიასი [v] ამოწყვეტილის კაცების სია.

ქ. ბოჩიტაშვილი ზურაბა სულ ამოსწყდა.

ქ. ნავროზაშვილი გოგია სულ ამოსწყდა.

ქ. მაისურაძე გოგია სულ ამოსწყდა.

ქ. კოკონობერიძე სულ ამოსწყდა.

ქ. გოჩიტაშვილი პა[ა]ტა ამოსწყდა და ერთი სამი წლის ბიჭი დარჩა.

ქ. აბრამა გოჩიტაშვილი ამოსწყდა, ერთი ათის წლის ბიჭი დარჩა.

ქ. ამილბარაშვილი ივანე მოკვდა, ერთი ძმა დარჩა ისიც სნეული, ორი წვრილი ობოლი.

ქ. გელიტაშვილი ღვთისია მოკვდა ცოლით და შვილით, ერთი შვილი და მამა დარჩა.

ქ. აბოაშვილის ცოლ-შვილი ამოსწყდა, თითონ და ერთმა იმის პატარა ბიჭმაც იხადა.

რემელიც ამ სიით მომიხსენებია, ჯერ ღმერთსა ვფიცავ, მერე თქვენს მზესა, რომ არცერთი ტყუილათ არ მომიხსენებია. თუ ამაში ერთი სიმტყუნე შემაჩნდეს, რაც დამრჩომია, იმაზედაც ხელი ამიღია. რაც თქვენი წყალობა კაცი დამრჩა და ტყეში დაიხიზნენ, ერთი კომლი აზნაურშვილი ცოლით და შვილით დაიკარგა და გლეხი კაცნი სახლის ავეჯულობით სულ აიკლეს. მარტის კთ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ჩვენ მაგიერად სარდალ-სალთხუცეს მუხრანის ბატონს იოანეს და მდივნებს ასე ეუწყოსთ. მერე ამ თარხნისშვილს ეს კაცნი რომ ამოსწყვეტია, უნდა თქვენც გაშიწოთ და რადგან ამოსწყვეტიათ, ამ ამოწყვეტილებს უნდა გამოხვიდეთ. და სხვა რაც ძირს დარჩომოდეს, იმას რასათს უნდა შეაწერდეთ ხოლმე ხარჯს. აპრილის ე, ქორონიკონს უპჳ.

**515. არჯა თამაჳ ენიცალთ მოურავის შვილისა მამაულის თაოგაჳაჳ
ვიორგი XII-ის ოპმით**

1709 წ. 7 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1477. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 21,2X
X14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტალი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ჯელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონისა თამაჳისაგან.

თქვენს სიმაღლეს მოხსენებული გახლავთ, რომ ეს შფოთები სულ ნოდარი შვილმა ამიტეხა. ახლაც კიდევ ოქმი აუღია, რომ იქ უნდა ხნას. ამას იმისთვის ცდილობს, რომ იმ სოფლის მოშლა უნდა. და მე გევედრებით, თქვენს მობძანებამდისინ ზენას დაეხსნას, რომ ის სოფელი არ მოიშალოს, ამის ოქმი მიბოძოთ, რომ შფოთი არ მოხედეს. მარტის ღა, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო ბაგრატ! მერე მაგ ნოდარიშვილს გიორგი სალთხუცესს უნდა გამოუტყხადო, რომ მაგის მხრიდამ ხ...* ის ყურის [სო]ფელში ხენა არ იქნება მანდ ორი სოფელი ვერ გაიმართება სარ...* [ხვ]ნა არ იქნება და ნურც ახვენეინებ.

* მარცხენა კიდე მოხეულია.

შფოთი მოუათ და ვერ დადგება ორი სოფელი და არც იქნება. თ ა -
მ ა ზ ენისელთ მოურავის შვილის სამოურაო კაცნი უნდა დადგნენ.
სხვისა არც ხენა იქნება მანდა და არც დგომა. აპრილის ზ, ქორონი-
კონს უპზ.

მანამდინ ჩვენ განხემდეთ, მანამდინ ასე უნდა იყოს. მშვიდობა
არის, ჩვენ რომ მოვალთ გავშინჯამთ და ისე გავარიგებთ, როგორცა

სჯობს.

გეორგი

516. არზა ინსე ღიასამიძისა გავოსალაჯის თაოგაჯა

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 10 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 744. დედანი. ქალაღი. 34×14 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმაარა წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის მორდლის იესე საგან.

კურთხეულის მეფის დროს ჩემს სახლისკაცზედ მეტი არა გა-
მომრთმევია რა, ამისთვის ლეკმა რომ წავგავანდინა, შვიდი კომლი კაცი
ლეკებმა დახოცეს და იმათი ცოლ-შვილი დაატყვევეს. შვიდი კომლი
კაცი დამრჩომია. იასაულები და ზაალ ყაფლანი შვილი მო-
გახსენებენ, ახლა ეგების ჯაბრით შემომაწეროს ვინმე, ესენიც დამე-
კარგებიან და რილათი უნდა დავრჩე.

მუჩალგა მომირთმევია. თუ ამაზედ მეტი მყუანდეს ან მუშა, ან
გუთანნი, ან ყმა თქვენთვის მომირთმევია ჯარიმაში. იმდენი არც მუშა
მყავს და არც გუთანნი. თუ მე ამას გარდა ერთი ხარი მყუანდეს, რომ
გუთანში შევაბა, თქვენი რისხვა მქონდეს. თქვენგან ხომ არა გვთხო-
ვებია რა, მაგრამ უიმისობა არ იქმნება. მოწყალე კელმწიფევე, მოწყა-
ლება მოიღე, რომ სწორეთ შემოგვაწერონ, ლეკებსაც სწორეთ ვნა-
ხავთ. მარტის ლ, ქორონიკონს უპზ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალ-სალთხუცესს მუხრანის ბატონს იო ა -
ნეს და მდივნებს ასე ეუწყოს: მერე დიასამიძეს მორდალს
იესეს ასე რომ მოუხსენებია, თუ ამისი მოხსენებული ჭეშმარიტი
იყოს, ამას შვიდი კომლის კაცის სათხოვრის მეტს ნუ შეაწერთ. და
რაც სასოფლო სათხოვარი მივიდეს, ნახევარი იასეს მორდლის წილო-

ბას უნდა ეთხოვოს და ნახევარი დიმიტრი დიასამიძის წილობას უნდა ეთხოვე[ოქს. აპრილის ი, ქორონიკონს უპუ.

ბეკელი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი.

**517. არჯა ზურაბ თუშანიშვილის ძვირისა ღალის თაობაჲჲ
გიორგი XII-ის ოქმით**

1700 წ. 11 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 19. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[23v] ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერას კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის თუშანიშვილი ზურაბის ქვრივ-
ობლისა.

გივი მდივნის შვილიშვილი პატარკაცი რომ ამოსწყდა,
კურთხეულმა მეფემ იმის წილი ყმა და მამული საერთოთ გვიბოძა,
იმ მამულის ნახევარი ჩემის მაზღებისა არის და ნახევარი ჩემის ობ-
ლებისა, იმისთვის რომ ერთის ძმისა ისინი გახლიან და მეორისა —
ეს ჩემი ობლები. ასე მიმძღავრებაში გახლავართ, რომ ყმის სამსახუ-
რი არა ვიციით რა. ყოელს წელს ღალის წილი ცოტა ყოფილა თუ ბე-
რი, მოუციათ და წელს ს[რ]ულობით არა მოგვეცეს რა.

იოანე ბატონიშვილს არზი მივართვი, ოქმი მიბოძა, რომ
ნიკოლოზსა და მანუჩარს უნდა მოეცათ და არ მამეცს.
გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ წლევეანდელი ღალა
ჩემი წილი სრულობით მამეცეს. აპრილის ი, ქორონიკონს უპუ.

თავში

[23] ჩვენ მაგიერად ამილახვარს ბატონს ოთარს ასე
ეუწყოს! მერე ამ არზის პატრონი ქვრივ-ობოლი ასე რომ ჩივის, რაც
პური აქვსთ გასაყოფი, ახლავ უნდა რაც ღალის პური არის, უნდა
გაუყო შუაზე და მისცე ამას თავის: წილი და იმათ თავეთი წილი. და
რაც საერთო ყმა ჰყვანდესთ, რასაც ამისი სახლის კაცები იმსახურე-
ბენ, ის სამსახურიც ამ რიგად უნდა იმსახურონ კაცებმა და ისეც უნდა
ამსახურო. ეს ასე უნდა გა[ა]რიგო, რომ ამ ქვრივ-ობოლთ უსამართლო

არა დაემართოსთ რა. აპრილის ია, ქორონიკონს უპუ.

**518. არზა ვახუშტი ჯავახიშვილისა გამოსაღების თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით**

1799 წ. 12 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10388. დედანი. ქალაღი. 20,5x12 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნაერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ უ შ ტ ი მდივანბეგი-
საგან.

ჭირისაგან სამოცდაცამეტი სული დამეხოცა ყმა და ჩემოდენი
ჩემს სახლის კაცებს არ დახოციათ. ამას გევედრებით, როგორც ჩემის
ძმის წულებსათვის წყალობა მიგელიათ, ის ჩემზედ მოიღოთ. აპრი-
ლის ია, ქორონიკონს უპა.

ოთხიოდ კომლი კაცი მაძირჩა და ისინიც ასე, რომ ზოგს ძმა და
ზოგს შვილი მოუკვდათ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალ-სალთხუცესს მუხრანის ბატონს იო ა -
ნ ე ს და მდივნებს ასე ეუწყოსთ: მერმე ამ მდივანბეგს ვახუშტის
ამისთანა ზარალი მოსვლია და ამდენი სული დახოცია. ოთხი კომლი
კაცი გარდარჩენია. ამისი ოთხი კომლი კაცი ორს წელიწადს ვაგვიანა-
ტებია. ამის კაცებს ნულარაფერს შეაწერთ ამ ვადის შესრულებამ-
დინა. და მასუკან, რაც შეძლება ექნებათ, თავიანთის შეძლებით იმსა-
ხურებენ. რომელნიც იასაულები მიხვიდეთ, თქვენც ასე უნდა იცო-
დეთ. აპრილის იბ, ქორონიკონს უპა.

ბეჰედი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გ ი ო რ გ ი.

**519. არზა თუთთ მოურავის დის მარიამისა უჩის თაობაზე
გაგრაბა ბატონიშვილის ოქმით**

1799 წ. 12 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2570. დედანი. ქალაღი. 34x18,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლებულესობის ბედნიერის კელმწიფის ძის ბაგ-
რატის წინაშე მოსახსენებელი თ უ შ თ მ ო უ რ ა ვ ი ს დ ი ს მ ა -
რ ი ა მ ი ს ა გ ა ნ .

ჩემო კელმწიფევ, ერთი ბიჭი დედის ჩემისათვის კიკოლა
ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს და დ ი მ ი ტ რ ი ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს

მიეცა ენისელთ მოურავიანთ სახლში. იქ ქმარი მოუკვდა, ერთი ვაჟი-
შვილი დარჩა; ის კაცი იქ ცოლით, შვილით ჰყვანდა ჩემს ძმას. ის
თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქმნა. ის კაცი მე დედაჩემმა მამცა. აყრას
რომ უპირობდით, ქ ა ი ხ ო ს რ ო ენისელთ მოურავის შვილმა არ
დაგვანება, ბატონი გამაეჩინა ვილაც. ნეტარად სხენებულს ბატონს
დედაჩემმა თავი აწყინა, ის კაცი ჩვენ დაგვენებდა. მოგესხენებათ, ყაფ-
ლანისშვილს კაცი ეშოებოდა, რომ სხვისა არ მიეცა.

საწყალობელმა თქვენმა ყმამ აჰყარა ბატონის ოქმით; ალაზანს
გამოყვანილი გ რ ი გ ო ლ ენისელთ მოურავის შვილი [და] და თ თ ა
მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი დაეწივნენ, თავადებათ დაუდგნენ — ამ შამოდგომამ-
დინ დააცალეო. გამაბრუნეს, იმ თქვენს ყმას ორი თვეც აღარ დაუ-
ყვია, მოკუდა. იმ კაცმა დაიწყო სიარული, ა ხ ა ლ ქ ა ლ ა ქ ს მივიდა.

მერმე მე ვაწყინე ბატონს პაპა თქვენს თავი, ოქმი მიბოძა: ბა-
ტონის დისწულო, ამას თავის ყმა მიეცესო. ეს მიპასუხა: ახალქალაქი
ი უ ლ ო ნ ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს არისო, იმისი ოქმი მამიტანეო.
არზი ვაახელ, იმისგანაც წყალობა დამემართა, ოქმი მიბოძა — მიეცო.

ახლა კიდევ ბატონის მამის თქვენისაგანაც წყალობა დამემართა,
ოქმი მიბოძა: კ ა ლ ა უ რ ი ს მ ო უ რ ა ვ ო , ახლავ აჰყარეო, მიაბა-
რეო. ეხლა გიახლათ, აყრას უპირობდა, თქვენ იმ კაცისათვის ოქმი
გიბოძებიათ, ბატონამდინ დააცალეო.

ღმერთი გადღეგრძელებს, სადაო აღარ არის რა, გარდაწყვეტი-
ლი საქმეა. ორი ოქმი ბატონის პაპის თქვენისაა, ბატონის მამის თქვე-
ნისაა, იულონ ბატონისშვილისაა. გვედრებით, ნუღარ მამიშლით. კა-
ლაურის მოურავი აქ გახლავსთ. თქვენგან ამისი იმედი არ მაქვს, რომ
ეს კაცი წამართო. ღმერთი გადღეგრძელებსთ და თქვენს გამრავლე-
ბას დამასწრობს, ამის წყალობა მოიღეთ, ოქმი მიბოძე — აჰყარონ.

მოგესხენებათ, მე ლაპარაკის თავი არა მაქვს. გარდაწყვეტილს
საქმეს ნუ მამიშლი ჩემო ჯელმწიფევე. ღმერთი დიდს დღეს მოგცემსთ,
ერთი ობოლი მყავს, ხელზედ წყალი დაუსხას. დ ი მ ი ტ რ ი მ ა ყ ა -
შ ვ ი ლ ი გახლავს მანდა, ჰკითხეთ როგორც იყო. მუხლთ გეხვევი,
ამის წყალობა მოიღეთ; აქ გახლავსთ კალაურის მოურავი, აჰყაროს.
აპრილის იბ, ქორონიკონს უპა.

თავში

ქ. ბატონო კალაურის მოურავო ო მ ა ნ ! მერე ამ არზით რომ ასე
მოუხსენებია, შენ რადგან მის უმაღლეს[ო]ბის ბატონის მამის ჩვენის
ბრძანება გაქვს, ისე აღასრულე. აპრილის იბ, ქორონიკონს უპა.

ბატონი

520. არჯა ხარაჯალელთა ღალის თაოგაჯე
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 13 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 821. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ერთობ ყარაჯალელთ.

მუდამ გვიხნამს იქ და ფეტვისა და სიმინდის ღალა არასდროს არ მიგვიცია. ახლა მგალობლიშვილი პატარა და ვით ჯაბრით გვეკიდება, მაგის ღალა უნდა მამცეთო. თუ გამოგვერთო, არ შეგვიძლია, რომ იქ დავდგეთ. გვედრებით კელი ააღებანოთ. აპრილის იგ, ქორონიკონს უპჯ.

ქერის და პურის ღალას კი ვაძლევთ, ბატონის განწესებაც ასე გვაქვს.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ამ არჯის პატრონებო! მერე როგორც კურთხეულის მამის ჩვენის დროს ყოფილა, თუ მაშინ გიძლევიათ ღალა, ახლაც აძლიევთ. და თუ მაშინ არ გიძლევიათ, ნურც ახლა მისცემ. როგორც კურთხეულს მამის ჩვენის დროს ყოფილა, ახლაც ისე უნდა იყოს. აპრილის იგ, ქორონიკონს უპჯ. გეფე გიორგი

521. არჯა გოგია ფირალაშვილისა სამართლის მიცაგაჯე
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 18 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4257. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის გიორგი თარხანისა და ლუარსაბ მიმბაშისა ყმის ფირალაშვილი გოგია სი.

ფაშის შვილი წისკვილის მეღავებოდა. თქვენს წინაშე სამართალში გამოვიტხოვე და თქვენი ოქმი რომ მიუტანე, აქ სამართალში მოყოლის მაგიერ დამსხა იმან ორი იასაულა გედეონიშვილი თავის ამხანაგით და ორი ძროხაც სხვა წამართვეს.

გვედრებით ოქმი და ისაუღლი მიბოძოთ ის ჩემი მოდავეც თქვენს სამართალში მომყოლოთ და ის წართმეული ძროხებიც ისევ ჩემთვის მოაცემინოთ. აპრილს ე, [ქორონიკონს] უპჳ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ფირალაშვილო! მერე შენ ნულარ ელაპარაკე-ბი იმ მღვდელს, უნდა ორთავ ჩვენთან სამართალში ილაპარაკოთ და სამართალი მოგეცემათ. აპრილს იგ, [ქორონიკონს] უპჳ.

რომელიც ამათი ისაუღლები იყენეთ, ამთზედ ხელი უნდა აიღოთ, ჩვენს სამართალში უნდა იარონ. და რაც გერთმევეინოს ძროხები, ისიც უკანვე უნდა მოსცე.

ჩვენ და მათი უწმიდესობა ჩვენი ძმა კათალიკოზი ერთად რომ შევიყრებით, მათს საქმეს მაშინ გავარიგებთ.

მეფე
გიორგი

522. არჯა იოვანა მღივნისა უმის თაოჯაჳი

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 20 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 54. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[44] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მღივანი იოვანესაგან.

გარსევანი შვილი პატა მღივანს ყარანს ეყიდნა, რამდენიმე ხანი ხაბაზათ ჰყოლოდა, მერეთ ეს კაცი სისუასთვის მიეცა, რომ ნასყიდობის წიგნიც ხელთ გვიჰირავს კორკოტიშვილი ლუარსაბისა და იმისი შვილი დათუასაგან. ვინემ მღივანი ყარან და სოლომონ ცოცხალნი გახლდნენ, ამ პატაზედ ბატონყმობით ხმა არავის ამოუღია; და ახლა იმათ უკან მჩაგრავენ და დაფანტვა უნდათ.

ეხლაც დავით კორკოტს არზი მოურთმევეია და ამ თავიანთგან მოსყიდულს კაცს აცოდვილებს. გვედრებით ოქმი მიბოძოთ, ჩვენი ნასყიდი მე მამბარდეს. და თუ სიტყვა აქეს, გახლავარ და შელაპარაკოს. მარტის ი, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ჩვენ მაგიერად სარდალ სალთხუცეს[ს] მუხრანის ბატონს იოანეს ასე ეუწყოს. მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია,

რადგან ეს კაცი ამათი ნასყიდი არის, ნასყიდობა არავეს გამორთმევეია და არც ამას გამოერთმევეა. ეს კაცი ამ იოანეს უნდა ჰყვანდეს. და თუ ის ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენს სამართალში ილაპარაკონ და სამართალი მიეცემათ. აპრილის კ, ქორონიკონს უპჷ.

მეფე
გიორგი

523. არზა იასე აოჩაძისა სამართლის მიცემაჲა
გიორგი XII-ის ოქმით

1709 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5740. დედანი. ქალაღი. 24,8×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ველმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ქოჩაძე იასესი¹.

ყვარელში ომარხანი გამოსვლას რომ აპარებდა, იმ თარიღში გოგიამ ამიკლო. ჩემი საჩივარი თქვენ მოგახსენე. პაატა აბაშიძე ზედ უმაღლესობის ოქმი მებოძა: დედოფლის ყმა რათ აგიკლიაო, ეს კაციც შენ გებარებოდესო და რაც წაერთმოს, სრულად გამოურთვიო. არაფერი არა მამცემია რა, ორმოცის კოლის ჰურის მეტი.

გოგიას თქვენთვის მოეხსენებინა, ის დედოფალის ყმა არ არისო. იმისთვის ოქმი გებოძებინათ. მასუკან ორჯელ კიდევ ამიკლო. მერე ფარნავაზის იასაულით იმერეთს გადაგვრეკა ხიზნითა რვა თვე ათი სული ხიზნით იქ განლაგარ მშარ-მწყურვალნი².

რადგან ჩემი სამკვიდრო მამულიდამ და ნასყიდობიდამ ხელი ავიღე, დამკარგა, უმაღლესობის საფარველქვეშ მამყოფეთ. ოქმი მიბოძეთ, წართმეული საქონელიც მამეცეს და მეც ხიზნით თქვენს საბძანებელში გადმოვიღე. აპრილის კბ, ქორონიკონს უპჷ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის აბაშიძე პაატავ! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, რაც იმისთვის გოგიას საქონელი თუ სხვა რამ წაურთმევეია, ამას წინად შენზე ოქმი უბოძეთ, რომ ეგ მაგისგან წართმეული რაცა ჰქონდა, უნდა სრულებით გამოგვრთმევეინა და ამისთვის მოგეცა; და ამას არა მოსცემია რა.

¹ იასესი.

² მწყურვალნი.

და ახლა ეს ჩვენი ოქმი, რომ მოგივიდეს, უნდა რაც ამას წართმევია საქონელი თუ სხვა რამ, სრულებით გამოართვა და ამას მოაბარო; და იმერეთიდანაც თავის ცოლ-შვილი გადმოასხმევიწიო და სადაც უნდა ჩვენს საბძანებელში დადგეს. და თუ გოგიას ამასთან ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენს სამართალში ილაპარაკონ. და სხვა როგორც მოგვიწერია, ასე გაუბრძე. აპრილის კბ, ქორონიკონს უპუ.

ერთმანეთში გაარიგე კარგათ და რიგიანად.

ბეჭედი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი ვ.

524. არზა ივანე როსტომანაშვილისა შიშის თაობაზე გომოგნი XII-ის ოქმით

1709 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5733. დედანი. ქალაღი. 22,5×13,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის როსტომანაშვილი ივანესი.

კელმწიფისაგან წყალობის ყმა მრავალსა ჰყავს. გასყიდული არავის გინახავს. გოგია ნასყიდობის¹ წიგნსა მთხოვდა, რადღანც დედოფლის ყმა ვიყავი, მე ნასყიდობის წიგნს რათ მიეცემდი. იმიზეზა, ჩემის მამულიდგან და ალაგიდამ გამამრეკა, წიგნიც მამცა, ვისაც გინდა ეყმეო. ეს ჩემი შეწუხება დედოფალს მოვახსენე, ოქმი მიბოძა — აღს დადექო. იქიდან იასაულით იმერეთს გადაგვკარგა, საქართველოში არ დაგაყენებო. რვა თვეა იმერეთს გახლავარ ხიზნითა.

წყალობას ვითხოვთ, რადღანც მამულზედ და ალაგზედ ხელი ამიღია, საქართველოს ღირსი ვაგვხადოთ და თქვენს საფარველს ქვეშ გვაყოფოთ. აპრილის იბ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! მერე ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებია, უნდა შენის ცოლ-შვილით იმერეთიდან გადმოხვიდე და სადაც გინდა ჩვენს საბძანებელში უნდა დასდგე². შენთან საქმე არავისა აქვს. აპრილის კბ, ქორონიკონს უპუ.

ბეჭედი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი ვ.

¹ სანყიდობის.

² დასდგე.

525. არზა ზურაბ თუგანიშვილის კვირვ-თვლისა მამულის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 27 აპრილი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 84. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[52] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახ-
სენებელი მათის მონის თუ მანიშვილი ზურაბის ქვრივისა
და ობლისა.

ჩვენის მამა-პაპის სასახლე საუმცროსოთ ბარათით გვრგებია
ხელთუბანს. ამ სასახლის ალაგს ჩვენი¹ სახლის კაცებისა და
სხვების ყმანი ხიზნათ სახლობენ². ახლა ჩვენი სახლის ალაგი ჩვენ
გვექირება. პირით და მოციქულით ველაპარაკეთ, რომ ჩვენი ადგილი
დაგვიცალეთ და თავ-თავის ადგილს დადექით. ქვრივ-ობლობით არას
გვეპასუხებთან.

გვედრებით ერთი ოქმი და იასაული გვებოდოს, რომ ჩვენი სა-
მკვიდრო მამულიდამ აიყარნენ და ჩვენი მამული ჩვენ მოვიხმაროთ.
აპრილის კ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის შატბერაშვილო გრიგოლ! მერე ამ
არზის პატრონი ქვრივი და ობლები ასე რომ ჩივიან, ამათ ბარათში
ნარგებს სასახლის ადგილში ვინცა დვანან, ვისიც ყმანი უნდა იყვნენ,
უნდა ყველანი აპყარო ახლავ და თავ-თავის მამულში დააყენონ თავე-
თი ყმანი. თავ[ი]ანთი მამული ამ ქვრივ-ობოლთ თითონ ექირებათ. ეს
ასე უნდა გაარიგო. აპრილის კუ, ქორონიკონს უპუ.

526. არზა მეთოდისა გამოსალაგის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 29 აპრილი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3040. დვანი. ქალაღი. 21,5×11,6 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა
იყოს.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის მეთოდის აგან.

¹ + ჩვენის. ² სახლობონ.

თქვენი წყალობა ორიოდ კომლი იმერელი გახლავთ, ჩემი თან-გადმოყოლილი იმერლები პატარძელს სამი წელიწადია აღარ უმსახურიათ რა. ერთი მსახური მყვანდა, ისიც მამპარეს და იქ ჰყავთ. გვედრებით, ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ისინიც მამსახურონ და აქაც ვისაც ჩემი თითო-ორილი შაური ემართოს, ისიც მოაცემინოს. აპრილის კმ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშოკალაბაშო¹ იოსებ! მერე ამ არზის პატრონს თავის კაცები როგორც ბატონყმობის რიგი იყოს, ისე უნდა ამსახურო და ვისაც ემართოს რამე, ისიც გამოურთვი. აპრილის კმ, ქორონიკონს უპყ.

ბეჟელი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი.

527. არზა ბაჟან აშილახვრისუვილისა შხის თაოზაჟა ღავით ბატონიშვილის ოქმით

1790 წ. 20 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1351. დედანი. ქალაღი. 38,5×12,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მიმბაში ამილახვარის შვილი ბეჟანისაგან.

მის უმადლესობის ველმწიფის მამის თქვენის ოქმი და ბძანება [ა]რის თქვენზე, რომ მე და ჩემი ძმისწულები მსაჯულთ თან დასწრებით მოგვარიგოთ. ახლა ამ სამართალს აღარ და[ა]ცალეს, ბატონის შვილის ალექსანდრეს ოქმი აულია, ჩუმათ წაულია. სამი კომლი იმერელი მყვანდა წერეთლისაგან გამობარებული და ორიც ქართველი ჩემი სამკვიდრო ყმა, რომ ხუთი კომლი კაცი იქნება. ამათზე ხელი აუმართავს. ორმოცი წელიწადია მოშორებული გახლავარ. მე იმასთან მისულს კაცებს როდის ვეცილები, რომ ის ჩემთან მოსულს ყმათ კაცს მეცილება.

ამას გარდა, პაპაჩემს ბეშოეთი დამ ერთი კომლი კაცი წმინდის შიოსთვის შეუწირავს. ბეგარა წმინდის შიოსი სძეს და ჩვენს სასაფლაოს კი უნდა ემსახუროს. ახლა მარტო ჩემი ძმისწული იმსახურებს.

¹ ეშყაბაშო.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, ის კაცები როგორც ყოფილან, ისევ მე დამნებდეს. და ეს შეწირული კაცი როგორც პაპის ჩვენისაგან შეწირულია იმ გვარათ ორთავ გვემსახუროს, მარტო ის ნუ იმსახურებს. მე უხემწიფოთ ნურავინ რას წამართმევს.

- ა ქ. იმერელი კ ა პ ა ნ ა ძ ე დ ა თ უ ა
 - ა ქ. იმერელი მ ა მ უ კ ე ლ ა
 - ა ქ. ბ ე რ ი კ ე ლ ა იმერელი
 - ა ქ. ს ე ხ ნ ი ა
 - ა ქ. გ უ ჯ ი ა წმინდის შიოს შეწირული
- აღიწერა აპრილის კჴ, ქორონიკონს უჴჴ.

თავში

ქ. მეფის ძე დავით მოგიწერ ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი ს შ ე ი ლ ო ნ ი ნ ი ა ვ! მერე ბეჟანისათვის კაცები რომ წავგირთმევია, ეგ კაცნი ისევ მიეც და დაანებე სამართლამდინ. და როდესაც სამართალში ილაპარაკებთ და დააბქო[ბთ], არა თუ მარტო მაგ კაცებს, სხვა გარდასახლდიც გარდაგხდება. კაცნი ახლავ უნდა დაანებო. აპრილის კთ, ქორონიკონს

უჴჴ.

დავით

ერისთვის შვილო მ ი რ მ ა ნ ო ს, ეს კაცნი შენ გამოურთვი და

მოაბარე.

დავით

528. არჯა იოსება მღვდლისა ვალის თაობაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 7 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 423. დედანი. ქალაღი. 18,4×12,2 სმ. მხედრული. ალაგ-ალაგ თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ნ ე კ რ ე ს ე ლ ი ს ს ი ძ ი ს ი ო ს ე ბ მ ღ ჯ ღ ლ ი ს ა.

მერმე ამას მოგახსენებ, მოლარე მ ო ს ე უ ვ ე ლ ი ს თეთრი მემართა, ჩემი გირაოები ჰქონდა. ახლა ასე მეუბნება: ჩემ[მა] შვილმა არ ვიცი ვის მიაბარაო. პასუხს არას მაძღვეს.

მოწყალეობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ, ჩემი გირაო მომცეს, თავის თეთრი გამომართოს. მაისის დ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, ციციშვილ [ო] იოსებ! .მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, რომელსაც ამის გირაოები აქვს, უნდა რაც ამას მართებს, ის მოაცემინო და თავის გირაოები გამოურთო და მოს[ცე]. მაისის ზ, ქორონიკონს უპუ.

მეფე გიორგი

529. არზა კახრა დავრეშაშვილისა ვალის თაოზაჲ გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 7 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4296. დედანი. ქალაღი. 22,8×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი. ტექსტო ალაგ-ალაგ გადასულია.

ქ. მა[თის] უმაღლესობ[ის] ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დავრეშაშვილი პეტრესი.

ქორონიკონს უპბ, ამ წელს ნაზარბეგიშვილს ოსეფას თამასუქით თექ[ესმექტი თუმანი უ]ნდა მოეცა თავნი და სარგებელი. ეს თამასუქი აქ მეზურნუთე¹ პეტრეს ებარა და დაიკ[არ]გა. ოსეფა განჯას მოკვდა. მართალია, თამასუქი დაიკარგა, მაგრამ მოწმე[ე]ბი უზურში გახლიან.

გვედრებით, რომელიც აქ იმის მამულს ხმარობდეს, ეს თეთრი იმას მოაცემინოთ და სადაც აქა-იქ ასაღები ქონდეს, ისიც იასაულმა გამამირთოს და მამცეს. მაისის ე, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება ა[რის] მელიქო დარჩიავ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ეს შენი გასარიგებელი საქმე არის და შენ უნდა გაურვიგო. მაისის ზ, ქორონიკონს უპუ.

ბეჟელი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი.

verso

ქ. რადგანც ამისმა სიმაღლემ ამ სამართლების გაშინჯვა ენკენის-თვემდის დააყენა, ენკენისთვეში ჩამოდი და რივიანის საქმით შესნ

¹ მეზურნოთე.

საქმეს გავარიგებთ, და როგორც ბატონის ბძანება არის, ისე აღვა-
სრულებთ. მაისის ივ, ქორონიკონს უპჳ.

530. არაა მღვდელ-მონოზონ ბანედიქტისა მამულის თაოგაზე
პიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 11 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 213. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 216.

[189] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მარადის მლოცველის მღვდელ-მონაზონის ბ ე ნ ე -
დ ი ქ ტ ე ს ა გ ა ნ .

სამი წელიწადია ფ ა ლ ვ ე ნ ი ა ნ თ უჩივი, თქვენს უმაღლესო-
ბასაც ვაწუხებ და ჩვენცა ვწუხვართ, ეკლესიასაც აკლდება. ბ ა ტ ო -
ნ ის შ ვ ი ლ ს ი ო ვ ა ნ ე ს თ ა ნ . ვილაპარაკეთ. ფიცი გვიბძანა და
დავიფიცეთ.

გევედრებით, ერთის გზით გარდაგვიწ[ვიტ]ოთ. ორი განაჩენი
ი უ ლ ო ნ ის ა კურთხეულის მეფისაგან დამტკიცებული და ერთი
ბატონიშვილი იოანესაგან, ხელთ გვიკირამს. სიგელი ეს არის. თქვენც
გინახამსთ. მუშაობისა და მოსავლის დრო არის. მოგვარჩინეთ, შფოთი
არ მოხდეს რა. მაისის ვ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

[188] უგანათლებულესო შვილო ბატონო ი ო ა ნ ე ! მერე ამათ
რადგან დაუფიცნიათ იმ მამულის საქმეზედ და ფიცით გაუტანიათ,
რალა სიტყვა აქვსთ მაგ ფავლენიშვილებს, რატომ არ დაანებებენ ამათ
მაგ მამულსა.

და თუ რომ [v] დაუფიცნიათ და კიდევ ერთათ შემოყარე ესენი,
როგორც ამათთვის სამართალი მიგეცეს, ისე იმაზედ დააყენე. მაისის
ია, ქორონიკონს უპჳ.

დაიფიცონ ღირბელებმა, ჩაიარონ, ფიცით გაწმინდონ ეგ საღაო
მამული, მასუკან შენც ხელი მოუწერე. და ეს კი არ იქნება, რომ ღირ-
ბელნი საფიცრათ მივიდნენ და ფალვენიშვილები კი არ მიყვნენ. რად-
გან საფიცრათ მივლენ და ჩაივლიან და შენც კაცს დააყენებ და დაი-
ფიცვენ, მაშინ დაფიცებულნი იქნებიან და კიდევ უნდა დაიფიცონ,

ჩაიარონ და ისე გაიტანონ.

მეფე
გოორგი

მეფის ძე იოანე მოგიკითხავ ე ლ ი ზ ბ ა რ ე რ ი ს თ ვ ი ს უ ე ი ლ ო! მერე მის სიმაღლეს ბატონს როგორც ამ ოქმით უბოძებია ამ დირბელებისათვის სამართალი, ფავლენიშვილები ხომ აქ არიან, თუ გაჰყვებიან, ამ დირბელებმა კიდევ გული აჯერონ და ისე ჩაუხსნი სამნები. თუ არ გაყვენენ, შარშან ხომ დაიფიცეს, ჩვენის განაჩენით როგორც შარშან მიჯნები ჩასხეს, ისევ დაუნიშნე, და ნება მისის სიმაღლისა[ა], და ამით მოაბარე ეგ მამული.

გ ა ბ ა შ ვ ი ლ ო! შენც თან უნდა გაყვე და ასე აღასრულო. ამ ბენედიქტეს და მოურავს უნდა მობარდეს ეგ მამული. მაისის კმ, ქორონიკონს უპზ.

იოანე

531. არზა ბარძიშ აშილახვილიისა შმის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 14 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8946. დედანი. ქალაღი. 21,5×11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი შ ვ ი ლ ი დავითის შვილი ბ ა რ ძ ი შ ი ს ა.

ქ ა ლ ა ს ჩემი ყმა ტ ი ლ ა შ ვ ი ლ ე ბ ი ე რ ა ს ტ ი ს ა გ ა ნ მძლავრობით მერთმევა. გევედრებით ოქმი მიბოძოთ, ჩემი ყმა მე მამაბაროს. და ამ ერასტის თუ სიტყვა ჰქონდეს, აქ თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. მაისის იღ, ქორონიკონს უპზ.

თქვენი ოქმი მქონდა, ისაუღლი რომ არ მეწერა, არ დამანება.

თავში

წ

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, სადაც ამისი ყმა იდგეს, აუყრევინე და მოეც. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. ამის აუყრელობა არ იქნება. მაისის იღ, ქორონიკონს უპზ.

ბეველი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გ ი ო რ გ ი.

532. არჯა ბარძიშ ამილახვარიშვილისა სამართლის მიცემაჲ

ვიორგი XII-ის ოქმით

1709 წ. 16 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4410. დედანი. ქალაღი. 34,5X15 სმ. მხედრული, განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დავით ამილახვარიშვილის ბარძიშისაგან.

ოცდათორმეტი წელიწადია მამაჩემს თავისი სამკვიდრო მამული და სახელო ჩამორთმეული ჰქონდა თავისის სნეულობით და უჰატრონობით. მე გამოვიზარდე და თქვენს დიდებულს კარს ჩემის ულონობით ვერ მოვაწიე. ახლა რომ დადათ საქმე გამიჭირდა, მოვმართე თქვენს მართლმსაჯულს კელმწიფებას და ვედრება ეს არის.

ქცხინვალის მოურაობა ნაბოძებია ძველათ. თქვენი წყალობა და წილი არ მიძეს. გრაკალი ბიძის ჩემის შაჰყულიხანის ნასყიდია და მე წილი არ მიძეს, საიალღუზიშვილო და საბედინაშვილო კელმწიფეთაგან და მე წილი არ მიძეს. ამას გარდა, რამდენი სხვა უსამართლობა მჭირს.

მამავ ობლისავ, მსაჯულო ქვრივისავ, უმაღლესო კელმწიფევე, ინებოთ თქვენს წინაშე, ინებოთ ბატონის შვილს იოანესთან სამართალი გვაღირსეთ. მაისის იე, ქორონიკონს უპჲ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! მერე ამ არზით ეს ამილახვარისშვილის დავითის ობოლი. ამ არზით ასე რომ ჩივის, ამისი სამართალი შენ უნდა მისცე და გაურიგო და ყველა რიგიან და სამართლიანად, რაზედაც რომ ჩივის. მაისის იე, ქორონიკონს უპჲ.

ვიორგი

533. არჯა ნასვილასი სამართლის მიცემაჲ

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1709 წ. 16 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. 4036. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 23,3X12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ტაბახმელელი ნასყიდასი.

შარშან მარტში შ ა ბ უ რ ი ს ' შ ვ ი ლ ი ზ ა ზ ა ს ო რ ჯ ე ლ ა და სამ-
ჯერ ჩემთან კაცი მომიგზავნა, შენი შვილი მამეც, ცხვარს დაუზიარე-
ბო; და მეც მივეც ერთი შვილი. სამოცი სული ცხვარი დამაზიარა,
მაგრამ როდესაც გაუჭირდებოდა, მეორეს! შვილსაც მივაშველებდი
ხოლმე. ორი დოლი აუღიათ. როგორც მოზიარის წესია, ისე არ მექ-
ცევა. ორი წელიწადი არის მე შორილამ მაყურებინებს და თვითონა
სკამს. ყველი არის, მატყლი არის, თუ რაცა, ასე მძლავრებით მეკი-
ლება.

[გვედრები თქვე[ნ]ს მოწყალეებასა, სამართალი მაღირსოთ, თქვე-
ნად სადღეგძელოთ. მაისის ივ, ქორონიკონს უაჰ.

შუა კაცი ზაზასივე სახელო გახლ[ა]მს. მეტი ღონე აღარა მაქვს.
იმასვე უნდა უბძანოთ, აფიცოთ; რასაც ის მოგახსენებსთ თითონ და
თავისი ღმერთი, თუ სწორეს არ იტყვის, რასაც იტყვის, მეც დავჯერ-
დები.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბრძანებ ბოჭოულის შვილო იოსებ!
მერე ამ არზის პატრონი რომ ამ არზით შაბურის შვილს ზაზას ასე
უჩივის ამას ერთი იასაული უჩინე, ორი კაცი ამას მიაყვანინოს, მე-
მცხვარი ორი ზაზას დაუსხას, და რაც სამართალი უყონ, ორნივე დააჯე-
როს; რომელსაც დაედვას, გამოართოს და მისცეს, და ისე მოარიგოს.
მაისის ივ, ქორონიკონს უაჰ.

ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტკიცებ
მეფის ძეობით.

534. არზა ელიზბარ მუხრანბატონისა ყმავის თაოგაჲ

იოანე ბატონიშვილის ოქმით

1790 წ. 10 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3506. დედანი. ქალაღი. 22,2x16,6 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. საქართველოს მეფის ძის იოვანეს წინაშე მუხრანის
ბატონის მათის მონის ედიშერის მოხსენებული.

ის სამი ბიჭები რომ მოგახსენეთ, ერთი სწორეთ ქსნიდამ
თქვენი ყმა არის, ერთი ლიახვიდამ გადმოსული კაცის შვილია,
რომ თავის მტერს აღარც ქსანზედ, დაუყენებია და მამა ამისი მუხ-

¹ მეორეს.

რ ა ნ ს მამაჩემთან მოსულა და ეს ბიჭი მე მახლავს, აღარც მამა ჰყავს, აღარც დედა, ერთიკ არაგვიდამ თავის მტერს გადმოუგდია ქსანზედ, მეტათ რომ იქაც შეუწუხებია, მუხრანს ჩამოსულა მამაჩემთან.

ამათი აღილათი ასე მოიხსენეთ, მიბოძებთ, თქვენი ნება არის, არ მიბოძებთ, ჩემი თავიც თქვენის ჰირის სანაცვლო იქნას და ეს კაცნიცა.

თავში

ქ. საქართველოს მეფის ძე იოანე გიბრძანებთ, რომელნიც ამ არ-
ზით მოხსენებულის კაცების მოასილნი ხართ! მერმე ამ კაცების აყრა
გიორგობის თვემდის არ იქნება უჩვენოთა. და მაშინ როგორც ჩვენი
ბრძანება მოგივიდეს, ისრე აღასრულეთ. მანამდის არც შეწუხება იქ-
ნება და არც აყრა. მაისის ივ, ქორონიკონს უპუ.

ოანე

535. არზა მარიაჲ ნათლულისა ზითვის თაოგაჲჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1789 წ. 16 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დათარი № 14. საბუთი № 106. პირი. ქალღი. მხედ-
რული.

[139] მათის უმაღლესობის წინაშე მოსახსენებელი თქვენის ნათ-
ლულის მ ა რ ი ა მ ი ს ა გ ა ნ ა. მერე ჩემი დისწული ტერ-ში მო-
ვ ა ნ ა შეილს ა ბ ე ლ რომ ჰყვანდა, ის ხომ ჰირის სანაცვლოთ გა-
გისდათ და შეილი არ დარჩა. თქვენს უმაღლესობას კარგად მოეხსე-
ნება, რომ ის ქალის დედა და პატრონი მე გახლდი და თქვენის ზძანე-
ბით მე შავრთევ აბელსა ეს ჩემი დისწული. მამის ჩემისაგან გატანებუ-
ლი [V] მზითევი] და რაც ამ ჩემის დისწულისათვის გამიტანებია, ის
მზითევი და მეორე დისწული ქალი მყვანდა, იმისი რაც რომ იყო, ისი-
ცა და ჩემის სძლის საქონელი სულ აბელსა აქვს.

წყალობას ვითხოვ, რომელიც ქალაქის განწესება არის მელიქს
ებრძანოს, რომ ორი უმტერ-უმოყვრო მოქალაქე ჩვენის მხარიდამ
მოგვაყვანინოს და ორი იმისის მხარიდამა. და რაც აბელსა აქვს, ჩვენ
იმისი სია გვაქვს, გასინჯონ, გვალაპარაკონ და სამართლით გამოგვარ-
თვან და მოგვცენ. ამისი ბეჭითი ოქმი გვიბოძეთ. მაისის ივ, ქორონი-
კონს უპუ.

და რაც როსტევეანას მამულის წიგნები აქვს, ისინიც უნდა გამო-
ვართვათ.

თავში

[186v] ჩვენ მაგიერად მელიქს დარჩიას ასე ეუწყოს! მერე ეს ჩვენი ნათლული ამ არზით ასე რომ უჩივის ტერ-შიძონას შვილს აბელს, ორისავე მხრიდამ ოროლი უმტერ-უმოყრო მოქალაქენი [უნდა] მიაყვანინო შენთან დ[ა] ესენი უნდა ალაპარაკოთ; და ამათი] საქმე სი[ს]წორით უნდა გაშინჯოთ და ისე სამართალი მოსცეთ და გარდაუწყვიტოთ, რომ გაურიგებელი და გარდაუწყვეტელი არ და[ა]გდოთ და ჩვენთან აღარ აჩივლოთ. მაისის ივ, ქორონიკონს

უპუ.

536. არა ჯაალ ჯილაურისა სახართლის მიცემაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1789 წ. 17 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 4575. დედანი. ქალაღი. 20x12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ჯილაური ჯაალისა.

სანიოწმინდოელთ სწორე გზა თითონ შეიგდეს და გზათ ჩემი მამული გააკეთეს. გევედრებით მოურავსა და ნინოწმინდელს უბძანოთ ოქმით, ჩვენი საქმე ამათ გარჩიონ. მაისის ივ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ყოვლად სამღვდელოვ ნინოწმინდელო მიხაილ და საგარეჯოს მოურავო ორბელიანი ვახტანგ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ესეც და რომელსაც უჩივის, ორნივე თქვენთან მოაყვანინეთ და ამათი საქმე სამართლიანის საქმით თქვენ გარდასწყვიტეთ. მაისის ივ, ქორონიკონს უპუ.

537. არა ჯავახიანთა ვაფულის თაოგაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1789 წ. 18 მაისი

ხელნაწერა ინსტიტუტი. Hd 9990. დედანი. ქალაღი. 22x11 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონათ ერთიან ჯავახიანთ.

ჩოჩელს ფაშის შვილს მღვდელს უჩივლია, ჯავახიანთ ჩემი მამული უჭირავთო. ოქმი მოიტანა და კელი აგვიმართა. გვედრებით სამართალში გვალაპარაკოთ და თუ მართალი ვახლდეთ, ჩვენი სამართალი გვადირსოთ. მაისის ივ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშიყაბაშო ალექსანდრე! შერე ამ არზით ჯავახიანი ფაშის შვილს მღვდელს ასე რომ უჩივიან, ის აქ სამართალში უნდა ჩამოაყვანინო. მაისის ივ, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გოორგი

538. არჯა ღათუა პარაკისა მამულის თაოგაჲ
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1799 წ. 18 მაისი

ცსა. ფონდი 1449. საბუთი № 204. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ღმერთმან ბედნიერის კელმწიფის ძის იულონის პირი პარაკადე დათუას მოსცეს.

შერმე ამას მოგახსენებთ: წრიალაშვილი ძველადგან ჩემი ყმა გხლებია, მძლავრობით ამილახვარიანთ წაურთმეგია. ერთი იმის სახლისკაცი ისევ მე მყავს.

ახლა ერთს საკომლო მამულს მედავება. თუ ჩემი წყალობის წიგნები აქვს, ჩემი წყალობის წიგნებით რათ მიეცემა, როდესაც ჩემი ყმა ყოფილა, მამული მიმიცია, ისიც ჩემი ყმა ყოფილა და ის მამულიც ჩემი ყოფილა. მაგრამ როდესაც თავი წამართვა, მამულს თან რაღათ გავატან. თუ ამილახვარიანთ წყალობის წიგნები აქვს, თქვენმა იასაულმა გაშინჯოს, ერთის გზით მამაშოროს ის კაცი, ღმერთი გაგიმარჯვებს.

თავში

ბატონის შვილი იულონ გიბრძანებ ალანდარო ივანე! შერე ამ არზით პარაკადე რომ ასრე ჩივის, თუ ვისმე სიტყვა და საბუთი ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს. თუ არადა, ამ მამულის ღალას ნურავის დაანებებ. მაისის ივ, ქორონიკონს უპუ.

539. არსა ევსტათი ჯავახიშვილისა თავდებოვიდან ღახსნის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 19 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9998. დედანი. ქალაღი. 22,8x12 სმ. მხედრუ-
ღი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილო.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახს-
ნებელი მათის მონის ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი თეიმურაზის შვილი ე ვ ს-
ტ ა თ ი ს ა გ ა ნ .

გივი ციციშვილის თაობაზედ მე უბრალოთ ვირაჟები და
იასაულები სახლში ჩამდგომიან. გევედრებით ოქმი მიბოძოთ გ ო რ-
ჯ ა ს პ ი ფ ა რ ე შ თ ხ უ ც ე ს ზ ე დ , რომ თავეთი მისაცემი იმას მია-
ცემინოს და მე თავმდებობილად დამიხსნათ. მაისის იზ, ქორონიკონს
უპუ.

რომლისაც თავმდები იყო მამაჩემი, იმას ყმაცა ჰყავს და მამუ-
ლიც. ამ ყმასა და მამულსაც თვალთ უჩანს და მოვალესაც ხელში მიე-
ცემ, მე კი ამიშვით.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ფარეშთხუცესო გ ო რ ჯ ა ს პ ი ! მერმე ამ
არზის პატრონი თავდებობილად უნდა გამოიყვანო და ვისიც თავდე-
ბია, ვალი იმას მიაცემინე, ამას რას ემართლებიან. მაისის ით, ქორო-
ნიკონს უპუ.

მეფე გიორგი

540. არსა ივანე ბუსიშვილისა მამულის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 22 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 46. საბუთი 277. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[148] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახ-
სნებელი მათის მონის ი ვ ა ნ ე ტ უ ს ი შ ვ ი ლ ი ს ა .

თქვენის ბძანებით ს ა ლ თ ხ უ ც ე ს მ ა გ ი ო რ გ ი მ და ს ვ ი-
მ ო ნ მ დ ი ვ ა ნ მ ა კ ა ც ე ბ ი გაგვიყვეს. ვენახები და მიწები ისევე გა-
საყოფათ დაგვრჩა. ის სანახევრო მიწა და ვენახი რომ ჩემ[მ]ა ბიძა-
შვილებმა დამიყიდეს, უმაღლესობასთან ვიჩივლე. იასაულათ ს ო-
ღ ო მ ო ნ კ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი მებოძა. მოვიდა, მამულს ჯუარები დაურ-

ჰო და მე მამაბარა. ახლა ამათ ის ჯუარებიც ისევ დაგლიჯეს და მამულიც წამართვეს, ექვსი საპალნე ლინოც სხვა წამართვეს. გვედრებით, ბატონი შვილს ბაგრატი ზედ ოქმი მიბოძოთ, იმან მისაჯოს სამართალი. მაისის კბ, ქორონიკონს უპზ.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო ბაგრატი! მერე კახეთის მოსამართლე[ე]ბიც შენთან დაისწარ, დიმიტრი ჩოლაყაშვილიცა და სალთხუცესი გიორგიც თუ მანდ იყოს, ისიც დაისწარ ჩოკაშვილებიცა და ახმეტელნი უფროს-უფროსი კაცნიც მიაყვანიენ და იმათი საჩივარი ისე გაარჩიე. და რაც გასაყოფი ჰქონდეს, ისე გაუყავი და გა[ა]რჩიე და ერთმანერთს ისე მოაშორე. მაისის კბ, ქორონიკონს უპზ!

541. არზა ღვიბრი ხიზიაშვილისა ციხის კარავის გაღავის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 24 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 37. საბუთი № 217. პირა. ქალაღი. მხედრული.

[120v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის მეფის გიორგის ჰირი მოსცეს თქვენს ყმას აზნაურს ხ ი მ შ ი ა შ ვ ი ლ ი ს ხ ა დ ა კ ო ა [ნ] თ ვ არ ის ი დ ი მ ი ტ რ ი ს ა .

ასე რომ, ჩემო ხემწიფეე ბატონო, მამითქვენისაგან და თქვენგან ალაგი მაქვს ნაწყალობევი ზეით ციხის შუაკარის გარედამ — სამოცი ადლი სიგძე და სამოცი ადლი სიგანე — ხიდისა და ქარვასლისათვისა.

ამის გარდა, [121] რაც დუქნები გვაქვს, სამი[ო]დ დუქანი გარედამ განლავეთ, თორმეტი დუქანი შიგნით განლავეთ, ციხის კარებს² იგა ქოლამს. ჩემო ხემწიფეე, ამთენი მამულები სულ ბათილათ არის, რაც თეთრია, თქვენზედ არის.

ჩემო ხემწიფეე, ან რით ვიცხოვროთ და ან მოვალე³ რით გავისტუმრო. ამთენი თქვენი მოწყალ[ე]ბა მოიღეთ ჩვენზედა; უბძანოთ, რომ ციხის კარები გავალთ მამულებისათვის საჰირო არის, ეგებინს ქარი⁴ მივცეთ და მოვალეებისაგან სული დავიხსნათ. ღმერთი გავი-

¹ უნზ.

² კარები. ³ მოვალეს. ⁴ ქარი.

მარჯვებს, ბეჯითათ უბძანოთ. დაიწერა მაისის კბ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის პ ე ნ ტ ე ლ ა შ ვ ი ლ ო ა ო ა ნ ე! მერე ზეით ციხის კარი მოშენებულია და უნდა გა[ა]ღებინო, ისევ როგორც უწინ ყოფილა, ისრე უნდა კარგათ გა[ა]კეთებინო; ამისთვის რომ, რადგან ჩვენს აზნაურ ხიმშიაშვილს დიმიტრის მამულეები იქით ქონიათ და ჩვენგანაც აქვს ნაწყალობევი ალაგი — სამოცი ადლი სიგძე და სამოცი ადლი სიგ[ა]ნე ბოძებული კაკალოასა, ამისთვის ის კარი საჭირო არის მამულეებისათვის, ბათილათ არ დარჩეს. ეს ასე უნდა აასრულოთ. და ვინც მეკარე და[ა]ყენოთ, ასე უთხარ მეკარეს: ღამით ბეჯითი იყავ, უცხო კაცი არავინ შემოვიდეს და გავიღეს-თქო, თორემ თქვენ მოგე-
კითხებათ. მაისის კდ, ქორონიკონს უპჳ.

542. არჯა ალიყულა მახუაზვილისა ბაღის თაოგაჳ

გიორგი XII-ის ოძმით

1790 წ. 26 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 12. საბუთი № 3. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[6v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახ-
სენებელი მათის მონის ალა მ ა ხ უ მ ა შ ვ ი ლ ი [?] ა ლ ი ყ უ ლ ა -
ს ა გ ა ნ .

ცოლ-შვილი დავკარგე¹, ვიპოვნე და თქვენის დოვლათით თ ა ვ -
რ ი ზ ს მოვასხნი, აქამდინ მოსხმა ხელმოკლობით ველარ შეეძელ და
იმედი მაქვს ახლა შეეძლო და აქ მოვასხა. გიახელ აქ, სახლები დამწვა-
რი დამიხვდა, ბალი მქონდა, კრჩხა და ღობე აღარ შეუტრჩენიათ, ასე
გამხდარა.

გვედრებით ოქმი მიბოძოთ, ჩემი ბალი მე დამნებდეს, რომ გავა-
კეთო. მაისის თ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არჯის პატრონო მერე ეს შენი ბალი [ი]სევ

¹ დავაკაიგე.

შენთვის გვიბოძებია, შენი მამული არის და შენ მოუარე და შოიხმარე, საქმე არავისა აქვს. მაისის თ, ქორონიკონს უპუ.

ეს ბალი ამის სამკვიდრო მამული არის და ჩვენგან დასტური აქვს, ვის[ა]ც დაგიგირაოსთ, დაიგირავეთ. მაისის კვ, ქორონიკონს უპუ.

5 4 3. არჯა ფალავანდიშვილისა მამულის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 29 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4776. დედანი. ქალაღი. 20,6X11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ველმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ფალავანდიშვილი იაკოფისა და დიმიტრისა.

კნოლეთს ჩვენს განაყოფეფთან გასაყოფი მამულებ[ი] გვაქვს. იმათ მიმძლავრეს. გევედრებით ამილახვარზედ ოქმი გვიბოძოთ, რომ ჩვენი წილი ჩვენ მოგვაბაროს. მაისის კვ, ქორონიკონს უპუ.

წერილებიც მიგვატანინოს და ისე გაგვიჩიოს.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ამილახვარს ოთარს ასე ეუწყოს! მე-რე ამ იაკობ ფალავანდისშვილსა და ამის სახლისკაცთ რაც კნოლეში სადაო მამული ჰქონდესთ, ორისავ მხრიდამ წერილები და საბუთებიც მიატანინე და გაუჩიე, თავ-თავისი წილი და[ან]ებე და მოაშორე ერთმანეთს, რომ სადაო აღარა ჰქონდეს რა. მაისის კთ, ქორონიკონს უპუ.

შეფე
გიორგი

544. არჯა კახრა ღავერუაშვილისა შვის სამსახურის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 3 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 193. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[114] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის დ ა ვ რ ე შ ა შ ვ ი ლ ი პ ე ტ რ ე ს ი.

მე და ჩემს ძმას ჩვენის ყმის ორი ობოლი დაგვეჩა ნათელა-
შვილები. ერთს ძმას იმან გამოართო თეთრი და ის კაცი ეჩმი-
აწინს შეეწირა. მეორე ძმა რომ ჩემს წილათ დარჩა, არც ყმობაზედ
თავს მიდებს და არც თავს იხსნის.

გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, როგორც ბატონყმობის
რიგი იყოს, ისე მემსახუროს. მაისის კჷ, ქორონიკონს უპჷ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის დ ი ა ს ა მ ი ძ ე ვ მორდალო ი ე ს ე ე! მერე
ამ არზის პატრონი თავის ყმას რომ უჩივის, შენ უნდა რიგიანათ ამსა-
ხურო ამ თავის მებატონესა. ივნისის 6, ქორონიკონს უპჷ].

მეფე
გიორგი

545. არჯა სოლომონ მითრისა გამოსაღების თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 7 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2866. დღანი. ქალაღი. 21,9×12,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის სოლომონ მეითრისა და ჩემის ბიძა-
შვილებისაგან.

ჭირისაგან ხუთას სულამდინ ადამიანი დაგვეხოცნენ. ჩვენ ხომ
გაცივინულნი გახლდით თერთმეტი თვე და ჭირნახული და ვენახის
მოსავალი საღლა გვეღირსებოდა. ამ წლის სურსათზედ იასაულები
გვიღგანან და გვაღონებენ. წყალობას ვითხოვთ, სამართლით ეს გვაპა-
ტიოთ. ივნისის 8, ქორონიკონს უპჷ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის სურსათის იასაულებო! მერე სოლომონ მეითრისათვის ეს სურსათი გვიპატივებია. ზელი აიღვეით. ივნისის 8, ქორონიკონს უკა.

მეფე
გიორგი

546. არზა მღვდელ-მონაზონ ბენედიქტისი საბეჰაჰის თაოგაჰა
გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 9 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დაუთარი № 51. საბუთი № 164. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[131] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მო-სახსენებელი მათის მარადის მლოცველის მღდელ-მონაზონის ბ ე ნ ე - დ ი ქ ტ ე ს ა გ ა ნ .

თქვენის ბრძანებით დ ი რ ბ ს მეჩითები გახლიან, იმათი საბეჰ-დავიც გ ო რ ი ს იჯარაღარს ეძლევა; და ც ხ ი ნ ე ა ლ ი ს იჯარაღა-რიც ემუქრება — მეც წაგართმევო. ორის მიცემა ხომ არ იქნება. და გევეღრებით ოქმი გვიბოძოთ, იმ ცხინვალის იჯარაღარს საქმე არ ჰქონ-ღეს. ივნისის 8, ქორონიკონს უკა.

თავში

ჩვენი ბძანება არის, რომელიც გორში მეჩითები სხედხართ! მერე რასაც გა[ა]კეთებთ მანღ თქვენ, ის გორის ბეჰდის იჯარაღარს უნდა და[ა]ბეჰდინოთ ხოლმე; და საბეჰდავსაც გორის ბეჰდის იჯარაღარს უნდა მისცემდეთ ხოლმე. სხვას საქმე არავისა აქეს თქვენთან. ივნისის

8, ქორონიკონს უკა. . მეფე
გიორგი

547. არზა ლუარსაზ მონაზონისა გაჰარის თაოგაჰა
გიორგი XII-ის ოქმით

1708 წ. 12 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 747. დღიანი. ქალაღი. 32,7×14,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-ებელი მათის მონის ლ უ ა რ ს ა ბ ო ნ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ს ა გ ა ნ .

მერე ჩემი სახლისკაცი ზ ა ქ ა რ ი [ა] მედავება. სამი კაცი მყავს ნასყიდი ორი წისქვილი; ესე[ე]ბი ჩემის სათავისთაოთი მიყიდნია, არც- არა ყმიდამ მიმიცია, არცარა სახლიდამ და მამულიდამ; ჩემის კელ- მწიფის მოწყალეობით, თქვენის მოწყალეობით და ჩემის გარჯილობით მი- ყიდნია. მის სიმაღლეს მოახსენა. როდესაც გავიყარენით, არაფერი პა- სუხი მისცა. ახლა კი მედავება.

მოგეხსენებათ თქვენს საბრძანებელში ყოველს ოჯახში სათავის- თაოდ ნასყიდობა არის, რომ სახლისკაცს წილი არ უძევს. როდესაც ისინი თავის სახლის კაცებს ამგვარს ნასყიდობაში წილს მისცემენ, თუ მე ეს თქვენთანდა ვალაპარაკო, ავად მომეპყარით. თუ არა, ნება თქვე- ნის სიმაღლისა[ა]. თიბათვის ია, ქორონიკონს უპაჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ხალვადხანის ეშიკადაბაშო ი ო ს ე ბ! მერე ამ არზის პატრონი და ამისი სახლისკაცი ზაქარია ჩვენს სამარ- თალში უნდა მოიყვანო და ალაპარაკო და სამართალში გასწორდნენ.

იენისის იბ, ქორონიკონს უპაჲ.

მეფე
გიორგი

მინაწერი

„პატრონის ოქმი რომ თავისთან სამართალში მიგვიწვივა“.

548. არზა რავაჲ ფავლენიშვილისა მამულის თაოვაჲჲ გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 13 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 191. პირი. ქალაღი. მხედ- რული.

[136] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მო- სახსენებელი მათის მონის ფ ა ნ უ ე ლ ი შ ვ ი ლ ი რ ე ვ ა ზ ი ს ა .

ო ქ რ, ო მ ჭ ე დ ლ ი შ ვ ი ლ ი დ ვ ა ნ ს მიწას მედავება, იმას იქ მემკვიდრე კაცი უსახლობს და მე კი არა. იმ კაცმა გული მაჭეროს, რომ მიწა [v] იმისი იყოს და მე კი დავანებებ. თუ არა, ოქმი მიბო- ძეთ ერისთვის შეიღს შ ა ნ შ ე ზ ე დ, რომ ჩემი მამული მე დაძნებ- დეს. იენისის იგ, ქორონიკონს უპაჲ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ნაიბ-ეშიკადაბაშო შ ა ნ შ ე! ამ არზის პატ- რონი მამულზედ ოქრომჭედლიშვილს რომ უჩივის, ოქრომჭედლიშვი-

ლის კაცმა გული აჯეროს და ან მიწა და[ა]ნებოს. იენისის იგ, ქორონიკონს უპუ. მეფე
გიორგი

ამ სადაოს საქმეზე[ე] დავით ოქრომქედლიშვილმა გულ[ი] მაჭერა, დავანებ[ე]. მე, რევაზ ფავლ[ე]ნიშვილ[ი], ვწერ. ეს ჩემი ხელია. რევაზ.

მე, ერისთვის შვილი ელიზბარ, ამისი მოწამე ვარ. ივლისის კა, ქორონიკონს უპუ. ელიზ-
ბარ

**549. არჯა ხარხაულიძეებისა სამართლის ვიცეაზე
გიორგი XII-ის ოქვით**

1799 წ. 23 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 365. დედანი. ქალაღი. 22,5×12,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ველმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონათ ხერხეულიძე ეშიკალაბაშის გიორგისი და ჯამასპისაგან.

ჩვენ სოფელში ოსები გახლდენ, იმათი ორი ტყვე დავითიშვილის კაცმა იმერელმა გაყიდა. ოსები ჩვენ გვემტერებიან. ეს ტყვეები ყორნისი დამ მოიპარეს. ბატონიშვილმა იოანემაც კარგათ იცის ეს საქმე.

გვედრებით იმაზედვე ოქმი გვიბოძოთ, რომ ის საქმე იმან გარდაგვიწყვიტოს. იენისის კა, ქორონიკონს უპუ.

სხვასაც ვისაც უჩიოდეთ, სამართალი იმან გვიყოს.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! ამათი სამართალი შენ უნდა მისცე და გაურიგო სამართლით. იენისის კა, ქორონიკონს უპუ. მეფე
გიორგი

550. არზა თეიმურაზ ფაშლენიშვილისა შვის თაოგაზა

გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 25 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 145. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[97v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის ფ ა ნ კ ე ლ ი შ ვ ი ლ ი თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს ა .

ქ ა რ ე ლ შ ი ჩემი სამი კომლი კაცია -- ერთი ნასყიდი და ორი
სამკვიდრო. წყალობას ვითხოვ ოქმის და იასაულისას, ჩემი კაცნი ამი-
ყარონ და მამაბარონ და არავინ გამიგლიჯოს. ივნისის კბ, ქორონიკონს
უაზ.

ეს კაცნი მოურავსა და ა ლ ე ქ ს ი ძ ე დ ა ვ ი თ ს ჰყუანან.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო იო ა ნ ე! მერე ეს თეიმურაზ
ასე რომ ჩივის, ამის საქმე სამართლიანათ შენ უნდა გა[ა]რიგო და თა-
ვისი კაცები უნდა მოაცემინო. ივნისის კვ, ქორონიკონს უაზ.

მეფე
გიორგი

551. არზა ბაჟან ამილახვირისა მავალის თაოგაზა

გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 8 ივლისი

ცსა. პ. კარბელაშვილის პირადი ფონდი. 1461. რვეული № 14, გვ. 71v.
პირი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ ი შ ვ ი ლ ი ბ ე უ ა ნ ი ს ა გ ა ნ .

მე და ჩემი ძმისწული ი ვ ა ნ ე რომ გავიყარენით ი უ ლ ო ნ
ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს სამართლით, ჩემს ძმისწულს საუფროსოთ
ფ ხ ვ ე ნ ი ს [ს] ე გ ა ძ ე მისცეს: ჰ ა ლ ა ს საუმცროსოთ -- ბაღა,
სასახლე, დ ო რ ი ე თ ს ათის დღის მიწა და ნახევარ[ი] საწისქვილო
მე მამცეს.

სამი წელიწადია საუფროსოც იმას უჭირავს და ამ ჩემს საუმცრო-
სოსაც ისი სჰამს წრეგანდლამდინ. და წელს ე რ ა ს ტ ი მ რომ მიჩივ-
ლა ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ს თ ა ნ , ოცდათვრამეტი თუმანი
დამადვა და ეს ჩემი საუმცროსო იმას დაუგირავე. ახლა ჩემი ძმისწუ-
ლი მეუბნება: ბატონმაც ოქმი მიბოძა და ის მე უნდა დავიხსნაო.

ამას ვითხოვ, დაუნაშავებლივ არ წამართოთ და ოქმი მიბოძოთ, ჩემი წილი მამული ვისიც ჩემი ნება იყოს, ამას დაევირაოს და ის ვერას ელა[ვ]ოს. ივნისის კთ, ქრონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამილახვარის შვილო ერასტი! მერე მინბაშს ბეჟანს რომ შენთვის ეს თავისი მამული გირაოთ მოუცია, როდესაც მინბაში ბეჟან მაგ მამულის დახსნას შეიძლებს, ბეჟან მინბაშს უნდა დაახსნეინო. სხვას მაგის დასახსნელათ საქმე არავისა აქვს. და სხვან ვერც არავის დაახსნეინებ, იცოდე. ივლისის გ, ქრონიკონს უპუ.

552. არზა ნონია ხიზინსა გამოსაღების თაოგაჯე გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 8 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 167. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[138] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის წმინდის საფლავის ყმის მეჩითე ნონია ხიზინსა საგარეჯო დამ.

თქვენი აზატობის ოქმი მქონდა, ლეინებსა მთხოვდნენ. არზი მოგართვი და ის ოქმი მამთხოვით, აქ არა მქონდა კაცი [V] გავგზავნე, ის ოქმიც მოვატანინე. გვედრებოთ გასინჯოთ და მაპატიებდეთ, თუ არა, ნება უმაღლესობისა აღსრულდეს. ივლისის ბ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის იასაულებო! მერე ეს არც სალეკო სიაში სწერია და ეს წმინდა საფლავის ყმა არის და ამას ვერას გამოვართმევთ, ხელი აიღევით. და ვისაც აწერია, იმას გამოართვით. ივლისის გ, ქრონიკონს უპუ.

გეფე
გიორგი

ჩვენ, სალ[ე]კოს იასაულს¹, ნონია მჩითა[ვ]მა ბატონის ოქმი მოგვიტანა, ფული უკანვე უნდა მიგვეცა, საქმე გაჭირებული იყო და ვერ უშოვნეს. საგარეჯოს ნაცვალმა გიორგიმ ეს თამასუქი მო-

¹ იასაულმა.

გეც, რომ რაწამს! მოურავი აქ მობძანდება, შენი ხუთმეტის² ხადაგის ფასი აგიკრიფო, მოგცე. მკათათვის ე, ქორონიკონს უპჳ.

მე, გიორგი³ ნაცვალმა, მოგცე თუ ამათ არ მოგცეს. გ ი ო რ გ ი.

553. არა ელიზაბარ თაქთაქიშვილისა მამულის თაოჯაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 6 ივლისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 45. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[43] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახს-სენებელი მათის მონის თაქთაქიძე ელიზბარისაგან.

ხემწიფევე! მირზაშვილი გიგია ნასყიდს მამულებს მართ-მევს ყე [ლ]ქცეულს თავისის ძალით. იმ მამულების სიგლები ხელში მიჭირავს და კურთხეულის ბატონის ოქმი და განაჩენი.

ამ მოწყალეებას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს ჩემი ნასყიდი მამული თავის გამოსავლით მომბააროს. და თუ ჩემს მოდა-ვეს სიტყვა აქვს თქვენს შვილს იოვანესთან მელაპარაკოს. იენისის კგ. ქორონიკონს უპჳ.

თაეში

[42v] უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! მერე ამ არ-ზით ეს თაქთაქიშვილი თავის ნასყიდს მამულზედ მირზაშვილს ასე რომ უჩივის, ამათი საქმე შენ უნდა გაშინჯო. და მირზაშვილს გიგიას თუ სიტყვა არა ჰქონდეს რა, თავისი ნასყიდი მამული თავისის გამოსავლით და[ა]ნებებინე.

და თუ მირზაშვილს გიგიას ჰეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს რამედა, ორნიე შენთან ალაპარაკე და ჰეშმარიტი სამართალი მიეც. ივლისის ვ,

ქორონიკონს უპჳ.

1 რაწამს. 2 ხუთმეტის. 3 გიორგის.

**554. არჯა იესე კოჩაძისა საპართლის მიცემაზე
ღავით ბატონიშვილის ოქმით**

1798 წ. 10 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5739. დედანი. ქალაღი. 21,5×16,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის ა-მეტ-ნაკლები.

ქ. მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის იესე კოჩაძისა.

მის უმაღლესობის მეფის ოქმი და იასაული მებოძა, რომა გოგია მ რომ ამიკლო, ჩემი წანართმევი სრულებით უნდა მოებარებინა; ოთხი ხარი და ერთი ძროხა მამცეს; და რაც სხვა დანარჩომი არის, ამისი წერილი და პირობა თავდებით, რომ ორს კვირეზე უნდა მოებარებინა; ახლა აღარას მამლეეს.

ამ წყალობას გევედრები: ერთი ოქმი მებოძოს თქვენს ძმას იოვანეზე, რომ ჩემი, რაც წართმეული აქვს, სრულათ გამამი[რ]-თვის, მიბოძოს; როგორც ხემწიფე მამის თქვენის ოქმში მიცხადებდეს, იესე აღასრულოს. თუ გოგიას ამ საქონელზე სიტყვა ქონდეს, იმან გვალაპარაკოს და სამართალი გადაგვიწყვიტოს. რასაც გოგია შართა მე ცილსა მწამებს, ჩვენი სიმტყუნე-სიმართლე იქ გამოცხად[დ]ება მოწმე[ე]ბითა. მკათათვის ი, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო მეფის ძეო იოვანე! რაც ამ არზის პატრონს გოგია მირზა იბრეიმაშვილთან სადაო რამ ჰქონდეს, გევედრება, რომ ყოველივე სამართლით გაურიგო და თავისი მოაბარებინო და მოარჩინო. ივლისის ი, ქორონიკონს უპუ.

ღავით

**555. არჯა ლუარსაბ ონანაშვილისა გაჰრის თამაზე
ღავით ბატონიშვილის ოქმით**

1799 წ. 16 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. № 703. დედანი. ქალაღი. 38,5×23 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე, წერტილი და ორი წერტილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ონანაშვილის ლუარსაბისაგან.

მერე ჩემის სახლისკაცის ზ ა ქ ა რ ი ა ს და ჩემი სამართალი მათს უმალლესობას ბატონს მამათქვენს თქვენთვის უბრძანებია. ჩემს სახლისკაცს ზაქარიას რომ მოუხსენებია — ნასყიდს კაცებში და წისკვილში წილი მიძევსო, ჩემო კემწიფევ, სამი კაცი მყავს ნასყიდი და ორი წისკვილი. ესეები ჩემის სათავესთაოთი მიყიდნია, არცარა ყმადამ მიმიცია, არცარა სახლიდამ მიმიცია და არც მამულიდამ. ჩემის კემწიფის მოწყალებით, თქვენის მოწყალებით და ჩემის გარჯილობით მიყიდნია.

მის სიმალლეს კურთხეულს ჰაბათქვენთან ილაპარაკა, როდესაც გავიყარენით და არაფერი პასუხი არა მისცა რა და ვერცა რა გაიტანა. ახლა კი რავდენსამე წლის გავლილს საქმეს მედავება.

მოგეხსენებათ ქართლში და კახეთში ყოველს ოჯახში სათავესთაოდ ნასყიდობა არის, რომ სახლისკაცს წილი არ უძევს. როდესაც ისინი თავისს სახლის კაცებს ამგვარს ნასყიდობაში წილს მისცემენ, თუ მე ეს თქვენთანდა ვილაპარაკო, ავად მომეპყარიო; თუ არადა, ნება თქვენის უგანათლებულესობისა აღსრულდეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, სწორე სამართალი მადირსეთ. ივლისის იზ, ქორონიკონს უპზ.

თავში

ქ. ყორიასაულბაშო ო ნ ა ნ ა შ ე ი ლ ო ლ უ ა რ ს ა ბ! შენ რომ ეს არზი მოგიცია, მათის უმალლესობის ბატონის მამის ჩვენისაგან თქვენი სამართალი მდივანბეგების თანდასწრებით ჩვენ გვებძანა. ჩვენ ახლა ამას გწერთ: რაც შენის საკუთრის საქონლით ყმა და მამული გიყიდნია, საქართველოს სამართლისამებრ! იმაში შენს სახლისკაცს წილი არა აქუს.

ქართლსა და კახეთში მრავალს ოჯახში არის სათავესთაოდ ნასყიდობა და შენც გიყიდნია სათავესთაოდ ყმა და მამული. საქართველოს სამართალი სახლისკაცს წილს არ აძლევს და ვერცრას შენ შემოგეცილება. ივლისის იზ, ქორონიკონს უპზ. დავით

ქ. რომელშიაც ჩაწერილია, იმაში კი წილი უძევს; და რომელშიაც არა სწერია, საქმე არა აქვს რა. სამართლით გაყარეთ.

დავით

მარცხენა კიდეზე ბეჭედი: მდივანბეგი ი ო ა ნ ე.

მინაწერი: „დავით ბატონისშვილის ოქმი არის“.

1 სამართლისამებრ] სამართლისსალისამებრ.

1780 წ. 25 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1873. დედანი. ქაღალდი. 44×18 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მათის უმაღლესობის მეფის ძის იოვანეს ჰერი აბაშიძის იოვანეს უბედურს ჰერიკონსა და ობოლს მომცეს.

მერმე ამას მოგახსენებ ჩემო ხემწიფე: ღმერთმან ისე თქვენს მუხანათს გაუჰიროს საქმე, როგორც მე ყოველის გზით საქმე გაჰრეებული მე¹ გახლდე, არც არავინ პატრონი მყავდეს. მაგრამ თქვენის მოწყალების მოიმედე გა[ხ]ლავართ, თქვენით ვნუგეშობ, რადგან თქვენს წინ სისხლი დააქცია² თქვენმა მონამ აბაშიძემ; იმის მიზეზით ესულდგმულობ კიდევ, ვიცი მოწყალებას მოიღებთ, ამიტომ რომ მუხანათის ჰერიკონი და ობოლი არა ვართ.

ჩემი მოხსენება ეს არის, ჩემო ხემწიფე; თავის მამიდისაგან ვალი აიღო საქორწილოთ. ქალაქი რომ იყრებოდა; ჩემს საუბედურთ ალამამათ ხან რომ მოვიდა, მაშინ მოლოზანს თავის მამიდას ეთქვა თავის ძმისწული აბაშიძისათვის: ოღონდა აქედამ გამიყვანეო, რაც ვალი ჩემი შენზედ არისო, სულ მიპატიეებიაო. მაშინვე ყვეარი ხარი თავის ურმით მიერთმია; კაცი, ცხენი სულ იმას მონდომოდა და დუშეთს გაეგზავნა; თავათ ნეტარხსენებულს ბატონს ხლებოდა. ის ხომ თქვენი ჰირის სანაცვლო შეიქნა; ხარებიც იმას დაჩა, თამასუქიც; ვი[ნ]ლა გამომრთმევდა. ერთი ხარი ნეტარხსენებულის ბატონისათვისაც მიერთმია მოლოზანს.

ახლა, ჩემო ხემწიფე, მათის უმაღლესობის მამითქვენის ოქმი თქვენ გბოძებიათ: აბაშიძის თამასუქიც ჰერიკონსა და ობოლს გამოურთვიო და ან ყელქცეულსაო და მოეცო. თქვენ იასაული ციციშვილი ივანე გებოძათ, თქვენი ოქმიც.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ორიოდ კომლი კაცი გყავს, ნუ დამიკარგვინებთ, ჩემი ობლების გამომზდელნი ესენი არიან. მოწყალებას ვითხოვ სამართლის დღემდის მაცალოთ, იასაული მომამუროთ. ღმერთმა შენი რისხვა მომცეს თუ ან თეთრათ ან სხვა იმას დარჩენოდეს რამე ყმისა და მამულის მეტი; ერთი ობოლი დარჩა, ისიც თქვენის ჰირის სანაცვლოთ მინდა.

1 + მე. 2 დაგცია.

თუ მაინც გამირისხდებით, მოწყალეობას არ მაღირსებთ, სამართლის დღემდის არ მიმიშვებთ, ხომ მოგეხსენებათ გაუყრელი იყვნენ ეს აბაშიძე[ე]ბი, ერთობით უნდა გადა[ა]გვხდეს, მარტო ყელქცეულს როგორ შეუძლია გადახდა. ჩემი ვედრება თქვენს წინაშე ეს არის. ნება თქვენი აღსრულდეს. თიბათვის კე, ქორონიკონს უპჱ.

თავში

ქ. ყოვლისა საქართველოსა მეფის ძე იოანეს სიკეთით სახსოვარო ციციშვილო იოანე! მერე ამაზედ ჯელი უნდა აიღო, მანამ სამართალში გაივლიდნენ და მერე სამართლით როგორც გადუწყდეთ, ისე აღასრულე. ახლა კი ხელი აიღე. ივლისის კე. ქორონიკონს უპჱ.

იოანე

**.557. არაზ იაკოფისა და გელასი სამართლის მიცემავაზ
გიორგი XII-ის ოქმით**

1790 წ. 27 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 30. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[17v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ჩალაუბნიდამ იაკოფისა და გელასი.

მამაჩვენი დატყვევებულნი იყო და ისევ საქრისტიანოსათვის თავი მოემართა და ისევ მამა-პაპის მაძულზედ დამდგარიყო. ჩვენც იმისი შვილები გახლავართ. და მამაჩვენი ჭირის სანაცლო შეიქნა. ჩვენც ჩვენის შეძლებით აფხაზიშვილს ნინიას ვემსახურებოდით.

ახლა ჯაშარიტათ დავგადგა, ცოტა რამ ლაპარაკი მოგვივიდა. რაც რამ გვებადა სახლში, სულ ერთიან საქონლით აგვიკლო. მღვივანბეგის კაცი და ონანაშვილის კაცი მიუგზავნეთ: დავაშავეთ, შეგვირიგე: მისა შემოეთვალა: აღარც მაგათი ყმობა მინდაო და ნურც დადგებიანო. სხვაგან ვეღარ წავედით. მალაროს დავდექით, იქაც დავგვიპირა, ორთა ძმათ ბორკილითა და ხუნდით შეგვინახა. მე კი ვიახელ, ჩემი ძმა ბორკილში ჰყავს.

ამ წყალობას ვითხოვთ, ჩალაუბნელებზედ ერთი ოქმი გვიბოძოთ, როგორც ჩვენი მამის ტყვეობა ან მოსვლა ყოფილა, წერილით მოგახსენონ [18] და იმ რიგათ სამართალი მისაჯოთ, რომ საურჯულეთ არ გავხდეთ. მკათათვის კე, ქორონიკონს უპჱ.

თავში

[17] ჩვენი ბძანება არის აფხაზიშვილონინია! მერე ჩვენ შუა ვართ, რომ ამ კაცის ძმაც აუშვი, ესეცა და ისიც ორნივე შეირიგე, რაც წაგერთმევინოს, ისიც ისევ მ[ი]ეც, მიიყვანე და თავისვე ალაგს ჩალაუბანს და[ა]ყენე; და როგორც ამა[თი] შეძლება იყოს, ისე ბატონყმურის რიგით იმსახურე. მაგდენის ყმის პატრონიც არა ხარ, ამისთანა კაცები კარგო.

და რაც ან მამული ან სასახლე გამოგერთმევინოს, ისიც ისევ მიეც და და[ა]ყენე, ეს შენი ყმა არის და შენ ამისი ბატონი ხარ და შენც რიგიან მოექეც და ესენიც რიგიან იმსახურე, ასე სჯობს. ივლისის კჴ, ქორონიკონს უპჴ.

და ჩვენ ამ კაცისათვის აქ მუჩალგა გამოგვირთმევიან, რომ შენ თავეთის შეძლებით კარგათ და რიგიან ბატონყმურის რიგით მოგექეცს და გემსახუროს და შენც ამ გზით უნდა მოექეცე.

558. არჯა ბაჟან არლუთაშვილისა ყმის თათბარაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 1 აგვისტო

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8889. დედანი. ქალღლი. 22×11,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის არლუთაშვილი ალამდარი ბეჟანისაგან.

ერთი განჯელი ბიჭი ჩემ[მა] ყმამ ხურო ჰამზამ მოიყვანა, ავათმყოფი მოარჩინა, სიმშილში შეინახა და შვილათ აიყვანა. ის კაცი, ჩემი ყმა რომ მოკულდა, ისევ იმის სახლში იყო. ახლა გავიდა და სხვაგან ცოლი შეირთო.

ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ იმასთან ჩემს მეტს საქმე არავის ჰქონდეს ვისმე. თქვენთან მელაპარაკოს. ივლისის ლ, ქორონიკონს უპჴ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის არლუთაშვილო ბეჟან! მერე ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებია, რადგან იმ ბიჭის საქმე ასე ყოფილა, ის ბიჭი შენი ყმა არის. სხვას საქმე არავის აქვს და თუ ვისმე ჰეშმარიტი სიტყვა აქვს! ჩვენ მოგვახსენოს. აგვისტოს ა, ქორონიკონს უპჴ.

მეფე
გიორგი

1 + ვისმე.

559. არჯა ალმატელთა გამოსაღების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1789 წ. 5 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 150. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[183] ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოხ-
სენებული მათის მონის ალმატელთა¹.

თუთხმეტი კომლი ცალკე კაცნი გახლავართ. ამ წყალობას ვი-
თხოვთ: რაც რამ სათხოვარი იყოს, ჩვენ ცალკე შემოგვეწერდეს, ჩვენც
ჩვენის შეძლებით თქვენი სამსახური ავათავოთ და იმათ[თ]ან საქმე არ
[გვ]ქონდეს. აგვისტოს ე, ქორონიკონს უპჯ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის კახეთის მოხელეზო და მდივნეზო! მერე რო-
დესაც კახეთს ხარჯი შესწერებოდეს, ამ ალმატელთ თუთხმეტს კომლს
რაც სათხოვარი შეხედებოდესთ, ცალკე შეაწერდეთ და ისე გამოერთ-
მეოდესთ. სხვას სოფელს ნურავის მოუყენებთ. აგვისტოს ე, ქორონი-

კონს უპჯ.

შეფე
გიორგი

ასლიდამ თანასწორები გარდმოვიღე და ხელს ვაწერ მე, მდივანი
მოდღერიშვილი არტემ.

მე, კნიაზ ნიკოლოზ აფხაზმა, შავამოწმე და სწორეთ
ასლის პირი არის გადმო[ღ]ებული. აფხაზოვი.

560. არჯა გოლნელი ოსაფასი გამოსაღების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1789 წ. 11 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 103. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[84v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მონის ბოლნელი ოსეფასი.

ჩემო კელმწიფევე! მე აზნაურშვილი გახლავარ და გლეხებთან
ხარჯს მართმევენ, ლაშქარსაც ცალკე მართმევენ და გლეხკაცობითაც
მიმსახურებენ. ერთი მენაბდე გახლავარ, დღიურს ლუკმას ძლივა
ვმო[ულ]ობ.

¹ ალმატელთა.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ გლახებთან არც გამრიონ და არც იმათი ხარჯი გამამერთოს. როგორც მამა-პაპანი გზლებიან, მეც ისრე სახელი არავინ მამიშალოს და სიღარიბით არავინ დამჩაგვროს. აგვისტოს 17, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მოხლებო! მერე ამ არზის პატრონი აზნაურ-შვილი ყოფილა და გლახეკაცებში ხომ ვერ გარევთ. რადგან აზნაურ-შვილი არის, ამას გლახებთან ვერ გარევთ! აგვისტოს ია. ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გეორგი

561. არზა მამუაა უზნაძისა გამოსაღების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 17 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 808. დედანი. ქალაღი. 21,7×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მამუკა უზნაძისა².

ერთი კომლი კაცი მყავს ცხილვანსა. იმ კაც[ა]ს კურთხეულის მეფის ოქმი და ბატონის დედის თქვენის დედოფლის ოქმიც მაქვს, რომ ცხილვანის დავთრით იმას გამოსაღები ხარჯი არ უნდა ეთხოვბოდეს. როგორც სხვა აზნაურშვილს კაცს აქედამ მოხელე[ე]ბი შეაწერენ, იმასაც ისე უნდა შეაწერონ. მოხელე[ე]ბის ბარათიც მაქვს. ახლა არ ეშვებთან ცხილვანელები და ხარჯში რევენ.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი გვიბოძოთ, როგორც ოქმები მიცხადებდეს, ისეც ის წყალობა არ მამეშალოს. აგვისტოს ვ. ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება. არის ცხინვალის მოურავო, მამასახლისო და ერთობით ცხინვალელნო! მერე უზნაძეს მამუკას კურთხეულის ბატონის მეფის მამის ჩვენისა და ბატონის დედის ჩვენის დედოფლისაგან როგორც ოქმები აქვს, ჩვენც ასრე გიბრძანებთ. როგორც სხვას აზ-

1 + რადგანც აზნაურშვილი არის. 2 უზნაძისა.

ნაურშვილების ყმათ აქედამ შეეწერებათ სათხოვარი, ისე მაგის ყმას შეეწერება. თქვენს დავთარსა და გამოსაღებში ნუ გარევეთ, იცოდეთ.

ავვისტოს ივ, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გიორგი

562. არაა წინამძღვარ თეოდოსისა ჯარუი გაყვანის თაობაზე

პირობი XII-ის ოქმი

1790 წ. 17 ავისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1279. დედანი. 22,3×12,5 სმ. ქაღალდი. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის უმდაბლესის მონისა და მარად მლოცველის დავით-გარესჯის წინამძღვრის თეოდოსის.

თქვენის სიმაღლის ოქმი და იასაული გვებოძა, რომ მონასტრის ყმაზედ სამი კაცი არის ბრძანება ჯარში წამოვიდესო. მოეხსენება თქვენს სიმაღლეს სანატრელთ თქვენთ მამა-პაპათ მეფეთაგან არ გაყვანილან ჯარში და თქვენის სიმაღლისაგან უმეტესად დამტკიცდა.

მოწყალებას ვითხოვ, რაგვარად თქვენი მოწყალება აქვს მონასტრის, ის ჩვეულობა არ მოაკლოთ და მოწყალე ოქმი გვებოძოს განთავისუფლებისა და ყოველთვის არ გვაწუხებდენ. ჩემი მოხსენება ეს არის და ნება თქვენი სიმაღლისა აღსრულდეს. ავისტოს ივ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელნიც ჩვენი მოხელენი ხართ და ან ჯარის გამომყვანი მიხვიდეთ! მერე ყველამ ასე უნდა იცოდეთ: ამ მონასტრის ყმის ჯარში გამოყვანა არც პაპის ჩვენის დროს ყოფილა, არც მამის ჩვენის დროს და ვერც ჩვენ გამოვიყვანთ; და არც იქმნება ამათი ჯარში გამოყვანა არც ერთისა, არც ორისა, არც სამისა, არც ათისა და არც ასისა. ამათი ჯარში გამოყვანა არ იქნება. ყველამ ასე უნდა იცოდეთ. ავისტოს [ი]უ, ქორონიკონს უპუ.

და თუ ძალა მოინდომოს ვინმე, უფალო წინამძღვარო, თუ შენ ბძანდებოდე მანდა, თქვენ ავით მოეპყართ; და თუ თქვენ არა ბძანდებოდეთ მანდა, მონასტრის ყმანო და რომელიც მოუტრავი გყავსთ, თქვენ ავით მოეპყართ. თქვენი ჯარში გამოყვანა არ იქმნება და არ იქმნება!

მეფე
გიორგი

1789 წ. 23 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 387. დედანი. ქალაღი. 43,3×16,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მეღვინეთხუცისშვილის თ ო მ ა ს ა გ ა ნ , ღ ვ თ ი ს ი ა ს ა გ ა ნ და მ ი რ ზ ა ს ა გ ა ნ .

მერე კურთხეულის ბატონის მამის თქვენისაგან როგორც ჩვეულება გააქვს ჩვენის სამემანდროსი და განწესებული ვახლავართ, თქვენგანაც სამჯერ და ოთხჯერ გვებანებია, როგორც მამის ჩემისაგან გაქვსთ განწესება, იმას არ მოგიშლითო.

ღმერთმან უმეტესათ აღვამაღლოსთ, მეფე თქვენ ბრძანდებით. წყალობას ვითხოვთ, არც თქვენ მოგვიშალოთ და ჩვენს განწესებულს მოსაცემზედ გაგვატაროთ. რომელნიც ახლა ან ახალი შემოსული არის და ან ჩვენი ამხანაგი, თითო არზი მოურთმევია და ოქმი გიბოძებიათ, რომ ამისთვის ეს გვიბოძებიაო.

კურთხეული ბატონიც მრავალჯერ თავადიშვილებს ლეკების საქმეში სამსახურს უბძანებდა ხვალმე, მაგრამ იმათ ჩვენთან წილი არ აუღიათ. მოკითხული ბძანეთ. თუ ტყვილი მოხსენება იყოს, ჩვენ სულ ხელს ავიღებთ და რომელიც ამ საქმეში არ გინდოდეს, იმას ხელი აქაღებინეთ.

თუ რომ ეს მოწყალება არ დაგვემართება, ეს მაინც ინებეთ, რომელმაც ამ ლეკების საქმეში იშოვნა რამე, ისიც საქმით დაიდვას და ყველა ისე გავიყოთ მემანდარმა თუ სხვამა. მაგრამ როგორც გავვიყობდეთ თავ-თავის წილს, თქვენვე დაგვინიშნეთ. აგვისტოს იბ, ქორონიკონს უპჴ.

კურთხეულის ბატონის დროს ოცდასამ შაურს ასე ვიყოფდით:

ს (ერთი აბაზი) ქ. მოლარეთხუცესს ქონდა და რამდენიც იყვნენ.

ნ (ერთი შაური) ქ. მ ი რ ზ ა რ ა ბ ი ა ს ქონდა,

რ (ორი შაური) ქ. სალაროს ნაზირს,

რ (ორი შაური) ქ. ა შ ხ ა რ ბ ე გ ა ს ქონდა,

ნ (ერთი შაური) ქ. მღივანს ქონდა,

სნ (ერთი აბაზი და ერთი შაური) ქ. თ ო მ ა მემანდარს ქონდა,

რ (ორი შაური) ქ. ა კ ო ფ ა ს ქონდა,

რ (ორი შაური) ქ. ღ ვ თ ი ს ი ა ს ქონდა,

რ (ორი შაური) ქ. მირზას ქონდა,

რ (ორი შაური) ქ. გარსევანას შვილს ქონდა,
ასე გვქონდა განწესებული და ახლა თქვენი ნება არის, როგორც
გაგვიყოფდეთ, თქვენ დაგვინიშნეთ, რომ ისე გავიყოთ, თვარემ ჩვენ
არ შეგვიძლია და შფოთიც მოგვივა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენო მოხელეობა! მერე ამ არზით მემან-
დრებს ასე რომ მოუხსენებიათ, როგორც კურთხეულის ბატონის მა-
მის ჩვენისაგან განწესებული არის, ჩვენ იმას ვერ მოვშლით და ამავე
განწესებით უნდა ყველამ თავ-თავისი განწესებული სარგო აიღონ. და
რომელსაც ამ ლეკების საქმეში უშოვნიათ რამე, ისიც საძმოდ უნდა
დასდვან და ისე უნდა გაიყონ. ეს როგორც გვიბძანებია, ასე უნდა
გადასწყდეს და ასეც უნდა გარიგდეს. და ამ განწესებით უნდა მო-
ქცნენ.

და თუ ვისთვისმე ამ განწესებას გარდა სხვარცა თქმი ეკი-
როსთ, ჩვენგან ის დაყენებული არის. როგორც კურთხეულს ბატონს
განუწესებია, ამაზედ უნდა გაიარონ. აგვისტოს კვ, ქორონიკონს უპა.

მეფე
გიორგი

ქ. ივანე გარსევანი შვილის წილი იოსებ ნაზირის
შვილისათვის გვიბოძებია, ერთი მემანდარი ესეც იყოს. აგვისტოს და,

ქორონიკონს უპა. მეფე
გიორგი

ქ. არმას ეშოკალაბაშო ხერხეულიძე ვოგიავეს ესენი სარ-
დალ-სალთხუცესს მუხრანის ბატონს იოანესთან და მელიქს
დარჩიასთან მიიყვანე და იმათ უნდა გა[ა]რიგონ, როგორც გვი-
ბძანებია ამ რიგათა. ნოემბერს კვ, ქორონიკონს უპა. მეფე
გიორგი

564. არაა აპაალასი სარგოს თარგაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. 28 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 321. დედანი. ქაღალდი. 34,8×14,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის კაკალასი.

ჩემო კელმწიფევ! კურთხეულის ბატონისაგან ლეკის ჯარის მუშ-
რიბობის წყალობის წიგნი მაქვს. რომ ამას წინათ თ ე ლ ა ვ ს თქვენც
გაშინჯეთ ის წიგნი. თქვენც მოწყალება მოიღვეით ჩემზე და ერთი
წიგნი თქვენც მიბოძეთ, რომ დღევანდლამდისინ¹ ამ საქმეში გახლავარ.

ჩემო ხელმწიფევ, ღმერთი აგრე როგორ გამიწყრება, რომ მე სამ-
სახური დავიკვებო. თქვენი მოხელეებისაგან მოიკითხეთ თუ ან რაჯა-
ფაში ვყოფილვარ² და ან რამდენჯერ გალახულვარ. ო ჰ ა ნ ე ზ ა მ დ ი-
ვ ა ნ ს³ ამ სახელოში სულ არ გაუვლია, რას შემართლება. ა შ ხ ა რ ბ ე-
გ ა ს ო რ ი სახელო ეჭირა: მონაგარიშობა და ლეკისა და მთის კაცის
მწერლობა. კურთხეულმა ბატონმა მონაგარიშობა ოჰანეზას უბოძა და
მწერლობა მე.

ღმერთმან შენი რისხვა მამცეს, თუ ათი თვე არის სულ ვალით
არა ვცხოვრობდე, რომ ბოლოს დროს ორიოდ შაური მაინც მერგოს,
რომ ამ ვალებს მოვრჩე, გაშინჯეთ და მოწყალება მოიღვეით. აგვისტოს
კა, ქორონიკონს უპზ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენო მოხელებო და მემანდრებო! ჩვენ
კურთხეულის ბატონის მამის ჩვენის ნაბოძებს წყალობას ვერ მოუშ-
ლით, ჩვენც გვიბოძებია. და რაც სარგო არის აშხარბევასი, იმას უნდა
მიეცეს. აგვისტოს კგ, ქორონიკონს უპზ.

როგორც კურთხეულს ბატონს უბძანებია, ისე უნდა მოხდეს.

მეოღ
გიორგი

565. არჯა ფარსადან ამირალაფზილისა ღალის თაოგაჴე

გიორგი XII-ის ოჰმით

1799 წ. 31 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14168. დღანო. ქალაღი. 23×14,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფვის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ა მ ი რ ა ღ ა შ ვ ი ლ ი ფ ა რ ს ა დ ა ნ ი ს.

ა ლ ე ლ ი შ ვ ი ლ ი ს ვენახის გვერდზედ თქვენი წყალობა ერთი
საბოსტნე ადგილი მქონდა. ის ერთს საცოდავს ბიძაჩემს ი ო ს ე ბ ე
ეჭირა ჩემის ნებით და ისი სჴამდა. ახლა მე რომ აქ გახლღი, ბ ე რ უ ა

¹ დღევამდლამდისინ. ² ვყოფილვარ. ³ მდივანი.

ჯ ა ვ ა ხ ს გაუკეთებია ბოსტნათ და იმ ბიძიჩემისათვის ღალაც აღარ დაუნებებია.

გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რაც ჰახი იყოს, თავისი ღალა მიაცემინოს. აგვისტოს კჳ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ყ ა ი თ მ ა ზ ა შ ე ი ლ ო ს ტ ე ფ ა ნ ე! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ბერუა ჯავანს ამისი მიწა ბოსტნად რომ გაუკეთებია, იმისი ღალა უნდა მოაცემინო, რაც ვერგებოდეს. აგვისტოს ღა, ქორონიკონს უპჳ.

თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში ალაპარაკე.

მეფე
გიორგი

566. განჩინება უკანა ფშაველთ და ღალისყურის ფშაველთ გამოულის საქმეზე

1799 წ. 8 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 2957. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის მეფობის უმაღლესობის ბრძანებით ჩემს ძმას ბ ა გ რ ა ტ ს უკანა ფშაველთ და გაღმა ღალისყურის ფშაველთ სამართალი ბრძანებოდათ. ბაგრატს მოუცლელობის მიზეზით ეს სამართალი რომ დარჩომოდა და ჩვენ რომ თ ე ლ ა ვ ს ჩამოვედით თ ი ა ნ ე თ ი დ ა მ ე, ამისთვის მოვიღწენ უკანა ფშაველნი და სამართალი ითხოვეს.

ჩვენ ბრძანებისამებრ სამართალი მივეციით. მართალია, რომ წმინდის გიორგის წყაროს თავამდის ხატი უკანა ფშაველთი ყოფილა და მასუკან ის წმინდის გიორგის ხატი გაღმა ღალისყურის ფშაველთ წამოუსვენებიათ და მისთვის რაც მამული აქვს წმინდის გიორგის ხატსა, ორნივე დავობდნენ.

ჩვენ ასე გავაჩინეთ: რადგან უკანა ფშაველნიც და გაღმა ღალისყურის ფშაველნიც ორნივე წმინდის გიორგის წყაროს თაველის ხატის მლოცავნი არიან, ამათ რაც წმინდის გიორგის ვენახები აქვს, ანუ სახნავი რამე მამული, მთა — ყოველივე საერთო არის; და იმ ვენახების გამოსავალი ორ წილად დავსდევდით — ერთი წილი გამოსავალი უკანა ფშაველთ მიეცემოდეს და მეორე წილი გამოსავალი გაღმა ღალისყურის ფშაველთ. ასე გარდავსწყვიტეთ და მასზედ უნდა დადგნენ. სეკდენბრის 8, ქორონიკონს უპჳ.

დავით

თავში

ჩვენ ყოვლისა ქართლისა, კახეთისა და სხვათა მეფე გიორგი
ვანჩინებას ამას ვამტკიცებთ. ოკდონბრის კჳ, ქორონიკონს უპჳ.

ბექელი: მეფე სრულიად ქართლისა და კახეთისა და სხვათა გიორგი.

**567. არჯა გენაგაფვილისა და სხვათა ზამოსაღვანის თაოგაჳ
ღარაჯან დედოფლის ოქმით**

1788 წ. 7 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 756. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფე დედოფლის წინამე
მოსახსენებელი მათის მონის გენება შვილის და დავითა
მზვარეულის და გლახა ფარეშისა.

ჩვენო კელმწიფევე, რაღაც მამული გეებადა დიღომს, ერთი
ჩვენი განაყარი სახლიკაცი გახლამს იქავ დიღომს, იმ ჩემს მამულს ის
სჳამს. და მრავალს სხვას ვინც უნდა, იმას აჳმევეს, რომ არც ღალა ვი-
ციოთ და არცარა სხვა. ვისაც ჩვენ მოსახსნავათ მიეცემთ, იმასაც შივ
არ უშეებს.

ამ წყალობას გევედრებით, რომ ერთის ოქმის წყალობა დაგვე-
მართოს დიღმის მამასახლის გაბრიელ ზედ, რომ იმან მოიკითხუ-
ლობა ქნას, რომ ვისაც ჩვენ მამულში სდგომოდეს რამე, სამართლიან-
ნის გზით მოიკითხოს და ვინც მოსაცემს იყოს ჩვენის ღალისა, გამო-
გვირთვას და მოგვეცეს.

თუ რომ ან ჩვენს სახლისკაცს და ან სხვას ვისმე სიტყვა ჰქონ-
დეს, თქვენს უმაღლესობას იახლოს და მოგახსენოთ. და მასუკან ნება
თქვენის სიმღლისაა. სეკდემბრის ვ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

დედოფალი დარეჯან გიბძანებ დიღმის მამასახლისო გაბრიელ!
მერე ამ არზის პატრონებს რომ ასე მოუხსენებიათ, შენ მოიკითხე,
ვისაც ამათს მამულში მოსავალი ჰქონდეს, სამართლიანათ ღალა შენ
გამოურთვი და ამათ მობარე, პური იყოს, ქერი, ფეტვი, თუ სიმინ-
დი, რაც ზდგომოდეს, ყველას ღალა სამართლიანათ აურთვი და მოეც.

და თუ სიტყვა ჰქონდესთ ამის სახლის კაცებს თუ სხვათ, ჩვენს
სამართალში ელაპარაკონ და ესეც ყველას ყადაღა უყავ, რომ ამათ

1 სიმინდრი.

შეუკითხავათ ამათს მამულში არავენ მოხნას. სეკდემბრის ზ, ქორონიკონს უპუ.

ესენი ხომ მანდაურნი არიან, ამათ თავიანთი მამული რატომ არ უნდა დანებდესთ; სხვას ქვეყანაში ხომ არ არიან წასულნი, აქვე არიან. და რადგან მოხელე შენა ხარ, მართებულაია, რომ შენ უნდა გაუტრიგო.

ბეჰედო: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

568. არზა ღავით გოსტაზაგისუმილისა უმის თაობაზე ღარეჯან დედოფლის ოქმით

1790 წ. 11 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3943. დედანი. ქალაღი. 18×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ღმერთმან ყოვლად მოწყალის დედოფლის დარეჯანის ჭირი მათს მონას გოსტაზაგისუმილს დავითს მოსცეს.

ჩემო მოწყალევე, ერთი პატარა ბიჭი მყვანდა შინ მოსამსახურეო. მე თქვენს შვილს დავითს ვახლდი თათრებში. ის ბიჭი გაპარულა და ველისციხეს ბიძები ყავს და იქ მისულა.

ვითხოვ თქვენის მოწყალეებისაგან, ერთი ოქმი მებოძოს სვიმონ მოურავზე, რომ ის ბიჭი მომცეს. ოთხი თვე არის, რომ ის ბიჭი გამეპარა და, დიახ, უმოსამსახუროდ გახლავარ. გევედრებით ის ბიჭი არ დამეკარგოს. ენკენისთვის ვ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. დედოფალი დარეჯან გიბძანებ, ველისციხის მოურაო სვიმონ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ამისი ბიჭი ველისციხეს, რომელთანაც რომ იყოს, ახლავ თავისი ბიჭი მოუყვანიღე და მოაბარე. მაგრამ თუ იმ ველისციხელ კაცს სიტყვა ჭქონდეს რამე იმ ბიჭზედა, ის კაცი მოიყვანე და ჩვენთან სამართალში ალაპარაკე. სეკდემბერს ია, ქორონიკონს უპუ.

ბეჰედო: დ ე დ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

1790 წ. 14 სექტემბერი

ცსა. ფ. 1448. № 654. დღიანი. 30×14 სმ. ქალღლი. მხედრული. განკვეთი-
ლობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ველმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მორდალის იესესი.

კურთხეულის ბატონის დროს თუთხმეტი კოდი სურ[რ]სათი მილია ყოველს წელიწადსა, რომ იასაული ყაფლანიშვილი ზაალ განლავსთ, თუნდ იმისაგან მოიკითხეთ და არც ჩემს სახლისკაცზედ ერთი კომლი ყმა მეტი არა მყავს. თუ ამაში ტყუილს მოგახსენებდე, შენი რისხვა მქონდეს. რა ვქნა, უსამართლო მემართება ამ სურ[რ]-სათში.

ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, ან ჩემს სახლის კაცთან დამაჭერეთ და ან რომელიც აქამდის გამომრთმევი, იმას დამაჭერეთ, მინემ მეორეთ აიწერებოდეს. თორემ რაღაც ორიოდ გლეხნი განლავან, დამეკარგებიან. ეხლახანს რომ ჩვენში ჯარი მოვიდა, ოთხს კომლს კაცს ასე დაეკარგა საქონელი, რომ ოთხფეხი არ დარჩომიათ, ასე წახდნენ. აქამდინ ხარვარანხევარი გვიძლევი, ახლა მეტი დაუწერიათ. ამისი მოწყალება გვაღირსეთ, ახლაც იმას დაგვაჭერეთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ. სექტემბერს ზ, ქორონიკონს უპჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის სურსათის იასაულებო! მერე მორდალს იესეს რაც აქამდის სურსათი ეძლიოს თავისის კაცებიდამ, ახლაც ის გამოართვით, მეტს ნუ გამოართმევთ. თხუთმეტი კოდი უძლევი და კიდევ ის უნდა გამოართვათ ხოლმე. სექტემბერს იღ, ქორონიკონს

უპჲ.

მეფე ვიორგი

კიდევ

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და ვით ვამტკიცებთ ამ მამის ჩვენის ბძანებასა. მარტის კჲ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

570. არჯა ლუარსაზ მონანაშვილისა შვა-მამულის თაობაზე

ბიოგრაფი XII-ის ოქმი

1790 წ. 16 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 723. დედანი. 21,5X15,7 სმ. ქალაღი. მხედრული-განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ლუარსაზ მონანაშვილისაგან.

მერე ჩემო კელმწიფევე, ჩემი სახლისკაცი რომ წისქვილებზედ და ნასყიდს კაცებზედ მიჩივის, ამას წინათ თქვენს შვილს დავითთან ვილაპარაკეთ, იმ უამს მე ჩემი საბუთები აქ არა მქონდა, ის განაჩენი რომ დაიწერა. ახლა თქვენი შვილიც მობძანდა, ზოგი ჩემ სათაღისთაოთ მაქვს ნასყიდი, თქვენ შვილს ებძანოს გაშინჯოს კარგად, რომელშიაც წილი მიეცემოდეს, რაც ერგებოდეს, იმას მისცენ; ჩემი წილი და ჩემი საკუთრათ ნასყიდი მე მომცენ. ენკენისთვის იგ, ქორონიკონს უპა.

ასე რიგათ არის ერთმანეთში გაბმული, კარგად უნდა იანგარიშონ და ისე გაგვირჩიონ და მოგვაშველონ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშკიალაბაშო იოსებ! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია ყორიასაულბაშს მონანაშვილს ლუარსაზს, ახლა ესეც და ამისი სახლისკაცი ზაქარია ჩვენს შვილს ბაგრატთან და მდივანბეგებთან და მდივანებთან უნდა ალაპარაკოთ და სამართლიანის საქმით სამართალი უსაჯონ და ერთმანეთს მოაშველონ. ამისი წიგნებიც კარგა გაჩხრიკონ და ისე მოარიგონ; რაც რომ ნასყიდობა ჰქონდესთ, სამართლიანის საქმით სამართალი უსაჯონ.

სეკდენბრის იგ, ქორონიკონს უპა.

მეფე
გიორგი

მინაწერი:

„ქ. ბატონის ოქმი არის ბაგრატთან რომ სამართალში მიგვიჩინა“.

571. არზა გლახა ქაჰხისუმილისა გამოსაღების თაოგაჲ

პიორგი XII-ის ოჰმით

1789 წ. 21 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5704. დედანი. ქალაღი. 28,8×15,5 სმ. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ჯუგანთ ქე ვ ხ ის შ ვ ი ლ გ ლ ა ხ ა ს ი.

თქვენი მონა და მოსამსახურე გახლავარ. შინ იასაულნი მისხედან, კოდისპურსა და საჯაროსა მთხოვენ.

გევედრებით მოწყალება მოიღოთ, წლევანდელი გასაღები, რაც ჩემთვის შემოუწერიათ, მპაატოთ. სეკდემბრის კა, ქორონიკონს უპჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ვინცავინ კოდისპურის და საჯაროს პურის შემწერი და მოასილნი ხართ! ამაზე ეხლავ ხელი აიღევი. და ვ ი თ ა ლ ა დ ა შ ვ ი ლ ი ს ა და იმის შვილის შვილისა სურსათისა და საჯაროს პურის შეწერა რა ეშმაკმა მოგაგონათ. ხელი უნდა აიღოთ და არც საიასაულო უნდა გამოართოთ. სეკდემბრის კა, ქორონიკონს უპჲ.

მეფე
გორგი

verso

ქ. ჯუგანის ქემხ [ა] ვ ი ვ [ა] ნ ე ვ! ამ ქემხის შვილს, როგორც მის უმაღლესობას მეფეს უბძანებია, ამას ნურას შიაწერ. აგვისტოს კჲ, ქორონიკონს უპჲ. რევაზ

572. არზა გოგია ხვალაქისა უმის თაოგაჲ

პიორგი XIII-ის ოჰმით

1789 წ. 25 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2195. დედანი. ქალაღი. 24,7×14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და მძიმე.

ქ. მისის სიმაღლის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოხსენება მ მა ლ ა ძ ი ს! გ ო გ ი ა ს ი. აგერ მესამე წელიწადია ერთი ჩემი ყმა,

ორმოც-სამოც წელიწადს ჩემთან ნასახლები, თქვენის სიმაღლის ბძანებით ამეყარა და კვეზერელს დავითისაგან თამასუქი მომეცა, რომ ან ოცდაოთხი თუმანი უნდა მომცემოდა და ან ისევ ის ჩემი კაცი. ამთენი ხანია ორივე მაკლია.

გევედრებ, ღმრთის მოყვარევე კელმწიფევე, ის კაცი მაგთენი თქვენის სიმაღლის შესამატი არა არის რა; და თქვენს სადღეგრძელოთ ისევ მეზოდოს, რომ მაგთენის ყმის პატრონი არა ვარ რა. თქვენის სახელის დიდება იქნება; და თუ არა, ის თეთრი მაინც მეზოდოს. ის ჩემი კაცი ბეგიაშვილს აბარია მეჭვრისკევეს. სეკდემბერს კა, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრ[ონ]ო! მერე ამ არზით ასრე რომ მოგისხენებია, ჩვენ რაც თეთრი აღგვითქვამს, რომ დავითა კვეზერელის მოცემულს წიგნში გიწერია, ჩვენ მოსაცემსა ვართ და იცოდე კიდევ მოგცემთ. გიორგობის თვეში მოდი, ეს ოქმი მოგვიტანე და

თეთრს მოგცემთ. სეკდემბერს კა, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გიორგი

- verso

ქ. საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი დავით გიბრძანებ მოურაო ბეგიაშვილო გოგიავე! მერმეთ როგორც ნეტარხსენებულს უბრძანებია, მანამ თავისი თეთრი მიეცემოდეს ხმალაძეს, მანდ რომ ტილა არის, აუყარე და მოეცე ხმალაძე გოგიას. მარტის იე:

ქორონიკონს უპუ.

დავით

573. არზა აღდგომის სოფლის მსახლოვალთა ვაჟულის თამაზაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 14 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 159. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[126] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის [V] ერთობლივ აღდგომის სოფელში მსახლობელთ.

თქვენის ბრძანებით გაიხელით და ერთს წელიწადს აღარა აკლია რა, რომ რომელიც გლეხის კაცის რიგია შენობისა, ისე ვმუშაობთ.

და ენისელნი არ გვაქნევიანებენ, გუთნებს გვირევენ, ვაზი ჩავეყარეთ, გვიხდენენ.

მოწამე გამოჩნდა გრემი დამ¹, რომ არც წმინდის საფლავის ყმა არის, დროული კაცი ასეთი რომ დიდის სიბერით საყდრის² კარისა ც ველარ მისულა ხახუტაშვილი. ამას თქვენის ბძანებით ნეკრესელმა გრიგოლ ნოდარიშვილმა და ერთიან შილდელთ სამღუდელთ და საერომ ფიცით კითხეს და რომელიც აღდგომის მამულის სამძღვრები მოგახსენათ, წიგნათ დასწერეს და უმაღლესობას მოართვეს. ოქმი გვებოძა და არ ყაბულობენ.

ერთიან შეყრილი ენისელნი სოფლეთრათ მოგვიხდნენ ღამე. ჩვენ ამათი შფოთი არ შეგვიძლიან, ულონოს ღონე თქვენ ბძანდებით; თითონ იმათი კაცი მოწმობს დარჩინაშვილი პაპუა და არც იმას ყაბულობენ.

გვედრებით სამართალში დაიბაროთ და გვალაპარაკოთ. ამის მოჯანყენი გახლიან ველაშვილი დავითა, ნაცვლის ძმა სოლომონ, შუხო [129] და ბასილა. თუ არ გაგვეძღვებინებოდეს, გვიბძანეთ და ისევ დავიფანტებით. ოკტომბრის იგ, ქორონიკონს უპა.

თავში

[127v] ჩვენი ბრძანება არის ველიაშვილო დავითო, ნაცვლის ძმა სოლომონ, შუხოვ და ბასილავ და ერთობით ენისელებო! მერე ამ არზის პატრონები ასე რომ ჩივიან, ღამით მიხლომიხართ და ერთი შფოთი გიქმნიათ ამათვის.

თუ ერთი საბუთიანი სიტყვა გაქვსთ რამე, ჩვენ უნდა მოგვახსენოთ. ამათ ვერც გუთნების ხენას დაუშლით და ვერც სხვას მამულების მუშაობას. რომელიც რომ აღდგომის საყდრის მამულების მიჯნა არის და სამძღვარი, იქამდის თქვენ საქმე არა გაქვსთ და ვერცარას შეეცილებით.

გრემი დამვე წმინდის საფლავის ყმა ხომ არის, ხახუტაშვილი რომ არის, დიან, მოხუცებული კაცი, იმას ფიცით დაეჭვეშმარტებინა, აღდგომის საყდრის მამულის მიჯნები სადამდისაც არის და წერილიც ჩვენ მიგვერთო.

ახლა თქვენ შფოთი გიქნიათ და არ უნდა გექმნათ. თითონ ერთი თქვენი კაციცა მოწმობს თურმე დარჩინაშვილი პაპა და არც იმას უჭერებთ. ამას იქით თუ ან შფოთი მოახდინეთ და ან წაეჩხუბენით, იცოდეთ რომ ჩვენი დიდი საწყენი იქნება და კიდევ გარდაგზდ-

1 + გრემი დამ. 2 სადრის.

ბათ. იმათ თავიანთ მამულში მუშაობას ვერ დაუშლით და არც იქნება. ოკლონბრის იღ, ქორონიკონს უპუ.

სადამდინაც ხუტას დაუვლია და სამძღვრები განურჩევია აღდგომის საყდრის მამულებისა, სულ წერილით გაურჩევია, რომელიც რომ ის წერილი ჩვენ მოგვერთო, იქამდისინ თქვენ არაფერი საქმე არა გაქვსთ რა და ვერც ჰხნამთ, ამათი მამული არის.

და თუ სადამდინაც ხუტას რომ შამოუფარგლავს, იმის წინააღმდეგი გაქვს რამე¹, ჩვენ უნდა მოგვართოთ. და თუ არადა, საქმე არა გაქვსთ, ასე იცოდეთ. დადექით, მშვიდობიანათ იყავით, უბრალოდ ჩხუბს ნუ მ[ო]ახდენთ და თქვენის ავადმოპყრობის მოვალედ ნუ გავგზდით.

მეფე
გიორგი

574. არზა შაჰარას შვილი არუთინასი სახლის თაოზაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 22 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 43. საბუთი № 106. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[153v] მათის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მექვაბე შაჰარა შვილი არუთინასი.

ბიძაჩემს ასატურას ქალაქის მოურავისა თეთრი ემართა და მოურავს თაფთი დაეხარჯა და დანარჩომიც (sic) ბიძის ჩემის ქალსა სთხოვდნენ. ქალაქის წახდენის [წინ] მოურავის ნაცვალი ავთანდილა და ბიძის ჩემის ქალი თქვენს სამართალში გიახლენ. თვრამეტ მინალთუნზედ მეტი მისაცემს არ დარჩომილიყო. ოქმი გებოძებინათ, რომ თვრამეტი მინალთუნი უნდა მიეცა. [v] ქალაქიც რომ წახდა, ბიძის ჩემისა ქალიც დატყვევდა და ბიძის ჩემის სახლში მოურავის ნაცვალი დამდგარა თანდილა.

ოქმი და იასაული მიბოძოთ, თავისი თვრამეტი მინალთუნი გამამართოს, სახლი დამანებოს. ოკლომბრის კბ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, შენ უნდა მიხვიდე მოურავის ნაცვალ ავთანდილთან და როგორც ამ არზაში უწერია, ეს თავის თვრამეტო მინალთუნი მიაცემინე

¹ რომე.

და თავის სახლი დაუცალოს და მოსცეს. თუ სხვა რამ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მოიყვანე, ალაპარაკე და სამართალი მიეცემათ. ოკდომბრის კბ, ქორონიკონს უპუ.

მელე
გიორგი

575. არზა გურამიშვილის ყმაის გამოსაღების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმი

1799 წ. 28 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 287წ. დედანი. ქალაღი. 22X12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ზ ა [ა] ლ გ უ რ ა მ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ყმებისა.

დავთარში ათი კაცი ვეწერენით ჩვენ. ოცდარვა კომლი სხვა გურამიანთი ეწერა დავთარში. იმათ ეს შალავათი სქირს, თხუთმეტი კაცი ეწერებათ, სხვა ამოშვებულნი გახლანან. ათი კომლიდამ ბატონმა ჩვენმა ერთს თავი და[ა]ხსნევენა, მეორე რუსეთს წავიდა. დავრჩომილვართ რვა კომლნი. წყალობას ვითხოვთ, შალავათი დაგვემართოს. თუ შალავათი არ დაგვემართა, ნურც მეტობით შემოგვაწერენ. ოკდომბრის კბ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელიც ამათი მოასილი ხართ! მერე ამას ამჟამად ორი კაცი რომ სწერებია, ამას ერთის მეტს ნუ სთხოვთ. და ჩვენო კარის მოხელენო და მდივნებო, რადგან ამ გურამიშვილს ზაალს რვა კომლის კაცის მეტი არა ჰყავ, ამას იქითაც ამათ ამ რვა კაცის რასათს გარდა მეტს ნურასფერს სათხოვარს ნუ და[ა]წერთ, თორემ ჩვენი საწყენი იქნება. და თეთრიც შეიდს მინალთუნს რომ სთხოვთ, სამი მინალთუნის მეტს ნუ გამოართმევთ, რომ ამაზე მეტი არ ეთხოვებათ.

ოქტომბერს კბ, ქორონიკონს უპუ.

მელე
გიორგი

576. არჯა ლავან გურამიშვილის მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 25 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6745. დედანი. ქალაღი. 21,3X12 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის გ უ რ ა მ ი ს შ ვ ი ლ ი ლ ე ვ ა ნ ი ს ა.

ამას წინათ განაჩენი გა[ა]ხელ, ყმისა და მამულისა თქვენი წყა-
ლობა დამემართა. ახლა გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ
ყმა და მამული გამამირჩიოს და მამაბაროს. ოკლომბრის კ, ქორონი-
კონს უპა.

თავი

ქ. ხალვათხანის ეშიკაღასბაშო ი ო ს ე ბ! მერე ამ არზით რომ ასე
მოუხსენებია, შენ უნდა ქეშმარიტობით გადაუწყვიტო და რაც სი-
გელში ეწეროს, ისიც უნდა გაშინჯო და როგორც რიგი და მართებუ-
ლი იყოს, ისე მოარიგო და თავისი მამული ამას ჩააბარო. ოკლონბრის

კე, ქორონიკონს უპა.

მეფე
კიორგი

577. არჯა ნოღარიშვილის მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 80 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 38. საბუთი № 116. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[85] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ნ ო ლ ა რ ი შ ვ ი ლ ი გ რ ი გ ო ლ ი ს ა და დ ა -
ვ ი თ ი ს ა.

კ ა რ კ ა უ ლ მ ა თქვენი ოქმი მოგვიტანა და ბ ა გ რ ა ტ ბ ა ტ ო -
ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს იასაული მოიყვანა. ვენახზედ, სასახლეზედ, წისქვილ-
ზედ ხელი აგვიმართა და ერთი ხარიც იასაულმა წაგვართო. თქვენს
ნახვამდინ აღარ დაგვაცალეს.

ჩვენ იმასთან გვაქვს საქმე, ორ[ვ]ჯელ-სამჯერ იმისგან აკლებულ-
ნი გახლავართ, ყმობიდან თავი წაგვართვა, თავის საქონლით გამართუ-

ლი წავიდა. ამასაც არ დაგვაჯერა, ნახირში შევიდა, შვიდ სულ¹ საქონელს გაზ-გაზები დააყრევინა — კანბეჩსა და ხარსა.

თუ ინებებთ, დაიბარებთ და გვალაპარაკებთ, კაი წყალობა იქნება. და თუ დაბარებას არ ინებებთ, თქმი გვებოძოს, წასული კაცია ნასყიდთან და უსყიდთან საქმე აღარ ქონდეს. მამული ჩვენ დაგვენებდეს. ოქლომბრის კთ, ქორონიკონს უპაჴ.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო ბ ა გ რ ა ტ მრავალი მოკითხვა მოგხსენდეს! მერე ამ არზით ნოდარიშვილს გრიგოლს და დავითს ასე რომ მოუხსენებიათ, კარჭაულის მამული ნასყიდიცა და უსყიდიც სულ ამათი არის. ამათ თავიანთს მამულს ვერ ჩამოვართმევთ და არც ჩამოგვირთმევია, ამათვე უნდა მოაბარო კარჭაულის მამული. ასე უნდა გაარიგო რივიანის საქმით და ამ გრიგოლს და დავითს მოაბარო უკლებრივ კარჭაულის მამული — ნასყიდიცა და უსყიდიცა. ჩვენ არ ჩამოგვირთმევია და ამათთვის გვიბოძებია, რაც საბუეს მამული აქვს კარჭაულს, ამათი არის.

თუ ნ ა ფ ა რ ე უ ლ შ ი დგომა უნდოდეს, მამული აქვს იქა და გ ა რ ს ე ვ ა ნ ი ს ყმა იქნება და იქ დადგეს. და თუ არადა, გარსევანის ყმობა არ უნდა, ჩვენს სახასოში საცა უნდა დადგეს და მამულს უშოვნი. ოქლომბრის ლ, ქორონიკონს უპაჴ.

578. არაჴ მთავარეპისკოპოს კაისიონისა სამართლის მიცემაჴა

გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 2 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2691. დედანი. ქალალი. 22X14¹/₂ სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აჴა-იჴ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წ[ინაშ]ე მოსახსენებელი მათის მლოცველის მთავარეპისკოპოსის კაისიონისგან.

ორი იმერელი სამთავროს ყარულად ჴამაგირით მეყენა, დიდი ხანი იყვნენ. მცხეთას რომ ჴირი გაჩნდა, სამთავროს შევედნენ, იჴაც ჴირი გაუჩნდათ. სხვანი გამოვიდნენ, ორი კომლი ჴირნახადნი სამთავროს დარჩნენ. ერთს ჩემს იმერელს შეეყარა, მოკვდა. ერთი იმერელი

¹ შვიდი სული.

კი მორჩა და გაიქცა. ეს სახლი ამ ორ კომლ კაცს მცხეთელს დარჩათ.

ათი კოკა ლეინო სამთავროს იღვა, ოცი — მცხეთასა. ფქვილი, ქერი, სამარხო, ნიგოზი, ჭურჭელი, ქვაბები, სახლის ავეჯულობა რაც არის, თოფ-იარაღი — ესენი სულ ამ მცხეთელებს ჰქონდათ. კირითაც სახლი ამივსეს, კიდევ ამიკლეს.

ჩემი იმერელი რომ მოკვდა, ოთხი თუმანი წელზედ ჰქონდა და სამის თუმნის თოფ-იარაღი ჰქონდა. მკუდარი საკირეში ჩააგდეს და რაც ჰქონდა, ამ ორმა კომლმა წაიღო შვილის თუმნისა.

წყალობას ვითხოვთ, მცხეთის მოურავს ბეციას ებრძანოს: ეს ჩემი სახლის აკლებაც მოიკითხოს, რა უყვეს; და იმერელი რომ დამარხეს, როგორც სხვას ჰირნახადს ჰირიანი მკუდარი დაემარხოს, მომატებით მისცეს; და სხვა გამოართვას, რომ იმ საწყალობელსა ანდერძის აგება უნდა და წირვა, ჩემო ჯელმწიფევ. ოკტომბრის ლა, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მცხეთის მოურავო გედავანის შვილო ბეციავ! მერე ამ არზით მთავარეპისკოპოზს პაისიოს ასე რომ მოუხსენებია, ეს საჩივარი შენ უნდა გაურიგო და მოაბარო, უამისობა

არ იქნება. ნოემბრ[ი]ს ბ, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გიორგი

579. არჯა ხარი ღავითიშვილისა შიის თაოზაჲ

ღავით ხატონიშვილის ოჩით

1799 წ. 8 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 400. დედანი. ქალაღი. 19,7×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მის უგანათლებულესის ბედნიერის ჯელმწიფის ძის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დავითიშვილის ბერისა.

ქარელში ჩემი ბიჭი ერთ თუმნათ მოჯამაგირეთ დამდგარა, იმისი ცოლ-შვილი თავს მაწევს. ერთის ოქმის წყალობა მიყავით, რომ ჩემი კაცი წამოვიყვანო და რაც ხანი მოჯამაგირეთ მდგარა, ისიც გამამირთვას იასაულმა. ნოემბერს ბ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ხატონიშვილი დავით გიბძანებთ ამილდაბარციციშვილო! მერე დავითისშვილის ბერის კაცი ქარელში ვისაც

მოჯამაგირეთ უდგეს, რაერთი ხანიც ემსახუროს იმ ბიჭს, თავისი სა-
ჯამაგირო გამოურთვი, და[ვ]ითის კვიციც გამოურთვი და მოეცი. ჩვე-
ნის ძმის იოანეს ოქმიცა აქუს ამ კვიცის გამოსართმევისა. ნოემ-
ბრის 6, ქორონიკონს უპუ.

დავით

580. არჯა ნოდარიშვილბაისა გამოსალაგის თათგაჯა

გიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 8 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი 38. საბუთი № 120. პირა. ქალაღი. მხედრული.

[88] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ნოდარიშვილი გრიგოლისა და დავითისა.

ნათვარეულში ჩვენი ათი კომლი დავთრის კაცა გახლავსთ. იმ დავთარზედ გვაწერენ ხარჯსა და სურსათსა. [v] აქამდინ ათის კომლის კაცის წილსა იმათზედ მივაგდებდით, რაც შეხვდებოდათ.

ახლა იასაულებმა არ იყაბულეს წელს. ამ მოწყალებას ვითხოვ, იმ ათი კომლი კაცის სახელი დავთრიდამ ამოიშალოს; იმათი წილი გამოსალებიც მოგვექრას; ან იმათ გამოერთოს ან ჩვენ გვეპატიოს. ოკლომბრის იღ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის სალთხუცესო და მდივანო! მერე ნოდარიშვილის გრიგოლისა და დავითისა ყმა რამთენიც კომლი დავთარში გეწეროსთ, ათი კომლი უნდა მოუქრათ. და სხვა რაც დარჩეს, იმაზედ შე-

აწერეთ. ოკტომბრის ი, ქორონიკონს უპუ.

ამ ბრძანებისაებრ მე, მდივანმა დავით, ამათი დავთარი ვნახე, ოცდაოთხი კომლი კაცი უწერიათ სადაც ყავთ. რადგან სალთხუცესი აქ [ა]რ იმყოფებოდა, ამათ ყარაულები აწუხებდენ, დავთრიდამ ათი კომლი კაცი მოუქერ, რომ ამ ათის კომლ[ი]ს კაცის წილი ჰური იქნება სურსათისა კომლზედ სამ-სამი კოდი — ოცდაათი კოდი. თოთხმეტი კომლი დარჩებათ, ამას იქით იმაზედ უნდა შესწერდეს.

იასაულო, ვინც იმყოფებოდეთ! ეს ოცდაათი კოდი ჰური უნდა გამოხვიდეთ და სხვა დანარჩომი გამოართოთ, რომ თოთხმეტის კომ-

ლისა იქნება სამ-სამი კოდი — ორმოცდაორი კოდი. ეს უნდა გამო-
ართო, ანგარიშ[შ]ი ჩავივარდებათ. გიორგობისთვის გ, ქორონიკონს
უაჲ.

581. არაჲ ანსტანტინე ციციშვილისა შიის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1780 წ. 8 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14283. დედანი. ქალაღი. 22,2×11,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ციციშვილი კოსტანტინესი.

ჩვენი ბარათით ნარგები ერთი კომლი კაცი აგვეყარა და ბრეტს
გახლავთ. ოქმი და იასაული გვებოძა, უნდა აეყარათ და იქავ ჩვენ-
თვის მოებარებინა. გლახა ავალიშვილს აღარ დაენებებინა.

გვედრებით სხვა ოქმი და ერთი ბეჭითი იასაული მიბოძოთ, რომ
ჩვენი კაცი ჩვენ მოგებარდეს. ნოემბრის გ, ქორონიკონს უაჲ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის იასაულო მამაცაშვილო დათუ [ა]!
მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ასე რომ ჩივის, ამისი კაცი აუყარე
და მოაბარე. თუ სიტყვა აქვს რამ, მოგვახსენოს. და თუ სიტყვა არა
ჰქონდეს! და[ა]ნებოს და ნულარ აჩივლებს. ნოემბერს გ, ქორონიკონს
უაჲ. თუ სიტყვა ჰქონდეს, მოვიდეს, ილაპარაკოს. და სამართლამდისინ
კი ნუ აპყრი, სამართალში როგორც გარდასწყდება, ისე იქმნება.

მეფე
გიორგი

582. არაჲ სიონის შიის გოგიასი გამოსაღების თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1780 წ. 8 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5690. დედანი. ქალაღი. 21×11,8 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი სიონის ყმა გოგიასი.

¹ + და.

მარტყოფს გახლავარ ერთი მთის ძირში; წელიწადია, რაც დასახლებულვარ. გევედრებით მოწყალება მოილოთ, რომ არაფერზედ უბრალთ არ შემაწუხონ და არც მე დავიკარგო. ნოემბერს ვ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მარტყოფის მოურაო ზაალ და ნაცვალო კეჟე რაშვილო ნიკოლოზ! მერე ამ არზით ყოვლად სამღვდელოს თბილელის ყმა ასე რომ ჩივის, ამას ნურაზედ შიწუხებთ და ნურც არას სთხოვთ, თორემ ჩვენი დიდათ საწყენი იქნება. ნოემბრის ზ, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გიორგი

583. არაზა მანია გოგიგელაშვილისა მამულის თაოგაჲ

გიორგი XII-ის ოჲმით

1799 წ. 12 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 819. დედანა. ქაღალდი. 20,5×14,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის გოგიბე დაშვილის ქალის მაიასი.

მამაჩემი და დედაჩემი თქვენს საფარველს ქვეშ გიახლნენ. თქვენის ბძანებით ჩემი შვილი შვილათ აიყვანეს, მამაშვილობის წიგნი დაიდევს თქვენგან დამტკიცებული. იმ დღეს აქათ იმისი შვილია და იმისი გაზდილი. მე დედაშვილობისა აღარა ვიცი რა. მამაჩემი მოვიდა ჩემთან, მოკვდა. დათუა კეჟე რელი მოვიდა, მამულზედ ხელი აუმარ[თია], ეს ობოლი აღარც სახლში შეუშო.

ახლა თქვენის საფარველისათვის მოგვიტანებია. ნება თქვენი ათავდეს. ნოემბრის ია, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თარხნიშვლო დიმიტრი! მერე შენ უნდა მიხვიდე და ამ არზის პატრონისათვის კეზელს ხელი რომ აუმართვინებია მამულზედა, კეზელი დაპატრონებია. ის ხელამართულებიც დაგლიჯე და გადაყარე და კეზელიც იქიდან გამოავდე. გოგიბე დაშვილი ეს სვიმონ და სოლომონ არის, და ჩვენს ბატონის შვილობაში ჩვენი წილათხვდომილი საბატონიშვილო არას, არც გავცემთ და არც გავვიცია. არც კეზელსა აქვს იმ მამულში საქმე და

არცავის სხვასა. რისაც მქონებელი გოგობედაშვილი ნიკო-
ლაოზიყო, ის მამული უკლებრათ, როგორც შვილად აყვანილობის
სიგელი უცხადებს ჩვენგან დამტკიცებული, ყველა ამათი არის და
ვერცავინ შეეცილება. ჩვენც გვიბოძებია.

კეზელო! შენ რა საქმე გაქვს, ესენი ჰყვანდა შვილად აყვანილი,
შენ ის გინახემდა და რა საქმე გაქვს ამის მამულთანა. ნოემბერს იბ,

ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გიორგი

584. არზა ორბელიანის ჰერივისა შვის თაოზაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1700 წ. 16 ნოემბერი

ცსა. ფონდი 1449. საბუთი № 1455. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მხევის ორბელიანის ქერივისა.

ჩემო კელმწიფევ, რაღაც კაცი გახლანან, კაცი სულ კახეთში
არიან. ეს ორნი კაცი დაგვრჩომია, ქერივისა და ობლებს ესენი გვემსა-
ხურებიან და ახლა იასაულები ადგანან. კურთხეულის მეფისაგან თარ-
ხანნი იყვნენ ჩვენი კაცი. წყალობას ვითხოვთ, რომ ამ კაცებს და-
ეხსნან. რაღაც კაცი მყვანდნენ ქართლში, არას გვემსახურებიან, ორა
ბიჭი მყვანან, იმის მეტი. გვედრები თქვენად სადღეგრძელოდ, მოწყა-
ლებით მოგვხედოთ. ნოემბერს იღ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხ-
სენებია, ამის კაცებს ნურავინ შეაწუხებთ. და თუ რაცა რა ვინ გამო-
ართმევთ რასმე, ყველამ ასე იცოდეთ, ამათი შეწუხება არავისგან არ

იქნება. ნოემბერს იე, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
გიორგი

585. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა შმის თაოგაჯე
ფარანოზ გაბონიშვილის ოკმით

1799 წ. 28 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1817. დედანი. ქალაღი. 16,4×11 სმ. მხედრული. განკეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან საქართველოს კელმწიფის ძის ფარნავაზის
ქირი თუმანის შვილს ნიკოლოზს მომცეს.

რამდენიმე წელიწადია ჩემს მამულში რეკს იღვა კოშაძე.
მერმე კელთუბანს მოვიყვანე, დავასახლე. ორმოც კოდამდინ სულადი მივე. მერმე ისევე რეკს მოინდომა დგომა. ისევე ჩემს მამულში დავაყენე. ახლა აყრას აპირებს.

ერთის ოქმის წყალობა მიყავით გოგია ჩაჩიკაშვილზედ,
ესეც რეკს დგას: ან ჩემი მამცეს და რაც დაუხარჯავს, ან ფასი მომცეს. თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, სამართალში წამომყვეს.

ესეც ებძანოს გოგიას, ვისაც კიდევე ჩემი ღალა ემართოს და ან ისე მესესხებინოს, ისიც გამომირთოს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნუ დამიგვიანებთ. ამ კაცმა არ გამასწროს კოშაძემ.

თავში

ქ. მეფის ძე ფარნავაზ გიბძანებ ჩაჩიკაშვილო გოგავე! მერე ამ თუმანის შვილს ნიკოლოზს ასე რომ მოუხსენებია, შენ უნდა მიხვიდე, ვისაც უჩივის ან უნდა ეყმოს და ან, რაც ამას იმაზე დაუხარჯავს და მიუცია, თავისი გამოურთო და მოსცე. და თუ სიტყუა ჰქონდეს, რამე, სამართალში ელაპარაკოს.

მეორე კიდევე იულონის სამასპინძლო ვისაც ემართოს და ან ესესხებინოს, ახლავ გამოურთვი და მოეცი. ეს როგორც გვიბძანებია, ასე უნდა აღასრულო. ნოენბერს კმ, ქორონიკონს უმჟ.

ბეჟელი: ღმრთის მშობელმან წიღით მფარნა ვაზ-კეთილთა რტოდ მეც შემეწყნარა.

586. არზა ქაიხოსრო ამილახვრიშვილისა შიის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 20 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 751. დედანი. ქალაღი. 21X12 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ შ ვ ი ლ ი უსინათლო ქ ა ი -
ხ ო ს რ ო ს ი .

თქვენი წყალობა ექვისი კომლი კაცი გათარხნებულნი მყუანან, და
ამათთვის ერთი კაცი საერევნო ჯარისათვის შეუწერიათ.

გვედრებით, ჩემი კელის მომკიდებელნი ესენი არიან და ეს ერთი
კაცი მე მზითვისა. ნოემბრის კჳ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! რომელნიც ჯარის გამომყვანი იასაულნი
იყვნეთ, ამ ქაიხოსროვს რომ ერთი კაცი მზითვის ჩვენ გვაპატიებია,
თქვენც უნდა ხელი აიღოთ. ნოენბრის კთ, ქორონიკონს უპჳ.

მეფე
გიორგი

587. არზა ჰეხვს არუთინასი მორიგის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1790 წ. 20 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5692. დედანი. ქალაღი. 22X14 სმ. მხედრული. გან-
კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის შნოღნელი ა რ უ თ ი ნ ქ ე ვ ხ ის ა .

თვეში თხუთმეტი მორიგე გვერთმევა. თქვენი ბძანება ასეა: წე-
ლიწადში ერთხელ ერთი კაცი მორიგეში უნდა გამოვიდეს. ახლა კაც-
ზედ ორს მორიგესა სთხოვენ წელიწადში. ამ მიზეზით ფენი ვერავის
მოუკიდნია.

გვედრებით, როგორც წესი იყოს, ისრე გვიმსახუროთ. ნოენბრის
კჳ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის შინიხის ქვეხავ არ უთინ! მერე მადან-
ში მორიგე როგორც ამას წინათ წელიწადში გეძლიოსთ, ისევე ისე
მიეცით, მეტს ვერავენ გამოართმევსთ. ნოენბერს კთ, ქორონიკონს უპუ.

მეფე
ვიორგი

რადგან აქამდის ათი მუშა გიძლევიათ, ახლაც ათი მუშა აძლიევით
მულარლათ, მეტს ვერავენ გთხოვსთ.

მეფე
ვიორგი

588. არჯა სანადიროს ნაცვლისა შმის თაოგაჯა ვიორგი XII-ის ოქმით

1798 წ. 30 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4455. დედანი. ქალაღი. 21,5×14 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის სანადიროს ნაცვლისა და გ ლ ა ხ ა ჯ ა ბ ა დ ა
რ ი ს შვილისა.

სამ კომლს კაცს გვიყრიან. თუ ესენი აიყარნენ, ველარც ჩვენ მო-
ვიკიდებთ ფეხსა. გევედრებით მოწყალება მოილოთ, იქიღამ ასაყრელი
კაცი ვერავენ¹ დაძრას, რომ თქვენი აშენებული სოფელი არ მოიშა-
ლოს. ნოებერის კთ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის რომელნიც მოასილნი ხართ და სანადი-
როღამ კაცებსა ჰყრით, ამათი აყრა არ იქნება და ვერც აყრით. თუ
სიტყვა აქვს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენონ. ნოენბერის ლ, ქორონიკონს უპუ.

ამათზედ კელი აიღევით.

მეფე
ვიორგი

¹ ვერანინ.

589. არჯა ივანე ბაგდასურაშვილისა შრომის თაობაზე.

ბიოგრაფიის II-ის ოქმით

1780 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბ. № 49. პირი. ქალაქი. მხედრული.

[29] ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის რუისელი გამსახურ და შვილი ივანე სი.

მამა-პაპით აქაური მემკვიდრე და ფერისცვალების ხატის ეკლესიის ყმა გახლავარ. ზაზა მანუჩარის შვილს მოტყუებით ოქმი აუღია და ყმობას შედეგება. მიბრძანებთ, მთელის რუისელების მუჯალამას მოგართმევ, რომ იმას ჩემთან საქმე არა ჰქონდეს; მიბრძანებთ, აქ გახლავარ და სამართალში მალაპარაკეთ. დეკემბრის თ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რომელნიც ამ არზის პატრონის მოდავე ხარ! ჩვენ ყოვლად სამღვდელო მროველი მიტროპოლიტი იმერეთს გავგზავნეთ; და სანამ იქიდან მროველი არ მოვა, მანამდის ამასთან სადაოთ საქმე არა გაქვს რა. და იქიდან მროველი მოვა, მაშინ სამართალში ერთათ მოდიოთ და სამართალს მოგცემთ. დეკემბრის თ, ქორონიკონს

უპუ.

მეფე
გიორგი

590. არჯა ჯიბნას კოკოლაშვილისა მოსავლის თაობაზე

ბიოგრაფიის II-ის ოქმით

1780 წ. 10 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4568. დედანი. ქალაქი. 17×10,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახვარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დავითის შვილის ყმის კოკოლაშვილი ქიტესასაგან.

მუსხალაშვილებმა წლებანდელი მოსავალი ჩემის მამულისა თორმეტი ურემი ყანა წამართვეს. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ოქმი და ისაული გვიბოძეთ, გამომირთოს და მამცეს. მერე თუ სიტყვა

აქვსთ, სამართალში მელაპარაკონ. ქრისტიშობის იე, ქორონიკონს უპჷ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ი ა კ ო ბ ფ ა ლ ა ვ ა ნ დ ი ს შ ვ ი ლ ო! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ეს შენ უნდა გამოუერთო და მოსცე. თუ სიტყვა ქონდეს, სამართალში ალაპარაკე. დეკემბრის ივ, ქორონიკონს უპჷ.

მეფე
გეორგი

591. არზა გარეჯელ ყმათა გამოსაღების თათგავი

გიორგი XII-ის ოქმით

1788 წ. 16 დეკემბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 1306. დედანი. ქალაღი. 27,3X14,6 სმ. მხედრულა-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი, მათის მონათ ერთიან გარეჯელთაგან.

დავით-გარეჯის ყმებისათვის ოქმი გიბოძებიათ: არც რუსის ცხენი დაიბან, არც თივა მისცენ და არც ჩვენ მოგვდგენენ.

მოგეხსენებათ ამგვარ საქმეში გასაღებზედ გაუშორებელი ვაკყოფილვართ და ახლაც ისე გვამყოფოთ.

რუსი უწინაც იყო, რომ ისინი ჩვენგან მოუშორებელნი იყვნენ. ჩვენ იმათი წილი ხარჯის მიცემა არ შეგვიძლია. იმდენი შევძლოთ, ჩვენი წილი გარდავიხადოთ. დეკემბრის იე, ქორონიკონს უპჷ.

სარუსო შეშა რომ გვაწერია, ისიც იქავ რუსებს მოუნდებათ და აქ აღარ გვთხოონ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ერთობით გარეჯელნო! მერე დიდს მეფეს თეიმურაზს აქეთ მონასტრის ყმანი თქვენთან ერთათ არა ყოფილან გამოსაღებში, ცალკე არიან. მღევარს გარდა თქვენთან შეერთებულნი არ არიან. ასე იცოდეთ. და რაც სარუსო შეშა გვაწერიათ, ისიც უნდა ჩამოიტანოთ. დეკემბრის ივ. ქორონიკონს უპჷ.

მეფე
გეორგი

592. არზა ჯავახიშვილის კვირ-ობლისა გამოსაღების თაობაზე

ბიორგი XII-ის ოქმით

1789 წ. 19 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13822. დედანი. ქალაღი. 28×14,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მხეველის ი ვ ა ნ ე ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი ს ქ ვ რ ი ე - ო ბ ლ ი ს ა .

ღავთარში თერთმეტი კომლი კაცი მეწერა, წინაზღედაც მოგართვით არზი, ოთხი კომლი ჭირმა ამამიწყვიტა და ერთი კომლი ხ ა ნ დ ა კ ი რომ აიღეს, მაშინ სულერთიან აიკლეს და წა[ა]სხეს. ექვსი კომლი კაცი გყავს.

წყალობას ვითხოვ, რომ ხარჯს ექვსი კომლი კაცისას შემამაწერდნენ. თქვენი ოქმი მებოძა ოთხის წლის სითარხნისა. ფიცით მოგახსენებ, სურსათის მეტი არა მპატიებია რა, ახლაც შვიდი ურემი და ნახევარი შეშა მაწერია. თქვენად სადღეგრძელოთ, მიპატრონეთ. დეკემბრის იმ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ჩვენო მოკელენო! ამ არზის პატრონის ყმანი ოთხს წელიწადს უკან ექვსს კომლს კაცზედ შეაწერდეთ ხარჯს. დეკემბრის ით, ქორონიკონს უპუ.

მეფე გიორგი

ქ. ჩვენ საქართველოს და კახეთის მეფის ძე ი ო ა ნ ე მისის უმაღლესობის ბატონის მამის ჩვენის ბოძებულს სითარხნის ოქმს ვამტკიცებთ. დეკემბერს კე, ქორონიკონს უპუ.

იონე

593. არზა მოსასი და თაოლოსისა სარგოს თაობაზე

ბიორგი XII-ის ოქმით

1799 წ. 20 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. ღავთარი № 34. საბუთი № 118. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[93] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის კ რ წ ა ნ ი ს ი ს მოურავის მ ო ს ე ს ი და თ ე ო ღ ო ს ი ს ა .

ორთაჟალის სამოურაოს გარდა ჩვენ მამული და სარჩო არსად არა გვაქვს. კურთხეულის შეფის ოქმი გვქონდა, რაც იმ ჩვენს სამოურაოს ბალებს და კრწანისს საჯელმწიფო სამსახური შესწერდებოდათ, იმის ათისთავი ჩვენ მოგვეცემოდა. ის ოქმი ხოჯა-ხანის მოსლვაზედ დაეჰკარგეთ.

და უმაღლესობას გვედრებით, იმის მაგიერი ახალი ოქმი უმაღლესობიდან გვებოძოს, რომ რაც შესწერდესთ, იმის ათისთავი იასაულად ჩვენ მოგვეცეს. დეკენბრის ივ. ქორონიკონს უპუ.

თავში

[92v] ჩვენი ბძანება არის ჩვენო კარის მოხელენო და ვინც იასაული მიხვიდოდეთ ხოლმე! მერმე ორთაჟალას და კრწანისს რაც საჩვენო შესწერდებოდეს, ამათ თავეთი სამოურა[ო] სარგო ათისთავი რაც იმ შენაწერიდან ჰქონდესთ, იმას ნურას დააკლებთ, მისცემდეთ ხოლმე. დეკენბერს კ, ქორონიკონს უპუ.

594. არაზ მანუაჲ დურგლისა სახლის თარგაჲ

გიორგი XII-ის ოქმი

1799 წ. 28 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 133. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[166v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოხსენებული მათის მონის მანუკა დურგლისა.

ცოლ-შვილით აქ გახლავარ, ერთი ქოხი არა მაქვს, თავი მოვაფარო. იოჩი შარაბაბის გვერდზედ ერთი ხარაბა სახლი არის სამეფო და იმის წყალობას ვითხოვ, მე მიბოძოთ. დეკემბრის კ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის! მერე იოლჩი შარაბაბას გვერდზე სახლი რომ არის თავისის აიათით, ამ ჩვენის ყმის მანუკას დურგლისთვის გვიბოძებია. დეკემბრის კმ, ქორონიკონს უპუ.

მღვთის წინაშე მეფე გიორგის ნაბოძები წერილის ასლი ვნახე. ამ სავაღზედ კელი მოვაწერე მე, ტერ-ოანეს ხანგულოვი.

მეფე გიორგის [167] ნაბოძები წერილის ასლი ვნახე, თანასწორ
ეს სავადი გადმოვწერე. ციხის დიდის ეკლესიის კანდელაკი ტერ-
ა რ უ თ ი ნ.

მე, ტერ-ვარდანოვი, კსენებული ნეთის გიორგის ნაბო-
ძები ჰოქში ვნახე და ამ სავადზე ხელი მოვაწერე. გე უ რ ქ ა ლ ე ქ-
ს ა ნ დ რ ო ტ ო ვ ი.

595. არზა ალაქსი მღვდლისა მამულის თამაზაჲ იულონ ბატონიშვილის ოჯახით

1799 წ. 29 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7648. დედანი. ქალაღი. 21,5×16 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ღმერთმან ჩემის კელმწიფის მეფის ძის იულონის ჰე-
რი მომცეს მღუღელს ალექსის.

რადგან თქვენმა კელმწიფებამ ასე ინება, რომ ფარსადან
ღვთისიაშვილის მამული ნახევარი მიყავით წყალობა და მეც
თქვენი საფარველი დამაფარეთ და ჩემთვის უღირსი ღვთის წყალობა
ბძანებები მიბრძანეთ, მეც კიდევ ვედრება გავებდე. მე ხომ იქ ღგონა
და მუშაობა არ შემოძლიან, და ვიდრემდის ცოცხალი ვარ, დედათქვენს
არ მომაშორებთ, მე კაცი უნდა ვიშოვო, იმ მამულზე დავაყენო, თი-
თონაც დარჩეს და მეც მარჩინოს. ვითხოვ შენის კელმწიფე დედის
სადღეგრძელოთ თქვენი სახიერი თვალი და გული დაატკბოთ და მო-
წყალებით ეს ინებოთ. და თქვენგან ბძანებაც ასე მომივიდა: რაც ვალია
და ან დამარხვა უნდათ, მაგ ღვთისიაშვილებმა გარდაიხადონ, რადგან
მამულის ნახევარი ეძლევათ.

მეორეც ესე, სასახლის ადგილი და საბძელ-კალო საკუთრივ
მე მებოძოს, მაგათ საკუთარი აქვსთ. და ქალაქში სახლი რომ არის,
ისიც მე მებოძოს.

მესამეც ესე, სავენახეებიც საკუთრივ მე მებოძოს. მაგათ ვე-
ნახიცა აქვსთ და სავენახეებიც საკუთარი, რომ ჩემ[მა] კაცმა თავის-
თავისაც გაიკეთოს ვენახი და მეც გამიკეთოს.

მეოთხეც ესე, იმ სახნავის მიწებიდამ ნახევარზე ათის ღდის
მიწა მომატებით მე მიწყალობეთ, მე თუ შენი ღოვლათი შემეწევა და
იქ კაცს დავასახლებ, ის კაციც შენი იქნება და მეც. დ[ა] ორნივე შენი
მოსამსახურენი ვიქნებით.

ღმერთი გაგიმარჯვებს. მოხსენებისათვის ნუ გამიწყურებით და გი-
ბძანებით ერთს ნიშანს: მივცემ ბოძებისასაო. და ამაზედ მიბოძეთ

თხოვისაებრ ჩემისა. იმდენი გამარჯვება გაქვს, რამდენი ყმა და მამული შენ გაგეცეს. და რადგან წყალობა მიყავ, ეს თხოვილიც აღმისრულე. დეკემბრის კთ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. პატროსანო მღუდლო ალექსი! ფარსადან ღვთისიაშვილის მამულის ნახევარი მოგვიცია შენთვის. როდესაც გაყოფის დრო იქნება და იმ მამულს გაგიყოფთ, მაშინ რაც საჯმარი იქნება შენთვის და იმგვარი რამ საჭირო, იმასაც შეგისრულებთ, რომ შენი გული კარგათ დასჯერდეს. ამაზედ სარწმუნო იყავ. დეკემბრის კთ, ქორონიკონს უპუ.

რადგან ბატონს დედოფალს დედაჩვენს ახლავხარ, მე სულ მთლათაც კარგათ გამოვიმეტებდი ამ მამულს მოსაცემათ, სარწმუნო იყავ ამაზედ შენ ქვშმარიტად. მაგრამ ხომ კარგათ იცი შენ და შეიტყე რაც მიზეზები იყო. მაგრამ ბატონს დედაჩვენს დედოფალს როგორც ხლებიხარ და გიმსახურნი[ა], ისევ ისე კარგათ უნდა ემსახურო ბეჯითათ. და რადგა[ნ] შენ იმის სამსახურზედ ბეჯითათ იქნები, ჩვენც ვეცდებით, რომ სხვა რიგათაც მადრიელი გამოყოფოთ, შენმა მადლმა.

ბეკელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

596. არზა ღავით ელიოზოზვილისა შიის თათააჯა

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 5 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4277. დედანი. ქალაღი. 33,5X16,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტალი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ელიოზისშვილი დავითისა.

ასემც თქვენი მტერი და ორგული ამოწყდეს, როგორათაც შეჭირით ამოვწყდი, აღარავინ დამრჩენენ, თვრამეტი სულიდან ხოლოთ მე გადავრჩი. ერთი კომლი ყმა მყვანდა, ამათაც ჭირი შეუდგათ, კაცი მოკვდა. იმისი ობლები დარჩენენ და მე რომ ბინა არსადა მაქვს, იმათთან გახლავარ და ვაწუხებ და ვალით ყელამდინ საესენი არიან და მამულიც დაგირა[ვ]ებული აქვსთ. ახლა ცალგნით მოვალე[ე]ბი აწუხებენ; მეორედ, გამოსალგების იასაულნი უდგანან და აღონებენ; მესამედ, ხომ შე შევიქენ იმით სინაბარას და ვალონებ.

ჩემო კელმწიფევი; ეს კაცი ძველათგან თარხანი გახლდათ და ამათი სითარხნის წიგნი აღამაჰმადხანის დროს დაიკარგა, გვედრებით მოწყალება მოიღოთ და ეს კაცი გამითარხნოთ, რომ ან ჩემი

მოვლა შეიძლოს ან ვალის პასუხის მიცემა. დეკემბრის ლ, ქორონიკონს უპუ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალ-სალთხუცეს მ უ ხ რ ა ნ ი ს ბ ა ტ ო ნ ს ი ო ა ნ ე ს და მდივნებს და სხვათ მოსაქმეთა და მოასილთ ასე ეუწყოსთ! მერე ამ ელიოზისშვილს დავითს ჭირისაგან რადგან ამისთანა საქმე მოსვლია და აღარავინ დარჩომია, ამისი ეს ერთი კაცი ორს წელიწადს გვითარხნებია, რომ ამას ამ ორს წელიწადს ნურას ხარჯსა, გამოსაღებსა და ბეგარ[ა]ში ნუ გარევთ და ნურცარას და[ა]წერთ.

ჩვენმა მოსაქმემაც და ჩვენის შვილების მოსაქმეთაც ასე იცოდეთ, რომ რაც ამ კაცს თავისი რასათი შეხვდებოდეს, ჩვენს ხარჯში უნდა უანგარიშებდეთ და ჩვენი მოხელე[ე]ბიც თქვენ ანგარიშ[შ]ში ჩაგიგდებენ და ამას კი ნურას გამოართმევთ. იანვრის ე, ქორონიკონს

უპმ.

მეფე
გიორგი

597. არზა სააგ ზანუიაშვილისა ვალის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 10 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4458. დედანი. ქაღალდი. 31,2×15,7 სმ. მხედრული განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. დაზიანებული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ჯელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის შ ა ნ შ ი ა შ ვ ი ლ ი ს ა ა მ ი ს ა.

თქვენის უმაღლესობის ოქმით [ხ ა] ტ ი ა [და კ ა] კ ა ლ ა ო რ მ ო ც ი ს წ ლ ი ს ვ ა ლ ს მ თ ხ ო ვ ე ნ . არ ვიცით ვისი აღებული არის და არც თამასუქი უჩვენებია. ამ ორმოც წელიწადში აქამდინ როგორ არვის გამოართვეს, თუ გვემართა ან მამაჩემს ან ბიძაჩემს ან მე. ახლა რომ ვიყრებოდით მე და ბიძაჩემი, მაშინ ბიძაჩემ[მა] რატომ არ გამოაცხადა ვალებთან. იმ დღესაც არზი მოგართვით და პირათ გებძანებინათ: ამდენის ხნის ვალს როგორ გამოართმევნო, ახლა ხელი უნდა აიღონო; კიდევ აიღეს ხელი, მაგრამ ის თქვენი ოქმი იმათ უჭირავსთ. კულავ კიდევ იმ ოქმით გამაცოდვილებენ.

გვედრებით იმ თქვენის ოქმის დასაყენებელი ოქმი მეც მიბოძოთ, რომ კულავ ველარ გამაცოდვილოს. თქვენად სადღეგრძელოდ ჩემი ვედრება ისმინეთ. იანვრის ი, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებია, ხატისა და იმის ძმას რომ ჩვენი ოქმი აქვს, ის ჩვენი ოქმი დაგვიყენებია და იმითი¹ თქვენ ვერაფერს ვერას გთხოვსთ. და ის ვალი რადგან ამდენს ხანს არ უთხოვნია, ვერცარას ახლა და ვერცარას მასუკან ვერას გთხოვსთ. იანვრის ი, ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

**598. არჯა კახრა ავალიშვილისა შიის თაოაჯა
გიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 12 იანვარი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 104. პარი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[71v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ველმწიფის წინაშე მოხსე-
ნება მათის მონის ავალიშვილის პეტრესი.

თქვენი წყალობა ჩემი მკვიდრი ყმანი — კ ბ ი ლ ა ძ ე და ს ხ ი რ-
ტ ლ ა ძ ე ამეყარენ ბ რ ე თ ი დ ა მ და ბ ე კ ა მ ს გახლავან. აქამ-
დის მატყუეს ჩამოვალთო და არ ჩამოვიდნენ.

ახლა წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძეთ და იასაული, რომ
ის კაცები ამიყაროს და მამკეს. თუ სიტყვა ჰქონდესთ რამედა, მო-
გახსენონ. იანურის ია, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მამაცაშვილო დათუავ! მერე
ავალიშვილი პეტრე რომ ასე ჩივის, ამას ეს თავისი ყმანი
ახლავ აუყარე და მოაბარე. და თუ ქეშმარიტი სიტყვა ჰქონდესთ რამე,
ჩვენ მოგვახსენონ. იანვრის იბ, ქორონიკონს უპყ.

ეშიკალაბაშო ნინიავ! როგორც მათს უმაღლესობას უბძანებია
ამ ოქმით, ამას იასაული გააყოლე, რომ ასე აღუსრულოს. თებერვლის
კჳ, ქორონიკონს უპყ.

დავით

1800 წ. 16 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4919. დედანი. ქალაღი. 33,6×15,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მარადის მლოცველი ურბნისიღამ გლანაკი ხუცისა
პ ა ნ ტ ე ლ ე ლ ი მ ო ნ ი ს ა .

რაც ამ დროს გაეწყობა, ეკლესიას შემოსავალი არ აკლია, შემა-
ტება არა აქვს რა, მარამ სანთელი გამქრალია, გატეხილი ფეშხუმი
იყო, წმიდა ნაწილები იბნევედა. ყოვლად სამღვდელლოს სიტყვით
გავაკეთებინე და აღარ დაიხსნა; მათ უწმიდესობას მოხსენდა, ეკლესი-
ას განაჩენი ებოძა; ამაზედ ამიჩემა და იმისი შვილები მლანძღვენ და
მათრევენ, არც მათის უწმიდესობის ბძანება და შუამავლობა და არც
დეკასტირისა, არც მღვდელთმთავრისა და არც მოძღვრისა! არ შე-
იწყნარა ეკლესიის თაობაზედ.

ვიტანჯები, წყალობას ვითხოვ, იმ ეკლესიის დანახარჯზედ მო-
ვალე[ე]ბი მაწუხებენ, ის მოაცემინოთ და ან იმასა ჩემი დანახარჯი
ქონდეს და იმ ეკლესიაში ჩემი კონდაკის ნაღვაწი იყოს, ესიც მე-
ბოდოს.

და შენდობას ვითხოვ, ერთი ცოდვის შვილი მყავს და გავეცლე-
ბი, სიკვდილის თანამდები კაცი გახლავარ და მოხუცებული. თუ ამის-
თანა შფოთში და უწყალოებაში მოვკვდე, ხომ წავწყმდები. იანვრის
იდ, ქორონიკონს უპყ.

თავი

ქ. ჩვენ, ყოვლისა საქართველოსა და სხვათა მეფის გიორ-
გისაგან ესრეთ გეუწყოსთ. ყოვლად სამღვდელო ურბნელო იუ-
ლიოს². მერე სამთავნელათ იჯეგ და შფოთისაგან არ მოისვენე, ნი-
ქოზლათ იჯექ და არ მოისვენე, ურბნელათ ზიხარ და შფოთავ და
არ ისვენებ. რა მოხდა ამისთანა, დასცხერ ამდენის შფოთისაგან. რო-
გორც ჩვენს მამას მის უწმიდესობას უბძანებია, ახლავ მიეც და
ნუ აწუხებ ამ პატიოსანს მღვდელსა; და ამ გლუხს კაცთა თავისი ყვე-
ლა უკლებრათ მოეც; და ნულარ აჩივლებ ამ მღვდელსა.

მამაცაშვილო მროვლის სალთხუცესო დავით! როგორც

1 + და.

2 იულისიოს.

მისის უწმინდესობის განაჩენი უჭირამს ამ მღვდელს, შენ უნდა ყველა უკლებრად გამოუერთვა და მოაბარო. და ეს ჩვენი ბძანებაც ასე გამოუცხადო, რომ დასცხრეს ამდენის შფოთისაგანა. იანვრის ივ, ქორონიკონს უპყ. სათნოებაც არ ვარგა შფოთითა.

მეფე გიორგი

600. არჯა ბასარიონ თარხნიშვილისა სახლის თაოგაჯა
პირობი XII-ის ოპიტი

1800 წ. 17 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 29. საბუთი № 68. პირი. ქალაღი. მხედ-რული.

[86v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე არზი ბესარიონ თარხნიშვილისა.

ჩემო მოწყალევე, ხიზნათ სხვის სახლში გახლდი აქა და ახლა თავის პატრონი მაცლევეინებს, მე უსახლოდ ვრჩები. თქვენი ძველი სახაბაზო რომ არის, იმის წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი შებოძოს, შიგ დავდგე თქვენს წყალობაში. იანვრის ივ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის თარხნიშვილო ბესარიონ! მერე შენთვის გვი-ბოძებია ის სახლი და სამკვიდროდ დადექ. იანვრის ივ, ქორონიკონს

უპყ.

--

601. არჯა ხაბიასი და კაკალასი ვალის თაოგაჯა
პირობი XII-ის ოპიტი

1800 წ. 18 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 368. დედანი. ქალაღი. 23,5×14,2 სმ. მხედ-რული. აქა-იქ თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ხატიასა და კაკალასი.

წინაზედ შანშიაშვილების თაობაზედ არზი მოგართვით, ოქმი და იასაული გვებოძა: ან მოეც და ან სამართალში ელაპარაკეო. არც ერთი არა ქნა. მართალია, თამასუქი წახდენაში დავჰკარგეთ, მაგრამ იმ თამასუქის დამბეჭდავი და მოწმე[ე]ბი ისევ უზურში გახლიან.

გვედრებით ოქმი გვიბოძოთ, რომ სამართალში გველაპარაკოს, იანვრის ია, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ეშიკაღაბაშო ორ ბელიანო ასლანი! ესენი მდივანბეგებთან სამართალში ალაპარაკე და ჭეშმარიტი სამართალი უსაჯონ. იანვრის იმ, ქორონიკონს უპმ.

მეფე
გიორგი

**602. არზა ამირანა ჩარუხაშვილისა და შვიძარ ბაღდასარასნი
ყოფის თაოგაზე გიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 24 იანვარი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 145. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოხსენება სულხან მდივნის ყმის ჩარუხაშვილის ამირანასი და ფეიქარი ბაღდასარასი.

ჩვენ სულხან მდივნის საკუთარნი ყმანი გახლავართ. მე, ამირანა, თავათაც ამათის ოჯახის საკუთარი ვიყავ, რომ დღესაც ჩვენ საკერძო მამულებთან და გვარის კაცთან არც ერთს სახლისკაცს საქმე არა აქვს. მერე უფლისციხეს დავიკარგე, თავისუფალი ტყვე მოველ და ისევ სულხან მდივანს ვეყმე.

მე, ფეიქარი ბაღდასარა, და ჩემი მამა-ბიძა დავით სარდალმა თავის ყმად გაგვიტანა. იმას ყმად გახლდით და მერე წერილის მიცემით სულხან მდივანს აჩუქა ჩვენი თავი. ახლა რომ იქ უპატრონო და დაჩაგრული დავგიხელა, ნიკოლოზ თუმანიშვილმა წუხება დაგვიწყო.

თქვენს მოწყალებას მოვატანეთ, ერთს ოქმს გვედრებით, რომ ნიკოლოზს ჩვენთან საქმე არა ჰქონდეს. უსამართლოდ არ შეგვაწუხოს. თუ სიტყვა აქვს, თქვენს სამართალში თავის სახლის კაცებს გაუსწორდეს. იანვრის კდ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ამილახვარს ოთარს ასე ეუწყოს. ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებიათ, ამათ ნურავის შეაწუხებინებ უბრალოდ. და ნიკოლოზ თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში ელაპარაკ-

კოს თავის სახლისკაცს და ისე გაუსწორდეს სამართლიანის საქმით.
იანვრის კდ, ქორონიკოს უპყ.

მეფე
გიორგი

603. არჯა ფრიდონ ბელიჩისა ხვების თათბაჯი

პირობი XII-ის ოქმით

1800 წ. 24 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9626. დედანი. ქალაღი. 28,7×14,5 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-ადვილ ნახპარია წერტილი. ოქმას თარიღი
მცდარი უნდა იყოს.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ფრიდონ მელიქისა.

თხუთმეტი წელიწადია გაიხელით. თუ რამ ვარიოხი გეჰონდა იმ
ჩვენს კაცებზედ გარდავაგეთ. თითო თითოთ მოვაგროვე, რომ ბორჩა-
ლოს გახლიან. ახლა, რომელიც იქიური მემკვიდრე და ას-ასის წლის-
მოსულნი და ოჯახით გამართულნი კაცი არიან, ამათ ისინი თავეთთან
ხარჯს აწევენებენ. ამათში შეძლება აღარ დარჩომალა. ვშიშოფ არ
დამეთანტონ და თქვენთან პირშავი არ დავრჩე.

წყალობას ვითხოვ, რომ ამათ არა გამოართონ რა და სითარხნის
ოქმი უბოძოთ და თქვენი მლოცავნი გახლდენ. იანვარს იჟ, ქორონი-
კონს უპყ.

თავში

ქ. ბატონო სარდალ-სალთხუცესო მუხრანის ბატონო იოანე
და მდივნებო! მერე ბორჩალოში რაც ფრიდონ მელიქისშვილის
კაცები არიან, იმათ ნურას შეაწერთ. და ახლა რომ ორმოცი საპალნე
შეშა აწერიათ, იმაზედაც ხელი [ა]ღლებინეთ და დღეის იქითაც არა

შეაწეროთ რა. იანვრის კდ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

604. არჯა გოგია თაბაჯაშვილისა პალის თათბაჯი

პირობი XII-ის ოქმით

1800 წ. 27 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7197. დედანი. ქალაღი. 28×14 სმ. მხედრუ-
ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის თამაჯაშვილი გოგიასი.

ცხრა სულით დავტყვევდი, მე გამოვიპარე; ჩემი ტყვე[ე]ბი დამ ზოგი დავიხსენ და ზოგი დასახსნელი არიან. კარგა ვალი დამედო. ახლაც ვისაც ჩვენი რამ მართებს, იმათი თამასუქი და ანდერძის წიგნი გვიკვირავს, ვთხოვ, პასუხს არას მაძლევენ.

ოქმისა და იასაულის წყალობას ვითხოვ, ვისაც ჩვენი ემართოს, მოაცემინოთ. თუ ვისმეს სიტყვა ქონდეს, სამართალში მელაპარაკნენ. იანვრის კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის აფიცარო პეტრე! ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ვისაც ქეშმარიტობით ამისი ემართოს რამე, შენ უნდა გამოურთვა და ამას მოსცე. თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, მელიქ დარჩი ის თან სამართალში ილაპარაკონ. იანვრის კვ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

605. არზა იასა დიასამიისა გამოსაღების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1600 წ. 30 იანვარი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 745. დედანი. ქალღლი. 34×13,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კემწიფის წინაშე მოსახსენებელი მორღლის იასე საგან.

მერმე ამას მოვახსენებ: ჩემის სახლისკაცზედ თუ ან ერთი კვამლი კ[აც]ათ ნამეტანი მყვანდეს, ღმრთის რისხვა მქონდეს და მერმე თ[ქვენი] რისხვა. ეს მუჩაღვა მამირთმეგია — თუ ნამეტანი მყვანდეს, სხვას უბოძეთ. ლეკმა ამოწყვიტა, დაწერას უკან წავიდნენ, მე ხელი არ მიმიწვდება. არც მამითქვენისთვის მიმირთმეგია ამაზე მეტი. მაგ კარიდგან უსამართლოთ მეწერება.

იმას გვედრები, სალეკოც მეტი გამოგვერთვა და რუსის შეშაც, ეს ორიოდ კვამლი კაცია, დამეკარგება. თუ წყალობა დამემართება, რომელიც მოსაქმე მოვიდეს, იმისთანა ოქმი მებოძოს, რომ ნამეტანი არ გამამერთვას ჩემს სახლისკაცზე. იანვარს კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რომელიც იასაულნი და ან მოსაქმენი მიხვიდეთ! მერე რაც სათხოვარი იქმნებოდეს, მორღალს იესეს კაცებ-

სა და დიმიტრის კაცებს სწორეთ გამოართმევდეთ; მეტს ნუ გამო-
ართმევთ მორდლის კაცსა. იანვრის ლ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

verso

ქ. რომელნიც იასაულნი მიხვიდოდეთ მორდალთან, როგორც მი-
სის უმაღლესობის მეფის გიორგის ოქმი აცხადებდეს, იმას გამოართ-
მევდეთ ხოლმე. თავის ბიძაშვილებზედ მეტს ვერას გამოართმევთ, ეს
ყველამ ასე იცოდეთ.

სალხთუხუცესი იოანე

**606. არზა ბაბია ზალდასტანაშვილისა გამოსაღების თაობაზე
ბიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 1 თებერვალი

უსსა. ფ. 1448. საბ. № 8679. დედანი. ქალაღი. 27,5×14,5 სმ. მხედრულა.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის მაჩხანიდამ ზ ა ლ დ ა ს ტ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ტ ე -
ტ ი ა ს ი.

ძველთაგან ნამსახურნი და აზნაურშვილათ აღმოჩენილი გახლავ-
ართ. თუ რამ ჩვენის სილარიბით ყმა გვეყვანდა, ისიც თქვენ გახლავსთ.
კურთხეულის მეფის საფარველი მჭირდა. [მ]სახურობის მეტი გამოსა-
ღები არა გვეწერა რა.

ამ წყალობას ვითხოვთ, როგორც ამას წინად გვიმსახურნია, ისევ
ისრე აზნაურშვილის რიგზედ გვიმსახუროთ. და უმაღლესობისაგან
წიგნის წყალობასაც ვითხოვ. რომ აზნაურშვილის რიგზედ გვიმსახუ-
როთ. იანვრის ვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბატონო სარდალ ქიზიყის მოურაო ზ ა ქ ა რ ი ა ვ ე! მერე ეს
ზალდასტანაშვილი აზნაურშვილი არის. ძველთაგან ამას არაფერი ხარჯი
არა ეთხოება რა, მსახურის მეტი. ამას ნურასფერზედ ნულარ შეაწუ-
ხებ, როგორც ძველთაგან აზნაურშვილნი არიან, ჩვენ ხომ ვერ მოუშ-
ლით. ეს როგორც მოგვიწერია ასე უნდა აღასრულო. ფებერვლის ა,

ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

607. არზა მოხავე იასანი ვიწის ღახსნის თაოგაჲ
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1800 წ. 2 თებერვალი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 16579. დედანი. ქალაღი. 21×13 სმ. ღაზიანებული. მარჯვენა ქვემო კუთხე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის წინაშე მოსახსენებელი მოხევე ი ა ს ე ს ი.

მოხევე გოჩის შვილს ჯარიას ერთის შაბათის მიწა დაუგირავე და ერთი თუმანი გამოვართვი. და ახლა თქვენის დოვლათით იმ მიწას ვიხსნი. აღარ დამანება, შარი მამ[დვ]ა, ექვსი მილანთუნი კიდევ მერგება[ა]ო. თქვენს მზეს ვიფი[ცებ, ერთი] თუმნის მეტი არ გამომერთმიოს. გევედრებთ ერთი ოქმი მიბოძოთ, გირაო[ს]ი ერთი [თუმანი მან აიღოს და ჩემი] მიწა დამანებოს. თებერვლის ბ, ქორონიკონს უპქ.

თაეში

ქ. მილახვარო გლახავ! ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, თავისი მიწა დაანებოს. და თუ სიტყვა აქვს, ჩვენ მოგვახსენოს. მაგრამ თუ გამტყუენდა, კი არ შეეარჩენთ ამის წუხებასა. თებერვალს ბ, ქორონიკონს უპქ.

ბეჰედი: რთოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

608. არზა იოანე მუხრანბატონისა სავართლის მიცაზაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 6 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3717. დედანი. ქალაღი. 36×14,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მუხრანბატონის იოანესი.

ჭაპალა და ჩემი სოფელი აღდაში მესამძღვრენი არიან. ბოლნისის წყალიდამ თქვენს სახასოს მამულში არხის სათავეა ამოღებული. თქვენს მამულს გამოივლის, ჭაპალის მამულზედ გამოივლის და ჩემს მამულში გამოვა, რომ არხი ძველათგან გამოტანილი არის, ერთს აღაჯს გაივლის, ეს არხი ჩემს მამულში დღეს კარგათ ჩანს. თა-

მ ა ზ ე შ ი კ ა ლ ა ს ი წყალს არ მანებებს. თუ იქილამ წყალი არა გვექონო-
და, ამ არხს რათ გასჭრიდნენ.

წყალობას ვითხოვ, ან თქვენს სიმაღლის წინაშე გვალაპარაკოთ ან
იო ა ნ ე ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ს უბძანოთ სამართალი გვისაჯოს. თე-
ბერვალს დ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! მერე ამ არზით მუხ-
რანბატონს ასე რომ მოუხსენებია, ესენი თქვენთან მოაყვანინეთ და
სამართალში ალაპარაკე და სწორე სამართალი მიეც და გარდასწყვიტე-

თებერვლის ვ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

609. არაა გაბრიელ რამინაშვილისა ვალის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 6 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 416. დედანი. ქალაქი. 22,2X12,3 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირისა წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის, ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის რ ა მ ი ნ ი შ ვ ი ლ ი გ ა ბ რ ი ე ლ ი ს ა.

კეხველი ი ო რ დ ა ნ ე ტყვეთ ვახლდათ, ჩვიდმეტი თუმნის თავ-
მდებათ დაუდექ და ისე დავიხსენ. ოთხი წელიწადია თუმანი სამ შაუ-
რათ იმ თეთრის პატრონის სარგებელი მაძევს და ეს მე აღარას მაძ-
ლევს.

გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, თავნი და სარგებელი
სრულობით მაძკეს, რომ მეც თავი გამოვიხსნა. ფებერვალს ვ, ქორო-
ნიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ამ ი ლ დ ა მ ბ ა რ ც ი ც ი შ ვ ი ლ ო!
მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით ვისაც უჩივის, შენ უნდა რიგიანისა
და სამართლიანის საქმით გაურიგე და მოეც. და თუ სიტყვა ჰქონდეს,
სამართალში ალაპარაკე. ფებერვლის ვ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

610. არზა ოსაშა ბაჟირგნიშვილის სახლობისა ვალის თაოგაჟაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 11 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8672. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 33,5×14,7 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-აღგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მხევის ბეზირგნიშვილი ოსეფას სახლობისა.

მრავალი სხვანი წახდნენ, მაგრამ უპატრონობით მე თავით, შვილებით და საცხოვრებლით ასე გავფუჭდი, რომ შვილები ისევ ტყვეთ მყუანან და მე სამადლოთ დამიხსნეს. ისე გიახელ. მაგრამ ვაი, ამ პურის ჭამას, რომ ლ[უ]კმის თხოვნით ქვეყანას ვაწუხებ და ასე ვძლებ.

ახლა ჩემ[მა] უბედურებამ მოვალე[ე]ბი ამიტება და მადონებენ. არსაით იმედი აღარა მაქვს თქვენის მოწყალების მეტი. თუ ასეთი ოქმი არ მეზობა, რომ ჩემის ქმარ-შვილის მოსვლამდინ მოვალეებმა არ დამაცალეს და კიდევ მთხოეს, კიდევ მოვჰკუდები ელდით. და ნება უმაღლესობისა აღსრულდეს. თებერვალს თ, ქორონიკონს უამჱ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რომელიც ამ არზის პატრონის მოვალენი ხართ! მერე მანამდინ ამას თავის ქმარი და შვილები მოუვიდოდე[ს]თ. ყველამ! უნდა დააცალოთ და ვერც შე[ა]წუხებთ გირაოების პატრონმა თუ სხვათ; და როდესაც თავის ქმარი და შვილები მოუვლენ, მაშინ პასუხს გაგცემთ. და იმათს მოსვლამდინ ვერც იასაული დაადგებთ ვინმე ამას. თებერვლის ია, ქორონიკონს უამჱ.

მეფე
გიორგი

611. არზა ჯამასანი ხარხეულიძისა გაჟრის თაოგაჟაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 12 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 367. დედანი. ქალაღი. 22,2×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ხერხეულიძე ჟამასპისა.

¹ ყველათ.

ათი-თორმეტი წელიწადია მე და ჩემი ბიძაშვილი დავით არც შეყრის ნიშანზედ გახლავართ და არც გაყრისაზედ. ამას გევედრებთ, ისიც აქ გახლავთ და მეც, უმაღლესობის წინაშე მოხდებოდეს თუ ბატონიშვილების წინაშე, ერთი გზა გვიბოძოთ რომ ერომანერტს მოვშორდეთ. ფებერვალს ია, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! მერე ამ არზით ხერხეულიძე ჯამასპი თავის ბიძაშვილს დავითს გაყრაზედ რომ უჩივის, ესენი შენთან მა[ა]ყვანიხე და სამართლიანის საქმით შენ გაჰყარე და მოაშორე ერთმანერთსა. ფებერვლის იბ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

612. არჯა ფშაველეებისა ბაგარის თაოგაჯი
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 20 თებერვალი

ცსსა. ფონდი. 1449. საბუთი № 441. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონათ ერთობით თქვენის უნჯუმათ ფშაველთაგან.

თქვენს მოძმეს თქვენის მამა-პაპისაგან მარილისი შეწირული ჰყავს და ამდენი ხანია იმათგან მისართმელი სამსახური აკლია.

ამას გევედრებით, როგორც ალავერდისა და ანუ სხვათ ეკლესიის ყმათ თავეთი ბეგარა უკლებრათ ედოთ და ემსახურებოდენ, ისე რაც იმათ დებულობა სდებოდეს, იმათაც ის მოაცემინოთ. იქავ მარილისში მოსახლე ალავერდლის ყმანი გახლიან, როგორც ისინი იმ მონასტერს მსახურობდენ, ისე ის მარილისში მდგომნი თქვენს მოძმეს ამსახუროთ. თქვენის მოძმის გუჯარიც აქ გახლავთ და სხვა სიტყვაც პირათ მოსახსენებელი გვაქვს, რომ უნდა მოიხსენოთ. ყ[ო]ველთვის თავს ვერ გაწყენთ. ფებერვლის კ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თიანეთის მოურაო დ ი მ ი ტ რ ი! მერე ამ არზით ფშაველთ ასე რომ მოუხსენებიათ, რაც მარილისს შეწირული კაცები ჰყვანდესთ, როგორც მამა-პაპით დებულობით სამსახური სდე-

ბოლესთ, ეხლაც ისე უნდა იმსახურო. ფებერვლის კ, ქორონიკონს უპმ.

არც მომატება იქნება და არც დაკლება.

**613. არზა იულიოს ურბნელისა საპართლის მიცემაზე
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით**

1600 წ. 25 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 504. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 22,5X
X11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახპარია წერტილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის წინაშე მოსახსენებელი ყოვლად უღირსის ურბნელ ეფისკოპოზის იულიოზის აგან.

შემდგომად ესრეთ სიმდაბლით მოვასხენებ მათს ღმრთის მსახურებასა. ჳილურტს ერთი კომლი კაცი გახლდათ ჩემის სამშობლოთი. ის ქვეყანა რომ წახდა, იმ უამს ის საწყლები იქ დატყვევდენ. იმათის ბეითალმანის წყალობა გებოძათ სრულობით.

თქვენათ სადღეგრძელოთ და გასამარჯვებლად ამათ აქ შფოთი და იძულება აქვსთ ერთმანეთში იმ საქონელზე, ერთმანეთს არ ანებებენ, ჩემი ძმა მოგახსენებს. ბატონისშვილთან ფეშქაშათ ორი თუქმანი დაეხარჯეთ. იმ დანახარჯს ეს ყმაწვილები ვერ ერწმუნენ¹, ჳეშმარტი არ არის ეგ შენი სიტყვაო, მაგთენს არ ინებებდა მიღებასაო. ამ საქმეზედ მეტათ წინააღმდეგომნი ერთმანეთზედ არიან.

ჩემი უღირსება თქვენს განათლებულს გონებას დიდის ვედრებით ევედრება, რომ ისმინოთ ჩემის უღირსები მოხსენება და ავასხოთ ღმერთსა, ერთი სიმტკიცის ოქმი ებოძოს, რომ თქვენ[ი] წყალობის ოქმით მშვიდობა მიეცესთ და აღასრულოთ სამდთო საუფლო ხმა: „ნეტარ იყვენ მშვიდობის მყოფელნი“*. ფებერვლის ვ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ყოვლად სამღვდლო მეუფეო ურბნელო იუსტინე! წმიდას მარჯვენეს ამბორის ყოფა მოხსენდეს. მემრე რომელიც ჩვენთვის გი-

¹ + ამ დანახარჯსა.

* მათე, 5,9.

კითხავსთ, თქვენმა მადლმა და ქეშმარიტად არას დროს არ მახსოვს, რომ იმას ჩვენთვის ან ორი თუმანი მოერთმევენოს ან ორს თუმანზედ მეტი და ან ნაკლები ერთს აბაზამდინ. რომელნიც ჩვენნი მახლობელნი და ან მოხელენი არიან, იმათაც ბევრი ვკითხეთ და გამოვიძიეთ, მაგრამ ყველა[მ] შორს დაიჭირეს.

ახლა თუ ან წერილი აქვს სადმე და ან შესაწყნარებელი საბუთი, მოვიდეს და მოგვაგონოს, და რა სიტყვა გვაქვს. ეს კი მართლა, ღვინო მოგვართო თავის მაგიერ ძღვენად ან რვა თუნგი იქნებოდა და ან ცხრა. მაგისი იყო თუ იმ კაცისა, ის კი არ ვიცი. თებერვლის კე, ქორონიკონს უპყ.

ბეჰელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვ ა ხ ტ ა ნ გ ვამტიცებ მეფის ძეობით.

614. არზა აბრამის ძვრივისა ღუჯნის გაუიღვის თაოზაზა

ანტონ II-ის ოქმით

1800 წ. 27 თებერვალი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 2755. დედანი. ქალაღი. 18×13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უწინდესობის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონა ყმის ა ბ რ ა მ ი ს ქვრივისა და ობლისაგან.

ჩემი მოხსენება ეს არის, ჩემო ხემწიფევე, ორმოცი თუმანი ვალი გემართებს. იასაულები მადგანან და მთხოვენ. არაფერი ილაჯი არა მაქვს რა ერთი დუქნის მეტი.

ამას გევედრები ჩემო ხელმწიფევე! ერთის ოქმის წყალობას გევედრები, რომ ის დუქანი გაიყიდოს და მოვალეებს პასუხი გავსცე. მეტად უილაჯო გახლავარ. ოთხი ობოლი შესანახავი მყავს და მკვდარი დაუმარხავი. ქორონიკონს უპყ.

თავში.

ქ. ამ არზის პატრონო! რადგანც იასაულები გადგანან და შენის დუქნის გაყიდვა მოგიწოდებია, ჩვენც ნება გვიბოძებია, მაგრამ თუ ჩვენს ყმას უნდოდეს ვისმე, იმას უნდა მიჰყიდო, სხვის მისყიდვა არ იქნება. და თუ ჩვენს ყმას არავის უნდოდეს, მასუკან სხვას მიჰყიდე.

მოუტრაო მ ა დ ა ლ ა შ ვ ი ლ ო დ ა ვ ი თ! ეს ასე აღუსრულე ფებერვლის კე, ქორონიკონს უპყ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ო .

1800 წ. 1 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 583. დედანი. ქალაღი. 26,6×15,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის დავითის შვილი ზაალისა.

შანშე მილახვრის შვილები მამულზედ რომ მედავებთან, ფიცი დამადვეს, უნდა შევფიცო, მარხვამ გვისწრო, თუ იქნება ახლა ფიცი, შევფიცავ; თუ არა, განსნილდება, თუ შევფიცე ხომ კარგია, თუ არადა, როგორც ბძანება[ა], ისრე აღსრულდეს. ჭერ ხომ არ გარდაწყვეტილა, იასაულები ჩაუყენებია ბატონიშვილსა, კაცებს მიყრის, რომ ვერ ვიფიცო, როგორ იცის, რომ ის ალაგი ერგება.

ერთი ოქმი მეზობოს, სანამდინ ერთმანერთს მოვრჩეპოდეთ, იმ კაცებს ნუ ამიყრიან. მარტის ა, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის რომელნიც ჩვენის შვილის დავითისაგან გაგზავნილნი იასაულები ხართ! მერე ამ დავითიშვილმა მოწმებ[ე]ბიც იშოვა და ამ მარხვაში დაფიცება ხომ არ იქნება, მშვიდობა არის, ბრწყინვალეს კვირას იქით დაიფიცავს; მანამდინ მაგ კაცებს ვერ აუყრით, რაც მანდ ფცას კაცნი ჰყავს და ვერც მუშაობას დაუშლით. როგორც გვიბრძანებია, ასე უნდა აღასრულოთ და ახლავ ხელი უნდა აიღოთ. ამ ვადამდინ არცარა შანშეს შვილებმა უნდა აწყენინონ¹ და არცარა შესცოდონ. ასე იცოდნენ. მარტის ა, ქორონიკონს უპყ. და ნურც საიასაულოს გამოართმევთ. ასე იცოდეთ.

მ. ფე გიორგი

ქ. გარაყანიძე ზურაბ! როგორც მის სიმაღლეს ბატონს უბრძანებია, ისე უნდა აღასრულო. მარტის ბ, ქორონიკონს უპყ.

ო. ანე

ქ. როგორც მათს უმაღლესობას ბატონს მამას ჩვენს უბრძანებია, იმ ვადამდის არც აყრა იქნება და არც მუშაობის მოშლა. მარტის კვ, ქორონიკონს უპყ.

დავით

¹ + რამ.

616. არზა მელიქი შაჰარასი სახლის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 1 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 11. საბუთი № 46. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[54v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის მელიქის შაჰარასი.

ორჯელ მუხლს მაკოცინნეთ, თქვენს სამსახურში გახლდით და ვე-
ლარ მოგახსენეთ, ხიზანი კარში მიყრია, ერთი ქოხი არა მაქვს, რომ
თავი შევაფარო, ოთხასი თუმანი მიმსახურია, რომ სია და ბარათება
გახლამთ, ის ჭირის სანაცლო იქნას. და ამას გვედრებით, ერთი ოქმი
მიბოძოთ მელიქსა და პენტელაშვილზედ, რომ სადაც ეგულებოდეს
ერთი ბეითალმალი სახლი გვიშოვნოს, რომ თავი და ცოლ-შვილი მო-
ვაფარო. თუ გზა და ილაჯი მქონდეს, თავს არ გაწყენთ. თებერვალს
კო, ქორონიკონს უპყ.

თავში

[54] ჩვენი ბძანება არის მელაქო დარჩიავე და პენტელა-
შვილო იოანე! მერმე კარგად იცით მელიქი შაჰარა ჩვენი ერთ-
გული კაცი არის, ამას ასეთი ბეითალმალი სახლი უნდა მისცეთ, რომ
არც მოღ[v]ავე ჰყვანდეს და არც ვალი ედოს იმ სახლს. ამისი გაუ-
რიგებლობა არ იქნება. მარტის ა, ქორონიკონს უპყ.

617. არზა ნიოლოზ აფხაზისა უმის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 9 მარტი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 12. საბუთი № 30. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთი № 41.

[37] მათის უმაღლესობის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მა-
თის მონის ნიკოლოზ აფხაზის აგან.

მერმე ხომ ჩემო მოწყალევე კელმწიფევე კარგათ მოგეხსენება
თქვე[v]ნს უმაღლესობას, რომ არც მე გახლავარ ჩემს ადგილსა და
არც ჩემნი ყმანი; ვინცავეინ თქვენი წყალობანი მყვანან აქა-იქ, ისი-
ნიც დაფანტულნი გახლავან. და ერთი კომლი ჩემი ყმა ფურცე-

ლაძესთან გახლავს და ოთხი ძმანი გახლავან — ორი ძმა მე რომ პირველათ რუსეთიდან გიახელ და შეიტყოთ ჩემი მოსვლა, ჩამოვიდნენ ცოლ-შვილით და ჩემთან გახლავან იმ დღიდან აქამომდის; და იმ ორს ძმას თავს არ ანებებს, სწორეთ ყმათ ექვილება.

ვევედრები თქვენს სიმაღლეს ბატონი შვილს დავითზედ ერთი ოქმი მებოძოს, რომ ჩემი გლეხი ამიყაროს და საცა მე მინდა, იქ დამისახლოს. და თუ სიტყვა რამ ჰქონდეს, თქვენს სიმაღლეს მოახსენოს. ნეტარად ხსენებულის ბატონისაგანაც ოქმის წყალობა მაქვს, ვისაც მამულში ჩემი ყმა გახლავს, ვერ დამიჭერენ. მარტის ე.

თავში

ქ. უგანათლებულესო ძმაო ბატონო იულონ! ამ არზით ნიკოლოზ აფხაზი ასე რომ ჩივის, ამას კურთხეულის მამის ჩვენისაგანა ყავს ნაბოძები ეს კაცნი და სამართლიანის გზით თქვენ ნუ წაართმევენებთ

ამავ კაცს. მარტის თ, ქორონიკონს უპყ.

618. არზა ღიმიტრი ავალიშვილისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2693. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 31,5X X 15 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ. [მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ავალის შვილი დიმიტრისა.

ჩემი ერთი კაცი დაიკარგა, იმისი ვენახი რუსთვლის კაცმა ხუთ თუმნად დაიგირავა. ახლა თავის თეთრს ვაძლევ და ვენახს [არ მადლევს, მიყიდნიაო. თუ [ნასყიდი აქვს, ის კაცი ეხლა დაიკარგ[ა], თუ წიგნს გამოიტანს ან მამის ჩემის, ან პაპის ჩემის და ან ჩემი ბეჭელი უზის, მეც ხელს ავიღებ.

გვედრებით თავისი თეთრი მიმაცემინოთ, ჩემი ვენახი მე მამბარდეს. თუ სიტყვა ჰქონდეს, თქვენს შვილ ბაგრატთან მელაპარაკოს, მარტის ია, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის არმის ეშოკალაბაშო ალექსანდრე! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ესეც და რომელსაც უჩივის, ორნივე ჩვენს შვილს ბაგრატთან მღივანბეგების თანდასწრებით

უნდა აღაპარაკო და სწორე და რეგიანი სამართალი უსაჯოს და მარ-
[თალი] გარდაუწყევიტოს. [ამის გა]უტრიგებლობა არ იქნ[ება, ეს ასე]

უნდა აღასრულო. [მა]რტის იბ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გორგი

619. არჯა ჟინოსრო შორიგაშის შვილისა მამულის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 16 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 49. საბუთი № 68. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[42v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის ყორჩიბაშის შვილის ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს ი.

ქუაძეს ორის დღის მიწა უჭირავს ჩემი; მეუბნება, თქვენგან
ნასყიდი მაქვსო. თუ ნასყიდი აქვს, სიგელი [43] გამა[ა]ჩინოს; თუ
არადა, ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ჩემი მამული მე მამაბაროს. თუ
სიტყვა ქონდეს, თქვენ სამართალში მელაპარაკოს. ან ამ ნასყიდობას
გარდა სხვა სიტყვა ქონდეს, ისიც მოგახსენოს. მარტის ივ, ქორონი-
კონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის იასაულო საგინაშვილო ბაგრატ-
მერე ამ ყორჩიბაშის შვილს ქაიხოსროს ამ არზით ასე რომ მოუხსენე-
ბია, ქუაძეს რომ ამისი ორის დღის მამული რომ უჭირავს, ამას თავის
მამული მუაბარე. და თუ ჭეშმარიტი საბუთი ჰქონდეს რამე, ჩვენ მო-
გვახსენოს ქუაძემ. მარტის ივ, ქორონიკონს უპყ.

620. არჯა აბტროჯა არეშაშვილისა ვალის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 21 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დაეთარი № 32. საბუთი № 17. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[13] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახ-
სენებელი მათის მონის არეშაშვილი პეტროზასი.

მერე მოგეხსენებათ გორელი თაყინაშვილისათვის ვალათ თეთრი ავიღე თელავს და ზაალს ვასესხე ორას ოთხმოცი თუმანი, ამის გირაოთ მომცა თავის წისქვილები და დუქნები ორისთვის ვადით. ახლა მოგახსენებენ, სტამბოლს თქვენის ჭირის სანაცლო შექნილა. შარშან მაისშია ქალაქიდან წიგნები მივწერე იმის ცოლ-შვილსა, შემეხვეწა — ზაალის მოსულამდინ დაგვაცალეო. ზალიც ხომ თქვენის ჭირის სანაცლო შეიქნა, ვეღარ დავაცალე, მეც მოვალე მაწუნებს. ოქმის წყალობას ვითხოვ, თავნი და სარგებელი მამაბარონ. მარტის კ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

[12v] ჩვენი ბძანება არის მოძღვრის შვილო ზაქარიავ და ქაიხოსრო! მერე ამ არზით არეშაშვილი პეტროსა ასე რომ უჩივის გორელს თაყინაშვილს, თქვენ უნდა მიხვიდეთ და ამ არზით როგორც მოუხსენებია, გამოუერთვი და მოეცით. არას ემართლება, უსესხებია და მოსცეს, ამის გაურიგებლობა არ იქნება. მარტის კა, ქორონიკონს უპყ.

თუ თეთრის ილაჯი არა ჰქონდეს, მამული გაყიდოს და ამას თავისი თეთრი შეუსრულოს, ერთ რიგად თავის ვალს შორჩეს, როგორც

[13] იყოს და გარდაუწყვიტოს.

621. არჯა გროველისა შიის თაოგაჯა
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 22 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 660. დედანი. ქალაღი. 31×14,3 სმ. მხელრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის სამარადისოდ მლოცველის მროვლისა.

თავდებისა მღთისმშობლის მონასტერი მე მამარია ნეტარხსენებულის ჩვენის კელმწიფისაგან და ავის დროს მიზეზით უფრო ოსისაგან დაიცალა.

ამ წყალობას ვითხოვ, ოქმი ებოდოს ზაზა მახაბელსა, სადაც იქ ხატის ყმა იყოს, აჰყაროს და იქავ მი[ი]ყვანოს, სამიოდ წელიწადი შალავათი ებოდოს სათხოვარიდამა, რომ დადგნენ. და იმ მონას-

ტერში წირვა გაჩნდეს თქვენს სადღეგრძელოთ. მარტის კა, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მაჩაბელო მიმბაშო ზაზავ. მერე ყოველად სამღვდელის შროელს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, სადაც თავდებისა წმინდის ღმრთისმშობლის ყმა იყოს, უნდა აპყარო¹ და თავის ალაგს დააყენო. და სამის წლის სითარხნე მიგვიცია, რომ არაფერს ხარჯში არ უნდა გარიონ. მოხელეთაც ასე იცოდნენ და მოასილთაც, რომ ამ სამს წელიწადს მაგ თავდებისა ღმრთისმშობლის ყმათ არა ეთხოვბათ რა, მარტის კბ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
ქორგი

622. არზა ვახუშტი მღივნანავისა მამულის თამაჯი დავით მამკვიდრის ოქმით

1800 წ. 23 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8576. დედანი. ქალაღი. 27,2×12 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის საქართველოს მე მ კ ვ ი დ რ ი ს მეფის ძის დ ა ვ ი თ ი ს წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მ დ ი - [ვ] ა ნ ბ ე გ ი ს ვ ა ხ უ შ ტ ი ს ა.

ჩემო კვლმწიფევე, ჩემი ულონობა მის უმაღლესობის მეფის გიორგისათვის მომიხსენებია და ჩემის მეზობლების გაძლიანებაცა. ახლა ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ი, რომელიც მე ფ ე ს ვ ა ხ ტ ა ნ გ ს ჩვენი მამულები და ზოდაბუნები ჩვენთვის გაუყვია და წილში გკრებია, იმას ახლა თავეთთვინ იყოფენ.

წყალობას ვითხოვ, ერთი წიგნი ებოძოს თქვენს ძმასა, ჩემს მამულს — ნ ა მ გ ა ლ ა ს ნ უ გაიყოფენ უბატონოთ, მე მაგათი ლაპარაკი არ შემიძლიან. მარტის კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩემო სასურველო ძმაო ბატონო იო ა ნ ე! ეს არზა გაშინჯეთ და შემსგავსებისამებრ საჯეთ, რომ ამათ რათ უნდა წაერთვასთ თავიანთი მამული. მარტის კვ, ქორონიკონს უპყ.

ხელრთვა: დ ა ვ ი თ .

¹ პყარო.

623. არზა იმერალ პატრისი გამოსალაგის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 20 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 397. დედანი. ქალაღი. 21X14,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის იმერელი პეტრესი.

საგარეჯოს მსახლობელთ იმერეთიდან რომ მოვსულვარ უდაბნოში ვყოფილვარ და თავიც წმიდის დავითისათვის შემიწირავს. ცოტა რამ სახასო მამული დავიგირავე, იმის საბაბობით სახასო გამოსალაგებში მოხელები მრევენ, რაც შემიძლია უდაბნოს ვმსახურებ.

გევედრებით ჩემზედ ხელი ა[ა]ლებინოთ. თუ გამამწირავთ, ნება თქვენი აღსრულდეს. მარტის კე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად საგარეჯოს მოურავს ორბელიანს ვახტანგს და ნაცვალს გოგოას ასე ეუწყოს!

მერე ამ არზის პატრონი წმინდის დავით გარეჯის მონასტრის ყმა და შეწირული არის თურმე და სახასო კაცის მამული გირაოდ აქვს და ამ არზით ჩივის — მოხელე[ე]ბი სახასო ხარჯსა და გამოსალაგებში მრევნო. ამის სახასო კაცებთან ხარჯის გაღება არ იქნება. რომლისაც მამული უქირამს, როდესაც თავის თეთრს მისცემს, მამულს იმასვე დაანებებს. ამან თავის შეძლებსამებრ წმინდა დავით გარეჯის მონასტრის უნდა მსახუროს. მარტის კე, ქორონიკონს უპყ.

სხვას კაცს ამასთან საქმე არავისა აქვს მონასტრის მეტსა.

მეფე
გიორგი

624. არზა მვალეიუპილის ჯვირ-ოვლისა წისკვილის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 26 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 66. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[41v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მკედლის შვილის ქვირ-ოვლისა.

ქუაძეს და ჩვენ საერთო ერთი წისქვილი გვაქვს. სანამ პატრონი ცოცხალი მყვანდა, იმ წისქვილის გამოსავალი ნახევარი მე მიმქონდა, ნახევარი — იმასა. როდესაც დავექრივდი, მას აქეთ ჩვენ წილს აღარ გვაძლევს.

გვედრებით ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ჩემი წისქვილის ნახევარი როგორც აქამდინ მქონია და ან წიგნში მიცხადებს, ისე მომეცეს. თუ [42] რამ სიტყვა ქონდეს, თქვენს წინ მელაპარაკოს. მარტის კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის საგინაშვილო ბაგრატი! მერე ამ არზის პატრონს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, როგორც აქამდისინ ამ წისქვილის ნახევარი მქონია და ან წიგნში როგორც უცხადებდეს, ისე მოაბარეთ ნახევარ[ი] წისქვილი. და თუ ქუაძეს სიტყვა მქონდეს რამე, ჩვენ მოგვახსენოს. მარტის კვ, ქორონიკონს უპყ.

625. არზა ჯავახიშვილუაზისა არხის გამოღაზის თაოგაზა

ღავით ბაბონიშვილის ოპით

1800 წ. 29 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14078. დღიანი. ქალაღი. 26,2×13,4 სმ. მხელ-რული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახზარია წერტილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის საქართველოს უფლისწულის მე-მკვიდრის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ერთობით ჯავახიანთაგან.

არხი გვაქვს გამოსაღები და ჰირისაგან რომ კაცი ამოგვიწყუნენ, ეს ორი წელიწადია ველარ შევძელით გამოღება. ამგვარებში ჩვენც მოვხმარევივართ სხვათა. და წყალობას ვითხოვთ, ჩვენი მეზობლები თვითოს დღეს მოგვეხმარნენ, რომ თქვენის წყალობით ის არხი გამოვილოთ ან ჩვენ ვიცხოვროთ და ან თქვენი სამსახური შევიძლოთ. მარტის კთ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. მეფის ძის დავითის სიკეთით სახსოვარო თარხნისშვილო ტეტიავე! მერე ამ არზით ჯავახიანთ ასე რომ მოუხსენებიათ, სასირეთმა. მეტეხმა და ჩოჩეთმა ერთი დღე არხის მუშაობას უნდა უშველონ. ამ საქმეზე შენ უნდა იყო ბეჯითი და ეს

ზემოხსენებული სოფლები, ხიზანი და მემკვიდრე, უნდა აშველიო არ-
ხის მუშაობას. მარტის კთ, ქორონიკონს უპყ.

დავით

626. არზა მროველისა უმის თათბაზა გიორგი XII-ისა და
დავით ბატონიშვილის ოქმებით

1800 წ. 20 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1502. კრებული. საბ. № 50. პირი. ქალაქი.
მხედრული.

[29] ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის სამარადისო მლოცველი მ რ ო ვ ლ ი ს ა.

ეს გა მ ს ა ხ უ რ და შ ვ ი ლ ი რ უ ი ს ი ს მლთეების ყმა გახ-
ლამსთ. თუმცა ავის დროს მიზეზითა წამოსულა და მი რ ი ა ნ ა-
შ ვ ი ლ ს მიჰკედლებია, მერე ქსნის ერისთვის მამულში მდგარა ქ ი წ-
ნ ი ს [ს], იქ ცოლი შეურთავს, დამდგარა იმათ ყმათა. ახლა ეკლესიაც
თქვენია და მისი ყმაცა. ჩემი ვალი ეს არის რომ მოგახსენებ. ნება
თქვენი უმაღლესობისა ათავდეს. მარტის კჳ, ქორონიკონს უპყ.

მთელი რ უ ი ს ი ს მუჯალამა აქ გახლავს. ამას გვევდრებით, ეს
კაცი ეკლესიას არ დაუკარგოთ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დ ა ვ ი თ! მერე ეს ყოვ-
ლად სამღდელო მროველი ამ კაცზედ ასე რომ ჩივის და მუჯალამაც
მა[ა]ქვეს, ეს მუჯალამაც შენ გაშინჯე და მანდაც გამოიძიე, რომ ეკლე-
სიას ეს კაცი არ დაეკარგოს. მარტის კთ, ქორონიკონს უპყ.

მეფა გიორგი

[მოწმეთა მოწმობა]

ქ. ჩვენ, რუისში მსახლობელნი კაცნი, რუისის ეკლესიის მლთეე-
ბის ყმანი, სახასონი და საციციანონი, აზნაურშვილნი და გლეხნი
ღმერთს ვფიცამთ და მეფის გ ი ო რ გ ი ს მზესა, რომ გამსახურდა-
შვილი პირველი მემკვიდრე გლეხია ამ ჩვენი მლთეების ეკლესიისა, ეს
არის.

მე, ი ო ს ე ბ კ ლ ი მ ი ა შ ვ ი ლ ი, ღმერთს ვფიცამ და ჩემს მღდე-
ლობას და მეფის გიორგის მზეს. ხელთვა: ი ო ს ე ბ.

მე, მამაცაშვილი სოლომონ, ღმერთს ვფიცავ, რომ ეს გამსახურდაშვილი ამ ჩვენის ეკლესიის ყმა არის.

მე, დათუა მამაცა [v] შვილი, ღმერთს ვფიცავ და ჩემს სარწმუნოებას, რომ ეს გამსახურდაშვილები, პაპა ამისი გამსახურდა, მამა ამისი იორდანე. ის იოვანე მოსწრებულის კაცებისაგან ასე გამიგონია, რომ ამ ჩემის ეკლესიის მემკვიდრე გლეხი არის. ⊕ ხელრთვა: დათუა.

ეგნატაშვილი ქრისტესა, გურასპაშვილი გიორგი, მამასახლისი მღებრისშვილი გურგენა, ნასყიდაშვილი ბერუა, ნასყიდაშვილი ივანე, დავითისშვილის ყმა რაზმიაშვილი ბერუა, კლიმიაშვილის ტეტას ყმა მირიანაშვილი გიორგი, საათაშვილი ბეჟანა — მოხუცებული კაცი გახლავართ, ზოგაერთნი ღმერთს ვფიცავთ და ჩვენს სულსა, მეფის გიორგის მზეს, რომ ეს გამსახურდაშვილი ამ ჩვენის ეკლესიის ყმა არის.

მე, ონოფრე მღღელს, ამ სოფლის სიტყვით დამიწერია და მეც ასე გამიგონია და მოწამეცა ვარ ამ ზემო წერილებისა.

ქ. ჩვენ, ბატონისშვილი დავით, ამ მოწმობის წიგნს ვამტკიცებთ. რადგან მთელი რუისელნი ასე ემოწმებიან, ამ კაცთან საქმე აღარავისა აქვს. რუისის ეკლესიის ყმა არის. აპრილის ცხრას, ქორონიკონს უპყ.

და თუ სამართალში შესაწყნარებელი სიტყვა ექნება ვისმე, სამართალს მოახსენოს.

დავით

627. არზა ბაჟან რაბისუვილისა ულუფის განწესებაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 30 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2508₂. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 22X X11,3 სმ. მხედრული. აჟ-იქ წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის [ბედ]ნიერის კელმწიფის წინაშე მ[ოსახსენებელი მ]ათის მონის ბეჟან [რა]ტისშვილისაგან.

ჩემ[ი მო]ხსენება ეს არის: თქვენის კურთხეულის [მამ]ის ულუფის განწესება [მქ]ონდა, რომ მეძლეოდა. და [ა]ღამ [ამ]ა დხანს წინა წელიწადში ჩემის კაცების სურსათი და სამსპინძლო — ესენი ჩემს ულუფაში მის[ცეს. პურ]ს ხარვალნახევარს იქს.

ამის წყალობას გვედრებით რომ: მოგეხსენებათ, აღარც ყმა მყავს და აღარც მამული მაქვს, რაღაც ერთი-ორი კაცი მახლავს, ისინიც უმამულოთ იქით-აქეთ დაიფანტნენ. ერთი ოქმი მიბ[ოძეთ] და წელს კი მიცემული...

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! რომელნიც იასაულნი მიხვიდეთ, მერე ამ ბეჟან რატისშვილის კაცების სურსა[თიდა]მ ბეჟანს! თავის ულუფაში მივე[ცი]თ. კურთხ[ეულ]ის ბატონის მამის ჩვენისაგანაც ჰქონია [განწესებული] და ჩვენც ასე გვიბოძებია...

სალთხუცესო მუხრანის ბატონო იოანე და მდივნებო! ოქვენც ასე უნდა იცოდეთ. მარტის ლ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

628. არზა ღამებრა ელთაჟვილისა გამოსაღების თაოგაჟა
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 81 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10747: დედანი. ქალაღი. 20,8×13 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ქვემო ნიქოზი დამ წმინდის ესტატის ყმის დემეტრე ელოაშვილისა.

ას ოცდა თვრამეტის წლის შეწირულობის წიგნი მაქვს და კურთხეულის მეფის ოქმიც ხელთ მიჭირავს და სოფელი არ მეხსნება, ხარჯში მაგდებენ.

ამ წყალობის ვითხოფ, ეს წიგნები გაშინჯოთ და ივანე ფაველენისშვილს მიმაბაროთ. მარტის კთ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ფაველენისშვილს ივანეს ასე ეუწყოს! მერე ამ არზის პატრონი წმინდის ესტატის შეწირული ყოფილა და შენთვის მოგვიბარებია და [ნ]ურავის შეაწუხებინებ, თვალყური მოუგდე და სოფლის ხარჯში ნულარავის გაარევინებ, რომ კურთხეულის

1 ბეჟანს.

ბატონის მამის ჩვენისაგანაცა აქვს ოქმი ბოძებული და ჩვენც ასე გვიბოძებია. მარტის და, ქორონიკონს უპმ.

მეფ. გიორგი

ქ. როგორც მის სიმაღლეს ბატონს მამა ჩვენს ამ ოქმით უბძანებია, ჩვენც ამგვარად დაგვემტკიცებია. მაისის იგ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**629. არზა ივანე ტუხისუვილისა მამულის თათოაზრ
გიორგი XII-ის ოქმით**

1600 წ. 1 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11315. პირი. ქალაქი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ივანე ტუხისუვილისა.

ორი და სამი წელიწადია რომ გაწუხებ. გამიჭირდა და შარშან თქვენს შვილს ბაგრატს უბძანეთ ჩემი სამართალი და იმან ვერ მოიცალა ჩემთვის. მითამ ტყვეობილამ დაგისხნივარ; შარშანწინ და წელსაც წამართვეს ჩემი გაკეთებული ვენახის გამოსავალი, დავრჩი ცარიელი, იმათ სამი ვენახი გაყიდული აქვსთ და ჩემი ბიძაშვილებიც იქ არიან.

ერთიან ბეჯითის ოქმის წყალობას ვითხოვ ქაიხოსროვ ხალთხუცესზედ, რაც საბუთი მოვიტანო, მემიჯნეც ის არის; ვინც აქვენი ოქმი არ შევიწყნაროთ, ავით მოგვეპყრას. მარტის კჳ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სალთხუცეს[ს] ქაიხოსროს ასე ეუწყოს! მერე ივანე ტუხისუვილი და იმის სახლისკაცი ორნიც შენთან უნდა მიავყანინო. იმათი მემიჯნავეც უთხარი და ორთავ მუჩალგა [გა]მოართვი, რომ არც სამართალი მისცე, დაგიჯერონ. ორი კაციც შენთან დაისწარ და რაზედაც ჩივის, ყველაზე რიგიანათ მოარიგე! და რომელმაც არ დაგიჯეროს, ავით მოეპყარ. აპრილის ა, ქორონიკონს [უ]პმ.

.

¹ მოარიგო.

630. არჯა ბაცია გნოლიძისა მოწყალეების გომებაჟი

ვიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 2 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 323. დედანი. ქალაღი. 22X11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ბეცია გნოლიძისა.

ხუთი თვე არის სამნი მამა-შვილნი სამსახურში გახლავართ. უღელი ხარი შარშან რომ ბძანეთ ბარათით, არც ის მოგვეცა. წელს ეს არის შიშველნი გახლავართ. წყალობას ვითხოვთ, კ[ი]დეც გვებოდოს რამე და დასტურიც გვებოდოს. მარტის კო, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბაზაზბაშო კაკალავ! თორმეტი მინალთუნის ფარჩა რაც ითხო[ო]ს, მოეც გლონიძეს; რაც ითხო[ო]ს, ახლავ გაისტუმრე. აპრილის ბ, ქორონიკონს უპყ.

ვიორგი

631. არჯა ივანე ციციშვილისა გომოსალეების თაოგაჟი

ღავით გეგაკვიღრის ოქმით

1800 წ. 2 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 10288. დედანი. ქალაღი. 33,7X13,1 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უვანათლებულესობის საქართველოს მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ციციშვილის ივანესაგან,

ამას მოვახსენებ: მერე მი რჯა იბრეიმას შვილს გოგიას უჩივლია ბატონთან, რომ საწყლისპირო წამართვაო და ბატონს ოქმი უბოძებია ზაალ ამირეჯიბზედა, რომ რაც იმ წყალს ემუშავნოს, გამოურთვი და მოეცო. ახლა ადგია ჩემს კაცებს და სთხოვს.

ამ მოწყალეებას ვითხომ, რომ ერთი ოქმი მებოდოს ზაალ ამირეჯიბზედა, რომ კვირაცხოვლობამდის დამაცალოს და საკვირაცხოვლოთ მეც იქ გიახლები, სამართალში დაველაპარაკები, თუ რომ ის მამული იმისი იქნება, მერე სიტყვა არა მაქვს, უნდა მოვსცე. აპრილის ბ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი დავით გიბძანებთ ამირეჯიბო ზაალ! ნინია ციციშვილს კვირაცხოვლობამდინ უნდა დააცალო. ბედნიერი დღეები არის, ახლა ხელი აილე. აპრილის 8, ქორონიკონს უპშ.

ქ. მის სიმაღლეს ბატონს იახლება ქალაქს და იქ მისცემს თავის ვალსა.

დავით

**632. არზა გლახა მავჰავაჰისა მამულის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოჰმით**

1800 წ. 2 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 589. დედანი. ქალაღი. 27×13,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარაა წერტილა.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი ზაალ დავითის შვილის ყმის ნული დამ გლახა კავკავაძესი.

გლეხი კაცი თუ ჰკვიანი იყოს, თავის საქმეს კეთილად წაიყვანს. მე შინ არ გახლდი. ჩემი შვილები ყმაწვილი კაცი გახლანან. ვილასაც თავის მეზობლებს შე[ე]გულიანებინა, აყრილიყვენ და წამოსულიყვენ. მოვეწივე უკან და არ დაბრუნდნენ. მეც ჩემს შვილებს უკან გავყევ. თქვენი ოქმი და იასაული მოგვეწია, დაგვაბრუნეს.

ახლა ზაალ გურამის შვილი ავქალას თავს არ გვანებებს, რომ წავიდეთ. ოქმის წყალობას ვითხოვთ, რომ გვებოდოს. წავიდეთ. აპრილის 8, ქორონიკონს უპშ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ზაალს გურამის შვილს ასე ეუწყოს! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ამ კაცს თავი დაანებე, რომ თავის მამულზედ წავიდეს და ნურას შეაწუხებთ. აპრილის 8, ქორონი-

კონს უპშ.

მეფე გიორგი

1800 წ. 8 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 45. დედანი. ქალაღი. 27X17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნაერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მაყაშვილი დათუასი.

ბიძაჩვენი და ჩვენ გავიყარენით, ზვარი გავიყავით, გზა დადო ზევეითის მკრიდამ, ბოლოს ზვარს მისცა. ბევრჯელ მოვახსენე და ვეხვეწე ქვევით ზვარს ზემოდამ გზა არ ეჭირება-მეთქი. არ ინება, გავყავით ზევეითი მხარე. ზვარი იმას ერგო და ქვევითი მე. შარშანვე აღარ გამატარა, კინალამ ძმაც მამიკლეს. კიდენ წყალი ქვევით მამულს ზევიდამ ექნება და იმასაც ქონდა და პირობაც დავედევით, რომ როგორც პაპისჩვენის დროს რწყულა ის ვენახი, ახლაც ისრე უნდა მორწყულიყო. ახლა დიმიტრის აღარ დაუნებებია და წაუტრამევიცა, დღეს აღარ ვაშენებთ იმ ვენახებს.

წყალობას ვითხოვ, ბიძაჩემი დაიბაროთ და აქ მოგვაშველოთ და ამთენის იმათი შფოთისაგან დამიხსნათ. ერთი ძმა მყავს, იმას მამიკლენ და მამული რალათ მინდა. აპრილის 8, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მაყაშვილო გოშპარ! მერე როსებ თუნდა ავთ იყოს, ურემზედ დაუსვი და ისე გამოგზავნე დიმიტრიც და ეგ როსებაც ორნიც აქ ჩვენთან უნდა გამოგზავნო. ერთხელ გაუსწორდეს ამ თავის სახლისკაცს და მორჩეს. ჩამოუსვლელობა არ იქნება მაგათი. აპრილის 8, ქორონიკონს უპყ.

ჩვენთან კი არ ვალაპარაკებთ, ეს ნუ ეგონებათ; სხვასთან ილაპარაკებთ, მდივანბეგებს დაუსხამთ და ისე გაარიგებენ რივიანად, როგორც სამართალი არის. ვისაც ეგენი მოინდომებენ იმასთან ვალაპარაკებ; ქეშმარიტად მაგათ სამართალში მე არ გავერევი არას გზით. როსებსაც ასე გამოუცხადე და დიმიტრისაც, სარწმუნონი გახდნენ. ვისაც

თითონ გამოირჩევენ, სამართალში იმათ დაუსნამ.

მეფე გიორგი

634. არზა ნასახიზაშის ნაიზის ბიორგინსა უმის თაოზაზა
ღავით მემკვიდრის ოქმით

1800 წ. 9 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 10284. დედანი. ქალაღი. 21,5×12,7 სმ. მხედრულ-ლი. განკვეთილობის ნიშნად უოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია წერტილი. ა-მეტო.

ქ. ღმერთმან ბატონისშვილის დავითის ჭირი მოსცეს ნასახიზაშის ნაიზს გიორგის.

მემრე ამას მოვახსენებ: ცოცნა ჩემი კაცი ყმაც არის და ნასყიდცი, აღსა დგას; ოთხჯერ ბატონისშვილმა იულონმა ოქმი მამცა და აბაშიძემ არ დამანება. ერთი კომლი კაციც ანლა აიყარა და ავიდა აღს, ისიც ჩემი კაცია დალაქი. ასეთი იასაული მიბოძე, რომ მამათქვენის ოქმი და თქვენი ოქმი არ გასტეხოს. აღიწერა აპრილის¹ დ, [ქორონიკონს უპყ].

თავში

ქ. ეშოკალაბაშო იოანე! ამას ერთი იასაული მოეც, რომ თავისი კაცი აუყაროს და მოაბაროს. აპრილის თ, ქორონიკონს უპყ.

ღავით

635. არზა მიჰელ ასათიანისა უმის თაოზაზა
ღავით ბატონიშვილის ოქმით

1800 წ. 18 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 33. საბუთი № 24. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[17] მათის დიდებულეების ბრძანებით საქართველოს მმართველის დავითის წინაშე მოსახსენებელი დადიანის კაცის ასათიანის მიქელისა.

ჩემი კაცნი ორნი [v] ძმანი გაზღდნენ — ერთი ცოლიანი, მეორე უცოლო. კურთხეულს ბატონს მამათქვენს მოვახსენე, მიბოძა, აყყარე თორღის წავიყვანე იაკობ ქარუმიძისას, გაუშვი. იქით არეულობა იყო, თავი დავანებე.

¹ აპრილიღა.

ამ წყალობას ვითხოვ, გიორგი ამილახვარზედ ერთო
ოქმი მიბოძოთ, ჩემის კაცის წაყვანაზედ არავინ დამიშალოს. აპრილის
იზ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ბატონო ამილახვარო გიორგი, მერმე ამ არზით რომ ასე მოუხ-
სენებია თავისი კაცთ წაყვანა არავინ დაუშალოს. აპრილის იზ, ქორო-
ნიკონს უპყ.

636. არზა ზაალ დავითიშვილისა ფიცის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 10 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10186. დედანი. ქალაღი. 30×14,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის დავითის შვილი ზაალისა.

მე რომ ფიცი მაძევეს, რამაზისშვილს უნდა შეეფიცო, ასეთს დროს
მამკეს მოფიცრის ნუსხა, რომ თხუთმეტმა დღემ მარხვა მა[ა]წრო.
უმაღლესობას მოვახსენე, ოქმი მებოძა: ამ მარხვაში არა იქნება რა,
გახსნილდეს, ახალ კვირას უკან იფიცეო. და ვინც შემომიგდეს, ვა-
შოვნე.

ერთი ოქმისა და იასაულის წყალობას ვითხოვ, მამიყვანოს ჩემის
მოფიცრით და თქვენის შვილის განაჩენი მოიტანოს, ჩემი მოღავეც
მამყვეს. ვიფიცო: თუ ვერ ვიფიცო, ორივ თქვენს უმაღლესობას მო-
ხსენდეს. აპრილის იზ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! მერე ამ არზის
პატრონს დავითისშვილს ზაალს ასე რომ მოუხსენებია, მარხვაში ნომ
არ იქნებოდა და ამ კვირაცხოვლობის კვირას ახლა არის დრო შეფი-
ცებისა და შენთან მოაყვანიე და როგორც ამას უთხოვნია, ისე თქვენ
გაუტრიგეთ. აპრილის ით, ქორონიკონს უპყ. მეფე
გიორგი

ქ. იოანე მდივანბეგო! როგორც იოანე — ჩემის ძმის განაჩენით
არის გარდაწყვეტილი, დააფიცე ისე და მორჩი ამ საქმეს და ნულარ
დააგდებ. მაისის ია, ქორონიკონს უპყ. დავით

637. არზა მარდახასი შვის თაოგაზა
ღავით ბატონიშვილის ოჯხით

1800 წ. 20 აპრილი.

ცხსა. ფ. 1448. საბ. № 3509. დღადნი. ქაღალდი. 22×17,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის წინაშე ბედნიერის მეფის ძის დავითის მოსახსენებელი მათის მონის მაგიას ძმისწულის მარადახისაგან.

ამას მოგახსენებ: ჩენ ასე ხელმოკლებით ვალითა დავიჩაგრენით. ჩვენმა მეზობლებმა და შოხელემა დაკარგვას ცდილობენ, მამულების მეტი აღარა დაგვრჩა რა და ერთი კვამლი კაცი. ასე გვეპასუხებიან: მამული გაყიდე და ხარჯში აძლიეო. ჩემო ხემწიფეგ, ეს რა სამართალია. მეორეს მე ცალკე მაწერს ხარჯს, ამ ჩემს კაცს ცალკე. მე სანატრელის პაპისთქვენის და ბებიას თქვენის და ბატონისშვილებისაგან დამტკიცებული რომ სოფლის ხარჯომი[ა], ამ ჩემს კაცს ერთი მორიგის მეტი არა თხოვბია რა: და მე უნდა მემსახუროს, მამულიც ჩემი მიცემული აქვს. ახლა ასე მექალება, მე აღარას მეპუება და შვილს აძლევს თოფჩათა.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნუ მიზამთ, ჩემს ნასყიდს ყმას ნუ წამართმევთ, ნურც სანატრელის პაპის თქვენი[ს] განწესებულს წყალობასაც ნუ გამიტეხთ. მე თქვენი წყალობის მაიმედე გახლავარ. თუ გეჭირებათ თოფჩი და ინებებთ, რომელიც განწესება[ა] გა[ა]წატებისა, ისე წყალობა დამემართება ხემწიფე მამისთქვენისაგანა და თქვენგანა, მოგართმევ. თუ არადა, ჩემზე უსამართლოს ნუ გა[ა]ჩენთ. ღმერთი გაგიმარჯვებს.

თავში

ქ. ბატონო ბატონისშვილო იოანე, მერმეთ მარდახას კაცს თოფჩათ შემოსვლა მოუნდომებია. თუ ჩემი ძმობა გინდოდეს, ნურც თქვენ ინებებთ და არც იქნება, რადგან ნასყიდი ჰყავს. არც მოხელეს და არც არავის სხვას ხელი არა აქუს ამასთან. თავისი ნასყიდი კაცი თითონ ემსახუროს. და თქვენც ასე ინებეთ და დაუმტკიცეთ,

ამას დაემორჩილოს. აპრილის კ, ქორონიკონს უპყ.

ღავით

638. არსა ჯანდღიარებისა მამულის თაობაზე
პირობი XII-ის ოქმით

1800 წ. 21 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5557. დედანი. ქალაღი. 32,7×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმალღესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ერთობლივ ჯ ა ნ დ ი ე რ ი ა ნ თ ი.

ღღეს აქამღინ არავინ გვღავებია. ღღეს კალაღური შეყარიღან ჩვენ-ზეღ, აღარც მინღღორში გავღატარეს, აღარც ტყეში. ჩვენს სამკვიღღრო მამუღღში შიგ თოფითა და იარაღით ღღანან და ხენენ და კიღღეც გვე-მუქრებიაღ. და გაფიციულნიც არიაღ, თუ იმათი კაცი მოვიღღეს, მოვ-კლათო. თუ საღღავო აქვსთ, თქვენთვის უღღდა მოეხსენებიათ; თუ არა-ღა, არა კაცი არ წამხღღარა, რომ ჩვენ ესენი გეახღღენენ. იმათის ზორ-ბიღღამ გამოგვიხსენით ამღღენი ქრისტიანენი, მანამღღი თქვენს წინაშე ვიღღაპარაკებღღეთ, რომ ესენი შფოთს დაგვეხსენენ. გზებიც კი ჩავვი-ხერგეს, რომ ჩვენს კაცს ვერ გაუღღვღია, შფოთზეღღ ღღანან. ჩვენ უხნავ უსარჩო[ო]თ ვიკარგებით. აპრიღღის კა, ქორონიკონს უპღ.

თავში

ქ. უგანათღღებულღესო შვიღღო, ბატონო ბ ა გ რ ა ტ, მერე ამ არ-ზით თავაღღთა და გღღებთა ასე რომ მოუხსენებიათ, შეღ წაღღაღღა უღღდა უყო, რომ შფოთი არა მოუვიღღესთ რა. ის მამუღღი ორთავა ხნან, მანამღღის ჩვენ კახეთში მოვიღღლოღღეთ. და როღღღესაც მოვალთ მანღღ, ჩვენ გავარიგებთ. აპრიღღის კა, ქორონიკონს უპღ.

მეღღე
გორგი

639. არსა ვახუზი იაზვიღღისა უღღღუღისა და ჯამაგირის თაობაზე
პირობი XII-ის ოქმით

1800 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. № 4292. დედანი. ქალაღი. 28×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთი-ლობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმალღღესობის, ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ი ა შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ უ შ ტ ი ს ა.

ორი წელიწადია თქვენი წყაღღობა არა მბოძებია. ახღღა ცოღღ-შვი-ღღის პატრონი ვარ. [ა]ყაღღმყაღღი იყო და ჩემი შეწუხებღა ვერ მოგახსენე. მეცა და ჩემი ხიზანიც, ღღიახ, შეწუხებულნი გახღღავართ. რაც სა-

ნატრელის ბატონისაგან წყალობა მჭირდა ულუფისა და ჯამაგირისა, გვედრებით რომ თქვენც გვიბოძოთ და თქვენს საფარველს ქვეშ გამაძლებინოთ. თუ ასე ღარიბათ არ გახლდეთ, მე თავს არ გაწყენდი. თქვენს იქით გზა არსათა მაქვს. აპრილის იჲ, ქორონიკონს უპყ.

. თავში

ქ. ბატონო სარდალ სალთხუცესო მუხრანის ბატონო იოანე! მერე ამ ვახუშტი იაშვილს საიდამაც გზა მიეცემოდეს, შენ გაუბრძე და მიეც და ჩვენც დაუბეჭდავთ და მივცემთ. აპრილის კბ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

**640. არზა ზოგია გითაჲის ცოლისა შვილზის თაოაზა
გიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 24 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 717. დედანი. ქალაღი. 26X13,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტალი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ბითაძე გოგიას ცოლისა.

ამას წინად ხმალაძე ზედ ოქმი მიბოძეთ და ბეჟანის-შვილი იოსებ იასაული იყო, რომ თაქთაქის შვილები ისაგან ჩემი შვილები გასყიდული მყვანდა. იასაულს ოქმი წა[ა]რთვეს და ავათაც მე[ე]პყრნენ. ის ჩემი შვილები ორივე თქვენთვის მამირთმეგია და ოსებში ნუ და[ა]ყიდვიანებთ. აპრილის კდ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის შვილები თაქთაქიშვილებისაგან გასყიდული მყავსო, ამის საქმე სამართლიანის საქმით შენ გაუბრძე და გაუბრძებელს ნუ გაუშვებ, რიგიანის საქმით გარდაუწყვიტე, ჩვენთან ნულარ აჩივლებ. აპრილის კე, ქორონიკონს უპყ.

ამ საქმეზე ეს ბეჟანიშვილი განგვიწყესებია, იასაული მანც ეს, ყოფილა.

მეფე გიორგი

აპრილის კდ, ქორონიკონს უპყ.

**(641. არსა კაბატა მელვინათუხუცისვილინსა ოხლისა და სავკრივოს
თაოგაზა ღავით ბატონიშვილის ოქმით**

1800 წ. 26 აპრილი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 404. დედანი. ქალაღი. 20,5x15 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის წიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლებულესობის ყოვლის საქართველოს მეფის
ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მეღვი-
ნეთხუცის შვილის პაატასაგან:

ჩემო კელმწიფევ, ერთის ჩვენის ყმის ქვრივი ჩვენს შუეტყობრად
ამირეჯიბის დავითის შვილმა როსტომმა თავის მსა-
ზურს უთხოვა. და როდესაც ეს ასე შევიტყე, მიველ იმათთან და სა-
ქვრიოს თხოვნა დაუწყე. ერთს თუმანზედ გადავსწყვიტეთ, მეტი აღარ
შევაწუხე; და ამ ერთს თუმანსაც ხან მეუბნება მოგვემო და ხან აღარც
ამას მაძლევს.

ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მებოქოს, ის ჩემი
ყმის ობოლი და საქვრიო გამომირთვას. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე,
თქვენს სამართალში მელაპარაკოს, ჩემო კელმწიფევ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი დავით გიბძანებ ეშვიკაბაშო, იოა-
ნე! მერმე ამას თავისის ყმის ობოლი და საქვრიო ახლავ გამოურთვი
ამირეჯიბიშვილს და მოაბარე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე,

სამართალში ელაპარაკოს. აპრილის კვ, ქორონიკონს უბჟ. ღავით

ქ. სა[რ]თის ქალის ნაცვალო გოგია ვ, როგორც უბძა-
ნებია ამ ოქმით, ასე აღასრულე.

**(642. არსა ღიმიტრი ჯოგარღიძისა უმის თაოგაზა
ღავით ბატონიშვილის ოქმით**

1800 წ. 26 აპრილი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14380. დედანი. ქალაღი. 18x10 1/2 სმ. დაზი-
ნებული. მხედრული. განკვეთილობის წიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლებულესობის სრულიად საქართველოს მეფის
ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ჟომარდიძე [ღ]ი-
მიტრი მღვდლისაგან.

ჩემო კელმწიფევე, ერთი ჩემი ყმის შვილი პატარა თურმე და-
ობ[ლდა დ]ა წაიყვანა თავისმა ძიძამ და ციცი შვილის კაცს თა-
თანა შვილს გააზღვეინა. როდესაც გაიზარდა, ამ თავისმა ძიძამ
კიდეც გაასომხა და ცოლიც თავისთან შერთო.

მამაჩემ[მ]ა ილაპარაკა, სამართლით ეს კაცი დარჩა. შემდგომად
კიდეც ეს კაცი არ დგებოდა. მე სანატრელს მეფესთან ვილაპარაკე[თ]
და პატრიარხთან, ოქმი მებოძა. ნი[ნია ქ] ავ[ახის] [შვილი] რომ
გახლდათ, იმას კიდეც უნდა აეყარა და კიდეც უნდა გაგვექართველე-
ბინა. იმ ემად იმას განსაცდელი მიადგა, თქვენი ჭირის სანაცვლო
[შე]იქმნა და ეს კაცი იქავ დარჩა. ის კაც[ი] წმინდის გიორგის მნათეც
გახლავთ, არც ხატი აყენებს და მთელმა გაღმა მხარმა იცის, რომ
ჩემი ყმა გახლავთ.

მოწყალეობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ ის
კაცი ამიყაროს და თავის სამკვიდრო მამულზე დაეაყენო.

თავში

ქ. ბატონის შვილი დავით გიბრძანებ იასაულ! მერე
ამ დ[იმიტრი] მღუღ[ელ]ს რომ ასე მოუხსენებია, ეს კაცი ა[ხლავ]
აუყარე და ამას შობარე. მერე [თ]უ სიტყვა ექნება ვისზე, სამართალ-
ში ელაპარაკოს. მის უწმინდესობის ოქმიც ვნახეთ, რომ სამართალში
ულაპარაკნიათ იმასთანა და სამართლით ამას დ[არ]ჩენია სანატრელის
კათალიკოზის სამართლითა. აპრილის კე, ქორონიკონს უპშ.

იასაულ! ესენი ორნივე სამართალში უნდა მოიყვანო. აპრილის

კვ. ქორონიკონს უპშ.

დავით

643. არზა ზაზა ბარათაშვილისა ვალის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 28 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 31. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ლი. იქვე, საბუთი № 32.

[32] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მონის იასე მდივნის შვილის ზაზასაგან.

მერე ჩვენო ხელმწიფევე, მოქალაქე ავეტიქასი ორმოცი თუ-
მანი გემართებს, გირაოდ[ღ] დუქნები უჭირამს და თვე და თვე სარგე-
ბელს მუღა[მ] ვაძლევეთ. ახლა გვალონებს თეთრს. წყალობას ვითხოვთ,

ერთი ოქმი გვებოძოს, მანამ თეთრს უშოვიდეთ, დაგვაცალოს, სარგებელი კი აიღოს. აპრილის კე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ავეტიქ! მერე ამ არზის პატრონს უნდა დააძალო, მანამდის შენის თეთრის მოცემას შეიძლებდეს. სარგებელი ხომ გეძლევა და თავნი კი უნდა დააძალო შეძლებამდის. აპრილის კე,

ქორონიკონს უპყ.

644. არზა ავსტათი ტიციზვილისა სახელოს თაოგაჲ

ბიორბი XII-ის ოქმი

1800 წ. 29 აპრილი

კ. მარქის სახელობის საქ. სსრ სახელმწიფო ბიბლიოთეკა. S --81. დედანა. ქალაღი. 26X14,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ქალაქის მოურავის ე ვ ს თ ა ტ ი ს ა.

თქვენი წყალობა მჭირს და მოურავი გახლავარ. ჩემს სახელოს სხვანი არიგებენ და მე უქმად გახლავარ. ჩემს მტრებს ასე დაუნახვებით ქვეყნისათვისა.

წყალობას ვითხოვ, როგორც მამაჩემს სჭირდა თქვენი წყალობა და ესაქმოს და ემსახუროს, ისე მე მებძანოს თქვენი სამსახური. ქვეყანამ შეიტყოს, რომ თქვენს სამსახურში ვიმყოფები. აპრილის კყ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მელიქო დ ა რ ჩ ი ა ვ! მერე ჩვენის დისწულის ქალაქის მოურავის ე ვ ს ტ ა თ ი ს ა ამრიგად უნდა იცოდე რომ, რომელიც ამისი საქმე იყოს და ან საკითხავი, ყველას უნდა ჰკითხემდე ხოლმე; როგორც აქამდის ყოფილა, ახლა ისე უნდა და იმ რიგად კიდევ უნდა ისამართლოს და საქმეც ისე გა[ა]რიგოს. ამ ქალაქში რომელიც საქმე იქნებოდეს, უამისოთ ნურას დაიჭერთ და არც იქნება; რომელიც მოურავის საქმე არის უამისოდ არ იქნება და არც უამისოთ უნდა იქმნებოდეს. აპრილის კთ, ქორონიკონს უპყ.

ეს მეორე ოქმი მოგვიცია და ასე უნდა იქმნას, როგორც გვიბძა-
ნებია.

ბეუ
გორგი

**645. არზა ლაზარა ვარქილაშვილისა შროვის თაობაზე
დავით ბატონიშვილის ოქმით**

1800 წ. 30 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 223. პირი. ქაღალდი. მხედ-
რული. არზის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

[164] მათის უგანათლებულებობის სრულიად საქართველოს მე-
ფის ძის და ვითის წინაშე მოსახსენებელი მათის ყმის ვ ა რ ძ ი ე -
ლ ა ს შ ვ ი ლ ი ს ლ ა ზ ა რ ე ს ა გ ა ნ .

მე, ჩემო ხელმწიფევე, ქისიყელი გახლავარ. მამაჩემს იქ კაცი
შემოკლოდია, აყრილა და ქართლში გზლებია და დავითიშვილს
ჩელტია იასეს შე[ე]ხიზნა. ახლა აღარ მიშვებს. მამაჩემი თქვენის
ჭირის სანაცვლო შეიქნა. ორი ობოლი დავრჩით. ჩემი ძმა აქ გ ო რ ს
სომეხთან დამიგირავა, მეც ასე მძლავრობს და მაწუხებს. მეტი ღონე
არსაითა მაქვს.

სანატრელის ბატონის პაპის თქვენის ოქმიცა მაქვს, რომ ამას
ჩემთან საქმე არა აქს რა. მართალია, ხიზნათ გახლდით იმასთანა, ამის
მეტი დაჯა არა აქვს რა. ის ისე დავითისშვილიც თქვენის ჭირის სა-
ნაცვლო შეიქნა და იმისი შვილი გ ლ ა ხ ა აღარ მეშვება, [v] ჩემი
ყმა ხარო.

ხუთი სული ხიზანი გახლავართ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნუ და-
გვკარგავთ. მრავალი ხიზანი კაცი მდგარა ქართლში, მაგრამ ყმობით
კი არაეინ დასჭიდებია, ჩემო ხელმწიფევე. მაისის ა, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი დ ა ვ ი თ გ ი ბ რ ძ ა ნ ე ბ დ ე კ ა ნ ო ზ ი ს შ ვ ი -
ლ ო ი ო ს ე ბ ! მერმეთ ამ არხით რომ ასე მოუხსენებია, რადგან ნე-
ტარხსენებულის პაპის ჩვენის ოქმი აცხადებს, რომ ხიზანი ყოფილა და
მაგისი ყმა არაა, ხელი უნდა აუმართო და სახასოთ იყოს. და თუ სა-
ბუთიანი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს და უსამართლოდ

არ წავართმევთ. აპრილის ლ, ქორონიკონს უპყ.

646*. არაზ ნიკოლოზ თუშანიშვილისა ღუქანების წილის თაობაზე
დავით მამაკვიდრის ოქმით

1801 წ. 28 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 306. დედანი. ქალაღი. 27X16,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის იმპერატორების დიდებულებების ნებით
მმართველის და მე მკვიდრის მეფის ძის დავითის წინა-
შე მოხსენება თუშანიშვილის მათის მონის ნიკოლო-
ზისა.

მანუჩარ მდივნის ოქმი გებოძათ ჩემზე, ამილახვარი ისა-
ულია, ორი კალამი უჩივლია ღუქანების ქირა და მიწის ღალა. მაგდე-
ნიც არა არი რა, მაგრამ თუ წილი არ მიძევს კურთხეულს კელმწიფე
მამათქვენი მომიტყუებია და გადამაჯდევინე, რომ ჩემისთანამ კაცმა
ველარ გაბედოს, საბაოთ ღმერთს ვიფიცავ, რაც თუშანიშვილები
ვართ, ყველას წილი უძევს; და მე უფროსის ძის შვილს წილი რო-
გორ არ მექნება. ეგნატე მდივანი, დიმიტრი მდივანი
და ბირთველ მდივანი მანდ გახლავან, ჰკითხეთ თუ წილი
არ მიძევს, მანუჩარმა ორმოცი თუშანი და სამასი კოღი პური შექამა
იმ ღუქანებისა და მიწისა. მე უფროსის ძმის შვილს წილი როგორ არ
მექნება. მაგის უსამართლოება გაშინჯეთ. ცრუობით თითონ ოქმი დაუ-
წერია, თქვენთვის დაუბეჭდინებათ. ამილახვარი ისაულათ მადგა,
ცხრა შინალთუნს და ცამეტს კოღს პურს მთხოვს. თქვენი რის[ხვა]
არა მაქვს, მანამ სამართალში არ მოვალ, სულ რომ ამიკლოს, არ მი-
ცემ. თქვენი წყალობა პურიცა მაქვს და თეთრიცა, ალალი ჩემი წილი
ამიღია.

მე ამას გვედრები, ამილახვარზედ ოქმი მიბოძეთ, ამ ათს ღღეს
დამაცალოს, რომ თქვენი ვენაჯის მუშაობა ცოტა კიღევ მიკლია. თუ ეს
არა მქონოდა, ეხლავ წამოვიდოდი და მაგის საბუთებს და წიგნებს თან
წამოვიღებ[დი]. ამ ათს ღღეზედ მანდ ვიახლები და თქვენთან გამო-
ვაცხადებ როგორც კურთხეულს მამათქვენითან და თქვენს ძმას იოვან-
ესთან. თქვენ ეს მოწყალება მოიღვეით, ამილახვარმა ის ოქმი და-
[ა]ყენოს, მე თავათ მანდ ვიახლები.

თავში

ქ. ბატონო ამილახვარო გიორგი. მერმე ამ არზით რომ
ასე მოუხსენებია, ეს საერთო ყოფილა, ახლავ კელი აიღვე ნიკოლო-

* ეს საბუთო თაროლის შიხედვით უნდა წავიღეს 766-ე საბუთის შემდეგ.

ზისაგან. რამდენსამე ხანს უკან ნიკოლოზ აქ ჩვენთან ჩამოვა და სამართალში ვალაპარაკებთ და ჩვენთან გარდავსწყვეტთ. აპრილის 35,

ქორონიკონს უპმ.

დავით

**647. არზა იოვანე შავაშავაძისა შმის თაოგაჲე
გაგრაბ ბატონიშვილის ოქმით**

1800 წ. 1 მაისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 29. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[25] მათის უგანათლებულესობის ბედნიერის ქელქწითის
ძის ბაგრატის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ქავქავა-
ძე იოვანესაგან.

ერთი კომლი კაცი გამეპარა და ბაიხოში გავიდა. რას მიზე-
ზით გამექცა ვერ შევიტყუე. გეგედრები ერთი ოქმი და იასაული მიბო-
ძოთ, რომ ის კაცი [ა]ჰყაროს და მომცეს. თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე,
თქვენ სამართალში მელაპარაკოს. მაისის ა, ქორონიკონს უპმ.

თავში

უმიკალასო დიმიტრი! ამ არზის პატრონს რომ კაცი გაქცევია.
თუ ეს მოხსენებული ჰქეშმარიტი არის, აუყარე და მოაბარე. და თუ
სიტყვა აქვს რამე, ჩვენთან ალაპარაკე სამართალში. მაისის ა, ქორო-

ნიკონს უპმ.

**648. არზა ყავაველავისა გამოსალავის თაოგაჲე
კათალიკოს ანტონ II-ის ოქმით**

1800 წ. 2 მაისი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2734. დედანი. ქალაღი. 34×12,5 სმ. მხედრუ-
ლი. ალაგ-ალაგ თითო წერტილი.

ქ. მათის უწმინდესობის მეფის ძის ანტონის წინაშე მო-
სახსენებელი მათ მონათ ერთობლივ ძეგველებსგან.

ჩენი მოხსენება ეს არის: ვინცა ვინ თქვენის ბძანებით ძეგვეს
მოსვლა ებძანა, ვისაც შე[ე]ქლო, იქ აღარ დადგა და ისევ აიყარნენ
და წავიდნენ. ამ აყრილს კაცთ გარდა, რვა კომლი ჰირმა ამოწყვეტა

და ზოგიერთი იქ გახლავსთ, მაგრამ იმათიც არყოფნა არის. ასეთი შეუძლებელნი გახლავან, არც ხარჯში და არც ბეგარში არ გვიდგანან.

და ოთხიოდ-ხუთი კომლი კაცნი გახლავართ. და ჩვენ, რომელიც გაძლიერებული სოფელი გახლავსთ, იმათთან ხარჯში და ბეგარში გვწერენ და კიდევ გვერთმევეა. ამ გამოსაღებს გარდა, ხომ მოგეხსენებათ, გზა ადგილი გახლავსთ და მართო ავლელ-ჩამომღელისაგან ილაჯი გვაქვს წართმეული, ზოგი მოძალისაგან და ზოგიერთი სტუმრისაგან. ეხლაც ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ მ ა და ვ ი თ მ ა რომ ამ[ო]იარა, ოცდახუთი კოდი ქერი გამოგვერთო და ხუთასის კაცის პური სასმელსაქმელი სხვა იყო.

ამას წინათ ორმოცდათექვსმეტი ხე გებძანებინათ, მოვართვით და ახლაც ორი ტივი მოვართვით, ჩვენ ჩვენი სამსახური არ გვაკლია და თქვენ მოგერთმევათ თუ არა არ ვიცით, თორმეტი მინალთულიც ეხლა სამასპინძლო გამოგვერთო. მაისის ბ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ვინცა ვინ ჩვენი და ყოველნი მოსაქმენი მიხვიდეთ, ამ ძეგველებს ნურაზე შეაწუხებთ ხოლმე და ყოველითურთ ხელაღებულნი უნდა იყვნეთ ამთხედა, ამიტომ რომ საშიშს გზაზედ დგანან — შუა შარაზედ და ესენი მცველნი არიან; და არც ამათი ჯარში წასვლა იქნება, ამისათვის რომ სოფელი უკაცურად დარჩება, ერთი განსაცდელი შე[ე]მთხვევათ, ეკლესიასაც და[ა]კლდება და ქვეყანასაც. და ნურცა-ვინ გამლელ-გამომღელი შეაწუხებთ. და თუ საქმე რამ იყოს, ჩვენ შეგვატყობინებდეთ ხოლმე და ჩვენ გავარიგებთ, რომელიც მართებული იქნება.

თუ დაიჯერებთ ამ წერილსა, კარგი და პატიოსანი, თუ არა ღმერთსაც თქვენ გაეცით პასუხი და ეკლესიასაც.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი .

649. არზა ელიზბარ თაქთაქიშვილისა უმეხის თაროზაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 2 მაისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 50. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[45v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის თ ა ქ თ ა ქ ი შ ვ ი ლ ი ს ე ლ ი ზ ბ ა რ ი ს ა გ ა ნ .

სადაც აქა-იქ დაფანტულნი კაცნი მყვანდნენ ან ვის[ა]ც ეჭირა, ამათი აყრის ოქმი კურთხეულის მეფისაც მქონდა და თქვენც გვევ-
დრებით. ამ სი[ი]თ თითვეულათ მომიხსენებია და თხოვილი შემი-
სრულოთ.

ქ. ბ რ ე თ ს არის ბ ი თ ა ძ ე [ე] ბ ი ოთხი კომლი.

ქ. ჳ ა ლ ა ს ორი კომლი მ ა რ გ [ვ] ე ლ ა შ ვ ი ლ ი და ბ ი -
თ ა ძ ე .

ქ. ც ხ რ ა მ უ ხ ა ს ერთი კომლი ა მ ი რ ა შ ვ ი ლ ი .

ქ. ს ვ ე რ ს ს ა ლ ა მ ა ძ ე .

ქ. მ უ [46] ხ რ ა ნ ს ორი კომლი დ ა რ ჩ ი ა ს შ ვ ი ლ ე ბ ი .

ქ. ა ქ ჳ [ა] ვ ლ ა ბ ა რ ს ბ უ ა ჩ ი ძ ე .

ქ. ბ ე შ ო ე თ ს ი ვ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი .

გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ამიყარონ და მამაბა-
რონ, როგორც კურთხეულის მეფის მოცემული ოქმი მიცხადებდეს.
აპრილის კე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ყორიასაულბაშო დ ი მ ი ტ რ ი ! ამ არზის
პატრონს ასე რომ მოუხსენებია ამ სი[ი]თ, სადაც ამას კაცები ჰყვან-
დეს, აუყარე და მოეც. თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვანსე-
ნოს. მაისის ბ, ქორონიკონს უპყ.

მე, თავადს თ ა რ ხ ა ნ ო ვ ს დ ი მ ი ტ რ ი ს, იმ ჟამში მეფის გი-
ორგის ეშიკაღაბაშობა მქონდა და ეს ოქმი თავის კელით მიბოძა ბა-
ტონმა. ამაში ცვ[ლ]ილება არა არის რა, ჰეშმარიტი ბოძებული ოქმი
არის. ნოემბრის კ, ქორონიკონს უყ.

650. არზა გაააზვიღვანისა გაარის თაოგაზა გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 6 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 659. დედანი. ქალღლი. 34,5×17,5 სმ. მხედრული.
განვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი ს რ ო ს ე ბ ი ს ა და დ ი მ ი -
ტ რ ი ს ა .

ჩვენო კელმწიფევე, ამთენი ხანია უსამართლოებაში ვართ და თავს
გაწყენთ. თუ ჩვენ შეცოდება და დანაშაული გვაქვს რამე, ის დანა-

შაული თქვენს შვილებს და დ ა გ რ ა ტ ი ს და ი ო ა ნ ე ს დედის საფლავს აპატიოთ ჩვენი დანაშაული; და სამართლიანის გზით მაგ ჩვენს სახლისკაცს მოგვაშოროთ და ნიადაგ თქვენს თავის წყენას და შფოთს მოვრჩეთ და თქვენის მოწყ[ყ]ალებიანის სამართლით ჩვენც ვიცხოვროთ და არ დავიკარგნეთ.

კახეთში მრავალი თავადიშვილები გაყრილან, ჩვენც იმათ რიგზე გაგ[ვ]ყარეთ. კახეთში თქვენი შვილი ბ ა გ რ ა ტ ვახლავსთ, სამღელონი და საერონი, იმათ უბძანეთ ფიცით და მოიკითხონ ჩვენი საქმე; და ისინი მოგახსენებენ სამართალი გვჭირს თუ უსამართლო. ამის მეტი ილაჯი აღარა გვაქვს, ლამის მაგ კაცმა დაგ[ვ]კარგოს. მაისის ვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშიკალაბაშო ი ო ს ე ბ! შერმე ვინცავენი აქ კახნი არიან, უნდა შეჰყარო ნაზირი დ ა ვ ი თ და რ ო ს ე ბ უნდა აღაპარაკონ და რაც სამართალი იყოს უნდა გარდაუწყვიტონ. მაისის ვ, ქორონიკონს. უპყ.

მეფე
გიორგი

651. არზა ზაალ გურამიშვილისა გამოსაღების თათბარა გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 10 მაისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8702. დედანი. ქალაღი. 33,4×14 სმ. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ზ ა ა ლ გ უ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი ს ა.

რვა კომლი კაცი მყავს. ამაში, რომელიც ოჯახლამა კაცი ვახლავსთ, მსახურათა მყავს ორი და ექვსი ხელმარტო კაცნი ვახლანან. რომელიც იქ ოჯახლამანი ვახლდნენ, იმათ[თ]ან იმსახუროთ თანასწორედ, რომ უსამართლობა არ დაემართოსთ და ამ მიზეზით არ დამეკარგნენ.

იასაულები გვადგანან, გვაწუხებენ. ერთი ოქმის მოწყალება მოილოთ, რომ ამ გზით იმსახურონ. მაისის მ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რომელნიც სათხოვრისა და გამოსაღების მოასილნი მიხვიდოდეთ! მერე ამ ზაალ გურამისშვილს ექვსი კომლის

კაცის მეტი არა ჰყოლია ხარჯის გამღები და ამის ექვს კომლს რაც სათხოვარი შეხვდებოდეს, ექვსის კომლისას გამოარამევდეთ, მეტისას ნუ სთხოვთ.

რომელნიც შემწერნი ხართ სალთხუცესი თუ მდივნები, თქვენც ასე უნდა იცოდეთ, ექვსის კომლის მეტს სათხოვარს ნუ სთხოვთ და ნურც შეაწერთ. მაისის ი, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გოგორჯი

**652. არჯა ბაჰან ფაქლენიშვილისა ვალის თაგაჲჲ
დავით ბატონიშვილის ოქმით**

1800 წ. 10 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 132. პირი. ქალაღი. მხედრული. იქვე, საბუთი № 131.

[100] მათის უგანათლებულ[ეს]ობის ბედნიერ[ი]ს მეფის ძის დავითის წინ[ა]შე მოსახსენებელჲ მათის მონის ფავლენიშვილის ბეჲანისაგან ეს არის.

სა[ა]კ[ა]ძე ზურაბს ჩემი ხუთი მინალთ[უ]ნი მართებს, თამასუქიც მაქვს, არ მაძლევს.

ვითხოვ ერთი ოქმი მებღძოს, როგორც იმისი თამასუქი მიცხადებს, ჩემი აზი მომცეს. და თუ სიტყვა ქონდეს, თქვენ მოგახსენოს. მაისის გ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

მდივანბეგო იოანე! ამ არზის პატრონს სამართალი უსაჯე. მაი-

სის ი, ქორონიკონს უპყ.

□

იასაულო კონკახაძე სვიმონ! ეს ფული თავნ-სარგებლით გამოურთვი დ[ა] მოეც. თუ სიტყვა ჰქონდეს, სამართალში მოიყვანე.

[v] მაისის იბ, ქორონიკონს უპყ.

იოანე

653. არჯა ლუარსაბა მურვანიშვილისა შმის თაოგაჯე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 17 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14208. დედანი. ქალაღი. 28X13,1 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ლუარსაბ მურვანიშვილისა.

ერისთვის შვილმა რევაზმა კაცები წამართო აბის[ს]ა და თილოს და[ა]სახლა ჩემი სამი კომლი კაცი. გევედრებით ეს ჩემი საჩივარი გაშინჯოთ და მოწყალება მოიღოთ. მაისის ივ, ქორონიკონს უპქ.

პაატა აბაშიძე ედ ოქმი მბოძოთ, ამიყაროს და მამაბაროს.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის აბაშიძე პაატავე! მერე ამ მურვანიშვილის კაცები სადაც იდგნენ, უნდა შენ აუყარო და ამას მოსცე და ეს ასე გაურიგო. მაისის ივ, ქორონიკონს უპქ.

მეფე გორგო

654. არჯა ლუარსაბა მურვანიშვილისა შმავის გამოსაღების თაოგაჯე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 17 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1177. დედანი. ქალაღი. 30,3X14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ლუარსაბ მურვანიშვილისა.

ასემც თქვენს მტერს და ორგულს გაუჭირდეს საქმე, როგორათაც ჩემს კაცებს უჭირდეს. ნაპირს ქვეყანას გახლანან.

გევედრებით ოთხის წლის სითარხნე უბოძოთ, რომ აღარაფერზედ არ შეაწუხოთ. ეგების ერთი სიმავრე კოშკი გავაკეთებინო. მაისის ივ, ქორონიკონს უპქ.

თაეში

ქ. ჩვენი ბძანება არის რომელნიც ჩვენი მოხელენი და მოსაქმენი ხართ! მერე ამ არზის პატრონის კაცებისათვის ოთხი წელიწადი სი-

თარხნე გვიბოძებია, რომ ამ ოთხს წელიწადს ყოველისფრით თა[რ]ხა-
წი უნდა იყვნენ. ყველამ¹ ასე იცოდეთ. ამის კაცების არაუფერს ხარჯში
გარევა არ იქნება. მაისის იწ, ქორონიკონს უპმ. მედუ
ვიორგი

655. არჯა ესავ და იოანე ბავთაბავიოვილიანის სამართლის შიდასაჲ
ბიორბი XII-ის ოქმით

1800 წ. 18 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2329. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის მოსახსენებელი
მათის მონის ეს ა ე ის ა და ი ო ა ნ ეს ი.

ჩვენს ბიძაშვილს ბ ე გ თ ა ბ ე გ ს მოუხსენებია, სისხლის განა-
ჩენი მაქვსო და სისხლი უნდა მამცენო. გიბძანებით სამართალში
ლაპარაკი. ნიადაგ უსამართლოდ ჩვენს მტერობაშია და ჩვენს დაკლე-
ბასა და გაგლეჯას ცდილობს და გვაწუხებს, თორემ ჩვენთან საქმე არა
აქვს რა.

ჩვენს ყმას ორიოდ თუნგი ღვინო გამოვართვით, ეგ მოგვეწია.
ჩხუბი დაგვიწყო და არ დაგვანება. კელით მაგანაც შემოგვეკრა და
ჩვენც შემოგვეკარით, გატეხილობა და ჭრილობა არა მამხდარა რა, ქრთა-
მით დიანბეგებს განაჩენი დააწერინა. დედათქვენმა ბატონმა დედო-
ფალმა რომ გაშინჯა, უსამართლო იყო, აღარ დაამტყიცა და დააყენა.
ათი წელიწადი იქნება გაბათილებულია და ახლა კიდევ ცდილობს
უსამართლოთ ხარჯი მოგვეკეს.

ოქმის წყალობას გვედრებით, დაგვეხსნას საბოლოოთ, შფოთს
ნუ აგდებს, იასაულმა კელი აიღოს. და წყალობას ვითხოვთ ზ ა ა ლ
მორდალზე ოქმი გვიბოძოთ — ორი თავადიშვილი იმან გამოიყვანოს.
რომელიც ამგვარის საქმის მცოდნე იყოს, ორს ჩვენ მივიყვანთ. ამაზე-
დაც და რაც სხვა კიდევ ერთმანერთში სალაპარაკოები გვაქვს სულ-
ყველაზე იმათთან ვილაპარაკოთ; და რაც იმათ გაგვისამართლონ, ორ-
ნივ იმას დავეჯერდეთ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ზაალ მორდალო! მერმე ამათი იასაული შენ
რომ ხარ, ორი თავადიშვილი ამისის მხრიდამ მიიყვანე, ორი ბეგთაბე-

¹ ყველათ.

გის მხრილამ ვინც უნდოდესთ. იმათთან ალაპარაკე და სამართალო იმათ მისცენ, რაც სალაპარაკოები აქვსთ. მაისის იმ, ქორონიკონს

უპმ.

მეფე
გიორგი

ქ. მისის უმაღლესობის ჩვენის კელმწიფის ბძანებისამებრ გამო- გვირჩევიხართ ჩვენ — ბე გ თ ა ბ ე გ ის შ ვ ი ლ ე ბ ს ბ ე გ თ ა ბ ე გ ს, ე ს ა ვ ს და ი ო ა ნ ე ს თქვენ — ბატონი მდივანი ს უ ლ ხ ა ნ, მდი- ვანი ო მ ა ნ და თ უ რ ქ ი ს ტ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ი ო ა ნ ე; რაც ჩვენი საბრჭო მოგხსენდესთ, ყველაზედ ყაბული გექონდეს. თუ თქვენს სა- მართალს გარდავხდეთ, ღმრთისაც შემეცოდენი ვიყვნეთ და ჩვენის კელმწიფისაცა. მაისის ით, ქორონიკონს უპმ.

ქ. მე, ბე გ თ ა ბ ე გ ს, დამიწერია, ყაბულიცა მაქვს.

ქ. მე, ე ს ა ვ ს, ამისი ყაბული მაქვს. ხელრთვა: ე ს ა ვ.

ქ. მე, ი ო ა ნ ე ს, ამ წერილის ყაბული მაქვს. ხელრთვა: ი ო ა ნ ე.

**656. არზა გიორგი სალთხუცისა მავაულის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 22 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8518. დედანი. ქალაქი. 21,3×13,5 სმ. მხედ- რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნაერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-ებელი მათის მონის გ ი ო რ გ ი ს ა ლ თ ხ უ ც ი ს ა.

მა ტ ა ნ ს ჩვენ და თიანეთის მოვრავს მამულებზე დავა გვაქვს. წყალობას ვითხოვ თქვენს შვილს ბ ა გ რ ა ტ ზ ე დ ოქმი გვიბოძეთ,

სამართლით მოგვაშველოს. მაისის კ, ქორონიკონს უპმ. მეფე
გიორგი

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო ბ ა გ რ ა ტ, მერე ამ არზის პატრონი და თიანეთის მოურავი შენთან უნდა ალაპარაკო. რაც ერთ- მანეთთან დავა აქვს, ყველაზედ ჭეშმარიტებით მოარიგო. მაისის კბ, ქორონიკონს უპმ.

1800 წ. 28 მაისი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 45. საბუთი № 4. პირი. ქალაქი. მხედ-
რული.

[3] მათის უგანათლებულესობის საქართველოს მემაკვიდრის მე-
ფის ძის დავითის წინაშე უმდაბლესი მოსახსენებელი აფხა-
ზის შვილის ნინიას აგან.

მათმა უმალლესობამ ბატონმა მამათქვენმა ბებურა [ა]ნთ-
ონანა შვილის და ჩვენი სამართალი თქვენს უგანათლებულე-
სობაზედ ბრძანა, [v] მდივანბეგები გახლდნენ და გვალაპარაკეთ, განა-
ჩენი გვებოძა. ორი კაცი უნდა შემეფიცებინა — ერთი, რომელიც იმა-
თი ნება იქნებოდა და მეორე, რომელიც ჩემი ნება იყო. იმათ ორი კაცი
შემომიკვეთეს და მე სიმართლისათვის ორი იმათი გამორჩეული კაცი
და მესამე კიდევ სხვა მივიყვანე, საცა რომ ზურაბ აფხაზის მი-
ზეზით მამულს მედავებოდნენ ნადირა [ა]ნთ ეზოში და ჩემი მოდავე-
[ე]ბიც იქ იყვნენ.

ჩვენი ხატი მოვთხოვეთ და იმათ ხატი ველარ მოგვცეს. ლუარ-
საბ წამოდგა და თქვენს ეშიკალაბაშს ხელი მისცა, რომ ველარ დავა-
ფიცებო, ხელი ამიღია ამ დავაზედაო. რადგან იმ ჩემს მოდავე [ე]ბში
უფროსი ის იყო და ხატიც იმას უნდა მიეცა. ამის მიზეზით ველარც
ამათ მოგვცეს ხატი და ასე თქვეს, აღარც ჩვენ დავაფიცებთო.

ამისი იასეული იყო თქვენი ეშიკალაბაში ერასტის შვილი
ნინია, მოფიცარი კაცებიც მაგისი პირით შემომიკვეთეს, რომელიც
დღეს აქ გახლავსთ და მაგასაც ჰკითხეთ. ამ საქმეში სხვანიც მრავალ-
ნი გახლდნენ.

და ამ წყალობას ვითხოვ, რომ გარდაწყვეტილობის ოქმი მებოძოს.
ამას იქით ამაზედ აღარას მედავენენ, მაისის კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ნინია აფხაზიშვილს ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ნინია ეში-
კალაბაშისაგანაც მოგვხსენდა, ამ მამულთან საქმე არავისა აქვს, დარ-
ჩა ნინია აფხაზიშვილს. მაისის კვ, ქორონიკონს უპყ.

658. არზა ზურაბ თუმანიშვილის ჰერიკისა გამოსაღების თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 24 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2576. დედანი. ქალაღი. 35,5×17 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი ზურაბ თუმანიშვილის ქვრივისა და ობლებისაგან.

წინაზედ ოქმი გვიბოძეთ, რომ ვინცა ვინ ჩვენს საკუთარს მა-
მულში იდგნენ, აიყარნონ და თავ-თავის მამულში და თავთ ბატონის
საყმოში მისულიყვნენ. თქვენი ოქმი უჩვენეთ, თავს არ შეიღვეს.

გვედრებით ერთი ოქმი და იასაული გვებოძოს, ან აიყარნონ ან
არა ერთი ვენახის მეტი აღარა გვაქვს სამუშაოთ, ვისაც დგომა უნ-
დოდეს, წელიწადში კომლზედ სამოცი ურემი ნეხვი მოგვიზიდოს ვე-
ნახში; ვისაც არ უნდოდეს, ჩვენი მამულიდამ აიყაროს. ღმერთი გა-
დღეგრძელებსთ. ობლობით არაღინ დაგეჩაგროს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის შატბერაშვილო გრიგოლ! მერე
ამ არზის პატრონი ქვრივ-ობლები ასე რომ ჩივიან, რომელნიც ამათს
მამულში დგანან, ვისიც ყმანა უნდა იყვნენ, ან წელიწადში სამოცი
ურემი ნეხვი შეატანინე კომლზედ ამათს ვენახშია, და ან აპყარე ამ-
თის მამულიდამა და ამათი მამული და[ა]გდებინე. ეს ასე უნდა გა[ა]-
რიგო. მაისის კდ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

659. არზა ოპანუას ჰერიკისა სახლუბის თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 24 მაისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 11. საბუთი № 122. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[121V] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მხეველის აქიმი ოპანუას ქვრივისა.

მელიქი შაქარა ბეითალმანობით სახლებს გვართმევს —
ბატონმა მე მიბოძაო. ის სახლი ჩემის მზითვით [122] არის ნასყიდო.
რვა თუმანი თქვენის ყმის ნაქმარი ვალი დარჩა, შვიდ თუმნათ ორი
ოთახი არის გირაოთა, რომ ტყვის ძებნაში დაიხარჯა. ხუთი თუმანიც

ვალი ამილია, რომ სიკუდილის დღეს იმით დაგვიმარხამს. ეს ოცი თუ-
მანი ვალი არის. ამ ვალს პასუხი მიაცემინოთ, მერე ნება თქვენი ათავ-
დეს. თუ იმისი შვილები ტყვეობიდან მოვლენ, ისიც თქვენი ყმანი
არიან, იმათაც მაშინ ერთი პასუხი მიეცემა. მაისის კვ, ქორონიკონს
უპყ.

თავში

მ ე ლ ი ქ ო დ ა რ ჩ ი ა ვ ! ამ არზის პატრონის საქმე შენ ჭნდა
გასინჯო, კ ვ ე ზ ე რ ე ლ ი დ ა ვ ი თ ი ც შენთან დაისწარ. მაისის კდ,
ქორონიკონს უპყ.

მათს უმადლესობას ამ არზის პატრონი[ის] სახლის აღილათი ებძა-
ნებინა და გაშინჯვა, რომელიც ამ დედაკაცს მოუხსენებია, თავის ზით-
ვის თეთრით არის ნასყიდი, ზოგიც თავის ქმრის დაუყრია და ეს სახ-
ლი უყიდნია, ვალიც რომ მოუხსენებია. ჭეშმარიტია: ტყვე[ე]ბიც და-
სახსნელი ჰყავს და არც ქალაქის განწესებით მე[ე]შლება. ბძანება
უმადლესობის აღსრულდეს. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უპყ.

ტყვის მიზეზით ვალი რომ მოუხსენებია, ჭეშმარიტი არის. ცი-
ხის დიდის ეკლესი[ის] დეკანოზი ტ ე რ - ა რ ა ქ ე ლ . [v] მათს უმად-
ლესობას ეს აღილათი რომ მოხსენდა], ამასვე უბოძა, რომ როგორც
უნდა, ისე მოიხმაროს და თავის ტყვე[ე]ბს მოიხმარსო.

როგორც მელიქს მოუხსენებია, სამართლით და ქვეყნის განწესე-
ბით უმადლესობის ბძანებით ამას დარჩა. ხელჩართული.

660. არზა მინვრილმანეაზისა უსტაბაჟის თაოზაჟ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 29 მაის.

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 323. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მათის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მონის ერთობლივ მეწვრილმანეებისა.

თქვენის ბრძანებით ასლანას უსტაბაშობაზედ კელი ა[ა]ღე-
ბინეთ. ჩვენ უიმისოთ იოლს ვერ წავსულვართ. გევედრებით მოწყა-
ლება მოილოთ, იმისი დანაშაულობა ჩვენ გვაპატივოთ და ისევ ამაზედ

უსტაბაშობის მოწყალეობა მოილოთ და უბოძოთ. მაისის კე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის ასლანავ! მერე თუ აღარ მოგვატყუებ და ჩვენს სამსახურზე ბეჯითი იქმნები, მეწერილმანების უსტაბაშობა ისევე შენთვის გვიბოძებია. მეწერილმანებო, ესევე დაგვიყენებია თქვენს უსტაბაშათა. მაისს კთ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

661. არაჯ სტაფანა მოსესაშვილისა სახლის თაოჯაჯი

პიროგვი XII-ის ოქმით

1800 წ. 1 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8713. დედანი. ქალაღი. 26,5X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის სტანბოლი დამ ტყვეთ მოსული მოქალაქე მოსესაშვილი სტეფანასი.

ქირით სხვა სახლში გახლდი. ის სახლი წამართვეს. ახლა ჩემს მოყვარეს შევედღებვიარ. იმასაც წართმევას მიბირობენ.

გვედრებით ერთი ოქმი მიბოძოთ, რომ არავენ წამართოს. მაისის კე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის თეიმურაჯავ! მერე ამ არზის პატრონს სახლს ნულარ წაართმევ, კმარა ამდენი სიპლუტე შენგანა. ამის

სახლზედ კელი აიღევ. მთიბათვის ა, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

662. არაჯ ალიხანას ძვირისა ვაღის თაოჯაჯი

იულონ აბაღონიშვილის ოქმით

1800 წ. 8 ივნისი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7646. დედანი. ქალაღი. 21X11,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

ქ. ღმერთმან მეფის ძის იულონის ქირი ალიხანას ქვირისა და ობოლს მომცეს.

ამას მოვახსენებთ: თქვენის ყმის მხარე ძელი ს ცოლს ჩემი თეთრი მართებს და ვენახი გირაოთ მიწერია. აქ რომ ბძანდებოდით, თავი გაწყინეთ, ოქმი ებოძა: თუნდა გაყიდეთ და თუნდა და[ა]გირავ[ე]ო და ვალი გადაიხადეთ. ეს ოქმი გვებოძა, იმან აღარა დადო რა, მე მოვალეები და ქერივ-ოხრობა მაწუხებს. გვედრებით ერთი ოქმი და იას[ა]ული მებოძოს ან გა[ა]ყიდვინოს თქვენის ბრძანებისაებრ და ან და[ა]გირაოს და ჩემი მომცეს, რომ ჩემი მოვალე[ე]ები გავისტუმრო. ღმერთი გაგიმარჯვებს. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბატონისშვილი იულონ გიბრძანებ თუ ლაშვილი ინი იავ! ამ არზის პატრონი რომ ასე ჩივის, ის ვენახი ან დაუგირავებინე ან გაასყიდვინე და ამისთვის თავის თეთრი მიაცემინე თიბათვის ზ, ქორონიკონს უპყ.

ბეჰელი: ტომ-სქესით არ ნაკლისაგან იულონ ირაკლისაგან.

663. არზა ალალოასი ვალის თათააჯე გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 4 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 705. ღდაწი. ქალაღი. 20,5x15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია მძიმე და სამი წერტილი.

ქ. მათის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის აღალოასი.

მიროამ სხვისა ცოტაოდენი კელათ თეთრი ამაღებინა ვადით, კელწერილი მამცა, ვაღამ გაიარა, ვთხოვ და არ მაძლევს. გვედრებით ოქმი და იასაული მიბოძოთ, როგორც თავისი წერილი აცხადებდეს, ჩემი თეთრი ისე სარგებლით მოაცემინოს. თუ სიტყვა ჰქონდეს, ან მელოქთან ან ფითთაშვილს აღასთან. მელაპარაკოს სამართალში. თიბათვის ზ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩენი ბძანება არის იასაულო ლაზარე! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით თეთრზედ რომ უჩივის, როგორც თამასუქი უცხადებდეს, გამოურთვი და მოეც. და თუ სიტყვა ჰქონდეს, მელოქთან და ან ფითთაშვილს აღასთან ალაპარაკე და სამართალი მისცენ. ივნი-

სის დ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

verso

სხვა ხელით: ყორღანოვებისა მირიმანოვებთან.

664. არსა ზოგია სანაშვილისა უმოვის თაოზაზა
ვიორგი XII-ის ოქმით და ღავით მეფის ძის განჩინებით

1800 წ. 5 ივნისი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 25. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[27v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის ყანდაურს მსახლობელი გოგია
ცანკაშვილისა.

ადამ მდივანბეგს თქვენთვის მოუხსენებია, ყანდაურაში
ერთი კომლი კაცი მყავსო. მე ძველადგან თქვენი ყმა გახლავარ სახა-
სო ყარლიაჩიღამ. ცანკა[ა]ნთ საყდარი ხომ მოგესხენებთ,
იმ ეკლესიის გამკეთებლის შვილი გახლავარ. ავის დროს მიზეზით იქი-
დამ რომ წამოსულან, მაგის კედლად ყოფილან. მამულის სივიწროს
გულისათვის მამული ვთხოვე. ამ მიზეზით რისაც მქონებელი ვიყა-
ვით, სულ ერთიან წაგვართო და გამოგვყარა. წავედით თქვენ სახა-
სოში, კუჭატანში გავედით. იქიღამ ტყუებით გამოგვიყვანა,
ავვიკლო და კიღევ გამოგვყარა.

გვედრებით ამისი სამართალი მალირსოთ. მაისის იღ, ქორონი-
კონს უპყ.

თავში

[27] უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! მერე ამ არ-
ზის პატრონი და მდივანბეგი ადამ შენთან ალაპარაკე და წერილობით
ამათი საქმე კეშმარიტებით სამართალი მიეც. თუ ჩვენი სახასო ყმა
არის და სამართალში აღმოჩნდა, ხომ ჩვენს სახასო[ღ] დასდვა. და თუ
ჩვენი ყმა არ იქნება, იმასაც რიგიანი სამართალი უნდა მოსცე. მაისის
იზ, ქორონიკონს უპყ.

მათის უმაღლესობის ბრძანებისაებრ ჩვენ, საქართველოს მე-
მკვიდრე მან მეფის ძემ დავით, მდივანბეგების თანდასწრე-
ბით ესენი სამართალში ვალაპარაკეთ და დიდად გამოვიძიეთ და ეს
გოგია ცანკაშვილი ადამ მდივანბეგის ბარათის ყმად აღმო-
ჩნდა და დარჩა ყმად სამკვიდროდ მდივანბეგს ადამს. ივნისის ე, ქო-

რონიკონს უპყ.

ჩვენ, სრულიად საქართველოს მეფის [v] ძე იოანე, ვამტკიცებთ სამართალსა ამას. ივნისის იგ, ქორონიკონს უპყ.

665. არაა ივანე ნუნჯიშვილისა მამულის თაოგაჲ
თაიშურაჲ ბატონიშვილის ოჲმით

1800 წ. 7 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 738. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უგანათლებულესობის ბედნიერის ჳელმწიფის ძის თეიმურაზის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მუნჯის-შვილის ივანესი.

გარეჯვარს მამა-პაპის ნასყიდობა მამული გეაქეს კალო-სახლკარის ადგილი. ქარუმიძე გლახა და ბეციაშ ალა-მამათხანს უკან კალოები გავეცალეთ სოფლის პირითა. ამის მიზეზით გამიცვალა, რომ ჩემი კალო იმის სახლს ახლო იყო. ჩემი კალო ხომ იმას უქირაშს, თავისი გამოცვლილიც წამართო.

გევედრებით ამის სამართალი მადიროთ. სოფლის კაცნი დაი-ბარეთ და ისინი მოგახსენებენ სწორესა, როგორც არის ჩვენი საქმე. თუ სიტყვა რამ ჰქონდეს¹, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. თუ არა-და, რას მემართლება, მოწყალეო.

თავში

ქ. მეფის ძე თეიმურაზ გიბრძანებ იოსებ! მერე ამ არზის პატრონს ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია. შენ უნდა წახვიდე. ქარუმიძე გლახა აქ [ჩ]ვენს სამართალში უნდა ამოიყვანო და ვინცა-ვინ ამ არზის პატრონს გარეჯვარში მოწამე ჰყვანდეს, ისინიც იქ უნდა ჩამოიყვანო. ივნისის 8, ქორონიკონს უპყ.

თეიმ- ურაზ

ქ. მე, იასაულმა იოსებმა, როგორც ბატონის ბრძანება მქონ-და ქარუმიძისა და მუნჯისშვილისა, სოფლის კაცნი დაუსხი და სო-ფელმა გაუსამართლა. სამნები ჩაუყარეს. დღეს ამას იქით ქარუმიძესა და მუნჯისშვილს ერთმანერთთან საქმე აღარა აქვსთ. ივნისის 8, ქო-რონიკონს უპყ.

¹ + რამე.

666. არზა ღვიძირი მამაშვილისა ბაჟრის თაოგაჲ

პიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 8 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 658. დედანი. ქალაღი. 38,8×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი ს დ ი მ ი ტ რ ი ს ა.

მე და ჩემს ბიძაშვილსა თქვენი შვილი იო ა ნ ე და თქვენი ძმა მ ი რ ი ა ნ მოსამართლე[ე]ბითა ჩვენი სამართალი თქვენ ინებეთ. იმათა საუფროსო იმას მისცეს და საუნცროსო მე მიბოძეს. რამთენს ხანს უკანა ჩემი თავი შემოგაბეზლეს თქვენა, და თქვენის წყრომითა ყე ხელი ამიძართეს საუნცროზედა და იმ კაცს მიაბარეს. მეორე წელიწადია ამ უსამართლობაში გახლავარ. ჩემი შეცოდება თქვენის შვილის დავითის დედის საფლავს აპატე და ამ უსამართლობიდან გამამიყვანე. ივნისის 8, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო ბ ა გ რ ა ტ! მერმე ამ არზით ასე რომ ჩივის ამ არზის პატრონი თუშთ მოურავი, გამოაყვანინე მდივანი ს ვ ი მ ო ნ, მდივანი იო ა ნ ე, გ ო შ პ ა რ მ ა ყ ა ს შ ვ ი ლ ი, მამუჩის შვილი ნ ი ნ ი ა და დეკანოზი გ ი ო რ გ ი — ესენი დაუსხი და ამათი სამართალი თქვენ გაშინჯეთ და როგორც თქვენ სამართალს მისცემთ და გაარიგებთ, ჩვენ იმას დავებუქდავთ. ივნისის 8, ქორონიკონს უპმ.

მეფე გიორგი

ქ. ხ ა რ კ ა შ ნ ე ლ ი მოძღვართ-მოძღვარი და ჩ ო ლ ო ყ ა ს შ ვ ი ლ ი დ ი მ ი ტ რ ი ც უ ნ და დაისწრა ამათ სამართალში.

მეფე გიორგი

667. არზა ივანე შავლათუაშვილისა ხოგის თაოგაჲ

პიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 9 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 30. საბუთი № 240. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[187] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის შ ა ვ ლ ა თ უ ა შ ვ ი ლ ი ს ი ვ ა ნ ე ს ი.

თაობით გუჯარელი გახლავარ, მერმე ხიზნად ქარელში ვი-
დექით. ფაშა რომ შემოადგა, მაშინ წამოველ და ქალაქის პირს დავ-
დექ. მასუკან ორჯელ დავტყვევდი — ერთხელ ოსმალიდამ გამოვეპა-
რე და მეორედ დალისტინის გზიდან გამოვექეცე და ისევ ქალაქს გიახელ.

ახლა ქალაქის მოურავი მაწუხებს, ჩემი ყმა ხარო. მე თავადაც
სახელმწიფო გახლავარ და ტყვეობი[ვ]დამაც თქვენს საფარველს მოვ-
მართე.

ერთი ოქმის წყალობას ვითხოვ, რომ არავინ შემაწუხოს და
თქვენს ყმად გახლდე. ჩემი გვარი სულ თქვენა გხლებიან. ივნისის 8,
ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის ამ არზის პატრონო! რადგან პირველადაც სა-
ხასო ყოფილხარ და მერმე ტყვეობაც გამოგივლია, შენთან საბატონ-
ყმოდ საქმე არავისა აქვს. და როგორც ჩვეულება არის ტყვეობიდან
მოსულის კაცისა, შენც ისე სახასოდ უნდა იყო ჩვენს ყმათა. სხვა
ვერავინ რას შეგაწუხებს. ივნისის 8, ქორონიკონს უპყ.

თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენოს.

შეფე
გიორგი

ქ. როგორც სანატრელს ჩვენს კელმწიფე მამაჩვენს უბძანებია. ამ
ოქმით ჩვენც ასე ვამტკიცებთ. არავის საქმე არა აქვს ამ კაცთან, ჩვე-
ნი სახასო ყმა არის. მარტის 3, ქორონიკონს უპო.

**668. არზა ნასიხ ჯაფარ უჯააზის შვილისა სარგოს თაოგაჯე
გიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 11 ივნისი

უსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 1067. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობას ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ყაზახი დამ ნასიფ ჯაფარ უზბაში[ს]
შვილისაგან.

ოთხი წელიწადია ყარაბალიდამ გიახელ. რაც საქონელი მქონდა,
სულ დავკარგე, დალისტანში გადაიტანეს ლეკებმა. აბაზისა არა გა-
მამყვა რა. თქვენს საბძანებელში გიახელ. თქვენის დოვლათით სამოც

თუმანაშვილი სახლის ავეჯულობა მოვიქონიე, ისაც ყაზახელებმა გამქურდეს.

გვედრებით გარსევან ეშ[ი]კალასბაშთან მიმბაროთ, ერთი ოქმიც მიბოძოთ, წლისწლამდინ სულადიდამ, ფულიდამ მოაცემინოთ, რომ მეც თქვენი წყალობით დავრჩე. ივნისის თ, ქორონიკონს უპქ.

თავში

ქ. ეშ[ი]კალასბაშო გარსევან! მერე ამ არზის პატრონი შენთვის მოგვიბარებია და ამას მუდამ წელიწადს ჩვენის მახთილამ თეთრს ხუთს თუმანს და პურიდამ პურს მისცემდე ხუთს ხარვალს; ნუ დააკლებ. ასე გაურიგებდე და მოსცემდე. ივნისის ია, ქორონიკონს უპქ.

მეთე
გიორგი

669. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა უმა-გამზულის თათბარა
ღავით გაბონიშვილის ოქმით

1800 წ. 18 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4185. დედანი. ქალაქი. 31×14,4 სმ. შვედ-რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ლუარსაბ ონანაშვილისაგან.

მერე მოგეხსენებათ შარშან მე და ჩემ[მა] სახლისკაცმა რომ ვილაპარაკეთ თქვენთან კაცებზედა და წისქვილებზედ, თქვენ განაჩენი უბოძეთ. იმ განაჩენში სულ საკითხავი საქმე[ე]ები იყო, თვითო-თვითო უნდა მკითხოდა და საბუთები მამეტანა. არც საბუთები მამატანინეთ, არც საკითხავი რომელიც ეწერა, არც ისე მკითხეთ. კაცებზედაც და წისქვილებზედაც ხელი ამიმართეს.

ეს ვერ შევიტყე, თქვენის ბძანებით მოხდა, თუ როგორ მოხდა. თუ იმ განაჩენის ძალით მოხდა, იმაში გარდაწყვეტილი არ არის, სულ საკითხავი საქმე[ე]ები არის. თუ მე საბუთს ვერას მოვიტანდი, მაშინ უნდა აემართათ ხელი. ჩემი ალალი ნასყიდობა არის, ნასყიდობის წიგნები უნდა გენახათ, გამოგეძიებინათ, განაჩენშიც ისე სწერია და ისე გარდაწყვეტილიყო. თიბათვის ჭ, ქორონიკონს უპქ.

თავში

ქ. საქართველოს მეფის ძე მემკვიდრე დავით მოგიწერე ეშ[ი]კალასბაშო იოანე! ამ არზით ლუარსაბ ონანაშვილს ყორიას-

ზულბაშს ასე რომ მოუხსენებია, ზაქარიას განაჩენში ასე უწერია, როგორც ამას მოუხსენებია, ის განაჩენიც მოატანიწე, ლუარსაბის ნასყიდობის წიგნებიც მოატანიწე და სამართალი ისე მიეცემათ. მინამდინ გამოძიებით სამართალი არ მიეცემა, მანამ წისქვილსა და კაცებზედ ხელის ამართვა არ იქნება. სამართლის გარდაწვეტამდი ისევე ლუარსაბს უნდა ეჭიროს. იენისის იგ, ქორონიკონს უპქ.

დავით

მინაწერი იმავე ხელით: „დავით ბატონისშვილის ოქმი არის“.

670. არზა ეპიპან აბაშიძისა სარგოს თამაგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 15 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4361. დედანი. ქალაღი. 33,5×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ე ვ გ ე ნ ა ბ ა შ ი ძ ი ს ა.

მოწყალევე კელმწიფევე. ჩემზე ასეთი მოწყალემა მოიღევით რომ ჩვენთვის უღირსი, ჩვენც ამას ვითხოვთ, ყოველს მამის ჩემას შვილობას თქვენს წინ თქვენს ერთგულობაზე სისხლის დანთხევა გვეღირსებოდეს.

ამ წყალობასაც ვითხოვთ, რომელიც თქვენის უმაღლესობისაგან წყალობა გვეჭირს ნაზირობისა და მემანდრობისა, იმის სარგო თქვენად დაუსაკლისოთ იჯარადრები და მემანდრები მოგვეცემდნენ, რომ იმით თქვენს კარზედ პურსა ვქამდეთ და გემსახურებოდეთ. ერთი ასეთი ოქმი და იასაული გვებოძოს, რომ ის აგვართვას. იენისის ია, ქორონიკონს უპქ.

verso

ქ. სტეფანე გურგინბეგის შვილო*. ქ. სტეფანა მილდისისშვილზედ, ქ. პაპაშვილზედ, ქ. ბურნუთისა და ბეჭდის იჯარადარზედ, ქ. სალბაშზედ, ქ. სპილენძის იჯარა, ქ. ყასაბხანა, ქ. ენდროს იჯარა, ქ. შარშანდელი და წლევეანდელი რუსუმი.

* შემდეგ სწერია: „მემანდარი აკოფაზედ“, რაც ნახვადანსმულია.

ქ. მისკარბაშო იოსებ! ამ აბაშიძე ევგენს ამ თავის სარგოს შენ გაურიგებდე სამართლიანად. ივნისის იე, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

**671. არჯა ხოსრო ხოსრუაშვილისა მამულის თათაჯაჲ
პახტანგ ბატონიშვილის ოპიით**

1800 წ. 16 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3241. დედანი. ქალაღი. 21,7×18,8 სმ. მხედრული
განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მისის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის წინაშე მოსაქსენებელი მათის მონის ხოსრუაშვილის ხოსროსი.

ჩემო კელმწიფე! თქვენი წყალობა დაგვემართა და კილურტს მაჩურის ბეითალმანი მამული გვიბოძეთ. ეს მამული რომ კარგა ხანი ბეითალმანთ ყოფილა, ამ მიზეზით ვინც მოხვედრია, ყველას თავისთვის გაუგლეჯია და ასე დაუმცირებიათ, რომ ამ მამულიდამ ბევრა გვაკლია, ვიცით სხვასთ უჭირავსთ, მაგრამ არ გვანებებენ: ფარეშიშვილსაც უჭირავს, სისოურსაც უჭირავს, კიტრისშვილს პაწაწუნს თავის ვენახს ზემოთ იმისი ნაღენახობი უჭირავს. ამას გარდა სხვასაც გეუდავებოდა. მამაჩემმა და იმან თქვენს სამართალში ილაპარაკეს და მოწმე[ე]ბი მოკითხეთ; მოწმე[ე]ბმა როგორც იყო იცოდენ და ღმრთის წინაშე ისე ამოწმეს.

მერე რომელსაც ეს კიტრიშვილი მიწას გვეუდავებოდა, ის მიწა ჩვენვე გვებოძა თქვენის სამართლით, თქვენი ნაბოძები განაჩენი ისევე გახლავსთ. ახლა დღეს გუთანე შეეიტანეთ მოსახნავთა და გამოგვიგდო, არ დაგვანება: მალეით რაღაც წიგნი დააწერიანთ, მე იმით მამულს როდის წავირთმეო. ეს თქვენი ნაბოძები განაჩენი თქვენი ბეჭედი ზედ აზის მოწმე[ე]ბი ში[გ] სწერიან. თუ ამისთანა წიგნი სხვაგან მოპარულა სადმე, ესეც მალეით დაწერილი იქნება, თუ არა ამ კაცმა ეს თქვენი ბძანება არ შეიწყნარა.

თავად მოგესხენებათ მტრისაგან დავილუპე[ნ]ით და რაღაც გადაერჩით, მაგ კაცს ჩვენიც დაკარგვა უნდა იმ ადგილიდამ. გევედრებით რომ სამართალი მადიროთ. ეგ ნიადაგ ძალსა და ხმაღზე დგან. ჩვენ მაგათი ბრძოლა არ შეგვიძლია: რადგან თქვენი წყალობა დაგვე-

მართა — მაჩურის მამული გვიბოძეთ, ვისაც ამ მამულისა უჭირავს..
კიტრიშვილსა თუ სხვასა, თქვენის სამართლით ყველას ვედავები.

ჩემო კელმწიფევე, მე რომ სულ არ მიბოძოთ ეს მამული, მაინც:
თქვენი მამული სხუამ მალვით რათ უნდა ჭამოს. გევედრებით რომ
ღმერთის წინაშე სამართალი მალირსოთ. ღმერთი გაგიმარჯვებსო. იენი-
სის იზ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბატ[ო]ნისშვილი ვახტანგ გიბრძანებ ნაზირო რევაზ და ბო-
ქოულ[თ]ხუცის შვილო იოანე! მერე ამ არზის პატრონი რომ ასე
ჩივის, რომელიც ჩვენგან დამტკიცებული განაჩენი უცხადებდეს და ან
მაჩურის მამულს რომელსაც ადგილებს ნიშნევდეს, ისე გაური-
გეთ და მიიბარეთ ამ არზის პატრონს. და თუ ჭეშმარიტი სიტყვა ჰქონ-
დეს ვისმე, მოვიდეს და ჩვენთან ილაპარაკოს. მაგრამ თუ გამტყუნდე-
ბა, იცოდეს რომ ავად მოპყრობით გარდახდება. ამას [გ]არდა, ამან
ვისაც მაჩურის მამული უპოოს რომ მოპარვით ეჭიროს, ისიც ჩვენ მო-
გვახსენეთ. იენისის კე, ქორონიკონს უპყ.

ქ. მაჩურის მამულისა კიტრისშვილს უპოოს თუ სხვას მეზობელს,
უნდა რომ ყველამ და[ა]ნებონ, რას ემართლებიან, სამართლიანეს
საქმით.

ბეკელი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ.
მეფის ძეგობით.

672. არზა უორიგაზიანთა ღალის თაოგაჯე გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 18 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 49. საბუთი № 70. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[14] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მონის ერთობლივ უორჩიბაშიანთი.

მოგხსენებათ არაშენ და ჩვენი არის. მამის თქვენის განაჩე-
ნიცა გვაქვს და ოქმიც არის.

გევედრებით თქვენს შვილს ბაგრატზედ და იოანე მდი-
ვანზედ ერთი ოქმი გვიბოძოთ, წლევენდელი ღალა მოგვეცნენ. იენისის
იგ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო ბაგრატი და მდივანო იოანე. მერე ამ არზით ყორჩიბაშისშვილები ასე რომ ჩივიან, რაღვან არაშენდა ამათი მამული არის, ხომ ვერ წავართმევთ. ამ საქმეზედ კურთხეულის ბატონის ოქმებიცა აქვსთ და ამ მამულის ლალას ყოველწლივ თქვენ უნდა გაურიგებდეთ და ამათ მოსცემდეთ. ივნისის ვ, ქორონიკონს უპყ.

თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე ან თქვენს სამართალში ალაპარაკეთ და რიგიანად მოარიგეთ. და თუ მანდ ვერ მოარიგოთ, ორნივ ჩვენს სამართალში გამოისტუმრეთ.

--

673. არჯა ნიკოლოზ თუშანიშვილისა შაჰის თათგავა

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 21 ივნისი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 3948. ღედანი. ქალაღი. 19,7×15,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი თუშანისშვილის ნიკოლოზისა.

ხუთი კომლი კაცი მყავს აქა. ექვსი წელიწადია არა უშსახურნიათ რა.

წყალობას ვითხოვ, ოქმი და იასაული მებოძოს, ბატონყმობის რიგზედ მემსახურენ. თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, სამართალში მოგახსენონ. ივნისის ვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის, საყვარელი ძე გოგიავე! მერე ამ არზის პატრონს ეს თავისი კაცები, როგორც ბატონყმობის რიგი იყოს, სამართლიანის საქმით ამსახურე.

თუ სიტყვა ჰქონდეთ რამე, ჩვენ მოგვახსენონ. ივნისის კა, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

674. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა შვა-გაგაულის თაოგაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 26 ივნისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 664. დედანი. ქალაღი. 31,3X16,8 სმ. შხედრული.
განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ლუარსაბ ონანაშვილისაგან.

მერე მე და ჩემი სახლისკაცი ზაქარია შარშან ორს კომლს კაცზედ და წისქვილებზედ ვდავობდით, თქვენ შვილს დავითთან ვილაპარაკეთ, ჩემი ნასყიდი იყო კაცებიც და წისქვილებიც. თქვენმა შვილმა განაჩენი გვიბოძა. იმ განაჩენში გარდაწყვეტილი არ იყო, საკითხავი საქმეები იყო, უნდა საბუთები და წიგნები თქვენს შვილს ენახა და ისე გარდაწყვეტილიყო; არც საბუთები მომატანინეს, ნინია ერასტიშვილმა ხელი ამიმართა: უბატონოთ ხელის ამართვა არ გამიგონია. იმან თქვენს უბძანებლად ხელი ამიმართა¹, სამი ხარი წაიყვანა და ნება თქვენია. თიბათვის კდ, ქორონიკონს უაჰ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! ამ არზით ყორიასულბაშს ონანაშვილს ლუარსაბს ასე რომ მოუხსენებია. ნინია ერასტიშვილი ხომ ზაქარიას მოყვარე არის, და ეგ არ უნდა დაგეყენებინა ამაზედ იასაულად. და შენგან მიცემული წიგნიც აქვს, რომ ამათი საქმე ჯერ არ გარდაწყვეტილაო: და კელი აუმართამს: კაცებზედაც და წისქვილზედაც. როდესაც ამათი სამართალი შესრულდება და გარდასწყდება, მანამდი კელის ამართვა როგორ იქნება; სამართლის გარდაწყვეტამდის წისქვილებიც და კაცებიც ამასვე უნდა ექიროს; და მასუკან როგორადაც სამართლის რიგი არის, ისე უნდა გარიგდნენ ორნიც სამართლის ძალით. მთიბათვის კე, ქორონიკონს უაჰ.

მეფე
გიორგი

შინაწერი. „მეფის გიორგის ოქმი განაჩენის დაყენებისა“.

¹ ამიმართეს.

675. არზა დვასოტი გერასიმისი ვალის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 26 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 3. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[2] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი თქვენის მლოცველის პორტოაიტის¹ დესპოტი გერასი-
მისი.

ეს ორი ოქმი ამილახვარზე რომ მიბოძეთ, ამ წყალობას ვითხოვ,
ის ორი ოქმის საქმე თქვენს შვილს თეიმურაზს ოქმი უბოძოთ,
რომ იმან გამირიგოს ჩემო ხემწიფევე. სამი თუმანი და ნახევარი. რო-
მელსაც წისქვილი უჭირავს, იმას გამოძირთვას და მომცეს. ივნისის
კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო თეიმურაზ! პერე ხითარა-
შვილს ამ დესპოტის თეთრი რომ მართებს, ის რომ გაპარულა და იმი-
სი წილი წისქვილი ყუზანაშვილს აბელას დაუჭერია გი-
რაოთა, ამისი თეთრიც იმ აბელას მოაცემინე. და წისქვალი რაც იმ
ხითარაშვილის წილია, საკუთრათ ყუზანაშვილმა დაიჭიროს. და სხვას-
თან ვისთანაც ასაღები ჰქონდეს და გამოსართმევი, სამართლიანის საქ-
მით გამოურთვი და მოაცემინე. და თუ სიტყვა ვისმე ჰქონდეს, მანდავ
შენთან ალაპარაკე და სამართალი მიეცი. ივნისის კვ, ქორონიკონს

უპყ.

გიორგი

676. არზა ნიკოლოზ თუგანივილიისა უმის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოქმით .

1800 წ. 27 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 975. დღანი. ქალაღი. 32,8×16 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის თუმანის შვილი ნიკოლოზისა.

თქვენი ოქმი და იასაული მეზობა, აქ ვინც კაცი გახლდათ, ბა-
ტონყმობის რიგზედ ამსახურეო; ორი კომლი გაღეგაშვილები
დაურეგებიათ: ნუ ემსახურებითო, ჩემს ბიძაშვილებს წილი არ უძევს

¹ პორტოაიტის.

თქვენ შიგნით. დღეს აქამდინ ყმანი იყვენენ, ჩვენს მამულში იდგნენ, ერთი საკომლო მამული მამის ჩემისაგან და ბიძის ჩემის გორჯასპისაგან ჰქონდათ მიცემული, ერთი საკომლო კიდევ ეხლა სულხან-მა და მე მივეცი, რომ წიგნი შინ უძევს. გენებებათ, აქ რაც სახლის კაცი მყვანან, ყველას მუჯალამას მოგართმევ; გენებებათ, სამი სოფლისა ქართლიდამ მოგართმევთ.

სულხანისაგან, მანუჩარისაგან და იმათის შვილებისაგან ამდენს ტანჯვისაგან დაგვიხსენით. სამი ობოლი და ქვრივი შესანახავი მყვანან. თუ ყმიდამა და მამულიდამ არა მერგება რა, რით დავარჩინო.

ქეყანამ იცის, გაუყრელი ოჯახი გვაქვს. უფროსი ძმისა მე გახლავარ. უნცროსის ძმისა ეგენი გახლანან. თუ საჭილდაოში გიბოძებთ, წიგნი ექნებთ, მიჩვენონ. ჩემი თავი თქვენის ჭირის სანაცლო იყოს. ივნისის კვ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის საყვარელი ძე გოგიაჲ! მერე ამ არზის პატრონი და რომელსაც უჩივის. ესენი მოსამართლებთან ალაპარაკე და ჭეშმარიტი სამართალი მისცენ. ივნისის კვ, ქორონიკონს უპმ.

ჩვენს შვილს იოანესთან მოიყვანე და ალაპარაკე და სამართალი მისცეს და გარდასწყვიტო!.

მეფე როგორ

677. არზა მოსე თაზისუპილისა სარგოს თაოზაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 29 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 34. საბუთი № 119. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[93V] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მოსე თაზისუვილისა.

მოსმაზედ დებულობა არის, რომ ერთს აბაზს გამოვართმევთ ერთს თევზედა. ჩვენ არც ჩანგალზედ აგვიღია და არც თქვენს მორთმეულზედა. ბაზარში რომ გაჰყიდიან, იმაზედ არის და გამოვართმევთ.

გევედრებით თქვენად სადღეგძელოდ მოწყალება მოილოთ, რომ ჩვენი დებულება არ მოგვეშალოს. ივნისის კვ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის რომელიც მომსმელები ხართ! მერე ამ დაზის-შვილს მოსეს ასე რომ მოუხსენებია, რაც დებულება არის, ხომ კერც

თქვენ დაუკეროთ და არც უსამართლობას ეს მოინდომებს. იენისის კო, ქორონიკონს უპმ. და ვერც ჩვენ მოუშლით.

678. არზა ფარსადან კვალთაშვილის უხის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 8 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 38. საბუთი № 166. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[122] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის კეთილშობილი ფარსადან კვალთაშვილის აგან მოსახსენებელი.

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ჩემო კელმწიფე[ვ], ვითხოვ თქვენის მოწყალეობისაგან, კარგად მოგეხსენებათ რევაზაშვილები ჩემი ყმები გახლავან თქვენის მოწყალეობით, არ შემსახურებთან და არც თავს მიღებენ.

გავედრებით, მოწყალევე კელმწიფევე, დავით აბაშიძეზედ ერთი ოქმი მიბოძოთ, დამიმორჩილოს და მამსახუროს. იენისის კე, ქორონიკონს უპმ.

თავში

აბაშიძე დავით! მერე ამ არზის პატრონი ფარსადან რომ ჩივის, ჩვენის გულისათვის მიდი, ჩვენ შუა ცყევართ, რევაზიშვილები მიაბარე, ნუ აჩივლებ. ივლისის გ, ქორონიკონს უპმ.

თუ სიტყვა გქონდეს, სამართალში მოგვახსენე.

მეფე
გიორგი

679. არზა ღიმიტრი ბარათაშვილისა უხის თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 4 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 335. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[188] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხემწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ბარათაშვილის დიმიტრისა.

ჩემს კაცს სამართალი მოეტყუებინა და ყმობილამ თავს მართმევდა. მერე ისევე სამართალმა მე [V] მომცა და თავს არ მიღებს, არ გე-

ყმობიო. ამ ორიოდ დღის წინათ თქვენც დაბეჭდეთ ჩვენი განაჩენი, რომ უნდა მოგვებარებოდა.

ახლა ერთის ოქმის წყალობას გვევდრებით, რომ ის კაცი მამბარდეს, თუ თქვენ არ მიწყრებით და არ მართმევთ, თუ არადა, ნება თქვენია.

თავში

ჩვენი ბძანება არის საგინაშვილო დიმიტრი! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, თავისი კაცი ახლავ უნდა მოაბარო. ჩვენ კი არ წაგვირთმევია და სხვას ვისმე რა საქმე აქვს. ახლავ უნდა მოაბარო. ივლისის დ, ქორონიკონს უპყ.

**680. არზა ღავით ვალოალიზვილისა უმის ვათარხნავის თაოგაჲა
ვიორგი XII-ის ოპვით**

1800 წ. 8 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 784. პირი. ქაღალდი. მხედრული. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის მოსახსენებელი მათის მონის მგალობლის შვილის კონდოლის მოურავის დავითისაგან.

ასემც მტერი და თქვენი ორგული შეწუხდეს, როგორც სიბერის უამს მე ვიყო შეწუხებული. ორი შვილი მომესწრენ, ვამბობდი: ესენი შემინახავენ და ცოლ-შვილსაც შემინახავენ. ორივე წამართვეს, არცერთი ჩემთან არ გაივლის. ერთი ბიჭი არა მყავს, რომ მე თქვენს სამსახურზედ წავიდე, თან წავიყვანო, ან ცოლ-შვილისათვის ცეცხლი ამინთოს.

ერთი კვამლი კაცი ვიყიდე ოთარ თოთაძე, ორის დღის მიწა მიმიცია, იმაზედ ცხოვრებს (sic), რომ იმ ალაგს არა მდგარა რა. თქვენი რისხვა ნუ მომეცემა, არც მკვიდრი მამული იყოს და არცარა სხვა ეჭიროს.

ამ კაცის მოწყალებას გვევდრებით, რომ ხარჯილამ, ბეგრილამ, ყოვლის ფერილამ ამოუშოთ, მოწყალებათ მებოძოს, რომ თქვენი სამსახურიც შევიძლო; თუ მოწყალებას მოიღებდე, დავთრილამ ამამიშლევინოთ, რომ სხვა გლებთ იმისი ხარჯი არ დაედოს. მკათათვის ყ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის სალთხუცებო მდივნებო და ჩვენო მოსაქმე-
ნო! მერე ამ კონდოლის მოურავის მდივნის დავითის ყმა რომ არის
თოთაძე თათარა, ეს ჩვენის ხარჯიდან და გამოსალებიდან გაგვითარხნე-
ბია. ამას უნდა მსახუროს. და როდესაც ჩვენი იასაული მიხვიდოდეთ,
ამ კაცის ბარათს გამოართმევდეთ, მდივანს დავითს და ჩვენს ანგარიშ-

[ში ჩაგვიარდებათ. ივლისის დ, ქორონიკონს უპყ. მეფე გიორგი

როგორათაც მათს უმაღლესობას ბატონს მამაჩვენს უბოძებიათ
ეს სითარხნის ოქმი, ჩვენ, მათი შვილი მე მკვიდრე დავით, ისე
ვამტკიცებთ. ივლისის მ, ქორონიკონს უპყ. დავით

მეფის ძე იოანე წიგნსა ამას ვამტკიცებთ. ივლისის მ, ქორო-
ნიკონს უპყ. იოანე

**681. არზა ღავით ოპროვოვილივისა მამულის თათარაჲ
ღავით მამაკვიდრის ოქმით**

1800 წ. 11 ივლისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 204. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. აქვე, საბუთები №№ 193, 195, 233.

[145] მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის მემკვიდრე დავი-
თის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ოქრომჭედლის[ვ]-
შვილის დავითისაგან.

მერე ამდონი ხანია თე [თ] უზა ფავლენის შვილი ვერა-
ნობის მრზეზით ჩემის კაცების ბეითალმანის მამულის მიწებს მოძღვე-
რებით მართმევს და მგლეჯს. ხემწიფეს მამა თქვენს მოვასხენე და
ოქმი მიბოძა თქვენზედ და თქვენც ოქმი და იასაული მიბოძეთ, მაგრამ
სამართალს არ დამორჩილდა და არ ჩამოვიდა.

წყალობას ვითხოვთ, როგორც მამა თქვენის ბრძანება იყოს, რაც
ჩემს სიაში მამული მეწეროს, შარშანდელი დალაც და წრევენდელი¹
დალაც ისე მომბაროს. და თუ სიტყვა აქვს, მასუკან სამართალს და-
მორჩილდეს და მელაპარაკოს. ღმერთი გაგიმარჯებთ, უსამართლოთ

¹ წერევენდელი.

თქვენს დროში რათ უნდა მგლეჯდეს, მლაშკრობდეს¹. მკათათვის ვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ეშიკადაბაშო შ ან შ ე! მერე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, შარშანდელი და წრევანდელი ღალა უნდა გამოურთვა და მოაბარო. და რაც სიაში მამული უწერია, ისიც უნდა მოაბარო.

და თუ სიტყვა აქვს, ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. და თუ ეს გაიმტყუნა, ერთიორად ამ ღალას გამოვართმევთ და თ ე ი მ უ რ ა ზ ს მივსცემთ. ივლისის ია, ქორონიკონს უპყ.

**682. არზა ღიმიტრი ციციშვილისა მამულის თაოჯაჯი
ღავით გატონიშვილის ოქმით**

1800 წ. 13 ივლისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 805. ღედანი. ქალღლი. 21,3X15 სმ. მხედრული.

ქ. მათის უგანათლებულესობის საქართველოს მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ც ი ც ი შ ვ ი ლ ი ს დ ი მ ი ტ რ ი ს ა.

ს უ რ ა მ ს ერთი ვენახი ჩემგან მაქვს და ჩ ხ ე ი ძ ი ს ბუში გახლდათ ჩემთან და ის ვენახი ჩემგან აქვს მიცემული. მანამდინ ის ჩხეიდის ბუში კ ი კ ო ლ [ა] ცოცხალი გახლდათ. მანამდინ ჩემი ხელდებული გახლდათ. ახლა ის თქვენის ჭირის სანაცლო შეიქნა და ერთი შვილი დარჩა. აქამდინ მტყუვა — შენ გუახლებო და ვენახს ნუ წამართმევო. ახლა აღარ მეახლა, ვენახს რალათ დავანებებ.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ. რ ა ს ე მ უ რ ვ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ზ ე დ ერთი ოქმი მიბოძოთ, ის ჩემი ენახი მე დამანებოს. და თუ სიტყვა აქვს რამე, სამართალში შელაპარაკოს. და თუ ვენახზედ ხელს ვერ აიღებს, თითონ მეახლოს. ამისი ოქმი მიბოძე. ივლისის იგ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბატონო ა ბ ა შ ი ძ ე ვ ე ვ გ ე ნ! მერე ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის, ამისი საქმე რიგიანის საქმით თქვენ გაარიგეთ.

ივლისის იგ, ქორონიკონს უპყ. ღავით

¹ მალშკრობდეს.

683. არჯა ეგნატე თუშანიშვილისა შიის თაოგაჲ

პიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 18 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1929. დედანი. ქალაღი. 25,5×15,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი და მძიმე.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის თუ მანიშვილის ეგნატისაგან.

მერე დალაღაშვილი გახლდათ თქვენი სახასო აზნაურ-შვილი ის ახლა მდევარში თქვენის ქირის სანაცვლოთ გამხდარა, უცოლ-შვილო გახლდათ. იმას ერთი კომლი გლახა კაცი ჰყვანდა. კელთუბანს ჩემს კედლათ დგას.

წყალობას ვითხოვ ის კაცი მე მებოძოს. მოგეხსენებათ კაცნი ქირმა ამომიწყვიტა და აღარა მყავს და ამისთვის თავს გაწყენთ. ჩემო კელმწიფევ. ივლისის იე, ქორონიკონს უაჲ.

და ერთი კომლი კაცი აქ ქალაქში გახლავსთ. და ამათი წყალობა დამემართოს, რომ ერთმანერთის სახლის კაცები არიან. ეს საიდუაშვილები საცა არიან, სულ ერთის სახლის კაცები არიან; ამათი წყალობა დამემართოს.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მღივანო ეგნატე! მერე როგორც ამ არზით მოგისხენებია და ეს კაცნი გითხოვნია და თუ ასე არის და მოდავე არავინა ჰყავს, ეს კაცნი შენთვის გვიბოძებია. და თუ სიტყვა და დავა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგეახსენონ. ივლისის ივ, ქორონიკონს უაჲ.

მეთე
გიორგი

684. არჯა გირთველ თუშანიშვილისა ვალის თაოგაჲ

პიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 25 ივლისი

ცსსა, ფონდი 1450. დავთარი № 17. საბუთი № 182. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[183] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ბირთველისაგან.

შარშან აქ გახლდი და თქვენს უმაღლესობას არზი მოვართვი. რომლითაც ჩემის ყმის დანარჩენისა მოვლა და პატრონობა გთხოეთ. ღმერთმან უმეტესად განაძლიეროს თქვენი ხელმწიფება, თქვენც ოქმი

მიზომით: შენის ყმის დანარჩენი შენი არის, იქილამ ვერაფერს გაჰყი-
დიან და არც გავ[ა]სყიდვინებთ, შენის ყმის საქონელთან არავის საქმე
აქუსო.

ერთი გირაო ღუქანი ვიპოე აშხარბეგასაგან მიცემული,
აშხარბეგა ხომ თქვენის ქირის სანაცვლო შექნილა. იმისმა ძმამ და-
თუამ თავის სახელზედ თამასუქი მომცა და იმ [V] ღუქნის ქირა სარ-
გებელში აღმოთქვა, რომ უკლებრად უნდა ეძლია. აქამდის მატყუა მო-
გემო. თქვენი ოქმიც უჩვენე, მაგრამ მაინც არათერი პასუხი მომცა.

ღმერთი უმეტესად აღამაღლებს თქვენს ხელმწიფებას, ოქმისა და
იასაულის წყალობა მოიღვეით, რომ ჩემის ყმის დანარჩენი თავისის სა-
მართლიანის სარგებლით გამომიერთვას და მომცეს. ივლისის კ, ქორო-
ნიკონს უპყ.

თავში

სალთხუცეს-ეშვიკადაბაშო ალექსანდრე! ამ არზის პატრონი
ამ არზით ვისაც უჩივის, როგორც თამასუქი მოუცია, თავისის თეთრის
თავნი და სარგებელი უნდა გამოუერთვა და მოსცე. ეს ასე უნდა გა[ა]-
რიგო. ივლისის კე, ქორონიკონს უპყ.

685. არზა ენისაღთ მოუარავის ზურაბისა მცხინოვანეთა თაოგაზა

გაგრაბ ბატონიშვილის ოქმით

1800 წ. 29 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3125. დედანი. ქალაღი. 21X15,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახნარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფას ძის პაგრა-
ტის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ენისელა მოურავის შვილის
ზურაბისაგან.

ჩემო კელმწიფევე, მეციხოვნე რვა კაცნი არიან განწესებულნი.
ოთხნი ავით არიან, ამათს თუ ინებებთ, ზოგს ძმა ჰყავს და ზოგს შვი-
ლი, ამათ დავითხოვთ და იმათ კი შემოვიყვანთ.

ამას გარდა, მისის უმაღლესობის ბძანება გექონდა ტყვია-წამლისა.
არც ის მოგვეცემია და ვისზედაც ულუფა გექონდა არაა გვაძლევენ-
მშიერები გახლავართ. და რაც თქვენი ბძანება იყო საბუეზე, არც-
არას ისინი გვაძლევენ.

გვედრებით ერთი ბეჯითი ოქმი გვებოძოს, რაც დაგვიწერია, ესენი
სრულებით მოგვეცეს. მკათათვის კთ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ენისელთ მოურავის შვილო ზურაბ! მერე ამ არზით მაგ ციხისა და მეციხოვნეებისა რაც მოგიწერია, ვინც მანდა დგანან, თუ ავით არიან. უგენი გაისტუმრე და მაგათი ძმები და შვილები მოაყვანინე. წამალი და ტყვია ჭერ ხომა გაქვთ და თუ დაგჭირდებათ, გამოგიგზავნით. პური ხომ გა[რი]გებულნი და შეწერილი არის. შენ ამიტომა ხარ მანდ ციხეში, რაც მაგათთვის შევაწეროთ, შენ უნდა გაურიგო. ღვინოც ენკენის-თვემდინა გაქვთ და საკლავი. და თუ არ მოუციათ და აკლია ვისმე, ეგეც შენ გაურიგე. მკათათვის კო, ქორონიკონს უპყ.

შაწერილია, ხომ შენ იასაულობა უნდა ჰქმნა, გამოუერთო და მიატანინო. შენ იცი როგორც კარგათ და ბეჭითათ მოიქცევი. რაც გასაკეთებელი იყო და მოგწერეთ, ისიც უნდა გააკეთებინო. რაც შავაწერეთ, თუ გაგიძლიანდეს ვინმე, ჩვენ შავგატყობინე. ბაგრატ

686. არზა არღუთაშვილუაგისა შიის თაოგაზა

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 6 აგვისტო

ცსსა. ფონდი 1449. საბუთი № 332. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მათის უმაღლესობის ბედნიერის ჯელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის არღუთაშვილის ალიხანას და პაპიასი.

კურდღელაურს ივანე ნაზირს წმისწულის დიმიტრის კედლათ კაცები გვეყავს და ერთი კომლიც არტოზანში დავით მდიენის კედლათ გახლამსთ. ესენი ყრიან, ძველ გალავანში აყენებენ; ჩვენი მკვიდრი ყმანი არიან, იმათი საბუთებიც ჯელთ გვიჭირავს და დღევანდლამდინ უმსახურნიათ.

წყალობას ვითხოვთ, ერთი ოქმი გვიბოძოთ, ჩვენს ყმებთან არაღის ზაქმე! ქონდეს და როგორც უმსახურნიათ, ისრეე გვემსახურნეს. აგვისტოს ა, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის! მერმე ამ არზის პატრონებს ასე რომ მოუხსენებია, ამათი ყმები სადაც დგანან, იქავ უნდა იდგნენ, ამათი იქიღამ აყრა არ იქნება. როგორც აქამდინ უმსახურნიათ ამათ თავისის ბატო-

1 + არავის.

ნებისათვის, ახლაც ისრე უნდა ემსახურნენ. რომელიც აყრის მუასილ-
ნი ხართ, თქვენც ასე უნდა იცოდეთ. ამათი აყრა არ იქნება. აგვისტოს

ვ, ქორონიკონს უპყ. მეფე
გიორგი

**687. არზა აბთრა მღვდლის შვილის გოგიასი გაოსალაგის თაოგაჯე
იოანე ბატონიშვილის რქვით**

1800 წ. 24 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5543. დედანი. ქალაღი. 33x13,5 სმ. მხელ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მისს უგანათლებულესობას მეფის ძის იოანეს წინაშე
მოსახსენებელი თქვენის ხელდებულის პეტრე მღვდლის შვი-
ლის გოგიასი.

ამას გევედრები რომ რადგან ხელსა გვდებთ, შენის ქრისტეს სიყვა-
რულობისათვის არა გეკარგამ, ჩემს თავს სხვის ხელში ნუ ჩა[ა]გდებ და-
სარბევათ და წასახდენათ. თქვენი კი ჭირის სანაცვო ვიყო.

ეხლა ენისლელნი რომ ჭარში მოდიოდნენ, დამაბარეს ჭარში წამო-
დიო. ჩემის მოდავისა მეშინოდა, თორემ დიდათ მრცხენიან, რომ ჭარ-
ში წაუსვლელობისათვის დავირბა. გხლებივარ, ჩემი თავი თქვენი ჭი-
რის სანაცვლო იყოს. თქვენთან რაც უნდა დამემართოს, უთქვენოდ
ნურავინ მახდენს. აგვისტოს კბ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. მეფის ძის იოანეს სიკეთით სახსოვარო ენისელთ მოურაო დი-
მ ი ტ რ ი! მერე ეს პეტრე ღდლის შვილები მათმა უმაღლესობამ ბატონ-
მა მამა ჩვენმა მანდ კარისა მლთისმშობლის მამულში და[ა]ყენა და ეგ
ეკლესია მიაბარა. მანდ უნდა იდგნენ და მათის უმაღლესობისაგან ჩვენ
გვაბარია. ამას თურმე ენისნელები აწუხებენ და [ა]რბევენ, ახლაც და-
ურბევიათ.

ენისლის ნაცვალსაც და ენისნელთ ასე გამ[ო]უცხადე: ამათთან
მაგათ არაფერი საქმე აქვთ, არც ჭარში გამოსაყვანათ და არც ხარჯში
და ბეგარაში გასარევათ. დღეის იქით თუ ამათ აწყენინეთ და შასცო-
დეს რამე, შენგანაც დიდათ გეწყინება და მაგათაც გადავაქდევინებთ.

და ახლა რომ დაურბევიათ, ეგ ნარბევიც ახლაც წაურთავი და პეტ-
რე ღდლის შვილებს მოეც და კახაშვილებსაც ყადაღა უყავ.
ამათ ნურაზედ აწუხებენ. აგვისტოს კდ, ქორონიკონს უპყ. იოანე

688. არზა ერასტი ავილახვირისუვილისა სამართლის მიცაგაჲ
გიორგი XII-ის ოჲმით

1800 წ. 25 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4450. დედანი. ქალაღი. 33,8×14,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-ადვილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მონის ა მ ი ლ ა ხ ვ რ ი ს შ ვ ი ლ ი ე რ ა ს ტ ი ს ა .

მე თქვენი ბძანება მამივიდა. საჩქაროთ აქ გიახელ. იქ ამილახერის
კაცს ჩემის შვილისათვის მკლავში დაუკრავ. დიახ, ავათა აქეს. ფ ა ლ ა -
ვ ა ნ დ ი ა ნ ი ა ქ გახლანან, ემათაც კარგათ იციან. კიდე იმის კაცს დაუ-
კრავს ჩემის კაცისათვის, თავი შუაზედ გაუტეხია. კადევ იმისმა კაცმა
ხ ე ლ ა შ ვ ი ლ მ ა , თქვენი ძმა იულონ რომ ქ ა ლ ა ს ბძანდებოდა, მუ-
ხანათობა მაყვედრა, სასიკვდილოთ მიმცა ხელში. ახლა კიდე ამილა-
ხვარს თ ე ი მ უ რ ა ზ ი ს ა თ ვ ი ს მთელი ფალავანდიანი გამოუსევი-
ნებია და ჩემი შვილები დაუწიოკებიათ. ფალავანდიანი აქ გახლანან,
მოიკითხეთ და სამართალი მალირსეთ. აგვისტოს კე, ქორონიკონს უპქ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დ ა ვ ი თ , მერე ამ არზით
ამილახვარიშვილი ერასტი ვისაც უჩივის, ისინი შენთან დაიბარე, მდი-
ვანბეგებიც დაისწარ და სამართალი შენ მიეც და გარდაუწყვიტე. აგვის-
ტოს ლა, ქორონიკონს უპქ.

მეთე
გიორგი

verso

ქ. დავითელავ! ჩ უ თ ლ ა შ ვ ი ლ ს ახლავ კელი ააღებინე და სა-
მართალში ჩამოიყვანე ჩვენთან, მისის სიმალლის ბრძანებაა. აგვისტოს
ლა, ქორონიკონს უპქ.

დავით

689. არზა იასა მითრის შვილისა მამულეაგის თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოჲმით

1800 წ. 3 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4460. დედანი. ქალაღი. 34×14,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მონის მითრის შვილი ი ა ს ა ს ა გ ა ნ .

თქვენ რომ სოფელი წყალობა გვიყავით, იმ სოფლებს თავიანთ მამულს არ ახენეინებენ, ართანელნი ხენენ კურთხეულის მეფისაგან და მოხელე[ე]ბისაგან გარჩეული არის და გუჯარიც თქვენგან დამტკიცებული არის.

ამ წყალობას ვითხოვ, თქვენს შვილს ბ ა გ რ ა ტ შ ე დ ერთი [ოქმი] გვიბოძოთ, ჩვენ ჩვენი დაგვენებდეს და იმათ თავიანთი. და რაც იმათი ნახნავი იყოს ჩვენს მამულში, ჩვენ დაგვენებდეს. იმის სამაგიეროთ თავიანთ მამული გვიჩვენონ, ჩვენ მოუხნათ. სეკდემბერს გ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო, ბატონო ბ ა გ რ ა ტ, მერე ამ არზით მეითრის შვილს ი ა ს ა ს ასე რომ მოუხსენებია, სანადიროელთ თავეთი სახნავი მამულები როგორადაც გარჩეული ჰქონდესთ კურთხეულის მამის ჩვენისაგან, იმაზედვე უნდა დააყენო. სადამდინაც ამათი მამულების მიჯნები იყოს, ამ სანადიროელთ უნდა დაანებო, იქით კი საქმე არა აქვსთ.

ეს რიგიანად და სამართლიანად მოკვლეების თანდასწრებით უნდა გარდაუწყვიტო და ამათ თავიანთი მამულები დაანებო. სეკდენბრის გ,

ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

ქ. ბატონო თუშთ მოურაო დ უ რ მ ი შ ხ ა ნ, მდივანბეგო იო ა ნ ე და მდივანო იო ა ნ ე!

მერე მისს უმაღლესობას ბატონს მამაჩვენს ამ ოქმითაც უბძანებია. თქვენ უნდა მიხვიდეთ ს ა ნ ა დ ი რ ო შ ი. როგორც პაპის ჩვენისაგან დანიშნულ და ნაბძანები იყოს, ან როგორც კიდევ ფშაველთ მოწმობა რომ არის და ბატონისაგან დამტკიცებული, ართანელთა და სანადიროველთ მიჯნა იქ უნდა ჩაჰყაროთ და სანადიროელთ თავიანთ მამული უნდა მოაბაროთ. სეკდენბრის კდ, ქორონიკონს უპყ.

ბაგრატი

690. არზა თომა ჩიკორიძისა ვალის თაოზაზა

ბიორბი XII-ის ოპმით

1800 წ. 15 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 369. დედანი. ქალალი. 22,6X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის თ ო მ ა ჩ ი კ ო რ ი ძ ე ს ი.

კიკოაშვილი მოსესასი სახლი ნაქვეს გირაოთა. ის თქვენის ქირის სანაცლო შეიქნა. მეტად სიღარიბემ საქმე გამიჭირა. მელიქზედ ერთი ოქმი მებოძოს, ჩემი თეთრი მოაცემინოს. სეკდებრის იგ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. მელიქო დარჩიავ! ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, ამას თავისი თეთრი სამართლიანის საქმით შენ გაურვივე და მოეც, ნულარ აჩვილებ. სეკდებრის იგ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
ვიორგი

691. არზა ზაზა ციციოვილისა ღალის თაოგაჯა

ვიორგი XII-ის ოჯგით

1800 წ. 17 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6459. დედანი. ქალაღი. 31,8x13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნურის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ციციის შვილი ზაზასი.

ალაიბეგის შვილისათვის ოქმი გიბოძებიათ, ოხერას თავისი მამულის ღალა მიეციო. იქ რაც ღალა იყო, სულ უთრუთის შვილებმა წაიდეს. კინაღამ მეც მამკლეს. იასაული მე მაწუხებს.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ, ჩემზედ ხელი აიღონ. ვისაც წლევეანდელი ღალა წა[ა]ეღოს, იმას გამ[ო]ართოს. სეკდებრის იგ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის იასაულო! მერე ამ არზის პატრონზედ კელი უნდა აიღო და რომელთაც ღალა წაუღიათ, იმათა სთხოვე. ამას ნუ

შეაწუხებ. სეკდებრის იგ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
ვიორგი

1800 წ. 17 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 592. დედანი. ქალაღი. 34,2x14,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მონის დავითის შვილი ზაალისა.

ავალის შვილს ავალს მოუხსენებია, ჩემი კაცი ჰყავსო.
ოქმი გიბოძებიათ: აუყარეთ და მიეცითო.

ეს საქმე სანატრელის ბატონისაგან არის გადაწყვეტილი თქვენი
ოქმიცა მაქვს. თუ მართალი მაჩივარი იყო, აქ არ გახლავარ, რატომ
არ მელაპარაკა? მოპარვით წაიღო.

ერთი ოქმის წყალობა მიყავით, ვინც იასაულია, ხელი აიღოს: აქ
ჩამოვიდეს, სამართალში მელაპარაკოს. ეს ზემო მოხსენება თუ ტყვი-
ლი იყოს, ჭარიმით გადამხდეს. უბრალოდ კაცს ნუ გარჯიან სამართლამ-
დინ და ნურც საიასაულოს გამოართმევენ. სეკდებრის იზ, ქორონი-
კონს უპშ.

სანატრელი მეფის განაჩენი მიჭირავს.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ვინც ზაალის კაცის იასაული ხარ! მერმე
ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, რადგანც ამისი საქმე კურთხეულის
ბატონის მამის ჩვენის დროს ყოფილა გარდაწყვეტილი, კელი უნდა
აქლებინო. და რაც საიასაულო გასვლია, ისიც უკანვე უნდა მიაცი-
მინო.

და თუ კეშმარიტი სიტყვა ჰქონდეს, განაჩენის შემდგომი სამარ-
თალში ილაპარაკონ. მაგრამ თუ ახლა კიდევ გამტყუნდა, დაუმძიმდე-
ბა. სეკდებრის იზ, ქორონიკონს უპშ.

ავალ! შენც აქ ჩამოდი, იასაულიც აქ ჩამოიყვანე, ის სადაო

კაციც. ზაალც აქ არის და აქ სამართალში ელაპარაკე.

მეფე გიორგი

693. არზა ფრიდონ ჯანდიერიშვილისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 20 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 119. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. იქვე, საბუთები №№ 116, 118, 121, 122 და 125. შღრ. ქართული სა-
მართლის ძეგლები, ტ. VI, საბ. № 31.

[99V] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო-
სახსენებელი მათის მონის ჯანდიერის შვილის ფრიდონი-
საგან.

ჩვენო კელმწიფევე. სამართლი[თ] ვენახი დაგვრჩა, გოგია ნატ-
რო შვილს უჭირავს. ის ვენახი და იმისი გამოსავალი ნახევარი
ჩვენთვის უნდა მოეცა სამართლითა და თქვენის ბძანებითა. და ახლა
ძალზედ შემდგარა და სიკვდილსაც დაგვემუქრებია.

ერთის ოქმის და იასაულის წყალობას ვითხოვ, რომ იმ ვენახის
გამოსავალი ნახევარი ჩვენ მოგ[ვ]ბარდეს, რომელიც სამართლით
მოგვეცემა. ჩვენ ჩხუბსა და შფოთს ვერიდებით. თქვენის სამართლით
ვითხოვთ. სექტემბერს კ, ქორონიკონს უბჭ.

თავში

1795. 1399. 11

ჩვენი ბძანება არის ფარეშთუხუცესო ანდუყაფარ! ამ არ-
ზით რომ ასე ჩივის, ამათ საქმეში იასაულად უწინაც შენ იყავ და იცი
რომელიც სამართლით ამათ მამული რგებია და სანახევროთ მიუცია,
ვენახის გამოსავლის ნახევარიც უნდა მიაცემინო. სექტემბერის კ, ქო-
რონიკონს უბჭ.

მეფე
გიორგი

694. არზა ლუარსაბ მონაწიშვილისა მიწების გაყოფის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 21 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7426. დედანი. ქალაღი. 24,5X13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილო.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი მათის მონის ლუარსაბ მონაწიშვილისა.

მე და ჩემს სახლისკაცს ზაქარიასა მიწები გვაქვს გასაყო-
ფი. ამ წყალობას ვითხოვ: მღივანბეგს ადამსა, მარტყოფის მოუ-

რავის შვილს დ ი მ ი ტ რ ი ს ე ბ ძ ა ნ ო ს, მ ო ვ ი ლ ნ ე ნ, გა გ ე ი ყ ო ნ, თ ა ვ-
თ ა ვ ი ს ი წ ი ლ ი მ ო გ ვ ც ე ნ. ს ე კ დ ე ბ რ ი ს კ, ქ ო რ ო ნ ი კ ო ნ ს უ პ შ.

თ ა ვ შ ი

ქ. ჩ ე ნ ე ნ [ბ] რ ძ ა ნ ე ბ ა ა რ ი ს მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ო ა დ ა მ. ზ ა ა ლ ი შ ვ ი ლ ო
ნ ი ნ ი ა ვ და ე რ ა ს ტ ი შ ვ ი ლ ო დ ი მ ი ტ რ ი!

მერე ეს ონანაშვილი ყორიასულბაში ლუარსაბ და ამისი სახლის
კაცი ზაქარია თავეთს მიწებზედ მოაშველეთ. რაც მიწები ჰქონდესთ,
ვასაყოფი. თქვენ გაუყავით და ერთმანეთს მოაშველეთ რივიანისა და
სამართლიანის საქმით. ამას თავისი წილი მოეციეთ და იმას თავისი
წილი. ს ე კ დ ე ნ ბ რ ი ს კ ა, ქ ო რ ო ნ ი კ ო ნ ს უ პ შ. მეფე
გიორგი

695. არჯა სოლომონ თარხნიშვილისა სამღაპროს თაოგაზე ღარაჯან დედოფლის ოქმით

1800 წლის 21 სექტემბერი

ცნა. ფონდი 1450. დავთ. № 23. საბუთი 68. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[685] მათის უმაღლესობის საქართველოს დედოფლის და-
რ ე ჯ ა ნ ი ს წ ი ნ ა შ ე მ ო ხ ს ე ნ ე ბ ა თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ო ლ ო მ ო ნ.

ამას წინად თქვენის სიმაღლისაგან ახალქალაქის სამღებ-
რო მე მებოძა. მაშინ ხომ ჩემს სახლის კაცებმა თავი გაწყინესთ, რომ
ჩვენც წილი უნდა გ[ვ]ქონდესო: და ამ მიზეზით აღარც მე მიბოძეთ
და აღარც იმათ, თქვენთვის დაიჭირეთ. ახლა გავიგონეთ, რომ ახალ-
ქალაქის სამღებრო თქვენი შვილიშვილის — ჩემის რძლის ს ო ფ ი ო ს
ს ა თ ვ ი ს გ ი ბ ო ძ ე ბ ი ა თ.

რადგან ეს ასე მომხდარა, ამას გვედრები, რომ მეც ნება მიბო-
ძოთ, რომ ჩემს თ ე ლ ე თ გ ო რ შ ი სამღებრო გაეკეთო და თქვენის
მოწყალებით ამით მეც უნუგეშო არ დავრჩე. თუ ამას ახალქალაქის
სამღებროს აღარ ჩამოართმევთ, მეც ეს წყალობა ნუ მომეშლება. და
თუ ამას გამოერთმევა, მეც ხელი ამიღია, აღარც მე გაწყენ ამაზედ
თავსა. ე ნ ც ე ნ ი ს თ ვ ი ს ი ზ, ქ ო რ ო ნ ი კ ო ნ ს უ პ შ.

თ ა ვ შ ი

[68] . თ ა რ ხ ნ ი შ ვ ი ლ ო მ ე ი თ ა რ ო ს ო ლ ო მ ო ნ! ამ არზით
რომ ასე მოგიწერია, ჩვენ რასაც მიზეზით ჩვენს შვილიშვილს სოფიოს

ახალქალაქის სამღებრო¹ მივეციტ, ის მიზეზი იქნება შენც იცოდე-
და რადგანც ამჟამად ასე მოხდა, შენთვისაც თ ე ლ ა თ გ ო რ შ ი ს ა-
მღებროს გაკეთების ნება მოგვიცია და იმის შემოსავალი შენთვის
გვიბოძებია.

ასე რომ, თუ ახალქალაქის სამღებროს ჩემ შეილიშვილს სოფლის
გამოვართმევთ, შენც თელათგორის სამღებრო უნდა მოშალო. და თუ
იმას ახალქალაქის სამღებროს არ გამოვართმევთ, არც შენ თელათ-
გორის სამღებროს მოგაშლევინებთ. სეკდემბრის კა, ქორონიკონს უპშ.

ქ. ვინიცობა არის, ჩვენს უნებურად ეგების კიდევ წერილი გამო-
გვართონ იმათ იმ სამღებროს საქმეზედ, ისიც უჭერო იქნება და ბა-
თილი.

696. არჯა ნიკოლოზ ციციუშვილისა შავ-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 25 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 394. ღედანი. ქალაღი. 32X15 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ციციის შვილი ნიკოლოზ მღივანბე-
გისა.

მ აღ რ ა ძ ე მღვდელს განაჩენი მისცემია. ფიცით მოგახსენებ.
ჩემი და ჩემის შვილის სარჩო ის არის.

გვედრებით მოწყალებით მამხედოთ, როგორც მართებული და
სამართლის რიგი იყოს, მეც იმ გზაზედ დამაყენოთ. უსამართლობით
ხელის ამართვით დავიკარგებით. ნუ მ[ო]ალებინებ ჩემზედ უსამართ-
ლობას.

სულ ოცდაშვიდი თუმანი მიბარებია, ჩემო ხემწიფევე², წიგნები
გაზღავსთ. ახლა ასორმოც თუმანს ანბობს, ყმასა და მამულს მართ-
მევს. ამაზედ ყური მამიგდევით. მაშინდელი მოანგარიშებიც გახლა-
ნან და ოქმებიც არის. თუ ინებოთ, კიდევ მიანგარიშონ, რაც დამე-
დება, მივეცემ. ჩემი ყმა და მამული მე დამნებდეს. სეკდემბრის კა,
ქორონიკონს უპშ.

¹ სამღებროთ.

² ჩემო ხელმწიფევე] ჩემს ხელმწიფესა.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! მერე ამისა მოხსენებული მეორეთ გაშინჯეთ და სამართალი მიეც, სეკდემბერს კჲ, ქორონიკონს უპჲ.

მელე
გიორგი

697. არჲა ჩოლაყაჲვილიაჲისა მამულის თაოგაჲა.
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 26 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5157. დედანი. ქალალი. 33,5×12,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ჩოლაყაშვილი გიორგისა და ქაიხოსროსი.

ხევსურებისათვის მამული გიბოძებიათ. მოვიდა დიმიტრი მოურავი, რომელიც ვაჩვენეთ, ის არ მოსცა ხევსურებს. შარშან მოვიდა და გილდაშვილის მამული მისცა. ახლა კიდევ ჩემი ორი საკომლო მამულზე ხელი ამიძართა და მისცა. ჩვენი და როშაკიანთ საქმეს სწორეთ ვერ გა[ა]რიგებს.

ერთი ოქმი გვიბოძეთ თქვენს შვილ ბაგრატზედ და ან დავითზედ, მოიკითხონ და სამართალი მოგვეცენ. სეკდებრის კჲ, ქორონიკონს უპჲ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის! ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებიათ, თავის ჟამს ჩვენთან უნდა გამოსცხადდეთ, თქვენს მოდავეებსაც დავიბარებთ და ჩვენს წინ უნდა გადასწყდეს ეს სამართალი. სეკდემბერს კჲ, ქორონიკონს უპჲ.

მელე
გიორგი

698. არჯა მღვივანება ნიკოლოზ ციციშვილისა შაჰ-მამულის თათგაჲჲ
პირობი XII-ის ოქმით

1800 წ. 8 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 3304. დედანი. ქალაღი. 33×14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ოქმის თარიღა მცდარი უნდა იყოს.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ციციშვილი ნიკოლოზ მდივანბეგისა და ჩემის შვილებისა ირვანესი, რევანისა და დავითისა.

ჩემს ოჯახში ჩემი წილობა ის ერთი. აზნაურშვილი გახლავს თავისის ყმითა და მამულითა, ცოცხლისაც ის არის და მკვდრისაც საზღო ჩემი. ასე უსამართლოთ ხელი აუშართავთ, აქ, დოეს[ს] აუკლიათ ჩემი კაცები და იქ იასაულები უდგანათ ასე გაუყითხავათ და გაუშინჯავათ.

ეს რა ყოფა[ა] ჩემს თავსა, ხელს მიმართავენ. წყალობას ვითხოვ, გაუშინჯავათ და მოუყითხავათ ნურავის ამაკლებინებ. ოკდობრის 11, ქორონიკონს უპყ.

თქუენი წყალობა ოქმიცა მქონდა. აქედა[ნ] გამპარვია, მალრადეს დაუქრთამავს, გაუსევია და ასე აუკლია. საქონელი ჩაურეკიათ გორს, ჰყიდიან.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის თავლიდრიშვილო სოლომონ[ონ]! მერე ნიკოლოზ ციციშვილს ამ არზით ასე რომ მოუბსენებია, ამის გაუშინჯავათ კელის ამართვა არ იქნება; და ამის კაცებისათვის რაც წაგერთმითს, ისევ სრულათ უკანვე უნდა მისცეთ. არც საიასაულოს გამართმევა იქნება და არც სხვის რისამე. ამათხედ ხელი აიღევით. ოქტომბრის 11, ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

699. არჯა სოლდაშვილებისა მამულის თათგაჲჲ
პირობი XII-ის ოქმით

1800 წ. 8 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4571. დედანი. ქალაღი. 31,3×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აღგილ-აღგილ ნახმარია წერტილი ან კმმე.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის, სოლდაშვილის იასეს და იოსებოსა გან.

ჩვენო კელმწიფევი, მოგვხსენებათ მამის ჩვენის კ ა ხ ე თ ს გადა-
ვარდნა და ჩვენის ქვეყნის აოხრება ავის ღროს მიზეზით. გვედრე-
ბით მოწყალეებით მოგვხედოთ. ს ო ლ ა ნ ლ უ ხ ი დ ა მ რომ ღიდი არ-
ხი არის აღებული და კიდეე პატარა არხი, მტკვრის პირზედ მოხვეული
ჭალა საყაზახოს გზის ქვემოთ. სულ ჩვენი არის მტკვრის პირამდინ თა-
ვის საწყლისპიროთი. თქვენის პაპის ნაბოძები სიგელიც მოგვირთმე-
ვია. ამ ჭალას და მინდორზედ ელები ესახლა. ჩვენის შეუძლებლობით
და გადავარდნის მიზეზით ბატონს ვერა მოვახსენეთ რა. ეს ადგილი და
არხები ძველათგან ჩვენი არის. გვედრებით, არ დაგვეკარგოს. ვინც
იქ ელი დააყენოს, ჩვენს განწესებას მოგვემდენ. ღვინობისთვის გ-
ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის სოლადაშვილებო! მერე ჩვენც ასე ვიცით,
რომ ის ადგილები ძველადგანვე თქვენი სამკვიდრო ყოფილა. ახლა
ჩვენც თქვენთვის გვიბოძებია, არას კაცს იმ ადგილებთან საქმე არა-
ვისა აქვს; და იმ ელებსაც ყველას თავისი პატრონი ჰყავს. თუ ვინმე
თქვენს მამულში დააყენოს, რაც განწესება იყოს, მოგვემდენ. ვინც
მოხნას, ღალას გამოართმევდეთ. ოკლომბრის **ქ**, ქორონიკონს უპყ.

თუ არხის გაკეთება მოინდომოთ, ვერავენ დაგიშალოსთ. საიდა-

მაც გინდოდესთ, იქიდამ აილებდეთ.

მეფე
კიორჯი

700. არჯა სულხან მდივნის შვილის ეხავისა გამოსაღების თაობაზე.

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 9 ოქტომბერი

ცსა. ფ. 1448. საბ. № 8691. დედანი. ქალღი. 21.3×11.5 სმ. მხედრული-
განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახვარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ს უ ლ ხ ა ნ მდივნის შვილის ეს ა ვ ი ს ა გ ა ნ .

ხ ვ ი თ ს ა და ხვითს შუა ჩვენი მამული არის და სანატრელის
მეფის მოწყალეებით კოშკის გაკეთებას ვაპირებთ. იმისის ოქმით, რო-
მელს სოფელსაც რამდენი ურემიც აწერიათ საშენებელი ქვა და ქვი-
შა, ზოგს სოფელს მოუტანია და ზოგს აკლია, და ზოგს სოფელს სულ
არ მოუტანია.

წყალობას ვითხოვ, როგორც იმის შეწერილს სახელდობ სოფ-
ლებს ეწეროს, ვისაც აკლდეს ოქმი და იასაული გვებოდოს, რომ მოი-

ტანონ, რაც აწერიათ. ქვეყნის შესამატი საქმე. რა იქნება როგორც
ნაბბანებია, ისე აღასრულონ. ოკდომბრის ბ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბბანება არის ა ბ ა შ ი ძ ე გ ი ო რ გ ი ! მერე ამ სულხან
შდიენის, შვილებს როგორც კურთხეულის მეფის ბატონის მამის ჩვენი
ოქმი ჰქონდესთ, და რომელსაც სოფლებს იმ კოშკზე მოხმარება და
მუშაობა ეწეროსთ, ისე უკლებრივ კიდევ ახლა გაურიგე და მოახმარე
ყველანი. ოკდომბრის თ, ქორონიკონს უპყ.

გორგი

701. არზა ბაზაზიხისა ვამოსალაზის თაოზაზა

პიორგი XII-ის ოპრით

1800 წ. 18 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9038. დედანი. 21,5X13 სმ. ქალალი. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხემწიფის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მონისა ერთობით ბაზაზებისა.

ხემწიფევე, ათი დღე არ არი ორმოცი თუმანი გვიმსახურნია სა-
ქვეყნო გამოსალებს გარდა; და მას აქეთ ათი დუქანი მეტი დაიკეტა
შეუძლებლობით, ორმოციოდ დუქანი დარჩომილვართ ღარიბ-ღატაკი.

ახლა კიდევ სამოცს თუმანსა გეთხოვენ. ამ ხალხის ნახ[ე]ვარი გა-
თარხნდა. ჩვენ სად შევიძლებთ. თქვენად გასამარჯებლათ, ეს ორ-
მოციოდ ღარიბ-ღატაკს გაგვაძლებინეთ. ჩვენ ამას არ შევიძლებთ.
ღვინობისთვის იბ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბბანება არის იასაულო! მერმე როგორც ბაზაზბაშმა გა-
სწეროს, ეხლავ დადექი და ყველას გამოართვი, თეთრით ფარჩას ვცი-
დულობთ, ამაში თარხანი არავინ იქნება. ყველამ შეძლები[ს] კვალად
უნდა მისცენ. ოკდომბრის იგ, ქორონიკონს უპყ.

მელიქო! შენთან ორიოდ ბაზაზი დაისწარი და ეხლავ გა[ა]რი-

ვეთ¹.

შეფე
გორგი

¹ + ეხლავ გარიგეთ.

ქ. ამ ოქმით ორმოცი თუმნის¹ ფარჩის იასაული ვიყავ მე, გოსტაშაბის შვილი ზა[ა]ლ, რომ მე მოვაგროვე და იოვანე მდივნის ხელით ოსებს მიჰბარდა. ღვინობისთვის კ, ქორონიკონს უპყ. ხელრთვა: ზააღ.

702. არზა ზაზა ხითარაშვილისა წინაპილის თაოგაზა

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 14 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 47. საბუთი № 1. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქვე, საბუთი № 4.

[1] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის გორიღამ ხითარაშვილი ზაზასი.

ყუზანაშვილმა აბელამ წისქვილის ბარობაზედ როგორც უნდოდა, ჩემს ძმას გოგიას წიგნი და[ა]წერინა და გამაიპარა ძმა რუსეთსა. თქვენ მოგახსენე, ოქმი მებოძა თქვენს შვილს დავითზე და; მდივანბეგები იახლა. მე და ყუზანაშვილი გვალაპარაკა. წისქვილი მე დამნებდა. განაჩენიც მებოძა. ახლა ყუზანაშვილი აბელა ისევე მედაეება.

წყალობას ვითხოვ, ჩემი ძმა მოაყვანინოს, თქვენს წინაშე სამართალში მელაპარაკოს. სამართლით ის წისქვილი ვისაც ერგოს, იმას დარჩეს. ოკდო[მ]ბრის იღ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო თეიმურაზ! მერე ამ არზით ხითარაშვილი ზაზა რომ ასე ჩივის, რომელსაც უჩივის, ორნივე თქვენთან უნდა მოაყვანინო და სამართალი უყოთ. ოქტომბრის იღ, ქორონიკონს უპყ.

703. არზა გლახა ფალავანდიშვილისა შიის თაოგაზა

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 24 ოქტომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 50. საბუთი № 188. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[110v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი ფალავანდის შვილის გლახასი.

¹ თუმათმნის.

იმერეთიდან ერთი კომლი კაცი მამივიდა ბარჯაძე სესია, მამულიც მიმიცა და ადგილიცა. ათი წელიწადია აქ გახლავართ. იმდენი გამარჯვება გქონდესთ, რამდენი კაცი იმერელი ქართლში გახლდეს. ბძანება ასეა: ვერც ჩვენ ავეყრით და ვერც ისინი აპყრიან ძალითა.

ახლა ფარსადან წერეთლისათვის ოქმი გიბოძებიათ, კაცს მიყრის. ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძეთ, რომ უსამართლოთ კაცი არ ამიყაროს. თუ სიტყვა ჰქონდეს, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. ოკლო[მ]ბრის კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის! რომელნიც ამის კაცსა ჰყრით, ამის აყრა არ იქნება და ვერც აპყრით. მაგაზედ ჯელი აიღევით. ანდა, თუ სიტყვა ჰქონდეს რამე, ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. ოკლონბრის კდ, ქორონიკონს უპყ.

704. არჯა ბარძიშ აგილახვირისუხვილის დედისა სასისხლო საქმეზე
ვიორგვი XII-ის ოქმით

1800 წ. 26 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 700. დედანი. ქალაღი. 33×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ჯელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი ბარძიშ ამილახვირის შვილის დედისა.

ათის თვისა თქვენს საფარველს ქვეშ მოვიყვანე, ცამეტის წლისა გაუხადე და ქალას ვცხოვრებდი. ნახევარ დღის მიწა ჩემი მინდა მამეხნა, მამიხნა გოდა, უბრალოთ შვილი დამიკუწუნეს, ტანისამოსიც გა[ა]ხელ; ჩხეიძე ნინია საშველელად მისუღიყო, ათგან ხანჯლით დაეჭრა, სულმობრძავი გახლავს. ერთი აზნაურშვილი ორი მსახური დაჩეხილნი ხლმით გახლანან.

ამას გარდა შემოსევას მიპირობენ და ამოწყვეტასა. მანამ თქვენს სამართალში მოვაწევდეთ, ერთი ოქმი გვებოძოს რომ ბეჟანის შვილები არ შემამესივნენ და არ ამამწყვიტონ. ამისთანა საცოდაობა არას დროს არ მამხდარა, ქრისტიანო ჯიმწიფევე, ჩვენი ამოწყვეტა მოიკითხეთ. ოკლო[მ]ბრის კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამილახვრის შვილებო ბეჟან¹ და ბეჟანის შვილებო გიორგი და იოვანე! მერე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, ჩვენ ამასა ვწერთ, რომ სამართლამდინ ეს შფოთი უნდა დააცხროთ, თავის ჟამზე ჭეშმარიტი სამართალი მოგეცემათ.

თუ ჩვენის ბძანების წინააღმდეგი შეიქმნება ვინმე, სამართალ-შიაც ის იქმნება მტყუანი. და ამ ოქმს უკან რომელიც შფოთისა პირ-ველი მიზეზი იქნება, ჩვენ შეცოდებათ მოვიკითხავთ. თუ ნამუსი გაქვთ, სასამართლოდ ესეცა კმარა, მეტ მიზეზს ნულარ მისცემენ ერთმანერთს..

სამართალს დააცალონ. ოკდომბერს კვ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

705. არზა ისევილ აღასი ხმოვის თაოგაჯა

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 28 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 807. დედანი. ქალაღი. 29,8×13,6 სმ. მხედრული. გან-კვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ბელმწიფის წინაშე მოსახსენე-ბელი მათის მონის სარაჩლი ისმეილ აღასი.

ძველი სარაჩლო მელიქ ჯუმუტისთვის გიბოძებიათ. ჰყრის, მიჰყავს. მე დედოფლის მამულში გახლავარ. ამ წყალობას ვი-თხოვ: ან დედოფალს მიმაბაროთ და ან ერთი ოქმი გვიბოძოთ, საცა გახლდე, ჩემთან არის კ[აცს] საქმე არა ჰქონდეს რა. ოკდომბერის კვ. ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამ არზის მომრამევი! თქვენ ჩვენი სახა-სონი ხართ, თქვენთან არას კაცს საქმე არა აქუს. ხათრიჯამნი იყავით, სადაცა სდგებართ, მანდავ იყავით, ვერავენ რას გაწყენინებსთ. ოკდომ-

ბერს კვ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

¹ + ნის შვილო იოანე.

706. არჯა ნიკოლოზ ციციშვილისა საპარტლის მიტანაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ 29 ოქტომბერი

ბელნაწურთა ინსტიტუტი. Sd 395. დედანი. ქალაღი. 33X15,5 სმ. ყოველი სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი ციციის შვილი ნიკოლოზ მდივანბეგისა და ჩემის შეილებისა რევასისა ივანესი და დავითისა.

ამ დროდ კაცი გახლავარ, ერთი აზნაურშვილი მყავს. თქვენი ოქმი მებოძა, სამართალში უნდა გველაპარაკნა. ახლა იასაულები მისულან, ჩემი ყმა, რალაც ორიოდ კომლი კაცი მყავს, სულ აუკლიათ. ბელი აუმართავთ. შვილი გიახლათ ჩემი.

მოწყალებას ვითხოვ, მ[ი]შველ[ო]თ რამე. ეს რა [ა]ნბავია ჩემს თავსა, ას ორმოცი თუმანი ვის წავართვი? ასე გაუკითხავათ ნუ დამჭი, მოიკითხეთ, მერე ნება თქვენი გათავდეს. ოკდობრის კ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის რომელნიც ამისი მრასილნი ხართ! ეს მდივანბეგიც და რომელსაც უჩივის ის მღვდელიც, ორნივე ჩვენს სამართალში უნდა ალაპარაკო. ოკდონბრის კთ, ქორონიკონს უპყ.

და რაც ამისთვის წაგირთმევიათ, სამართლამდის ის კი უნდა

მოსცეთ.

მეფე გიორგი

707. არჯა ღვთის კახაბრიშვილისა გამოსაღების თაოგაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 30 ოქტომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საზ. № 697. დედანი. ქალაღი. 32X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახპარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მო[სა]-ხსენებელი მათის მონის გურჯანელს ენისელთ მოურავის ყმის კახაბრის შვილი დავითისა.

კაკაბეთს ობლობით გავიზარდე. ერთ წელიწადსაც ბიძაჩემთან ნიახურასს გახლდი. ყანდიაურის მოურავს ოქმი ავლო დავითის შვილს დიმიტრიზე, მოვიდა გურჯაანში, უნ-

და აიყარო, ხარი წამართო. მკვიდრი გურჯანელი გახლივარ, სამართალს გევედრები. ოკდობრის ლ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ერთი შევილო დიმიტრი! მერე ამ არზით რომ ასე მოუქსენებია, თუ კი ენისელთ მოურავიანთ ყმა არის გურჯაანში მოსახლე, რას ემართლებოდი რომ ჯარი წაართვი. თავისი ჯარი ახლავ უნდა მოსცე. ჩვენთან ნულარ აჩივლებ. ოკდობრის ლ, ქორონიკონს უპმ.

მეფე
გიორგი

708. არზა თუჰანიშვილისა რუს გამოღვანის თაოგაზა

გიორგი XI-ის ოქმით

1600 წ. 31 ოქტომბერა

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9037, რნთ. კრებული. პირი. ქალაღი. მხედრული.

მისის უმადლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი ერთობით თუ მანიანთაგან.

მერმე ძველადგან რომელიც ჩვენის სოფლის მამულების სარწყავი რუ გვაქვს მოცემული, ის რუ დიდათ წამხდარი არის და ჩვენი კაცნი და ჩვენც იმ რუს გამოყვანილობით დიდათ შეწუხებულნი გახლავართ და ნაკულევეანებაში, რომ სარწყავს მამულს თუ წყალი არ ექნება, მოგეხსენებათ არა მოვა რა. ღმრთით და თქვენას დოვლათით ვცდილობთ, რომ ის რუ გავაკეთოთ, მაგრამ ზოგან ასე წამხდარი არის, რომ იმ გაკეთება ჩვენგან შეუძლებელი არის.

ერთის ოქმის წყალობას ვითხოვთ, რომ სადაც იმისთანა დიდათ წამხდარი ალაგი იყოს, რომ გავგინელდებოდეს იმის გაკეთება. იმისთანას ადგილის გვერდზედ სხვა ახალი რუ რომ გამოვსჭრათ, არ დაგვიშალონ, ვისიც მამული იყოს.

კვლავაც ასე მომხდარა, რომ თუ სადმე წამხდარა რუ, იმის გვერდზედ ვისიც მიწა ყოფილა, მეფეთ ბძანებით ის ვაგვიჭრია და ისე ვაგვიყვანია. ამისთვის, რომ რადგანც იმ მამულის პატრონების ბეგარა აძევს ჩვენს კაცთ ყოველ წლივ ხვნა და მკა, ამიტომ არ უნდა დაგვეშალოს. ოკდობრის კდ, ქორონიკონს უპმ, ჩუ წელს.

თავში

ჩვენი ბრძანება არის! მერმე ერთობით თუჰანიშვილებს ასე რომ მოუხსენებიათ და რუ უნდათ გამოიღონ, როგორც ძველად განწესე-

ბული არის ამათის რუს გამოღება, რომ საცა ამჯობინებენ, ახალს რუს გამოიღებენ და გასჭირან. ვისიც მამული უნდა იყოს, ვერავინ დაუშლის. ძველათ მეფეთაგანაც ასე ყოფილა ბძანებული და ჩვენც ასე ვბძანეთ, და ასეც გვიჩებია და ასეც უნდა იქმნას. და მამულის პატრონებისა ამათაც ერთი დღე ხენა და ერთი დღე მკაც ამასთვის სდებიათ, რომ საცა დასჭირდეთ აქლის რუს გაჭრა და გამოღება, ვისიც უნდა იყოს, მამულის პატრონი ვერ დაუშლის. ოკდომბრის და დღეს, ქორონიკონს უპმ, ჩუ წელს.

**709. არზა ღვიზბრი ციცივილიისა ყაა-მაგაშლის თაოგაზე
ბიორგი XII-ის ოქმით**

1800 წ. 1 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 842. დედანი. ქალაღი. 33,4×16,4 სმ. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ქალანთრის შვილის შვილ[ი]სა ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ დ ი მ ი ტ რ ი ს ა.

ჩემი შეწუხება და უსამართლობა კარგათ მოგეხსენებათ, რას გზით გახლავარ მწარედ შეწუხებული და ამოწყვეტილი ზ ა ქ ა რ ი ა [ს] შვილებისაგან, რომ ევლადით მკარგვენ თქვენის საფარველიდამ და ამდენს ქრთამებს ხარჯვენ და დახარჯეს, რომ ქრთამის მიზეზით ლამის სულ ამამაგდონ და ამ ქვეყნიდგან დამკარგონ. ჩემი შეწუხება და უსამართლობა თქვენს კელმწიფობას მოეხსენება.

გევედრები ჩემი წერილები და მოწმობა გაშინჯოთ და უსამართლოთ არ დავიღუპო. მამაც მამიკლეს და მეც მკარგვენ.

ღვთიურს მოწყალეობასა გთხოვ, რომ არ გამოვემხო ჩემის წილის ყმასა და მამულისაგან. სამართალი დამემართოს. თქვენს იქით გზა არა მაქვს. ოკდომბრის ლ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ქ. ეშკიკადაბაშო ა ს ლ ა ნ! ამ არზის პატრონი ქალანთრის შვილის შვილი დ ი მ ი ტ რ ი რომ ასე ჩივის, ესე და ამის მოღავე ჩვენს სამართალში უნდა მოიყვანო ორნივ. ორთავ საბუთებს გავსინჯავთ და სამართალს მივცემთ. ნოემბრის ა, ქორონიკონს უპმ.

მეფე
გიორგი

710. არზა ღავით აბაშიძისა სარგოს თაოგაჲ
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 3 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 656. დედანი. ქალაღი. 32,2×13,5 სმ. მხედრული
განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოს[ახ]სე-
ნებელი მათის მონის ქეშიქისბაშის აბაშიძის დავითისა.

თქვენმა შვილმა დავითმა აქ ბორჩალოს ციხეში დამაგდო გასა-
მაგრებლათ. ბორჩალოელნი ციხესთან უნდა მივიყვანო. ამ მიზეზით
ველარ გიახელ.

ამ წყალობას ვითხოვ, რაც მამაჩემს თქვენგან მოწყალება სჭირ-
და შინიხი დამ, მეც ერთი ოქმი მებოძოს, რომ ის მოწყალება მეც
არ მამეშალოს. მოგეხსენებათ მრავალი სული შესანახი მყავს და ჯამა-
გირიც არა მ[მ]ბოძებია. [ოქტ]ობრ[ი]ს კე, ქორონიკონს უაჲ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ბორჩალოს მოურავს აბაშიძე დავითს ასე ეუ-
წყოს: მერე როგორც მამაშენს ჰქონდა განწესებული სარგო, ის არც
შენთვის მოგვიშლია. რაც შენი სარგო არის, იმას უკლებად აიღებდე.

ნოემბრის 6, ქორონიკონს უაჲ.

მეფე
გიორგი

711. არზა ერასტი და ღავით გედევანიშვილავისა საფიჩხულას
ჩაღვმის თაოგაჲ გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 7 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 28. საბუთი № 18. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[20] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მონის გედევანიშვილის ერასტისა და
დავითისა.

ჩემო კელმწიფევე, [მ]ცხეთის საფიჩხულე ასე არის რიგი, რომ
ერთს წელიწადს რომ იმ ჩვენმა განაყოფმა გა[ა]კეთოს, ერთს წელი-
წადს ჩვენ უნდა გაგვეკეთებინა. შარშან რომ იმათ გააკეთეს, წელს
ჩვენი რიგი იყო. ახლა წელსაც ისინი [აკე]თებენ მძლავრებით.

წყალობას ვითხოვ ჩემო კელმწიფევე, რომ როგორც რივი და გან-
წესება არის, წელს ჩვენ გაგვაკეთებინონ და მერმე იმათ გა[ა]კეთონ.
ჩვენო კელმწიფეო. ოკდომბრის კ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის მცხეთის მოუტრაო ბეცია! მერე როგორც ამ
გედეონიანთ რივი და კანონი ჰქონიათ საფიჩხულოს ჩადგმისა, ისე
უნდა მოარიგო, ჩვენთან ნულარ აჩივლებ. შენ გააშველე. ნოემბრის ზ,
ქორონიკონს უპმ.

712. არზა ივანე ავილასორისხვილისა სასისხლო საქმეზე
ვიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 8 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1561. დედანი. დაზიანებული. ქალაქი. 34 X
X 13,5 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ამ ილახორის შვილის ივანესი.

მერმ[ე] ამას მოვახსენებ ჩემს ხელმწიფეს, ღმერთმან ასე შენს
მტერს დამართოს, როგორც მე [ჩხეიძემ] ამამწყვიტა შინ მოხდო-
მით ჩემს სახლში უსამართლოთ და უსაბუთოთ. ჩემი ძმა თქვენ[ის] ჰი-
რის სანაცლო შეიქნა. მე ორი ხმალი მაქს ნაცემი.

ახლა კიდევ იმათ უჩივლიათ ჩვენთვინ და ბიძის ჩემის ბეჟან-
სათვის, დიშს შეილებისტვის ამოწყვეტას გვიპირობენო. ბიძაჩემი
ხომ მად გახლამთ, ოქმიც გიბოძებიათ.

საჩივარი მე მაქვს, მაგრამ ვინ მყავს პატრონი, ამასთან უსა-
მართლობა ვის დამართებია, იტრიელმან ჩხეიძემ ამამწყვიტა. აქავ ჩემს
ქვეყანაში არის, დღეში სამს მოციქულს უგზავნი, გამეცალე და ვერ
გავიცალე.

დედ[ოფელს] რომ ჩხეიძე ახლამს, სამის... გიახლათ. დღეში ორს
და სამს თოფს შემოგვახლიან. უბედური ჩემი ძმა რომ გაიგონებდა
თოფის ხმას, იკითხამდა — თოფი ვინ ესროლაო, შეიტყობდა ჩხეიძე
მართამსო [თოფს]ო. ამაში ამოუვიდა სულ[ი ჩემს] ძმას.

ეს როგორ გეკადრებათ, [ახლა თ]ქვით, ჩემ[მა] სახლისკაცმა მა-
მკლას: ჩხეიძემ რათ უნდა მამკლას, მუდამდღე ყურთუმეუჯ. შეყრილი
გაგვივლის და გამოგვივლის.

ახლა ეფემიას შვილი გიანლათ თავისის კაცით, მოცუქული გამოეგზავნა, შენი ძმა ორმა სხ[ვ]ამ მოკლაო, რაც იმას გამა[ა]რთვიო, ჩვენც იმას მოგცემთო.

ჩემო ხელმწიფე, მე თქვენგან წყალობა და სამართალი არ მკლებია; ჩემო ხელმწიფე, ამას გევედრებით ერთი ოქმი უბოძეთ, მანამ ჩემი გული მსურვალეზიდგან გამოვიდოდეს, მანამ ჩხეიძე[ე]ები და ჩემის ძმის მკვლელები გამერიდნენ და გამეცალნონ[ნ], რომ ერთი ხიფათი არ შეგვემთხას რა. კიდევ ასე, [რომე მოკლულს] ძმას არ მამარხვინებენ, ამ[ით] შე[წუხებული] გახლავარ. ღმერთი ვაგვიმარჯვებს, მოიკითხეთ. ხელმწიფე ბძანდებით. გიორგობისთვის ვ, ქორონიკონს უპყ.

გივიის შვილებს ჩემი ამოწყვეტა რათ გაუკვირდებათ, საქართვლოს მეფეს ყ[ო]ვლით ამოწყვე[ტ]ას უპირობდენ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ამილახვარი შვილო ცხინვალის მოურაო იოანე! და რომელნიც ამ არჯის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, კაია, დასწყნარდით შფოთისაგანა, რაც მოხდა იკმარეთ, სამართალს მოუცადეთ ორთავ მხარემა. და ჩხეიძეები კი ახლავ თავის სახლში წავიდნენ, მანდ ნულარ არიან. თხეენელებიც უნდა გაისტუმროთ. ერთმანერთზედ აღარც მიხდომა იქნება და არც კაცის აკლება. სამართალს უნდა მოუცადოთ. თუ სამართალს არ მოუცადეთ, ჩვენ გარდაგახდევინებთ, ასე იცოდეთ. ნოემბერს ზ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

713. არჯა ბასარიონ სამთლიკულაშვილისა სამართლის მიცემაჲ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 8 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4276. დედანი. ქალაღი. 31.7×14.4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. მარცხენა კიდე ზევით მოხეული აქვს.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის სამთლიკულაშვილი ბესარიონისა.

მრავალი თავადიშვილი და სახასო აზნაურსივილი გახლავსთ: ჩემისთანა უჯათი არას აზნაურსივილს არ დამართვია, რომ გაუკითხობა ავალის შვილის პეტრესაგან მე მკირს. ყმა და მამული წამართო: ამასაც არ დამაჯერა, რაც თქვენი წყალობა მკირდა, სულ

ამიკლო. მთელ სა[ა]ვალიშვილოში მოიკითხეთ. თუ დანაშაული მაქვს, თქვენ გადახდევინეთ. თუ არადა, კვირაში ერთხელ მოგვიხდება. სამნი ძმანი გახლავართ. იმისის გაუკითხავ გულის მიზეზით ნუ ამ[ო]-გვწყვეტს. ნოემბერს ზ, ქორონიკონს უპყ.

იანვარში შემამესია, ამიკლო, დამარბია და წამართო. საქონელი-დამ, ცხენი დამ გადამაგდო. ერთი ბიჭი და გოგო მყვანდა ისიც წამართო. ამას გარდა, მომკილი ჩემი ყანა თავის მოვალე[ე]ებს მისცა.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ ო! მერე ამ არზის პატრონს ასე რომ მოუხსენებია, რაც ამისთე[ის] უსამართლობით წაგირთმეგია, ისევ უნდა მოსცე და უბრალოთ ნულა[რას] აწ[ყენინ]ებ. თუ ერთი. რამ საბუთი ამასთან ჰქონდეს, ეს სამართალში უნდა [ალაპარა]-კო. ნოემბრის ზ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე გიორგი

714. არზა ზაზა მესანთლისა გამოსაღების თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

წა

1800 წ. 8 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 5. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[4] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი თქვენი ნათლული მ ე ს ა ნ თ ლ ე ზ ა ზ ა ს ო.

თქვენის მოწყალებით გამოზრდილი ვარ. მოვალეებიც მეტად მაღონებენ. ამ მოწყალებას ვითხოვ, ერთი ოქმი მიბოძოთ ერთის წლოებით მესანთლე[ე]ბმა ან მეწვრილმანე[ე]ბმა ჩემზედ ხელი აიღონ. ხარჯი აღარ გამომართონ, ეგების ან ვალი. შევისუბუქო და ან ჩემი ცოლშვილის შენახვა შევიძლო. მერე ისევ მიმსახუროთ, თქვენს აჭით გზა არა მაქვს. თქვენად სადღეგ[რ]ებლოთ ამისი მოწყალება მოიღოთ. ნოემბრის ე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

[3v] ჩვენი ბძანება არის მეწვრიმალეების უსტაბაშო, მესა[ნ]თლე[ე]ების უსტაბაშო! მერე ამ ჩვენს ნათლულს და ყმას ზაზას ასე რომ მოუხსენებია და ვალის პატრონიც არის, ამ ერთს წელიწადს ნურას ხარჯში [4] ნურაში გარევეთ და ნურცარას შეაწუხებთ. ერთ წლამდინ კი უნდა და[ა]ცალოთ და მასუკან თავის შეძლებით უნდა გუმსახუროს. ეს ასე უნდა აღასრულოთ. თუ რომ შეაწუხებთ, ეს იცოდეთ, დი-

დათ გვეწყინება და თუ რომ სარუსო რამ შესწერდეს, ის კი უნდა მის-
ცეს. ნოემბრის 18, ქორონიკონს უპყ.

715. არზა იოსებ მაღალაშვილისა სამართლის მიცემაზე
გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 12 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1493. პირი. ქალაღი. მხედრული. იხ. ამ საქ-
მეზე 1801 წლის 30 მარტის განჩინება (ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. V!,
საბ. № 155).

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის მოსახსენებელი
მაღალაშვილის მდივნის იოსებისაგან.

მეტეხის მოურავმა თავისი ხოდაბუნები სრულად დარწყო,
რომ ჩვენ კუალი არ მოგვირწყავს. ჩემი ძმა იაკობ ასულიყო, ეგე-
ბის მეც მოვრწყო რამეო. ამაში მეტეხის მოურავსა და იმის ძმას
გიორგის შეეტყო, ცხენებზედ შემსხდარიყვნენ თავისი შვილები-
თა და მსახურებითა. რუზედ რომ ასულიყვნენ, მეტეხის მოურავს ეთ-
ქო: წყალი იქავ ხოდაბუნში დისო, არავის დაუწყვეტიაო.

ხოჩეთს ჩუენ სოფელში, მისულიყვნენ, ჩემი ძმა თავის კალო-
ზედ მჯდარიყო, ცხენებიდამ გადამხტარიყვნენ და მაშინვე ხმალი
და კეტები დ[ა]ეშინათ ერთათ; თავში აქუს ხმალი ნაცემი და მარცხე-
ნ[ა] კელი მაჯა აქუს გავარდნილი.

თავში

უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! ამ არზით რომ ასე
მოუხსენებით, ესე და მი[სი] მოდავე თქუენთან მიაყუანინე და ჰეშმა-
რიტი სამართალი მოეციო დიამბეგების თანდასწრებით. ნოემბრის 18,

ქორონიკონს უპყ.

716. არჯა გრიგოლ შატბერაშვილისა მამულის თაოგაზე

ღავით მემკვიდრის ოქმით

1800 წ. 15 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8896. დედანი. ქალაღი. 17×10,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლებულესობის საქართველოს მე მკვიდრის
მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის შატ-
ბერაშვილი გრიგოლისა.

სვენეთს ჩემი ალალი ნასყიდი მიწები მაქვს და ჩემი სახლის-
კაცი არ მანებებს. სიგლები მე მაქვს და მიწები მას უჭირამს, ასე უსა-
მართლოდ მართმევს.

წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ იმ ჩემ
სახლისკაცს ხელი აუმართოს იმ მიწებზედა და მე მომცეს. და თუ
სიტყვა აქვს რამე, თქვენს სამართალში მელაპარაკოს. გიორგობის იბ,
ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ბატონიშვილი დავით გიბძანებ თარხნიშვილო
დავით! მერე ამ მიწებზედ ხელი აუმართე და ამას მოაბარე. და
თუ ამის სახლისკაცს სიტყვა ჰქონდეს რამე, სამართალში ელაპარა-
კოს. ნომბრის იე, ქორონიკონს უპყ.

ღავით

717. არჯა ნიკოლოზ ციციშვილისა ვალის საქმეზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 16 ნომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 417. დედანი. ქალაღი. 33,2×14,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია თითო წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის, ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენ-
ებელი მათის მონის ციციისშვილის ნიკოლოზ მდივან-
ბეგისა.

ჩემო კემწიფევე, ამ მაღრაძე ხუცისაგან ილაჯი აღარა მაქვს.
ამას წინად მიმიხდუნა იასაული და შვიდი სული ხარი და ძროხა წა-
მართვეს. მოგახსენე და თქვენის ოქმითა და იასაულით გამოვართვი.
ახლა კიდევ ოქმი აულია და იასაული გაუგზავნია ჩემს კაცებზედ ხე-
ლის ასამართავათა.

კემწიფევე, გამიკითხეთ, ქრისტიანობა არის, ვისთან მომცა ასორ-
მოცი თუმანი და საღ მამცა? ეს კაცი ასე მიკლებს. ეს მოწყალეობა
მოიღოთ, ის კლიმიასვილიც აქ დაიბარეთ და ვინც ამ საქმე-
ში დამსწრენ[ი] არიან, ისინიც. თქვენს შვილს იოანეს უბძანეთ,
მოსამართლენი დაისხას და კენშარიტი სამართალი განსაჯოს.

მოწყალეობას ვითხოვ, უსამართლოთ ნურც კაცნი მერთმევიან და
ნურც მე ვხდები. იმ ჩემს აზნაურსშვილს ჩემი ბატონყმობა არ უნდა
და ის მტანჯავს. მადრადე მოყვარე არის შეთარხნებული. გაუ-
კითხავათ ვხდები და ნუ წამახდენთ, კემწიფევე, უსამართლოდ.

ამ მადრადემ ჯერ აზნაურსშვილი მომპარა, რუსეთს! წაიყვანა,
ოთხი წელიწადი იქ გახლდა. იქიდან მოვიდნენ, თეთრი მოიტანეს, ახ-
ლა ყმასა და მამულსაც მართმევენ. ქრთამითა და უსამართლობით
ვხდები. რაც სამართლიანის საქმით დამემართება, რა სიტყვა მაქვს.

გევედრებით მანამ სამართალი გადაწყდებოდეს, ნურც კაცნი
მერთმევიან და ნურც იასაულები მიკლებენ. ნოემ[ი]ბერს იე, ქორონი-
კონს უპქ.

თავში

ჩენი ბძანება არის ვინცა ვინ ამ არზის პატრონის მოასილნი
ხართ! მერე ესეცა და ამის მოდავე მადრადე მლუდელიცა და კლი-
მიასვილიც ჩვენ სამართალში უნდა მოიყვანოთ. და ორსავ მხა-
რეს რაც საბუთები ჰქონდესთ, ისიც მოატანიეთ და სამართალი მიე-
ცემათ. სამართლის გადაწყვეტამდის ნურას გამოართმ[ე]ეთ. ნოემბრის
იე, ქორონიკონს უპქ.

მეფე
გიორგი

718. არჯა ათანასე ჯვარისმამისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 18 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 51. საბუთი № 181. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[155] მათი უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მლოცველის ათანასე ჯვარისმამისა.

მერმე აღდგომის მამულისა როგორც ლუტამ იმოწმა და თქვე-
ნის ბძანებითა ნეკრესლის წიგნი მოგვართვა და დაამტკიცეთ, ის მა-

1 სუსეთს. .

მულები ზოგი დაგვენბდა და ზოგი არა; ქვევით სამნები¹ ნეკრესელმა რომ ჩაყარა, ა ბ ა შ ი ძ ე მ ამოყარა და არ გვანებებს; ზე[ვ]ით გუ-გუ ნ ა უ რ ს ელისენთ მოურავიანი [v] არ გვანებებენ.

შარშან თქვენის ბძანებით ხელის ამართვას ვაპირებდით და შეგვეხვეწნენ, ერთი თვე პირობა მოგვეცეს — ბატონს ვნახავთო. და ეს ერთი წელიწადია არც თქვენ გაიხლენ და არცარას პასუხს ჩ[ვ]ენ ვაძლევენ.

ჩემო ხემწიფევ, ის იმათი კაცი იყო, იმან იმოწმა. თუ ის ტყვილად იმოწმა, სხვაც ტყუილი იქნება. და თუ არადა, მართალი მოწმობა იყო, წალობას ვითხოვ თქუენი ოქმი და იასაული გვებოძოს, რომ ჩვენი მამული დაგვენბდეს. ნოე[მ]ბრის ივ, ქორონიკონს უპყ.

• თაემი

ყოვლად სამღვდლოვ ნ ე კ რ ე ს ე ლ ო ა მ ბ რ ო ს ი! ამ არზით ათანასე ჯვარისმამას ასე რომ მოუხსენებია, მერე აღდგომის მამულებისა როგორადაც გაგერიგებინოსთ და გაგერჩიოს, იმაზედვე უნდა და[ა]ყენო. ზოგიერთი იმ [მა]მულიდამ არ მობარებია და ისიც უნდა მოაბარო. ზევით გუგუნაურს რომ ეძახიან, ისიც ამათ მოაბარე. და თუ სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, სამართალში ელაპარაკენ. ამათი მამული რაც იყოს, სრულებით შენ განურჩიე და მოაშორე. ნოე[მ]ბრის იმ,

ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

719. არაა მუხრანბატონის შვილის ბაგრატისა შაბ-მავლის თაოგაზ

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 19 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6666. დედანი. ქალაღი. 35,7×14,5 სმ. მხელ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კვლმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის, მუხრანბატონის შვილის ბ ა გ რ ა ტ ი ს ა.

წლევანდელი მ უ ხ რ ა ნ ი ს შემოსავალიდამ რაც რამ იყო შემოსავალი, სრულად გამამართვეს; სამუხრანო შემოსავალი და ჩემი წილი სრულათ იმას მისცეს მ ჰ ა დ ი ს ჯ ვ ა რ შ ი² ოთხი საკომლო მამული გამამართვეს; და ერთი კომლი კაცი ჩ ე რ ქ ე ზ ი ა ნ ი დ ა მ მზითევ-

¹ საბნები.

² ჯადისჯვარში.

ში გამოტანებული, ისიც გამამართვეს. ოცდათხუთმეტის დღის მიწა მუხრანში გამამართვეს. ერთი ნასყიდი ბიჭი მყვანდა, ცოლი შევერთე, ისიც გამამართვეს. ერთი ცხენი და უღელა კანბეჩიც ვამომართვეს, რვა ხარი და კანბეჩი; ორი თუმანიც თეთრი იასაულებმა გამომართვეს. ნოემბერს ივ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის ხალვათხანის ეშიკალასბაშო ც ი ც ი შ ვ ი -
ლო გ ი ო რ გ ი!

მერე ამ არზის ბატონი რომ ასე ჩივის, ამას რომ ოჩი კომლი კაცი, უღელი კამბეჩი და მუხრანსა და მჭადისჯვარს მიწები და ოცდაცხრა მინალთუნი გამორთმევიან, ვისაც ჰქონდეს, ახლავ უნდა გამოაბარო და ამას მოაბარო. უამისობა არ იქნება. ახლავ ასე აღასრულე.

ნოემბრის ით, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

ქ. ჩვენ, მეფის ძე დ ა ვ ი თ ამას ვამტკიცებთ. აპრილ[ის] კვ, ქორონიკონს უპთ.

ქ. დ ა ვ ი თ თ ა ყ ა ს შ ვ ი ლ ო! ეს ბატონის ბძანება ას[ე] აღასრულე.

ბეჭედი: ხალვათხანის ეშიკალაბაში გ ი ო რ გ ი.

720. არჯა ვაჟან რატიშვილისა სახლის ალაგის თარაგაჲ

ვიორგო XII-ის ოქმით

1800 წ. 23 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9766. დედანი. ქალაღი. 20×14,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ბეჟან რატიშვილისაგან.

ჩემო კემწიფევე! მრავალჯერ მოგხსენებიათ ჩემის სახლის კაცისაგან ჩემზედ უსამართლოება. და ახლა კიდევ ჩემი მამა-პაპის სასახლე წამართვა და კაცნიც ცემით ამომიწყვიტა.

წყალობას ვითხოვ, თქვენს შვილ იოანეზე ერთი ოქმი მებოძოს, ჩემი სახლის ალაგი მევე დამნებდეს, რომ სახლი გავაკეთო. თუ სიტყვა აქვს, სამართალში მელაპარაკოს. ნოემბრის კ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო იოანე! ამ არჯით ბე-
უან რატი შვილს ასე რომ მოუხსენებია, ამას თავისი სახლის
ალაგი უნდა მოსცე, რომ სახლი გაიკეთოს.

და თუ საბუთიანი სიტყვა ქონდეს რამე იმისს სახლისკაცს, შენ-
თან ალაპარაკე ორნივ და სწორე სამართალი უსაჯე. ნოემბრის კვ, ქო-
რონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

**721. არზა ზარაფხანის იჯარადრეზისა სამართლის მიცემაზე
გიორგი XII-ის ოკმიტ**

1800 წ. 25 ნოემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5662. დედანი. ქაღალდი. 21,8×14 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად აბჯაყების ბოლოს ნახმარია ორი წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოხსენე-
ბული მათის მონათ ქორონიკონს უპე ამ წლის ზარაფხანის მომმა-
ტებელის იჯარადრეზისაგან.

ვეგონებთ უსამართლობით სარქრის შემატება არავის დაუმაღ-
ლოთ. უთრუთს დაუბეზღებვიართ: მელიქი და კვეზერელი
ქრთამს აიღებენ ისინი და სარქარს დააკლებენო. არც ჩვენ გვინდა,
ჩვენო კელმწიფევე, რადგან ისინი სარქრის დამკლებნი არაან, ყოველთ
იციან ფითოანთ აღა ჰეშმარიტების მიმხედველია. ამ აღასთან
ზარაფხანის ომალა ოთხიოდ ან მოხელენი, ან რომელთაც თქვენი გუ-
ლი ენდობა მოქალაქენი და უთრუთის მონდომებულნი კაცნი შეიყარ-
ნენ და ჩვენი საქმე გაშინჯონ. თუ უსამართლოდ და უწესოდ ხალათი
აგველოს, მეტობით გამოგვერთვას. და თუ ხალათი ჯეროვნად აგვე-
ლოს, ამის განაჩენი გავგიკეთონ. უთრუთ ხმას აგდებს, ბატონი ხალათს
უკანვე ართმევსო. იჯარებს აბათილებს და ნება თქვენია. ნოემბერს
კვ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის არმის ეშვიკადასო ხერხელიძე გი-
ორგი! მერე ამ არჯის პატრონი და ამის მოდავე ფითოაშვილი აღას-
თან მი[ი]ყვანე, ორიოდე ზარაფხანის ამალა და ორიოდე მოქალაქე
დაუსხი და სამართალი მიეცი. თუ რომ მოუმატებიათ და ხალათი გაუ-

ტანიათ, ვის რა სიტყვა აქვს, რომ ამაზე ედავებიან. გიორგობის კე,
ქორონიკონს უპმ.

მეფე
გიორგი

722. არჯა სოლომონ გაბაშვილისა სამეფანდროს თაოგაზა
გიორგი XII-ის ოკმიტ

1800 წ. 27 ნომბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5757. დედანი. ქალაღი. 36X14,5 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნაერის ჯელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის გაბაშვილის სოლომონისა.

თქვენის ბძანებით შამლულში წაველ, ლეკები მოვასხი და თორმეტიც ქრისტიანი ტყვე გაა]ხელი, რომელსაც ორმოცი წელიწადი ქართლში ეთარეშნა, ისიც გაფუქდა. ახლაც თქვენის ბძანებით სარდალს ვახლდი. ჭარში თქვენის დოვლათით თავი ძლივ მოვარჩინე. ექვსი თვეა ამ ლეკების სამსახურში გახლავარ. ორმოცდაცამეტი კაცი ჩემი თაბუნი გახლავსთ. ან ამის სამემანდროს წყალობა დამემართოს, ან არა იმ მემანდრე[ე]ბთან გამანწესოთ. გვედრებით ერთერთის მოწყალება თქვენის ოქმით დამემართოს. ნოემბერს კვ, ქორონიკონს უპმ.

კაციით და საქონლით დაღუპილი ვარ.

თავში

ქ. ჩვენი ბძანება არის მემანდრებო! მერე ამ სოლომონ გაბაშვილს რაც თავის წილად სამემანდრო ერგებოდეს, ნუ დააკლებთ. და უნდა მოსცემდეთ ხოლმე. ნოემბრის კვ, ქორონიკონს უპმ.

რაც აკოფას ეძლეოდა, იმ კვალად ამას უნდა აძლევდეთ ხოლმე.

მეფე
გიორგი

1800 წ. 27 ნომბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 90. პირი. ქალაღი. მხედრული. ოქმის თარიღი მცდარია, რადგან ამ დროს გიორგი XII გარდაცვლილა.

[101v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი სიხარულაშვილებისაგან გაბრიელასი და რევაზასი.

მამა ჩვენი იმერეთიღამ ხიზნათ გადმოვიღა, აქა-იქ გაზღდიო, რომ ჩვენთვის ყმობა არავის უთქომს. მამა ჩვენი ცხინვალიღამ დაიკარგა, ჩვენ ობლათ დავრჩით. სანატრელის ლევანის დროს უპატრონობით ივანე ბოგველმა აგვეყარა და მოგვიყვანა. რა ივანე ბოგველი ჭირის [102] სანაცლო შეიქნა, მას აქეთ როგორც მამა ჩვენი ხიზანი კაცი იყო, ჩვენც ისე ვიყავით სოფლებში.

ახლა ივანე ბოგველის ქალი გაუთხოვიათ და ჩვენ ოთხნი ვაყკაცი მზითევში გვატანენ. ჩვენთან ივანე ბოგველს საბატონყმით საქმე რომ არა ჰქონია, მზითევში რათ მივეცემით? ჩვენ ჩვენი თავი თქვენთვის ყმათ მოგვირთმევია და გვიპატრონეთ, უსამართლოთ ნურავის მიგვეცემთ. თუ მამა-პაპით იმისი ყმა ვართ, წიგნი და საბუთი ექნება, თუ წყალობათ ვართ მიცემული, მაინც წყალობის წიგნი ექნება. ნომბრის კზ, ქორონიკონს უპმ.

თავში

ჩვენი ბძანება არის! მერმე რადგან ამ არზის პატრონები ხიზანი ყოფილან, ამათთან არას კაცს საბატონყმით საქმე არა აქვს, ჩვენი ყმანი არიან. და თუ ვისმეს საბუთიანი წერილი და ან სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენ მოგვახსენონ, პასუხი მიეცემათ. გიორგობის კ, ქორონიკონს

უპთ.

724. არზა ვოვია ალანდრისა სახლის. თაოგაჲა

ვიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 30 ნოემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 21. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[20v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი მათის მონის გოგია ალანდრისა.

აშპაშის შვილის არტუნას სახლი ოცდახუთის თუმნის გი-
რაოდ მეჭირა. ქალაქის წახდენაში ის სახლი დაიწო. მერე იმ სახლის
პატრონის სიტყვით ცხრა თუმანი დავხარჯე, ერთი ქოხი გავაკეთე, შიგ
ცხენი მიბია, ვდგავარ, გზირებდისაგან ილაჯი არა მაქვს. ერთი სახლი
სხვა მქონდა ათის თუმნის გირაოთა, ისიც თქვენს მოძღვარს უჭირავს.
არც სახლის პატრონი ვარ და არც თეთრისა.

წყალობას ვითხოვ, მეღიქზედ ოქმი მიბოძოთ, სანამ ჩემი თეთრი
მამეცემოდეს, არავინ წამართოს. ნოენბერს კჳ, ქორონიკონს უპჳ.

თავში

მელიქო დარჩიავ! მე[რე] ამ არზის პატრონის სახლში ნურა-
ვის დააყენებ: მანამდის თავის თეთრი მიეცემოდეს, შიგ უნდა იდ-
გეს. ამაზედ ჩვენთან ნულარ აჩივლებ, თორემ გვეწყინება. ნოემბრის
ღ, ქორონიკონს უპჳ.

725. არზა ისანია თაოგაჲვილისა ვალის თაოგაჲა

ვიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 2 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი № 50. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული. საბუთის პირი დაცულია აგრეთვე ხელნაწერთა ინსტიტუტში
(Qd 837).

[38v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსა-
ხსენებელი თაყოას შვილი იასიასი.

მოგეხსენებათ ბერძენაშვილებდისაგან როგორც და-
ლუპეილი ვარ, რომ მრავალჯერ თქვენთვისაც თავი მიწყენია, მამალაღი
თეთრი მართებსთ. თავიანთ გამორჩეული მოქალაქეების სამართლით
და ანგარიშით თითონ ბერძენაშვილის ყაბულობის ხელმოწერილიც
არის. იმათი [39] სახლები გირაოდ მიჭირავს თავისი საგლებით, რაც:

ქონება აქვს და საქონელი, სულ გირაოდ მიწერია. და ანგარიშს და განაჩენს უკან ცოტა რამ აქ და ყირიმს სარგებელში მამბარებია სანატრელის მეფის და თქვენის ბრძანებით. და იმას უკან დევნაზედ მრავალიც დაგვიხარჯამს.

ჩემო მოწყალე! ამ ქალაქში გირაო არავის მოშლია, გავიგონე არზა მოურთმევიათ. წყალობას ვითხოვ, ჩვენი ქალაქის განწესება და სამართალი ნურც მე მომეშლება. გირაოებიც გაყიდონ, რაც მამბარებია, ისიც მიანგარიშონ, ჩემი ასაღებიც და ხარჯიც თავისი სარგებლით. თუ მეტი იყოს მოსული ჩემზედ, წაიღონ, სხვა მოვალე[ე]ებს გაუყონ. და თუ კიდევ ჩემი დარჩეს, იმისიც პასუხი მამცენ.

ეს ჩემი მოხსენება თუ სამართლიანი და კეშმარიტი იყოს, ოქმის წყალობას ვითხოვ, დეკენბრის... ქორონიკონს უპყ.

თავში

თაყობაშვილო ისაი! ასე რომ მოგიხსენებია, ჩვენ ქალაქის განწესება სამართალი არ მოგვიშლია, არც მოვშლით. ჩვენგან რაც იქ გაუტანიათ, ისიც დაგვიყენებია. რაც შენი გირაოებიდამ აგიდგეს, და ან აქამდის საიღამაც თეთრი მოგბარებოდეს, თუ მეტი მოვიდეს, მიუბრუნე; და თუ დაგაქლდეს, უნდა მოგცენ. დეკემბრის ზ, ქორონიკონს უპყ.

726. არზა პავლე მღვდლისა საფხსოსო თაოზაზე

პიორბი XII-ის ოქმით

1800 წ. 5 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 661. დედანი. ქალაღი. 25,3X14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის, ბედნიერის ხელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მლოცველის, გრემის კარის ეკლესი[ი]ს პავლე მღვდლისა.

მე რომ ბ...ლში გახლდი, ჩემი სამწყსოც¹ და მამის ჩემის სამწყსოც¹ გაეცათ. ამას გვედრები, უსამწყსო² გახლავარ, ნეკრესელზედ ერთი ოქმი მებოძოს, რომ მამის ჩემის სამწყსო მამეცეს. დეკემბერს უ, ქორონიკონს უპყ.

¹ სამწყსოც. ² უსამწყსო.

ქ. ყოვლად სამღვდლოვ უფალო ნეკრესელო ამბროსი! მერე ეს პაულე მღვდელი გრემს ჩვენს კარის ეკლესიაში განგვიწესებია, მანდ უნდა იმყოფებოდეს. და რაც ამის მამას სამწყსო სკეროდეს, ისიც ამას უნდა მოსცე. ამასთან საქმე არავისა აქვს. მანდ ჩვენს ეკლესიაში უნდა იყოს და იმყოფებოდეს. ყვაც ჩვენი არის და ეგ ეკლესიაც; და მანდ განგვიწესებია. და სამწყსოც უკლებრად უნდა მოსცე, რაც რომ ამისს მამას სკეროდეს. დეკენბერს ე, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

727. არზა ღვიობრი ციციშვილისა მამულის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 11 დეკემბერი

ცსა. ფონდი 1448. საბ. № 1252. დედანი. ქაღალდი. 23X18,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან ბედნიერ[ი] კელმწიფის ჰირი მოსცეს საწყალს ე დ ი ა ც ი ც ი შ ვ ი ლ ი ს . ო ბ ო ლ ს დ ი მ ი ტ რ ი ს .

ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთი ჩემი საქმე დროზედ გარდაწყვიტეთ, ორი ოქმი მიბოძეთ ასლან ეშიყაბაშზედ, რომ ზაქარია-შვილები თავიანთის საბუთებით თქვენთან მოეყვანა და სამართალი ისე მოგეცათ, ჭერაც არ შეუსრულებია.

გუშინ მომიხდნენ ზაქარიაშვილები, კინაღამ მომკლეს. თუ ჩემი მოყვრები და სხვა სახლის კაცნი ციციშვილები არ შემსწრებოდენ, ცოლ-შვილით ამომწყვეტდნენ, შენს წილს ყმასა და მამულს რათ ითხოვო.

ახლა მე საიდუმლოთ შევიტყე, იმათ რაღაც განაჩენი ქონიათ, და მე ჩემის წილის ყმიდამ და მამულიდამ უწილოთ გავეყვანო. ჩემი ცოლი და შვილი მშვიერები ყრიან და ისინი ჩემის წილს ყმისა და მამულის შემოსავალს სჭამენ, რას ინალღვიან, რომ საქმე არ გათავდეს.

თუ მართლა თქვენი განაჩენი აქვთ და მე უწილოთ გაუყვანივარ მამიჩემის წილის ყმიდამ და მამულიდ[ამ]. აქვენ კარგათ მოგესხენებათ მამაჩემი პირველი კაციშვილია საციციანოში, სწორეთ მიბრძანეთ, რომ აღარ შეგაწუხოთ და ჩემს თავს მოუარო როგორმე. დეკემბრის ი, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენი ბრძანება არის ას ლ ა ნ ე მოიყაბაშო! ამ არზის პატრონის სახლის კაცნი ზაქარიაშვილები თავიანთის საბუთებიტა ჩემთან წარმოადგინე; და ის განაჩენიც მოატანინე, რომელსაც დიმიტრი ციციშვილი თავის საჩივარში ანბობს: ვნახო რა განაჩენია. იქნება ღმერთი გაუწყრათ და ძველი საქმე მოიგონეს, როგორც ნეტარსენებულის მამიჩემის დროს წიგნები გა[ა]კეთეს და ბეჭდები მოსჭრეს ახლაც ის მოიგონეს.

მინამ მე იმ განაჩენს ვნახამდე, მინამ შენ ობლის წილის ყმის და მამულის შემოსავალი შეკრიბე და ერთ კაც[ს] მიაბარე ჩემს სამართლის მიცემამდინ, რომ ობოლი არ დაიჩაგროს. დეკემბრის ია, ქორონიკონს ჩუ.

მეფე
გიორგი

**728. არჯა გოგია ციციშვილისა ღალის თაოგაჲმ
გიორგი XII-ის ოკმით**

1800 წ. 11 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9532. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 26,5X X14,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ხალვათხანის ეშიალაბ[აშ ცი]ცი ის შ ვ ი ლ ის გ ო გ ი ა ს ი.

ვისაც ჩემი ან ღალა და ან კულუხი ეჭიროს, ამას გარდა მიწა და სასახლის ალაგი ეჭიროს, ამისას ოქმისა და იასაულ[ის] წყალობას ვითხოვ, [ისე მო]მაბაროს. დეკემბერს 11, ქორონიკონს უპშ.

მეფე
გიორგი

თავში

ჩვენი ბრძანება არის არმის ეშიალაბაშო ხ ე რ ხ ე უ ლ ი ძ ე გ ო გ ი ა ვ!

მერე ამ არზით ასე რომ მოუხსენ[ებია], ვისაც ამისი ან ღალა და ან კულუხი ეჭიროს და ან მიწა და ან სა[სახლის ად]გილი ეჭიროს, ამისი ყველა შენ უნდა [გამოუერთო] და მოსცე სამართლ[იანად. და თუ] სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, სამართალში ალაპარაკე. დეკემბრის ია,

ქორონიკონს უპშ.

მეფე
გიორგი

729. არჯ მანუჩარ არღუთაშვილისა შიის თაობაზე

გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 12 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 4266. დედანი. დაზიანებული. ქაღალდი. 28×14,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის არღუთაშვილი მანუჩარასი.

არღუთაშვილს სისუას ჩემი ერთი კომლი კაცი უჭირავს და არ მანებებს, თქვენი ოქმიც მიუტანე და არ შეიწყნარა.

გევედრებით ერთი ოქმისა და იასაულის წყალობა მოილოთ, ჩემი კაცი მამაბაროს. თუ ვისმე სიტყვა აქვს, სამართალში მელაპარაკონ. დეკემბერს] იბ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად სარდალ სალთხუცესს ორბელიანს იოანეს ასე ეუწყოს! მერე ამ არზით არღუთაშვილს მანუჩარას ასე რომ მოუხსენებია, რადგან ამისი კაცი ყოფილა, სამართლიანის საქმით ამისი უნდა მოაბარო და თუ საბუთიანი სიტყვა ჰქონდეს რამე, შენ გამოიძიე და სწორე სამართალი უსაჯე. დეკემბრის იბ, ქორონიკონს უპყ. ჩვენთან ნულარ აჩივლებ.

მეფე
გიორგი

730. არჯ საამ ძვლივიძისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ისა და

დავით მეფევიძის ოქმებით

1800 წ. 17 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 3611. დედანი. ქაღალდი. 32,3×15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის საამ ქვლივიძისა.

ძველთაგან სვიმონ მეფისაგან აზნაურშვილი გახლავარ. მერე არეულობა მამხდარა. ამ [მ]იზეზით ჩვენის ალაგიდამ ჩვენც მო-[ე]შლილვართ. საგარეჯოს კურთხეულს მეფეს ოთხის დღის მიწა უბოძებია ჩვენთვის და აზნაურშვილობის სივლით იმაზედ დაუსახლებივართ. კურთხეულის მეფის ოქმიც მიჭირავს აზნაურშვილობისა და თქვენის უმაღლესობისა. მე ამ ახალს მოხელე[ე]ბს ვერა შევასმინერა და ვერც იმათ უჯათს მე უძლებ.

გვედრებით, ან ამ თქვენს ბოძებულს ოქმს სრულება მიეცით, რომ აღარც მე თავი გაწყინო და არც იმათ შემაწუხონ. ან არადა, იქილამ ამყარეთ და საცა თქვენი ნება იყოს, იქ დამაყენოთ. დეკემბერს იღ, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. ჩვენ მაგიერად ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ს საგარეჯოს მოურავს ვ ა ხ - ტ ა ნ გ ს და ნაცვალს ასე ეუწყოს! მერე ეს ქვლივიძე აზნაურშიელი არის, თუ სხვა აზნაურშიელებს ეთხოება რამე, ისე ამას ეთხოება. ეს ხომ კარგად იცით, რომ აზნაურშიელს არა ეთხოება რა და რატომ არ ჩამოეხსნებით ამ კაცსა და ასე აჩივლებთ. თუ რომ ამაზედ კელი არ აიღევით და ამან ჩვენთან კიდეც იჩივლა. ეს იცოდეთ დიდათ გიწყენთ და კიდეც გარდაგახდევინებთ. ჩვენი გადაწყვეტილი ბძანება ეს არის და ახლა თქვენ იცით. რომელიც იასაული და მოსაქმე მივიდეს, იმანაც ასე იცოდეს დეკემბერს იზ, ქორონიკონს უპყ.

ხალიჩა, რომ წაგირთმევიათ, ეგეც მიეცით.

მეფე
ვიორჯი

ქ. ბატონო საგარეჯოს მოურაო ზ ა ქ ა რ ი ა ვ! როგორც კურთხე-
ულის პაპის ჩვენისა და ან კურთხეულის ბატონის მამისჩვენის ზეფის
ოქმი აქვს, ჩვენც ასევე დაგვიმტკიცებია და ასე უნდა შეუსრულოთ,
რომ ეს არასფერზედ არ შეაწუხო. აზნაურშიელი არის. ფებერელის

იგ, ქორონიკონს უპყ.

დავით

731. არზა ბარჩიო ამილახვრისშვილის დედისა ყაპისა და წანართმევის თაოგაჴი გიორგი XII-ის ოქმით

1800 წ. 17 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14014. დედანი. ქალაღი. 33,3×14,3 სმ. მხეღ-
რული. აქა-იქ წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსე-
ნებელი ბ ა რ ძ ი მ ა მ ი ლ ა ხ ვ რ ი ს შ ვ ი ლ ი ს დედისა.

ო მ ა ნ ი ს შვილისა და ჩემის შვილისა მოხსენებული გაქვსთ რაც
მოხდა. ყმითა და თავით გაგყარეს, ფ ხ ვ ე ნ ი ს [ს] გახლავართ. რაც
სულს აქეთი მქონდა, სულ წავგვართვეს ან ბატონსა და ან ყმასა. ამ
ცივს ზამთარში სიცივითა და შიმშილით ვიხოცებით. იქაც ბ ე უ ა ნ ი ს
შვილი კარს გვადგანან, ხოცვას გვიპირობენ.

გვედრებით თქვენს შვილს დავითს უბძანოთ, ჩვენი კაცი თავ-თავის ალაგს დადგეს და არვისგან ეფიქრებოდეს; ჩვენზედაც; თვალყური ეჭიროს, არავინ დაგვხოცოს. რაც წანართმევი მქონდეს, ისიც მოაცემინოთ სამართლამდინ. ინებოთ, თქვენს სამართალში გადაწყდეს ჩვენი და იმათი დავა, ინებოთ, თქვენმა შვილმა დავითმა გადავიწყვიტოს. დეკემბერს იე, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. უგანათლებულესო შვილო ბატონო დავით! მერე ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, ამის კაცები თავ-თავის ალაგს დააყენე და თვალყურიც გეჭიროს, რომ უბრალთ არავინ შეაწუხოს. და რაც წართმეული აქვსთ, ისიც მოაცემანე და ამათი სამართალიც შენთან გარდაწყვიტე სამართლიანად. დეკემბრის იჴ, ქორონიკონს უპყ.

მეფე
გიორგი

**732. აზნა სილნალის ქაჴის თეიჴურაჴისა ალგილის თაოგაჴა
დავით მეჴჴეჴის ოჴჴით.**

1800 წ. 30 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3399. დედანი. 33×14,2 სმ. ქალღლი. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მისს უგანათლებულესობას მეჴის ძეს საქართველოს მე-მკვიდრის დავითის წინაშე მოსახსენებელი თქვენის ნათლულის სილნალის ქეჴხის თეიმურაზისა.

სილნალში ყასაბს ქიტესას ერთი ბურჯი უჴირავს. ძირ-შიაც იმის სიძეს თათულს დაუჩემებია, ნაგომურია და ნაშენი არ არის რა კარისაჴენ როსტომა შვილის არუთინას სახლის მიჯნამდინა, იჴით კიდევ ციხელი პა[ა]ტას მიჯნამდინა, წინ დაღალი დავითას ბანის გზამდინა.

წყალობას ვითხოვ ეს მეზომოს. სათქვენოდ ყავრული დავახურ-ვინო, რომ როდესაც მობძანდეთ, იჴ ჩამობძანდეთ. ქიზიყის მოურავსაც უბძანოთ, აყრილობა რომ მოხდეს, იჴ ქოხები არავინ გა[ა]კეთოს. დეკემბერს კჴ, ქორონიკონს უპყ.

ზემო კიდეზე

ქ. ბატონო ბიძავ ჩვენო სარდალო, ქისიყის მოურაო. რევაზ! მერე ამ არზით სილნალის ქეჴხას რომ ასე მოუხსენებია, რომელიც:

შიჯნები გამოუცხადებია, ამ მიჯნების საშუალო ადგილი ამისთვის გვიბოძებია. ამ[ას] უნდა დაანებოთ და ეს ბურჯიც ამას უნდა დანებდეს, რომ ყავრული დაადგმევინოს და ღმრთის მოწყალებით ჩვენ რომ მანდ მოვიდეთ, იმაში დავდგეთ. დეკემბრის ღ, ქორთიკონს უპყ.

დაეთ

**733. არაა თვილისში მსახლობელ სავაქსიო ყვათა გამოსაღების
თაოგაჲ პატრიარქის ოქმით**

XVIII ს. II ნახ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1772. პირი. ქალაღი. ჰხედრული. უთარიღო.

ქ. ღმერთმან ყოვლად უწმიდესის პატრიარქის ჭირი მოსცეს ერთობლივ მემკვიდრესა და ეულს თქვენს ყმათა ქალაქში მსახლობელთ.

მემკვიდრე კაცნი აღარავინ არის, ყველანი ჩვენთავად შემოწირულნი გახლავართ. რაც ჩვენი შაძლება არის უნდა გემსახუროთ.

ვინცავინ სოფლის ხარჯში არ ურევია და ქალაქში თქვენ ყმად იხსნება და არც ჩვენ გვიდგება ხარჯში, თავის შაძლებით უნდა მოგვიყენოთ.

არას ქვეყანას თარხანი აღარავინ არის საქართველოში. ზოგი ჩვენი მამასაზღისი ათარხნებს, ზოგი სხვანი. და ჩვენ ძალა დავგემართა, მონანი გახლავართ.

ქ. შადინას შვილები მოყალნე

ქ. თარხანი უმორჩილო კაცი
ქ. ოქანთ სტეფან[ას] შვილი
ქ. ოზანთ კერძი დავითა
ქ. შამძლებელი პაპა
ქ. როსროხანთ პაპას შვილი

ქ. ოქოას შვილები
ქ. მეთევზე შაქარა
ქ. პასრათას შვილი
ქ. პარვართას შვილები
ქ. ქალიკოას შვილები

გოგია
ქ. ოქინათ ოაჰნეზა
ქ. ფრანგი პეტრეს შვილები
ქ. ფეიქარი გრიჟოლა
ქ. ბრმა ათოა
ქ. ქარშიკა პეტრე
ქ. სუქანას შვილი
ქ. ყარაოღლან[ას] შვილი
ქ. ჭინჭალის შვილი
ქ. ძეგველას შვილები
ქ. ოქრომჭედელი ფარსადანა

ქ. ოანეზა.
ქ. კვეზერლის შვილები
ქ. ავაქა.
ქ. ფეიქარ[ი] სულხანა
ქ. მეჩახმახე ავეტიქა
ქ. მესანთლე მელქოა
ქ. ბაყალბაში დანელა
ქ. უზბაშის შვილები
ქ. ოქრომჭედელი ლაზარე

ქ. შაუძღებელი არის ყუზუნას
შვილები

ქ. ხუდადას შვილი

ქ. ყაზაზის შვილები

ქ. ნალბანდი

ქ. ძეგველას შვილი პეტრე

ქ. ფეიქრები გარეთუბანს

ქ. მუნთოას შვილი

ქ. შაროას შვილები

ქ. ისაკა ნამამასახლისარი

ქ. არაქელას შვილები

ქ. ქურქჩი არუთინა

ქ. ბრმა თანეზა

ქ. შაპანთ სტეფანა

ქ. გასტას შვილი გოგია

ქ. კოსტანას შვილი არუთინა

ქ. მკალავი ღარიბა

ქ. მელორე მოსია

ქ. დაბალი ოსეფას შვილი

ქ. ჩახრი ბეჟანა

თუ აქედამ ერთი ვისმე ძალა დაემართოთ და გავიდეს, პასუხის
გამცემი ჯარიმით ვიყ[ე]ნეთ.

verso

ქ. მოქალაქელთ ამ არზით რომ მოუხსენებიათ, ვინცავენ სოფლის
ხარჯში არ ურევია და ქალაქში სახლობენ, თავიანთის შაძლებით უნდა
მოგვიდგნენ.

მამასახლისო გა ბ რ ი ე ლ! თუ ძალა და უსამართლობა დაემარ-
თა ვისმე, შენ გადაახდევინე.

734. არზა ერაკლეს დისწულის მარიამისა ვალის თაობაზე

ერაკლე II-ის ოქმით

XVIII ს. ბოლო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3840. დედანი. ქალაღი. 19,5×11 სმ. დაზი-
ანებული, მარცხენა ზემო კუთხე მოხეულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშ-
ნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ღმერთმან თქვენი ჭირის მოსცეს თქვენს დისწულს მ ა რ ი ა მ ს.
მერე მიღდისაისშვილისაგან დ ი მ ი ტ რ ი ს ს ა ქ ო რ წ ი ლ ო ფარჩა
ავიღე, იმის ფასათ ცამეტი ს[ა]პან[ლ]ე ღვინო გამომართო ჭრისტის-
შობის თვეში ამ პირობით რომ: როგორც კახეთს იყოსო, ხუთ აბაზ
მეტათ ავიღებო. მე მოვიკითხე, რომ მაშინ თუთხმეტ მინალთუნათ ყო-
ფილიყო და თექვსმეტ მინალთუნათ მივეც. ო ს ე ფ ა ც ფ ი ც ა მ ს
ღ ო რ ღ ა ნ ა ს შ ვ ი ლ ი, რომ მაშინ თერამეტ მინალთუნათ ავიღეო.
თამასუქიც იმასვე აქვს და თოთხმეტ მინალთუნასაც არ მაძღვეს, ფარ-
ჩაშიაც სარგებელი ქნა და ამ ღვინოსაც ასე ნაკლებ იჭერს.

სამართალს ვითხოვ, ღმერთი გაგიმარჯვებსო.

კიდზე

ქ. ყორიასაუღბაშო! ეს საქმე შენ გარდუწყევიტე სამართლიანის გზით. ივლის... ქორონიკონს*.

**735. არზა დიმიტრი ხიშხიაშვილისა შიის თაობაზე
დავით მემკვიდრის ოჯახით**

1801 წ. 6 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 6746. დედანი. ქალაღი. 24,5×14,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უმაღლესობის ბედნიერის კელმწიფის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ხ ი მ შ ი ა შ ვ ი ლ ის დ ი მ ი ტ რ ის ა.

ფშაველში ერთი კომლი კაცი მყავს ჩემი მემკვიდრე დარბა-
შვილები მახარა. გვედრებით თუშ მოურავზედ ერთი ოქმი მიბოძოთ, ისინი ამიყაროს და მამაბაროს. დეკემბერს ით, ქორონიკონს უპყ.

თავში

ქ. საქართველოს მემკვიდრის დავითის სიკეთით სახსო-
ვარო თუშთ მოურაო დურმიშხან! მერე ამ არზის პატრონს ხ ი მ-
შ ი ა შ ვ ი ლ ს ასე რომ მოუხსენებია, ამას თავისი კაცი უნდა აუყა-
რო და მოსცე. და თუ საბუთიანი სიტყვა აქვს რამე, ჩვენს ძმას ბ ა გ-
რ ა ტ თ ა ნ ალაპარაკე. იანვრის ვ, ქორონიკონს უპთ. დავით

verso

ქ. ჩვენის ძმის ბრძანებისამებრ ალასრულე. იანვრის ვ, ქორონი-
კონს უპთ. ბაგრატ

* დანარჩენი აკლია.

736. არზა ბაჰან ლიპატანისა შვის თაოგაჲა
იულონ ბატონიშვილის ოქმით

1801 წ. 10 იანვარი

ცსა. ფონდი 1450. დათარი № 27. საბუთი № 293. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[203] ღმერთმან მე ფის¹ ძის იულონის ქირი ბეჟან
ლიპატანს მოსცეს.

მერმე ამას მოვანსენებ, არბაბობას წინათ წელიწადს აქეთ ორი
კომლი კაცი მყავს, რომ ამისი მცილე არა მყოლია. ახლა ღმერთმან
ასე თქვენი ორგული შეაწუხოს, როგორც მე მდებარე გახლავარ. და
ეს ჩემი სამკვიდრო კაცნი არლარას მეპოებიან. რა საციციანო წამხდა-
რა, მეცა და ეს ჩემი კაცნიც ხიზნათ გახლავარ. აქამდინ მინამ ფეხზე
გახლდი, კიდევ მეპუებოდნენ რასმე და ახლა რაკი მოუძღურდი, აღა-
რას მეპუებიან. ახლა ამ მოწყალებას ვითხოვ, რომ ის კაცნი დატუქ-
სონ და როგორც რიგი იყოს ისე მემსახურნენ. ღმერთი გაგიმარჯვებს.
იანვრის ი, ქორონიკონს უბთ.

თავში

მეფის ძე იულონ გიბრძანებ ბოქაულთხუცესო ფირან! მერმე
ამ არზის ბატონი ამ არზით თავის ყმებს რომ ასე უჩივის, ამაზე
იასაული უნდა გაგზავნო, რომ იმ კაცებს თანბა უყოს და რაც შეეძ-
ლოს კიდეც ამ თავის ბატონისთვის ამსახუროს. და 'ესეც იცოდენ იმ
კაცებმა, თუ კიდეც ის თავეთი ბატონი თავიანთის უარშიობით ჩვენ-
თა[ნ] აჩივლეს, დიდათ გარდაეახდებიან. იანვრის ი, ქორონიკონს
უბთ.

ქ. როგორც ბატონყმობის რიგი იყოს და შეეძლოსთ, ისეც უნდა
[მ]სახურო[ნ] ამ თავის ბატონს.

737. არზა რუინელაზისა გამოსაღაზის თაოგაჲა
თაიოზრაჲა ბატონიშვილის ოქმით

1801 წ. 13 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 393. დედანი. ქალაღი. 20,2×13,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უგანათლებულესობის საქართველოს მე ფის ძის
თეიმურაზის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ციციშვილ-

¹ ფების.

ლის ნიკოლოზ მდივანბეგის ყმების სამი კომლი კაცის რუისე-
ლებისა.

ასემც თქვენი ორგული წახდეს, როგორც ჩვენ წაგვახდინეს. ეხლა
სულ აგვიკლეს; პურით, ქერით, ღვინით, საქონლით; რაც გვებადა,
სარჩოსაგან გაგვაყენეს; სულების მეტი აღარა შეგვგრჩა რა.

წყალობას ვითხოვთ ერთი მაგარი ოქმი გვიბოძოთ, ან თქვენი
მოსაქმე მოვიდეს, ან თქვენის იმებისა; წრეულობით შეგვასვენონ,
აღარაზე შეგვაწუხონ. ღმერთი გაგიმარჯვებსთ, აკლებულნი კაცნი
ვართ. იანვრის იგ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

მეფის ძე თეიმურაზ მოგიწერთ: რომელნიც ან ბატონ-
ისა და ან ჩვენი იასაულები მიხვიდოდეთ ხოლმე რუისს, ამ კაცთ
წლეულობით ხარჯში ნუ გაარევიებთ. წლეულ ეს კაცნი გაგვითარხნე-
ბია. იანვრის იგ, ქორონიკონს უპთ.

ბეჟელი: მეფის ძე თეიმურაზ.

738. არზა ფარსადან ენიტაზვილისა ყმის თათგაჲმ ღავით მიჰპვიდრის ოქმით

1801 წ. 18 იანვარი

ცსსა. ფ. 1449. საბუთი № 298. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. მათის უმაღლესობის სრულიად საქართველოს მეფის ძის მე-
მკვიდრის დავითის წინაშე მოხსენება მათის მონის ფარ-
სადან ენიტაზვილისაგან.

ხემწიფე მამის თქვენისაგან მონდომებული იყო საცხენის[ს]
შენობა, საცა კახეთში ჩემი კაცნი ღვანან, ოქმი მიბოძა და იასაულად
იოსებ ზაალას შვილი, უნდა აეყარა და საცხენის[ს] დაეყენე-
ბინა. შვიდი კომ[ლ]ი კაცი სხვაც მიბძანა, რომ ოქმები მაქვს, მაგრამ
მაშინ ის უამი იყო, რომ ვეღარ ავყარე.

ახლა ამ წყალობას ვითხოვ, მანამ თქვენი მოწყალებაც დამემარ-
თოდეს და ავყრიდე, ოქმი მებოძოს, ვის როგორ შე[ე]ძლოს, ჯერ ხანათ
იქიღამვე მემსახურნენ. იანვრის იგ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრე მეფის ძე დავით გიბრძანებ*. მერე ამ ესიტაშვილის ყმანი სადაც იდგნენ, თავეთის შეძლებით უნდა ამსახურო, როგორც რიგი იყოს. იანერის იმ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**739. არზა სოლომონ არღუთაშვილისა უმის თაოზაზა
ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით**

1801 წ. 8 თებერვალი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 52. საბუთი № 79. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[70] მათის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის წინაშე მოსახსენებელი არღუთოვის სოლომონისა.

ჟამთა ვითარებისაგან ჩვენის მამულადამ ჩვენი ყმანი აყრილან და აქა-იქ [v] დაფანტულან და სამი კვამლი აქ არაგვზე გზლებრათ ორი კომლი ავეტაშვილები და არაქელაშვილი იოსებ. მამაჩემს სანატრელის თქვენის ძმისათვის მოეხსენებინა, ოქმი ებოძებინა აყრისა. ავეტაშვილი ვართანა აეყარა და წაეყვანა; ავეტაშვილი დავითაც თან წაეყვანა და შვილები და სახლობა კი აქვე დარჩომილიყვნენ ცხვრის მოსავლელათ. არაქელაც აეყარა, წაეყვანა და თავისი შვილი იოსებ აქ ბებრასათვის მიებარებინა. ომარხანობას ისევ აქეთ წამოსულიყვნენ. დავითა თქვენის ჭირის სანაცვლო შექმნილიყო. და ახლა ორი შვილი გახლავს იმისი — მოსია და გოგია. ვართანა თვითონ ახლაც ცოცხალი გახლავს და არაქელა რუსეთს გახლავს და იმის შვილი იოსებ აქ გახლავსთ.

ვითხოვ თქვენის მოწყალებისაგან, რომ ერთი ოქმი მიბოძოთ. როცა მინდოდეს ამ ჩემის ყმების აყრა და თავეთის მამულში წაყვანა, არავინ დამიშალოს და მარადის გახლდნენ, ხარჯზე და გამოსაღებზე არავინ შეაწუხოს. თებერვლის 8, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ბატონიშვილი ვახტანგ გიბძანებთ! მერე ამ არზით მიმბაშს არღუთაშვილს! სოლომონს ასე რომ მოუხსენებია, რომელიც ამ

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი მოხელის სახელის ჩასაწერად.
1 არყუთაშვილს.

არზაში ამის ყმანი სწერიან, როდესაც მოინდომოს ამათი აყრა და თავის მამულში წაყვანა, არავენ დაუშალოს. და მარამდის იქ იყვნენ, ხარჯსა და გამოსაღებში არავენ უნდა გარიოთ და არაზე შეაწუხოთ, თორემ ჩემი საწყენი იქნება. იუ ამათ მოხელეს ვისმე სიტყვა ჰქონდესთ, ჩვენ მოგვახსენონ. თებერვლის 8, ქორონიკონს უბთ. ვახტანგ

740. არზა ღიმიტრი მღივნისა ყმის თაობაზე

დაპით მამაკვიდრის ოქმით

1801 წ. 17 თებერვალი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 25. საბუთი № 38. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[48] ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ნებით სრულიად საქართველოს მემკვიდრის და მმართველის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის მდივნის დ ი მ ი ტ რ ი ს ა გ ა ნ .

ჩემო მოწყალევე, ვგონებ თქვენც კარგად მოხსენებული გქონდესთ და მთლად საზოგადოებამ იცის მათე მღვდელი, იმის ძმისწული ბასილ [v] მღვდელი თავისის შვილებით მამა-პაპით ჩემნი ყმანი გახლავან და არას კაცს სადაო და სალაპარაკო არავისა აქვს. სანატრელს პაპას თქვენს მეფეს ირაკლის ასეთ რიგათ აწყინა თავი, აღარც დღე მოასვენა და აღარც ღამე. პაპა თქვენმაც წყალობის წიგნი უბოძა — შენს მაგიერს მივსცემო.

გვედრებით ან მაგიერი გვიბოძოთ და ან ჩვენი მამა-პაპის ყმანი. ყოვლის ივერის მოწყალე ბრძანდებით და მეც ნუ დამაგდებთ უნუგეშოს. თებერვლის ივ, ქორონიკონს უბთ.

თავში

ქ. ნინია ეშიკალაბაშო! ჩვენ მაგიერი კაცი არა გვეყავს, რომ მივსცეთ. ეს თავისი კაცი მოაბარე. თებერვლის ივ, ქორონიკონს უბთ.

741. არზა ლუარსაზ გლურჯიძისა ვალის თაობაზე
ღავით მემკვიდრის ოქმით

1801 წ. 17 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3796. დედანი. ქალაქი. 19,5×7,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. მათის დიდებულობის ბრძანებით საქართველოს მე მკვიდრის მეფის ძის დავითის წინაშე მოხსენებული მათის მონის ლუარსაზ გლურჯიძისაგან.

ხუთი თუმანი ემართა ერთს კაცს ჩემი. შარშან თქვენ მოგახსენე. სოლომონ მდივანბეგის ძმას იოსებს უბძანეთ: გამოურთვი, მოეც. ოთხი თუმანი მე მომცა. ერთი თუმანი ჩემის თეთრიდამ აუღია და იმისთვის საიასაულო გამოურთმევია.

თუ სიტყვა არა ჰქონდეს, ჩემი ერთი თუმანი მომცეს; და თუ სიტყვა აქვს, მოსამართლე[ე]ბთან მომყვეს. თებერვლის ე, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ეს მოხსენება საჯეთ ჰეშმარიტად და აღასრულეთ. თებერვლის იზ, ქორონიკონს უპთ.

ღავით

თათო, შენ ახარარ(?)!

742. არზა იოსებ მაღაქელაშვილისა ვალის თაობაზე
ღავით მემკვიდრის ოქმით

1801 წ. 18 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3684. დედანი. ქალაქი. 21,3×14,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართველის და მე მკვიდრის დავითის წინაშე მოსახსენებელი იოსებ მაღაქელაშვილისა.

ერევანს ქალოპანეზას კირიანობის წელიწადს ერთა საპალნე რუსული საქონელი გაუგზავნე გასასყიდლად. ამისი ანგარიში გაუწმენდელი გახლავსთ. რამთენჯერ წიგნი მიეწერე, არ გამიკითხა, ახლა იმის შეილი აქ გახლავსთ. ოქმი და იასაული მიბოძოთ, ვისთანაც იმან მოინდომოს, სამართალში მელაპარაკოს და ანგარიში გამიწმინდოს. თებერვლის იზ, ქორონიკონს უპთ.

¹ ჩაწერილია სხვა ხელით.

თავში

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ნებით სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი დავით გიბრძანებ ქაკა გერმანოზიშვილო! მერე ამ არზით იოსებ მდივანი რომელსაც უჩივის, სამი-ოთხი მოქალაქე დაუსხნი და სამართლით და ანგარიშით პასუხი მოაცემინე. ფებერვლის იჲ, ქორონიკონს უპთ. დავით

**743. არზა გიორგი ნასახიბაშისა მამულის თაოგაჲ
დავით მემკვიდრის ოქმით**

1801 წ. 19 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9722. დედანი. ქალაღი. 22,8x12,3 სმ. მხედრული. აქა-იქ წერტილი.

ქ. მათის დიდებულობის ბრძანებით სრულიად საქართველოს მემკვიდრედ დადგინებულის დავითის წინაშე მოხსენებული ნასახიბაშის გიორგიისაგან.

ერთი ოქმი მიბოძეთ თარხნისშვილს დავითზე; დავითის შვილმა ელისბარმა, რომელიც მამული მომყიდა, იმისმა სახლისკაცმა ზაალმა გამირჩიოს და მომაბაროს. და თუ ზაალს ემართოს რამ, ისიც მოაცემინოს. ფებერვლის ჴ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. მათის იმპერატორობის ნებით ჩვენ, სრულიად საქართველოს მემკვიდრე დავით, გიბრძანებ თარხნისშვილო მიმბაშო დავით! მერმეთ როგორც ამ არზის პატრონს მოუხსენებია, ელისბარს რომელიც მამული მიუყიდნია ნასახიბაშისათვის, იმის სახლისკაცს ზაალს უნდა გაარჩევინო. და თუ ზაალს ემართოს რამე ამ არზის პატრონისა, ისიც გამოურთვი და მოეც. თებერვლის ით, ქორონიკონს უპთ. დავით

744. არჯა ნინოსი ბაგულის საქაჯა
დავით ბაგაკვიდრის ოქვით

1801 წ. 20 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6488. დედანი. ქალაღი. 34X11 სმ. მხედრუ-
ლი. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. მათის უმაღლესობის სრულიად საქართველოს მეგკვიდრის მე-
ფის ძის წინაშე მოსახსენებელი მათის მხეველის პაპიდაშვილის ნი-
ნოს აგან.

თქვენი ყმა რომ ცოცხალი გახლდათ, მ[ა]ლ[ა]ქიასთან მი-
ვიდა, თავდებათ დაუდგა გივიციციშვილს ფარე[შ]თხუცეს[ს]
და ოცი თუმანი აილო და გივს მისცა. თავისი მამული და ყმა მალაქიას
დაუდგა გირაოთ. და იმ გივმა თავისი სახლის ნასყიდობის სიგელი და
თეთრის თამასუქი თქვენს ყმას მისცა. ეს სახლები ჩემია. საქმე არავის
აქვს. და გავიგონე რომ სხვისთვის გიბოძებია.

წყალობას ვითხოვ, რომ ეს ვალი გადაწყვიტოს და ჩემს შვილს
გლუჩიძე მამაშოროს, რა საქმე მაქვს; მე ჩემი თამასუქი და
მამული მამბარდეს, ჩემთან საქმე არავის ქონდეს.

მე სხვას წყალობასაც ველი თქვენგან. ერთმა ობოლმა ყმაწვილმა
თქვენს ერთგულობაზედ თავი დადვა. ღმერთი გაგიმარჩევს, სამარ-
თალი მალირსე. თებერვლის ი, ქორონიკონს უპო.

თავში

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ნებით სრულიად სა-
ქართველოს მეგკვიდრე და მმართველი დავით გიბრძანებთ
ციციშვილო კოსტანტილე! მერმე ამ არზით რომ ასე მო-
უხსენებია, ამ ნინოსთან ველი არავისა აქვს და ვერცავინ რას გამო-
ართმევს. გივის ციციშვილის ყმისა და მამულიდამ უნდა მიეცეს.

ფებერვლის კ, ქორონიკონს უპო.

დავით

745. არჯა ბარძიმი ამილახვარის შვილისა წანართმევის თაობაზე

დავით მამაკვილრის ოქმით

1801 წ. 26 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8992. დედანი. ქაღალდი. 33,7×13,9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ჩახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართველის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ბარძიმი ამილახვარის შვილის ბარძიმისა.

როგორც კურთხეულის მამის თქვენის ბრძანება ქონდეს ბეჟან მიწნაშს, ებძანოს იმის შვილებს, რომ სამართლამდინ შფოთს დაგვეხსნან ჩვენც და ჩვენს კაცებსა. და რაც წანართმევი ქონდეს, ისიც გვებოდოს. ვენახი როგორც წაეხდინოს, ისეც იმისმა კაცებმა გააქვეთონ, აკაფულს ხომ აღარ ეშველება რამ.

თქვენს ბედნიერს სამართლამდის დამაცალონ შფოთისაგან; ან სიკვდილისა არ მეშინოდეს ან მე და ან ჩემს ყმებს. ჩვენი დავა თქვენმა ბედნიერმა სამართალმა გადაწყვიტოს¹. წანართმევის სია გახლამთ. თებერვლის კვ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულესობის ნებით სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი მეფის ძე დავით გიბძანებ იოსებ და დიმიტრი!

მერე ამ ბარძიმის საჩივარზე აქ ამილახვარის შვილის მინბაშის ბეჟანისათვისაც გვითქვამს და შენც ამის შვილებსაც უნდა შეატყობინო, რომ ამ ბარძიმს და ამის კაცებს არა აწყენინონ რა და არცა შესცოდონ რა, თორემ სამართალი დაუორკეცებს გარდახდას.

რაც ან ბეჟანს და ან ამის შვილებს და ან ომანის შვილებს ან ბარძიმისა წაედოსთ და ჰქონდესთ თუ ამისის კაცებისა, ყველა უკლებრივ გამოართვი და მოეც. გამოურთმეველობა არას საქმით არ იქნება.

თებერვლის კვ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

¹ გადაწყვეტას.

746. არჯა კახუაშვილბაისა სამართლის მიცემაზე

დავით მეგაკვიძრის ოქმით

1801 წ. 26 თებერვალი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8725. დედანი. ქალაღი. 22X10,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვედრის დავით მმართველის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ძევერი დამ ქე-ჩხუაშვილების ივანეს და პავლესაგან.

თქვენი სახასო ყმა გახლავართ. ჩემი შვილი თოფჩი იყო. განჯას თქვენს სამსახურში ქირი[ს] სანაცვლო შეიქნა. ცოლ-შვილით ტყვეთ ვიყავით და თითვან თქვენ დაგვისხენით. ჯავახაშვილისოლომან იულონის ერთგული იყო და ჩვენ აგვიცლო. დღეს აქამდინ დაქერილი ვეყვანდით. ახლა მეორეთ თქვენმა ბედნიერებამ დაგვიხსნა.

ახლა ჩვენი ვედრება ეს არის, არავის მიგვეცე. თქვენს სახასო ყმათ გახლდეთ ჩვენის მამულითა. ფებერვლის კე. ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ემოკალბაშო მირმანოზ! ამ არზის პატრონს რომ ასე მოუხსენებია, ამის მოდავეს თოფჩებთან ხომ ხელი არა აქვს. და თუ სიტყვა აქვს ვისმე, ამის მამას სამართალში ელაპარაკოს. ეს კაცი შენთვის მოგვიბარებია მამულითა* და თვალყური გეჭიროს. ფებერვლის კვ,

ქორონიკონს უპთ.

დავით

747. არჯა ზოგია ნასახჩიბაშის ნაიზისა შვის თაოვაზე

დავით მეგაკვიძრის ოქმით

1801 წ. 1 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 9215. დედანი. ქალაღი. 32,5X13,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულეების ბრძანებით საქართველოს მმართველის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ნასახჩიბაშის ნაიზის გოგიასი.

ერთი ჩემი ყმა ოსიაურს მდგომი მკვიდრი ადრიდ უამიდგან წასულა ქიტიაშვილი და ხიდირბეგის შვილს ჰყმობია.

* „მამულითა“ მიწერილია ბოლოს.

მოგეხსენებათ, კემწიფის ყმა და ეკლესი[ი]სა, საცა უნდა იყოს წასუ-
ლი, არ დაიკარგება.

წყალობას ვითხოვ და თუა თარხნის შვილზე ერთი ოქ-
მი მიბოძოთ, რომ ჩემი ყმა ნინია ხიღირბეგის შვილიდამ
გამოიყვანოს და მე მომაბაროს. ფებერვლის კე, ქორონიკონს უპო.

თავში

ქ. უგანათლებულესო მეფის ძეგ, ჩვენო ძმავ თეიმურაზ! მერე
ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, თავისი კაცი უნდა მიაცემინო. და თუ
სიტყვა ჰქონდეს, შენთან ალაპარაკე და გარდაუწყვიტე. მარტის ა,
ქორონიკონს უპო.

და თუა თარხნის შვილო! ეს კაცი შენ უნდა აუყარო და
მოაბარო. თუ სიტყვა ჰქონდეს, ჩვენთან ალაპარაკე. დავით

748. არზა ზაალ ღავითიშვილისა შიის თაოზაჲმ ღავით მამაკვიღრის ოძგით

1801 წ. 8 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 606. დედანი. ქალღლი. 21,3×12 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. მისის სიმაღლის იმპერატორის ნებით დადგინებულის სრულიად
საქართველოს მემკვიდრის დავითის წინაშე მოსახსენებე-
ლი მათის მონის დავითი შვილის ზაალისაგან.

ლიჩს ჩემის კაცის ქვრივი შე[ე]რთო ლომიძეს, საქვრიოს
ვთხოვდი, აიყვანა ის ქვრივი თავისის შვილით მამცა, მოკვდა; გადმო-
ვიყვან[ე] ექვსის წლისა, გავზარდე, ჩემის კაცის ქალი შევერთე, ღვლლათ
ვაკურთხებინე. ოცი წელიწადია მყამს.

რევაზ ერისთვის შვილი აბილ[ს] რომ მოვიდა, მაშინ თეი-
მურაზისათვის დაებეზღებინათ, სულ აეკლო. ახლა შიშით ვე-
ლარ დადგა. იმერეთს წასულა ცოლ-შვილით, ეშინიან.

ერთი ოქმის წყალობას ვითხოვ, აქავ გადმოვიყვანო, ფიქრი არა-
ვისი ქონდეს. და თუ მართებს ვისი რამ, სამართალში ელაპარაკოს და
გამოართვან. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ერთს კვამლს კაცს ნუ დამიკარ-
გვენ. მარტის ა, ქორონიკონს უპო.

თავში

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი დავით
გიბრძანებ დავითიშვილო ზაალ! ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებია, ახ-

ლავ კაცი გაგზავნე, ის მღვდელი ხათრიჯამი გახადე და გადმოაყვანინე. და ეს ჩვენი ოქმი უჯათად დაიჭირე, რომ იმას არავეისგან საფიქრო არა ჰქონდეს. და თუ უსამართლოთ წართმევია რამე, იმისიც სამართალი დაემართება. მარტის გ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**749. არზა სოლომონ ბაბურიშვილისა შაჰაის თაოგაზი
დავით მთავრის ოქმით**

1801 წ. 7 მარტი

ცსსა. ფონდი 1448. საბ. № 6780. დედანი. ქალაღი. 31,8×18 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. მათის დიდებულების ბძანებით, სრულიად საქართველოს მე-მკვიდრის და მმ[ა]რთებელის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ბებურიშვილის სოლომონისაგან.

ჩვენო კელმწიფევე, ორი კვამლი კაცი გამექცნენ სესია, ნინია და იმისი ძმისწულები. პაპა თქვენთან მიჩვილეს, დედოფლის ყმანი ვართო, სოლომონს ტყუ[ი]ლად ვყე[ვ]ართო. პაპა თქვენმა სამართალს მიგვცა. მსაჯულთ გვალაპარაკეს და სამართლით მე დამრჩა, რომ განაჩენი ხელთ მიჭირავს პაპის თქვენისაგან დამტკიცებული. კურთხეულმა ბატონმა მამათქვენმა გვიბძანა: ეგ კაცები ჩვენ მოგვართვი და თეთრს გიბოძებო. უარი მოვახსენე, მაგრამ მი[ი]რთვა და ოცდაოთხის თუმნის ბარათი მიბოძა. არც იმ ბარათების თეთრი გამირიგდა და არც კაცები მებოძა.

წყალობას ვითხოვ, ან ჩემი კაცები მებოძოს და ან თეთრი. ბარათები ხელში მიჭირავს. ის ორი კვამლი კაცი ახლა ოთხ კომლათ არიან ქიზიყში. უსამართლოთ ნუ გამხდით, ან თეთრი მებოძოს და ან ჩემი კაცები. მარტის ვ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ნებით, ჩვენ, სრულიად საქართველოს მე-მკვიდრე და მმართველი დავით, გიბრძანებ ასისტავო პატარკაც, ქვეხის ძმა სებავე! მერმეთ ნეტარხსენებულის პაპის ჩვენისაგან განაჩენი დამტკიცებული აქუს სოლომონს და ნეტარ ხსენებულის მამის ჩვენისაგან ბარათი აქუს, რომ ფასი უნდა მიეცა იმ კაცებში და არ მისცემია.

ახლა, რადგან ეს ნინიკა და იმისი ძმისწულები გოგია და ილიარიონ და სესიას შვილები ჩვენ გვბოძებია, რადგან ამ სოლო-

მონის სამკვიდრო ყოფილიყო და არც თეთრი მისცემია, თქვენ უნდა მიხვიდეთ და ეს ოთხი კვამლი კაცი აუყაროთ თავისი ცოლ-შვილით და რისაც მქონებელნი არიან და მოაბაროთ სოლომონს. თუ ან ერთი კაცი წაგივიდათ ამ[ა]თგანი და ან დააკლდათ, თქვენ გარდავახდევინებთ და ავათაც მოგეპყრობით, ჰეშმარიტებით იცოდეთ. თუ გინდა პაპა ჩვენსაც არ ებოძებინა, ჩვენ მაინ[ც] თავის სამკვიდროს არ დაუყარგზდით. და როგორც გვიბრძანებია ისე აღასრულეთ და მოაბარეთ. მარტის 8, ქორონიკონს უპთ.

მაგ კაცთ ასე იცოდნენ და ასე გამოუცხადეთ: თუ რამ ურჩება იხმარეს და როგორც ბატონყმური სამსახური არის, ისე კარგათ არ ემსახურნენ სოლომონს, ყველას ჯინჯილში ჩავალპობ. აქამდისინ რომ ურბენიათ, ისე აღარ იქნება, ასე იცოდნენ მაგ კაცთა. დავით

verso

ჩვენ თეთრს გვაწუხებდა და ჩვენ თეთრი არა გვქონდა, რომ მიგვეცა. ამისთვის ამათ თავისი კაცები დავანებეთ. დავით

750. არზა ლუარსაზ გლურჯიძისა ვალის თაოგაჯე დავით მემკვიდრის ოქმით

1801 წ. 12 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3803. დედანი. ქალაღი. 29,5×11 სმ. მხედრული. ალაგ-ალაგ წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით, საქართველოს განმგებელის მეფის ძის მემკვიდრის დავითის წინაშე მოსახსენებელი გლურჯიძე ლუარსაზისა.

ჩემო ხელმწიფევ, პეტრე მღდელს' რომ მოუხსენებია, ოთხის თუმნის მეტი თუ იქიღამ მომცემოდეს, ღმერთმან შენი რისხვა მომცეს. რაც ოთხს თუმანში საღივ[ა]ნბეგო ერგებოდეს, ის მი[ი]რთვას და ჩემი კი მეზოდოს. კაცებიც აქ გახლავან, თუ სიცრუ[ი]თ მომეხსენებინოს, იმათ კითხეთ. მარტის ია, ქორონიკონს უპთ.

და ამასდა გარდა თორმეტი მინალთუნი ხატის თეთრი შექამა, რომ მ[ა]ვისგან ვერა გამოვიტანე რა.

ამისს მოწყალებას გვედრებით, რომ[მ] ეკლესიას თავისი თეთრიც მიერთოს, ერთის ოქმისა და იასაულის წყალობა მიზოძეთ. ერთი კაცი, რომელიც თქვენი ნება იქნება, დაგვისვას და სამართალი გვიყოს.

თავში

ქ. უფალო პეტრე მღვდელი! შენს მღველობაზე მოგვიგდია, თითოს კაცს მირვანოზ გამოგიჩვენოს და ერთმანერთს მორიგდით. მარტის იბ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**751. არზა იხსე მსაჯულის შვილის ზაზასი ხვა-გამულის თაოგაჴი
დავით მემპვიღრის ოქმით**

1801 წ. 12 მარტი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 11. პირი. ქალაღი. მხედ-რული. იქვე, საბუთი № 29.

[9] ქ. მათის ი[მ]პერატორების დიდებულების ნებით სრულიად საქართველოს მე მკვიდრის და მმართველების დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის იესე მსაჯულის შვილის ზაზას აგან.

ჩენო კელმწიფევე, ოცდათვრამეტი წელიწადია მან უჩარ სო-ლაღა შვილის აგან ყმა და მამული გვაქვს ნასყიდი. ჩვენი მამე-ბი დაბერდნენ და დაიხოცნენ და ერთმანერთისათვის არ უდავნიათ. სამს კობლს კაცს მედავება ზაზა სოლაღაშვილი და იმის ძმები. თუ სიტყვა ჰქონდა რამე, ორნი სანატრელნი კელმწიფენი ბძანდებოდნენ, რატომ მაშინ არ მიჩვილა, მაგრამ კარგათ მოგესხენებათ, ანლანდელი ძმობა და ოჯახობა. ძმები გაცვივნილი მყვანან, ზოგიერთი მამულის წიგნი იმათ გაჰყოლია. მე კარზედ გაზრდილი ვახლავარ, ყმისა და მამულისა არა ვიცი რა, წიგნი მიმიწერია, ორნივ გიახლებიან და თქვენს წინაშე გაახლებთ. თქვენი იასაული მადგა.

გევედრებით ერთის ოქმის წყალობა მოიღოთ. მე ყმისა და მამულისა არა ვიცი რა, ისინი მოვიდნენ და თუ ვისმე სიტყვა აქვთ, იმათ ელაპარაკნენ, [v] ჩემზედ ხელი აიღონ, ვინც მოდავე არის, იმათ ელაპარაკნენ, ჩემზედ ყველამ ხელი აიღოს. მარტის თ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

[8v] ნებითა მათის ი[მ]პერატორების დიდებულისათა ჩვენ სრულიად საქართველოს მე მკვიდრე და განმგებელი დავით გიბრძანებთ, რომელნიც ამ არზის პატრონის იას[ა]ულნი ხართ. მერე ამაზე კელი აიღევით და დაეხსენით. ამას თავის ძმები დაბარებულნი ჰყავსთ. როდესაც ძმები მოვლენ, სოლაღა შვილს ზაზას სა-

მართალში ისინი ელაპარაკებიან. სანამ ძმები მოუვიდ[მ]ოდეს, მანამ-
დის უნდა დაეხსნათ.

სოლალაშვილო ზაზავ! შენც ამას გიბძანებთ, რომ ამას თავის
ძმები დაბარებული ჰყავს, სანამ ძმები მოუვიდოდეს, მანამდის უნდა
დააცალო სამართალში ლაპარაკი. და როდესაც მოვა ძმები, მაშინ
გელაპარაკება. მარტის იბ, ქორონიკონს უპთ. .

**752. არჯა დიმიტრი ჯამახიშვილისა ვაჟულის თაობაზე
დავით ვეპკილარის ოქმით**

1801 წ. 14 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4108. დედანი. ქაღალდი. 16,3×10,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. მათის დიდებულობის სრულიად საქართველოს მეექვსე-
დის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ჯავახის-
შვილის დიმიტრისა.

მე და ჩემი სახლისკაცი რომ გავიყარნით, გლეხის კაცების მამუ-
ლი გავიყავით ბეგის შვილისა და კაკნიაშვილისა. იმა-
თი მამული ნახევარი ჩემია, ნახევარი იმათია, მუდამ დავა გვაქვს.

გვედრებით ერთი ოქმი გვიბოძოთ სოლომან მეითარზედ,
რომ ჩემი წილი მამული მე მამცეს, იმათ თავისი წილი მამული მის-
ცეს. სამართლიანის საქმით გაგვარიგოს. თუ მე მეტი მეჭიროს, გამ[ო]-
მართოს, იმას მისცეს. თუ იმას მეტი ეჭიროს, გამამართოს და მე
მამცეს. მარტის ია, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. მეითარო თარხნიშვილო სოლომონ! ამ არზის პატრო-
ნი თავის სახლის კაცებს რომ ასე უჩივის, თავ-თავისი წილი მამულა
შენ გაურჩიე და სამართლიანად მოარიგე. მარტის იდ, ქორონიკონს

უპთ. დავით

1801 წ. 24 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 32. საბუთი - № 7. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[5] მის[ი] უმაღლესობის ბძანებით სრულიათ საქართველოს მმარ-
თებელი მეფის ძე მემკვიდრე დავითის წინაშე მოსახსენე-
ბელი მათის მონისა ხატიანი და კაპალას [ი].

ხელმწიფევე, ფარსადან ასლანოვის სახლებისა სამი წი-
ლიდამ ერთი წილი კურთხეულ[მა] ბატონმა ფასით მამყიდა, რომ მე-
ლიქმაც იცის და მოხელე[ე]ბმაც, თორმეტი თუმანი გამამართვა, ღლე-
საც [v] არა ღირს. ახლა ფარსადანამ[მ] როგორღაც გაგაშინჯათ, მე
აღარ მალაპარაკეთ, თქვენმა ეშვიკლასბაშმა სიგელი წამართვა.

წყალობას ვითხოვ, მოიკითხეთ, თუ თეთრით მოეცეს ჩემთვის,
რას მემართლებიან. წყალობას ვითხოვ ოქმი მიბოძოთ, თუ ის კაცი,
როგორც პირობა მოქცა, თუ წლამდინ მოვიდეს, თავისი სახლი თავი-
სი იყოს. ჩემი თორმეტი თუმანი თავისი ანგარიშით მამცეს. თუ არ
მოვიდეს, მე უბრალო სულ ვარ, რომ არც მამული მეჭიროს და არც
თეთრი. ამისი სამართალი მომეც, ღმერთი გაცოცხლებს. მარტის კა-
ქორონიკონს უპთ.

თავშო

ქ. ბატონო მელიქო დარჩიავ! მერმე ამ არზით ხატიანა და
კაპალას რომ ასე მოუხსენებია, ამათი მოხსენებული მართალი
არის, სიგელი ჩვენ ჩამოვართვით. ამისთვის რომ ყმა არ დაგვეკარგო-
და. მაგრამ ამათაც რომ თეთრი დაეწუასთ, უსამართლო იქნება. ამ ერ-
თის წლით ვადა მივეციოთ, თუ პატრონი მოვიდეს, სახლის ადგილი
პატრონს უნდა მიეცეს და თორმეტი თუმანი თავისის ანგარიშით ამათ
უნდა მოსცეს სახლის პატრონმა, და თუ არ მოვიდეს ამ ვადაზედ, ის
სახლი ამათი იქნება. სიგლის სავადი რომ აქვსთ, თუ ის სახლი ამათ
დარჩათ. სავადი სიგლათ იქნება. მარტის კდ. ქორონიკონს უპთ.

754. არზა ზაალ ღავითიფვილისა ღარგაუღი ხუფვისის თაოაჯა
ღავით გატონიფვილის ოქმით

1801 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2667. ღღანი. ქაღალდი. 22x13 სმ. მხედრუღი. ყოვეღი სიტყვის შემღევ თითო წერთიღი.

ქ. მათის ღიდებუღობის ნებით სრულიად საქართვეღოს მემკვეღღრის და მართვეღლის და ვითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მოღნის და ვითი შვიღის ზაალისა.

ამას წინათ არზი მოგართვი: ერთი ხუციღი მყვანდა, უბრალთ აიკღეს, იმერთს გაღავარდა, ერთის ოქმის წყაღობა მაყავით, ფიქღრის არავისი ქონღეს-მეტქი. ღმერთმან აღიღოს თქვენი ხემწიფობა, ოქმი მიბოღეთ: გაღმოვიღეს, ფიქრი ნურავისი აქვსო და რაც წართმეღვია, იმასაც გაღმოურთმემენ[ღ].

ეს ბღანება აღარ მოუტღვეინებიათ, მოსულა! ამირეჯიბი ზაალ და როსტომ. აბის[ს] სიმიღდი ჰქონია, ორი ურემი წაურთმეღვიათ. თავისთვიღ წაულიათ. ვისის ბღანებით ჩაღიან? ეს მეორეთ აღუღლიათ. მე თქვენს მეტი ბღანებელი არავინ მგონია, ღმერთმან ნ[უ]რცავინ ქნას. აგერ თავისთავად ჩემს კაცს შესეღვიან.

წყაღობას ვითხოვ ოქმი და იასაული მებოღძოს, რაც ამთგან იმ ღვეღღს წართმეოღღეს, გაღმოურთვ[ა]ს და მისცეს. თუ საბუთი აქვს ვისმე, თქვეღს სამართალში გა[ა]ხღღოს. იმ ღვეღღსაც აქ გაახღღებ. და თუ საბუთი არვის აქვს, მუღღამ ამირეჯიბი ჩემს კაცებს რათ იკღღებს! მართის კზ, ქორონიკონს უბთ.

თავში

ქ. სრულიად საქართვეღოს მემკვეღღრე და მართვეღელი და ვით გიბღანებ იას[ა]უღღო ზა[ა]ლ და ღვეღან! მერმე ამ ხუცისათვის ამირეჯიბს ზა[ა]ლს რაც წ[ა]ერთმიოს, გაღმოურთვი და ამ ღვეღღს მოაბარე. თუ სიტყვა ქონღეს რამე, ჩვენს სამართალში ეღაპარაკოს.

მართის კზ, ქორონიკონს უბთ.

ღავით

755. არზა ზალაპანდისუვილიაისა მამულის თაოგაზა

ღავით მამაკვიდრის ოქმით

1801 წ. 28 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 289. დედანი. დაზიანებული. ქალაღი. 29X
X 14 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბ[რ]ძანებით საქართველოს მმართველის [დ]ავითის წინაშე მოსახსენებელი ფალავანდის-
შვილების [გ]ლახასი და გოგიასი.

ავნეესა ორიოდ საკომლო მამული გვაქვს, ზოგი ვიციტ და
ზოგი არ ვიციტ. ამ წყალობას ვითხოვთ, როსტომ დავითის-
შვილზედ ერთი ოქმი გვიბოძოთ. მახსოვარი კაცნი შეიყაროს
და. [გ]ეაჩენონ, რომელიც [ჩუე]ნი მამული იყოს. მოგვაბაროს. მარ-
ტის კჷ. ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ჩუენ, სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი
დავით გიბრძანებთ როსტომ დავითისშვილო! შერე ამ არზით ასე
რომ მოუხსენებიათ, მახსოვარნი კაცნი უნდა შეჰყარო და ქეშმარი-
ტებით გამოიძიონ და [მა]თი მამულები გაურჩიონ. მარტის კჷ, ქო-
რონიკონს უპთ. დაუთ

756. არზა ამილღაგარ ციციისუვილისა საპართლის მიცამაზა

ღავით მამაკვიდრის ოქმით

1801 წ. 20 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 392. დედანი. ქალაღი. 20,8X12 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართვე-
ლის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ციციის შვილის
ამილღაბარისა.

ბარჩაკოზაშვილი ბერუა მსახურათ მახლდა და კა-
ნიაშვილმა დაშიჰრა. შანშე ერისთავს ოქმით უბძანოთ,
თუ სიტყვა აქვს რამე, თქვენ მოგახსენოს; თუ არადა, იმან გამირი-
გოს. მარტის ლ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ერისთავიშვილო შანშე! ამ არზით ეს ამილდაბარ რომ ასე ჩივის, ეს შენ გაურიგე სამართლიანის საქმით. მარტის ლ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**757. არზა გიორგი ციციშვილისა შიის თაოგაჳმ
დავით მემკვიდრის ოქმით**

1801 წ. 2 აპრილი

შელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7293. დედანი. ქალაღი. 20,5×10,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. საქართველოს მემკვიდრის დავით მ[მ]ართებლის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის გიორგი ციციშვილის ეშიკაღაბაშისაგან.

ერთი ურია გახლავთ. ზაქარია ციციშვილისა წიწაშვილი, იმისი ნასყიდობის სიგელი მე ვიპოვნე, პაპის ჩემისაგან არის ნასყიღი.

ოქმი და იასაული გვიბოძეთ, სამართალში მამყვეს. მარტის ლა, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ჩვენ, სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი დავით, გიბრძანებთ! მერე ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, მღივანბეგებთან ალაპარაკე. აპრილის ბ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**758. არზა დავით მღერონიაშვილისა შიის თაოგაჳმ
დავით მემკვიდრის ოქმით**

1801 წ. 9 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 7442. დედანი. ქალაღი. 22×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრის და მართველის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ენდრონიკაშვილის დავითისაგან.

ჩემო ხემწიფე, ყ ა ზ ა ხ შ ი ჩემი ორი კომბლი კაცი გახლავს, ბარათში ნარგებია. ჩემს სახლის კაცებს ძალა დაუტანებიათ და გაქცეულან.

წყალობას ვითხოვ ერთი ოქმი და იასაული მიბოძოთ, რომ ამიყაროს და მამაბაროს. აპრილის დ, ქორონიკონს უპთ.

ჩემს სახლის კაცებსაც ებოძა და მეც მიბოძეთ.

თავში

ქ. ჩვენო ეშიკალათბაშო ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე! მერმე ამ არზით, რომ ასე მოუხსენებია, ამას თავისი კაცები აუყრევიან და მოაბარე. აპრილის თ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

759. არჯა ბავთაბავიშვილებისა სამართლის ვიჯაჟაჟ.

დავით ბატონიშვილის ოქმით

1801 წ. 20 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 339. დედანი. ქალაღი. 21,5×16,6 სმ. მხეღ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახარია წერტილი.

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრის და მმართველის დავითის მოსახსენებელი ბ ე გ თ ა ბ ე გ ი ს შ ვ ი ლ ე ბ ი ს ა გ ა ნ.

ჩვენო ველმწიფე, რ უ ი ს ს ნასყიდობით მამული გვიკირავს. ქვემო ციციანთაგან არის მოსყიდული. ახლა მ ა მ ა ც ა შ ვ ი ლ ი გ ლ ა ხ ა გვედავება. მდივანბეგებზედ ოქმი გებძანათ სამართალში ლაპარაკისა. მდივანბეგებთან ვილაპარაკეთ. ჩვენს მოდავეს განაჩენი მისცეს. იმ უამათ ნასყიდობის წერილი კელთ არა გქმონდა, ახლა ჩავიგდევით. ეს ჩვენი ნასყიდობის წერილიც გასინჯეთ. ვისაც მოუყიდნია, იმის ჩამამაველობა მ ა ნ უ ჩ ა რ ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი და ზ ა ზ ა ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი გახლავსთ.

გვედრებით ეშიკალაბაშს მი რ მ ა ნ ო ზ ს ოქმით ებძანოს, რომ ჩვენი მოდავე და ჩვენ და ციციის შვილები თქვენს სამართალში გვალაპარაკოს. და სანამ თქვენს სამართალში გავივლიდეთ, მანამ ის განაჩენი დაყენებული იყოს. აპრილის თ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ე რ ი ს თ ვ ი ს შ ვ ი ლ ო მ ი რ ვ ა ნ ო ზ! მერმე ამ არზის პატრონების მოდავისათვის რომ მდივანბეგებს განაჩენი მიუციათ, მაშინ ამათ სიგელი არა ჰსცოდნიათ და ახლა უპოვნიათ, რომელიც ჩვენ გავსინ-

ჭვეთ. ამის მიზეზით ის განაჩენი ამ ოქმით დაყენებული არის. მეორედ უნდა შეჭკრიბო სამართალში და ეს ნასყიდობის სიგელიც უნდა წარადგინონ და რაც სამართალი უსაჯონ. იმაზედ უნდა დადგნენ. აპრილის 6, ქორონიკონს უპთ.

დავით

**760. არზა ზაზა მაჩაბლისა შავ-მამულის თაობაზე
დავით მამაკვიდრის ოქმით**

1801 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 7037. დედანი. ქალაღი. 28,8×16,4 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. საქართველოს მემკვიდრის და მართებლის მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ზაზა მაჩაბლისა.

ახლა პაპის თქვენისა და ნეტარხსენებულისა მამის თქვენისა ოქმები და ბრძანება გვქონდა. ამ მონასტრის ყმა და მამული ჩვენ გვებარა, რომ არავის რა შეეწუხებინა! ახლა თქვენგანაც გვებოძა მიბარების ოქმი. მაინც არაფერი არა ეშველათ. თაქთაქის შვილები ისაგან ლუას და არ დაშელს. ეს საბრალო ჯაყელი კიდევ დაიჭირა და კიდევ აეკლო. არაფერი არა ეშველა რა ამის ბედზედ.

ახლა ამას გვედრებით ერთი ძალიანი ოქმი გვიბოძოთ. რომ სიკრუით ოქმი აღარ აიღოს. ამ წმინდა ღვთისმშობელს ყმა და მამული არ დაეკარგოს: და რომელიც თქვენ[ი] ბრძანება გვებოძება, მროველს ისე ვამსახურებთ.

ახლა ეს განაჩენი და ოქმებიც მანდ მიახლებია. იმ საბრალოს ჯანყელს (sic) უღელი ხარი და სამი მილანთული წაართვეს. ჯანყელიც მანდ მიახლებია და ნება თქვენი ასრულდეს.

თავში

ქ. ზაზა მაჩაბელო! როგორც მამის ჩვენისაგან გებარებია, ისე გებაროს. ეს მონასტრელი და წანართმევიც გამოურთვი და მოეცამ ჯაყელს, ვისაც წაურთმევი. აპრილის 6, ქორონიკონს უპთ.

დავით

761. არჯა დათუა ფალავანდინიშვილისა ხმის თაოგაჴა
დავით მამაკვიდრის ოქმით

1801 წ. 22 აპრილი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 31. საბუთი № 22. პირი. ქალაღი. მხედრუ-
ღი. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

[8v] მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართველის წინაშე მოსახსენებელი ფალავანდინიშვილის დათუასი.

გოგეიას ფალავანდინიშვილს არზი მოურთმევეია, ჩემი კაცნი არიანო. მოკითხული ქენით, მთელი ქართლი აქ გახლავსთ, თუ შაჴმელიქის შვილი საუფროსოში არა მრგებოდეს. ისინი იმის კაცნი გახლანან საძაგლის შვილი და ბათხაძე, ოქმი გიბოძებიათ, იმ კაცებზედ ხელი აუმართავთ და იმისთვის მიუტიათ, იმათგან მძლაურობით მამულები მაქვენ წართმეული. დავა და საჩივარი მე მაქვენ და იმათ დაუსწვრიათ და მოუხსენებიათ.

ოქმისა და ისაულის წყალობას ვითხოვ, ის კაცები ამიყაროს, მამაბაროს. თუ სიტყვა აქვსთ რამე, თქვენს წინაშე სამართალში მელაპარაკონ. თქვენის სამართლით ვისაც დარჩეს; იმან წაიყვანოს. აპრილის კბ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

[8] ჩვენ, სრულიათ საქართველოს მემკვიდრე მეფის ძე დავით, გიბძანებთ ფავლენის შვილო იორამ! მერე დათუა ფალავანდინიშვილი რომ ამ არზით ასე ჩივის, ეს თავისი ყმები აუყარე და მოაბარე. და თუ გოგეია ფალავანდინიშვილს სიტყვა ქონდეს რამე, ჩვენს სამართალში ელაპარაკოს. აპრილის კა, ქორონიკონს უპთ.

ორნივე მდივანბეგებთან მიიქყვანე და ალაპარაკე, ვისაც დარჩეს,

იმას მიაბარე.

762. არზა იოსებ ამირალაშვილისა გაყრის თაობაზე.

ღავით მემკვიდრის ოქმით

1801 წ. 24 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 11093. დედანი. ქალაღი. 28,8X13,7 სმ. მზეღ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მ მ ა რ თ ე ბ ე-ლის დ ა ვ ი თ ის წინაშე მოსახსენებელი გ ო რ ი დ ა მ ა მ ი რ ა-ღ ა შ ვ ი ლ ი ი ო ს ე ბ ი ს ა.

სამოცი წელიწადია რაც ჩემს ძმასთან შემამწყრალი გასღავარ. არც მე შევაწუხე და არც იმან და იმისმა შეიღებმა მამიღდეს ყური. ვალისაგან შეწუხებული და ტყვეობისაგან გათა[ვ]ებული მოხუცებული კაცი გახღავარ, არავინ ყური მამიღდო. გაუყრელი ძმა გახღავარ

გევეღრებით გორის მოხელე[ე]ბზეღ და მოსამართლე[ე]ბზეღ ერთი ოქმი მიბოძოთ, როგორც ძმობის რიგი და სამართალი იყოს, გაგყარონ და მოგვაშორონ ერთმანერთსა. აპრილის კბ, ქორონიკონს უბთ.

თავში

ქ. სრულიად საქართველოს მ ე მ კ ვ ი დ რ ე და მმართებელი დ ა-ვი თ გიბძანებ გორის მამასახლისო ის ა ი და გორის ქედხუღდებო! ამ არზის პატრონი ამ არზით რომ ასე ჩივის. როგორც რიგი იყოს, ესენი აღაპარაკეთ და სამართალით გაჰყარეთ. აპრილის კღ, ქორონი-კონს უბთ.

ღავით

763. არზა წვიღის ვიორგის კონდოღლღაღისა მათუღღაღის თაობაზე

ღავით მემკვიღრის ოქმით

1801 წ. 24 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 253. დედანი. ქალღღი. 32,8X14,5 სმ. მზეღ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მ მ ა რ თ ე ბ ე-ლის დ ა ვ ი თ ის წინაშე მოსახსენებელი ერთობღივ წმიღის გი-ორგის კონდოღღეღებისა.

საღაო მამუღღებზეღ ჰაღის თქვენის დროს ჰ ა რ თ ე მ შემოგვა-ვიღა, იმათ ჰაღა თქვენთან გვიჩივეღეს და სამართალი და[ა]ყენა. იმის

დროში რომ ვერა დაგვაკლეს რა, მერე კურთხეულის კემწიფე მამა-
თქვენთან გვიჩვილეს. ოქმიც გვიბოძა: მანამ იმ მამულებს ვავშინჯე-
დეთ, სადაოსი დაგვიყენებიაო.

ახლა თქვენთვის მოუხსენებიათ, ოქმი და იასაული გიბოძებიათ,
სისხლსა გვთხოვენ.

ამ წყალობას ვითხოვთ, მამის თქვენის ოქმი გაშინჯოთ რაც ებრძა-
ნებინოს, სანამ ის სადაო მამულები თქვენგანაც გაიშინჯებოდეს. ეს
სამართალი და[ა]ყენოთ. როდესაც მობძანდეთ და გაშინჯოთ, მერე
ნება თქვენი ათავდეს. და ამის იასაულსაც სააასაულოზედ ხელი ა[ა]ლე-
ბინოთ. აპრილის კვ, ქორონიკონს უპთ.

ამის ბარობაზედ არც სხვა იასაულს აუღია საიასაულო და არც
ამათ მიგვაცემინოთ.

თავში

ქ. რომელნიც ამის იასაულნი ხართ და ეგრეთვე ქობულოვე-
ბო ასე იუწყეთ! მისი უწმიდესობა და ჩვენ ერთათ მოგარიგებთ ამ
თქვენს დაუაზედ: და კელი აღიღეთ ამ ხელად. აპრილის კვ, ქორონი-
კონს უპთ. დავით

764. არზა ამილღაბარ ციციხევილისა უმის მიხარაბაზა ღავით გიგაკვიდრის ოქმით

1801 წ. 25 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 307. დედანი. ქალაღი. 20.2x14 სმ. მსედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართვე-
ლის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ცაცის შვილის
ამილღაბარისა.

დოეში თქვენი ყმა აზრუმელი ალავერდა გახლავსთ მქე-
დელი, ცოლი შევრთე და შიმშილობაში და ქირში იქ ცხოვრებულა.
იზას ორი-სამი ბიჭი აბარია, მქედლობას სწავლობენ. სანამ ის ბიჭები
ხელობას ისწავლიდნენ, წყალობას ვითხოვთ ის კაცი მე მებაროს. მერე
თქვენი ყმა ისევ თქვენ მი[ი]რთვით.

მეტეხის მოურავი ასაყრელად მიხდომია, სოფელს არ დაუნებე-
ბია. ერთი თუმანი წე[ე]რთმევიანა და წასულიყო, ჰყრიდა და გორს
მიჰყვანდა. თუ თქვენი ოქმი ჰქონდა, რატომ[მ] არ მიჩვენა: თუ არადა,
თქვენი ყმა რაში აიკლო. აპრილის კვ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ამილღაბარ ციციშვილი! რადგან სოფელთათვის მკედლის ყოლა სახმარი არის, ამისთვის მანამდინ ის ბიჭები ისწავლიდნენ, მანდ იყოს. და როცა ისწავლიან, მაშინ ხომ ნება აქვს მანდ წასლვისა. აპრილის კე, ქორონიკონს უბთ. დავით

ამილღაბარ! მანამდინ ეგ კაცი მანდ არის, შენ გებაროს და ნურავის უბრალოდ ააკლებინებ. დავით

**765. არზა ჯაალ ღავითიშვილისა უჩის თაოზაჯი
ღავით მავაკიჯრის ოჯით**

1801 წ. 20 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 598. ღედანი. ქაღალდი. 26,5x11,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრის და მ[მ]ართებელის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ზა[ა]ლ დავითის შვილისაგან.

ჩემო ხემწიფევე, ამას წინათ არზი მოვართვი: ამილახვარს ჩემი კაცი ყავს გორაჯოლადის შვილები, ქალას უსახლობს მძლავრობით; ოქმი და იასაული მებოძა, აუყარე და მოაბარეო. იასაული მივიდა, დავებლა, აქ ჩამოსულიყო. ერასტის არზი მოერთმევინა, ამილახვარის აშეებამდინ და[ა]ცალეთო. რათ დავაცალო? აქნამდისინ იმას ყოლია ჩემი კაცი, ახლა მე მებოძოს.

და მასუკან რომელსაც სიტყვა ჰქონდეს იმ კაცთან, აქ თქვენს სამართალში მელაპარაკოს აპრილის იღ, ქორონიკონს უბთ.

თავში

ქ. დავითელა დავითის შვილი! მერე ამ არზით რომ ასე მოხსენებია, ამის კაცი ქალას რომ სახლობს, ახლავ აუყარე და მოაბარე. და თუ სიტყვა აქვს ვისმე, თუნდა ახლა ელაპარაკნენ სამართალში და თუ უნდათ ამის შემდგომად, ნება მიგვიცია, მაშინ ელაპარაკნენ. და ის კაცი კი ამას უნდა მოაბარო. აპრილის კე, ქორონიკონს

უბთ. დავით

766. არზა ზაზა ციციშვილისა ვალის თაობაზე
დავით მემკვიდრის ოქმით

1801 წ. 27 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1268. დედანი. ქალაღი. 21X12,5 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. მათის დიდებულობის ნებით სრულიად საქართველოს მმართველის იმემკვიდრე დავითის წინაშე მოსახსენებელი ციცი-
შვილის ზაზასაგან.

ამილახვარიშვილს ბეჟანს ჩემთვის უჩივლია, ასე მოუხსენებია, ძმა დაუხსენო. ვისაც ჩემი ძმის სახსარი გამოვართვი, ეს ფალვენიშვილი ამან მამცა, აქ გახლამსთ. შენი რისხვა მქონდეს. მე ბეჟანის ან მემართოს ან ჩემს სიცოცხლეში მაგისი მმართვედეს რამე. თუ მაგ ბეჟანისა მართებს ვისმე, იმას ედაოს და ის მოვა. თუ მე მმართვეს ვისმე და მე მთხო[ო]ს.

ასე მუჩალგა მამირთმეგია: თუ მე ქიტესასი მემართოს რამე. ერთისათვის ოთხი წამერთვას. თუ ქიტესას მაგისი მართებს რამე, ქიტესას ცოლი ყავს და შვილი, მივიდეს და იმას თხო[ო]ს. ისინი ზომ მოვლენ და მე მთხოვენ, თუ მმართებს რამე. არცარა ქიტესასი მმართვეს და არცარა ბეჟანისა.

შენმა გამარჯვებამა, ოქმი მებოდოს, ჩემზედ ხელი აიღოს და ვისაც მაგისი ემართოს, იმასა თხო[ო]ს. აპრილს კა, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. უფალნო მსაჯულნო! ამ არზით ციციშვილი ზაზა რომ ასე ჩივის, ეს თქვენ გარდაუწყვიტეთ. ამისთვის თუ ბეჟანს არა უსე-
სხებია რა, ამასთან რა საქმე აქვს; ქიტესას შვილებსა სთხოვოს და ქიტესას შვილებმა ზაზას სთხოვონ. ეს კარგად გამოიძიეთ და სამარ-

თალი ისე მიეცით. აპრილის კზ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

767. არჯა ავილლაბარ ციციშვილისა მამულის თაოააჯა
ღავით მამაკვიღრის ოქმით

1801 წ. 80 აპრილი

ცხსა. ფონდი 1450. დავთარი № 24. საბუთი № 27. პირი. ქალაღი. მზეღ-
რული. იქვე, საბუთი №№ 29 და 33.

[29] მათის დიდებულების ბძანებით საქართველოს მმართველის
დავითის წინაშე მოსახსენებელი ციციის შვილის ამილლაბარ-
ის და იოსებისა.

ბეზია ჩემისაგან მოცემული გახლავს გომი დედი ჩემის მზი-
თევში ოთხი საკომლო და რაც პაპის ჩემის წილი არის სამწევრი-
სი, სიგლით თქვენგან გვებოძა. მეფის ერეკლეს დროს და მამის თქვე-
ნის დროს ჩვენ გვეჭირა და რადგან ზითევი იყო და ახლა ხომ სიგ-
ლით ჩვენ გვებოძა. კეზელს მღვდელს მოუხსენებია, ის მამული ჩემი
არისო და ოქმი დაუტყუენია.

ამ წყალობას [v] ვითხოვთ, რომ ერთი ბეჯითი ოქმი გვიბოძოთ,
მუდამ ხომ თავს ვერ გაწყენთ. რადგან თქვენგან სიგლით გვებოძა, მა-
გაში ოქმი გვეჭიროს, რომ ვინიცობა არის კეზელმა ოქმი დაგტყუოთ,
ამ ოქმის ძალით ბათილი იყოს, ჩვენო ხემწიფევ. აპრალის კვ, ქორო-
ნიკონს უპთ.

თავში

[28v] ჩუენ, სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმარ-
თებელი დავით, გიბრძანებთ! მერამე ამ არზით რომ ასე მოუხსენე-
ბია, ამას ასეთი სარწმუნო წიგნი აქვს მამის ჩვენისაგან დამტკიცებუ-
ლი და ჩვენგან დამტკიცებული, რომ ჩვენგან ის არ მოიშლება.

თუ ამ საქმეზედ ოქმი აეღოს ვისმე. დაგვიყენებია. და თუ ამის
შემდგომად ოქმი აიღონ, ამ ოქმის ძალით ისიც დაგვიყენებია. აპრი-

ლის ლ, ქორონიკონს უპთ.

768. არზა თოვა მღვინეთსუცისუვილისა მამულის თაოვაჲ
ღავით ბატონიუვილის ოქმით

1801 წ. 4 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 382. დედანი. ქალღლი. 32,8×13,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთძლობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან სამი წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართველის
ღ ა ვ ი თ ი ს წ ი ნ ა შ ე მოსახსენებელი მეღვინეთსუცისუვი-
ლი ს თ ო მ ა ს ი.

სანატრელის პაპის თქვენის ოქმით და ბრძანებით ხ ი დ ი ს თ ა ვ ს
გარეშემოში ორმოცდა[ა]თის დღის ბეითალმალი მიწა მეზოძა სამა-
მულეთა. ოცდასამის დღის მეტი არ მიჰირავს. ერთმა გლეხმა კაცმა
სამი დღის მიწა არ დამანება. ოცდახუთი კოდი პური კემწიფის ოქმით
და მღვიანბეგის განაჩენით წ[ა]ერთო. და კიდევ თავისას არ იშლის, მე
თქვენი მეშინიან; შორს ხელს მიშვერს უსარგებლოს ალაგსა, მე ის
არ მინდა; და რომელიც განაჩენში ბეითალმანი მიწერია, იმას ვითხოვ.

ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი მაგარი ოქმი და იასაული მიზოდით.
ის მიწა მამაბაროს და რაერთი ხანი რომ იმას ეხმარებინოს, იმისი
ღალაც წამირთოს და მამაბაროს. მაისის დ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. საქართველოს მეგვიდრე და მმართველი დავით გიბრძანებ
თ ა რ ხ ნ ი ს უ ვ ი ლ ო დ ა ვ ი თ! მერმე ამ თომა მეღვინეთსუცისუვილის.
[როგორც] ბატონის ოქმი! და განაჩენი უცხადებდეს, ისე გამოურთვი
ღალა რაც აკლია და სამი დღის მიწაც უნდა მოაბარო. და თუ იჩივლა
და გამტყუნდა, როგორც ნეტარხსენებულის პაპის ჩვენის ოქმი უცხა-
დებს, ისე გარდავახდევინებთ. ერთიორად უნდა წაგვერთმია ღალა,
მაგრამ გვიპატიებია და სწორედ უანგარიშე და ისე გამოურთვი ღალა
და მოეც. სწორეთ რომელსაც ედავება, ბეითალმანი მიწა ის უნდა
მოაბარო. მაისის ე, ქორონიკონს უპთ.

ღავით

769. არზა არხიმანდრიტ ილარიონისა ხმავის თაოგაჲჲ
ღავით მამაკვიღრის ოჲმით

1801 წ. 5 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 377. დედანი. ქალაღი. 31×14 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ნახზარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით საქართველოს მმართველის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მლოცველის დავით გარეჯლის არხიმანდრიტის ილარიონისა.

ახშანში მონასტრის ყმანი სამი კომლი გახლავესთ. ახშანში მოურავი არ ყოფილა იმათი და ახლა უშოვნიათ; და იმ მონასტრის ყმანი თავისუფალნი ყოფილან და მონასტრისათვის უმსახურნიათ.

ამ წყალობას ვითხოვ, ერთი ოქმი გვიბოძოთ, რომ იმათთან არავის საქმე არაჲ ჰქონდეს. ამას წინათ როგორც ყოფილან და მონასტრის [მ]სახურებას გარდა არავის შეუწუხებია, არცა რა ახლა შეაწუხონ, არც მოურავი და მოხელე. მაისის დ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. უფალო არხიმანდრიტო! ჩვენ შენს კეთილგანსჯილობაზე მოგვინდვია მაგ შენის კაცების საქმე, როგორც შენ გინდოდეს, ისე ჰქენ. მაისს ე, ქორონიკონს უპთ.

ვინც გინდოდეს, მოურავათ ის დააყენე, თუ არავინ გინდა, ისიც

შენ იცი.

დავით

770. არზა ამილლაბარ ციციოვილისა ხმავის თაოგაჲჲ
ღავით მამაკვიღრის ოჲმით

1801 წ. 7 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 298. დედანი. ქალაღი. 20,7×15,6 სმ. მხედრული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. მათის დიდებულების ბრძანებით სრულიად საქართველოს მემკვიდრის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათი მონის ციციოვილის ამილლაბარისა და იოსებისა.

პაპის ჩვენის მამულის და ყმის მოწყალება დაგვემართა. და ამასაც გვედრებით რომ, საცა ან აზნაურშვილი და ან გლეხი კაცნი იყოს დაფანტული, ერთი ოქმი და იასაული გვებოძოს რომ ავეყაროთ, და საცა ჩვენი ნება იყოს, იქ დავაყენოთ. მაისის დ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ეშვიკადაბაშო მ ა რ ვ ა ნ ო ზ! ეს ჩვენი წყალობა კაცნი ამილღა-
ბარს საცა უნდოდეს, აუყარე და იქ დაუსახლე. ამისთვის, რომ ყო-
ველს კაცს თავისი ყმა თავის ნებაზე უნდა. ამაში ვერცარავინ ხმას
ამოიღებს და არც ხომ ამილღაბარ შილთახით მოეჭიდება ვისმე უბრა-
ლოდ და არც ვინ დაანებებს თუ არ თავისას.

ესენი ყველა ასე აღასრულე. მაისს ზ, ქორონიკონს უბთ.

დავით

ქ. მ ა ღ რ ა ძ ე ს გ ო რ გ ი მღუღელთან იმის ძმისწულებთან და
იმათ გლენჯაცთან კი საქმე არა აქვს. და სხვა ყველა ამილღაბარისა
არის.

დავით

771. არზა ზიორგი XII-ის დის მარიამისა რჩინის თაოზაზე

დავით მემკვიდრის თქმით

1801 წ. 9 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 870. დედანი. 23×12 სმ. ქაღალდი. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ბრძანებით სრულიად სა-
ქართველოს მემკვიდრის და მმართველის მეფის ძის დავით-
ის წინაშე მოსახსენებელი მათის მხევლის და მამის დის მ ა რ ი ა-
მ ი ს ა გ ა ნ.

ჩემო ჳემწიფევ, დ ი მ ი ტ რ ი ც ი ც ი ს შ ვ ი ლ ი ს ჯალაბს რომ
ოქმი უბოძეთ დოვისისა: მანამ ცოცხალია, იმ კაცებმა უნდა არ-
ჩინონო და როდესაც აღსრულდება, ხომ ისევე ჩვენი უნდა იყოს; მი-
სის უმადლესობის პაპის თქვენის ბრძანებაც ხომ ასეა და თქვენიცა.

წინაზედ გევედრეთ. ერთი ოქმი მიბოძეთ — ან არავის მისცეს ან
არავის შესწიროს და ან არ გაყიდოს-მეთქი. და მიბძანეთ, რომ არზა
მომართვიო და გიბოძებო. წყალობას ვითხოვ, ოქმი მებოძოს, ჩემო
კემწიფევ, ღმერთი მრავალს წელს ბედნიერობით გადღეგრძელებსთ.
მაისის თ, ქორონიკონს უბთ.

თავში

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი დავით
გიბრძანებთ! მერმე ეს ქერივი მამიდაჩემ[მ]ა ბატონისშვილმა მარიამ[მ]ა

უნდა შეინახოს. და ეს ქვრივი ვერცა რას გაჰყიდის და ვერცა რას
შესწირავს. მაისის თ, ქორონიკონს უკთ. დავით

772. არჩა ზრივოლ ჩოლაპაშვილისა სახარტლის მიცაგაზ
დავით მემკვიდრის ოქმით

1801 წ. 14 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10373. დედანი. ქალაღი. 43,6X19,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. არზის თარიღი მცდარი უნ-
და იყოს.

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრის მეფის ძის და-
ვითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის ჩოლაპაშვილი
გრიგოლისაგან.

თქვენი ბრძანება და ოქმი რომ მოიტანეს იასაულებმა მიწო-
ბილიძემ და გოგიაშ, ჩვენივე საქონელი ჩამოგვართვეს და
დიმიტრის მიაბარეს, რომელიც რომ თქვენის ოქმით და იასაუ-
ლით გებოძებოდა; და მიბარების წიგნი თქვენ მოგართვით.

მეორეთ ოქმის წყალობა გექნათ. რაც ბატონი შვილს ბაგ-
რატს დაუხარჯავს და ან ჯარს შეუჭამიაო, იმას გარდა რაც წართმე-
ული იყოს, სამათ გაყავითო და თავ-თავისი წილით გამოართვით და
მიაბარეთო.

ეს ოქმი რომ გვებოძა, სამის კაცით ჩაველ წმინდის გიორგის
კარზედ და გამოუცხადე ხარჭაშნელთან და შაყრილს ხალხთან კვირას
დღეს. და პირობა მომცეს, იასაული მოიყვანე და ყველას მოგაბა-
რებთ. მე ამას დავეჩერდი და შინ წამოველ.

თურმე იმ ღამეს კაცი გაუგზავნია დიმიტრი მოურავს მა-
ტანს და თავისი კაცი ქულზედ დაუბარებია, აგრევე თქვენი სახა-
სო მარილელნი და აგრევე თიანელნი ახმეტას მყოფნი ესენი შაყ-
რილნი, დიმიტრი და ორი თავისი ძმისწულები, დიმიტრი თავისი შვი-
ლით და ქულზედ თავისი კაცით ურემშაბმული ქავთარ ჯიმში-
ტაშვილს მიხდომოდნენ.

კაცი მომივიდა, ქავთარი აიკლესო. ეს, დიახ, გამიკვი[რ]და, რომ
უწინ ის პირობა დავსდევით, არ აიკლებთ-მეთქი. და მეორე კაცი რომ
მომივიდა, წაველ, დაუჩოქე დიმიტრი თიანეთის მოურავს და უთხარ:
ეგ კაცი სამჯერ არის აკლებული, დამეკარგება, მობძანდით და რომე-
ლიც იასაულმა ღვინო მოგცვა, ის წაიღევით. არ შაისმინეს ჩემი ვედ-
რება. მაინც კიდე თიანეთის მოურავს ველაპარაკებოდი.

იმ დროს დიმიტრი ჩოლაყაშვილმა დაიძახა: დამა-
ლული აღარ ვარგაო, დაჰკარითო. და დაჰკრა ერთს ჩემს კაცს. გამო-
ვბრუნდი, უკანიდამ თიანეთის მოურავმა დამკრა. მე მიუბრუნდი და
უთხარ: დიმიტრი, რათა მცემ, მეორეც დამკრა.

ღმერთს ვფიცავ და თქვენს თავს, მე ხმა არ გამიცია ამ დაკვრა-
ში. მესამე რომ დამკრა, მასუკან მეც დაკვარ. გაისვა ხმაღს ჯელი. იმ
დროს ჯიმშიტაშვილს გიორგის დავენახე და შამომეშვე-
ლა; ეს ჩემთვის მოქნეული ხმალი დაჰკრა და მხარი დააჩენა. ეს დაჰკრი-
ლი კაცი აქ გახლავს.

ჩვენი მსახური სულხანა სულზედ ძეგს; იოვანე მღვდე-
ლი, გოგია მამულაშვილი და სოსია ესენი ღმერთის ნე-
ბაა, რომ დარჩნენ. ის ერთი ხომ სიკვდილის პირობაზედ არის დაღე-
ბული და სამთ კი არ შეეძლოთ, რომ აქ გხლებოდნენ. ამას გარდა თავ-
გატეხილები და ნაცემნი მღვდელი თუ ერი აქ გახლავან.

ჩვენო ჯელმწიფეე! ჩვენ ჩვენს სახლში გახლდით. რათ შეიყარა
ჯარი და მომიხდა. თუ კიდევ მქონდა რამე, რატომ იასაული არ
მოიყვანა და ისრე არ გამომართვა, რაზედ მომიხდა და ან რათ ამო-
მწყვიტა თავითა და ყმითა ზღმითა და ხანჯლით.

ამის სამართალს ვითხოვთ. ამისთანა საქმე არავის დამართებიათ,
საქონელიც წაგვართვეს, კიდევ აგვიკლეს და კიდევ დაგვხოცეს. არც
ეს ოქმი იოქმეს, რომელიც ჩვენ გვებოდა. ჩვენი თავი აქ მოგვირთმე-
ვია და ახლა ნება თქვენია. მაისის იე, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. დიმიტრი საგინაშვილო! მერე შენ უნდა ახლავ
მიხვიდე. პირველი ჩემი ბრძანება ეს იყო, რომ, რაც ჩემ[მა] ჯარმა
დახარჯა და ან ბაგრატიმა, ჩემი ვალი იყო და კიდევ არის და მე
გარდაუხდი.

და რაც ამ თავადთ საკუთარი თავისთვის დაეხარჯათ, ის უნდა
მისცემოდა ქაიხოსროსა. და ეს ასეც უნდა აღსრულდეს. იმათ
რაც! საკუთრად თავისთვის დაუხარჯავსთ, უნდა მისცენ.

ამას გარდა, ეს შფოთი რომ უქნაან, უნდა აქ სამართალში ჩვენ
წინაშე მოიყვანო და გამოიკითხო ვითარება, ორსავე მხარეს დანა-
შაული, ეგრეთვე მიზეზის მიცემა, ეგრეთვე შეყრილობა, ეგრეთვე
ორისავე მხარს გალახული, დაკოდლი და დამტკრეული დაწერილათ
მუნ დასწრებულის მოწმობით და ხარჭაშენელ ეპისკოპოსის ჯელმოწე-
რილობით ჩამოგვიტანე ის წერილი ამ მოჩივრებთან ერთათ, ასე იცო-

დე. მაისის იდ, ქორონიკონს უპთ.

დავით

1 რათ.

773. არჯა ზაჯა ციციშვილისა ღალის თაოჯაჯა

ღავით მჟაპაიღრის ოქმით

1801 წ. 18 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3110. დედანი. ქალღლი. 22×12,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის დიდებულობის ნებით, სრულიად საქართველოს მე-
მკვიდრე და მმართველის დავითის წინაშე მოსახსენებელი
ციციის შვილის ზაჯასაგან.

მოგხსენებათ როგორ ვერანა ადგილს ვდგავარ, შეიდი კომლი
კაცით გახლავარ. შენმა გამარჯვებამ, მარტო[ო]ბით საქმე მიჭირს, თუ
დავცალო, თქვენი მეშინიან; და თუ იქავ ვიდგე. მტრისაგან მეშინიან.

მოწყალებას ვითხოვთ, ვისაც იმ სოფელში წილი ქონდეთ, იმა-
ნაც იქ მოიყვანოს ყმა, დააყენოს და ერთათ ვიცხოვროთ. თუ არ
მოიყვანებენ და ჩემთან ჰირში და ლხინში ერთი არ იქნებიან, მანამ
მოვიდოდნენ და იქ დადგებოდნენ, იქაურს მამულის ბარაზედ ხელა
აიღონ. და როცა მოვლენ, დადგებიან, თავეთი მამული ღმერთმან მო-
ახმაროს. მაისის იმ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. სრულიად საქართველოს მემკვიდრე მმართველი დავით გიბა-
ნებ ციციშვილო უზბაშო ზაჯავ! ამ არზით რომ ასე მოგიხსენებია, ეს
შენი მოხსენება მართალი არის, თავი დაგიდგია, ერთს სამტროს ად-
გილში მისულხნარ და დამდგარხნარ; რაც შენ და შენმა კაცებმა მოხნათ,
ვისიც მამული უნდა იყოს. იმისი ღალა შენ აილე, ნურავის დაანებებ.

ვინც ნიჩბისში მოწილენი ხართ, თქვენი კაციც მიიყვანეთ
და დააყენეთ; და რომ დააყენებთ, მაშინ თქვენის მამულის ღალაც
თქვენ აიღევით. და თუ კაცს არ მიიყვანთ და ვერც ღალასა სთხოვთ,

ასე იცოდეთ. მაისის იმ, ქორონიკონს უპთ.

ღავით

774. არჯა სტაფანე შაითაჯაშვილისა შმის თაოჯაჯა საქართველოს

სამოქალაქო მმართველობის ოქმით

1801 წ. 27 ივნისი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 26. საბუთი № 1. პირი. ქალღლი. მხედ-
რული.

[1] ყოველად უგანათლებულესო დიდო ხელმწიფევე იმპერატორო
ალექსანდრე კავლეს ძევე თვითმპყრობელიო სრულიად რუ-

სეთისაო, ყოვლად მოწყალევე ზღმწიფევე, ითხოვეს ყ ა ი თ მ ა ზ ა -
შვილი ს ტ ე ფ ა ნ ე .

ბოსტანაში ჩემი მკვიდრი ყმა სახლობს გურგენა და
ხუტია, ექვსი წელიწადია არ მემსახურება. წყალობას ვითხოვ, ამი-
ყართ იქიდან და მამაბაროთ, თქვენის დოვლათით ჩემს სოფელში
დავასახლო. იენისის იჴ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ბძანება საქართველოს მმართველობისაგან, აწ ბოსტანა სოფელ-
ში მყოფნო გურგენავ და ხუტიავე! თუ ამისი ყმანი ხართ, შემოდგომამ-
დინ მაგავ ადგილიდამ ისე მსახურეთ, როგორც ბატონყმობის რიგია.
მანამდინ ვერ აგყრისთ. და თუ თქვენ წინააღმდეგი სიტყვა ვაქვსთ და
ამის ყმობას უარპყოფთ, როდესაც მოსავალი მომკათ შემოდგომაზე,
მოდით და სამართალში ელაპარაკენით. იენისის კჴ, ქორონიკონს უპთ.

გაფრთხილდით, რომ სიცრუით არ გასარკოთ მმართველობა.

Генералъ-майоръ Л а з а р е в ъ

თავადი ჩოლაყოვი ჩართული

თავადი თუმანოვი სულხან

თავადი თუმანოვი ეგნატი

775. არაა მღვდელ იოვანე მაღალაშვილისა ღალის თაოგაჴა .

ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1801 წ. 11 ივლისი

ზეუნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1370. დედანი. ქალაღი. 26,5×19,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. მის უგანათლებულესობის მეფის ძის ვახტანგის
წინაშე მოსახსენებელი მათის მარად მლოცველის მაღალაშვი-
ლის იოვანე მღვდელისაგან.

მოგეხსენებათ რომ ციხე ბდავს მამული გვაქვს, ის მამული
სამ წილათ არის გაყოფილი: ერთი წილი ჩემი გახლავსთ და ორი წი-
ლი სულ ჩემის ბიძაშვილებისა. სამი წელიწადი არის ისინი იღებენ
ღალას თქვენის ოქმით, ჩემს წილსაცა და თავიანთსაც.

წყალობას ვითხოვ, რომ ერთი ოქმი და იასაული მებოძოს, რომ
ჩემის მამულის ღალა მომცენ. და თუ სიტყვა ქონდეს ვისმე, თქვენ-
თან მელაპარაკენ სამართალში. იელისის კჴ, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. ბატონის შვილი ვახტანგ გიბრძანებთ ალექსიძე ანდრიავე და ბუჩაშვილო ნინიავე! მერე ეს მაღალასშვილი მღვდელი იოანე ამ არზით ასე რომ ჩივის, თქვენ უნდა მიხვიდეთ ციხე ბდავს და რაც ამას სამართლიანად ლაღა ერგებოდეს, და რომელთაც კაცთ ყანა, ქერი თუ ფეტ[ვი] სდგამოდესთ და ან ედგასთ, ყველამ უკლებრად უნდა მოსცენ. ივლისის კბ, ქორონიკონს უპ[თ].

ბეველი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამტკიცებ მეფის ძეობით.

**776. არზა ნინია ამილახორის სიღვდრის მახიასი მხითვის თათბაჯი
სამოქალაქო მმართველობის თქმით**

1801 წ. 18 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10076. დედანი. ქალღლი. 20,7X16,6სმ. მხედრული. აქა-იქ წერტილი.

ყოვლად უგანათლებულესო დიდო კელმწიფევე, იმპერატორო ალექსიანდრე პავლეს ძევე, თვითმპყრობელო სრულიად რუსეთისაო, ყოვლად მოწყალევე კელმწიფევე!

ითხოვს ივანე დოლენჯის შვილის სიღვდრი მახია. ომან ამილახორის შვილი ნინიას ბარობაზედ ამას წინად არზი მოგართვი, რომ მზითევეს ვედავებოდი და ოქმით გებრძანებინათ, მარიამობის თვის ნახევარში სამართალში უნდა გვიახლოსო.

ახლა ხომ თქვენ მიბრძანდებით და ის ჩემი სიძეეც იქ გახლავსთ ჭალასა. მე იქ ხლება არ შემიძლიან. წყალობას ვითხოვ, რომ ჩემს სიძეს უბრძანოთ, აქათ გამოისტუმროთ, რომ ჩვენი დავა ამ ქალაქში გადაწყდეს. აგვისტოს ივე, ქორონიკონს უპთ.

ბძანება საქართუელოს სამოქალაქო მმართველობიდან, ამილახოროვო ომანი შვილო ნინიავე! შენი სიღვდრი ამ არზით ასე გიჩივის და ახლავ უნდა ჩამოხვიდე და სამართალში ელაპარაკო. თუ ახლავ არ ჩამოხვალ, მმართველობა ავათ ჩამოგართმევს. ოკდომბერს იმ, ქორონიკონს უპთ.

Генералъ-майоръ Л а з а р е в ъ

თავადი იოანე ჩოლაკაევი

თავადი სულხან თუმანოვი

თავადი ეგნატი თუმანოვი
ქ. იოელ და ქაიხოსროვ! ეს ბძანება ასე აღასრულეთ.
ორბელიანი ზურაბ

**777. არზა სოლომონ ჯავახაშვილისა შვის თაოგაჲ
დავით მემკვიდრის ოპით**

1801 წ. 28 აგვისტო

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 8722. დედანი. ქალალი. 34,5×11,4 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის.

ქ. მათის უგანათლე[ბულე]სობის სრულიად საქართველოს მე-
ფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის მონის სო-
ლომან ჯავახასაგან.

სუყველა კაცს ორმოცი წლის მამული დაკარგული ვისცა ჰქონ-
და, ყველას თქვენგან ებოდა და თავისი მამულის პატრონი გახდნენ.
მე მამით-პაპით სამკვიდრო ერთი კომლი კაცი მყვანდა, ისიც თქვენის
ბძანებით ჩამორთმეული მაქვს.

ღმერთი გაგაძლიერებს და გაგიმარჯვებს, უმეტესათ აღგამაღ-
ლებს, ნუ მიზამ, არათფერი დანაშაული არა მაქვს რა. ისევ მიბოძეთ.
საქართველოში არაეი[ს] გაუგონია იმისი სხვა ბატონი, ჩემი ყმა არის.
თქვენი თავი მალოცვინ[ე], შენ სადღეგძელოთ მიბოძე ისევ. აგვის-
ტოს კე, ქორონიკონს უპთ.

თავში

ქ. მის ბრწყინვალეობას ამილახვარს ბატონს გიორგის
ესრეთ მოხსენდეს. ამ არზით ეს ჯავახაშვილი სოლომან
რომ ასე ჩივის, ამან თავისი წიგნები გვაჩვენა, რომ ეგ კაცი მკვიდრო
ამისი ყმა ყოფილა და როგორც ბატონყმობის რიგი იყოს, ისე დაუ-
მორჩილე და ამსახურე. და მაგ კაცს თუ ერთი ქეშმარიტი სიტყვა
ჰქონდეს რამე, რომ ამისი ყმა არ იყოს, სამართალში ჩამოვიდეს. მაგ-
რამ თუ სამართალში გამტყუნდა რომ ამისი ყმა ყოფილა და ტყუილად
აცოდვილებს, ძალიან დაისჯება. აგვისტოს კე, ქორონიკონს უპთ.

დავით

778. არზა ზაალ ღავითიფვილისა ღალის თარგაზე სპარტველოს
სამოქალაქო მმართველობის ოქმით

1801 წ. 18 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 602. დედანი. ქალაღი. 16,5×10,6 სმ. მხედრუ-
ღი. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ყოვლად უგანათლებულესო დიდო კელმწიფევე, იმპერატო-
რო ალექსანდრე პავლეს ძევე, თვითმპყრობელო სრუ-
ღიად რუსეთისაო, ყოვლად მოწყალევე კელმწიფევე!

ვითხოვთ დავითის შვილი ზა[ა]ლ: აღს მდგომნი გლეხნი
კაცნი ჩემს მამულს ხუნენ ქინძათსა რამდენიმე ხანია და ღალს
არ მამლევენ.

გევედრებით ამილახვარს ებძანოს, რომ ჩემი ღალა გამამირთვის
და მამცეს; ან კიდევ სხვაგან ჩემს მამულში ვისაც ედგას, ისიც გამა-
მირთვის სამართლიანის საქმით. სეკდემბრის იგ, გასულს, ქორონიკონს
უპთ.

ბძანება სპარტუელოს სამოქალაქო მმართველობისაგან, ამი-
ლახვარო გიორგი!

ამ არზის პატრონი ასე რომ ჩივის, ამის მამულის ღალა შენ გაუ-
რიგე. და როგორც გა[ა]რიგო მმართველო[ბა]ს გამოუცხადე. სექტემ-
ბრის იგ, ქორონიკონს უპთ.

Генералъ-майоръ Л а з а р е в ъ

თავადი ზა[ა]ლ ბარათოვი

თავადი ეგნატი თუმანოვი

779. არზა ზაალ ღავითიფვილისა საართლის მიცაგაზე
სპარტველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით

1801 წ. 14 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5014. დედანი. ქალაღი. 21,5×17 სმ. მხედ-
რული. ყოველი სიტყვის შემდეგ წერტილი.

ქ. ყოვლად უგანათლებულესო დიდო კელმწიფევე, იმპერატო-
რო ალექსანდრე პავლეს ძევე, თვითმპყრობელო სრუ-
ღიად რუსეთისაო, ყოვლად მოწყალევე კელმწიფევე!

ითხოვს დავითის შვილი ზა[ა]ლ: ზარდია შვილი
ჩემი ყმა არის, თავი წამართვა, საერისთოში გავიღა. რამდენიმე წელი-
წადია სულ ვედავები, მაგრამ არას მეპუება. არც იმაზედ ბძანება გა-
ვიღა, პირველათ ერისთვიანთ ძლიერებით, შემდგომად ბატონის-

შვილის იულონის შეწვევით ვერც სამართალში მივიყვანეთ. მეფის ერეკლეს ბძანებები მაქვს; და თუ ეს მოხსენება ტყუილია, ის წერილები გამოაცხადებს.

ამასვე ჩემი კაცი ჰყვანდა მძლავრობით, აიყარა და თავის მამულზედ გამოვიდა. იასაული მოიყვანა, არ დავანებე. ბატონს არზა ვაახელი, ოთარ ამილახვრისათვის ოქმი ებოძა, მე მიბოძა. ამაში ხანი გავიდა. ტყუილად არზა მოეცა — ჩემი არისო; ამილახვარზედ ოქმი მოეტანა — ამასვე მოეციო; ყრიდა, საერისთოში მიყვანდა; არ დავანებე, აქ იყოს სამართლამდინ-მეთქი.

რაც ყოფა მიყო, სამართალს მოხსენდება. ორნივე მამაშვილნი კინლამ თოფებით დაგვზოცა ამ ჩემ[მა] ყმაბა, რომ ამისი მოწმენი მზას არიან, მეფის ერეკლის ბძანებით და ოქმით, რასაც სოჟულში ეს მიყო, ყოველივე მეფე[ეს] ერეკლესთან არის გამოცხადებული ეს ჩემი მოხსენება; და ოქმებიც მაქვს. სამართლის გადაწყვეტა აღარ დავცალდა. ახლა გვედრები ყოვლად მოწყალეს ხემწიფეს, ამისი სამართალი მალირსეთ.

ამანვე ჩემს კაცს ძროხა წაართვა თავის თავათ. ენკენისთვის იბ, ქორონიკონს უბთ.

ბძანება საქართველოს სამოქალაქო მმართველთაგან, ამილახვარო გიორგი! ესე და ამისი შოდავე ჩვენს სამართალში მოიყვანე და რაც საბუთი ჰქონდესთ, ორთავ თან მოატანინეთ. სეკდემბერს იდ, ქორონიკონს უბთ.

Генералъ-майоръ Л а з а р е в ъ

თავადი ბარათოვი

თავადი ეგნატი თუმანოვი

კასპის მოურაო ქარუმიძე იოანე! შენ უნდა ყაზახებიც თან წაიყვანო და ზარდიაშვილი თავის საბუთებით ჩამოიყვანო, რომ მმართველობის წინაშე უნდა წარვედლინოთ. ოკდომბრის ლა, ქორონიკონს უბთ.

იარანლის ოქმი რომ აქვს, რომ რასაც მოსაცემს იყო, უნდა მოეცა და არ მოუცია; როგორც ის ოქმი აცხადებს, ეს ყაზახები უნდა ჩაუყენო და ისიც ისე გამოართვა.

Подполковникъ С и м о н о в и ч ъ

თავადი გიორგი ამილახორი

1801 წ. 20 სექტემბერი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 14. საბუთი № 77. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[108] ყოვლად უგანათლებულესო დიდო კელმწიფევე, იმპერატორო აღექსანდრე პავლეს ძევე, თვითმპყრობელო სრულიად რუსეთის, ყოვლად მოწყალე კელმწიფევე!

ითხოვენ ერთობლივ ჩხეიძე[ე]ბი: ჩვენის მტრებისაგან ასე შეწუხებული ვიყავით და მეზობლებისაგან, ჩვენი ყმანი დაფანტულნი გახლავან ყოველს კედლათ, მაგრამ არავის ყმობით არ წაურთმეგია. მართალია, ნოზაძე მოყვარე ჰყვანდა დიასამიძესთან, იმის კედლათ მივიდა, მაგრამ ჩვენს ყმობიდამ არ გასულა. ივლონ ბატონის შვილისაგან წართმეული ჩვენი ყმები რომ თქვენგან სამართლით [გ]ვებოძა, ეს კაციც იმათი ძმა არის. თუ ჩვენი ყმა არ იყო, დიასამიძისა იყო, მოახლე რათ დამ(sic) რომ გამოვართვი ან რათ ვიმსახურებდი იქილამ.

გვედრები სამართალში გვალაპარაკოთ, ღვთის [v] წინაშე სამართალი გვადირსოთ, მანამდის ის კაცი თავის ძმასთან იყოს, სამართალმა რომელსაც მისცეს, იმის იქნება. სეკდემბრის კვ, ქორონიკონს უბთ.

თავში

ბძანება საქართველოს სამოქალაქოს მმართველთაგან, თავადო დიასამიძე იოსებ! შენ ხომ ბძანება ასე მოგეცა — თუ ამ შენს მოღავეს კაცს სიტყვა ჰქონდა, უნდა სამართალში მოგყოლოდა. თუ არადა, უნდა აგეყარა¹. ახლა ეს კაცი ჩივის, სიტყვა მაქვსო. თუ აპყრი, მოდი ელაპარაკე. და სამართლით თუ დაგრჩება, მაშინ აპყარე. სეკდემბრის კვ, ქორონიკონს უბთ.

Генералъ-майоръ Л а з а р е в ъ

თავადი ზ ა [ა] ლ ბ ა რ ა თ ო ვ ი

თავადი ე გ ნ ა ტ ი თ უ მ ა ნ ო ვ ი

¹ აგეყარა.

¹ + ზალ.

781. არჯა გიორგი თაგაზაშვილისა ვალის თაგაზა
საპართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით

1801 წ. 8 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7197. დედანი. ქაღალდი. 21,4×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ოქმის თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ყოვლად უგანათლებულესო დიდო კელმწიფევ, იმპერატორო ალექსანდრე პავლეს ძევ, თვითმპყრობელო სრულიად რუსეთისაო, ყოვლად მოწყალევ კელმწიფევ.

ვითხოვ ორბელიანი თამაზის ყმა გიორგი თამაზაშვილი: ჩენი სახლი ხარაზი მარტიროზასთან გირაოთ არის ოცდახუთ თუმნათა, თამასუქიც გვიჭირავს და ანდერძის წიგნიც არის. სახლებშიაც ისი დგას. თორმეტი თუმანი მოსაცემს არის და ცამეტი თუმანი კი მოუცია. და იმ დანარჩომს აღარ გვაძლევს.

წყალობას ვითხოვთ, თამასუქიც და ანდერძის წიგნიც გაშინჯოთ და სამართალი გვიბოძოთ. მარტის 8, ქორონიკონს უფ.

ტყვე მოვიყვანე ოცდაათი თუმანი უნდა მიეცე; თუ ახლა სახსარი არ მიეცე, ტყვეს უკანვე წაიყვანს.

ბრძანება საქართველოს სამოქალაქოს მმართველთაგან, თავადო ზურაბ ორბელიანო!

ესე და ამისი მოდავე მელიქს დარჩიასთან მიაყვანინე და სამართალი მოაცემინე. თებერვლის 13, ქორონიკონს უფ.

Генералъ-майоръ Лазаревъ

თავადი ბარათოვი

თავადი იოანე ჩოლაყაევ

თავადი სულხან თუმანოვი

თავადი ეგნატი თუმანოვი

მდივანი თავადი შიოშ თუმანოვი

782. არჯა ღვით და ღიმიტარი ავაშიძეებისა შმის თაგაზა
საპართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით

1802 წ. 7 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3488. დედანი. ქაღალდი. 21,5×17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ყოვლად უგანათლებულესო დიდო კელმწიფევ, იმპერატორო ალექსანდრე პავლეს ძევ, თვითმპყრობელო სრულიად რუსეთისაო, ყოვლად მოწყალევ კელმწიფევ!

ვითხოვ აბაშიძე დავით და დიმიტრი: ჩვენი ერთი მსახური მამა ჩვენთან გაზდილი და მამის ჩვენისაგან დაქორწინებული მკვიდრი ყმა ხოსიკა ჭყოიძე, როდესაც იმან ჯვარი დაიწერა და ჩვენის სახლიდან თავის მოყვრებში გადვიდა, დარჩა და იქა დგას.

გიორგი მეფის ოქმიცა გვაქვს. თქვენგანაც წყალობას ვითხოვ, რომ მაიორს ოქმით ებძანოს, ამიყაროს და მამაბაროს. თვითონ ანაგის ქევხამაც კარგათ იცის, რომ მამის ჩვენისაგან მობარებულია. და თუ ამისი წინააღმდეგი სიტყვა ჰქონდეს, სამართალს მ[ო]ახსენოს. მარტის 8, ქორონიკონს უფ.

ბძანება საქართველოს სამოქალაქო მმართველობიდან, ეშიკაღაბაშის ჭავჭავაძეს ნაიბო თავადო გურგენიძე დავით! აბაშიძე დავითს არზით ასე რომ მოუხსენებია, საცა ამისი ყმა ხოსიკა ჭყოიძე იყოს, ახლავ უნდა აუყარო და თავადს აბაშიძეს დავითს მოაბარო. მარტის 8, ქორონიკონს უფ.

მეფის გიორგის ოქმიცა აქვს მოურავს რევაზზედ, რომ აუყარე და თავისი კაცი მოაბარეო; და არ მიუციათ: ახლავ უნდა აუყარო და მოაბარო.

Генераль-майоръ Лазаревъ

თავადი ბარათოვი

თავადი ჩოლაკაევი

თავადი სულხან თუმანოვი

თავადი ეგნატი თუმანოვი

მდივანი თავადი სერგის ქობულოვი

მდივანი თავადი შიოშ თუმანოვი

783. არჯა ოზია ზანდუკაელისა მამულის თაოზაჲ
კახტანგ ბატონიშვილის ოქმით

1802 წ. 21 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 13. საბუთი № 83. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[68V] მეფის ძის ვახტანგის წინაშე მოსახსენებელი ზანდუკელი ოტიასი. ჟინვანს ერთი წისქვილი გავაკეთე და იმას ზეილამ ერთი თქვენი ბეითალმანი ოციოდ ადლი მიწა უქეს. არც სახნავი არის, უბრალო ტყე და ყორე არის. და გვედრები მეზოდოს, რომ იმაზე წისქვილის რუ გავატარო. ის ბეითალმანი ყორე სისველა შვილის ნაქონი არის.

გვედრები მოწყალეა მოიღოთ. [69] ის წისქვილი თქვენის მოწყალეებით გავაკეთე და გვედრები მოწყალეა მოიღოთ, რომ წყალი გავიყვანო. მარტის კ, ქორონიკონს უფ.

თავში

ბოქოულთხუცესო ბეჟან! ამ არზით რომ ასე უთხოვნია, რადგან ბეითალმანია და უხმარი ადგილიც არის და ამას კი გამოადგება, ჩვენც გვიბოძებია და ამას მოაბარე. მარტის კა, ქორონიკონს უფ.

784. არზა ელისაგად მილახვის მეუღლისა ვალის თაოგაჲ
ღარაჲჯან დედოფლის ოჲით

1602 წ. 3 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 6815. დედანი. ქაღალდი. 33,9×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია მძიმე.

ქ. მათის უმაღლესობის საქართველოს დედოფლის დარეჟანის წინაშე მოსახსენებელი მილახვის მეუღლის მათას მონის ელისაბედისაგან.

მერე როდესაც თქვენი ყმა ზაქარია დამბარაშვილი მიიცივალა, მოგეხსენებათ რომ ნეტარხსენებულის ბატონისა და თქვენის ბძანებით, რაც იმის სახლში იყო სულ დაწერეს, დაბეჭდეს და წამოიღეს, რომ ჩემი საკუთარი საქონელიც თან მრავალი გამოატანეს, რომ არ გაარჩიეს. და ვჰგონებ ესეც უწინვე მოხსენებული გქონდესთ. თუმცა ვიცი, რომ იმ ნივთებიდამ თქვენს სიმაღლეს არა მოუხმარებია რა და სულ ერთად სალაროში შენახული აღამაჰმადხანის მოსელის დროს დაიკარგა. მაგრამ რადგანც მე ასე დავრჩომილვარ და იცით, რომ რაც სამართლით იმის საქონლიდამ მერგებოდა, ჟერ არც ეს მომცემია და ჩემი საკუთარიც მასთან დაკარგულია, ამისთვის ვბედავ ამ მოხსენებას, რომ თუ თქვენის ყმის ზაქარიასი რომ შარუაშვილს გაბრიელს ორმოცდაათი თუმანი ვალად აღებული ჰქონდა და თამასუქი არის, იმ თამასუქის წყალობა მაინც დამემართოს, რომ უსამართლოდ არ დავრჩე თქვენის მოწყალეებითა. და თუ თქვენი ნება არ იყოს, თავს ნუ შეიწყენთ. ისიცა და ჩემი თავიც თქვენი ჰირის სანაცვლო იყოს. მაისს ა, ქორონიკონს უფ.

ქ. საქართველოს დედოფალი დარეჯან მოგიწერ მილანერის ჯა-
ლაბო ელისაბედ! მერმე თუმცა ჩვენ მაშინვე მოგვხსენდა ზაქარია ლა-
ბარაშვილის საქონელთან შენი ნივთებიც გამოეტანებინათ, მაგრამ
რადგანც ჩვენის ვემწიფის ბძანებით დაბეჭდილი იყო, სანამ გავსინ-
ჯევედით და გავარჩევდით, ისე ერთიან დაიკარგა, შენი რაც საკუთარი
ერია. ამიტომ მაშინ ვეღარ მოგეცით; და ახლა იმისთვის და კიდევ,
რომ სამართლით იმის ქონებიდამ შენ შენი რიგი უნდა მოგეცემოდა.
ამ ორის მიზეზით ზაქარიას რომ შარუაშვილის გაბრიელასი ორმოზდა-
ათის თუმნის თამასუქი ჰქონდა, ის თამასუქი შენთვის გვიბოძებია.
რასაც სამართლიანად იმ თამასუქით გამოართმევ, საკუთრად შენი
არის, იმაში საქმე არავისა აქვს. მაისის გ. ქორონიკონს უფ.

ბეჭედი: დ ე ლ ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჯ ა ნ .

785. არჯა ელისაბედ შრავლიშვილისა ოქმის განახლებაჲ
დარეჯან დედოფლის ოქმით

1802 წ. 12 ოქტომბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 41. საბუთი № 248. პირი. ქალაღი. მხედ-
რული.

[174v] მათის უმაღლესობის ბედნიერის დედოფლის წინაშე მო-
სახსენებელი მ რ ე ვ ლ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ქ ა ლ ი ს ე ლ ი ს ა ბ ე დ ი ს ა .

თ ა ქ თ ა ქ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ყ მ ა ს ა ვ ე ვ ა ნ დ ი , ერთის თვის მიყვანი-
ლი არცკი ვიყავი, ის ჩემი ქმარი დაიჭირა ლ უ ა კ ა კ ა მ ა და ბ ო რ -
კილი შეუყარა: შენ რათ უნდა გყვანდეს ეს ცოლი, მე უნდა ხასათ
მიჯდესო. იანვრის დღეში ერთ კოკა წყალს დილას და[ა]სხამდა და
ერთ კოკას სადამოსა. ის თაქთაქისშვილებიც ორნივე ჩემის ქმრისგან
დანათლულები არიან, რომელი ნათლის ცოლი დაჯდომია ხასათა, რომ
მე დაჯდომოდი. მე დამიჭირა, შუალამისას კოშკში ამიტყუა სასიავ-
კაცოთა.

მერმე სახლიდამ გადმოვარდი, ცხვირის ნესტო გამიტყდა და ნეკ-
ნები დამემსხვრია. რომ გამოვექე, კურთხეულს ბატონს მე ფე ს
ე რ ე კ ლ ე ს მოვახსენე, ოქმი მიბოძა: შენი ქმარი გინდოდეს შენთან
ბიჭათ იყოს, გინდოდეს ქმრათაო, შენთან საქმე არავის აქვსო. ის ოქმი
თქვენგანაც დაბეჭდილი იყო და ქალაქის წახდენაში ის ოქმი დაეკარგე.

წყალობას ვითხოვ, თქვენის შვილების სადღეგრძელოთ იმ ოქმის
სამაგიერო ოქმი მიბოძოთ. ოკლომბერს ზ, ქორონიკონს უფ.

[174] საქართველოს დედოფალი დარეჯან ამ მოწმობას გიწერ შენ, მრევლის ქალს ელისაბედს, რომ ქალაქის წახდენის წინად შენ ჩვენს ხელმწიფესთან თაქთაქიშვილს ლუაკაკას უჩიოდი შენის უპატიურად ყოფისათვის. და მისმა უმაღლესობამ შენ ოქმი გაბოძა, რომ: შენთან, არც შენ ქმარ-შვილთან საბატონყმოდ თაქთაქის-შვილებს საქმე არ უნდა ჰქონოდათ. და ის ოქმი მეც დამამტკიცებინე. რადგან ის ოქმი ქალაქის წახდენაში დაგკარგოდა, ჩემი წერალი ამისთვის [v] მოგეცე. ჰეშმარიტად ასე იყო. ოკდომბრის იბ, ქორონიკონს

უუ.

786. არზა სულხან თუშანოვისა მამულის თაობაზე

დარეჯან დედოფლის ოქმით

1802 წ. 6 ნოემბერი

ცსა. ფონდი 1450. დავთარი № 41. საბუთი № 107. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[71v] მათის სიმაღლის საქართველოს დედოფლის დარეჯანს წინაშე მოხსენება თავადის სულხან თუშანოვისაგან.

გავიგონე გლახა როჭიკაშვილს თქვენთვის არზა მორთმეგია, რომ ვითომც იმას თეთრისოფლის მამულში წილი ჰქონდეს და თქვენ ზედ პასუხი მოგეწეროსთ. ვპკონებ თქვენს სიმაღლეს ასე ჰკონებია, რომ იმ როჭიკაშვილს ერთის ან ორის [72] ღლის მიწა ჰქონდეს, იმას ეჭიროს და მე განლავართ მევედე.

ამისთვის ვარწმუნებ თქვენს სიმაღლეს, რომ რამდენსამე თაობაში როჭიკოვს თეთრს სოფელში მამული არა ჰქონია რა. მართალია, ძველი სიგლები ჰქონია, მაგრამ მეფეთაგან ჩამორთმეგია და გაბათილებულია როგორც იცით. და მართლაც არის, რომ საქართველოში მრავალთა აქვსთ იმისთანა ცული წიგნები უქმად და მამული სხვათა და სხვათა უჭირავთ, ეგრეთვე როჭიკაშვილებსაც დიდი ხანია რომ ჩამორთმეული აქვსთ, აღარც სჭერიათ.

და აქამომდე სანამ ჩვენ გვებობებოდა, სხვადასხვა გვამთ მეფეთ, დედოფალთ და თავადთა სჭერიათ; და არცერთს დროს შემდგომად ჩამორთმევისა როჭიკაშვილებს წილი აღარ ჰქონიათ. და ამის გამო აღარა აქვს იმათ სამართალი, რომ ახლა მიიღონ რამე იქიდამ.

ამისთვის უმდაბლესად ვითხოვ ინებოთ წერილით გამოცხადება, რათა იმა როჭიკოვმან არ დასდვას მიზეზად თქვენი ახლად სხვა აზრის

გამო მიცემული წერილი. და თუ იმას თავის ძველის წერილები[ს] ძალით შეუძლია კანონით სამართალში შესვლა, ითხოვს სასამართლო-საგან სამართალი და ჩვენ პასუხს მივცემთ. ოკლომბერს 35, ქორონიკონს უუ.

თავში

როჭიკაშვილო გლახავ! მე რომ შენ წიგნი მოგეც ოქმი, მეფეების წიგნი რომ გქონდა და მაჩვენე, იმისთვის მოგეც, რომელიც მეფეთ წიგნები გაქვს, თუ იმითი სამართალში შეუხვალ რასმე ამათ, იმისი სამართალმა იცის; და მე რომ ოქმი მოგეც, ის ჩვენი ოქმი კი მიზეზათ არ დაიდება სამართალში. შენ რომ მეფეთაგან ბოძებულ ძველი წიგნები გაქვს, თუ შეუხვალ რასმე, იმათ უნდა ელაპარაკო.

ნოენბრის ვ, ქორონიკონს უუ.

**787. არჯა სტაფანე ბასტამაშვილისა ვალის მოვფოჯის თაოგაჯი
დავით ბატონიშვილის ოქმით**

1803 წ. 17 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 836. დედანი. ქალაღი. 22,5x12,5 სმ. მხედ-რული. ალაგ-ალაგ თითო წერტილი.

ქ. მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი ბასტამაშვილი სტეფანესაგან.

ჩემი მოხსენება ეს არის: თქვენის მმართველობაში თაყოაშვილმა ისაიამ რომ მიჩივლა და თეთრსა მთხოვდა, თქვენის ბძანებით როგორც გადასწყდა და ან რასაც უნდა დამჭერებოდა, მოწყალებას ვითხოვ, მოწმობა მამიწეროთ. ფებერვლის იჟ, ქორონიკონს უუა.

თავში

ქ. სტეფანე ბასტამაშვილო! ჩვენს მმართველობაში თაყოაშვილმა ჩვენთან გიჩივლა და ჩვენ რომ გამოვიძივეთ და ვსცანიოთ, რომ ეს იმის ვალი, რომელსაც გედავებოდა, ბარათის თეთრი ყოფილიყო ოცდაათი თუმანი. და რადგანაც ბატონის მამის ჩვენის ოქმიც გიცხადებდა, რომ შენს მოვალეს არ უნდა შეეწუხებინე, — ამ ორის მიზეზით და სამართლის გვართ ასე გარდავსწყვიტეთ რომ: ან ოცს თუმანს მაშინვე უნდა დაგეჭერებოდა და ან ეს ოცდაათი თუმანი ოთხად უნდა გაყოფილიყო და წელიწადში ერთი წილი უნდა მისცემოდა, და ასრე

ოთხს წელიწადში უნდა შეგესრულებინა. მაშინ სამართალი ასე გარდასწყდა. ფებერელის იზ, ქორონიკონს უჟა.

რადგან ბარათის თეთრი იყო და ვალად არა ქონდა აღებული და მეფის ოქმიც. შეძლებინებას გიცხადებდა მოვალეთაგანა, ჩვენც სამართლიანად დავინახედ და ასე გადავწყვიტეთ.

ხელრთვა: დ ა ვ ი თ.

788. არზა ხურო ვოვინასი სახლის თაოგაჟი დარეჯან დედოფლის ოქმით

1803 წ. 6 მარტი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 9709. დედანი. ქალაღი. 31,5×20,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ადგილ-ადგილ ნახმარია წერტილი ან მძიმე. ოქმას თარიღი მცდარი უნდა იყოს.

ქ. მათის უმაღლესობის კელმწიფე დედოფლის მოსახსენებელი მათის მონის ავლაბარში მდგომის ხურო გოგიასაგან.

ოცი წელიწადი არის აქ ავლაბარში თქვენს ყმათ გახლავარ და ჩემის შეძლებით ხარჯი მიძლევია და მიმსახურნია. ადგილი და სახლი თქვენგან არა მბოძებია რა. თქვენის ყმის გოგია მამულა-შვილის ბეითალმანი სახლი არის. ის გირაოთ მიჭირავს, დუქნის ადგილი კი არა მაქვს, არც სახლისა იმ ბეითალმანის გირაოს მეტი. მოსული ყმა და მოსამსახურე გახლავარ.

წყალობას ვითხოვ, მეც ასეთი ბინა მებოძოს, რომ სხვას მეკომურებთან მეც ადგილი მქონდეს და როგორც მიმსახურნია, ისე შეძლებით თქვენი მოსამსახურე გახლდე. თუ ერთი რამ წყალობა და ბინა არა მებოძება რა, ის მებრძანოს, ნება გაქვსთ. მარტის ვ, ქორონიკონს უჟა.

თავში

ქ. ავლაბრის მოურაო მღალავარო ყორღანაშვილო იოსებ და ავლაბრის მამასახლისო! მერე ეს გოგიტელა იმერელი, რომ ამდენი ხანია აქ ავლაბარში ჩვენს ყმათ სახლობს და ჯერ ამისთვის მამული არ გვიბოძებია, ახლა ამასა გწერთ, რომელიც ამ არზით ჩვენის ყმის მამულაშვილის ბეითალმანი სახლი უთხოვნია, რომ ის სახლი ამასთანაც გირაოთ ყოფილა, ის ბეითალმანი მამულაშვილის გოგიას სახლიცა და გომურიც ამისთვის სამკვიდროთ და საბოლოოთ გვიბოძებია შვილიშვილამდინ. და იმ მამულაშვილს გოგიას ხომ დუქნის ადგილიც ექნებოდა, ისიც მოიკითხეთ და ამას მოეცით. თუ ის ვერ

უპოვნოთ, სხვა ღუქნის ადგილი მოუებნეთ და ისე მოეცით და ამგვარათ აქ, ავლაბარში ერთი საკომლო ასე შეუსრულეთ და მოაბარეთ, სამკვიდროთ და საბოლოოთ ასე გვიბოძებია.

ამ ბეითალმანთან იმის განაყოფს მამულაშვილებთ საქმე არა აქვთ რა, ჩვენის ყმის ბეითალმანია. ჩვენი იყო და ამისთვის გვიბოძებია. ამას იქით იმის ალაგს ჩვენი მკვიდრი ყმა ეს არის. მარტის დ, ქორონიონს უუა.

ბეკელი: დ ე ღ ო ფ ა ლ ი დ ა რ ე ჭ ა ნ .

ბეკელი: განაწო მოსე ფარაონის და მილახვარი ი ო ს ე ბ .

789. არზა გაბრიელ მაღალაშვილისა სახელოს თაოაზა

ანბონ II-ის ოპიით

1804 წ. 10 მარტი

ცსსა. ფონდი 1450. დავთარი № 41. საბუთი № 218. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[159] უნეტარესო და უწმინდესო სრულიად საქართველოს კათალიკოზ პატრიარხო, ძეო სანატრელისა მეფისა ირაკლისაო, მოწყალეო ხელმწიფევე! ვითხოვ ობოლი თქვენი აზნაურიშვილი მ ა ღ ა ლ ა - შ ვ ი ლ ი ზ ა ზ ა ს შ ვ ი ლ ი გ ა ბ რ ი ე ლ .

ჩემი მოხსენება ეს არის თქვენ გიბძანებდათ, ანდრია სახელოებში ნულარ გაივლისო; რა დანაშაული მქვს, რომ ნულარ გაივლის. თქვენ მომიკითხეთ, დედაკაცს ამკიდეს და თქვენთან ასე მომიყვანეს, რომ ფერხზედ დგომა არ შემეძლო, კუტი ვიყავ, ამან დამაყენა აქიმა და თქვენის მადლით ფერ[ხ]ზედ დავსდივარ. კარგათ რომ ხელი მომიკიდა, იქილამ აქამდინ ვალიც ამან გარდამიწყვიტა, ჩემი დაც ამან გა[ა]-თხოვა. როდესაც ჩემი დაჭირების დღე იყო, ეს იყო ჩემი მომ[ვ]ლელიცა და პატრონიც, ჩემთვის ამის მეტი მომ[ვ]ლელი და პატრონი არავინ იყო, არც [v] სახლისკაცი და არცავინ სხვა.

თქვენის ბრძანებით და ჩემის ნების დართვით ეს კაცი ჩემი ძმა არის და წერილებიც ხელში უჭირამს ძმობისა, რომელიც რომ მოგახსენებენ ჩემს წინაღმდეგომს, რა საქმე აქვთ ჩემთან. მე ბიძაჩემთან ვარ, მაგრამ მომ[ვ]ლელი და პატრონი მოურავი და იმისი შვილები არიან.

ჩემი სწორე მოხსენება ეს არის. მკვდარიც ამისი ვარ და ცოცხალიცა. ძმათა შეყრილობის წერილიც ისე აცხადებს.

მე, მამუქაშვილს გაბრიელას, ამ ზაზა მაღალაშვილის გაბრიელის სიტყვით და ნების დართვით დამიწერია ღვთის წინაშე და მოწამეცა ვარ. იანერის კთ, ქორონიკონს უჟბ.

მე, გაბუაშვილი გაბრიელ, დამიწერია მაღალაშვილი გაბრიელის ნებით.

მე, მაღალაშვილს ანდრიას, ხელი მომიწერია. თუ ეს არზა მაღალაშვილის გაბრიელის ნების დართ[ვ]ით არ იყო დაწერილი, ჩემი ყმა და მამული დამიდგია ძირს. მარტის ი, ქორონიკონს უჟბ.

თავში

ქ. ამ არზით ასე რომ მოგიხსენებია, წერილებიც ვნახეთ, შენი მოხსენება სწორე და ჭეშმარიტი არის. რაგვართაც ამას წინათ ემოქმედოს ანდრიას შენს სახელოებში, ახლაც ისე იმოქმედოს, რომელიც ამას წინათ დავსწერეთ ოქმები — სახელოში ნულარ გა[ა]ტარებთო. ის ოქმები აქ ჩვენთან უნდა ჩამოიტანონ ვისაც ჰქონდეს. რომელიც მოხელობის რიგი არის, ასე იმოხელოს ანდრიამ. მარტის ი, ქორონიკონს უჟბ. ხელრთვა: კათალიკოსი.

790. არზა ნონია გიგაურისა ვაჟულის თაოგაჟა

ანტონ II-ის ოქმით

1807 წ. 18 დეკემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 776. ღედანი. 19,5×17,5 სმ. ქაღალდი. მხედრულ-განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. მათის უწმინდესობის წინაშე მოსახსენებელი მათ მონათ გიგაურის ნონიასაგან.

ჩვენო ველმწიფევე, როდესაც თქვენი მოწყალეობა დაგვემართა და ყიულის შვილის ბეითალმანი მამული ნაჭერი, ნაშენი, უშენი სახნავი, სახლი თუ კარი სრულიად რისაც მქონებელი იყო ჩვენ გვებოძა თქვენის ოქმით და სიგლით და თქვენის მოხელე[ე]ების დასწრებით და ნებდართვით, რომ არას კაცს იმის მამულთან დავა არა ქონიანთ რა, ეს სამი თაობა არის იმათ ხელში ყოფილა. შარშან შამირანას შვილს (sic) თქვენ[თ]ეინ თავი უწყენიანთ ყიულისშვილის მამულზედ და რუისპირელი კაციც მოწმათ მოუყვანიანთ. ის კაცი იქავ რუისპირს ჩემი დაუძინებელი მტერი იყო და ახლა უარესია. რუისპირიადამ მოწმობის კაცი რომ არ მოეყვანა, იქავ ჩემი მკვიდრი მეზობლები გახლავან მომიჯნავენი, იმათ უკეთესათ არ იციან? ნახევარ[ი] დღის მიწა მომიჭრეს და იმას მისცეს.

თქვენის ოქმის ძალით გევედრებით ან მამაპაპას სკეროდეს, დაწერილი აქვს, მე მტყუვანი გახლდები. და თუ უსაბუთოთ დაობდეს, ერთი ოქმი მებოძოს, ჩემი მამული ისევ მე მომეცეს. დეკენბრის იღ, ქორონიკონს უფე.

ქ. ბოქ[ა]ულთხუცესო და ვ ი თ! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია გიგაურს ნინიას, ის მამული ამას მოაბარე. და თუ სიტყვა აქვს რამე შამინარაშვილს (sic), თელავის სასამართლოში მივიდეს და ელაპარაკოს. დეკენბერს ივ, ქორონიკონს უფე.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი

სხვა ხელით

ქ. გამოცხადება თელავის უეზდის ისპრავნიკის მიერ, კეთილშობილო პ ა [ა] ტ ა ს უ ლ ხ ა ნ ო ვ ო! როგორც მათ უწმინდესობას უბძანებია, ეს მამული ახლავ უნდა მოაბარო. და თუ სიტყვა აქვს, სამ[ა]რთალში ილაპარაკოს. ივლისის ვ, ქორონიკონს უფე.

791. არჯა ღათუა ტაბუაშვილისა გამოსაღების თაოგაჲ

ანტონ II-ის ოქმით

1808 წ. 8 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 2335. დედანი. ქაღალდი. 22×17,5 სმ. 'მხედრული. აქა-იქ წერტილი.

უნეტარესო და უწმიდესო საქართველოს პ ა ტ რ ი ა რ ხ ო, მეფის ირაკლის ძეგ ა ნ ტ ო ნ ი, მოწყალევე კელმწაფევე,

ვითხოვ მცხეთას მსახლობელი ტ ა ტ უ ა შ ვ ი ლ ი და თ უ ა: მერე ჩემი გვარი კაცი მამა-პაპანი კალატოზნი ყოფილან, რომ სვეტისცხოვლის საძირკვლის ჩამყრელნი ისინი ყოფილან, ხუთი თაობა კალატოზი გამოცვლილა ჩემის გვარისა და სვეტისცხოველს მოხმარებთან, თარხანი გხლებივართ ყოვლის გამოსაღებიდამა, რომ მქონდა წერილები მეფე[ე]ბისა და დამეკარგა.

ახლა მე ღალასა და ყოველი გამოსაღ[ებ]სა მთხოვენ. ობოლი გახლავარ. წყალობას ვითხოვ თქვენის უწმიდესობისაგან, რომ ამის უსამართლობა არ დამემართოს. სეკდემბერს ჯ, ქორონიკონს უფე.

სამცხეთოს სარდალ-მოურაო პ ე ც ი ა ვ! ამ არზით ასე რომ მოუხსენებია, რადგან ძველთაგან აზატი ყოფილა, ამას ნურასფერს ხარჯსა და გასაღებში ნუ გარევე. და სადაც ამას მამულები ჰქონდეს კ ო დ მ ა ნ ს ა თუ სხვაგან, სულ მოიკითხე და ამას მოაბარე. და აგრეთვე

საფიჩხულე და საოჩხე როგორც ჰქონოდას, ისიც მიაბარე¹. სეკდენ-ბერს 3, ქორონიკონს უყვ.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი

ს ა მ ე გ რ ე ლ ო ს ს ა მ თ ა ვ რ ო ს ს ა ბ უ თ ე ბ ი

(1840—1856 წლ.).

792. ბრძანება ღვით ღაღიანისა ვალში მძავალთა მიცემის აპრძალვის შესახებ

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი.
№ 310. პირი. ქალაღი. 22×17,5 სმ. ფურც. 3.

სამეგრელოს უზენაეს სასამართლოს

ა რ ძ ა ს ა ზ ე ღ ა ს ი კ ო რ ე ვ ი ა ს ა , რ ა თ ა გ ა ნ ხ ი ლ ე ვ ი ს ა მ ე ბ რ ჯ ე -
როანისა სასამართლომან მისცეს კანონიერი კმაყოფილება და თანადვე
მისა ქმნას თვისი განკარგულება ამა პირსა ზედა, რომელ არავის გარე-
შესა გინა შინაგან საზღვრისა არა მიეცემოდენ არავითარსამე დავა-
ლებას ზედა მძევაღნი, არამედ ყოვეღნივე მოვალენი გაისტუმრებოდ-
ნენ ჯეროანის ვეჯით და ფულით.

მემკვიდრე მენგრელიისა დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი

18 მაისს 1840 წელსა.

793. სჯულის დაღება ღვით ღაღიანის მიერ

1841 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი.
№ 310. პირი. დიდი ფორმატის ორადგაკეცილი ქალაღი. 35×22 სმ. ტექსტს
უკირავს მე-4—5 ფურცლები. დაწერილია შავი მელნით. ფურცლის ორივე
გვერდზე, ოღონდ პირველ სვეტში. მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარიელია რუ-
სული თარგმანის ჩასაწერად. ეს საბუთი, გაზ. „შრომის“ 1881 წლის მე-10
ნომერში გამოქვეყნებული ტექსტის მიხედვით, დაიბეჭდა „ქართ. სამართ.
ძეგლები“ II ტომში, № 164.

სამეგრელოს უზენაეს სასამართლოს

შესვლისა ჩემსა მმართველობასა შინა სამენგრელომასა განვი-
ხილე, რომელ მცხოვრებნი მისნი — თავადნი, აზნაურნი, სამღვდელნი

¹ + მოაბარე.

და თითქმის გლენიცი აწარმოებენ რა სყიდვასა და გასყიდვასა, ანუ მიმზითვებასა, ჩუქებასა და დაგირავებასა უძრავთა გინა მოძრავთა,, ყმათა და მამულთასა კერძობითით ბარათით შეიკვრიან, ასე რომე სინამდვილე ანუ სიყალბე მათ სიგელთასა ძნელად გამოსაცნობელ არს, რადასაგან გამოღის მრავალნი უწესობანი და საქმეთ წარმოებასა შინა სიძნელენი.

მოსასპობელად მომავლის ღრომსათვის ყოველთა ამათ სიძნელეთა სრულიად სამთავროსა შინა ჩვენსა დაესდებ შემდგომსა განკარგულე ბას.

1.* თავადნი, გინა აზნაურნი და სამღვდელონი უკეთუ სყიდულობდენ ურთიერთისაგან, ანუ გასყიდვიდენ, გინა აგირა[ვ]ებდენ მამულსა და ყმასა უმცირეს ას ორმოც და ათის მანეთისასა, დაიმოწმებდეს რომელ არავითარიმე საშვალობა დაბრკოლებისა არს მას შინა მაზრის განმგებელთ მეორე კლასის მღვიანბეგებისაგან და დასამტკიცებლად წარმოუდგენდენ სამენ[ვ]გრელოს უზენაესს სასამართლოს.

2. უმეტეს ას ორმოც და ათის მანეთისა საღირლის ყმასა და მამულის ნასყიდობებთა წარმოდგენდეს უზენაესი სასამართლო მენგრელისა ჩემს დასამტკიცებლად.

3. ხოლო თამასუქი ვახშისა ორმოცდაათს მანეთამდის დაიმტკიცებოდეს მაზრის მღვიანბეგებთაგან და უმეტესი ამისა უზენაესის მენგრელიის სასამართლომსაგან.

4. გლენთა ნუ მიეცემათ ნება ნურცა ყმის გასყიდვისა, ნურცა სყიდვისა, ნურცა მიმზითებისა, გინა დაგირავებისა.

5. იქონიონ ვითარცა სასამართლომ, ეგრეთვე მაზრის მეორე კლასის მღვიანბეგთაცა ამა საგანთა ზედა განკერძობული ყურნალი ნომერსა ქვეშე და წლითი-წლად ესრეთი ყურნალი წარმოიგზავნებოდეს დასაცველად ჩემს კანცელარიაში.

ვაცნობებ რა სამენგრელოს უზენაესს სასამართლოს, უბრძანებ განუცხადოს ყოველთა მოხელეთა ჩემსა სამფლობელოსა შინა ესრეთი სჯულის დადება და პირველს იანვრიდგან [5] ჩყმა-ის წლისა იხელთმძღვანელოს. და შემდგომი ყოველი წერილობითი საბუთა, თვინიერ ზემოთქმულთა წესთაებრ დამტკიცებული, იქმნეს უქმ.

ნამდვილსა ზედა ჰელმოწერილ არს: მემკვიდრე მმართველი მენგრელიისა დავით დადიანი.

ჩყმა-ს წელსა, ა იანვარს.

* ხელნაწერში მუხლების სათვალავი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

1841 წ. 26 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი. № 362. პირი. დიდი ფორმატის ორადგაყეცილი ქაღალდი. 35×22 სმ. ტექსტი შეიცავს 6 ფურცელს. შავი მელნით დაწერილია ორ სვეტად: მარცხნივ — ქართული, მარჯვნივ — რუსული. საბუთის სათურია რუსულად: «Инструкция, данная Правителем Мингрелии Окружным второклассным Мдиванбегам относительно управления округами».

**დარიგება მიცემული მენგრელიის მემკვიდრისაგან
მეორე კლასის მდივანბეგთაში შესახებელად
მმართველობისა მათ მიერ მაზრათა**

1.* დასაწყისად ვალდებულებათა თქვენთა სათანადო არს იყოთ კაცთმოყვარე და შეეთვისოთ საზოგადოებას, ცხადჰყოთ მას შორის ჭეშმარიტებისადმი ესრეთი პატივისცემა, რომელ თვით სიტყვანი თქვენნი შერიცხულ იქმნენ სარწმუნოდ, განაშორეთ თავი თქვენი პირმოთნეობასა, რამეთუ პირმოთნეობა არს დიდი ბიწი.

2. დანერგე მცხოვრებთა შორის კეთილ ზნეობით¹ წესიერება, მორჩილება სჯულიერთა. კელმწიფებათადმი და შრომის მოყვარება, განამხნევეთ იგინი მიწის მოქმედებისადმი, მამულის გამრავლების და ვაჭრობისა, განაშორეთ იგინი მცონარებისაგან, რომელ არს დედა ყოველთა ბრწიერებათა შეგონებათთა, რომელ ყოველი ბედნიერება თუ უბედურება წარმოსდგების თვით თავისა მათისაგან.

[v] და ოდესცა ყმათაგანი ჰპოვოთ დაჟინებულსა უქმობასა შინა, მაშინ ნება გეძლევისთ შტრაფათ განუწესოთ მუშაობა, რომელ ოდენ ერთი ღონისძიება არს განდევნად მცონარებისა.

3. რადგან დავანი არიან მავნებელნი და მათ შეუდგებიან თვით სიღარიბეც და სხვანიცა ბოროტი შემთხვევულებანი, მაშა თანა გაძსთ კეთილის თქვენის რჩევითა მოსპოთ იგინი მცხოვრებთა შორის.

4. დაიცევით საკუთრება თვითოეულისა და აღლაგმეთ ლაღნი თვით მნებელობითსა მოქმედებასა შინა მათსა, რამეთუ ყოველი დარ-

* ხელნაწერში მუხლების სათვალავი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

¹ ზნეობით.

წმუნებული უშიშროებისათვის სჯულიერად განკარგვად თვისისა საკუთვნელისა და დარწმუნებული, რომელ ნაყოფნი შრომისა მისისანი არა მიიღებიან ძლიერისა მიერ განაღვიძებს თავსა თვისსა, რათა შეიქმნას [2] სასარგებლო სახლეულობისა და თვით მამულისაცა.

5. შედით მდგომარეობათა შინა მცხოვრებთასა და ვითართა საგანთა შინა ჰპოვოთ საჭიროება, ანუ ნაკლულევანება მომახსენეთ მე, ვითარ სახედ შესაძლებელ არს, რათა იგინი მოვიდნენ უმჯობესობასა შინა.

6. უკეთუ რომელსამე სოფელსა შინა გამოჩნდეს ადამიანთა შორის სნეულება ანუ პირუტყვის ჭირი, მაშინ დაუყოვნებლივ შეტყობითა დაახლოებულთა მიზეზთა მომახსენეთ მე, ხოლო მასვე შორის, ვიდრე იქმნების ჩემგან განკარგულებასა, მიიღებდეთ ზომასა, რათა ქვემდებარენი სნეულებისადმი იყვნენ განცალკალკევებულნი კარგთა მყოფთაგან, რათა შეერთებითა ერთი მეორისა თანა არა განხშირდეს სნეულება.

[v] 7. იქონიეთ ფიცხელი ზედამხედველობა, რათა რწმუნებულსა თქვენდა მაზრასა მას არ მიმოფარვიდენ თავთა კაცნი გადამხედნი სჯულისანი და ეგრეთვე ლტოლვილნი მოპარულის საქონელითა ანუ ნივთითა.

გაფრთხილეთ ყოველნი მცხოვრებნი, რათა მათ არა თუ მისცენ იმნაირთა კაცთა სადგური, არამედ ვალად ედებისთ შეიპყრან და წარმოადგინონ თქვენთან, ხოლო თქვენ ჩემთანა. წინააღმდეგსა შემთხვევასა შინა აღრეულებისათვის ამისა შევარდებიან დასჯასა იგინი, რომელნიც აღმოსჩნდებიან დამნაშავედ.

8. საჩინოთ შემთხვევათათვის, ე. ი. კაცისა კულისა და მსგავსისა ამისა. თანამდებ ხარო მომახსენოთ მე, ხოლო დამნაშავეთა მოიძიებდით და პყრობილად წარმოგზავნიდეთ ჩემთან.

9. მეზობლობის გამო რწმუნებულისა თქვენდა მაზრისა იმერთას [3] სოფლებთანა გა[ა]ფრთხილეთ მცხოვრებნი თქვენდა რწმუნებულის მაზრისანი, რათა იქონიონ მეზობლურნი დამოკიდებულება და მშვიდობა მით, რათა უთანხმოებითა არა აღტყდეს უსიამოვნო საჩივარი.

10. დაუყოვნებლივ აღასრულებდეთ ყოველს სახელმწიფოსა და სამთავრო მსახურებასა მცხოვრებთადმი შესახებომელსა, გარნა მით რათამცა გამოწვევანი ეზგავსნი იმისა მოთხოვნილებანი იყვნენ მათ-ზედ შეწირულნი ერთ ზომად, ესრეთ. რომელ ერთი მეორის უმეტესის შეწერთა ანუ თქვენგან წარგზავნილის კაცის ბოროტმოქმედებითა არა მოხდეს ძვირის ხმევა და იწროება მცხოვრებთა შორის. ამისათვის შეადგინეთ განსაკუთრებითი ანაწერი, რომელსა სოფელსა რაოდენი მუშა კაცი, ანუ ხარ-ურემნი შეხუდების და ანაწერი იგი წარმომიდგინეთ მე.

[v] 11. უკეთუ მოხდეს, რომელ გამოიაროს ჯარმა რუსისამ, მაშინ მიეცეს მას ყოველივე შესაძლისი შემწეობა. ხოლო ავთამყოფნი სალდათნი წარიყვანონ ერთის სტანციის მეორის სტანციაშიან ქირის აულებლად.

12. მომეცით მე ცნობა სახასო ადგილ-მამულთაგან, არა არიან ამასთანანი, რომელნი შეიძლებოდენ გაიციენ იჯარით სასარგებლოდ მთავრის სახლისა.

13. უნდა გაქვდესთ საკუთარი მზრუნველობა მთავრის სახლის შემოსავლის შემოტანისათვის და ამასთანავე იმეცადინოთ, რათა აღმოაჩინოთ იმისთანა ადგილ-მამულნი, რომელნი დაუდევნელებისა გამო არიან უქმად დარჩენილნი და რომელთაგანც შესაძლო არს მიღება სარგებლობისა.

14. უკეთუ ვისმე ეჭიროს დაფარვით სახასო ყმანი და მამულნი, გაქვდესთ უდიდესი ვალი მოხსენებად ჩემდა განცხადებითა რომლის [4] დროითგან უკანონო უფლობა იგი დაწყებულ არს; ხომ არ მომხდარა იგი ბოროტმოქმედებათა გამო მოურავთა ანუ სხვათა მიზეზითა, რაოდენი მიუღიეს მფლობელს მასსა წლიური შემოსავალი.

15. მიიღებდეთ საჩივართა თქვენდა რწმუნებულის მაზრისა მცხოვრებთა თუ სიტყვიერთა და თუ წერილობითთა, განიხილვიდეთ მათდა. გარდასწყვეტდეთ საფუძველსა ზედა არსებულის სამთავროსა შინა მენგრელიის სჯულდებულებათასა საჭიროებასა შინა, ძველისაც ქვეყნის ჩვეულებისა.

16. ნება გეძლევის თქვენ შეზვიდეთ განხილვასა შინა საქმეთა და შეუდგენდეთ განაჩენსა იმ საქმეთა ზედა, რომელნი იქმნებიან საღირალნი არა უმეტეს ას ორმოცდა ათის მანეთისა, განაჩენი თქვენი მოიყვანოთ აღსრულებასა შინა, მაშინ ოდესაც ორნივე [v] მხარენი იქმნებიან კმაყოფილნი.

წინააღმდეგისა შემთხვევასა შინა უკეთუ ერთი მხარე დაშთების კმაყოფიელი, მაშინ თანამდეთ ხარტ განაჩენი თქვენი წარმოადგინოთ თანდართვითა თქვენის ჰაზრისათა უზენაესს სამენგრელოს სასამართ-

ლოსა შინა განსახილველად და დასაბოლოებლად. ეგრეთვე მათ მო-
ჩივართა, რომელნიცა გაიბჰობიან თქვენთანა, არა ეკრძალებას უკეთუ
პოებენ თავსა თვისსა მართლიადათ, მიიქცენ საჩივრითა უზენაესს სა-
სამართლოსა შინა.

17. ვალი წოდებისა თქვენისა მოითხოვს მიცემად ყოველთადმი
მართლმსაჯულებისა და მეტადრე დაიცვა უბრალოდ დაჩაგრულთა, თა-
ნასწორ ყოველთა მოჩივართა მიეცით პასუხი თვით დაუყონებლად,
რათა განგრობითა ღრომსათა საჩივარისათვის არ მოსცდნენ იგინი
შინაურთა თვისთა საქმეთა.

[5] 18. უკეთუ თავადნი, აზნაურნი, ანუ გლეხთაგანნი აღმოჩნდეს
წინააღმდეგ თქვენის ბრძანებისა, მაშინ ესრეთი მათი სჯულის გარდა-
ხთომა მომახსენე მე ყოვლისა საქმისა გარემოების აღწერითა. ხოლო
გლეხნი დაისჯებოდენ თქვენგან პოლიციურის წესდებულებისამებრ;
და თუ იმითაც არ მოიქცნენ იგინი შენანებისადმი და დააშაონ რამე,
მაშინ იგინი წარმომიგზავნეთ მე მისაღებლად მათზედ ღირსისა ზო-
მისა.

19. უკეთუ ვისმეს თქვენდა რწმუნებლის მაზრის კაცსა ჰქონდეს
რამე საღაო ვისთანმე გარეშე ჩვენისა სამთავროსა, საჩივარი იგი
მიიღებდეს თქვენ მიერ, რომელიც წარმოიგზავნებოდეს ჩემთან თქვე-
ნის მოხსენებითა.

20. ძველნი საქმენი დააბოლავეთ შესაძლებელის [v] სისწრაფი-
თა და საჩინოთა მათგანათთვის, რომელნი მოაქცევენ თვისსა ზედა
ყურადღებასა, მომახსენეთ მე ვითარი დასასრული მიეცეს მათ თქვენ-
გან.

21. შესვლისამებრ თქვენისა განმგეობასა შინა მაზრისა, რომელიც
მღგომარეობს ამა და ამ საზღვარშიდ. თქვენ თანა გაძსთ მყისვე ჩაი-
ბაროთ, ხოლო ამით შორის რომელთამე სოფელთა გამოსაღებითა
ზრუნვიდეთ საკმაოდ გამოზრდასა ძმათა მონასტრისათა და უმთავრე-
სის მათისათვის ეგრეთვე.

22. რადგან გამოცდილებით ცნობილ არს, რომელ ბოქაულნი და
მაგიერნი ჩუენნი კაცნი ვითარცა უწინარეს ამისა იყვნენ, არიან მავ-
ნებელნი მცხოვრებთა ესრეთ, რომელ იგინი ჩაუდგებოდენ რა მცხოვ-
რებთა არა ზოგავდნენ უკანასკნელისა მიღებითა, ამისათვის ბოქაულ-
ნი იგი ამიერითგან ნულარ იქმნებიან, [6] არამედ ნაცვლად მათსა იყვნენ
თქვენ მიერ აღმორჩეულნი ოთხნი იასაულნი ანუ სხვადასხვა სოფ-
ლებთა შინა, ვითარცა დაინახოთ საჭიროდ კეთილსაიმედონი კაცნი,
რომელნიც წარმოადგინეთ ჩემდა დასამტკიცებლად.

23. მოიყვანეთ ცნობაშიდ და მომახსენეთ მე დებულება, რააცა ძეგს რწმუნებულს თქვენდამი მაზრაში მცხოვრებთა სამოურაო გარდასახადი.

24. თქვენთვის და თქვენთა მხლებელთ იასაულთათვის დამინიშნავს საზრდო იმ საფუძველზედ, ვითარცა წინებურნი მოურავნი სარგებლობდნენ ადგილობრივ შემოსავალთაგან, მუნამდე ვადრე ამ საგანზედ მოვახდენდე ჩემსა გაკარგულებასა.

25. გარდა ჩემისა ბრძანებისა აღასრულებდეთ ყოველსა მოთხოვნილებასა უზენაესს სასამართლოს სამენგრელომსასა და შესახებელთა მისდა საქმეთა წარუდგენდეთ პირისპირ.

[v] 26. თანა გაცსთ ყოველს თვეში დაითვლიდეთ თქვენ თქვენს განსამგებლო სოფლებს და განიხილვიდეთ მოქმედებასა მუნებურთა მოხელეთასა, რათა იყვნენ ფრთხილ, ბეჯით და მართალ რწმუნებულსა.

27. აწინდელი მოურავები მათ სოფლებთა შინა მყოფნი მიიქცნენ თავთავისთვის, გარნა მაშინ როდესაც ჩაიბარებთ² თქვენ მათგან ყოველსავეს. და რააცა აღმოჩნდეს საჩივარი ანუ სხვანი რამე გარემოებანი, მომახსენეთ მე.

28. რეზიდენცია თქვენი, ესე იგი ადგილი საყოფელი, იყოს, სადაცა თქვენ უმჯობესად აღმოირჩიით.

29. მონდობილსა თქვენდა მაზრასა უსაქმოდ და თვინიერ ჩემის ნებართვისა ნუ განშორდებით.

30. დასასრულ დარწმუნებული ვარ, რომელ თქვენ ხელთმძღვანელი ამა დამოძღვრებითა განამართლებთ ჩემსა რწმუნებასა და მით დაიმსახურებთ ორნაირსა პატივდებას³. ერთსა დაფუძნებულსა საზოგადოსა პაზრსა ზედა, ხოლო მეორესა⁴ ღირსებისა თქვენდა მოცემულისა წოდებისასა.

წინააღმდეგს შემთხვევასა შინა არა უცნობელ არს თქვენდა, რომელ აღუსრულებლობა აქა აღწერილთა კანონთა მიგამთხვევს თქვენ იმ პასუხისგებასა, რომელსა ბრძანებენ სჯულნი.

1841 წელსა 26 იანვარს.

1 განიხვიდეთ. 2 ჩაიბარეთ. 3 — პატივდებასა. 4 + პატივდებასა.

795. განაკრულება ღვით ღღინისს სამღვდლოთა
თავისუფლების შესახებ

1641 წ. 26 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი.
№ 310. პირი. დიდი ფორმატის ორადგაეცილი ქაღალდი. 35×22 სმ. ტექსტს
უქირავს მე-9—10 ფურცელი. დაწერილია შავი მელნით ფურცლის ორივე
გვერდზე, ოღონდ პირველ სვეტში, მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარიელია.

მინგრელიის უზენაესს სასამართლოს

ღირს პატივისცემა სახლისადმი უფლისა და მის გამო დაუფასე-
ბელი კეთილობა ვალად სდებენ ჩემზედა, რათამცა სამღვდლონი, ვი-
თარცა მსახურნი საკუთრთხვევლისანი, იყვნ ჩემს სამფლობელოსა შინა
თავისუფალნი მონებისაგან მებატონეთასა. ამისათვის ყოველნი სა-
მღვდლონი მიიღებენ ღღეთგან თავისუფლებათა შემდგომთა საფუ-
ძველთა ზედა.

1.* სამღვდლოთა მათ ეძლევისთ თავისუფლება ერთად მათითა
შვილებითა, რომელნიცა იშობებიან ამა ათას რვაას ორმოც და ერთის
წლითგან.

2. შვილნი მღვდელთანი ამა წლამდე შობილნი სურვილისამებრ
მათისა შესვლად სამღვდლოდ ვისდაცა უნდა კუთვნილ იყოს, პირა-
დის თავის დახსნისათვის მოვალე იქმნებიან მისცენ თავიანთ მებატო-
ნეს ოცდახუთი მანეთი, მაშინ ოდენ უნდა მიეცესთ მათ თავისუფლება
თავიანთ მებატონეთაგან და აქვსთ ნება შევიდნენ სამღვდლო წო-
ლებაში.

[3] ხოლო იმ შვილთა სამღვდლოთაგანია, რომელნი შობილ
არიან ჩუმა-ს წლამდე და არა მდგომარეობენ სამღვდლო [v] ხარის-
ხოვნებასა შინა, დაშთებიან სრულსა მფლობელობასა შინა მებატო-
ნეთასა.

4. ადგილ-მამულნი და ყმანი, რომელნი მოპოებულ არიან განთა-
ვისუფლებულთა სამღვდლოთა მიერ, უნდა დაშთეს მათს კუთვნი-
ლობასა შინა. ხოლო სხვანი ადგილ-მამულნი და ყმანი, რომელნი მის-
ცემიან მათ ანუ მებატონეთა მიერ, ანუ სხვითა სახითა შესულან მათს
სარგებლობასა შინა მებატონეთა განაკრულებებისამებრ ანუ წოდებასა
ქვეშე მემკვიდრეობისათა უპყრიათ, შეიარაცებიან საკუთვნილად მე-
ბატონეთასა და რომელთა სამღვდლოთა ექმნებათ მათზედ მდგომე-
არეობა, ანუ სარგებლობა, თანამდებ არიან აძლიონ მებატონეთა ყოვ-
ლის გამოსავლისაგან ათისთავი.

* ხელნაწერში მუხლების სათვალავი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

• 5. შენობანი სახლ-კართა, ვითარი აქვსთ სამღვდელთა მათ, ეგრეთვე ეკუთვნის მათ შეუხებლად ვისამე პირისა.

6. ესრეთისა საფუძველსა ზედა მიეცათ რა თავისუფლება სამღვდელთა, სხებრ ვერა განვლიან ამით ჩვენის მთავრობრივის დამოკიდებულებისაგან. [10] იგინი თანამდებ არიან ეგნენ ჩვენსა მფლობელობასა შინა სწორეთ იმ სახეთ, ვითარცა სხვანი ქვეშევრდომნი ჩვენნი თავისუფლისა მდგომარეობისანი.

გ ა ნ კ ა რ გ უ ლ ე ბ ი ს ა ამის ჩვენისათვის ვაცნობებ რა მინგრელიის უზენაესს სასამართლოსა, წინა დაუდებ, რათა ცხად ჰყოს ესე ყოველთა მათდამი, ვისდამიცა ჯერ არს. ხოლო საქაროა შემთხვევათა შინა იხელთმძღვანელოს ამით.

მმართველი მემკვიდრე მენგრელიისა დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი 26-სა იანვრის ჩუმა-სა წელსა.

796. არქანება ღაპით ღადიანისა ზუგდიდის მაზრის მღიპანაგვისადმი

[1841 წ.]

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი. № 310. პირი. რვეულის ფორმატის ქაღალდი. 22×17,5 სმ. ტექსტს უპირავს მე-11—12 ფურცლები. დაწერილია შავი მელნით მარცხენა სვეტში, მარჯვენა — ცარიელია. თარიღი არ უზის საბუთი დაწერილი უნდა იყოს 1841 წლის თებერვალში.

ზუგდიდის მაზრის მღიპანებგსი

მოუწერ თქვენს ბრწყინვალეობას მორთმეულს არ ზ ა ს ა ამას ზედა განცხადებულთა საქმეთათვის მთხოვნელისათა, შეხვედეთ დაწვრილებითს განხილვასა და გამოძიებასა შინა გარემოებისასა და ვითარ თქვენდა შესახებელ კპოვით, მოიყვანეთ აღსრულებაშიდ კანონიერის გარდაწყვეტილებითა, გინა პაზრითა.

ხოლო ვითარსა საგანსა ზედა იქმნას თქვენ მიერ მოყვანილ აღსრულებაშიდ წარწერითა არ ძ ა ს ა ამას ზედა და რიცხვით და ნომრით, წარმოადგინეთ ჩემთან, რომლისა [v] ესევეთარი სახე თქვენს კანცელარიაშიდაც უნდა იმეჟონოთ თითოეულთა საქმეთათვის.

და უკეთუ საქმემ შეგახვედროს სასამართლოჲსადმი მაზრის მღიპანთა ანუ ნაცვალთა მოხსენება ანუ კითხვა შესაავსებლად საქმისა, მასვე არძასა ზედა დაიწერებოდეს და გაიგზავნებოდეს და იგინიცა მასზედავე მოაწერდენ თითოეული შეხვედრილის რიცხვით და თვისის საქმის ნომრითა და მიაქცევდენ თქვენდამი.

და განგრძობასა შინა ზედ მოწერათასა უკეთუ საკმაოდ¹ არ იქმნეს გვერდი არძისა, მიეკერებოდეს სხვა ქალაღი და მას ზედა დაიწერებოდეს საქმე და ესრეთ გარდაწყვეტილება და ანუ ნანდვილ ცნობილი მიზეზი დამაყენებელი მოარძის თხოვნისა წარმოიდგინებოდეს ჩემთან დაბოლოებული, ანუ მოხსენება გინა ცნობა.

მთავარი მენგრელიისა და ვით და დ ი ა ნ ი.

797. ბრძანება ღვით დაღინისა ალაშინის დაბირაჰვის აპრძალვის შესახებ

ხელწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის პირადი ფონდი. № 310. პირი.
ფურ. 23.

ზოგად მაზრის მღივანბეგთა!

ფირანა ასათიანმა გამოაცხადა თვისის არძაში დღაგირაჴება თვისის შვილისა, რომელი უცხო არს ყოველთა გამგონეთაგან. თქვენს მაზრაშიდ აღეკრძალვის ყოველთა ესევეთარი, რომელ არავინ მამა შვილსა, გინა ძმა ძმასა და ნათესავთ ნათესავსა ანუ გლუხსა, ვითარცა არა შვილსა და ნათესავსა, არცაღა სხვა კაცი სულსა ვერ დააგირაჴებენ.

მთავარი და ვით და დ ი ა ნ ი.

16 ნოემბერს 1842 წ.

სუჴუნის № 2303. ჴვარის² № 2304.

ზუბის № 2305. მურის № 2306.

ზუგდ. № 2307. ლაილაშის № 2308.

მარტვირის № 2309. საჴილაოს № 2310.

1 საკმაოდ] არასაკმაოდ.

2 ჴვარის] სუჴუნის.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13971. ღეღანი. ორად გაკეცილი ფურცელი. 22×18,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წურტილი.

მისს მალალ უგანათლებულესობას მთავარს მინგრილიის მემკვიდრეს სხვათა და სხვათა ორღენთა და კვაღეროსანს და ვით ლეონის ძეს დაღიანს.

სოფელსა თამაკონს მცხოვრების ყმის ბეხუ ქაჯაიასაგან.

უქვეშევრღომიღესი ვედრება

აწ უკვე მოვიღტვი ვედრებაღ თქვენის კელმწიფებისაღმი, რომელმე მქონღა იმეღი მინღობიღებასა ზეღა თქვენისაა, აწ თუმცა მიუბრუნა მუნვე თავაღს ფაღავეას ჩემი თავი თქვენმა უგანათლებულესობამ, თანამღებ ვარ მსახურებაღ ღებულზეღ, რომელიც ჩემს წინაპარს უძღვეია მის ფაღავასთვის ბეგარა თუ მსახურება.

მაგრამ მოვიღენ ბრძანებისა თქვენისა მებრ გამოგზავნიღნი ბოქაუღები ხსენებული ბაკიჩია გეგელია და მაგიერი ფაღავასი ბერიკი ზაქარაია, მომიხღენ. დამიჭირეს და დამატუსაღეს ერთღღე და ღამე. და მე თავი ავიშვი ტუსაღეობითგან სამის კაცის თავსმღებლით. და გარღამახღვეინეს საბოქავეღოდ სამი მანეთი, მწუხარებით სესხაღ აღებული. და ამასთანავე მომთხოვეს მათ ფაღავასათვის წლითი-წლაღ მოუკლებელი შინაყმაღ, რომელიცა არ მემართა; და ღებული იყო ბეგარა ჩემზეღ წინაპარიღან რვა კოკა ღვინო და სხვა არა რაიმე მემართა ფაღავასათვის; მაგრამ მე მსახურებ თქვენს მოხეღეებს ყოღისფრით მუშაობიღა.

ამაზეღ: ა. ვითხოვ დამიფაროთ უღებისაგან. თუმცაღა ვემსახურები მას ფაღავას შინაყმაღ, მაშინ მივეცემი უკიღღურესსა სიღარობესა და დამსებასა, ამისთვის რომელ მე ვარ სიღარობისა და მარტოხეღობისაგან შეიწრებული და მყავს სარჩენნი ხუთი სული, გარნა ერთის მეტი მცირე წლოვანი.

ბ. ვსთხოვ ფრიად თქვენს ხელმწიფებას, ნუ მოუშვებთ ჩემზეღ უღანაშაუროდ ამგვარი ამაოხრებელი ბოქაუღებს; ყოვღად მოწყაღეო, გარნა ა მამა თხა არაფერი მყავს საქონელთაგანი, მყავღა მობარებული ორი ცხვარი, სხვა არაფერი გამაჩნღა და ისიც უსამართღობით წამართვეს.

გ. უმეტესად გევეღრები, ნუ დამამსებინებთ ცეცხს, მე არავინ მყავს მოწყაღლე და მხეღველი, გარნა თქვენს მეტი.

ჩემდ წელსა, აპრილის იბ.

ბოლოში

გეცხადების მოარქეს ამის, რომ ემსახურო მებატონეს შენსა, როგორც სხვა თავადთა თვისნი ყმანი მსახურებენ და დამორჩილებულ ვერეთ, ვითარცა რიგია ბატონყმურისა სამსახურისა და დებულს ბეგარას ვერც ის დაგიმატებს.

მემკვიდრე მენგრელიისა ხელრთვა: და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი.
კე-ს აპრილს, ჩემდ-ს წელს. ზ უ გ დ ი დ ს.

799. ბრძანება ღვთისმეტყველისა მოქალაქისა სასამართლოში დაბარების შესახებ

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირა. ფურ. 33.

მენგრელიის უზენაეს სასამართლოს

მოდაურთა პირთადმი პასუხისმგებელი დაიბარებოდეს ორის მწერილობითა, ხოლო მესამედ მაინც თუმცა არ მოვიდა, მაშინ მოდაური პირი, რასაც სჩივის უნდა გარდახტეს უსიტყველად მოპასუხებას, უკეთუ არ აღმოჩნდება ჭეოვანი მიზეზი.

მემკვიდრე მმართველი მენგრელიისა და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი
4 იენისს 1844 წელსა.

800. ბრძანება ღვთისმეტყველისა მკვირვართათვის ვალის გადახდავინების შესახებ

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 35-36.

მაზრის მდივანბეგებთ!

ვინაფთვან კანონნი მეფის ვახთანგისა მეშვიდე განყოფილება 134 მუხლში ბრძანებს ესრედ: „თუ ქვრივი იყოს და ობლები წვრილი ყვანდეს, და მევალემ თხოვნა დაუწყოს, სანამდი ობლები არ გაიზრდების, ვალი არ ეთხოვების. და თუ ობოლს და ქვრივს აქვს რამე და ამ მოვალეს სხვა მოვალე ჰყავდეს და აღონებდეს, რა გინდ რა უნდა მიაცემინოს, რომ ერთობ სარგებლით საქმე არ გაუჭირდეს“*.

მუხ. 279** ამისათვისვე მესამე განყოფილებისა: „ნუ გამოიტანთ

* კანონის ტექსტი დამოწმებულია არაზუსტად. შდრ. ქართული სამართლის ძეგლები“ 1, 1963, გვ. 515.

** ხელნაწერშია „179“.

ქვრივის დედაკაცისაგან სახლით გირაოთ ტანისამოსს ანუ ქვეშაგებს. [v] სამართლად დააცალეთ და შეიბრალეთ შებრალებით. ნუ იქთ, როგორც ეგვიპტეს იქმოდენ. ვინც ქმნათ სამართალს ქვეშ დარჩეთ“*.

ამისთვის მაზრის მდივანბეგთ დაუდგენ ვალად, რათა მკაცრად დაიცვან ესრეთსა სჯულსა ყოველსა შინა ძალასა თვისსა, ხშირად შემოდინან ხოლმე ესევეთარნი ქვრივნი მავედრებლად შევიწროებაზედ და რა რომ ესრეთი კანონი ხელთსამძღვანელია, მაშა სიძნელე აღარ უნდა შეგვხებოდესთ ამის გარჩევაში.

ხოლო წლოვანებისათვის მეშვიდე¹ განყოფილების 133 მუხლშიცხადად ჰსჩანს, რომ [36] 15-ის წელისას ბრძანებს ანუ 14-ის მეოთხთხმეტი რომ უდგესო.

მთავარი მენგრულიისა და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი.

17 ივნისს 1845 წ.

საქილაოს № 2710. ჯვარის № 2711.

ლაილაშის № 2712. მარტვირის № 2713.

მურის № 2714. ზუბის № 2715.

ზუგდიდის № 2716. სუჯუნის № 2717.

801. ბრძანება ღვით ღადიანისა მცხოვრებათა სამთავროს გარეთ წასვლის წანის შესახებ

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდნ. № 310. პირი. ჟურ. 37.

ზოგად მაზრის მდივანბეგთა¹.

უწინარეს ამისა იყო ჩემ მიერ მოწერილ ზოგად მაზრის მდივანბეგთადმი, რათა საჭიროებისამებრ მცხოვრებთასა წარსვლად გარეშე ჩემის სამთავროდსა მიეცათ მათ ბილეთები თავისუფლის მსვლელობისათვის ერთის თვის ვადით. აწ ვხედავ ხშირთა მაგალითთა, რომელ არა თუ ოდენ მაზრის მდივანბეგთა მიუციათ ნება ძლეველ ბილეთთა თვისა თვისისათვის თითო წლის ვადით, არამედ კერძო პირებიცა იძლევებიან ბილეთებსა თვინიერ მაზრის ნაჩაღნიკის ცნობისა და ჩემის ნებართვისა.

ამისთვის ეძლევისთ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა ესე ყოველთა მაზრის მდივანბეგთა, მით რომელ გამოუცხადონ ყოველთა მცხოვრებთა, რათამცხადისაც სურდეს გარეშე ჩემის სამთავროდსა [v] წასვლად მოსაგებად.

* ტექსტი დამოწმებულია არაზუსტად. შტრ. „სამართალი-სომხური“ მუხ. 269 (ქართული სამართლის ძეგლები, I, 1963, გვ. 324)..

¹ მეშვიდე] მესამე.

ანუ სხვათა საჭიროებათამებრ თვისთა, უკეთუ განშორებით მყოფობა მათი ერთს თვეს აღემატება, უნდა მიიღონ ბილეთი ჩემგან, ანუ ჩემ მიერ დანიშნულთ ვეჟილთაგან ჩემგან ხელმოწერილსა, თორემ არავითარსა სხვა წერილობითსა სახესა არ ექმნების ადგილი მიღებისა.

და ვისაცა ჩემი ბილეთი არ ექმნება, მას მოექცევიან ვითარცა დაკარგულსა კაცსა და გამოგზავნიან ჩემთან ყარაულთ.

ხოლო მაზრის მდივანბეგთა მიიღეთ ზომა მკაცრი, რომელ ერთის თვის ბორჯის მეტით ბილეთი არავის მიეცენ.

მთავარი მენგრელიისა და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი.

10 მარტს 1846 წ.

ჯვარის № 501. ზუბის № 502.

ზუგდიდის № 503. მარტვილის № 504.

მურის № 505. ლაილაშის № 506.

სუჯუნის № 507. საჰილაოს № 508.

802. ბრძანება ღვათთ ღაღინისა შვილის პასუხდვის აპრძალვის შესახებ

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 41.

ზოგად მაზრის მდივანბეგთა!

ერთის კერძობითის შემთხვევისაგან ცნობილ არს მომხდარი 1835-ს წელშიდ მამისაგან გასყიდვა შვილისა, რასა ზედა მებატონეს განუცხადებია თანხმობა და ხელი მოუწერია.

განსალტოლველად უჩვეულოდსა ამის უწყისობისა, რომ იქონიით თვისს რწმუნებულს მაზრაშიდ მხედველობა სჯულის და ბუნების წინააღმდეგი საქმე არა რომელსამე წინადადებასა ქვეშე არ იქმნას მიშვებულ შიშსა ქვეშე, წინააღმდეგს შემთხვევაში პირდაპირს თქვენსა პასუხისგებისასა.

ხოლო სხვათაშორის, უკეთუ მსგავსი ამისი მომხდარ იყოს 1842-ის წლითგან, ოდეს იგი იყო სენი და სიყმილი, შეკრიბეთ ცნობა განცხადებითა სახელისა, გვარისა გამსყიდველის და მსყიდველისა და გასყიდულისა და სად იმყოფებიან¹ დღეს.

¹ + და სად იმყოფებიან.

მთავარი მენგრელიისა და ვით და დიანი.
3 ივნისს 1846 წ.

ზუგდიდის № 2055. ლაილაშის № 2056.

მურის № 2057. მარტირის № 2058.

სუჯუნის № 2059. ზუბის № 2060.

საქილას № 2061. ჯვარის № 2062.

803. განწესება დავით დანიანისა სხვის სარგებლის შემცირების თაობაზე

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 42—13.

მენგრელიის უზენაესს სასამართლოს და მაზრის ნაჩაღნიკს

შემოსრულთა განსახილველად ჩემდა საქმეთა ვხედავ. რომელ ჩემი სამფლობელო ლეჩხუმში დიდ არსებობს ჩუეულება — სესხება ფულთა ვალდებულებასა ქვეშე აღნადგინებისა ძლევად მავასხებელთადმი ფრიად აღმატებულის ზომით, ესე იგი თითოეულს ვეცხლის ფულს მანეთზედ თითო გორა პური, ღომი, სიმინდი თუ ღვინო.

წევამსუბუქე რა ზომა ამგვარის სარგებლის ძლევისა ძალისათა 126, 127, 128, 129 და 130 მუხლის მეფე ვახთანგის კანონისა. რა ვბოებ რა სამძიმოდ და შემავიწროებლად მცხოვრებთა მეტად მაღალთა ამათ სარგებელთა, რომელნიცა კნინდა შეე[ვ]თანასწორებთან თავნისა თვით ერთს წელსა, მიუცილებლად შევრაცხე შემცირება მაღლის აღნადგინებისა და დადგენა ჩემს სამფლობელოსა შინა ლეჩხუმს ჯერჯერობით შემდგომთა წესთა.

1.* ყოველი მოსურნე სესხებად ფულისა. ხორაგის სარგებლითა მისცემდეს მავასხებელსა (sic) თითოეულს მანეთზედ ნახევარს გორას, ესე იგი ერთს ქილა პურს. ღომს, სიმინდს ანუ ერთს კოკას ღვინოს.

2. უმაღლეს ამა განწესებულის სარგებლისა არავინ გაბედოს სესხება და გასესხება ფულისა და თავით თვისით იგულისხმების, რომელ არა რომელსამე მოსამართლესა არა აქვს უფლება მიღებად დასამოწმებელად თამასუქთა² რომელთა შინა უმაღლეს [48] ამა დაწესებულისა სარგებელი განცხადებულ იქნების.

3. უკეთუ ვინმე გარდახთება დაწესებასა ამასა და საიდუმლოდ მოახდენენ სესხებასა და გასესხებასა უმეტეს აწინდელსა

1 თავნისა თავიანთსა.

2 თემესუქთა.

* ხელნაწერში მუხლების სათვალავი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

დაწესებულის სარგებლისა ვალდებულობა, მაშინ გამსესხებელს დაე-
კარგვის მთავნიცა და სარგებელიც და მავასხებელს გარდახთება ის
ვალი ერთიორად სახასო სასარგებლოდ.

ხოლო უკეთუ მასესხებელი და მოვალე საიდუმლოდვე გაასწო-
რებენ თვისს ანგარიშსა და შემდგომშიდ გამოცხადდება, მაშინ თვი-
თოეულსა მათგანსა გარდახთეს სახასოდ მიუზღვევლად ვალისა ჩვე-
ნებულისა ას-ასი მანეთი ვერცხლისა.

მთავარი მენგრელიისა და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი.

4 ივნისს 1846 წელსა.

მენგრ. უზენ. სასამარ. № 2075.

მაზრის მდივანბეგთ: ლაილაშის № 2073.

მურის № 2074.

804. განაარგულაბა დავით დავიანისა სამეგრელოს უმაღლესი სასამართლოს სამართალწარმოების თაოგაჯე

1847 წლის 5 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. დიდი ფორმა-
ტის ორადგვეცილი ქაღალდი. 35×22 სმ. ტექსტს უჭირავს 44—45 ფურცლე-
ბი, დაწერილია შავი მელნით ფურცლის ორივე გვერდზე, პირველ სვეტში
ქართული ტექსტია, ხოლო მეორეში — მისი თარგმანი.

მენგრელიის უზენაესის სასამართლოსა

ნაცვლად გარდაცვალებულის თავადის ნიკოლოზ და დ ი ა -
ნ ო ვ ი ს ა ვნიშნავ რა შტაბს-კაპიტანს თავადს როსტომ ჩიქო-
ანს, მოუწერ სასამართლოსა, რათა მიიღოს მიუცილებელ აღსარუ-
ლებელად შემდგომი.

1.* სასამართლოსა აქვნდეს ნიადაგი თანამეინახეობა სასახლეთა
ჩემთა ზუგდიდს და გორდს, ესე იგი მუნ, სადაც მე მექმნეს
მყოფობა.

2. საჩივართა და პასუხთა მოდაურთა მოისმენდეს ერთი ანუ ორი
მდივანბეგი, გარნა განჩინებანი შეიღგინებოდეს არა უმცირეს ვითარ
სამთა წევრთა მიერ.

3. ოდეს საჭიროდ იქმნეს შერაცხილ სასამართლოსა მიერ შეკრე-
ბა ცნობათა, გამოძიება ანუ მოთხოვნა წერილობითთა საბუთთა და
პასუხთა ადგილობრივ, სადაცა მდებარებს სადაო მამული, მაშინ სა-

* ხელნაწერში მუხლების სათვალავი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

სამართლოს მიერ წარიგზავნებოდეს ერთი ანუ მიხედვისამებრ საქმის სიმძიმისა ორი მდივანბეგი და იგინი ვალდებულ იქმნებიან წარმოდგენად სასამართლოსადმი შეკრებილთა [v] მათ მიერ ცნობათა ერთბამადობით განსახილველად და გარდასაწყვეტელად საქმეთა.

4. თითოეულთა საქმეთაგან შეიდგინებოდეს გამოწერილობაები და გამოეცხადებოდეს მოდაურთა ხელის მოწერითა მათითა, რათა შემდგომ არა ქონდესთ მიზეზი განცახებად ახალთა საგანთა, რომელნიცა საქმეში არ იქნებიან შესრულ დასაწყისსავე.

5. განჩინებაები შეიდგინებოდეს საფუძველსა ზედა აღგილობრივთა ჩვეულებათა და ცელითგანვე დადგენილთა კანონებითა მეფე ე ა ხ ტ ა ნ გ ი ს ა თ ა .

6. თითოეული განჩინება სასამართლომსა ჩაიწერებოდეს ყოველწლივ განსაკუთრებითსა ჩემის ღერძით დაბეჭდილსა რვეულსა შინა და დამტიციდებოდეს იგი ხელის მოწერითა იმა მდივანბეგათა, რომელთა მიერ დადებულ იქნას განჩინებაჲ. ხოლო ნანდვილი განჩინება გამოწერილობაებითურთ მიეკერებოდეს საქმეთა, ეგრეთვე ხელმოწერილი მდივანბეგათაგან გამოწერილობითა და იქმნეს დაცულ თანასწორ ვითარცა დაბეჭდილი რვეულიც.

7. შედგენილი და ხელმოწერილი განჩინება გამოეცხადებოდეს მოდაურთა თვით სასამართლოში. და უკეთუ მოდაურნი აღმოაჩენენ მას ზედა ყაბულობასა, მაშინ [45] მოდაურთა მოაწერონ ხელი ყაბულობისა და სასამართლო იქმოდეს თვისსა განკარგულებასა წესისაებრ მოყვანისათვის მისისა აღსრულებასა შინა.

გარნა უკეთუ რომელმანვე მხარემან განაცხადოს უყაბულობა, მაშინ მოეწერებოდეს განჩინებაზედ უყაბულობის ხელი და მოეთხოვებოდეს უყაბულს მხარესა. რათა განკარგობასა შინა ერთის თვისასა შემოიტანონ თვით სასამართლოში კანონიერი მიზეზი, თუ რომლითა საბუთითა არა არიან კმაყოფილნი იმა განჩინებითა: და ესევეითარნი მიზეზნი ერთად განჩინებოთურთ და სრულიად საქმის წარმოებოთა წარმოიდგინებოდეს ჩემდამო განსახილველად.

და უკეთუ ესევეითარი განჩინება ჩემ მიერ აღსრულებულ იქმნეს ჯეროვნად, მაშინ დაბეჭდილს რვეულშიდაც დაინიშნებოდეს განცხადებითა ჩემის მიწერილობის რიცხვისა და ნომრისათა, რომელ დამტიციებულ არს იგი ჩემ მიერ.

ხოლო უკეთუ მიეცეს განჩინებასა ჩემ მიერ ცვლილება, მაშინცა მსგავსადვე დაინიშნებოდეს რვეულში და მოიყვანებოდეს აღსრულებასაში ჩემი გარდაწყვეტილება.

8. სასამართლოსა ვალად ედების, რათა ექმნებოდეს დაცულ წესსიერად ყოველნი შემოსრულნი მას შინა ქალაქდნი და გასრულის ქა.

ლალდების შავები და იყვნენ ყველანი ერთმანეთზედ მიკერებულნი წესისამებრ და მასთანვე იქონიოს ორნი რვეულნი, რომელშიდაც დაუკლებელად ჩაიწერებოდეს შესავალ-გასავლის ქალალდებში და თითოეულის [v] წლის რვეულები დაიცვას უვნებლად.

9. ვინც აღმიჩენს უყაბულობასა განჩინებასა ზედა სასამართლოსასა, მას გარდაახთევენებდეს სასამართლო ჯარიმად ათას მანეთსა და ამა ფულთა მიაქცევდეს სასამართლო სასყიდლად სამწერლოთა საჭიროებათა, გარნა თუ ჩემ მიერ მხარე იგი იქმნების განმართლებულ, მაშინ უნდა დაუბრუნდეს მას ჯარიმაცა იგი.

და უკანასკნელ 10. აღსრულებასა ყოველთა ზემო აღწერილთასა დავსდებ პასუხისგებასა ზედა წევრთა სასამართლომასათა და მეტადრე მივანდობ განსაკუთრებითა მხედველობასა წინა მონახისა მისისასა. ხოლო ამა ჩემისა განკარგულებისათვის მოუწერ სასამართლოსა, რათა მისცეს ცნობა ყოველთა მაზრის მდივანბეგთა ჩემის სამფლობელომასათა გამოსაცხადებლად მცხოვრებთადმი.

მთავარი მენგრელიისა დავით დადიანი.

ჩემს-ს წელსა, ე-ს თებერვალს.

805. ვედრება დიმიტრი მასხულიანსი ყმაის თაოგაჲ დავით დადიანის ოქმით

1847 წ. 25 მაისი

ქუთაისის მუზეუმის ხელნაწერი № 1571. დედანი. ქალაღი. 21,5×17,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

მის უგანათლებულესობას მთავარს მენღრელი[ი]ს ღენერალ-მაიორს და კავალერს დავით ლეონისძეს დადიანს.

უქვეშერდომი ვედრება

საჭილაოს მაზრის მცხოვრების აზნაური ობოლი დიმიტრი მასხულიანსაგან.

გთხოვთ თქვენს უგანათლებულესობას ისმინოდ ვედრება ჩვენი და განიხილოთ კანონისამებრ. და ესე იგი ჩემი ყმები ზარს არ ეკიდებიან და არცა სხვებ სამსახური მაკლიან ძლიერ სიობლისა გამო.

ამასთანავე გთხოვთ, მოწყალევეო ხელმწიფევეო, მოუბრძანოდ მაზრის ნაჩანიკს ალექსი დადიანოვს ზაპისქით და მიბოძოთ ზაპისქა ნაჩანიკთან და როგორ[იც] რიგი და რჯული იყოს, მისდა გვარად მამსახუროდ.

ამას გარდა, როცა თქუენი ბრძანება მოაწევს, მაშინ თქვენი წყალობა ათი მოსახლე გლეხი მყავს და ერთობით წაიყვანებენ, მაშინ შინაყმა არ მოიციდის ჩემს სახლში, სახელმწიფო სამუშაოში წავლიან. და გუთხოვთ რომ, როგორც რიგია, ისრე სამსახური არ დამაკლდეს და მოხედოთ ჩემს სიობლეს. მოწყალეეო ხელმწიფეეო.

წელს ჩემჴ-სა, მაისს კგ-ს.

სუჯუნის მაზრის მდივანბეგს თავადს ალექსი დადიანოვს!

განიხილეთ თხოვნა ესე მასხულიასი და შესაბამს თქვენს განკარგულებას ნუ დაუტოვებთ მორჩილებისათვის ყმებთა მებატონისადმო გლეხურს სამსახურსა ქვეშე.

მთავარი მენგრელიისა ხელრთვა: და ვით დადიანი.

კე-ს მაისს, ჩემჴ-ს წელს. ზუგდიდს.

806. განუხება ღაკით ღადიანისა ღაკარგული ნოქთისა ღა

პირუტყვის თარგაჴ

1847 წლის 30 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი ფონდი. № 310. პირი-
დლი ფორმატის ორადგაეცილი ქალაღი. 35X22. ტექსტს უქირავს 132—
133 ფურცლები. დაწერიღია შავი მელნით ფურცლის ორივე გვერღზე. რომ-
ლის პირველ სვეტში ჩაწერიღია ქართული ტექსტი, ხოლო მეორე — ცა-
რიელღა.

ზოგად მაზრის მდივანბეგთა!

მოალწია ჩემს ცნობადმღე, რომელ მცხოვრებნი ჩემის სამთავ-
რომსანი, ზოგთა რომელთამე როდესაც შეხედებათ პოვნა დაკარგულ-
თა ნივთთა, ანუ პირუტყვთა გაქცეულთა თუ ქურღისაგან დაგღებულ-
თა, ესევეითართა არ წარმოადგენენ მაზრის მდივანბეგთან და არც ცხად
ჰყოფენ. არამედ თვით დაფარვით აკაეებენ, ზოგს დაკელენ და ზოგს
ხედნიან თუ სხეებრ გაიხმარებენ, რასა ზეღა ამგვართ პოვნისათვის წი-
ნათვე აქვსთ და წესება მაზრის მდივანბეგთა.

1.* ცენი, ხარი, ზროხა თუ სხეა რაც იპოვონ და პატრონი არა
ჰსჩანღეს, მაშინვე მაზრის მდივანბეგს წარუღგინონ, წინააღმღეგს შემ-
თხვევაშიღ თუ დაფარეს და ღროზედ არ წარმოუღგინეს მაზრის მდი-
ვანბეგს, უნღა ნაქურღლად გარღახთეს მათ, [v] რომელთაცა და-
ფარონ.

2. მაზრის მდივანბეგთ როგორც წარუღგენენ ესევეითართა, მაშინ-

* ხელნაწერში მუხლების სათვღი აღნიშნულია ასო-ციფრბით.

დე უნდა გამოცხადდეს ჰყოს ყოველგან მისდა რწმუნებულს მაზრაში დასახლა მაზრის მდივანბეგსაც აცნობოს და ვანიცობაა თუ ერთს თვემდის წმინდელ გაცხადებისა არ აღმოუჩნდეს პატრონი, მაშინ ნიშნეულების აღწერით წარმოადგინოს ჩემთან შემდგომის ჩემის განკარგულებისათვის.

3. თუ ხელდახელ ქურდს დააგდებინებენ ცხენს გინა პირუტყვს შოდევრობაში, მაშინვე წარმოადგინოს მაზრის მდივანბეგს. როდესაც პატრონი მოიძებნება, პატრონმა კი უნდა მისცეს რაოდენიმე სასყიდელი დამდგებინებელს, ამიტომ რომ ყოველივე მდევარა დიდად თუ მომცროდ ფათერაკშიდ არს.

ამა საფუძველზედ წარმოუწერ ყოველთა მაზრის მდივანბეგთა გამოუცხადოს ესე საზოგადოდ და აქონიონ მკაცრი [133] ყურადღება. მთავარი მენგრელიისა და ვით და დიანსი.

30 ივნისს 1847 წელსა.

სუქუნის № 2312. ზუბის № 2313.

საკილასი № 2314. ზუგდ. № 2315.

ლაილამის № 2316. შურის № 2317.

ჯვარის № 2318 მარტვირის № 2319.

807. ვაღრავა ბახუ ჰაჯაიასი ბაბრის თაოზაჯი

დავით დალიანის ოპიით

1847 წლის 8 ივლისი *

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13977. დედანი. ქალაღი. 22×18,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ტექსტი ძლიერ გაფერმკრთალებულია.

მისს უგანათლებულესობას მთავარს მენგრელიისას! ლერენალ-მაოორს და კავალერს დავით ლეონის ძეს და დიანს

ყოვლად უმორჩილესი ვედრება

სოფლის თამაკონის მცხოვრების ბეხუ ქაჯაიასაგან მიერ მოხსენება.

მოწყალეო ჩემო ხელმწიფეო, მოგეხსენება, რომელიც რომ ერთი შვილი მყავდა და ის ჩემი შვილი ლევანს ფადავას მიეცი მოსამსახურეთ. დღე და ღამე უმოცილებლად და ნიადაგ მას ყავს და ახლა ორი შვილი მყავს...* რომ ნიადაგ სამუშაოში მაწოვენ, რომე-

1 მენგრელიისა.

* აქ ერთი სიტყვა არ ირჩევა.

ლიც რომ საჭიროებამ მომიტხოვა, ყოულივეში შემაყვანეს და რომელიც კარგი გლეხი არის, ისე მიმსახურებენ. და ჩემისთანა გაჭირვებული ჩემს სოფელში კაცი არ არის.

მოწყალეო ხელმწიფეო, ეს წელი ისე გავიდა, ჩემი ყანა აღარ მიშეშავებია, გარნა ამისა, რომელიც ბეგარი მართებს, ის უნდა ვივალო და ისე უნდა მივართვა ჩემს ბატონს.

ვევედრები თქვენს უგანათლებულესობას, რომ ან მე დამაყენეთ ჩემს კარავში და ან ჩემი შვილი, რომ ცოლი და შვილი შიმშილით დამეხოცა და ცეცხლი აგერ დამებნება. და გვევედრებით. რომ უკმაყოფილოთ ნუ დამაშთენთ, მოწყალეო ხელმწიფეო.

ბოლოში

თავადს ბეჟან დგებუაძეს! როგორც მოიხსენება ამ არქაში, უმჯობესი რჩებოდენ გაწვევისაგან და ერთი მხოლოდ მყოფი მისს სახლში იწვევოდეს სამუშაოდ. ამ გვარზელ სახლთხუცისი განკარგულება არის და მისაებრ უნდა იწვევოდეს მუშანი.

მთავარი მენგრელიისა ხელწვა: და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი.

ჩემს-ს წელსა, მ ი ლისს. გ ო რ დ ს.

808. ვეღრაბა ბახუ ჯაჯაიანს სამართლის მისამაზად დავით დადიანისა და მდივანაგებთა ოქმით

1847 წ. 8 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13975. დედანი. ორად გაკეცილი ფურცელი. 22x17,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახშირი არ არის. ტექსტი ალაგ-ალაგ გადასულია.

მისს უგანათლებულესობას მთავარს მენგრელისას ლერანალ-მაიორს და კავალერს დავით ლეონის ძეს დადიანს.

ყოვლად უმორჩილესი ვედრება

სოფლის თამაკონი [ს] მცხოვრების ბეხუ
ქაჯაიასაგან თხოვნა.

მოწყალეო ხელმწიფეო. ცხონებული დედა თქვენი სოფელს კვა-
ვაუთას ბრძანდებოდა გოგი ჩიქოვანის სასახლეში და მო-
წელეებს უბრძანა ერთი ხბო მიპოეო. და მოხელეებმა ჩემთან მოვი-
და და ხბო გამომართვეს, არა მართებდა ისე: და ის ხბო კოსთა

1 სახუცის.

[დ] გე ბ უ ა ძ ე მ მანათათ დააფასა, და ის ხბოს ფასი არ მომცა კაცმა და ჩემი თავი პეტრეიას ფარულავას ჩააბარა მშობელმა დედა თქვენმა რომ, ამოულე ამ ხბოს ფასი მოხელეებისაგან და მივიდა მოხელეებთან, მაგრამ ქალაბანი მიცეს და მე დავშთი უკმაყოფილოთ. გარნა ამასა ნახუნოევს მცხოვრების ყურუელა ჩხეტ[იას] ზიარი მყავდა ის ხბო. და იმის გულისათვის ყურუელამ მოხელე[ე]ბს შეეხვეწა და მოხელე[ე]ბმა მოვიდენ და ჩემთან და ორი ძროხა წამართვეს — ერთი [ჩემი] და მეორე ჩემი მეზობლის — შენი კაცი. და ის ჩემი მეზობელი ყოველ დღეს [მეუბნება], ჩემი ძროხა მომეციო. და მე ყოვლის გზით დამწვარი ვარ და რაით უნდა შევძლო მისი ძროხის გარდახთა. გარნა ამასა ყურუელას! სასამართლოში ვითხოვე და არ წამყვა.

და ვევედრები თქვენს უგანათლებულესობას, რომ ამდენი გაჭივრებისაგან უკმაყოფილო ნუ დამაშთენთ, მოწყალეო ხელმწიფეო.

ბოლოში

მენგრელიის უზენაეს სასამართლოს.

მან სასამართლომან განიხილოს თხოვნა ესე მოარქის ქაჯაიასა და საქმე ამას შინა მოხსენებული გამოიკითხოს და ჭეროანს მისს გამოიკითხვას სამართალმა ვითარი გარდაწყვეტილება შეუდგინოს, მით დააკმაყოფილოს მთხოვნელი.

მთავარი მენგრელიისა ხელრთვა: დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი.

მ-ს ივლისს, ჩემზ-ს წელს, გორდს.

ჯვარის მაზრის მდივანბეგს თავადს ივანე ჩიქოვანს!

არძა ესე მირთმეული მისის უგანათლებულესობისადმი ყმის ქაჯაიასაგან, რომელიც უჩივის ყურუელა ჩხეტისა, მისის უგანათლებულესობისა მიერ სასამართლოსადმი გარდმოცემული, იგზავნების თქვენის ბრწყინვალეობისადმი. უუკეთუ ყოთ თქვენის მხრით ჭეროჯანი განკანონება, თორემ სასამართლოს წარმოუდგინეთ მომჩივან-მოპასუხე — ორნივე მხარენი განსარჩეველად.

მენგრელიის უზენაესის სასამართლოს მდივანბეგი თავადი ხელრთვა: ჩ ი ქ ო ვ ა ნ ი.

მდივანბეგთუხუცესი თავადი ხელრთვა: რ ო ს ტ ო მ მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი.
1847-ს წელსა, ივლისის 8-ს.

1 ყურუელამ.

* სახელი არ ირჩევა.

1847 წ. 6 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13970. ღეღანი. ორად გაკეილი ჟურცელი-
23X17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

მიღს უგანათლებულესობას მთავარს მენგრელისას უფალს ღერე-
ნალ-მაიორს და კავალერს და ვით ღეონის ძეს და დიანს.

ჯვარის მაზრისა სოფელსა თამაკონს მცხოვ-
რების საწყალი ბეხუ ქაჯიანსა გან.

ყოვლად უმორჩილესი ვედრება

წასულის თვის პირველს ივლისის აქეთ გახლავარ ძლიერ ავათ-
მყოფი, რომ ვაგდივარ ყოვლის კაცის საცოდველად მშეირი, მოკლე-
ბული დღიურის საზრდოსაგან, და მწვლილი ჩემი ცოლ-შვილიც მე-
ხოცებიან შიმშილით, რადგან მე ძლიერ ავათმყოფობის გამო არ შე-
მიძლია მიმოსვლა და მე ვარ ეხლა მიწვენილი სასიკვდილოდ; და ვიდ-
რე ჩემს დასნეულებადმდე დავიმუშავე ორი ყანა, ორივე მწირი ადგი-
ლი — ერთი საკუთარი ჩემი და მეორე ყანა სხვის საზიარო კაჯიანი,
უნამყოფო ადგილი, უხრით რომ არავის უნახავს.

მოწყალეო კელმწიფეო, მე ხარი მყოლოდეს და არცა ხარის სა-
მუშაო ადგილი მაქუს ცუდის ფერდის და ქვიანის ადგილის გამო. და
რომელიც დავიმუშავე ორი ყანა, ორივე გაფუჭებული გახლავს უმუ-
შევრობისა გამო, რადგან მე კვდები, ამგვარი ავათმყოფი და ვიშიშვი,
რომ იმ ყანის მოსავალს თუ რამ იქმნება შემოდე ათისთავს წამართ-
მეც და დავრჩები სულამოწვდილი მწილი ცოლ-შვილიანათ.

ამისთვის გვედრები მე დაცემული მცხარე ცრემლით, მოწყალეო
კელმწიფეო, თქვენ და თქვენის შვილის სადღენგრძელოთ მიბოძოთ.
იმ ზემორე მოხსენებულის ორის ყანის მოდი, რომ მომავლის წლი-
სათვის არ გამიწყდეს შიმშილით ორი მცირეწლოვანი ბოვმები და მი-
ხედოთ ჩემს ამგვარს სასაწყლო და ავათმყოფობით დაღონებას, ღი-
დად მოწყალეო ხელმწიფეო.

ჩემს წელსა, ა სექტემბერს.

ბოლოში

მოღის მიცემა კაცს არ ამოსწყვეტს, მით რომე თქვენც დარჩე-

შით და სამართლიანს ადგილის მეპატრონეს მისცემთ. ეს რიგია და ყოველს ადგილს არის დიდზე და მცირეზედაც მოდის ალება და შენც აძლიე ჭეროვანი მოდი. შარშან ხომ საზოგადოდ გეპატივით და წრე- ულს მოუტეებლობა ხუედრისა რა შარშანდელის პატივის სამაგიერო სამადლობელია.

მთავარი მენგრელიისა ხელრთვა: დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი.
ჩემს-ს წელს, ვ-ს სეკდემბერს, გ ო რ დ ს.

810. ბანაკგულუბა ღავით ღადიანისა სხეულაბრივი სასჯელის თაოგაჯი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ურისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 50.

მაზრის მდივანბეგებთადმი!

ჩემ-ს წელს გარდმოცემულსა ფორმასა შინა საზოგადოდ მაზრის მდივანბეგებთასა მუხლსა შინა მეათცხრამეტესა სახედ დადგინებულ გაქესთ, რომელ წინააღმდეგისათვის აზნაურს ანუ გლენს ვითარ და- ისჯიდეთ: აზნაურსა ხრმალს აყრიდეთ და მყისეე მომახსენებდეთ, ხო- ლო გლენნი დაისჯებოდენ პოლიციურის წესდებულებისამებრ.

გარნა აწ მიმხედველი გარემოებისა დაესდებ ამ გ ა ნ კ ა რ გ უ- ლ ე ბ ა ს, რომელ მაზრის მდივანბეგთ დაუშთების რა ფორმასა შინა განცხადებული [v] ყოველი მინდობილებანი, მხოლოდ რომე თვი- ნიერ გარდა ჩემის გარდაწყვეტილებისა და სასამართლოს განკარგუ- ლები! ა სხეულით ნულარ დაისჯებიან ნურავინ ოცდახუთის როზგის დაკერის ზევით, რამსათვის ამასთანავე წარეწერა სასამართლოს საუ- წყებლად და ხელსამძღვანელად.

მთავარი მენგრელიისა დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი.

ჩემს-ს (1847 წ.) თ-ს (9) დეკემბერს.

811. განენახა ღვთისმეტყველების მკვლევართა კავშირის
დაარსების თაობაზე

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 52.

მაზრის მღვიანებეთა დამო

საუმჯობესოდ დაენახე უმეტეს უზრუნველყოფისათვის თითო-
ეულთა საკუთრებათა დადგინებად ამა წესისა ხელთსამძღვანე-
ლოდ მოხელე კაცთა ჩემის სამფლობელოდსა, რომელ ამიერიტგან
საკუთრებათა ზოგად² მებატონეთსა ყმა და მამულს თვინიერ ჩემის
გარდაწყვეტილების და სისამართლოს განკარგულებათა ნუ დაეკავე-
ბათ თქვენგან გინა სხვა მოხელეთაგან³ ყმა და მამული მებატონეს რო-
გორც აქამომდე, არამედ გარემოებასა საქმისასა წარმომიდგენდეთ მე.
ხოლო სისამართლოსადმი შესახებელს სისამართლოს რაისათვისაც
ამასთანავე ვაუწყებ სისამართლოს.

მთავარი მენგრელიისა დავით დადიანი.

9 დეკემბერს 1847 წელსა.

812. განაარსება ღვთისმეტყველების უკანონო მოქმედება შესახებ

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 89.

მენგრელიის უზენაეს სისამართლოს

ჩვენს სამთავროში, როგორც სხვაგან გარემო ქვეყნებში იმე-
რეთს და გურიას, ადრიდანვე იყო ჩვეულება და დიდ ხნობი-
საგან კურთხეულ კანონად მიღებული, რომ ბუშები, ვითარისა წო-
დებისად უნდა ყოფილიყო და რამდენიც საეკლესიოდ მიჩემებულ
იყო. ესევეთარი ჩვეულება ჩემს სამთავროშიდ აქამომდე არსებობს
და არღა განვაგრძელებ განმარტებას⁴ რას ურიგობას ამისაგან იშო-
ბებოდა.

საუმჯობესოდ მოყვანისათვის მდგომარეობათა უკანონოდ შობილ-
თასა დაესდებ ესრეთს განკარგულებას.

1.* ამიერიტგან უკანონოდ შობილნი ჩემს სამფლობელოთა შინა
გამოირიცხვიან სამღვდელთ მონებისაგან, არამედ ბუში, ვითარისა [v]
წოდებისაგანაც იყოფებოდეს. დაუშობოდეს დედას მკუთხელობასა
ქვეშე მებატონისა მის, რომელსაცა ეკუთვნის დედა ბუშისა მის.

1 მაზრის მღვიანებეთა დამო პირი მაზრის მღვიანებეთა დამო მიწერილისა. 2 ზო-
მად. 3 მოხელეთაგან. 4 განმარტებას.

* ხელნაწერში ტექსტი მუხლებად გაკვეთილი არ არის.

2. ხოლო, რათამცა სრულიად მოკლებული არ იქმნეს პირველს შემოსავლისაგან ეკლესია, ამისთვის ხუთს მანეთს გარდისხილდეს მებატონე ბუშისა და მიერთმეოდეს ჭყონდიდელს.

3. განცხადება ესე ცხად ეყოს თვითეულს მაზრის მდივანბეგს ხელთსამძღვანელად შემდგომთა დროთა შინა. ხოლო თვით ნამდვილი ამის განსაზღვრებისა დაიცვეს სასამართლოში სახელმძღვანელოდ.

ხოლო ამისთვის უწყებელ არს საკუთრითა წერილითა ჩემითა მისი ფრიად უსამღვდელოესობაც ჭყონდიდელი.

მთავარი მენგრელიისა და ვით და დ ი ა ნ ი.

11 აპრილს 1849 წელსა.

813. ვაღრაბა ვახუ შაჯაიასი გამოსაღვანის თაოვაჟ დავით ღაღინის ოპიით

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13972. ღელანი. ორად გაკეცილი ქაღალდი. 22×17,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან ორწერტილი.

მისს უგანათლებულესობას მთავარს მენგრელიისას უფალს ღერალ-მაიორს და კავალერს დ ა ვ ი თ ლ ე ო ნ ი ს ძ ე ს და დ ი ა ნ ს.

ჯვარის მაზრისა თ ა მ ა კ ო [ნ] ს სოფლისა მცხოვრებისა საბატონო ყმისა ბ ე ხ უ ქ ა ჯ ა ი ა ს ა გ ა ნ.

ვ ე ღ რ ე ბ ა

მამა-პაპასა ჩემსა არ ღებია სამთავრო ხარკი, ესე იგი საუდიერო, ვინაჲდგან არ ქონებიათ წინაპართა ჩემთა სახასო მთავრისა მოღებარე ადგილი საცხოვრებლად ჩვენდა. რომელიც ვცხოვრებულვართ მებატონისა ჩვენისა თა[ვ]ადთ ფ ა ღ ა ვ ე ბ თ ა სამკვიდრო ადგილებითგან დადებული ჩვენდა ბეგარები ჩვენის მებატონისა ფაღავებთადმი მიმართმევია. ხოლო ამავე უკანისქნელს შემთხვევაშიდ დამძინეს მთავრის სახლისადმი მისაძლეველად სახელწოდებით ხარკი საუდიერო ათი კოკა ღვინო და ერთი საკლავი, რომელიცა იქმნა ესე მოზნენებული ხარკისა დაწესება ჩემდამო ამავე ახალის კამელარიის აღწერაშიდ და მისდამო სოფლის მოხელეებმან თავადის და თ ა ჩ ი ქ ო ა ნ ი ს ა ბრძანებით ძროხა წამართვეს.

და რომელისა გამო ვეგედრები უგანათლებულესობასა თქვენს, რათა მოხედოთ სისაწყლესა ჩემსა და რაოდენიცა არა ღებია მამა-პაპისა ჩემსა, მაზედ გარდამეტებით ნუ შემოიყვანთ ხარკისა ზღვევაშიდ¹,

¹ ძღვევაშიდ.

რომელსაც არა მკვეს ისრეთი. ღონე, რომელ მომატებული ბეგარი გარდვიხადო.

და უმეტეს ყოვლისა გეკვდრები, ხელმწიფეო, რათა ებრძანოს ვისდამცა ჯერ არს, ქმნას ჩვენის სოფლისა მცხოვრებთადმი ძიება. რომელ თუ მართებია მამა-პაპასა ჩემსა მთავრის სახლისადმი მისართმეველად საუდიერო და ანუ თუ ქონებია წინაპართა ჩვენთა მთავრისა სახასო ადგილ-მამული საცხოვრებლად თვისდა, თვინიერ ერთი ქცევა ადგილისა; და იმა ერთი ქცევა ადგილისა გამო ესეოდენსა საზღვეველს ქვეშე შეყვანას მიპირებენ.

და გვედრები, ხელმწიფეო, ვინადგან არა ვარ მე შემპლებელი გარდახთისა სიღარიბისა გამო ჩემისა მისამო და მიფართ ესე მომეტებულის საზღვეველისაგან და უკეთუ ინებებენ ადგილობრივ მეუფროსე მოხელე ჩვენის სოფლისანი. იგი მცირედი ადგილი ჩემი სამთავრო ერთი ქცევა ადგილი კვლავ შერისაღონ სხვანი სახასო მთავრის ად[გი]ლებსა, ხელმწიფეო ჩემო.

ჩემთ-ს წელსა, სეკდემბრის დ-ს.

ბოლუში

თავადს ბეჟან დგებუაძეს! დაწესებული რაცა აქვს მთხოვნელსა ამას, გარდაახდეინეთ. ხოლო დაწესებულს გარდა ნურას შეეხებით მომატებულზედ.

მთავარი მენგრელიისა ხელრთვა: და ვ ი თ და დ ი ა ნ ი.

ჩემთ-ს წელსა, გ-ს სეკდემბერს. გ ო რ დ ს.

814. არჯა მათე ღვანიასი მუხარამის ქალმომხროვის აღკვეთის თაობაზე დავით ღვანიასი ოქმით

1850 წ. 26 ივლისი

ქუთაისის მუხტუმის ხელნაწერი № 1571. დედანი. ქალაღი. 17X16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის.

მის უგანათლებულესობას სრულიად მინგრელიის მთავარს ღენერალ-მაიორს და კავალერს და ვ ი თ ლ ე ო ნ ი ს ძ ე და დ ი ა ნ ს.

უ მ დ ა ბ ლ ე ს ი თ ხ ო ვ ნ ა

მოწყალეო ხელმწიფეო, ღმერთმან ისრე თქვენი მტერი შეაწუ-

1 საქღვევილისაგან.

ხოს როგორც მე შეიწროებული და მწუხარე გახთე! ჩემი მებატონის ფილიპია თოფურიასა გან.

რომელიც შემემთხვა მე წელს უბედურება ცეცხლით დაწვისი², ოჯახი გარდამეწვა და მამი თქუენისა ნაიმედევი წიგნი მქონდა და ისიცა დამეწვა.

მაგრამ. რადგან ღმერთი გამიწყრა, კიდევ ვმეცადინეობდი, რომ ცეცხლი არ დამეფსო და თქუენი სამსახური ამერსულეზია და ჩემი მეპატრონისა. და არცა დამიგდია მისთვის არცა შინაყმა და არცა მის ღროზედ ნაღობა.

და მე ვახთი ამ წარსულს კვირაშიდ აბანოზედ თქუენ სამსახურში. და ჩემი იქ ყოფნაში, თვით მის შინაყმას, ჩემის ოჯახისას გაწყრომა და გაულახავს და მისი გალახულობით გაქცეულა. მე არა შემიტყუვია და არცა ჩემი ოჯახისას. და როცა მოველ გუშინ აბანოლამ, ამ დილას ჩემს ყანაში წავედი სამუშეერად. და რაც ვიცოდი მე, თუმცა ის ჩემი ბატონი მომიხთებოდა ყანაში და სასიკვტინედ გამიმეტებდა.

ამისთვის, რომ რადგან მე თქვენს სამსახურშიდ ვიყავი და შინაყმა მასთან მეგულეზოდა, ამის გამო ჩემს სამუშავოშიდ უშიშრად წავედი. მაგრამ მომიხთა ყანაშიდ და უნდოდა რომ მოვეკალი და კიდევაც არ მზოგა სასიკვტინედ და ერთი შემოკვრით კიდევ წამაქცია და არულიად სიკვტილს რომ მიპირობდა, ღმერთმან დაუმაღლოს ოქროპირა თოფურიას და ბოშალია ხაპეის შვილს. რომ სასიკვტინედ არ დაანებეს ჩემი თავი და როგორც მიპატივეს სიკვტილისაგან.

და მე იმისთანა უწესო მეპატრონე მყავს, არა რაიც არ მოველი მე მისგან, რომ ცეცხლი დამანთებოს, რასაც არ დამათასებინებს. რადგან მამა თქუენის ნუგეშის წიგნი დამეწვა, უიმედო ვარ მისგნით და აწ მოვივლტვი თქუენი მაღალუგანათლებულესობის წინაშე, რომ დანაშაურობა ჩემი მოკითხოთ და არ მიმცეთ უკანასკნელს განწირულებას და მოიღოთ ჩემზედ მთავრებრივი მოწყალეობა და არა დავშთე უკმაყოფილო, მოწყალეო ხელმწიფეო.

ჩუნ-სა, ივლისისა კვ-ს.

აზნაურს მე თოდე ხოშტარის!

ამ დვანიამ ეს არძა შემომართვა და რომ სჩივა თავის მებატონე თოფურიაზედ გალახულობასა და ლოყაზედ დანაკრობაც ანია, როგორც ეს განაცხადებს, შინაყმა მოუცილებლად ყოლია და ისიც. მას გაქცევია და ამას ეხლა სამუშაოდამ გასრულსა ასრე მოქცევია.

1 + თავისი. 2 დაცვისი.

სახლკარობაც დასწვია საწყალეებელსა. არ უნდა მოეკიდოს ესრეთ დაზარბებულ კაცსა.

განიხილეთ ამათ შორის სიმართლე თუ რომელს მხარეზედ იყოს და შეაგნეთ, რომ ესეც ბატონყმურის რიგითა მშვიდობა ქონდესთ და ისე ნუ მოიქცევა ყმაზეც როგორც აქამოდე და სჩანს მისგან მოპყრობა და ამ გვარისაგან დაიფარეთ.

მთავარი მენგრელიისა ზღრთვა: და ვ ი თ • დ ა დ ი ა ნ ი...
ჩყნ-ს წელსა, კზ-ს იელისს, გორდს.

815. დაწესება ზოგაულთუხუცესისათვის

1851 წ. დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი სააქციო ფონდთ. № 315. პირი. დიდი ფორმატის ორადგაეცილი ქალღი. 35X22 სმ. ტექსტი შეიცავს 4 ფურცელს. დაწერილია შვი მელნით ფურცლის ორავე გვერდზე, ოლონდ პირველ სვეტში. მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარაელია ქართული ტექსტის რუსული თარგმანის ჩასაწერად. საბუთი უთარილოა. 1851 წლის 30 დეკემბერს „მმართველი მთავრინა მენგრელიისა ეკატერინა დალიანი“ წერს უმაღლეს სასამართლოს: „მენგრელიის ბოქოულთუხუცესად მე დაენიშნე მთავარი კნიაზი კონსტანტინე დალიანი... სახელმძღვანელოდ სასამართლომასა წარმოვგზავნი ამასთან დაწესებასა ბოქაულთუხუცესისათვის“ (იქვე, № 310, ფურც. 72). მამასადამე, ბოქოულთუხუცესის განწესება შედენილია 1851 წლის ბოლოს.

თავი ა. მნიშვნელობისათვის ბოქაულთუხუცესისა

§ 1. დასაცავად სიმარჯვისა ყოველთ მოხელეთა კაცთა და სასამართლოთა ადგილთაგან და თანასწორ ზედსამხედველოთ მცხოვრებთა განლაგებულსა თავებდობასა შინა დაინიშნის ბოქაულთუხუცესი.

§ 2. ბოქაულთუხუცესი აღმორჩევის და განწესდების თვით მთავრისაგან და მიიღებს მხოლოდ მისგან ბრძანებათა.

§ 3. იგი ხარისხთა თვისთა ეთანასწორების სახლთუხუცესისა და მსაჯულთუხუცესისა. რომელთა თანა და თანასწორ მდივანბეგთა თანა უზენაესისა სასამართლომასათა და შინაყმათუხუცესისა თანა აქეს თანასწორი მიწერ-მოწერა. ხოლო მაზრის მდივანბეგთა ქალაქი უხუცესსა და განმგეთ ქალაქისათა და სხვათა აძლევს იგი ბრძანებათა საქმეთათვის მისდა შესახებთა ხოლო უკანასკნელ ესე შემოდიან მასთან მოხსენებითა.

§ 4. ბოქაულთუხუცესისა მოვალეობა არს შემდგომი: 1. მხედველობა, რათამცა ვითარცა უზენაესსა შინა სასამართლოსა თანასწორე ყოველთა მაზრის მდივანბეგთა და განმგეთაგან ქალაქისათა არა მიგდებულ იქმნას მინდობილებანი მათდა საქმენი მყოფარ ეამ გარდაუწყვეტლად და 2. მხედველობა, რათამცა განწესებულნი თავხედობისათვის საბრიყვო გარდახლომილებისათვის კანონთა ჯარიმა და ზღვევა ქურდობისათვის ნაქურდალი იქმნეს მცხოვრებთაგან თავის დროზედ მიღებული:

§ 5. ზემო მუხლებსა შინა § 4 ითქვა, რომელ ბოქაულთუხუცესი ზედამხედველობს, რათამცა საქმენი არა დაშინენ გარდაუწყვეტლად. ამისათვის იგი მოვალე არს, მხოლოდ რათამცა შენიშნულისა მის მიერ საქმისა სიგვიანისათვის შესაბამის წესით აცნობებდეს უზენაესსა სასამართლოსა და საქმისათვის ქალაქისათა უბრძანებდეს ქალაქთუხუცესსა და ითხოვდეს მისგან დაჩქარებასა, ხოლო მაზრის მდივანბეგთა აძლევედეს ამისთვის[2]ვე ბრძანებასა. გარნა იგი არა უფალ არს შევიდეს განხილვასა შინა საქმის წარმოებისასა -- ჯეროვნად ანუ უჯერად არს იგი გარდაუწყვეტილი.

§ 6. სასამართლო ქალაქთუხუცესი, მაზრის მდივანბეგნი მიძლებნი ბოქაულთუხუცესისაგან მიწერილობისა და დაჩქარებისათვის რაჟსამე საქმის დაბოლაებისა თანამდებ არიან აცნობონ განმავლობასა შინა ერთის კვირისასა მიზეზი, რომლითაც ყოვნდება დაბოლოება საქმისა.

§ 7. უკეთუ მიწერილობასა ზედა დაჩქარებისათვის საქმისა ბოქაულთუხუცესმან არა მიიღო დადებულ ბორჯზედ პასუხი ვისგანცა ჯერ არს. იგი განუტხადებს კვალადვე მასვე მოთხოვნილებას და უკეთუ კვალადცა მიიღო მასზედ პასუხი, მაშინ მოახსენებს მისთვის მთავარსა.

§ 8. საბრიყვო ჯარიმა და ზღვევა ნაქურდლისათვის არის დამოკიდებულ მაზრის მდივანბეგთა და განმგეთა ზედა ქალაქისათა და ამისათვის ესე უკანასკნელი [V] ვალდებულ არს ყოველთვეობით მიართმევდენ ბოქაულთუხუცესსა ანგარიშსა თუ ვის ან რაჟსათვის რაოდენი უნდა ეზღვია საბრიყვო ჯარიმა და ნაქურდალი ვის უკვე გარდახთა რაოდენი და სად წარსდგა რაჟსათვის რომელნი მათგანი ჯერეთ არ გარდახთევიებულ არს და უნდა გარდახთეს და რაჟსათვის სხვანი უიმედო არიან? სახე ამ ანგარიშისა ამასთანავე დადების ქვეშე (ასოჟსა ა).

§ 9. ესევეთარსავე ცნობასა აიღვეს სამთავრომცა სამწერლომ, ოდესცა გარდახთვეინებანი განწესებულ არიან მთავრისაგან.

§ 10. ოდესცა ბოქაულთუხუცესი შენიშნავს სისუსტესა ადგილობითის მოხელისასა გარდახთვეინებისათვის ამა საზღვეველთა და შემდგომადცა ორგზითისა მისის მიწერილობისა უქანასკნელნი¹ კვალადვე ეგებიან პირველსავე თვისსა სისუსტესა შინა, მაშინ თვით იგი თვისითა საშეალობითა ხელჰყოფს [3] ამა გარდახთვეინებისათვის ვისგანცა ჯერ არს, უსაშეალოდ ადგილობითისა მოხელისა.

§ 11. ესევეთარისავე სახითა მოიქცევის მაშინცა, ოდესცა ადგილობითთა მოხელეთა არა აღასრულეს განჩინება მთავრისა, სასამართლომცა და თვისი და ანუ მეორის მაზრის მდივანბეგისა, მათდა აღსასრულეებლად წარდგენილი.

§ 12. ვინაჲთგან მაზრის მდივანბეგნი იღვწიან, რათამცა ყმანი დამორჩილებულ ექმნენ მებატონეთა თვისთა, მისთვის ოდესცა იგინი თვისითა საშეალობითა ვერა მოიყვანებენ მათ მორჩილებასა შინა, თანამდებ არიან მოახსენონ ბოქაულთუხუცესს და ესე ვალდებულ არს მიიღოს ზომანი მორჩილებისადმი მათის შესაფერნი.

§ 13. მცხოვრებთა ნება აქვს საგანთათვის ზემოაღწერილთა მიიქცეოდნენ საჩივრითა თვისითა ბოქაულთუხუცესისადმი და ითხოვდენ მისგან შემწეობასა დაჩქარებისათვის მათის საქმისა.

თავი გ. ანგარიშისათვის ბოქაულთუხუცესისა

§ 14. ბოქაულთუხუცესი ყოველ[v]თვეობით და არა უშორეს იე-ის რიცხვისა მაისის, სეკდენბრის და იანვრისა წარუდგენს მთავარს ანგარიშსა შესავალთათვის მისის საგანმგებომათა სახისამებრ (ბ).

თავი დ. სარგებლობისათვის ბოქაულთუხუცესისა

§ 15. ბოქაულთუხუცესი მიიღებს ოცისთავსა სამთავრომცა შამოსავალისასა საგანთაგან: საბრიყვო, ჯარიმა და ნაქურდალისაგან, რომელნიცა გარდახთვეინებულ იქმნენ საშუალებითა მაზრის მდივანბეგთა. ხოლო ოდესცა შემთხვევასა შინა აღწერილ ი და ია §5 შინა თვით განკარგულებითა თვისითა გარდახთვეინებს ამათ, მაშინ მიიღებს საბოქაულოსა, რომელიც დაწესებულ არს მაზრის მდივანბეგთათვის.

§ 16. თანასწორვე სახითა იგი მიიღებს საბოქაულოსა იმა საქმეთათვისცა, რომელნიცა ყურადღებლობისა გამო მაზრის მდივანბეგთა ანუ ქალაქის განმგეთა თვისის განკარგულებითა აღასრულა [4] ბოქა-

¹ უქანასკნელნი.

ულთუხუცესმან, ვინაფთგან მაზრის მდივანბეგნი და განმგენი ქალაქ-
თანნი, მაშინ ველარას მიიღებენ.

თავი ე. პასუხისგებისათვის ბოქაულთუხუცესისა

§ 17. უკეთუ ბოქაულთუხუცესი გარეწარ ექმნების თანამდებო-
ბასა თვისსა, მაშინ განწესება სასჯელისა მისისა დამოკიდებულ არს
თვით მთავარსა ზედა, ხოლო ზიანი, რომელიცა მოხდა მისის დაუ-
ღვენელობისაგან, იგი თანამდებ არს იზღვიოს¹.

**816. ბრძანება ღავით ღადიანისა სამეგრელოდან აფხაზეთში
უნებართვოდ წასვლის თაობაზე**

1853 წ. 13 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ვურ. 79.

ზოგად მაზრის მდივანბეგთ

ვითარცა ცნობილ ვიქმენ, მენგრელიდან მიდიან უბილეთოდ
აფხაზეთში და მუნ დგებიან.

ამისთვის უჯეროვანესთა აღუკრძალოთ თქვენ თავისუფალი მიმო-
სვლა და იმხედველონ ნაცვლებთა, რომ არავინ გაიყვანებოდეს ენ-
გურშიდ, სადაც გასასვლელი ადგილი აქვს ფონად თუ ნავით უბი-
ლეთონი[ი] კაცნი და რომელთაცა უკანვე მიაქცევდნენ თავიანთ სა-
ცხოვრებელზედ, გარნა არა გა[ცა]რცვით და არცა რამე მიუღოთ.

მთავარი დავით დადიანი.

13 მარტი 1853 წ.

მაზრის მდივანბეგთ: ზუგდიდისას № 1383.

ჭვარის № 1384.

და კოკის მოურავს № 1385.

**817. არზა ღათიკა თოფურიასი ჟიის თაობაზე
ღავით ღადიანის ოქმით**

1858 წ. 1 აპრილი

საისტორიო კრებულო, წიგნი II, 1928, გვ. 93—94.

მის უგანათლებულობას სრულიად მენგრელიის მთავარს ღერა-
ნალ-მაიორ და კვალერს დავით ლეონის ძეს დადიანს.

¹ იზღვიოს.

სუჯუნის მაზრის აბაშის სოფლის მცხოვრების აზნაურის დათოკა ამერანის ძის თოფურიასაგან ყოვლად უმორჩილესი.

გასრულს ჩუნბ-ს წელსა ვევედრეთ თქვენს უგანათლებულესობას ზუგდიდს სასახლეშიდ მე და ჩემმან ძმამ დეკანოზმან ბესარიონ თოფურიამ ჩვენის მამით-პაპეულით კუთვნილი ყმა მოჯალაბების გვარად ჯალადანიებისათვის. და კიდევაც ინება თქვენმან უგანათლებულესობამ უზომო მოწყალება ჩვენზედ და მისწერეთ მაზრის მდივანბეგს ტარიელ დადიანოვს, ვითარ მოჯალაბობის წესია და ჩვენის ძველისათვის უმსახურნია, ისე უნდა დაემორჩილებინა.

ამაზედ ინება მაზრის მდივანბეგმან და მიანდო მიწერილობით პომოშნიკს კნიაზ ნიკო დადიანოვს. და როგორათაც იყო ბრძანება, იმ მოწერილობისა ძალით განიხილა მათი წინააღმდეგობა ჩვეულებრივი სამსახურისა ჩვენზედ და გასრულის დროების უმსახურობა მიგვატოებინა და ახალი მტკიცე ხელწერილი დაადებინა. ამერიდან მოჯალაბობის წესით უნდა ემსახურა და [ა]რა რაი სამსახური ეთაკილებინა.

შემდგომ ამისა შეგვიშალა ყოველი გარდაწყვედილობა სამსახური და უმეტესი წინააღმდეგობა სამსახურის ძველის ჩვეულებისა და უსიამოვნება დაგვიწყო; რომელიც ამ გასრულსა დღესასწაულსა ხარებას სტუმრები მყავდა და პური გამოსაცხობი გაუგზავნე პატარა დაქუელი. ეს ფქვილი თხრილშიდ ჩაუყრია და მიმტანი გაულახავს და ჭურჭელიც დაუნტრევია.

ამგვარის წინააღმდეგ სამსახურს სხვანიც ჩემი კაცებიც არ მსახურობს, უმეტესად ერთი მოსახლე კაცი გვარად მიმინოშვილი იათამა. აგერ ორი წელი განმავლობას, რაც სამსახური მისი დებულის შინაყმა თუ ბეგარი სრულიად არ მშოვია და არც შემეპუა.

ამაზედ ვთხოვ თქვენს უგანათლებულესობას, ქმნათ ღვთაებრივა მოწყალება და ვისდამცა ჯერ-არს [ბრძანოთ] და თქვენი გარდაწყვეტილის სამართლიანის კანონით დამიმორჩილონ, დაკლებულისაგან მაკმაყოფინონ, მოწყალო ხელმწიფეო.

ჩუნგ-სა წელსა აპრილის დ-სა.

სუჯუნის მაზრის 2 კლასის მდივანბეგს თავადს ტაია დადიანოვს! როგორც მოარზე ესე აცხადებს, მათის მოჯალაბის დამორჩი-

ლებისათვის წინეთაც ყოფილა განკარგულება და თქვენს თანაშემწეს დაუმორჩილებია გარნა ეხლა ისრეთი დადგინება თქვენის თანაშემწისა არ აღესრულებიათ და კვე ურჩება დაუწყიათ. ამისთვის მოგიწერთ: ყოვლის მოჯალაბურის წესით ამსახუროთ, უკეთუ მოჯალაბის ღირსებისა არს, რომ არავითარს არ თაკილობდეს.

მთავარი მეგრელიისა და ვით.

ჩუნგ წელსა, 1 აპრილს. ზ უ გ დ ი დ ი.

818. ვედრება ვახუ შაჰაბასი საჰანის თაოზაჯე ღავით ღადიანის ოჯიით

1858 წ. 28 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13973 დედანი. ორად გაკეცილი ფურცელი. 22×17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი და სამწერტილი.

მისს უგანათლებულესობას მენგრელიის მთავარს უფალს ღენერალ-მაიორს და კავალერს და ვით ლეონის ძეს და დიანს.

კვარის მაზრის თამაკონის სოფლის მცხოვრების საბატონო ყმის ბეხუ ქაჩაიასაგან.

უქვეშევრდომილესი ვედრება

ყოვლად უმოწყალესო ხელმწიფეო. თამაკონის მთაში, რომელიც არის საკმაოს დროდან სამოდო, იმაშიდ დასაბამიდან მოუტეხელი ადგილი ყანად გავთიბე¹, რადგან იყო იგი სამთავრო და სამოდავი. გარნა მოცილედ აღმიჩნდა გასულს წელს საფაღავო ყმა, — ზოსიკია სიგუამ შემაცდინა და ორი მანეთი მივეცა და დამანება ყანად დასადებად, რომელშიდ არამცირედი შრომა ვნახე. რადგან იყო ადგილ იგი უტეხი, დიდი ქვიანი უსჯულო, გავწმიდე ყანა იგა და წელს ღომი დავთესე, თითქმის სამარგელი ღომი ესხა, ისრე ჩავიდა სიშონიკა დამასია სიგუა და ის ღომი დარიეს და მათ მიათესეს სიმინ[ნ]დი, და მე ცოლ-შვილითურთ წყალშიდ ჩამყარა. მე თუ რამე ვ[უ]თხარი, სასიკვდინედ გამომეკიდენ; ისინი არიან შეძლებული, ყავან ბევრი პირუტყვ[ი]-საქონელი და ზღვევა² შეუძლიათ და მე ფრიად ღარიბი, მოვშორდი და აწრაღონე ვიხმარო, ხემწიფეო. გაწმენდილი ყანა და დათესილი სამარგელი ღომი მიმიღო და დარია.

¹ გავთიფე. ² ძღვევა,

მე სრულიად სხვაგან ყანა არ მაქვს გარეშე მისა. და იქ რადგან საზოგადოება იწევს საზრდოს და არის დიდის ზნიდან სამოდაევი, ამის გამო მეცა ვმუშაობდი. და ერთი უშველებელი მოუტეხელი ადგილი იყო; და ჯერ თვინიერ შრომისა არავეითარი სარგებლობა არ მინახავს და ისრე ახლა აღმიკრძალა ყმებითა მით.

ამისათვის გევედრებით, მოწყალეო ხელმწიფეო, ბრძანოთ თქვენი მთავრული უზომო მოწყალეობა ვისდამიცა ჯერ-ქმნას და დამიბრუნოს ნაშრომი ყანა იგი, თორემ წყალშიდ უნდა ჩაიყარო მწვლილო ცოლ-შვილითურთ. და ანუ საიდან ეუფლება, ხელმწიფეო, ყმებთა მათ მთა იგი, რომ ყოველსა დროსა და ყამშიდ სამთავროდ მიაქვთ და უბრალოდ ჩემობენ ყმებნი ფაღავასნი წ ა ხ უ ნ ო ე ს მ ც ხ ო ვ ე ბ ნ ი. და პირველ უნდა ყოფილიყოს მათი, მაგრამ პირველშიდ რა იყო ჩვენ არ ვიცით; და ახლანდელს ხსოვნაშიდ არის სამთავრო სამოლო და ამის ძალზედ ჩვენცა ვმუშაობთ.

ამაზედ გევედრები, ხელმწიფეო, ის ყანა დამიბრუნოთ და ცოლ-შვილითურთ შიმშილით არ ამომწყვიტოთ.

ჩუნგ წელსა, აპრილის კჴ-სა.

ბოლოში

სასამართლოს წევრს და ჯვარის მაზრის გამგეს თავადს ს ი კ ო ჩ ი ქ ო ა ნ ს! თქვენს განხილვას მოგანდობთ მორთმეულს თხოვნასა ამას ყმის ქაჯაიასასა, რომელ სარჩელი ამისი სიგუაზედ სამართლად განიხილეთ და დააზავეთ ორნივე მხარენი.

მთავარი მენგრელიისა ხელრთა: დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი.

ჩუნგ-სა წელსა, კჴ-ს აპრილს, ზ უ გ დ ი დ ს.

819. განწინება ღავით ღაღინისა შამპროვილ კაცთა

ნატარცვის თაოზაჴი

1853 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 90.

ზოგად მაზრის მდივანბეგთა

შეპრობილთა კაცთა ჩემის ბრძანებით ანუ საქმის კაცის მიხედვით ცუდის საქციელისათვის რომ ერთმევათ ნა[ცა]რკვი და შემოდიან ჩივილით, ამაზედ სახელმძღვანელოდ დაიდვა შემდგომისაჴის.

1.* რომელთაც იარალი აეყრება და ყარაულს ქვეშ დაჴდება ჩე-

* ხელნაწერში მუხლების სათვალი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

მის ბრძანებით ანუ თქვენის განკარგულებით, ამათ არ წაერთმევათ ნა-
[ცა]რცი, არამედ შემდგომ. განთავისუფლებისა მიუბრუნდებათ ყო-
ველივე, ანუ ქირისუფალთ შთაბარდებათ თვინიერ ყოვლისა დაკლე-
ბისა.

2. რომელნიც ურჩებას იხმარს და განსდრკება ბრძანებულზედ და
არ დატუ[ვ]სადდება მისდამი განცხადებით, გინა ქურდობისა და ავა-
ზაკობისათვის იღვენება ვინმე, ისრეთს შეპყრობილს ნულარ მიეცე-
მათ ნა[ცა]რცი, არამედ დაშკირავს ქონდეს. და ესრეთ იმხედველეთ.
მთავარი მენგრელიისა დ ა ვ ი თ დ ა დ ი ა ნ ი.

10 დეკემბერს 1853 წ.

ჯვარის № 3823. ზუგდიდის № 3824.
ლაილასის № 3825. მურის № 3826.
მარტვირის № 3827. ზუბის № 3828.
საქილასი № 3829. სუჯუნის № 3840.

820. განწესება ღვით ღადრანისა სამთავროს რწმუნებულთაღვი

1840—1853 წლ.

ხელნაწერა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის პირადი ფონდი. № 314. პირი. დიდი
ფორმატის ორადგაეცილი ქალაღვი. 35X22 სმ. ტექსტი შეიცავს 4 ფურ-
ცელს. დაწერილია შავი მელნით ფურცლის ორივე გვერდზე, ოღონდ პირ-
ველ სვეტში. მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარიელია ქართული ტექსტის რუ-
სული თარგმანის ჩასაწერად. საბუთი უთარიღოა. თარიღდება დ ა ვ ი თ დ ა
დ ი ა ნ ი ს ზეობის წლებით.

ღარიგება მიცემული ვეჭოლთაღვი მენგრელიის მთავრისა

აღვირჩიეთ და ამასთანავე დაგნიშნეთ თქვენ ვეჭილად ჩემდა საქ-
მეთა შინა საქართველოში და სხვათა კავკასიის გარდმოღმა ადგილებ-
თა შინა გასრულთა სამენგრელოს მცხოვრებთა და საცხოვრებელთა
მათდამი შესახებელთა, ამისთვის ვალად გდებთ, რომელ გაქენდეს
გულსმოდგინება სიწრფოებით აღსრულებასა ზედა ამისა დიდისა ჩე-
მის მონდობილებისათა, რომელზედაც სრულიად იმედნულ ვარ პი-
რადი მცნობი თქვენი მარად შემისწავებიეს რა თქვენ შორის სი-
წრფოება და ერთგულება სრულყოფთ ჩემს მონდობილებას, ხოლო
ხელსამძღვანელად თქვენდა მოქმედებათათვის მოგცემთ შემდგომ
ღარიგებასა.

1.* პირველად უნდა გამოცხადდეთ თქვენ თანამდებობისამებრ

* ხელნაწერში მუხლების სათვლი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

თქვენისა უფალს სამოქალაქო ნაჩაღნიკთან და მიიღოთ მისგან წარწე-რილობანი რწმუნებულთა [v] მისდამი მხარეთა ადგილობრივ მეუფე-როსესთან, რომელ მიგიღებდნენ თქვენ ვეჟილად ჩემდა და მოგცემ-დნენ ჯეროვანს შემწეობასა ვითარცა წინამოადგილესა თქვენსა, რა-სათვის ამასთანავე მივსწერე მისს ბრწყინვალებას უფალს სამოქალა-ქო ნაწილის ნაჩაღნიკს და თფილისის სამხედრო ლუბერნატორს.

2. რომელნიცა მცხოვრებნი ჩემის სამთავრომსანი არიან გასრულ-ნი სავაჭროდ თუ სხვებრ საქართველოშიდ მათი სია იქონიეთ და მი-ცემდეთ წლიურს ბილეთს მათგან თითოეულს და ნურავინ უბილეთოდ ნუ დაგირჩებათ.

3. ვინაფთვან განსვლითა მცხოვრებთათა ადგილობრივ სამსახუ-რისათა გვაკლდების სამსახური, მის წილ ვისაც მისცემდე წლის ბი-ლეთს გამოართმიდეთ ფულს უკეთუ მოჯამაგირედ იყოს თქვენის მი-ხედვისამებრ სამის მანეთისაგან ხუთადმდე და სხვათა შემძლებელთა ხუთის მანეთიდგან ათ მანეთადმდე.

4. საბატონო ყმებნი, რომელ[2]ნიცა იქმნებიან მუნ და ისურვებენ მოქცევასა თავის ყმისასა უნდა მაშინვე მიიღოთ საშვალობა მოქცე-ვისა მათისა, უკეთუ არ ექმნებათ ჯეროვანი მიზეზი.

5. უნდა იქონიოთ წიგნი რვეული, რომელშიდაც უნდა ჩაიწერე-ბოდეს თვითოეულის ბილეთის ნომერი და ქვეშ უნდა მოაწეროს მან, რომელსაც ბილეთი მიეცემა, თავისი სახელი და გვარი და რამდენიც ფულიც შემოუტანია. და ვინიცობა თუმცა წერა არ იცოდეს, იმ შემ-თხვევაში მან ჯვარი დაასვას და მის მაგიერად ვინც წერა იცოდეს, მან ხელი მოაწეროს ორითა მოწამითა დამოწმებული.

6. ბილეთის შემოსრულის ფულისაგან ხუთისთავი დამინიშნავს სარჩოდ თქვენსა.

7. ანგარიში ბილეთის და ეგრეთვე თქვენის მოქმედების ყოველის ოთხის თავზედ წარმოადგენდეთ.

[v] 8. არიან რომელნიმე ადგილობრივ მოხელენი, რომელნიც იძ-ლევებიან და ანუ უნდა აძლიონ ხარჯი და თავთავის დროს არ იძლე-ვიან და უმეტეს საეკლესიოდ მიჩემებულთა რამდენთამე და ამაზედ თქვენის მიხედვისამებრ მომახსენებდე გარემოებასა მათსა, რადაც ჩემდამო მოსაწვთენი იყოს შემდგომის ჩემის განკარგულებისათვის.

9. არიან მრავალნი ესევეითარნიცა, რომელთაც დაუტყვებიესთ ცოლ-შვილი და იქ სხვა ცოლი შეუერთავს, გინა სხვა დანაშაულობაში შეცვენილან, რომელთაც სჯული სდევნის საზღვეველად და სახელი და გვარი გარდასხვავებიათ. ამათი განრჩევა ხამს, რათა მიეცეს კანონიერი განკარგულება.

10. იქონიეთ მკაცრი მხედველობა, რომელ თვინიერ ვაჭრობისა და ჯამაგირს ქვეშ ყოფნისა და სხვებრ სასარგებლოდ [3] წასრულთა, უბრალოდ და უსაქმოდ რომ არეინ დაწოწილებდეს. და თუმც შეხვდეს ესრედ ჰყოფნა ვისმეს, წარმოგზავნიდეთ თვისად ადგილად; და თუმც ბრალეულად აღმოჩნდეს და შეეწამოს ურიგო ჰყოფა-ქცევა, ადგილობრივ მმართველობას წარუდგენდეთ ესევეითართა მოქმედებისებრ მისისა განსაკითხველად.

11. უკეთუ შეხვდეს ვისმეს მცხოვრებთა ჩემის სამთავრომსათა, რომელ შეავიწროვოს ვინმემ ან წართმევით ანუ ფულის დაკავებით ანუ როგორმე სხვებრ, თქვენი პირადი ვალია, რომ შეხვიდეთ მისს მდგომარეობაშიდ და ადგილობრივ მთავრობასთან უშვამდგომლოთ.

12. არავის თავით თვისით არ ემძლავროთ, არცაღა შეავიწროვოთ [v] ვინმე, არამედ უკეთუ შე[გ]ხვდესთ ვისმესგან უსიამოვნება ანუ ისრეთი, რომ საქმე ყოველსავე ზიდ მიიქცეოდეთ ადგილობრივ მეუფროსეთადმი და მათის განკარგულებისებრ იქმოდეთ ჯეროვანს შესახებელს.

13. ეგრეთვე დაწესებულს სასამართლოებში შეიტანდეთ უკეთუ სასამართლო რამე საქმეები შეგხებთათ, ესე იგი, ადრევე გარდასრულის კაცის ამოყვანა მოსახლობით ისრე, რომელნიც ჩაწერილან უმართლოდ და მორჩენილან თუ სხვანი მსგავსნი ამისნი.

14. რომელიც გუბერნატორის შესახებელი საქმე იყოს, გუბერნატორთან მიიქცეოდეთ და საჭირო და მძიმე [4] საქმეზედ თვით მთავარმართველთან საქმის გარემოების მიხედვით.

მეექვსესა მუხლსა შინა განწესებულ ხუთისთავი დანიშნულ არს მხოლოდ სარჩოდ ტფილისის ექვილისა, ხოლო სხვათა აქვსთ დაწესება ათისთავის მიღებისა.

ნამდვილზედ ხელმოწერილ არს: მთავარი მენგრელიისა და ვით და დ ი ა ნ ი.

821. ვივართვა ავასტარინე ღალიანისა სამეგრელოს უჯანაის სასამართლოსადმი ქალაქავის დეპუტატის უხანაშა

1864 წ. 20 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რაფიელ ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი. № 406. პირი. დიდი ფორმატის ორადგაკეცილი ქაღალდი. შეიცავს 13 ფურცელს. ტექსტი დაწერილია შავი მელნით ფურცლის ორივე გვერდზე ოღონდ პირველ სვეტში; მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარიელია, ალბათ ამ სვეტში ნა-

¹ + შეხვდეს.

ვარაუდები იყო დებულების რუსული თარგმანის ჩაწერა. პირველი ფურცელი წარმოადგენს სამეგრელოს მთავრინას ეკატერინე დადიანის მიმართვას სამეგრელოს უზენაეს სასამართლოსადმი დებულების სამოქმედოდ შემოღების შესახებ, ხოლო მე-2—13 ფურცლები შეიცავს თვით დებულების ტექსტს.

[1] უზენაეს სამეგრელოს სასამართლოს

ეგზავნი რა ამასთანავე დაწესებასა მმართველობისათვის ქალაქთასა მენგრელიის სამთავროსათა საცნობლად და სახელთმძღვანელოდ მაგა სასამართლოსა, ვაცნობებ მას, რომელ განმგედ ქალაქთა ზუგდიდის და სენაკისა მე განვაწესე: პირველსა აზნაური გოგისა ყიფიანი, ხოლო მეორესა აზნაური გიგო გობეჩია.

ხოლო სხვანი ქალაქნი დრომდის შთებიან პირველსავე წყობილებასა¹ შინა.

მმართველა მთავრინა ეკატერინა დადიანი.

20 ოქტომბერს 1854 წ.

დადებილება ქალაქთათვის სამეგრელოს სამთავროსათა

თავი ა. ზოგად ქალაქთათვის და მმართველთა მათთა

§ 1. მმართველობა ქალაქთა განსხვავდების მმართველობისაგან სოფელთა.

§ 2. აწმყოსა დროსა შინა ქალაქნი სამეგრელოსა შინა არიან შემდგომნი: ა. ზუგდიდი, ბ. სენაკი, გ. სუჯუნა, დ. ორპირი, ე. ნაოღალევი, ვ. ლაილაში და ჭრებალო.

§ 3. მმართველობა თვითოეულისა ამა ქალაქთაგანისა ერწმუნების დადგენილსა მთავრისაგან პირსა, რომელსაცა ეწოდების განმგე ქალაქისა.

ხოლო ზოგად განმგენი ქალაქთანი არიან ხელქვეშეთნი აღრჩეულისა თვით მთავრისა მიერ ერთისა პირისა, რომელსაც ეწოდების ქალაქთუხუცესი.

§ 4. განმგე ქალაქისა ესწორების უფლებათა შინა საქმისა განხილვასა და გადაწყვეტისათა [V] თანაშემწეთა მაზრის მდივანბეგისათა, ხოლო ქალაქთუხუცესი მდივანბეგათა.

§ 5. მდივანბეგნი მაზრათანი რომელთაცა შინა არიან ქალაქნისა, არა შეეხებიან საქმეთა მცხოვრებთა ქალაქისათა, არამედ ყოველსა

¹ წყობილებასა.

საქმეთადმი შესახებ საშემთხვევესა შინა აცნობებენ განმგეთა ქალაქისათა ანუ ქალაქთუხუცესსა და მოითხოვენ მათგან რაღაცა საჭირო არს.

§ 6. მცხოვრებნი ქალაქთანი საქმეთათვის თვისთა მცხოვრებთა თანა მაზრისათა უნდა მოიქცნენ განსარჩეულად და გარდასაწყვეტად მაზრის მდივანბევისადმი. და ეგრეთვე მცხოვრებნი მაზრისანი საქმეთათვის მცხოვრებთათა ზედა ქალაქისათა მიიქცევიან სამართლისადმი განმგეთა ქალაქისათა, ესრეთ რათამცა, სადაცა არს მოპასუხე, მუნ იყოს განრჩევადაცა საქმისა.

[3] § 7. გარდა მისა მცხოვრებნი ქალაქისანი ექვემდებარებიან სასჯელსა მაზრის მდივანბევისასა ყოველსა იმა შემთხვევასა შინა, ოდესცა საძიებელი საგანი მდებარეობს მაზრასა შინა.

§ 8. მცხოვრებთა ქალაქისათა და თანასწორვე ზოგად ყოველთა აღეკრძალვის გაშლა სავაჭროისა სახლისა გარეშე ქალაქისა შიშსა ქუეშე მძიმისა გარდახდევინებისასა, ვინაიდგან ამით შესაძლო არს დაეცნენ თვით არსებულნი ქალაქნი.

§ 9. სოფელსა ბანძას გარეშე ქალაქისა სცხოვრებენ ურიანი რომელთა მხოლოდ და არა სხუასა და არა ნება აქვსთ მუნ ვაჭრობისა.

თავი ბ. მოვალეობისათვის ქალაქთგანმგისა

§ 10. განმგე ქალაქისა მიიღებს ბრძანებასა ქალაქთ-უხუცესისაგან და მოართმევს მას მოხსენებასა.

[v] § 11. იგი აღასრულებს ბრძანებათა ქალაქთ-უხუცისათა ესრეთ ვითარცა მთავრისათა თვინიერ მცირედისცა წინააღმდეგ სიტყვაობისა და საზოგადოდ ემორჩილების მას ყოველსა შინა შემთხვევასა არა კანონთა შინა გარეშესა.

§ 12. გარნა უკეთუ შენიშნავს ბრძანებასა შინა მისდამი ქალაქთ-უხუცესისა რასამე საქმის გარემოებისადმი არა სათანადოსა, მაშინ იგი შესაბამითა მორჩილებითა მოახსენებს დაწვლილებითსა მიზეზსა თვისსა.

§ 13. უმთავრესნი საგანნი მოვალეობათა ქალაქის განმგისათა არიან შემდგომნი:

ა. რათამცა ყოველი მოულოდებელი შემთხვევა ვითარ იგი: კაცის-კვლა, კაცის ერთმანეთშორის ჩხუბშიდ დაჭრა, გამოჩენილი ქალაქშიდ სენი კაცთა და პირუტყვთა, ცეცხლით ქალაქის ანუ ნაწილისა ქალაქისათა დაწვა და ყოველი [4] მზგავსი ამათი მოახსენოს ქალაქთ-უხუცესსა და ვიდრე მიღებულმდეცა მისგან დარიგებისა ჰქმნას მაშინვე შესაძლო თვისის მხრით ზომა უკუნქცევისათვის უშორეს თავნებათა.

ბ. რათამცა უცხო ქვეყნისა კაცი უბილეთონი, აგრეთვე მანე-ბელნი და დევნილი სამართლისაგან ქურდნი და ავაზაკნი არა ცხოვრობდნენ ქალაქშიდ, არამედ იქმნენ იგინი შეპყრობილ, შეკრებისაებრ ცნობათა წარმოუდგენენ ქალაქთ-უხუცესსა.

გ. რათამცა უკუნ აქცევდეს რა მცონარებასა და გარეწრობასა მცხოვრებთაგან ქალაქისათა, განალვიძებდეს მათ კეთილთა შეგონებითა, ხოლო სადაცა საჭირო არს თვით დასაჯითაცა, სურვილსა პატიოსნისა შეგინებისადმი და განშენებისადმი ქალაქისა კეთილთა შრომათა მიერ.

დ. რათამცა უკუნ აქცევდეს ყოველთა ურთიერთ შორის განხეთქილებასა მშვიდითა შეგონებითა რომელ ბრძოლა [v] და დეობა არს მიზეზი ყოვლისა უბადრუკებისა. ხოლო დროსა საჭიროებისასა განარჩევდეს იგი სარჩელთა მათთა იმა უფლებითა ვითარცა აქვს მაზრის მდივანბეგის თანაშემწესა და შემდგომად თვისს დროზედ წარმოუდგენდეს ქალაქთ-უხუცესსა, გარნა უმჯობეს არს, რათამცა მცხოვრებნი ქალაქთანი მიიქცეოდნენ მედიატორეთ სამართლისადმი ესრეთ სახელდებულისა ვაჭრის სამართლისადმი!

ე. რათამცა შემოსავალთა სამთავროთა შეკრებდეს იგი თავის დროზედ და მათ თანასწორ დაწესებულთა ანგარიშთაცა წარმოუდგენდეს ქალაქთ-უხუცესსა.

§ 14. ყოველსა შინა შემთხვევასა, რომელიც გარდაემატების უფლებას განმგეთა ქალაქისათა, ანუ გარდასწყვეტად საჭირონი არიან ანუ არის ახალი რაიმე შესაძენი თვით ქალაქისა და ანუ წყარო შემოსავლისა. იგინი [წ] წარმოუდგენენ ქალაქთ-უხუცესსა და მისგან ითხოვენ გარდაწყვეტილებასა.

§ 15. განმგენი ქალაქთანი მოვალე არიან დასაწყისსა ყოველსა თვისსა თანადასწრებითა ოთხთა უბირველესთა ქალაქის მოვაჭრეთათა განა[წ]სებდნენ ფასსა სანოვავეთასა. ვითარ იგი პურისა, ლომისა, ღვინისა, ოტკისა, ხორცისა, მარილისა, შაქრისა, ჩაისა, სანთლისა და ყოველთა მზგავსთა ამისთა მზგავსად სახისა ა, რომელთა მიხედვითა უნდა განვაჭრდებოდეს ყოველი იგი მოვაჭრეთაგანი; რაისათვის ესე ვითარსა განწესებასა ყოველსა დასაწყისსა თვისასა იგინი გამოაცხადებდეს საზოგადოდ საცნობელად და რაოდენსამე აღწერილსა ქალალდზედ ხელმოწერილთა აღაკერენ სხვადასხვა ადგილებზედ, ხოლო ერთსა წარუდგენ[ენ] ქალაქთ-უხუცესსა.

[v] § 16. ვინცა წინააღმდეგ ამა დადებილებისა გაბედავს გასყიდვასა სანოვაგისასა უმეტეს დანიშნულისა მის ფასისა, მას გარდახთ-

ბის პირველად ხუთი მანეთი, მეორედ ათი, მესამედ¹ ოცი. და თუმც კვალადვე გაბედა, მაშინ გარდა გადახთევილებისა დაისჯების გალახვი-თაც განწესებისაებრ ქალაქ-უხუცესისა, რომელსაცა ამისთვის მოახ-სენებს განგე ქალაქისა.

თავი გ. მოვალეობათა და უფლებათათვის ქალაქ-უხუცესისა

§ 17. ქალაქ-უხუცესი, ვითარცა ზემო ითქვა, არს უმაღლესი ზედამხედველი ყოველთა ქალაქის მცხოვრებთა მისთა და განმგეთა ქალაქისათა.

§ 18. უმათავრესნი მოვალეობანი მისნი შეიცვიან იმავ საგანთა შორის, რომელნიცა ითქვენენ ზემო § 13 განმგეთათვის ქალაქისათა. [6] ამისთვის იგი იღვწის, რათამცა განმგენი ქალაქთანი მოვალეობა-სა თვისსა აღასრულებდენ სიმარჯვით და ერთგულებით ღირსთა ყუ-რადლებსათა თვისითა კეთილმოქმედებითა იგი წარუდგენს მთავარსა და მოითხოვს მათთვის მოწყალებასა. ხოლო წინააღმდეგ შენიშნულ-თა გარეწრობასა შინა ანუ თვით უფლებითა მისდა მინიჭებულთა გან-მართავს და ანუ წარუდგენს ეგრეთვე მთავარსა.

§ 19. იგი მღვიძარებით ზედამხედველობს, რათამცა მცხოვრებნი ქალაქისანი არა იქმნენ დამძიმებული გარდასახადთა მიერ უმეტესი განწესებულისა და წინა უკმო, რათამცა ჭეროვანნი შემოსავალნი არა დაშინენ შემოუტანელად.

§ 20. შემთხვევასა შინა, ოდესცა მცხოვრებნი ქალაქთანი არა კმა არიან განჩინებითა განმგეთა ქალაქათათა და ანუ საქმე აღემატე-ბის [v] უფლებათა მათთა ქალაქ-უხუცესი შევალს განხილვასა შინა და გარდაწყვეტილებასა საქმისასა იმა უფლებითა ვითარცა² მაზრის მღვიანბეგი.

§ 21. წარმოდგენილთა განმგეთაგან ქალაქისათა ანგარიშთა ქა-ლაქ-უხუცესი განიხილავს დაწვლილებით და უკეთუ და სწორე და უნაკლულო არს, მაშინ წარუდგენს მთავარსა და ფულსა სამთავროსა წარუგზავნის ხაზინადარსა სამთავროსსა.

ხოლო უკეთუ ანგარიში არს შეცთომით ანუ ნაკლები, მაშინ იგი უკუენ აქცევს მას განმგისადმი ქალაქისა განსამართველად.

§ 22. საგანთათვის, რომელშიდაც შეხვდა განმგესა ქალაქისასა სიძნელე გარდაწყვეტისა და წარმოუდგინა იგი ქალაქ-უხუცესს, ესე უკანა ანუ გარდაწყვეტს [7] თვით და ანუ დროსა სიძნელისასა თვით-

¹ მესამედი.

² + ვითარცა.

ცა თავისი ჰაზრით წარადგენს, უკეთუ საგანი არს განსასჯელი და ახლად სჯულსადებელი, უზენაესსა შინა სასამართლოსა, ხოლო უკეთუ სხვა რამე — თვით მთავარსა და მოითხოვს მათგან გარდაწყვეტლებასა, მიღებისა შემდგომად რომლისა აუწყებს განმგესა ქალაქისასა აღსასრულებლად.

თავი დ. შემოსავალთათვის ქალაქისათა

§ 23. ქალაქთაგან მიიღებიან სასარგებლოდ სამთავროისა სახლისა თვისისა: ა. საადგილო, ბ. მოვაჭრეთაგან ნაქსოვთა საქონელთა და ქედითა ნივთთა, გ. ვაჭართაგან სანოვაგისათა, დ. მეწვრიმალეთაგან, ე. ყანთარისა ანუ სასწორისაგან. ვ. გასასყიდად დაკლულთა პირუტყვთაგან, ზ. პირუტყვთაგან განსასყიდელთა გარეშე ქალაქისა, ჟ. ოტკისა და ღვინისაგან, თ. სამღებრომსაგან, ი. მატყლისა და ბანბისაგან, ია. აბრეშუმისაგან, იბ. ცვილისა ანუ თაფლის სანთლისაგან, იგ. თაფლისაგან, იდ. კვერნისა და წავის ტყავისაგან, იე. თუთუნისაგან, ივ. თერძთაგან, დალაქთა და ხარაზთაგან, იზ. შემოსრულთა დროებით მოვაჭრეთაგან.

§ 24. ყოველთა ამათგან განმგე ქალაქისა შეკრებს განწყესებულსა ქვემო და მიღებასა შინა მისცეს ბარათსა აღწერითა, რომელ ამა და ამ დრომსათვისათვის ამდენი ფული მიღებულ არს.

§ 25. საადგილო შემოსავალი არის თვითო მანეთი რაოდენი სავაჭრო სახლი ქალაქშიდ არს.

[8] § 26. მოვაჭრეთაგან ნაქსოვთა საქონელთა და ქედითა ნივთთაგან მიიღებიან ბაჟი მიხედვისამებრ მათისა საქონლისა ესრედ, რომელ უკეთუ განსავაჭრებელი მათი ფასდება ას მანეთად მიიღებოდეს არა ნაკლები ერთის მანეთისა, ორასისაგან — ორი, სამასისაგან — სამი და ესრედ შემდგომი.

§ 27. ვაჭრისაგან სანოვაგისათა ვითარ იგი პურისა, ხორცისა და სხვა მიიღების უფლებისათვის ვაჭრობისა თვითოეულის ხუთის თუმანისაგან წელიწადში თვითო მანეთი.

შენიშვნა: ესე დაწესებულ არს მის გამო, რომელ ვაჭარი სანოვაგეთანი¹ ფულისა თვისისსა ერთს წელს აბრუნებენ რაოდენიმე გზის და არა ოდეს ნაკლებ ორისა და სამისა.

[v] § 28. განმსყიდველნი ღვინისა, ოტკისა და უცხო ქვეყნის სასმელებთა იხდიან წლიურსა ხარჯსა, ესე იგი ვინცა განვაჭრებს მხოლოდ ღვინისა, იგი აძლევს ათსა მანეთსა წელიწადშიდ; ვაჭარი ღვა-

¹ სანოგეეთანი.

ნისა და ოტკისა ოცსა მანეთსა, ხოლო განმსყიდველნი უცხო ქვეყნისა სასმელებთა — ოცდაათ მანეთს.

§ 29. ორმოცდაათის მანეთისაგან ერთი მიიღების მეწურმაღლეთაგან მგზავსად § 27-სა, რომელთ რიცხვშიდაც შესდის შემოტანილიცა ქალაქშიდაც სახმარნხო ჭურჭელნი, ჩოხა, ნაბადი, ჭილოფი და სხვანი მგზავსნი ამისნი.

§ 30. ყოველნი შემოტანილნი ქალაქშიდ საქონელნი და ხორაგი საპა[ლ]ნე ანუ ნახევარი საპა[ლ]ნე უნდა აიწონებოდეს სასწორსა, ანუ ყანთარსა ზედა სამთავროსა და ამისათვის მიიღების მისგან თვითოეულის ორის ბათმანისათვის თითო კაპეიკი ვერცხლისა, ესე იგი საპა[ლ]ნისაგან ორი შაური და ნახევარი საპანლისაგან¹ ერთი აღწონად ნაკლების ნახევარის საპა[ლ]ნისა [9] ორ ქილამდე ნება აქვთ ყოველთა უბაჟოდ.

§ 31. უკეთუ ვინმე გაბედავს აღწონასა ამათსა თავის ყანთარსა ზედა მას გარეშე საყანთროფსა გარდახთების პირველად ხუთი მანეთი, მეორედ — ათი, მესამედ² — თუთხმეტი და ესრედ შემდგომი.

§ 32. პირუტყვთაგან დაკლულთა გასასყიდლად ქალაქშიდ უნდა მიიღებოდეს კანბეჩის, ხარის და ზროხისაგან თითო აბაზი, ხოლო ცხვრისა, თხისა და ღორისაგან თითო შაური ვერცხლისა.

§ 33. ვინც მიუცემლად ბაჟისა ფარულად გაბედავს დაკვლასა პირუტყვთსა და იგი აღმოჩნდების, მაშინ დაკლული პირუტყვი მიეღების მას და გაისყიდვის სამთავრო სასარგებლოდ.

§ 34. თავისა თვისასათვის დაკვლად პირუტყვთა აქვთ უფლება მცხოვრებთა ქალაქისათა, გარნა უკეთუ აღმოჩნდეს რომელ არს გასასყიდლად, მაშინ უნდა მოექცნენ მას [v] ესრეთ ვითარცა ზემო ითქვა § 23-სა შინა.

§ 35. მზავსადვე § 33-სა უნდა მოექცნენ მათ, ვინც ანუ შემოიტანს გასასყიდლად დაკლულთა პირუტყვთა და ანუ დაკლავს მას გარეშე ქალაქისა და მოუწოდს მუნ მსყიდველთა ქალაქისაგან.

§ 36. პატრონი ცოცხლისა პირუტყვისანი, რომელიც განვაჭრებენ ქალაქსა შინა თვისთა პირუტყვთა მოვალე არიან შემოიტანონ კანბეჩთაგან ორი, ხოლო ხართა და ზროხათა ერთი აბაზი, თხა და ცხვართაგან ნაკლებ ხუთთა არას აძლევენ ხოლო ხუთისაგან ერთსა აბაზსა.

§ 37. თვითოეულის საპან[ლ]ისა ოტკისაგან შემოტანილისა გასასყიდლად ქალაქშიდ მიიღების ოთხი აბაზი, ხოლო ღვინისაგან ერთი.

¹ საპანესაგან. ² მესამედი.

§ 38. სამღებრო ქალაქთა შინა იხდიან მიხედვისამებრ მოგებასა მათისა გარნა არა ნაკლებ სამის თუმნისაგან თუთხმეტ თუმნადმდე.

[10] § 39. შემომტანნი ქალაქშიდ გასასყიდლად¹ მატყლისა და ბანბისა იხთის თითო საპან[ლ]ეზედ თითოს მანეთსა ვერცხლისასა.

§ 40. აბრეშუმი რომელიცა გაიტანების ქალაქისაგან გასასყიდლად ექვემდებარების ბაჟსა თვითოეული ოყა თვითო შაურსა.

§ 41. თანასწორთავე სახითა ქალაქიდან გატანილის ცვილისათვის მიიღება ბათმანისაგან ორი შაური.

§ 42. თაფლითაგანაც გატანილის ქალაქიდან უნდა მიიღებოდეს საპა[ლ]ნისაგან, ესე იგი ოცის ბათმანისაგან ათი შაური.

§ 43. ამოდენივე მიიღების თუთუნისაგანაცა ქალაქიდან გატანილისა.

§ 44. ვინცა ქალაქისაგან განავაჭრებს ბეწვსა კვერნისასა და წავისასა, იგი აძლევს ბაჟსა ათის ტყავისაგან ერთს მანეთსა ვეცხლისასა.

§ 45. ვინათგან უცხო ქვეყნისა ვაჭარნი შემოდინ მცირის დროთი ქალაქშიდ [v] და მოისყიდინ მხოლოდ იგინი აღწერილთა ზემო აბრეშუმსა, სამთელსა, თაფლსა, თუთუნსა, კვერნის და წავის ტყავითა და მით ძირეულად მცხოვრებნი ქალაქთანი შედაან დაკლებასიდე. ამის გამო ბაჟი ამ ნივთთაგან უნდა გარდახტეს ესევეითართა უცხო მოვაჭრეთა ორი ზომა, რაოდენიცა ზემო განწესებულ არს აქაურთ მოვაჭრეთათვის.

§ 46. ყოველთა მჭედელთაგან, ესე იგი. ოქრომსა, რკინისა და სპილენძისა, მიიღების სამ-სამი წელშიდ, ხოლო ნალბანდისაგან — ხუთი.

§ 47. თერძნი და დალაქნი თვითოეულს წელშიდ იხთიან ხუთსა მანეთსა ვერცხლისასა, ამოდენსავე იხთის ხარაზიცა.

§ 48. შემოსრულნი დროებითად ვაჭარნი ექვემდებარებიან იმა კანონთა, რომლებნიცა ცხადად არიან 26, 27, 28 და შემდგომთა §§ შინა.

[11] § 49. რიცხვთა შორის შემოსრულთა ვაჭართასა არიან დროებითად დამსხ[დ]ომნი სამთავროთა ვაჭრებთა² შინა ქალაქისათა და მუნ განვაჭრებულნი.

§ 50. გარდა აღწერილთა ზემო ყოველი ვიდრე აქამომდე არსებულ სავადასხვა საგანთაგან შემოსავალი მოისპობის და განვაჭრება მათი იქმნების თვინიერ ყოვლისა საზღვეველისასა.

§ 51. მსგავსად გამოტარებულთათვის ქალაქშიდ საქონელთა, ესე

¹ ყასასყიდლად.

² ვაჭრებთა.

იგი, პირუტყვისაგან, ოტკისა, ღვინისა, ცვილისა, თაფლისა, აბრეშუმისა, მატყლისა და ბამბისაგან არავითარი ბაჟი არა ეთხვისის.

თავი ე. იჯარით გაცემისათვის ქალაქის შემოსავალთა

§ 52. თვითოეული ზემო თავსა შინა აღწერილთა საგანთანი შესაძლო არს აქაურისა ჩვეულებისამებრ გაიცეს იჯარით მიცემითა მოიჯარადრისადმი [v] უფლებათა არა წინააღმდეგთა ამა დადებულებისათა და მით არა შემაწუხებელთა მოვაჭრეთადმი.

§ 53. ვისაც სურს აღება იჯარით რომელისამე ზემო განცხადებულის საგნისა, იგი არა უშორეს იე-ს ნოენბრისა გამოცხადების განმგისაგან ქალაქისა და განუცხადებს მას სურვილსა თვისსა. ხოლო იგი მოვალე მოელოდეს კვალად სხვათა მოვაჭრეთა, ვიდრე ოცს რიცხვადმდე იმავე თვისსა და შემდგომ ხელს ჰყოფს შეკვრასა პირობისასა.

§ 54. უკეთუ სავაჭროდ იჯარისა წარმოსდგების რაოდენიმე პირი, მაშინ განმგე ქალაქისა მოახთენს ვაჭრობასა და ვინც განაცხადებს უმეტესსა გამოსაღებსა, შეუკრავს მას პირობასა.

§ 55. პირობასა შეუკრავს მოიჯარადრესა: ა. განმგე ქალაქისა, უკეთუ საიჯარადრო არა გარდაემატების 50-ს მანეთსა, ბ. ქალაქთუხუცესი უკეთუ [12] რაოდენობა ფულისა არა აღემატების ას ორმოცდა ათ მანეთსა. და უკეთუ აღემატების, მაშინ ესე ვითარი პირობა უნდა შეიკრას თვით მთავრისაგან, რომელთანაც მოვაჭრენი¹ იქმნების წარმოდგენილ შორის კე-სა ლ-სა რიცხვის ნოემბრისა.

თავი ვ. ანგარიშისათვის

§ 56. განმგე ქალაქისა ვალდებულ არს იქონიოს დაწვლილებითი სია რაოდენი არს ქალაქშიდ სავაჭრო სახლი, ვინ მას შინა რომლის დროილამ ვაჭრობს, რას რაოდენისასა ფასისას და რა უნდა მისგან შემოვიდეს. სახე ამა სიისა არის აღწერილი ქვეშე ასოჟსა ბ.

§ 57. სიასა ესევითარსა განმგე ქალაქისა დასაწყისსა შინა თვითოეულისა წლის მესამედისასა, ესე იგი იანვრისა, მაისისა და სექტენბრისა არა უშორეს ათის რიცხვისა ამა [v] თვეთა წარმოუდგენს საცნობელად ქალაქთუხუცესსა, ხოლო იგი — მთავარსა.

§ 58. ამავე რიცხვიდ, გარნა მესამედს გასრულს წლისათვის წარუდგენს სიასა მიღებულთა შემოსავალთასა სახისამებრ [გ] ერთად ფულითურთ მზგავსად ე-ის მუხლის § 13-სა.

¹ + უნდა.

§ 59. ქალაქთ-უხუცესი მიმღები ამათი მოიქცევის ესრედ, ვითარცა ითქვა § 21-სა შინა.

თავი ზ. სარგებლობისათვის ქალაქთ მმართველთა

§ 60. ქალაქთ-უხუცესი და განმგენი ქალაქთანი მიიღებენ სასარგებლოდ შრომათათვის ყოვლისაგან სამთავრომსა ქალაქთაგან შემოსავლისა ათის-თავსა, რომელთაგანი ორი წილი ეკუთვნის განმგესა ქალაქისასა, ხოლო მესამედი — ქალაქთ-უხუცესს.

[13] § 61. გარდა ამისა ჯაჯილდოებისა მათისა სარგებლიანის და ერთგულის მსახურებისასა იგინი უნდა მოელოდენ მთავრისაგან.

თავი ჟ. ზღვევისათვის ქალაქთა მმართველთა ქალაქისათა

§ 62. ქალაქთ-უხუცესი და განმგენი ქალაქთანი დაუდევნელობისათვის თვისთა მოვალეობათა ექვემდებარებიან ზღვევასა განწესებისამებრ თვით მთავრისა.

§ 63. ყოველთა ზიანთათვის მომხდართა ესე ვითართა დაუდევნელობათაგან დამნაშავე მათგანი მოვალე არს პასუხის გებად.

ამას შინა არს შეცთობა*. § 3 ჩამატებული: მიერ ერთისა; § 16 ამოფხეკილზედ დაწერილი: ამა და დებილებისა და მესამედ; § 21. ჩამატებული მთავარსა და ფულსა სამთავროსა წარეგზავნის; § 23 მუხლი ივ: ამოფხეკილზედ დალაქთა; § 34. ამოფხეკილზედ: უფლება; § 36. ამოფხეკილზედ: აბაზი; § 42. ამოფხეკილზედ: ათი; § 50. გასწორებული: შემოსავალი; § 55. ჩამატებული ასორმოცდაათსმანეთსა და უკეთუ [V] აღემატების. ესე ყოველი ჭეშმარიტი არს.

822. ბრძანება ეპატარინა დადიანისა მსაჯულთა განწესების შესახებ

1855 წ. 21 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პირი. ფურ. 118.

უზენაესს სამენჯრელოს სასამართლოს

მსაჯულთუხუცესად მაგა სასამართლოსა შინა მე დაენიშნე თავადი პეტრე ნიკოს ძე დადიანი.

მდივანბეგი მაგა სასამართლომსა თავადი დუტუ მანუჩა-

* იგულისხმება დებულების ტექსტში დაშვებული შეცდომები და გასწორებანი. ა. დ.

რის ძე დადიანი, თანახმად მისის სურვილისა, მე განვათავი-
სუფლუ ამა თანამდებობისაგან.

და ნაცვლად მისა აღვიყვანე ამა ხარისხზედა [v] ზუბის მაზ-
რის მეორე ხარისხის მდივანბეგა თავადი ანტონ ჩიქოანი.

ნაცვლად მისა განვაწესე თანაშემწე მისი თავადი დიმიტრი
დადიანი.

ხოლო ადგილი თანაშემწისა მივეცი თავადს დავით როსტო-
მის ძეს ჩიქოანს.

ვაცნობებ რა ამას უზენაეს სამენგრელომს სასამართლოს, ვარწმუ-
ნებ მას აცნობოს ყოველთა ამა ცვალებათათვის ვისდამიცა ჯერ არს.

მმართველთა მენგრელიისა მთავრინა ეკატერინა დადიანი
21 ივლისს 1855 წ.

823. ღარიგავა ეპატარინე ღაღიანისა საგვარალოს სამთავროს მცხოვრებათადმი

1856 წ. 2 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის პირადი ფონდი. № 411. პირი. დიდი
ფორმატის ორადგაყვილი ქაღალდი. 35×22 სმ. ტექსტი შეიცავს 5 ფურ-
ცელს. დაწერილია შავი მელნით ფურცლის ორივე გვერდზე, ოქროს პირ-
ველ სვეტში, მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარიელია.

[1] გამოცხადება მმართველასაგან სამენგრელომსათა
მცხოვრებათადმი ზოგად სამენგრელომს სამთავრომსათა

რიცხვთაგან რომელთამე უწესოებათა შენიშნულია სასულიეროს
მხრით ერის კაცთა შორის დანახულ არს, რომელ:

ა. მცირეწლოვანნი პირნი იწინდვიან საცოლქმროდ, ხოლო შემ-
დგომად სრულ წლოვანობისა რომელნიმე მათგანნი დაუტევებს და-
წინდულსა და ესრედ წარმოსდგება განხეთქილება უთანხმოებისა შე-
მაწუხებელი სასულიერო მს. სამოქალაქო მთავრობისა.

ბ. ხალხნი არიან გარეწარნი წირვა-ლოცვის მოსმენისა და შე-
გონებათადმი მღვდელთაგან შთების უნამყოფოლ¹.

გ. მრევლი არ აძლევს მღვდელთა სათანადოსა საზრდოსა და არც
სცემენ პატივსა მამობრისა.

[v] ჩემთვის საყვარელნო შეილნო სამენგრელომსანო!

განგებისაგან დადგენილ მმართველად და დედად თქვენდა, მე მა-
რადის დაუძინებელად ვზრუნავ მისთვის ოდენ, რათა საქმეთა შინა

სასულიეროთა და მსოფლიოთაცა წარებატებოდენ დლითი-დღე, ამას ვსთხოვ მარადის ღმერთს მომცემელსა ჩვენდა ყოვლისა კეთილისა და ღირსყოფსა ჩვენდა წოდებად უძვირფასესისა და უსაღმრთოესისა სახელისა ქრისტიანობისას, რომელიც დანერგა მან ქვეყანათა შინა ჩვენთა პირველსა შინა საუკუნესა განხორციელებიდან ძისა ღმრთისა მხსნელისა და უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესა, რომლითაცა ვჰადით ჩვენ განგრძობათა შინა უმეტეს ათას რვაასთა წელთასა, რომელიცა აწცა შინა ცხოვრებასა განგვამტკიცებენ ჩვენ, ყოველთა შინა განსაცდელთა დაგიცავს შეუძრ[2]ველად, ხოლო მომავლისათვის განგვიმზადებს ჩვენ საუკუნესა ნეტარსა ცხოვრებასა, რომლისად მონაწილეობად არა ძალუძსთ არა შემდგომთა ქრისტეს მცნებისათა.

და ამისათვის ნუ უკვე აწ მისდრკებით, ანუ შეუსუსტდებით, ანუ გარეწარ ექმნებით სანეტაროსა მას სჯულსა, რომელიცა ესრედ მტკიცედ და სიქადულად იპყრეს მამათა ჩვენთა, ნუ უკვე წარმოვაჩინთ ან ჩვენ თავსა თვისსა უღირსად მოცემულთა ზეგარდმოთ ჩვენდამო ნიქთა ამათ, ნუ იყოფინ და ნურცა ჰყოს ეხე უკუნისამდე ღმერთმან, არამედ განგამტკიცენინ მანვე სიმტკიცითა ჰეშმარიტისა სარწმუნოებისათა წინააღმდეგომად ყოველთა მსოფლიოთა მაცთურებათა.

და ესრედ საყვარელნო! დასძინეთ და ერჩდით სწავლათა სულიერთა მოძღვართა თქვენთა, რომელნი დაგადგენენ თქვენ [V] გზათა ზედა ჰეშმარიტისა ქრისტიანობისათა, რომელნი იღვწიან სულთა და ხორცთა თქვენთათვის, რომელნი ადავლენენ დაუცხრომელთა ლოცვათა! თქვენთათვის წინაშე საყდართა ღმრთისათა დიდებისათა, რომელნი შეცოდებათა თქვენთა განსწმენდენ შვამდგომლობითა თვისითა ქრისტესადმი, პატივსცემდით მათ მამობრივთა პატივსცემელთ, გაქვნიდესთ სასოება ღმერთსა ზედა და შვამდგომლობასა ზედა თქვენთა სულიერთა მამათასა.

ნუ გარეწარ ექმნებით მოსვლისა ეკლესიად, სადაცა სინანულით შესწირეთ აღსარება გულისა თქვენისა და სადაცა მღვდელი, შემწირველი უსისხლოჲსა მსხვერპლისა² შვამდგომელ გექმნებისთს მიტევებისათვის ცოდვათასა ქრისტეს ღმრთისა ჩვენისათა.

განეშორებით ყოველსა დაკრძალულსა ეკლესიისაგან [ჰ] ჩვეულებასა და მეტადრე ღვთის საწინააღმდეგოსა მეუღლეობასა მცირე წლოვანთასა, ვინათგან კეთილთაგან ოდენ მეუღლეობისა წარმოსდგების ქვეყნიერი კეთილი ზეციერთა კურთხევითა, შვილნი და შვილის შვილნი სანუგეშონი იქმნებიან მშობელთა. ხოლო დაკრძალული სჯო-

1 + ლოცვათა. 2 მსხვერპლისა.

ლისაგან მეუღლეობა მცირე წლოვანთა შთაგადგმბსთ აქავასასა უბედურებასა შინა და რისხევისასა შინა ღმრთისასა.

ხოლო საცნობელად თქვენდა ვიტყვი: მცირეწლოვანება არს უკეთუ ვაჟი არ არს ათთხუთმეტისა და ქალი ათცამეტისა წლისა.

სრულიად დაიმედოვნებული, რომელ შვილნი სამენგრელოჲსანი დაიცვენ ამა ჩემსა დედობრიუსა და არიგებასა, [v] რომლისათვისცა თავადნი და აზნაურნი უმეტეს ხალხთა განსწავლულნი სარწმუნოებითა ქრისტესითა მაგალით და შემაგონებელ ექმნებიან მდაბიოთა, მე უკანასკნელი ვალისა და უფლებათამებრ ჩემთა ვაცნობებ საზოგადოდ, რომელ არაყურადმღებელნი და გარდამხთომნი ამა და რიგებისანი ექვემდებარებიან ამიერითგან შემდეგთა კანონთა.

1.* უკეთუ ვინმე აღმოჩნდება არაპატივისმცემელ თვისთა, სულიერთა მამათა მრევლის მღვდელთა და ამას დაამტკიცებენ ერთმემრევლენი მისნი, ესევეთარს პირველს შენიშნულობაზედ იქმნების [4] გაგზავნილ სასინანულოდ უდაბნოსა შინა ერთის კვირიდამ ერთს თვემდე მიცემითა საზრდოდ პურისა ოდენ და წყლისათა. და უკეთუ კვალადცა არ განიმართა, მაშინ სასჯელი, ესე გაორკეცდების.

2. გარეწარნი წირვის მოსმენისანი კვირას და დღესასწაულსა ზედა დასჯილ იქმნებიან გარდახთვეინებითა ყოვლის კვირის და დღესასწაულისათვის თვითოეულისათა აბაზისათა, რომელნიც შეირაცხვიან ეკლესიის სასარგებლოდ. ამა სასჯელისაგან თავისუფალ არიან მხოლოდ ივინი, რომელნიცა [v] დააკლდნენ წირვასა ვითარისამე ცხადისა პატივისცემის მიზეზისა გამო².

3. ვინცა ამიერითგან მიუხედველად ეკლესიურისა და სამოქალაქოთა აღკრძალვათა დასწინდავს შვილსა თვისსა მცირეწლოვანთა, ანუ თვით მცირეწლოვანნი დაიწინდვიან და შემდგომად სრულწლოვანობისა მათგანი ვინცა ისურვებს დაუტევებს დაწინდებულსა, მაშინ არავითარი სამოქალაქო დაწესებული სისხლი და საუპატიო და ხარჯი დაგდებულსა არ მიეცემის.

გარნა დასასრულ განვაახლებ იმედსა, რომელ მცხოვრებნი სამენგრელოჲსანი ამიერითგან მოსპობენ ყოველთა ამათ უწესობათა და არა მიუშვებენ მაიძულებელთა ამა ზომათა აღსასრულებლად.

მმართველა მენგრელიის მთავრინა ეკატერინა დადიანი.

2 თებერვალს 1856 წ.

1 უკანასკნელ. 2 + და.

• ხელნაწერში მუხლების სათვალავი აღნიშნულია ასო-ციფრებით.

**824. წერილი ეკატერინე ლაღიანისა სამეგრელოს უზენაეს
სასამართლოს წინს უმღვიანის უხსახავ**

1856 წ. 20 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის ფონდი. № 310. პარი. ფურ. 130.

უზენაესსა სასამართლოსა სამენგრელომხსასა

არსებულნი სხვათა და სხვათა დროთა შინა გარდმოცემულნი სასამართლომხსადმი სახენი მისისა წყობისა და მოქმედებისანი, შემსგავსებისამებრ აწინდელთა გარემოებათა, ითხოვენ აღვსებასა რაოდენმე.

მიმღებმან საფუძველად ამისმან, მე შევადგინე აწ სა[ვ]ჭირონი სახელთმძღვანელოდ სასამართლომხსა წესნი, რომელსაცა, ვგზავნი¹ რა ამასთანავე დასაცველად და აღსასრულებლად, მივანდობ უზენაესსა სასამართლოსა ცხადჰყოს იგი საზოგადოდცა.

მმართველა მთავრინა ეკატერინა დადიანი.

20 მაისი, 1856 წ.

825. წერი უზენაესის სამეგრელომხს სასამართლომხსა

1856 წ. 20 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. რ. ერისთავის პირადი საარქივო ფონდი. 413. პირი. დიდი ფორმატის ორადგაეცილი ჰალაღი. შეიცავს 16 ფურცელს. ტექსტა დაწერილია შავი მელნით ფურცლის ორივე გვერდზე, ოღონდ პირველ სვეტ-ში, მეორე (მარჯვენა) სვეტი ცარიელია ქართული ტექსტის რუსული თარგმანის ჩასაწერად.

1. განსაჯელად საგანთა კერძობითთა და ზოგადთაცა და განსასაზღვრებლად მათთა წესთა არს დაწესებულ სამენგრელოსა შინა უზენაესი სასამართლო.

2. საზღვარი უფლებათა სასამართლომხსათა არა განვალს გარეშე სამენგრელომხსა.

3. სასამართლო შედგების ერთის მსაჯულთუხუცესისა და ექვსთა მსაჯულთაგან. ხოლო აღმასრულებლად წერისა საქმეთა არიან მუნ მწერალნი: ერთი უფროსი, ორი საშვალ და ორი უმცირესნი.

4. მსაჯულთუხუცესი და მსაჯულნი აღმოიჩიევიან, განწესდებიან და დათხოვნილ იქმნებიან დროებით ანუ სრულადცა, ნებითა ერთისა [v] ოდენ მთავრისა.

5. დათხოვნა მათი წარმოსდგების დროებითად საჭიროებისა გამო

¹ ვსგავნი.

რომელთაზე მათგანთა, რაჲსათვის მსაჭიროებელ მოახსენებს მთავარს, ხოლო სრულად თანამდებობისაგან, ანუ თხოვნისა გამო მისისა და ანუ ნებისამებრ მთავრისა.

6. მწერალნი განწესდებიან და დათხოვილ იქმნებიან ბრძანებითა მთავრისათა, ხოლო დროებითად უფლებითა თვით სასამართლომსათა.

7. მწერლად შესვლისა უფლება აქვსთ: თავადთა; აზნაურთა სამთავროთა, აზნაურთა საეკლესიოთა, აზნაურთა საბატონოთა და ძეთა მღვდელთა და დიაკონთასა.

8. აზნაურთა საბატონოთა ძალუძთ შესვლა სამსახურშიდ არა თვინიერ ნებისა თვისისა მებატონეთასა, ხოლო ძეთა სასულიერო პირთასა არა თვინიერ ნებისა ეპარხიისა მთავრო[მ]ებისათა, რაჲსათვისცა სასამართლო იმა შემთხვევითა შინა მსურველსა განწესებად სამსახურსა შინა მოსთხოვს წერილობითსა ნებართვასა მებატონისა ანუ სასულიერო მსა უწყებისსა და შემდგომად გამოითხოვს გადაწყვეტილებას მთავრობისსა.

ადგილისა, სახლისა და მმართველობისათვის სასამართლომსა

9. ადგილნი სასამართლომსათვის დაწესებულნი არიან ზ უ გ დ ი დ ს და გ ო რ დ ს, ე. ი. მუნ ოდენ, სადაცა იმყოფება მთავარი.

10. სახლი სასამართლომსა განიყოფების ორ ნაწილად: ერთსა შინა ოთახსა შემკულსა გრძელითა ტაბლითა და დაბურვილითა წითლის მაუღით გარეშემოვლებულით სირმის არშიით და შეიღთა სავარძელთა მიერ სხედან მსაჯულთუხუცესი და მსაჯულნი.

11. ამა ტაბლათა ზედა გარდა საწერ კალმისა ჰსძევს მხოლოდ წიგნი სამართლისა, ხოლო ბოლოშიდ სასწორი და ზედა [v] სასწორისა ჯვარი და სასწორი მოოქროვილნი, სასწორნი ნიშნად სიმართლისა, ხოლო ჯვარი მოსახსენებლად ურცხვენელისა განჩინებულისათვის პასუხის გებისა დროსა წარდგომისა ჩვენისასა წინაშე ჯვარისა (სასწორი და ჯვარი წარგზავნების პირველად მთავრის ხარჯით).

12. თავსა ამა ტაბლისასა პირისპირ ჯვარისა ჰზის მსაჯულთუხუცესი, ვითარცა პირველ მოინახე შორის მსაჯულთა, ხოლო მსაჯულნი უსხედან ამას ამიერ და იმიერ, ესრედ რათამცა მარჯვენით უსხედან მას მსაჯულნი: პირველი, მესამე და მეხუთე, ხოლო მარცხნივ — მეორე, მეოთხე და მეექვსე.

13. პირველობა, მეორეობა და შემდგომნი შორის მსაჯულთა განისაზღვრების მით, ვინც მათგან უწინ განწესებულ არს მსაჯულად სასამართლოსა შინა.

14. დროსა ადგილის დაცალიერებისა ანუ უქეიფობისა ანუ სხვებრ უმყო[ვ]ფობისა გამო მსაჯულთუხუცესისა, ადგილსა მისსა შეიცავს პირველი მსაჯული და ასრულებს ყოველსა მისსა მოვალეობასა.

15. განყოფილებასა შინა მეორესა, რომელსა შინაცა უნდა იხსდნენ მწერალნი არიან დადგმულნი წესიერად მაუდგარდაფარებული ტაბლა და სკამნი საკმაონი დასასხდომად, მას ზედა საწერელ-კალამნი მწერალთათვის, ხოლო საქმეთათვის დასაცველად განჩინანი.

დროსა და წესისათვის შესვლისა სასამართლოსა შინა

16. შეკრება მსაჯულთა სასამართლოთა შინა და მათგან საქმის წარმოება უნდა იქმნეს დილით რვა საათიდან თორმეტამდე და საღამოთ ოთხიდან ექვსამდე ყოველდღეობით თვინიერ პირველის და უკანასკნელის დიდის მარხვის შვიდეულთა, ბრწყინვალისა კვირიაკისა. დღეთა ჩვენის მაცხოვრისა ამაღლებისა და ფერისცვალებისა, სულის წმინდის მოსვლისასა, წმინდათა მოციქულთა პეტრესა და პავლესი, ყოვლად წმინდის ღვთისმშობლის ხარებისა და დაძინებისა და ქრისტეს შობის დღითგან, [V] ვიდრე ნათლისღებამდე, თანასწორვე დღესასწაულსა კელმწიფე იმპერატორისა და სამენგრელომს მთავრისა.

შენიშვნა: დროდმდე შეკრება კვირათა და სხვათა უქმებთა შინა სასამართლომსა პატივისცემისა გამო საქმეთა სიმრავლეთა და ჩვეულებისა გამო საზოგადომსა შესაძლებელ არს.

17. მწერალნი უნდა მოვიდნენ ყოველთვის წინეთ მსაჯულთა და გამოვიდოდნენ შემდგომად მათს, ხოლო მსაჯულნი შეკრებოდნენ წინეთ და გამოვიდოდნენ შემდგომად მსაჯულთუხუცესისა.

18. შესვლა სამსაჯულოსა, ანუ სამწერლოსა ოთახთა შინა ქუდით, ჯოხით, ნაბადით და ჩიბუხით! აღიკრძალვის, ვითარცა მსაჯულთა და მსახურთა სასამართლომსათა, თანასწორ ზოგად ყოველთა მთხოვნელთა.

19. უსაქმოდ ანუ გარეშეთა საქმეთათვის შესვლა სასამართლოსა შინა და ბა[ა]ქი ზოგად ყოველთა აღეკრძალვის. ხოლო უმეტესად ყოვლისა მაღალი და უწესო [ჟ] ლაპარაკი, ანუ წაჩხუბება სახლსა შინა სასამართლომსასა დაისჯების ზღვევითა გამბედავისაგან ორმოც და ათი მანეთისა.

ამისთვის სასამართლოსა ჰყავს თვითოეულს დღეს თვითო მოწესე მწერალთაგანი, რომელცა მოვალე არს, რათამცა დროსა მსაჯულთ

ჰსჯად მყოფობისასა იქმნეს მიმომსველთაგან დაცულ დადებულნი წესნი კრძალულებათანი.

ხოლო დროსა მათისა მუნ არამყოფობისასა აქენდეს მხედველობა დაცვისათვის საქმეთა და ყოველთა სასამართლომსადაში საკუთვენელთა ნიეთთა და თანასწორ სიწმინდისათვისცა სასამართლომს სახლისა.

წესისათვის მიწერ-მოწერისა

20. უზენაესი სასამართლო, ვითარცა უპირველესი ადგილი სამთავროსა შინა, მიიღებს ბრძანებას მხოლოდ მთავრისაგან და მიართმევს მას ოდენ მოხსენებასა. ბოქაულთუხუცესსა, სახლთ[ვ]უხუცესს და შინაყმათუხუცესსა აქვსთ თანასწორი მიწერ-მოწერა. ხოლო ქალაქთუხუცესი, მაზრის მდივანბეგნი და სხვანი ყოველნივე მოხელენი შედიან მას შინა მოხსენებით და მიიღებს მისგან ბრძანებასა, რომელსაცა აღასრულებენ სინამდვილით.

21. დროსა საჭიროებისასა სასამართლოსა აქვს უფლება მიწერ-მოწერად ყოველთა გარეშეთა მმართველთა პირთა და ადგილთადაში, გარდა ლუბერნატორისა და უმაღლეს მისსა. და ოდესცა ესე ვითარი საჭიროება წარმოსდგება, თანამდებ არს მოახსენოს მთავარს.

საგანთათვის სასამართლომსათა

22. სასამართლოსა შინა შესდრან ვითარცა ითქვა პირველს¹ მუხლსა შინა:

ა. ყოველნი საგანნი ახლად წეს ანუ სჯულსადებელნი.

ბ. ყოველნი საქმენი სადაონი შორის საზოგადოებათა, ანუ კერძობითა პირთანი.

გ. ყოველნი საქმენი [5] შესახებნი სარგებელთა ანუ ზიანთადაში² სამთავროთა ანუ საეკლესიოთა, რომელთა რიცხვშიდ არიან ძიებანი კერძოთა პირთაგან ყმათა და მამულთა ანუ სხვისა რაჲსამე მთავრისა ანუ ეკლესიისაგან და წინაუკმო ძიებანი მთავრის ანუ ეკლესიის მიერ სხვათაგან რაჲსამე, საქმენი მეძიებელთანი მონებისაგან თავისუფლებისა.

დ. ყოველნი საქმენი ძიებისათვის კმაყოფილებისა, განქიქებისათვის, ოჯახისა ანუ პირისპირ ვისსამე ერთისაგან მეორისა.

ე. საქმენი სასისხლონი, რომელთათვისცა განეწესების დამნაშა-

¹ პირველს]ა-ს.

² ზიანთადაში.

ვესა მხოლოდ სამოქალაქო ზღვევინება დასაკმაყოფილებლად დაჩაგრულთა.

3. საქმენი ქურდობათათვის და საზოგადონი ყოველნი საქმენი სამოქალაქონი.

23. სჯასა სასამართლომასასა ეკუთვნიან საქმენი იგი უწყესობათათვის მოხთენილთა ყოველთა დადგენილთა მთავრისაგან მოხელეთასა, რომელთა [v] განხილვასა უბრძანებს მთავარი.

24. თანასწორვე სასამართლოშიდ შედიან განსახილველად განხილულნი და გარდაწყვეტილნი მაზრისაგან მაზრის მდივანბეგთა და ქალაქთუხუცესისა, რომელთა ზედა შემოვიდა საჩივარი, ანუ სასამართლოსა შინა თვით უკმაყოფილოსაგან და ანუ გარდაეცა მთავრისაგან.

25. ოდესცა აღსრულებისათვის განჩინებათა სასამართლომასათა შეხვდა ვისმეს ვითარმე სიძნელე, მაშინ აღხსნა და გარდაწყვეტილებისა მიცემა ეკუთვნის სასამართლოსა. და ეგრეთვე სასამართლოსვე ეკუთვნის მსაჯულობა საჩივართა გამო დაჩაგრულთასა უსწოროდ აღსრულებისათვის განჩინებისა; და მოქმედებადცა ესევეითართა აღმასრულებელთა ზოგად ყოველთა მოხელეთა განსჯილ უნდა იქმნეს სასამართლოსა შინა.

26. საქმენი მზითეობისა, სყიდვისა, ჩუქებისა, დაგირავეებისა, პირობისა და ვალის აღებისანი არიან საგანნი სასამართლომასანი განწყესებულისა მისდა [6] საზღვარსა შინა უფლებათასა.

27. სასამართლოს არა ეკუთვნის განჩინება კაცის მკვლელობათათვის, განჩინება შეურაცხყოფელთათვის სარწმუნოებისათა, განჩინება მკრებელთათვის ეკლესიისა და სიწმინდის მპარავთათვის, განჩინება დამნაშავეობასა ზედა სასულიეროთა პირთასა და განჩინება უკანონოთა ქორწინებათათვის. და სხვანიცა შესახებნი სასულიერომსადმი მსჯელობისა და განკანონებისა მიძიმენი საქმენი.

28. თანასწორვე სასამართლო არა მიიღებს თავსა ზედა თვისსა. საგანთა აღსასრულებელთა ოდენ, უკეთუ ესევეითარნი არა არიან წინეთ განხილულნი და გარდაწყვეტილნი მისგან.

შემოსავლისათვის საქმეთა სასამართლოსა შინა

29. სასამართლოსა შინა შემოდიან საქმენი: ა. ბრძანებითა მთავრისათა, ბ. მიწერილობითა ბოქალთუხუცესისა [v] და სახლთუხუცესისათა¹, გ. წარმოდგინებითა ქალაქთუხუცესისა და მაზრის მდივანბეგთათა, დ. წერილობითა ანუ სიტყვიერთა თხოვნათა გამო.

¹ სახლთუხუცესისათა] ბოქალთუხუცესისათა.

მცხოვრებთა სამენგრელომასათა, და უკანასკნელ განსჯისამებრცა თვით მსაჯულთა სასამართლომასათა.

30. თანასწორთავე სახით სასამართლო იწყებს საქმეს მიწერილობისამებრცა გარეშე მოსაზღვრეთ მმართველობათა ანუ თხოვნათა გამო გარეშეთა მცხოვრებთასა, ოდესცა მოპასუხე არს სამენგრელოსა შინა.

წყებისათვის საქმეთა სასამართლოსა შინა

31. ყოველი ქალაღი შამოსული სასამართლოსა შინა უნდა წაკითხებოდეს ზოგად მსაჯულთაგან, შემდგომად აღინიშნებოდეს მას ზედა ხელითა მსაჯულთუხუცესისათა ანუ მისის მოადგილისათა წელი, თვე და რიცხვი, ოდესცა იგი შემოვიდა და გარდაცემისა შემდგომად მისისა სამწერლოსა შინა უნდა ჩაიწერებოდეს რვეულსა შინა, რომელიც [7] ამისათვის აქვს სასამართლოს.

32. შემდგომად მიხედვისამებრ საქმისა სასამართლო ანუ მისცემს ვისდაცა ჭერ არს პასუხსა შემოსრულისა ქალაღლისასა და ანუ ხელჰყოფს წყებასა წარმოებისასა.

33. ამისა გამო ყოველი პასუხის მისაცემი, გინა სხვებრ გასრული სასამართლოსა ქალაღი უნდა ჩაიწერებოდეს მეორესა რვეულსა შინა, აღნიშნითა თვისა, რიცხვისა, ნომრისა და საგნისათა.

34. ქალაღლთაგან შემოსრულთა და შავთაგან გასრულთა სასამართლომასაგან განკარგულებათასა თითოეულსა საგანსა ზედა შედეგების განსაკუთრებული საქმე, რომელიცა ჩაიწერების განსაკუთრებისა სიასა შინა, ჩვენებითა წლისა, თვისა და რიცხვისათა ოდეს დაიწყო საქმე და საგნისა იმა საქმისათა.

დამტკიცებისათვის საბუთთა

35. ყოველი წარმოდგენილი სასამართლოსა შინა საბუთი, რომელიცა გარდადის [v] ერთისაგან მეორისადმი ყმა, ადგილი, მამული ანუ სხვა რამე საცხოვრებელი და ანუ პირობა ურთიერთისა შორის, უნდა იქნეს სასამართლომასაგან განხილულ:

ა. აქვს ანუ არა წარმომადგენელსა სინართლე განსყიდვისა, ჩუქებისა, დაგირავეებისა, მიმზითვებისა, პირობის მიცემისა და სხვანი ამასა ზედა, რასაცა იგი სცემს და ბ. არა არს დადებულ წინააღმდეგ კანონისა და ჩვეულებათა მხარისათა.

36. ესევეთარნი სიგელნი და თანასწორ თამასუქნიცა ვახშისანი უსათუოდ უნდა იქმნეს სასამართლოსა შინა წარდგენილ არა სხვას ვისმესაგანმე, ვითარ პირისპირ მათგან, ვინცა აძლევს მათ, რომელსაცა

სასამართლო ჩამოართმევს ჩვენებასა, რომელ სიგელნი და თამასუქნი მის მოურ წარმოდგენილნი ნამდვილ სრულის ნებით მის მიერ მიცემულ არიან და ყოველსა პასუხისგებასა იღებს თავსა თვისსა.

[8] 37. შემდგომად ამისსა სასამართლო ანუ დაამტკიცებს, უკეთეს ესე არა აღემატების უფლებათა მისთა, ესე იგი სიგელთა ვიდრე ას ორმოცდაათ მანეთამდე, ხოლო თამასუქთა სამას მანეთამდე და ანუ წარუდგენს მას მთავარს მოხსენებითა, რომელ დამტკიცებისადმი მათისა არავითარი კანონით დამაბრკოლებელი მიზეზი არა არიან.

38. არავითარისა ფასისა სიგელთა და თამასუქთა² არა დაამტკიცებს სასამართლო უკეთეს მიმცემი მათი არა არს: ა. ანუ ძირეული მცხოვრები სამენგრელომსა, ბ. ანუ დიდის ხნით მოვაჭრე ამა სამთავროსა შინა, და ანუ სხვებრ მყოფი, რომელსაცა აქვს აქა უძრავი ქონება და დამყარებული ცხოვრება.

39. მსგავსადვე სასამართლო არა დაამტკიცებს თამასუქთა², ანუ ვისგანმე პირობათა და სიგელთა უმეტეს ას ორმოცდაათის მანეთისა გაცემულთა მცხოვრებთაგან სამენგრელომსათა გარეშეთადმი პირთა თვინიერ მთავრის ნებისა.

40. უფლება ყმათ სყიდვისა და სხვებრ შოვნისა ეკუთვნის მხოლოდ თავადთა და აზნაურთა, ხოლო გლეხთა არა.

41. ამავ უფლებითა სარგებლობენ სამღვდელლონიცა პირნი, ოდესცა იგინი სწარმოებენ წოდებისაგან აზნაურთასა.

42. სამთავროთა თავადთა და აზნაურთა თვინიერ მთავრისა და აზნაურთა საბატონოთა თვინიერ ნებართვისა თვისთა მებატონეთასა გასყიდვა და გაცემა ყმათა და ადგილ-მამულთა არა ძალუძს.

43. გარდა ყმათა, სყიდვა ადგილ-მამულთა და სხვათა ყოველთავე ძალუძთ გლეხთაცა.

44. ვინაჲდგან გლეხთაგანთა სამღვდელლოთა და გლეხთაცა ძველის დრომთგან ყვანან აქა ყმანი, ამისთვის იგინი შთებიან დროდმდე მათსა შინა მფლო[9]ბელობასა და გადადიან მემკვიდრეთადმიცა გასყიდვა, გაჩუქება და დაგირავება და სხვებრ გაცემა თვისთა ყმათა, თუმცალა აქვსთ მათ უფლება, გარნა არა თვინიერ მთავრის ნებისა, ხოლო საბატონოთა — თვისთა მებატონეთასა.

45. ზოგად გაცემა ყმათა გარეშე სამენგრელომს სამთავრომსა თვინიერ ნებართვისა არავის ძალუძს.

46. ჩასაწერად ესე ვითართა სიგელთა არს სასამართლოსა შინა რვეული დაზორნილი და მთავრის ბეჭდითა აღბეჭდილი, რომელთა შინა სიტყვითი სიტყვად ჩაიწერების სიგელნი და თამასუქნი და და-

1 თემესუქნი. 2 თამასუქთა.

მტკიცების შემდგომად სასამართლოსაგან ხელმოწერითა მსაჯულთათა მიუბრუნდების წარმომადგენელსა, რომელიცა მასვე რიცხავს რვეულსა შინა, მოაწერს ხელს მიღებისათვის დამტკიცებულის საბუთისა.

47. ყოველთა ესევეთართა და მსგავსთა [v] მიძიმეთა შემთხვევათა შინა, ოდესცა თვით სიგელისა მიმცემმან არა იცის წიგნი და წერა, უნდა წარუდგინოს მან სასამართლოს სხვა კელის მომწერი და აღიაროს, რომელ მან არწმუნა მას ხელის მოწერაჲ თვისდა ნაცვლად.

განხილვისა და გარდაწყვეტილებისათვის თითოეულთა საგანთა სასამართლომასათა

48. ოდესცა სასამართლოსა წინა დაუდვა მთავრისაგან ანუ სხვებრ წარმოუდგა ვითარიმე საგანი, რომელიცა ითხოვს განხილვასა და ახლად წესსა ანუ კანონთა დადებასა და ანუ არს იგი შესახებ საზოგადოასა სარგებლობისა და ზიანისა¹, მაშინ მიხედვისამებრ ამა საგანთ სიმძიმისა ანუ თვით ხელჰყოფს მსჯელობას და ანუ გარდა მსაჯულთა-ცა მოუწოდს ხარისხოვანთა და პატივსაცემთა გამოცდილებითა და გონიერებითა პირთა და საზოგადოსა მათთანა შეკრებილებასა, დასდებს პაზრსა თვისსა, რომელსაცა წარუდგენს იგი დასამტკიცებლად [10] მთავარსა. ხოლო მოქცევისა შემდგომად მისისა უგანაოლებულესობისაგან, ანუ დამტკიცებულად და ანუ ცვალებითად სასამართლო მოიყვანს აღსრულებასა შინა და ექმნების მას ხელსამძღვანელოდ სხვათაცა მსგავსთა შემთხვევათა შინა.

49. ესევეთართა შემთხვევათა შინა, ოდესცა მოწოდებულ იქმნებიან ხარისხოვანნი პირნი, მაშინ პირველსა ადგილსა იპყრობს მსაჯულთუხუცესი, მარჯვენით მისსა ზის ბოქაულთუხუცესი, მარცხნით სახლთუხუცესი, შემდგომად შინაყმათუხუცესი და შემდგომად რიგისაებრ მსაჯულნი სასამართლომასანი და მათსა შემდგომად მოწოდებულნი გარეშენი თავადნი და აზნაურნი.

განჩევისათვის სადეთა საგანთა

50. ყოველი წერილობითი თხოვნა უნდა იქმნეს მიცემულ სახელსა ზედა უზენაესის სამენგრელომს სასამართლომასასა.

[v] 51. მცხოვრებთა ნება აქვსთ სიტყვიერადცა განუცხადონ სასამართლოსა თავისი საჩივარი.

52. მოსმენისაებრ ამ თხოვნათა ანუ საჩივართა, სასამართლო დაუყოვნებლად ხელჰყოფს წარმოებასა მისსა მოთხოვნითა წერილობით ანუ სიტყვიერადცა მოპასუხისაგან პასუხისათა.

¹ ზიანისა.

53. გარნა უკეთუ მოპასუხე არა არს მუნ, მაშინ იგი მოითხოვს მას საშეალობითა ადგილობითის მაზრის მდივანბეგისა ანუ ქალაქის გამგისათა, რომელიცა გამოუცხადებს რა მოპასუხესა ბრძანებასა სასამართლომსასა დაბარებისათვის მისისა ამა და ამ საქმისათვის მას და ეგრეთვე მომჩივანსაცა, დაუდებს ბორჯას, ოდესცა იგინი თანამდებ არიან განაცხადდენ სასამართლოშიდ, ჩამოართმევს ორთავ ერთად ხელწერილს და ესე ვითარს წარგზავნის სასამართლოსა შინა.

[11] 54. ვინცა დადებულს ბორჯზედ სასამართლოშიდ არა გამოცხადდება, პირველად გარდახდება მას ჯარიმა ერთი თუმანი, მეორედ ორი და მესამედ სრულიად დაკარგავს სიმართლესა თვისსა სადევოსა შინა საქმესა.

55. მიზეზნი მისალებნი პატივსდებასა შინა დამაბრკოლებელად სასამართლოშიდ გამოცხადებისა არიან: ქორწილ და ნათელა თვისსა შინა ოჯახსა და უმახლობელისასა ნათესავისა მისისა, ავადმყოფობა თავისი, მძიმე უქეიფობა და სიკვდილი ოჯახეულთა მისთა, სიკვდილი მახლობელთა ნათესავთა, მემირონეთა ანუ სხვებრ დაახლოვებულთა მეგობართა და მეზობელთა, რომელთა ტირილს აწვევს ქვეყნის ჩვეულებას, თოვლისაგან, ანუ წყლის გადიდებისაგან გზის შეკერა და მსგავსნი მძიმენი რაჲმე ესევეითარნი.

[v] 56. ოდესცა ძიება შეეხების სამთავროსა ანუ საეკლესიოსა საკუთრებათა, მაშინ საქმისადმი მრიწოდებიან სახლთუხუცესი მთავრისა ანუ დეპუტატი სასულიეროს მხრით.

57. ესრეთ ოდესცა წარმოსდგებიან სასამართლოსა შინა მომჩივან-მოპასუხენი, მაშინ ჩამორთმევისა შემდგომად ორთა მხარეთაგან პასუხებთა და საბუთთა სასამართლო შეკრებს ცნობასა ფასისათვის და საზღვრისათვის საძიებელისა საგნისათა, შეადგენს აღწერასა მათის საქმის საგნისასა და გამოუცხადებს მათ ორთა მხარეთა ხელმოწერითა, რომელ გარდა აღწერილთა ამას შინა არავეითარი პასუხი და საბუთნი შესახებელად ამა საქმისა მათ არა აქვსთ.

ბრძანება მთავრისა

58. ხოლო ოდესცა მოდავეთა პასუხნი [12] და წარმოდგენილნი მათ მიერ წერილობითი სახენი არასაკმაოდ აღხსნიან საგანსა სადალოსა და ამის გამო საჭიროდ ჰპოებს სასამართლო, მაშინ შეუდგენს მას გამოძიებასა კითხვითა დანიშნულთა ორთავ მხარეთა თანხმობითა მოწამეთათა რაჲსათვის მიხედვისამებრ საქმისა სიმძიმისა და სიმცირისა გამოძიებასა ამას მოაწოდებს ანუ მაზრის მდივანბეგს, ანუ თვისსა ერთსა ანუ ორსა და სამსა მსაჯულთა და ანუ უკანასკნელ ჰყოფს ესევეითარსა ძიებასა თვით მრთელითა მსაჯულთ შეკრებითა.

59. წარგზავნისათვის სადმე ესევეთართა და მსგავსთა საჭიროებათათვის მსაჯულთა, სასამართლო მოახსენებს მთავარს.

60. შედგომად ამისა სასამართლო ხელჰყოფს ჰსჯასა და გარდაწყვეტასა საქმისასა, რომლისათვისცა ხმარობს კა[v]ნონთა საქართველოდს მეფის ვახტანგისათა და სახელთმძღვანელოთა ბრძანებათა მთავრისათა.

61. განხილვა საქმეთა და განჩინებისა შედგენა უნდა იქმნეს მუნ მხოლოდ, სადაცა არს დაწესებული სასამართლოს ადგილნი და არა სხვაგან და ერთმეინახეობასა შინა ყოველთა მყოფთა სასამართლოსა შინა მსაჯულთასა.

და ოდესცა რომელნიმე მსაჯულნი საქმისა გამო ანუ სხვებრ არა იქმნენ ერთად, მაშინცა არა ნაკლებ სამისა მაინც მსაჯულისა (რომელთა რიცხვიდ მსაჯულთუხუცესიცა).

ბრძანება მთავრისა

62. გარნა ვინათგან ჩვეულებისამებრ მხარისა დროსა სასამართლოდს მსაჯულთა სოფლად მყოფობისასა შეხვებთათ განსარჩეველად რომელიმე საქმე, მაშინ ერთი ანუ ორი და სამი მსაჯული მოისმენს საჩივარსა და პასუხსა შეუდგენს გამო[13]წერილობასა საქმისასა, მოაწერინებს მაზედ ორთავე მხარეთა ხელს (მსგავსად მუხლისა იმავე ბრძანებისა) და ერთად ჰაზრითა თვისითა ანუ თვინიერ ჰაზრისათა წარადგენს სასამართლოსა შინა, რომელიცა განიხილავს რა, ანუ დაამტკიცებს წარდგენილსა ჰაზრსა და ანუ დასდებს ახალსა განჩინებასა და მოიქცევის ვითარცა ითქმის ქვემო.

63. ესე ვითარისავე წესითა მოიქცევის სასამართლო ოდესცა განჩინება მაზრის მდივანბეგისა ანუ ქალაქთუხუცესისა შევიდა მას შინა განსახილველად უყაბულობისა გამო რომელიმე მხარისა.

64. შეადგენს რა გარდაწყვეტილებასა თვისსა საზოგადოისა მსაჯულთაგან თანხმობითა და მათ მიერ ხელის მოწერითა სასამართლო ესევეთარსა განჩინებასა პირველად ჩასწერს რვეულსა შინა ამისთვის მუნ ქონებულსა [v] და მოაწერენ ყოველნი მას ზედა ხელსა და შემდგომად გამოუცხადებს ორთავ მხარეთა და ნებას მისცემს განუცხადონ მას ზედა ყაბული ანუ უყაბულობა.

ბრძანება მთავრისა

65. მოსარჩლეთა ნება აქვსთ განსაჯონ დაბოლავება საქმისა მათისა და ყაბული ანუ უყაბულობა განაცხადონ განმავლობასა შინა ოცდაოთხის საათისა.

66. არა გამოცხადებული ყაბულობისა ანუ უყაბულობისა გან-
მავლობასა შინა ამა ბორჯისასა კარგავს სიმართლესა თვისსა, მაშასა-
დამე, არა ძალუძს ითხოვოს დარღვევა სასამართლომ განჩინებისა,
რომელიცა მაშინ და თანასწორ ოდესცა ორნიც მხარენი განაცხადებენ
უკმაყოფილებასა, უნდა მოყვანილ იქმნას სრულსა თვისსა ძალასა შინა-
საშვალობითა ადგილობრითი მაზრის მდივანბევისა ანუ ქალაქთგანმგე-
სათა, რომელიცა აღსრულებისთვის მოახსენებს თვის დროზედ სასა-
მართლოსა.

[14] 67. ხოლო ოდესცა ერთმა მოდავეთაგანმა ანუ ორთავე გა-
ნაცხადონ უყაბულობა წარმოდგენითა ჯარიმის ათის მანეთისათა, მა-
შინ სასამართლო მისცემს უყაბულო მხარეს პირს თვისასა განჩინე-
ბისასა ხელის მოწერითა ერთის მსაჯულთაგანისა და გამოუცხადებს,
რათამცა განმავლობასა შინა დღიდგან განჩინების პირის მიღებისა
ოცდაათის დღისასა შემოიტანოს დამარღვეველი განჩინებისა თხოვნა,
რომელსაცა ერთად განჩინებითურთ სასამართლო წარუდგენს მთა-
ვარს.

ბრძანება მთავრისა

68. დამტკიცება ცვალება ანუ ახალისადმი განჩინებისა უკუნქე-
ვა სასამართლომ განწესებისა არის დამოკიდებულ ნებასა ზედა მთა-
ვრისასა.

69. განჩინებანი შესახებთა საქმეთა საკუთრებათადმი მთავრისა-
და [v] ეკლესიისა უნდა გამოუცხადონ სახლთუხუცესსა მთავრისასა და-
დეპუტატსა სასულიეროთ მხრით, რომელნიცა მოვალე არიან განაცხა-
დონ ყაბული ანუ უყაბულობა.

70. უკეთუ ძალითა ამ განჩინებათათა ჩამოერთვა რამე სამთავ-
როსა ანუ საეკლესიოსა უწყებასა სასარგებლოდ სხვისა, მაშინ განჩი-
ნება უნდა იქმნეს წარდგენილი მთავრისადმი იმ შემთხვევასაცა შინა-
უკეთუ სახლთუხუცესმან და დეპუტატმან სასულიერომან განაცხა-
დონცა კმაყოფილება, ხოლო უკეთუ არა, მაშინ წარუდგენულადცა
მთავრისადმი განჩინებისა მოიყვანოს სასამართლომ აღსრულებასა
შინა.

71. მიმღები მთავრისაგან გარდაწყვეტილებისა სასამართლო
ჰყოფს განკარგულებას აღსრულებისათვის მისისა სინანდვილით.

72. დარღვევად სასამართლოს განჩინებისა! [15] არა. აქვს არა-

1 + განჩინებისა.

ვითარი უფლება არავის არცაღა! თვით სასამართლოს, გარდა ერთის ოდენ მთავრისა.

73. სასამართლოსა აქვს მხედველობა, რათამცა განჩინებანი და ზოგად ყოველი განკარგულება წარგზავნილი მის მიერ აღსასრულებლად მაზრის მდივანბეგისადმი ანუ ქალაქთუხუცესისადმი არა იქმნენ მიგდებულ მყოფარ ყამ აღუსრულებლად, და ამისთვის ოდესცა იძულება მიღებული მისის მხრით ვერა მისწვება ჯეროანსა ნამყოფსა, მაშინ აცნობებს იგი ბოქაულთუხუცესს და მოითხოვს მისგან მიღებასა ზომათასა.

დაწესება ბოქაულთუხუცესისათვის მუხლისა*

74. უკეთუ მხარისაგანცა ბოქაულთუხუცესისა დაყოვნება აღსრულდება, მაშინ სასამართლო მოახსენებს მთავარსა.

სარგებლობისათვის მსაჯულთა სასამართლომასათა

[v] 75. მსაჯულნი სასამართლოსანი მიიღებენ სარგებლობასა გარდაწყვეტილთა მათ მიერ საქმეთათვის ოცისთავსა მისსა, რათაცა ღირს სადღო საგანი.

76. ნახევარი ჯარიმის ფული, რომელიცა წარმოადგინა უყაბულომან მხარემან და განხილვისა შემდგომად მთავრისაგან განჩინება სასამართლომასა დამტკიცდა, ეკუთვნისთ მათ, ხოლო მეორე ნახევარი დაცულ არს საჭიროებისათვის სასამართლოს სახლისათა.

77. დამტკიცებულთაგან უზენაესსა სასამართლოსა შინა სიგელთა, რომელთაცა რამე ყმა და მამული გარდადის ერთისაგან მეორისადმი, სასამართლო მიიღებს ოცისთავსა და ესეცა ნახევარი შთების სასარგებლოდ სასამართლოს საჭიროებათა, ხოლო მეორე ნახევარი მსაჯულთათვის.

78. დამტკიცებისათვის პირობის წერილითა და ვასხებითა ბართათასა მიიღების ორმოცდა ათის თავი და ესეცა განიყოფის ორად, ვითარცა ითქვა ზემო 77 მუხლსა შინა.

განწილადებისათვის შემოსრულთა სარგებლობათა შორის მსაჯულთა

79. ყოველი საბჭო ჯარიმა და დასამტკიცებელი ფული ექვემდებარების განაწილებასა ესრეთ, რათამცა ნახევარი მხოლოდ საბჭომასაგან დაუშთეს სასარგებლოდ მსაჯულთუხუცესისათა, ხოლო ნახევარი

¹ + თუ.

* ბოქაულთუხუცესის განწესება იხ. აქვე, საბ. № 810.

საბჭოებსა; და სხვა ყოველივე განიყონ თანასწორად ზოგად, ვითარცა ყოველთა განჩინებისა ხელის მომწერთა მსაჯულთა თანასწორვე მათ-ცა, ვინცა საქმისათვის წარგზავნილ არს სადმე მთავრის ანუ სასამართლომსაგან.

80. მწერალნი სასამართლომსანი იღებენ მოდავეთაგან ათისთავს მისსა, რაოდენიცა ზემოხსენებულნი იყვნენ ერგებათ ზოგად მსაჯულთა.

81. გარდამწერალნი მთხოვნელთათვის სასამართლოს განჩინების პირისანი თანამდებ არიან კმა იქმნენ თითო მთელის თაბახისათვის თითო აბაზი.

[v] 82. ამა შემოსავალთაგან შესამედსა მიიღებს უმთავრესი მწერალი, ხოლო დანაშთენსა განინაწილებენ თანასწორ სხვანი ოთხნი.

ნანდვლისა ზედა ხელმოწერილ არს: მმართველა მთავრინა მენგრელიისა ეკატერინა და დიანი.

20 მაისს, 1856 წელსა.

ქ ე რ ძ ო - ს ა მ ა რ თ ლ ე ბ რ ი ვ ი ა ქ ტ ე ბ ი

826. ნავენახოზის ნასუილოზის დაწერილი ანდრია დეკანოზისა დემეტრე ფითლისძისადმი

1418 წ. 12 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1358 ბ. დედანი. ეტრატის გრაფილი. 57 X X 19 სმ. დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია სამწერტილი. საბუთი მიწერილია გრაფილის ზურგზე. წინა გვერდზე დაწერილია სხვა საბუთი. დეთისმეტყველური შესავალი გამოვტოვეთ.

... ესე დაწერილი დაგიწერე მე, დეკანოზმა ანდრია და მომავალთა სახლისა ჩემისათა შენ. ფითლისძესა დემეტრასა და შენთა შვილთა ვარდუასა და ვაროზასა და მომავალთა სახლისა შენისათა.

მე, ანდრია ვიყიდე ნავენახოზი ერთი მონესელიძისაგან. დამეპირა. სხუა ღონე აღარა მქონდა და მე შენ მოგყიდე ფითლისძეს დემეტრასა შენისავე ვენაჯისა გაპირისპირებით შარას იქით ერთი ნავენახოზი ნიშნად ერთი საწიქსუილეცა ყოფილიყო შიგა და ერთი საბზელ-კალო. ყუელაი შენ მოგყიდე და ავიღე ფასი სრული რაოდენიცა კაცთა თქუეს და ჩუენ შევჯერდით.

აწ ამისნი მოწამენი არიან: მონესელიძე გიორგი, ბასი-
52. ქართული საბრძოლეს ძეგლები, ტ. VIII

ლისძე ნაცვალა, დედაშვილი ნადირა, ლეკანოზი აღაპი (sic).

დაიწერა სიგელი ესე ქორონიკონსა რა, მაისსა ათორმეტსა. მე, იოვანეს დამიწერია და მოწამეცა ვარ.

**827. სავანახს ნასუილოზის წიგნი დიმიტრი მეფისა
ღარიგავაშვილავისაღვი**

1446 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10402. პირი. გადაწერილი მხედრული ხელით XIX ს. დამღეგს.

ქ. ჩვენ, მეფეთა მეფისა ალექსანდრეს ძემან, მეფემან დიმიტრი ესე ნასუილოზის სიგელი ამისად ნიშნად გიბოძეთ თქუენ დარიბეგაშვილთა ზაქარიას და დავითს, შენსა შეილსა ბარლსა მას ჟამსა, როდის მოხვედით წინაშე ჩვენსა და გუეაჭენით, რითამაც მეფისა ზურისა თავსა მიწა თქუენთვის მოგვეყიდნა.

ვისმინეთ აჯა და მოხსენება თქუენი და მოგყიდეთ ქალაქს მეფის ზურისა თავს მიწა საენახე კლდე ქვეით ქვემო სრიმდის (sic) წყართურთ კევს გაღმა და გამოღმა და ავიღეთ თქუენგან ფასი სრული რითაც შეგჯერდებოდნ.

გიბედნიეროს ღმერთმან თქუენ და თქუენდა შვილთა და შვილისშვილთა და მომავალთა ყოველთავე სახლისა თქუენისათა ყოველისა აღამისა ნათესაებისა კაცისაგან უცილებლად. არავის რა საქმე უც თქუენს გვერდის. ვინაც და რაცა კაცი მოგესარჩლოს პირსა და პალახის გამცემი ჩვენა ვართ.

დაიწერა სიგელი ესე ქორონიკონს რლგ, თვესა აგვისტოსა კვ.

ველჩართული არს მეფე დიმიტრი.

ნამღვილსა თანა სწორ არის არხიმანდრიტი ელევთერ.

828. წალოზის წიგნი ბატონ ბარათასი ბუშლულაშვილავისაღვი

1481 წ. 17 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14858. დედანი. ქაღალდი. 32,5x14,8 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოკვეთვეთ.

...ესე წიგნი დაგიწერე და გიბოძეთ მე, ბატონმან ბარ[ა]თასან; მეუღლემან ჩუენმან თინათინ, შვილთა ჩუენთა დავით

და გერმანოზ, შენ, ჩუ[ენ]სა ერთგულსა ყმსა ბუქლულა-
შვილსა თევდორეს და ნაეროზს, მომავალთა შენთა.

მოგეცით ნაქურდები მისითა მზღროთა, თეტრობთა
აქათითა და მისითა სახოვითა, დიდსა წლებსა ქუეთი, ურთხ-
ნალსა ქუეშეთით, უძებრითა და საძებრითა, ყოველითა მისითა
მითა და ბართა, ყოველითა არა შეგეცვალოს.

ვინცა შეგიცვალოს... წყავა.

დამამტიკებელნი ღმერთმან აკურთხნეს. ამინ.

დაიწერა იანვარსა ათჟიღმეტსა ქრონიკონსა ას ორმოცდა ცხრა-
სა მეფობისა დიდისა აღექსანდრესა.

ზურგზე: „ქ. ნაქურდების [წყალობის] წიგნი. ბუქლულაშვილისათვის წყალობა:
ქენით“.

829. ანდრაკის წიგნი მამისა ვეჯინივითუჲმცანისა ძინსულ ზაპარინასადმი

1477 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1354. დედანი. ეტრატის გრაფილი. შედგება
ორი კეფისაგან. პირველი კეფის ზომა 30,5×18,4 სმ. მეორესი 33×19. კეფე-
ბი ერთიმეორეზე გადაკერებულია წითელი ძაფით. პირველი კეფი თავში და-
ზიანებულია. ორივე კუთხე და ორივე აშია უსწორმასწოროდ ჩამოხეულია.
შუაშიაც აქა-იქ ჩრჩილისაგან გამოქმეულია. II კეფის აშიებიც ალაგ-ალაგ ჩა-
მოგლეჯილია. მელანი გაფერმკრთალებულია, ზოგან ტექსტი გადასულია და
არ იკითხება. დაწერილია ლამაზი მხედრული ხელით. განკვეთალობის ნიშნად
ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. თავში შავი მელნით: „გა-
დაწერილია მღ. პ. კარბელაშვილი“. გამოქვეყნებულია: „საქართველოს სი-
ძველენი“, ტ. III, დამატება, 1926, გვ. 16—18. თავის დროზე ე. თაყაი-
შვილის მიერ წაკითხული სიტყვებიც ამაჲმად თითქმის აღარ იჩრევა.
საბუთის ბოლო ნაწილს გამოცემის მიხედვით ვებუდავთ.

ქ. სახელითა ღმრთისა². სამგუამოვნად ცნობილისა, ერთარსებრსა,
ერთუფლებისა და [ერთ] ღმრთაებისა³ ღმრთისა² მამისა, ღმრთისა² ძი-
სა და ღმრთისა² სულის წმიდისა[თა].

თავსმდებობითა, მინდობითა და შუამდგომლობითა ყოველად⁴ წმი-
დისა⁵ [უბრწუნელისა უმეტეს კურთხეულისა დედოფლისა ჩუ[ენი]სა
ღმრთის⁶ მშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისითა.

ძლიერებითა ცხოველსმყოფელისა და [პა]ტიოს[ნისა]* ჭუარისა,
ძელისა ცხოვრებისათა.

1 ყოვლათა. 2 ღმრთისა. 3 ღმრთებისა. 4 ყრდჲ წმუნისა ღმრთისა.

* აქ ეტრათი ამოგლეჯილთაა. იხ. იხ. ანდრაკის წიგნი.

ოხ[ით]ა და შუამდგომლობითა წმიდათ[ა და ზ]*ეცისა ძალთა ანგელოზთა და მთავარანგელოზთა მიქაელ [და] გაბრიელისათა.

თანამოქმედება-მდგომარეობითა წმიდისა⁵ და ყოველთა დე[და-თა ნა]შვთა უზენაესისა წინასწარმეტყუელისა, წინამო[რბე]დისა და ნათლისმცემელისა იოანესითა⁷ და წმიდისა⁸ იოანე⁸ მახარებელისა და ღმრთის⁶ მეტყუელისათა.

თავსმდებობითა, მინდობითა და შუამდგომლობითა წმიდათა⁹ [თავთა] მოციქულთა [პეტრეს და პავლესითა], ათორთა მოციქულთა და სამოცდაათეულთა ქრისტეს¹⁰ მოწაფეთათა.

თავსმდებობითა, მინდობითა და შუამდგომლობითა წმიდათა⁹ მოწამეთა გიორგი¹¹, თევდორე¹², დიმიტრი, პროკოპი და პანტელეიმონისითა და წმიდათა⁹ ქალწულ-მოწამეთა თეკლა, ეკატერინა, ირინა, მარინა და ბარბარესითა და ყოველთა ქრისტესთუის წამებულთა, რომელთა დასთხივნეს სისხლნი მათნი და სისხლითა დათხევითა გუი-რგუი[ნოს]*ან იქმნეს.

ოხითა და შუამდ[გო]მელობითა წმიდათა წინასწარმეტყუელთა. მღრღელთმოდღუართა მოწამეთა⁷ და ნეტართა მამათათა და ყოველთა ღმრთისა წმიდათა ზეცისა და ქუეყანისათა, რომელნი საუკუნითგან სათნო ეყუნეს უფალსა ჩუენსა იესოს ქრისტესა** და კულადცა სათნოყოფად არიან;

და ყოველთა ჩრდილოეთისა***. კედართა შორის უაღრეს უზენაესისა კათოლიკე დედაქალაქისა მცხეთისა საყდრისა და მუნ შინა ღმრთი¹³ აღმართებულისა სუეტისა ცხოველისა, კუართისა სამეუფოსა. და მირონისა ღმერთ-მყოფელისათა¹⁴.

ამათ ყოველთა ღმრთისა² წმიდათა⁹ თავსმდებობითა და შუამდგომელობითა მე, ყოველთა კაცთა უნარჩევესმან. მეჭინიბეთა უსუცესმან მამისმან ესე უკუნისამდე ჟამთა გასათავებელი ან დე რ ძ ის ა წ ი გ ნ ი მოგეც შენ, ჩემსა ძმისწულსა. ზ ა ქ ა რ ი ა ს, კითხვითა და დამოწმებითა წმიდისა მეუფისა კათალიკოზისა¹⁵ დ ა ვ ი თ ი ს ა თ ა და ყოველთა ჩემთა უფროსთა მცხეთისშვილთათა. მას ჟამსა ოდეს ცოდვათა ჩემთა სიმრავლისაგან უშვილოდ დავრჩი და ჩემი კერძი შვილიერობა დასრულდა.

ამასწინათცა ერთსახლნი და გაუყოფელნი ვიყვენით და აწცა ისრევე დავაგდე ჩემი სახლი და მამული, ასრე რომე, რაცა საყდრისა და

7 იესითა. 8 იე. 9 ქათა. 10 ქს. 11 გვი. 12 თე. 13 ღთი. 14 ღთ მყოფელიათა. 15 კზისა.

* აქ ეტრატის ამოგლეჯილია.

** აქ მთავრდება პირველი კვდი.

*** „ჩრდილოეთისა“ ორჯერ დაუწერია და შემდეგ მელნით წაუშლია.

კათალიკოზთაგან წყალობა გუქირდა და მამული მქონდა, ყულა ჩუ-
ენტუის სამკუდიდროდ ბოძებული იყო და მამულიცა ერთი და გაუყო-
ფელი იყო, აწ იმავე წესითა გაუყოფლად მე დავაგდე და მოგეც შენი
და ჩემი კერძი ორივე ასრე და ამა წესითა:

რაცა სამცხეთისშვილო წილი და სამხო ჩუენსა სახლსა მოხდო-
მა. იმავე წესითა მოგხუდებოდეს

მ ც ხ ე თ ა ს რაცა სახლი და მამული არის, იგი უკლებად გქონ-
დეს;

კ ა რ ს ა ნ ს გლუხნი. სამნი _ ლ უ ი ნ ი ა ს შ ვ ი ლ ი, ს ო ლ ო მ ო -
ნ ა ს შ ვ ი ლ ნ ი და მი [ხ ი თ ა რ] ა ს შ ვ ი ლ ი მათითა მამულითა;

ჯ უ ა რ ს ე ს ე მ ბ უ ლ ა ს შ ვ ი ლ ი მისითა მამულითა;

და ძ ა] გ ნ ა კ ო რ ნ ა თ ა [შ ა ლ ვ ი ა] ს შ ვ ი ლ ი, ხ უ ტ ლ ი ა ს -
შ ვ ი ლ ი;

და სარუე ა ხ ა ტ ა ნ ს ვენაჯი სულიაური.

[და] სოფელი ხ ა ტ ი ს წ ო ბ ე ნ ი მისითა შესავლითა და გამო-
[სავლითა], მით წესითა, [რა]გუარაცა [სა]ყრისა კათალიკოზთა¹⁶ და
მეფეთაგან ს[ამკუი]დროდ ბოძებული არის.

ესე ასრე ვაგითავდეს და არა[ვინ დაგაცილოს], რაგუარაცა არა-
ვინ გემართლებს [და] რაგუარაცა სხუასა არავის მართებს ესე ჩუენი
მამული და მონაგები, აგრე[ვე] ვერავინ მოგიშალოს შენ ჩემსა ძმასა
ზაქარიას და შენთა შვილთა და მომავალთა ყოველთავე.

და ვინცა ეს ჩემი ნაღუაწი და ანდერძი მოგიშალოს და შეგიცვა-
ლოს, შე-მცა-იცვლების სჯულისაგან ქრისტიანეთასა;

რისხავსმცა დაუსაბამო ღმერთი¹⁷ მამა ძე და სული წმიდა. ყო-
ველნი წმიდანი ღმრთისანი¹⁸ ზეცისა და ქუეყანისანი;

კრულმცა არს ცათა შინა [და ქუეყანასა] ზედა და ნურათამცა სი-
ნანულითა იქმნების ქსნა სულისა მისისა [და ჩემთამცა] ცოდვათა და
ბრალთა მზღველი არს წინაშე ღმრთისა.

[და ვინ] და[ამტკიცოთ, ღმერთმან* [ყოველი გაგებული მისი**
მტკიცე იყოს.

ამისნი მოწამენი არ[იან]... ჯუარის მტუირთველი(?) ი ო ა ნ ე (?)
გი(?) ბ ი რ ა ხ უ ა ს ძ ე (?) ვ ი რ შ ე ლ ი (?) გი(?) და ს უ ლ თ ა მ ა -
მ ა (?) ა ნ თ ა კ უ ი ს ძ ე (?) ნ უ გ ზ ა რ, ც ო ც ხ ა ს ძ ე კ ა ხ ა, მ თ ვ ა -
რ ა ს ძ ე ა მ ი რ ი ნ დ ო, კ უ ი რ ი ლ ე ს შ ვ ი ლ ი დ ი მ ი ტ რ ი, ღ ე კ ა -

16 კ.თა. 17 ღ.თი. 18 ღ.თისანი.

* აქ ეტრადი ამოგლეჯილია. იკითხება ასო „ღ“ ქარავით.

** აქ იწყება გრავნილის ზურგი, რომელზეც ტექსტი ალაგ-ალაგ გადასულია
და არ იკითხება.

ნოზი იორდანე. გაბრიელის შვილი ბადრი და ერთსუ-
ლობით(?) მცხეთის შვილნი.

დაიწერა ქორონიკონსა რ სამოცდახუთსა კელითა(?)
ფრიად(?) ცოდვილისა მახარებლისათა. მოწამეცა არს. †

830. მამულის ნასყიდობის წიგნი ნიკოლოზ კალატიხვილისა გომიბა არღაშელის შვილისადმი

1477 წ. 4 ივლისი

„დოკუმენტები საქართველოს სოციალური ისტორიიდან“, I, ნ. ბერძენი-
შვილის რედაქციით, 1940, საბუთი № 4.

ქ. სახელითა ლუთისაჲთა... ეს მტკიცე ნასყიდობისა სიგე-
ლი დაგიწერეთ და მოგეცით ჩუენ, პალატის-შვილთა ნი-
კოლოზ, ზა[ა]ლ, ავთანდილ. ბეშქენ, დემეტრე და
შვილთა ჩუენთა რამინ, ერანგი, და ჭანგიშერ, და ზავ-
რან და შვილის შვილთა და მომბაღლთა გუარისა ჩუენისათა ყოველ-
თავე თქუენ, არდაშერას-შვილს გოგიტ[ა]ს და შენთა
შვილთა ლაგაურს და პაპიასა და შენთა შვილის შვილთა
მამულასა, შალვას და მამაგულას.

მოვყიდეთ ჩუენი მკუიდრი მამული კარწანის ვენაჯი, შენ-
განვე აშენებული. ყოვლისა კაცისაგან მოუდევარი და მოუსარჩლელი
მისითა წყლითა, რა გუარაცა ამას წინათ ჰქონებია, მისითა გზითა და
მისითა სამზღურითა გოსალას-შვილისა და გრიგოლასა
და ლიტრასა ვენაჯსა შუა, გზას ქუეით. და ავიღეთ ფასი სრული და
უკლები, რათაცა გული ჩუენი შესჭერებოდა და მისი ფასი საყდარსა
მოვახმარეთ.

გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან; როგორაცა თქუენგან მკუ-
იდრსა ნასყიდსა მამულსა მართებს, აგრე ვერავინ დაგვეცილოს. და
თუ ვინმე მცილე და მოსარჩლე გამოჩნდეს, პირისა და პასუხის გამ-
ცემნი ჩუენ ერთობით პალატის-შვილნი ვიყუენეთ.

ვინცა და რამანცა გვარისა კაცმან, ანუ ჩუენისა გუარისა კაცმან,
ანუ სხვისა გუარისა კაცმან შეგიცვალოს... წყაჲა.

დამამტკიცებელნი და გამთავებელნი ღმერთმან აკურთხნეს. ამინ.

დაიწერა ჟამსა მეფეთ-მეფისა ბაგრატისა, და ქორონიკონსა
რნიე, თუესა ივლის[ს]ა დ, კელითა მიწა იოვანე ხუცისათა.

††† ჩუენ, ავთანდილ, ბე შ-
ქენ, დეემეტრე ამისნი გა-
წთავებელნი ვართ.

მე, ფილიპე ხუცესი მოწა-
მე ვარ. †

ჩუენ, დარჩიბეგის-შვი-
ლი დავით და მათეს-შვი-
ლი მახარებელი და თე-
ოდორეს-შვილი ბასილი
ამა მამული[ს] დამფასებელნი ვი-
უუენით და მოწამენიცა ვართ.

†††.

—|—
—|—
—|—

ჩუენ, გოსალას-შვი-
ლი ნიკოლოზა და ბად-
რიას-შვილი გრიგოლა და
ლიტრას სიძე გიორგი მო-
წამენი ვართ.

† მე, თუმანბეგას-შვი-
ლი სადათიერ ამის მოწამე
ვარ.

და არც კულუხი გეთხოვებოდეს.

† მე, ნიკოლოვოზზ ამი-
სა გ[ა]მთ[ა]ვებელი ვარ.

† ესე ჯუარი ზა[ა]ლისი
და გამთავებელი ვარ.

მე, ამბრის-შვილი იო-
ვანე ამის მოწამე ვარ †

ჩუენ, ზა[ა]ლისი ყმანი: ჯან-
ბეგა, სუჯა და ნუქრადინ
ივანე მოწამენი ვართ †††

—|—
—|—
—|—

ჩუენ, გოგიტას მე-
ზობელნი: ულუბეგა, ანტო-
ნე, ჯანბახშა, გრიგოლ,
დარიბშა, მახარებელი
მოწამენი ვართ.

† მე, მეუნაგრე ხატისა და
გუჰუნას შვილი... მურა-
და ამისი მოწამენი ვართ. †

831. სავანახან ნასილოზის წიგნი სუმბაქეზისა გარკოზ დელაგარიშვილისაჲნი

1509 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 136. პირი, გადაწერილი ორადგაეცილ ქა-
ლალზე მხედრული ხელით XIX ს. დამდეგს. დეთასმეტყველური შესავალი
გამოვტოვეთ.

... მოგყიდე მე, სუმბასქემა მისრიამან და როინა-
შან ჩემი მკვიდრი მამული სავანახე ალაიანში დედაბრის-
შვილთა მოძღვარსა მარკოზს და შენსა ძმასა ნაცვალასა და
მისთა შვილთა მღუდელსა გრიგოლსა, ლონგინოზს და იო-
ანეს, გიორგის და ელიოზს, თქვენთა შვილთა და მომა-
ვალთა ყოველთავე და ავიღე შენგან ფასი სრული და უკლები, რითაც
ჩვენი გული შეგაჭრდებოდა.

და თუ ვინმე გამოგენაზვის ანუ დიდი ბატონი და ანუ კათალიკოზი¹ და ანუ მცხეთისშვილნი, ჩვენ ვიქნებით პასუხისგამცემნი.

არასთანა არა გეთხოვბოდეს რა, როგორც ნასყიდს მართებს, ისრუჰკჳქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან.

ამისა გათავებისა თავსდებად ესე ზემოწერილნი წმინდანი მამოხსენებოან, კაცთაგან: მწყნესელიაშვილი ბედიანა, ვარდიაშვილი გრიგოლა, უამიარაშვილი დავით, სარუაშვილი ესტატე, სრულად ერთობილნი აღაიანელნი მოწამენი არიან ამისნი.

ღამამტიციებელნი ღმერთმან აკურთხნეს და წმინდამან დედაქალაქმან და ამისნი შემსულელნი წყეულნი და შეჩვენებულნი იყვნენ.

დაიწერა ქორონიკონს რუჳ, მეფეთ-მეფობასა დავითისასა. მე, საითასძესა მღუდელსა შიოშს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ.

აშიაზე: † ჳარი მისრიასი, † ჳარი რომნიასი

verso

ეს წერილი მე, გიორგი მღუდელმა დუშეთისამა ახალშენაშვილმა, ეტრათიდან გადმოვსწერე უმეტნაკლებოდ.

832. მიწის ნასყიდობის წიგნი დავით შაბაპრისუპილისა ხოჯა ასვატურისუპილისადმი

1546 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1573. დედანი. ეტრატის გრაგნილი. 46×19 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორან სამი წერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითა ნაწილი გამოეტოვეთ.

... ესე უკუნისამდე მტკიცე უამთ[ა] გასათავებელი ნასყიდობისა წიგნი მოგეცით ჩუენ, შატბერისშვილმან დავით თქუენ, ხოჯა ასვატურის შვილთა ამასარგისს და ამირაღასა, დოვლათიარს, საღათიარს, თქუენტა შვილსა ასვატურს.

მოგვიდე ჩუენი მკუილრი სამისა დლისა მიწა დევაურს და მამისას მიწას შუა. და ავიღეთა ფასი სრული, რომლითა ჩუ[ე]ნი გული შესჭერდებოდა.

¹ კათალიკოვზი.

გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან როგორაცა თქუენითა აღა-
ლითა საქონლითა ნასყიდსა მართებს. ვერავინ დაგეცილოს. და ვინცა
დაგეცილოს, პირისა და პასუხის გამცემნი ჩუ[ე]ნ ვართ. და ვინცა და-
გეცილოს... წყვეა.

დამამტკიცებელნი ღმერთმან აკურთხნეს. ამინ.

არიან ამისნი მოწამენი ა ფ ი ლ (?) და ხ უ ც ი ს შ ვ ი ლ ი ა მ ი -
რ ა , ა მ პ ა ტ ა შ ვ ი ლ ი პ ა რ ო ნ , ბ ა ბ ა ქ ი მ ხ ა ჯ ა შ ვ ი ლ ი მ ი -
კ ი რ ტ ი ჩ ა , მ ის ი ყ მ ა ფ ო ც ხ უ ე რ ა და ი ო ბ ა და ბ ა ს ი ლ ა .

დაიწერა სიგელი ესე ქორონიკონსა სკიდ. და მე, შ ი ო ს , დამი-
წერია და მოწამეცა ვარ ამისი. ††

833. მავზულის ნასაილოზის წიგნი სანასარასი ვეციკასადგი.

1547 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1555. დედანი. ეტრატის გრაგნილი. 56 X 16 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია სამ-
წერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი ვამოგტო-
ვეთ.

... ესე უთუო და უთუმცაო, დროდაუდებელი, მიზეზშემოუღებე-
ლი, ყოვლისა ჩხუბისა და ილათისაგან გამოსული სიგელი მოგეციოთ
ჩუენ, ს ა ნ ა ს ა რ ა მ ა ნ და ჩემთა შვილთა გ რ ი გ ო ლ ა მ ა ნ , შვილ-
თა და მამავალთა სახლისა ჩემისათა ყოველთავე თქუენ, ვ ე ც ი კ ა ს ა
და შენთა შვილთა ა ნ ტ ო ნ ა ს ა , ნ ე ქ ი ნ ა ს ა , ნ ი კ ო ლ ო ს ა ს ა
და ხ ე ჩ უ მ ა ს ა , შვილთა და მომავალთა სახლისა თქუენისათა ყო-
ველთავე.

მას უამსა, ოდეს დაგუეჭირა და მოგყიდეთ ჩუენი მკუიდრი მამუ-
ლი მიწა და მ პ ა ლ ა თ ფშნის პირსა ბოლო შარამდისინ, თავი ა მ ი -
რ ა ს გ ო ზ ა ლ ბ ე გ ა თ მიწის ბოლოს. და ავიდეთ ფასი სრული, რი-
თაც ჩუენი გული შეგუეჭირდებოდა, აღარა დარჩა და თქუენს კელაა-
ძმობისა და მოყურობის მეტი.

მოგცეს ღმერთმან და გიბედნიეროს როგორც მრავალსა აღალსა
ნასყიდსა მართებდეს, კელგეწიფებოდეს გასყიდვად, გაზითვად, შე-
წირვად რათაც ფერად გინდოდეს. ვერავინ შემოგეცილოს. თუ შემო-
გესარჩლოს პირისა და პასუხისა გამცემნი ჩუენ ვიყუნეთ. ვინც ამი-
სად შლად კელყოს... წყვეა.

დამამტკიცებელნი აკურთხნეს ღმერთმან.

არიან ამისნი შუადამხუდომნი: მოურავი გ ა ბ რ ი ე ლ , გ ი ო რ -
გ ი შ ვ ი ლ ი ზ უ რ ა ბ , მ ე თ ო ფ ე შ ვ ი ლ ი ა ლ ა ბ ა ბ ა , მამასახ-

ლისი ბაბაჯანა, მამასახლისი ასვატურა. ხატისშვილი ივანა(?), გრიგოლაშვილი პეტროზა, მურაჩაშვილი მურადა.

მე, კოზალაშვილსა შანშეს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა ეს მ[ტ]კიცე სიგელი ქორონიკონსა სღე. †††

834. მამულის ნახშილგზის წიგნი თურქისტანიშვილგისა პატრონ იანესაღვი

1558 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 734. დედანი. ეტრატი. 83×28,2. მხედრულა. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია სამი წერტილი. ლეთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

... ესე მტკიცე, უცვალებელი და უკუნისამდე საბოლოოდ ჟამთა გასათავებელი ნასყიდობისა წიგნი და სიგელი მოგეცათ ჩუენ, თურქისტან და ჩუენთა შვილთა გიორგი, ესტატე და ზაქარია და სახლისა ჩუენისა მომავალთა ყოველთავე თქუენ, პატრონსა იესეს და თქუენსა შვილსა შალვას, ივანეს და შერმაზანს* და მომავალთა სახლისა თქუენისა ყოველთავე.

მას ჟამსა, როდეს მოგაციდეთ ჩვენი მკუიდრი მამული მუხანი ჯევის პირისავე და ავიდეთ ფასი სრული, რომლითაცა ჩვენი გული შესჭერდებოდა.

არის სამზღლუარი ზემოთ სოლადიანთა სამზღლურამდი და ქვემოთ ჯევის პირსა, ცოტა თელა დგას იქიმდი, ასრე რომე ამ თელას ქუემოთ სხუა ხე აღარა დგას ერთის ტირიფის მეტი, რასაც თელა გაიტანს; შუა მინდორშიგა ერთი წითელი ქვა თუითან მელიქ შაველი ჩასუა, რასაცა ის წითელი ქვა გაიტანს, მარბადათავე ზეით ბეგზედა. ტაგნაგეთის სამზღლურამდი.

მოგაციდეთ თქუენ, პატრონსა იესეს და თქუენსა შვილსა შალვას, ივანეს და შერმაზანს და მომავალთა სახლისა თქუენისათა ყოველთავე ჩუენ, თურქისტან და ჩუენთა შვილთა გიორგი, ესტატე და ზაქარია, და ავიდეთ ფასი სრული, რომლითაცა ჩუენი გული შესჭერდებოდა.

გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან მუხანი ჯევის პირსა, ყოვლის კაცისაგან უცილებლად და კელშეუვალად, არა მოგეშალოს და შეგეცვალოს არა ჩუენგან, და არა ნათესავთაგან, არა მეჴეთა და დედოფალთაგან, არა დიდთა, მცირეთაგან.

* „ივანეს და შერმაზანს“ ჩამატებულია სტრიქონს ზემოთ სხუა ხელით.

და ვინცა და რამანც გუარმან კაცმან კელყოს ამისად შლად და ქცევად... წყვაჲ.

არიან ამისნი მოწამენი: სო ლაღაშვილი ზალდასტან, მელიქ შაველი, ვაშლოვნელი გამგებელი ბაბუღაი და მისი ძმა ალავერანაშვილი გარსუაი, ერტის: ოქრიასაშვილი უსეინა, ხუციშვილი მახარებელი, იორდანაი, მეკარისშვილი ხატისა, დიდებელი ჩაჩხიპარასშვილი ამირანაი, ზაზიაშვილი ყანდუაი.

დაიწერა სიგელი ესე ნებითა და შეწევნითა ღმრთისათა ქორონიკონსა სმე-სა კელითა მეტეხლიშვილისა ერაჯისითა††††.

835. სასახლის ნასყიდოვის წიგნი ღვანოზიშვილებისა მათი განაყოფის ღომისადმი

1658 წ.

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1556. დედანი. ერტატის გრაგნილი. 49×21,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოეტოვეთ.

... ესე უთუო და უთუმცაო, დროდაუდებელი. მიზეზშემოუღებელი, ყოვლისა ჩხუბისა და ილათისაგან გამოსული ნასყიდობისა სიგელი მოგეციო ჩუენ, დეკანოზიშვილთა ფარნაოზ, ონისიმედ და ფილაროზ და სახლისა მამაველთა ჩუენისა ყოველთაჲ.

მას ჟამსა, ოდეს დაგუეჭირა და მოგყიდეთ თქუენსა გუერდივ სასახლე, თქვენვე იყიდეთ, თქუენ, ჩუენსა განაყოფს ღომს, თქუენთა შვილთა გარსევანს, გიორგის, სახლისა მამაველთა თქუენისათა ყოველთაჲ.

და ავიღე ფასი სრული, რომლითაც ჩუენი გული შეგუეჭრდებოდა. და არა დარჩა რა თქუენს კელთა ძმობის მეტი.

მოგცეს ღმერთმან და გიბედნიეროს როგორც მრავალს ალალს ნასყიდს მართებდეს.

ვერაგინ შემოგეცალოს, რეა ჩუენი გუარის კაცი. თუ ვინმე შემოგეცილოს, პირისა და პასუხის გამცემნი ჩუენ ვიყუნეთ. და თუ დაგესარჩლოს... წყვაჲ.

დამამტკიცებელნი აკურთხოს ღმერთმან. არიან ამისნი შუადამხედომნი და მოწამენი: ბატონი დმანელი მამასახლისი...*

* ტექსტი გადასულია, მოწმეთა გვარ-სახელები ძნელად ირჩევა.

მე. მამასახლისი შვილს შ ა ნ ' შ ე ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა ესე მტკიცე სიგელი ქორონიკონს სმე.

თუ რამ სხვა სიგელი გამოჩნდეს, ამან ის გააცუდოს. მოწამე ზე-
და(?) სთაველი(?) დ ა ვ ი თ ა შ ვ ი ლ ი ლ ო მ ი ტ ა (?) †††

836. მავულის ნასხილოზის წიგნი ბასარაშვილისა
დათუა თათარაშვილისადმი

1503 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10570. პირი. ქალაღი. მხედრული.

ქ. ნებითა და შეწვენითა მღვთისათა, ესე ნასყიდობის წიგნი მო-
გეც მე, ბ ე ს ა რ ა შ ვ ი ლ მ ა ნ ' შ ე ნ, თ ა თ ა რ ა ს შ ვ ი ლ ს დ ა
თ უ ა ს და ს ი მ ო ნ ა ს ა თ ვ ი ნ მოგყიდე ქრისტეს ჯვარის მიწა
წყლის პირს ქვემო თუთამდის და ლამიზედ დიდი ქვა რასაც [გ]აიტანს
და ბოლოს საქათმეს მიწამდი ზედად ოლის თამამად რასაც ის ძეძვი
[გ]აიტანს ზედადღე გუვერდამი ქვეით საწყლისპიროთა.

ავიღეთ სრული ფასი უკლებელი, რასაც ჩვენი გული შეჯერდებო-
და. ეს ჩვენი უცილობელი მამული მოგვიყიდა. არას კაცს ხელი არა
აქვს თქვენთანა.

ამისად მოწამედ, დამხლ[ო]მად თავად პირველათ ღმერთი და ყო-
ველნი მისნი წმინდანი და სვეტის[ცხო]ველი 'და კაცთაგან: სვეტის-
ცხოველის დეკანოზი იე ს ე, კანდელაკი ლ ა ზ ა რ ე და მ ო ზ ა რ ე -
ბ ე ლ ი ამისნი მოწამენი არიან.

ალარა დარჩომილა რა ჩემსა და შენში. ესე ასე გაგითავდეს და
გიბედნიეროს ღმერთმან.

დაიწერა წიგნი ქორონიკონსა სნა. მე, მდივანს დამიწერია და მო-
წამეცა ვარ †

837. მავულის ნასხილოზის წიგნი გიორგა ბოხვაძისა
ივანე ცირილიაქანსადმი

1685 წ. 12 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1566. დედანი. ეტრატის გრაგნილი. 41,5X
X22 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმა-
რია ორწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი ვა-
მოტოვეთ.

... ესე ს ა ნ ა ს ყ ი დ ო ს ი გ ე ლ ი მ ტ კ ი ც ე და უ ქ ც ე ვ ე ლ ი და მი-
ზეზე შემოუღებელი და არაოდეს მოუშლელი, უთუოდ და უთოდმცა

არაოდეს მოუშლელი დაგიწერე მე, ტოხვაძემა გიორგამა და ჩემ[მა] შვილმა აბრამამა და ნასყიდამა და მამის ბედამა (?), მამავალმა შვილთა და მომავალთა სახლისა ჩემისათა თქვენ, ივანეს ცირდილაძესა, თქვენთა შვილსა გიორგოს და ოქროპი [რ]სა, შვილთა და მომავალთა სახლისა თქვენისათა მას უამსა, ოდეს დიდი შიმშილობა იყო.

მოგვიდე მე, ტოხვაძემა გიორგამა თქვენ, ივანეს ცირდილაძესა მამული ჩექოლიანს მამული ნახევარი დადუნაშვილისეული, სულმამასეული ნახევარი ჩემი კერძი რაც მხუდებოდა, სრულად¹ მამიყიდი. მე ხელი აღარა მიც რა.

და ავიღეთ თქვენგან ფასი რარიგათც გული შეგვეჯერდებოდა. ამისი მოწამე თავად ღმერთი და ყოველნი წმიდანი მისნი, კაცთაგან: ჯვარის მტვირთველი სეფეთა ანანია, ხახვილაძე ესტატე, მუქიფი ნიშნიანიძე.

აწუ ამა წიგნისა რამანც გვარმა კაცმა შლად და ქცევად ხელყოს... წყეა.

დაიწერა ესე წიგნი აპრილსა ათორმეტსა, ქორონეონსა ორას ორმოცდა ათცამეტსა. მე, ორესტიშვილს ათანასეს დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი ††††.

838. ავა-მამულის ნასშიშროვის წიგნი ელიზბარ სოლოლაშვილისა

აააუნა მაღალაქისაღმი

1585 წ. 25 სექტემბერი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 5087. დედანი. ქალაღი. 84,3×22,3 სმ. მხედროულა. თავში დაზიანებული. რესტავრირებული. ჩვენი საბუთი ნუსხახუცური ხელით მიწერილია ძირითადი საბუთის ზურგზე. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. ნებითა ღთისათა, ესე წიგნი მოგეც მე, ელისბარ სოლოლაშვილმან და ჩემმა შვილმან შალვამ და გიორგიმ, შენ მედარაჯეთხუცეს* კაპუნას მაღალაძესა და შენთ[ა] შულთა და მომავალთა.

ასე რომე, დამეჭირა და მოგვიდე კავთისჯევეს გლეხი დემეტრე თავისის მამულითა, ვენაჯითა, მიწითა, წყლითა, წისქვლითა და გზითა, ერთი საკომლო ვენაჯი და ჩემი ზვარი და ორი ხვადაბუნი,

¹ სულად.

* „მედარაჯეთხუცესს“ ჩაწერილია სტრიქონთ შუა დედნის ხელით.

ერთი დამპალაში, ერთი თვალათუბნის ბოლოს, — ორივე ოცდაათის დღისა და ჩემი სასახლე და გარეშემო ქუევერი და მარანი, და ქოთაკევეს, რაც ჩემი წილი იყო, ყოვლითურთ უნაკლულოდ ან მთაში ნასოფლარი და საძოვარი, ყოვლითურთ სრულად შენთვის მოგვცემია.

მოგვიდეთ და ავიდეთ ფასი სრული და უკლებლივ, ბატონი-შულის გიორგის ბრძანებით, ზოგი ქალაქს მამული გამოგართუი და ზოგი ფასი ღირებული. ჩუენში სალაპარაკო საქმე არა დარჩომილა რა. ასე გარდასწყდა.

არის ამისი მოწამე და შუადამხდური ბართაშული ბოქა-ულთხუცესი საჩინო, ჯავახიშული ბერუკა, თურმანი-ბე სულხან, ქავთარაძე შალვა, მიწობლძე გიორგი, ელიოზიძე გედევან და სრულად ერთობილნი კავთის-კევის მოსაქმენი და მოსახლენი.

მე, ქოთაქევის წინამძღვარს იოვანეს დამიწერია და მოწამეც ვარ. დაიწერა ნასყიდობის წიგნი და სიგელი ესე ქორონიკონს სმიგ, სეკდემბრ[ი]ს კე.

ამაში სალაპარაკო და მისადევარი არა დარჩომილა რა. ასე გარდასწყდა. რაც მამული მოგვეცით, წიგნი ჩუენიც აგვლია თქუენგან და ჩუენც ეს წიგნი თქუენთვის მოგვიცემია.

ღმერთმან მშუდობით გაკმაროსთ ჩუენი ალალი მამული სამკედროთ თქუენა და თქუენი მამული და ფასი ჩვენა.

დამამტკიცებელნი ამისნი. ღმერთმან აკურთხნეს. ამინ. ამინ †††

839. შოთოვის წიგნი ჯაფარიელ ჯავახიშვილისა ბატონ ივანესადმი

1697 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14425. დედანი. ქალაღი. 38,3X15,5. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ნებიტა და შეწეენიტა ღმრთისათა და ყო[ველ]თა მისთა წმიდათა, თავსმდებობიტა, ძლიერებიტა და მეოხებიტა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა მარადის ქალწულის მარიამისათა და პატროსნისა და ცხოელის მყოფელისა ჭუარისათა და წმიდისა მღდელთმოდღურისა ნეკოლოზისისა, — ამათიტა შეწეენიტა და მოწმობიტა და ღიდისა და მალღისა კელმწიფისა ბრძანებიტა და ნება დართულობიტა.

...ესე ზით ვისა წაგანი და ნიშანი დაგვიწერეთ და მოგეცით

ქალი ჩუენ, ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ მ ა , გ ა მ რ ე კ ე ლ მ ა და შვილთა ჩემთა თამაზ და შანშერ.

მევათხოვთ ჩუენი პირმშო შვილი და ასული ჩუენი ბატონი შამანდუხ ბატონისა მეფეთ-მეფისა სახლისუხუცესისა. ბატონისა ზურაბისა ძმასა, ბატონსა ივანეს.

მივეცი და წარუძღვანეთ ზითევად ცხირეთი გოჩიას გარეთად, რაცა ჩუენი კერძი მამული იყო, ანუ ციხეშიგან, ანუ სოფელშიგან, ანუ სამებათა, ანუ მთასა ანუ ბარსა — ამა ალაგებშიგა, რაცა ჩუენტ მონახდომი იყოს, ჩემის ქალისათვის ზითევად მიგუიცივია მათისა მთითა, ბარითა, წყლითა, წისქულითა, საძოვრითა, ტყითა, სათიბითა, ველითა, ვენ[აქ]ითა მათითა სამძღურითა, გზითა, რუთა ყოვლისა მისისა სამართლიანითა, რაცა ჩუენ კერძად მქონებელნი ყოფილ-ვიყუნით¹, ჩუენის ქალისათვის მიგვიცივია ზითევად და მოუშლელად ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე ღარიბი ვიყავით, ზითვისა და წესისა ალაგი არა გუქონდა².

არიან ამისნი მოწამენი: ჯ ა ვ ა ხ ი ს შ ვ ი ლ ი ქ ა ი ხ ო ს რ ო , მ ა ხ უ ი ლ ა ს ძ ე ო თ ა მ და მისი შვილი და გამცემარი შვილი დავით, კოკოზა შვილი ქრისტესია, ლაგრაძე დვინიაი, სთუელია შვილი შიო, ურუმბეხა შვილი გოჩაი, ცხირეთის მოურავი იორამ.

და მე, რუსთველის შვილს მურვანს, დამიწერია და მოწამე-ცა ვარ. ქორონიკონს ხმე, მეფობასა შინა პატრონისა სვიმეონისასა.

მოგცეს და გიბედნიეროს ღმერთმან სიგრძესა შინა ჟამთასა უკუ-ნითი უკუნისამდე ამინ ლღღ.

სათური: „ქ. გამრეკელის ჯავახიშვილის წიგნი ცხირეთის მზათვად მიცემისა“.

840. შვილის ნახილოზის წიგნი ნადირა ლომიბაშვილისა

რევაზ ნაპურაძისადმი

1606 წ. აგვისტოს დამდეგს

ცსსა. ფ. 1448. საბუთი № 4826. დედანი, ქალაღი. 43,3×15,2 სმ. მხედრულ-განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახვარია სამ-სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

... ესე დროდაუდებელი და მიზეზშემოუღებელი ყოვლისა ჩხუბისა და ილეთისაგან გამოსული ჟამთა და ხანთა და ადამიან[ი]ს ნათე-

¹ ყოფილვიყუნით. ² გქუნდა.

სავისა კაცთაგან უცილებელი ესე ნასყიდობის წიგნი და სი-
გელი დაგიწერეთ და მოგეცით ჩვენ, გლდანიერი ლომიტას შვილ-
მა ნადირამა და სახლისამა ჩემ[მ]ან მამავალმან თქვენ, ნამუ-
რადეს შალვას შვილს რევაზსა და სახლისა თქვენ[ი]სა მამა-
ვალსა.

ასრე და ამა პირსა ზედან, რომე ჩემის ნებაყოფლობითა მოვიყვა-
ნეთ, ჩვენი შვილის დედა მოკდა. და პატარა ორი წლის ობოლი იყო
და პატრონი არა მყოფნა, მოვიყვანე, შენ მოგეც ჩემი შვილი რა-
მაზა და, რითაც ჩემს გულს შეჭერდებო[და], გამოგართვით ფასი.

[გ]ქონდეს და გიბედნიეროს, როგორც სხვას ნასყიდს მართებდეს.
არა ვინ იყოს თქვენი მცილე და მოდავე ერთი თუნიერისა მღთისა
მეტი. თუ ვინმე წამოგედავოს, დიდმან და ან პატარამან ან ჩვენმან
ბატონმან პირისა და პასუხის გამცემი ჩვენ ვიყოთ.

რამანც კაცმან ხელი უყოს ამისის შლასა და ქცევასა... წყევა.

არის ამისი შუადამხდომი და მოწამე თავად ღმერთი მერმე მისნი
ყველა წმინდანი¹ ხორციანი და უხორციონი, კაცთაგან: ბაგურ-
ძიანთ ნიკოლოზა, მეყოფი და ხთა ყმა სეხნია.

მე, ყალუანთ სუთინას შვილს მწერალს მეღქუას,
დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი.

დაიწერა ესე წიგნი მარიამობის დამდექსა, ქორონიკონს ტუგ. †
მოგე და გამოგართვით თქვენგან ფასი, რითაც ჩემს გულს შეჭერდ-
ბოდა. აღარა დარჩა რა თქვენზედა არც ერთი იოტის ფასი*.

გქონდეს და გიბედნიეროს[ს]. თუ ვინმე მოდავე გამოჩნდეს, თვეში
ერთი მარჩილი მოგცეს შესანახი ფასი. †

841. საპანონოს ნიგნი ზაპარია და იესე ჯაპახიშვილებისა სვებინცხოველისადმი

1607 წ.

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 19566. დედანი. ქალღდი. 34×15 სმ.
მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია სამ-
წერტილი.

ქ. ღმრთისა და ყოველთა მისთა წმიდათა თავდებობითა და შუა-
მდგომელობითა, სვეტისა ცხოველისა და კვართისა საუფლოსა და
პირონისა ღმერთმყოფელოსათა. ესე უკუნისამდე უამთა გასათავებ-

¹ + და.

* ბოლო ორი სიტყვა წაშლილია შავი მელნით.

ლი წიგნი მოგახსენეთ ჩვენ, ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ მ ა ზ ა ქ ა რ ი ა მ და ძმამა. ჩემმა ი ე ს ე მ . და შვილთა და მომავალთა სახლისა ჩვენისთანა ყოველთავე მას ეამსა, როდესცა საკანონო ცოლი შევირთეთ და რჩულიერის წესით გაგვიწყერით.

და მოვედით და მოგიდევით კარსა და შემოგვხვეწენით თქვენ, დიდსა და ცათა მობაძავსა სვეტსა ცხოველსა და კვართსა საუფლოსა და მირონსა ღმერთმყოფელსა და მის[ს]ა საჭეთმპყრობელსა ქართლისა კათალიკოზსა პატრონსა დ ო მ ე ნ ტ ი ს და შემოგწირეთ სულისა ჩვენისა სავსარად და ცოდვათა ჩვენთა შესანდობლად ქვენადრის [ს] ღ ო რ ი ქ ე დ ა ს შ ვ ი ლ ი ქ ე რ ო ბ ი ნ და მისი შვილი, მისით მამულითა, რაც მამულის მქონებელი იყო ან მთასა და ან ბარსა — წყლითა, წისქვილითა, ველითა, ვენაჯითა, ჭალითა, სათიბითა, სავენაჯითა, საკმრითა და უკმრითა და ტ ა ტ უ ა ს შ ვ ი ლ ი მეჭურჭლე გ ი ო რ გ ი, და* შემოგწირეთ თქვენ სვეტსა ღმრთივალმართებულსა და კვართსა საუფლოსა და მირონს ღმერთმყოფელისა.

ვინცა და რამანცა ჩვენმა მონათესავემა კაცმა ველყოს შლად და ქცევად ამისად, გაგებული მისი ღმერთმა მოშალოს, რისხ[ა]ვ[ს]მცა ღმერთი და ყოველნი წმიდანი ღმრთისანი, სვეტიცხოველი და ჭვარი პატიოსანი, კრულმცა არს ცათა შინა და ქვეყანასა ზედა და ჩვენთამცა ცოდვათათვის გაიკითხვის.

დაიწერა წიგნი და სიგელი ესე ქორონიკონსა სუე ქქ ჯ ი მ შ ე რ ა ს საქმე ფიცით გარდასწყდა. ამ სიგელში ჩვენ, ქ რ ი ს ტ ე ფ ო რ ე კათალიკოზმან, ამოვშაღეთ, ნულრავის რა პასუხი აქვს.

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ი ქ რ ი ს ტ ე ფ ო რ ე .

842. შაა-მამულის ნასყიდობის წიგნი შანში ჯავახიშვილისა

ბიოგრაფი ცალქალაქანიძისაღმრი

1809 წ. ახლო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3295. დედანი. ქალაღი. 42,5X21,3 სმ. მნედრული განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია ორი ან სამი წერტილი. ამავე ფონდში დაცულია საბუთის პირი (Hd 7567). ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ. თარიღი არ უზის. შანში ჯავახიშვილი გვხვდება საბუთებში 1609 წელს („ღოკ. საქ. სოც. ისტ.“ I, 1940, გვ. 15).

... ესე ნასყიდობისა წიგნი და სიგელი მოგეცით ჩუენ, ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ მ ა ნ პ ა ტ რ ო ნ მ ა ნ შ ა ნ შ ე , შ ვ ი ლ თ ა ჩ უ ე ნ თ ა შ ა ლ ვ ა და

* შემდეგ ეწერა: „მისი ძმა ჯიმშერა“, რაც ქრისტეფორე კათალიკოზს ამოუშლია. 53. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII

ქ ა ი ხ ო ს რ ო, თქუენ ცალქალამანიძეს გიორგის, შვილ-
თა თქვენთა იოთამს და სეხნიასა.

მას ჟამსა ოდეს ქალაქსა და გორში ვალის გარდამჟღენი
შევიქენით. დიდად დაგუეჭირა და მოგყიდეთ სკრას ჩვენი მკუიდ-
რი და ყოვლის ადამის¹ და მის მონათესავეს კაცისაგან უცილებელი
გლები ბესალაშვილი პა[ა]ტა, მისი ძმა გიორგი და მისი
შვილი შოშია და ძმისწული ზუბია და სვიმონა მათის
ორის ვენაჯითა და მრთელის მამულითა ყოვლითურ, რისაც მქონებე-
ლი იყოს, მთითა, ბარითა, წყლითა, წისქულითა, ველითა, ვენაჯითა,
სახლ-კარითა, ჭურ-მარნითა, კალო-საბზლითა, საცნავეითა და უცნავეითა
და ყოვლის მისის სამართლიანის სამზღურითა და საქმითა.

და ავიღეთ თქუენგან ფასი მარჩილი ორას ოთხმოცი და შეგჯერ-
და ჩუენი გული. მოგუებარა უკლებად და აღარა დარჩა რა ჩუენი
თქვენს ჯელთა მოყრობისა და მოსამართლობის მეტი.

გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან სამკუიდროდ და სამამუ-
ლოდ, რა რიგაცა სხვას ნასყიდსა მართებდეს დღეს და საბოლო[ო]დ
უკუნისამდი ყოვლის ადამის² მონათესავეს კაცისაგან უცილებლად.

აწე ვინცა და რამანცა რჯულმა კაცმა ესე ჩუენგან მოსყიდული
გლები და მამული შეგიშალოს და ანუ შემოგეცილოს... წყავა.

არიან ამისნი მოწამენი და გარდამწყუეტნი: გოგობაშვილი
გოგობი, მარტიროზიშვილი ავთანდილი და მისი ძმა
ბეჟან, გოდაბრელიძე იესე, ბეჟანიშვილი აღო-
ლა და ჩუენი ყმა ბერუა და გოგია. †††.

verso: „სკრის წიგნი“. „სკრის წიგნი ცალქალამანიძისა“.

პირშექცევით: „მ. დ. ჟავახიშვილისა“.

843. მაჟულის ნასყიდობის წიგნი ამილბარაშვილებისა

სახანაშვილებისადმი

1018 წ. მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2966. დედანი. ქაღალდი. 22,5×13 სმ. დაზიანებული. რესტავრირებული მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ნებითა [ღვთის]ათა ესე³ ნასყიდობის წიგნი მოგეციოთ
ჩვენ, ამილბარაშვილებმა ამილბარმა, ქიტუამა,
ესტატემა, შვილმან ჩემ[მ]ათათამ და მომავალთა სახლისა

¹ადამის]და მის.

²ადამის] და მის. ³ესე]სძე.

ჩვენისამან შენ, ხ ა ხ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს ე ს ტ ა ტ ე ს, ქ ი ტ ი ა ს, მ წ ყ ე რ ა ს და ბ ა ტ ა ტ ა ს ა, მომავალთა სახლისა თქვენისათა.

ასრე რომე, დაგვეჭირა და მოგვიდე გორას უკან ორის დღის მიწა, ზევით თავში ჩვენის მიწის მიდგამდინ, საქვენაქროთ ერთაჲში ნ დ ის გ ზ ა მ დ ი ნ, ქვევით ბოლოს გორამდინ.

ავილევით ფასი სრული და უკლებელი. არა კაცი არ გედავებოდეს. გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან.

არიან ამისი მოწამენი: ჯ ო ბ ი ა შ ვ ი ლ ი ო თ ა რ ა, ბ ა ს ი ლ ი შ ვ ი ლ ი ნ ი შ ა, კ ო რ კ ო ტ ა შ ვ ი ლ ი გ ი ო რ გ ი, ე ლ ი ს ა ბ ე დ ა შ ვ ი ლ ი ე ლ ი ს ე, გ ე დ ა ვ [ა] ნ ი შ ვ ი ლ ი ი ვ ა ნ ე, ხ უ ც ი ა შ ვ ი ლ ი ი ა ს ე.

მე, გ ე დ ა ვ [ა] ნ ი შ ვ ი ლ ს ფ ა დ ი ს ა ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა გასულს მარტს, ქორონიკონს ტა †††.

844. სავანახს ნასუილოზის წიგნი ციხუა სულბასანუშილისა გაბონ სულხანისადმი

1618 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 528. დედანი. ქალაღი. 21,5×15 სმ. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოეტოვეთ.

... ესე უკუნისამდე ყამთა გასათავებელი ნ ა ს ყ ი დ ო ბ ი ს ა წ ი გ ნ ი და პირი და ნიშანი მოგეც მე, ს უ ლ ტ ა ს ა ს შ ვ ი ლ მ ა ც ი ხ უ ა მ ა და შვილმა ჩემ[მა] ა ვ თ ა ნ დ ი ლ, თქუენ ბატონს ს უ ლ ხ ა ნ ს და თანამეტხედრესა თქუენსა ბატონს ქ ე თ ა ვ ა ნ ს.

ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე მოგვიდეთ ა ტ ე ნ ს სავენაჲე მიწა ზედათ დიდს კლდემდი, ქუეშეთ ნეფის ზურამდი მისის ნიგზნართა, მისის რუთა და სასართა, სულა შენთვი[ს] ნასყიდათ მოგვიცემია.

ავილეთ ფასი სრული, რომლითა ჩუენი გული შეგჯერდებოდა. მოგეც და გიბედნიეროს ღმერთმა ესე ვერავინ შეგიშალოს, ვერცა დიდმა და ვერცა მცირემა. ვინცა შეგიშალოს ანუ შემოგეცილოს... წყავა.

და გამთავებელნი ღმერთმან აკურთხნეს.

არიან ამისი მოწამენი კაცნი და გარდამწყვეტნი სრულიად ატენელნი.

დაიწერა წიგნი ესე ქორონიკონს ტა ††.

სხვა ხელით: „ატენური“.

1019 წ. 21 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 735. დედანი. ქალაღი. 42,2X15,3 სმ. დაზიანებული. რესტავირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახპარია სამწერტილი. ა-მეტი. კრულობითი ნაწილი გამოტოვებულ.

ქ. მ[ლთი]სა და ყოვალთა მისთა წმინდათა თავდებობითა და შუამდგომლობითა ესე მონასყიდობის წიგნი და სიგელი მოგეცით ჩუენ. ბაბუჩამ და შუილმან ჩუენმან ყულიამ და ნამახოშმა და ფიყინამ¹, სახლისა მამავალთა ჩუენისათა ყოველთავე თქუენ, სოლალაშვილს ბატონს შიოშს და თქუენს შვილთ და შვილისშვილთ, სახლისა მამავალთა თქუენისათა ყოველთავე.

მოგყიდეთ ჩუენი მკუიღრი მამული ქალთა ხევიჩისა ქუდაში შუილის დღის მიწა, ერთი მხარი ღელე და ერთი მხარი ალიყულას მიწამდინ.

ავიღეთ ფასი სრულად თქუენგან. რითაც ჩუენი გული შეგეჯერებოდა. არა დარჩა რა ჩუენი თქუენს ხელთა არცა ერთისა ფულისა.

და თუ ვინმე² ამისა მცილუ და მოდავე გამოჩნდეს, პირისა და პასუხის გამცემნი ჩუენ — ბაბუჩამ და შუილმან ჩუენმან ყულიამ და ნამახოშმა და ფიყინამ ვიყუენეთ.

და თუ ვინმე ჟამთა შლილობისათვის შემოგესარჩლოს და ან შემოგედავოს... წყავა.

და დამამ[მ]ტკიცებელი აკურთხოს ღმერთმან.

არიან ამისნი მოწამენი და შუადამხდომნი: მამასახლისი ჰამაზა, ხუცესი ტერსარქისა, კედლის შუილი სულხანა, ასლან[ის] შუილი შავერდა. აბრია და შერმაზანა[ს] შუილი ხოსიტა და სრულად კუმელნი.

მე, იბრეიმას დამიწერია და მოწამეცა ვარ. ქორონიკონსატუ, მაისის კა. ++++++++ კუმელნიცა იციან + ხატისათ [ე]მურაშვილი ქ.

1 ფიყიამა.

2 ვინმა.

846. მიწის ნასყიდობის წიგნი იესე მაჩაბლისა დათუნა გაგნიძისადმი

1621 წ. მაისის გასულს

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 529. დედანი. ქალაღი. 15X20 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ორწერტილი. კრულობითი ნაწილი გამოკვეთილი.

ქ. სახელითა სახიერისა, არსება დაუსაბამოსა, მამისა, ძისა და სულისა წმიდისა, ესე ამიერ უკუნისამდე უამთა და ხანთა გასათავებელი, დროდაუცემელი, მიზეზშემოუღებელი ნასყიდობის წიგნი მოგეცით ჩვენ, მაჩაბელმან იესემ, შვილმა ჩემმა პაპტამ (sic), შიოშ, ზურაბ, ფარემუზ, ქუაბულ, თაყამ შენ, დათუნას გაგნიძეს, გიორგის, პაპ[ი]ტას, ნინიას და ხარებას. შვილთა და მამავალთა სახლისა შენისათა, ასე რომე, მოგყიდეთ სამი დღის მიწა მუხასთან წყაროს თავს.

არის ამისი მოწამე ჭრეთ ღმერთი, მერმე მისი წმიდანი ზეციერი და ქვეყნიერი, კორციელნი და უკორციონი; კაცთაგან არიან ამისი მოწამენი: დათუაშვილი დათუნა, რაზმაძე პაატა, ტრამაკიძე თამაზა, ფაცინაშვილი ბერაკი, ბეჟიტაშვილი პაპუნა, ქებაძე ბერი, პაატა გორგომეძიძე, ბერი ფუტკარაძე.

ვინცა და რამანც კაცმან ესე ჩვენგან მოცემული წიგნი მოგიშალოს... წაგვა.

დაიწერა მაის[ის] გასულს, ქორონიკონს ტო +++++

847. უაყრილობის წიგნი ზაქარია და იესე ჯავახიშვილებისა გიორგი მოურავისადმი

1624 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14693. დედანი. ქალაღი. 54,7X20,5 სმ. მარჯვენა კიდე ალაგ-ალაგ ჩამოტრეცილია. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი.

ნებითა და შეწყენითა ღმრთისათა, ესე წიგნი და პირი მოგართვით ჩუენ ჯავახისშვილთა ზაქარიამ და იესემ თქვენ, ბატონს მოურავსა.

ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე ჩუენი სახლი და თქუენი სახლი მისთა დღეშიგ ერთი ყოფილიყო; და ვითაც სამიღღეჩიოდ ერთნი ცყოფილვართ, დღეს კიდეც [უ]ფრო ერთნი შევიქენით, ამაღ რომე

ჩუენი სამკუიდრო თ ა ვ [ა] მისთა დღეში ჩუენი ყოფილიყო და მერ-
მე ბედნიერის ყენისაგან არ წაგურთმეოდა და ისრევე ჩუენი იყო.

და შ ა ლ ვ ა [ს] შ ვ ი ლ ი შ ე რ მ ა ზ ა ნ თავისის ძმებისა და სახ-
ლისა გაყრილი იყო და ჩუენი შემოყრილი იყო; და სოფელმან მისი
წესი არ დაიშალა და მოკუდა; და იმისი მამულიცა, რარიგადაც ჩუენი
სამკუიდრო, ისრე ჩუენ დაგვჩჩა. და ესეები თქუენ მოგართვით და
დაგანებეთ, ამისთვის რომე ერთმანერთის პასუხი და ვალის დადება
შეგვეძლო და ამისთვის გავერთდით, რომე მისთა დღეში ერთნი ვყო-
ფილვიყვენით.

ღმერთმან გაგითაოს და გიბედნიეროს, რარიგადაც შენი მკუიდრი
მამული არის, ჩუენი მამული რომე თქვენთვის მოგვირთმევეია.

აზნაურშვილი ა ბ უ ლ ვ ა რ დ ი ს შ ვ ი ლ ი მისის სასახლითა და
ათის კომლის კაცითა.

შოთაშვილები თ ა ყ ა სასახლითა და ოთხის კომლის კა-
ცითა და ოთხის საკომოთა.

ბეჟანიანი ი ე ს ე ს შვილები ნ ა ს ყ [ი] და სასახლითა და
ოთხის კომლის კაცითა.

გიორგისშვილები სასახლითა და ხუთის კომლის კაცითა.

იორამისშვილები ბეჟიტა სასახლითა, ორის კომლის
კაცითა და ორის საკომოთა.

გლახები სკრას ორი კომლი კაცი საზუტა და პა-
პუნა მისის მამულითა, სამსონაური მამული, თიბელაური მამული,
ნახევარი სასახლე მისის ქვევრებითა, ზურის ნახევარი და ხოდაბუნები.

ხოვლეს ერთი კომლი კაკნიაშვილი მისის მამულითა
და სასახლე.

ხოვლეს ფიროლაყოლი(?) ზვარი სახასოდ*.

ზეს სასახლე მის მარნითა და წამალაშვილი ლუღაუ-
რის მამულითა.

ფრცეს [ს] ტატუაშვილები მათის მამულითა და სახასო
ხოდაბუნები.

საყავრეს მაგანაშვილი, ვარდანაშვილი მისის
მამულითა და ირემა გულიაურის მამულითა და სასახლე მი-
სის ქუევრითა და ხოდაბუნებითა.

ზაკუ [ა] ს დევლინისძე, ნადიმაშვილი და ბახ-
ტასძე მათის მამულითა და ტაველიშვილის მამული, და
ჩენი სახასო ყანობირი.

* ეს სიტყვები მიწერილია მარცხენა კიდეზე გასწვრივ და უზის ბუკვლი.

ქუენადრის სახასო ციხე და სასახლე მისის ქუევრითა და გარეშემოთა, და უსური ჩემ წილად ნახდომი.

რკონს ორი დუღასძე, ორი სთველიაშვილი და ერთი ერთგულა მათის მამულითა.

წოდორეთს სვიმონა, გულია, და ხიმშია მათით მამულითა და გარგლის ნახევარი.

ამისი მოწამენი და შუადამხდომნი არია[ნ]: ერისთავი ბატონი იესე, ხერხაულისძე ბეჟან და აბაშისძე ლონა-ნა და ციციშვილი პაპუნა.

დაიწერა წიგნის ესე ქორონიკონს ტიბ

--

 †

--

 †

თავში პირშექცევით: „ქ. ჯავახიანთ მონაცემი. სხვა ხელით: „ზაქარიასა და იასესაგან მოყიდული“.

Verso: „ჯავახიშვილის მამულისა არის“.

848. ხმოვის წიგნი ზიორგი პარამაშვილისა ჰაიხოსრო ბარათაშვილისაჲში

1628 წ. 19 თებერვალი

ცსა. ფ. 1450. დავთარი № 12. საბუთი № 117. პირი. ქალაღი. მხედრული. ღვთისმეტყველური შესავალი გამოცტოვეთ.

[154v] ... ესე უთუო და უთუმცაო¹, დრომ[ო]უღებელი და მიზუნშემოჴლებელი, ყოვლის ჩხუბისა და ილეთისაგან გამოსული, ყამთა გასათავებელი ფიცი და პირობა მოგეცით ჩვენ, ვარამაშვილმა გიორგიმა და მამა ჩემ[მა] წამალამა და ძმამა ჩემ[მა] იერემამა და ჩემ[მა] განაყოფმა ნადირამა და მამუკამა და ქიტიამა და გოგიამა, და შვილთა და მამავალთა სახლისა ჩვენისათა ყოველთაჲე თქვენ, სახლისუხუცეს ბატონს ქაიხოსროს და შვილს თქვენს გუგუნას და ნიკოლოზს და ბარათას და შვილს და მამავალთა სახლისა თქვენისათა ყოველთაჲე.

მას ყამსა, როდეს დაგვეჭირა და სიღარიბემა² და შიმშილმა მიგუაჭირვა და ველარა რჩებოდით და მოვედით და თქვენ გეყმევით.

თქვენ დაივალევით და ჩვენ მოგუეცით და პურტკბილობაშიგა³ შეგუინახეთ⁴.

1 უთომცმო. 2 ისიღარიბემა. 3 პურტკბილობაჩიგა. 4 შეგუინახეთ.

და ჩვენი თავი და შეილება ასრე გაყმევით, რომ ერთას ღვთის მეტი ჩვენს [155r] თავს არაკაცი არა გეცილებოდეს.

მოგვიცემია ამისად გასათავებლად პირველად ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანი ზეცისანი და ქვეყანისანი.

ვინცა და რამაც კაცმა ეს¹ მოგიშალოს, ურიასამც რჯულზედა შეიცივალეების და კორცი მისი ჯოჯოხეთიდამ ნუ დაიხსნების.

მე. ყო რ დ ა ნ ა შ ვ ი ლ ს პ ა [ა] ტ ა ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ² ამ საქმისა. დაიწერა ნიშანი [ესე] ქორონიკონს ტივ, თებერვალს
ით. †††

849. ხმოვის წიგნი ალაიანელი გიორგასი და ხუციასი

სუმავულიძეებისადმი

1830 წ. 25 დეკემბერი

ცხსა. ფონდი 1448. საბუთი № 1060. დღიანი. ქალაღი. 42,5×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია სამწერტილი. ა-მეტი.

ნებიტა და შეწვენიტა ღთისათა, ესე წიგნი მოგეციტ ჩვენ, ალაიანელმა გიორგამა და ხუციამა და მომავალმა სახლისა ჩემისამა თქვენ, სუმბუღლიძეს შერმაზანს და ფარემუზს და გიუნას.

ასე რომე ქათალიკოზს მემზურეტა ვყუანღით და კახეთს წავედღით. და ავიღრო შეიქნა და ცოლ-შვილი დამიტყვევდა. ალაიანელი მემკვიდრე ვიყავ მოვეღით და კათალიკოზს შემოვეხვეწენღით, რომ ცოლ-შვილი დამიხსენო, იესე ქარმეული და კანღელაკი მიუგზავნე.

და ასე მიბძანა კათალიკოზმა. მე ახალი მოსული და ღარიბი ვარო და საყღრისა არა მაქ[ვ]ეს რაო და ვინც დაგიხსნასო, იმასვე ეყმევღო.

ავღექ და ვალი ავიღე და ცოლ-შვილი დავიხსენ. მანამღი ძმა მივეცი გირაოტ, სანამღი იმის ვალს გარდავწყვეტღი.

მოვეღ და შემოგეხვეწე. და ჩემი სამკვიდრო მამული თქვენ გქო[ნ]-ღათ, ორი კემღი კაცი გესახღათ ჩემს მამულზე. ავღექ და შემოგეხვეწე: «მევე მემკვიდრე გირჩევივარ». სულაშვილი შუა შემოვიყვანე, რომ ის კაცები აპყარეო და მევე დამისახღეო.

რადგან თქვენი ყმა შევიქენ, პური ორმოტი მამეცი სამოცი კოღი. ფეტვი მოსამკალი მოგვეც, ვენავი მოსაკრეფი — ცხრა საპალნე

1 ესა. 2 ვარა.

ტკბილი გამამივიდა. ამ შენის მამულითა ძმაც გამოვიხსენ და შენა საქონელი მოგვეც: ცხრამეტი სული მაკე ცხვარი, ცხრა თოხლი, ორი ერკემელი, ჭედილა ერთი, თხა ცხრა. ესეები ასე მოგვეც და დავგასახლე და ნასყიდათ დაგრჩით. ამ თქვენის წყალობით ცოლ-შვილიც დავიხსენით და ჩვენც დავრჩით.

არის ამისი მოწამე თავათ ღმერთი დაუსაბამო და სვეტიცხოველი, კაცთაგან: ჭარმელური იესე და სვეტიცხოვლის კანდელაკი და თამაზასულუაშვილი და ერთობლივ აღაიანენლი.

დაიწერა წიგნი ესე ქორონიკონს ტიშ, დეკემბერს კე. †††

850. ამის ნასყიდობის წიგნი იოვანე აფხაზისა მარაგუორანაჲვილისადვი

1854 წ. 11 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 748. დედანი. ქალაღი. 73×19,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

... ესე საბოლოო[ო]დ გასათავებელი, მტკიცე და შეუცვალებელი ნასყიდობის ფიცი, პირი და წიგნი მოგეცით ჩვენ, დედოფლის მესტუმრემ აფხაზმა იოვანემ და შვილთა და მომავალთა სახლისა ჩვენისათა თქვენ, ყორღანაშვილს მღაღანს მერაბს და შვილთა თქვენთა შაველის და იარალის და შვილისშვილთა თქვენთა ავთანდილს და ქაიხოსროს.

ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე საგინაშვილი აღათანგი ამოვარდა და კელმწიფემ ამოვარდნილის მამული მე მიბოძა; სთონეთი დამა ერთი იმავე აღათანგის გაზრდილი და მკვიდრი ყმა ფირია ამეყარა და თქვენ მოქრის აშენებლით და იქ დავისახლდათ და სამღივნოთ და სალაპარაკოდ შეგვექნა; და სამართალმა ჩემი ყმა ისევე მე მომცა; გვინდოდა აგვეყარა, აღარ ავჰყარე, რასაც ჩემი გული შეგაჯერდებოდა, სრული ფასი ავიღე. ჩემსა და შენს შუა ძმობისა და მოყრობის მეტი არა დარჩა რა.

რაც კაცი ამის მოდავე გამოჩნდეს, პირისა და პასუხის გამცემი მე ვიყო.

აწე ვინცა და რამანც ძემან კაცმან, ანუ დიდმან და ანუ მცირემან, ამა ჩვენგან მოსყიდულს² ყმას შლად და ქცევად კელჰყოს და ანუ შემოგეცილოს და ანუ მოგიშალოს. მასმცა რისხავს პირველ დაუსაბამო ღმერთი... წყევა.

1 შელისთა. 2 მოსყიდოლს.

ხოლო გამთავენი ამისნი ღმერთმან და წმინდამა ღმრთისმშობელ-
მან აკურთხოს.

არის ამისი მოწამე თავად ძვირუხსენებელი ღმერთი და ყოველი
მისი წმინდანი, ზეცისა და ქვეყანისანი, კორციელნი და უკორციონი;
კაცთაგან: თუ მანი შვილი მდივანი ბირთველი, მოვდარი
მანუჩარ, ბატონის დედოფლის მდივანი ავთანდილ და მისი
ძმა შალუა.

მე, სულხანს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა მტკიცე
და შეუტყვალბელი საფიცარი ესე, ქორონიკონსა ტმზ, თვესა მარტს
თერთმეტს.

იოვანე

 †

ქ. მე, ავთანდილ ვარ ამისი მოწამე.

ბოლოში: „ქ. ესე წიგნი მოქრელის ფირიასი არის“.

851. ნასოფლარის ნასყიდობის წიგნი პაპუნა ბარათაშვილისა მარაბ უორლანაშვილისადმი

1061 წ. 15 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1375. დედანი. ეტრავი ორ კეფად. 71×17,5 სმ.
პირველი კეფი დაუწერელია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი
სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

ქ. ესე ფიცი, პირი და ნასყიდობისა წიგნი მოგეცით
ჩუენ. ბარათაშვილმან პაპუნამან, ძმამან ჩემ[მ]ან ქაი-
'ხოსრომ, შეილმან და მამავალმან სახლისა ჩუენისამან თქუენ,
ყო რლანაშვილს მერაბს, შეილსა შენსა შაველის, ია-
რალის და ავთანდილს, ასრე და ამა პირსა ზედა.

ნასოფლარი ზემოშავნი მამა ჩუენს. გოსტაშაბს თქუ-
ენტვის მოეყიდა და ნასყიდობის წიგნიც ხელთ გეჭირათ. ჩუენ ზოგი
ყმათ გვითხრეს და ზოგი მოყუარეთ გვითხრეს, რ[ო]მე «სრულ არ მიუ-
ყიდათ», და თავს შევიდევით და სამღივნოთ გავხადეთ.

ხელმწიფემ მე ფემ პატრონმან შაჰნავაზ სამართალი გვი-
ყო და ჩემი სიძე სააკაძე პაპუნა მოფიცრად მომიდევს, ასრე
უნდა¹ შემომეფიცებინა, რომე მშავნის მესამედის მეტი არ მოეყი-
და: თუ ამ მოფიცრით დამეფიცა, ორს ზომას მე გავიტანდი და მესა-
მედი თქუენს დაგრჩებოდა. თან ბოქოულთუხუცესი ზედგინიძე
შოიშ გამოგუატანეს, რომ ფიცში უნდა¹ დაგუხუდომოდა.

¹ უნლოდა.

თქვენ წაგვიძეხით და ლიყურეთს საფიქრად მიგვიძეხით, ვარხუნას მივედით. ჩამოდგეს შუა ზედგინიძე შიომ, რევიშვილი გივი, ჩაჩიკაშვილი გივი და ერთობილ არეშიანი და ფიცი ჩაარონინეს: «ფიცი მტყუენისათვინაც ავი არისო და მართლისათვინაც ავი არისო და დამიფიცებლისათვინაც ავი არისო», და ორნივე ერთმანერთს შეგვაჯერეს კელახლად, რაც ჩუენი გული შეგჯერდებოდა, ფასი მოგვეცით. ასრე შემოგირიგდით, რომე თქვენზედ აღარა დარჩა რა ძმობისა და მოყურობის მეტი.

და მოგყიდეთ მთლივ ზემო მშავნი მისის საწნავითა, სათიბითა, წყლითა, წისქულითა, მითთა, ბარითა, საძებრითა, უძებრითა, კილოვლის საყდრითა, რასაც იმისი ხევი შეიტანს ზეით სადიღმოს შარამდის, პირდაპირ საარწივის კლდეს ზეით, საქალავის ბოლოს რომ დიდი გორა არის, იქიმდის რასაც შარა შეიტანს, მოქრისის სამძღურამდის გზას აქათ ნაკარევა მდის, ქვეშეთის ზემოთ ფიცხისის მკრისაკენ რასაც ვერის წყალი შეიტანს, კიდევე სადიღმოს შარამდის, მოგყიდეთ და დაგიმტკიცეთ. გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან. როგორცა სხვას მონასყიდეს მართებდეს.

აწე ვინცა და რამანცა¹ რჯულმა კაცმან ამ ჩუენგან მოსყიდულის მამულის შეშლა და შემოცილება მოინდომოს... წყვეა.

ხოლო დამამტკიცებელნი ამისნი ღმერთმან აკურთხენს.

არის ამისნი მოწამენი და შუამდგომელნი თვით დაუსაბამო დაუსრულებელი ღმერთი, მამა, ძე და სული წმინდა და ყოველნი წმინდანი ღმრთისანი, ზეცისა და ქუეყანისანი, ჯორციელნი და უჯორციონი; კაცთაგან: ჩემი განაყოფი მეჯინიბეთუხუცესი, პაატა, ქაიხოსროსო ლალაშვილი, სახლისუხუცესი ზურაბ, ჩემი სიძე დურამიშხან, საგინაშვილი იორამ. ისივ მოფიცარი სააკაძე პაპუნა, მდივანი ბირთველი. მისი ძმისწული ბაინდურა, ჩემი აზნაურშვილი შანშე, არეშიშვილი ფრიდონა და სოლალა, მახვილაძე მსახური, კაჯაძე გიორგი, ჩანთაძე გურასპა, ჩეკურაშვილი პაპია, თეგასასშვილი ახალშნელი, ალავერდას თუმანა, იშხანაშვილი ვარძიელა.

მე, ბატონის დედოფლის მდივანს ბეგთაბეგს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. ქორონიკონს ტმთ, მარტს იე.

--	--

Verso-ზე პირშექცევით: „გ. ქ. მშავნის ნასყიდობისა“. მარჯვენა კუთხეში: „სიონისა“.

¹ რამამაცა.

852. თაჰნასუნილოზის წიგნი პაატა რაჰმანის ღვთით კოჰმანაჰვილისადმი

1664 წ.

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 2338. დედანი. ქალღლი. 29×15,4 სმ. მხედრული. დაზიანებული. რესტავრირებული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ნებითა და შეწევნითა ღმრთისა[ათა ესე ნას] ყიდობისა წიგნი და ფიცი მოგართვით მე, [რაზ] მაძემ მკედელმა პაატამ თქვენ, კოჰმანი[შვილს] პატრონს და ვითს.

ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე თუ მანი შვილის გორგისა და მისის ბიძების ყმად ვიყავ. კახეთს მოველ. მოვიდნენ და ისრევე მიყვანდი. და მე თავის დახსნას შეგებეწე, იმათ, დაალ, ბევრი მთხოვეს, ვეცადე და ვერას თავს აუველ და ვერცავინ დამიხსნა.

მასუკან თქვენ შემოგებეწეო და თქვენ ჩემში სრული ფასი მიეცით, რითაც იმათი გული შესჭერდებოდა და მიყიდეთ.

დღეს და დღეის უკან ჩემზედ თქვენს მეტს კაცს კელი აღარა ჰქონდეს და არცავინ თქვენ ჩემი მოდავე კაცი გამოგიჩნდეს.

არის ამისი მოწამე და დამხდომი თვითან ბატონი ალავერდელი, ბაზიერთუხუცესი დავით, კიდევე ჩემი ცოლის ძმა მკედელი ხახუტა და სრულ თელაველნი. კიდევე ამისი მოწამე და დამხდომი სრულ ერთობილნი საყდროვანი.

ეს წიგნი მე, ბეჟანს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე ქორონიკონსა ტნბ. †

სხვა ხელით: „ქ. ზ კოჰმანიშვილის ნასყიდი კაცი“.

853. აზათოზის წიგნი გიორგი თუშანიშვილისა პაატა რაჰმანისადმი

1664 წ.

ცსსა. ფ. 1448. საბუთი № 3276. დედანი. ქალღლი. 26,6×16,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი, სამი ან მეტი წერტილი. უთარილო. თარიღდება წინა საბუთის მიხედვით.

ქ. ესე წიგნი მოგეცით ჩვენ, თუ მანი შვილმა მდივანმა გორგიმ და ზაქარიამ შენ, რაჰმანს პა[ა]ტას.

ასრე რომე ჩვენ წამოგევიხველ და კახეთს ჩამოხველ. მასუკან შემოგებეწე და ჩვენ ჩვენად სადღეგრძელოდ და მამის ჩვენის შესანდობრათ, რაც ჩვენი გემართა, ისიც გაპატივეთ და აზატიც ასრე

გიყავით: ვისთანაც გინდა მიდი, ღმერთთა თავედები, ჩვენ არას მოგედ-
ვებით და აზატიც გვიქნია.

და ვინც მოგედაოს, ჩვენთან მოდი; და თუ საყმოდ გირჩის, ჩვენ
უპასუხებთ.

გიორგი

ზაქა- რია

Verso-ზე „რაზმაქს წიგნია დახსნილობის“.

854. გარდაწვეპილოზის წიგნი მამუჟა მანისურამისა

ჰარუა გამჟრელიძისაღმი

1066 წ. ახლო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 8925. დედანი. ქალაღი. 34,5×17 სმ. დაზი-
ანებული, რესტავრირებულია. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შე-
დგ ნახმარია ორწერტილი. ან მტ-ნაკლები. უთარიღო. საბუთი თარიღდუა
პაპუნა ფავენელიშვილისა და ბაადურ მაჩაბლის 1665
წლის მორიგების წიგნის მიხედვით (ქართ. სამართ. ძეგლები, IV, გვ. 692—
693).

ქ. ნებითა და შეწვენითა მღთისათა ესე გარდაწყვეტილო-
ბის წიგნი და სიგელი მოგეცით ჩვენ, მაისურაძემ მამუ-
ჟამან, შვილმა ჩვენმა ნასყიდამან, შვილიშვილმან ჩვენმან
დათუნამ და პაატამ და ივანეს შვილმან გიორგიმ, შვილთა
და მომავალთა ჩვენთა ყოველთავე თქვენ — ყარშას გამყრ-
ლიძეს და თქვენს შვილს ბეჟანს ასრე და ამა პირსა ზედა,
რომე:

ჩვენი ნაბატონარი ნიკოლოზ და ბაადურ ჩვენი ბატონი
აიშალნენ და ძალიანი ჩხუბი იქნა. აწ იმ ჩხუბში ჩემი ძმა ივანე
ყარშას შვილს შეაკვდა, შეიქნა საბატონოდ და სამღივნოდ და მრავალი
საქმე ჩამოვარდა მაჩაბელსა და ფავენელიშვილს შუა.

იქნა იმათი მღივანი. დაბძანდა იმათ მღივანში მეფეთ-მეფე ბა-
ტონი მეფე შანავაზ, ბატონიშვილი ბატონი კათალიკოზი, კი-
დევეკოსტანტილე ბატონიშვილი, სარდალი ამილახორი
ბატონი გივი და ერისთვის შვილი მღივანბეგი ბატონი ედიშერ,
სახლთხუცესი სარდარი ბატონი ზაზა, ბოქოულთხუცესი ბატონი
ელიაზარ, ბატონი თბილელი და ბატონი ბოლნელი და ბარათა-
შვილი რევაზ და მღივანი გიორგი თუმანიშვილი.

მეფემა და ამღენმა დარბაისელთ ასრე გაუჩინეს: ჩვენის ძმას
სისხლი ჩაარონიეს და ჩვენი თავი ბაადურს სამკვიდროდ და საბოლო-

ვოდ ნასისხრად მისცეს. ამდონს ჩვენი ბატონიც ტყუოდა ბაადურზედა და ჩვენც ვსტყუოდით.

აწ ამ კელმწიფეთა და დარბაისელთ ნაბრძანებს გარდვიდე და მე ყ ა რ შ ა ს შვილს ჩვენის ძმის სისხლს და ან სხვარიგად რამ ვემტერო და ან წავედაო რასმე, ან ლალატობითა და ან ჩხუბით, ანუ ჩვენდა ან მთასა ბარს...* ჩვენი ნათესავი ედევოს, ამისდა გასათავებლად მოგვიცემია თავად ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანი, სვეტიცხოველი მლთივამადლებული, საქართველოს ჯვარ-ხატთ დამტყრევით გვაკითხოს კელმწიფეთ და დარბაისელთ თუ ამაში გაუმტყუნდეთ და ჩვენის კელით ყ ა რ შ ა ს შვილს უშვადეს რამე.

თუ ამაში გაუმტყუნდეთ, შ ა ნ ა ვ ა ზ მ ე ფ ე მ მისდა შვილების ისრის სროლად მოგვაკითხოს.

ხუთი ჯვარი-ხელრთვა †††††

თავში

ხელრთვა: კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ო .

ბეჰელი: რომელი განჯსნათ ქვეყანასა ზედა, კსნილ იყოს იგი ცათა შინა.

855. თაჰნასაჰლოზის წიგნი ბაროა ბარბარაჰვილისა

მამაჯანა ბარზაჰარაჰვილისადმი

1868 წ. 15 აპრილი

ხელნაწერა ინსტიტუტი. Hd 2578. დედანი. ქალაღი. 62,2×21,5 სმ. მხედრული, განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოკტოვეთ.

... ესე უთუო და უთუმცაო, დროდაუდებელი და მიზეზშემოუღებელი, ყოვლისა ჩხუბისა და ილათისაგან განოსული ნ ა ს ყ ი დ ო ბ ი ს ს ი გ ე ლ ი დაგიწერე და მოგეცი მე, [ტ ე რ ტ ე რ ა შ ვ ი ლ მ ა] ** ბ ე რ ო ა მ ა თქუენ, ბატონს ჩემს ტ ე რ - ზ ა ქ ა რ ა შ ვ ი ლ ს მ ა მ ი ჯ ა ნ ა ს ა , ძმას თქუენსა პ ე ტ რ ო ზ ა ს ა , ბ ე უ ი ა ს ა და სახლისა მამავალთა თქუენისა ყოველთავე.

მას ჟამსა, როდესაც ს ა მ ც ხ ი დ ა მ ქ ა რ თ ლ ი თ გარდმოვედით და დედმამა დამეხოცა, დავრჩი მარტო, აქა-იქ ვიარებოდი და ვერ დავრჩი.

მოვედი თქვენთან და გეყმევე; თქუენი ნასყიდი მოახლე შევირთვე და ეს ნასყიდობის წიგნიც მოგეცი, რომე სიდამდის ცოცხალი ვიყო

* აქ ქალაღი წაჭრილია, ჩანს ასოთა ნაშთი, უნდა აკლდეს ერთი სტრიქონი.

** აქ დატოვებულია ცარიელი ადგილი გვარის ჩასაწერად.

და პირში სული მედგას, თქუნს თავს სხვა ბატონი არ ვირჩიო და არც სადმე წავიდე.

თუ ეშმაკმან მაცდინოს და წავიდე სადმე, ვერავინ შემოგეცილოს ჩემს თავს თუნიერ ერთის ღმერთის მეტი.

გყუანდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან ჩემი თავი, როგორც მრავალს ალალს ნასყიდს მართებდეს. კელგეწიფებოდეს ჩემი თავი თქუნს და ჩემი შვილი თქუნს შვილსა, ვერავინ შეეცილოს.

ვინცა და რამაც გუარმა კაცმა ამისად შლად კელყოს... წყევა.

დამამტკიცებელი აკურთხოს ღმერთმან. ამინ.

არის ამისი მოწამე მამასახლისი ზ ა ლ ი ა, ხ ი თ ა რ ა შ ვ ი ლ ი რ ო ს ტ ო მ ა, გ ა რ ს ე ვ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ღ ე კ ა ნ ო ზ ი მ ა მ უ კ ა, გ ო გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ე ს ტ ა ტ ე.

და ძე, დ ა ვ ი თ ა შ ვ ი ლ ს პ ა პ უ ნ ა ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა ესე მტკიცე სიგელი ქორონიკონს ტნვ, აპრილის¹ იე †

Verso-ზე: „ქ. ტერტერაშვილისა“.

856. ხვის ნასყიდობის წიგნი ციცი ციციშვილისა ოხიანორჩ როსიანისადმი

1869 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1537. დედანი. ქაღალდი. 31,2×19,4 სმ. დაზიანებული. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ესე წიგნი და პირი მოგეცით ჩუენ, ფანასკერტელმა ციცი-შვილმა ბატონმა ციცი[ი]მ თქუნს, [ო]ხიანორჩის პატრონს როსე ბს.

ასე რომე ჩუენი [ყმა] ხიმშიაშვილი საგინა აგუეყარა და თქუნს მამულში მოვიდა. რადგან თქუნს მოინდომეთ, ჩუენ თქუნის გულისათვის დავთმევით; და თქუნს მოგვართვით ფეშქაში სრული² რითაც ჩუენი გული შეჯერდა.

და მოგართვით ყოვლის კაცის [უ]ცილებლად. იმ კაცთან კელი აღარავის ჰქონდეს არა ჩუენგან და არა ჩუენს ნათესავისაგან. გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან გ[ამარ]ჯვეებასა შინა.

არის ამის მოწამე და დამხედური ბაზიერთუხუცესი დათუნა.

დაიწერა წიგნი [ესე] ქორონიკონს ტნვ.

ციცი

¹ აპრილის. ² სურული.

857. შვა-მამულის გაცვლილობის წიგნი პაპუნა გოსტაზაგისშვილისა
ასანავის შვილებისადაც

1071 წ. 12 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2236. დედანი. ქალაქი. 16,7×16,8 სმ. რეს-
ტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შეპ-
დეგ ნახმარია ერთი, ორი, სამი ან ოთხი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ნებიტა და შეწევნითა ღმრთისათა მოგეცით ესე წიგნი ჩვენ,
გოსტ[ა]შ[ა]ბისშვილმა პაპუნამ და შვილმა ჩვენმა გოს-
ტ[ა]შ[ა]ბ, ყაფარბეგ, ნიკო[ლო]ზ და თამაზ თქვენ,
ასანბეგისშვილს თაყას, ასლამაზს და შვილთა თქვენ-
თა გიორგის, ასლ[ა]ნს და იოსებს.

ასე და ამა პირსა ზე[და]ნ, რომე მოგ[ი]ცვალეთ ენაგეთს ჟა-
ნიკასშვილები სამივე კომლი მისის მამულითა და შესავალ-გა-
სავლითა. პაპისგორში ხუთი დღის მიწა. კიდევ ვალი გემარ-
თათ, და ცამეტი თუმანი თეთრი მოგეცით და ვალი გარდაგიწყვიტე-
და ამისი სანუქო¹ გამოგართვი ტბისში² რისაც მქონებელი იყა-
ვი. ასე გამიდექით ტბისიდან³ ერთმანეთთან კელი აღარა გვქონ-
დეს, ძმობისა და ამხანაგობის მეტი.

ამისათ გასათავებლათ მამიციემია თავად⁴ ღმერთი და ყოველი მისი
წმინდანი ზეცისანი და ქვეყნისანი, ხორციელი და უხორციონი.

არის ამისი მოწამე: მეჩინიბეთხუცესი პა[ა]ტა, მისი ძმა ოთა-
რი, სულხან ბართასშვილი, მისი ძმა იონათამ, რე-
ვაზისშვილი შერმაზ[ან], თამაზისშვილი იესე და
დათუნა, აბდარბაში გიორგი; ჩვენი ყმეები: არეშისშვი-
ლი ფრიდონა და გურგენა, ჩიტიასშვილები მახა-
რა და მისი შვილები.

მე, მოლარე ბეჟანს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. ქორონი-
კონს ტნთ, თებერვლის თორმეტს დაიწერა.

პაპუნა
ნასია

მინაწერი სხვა ხელით: „დავით თაყასშვილმა რომ დაგიგორავა ენაგეთს, ჯანიყა-
შვილების წიგნია“.

1 სანუქოფო. 2 ტბისში. 3 ტბისიდან. 4 ღვად.

1871 წ. 12 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6777. დედანი. ქალაღი. 17,5×17,2 სმ. მხელ-
რული. განკვეთილოზის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი ან
სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ნებითა და შეწევნითა ღმრთისათა მოგეცით ესე წიგნი ჩვენ.
ასანბეგის შვილმა თაყამ. ასლამაზ და შვილმა ჩვენმა
გიორგიმ, ასლ[ან] და იოსებ თქვენ, გოსტაშ[ა]ბის-
შვილს პაპუნას, შვილთა თქვენთა გოსტაშაბს, ყაფარ-
ბეგს, ნიკოლოზს და თამაზს.

ასე და ამა პირსა ზედან, რომე მოგ[ი]ცვალეთ ტბის[ს] ჩვენი
კერძი, რისაც მქონებელი ვიყოთ, სასახლე მისის მარანითა, ქვევრითა
და შესავალ-გასავლითა, შენითა და უშენითა.

ჯოეს შვილები მისის მამულითა, რისაც მქონებელი იყონ
იმითა. თხვინთვი[ის]ს[ს]ს¹ გარდისად.

მირზიას შვილის მამული, რისაც მქონებელი იყოს ან სა-
სახლითა და ან მამულითა: სეულოები არის და ისიც მამიცემია თა-
ვისი მიწა-წყლითა და სასახლითა; ჩემი ახალშენი, მისი შენითა და
უშენითა, ისიც მამიცემია.

ამისი სანუქლო² გამოგართვით ენ[ა]გეთს ჯანიკას შვი-
ლები სამივ კომლი მისის მამულითა და შესავალ-გასავლითა, ცამე-
ტი თუმ[ანი] თეთრი და ხუთის დღის მიწა პაპისგორში. არლარა
დარჩა რა ჩვენზე ერთმანეთისა ძმობისა და მოყვრობის მეტი.

ამისად გასათავებლათ მოგვიცემია თავად ღმერთი/და ყოველი
მისნი წმინდანი ზეცისანი და ქვეყანისანი, ხორციელნი და უხორცილნი.

არის ამისი მოწამე: მეჯინებეთხუცესი პ[აა]ტა, მისი ძმა³ ოთა-
რი. სულხ[ან] ბარათა შვილი, მისი ძმა იონ[ა]თამ, რე-
ვაზის შვილი შერმაზან, თამაზის შვილები იესე
და დათუნა, აბდარბაში გიორგი, ჯავახი შვილი ქაი-
ხოსრო, მისი შვილი ბახუტა და დურმიშხან და იასე:⁴
ჩუენ ყმათაგან: პაპუა და უნჯულა შვილი.

მე, მოლარე ბეჟა[ნ]ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. ქორონი-
კონს ტნთ, თებერვლის თორმეტს გასულს. ††††

მინაწერი: „ჯოგიშვილებისა. ქ. თაყანთ მოცემულია ტბისისა“.

¹ „ჯავახიშვილი ქაიხოსრო, მისი შვილი ბახუტა და დურმიშხან და იასე“ მიწე-
რილია ვასწვრივ მარცხენა კიდეზე.

² სანუქაფო.

1872 წ.

ცსსა. ფ. 1450. დავთარი № 5. საბუთი № 102. პირი. ქალაღი. მხედრული.

[96რ] ესე საბოლოო[ოდ] გასათავებელი, მტკიცე და შეუცილებელი წიგნი და პირი მოგართვით ჩვენ, ერისთავმან ბატონმა იესე მქამამა ჩემ[მა] ზა[ა]ლ თქვენ, ბატონიშვილს ბატონს ავოთანს და შვილთა თქვენთა ქაიხოსროს და იესეს.

ასრე რომე ჩვენს ყმას გორელს, კაცს ქოქილასშვილს ჩვენგან ნასყიდი და ნაწყალობევი ჩვენი ყმის შვილი ყვანდა. ის ბიჭი იორდანეშვილი ბასილავა პაპუნა თქვენ მოინდომეთ და გვთხოვეთ. იმ გორელს კაცს ალიხანას ძმას გოგინას გამოვართვით და იმისი გული შევიჭერიეთ და თქვენ მოგართვით.

ასრე უცილებლად მოგვირთმევია, რომე არც იმ გორელს კაცსა, არც სხვას სომეხსა და არც ქართველს კაცსა ამ ჩვენგან მორთმეულს იორდანეშვილს ბასილასთან ხელი არავის ჰქონდეს.

თუ ვინმე ამისი მოდავე და მოცილებელი კაცი გამოჩნდეს, პასუხის [v] გამცემი ჩვენ ვიყოთ. ქორნიღონს ცნა.

860. მამულს გაცვილოვის წიგნი ელიზბარ ხარაბასშვილისა ქალაქის მოურავ მანუჩარისადმი

1873 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1765. დედანი. ქალაღი. 29x23,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი.

ქ. ნებითა ღვთისითა ესე წიგნი დაგიწერეთ და მოგეცით ჩვენ ხარატასშვილმა ელიზბარამა და ჩემ[მა] ძმამ შეერმა ზანამა და ჩვენმა ძმისწულმა ზურაბამა თქვენ, ქალაქის მოურავს მანუჩარს და თქვენს შვილს სუფრანის იმამყულის და პატაბეგს.

ასრე და ამა პირსა ზედა, რომე მამასახლისისაგან ნასყიდი მამული გუქონდა შემეკას სახლებსი პირდპირ. ის თქვენ მოგეცით

1 მოცილებული. 2 მურავს. 3 გუქონდა.

და თქვენ იმ სახლების სანაცულოდ ჩვენს დერეფანში რომ თქუენი საჯინბო იყო, ის მოგუეცით..

და თუ ამ მამულების მოცილე და ან მოდაეე გამოჩნდეს, ერთმანერთსუ პასუხი გავცეთ.

არის ამისი მოწამე თავად ღმერთი! და კაცთაგან: მელქი ენალა და მე, მამასახლის ასლამაზას, კიდევ მამიყიდია და ნოწამეცა ვარ და ნაცუალი დათინა და გომშატალათ უმეკა და ნარიმანას შვილი ბაღდასარა და ივარგულათ/გასპარა და გოგინაშვილი პაპუა.

და მე, მწერალ: მარტიროზას, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა ესე წიგნი იანერის ა, ქორონიკონს ტნია.

მერმე არის იმ 'საჯინბოს' გუერდი ორი თქუენი ქულბაქის² უკანა კედელი და საჯინბოს სიგრძე რვა ადლი დ[ა] განი ექუნი ადლი და ნახევარი. †††

861. ზენახის გაცვილილობის წიგნი საამ ბარათაშვილისა
აკაუნა გოსტაშახისშვილისადმი

1678 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6020. დედანი. ქალაღი. 50x21,5 სმ. დაზიანებული. თავი და ბოლო მოხეულია. რესტავირებული. მხედრულა. განვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ამეტნაკულუი.

... [წიგნი] მოგართვით ჩვენ. ბარათაშვილმა საამ. ძმამ [ჩემმა] შიოშ და ზაქარია [ს] შვილმან ქაიხოსროვ და ზაალ.

ასე და ამან პირსა ზედან. რომე ტბის [ს] თქუენის ზურინ გვერდით ჩუენი ვენაჟი იყო: და ვითაც/თქუენი სამგრო იყო. ყოველის კაცის უცილებრად მოგიცვალეთ და მოგეცით მის [სა]წნახლითა თქუენ, გოსტაშაბიშვილს პაპუნასა/შვილთა და თქუენთა გოსტაშაბს, ყაფარბეგს, თამაზს/და ნიკოლოზს.

და ავიღეთ ენაგეთს ჩუენის ზურის გვერდით თქუენი ვენაჟი იყო მისის წყაროთა და საწნახლითა.

და კიდევ ტბის [ს] აბულთათისშვილის პირდაპირ თქუენს წინა ქალა და საწისქუილო, მუხას ქუემოთ, ერთი დღისა.

არის ამის მოწამე: მ[ე]ჯინბოთხუცეს პაატა და ჩუენი მსახუე

რები — სომეხი შვილი ამირანა, არეშის შვილი გურგენა, კიდე სააკაძე ავთან [დილ].

[და მეგორგ] ის ლაღაძეს დამიწერა და მოწამეცა ვარ. ქორონიკონს ტნია. †

• თავში ლურჯ გადაწებულ ქალღმერთზე: „სამის შეილსა და ჩვენ მამული გავიცილია ენაგეთში და ტბისში“.

პირშეკვეით: „თერთმეტი წიგნია ჩაწერილჲ სიაში ტბისისა ია 11“.

862. ქალიშვილის მოხალად მიცემის წიგნი პაატასი მერაბასადმი

1678 წ. 18 აპრილი

• ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2797. დედანი. ქალაღი. 20,5×15,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი, ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ესე წიგნი მოგეც მე, ახალდაბელ სულხანის ყმა პაატაშენ, მერაბას ასე და ამა პირსა ზედან, რომ ჩემი ქალი მარია მშენ მოგეც ჩემის ნებით მოახლეთ.

ქქონდეს¹ და გიბედნიეროს, შენის ნებით ქმარიც შერთო და შენთვინ ყმათ დასახლო. ამის იქით შენთან ველი არავის არა ქქონდეს. არც ბატონი და არც ყმა, არც ჩემის გუარის/კაცც, ერთა ლთიერსა მეტი.

• თუ ვინმე მაგისი მოდავე გამოჩნდეს, პირის და პასუხის/გამცემ² მე, პაატა², ვიყო.

და არის ამისი მოწამე ბეროა. და მე, გასპარსა, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი.

დაიწერა ქორონიკონს ტნიდ, აპრილის/იშ გასულს. †

863. შვილის ვირაოდ დაღების წიგნი ბაინდურა ბიძინაშვილისა ხოჯა ბულინათ ნაზარისადმი

1678 წ. 14 ივნისი

• ცხსა. ფონდი 1448. საბუთი № 5108. დედანი. ქალაღი. 29,3×20,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

• ქ. ნებითა და ღთისით[ა], ავილე მე, ალელი ბიძინას შვილი ბაინდურამა შენ, ხოჯა ბულინათ ნაზარას აგაწ ოცდახუთი მინალთუნი.

1 ქქონდეს. 2 პაატა.

ასე და ამა პირსა ზედან, რომე ჩემი შვილი ბიძინა ათის წლისა შენთან გირავოდ დავდევი, ამა ერთი წელიწადი ვადა. და თუ ვადას/გადასცილდეს და შენი თეთრი არ მოგიტა[ნ]ო, ჩემი შვილი ბიძინა შენი იყოს ნასყიდობლით.

არა კაცი შენთან ხელი არა პქონდეს, არც ბატონი და არცა ყმა და არც ჩემის გვარის კაცი ერთი ღმერთის მეთი. [გ]ქონდეს და გა/ბედნიეროს.

და თუ ამ პირობას² გარდავიდე, ბატონის ჩემის შემცოდე/ვიყო და სალთხუცესი იასონისა.

არის ამისი მოწამე გოზალათ ანაშელა და მუშრიბი პა-
ხვერდა და დემეტრა და ქონდ/მელქოა.

და მე, გასპარას, დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი. დაიწე-
რა ქორონიკონს ტნივ, თიბათვის იდ გასულს. †

864. რუს ბასაბარაზლად მიწის მიცემის წიგნი ღვინოთ ერისთავისა

თუშანიშვილავისაღმი

1878 წ. 18 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1016. დედანი. ქალაქი. 51,6×19 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შედეგ ნახპარია სამწერტილი.

ქ. ნებითა და შეწვევითა/ღმრთისითა ჩუენ, ქსნის ერისთავ-
მან პატრონმან დავით ძამა ჩვენმა რევაზ ესე ამიერ უკუ-
ნისამდრ/ეამთა და ხანთა გასათავებელი მტკიცე და უცვალებელი წიგ-
ნი¹ და ნიშანი მოგეცით თქვენ, ჩვენთვის კარგის მდომთ/თუ მან-
შვილს გიორგის, ზურაბს, ზა[ა]ლს, სულხანს, პა-
პუასა, გოჯასპის, ესტატეს, ფარსიასა, ბეჟანს/კი-
დევ ბეჟანს, ყალანდარასა, ბახუტასა, ზა[ა]ლს, და-
თუნასა, ოთარსა, გივსა, შიოშსა, ბაინდურს/შვილ-
თა და მომავალთა სახლისა თქვენისათა ყოველთავე.

მის ეამსა, ოდეს ამასწინათ. კურთხეულის ბატონის ბიძი² ჩუენის
იასეს/ერისთვის ეამში პატარას ლიახვის რუვის სა-
თავე და წყალი მოგენდომებინათ და კიდევ მოეცა/და დაენებებინა,
და რუ გამოგედოთ. დიად, ქვემორ დარჩომილიყო წყალი და მძიმედ
დიოდა, ბევრს/ირჩებოდით.

მოხვედით სრულად თუშანიშვილები. კურთხეულის ბატონის მა-
მის ჩემისა და კურთხეულის ბიძის ჩემის ელიზბარ ერისთავ-

1 ლთიერს. 2 ბირობას. 3 † და ნი.

ვის უამშია წყალობა ექნათ მარანის გვერდზედ ლიახვისაგენ რუვი დაენებინა. და თქვენც იმის სამუქბოდ ჩვენი სოფელ გაგეთარხნებინათ მარანა კელმწიფისაგან. აწე მარანას ქვეით სოფლები გაჯავრებდეს და წყალს გიხეთქდეს.

• მოხვედით და შემოგვეხვეწენით. ქიწნისისაკენ მოინდომეთ და იქივ მარანის თავს რუ[ს] სათავე აგართვით ჩვენი სათემოს თავი გაგაქრევინეთ და ქიწნური ზოგ-ზოგი მიწები და იმაზედ გაგატარებინეთ.

ყოვლის კაცის უცილებლად გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან და არაოდეს არ მოგეშალოს არა ჩვენგან და არა ჩვენთა ნათესავთაგან.

სამი მერუე მარანი დაღმა გვიჩენია გარეჯურის თავმდინ უნდა რომ წყალს გიდენდენ: და რომელიც ჯამაგირი თქვენგან მერუეთ ჰქონებოდეს, ნუ მოუშლით.

• ამის გასათავებლად თავებდად მოგვიცემია თავად ღმერთი და ყოველნი მისი წმინდანი ზეცისა და ქვეყანისანი, კორციელი და უკორციონი.

დაიწერა წიგნი ესე ქრისტოშობის იმ გასულს, ქორონიკონს ტნივ.

ბეჭედი დავით ერისთავი.

865. სააბრონჟომ წიგნი არაქალაქვილაგისა თუშანიშვილაგისაღმი

♣ 1870 წ. 1 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6300. დედანი. ქაღალდი. 27,6×15 სმ. რესტავირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორი ან სამი წერტილი.

ქ. ნებითა ღვთისითა, მამისა, ძისითა, სულიკა წმინდითა ესე საბატრონყმომ წიგნი მოგართვით ჩუენ, ალიხანაშვილებმა არაქელამ და ასატურამ და ბაინდურამ და ჩუენმა შვილმა თქუენ, ბატონს ჩუენს. ბატონს მდივანს ზურაბს და სულხანს, ყალანდარს, გივს, დავითს, შიოს და თქუენის სახლისა მამავალთ ყოველთავე.

• ასრე რომ, თუ ჩუენ ყმობით სადმე წაგივიდეთ, თუ ყიზილბაშის ქვეყანას წაგივიდეთ. ყე[ენ]ნის მესისხლე ვიყოთ, თუ ურუმის ქვეყანას წაგივიდეთ ხონთქრისა და ფაშის მესისხლე ვიყო, თუ ქართლის ქვეყანას წაგივიდეთ, გიორგი მეფისა და ამილახორის მესისხლე ვიყო.

• არის ამისი მოწამე ნაზირი ზა[ა]ლ, ჩელაბაშვილი ბეჟან, თუ მანის შვილი ბეჟან/

□ ††

866. ვალისა და გირავნობის წიგნი ქაიხოსრო ბარათაშვილისა
პაპუნა გოსტაშაბისშვილისადმი

1670 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 4156. პირი, გადაწერილი ქალაღზე მხედრუ-
ლი ხელით XIX ს. დამდეგს.

ქ. ესე წიგნი მოგეც მე, ბარათას შვილმან ქაიხოსრო, ჩემ[მ]ა ძმისწულმან ბარათას შვილმან სუფრაჯმან ქაიხოსრო თქვენ, ბარათას შვილს, ჩვენს განაყოფს გოსტაშაბის შვილს პაპუნასა, შენს შვილს გოსტაშაბს და თამაზსა.

ასე რომე ავიღეთ/შენგან ოცდაათხმეტი თუმანი, თვეში თუმნის თავს აბაზი სარგებელი უნდა მოგეცე. აპრილს/დამდეგს თეთრი აგვილია.

ამ თეთრის გირაოთ დაგიღევით:

ენაგეთს საღუნი შვილი პაატო, მიწისა/და ვენახისა რისაც მამულის მქონებელი იყოს, თავისის ყმითა, თავისის კერძის რისაც მქონებელი იყოს.

მისი განაყოფი სამნა. ღღეს/რისაც მამულის მქონებელი იყოს. კიდევ იმის განაყოფი გურგენა, ღღეს რხსაც მამულის მქონებელი იყოს.

ენაგეთს მემშვილდის შვილი. რისაც მამულის მქონებელი იყოს.

ენაგეთს რაც შენი წილი მძნული იყო და ჩვენ გვეპირა, სრულ ყველა გირაოთ დაგვიღებია/

საღუნი შვილები სადაც აყრილნი იყვნენ და მოიყვანო, ისიც გირაოთ დაგვიღებია.

ტბის [ს] დილენჯაშვილები ქიტოქ და ბერუკა თავის ძმითა, ხვინთბას გარდაის, ტბის [ს] ხოდაბუნის ნაქერ გარდაის, რისაც მამულის მქონებელ იყვენ. —

ესე[ე]ბი ყველა იმ ოცდაათხმეტის თუმნის გირაოთ დაგვიღებია, ღვინობისთვის დამდეგამდი ამ სარგებლით გირაოთ/იყოს.

თუ ღვინობისთვის შენი თეთრი ღერ მოგეცე თავის სარგებლით,

1 + რომ.

მასუკან რაც ამ წიგნში ყმა და მამულეები გიწერია, შენთვის სამკვიდროდ მოგვიცემია, ხელი აღარა გვაქვს თუ ამ ბორჯალზედ თეთრი ვერ მოგცეთ, მასუკან ნასყიდობის წიგნი მოგცეთ და კიდევ დაგანებოთ.

• არის ამისი მოწამე: ბატონი თბილელი იოსებ, მეჩინბეთუხუცესი პაატა, მისი მამა თარი, ბოქოულთუხუცესი საამ, მეჩინბეთუხუცესი სეხნია, ბოქოულთუხუცესი შიოშ, ქავთარის შვილი სულხან, იონათამ და მანუჩარ, საგინაშვილი ქაიხოსრო, საგინაშვილი ზაალ, ყორღანაშვილი ლამაზა, ჩევიშვილი შალვა და ადამ, ბლორძელი ოტია და ზურაბი სარაჯი ჯიმშიტა.

მე, მღუდელ-მონაზონს ელისეს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ, ქორონიკონს ტნიხ ხელრთვა: ქაიხოსრო.

867. სათავადგო წიგნი ლაზარე ბურძენიძისა ქაიხოსრო წარეთლისადმი

• 1880 წ. ახლო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2670. დედანი. ქალაღი. 12,5×16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი. ანაკლულა. საბუთი უთარიღა. წერეთელი ქაიხოსრო იხსენიება 1680 წლის საბუთში (დოკუმენტები 1, ნ. ბერძენიშვილის რედაქციით, 1940, გვ. 433).

ქ. ესე სათავადგო წიგნი მოგართვი მე, ლაზარე ბურძენიძემ თქვენ, ბატონს ქაიხოსრო წერეთელს და ბატონს ამილახორის ქალს.

• თუ თქვენ ეს გიორგი ბურძენიძის შვილი პაპუნეი სადმე წაგივიდეს, ჩემი თავი და ჩემი ცოლი ღმერთმან გააღწოს.

ბატონის ჩემის ფარსადანის მოწმობით, იესე აბდუშენიშვილის და უგემურის მოწმობით:

მე, გომართელს თამაზას, დამიწერია, მოწამეცა ვარ ამისი.

868. შვილად ახვანის წიგნი ლაშქარისა გიორგისადმი

1080 წ. ახლო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 65. დედანი. ქაღალდი. 41×15 სმ. თავში და-
ზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ
ნახშირია ორწერტილი. ა-მეტ-ნაკული. დეთისმეტყველური შეაჯვარი და
კრულობითი ნაწილს გამოვტოვებ. თარიღი არ უზის. ჯ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი
გ ო შ თ ა რ, მ ა ნ უ ჩ ა რ და ფ ა რ ს ა დ ა ნ ი ს ე ნ ი ე ბ ი ა ნ 1682 წლის სა-
ბუთო (Hd 2370). ჩვენი საბუთიც ამის ახლო ხანებში უნდა იყოს შედგე-
ნილი.

... მოგეც ესე წიგნი და სიგელი უამთა² გასათაგებლათ მე, მამა-
შენმა ლამეჭიმ და დედაშენმა ხორაშან შენ, ჩვენს შვილს
გიორგის, მითამც შვილი არა გეყავს და შენ გიშვილეთ³. სანამდი
ცოცხალ⁴ ვიყნეთ, ჩვენ არ გაგვეყარო. ჩვენს უკან სანამდი შენ გინ-
დოდეს ჩემს ძმას და ძმისწულებთან იყო/თუ შენი გული ეერ დასტიო,
ვისთანც შენ მიხვიდე, არაკაცი შენი მშლელი არ იყოს.

ჩემის მამულის წილი დაგედოს ბარსაც, მთასაც, ტყესაც. რო-
გორც სხვას შვილს დასდებია წილი მამულისა, ასრე შენ დაგედვას/
არის ამისი მოწამე მოურავის შვილი ავთანდილ, გოშ-
ფარ ჯავახიშვილი, მისი ძმა მანუჩარ. ჩვენ ოთხთავ და-
გვიწერია, ფარსადანი ს. მარანში რომ ვიდეგით.

აწე ვრცა, რომელმანცა ძემან კაცისამა... ეს ჩვენგან მოცემული
წიგნი და ნიშანი/და სიგელი მოგიშალოს... წყევა.

ხოლო დამამტყიცებელი განმთაგებელი ღმერთმან აკურთხნეს.

დაიწერა ესე წიგნი ქორონიკონს...² /

სამი ბეჭედი: გოშფარ², ავთანდილ, მანუჩარ².

869. თავდავობის წიგნი როსტომა მაჰმინიშვილისა

ჯაალ ციციშვილისადმი

1880 წ. ახლო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 945. დედანი. ქაღალდი. 9×12,6 სმ. მხედრუ-
ლი. ტექსტი ალაგ-ალაგ გადასულია. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყ-
ვის შემდეგ ნახშირია სამწერტილი. ა-მეტი. საბუთი უთარილოა. ციციშვი-
ლი ჯაალ მოხსენიებულია 1679 და 1684 წლების საბუთებში (ქართ. სა-
მართ. ძეგ. IV, გვ. 143; საქართ. სიძე. II, გვ. 143). ეს საბუთიც ამის ახლო.
ხანებში უნდა იყოს შედგენილი.

ქ. ესე თავდებობის წიგნი მოგართვი მე, მამაშენი-
შვილმა როსტომმან და ბეჟუამან თქვენ, ციცი-

1 + მე. 2 უამთ. 3 და დედაშენმა ხორაშან... გიშვილეთ მითამც შვილი არა
გეყავს და შენ გიშვილეთ და დედაშენმა ხორაშან შენ ჩვენს შვილს გიორგის.
4 ციციშვილი.

* ტექსტი გადასულია და არ იკითხება.

შვილს ბატონს ზაალს, ასრე რომე! თუ თქუენ ეს თქუენი ყმა მნათაშვილი ოთია და მისი შვილები ლამაზა, ბერი და ეუა წაგივიდნენ/სადმე, მე თქუენ ასრე 'გაგცე პასუხი, რომე თავისათვინ თავი მოგკეთ. ცოლისათვინ ≠ ცოლი, შვილისათვინ — შვილი, საქონელისათვინ — საქონელი.

თუ მე თქუენ ამაში გაგიმტყუნნე, ჯერ/ ვიყო მხთისა შემცოდე, მერე ქართლისა კელმწიფის.

არის ამისი მოწამე შოშიტაშვილი გოწერამ (?), საამაშვილი/ თარეშიშვილი თამაზა, როსადაშვილი ბერი ff .

870. შიცის წიგნი პაუნა ვოსტაზაგისშვილისა თავისი ქვების ვახტანგისა და თამაზისაღმძი

1684 წ. 17 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1928. დედანი. ქაღალდი. 39,8×14,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტი-
ლი. ღვთისმეტყველური შესავალი გამოეტოვეთ.

... ესე პირი, ფიცი და წიგნი მოგეცით ჩუენ, ბატონმა პაპუნამ და თანამეცხედრემან/ ჩუენმან ბატონმა ბანგიჯასპი თქვენ, ჩემს ძმებს მღივანბეგს ვახტანგს და სარდარს თამაზს, ასე და ამა პირსა ზედა.

მოკდა ბრძანება ღმრთისა და შვილი/ არ მოგვეცა, და ჩუენდა შვილად ჩეენი ძმისწული ერასტი ვიშვილეთ; და ამ მიზეზით ძმათში სამღურავი ჩამოგვივარდა/ და ლაპარაკი შეგვექნა.

და რადგან მღივანბეგისა და სარდლის ქართული ერთი იყო, მეც თქვენკენ მოვიზივე. ჩემს ძმას ასლანს და ძმისწულებს/ დაველაპარაკნეთ, თუ ამ პირობით ყაბული ქნან, რომ თქვენში საუფროსო და საუმცროსო აღარ იყოს, ჩემს საუფროსოს არავინ წამოევიდოს, ძმანი ხართ და ჩემს შვილად საუფროსია ყულა სასწორით იყოს, ისევე ტკბილად და საყუარლად იყავით და ერთობა ქენით/

• • • თუ ვინ იცის ეშმაკის საბრკემ არ აქნევიოს და ამის ყაბული არ ქნას, კიდეც გაეყარო, თქვენთანაც მოვიდე/ არც თქვენის მეტი სხვა ძმა ვინდომო, ჩემი კერძი მამულეცა და საუფროსოც თქვენს დაგანებო, და არც ამ პირობაზე ზურგი/ გადრიკო, კიდეც გაითათ.

ამისად გასათავებლად მომიცემა თავად ღმერთი, ყოველნი მისი წმინდანი, ზეცისანი და ქვეყნისანი, ვორციელნი და უჯორცონი, და ეს ზემოწერილნი ყოველნი. ქორონიკონს ტობ, იანერის იზ.

871. საბაზიაროს ნასყიდობის წიხნი ზაალ ციციშვილისა

ორბელ ორბელისშვილისადმი

1884 წ. 1 ნოემბერი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 541. დედანი. ქალაღი. 45,3X23,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი გამოვტოვეთ.

... ესე ყამთა და ხანთა გასათავებელი, მტკიცე/და უცვალებელი, საბოლოო ნასყიდობის წიგნი მოგეც მე, ციციშვილმა ბატონმა ზაალ და მომავლთა სახლისა ჩემისათა თქუენ, ორბელისშვილს მდივანბეგს ბატონს ორბელს/ და შეილსა თქუენსა, ბატონს სულხანს, ბატონს ერასტის, ბატონს ვახუშტი, ბატონს ყაფლანს, ზურაბს. დიმიტრის.

ასე და ამა პირსა ზედა რომე, მოვინებეთ და მოგყიდეთ ქალაქს ჩვენი საბაზიერო გურგენის ნაქონი, აქათ აჯიშამფურას ყმის ადუას სახლამდისი, უკან გურგენასქ დარბაზის მიდგომდის, დასავლით ნაზირი ზაალის სახლის კედლამდი და წინ შარამდის. გქონდე/ და გიბედნიეროს ღმერთმან.

ვინცა და რამანცა კაცმა ამის ცილებად იწყოს, პირისა და პახუხის გამცემი/მე ვიყო.

არის ამისი მოწამე პირველად ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანი; კაცთაგან: სააკაკაძე მოურავიშვილი ბატონი ავთანდილ

დილ , ამირეჯიბი/ბატონი ქაიხოსრო , ქალაქის

მელიქი ავთანდილ, მამასახლისი გიორგი

მე, იესე სიონის დეკანოზს, დამიწერია, მოწამეცა ვარ. დაიწერ.

ესე წიგნი გორგობისთვის ერთს, ქორონიკონს ტობ.

Verso-ზე პირშეკვეთი: „ქ. ზაალ ციციშვილის ნასყიდობის წიგნი. ხატუაჲ, სახლები. მეფემ რომ საჯინებოდ ააშენა, ცალკე არის“.

872. სათავაზო წიგნი იორდანე მუხლიანისთვის

პაატა აბაშიძისადმი

1875—1885 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8914. დედანი. ქალაქი. 16,2×11,6 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირითაა ორწერტი-
ლი. ა-მეტ-ნაკლული. თარიღი არ უზის. თარიღდება პაატა აბაშიძის მიხედ-
ვით (დოკუმენტები საქ. სოც. ისტ. I, ნ. ბერძენიშვილის რედაქციით,
1940, № 600).

ესე სათავაზო წიგნი მოგეცით ჩვენ, მკედლის-
შვილმა იორდანემ, მკედლისშვილმა გოგიამაქ,
ბასაძე დათუნამა, შარიქაძე ძალღუამაქ/თქვენ, ბა-
ტონს აბაშიძე პაატასა.

ასე რომ, შარიქაძე ხახუტასი და გიგანასი ძველი
რომ მოგაბარა ბატონისშვილმა არჩილმა, ეს ჩვენ გვი-
თავდებია/ როცა შენი ბძანება იყოს, მძევალი ისე მოგართვა. თუ შენ
მძევალი ვერ მოგცეთ, ხუთასი მარჩილი მოგცეთ.

არის ამისი მოწამე/ ნახუცრიშვილი ბეჟანა, შაბერას-
შვილი გიორგაი. მე, ბერუკას დამიწერია, მოწამეც ვარ.
დაიწერა ქრი[სტი]შობისთე[ი]ს ი გასულსაქ. †††

873. საპრივოსა და გასამრელოს მირთმების წიგნი

ჟავლანისთვისადმი ნიქოზის ეპისკოპოსისადმი

1898 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1504 ვ. კრებული ნიქოზის ეკლესიის საბუთე-
ბისა. პირი. საბუთი დაწერილია კრებულის მე-6 ფურცლის recto-ზე. კრუ-
ლობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

[8] ნებითა და შეწევნითა ღმრთისათა, ესე უკუნისამდე ჟამთა და
ხანთა გასათავებელი წიგნი მოგართვით/ ჩვენ, ფავნელისშვილ-
მა პაკუნამ, თმოგველმა იოთამ და შიოშ თქვენ, ღმრთაე-
ბასა და ბატონს ნიქოზელსა მას ჟამსა, ოდეს საქვერივქ გლეხისა და
გასამყრელო ერთი ვარი უნდა მოგართვან საყდრის ყმისა. საყდრისა
ყოფილიყო ჟამთა ვითარებისაგან მოეშალათ.

ახლა ისრევ თქვენთვის მოგვირთმევია. არას კაცს საქვერივოსა და

* „მკედლისშვილმა გოგიამაქ“ მიწერილია მარცხენა კიდეზე.
1 მღვთაებასა.

გასამყრელოსთან კელი არა აქვს, არც საყურის ყმას ბეგარასთანა; არც შემოგეცილოთ.

ვინცა და რამანცა ნათესავმან ჩვენმან ანუ სხვამან გვარმან/კაცმან ესე ამ ჩვენს მონასტერს მოუშალოს... წყვე.

და დამამტკიცებელნი ღმერთმან აყურთხნეს. არიან ამისნი მოწამენი სახლისუხუცესი ნამორაძე იორამე, ნამორაძე დათუნა, დეკანოზი ბასილი, მოურავი ებიტა და სულ საფაენელისშვილო.

მე, იოსებ მღუდელს, ხახულარს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე ქორონიკონსა ტპა.

ხელთვა: პ ა კ უ ნ ა † †

874. თამაშაჲი იესე ზა ლათუნა გარგანოზიშვილიანისა

ქალიზი ჯაშარასაღვი

1698 წ.

„საქართველოს სიძველენი“ ტომი I, ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით 1899, № 426.

ქ. ავიღეთ ჩვენ გერმანოზის შვილმა იასემე, დათუნამა შენ, ქალიზი ჯაფარასაგან ერთი თუმანი თეთრი მარტის დამლევა. რასაც ხანს ჩვენს კელთ დაყოს, თვეში ორი კობური (sic) მოგაბარო.

მაცაასშვილი ფარსადანა ამისი მოწამე. ათინასშვილი/ესტატე.

მე. დომენტის, დამიწერია. მოწამეცა ვარ ამისა. ქორონიკონს ტპა. †

ასე

875. საზიცრის წიგნი გივი აგილაზორისა -

აკაუნა ორბელიშვილისაღვი

1685—1696 წლ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sm 566. დედანი. ქალაღი. 37x23,6 სმ. ღაზიანებული. თავი აკლია. რესტავირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ღვთისმეტყველური შავალი გამოვტოვეთ. საბუთს თარიღი არ უზის.

... ესე უამთა და ხანთა გასათავებელი, მტკიცე და უცვალებელი, უკერაქ, უილათო, პირუტყუარი პირი, ფიცი და საფიცარი მოგეციო

ჩვენ. ამილახორმა ბატონმა გივმა და ძმამ ჩემ [მ] ა ყორ-
ჩიბაშმა პაატამა, ძმისწულმა ჩემ [მ] ბოქოულთუხუცესმა იოთამ
და ავთანდილ და რევაზ თქვენ, /ორბელიშვილს ბა-
ტონს პაპუნას, სარდალს თამაზს, სულხანს და ბოქო-
ულთუხუცეს ერასტის და ვახუშტის.

[ასე]რომე, ვიყუნეთ თქვენთვის დღეს და დღეის იქით კარგნი და
კარგის მდომნი და უზიანონი, ბატონის ჩვენის უზიანოს საქმით, რაც
ან ღვთისაგან და ან კაცისაგან კარგი და გემართოს, იმისი მდომნი ვ[ი]-
ყ[უ]ნეთ. ყოვლის თქვენის ამხანაგისას თქუენი გვერჩიოს და არას
კაცს თქვენზედ არ მოუდგეთ.

ამის გათავების თავდებად მოგვიცემია თავად ღმერთი და ყო-
ველნი მისნი წმიდანი ზეცისანი და ქუეყანისანი, ვორციელნი და
უწორცონი და კელიც ასე ჩავგირთოთ. ამის გათავების მეტი აღარ აღ-
ვიაროთ რა.

და თუ ძმა გაგიუარშივდეს, ხქვენი ვირჩიოთ.

ამილახორი გივი

876. ზირაოს ღახსნის წიგნი თუშანიშვილუაგისა ხითარაშვილუაგისაჲთ

1696 წ. 26 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 462. დედანი. ქაღალდი. 43,7x20,3 სმ. თავში
დაზიანებული. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოვე-

ლი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი.

ქ. ესე წიგნი მოგეცი მე, თუ მანის შვილ მან ყალან-
დარამ, მდივანმან შიოშ, ჩემ [მ] ან ძმამ მან უჩარამ,) შენ,
ხითარას] შვილებს სარქისასა, ამასა შენსა გასპა-
რასა.

ესე რომე [თ]ქუენი ოთხი რასტაბაზრის დუქანი მოქალაქეს [გა] რ-
სუას ყაზაზ არაქელასთან. სამი ქულბაქი ოცდაორ თუმნათ,
ერთი კიდევ იყო გირაოდ დუქანი ჩორსუსი; ნახევარი იყო ყეზანა-
შვილს ბეჟუასთანა ექვს თუმან[ად] და ნახევარი დუქანი
ზარაბ ბერინას შვილთან თათოზასთან შვიდ თუმ-
ნათ.

ამ მოქალაქებისაგან ჩვენ დაგვეხსნა და გვეპირა.

მერმე მოხვედით ერეკლეს მეფესთანა და იჩივლეთ.
სა[ა]კა აბედინას შვილი იასაულათ დაგვაყენეს. რაც თეთ-
რი გაგველო, ამ ქეთხუდებით მოსაცემს შეიქენით, ის თეთრი მოგვე-
ბარა და დუქნებზედ კელი აგვალებინეს და შენ დაგნებდა.

ამის თეთრი სულ უკლებლად მოგვებარა, არა დარჩომილა რა.

ყალბად არა აქ არ იყო და იმის კერძი თეთრიც მე, შიოშს, მომეზარა. თუ ამ თეთრის აღება იმან არ იყაბულოს, პასუხი მე გავს-
ცე. შენთან თეთრის საქმეზედ ხელი არა ჰქონდეს.]

ამის თამასუქი ამ ორიანობაში დამეყარა. თუ ის თამასუქებო
გამოჩნდეს, ამ ჩემგან მოცემულმან წიგნმან გა[ა]ცუდოს. *

არის ამისი მოწამე თავათ ღმერთო, და კაცთაგან: ქალაქის მოუ-
რავი | ფირან [], მელიქი ავთანდილ [], მამასახლისი

პაპუა [], სიონთა მღთისმშობლის დეკანოზი იესე

[], მღივანი/ ხოსინა [], მღივანი დავით [],

ნაზირი ქაზუმა [], ყაზუასშვილი მელიქ ავთანდი-

ლა [], იეზა[ა]ნთ ასლამაზა/ [], ჩითახ[აან]თ

არ[უ]თენ† ფითუასშვილი გასპარა [], აბესა-

ლამასშვილი როსტომა [], შაუასშვილი ფარსა-

დანა [], მამასახლისი გიორგ/ [], ოქუასშვილი

ბეუუა [], ზენალა[ა]ნთ მელიქის შვილი ბე-

უან [], ნ...იუანთ ყაზარა*, გემირი ზურაბ/ ხელთა:

ზურაბ, ივანგულა[ა]ნთ მელქუა [], ფირყუ-

ლა[ა]ნთ გიორგი []

მე. იესეს მემანდარბაშს, ამისი მოწამე და დამწერიცა ვარ†
დაიწერა ესე წიგნი კთიბათვის კმ გასულსა, ქორთნიკონს ტად,

თუმანისშვილმან [] ††

* დატოვებულა ცარიელი ადგილი ბექდისათვის.

ამა თეთრისა მობარება მე, ყალან დარს, ყაბული მაქეს 11
ქ. მე, გოგინას შვილი ნაზარა, ამისი მოწმე ვარ.

ბაბანაშვილი გარქორა

კიდზე: მე, დინიბეგანთ' როსტომა, ამისი მოწმე ვარ.

877. ბნით სარგებლოების წიგნი შარსადან ციცისშვილისა
გორელეებისადმი

1899 წ. 24 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13:51. დედანი. ქალღმერთი გრაგნილი. 77X
X28 სმ. თავი დაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი
სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ამავე ფონდში დაცულია ამ საბუ-
თის პირი (Hd 10126). ლეთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწი-
ლი გამოვტოვეთ.

... ესე ამიერთ უკუნისამდე უამთა და ხანთა გასათავებელი, მტკი-
ცე და მოუშლელი, უკერაქ და უმიზეზო პირი და სიგელი მოგეცით
ჩვენ, ფანასკერტელმა ციციშვილმა ნოდარის შვი-
ლებმა ბატონმა ფარსადან, ბატონმა ვახტანგ, ბატონმა პ[ა-
ა]ტამ[ა] და ბატონმა ამილდანბარ და შვილმა ჩვენმან ზაზამ,
დომენტიმ, სეხნიამ, ედიშერ, ციციმ და ნოდარ
და შვილმა და მამავალმა სახლისა ჩვენისამა ყოველმანვე.

ა თქვენ ერთობილთ გორელთა: მდივანს დავითს, მამასახლისს
ზურაბასა, გორგიჯანაშვილს ავთანდილს, ძველ
მამასახლისს გაბრიელასა, როსტევეანაშვილს მამუ-
კასა, ტერ-[გრი]ქორას შვილს სა[ა]კასა, შიხიბებგის-
შვილს ბეჟანს, ფიბინასშვილს გოგინასა, ოსინა-
შვილს მერაბასა, ამირაღსაშვილს ფარსადანას
და გაბრიელასა, ნეფისაშვილს ათაბეგას, დიაკე-
ნიშვილს გიორგის, ჯულაბასშვილს ბაინდურასა,
ხუდადასშვილს/ ბადდასარასა, ხოჯბეგასშვილს
მამულასა და ნაზარასა, სუხინას ძმას გაბუასა,
ა ხითარასა და სულერთობილთ გორელთა — დიდთა და ცოტათა,
შვილთა და შვილიშვილთა ყოველთავე, ასე და ამა პირსა ზედა.

ასე რომე, თქვენ ჩვენს მთაში შესას/არ გან[ე]ბებდით და თქვენ
კელმწიფეს შე[ე]ხვეწით. კ[ე]მწიფეს მოკითხული ექნა და არა ალა-

გიდამ გორსა და ქალაქს შეშა არ დასჭიროდა; და კელმწიფე-საც თქვენთვინ წიგნი ებოძებინა და ჩვენზედაც ფეშქაშათ გ[ა]ისარ-ჯენით. ჩვენც ეს წიგნი და პირი მოგეცით და კელმწიფე ნაზარა-ლიხანის ბრძანება/და წიგნი ასე დავამტკიცეთ, რომე ნარუა-ლას გარდა ზედაველის მთაშია, სანიჟორში და ურიულშია და სადაც კელი მიგიწვდეს, შეშა და ვერც სავმარი ხე-ტყე ვერავინ დაგიშალოს, და არცა ჩვენ და არცა მამავალმა სახ-ლისა ჩვენისამა, მოგეცით და მოგანებეთ, გქონდეს და გიბედნიეროს ღმერთმან.

ვინც და რამაც გ[უ]არმა კაცმა ამისად შლად კელყოს... წყავა.

ხოლო დამამტკიცებელი ამისი აკურთხოს ღმერთმან. ამინ.

არის ამისი მოწამე თავად/ღმერთი; და კაცთაგან: ბატონი ამი-ლახორი ავთანდილ, ბაზიართუხუცესი ბატონი ბეჟან, თარხნიშვილი მეჩინბეთუხუცესი ავთანდილ, ჯავახი-შვილი/სახლთუხუცესი ბატონის შვილისა ფარემუზ, ჯავახი-სისშვილი ნიკოლოზ, სა[ა]კაძე გიორგი, გლურჯი-ძე შალვა, ჯომარდიძე ავთანდილ, ჩვენი აზნაურიშვი-ლი მეღვინეთუხუცესის შვილი როსტევეანი, ჩვენი სახლ-თუხუცესი ალიბეგის შვილი ბერუკა, მუჩიძე ავთან-დილ, ხუციშვილი ხოსია.

მე, პარკაძეს ნიკოლოზს, დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი. ქორონიკონს ტპზ, თებერვალს კდ.

878. მამულის გაცვლილობის წიგნი ხოსუა ასლუაშვილისა სასანიდა დოღმაზაშვილისადმი

1699 წ. 27 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10257. ქალაღი. პირი. გადაწერილი მხედრუ-ლი ხელით XIX ს. დამდგს. ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოტოვეთ.

... ესე ამიერ უკუნისამღი ჟამთა და ხანთა გასათავებელი, მტკრ-ცე/და მიზეზმომოუღებელი, სამკვიდრო და საბოლოო წიგნი და ნი-შანი მოგეცით ჩვენ, ასლუაშვილებმა ხოსუამ, ბანდუამ და ფეშაგამ, ჩემი ბიძაშვილმა დავრიუამ, შვილთა და მამა-ვალთა სახლისა ჩვენისათა თქვენ, დოღმაზაშვილებს ნას-ყიდას, როსტომას, დავითას. მანდენას, ავთან-დილას, შვილთა და მამავალთა სახლისა თქვენისათა.

ასე და ამა პირსა ზედა, რომ ჩვენი ქვემო ახალ შენი/ზოგი

1 როსტევეანი.

უწინ მამა ჩვენს მამის თქვენისათვის გაეცვალა მამულზედა და ცოტა რამ კიდევა ჩვენ გვეპირა. თქვენ გემხრობდათ და ჩვენზედა უმხარობ იყო. ჩვენ ჩვენის ბატონის ბძანებითა და ჩემის მოხელე[ე]ბის შეკითხულობით მისი ორი ზომა მიწა ავიღეთ, რაგვარადაც ჩვენი გული შესჯერდებოდა/ იმგვარად შევრიგდით და გარდაეწყვიტეთ; და ის ვენახი თქვენ დაგანებეთ, რომ მისი მოცილე და მოდავე არავინ იყოს.

ვინ იცის. ჩემი ბიძაშვილები მოვიდნენ/და წამოგედაონ, მისი პასუხის მიმცემნი ჩვენ ვიყვნეთ.

არიან ამისნი დამხდურნი და მოწამენი თავად ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანი ზეცისანი და ქვეყანისა, კორციელნი და უხორცონი, კაცთაგან: თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ბ ა ხ უ ტ ა

ნაცვალ კაცია, დოლანელი შვილი წმიდის დიდის საფლავზედა მყოფი ბერი არსენ, ყორღანაშვილი ბერუა, ქვემო ბოლნისის მამასახლისი პაპუაქ მთავარი მარკოზა, ზემობოლნელი მოურავი მახარობელი, მამასახლისი ვართანაქ ალავერდელაშვილი პეტრუზაქ ტერტერაშვილი ავთანდილაქ მახარაშვილიქ ზალახოთელი მამასახლისი თამაზა და სულ ერთობილნი საყდრის ყმანი ამისი დამხდურნი და მოწამენი არიან.

ვინცა და რამანიც ადამის მონათესავემ კაცმა დიდმა/ანუ მცირემ ამისად შლად ქელჰყოს... წყავა.

ხოლო გამთავენი და დამამტკიცებელნი ამისნი ღმერთმა აკურთხნეს.

დაიწერა ენკენისთვის კჳ გასულს, ქორონიკონს ტპჳ. მე, სიონთა ღვთისშობლის დეკანოზს ოქროპირს დამიწერია და მოწამეცა ვარ.

††††

თავში

ჩვენ, ბატონი ასლან, ამისი მოწამე ვარ

ჩვენ, ბატონი სარდალი ლუარსაბ, ამისი მოწამე ვარ

გიორგიშვილი პაპა.

ყაფლანიშვილი ერასტი

ს უ ლ ხ ა ნ მ დ ი ვ ა ნ ბ ე გ ი შ ვ ი ლ ი ა მ ი ს ი მ ო წ ა მ ე ვ ა რ .

მარცხენა კიდეზე

ა ს ლ ო ა და დ ო ლ მ ა ზ ა შ ვ ი ლ ს ერ თ მ ა ნ ე რ თ ი ს ა თ ვ ი ს ვ ე ნ ა -
ხ ი და მი წ ა გ ა ე ც ვ ა ლ ა და ჩ ე ნ ე ს ყ მ ა ს ც ო ტ ა კ ი დ ე ც გ ა მ ო ე რ თ მ ი ა . და
მ ო ვ ი დ ე ნ ჩ ე ნ ე ს , ბ ო ვ ნ ე ლ ს მ ა ქ ს ი მ ე ს , მ ო გ ვ ა ხ ს ე ნ ა და ჩ ე ნ ე ს
და გ ვ ი მ ტ კ ი ც ე ბ ი ა , ერ თ მ ა ნ ე რ თ შ ი ს ა დ ა ო ს ა ქ მ ე | არ ა არ ი რ ა . ვ ე რ [ც] დ ო ლ -
მ ა ზ ა შ ვ ი ლ ი ს თ ხ ო ვ ს ლ ა ლ ა ს და არ ც ვ ე ნ ა ხ ს ე თ ხ ო ე ბ ა კ უ ლ უ ნ ი

ჩ ე ნ ე ს , ბ ო ვ ნ ე ლ ს რ ე ვ ე ი ს შ ვ ი ლ ს ი ო ა ნ ე ს ჩ ე ნ ე ც ა ს ე
და გ ვ ი მ ტ კ ი ც ე ბ ი ა , რ ა გ ვ ა რ ა დ ა ც ე ს ს ი გ ე ლ ი არ ი ს . ხ ე ლ რ თ ვ ა .

verso მარცხენა კიდეზე

ნ ა ზ ი რ ი ე დ ი შ ე რ ა მ ი ს ი მ ო წ ა მ ე , ა ლ ა ვ ე რ და შ ვ ი ლ ი
დ უ რ მ ი შ ხ ა ნ ა , თ უ შ მ ლ ი შ ვ ი ლ ი ბ ე ქ ა ნ , თ უ -
მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მ დ ი ვ ა ნ ი ო თ ა რ , შ ა ნ შ ი ა შ ვ ი ლ ი ბ ე -
ქ ა ნ , ა რ ყ უ თ ა შ ვ ი ლ ი ფ ა რ ს ა დ ა ნ ქ , მ დ ი ვ ა ნ ი | შ ო -
ო შ , ა მ ი ს ი მ ო წ ა მ ე მ დ ი ვ ა ნ ი თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი გ ი ვ ი ,

[]

**879. ვალის გარდაწმობილობის წიგნი სულხან გურაღიაშვილისა
მღივან გივიისადმი**

1700 წ. 1 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 58. დედანი. ქალაქი. 17,4x14,5 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია სამწერტილი.
ა-მეტ-ნაკლები.

ქ. ესე წიგნი მოგეც მე, ბ უ რ დ ი ა ს შ ვ ი ლ მ ა ს უ ლ ხ ა ნ ,
თქვენ, მ დ ი ვ ა ნ ს / გ ი ვ ა ს ა . ასე რომე ი ა ს ე ს ჯ ი ლ ა ზ ა ზ ა ს თქვენთვის
გ ი რ ო ვ ო რ დ ა ე დ ო და ი ა ს ე ს ა თ ვ ი ს თ ე თ რ ი ა ე ლ ო .

ახლა მოვედით, თქვენი თეთრი მოგეცით და ჩვენი გიროვო წავი-

ღევით და სარდალს მივყიდევით. ჩვენში ერთმანერთ[თ]ან სადავო არა დარჩა. რა.

არის გამრიგე თვითან ზ ა ზ ა და მოწმე/ მელიქი , მამასხლისი ო ს ე ფ ა და ყ ა რ ა ქ ა მ ზ ა ს შ ვ ი ლ ი გ ა ს პ ა რ ა*, ყ უ ზ [ა] ნ თ რ ო ს ტ ო მ ა მე, ნაცვალს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ვ ს, დამიწერია და მოწმეც ვარ ამისი . დაიწერა მარტის ა დამდეგს, ქორონიკონს ტბშ †

880. თაფაღუჩი იოთამ ფავნელიშვილისა ბატონ მამსიფისადმი

1708 წ. 1 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 347. დღიანი. ქაღალდი. 14,3x15 სმ. მკედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია ორწერტილი.

ქ. ავიღე მე, ფ ა ვ ნ ე ლ ი შ ვ ი ლ მ ა ი ო თ ა მ და ჩემ[მა] შვილმა დ ა ვ ი თ, თქვენ, ბატონი მ ა ქ ს ი მ ე ს ა გ ა ნ, ცამეტი მინალთუნი. რას[ა]ც ხანს ჩემს ველთ დაყოს, თვეში ამ ცამეტი მინალთუნისათვის ერთი აბაზი სარგებელი მოგცე/

არის ამისი მოწამე მ ა დ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი ნ ი კ ო ლ ო ზ, ს ო ლ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი ე რ ე კ ლ ე, შ უ ა შ ვ ი ლ ი ფ ა რ ს ა დ ა ნ, მგალობელი ი ა კ ო ბ და მ ა რ კ ო ზ ა /

მე, თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს მ ა მ უ კ ა ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა იანვარს დამდეგს, ქორონიკონს ტუა.

ბეჰელი: ფ ა ვ ნ ე ლ ი შ ვ ი ლ ი ი ო თ ა მ.

verso-ზე: „ფავნელიშვილის თამასუქია“.

„ქ. ეს წიგნები/ფავნენისშვილის დავითის ვალისა არის“.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეჰელისათვის.

1695—1708 წლ.

ცსსა. ფ. 1448. საბუთი № 2290. დედანი. ქალაღი. 27,3×15,5 სმ. ღაზიანე-ბული. რესტავრირებული. ფრაგმენტი. მხედრული. მარცხენა კიდეზე შემორჩენილი მინაწერიდან მხოლოდ ცალკეული სიტყვები და ასოები იკითხება. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორი ან სამი წერტილი. უთარილო. საბუთი თარიღდება ანას დედოფლობის წლებით.

ქ. ჩვენ[ნი], ღვთისა მ[იერ]...^{*} სამართლად [მ]ონიჭე[ბულმან]...^{**} დე დო ფ ა ლ თ-დე დო ფ ა ლ მ ა ნ და თვით კელმწიფემან პატრონ-მან ანამ ესე ივანეს შვილი [ეს]ტატე/დავისხენით ყოვლის [კაცისაგან მოუღვეარი]...^{***} და დროუცემელი, არას კაცს ამასთან კელი არა პ[ქ]ონდეს/არცა კელმწიფეთა, არცა სხვათა დედოფალთა თვინიერ ღვთის შე[ტს]...^{**} თე ი მ უ რ ა ზ ი ს საღღეგრძელოთ ჩვენ კელი ავიღევით. [ვისთ]ანა[ც უნ]დოდეს [მივიღეს].

verso-ზე: „სლზ. ქ. ანა დედოფლის წიგნი... გათავ[ისუფლებისა]“.

882. აზოვის წიგნი ღათუნა ქაღისკულისა ქაიხოსრო

გაგღიწვილისაჲნი

1707 წ. 15 მაისი

ცსსა. ფ. 1448. საბ. № 1294. დედანი. ქალაღი. 30×17,7 სმ. ღაზიანებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახშირია ერთი, ორი ან სამწერტილი.

ესე წიგნი მ[ო]გართვი მე, ქაღისკულმა დათუნამა და ჩემ[მა] შვილმა ბასილამაჲ თქვენ, გამღღის შვილს ქაიხოსროს და თქვენს ძმისწულებს იორამსა და დემეტრეს.

ასე რომე ქურღობა შემაჩნდა და ხვეისთავებმა¹ დამიჭირეს; და სხვა სახსარი ვერა ვიშოვნე და ცოლ-შვილით მყიდ[ღ]ენ. მანავს ჩამიყვანეს, მოურავის სახლთუხუცესს მავაჭრებდენ.

და აღე¹ და შენ დამისხენ და ჩემი საზღაურიც შენ გაიღე და შვიდი ვარი და ერთი მიღანთუნი თეთრი.

და ახლა მე შენთვის ყ მო ბ ი ქ წ ი გ ნ ი მომიცია და კიდეც

^{*} აკლია ერთი სიტყვა.

^{**} აკლია რამდენიმე სიტყვა.

^{***} აკლია ორი სიტყვა.

¹ ხვეისთავებმა.

ყმათ დაგისახლდე და ერთგულად და ერთსულად გ[მ]სახურო, არცა წავივიდე სადმე.

თუ ვინ იცის, ან ჩემის ნებით და ან ჩემს უნებურად ამყაროს ვინმე თქვენის საქონლის მომცემი ვიყო, სადაც წავიდე.

ამისდა გასათავებლად მომიცემია თავად ღმერთი, ყოველნი მისნი წმინდანი, და კაცთაგან არიან მოწამენი ხევისთავეები და მომსყიდველნიც არიან: ქ ა ი ხ ო ს რ ო მ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი, გ უ რ გ ე ნ / მ დ ი ვ ნ ი ს შ ვ ი ლ ი, ზ უ რ ა ბ ჯ ა დ ი ე რ ი ს შ ვ ი ლ ი, ჩ ე რ ქ ე ზ ი ს შ ვ ი ლ ი ჯ ა ნ ა ს ლ ა ნ.

და მე, ი ა კ ო ბ მ გ ა ლ ო ბ ე ლ ს დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა ესე წიგნი მაისის თხუთმეტს, ქორონიკონს ტჳე.

Verso-ზე სხვა ხელით: „ქადისგულას დათუნასაგან მოციემული წიგნი გამღლის-შვილის ქაიხოსროსი“.

883. თავდახსნილობის წიგნი აააუა თურქისტანიშვილისა იასე აღუასწვილისაღვი

1706—1707 წწ.

ცსსა. ფონდი № 1448. საბუთი № 942. დედანი. ქალაღი. 24,7×13,2 სმ. დაზიანებული. თავი აკლია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი. ა-ნაკლული. უთარიღო. „ყრელიობა გაჩნდა“, გვაფიქრებინებს, რომ საბუთი 1706—1707 წელს არის დაწერილი“ (ნ. ბერძენიშვილი, დოკუმენტები, I, 1940, გვ. 149).

[ესე დახსნილობის წიგნი მოგვეც მე, ბატონმა შენმა თუ] რქისტანის შვილმ [ა] პაპუამა, ტარიელ, შენ, აღუასწვილს იასეს, ძმასა შენსა ელიობსა, შვილსა და მამაველსა სახლისასა.

ასრე, ყრელიობა გაჩნდა, მოველ და თავი დაიხსენ, ავიღევით ფასი სრული, რითაც ჩვენი გული შეჭერდებოდა. დღესა და დღეის იქით შენთან ხელი არავის ქონდეს.

არის ამისი მოწამე თავათ ღმერთი, კაცთაგან: ლ უ ა რ ს ა ბ ყ ა ვ რ ი შ ვ ი ლ ი / ს ო ლ ა დ ა ს შ ვ ი ლ ი ე ლ ი ზ ბ ა რ, სალთხუცის შვილის აძნურაშვილი (?) ბერი, კიდევ მოწამე დათუნა, მექვე [ევე] რიკშვილი შალვა, ზაქუტას შვილი შალვა.

მე, გორელი ნაზარას შვილს მანუჩარს დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი. ✚

884. თავაღვაძის პირობის შესრულების წიგნი გარი გამოცემისა

სახლთუხუცესს რევაზ მაღალაქისაღი

1708 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 1882. დედანი. ქალაღი. 35x12 სმ. მხედრუ-
ღი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.
ღეთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

... წიგნი მოგართვი მე, ბოჭორაძემ ბერმა, შეიღმა ჩემ-
[მა] ოთარმა და იასემ თქვენ, მაღალაძეს სახლთუხუ-
ცეს[ს] რევაზს, ზურაბს და ამილბარს და მომავლითა
სახლისა თქვენისათა.

ასრე რომე მერაბაშვილი თქვენი ყმის კარიკაშვი-
ლის თავდები იყო. ახლა რისაც პასუხის მომცემი ვიყავით, ყველა
მოგართვი ერთი ცხენი ჩვენზედ დარჩა და იმისათვის ორას დღის მიწა
მოგართვით ჩოჩეთის ბოლოს რუს ქვეით, თავისის სამართლია-
ნის სამძღურითა.

ესე არა მოგეშალოს, არა ჩვენგან და არა ნათესავისა ჩვენისაგან.
ვინცა ესე კელყოს შლად... წყავა.

არის ამისი მოწამე მეტეხის მოურავი ივანე მაღალაშვი-
ლი ხუცი, აზმეიფარაშვილი იასე, ნაცვალა-
შვილი ბერი და უნებავის შვილი მგელია.

მე, ხოსიას, დამიწერია, მოწამეცა ვა[რ]. ქორონიკონს ტუფ.

†††

885. თავანაშილოვის წიგნი ააუანაშვილავისა გივი თუშანიშვილისაღი

1712 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 86. დედანი. ქალაღი. 28,6x22,5 სმ. მხედრუ-
ღი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.
ღეთისმეტყველური შესავალი გამოვტოვეთ.

... ესე ნასყიდობი წიგნი და ფიცი მოგართვით ჩუენ
კახმა აწყვერელმა პაპუნაშვილმა ბერმა, ჩემ[მა] ძმამ ივან-
ემ და შეიღმა და მამავალმა სახლისა ჩუენისამან ყოველმანვე
თქუენ, თუ მანიშვილს მდივანს ბატონს გივის, შეიღთა თქუ-
ენტა დავითს და ზურაბს.

ასრე რომე ვალი გვემართა და მიცემის ღონე და ილაჯი არა
ვკქონდა. მოვედით და შემოგვხვეწინით და ვალი გარდაგვიწყვიტეთ
და მოვალისაგან გამოგუიხსენით.

ახლა ჩუენც ეს ჩუენის თავის ნასყიდობის წიგნი

მოგართვით და ჩუენი თავი ნასყიდათ მოგეცით. ასრე რომე ერთის ღმერთის მეტი კაცი ჩუენს თავს ვერავენ შემოგეცილოსთ. ერთგულათ/ და კარგ[გ]ვართ გემსახურნეთ.

თუ ვინმე ჩუენს თავს წამოგედაოს, პასუხიც ჩუენ მივცეთ.

• არის ამისი მოწამე თავად ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანი, კაცთაგან: ნაზირი ე დ ი შ ე რ, ს ა ა კ ა ძ ე ზ უ რ ა ბ /

მე, თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. ქორონიკონს უ. ††

Verso: „კახი ბერას ნასყიდობის წიგნია“.

- 886. თაჰნასყიდოების წიგნი კაცთა ზურნაჰისა შრომელ

ნიკოლოზ ორაალიშვილისაღმი

1715 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1904. დედანი. ქალღლი. 32,5×17,3 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

• ქ. ნებითა ღვთისათა ესე ნასყიდობის წიგნი მოგართვი მე, ბ უ რ ნ ა ძ ე ქ რისტესია[ს]შვილმა/ კ ა ც ი ა მ თქვენ, ო რ ბ ე ლ ა შ ვ ი ლ ს მროველს ბატონს ნ ი კ ო ლ ო ზ ს.

ასე რომე ვალისაგან შეწუხებული ვიყავ და არას ღონით იმისი გარდახდა არ შემეძლო. მოველწ შამოგეხვეწენით. თქუენ წყალობა მიყავით და იმ ჩემის ვალებსაგან დამიხსენით.

• მე ეს წიგნი მოგართვი თქვენ მე და ჩემი შვილი ა დ ა მ და დ ა ვ ი თ — ეს სამნი მამაშვილნი თქუენი ნასყიდნი ვართ.

თუ ვინმე ჩუენს თავს წამოგედაოს, პასუხის მიმცემი ჩვენ ვიყოთ.

• ღმერთმან ჩუენი თავი სამსახურით მოგახმაროსთ, როგორც სხვას მონასყიდეს არას კაცს ჩუენთან კელი არა აქუს, ღმერთს გარდა ჩუენს თავს ვერავენ წამოგედაოსთ.

• არის ამისი მოწამე ბ ე გ თ ა ბ ე გ ი ს შ ვ ი ლ ი მღივანი ა ვ თ ა ნ დ ი ლ, მელიქი ა შ ხ ა რ ბ ე გ ა *, მამასახლისი თ ვ ა რ ს ა დ ა ნ ა *, მამათმთავარი ზ ა ა ლ * } მ ხ ა ტ ვ ა რ ი გ ი ო რ გ ი *.

• მე, მგალობელს ლ ე უ ა ნ ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე იენისს ა, ქორონიკონს უგ †††

მარცხენა კიდეზე

ამისი მოწამე მე, სახლთხუცესი თ ე ი მ უ რ ა ზ ბეჰვდი: სალთხუცესი თ ე ი მ უ რ ა ზ.

* ღატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეჰდისათვის.

1717 წ. 7 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8378. პირი. გადაწერილი მხედრული ხელით XVIII ს. ბოლოს. ღვთისმეტყველური შესავალი გამოვტოვეთ.

... ესე ძმობის წიგნი მოგართვით თქვენმა ძმისწულებმა და თუნ-
ნამ და პაატამ თქვენ, ბიძა ჩვენს იესეს, შვილსა თქვენსა
ოთარსა და გერმანოზს ასე და ამა პირსაზედა.

გაყრილნი ვიყავით და ისევ ერთმანერთის თავი მოვინდომეთ და
ისევ ძმათ შევიყარენით. ეს პირობა დავზღვევით, რომ მამის მამული-
და ბიძის და ოთარისაც და რაც ჩვენი მამა-პაპათ მამული იყოს, ნას-
ყიდისა და უსყიდისა, ყველა გაგვიერთებია. რაც ერთობაში შევიმა-
ტოთ, საერთო იყოს, რაც დაგვეკარგოს ისიც საერთო იყოს.

თუ ვინ იცის, ჩვენი შვილის შვილი გაიყაროს, ქართლში რო-
გორც რიგი იყოს უფროს-უმცროსობისა, ისრე ექნათ. სანამდინ ცო-
ცხალი ვიყოთ, არც ჩვენ გაგვიყაროთ. როდესაც შვილიშვილნი გაი-
ყარნენ, მე საუფროსო ავიღო და შენ საუმცროსო აიღო. სხვა შუა
გავიყოთ.

ვინც ამაში უმტყუნოს და ეს პირობა გატეხოს, თავად იყოს
ღვთის შემცოდე და მერმე ქართველის ბატონისა.

ახლა ჩვენ რომ ვალი გუმართებს ოცი თუმანი, საერთოდ გარდა-
ვიხადოთ. და სხვა რაც დარჩეს, თავ-თავისთვის გარდავიხადოთ.

თქუენდა უკითხავად არც მამული გავსცე, არც დაგირბიო კაცი,
არც გამოვიყვანო მსახური და მზღებელი.

თუ პური და ღვინო გარდაგურჩეს, საერთოთ მოვიხმაროთ, ან მა-
ნული ვიქრთამოთ, ან ვიყიდოთ, ყველა საერთოდ იყოს.

არის ამისი დამხლობნი თავად ღმერთი, კაცთაგან: გოსტაშა-
ბიშვილი ამილდაბარ, იარალისშვილი ვახტანგ-
იოთამისშვილი ორბელი, ციციშვილი ნოდარ

დოლენჯიშვილი ზაალ, ზაალიშვილი
ერასტი.

მე, ღეკანოზის შვილს იოსებას დამიწერია და მოწამეცა ვარ-
დაიწერა ესე წიგნი თებერვლის შვიდსა, ქორონიკონს უე.

ამას იქით რაც წიგნი გამოჩნდეს ან ბარათი, ან ხელმწიფის ნაწყა-
ლობევი, ამ წიგნმა გაამტყუენოს.

რადღან უფროსი ბრძანდებით, რაც პური და ღვინო გარდაგვრჩეს
ორი წილი შენა და მესამედი ჩვენა. თუ პური და ღვინო დაგვაკლდეს,
საერთოთ აიღე და მამჟულიდამ მიეცი.

მარცხენა კიდეზე

• ბედნიერის ხელმწიფის შემცოდე ვიყვნეთ მე დათუნა, პაატა, რაც
თქვენმა მოყვრებმა გაარიგოთ, თქვენს გარიგებაზედ...*

888. მამულის გაცვლილობის წიგნი ჟიხოსკრო ხუშანიშვილისა

გიქაშვილ ალხაზასადმი

1717 წ.

• ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6596. ღედანი. ქალაღი. 31,4×14,2 სმ. მხედ-
რული განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ესე წიგნი და პირი მოგეც მე, შენმა ბიძაშვილმა ქ ა ი ხ ო ს -
რ ო მ, შენ, ჩემს ბიძაშვილს ა ლ ხ ა ზ ს ა.

ასრე რომე, შენი ვ არ ღ ო ვ ა ნ ა ს მიწა მე გამოცვალე და
• მე მოგეც პირდაპირ ზომით ჩედი წილი გ რ ძ ე ლ ა. რაც იმაში დამა-
კლდა ს ო ბ ი ს ი ს გზაზე შემითავებია და ორი მხარი ნამეტნავიც
მამიცია ამიტომ, რომ მე გ ი ვ ს მ დ ი ვ ა ნ ს რომ შევეყარე, საყ-
ღართან ორის დღის მიწა მამაშენსაც მივეცი.

თქვენ ჩემთან პასუხი არა გქონდათ რა და ჩემი მიწა მევე მამინ-
და და ჩემთვის დამიჭერია ამისთვის.

ეს კიდეც კაის ძმობისათვის მიქნია, რომ ვ ე რ მ ი შ ა შ ვ ი ლ ი ს
ე ლ ი ზ ბ ა რ ი ა ნ თ ა გ ა ნ გამოცულილი სენაკის ალაგი რომ მაქუს,
წინ გზისაკენ ერთის დუქნის ალაგი ჩემთვის დამიჭერია და სხვა შენ-
თვის გამინახევრებია, რომ სწორეთ ავაშენოთ და სწორეთ დავესაფ-
ლაოთ.

კიდეც ეს პირობაც დაგვიდებია; ჩუენი ძმობა ასეთი იყოს, რომ
გაუყრელსავით ვიყუნეთ; თუ ყმამ ჩუენში სალაპარაკო ჩამოაგდოს,
იმ ყმას ავათ მივეპყრათ და კიდეც ვარდავახდევინოთ. წყლის რიგი
რომ გაჩნდებოდეს, თუ გვინდოდეს, რომელიც ჩვენი ნათესავი ჩუენ
• მოვინდომოთ, ის მოვიყუანოთ, თუ არ მოვინდომოთ და ჩუენი წილი
წყალი ერთად ვადინოთ და ყმისაც ერთად გავარიგოთ.

* დანარჩენი აკლია. გადამწერის შენიშვნა: „ამ ადგილას არა სჩანს ცხოვლათ
ასოები“.

ზხვა ჩუენში სალაპარაკო აღარა დარჩომილა რა კაის ძმობისა და
ერთობის მეტი. /

არის ამისი მოწამე სულ თუმანიანი და სულ ჩუენი ყმანი. მე,
თვიჯონ ქაიხოსროს, დამიწერია და ყაბულიცა მაქუს. ქორონიკონს უე

††

სათური: „ვარდოვანას გაცე[ლი]ლობის წიგნია“.

**889. ვალისა და გირავნობის წიგნი ზაალ თარხნიშვილისა
ამილბარ სახლთუხუცესისადმი**

1718 წ. 15 მაისი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3784. დედანი. ქალღდი. 17,4×15,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორ-
წერტილი.

ქ. ავილე მე, ზ ა [ა] ლ, თ ა რ ხ ნ ი ს უ ე ლ მ ა / თქვენ, სახლ-
თუხუცესის ა მ ი ლ ბ ა რ ი ს ა გ ა ნ, / თერთმეტი თუმანი თუარი. რა-
საც ხანს ჩემს კელთ დაყოს, თვეში თუმნის / თავს აბაზი სარგებელი /
მოგცე.

მომიცია ამის გირაოთ: გ უ დ ა ლ ე თ ს ნ ი კ ო დ ი მ ე თავისის
მამულითა, წ ი ნ ა რ ე ჯ - ს / ლ ე კ ი შ ვ ი ლ ე ბ ი თავისის მამულითა,
ა ხ ა ლ ქ ა ლ ა ქ ს ყ ა ნ დ უ რ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი თავის მამულითა.

ამათი გამოსაღები რსევ მევე უნდა ეკამო / და თეთ[რის] სარგე-
ბელი გაძლიო.

არის ამისი მო[წამე]: ჩემი ბიძაშვილი / მ ა მ უ კ ა *, ო ქ უ ა შ ვ ი -
ლი ბ ე უ უ ა , ც ა ლ ქ ა ლ ა მ ა ნ ი ძ ე გ ი ვ ი *, გ ო გ ი ბ ა -
შ ვ ი ლ ი ბ ე უ ა ნ *.

მე, ლ უ ა რ ს ა ბ ს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა
მაის[ს] ნახევარ / გასულსა, ქორონიკონს უე.

მე, ზა[ა]ლს, ამისი ყაბული მაქ, ამღებიც ვარ.

Verso-ზე „თარხნიშვილის ზაალის თამასუქია“.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეკლისათვის.

890. ვირაოზის წიგნი ვიორგი ჩხეიძისა იესე ჯაბაღრიშვილისადმი

1720 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3808. დედანი. ქალაღი. 20,7x9,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი ან
სამი წერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ეს გირათბის წიგნი [ი] მოგეცით ჩვენ, ჩხეიძემა
გიორგი და სეხნიამა, თეიმურაზმა, როსტომ თქვენ,
ესე ჯაბაღრიშვილს, შეილსა თქვენს გიორგისა.

დაგვეპირა/და დაგიგირავეთ ჩვენი სამკვიდრო ვახუშტის
არახჩიაშვილის ვენახი და მიწა, ორის დღის მიწა. გამოგარ-
თვით ორი თუმანი/თეთრი. ამის გირაოდ [გ]ქონდეს ვენახი და მიწა. რო-
დისაც დაგიგირავეთ იმ დროს ჩვენი ვენახი და მიწა, თეთრი რომ გი-
შონოთ, დაგვახსნევენე. /

არის ამისი მოწამე: კოტონაშვილი აკოფა, შემაზა
ბოლოკაძე, ზურაბა კობალაძე, შიო წვერიანი-
შვილი.

მე, სეხნია ჩხეიძე, დამიწერია ჩემის ძმების ყაბულო-
ბით, ყაბულიც მაქს ამისი. დაიწერა ეს წიგნი იანვრის დამდეგს, ქო-
რონიკონს უშ. †††

891. შაჰრილოზის წიგნი ბრმა ვიორგაშვილისა

მეჟანარის შვილისადმი

1720 წ. 10 დეკემბერი

ცსსა. ფონდი 1448, საბუთი № 5490. დედანი. ქალაღი. 45,3x22,2 სმ. დაზა-
ნებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმა-
რია წერტილი.

ქ. ნებითა და შეწვევითა მლთისა, ესე უკუნისამდე/ჟამთა და დრო-
თა გასათავებელი პირი და სიგელი დაგიწერეთ და მოგეცით ჩვენ,
ბრმა გიორგაშვილებმა ოთარამ და ესტატემ შენ,
ჩვენს ძმასა და სახლისკაცს/მექანარის შვილს ნასყიდას
და ჭითესას.

ასე რომ ძმათ შაგიყარეთ და ჩვენი მამული გაგიერთეთ და სა-
ძმობთ დავედევით მინდორში/თუ კარზე, მთასა თუ ბარსა.

ასე რომე დაგვეპირა და გოტიბეს ხაროში ვეყარენით ორნი

1 + ჩვენი.

ქმანი. ავიღევით შენი მკვიდრი მამული, სარდიანს მაღალა-
შვილს მივიყიდეთ, ჩვენი თავი დავიხსენით.

მოგეცით კელმწიფის ნაწყალობევი წისქვილი, დვალის შვი-
ლისეული ნაფუძარი ქვევით ბასილის შვილის კარამდი,
ზემოთ საჯინიბომდინ. და საცა რომ ჩვენი ან ნასყიდი იყოს, ან ნაწყა-
ლობევი, ყველგან წილი გედვას. ამოვწყდეთ, ჩვენი მამული შენ დაგრ-
ჩეს. ამისთვის კიდევ უფრო, რომ შენი მამული ჩვენს დაჭირებაში ჩვენ
მოვიკმარეთ.

არა ჩვენს ნათესავს, არა ჩვენს სახლისკაცს შენთან და ამ მა-
მულთან საქნე არა ქონდეს შენს მეტს.

რამაც ეს პირი და სიგელი კაცმა შლად კელყოს, მასამც რისხავს
მამა და ძე და ყოველნი მისნი წმიდანი, ზეცისანი და ქვეყნისანი.

ხოლო დამამტკიცებელნი/ამისნი ღმერთმან აკურთხოს.

არიან ამისნი მოწამენი და დამხდურნი თავად ღმერთი, კაცთაგან:
გიორგი ალფაშვილი, ბეთიაშვილი და თუნა, კურ-
დღელაშვილი და თუნა.

მე, იასეს ნინიაშვილს, დამიწერია და მოწამეც ვარ
ამისი. დაიწერა ქრისტისშობის თვეს ათს გასულს, ქორონიკონს უმ,
ქრისტეს აქეთ ჩღჱ ††

Verso-ზე სხვა ხელით: „ქ. მექანარისშვილისა და ბრმა გიორგაშვილების...“

892. ვალინა და გირაოს წიგნი ქაიხოსრო სოლღაშვილისა ზურაბ რაბიშვილისადმი

1721 წ. 6 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14623. დედანი. ქაღალდი. 31,7x24,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტი-
ლი. ა-მეტ-ნაკული.

ქ. ნებითა ჩემითა ავიღე მე, სოლღაშვილმა ქაიხოს-
რომ და შეიღმა ჩემ[მა] ზურაბ/და ზაზამა, თქვენ, რატი-
შვილი ჩემი სიძე ზურაბისაგან და შენი შვილი დავი-
თისაგან, ოცდა[ათი] თუმანი ახალი თეთრი, რომე ამისი ნახევარი,
იქს/ თხუთმეტი თუმანი.

დავიღვე ამის გირაოთ ასურეთს ჩემი კერძი რაც ალაღათ
ბარათში გამამყოლოდეს ან გლახი. ან ხოდაბუნი, ან ზუარი, ან მიწა-
წყალი, ასე და ამა პირსა ზედან, რომე:

სანამ შენს თეთრს მოგცემდე, შენ, ჩემი წილი ასურეთის გამო-

საღებს! შენ სკამდე, თეთრ[ი]ს სარგებელს არა მსთხოვდე. არც შენ თეთრის სარგებელს მთხოვდე, არც მე ჩემ[მ] მოცემულს სოფლის და მამულის გამოსაღებს¹ გთხოვდე. რახან შენი თეთრი მოგცე ჩემი სოფელი დამანებო.

თუ ამ ჩემგან დაღებულს მამულს შემოგეცილოს ვინმე, პირისა და პასუხის გამცემი მე ვიყო.

არის ამისი მოწამე თავთ ღმერთი, ყოველი მისი წმინდანი, კაცთაგან: მღივანი გიორგი², ნაზირი ედიშერ³, მღივანი ბირთველი, ციციის შვილი უთრუთ⁴, ჩემი ძმისწული იესე*, ეშიალასბაში დურმიშხან*, მღივანი ბეგთაბეგ*, სოლაღაშვილი ასატურა⁵, ფანდოანთ გრიქორა*, გორგიშვილი შერმაზანა* და ენიბეგანთ ანდრიასა*.

მე, შანშაშვილსა სობათისაულს გიორგის⁶ დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა ესე წიგნი ქრისტიანობის ვგასულს, ქორონიკონს უთ.**

verso

ქ. ჩვენ მაგიერად ეშიალასბაშს დიმიტრის ასე უამბეთ. ამ თამასუქის⁷ თეთრი რატის შვილს დავითს და იმის ძმებს თავეთის დისათვის უჩუქებიათ.

თუ სოლაღაშვილმა მანუჩარ და იორამ ენკენისთვემდის⁸ ეს თეთრი მისცენ სარიდან მღივანბეგსა, ეს მამული სოლოღაშვილებს დარჩესთ. და თუ წელს ენკენისთვემდის ამ თამასუქის თეთრი ვერ მისცენ, რომელიც მამული ამ თამასუქში გირათ უწერია, სარიდან მღივანბეგს დანებდეს.

ხელი ახლავ აუმართე და მოაბარე.

თუ ვადამდის დაიხსნეს⁹ ის არის, თუ არადა მამულად დარჩეს სარიდან მღივანბეგსა და იმის შვილს ბეჟანს. სადაც ამ თამასუქის

¹ გამოსაღები.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეჭდისათვის.

** მთელი ტექსტი აქამდე ხაზგადანმულია, ალბათ თამასუქის განაღებების გამო.

კაცი იყვნენ, ისინიც სარიდან მღივანბეგისა არის. აპრილის 13, ქო-
რონიკონს უნბ.

ბეპელი: ქნარს მიცემს, დავით მიკობს ძედ კახეთის მეველ | ცხებულს.
ე რ ე კ ლ ე.

ქ. ზედნიერს მეფეს ამისი საქმე ჩვენ, ეშიკალაბაშის დ ი მ ი ტ-
რ ის ა თ ვ ი ნ ე ბ რ ძ ა ნ ე ბ ი ნ ა: ვადამდინ თუ სოლოლას შვილებმა/ეს თა-
ვეთი მამული დაიხსნანო, ხომ დაახსნევინეთ, თუ არა სარიდანს დარ-
ჩესო

აქლა ამ სოლოლას შვილებმა ველარ/დაიხსნეს. და რაც ამ წიგნიში
მამული უწერია, სარიდანს და ამის შვილს ბეჟანს დარჩა.

ქ. ჩვენ, მღივანბეგმა ბეჟან თქვენ, სოლოლას შვილს.
ი ა ს ე ს, ზ ა ზ ა ს ა წ ნ ი ნ ი ა ს და ი ო ს ე ბ ს ეს წიგნი მოგეცით,
ასე რომე ამ წიგნის ძალით თქვენი მამული ასურეთი, ამ წიგნის თა-
რილიდამ ამ თარიღამდე, ჩვენ გვეჭირა და ახლა/ისევე თქვენ დაგახსნე-
ვინეთ. ამ [მა]მულის კაცებიდამ ჩვენ ჩვენთვის ხვიყვანეთ რ ე ვ ა ზ ა-
შ ვ ი ლ ე ბ ი და თ ი ა, ნ ი ნ ი ა და გ ო გ ი ა, რომ ამათში თქვენ
საქმე არა გაქვს/და ამავე მამულის კაცები და თ უ ნ ა ს შ ვ ი ლ ე ბ ი
ი ა ს ე თ ა ვ ი ს ი ს ძ მ ი თ და შ ვ ი ლ ე ბ ი თ და პ ა პ ა ს შ ვ ი ლ ე ბ ი, ესენი
თქვენ დაგახსნევინეთ და მოგეცით ეს ორი კომლი.

და თუ ამისი მოდავე ვინმე იყოს, პასუხის გამცემი ჩვენ ვიყვნეთ.
ი ა ნ ე რ ი ს ვ, ქ ო რ ო ნ ი კ ო ნ ს უ ზ.

893. ვალისა და გირაოს წიგნი ზაალ თარხნიშვილისა გერგანეს ქმისწულის შირსაღვი

1722 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3812. დედანი. ქალაღი. 25,3×13,7 სმ. დაზიანე-
ბული. აქა-იქ ამოხეული. რესტავირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშ-
ნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახზარია ორწერტილი.

ქ. ავილე/მე, თ ა რ ხ ნ ი ს შ ვ ი ლ მ ა ზ ა ა ლ, შვილმან ჩემმან
და ვ ი თ, რ ო ს ტ ო მ, ო ნ ო ფ რ ე მ, [ე ე] შ თ ე რ შ ე ნ, გ ე რ მ ა-
ნ ე ს ძ მ ი ს წ უ ლ ი ს შ ი ო ს ა გ ა ნ, ცამეტი თუმანი ახალ/თეთრი. ამის
ნახევარი იქს [ე]ქუსი თუმანი და ხუთი მინალთუნი. რაც ხანს ჩემს
კვლთ იყოს, თვეში თუმნის თავს ერთი აბაზ/სარგებელი მოგცე.

არის ამისი გირაო. ე რ თ ა წ მ ი დ ა ს ჩემი ყმა მკედელი თ ე ვ-

ასე და ამა პირსა ზედან, რომ ჯილიზას მე ქარმიშას ბართში ნარგები გლეხი და მამული მეყიდა. ჩემი ნასყიდი მოგეც თქვენ, გოგაბაშვილის ბეჟიას წილი ბატონის წყალობა გეჭირათ. შენ შენს ბიძაშვილს გაჰყროდი, ნახევარი იმას გაჰყოლოდა, ნახევარი — შენა. ან ზიკრუტსა, ან შანშისოფელს, ან ტანძეტს ან კიპეჟებში, საცა ბეჟიას წილი ჰქონია, იმისი ნახევარი მე მერგება¹.

იმ ბეჟიას წილს ნახევარში შენს წილში/მე გამოგიცვალე ჯილიზას ჩემი წილი ნასყიდი მიწა-წყალი.

თუ ამ ჩემგანს მოცემულს მამულს წამოგედავოს ვინმე, პირისა და პასუხის გამცემი მე ვიყო. თუ ამ შენგანს მოცემულს მამულში წამედავოს, პირისა და პასუხის გამცემი შენ იყო.

არის ამისი მოწამე თავათ ღმერთი, კაცთაგან: შანშაშვილი ქაიხოსრო², ზავრაშვილი გიორგი³, თუ შმალისვილი გოდერძი.

მე, გიორგის, დამიწერია და ყაბულიც ვარ ამისი⁴.
დაიწერა თებერვლის ნახევარს გასულს ქორონიკონს უი.

ბეჟელი: მონა ღვთის⁵ გიორგი.

ორის დღის მიწა ფარემუზს ნამეტნავი უჭირავს, მასთან ხელი არა მაქვს.

ბეჟელი: მონა ღვთისა გიორგი. /

895. შშის გირავენობის წიგნი ავთანდილ ჯავახიშვილისა ომან თარხნიშვილისადმი

1722 წ. 21 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3198. დედანი. ქალაღი. 24,3×13,3 სმ. მხელ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორ-
წერტილი.

ქ. ესე წიგნი მოგეც მე, ჯავახიშვილმა ავთანდილ
თქვენ, თარხნიშვილს ომანს.

ასრე რომე, შენი თეთრი რომ, მემართა და ასრევე მმართებს, იმ
თეთრის საქმეზე ზენადრის [ს] ამირაზაშვილი და ლულს
იმერლიშვილი — ესენი შენი გირაოები იყო. დამეჭირა და ზე-

¹ მარგება.

² დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეჟლისათვის.

ნადრის [ს] ის ამირაზაშვილი შენათ შეუკითხავათ საბლახუცესს
ამილბარს მივყიდე.

ახლა იმის სამუქბოთ ყარაღაჯს დემეტრაშვილთ
თევდორა¹ შენთვის დამიდებია მისის მამულითა და სახლის კა-
ცებითა.

მანამდი შენი თეთრი თავნი და სარგებელი არ მოგაბარო, მანამდინ¹/
ვერც გავყიდო ეს კაცები და ვერც სხვას დაუგირაო. როგორც იმ თა-
მასუქში გიწერია, ისრე თუ სარგებელს მე ვერ მოგცემდე თხუთმე-
ტის თუმნისა, იმ კაცებისაგან აიღებდე. თუ ეს კაცები ან სხვის გი-
რაო იყოს და ან სხვას დაუგირაო ვისმე, ჩემის კელმწიფის შემცოდენ¹/
ვიყო.

არის ამისი მოწამე შიხაიდარიშვილი როსებ, ჯო-
რაშვილი ზურაბ. მე, თუ მანიშვილს ქაიხოსროს,
დამიწერია და მოწამეცა ვარ. ქორონიკონს უი, აპრილის კა.

მინაწერი პირშექცევით: „ავთანდილ ჭავჭავაძის თამასუქი“

896. სათავდაპოვო წიგნი ღვინთ ცუცქირიძისა და მგელია კინძიბაძისა პაპუნა წარმთლისადმი

1724 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2767. დედანი. ქალაღი. 21x10,3 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტი-
ლი. ა-მეტ-ნაკულთი.

ქ. ნებითა და შეწ[ე]ვნითა მლთისათა, ესე სათავდებო წიგ-
ნი მოგართვით ჩვენ, დავით ცუცქირიძემ და ძინძიბა-
ძემ მგელიამა თქვენ, ბატონს წერეთელს პაპუნას.

რომე თქენი ყმა აბრამისშვილი სეხნია და კვი-
რია აგეყარათ და ქართლს წავიდა. ახლა ისევ იშოვგთ ქართველს¹/
ბატონისაგან და ისევ მოიყვანეთ. უთავდებოთ ვერ ენდევით.

ახლა თუ ეს აბრამისშვილი სეხნია და კვირია წავიგვიდეს¹/
პასუხის და პირის გამცემი ჩვენ ვიყოთ. ცოლისათვის ცოლი, შვილი-
სათვის შვილი, საქონლისათვის საქონელი, თავ-თავათ ამათთვის თავი.

არის მოწამე თავად ღმერთი და კაცთაგან: მაქავარიანი

¹ + იმის სამუქბოდ.

ძალღუა, გოდაბრელიძე ოთია, შალელასშვილი
ყობია.

დ[ა]იწერა წიგნი ესე მარტს ათს, ქორონიკონს უიბ. ††

Verso-ზე სათური სხვა ხელით: „აბრამისშვილის სეხნას სათაელებო წიგნია“. 1822 წლის 8 ივლისს საბუთის ნამდვილობას ადასტურებენ: პოლკოვნიკი მდივან-ბეგი თავადი ქაიხოსრო წერეთელი და მდივანბეგი თავადი დავით ჩხეიძე.

897. შინს ჩუქვების წიგნი ავთანდილ სოლოდაშვილისა

დავით კაციავილინაძემი

• 1724 წ. 22 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1631. დედანი. ქალაღი. 54,5×25 სმ. თავში დაზიანებული. რესტავირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი ან სამი წერტილი. ღვთისმეტყველური შესავალი გამოვრთვეთ. ა-მეტი.

... ესე წიგნი და სიგელი/დაგწერეთ და მოგეცით ჩვენ, სოლოდაშვილმა ავთანდილმა თქვენ, კაციავილსა დავითთანსა.

ასე რომე, ჩვენსა შვილი მომინათლე და ჩემის ნებითა და ნებაყოფლობითა გაჩუქე ჩემი ყმა პაპა და მისი ძმა გარსევანა. და ამის მაგიერ თქვენ მაჩუქეთ, ერთი ერისთვისეული კარგი თოფი და ერთი იეზდის ზარბაზის კაბა, და ერთი ლადრის ქათიბა და ერთი თუმანი თეთრი. და თქვენ ესენი მაჩუქეთ და მე ჩემი ორი ბიჭი გაჩუქე.

და გქონდეს/და ღმერთმან გიბედნიეროს. არავენ იყოს თქუენი მოკილე და მოდაგე, თუნიერი ერთი მღთის მეტი.

და თუ ვინმე წამოგდლოს ან ბატონმა, ან ყმათა, ან ჩვენის ნათესავის კაცმა. პირის და პასუხის გამცემი ჩვენ ვიყოთ.

და არის ამისი მოწამე. თავად ღმერთი და მისი ყველა წმინდანი;

და კაცთაგან: ქალაქის მელიქ-მამასახლისი აშხარბეგა და ნაცვალი ის [ა] იამა* და ოსინათ ნაცვალი ზალინამა* და ჩითახანთ თაყამა* და სიმონასშვილი პალვემა* (sic) და ანაშელანთ ბაღდასარამა

* დატოვებულია ადგილი ბეჭდისათვის.

და მე, მწერალსი ფარსადანსა, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა ესე წიგნი და სიგელი ქრისტისშობისა ოცდაორსა გასულს, ქოროხიკონს უიბ †

მარცხენა კიდეზე

• ქ. მე, ამილახვარი შვილი აბდულაბეგ, ამის მოწამე და მომსწრე ვარ.

Verso-ზე „ქ. აღდადანას ყმის გიორგის და გარსევანისა“. პირშექცევით: „პაპასია“.

**898. ანდერძის წიგნი ქაიხოსრო თუშანიშვილისა
თავის ცოდვისშვილის გოდერძასადმი**

1711—1724 წლ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 251. დედანი. 10,6×11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. უთარღო. ქაიხოსრო თუშანიშვილი საბუთებში გვხვდება 1711—1724 წლებში („ლოკუმენტები საქართ. სოც. ისტორიიდან“ I, 1940, გვ. 148).

ქ. ესე ანდერძის წიგნი მოგეც მე, თუშანიშვილმა ქაიხოსრომ შენ, ჩემს ცოდვის შვილს გოდერძას.

ასე რომ, შენ რომ აზატულობის წიგნი მოგეც, ვისთანაც მიხვიდე და ფეხი მოჰკიდო, ჩემის მადლისათვის ათი მარჩილი

თეთრი და ათის მარჩილისა/ლირებული მოგეც.

**899. ვალისა და გირავნობის წიგნი ოთარ ჯაპახიშვილისა
რიონ ჯაპახიშვილისადმი**

1725 წ. 15 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 8588. დედანი. ქალღი. 30×16,3 სმ. დაზიანებული. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია სამწერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ავილე მე, ჯავახის შვილმ ოთ [არ] მა, შენ, ჯავახის შვილი როინისაგან და ძიქა შერმაზანთა (sic) შერ [მა] ზანასაგან ხუთი თუმანი ახალი/თეთრი.

1 მწერალი. 2 მასწარევი.

არის ამისი გირავო ყველიჭამასშვილები თამაზა და გულია და გეგელა. რასაც ხანს ესენი შენს ხელთ იყოს, არც შენ თეთრის სარგებელი მოხვო და არც მე ამ სამი კობლი კაცების გამოსავალი გთხოვო. რაც ზერი, ვამოსავალი ჰქონდეს ყოველი-ფერით შენ იმსახურო შენის თეთრის/სარგებელში, მე არაფერისთანა იმათთან ხელი არა მქონდეს.

და როცა შენი თეთრი მოგცე, ჩემი ეს სამი კობლი, გლეხები მე დამანებო და არც მუ[ში]თა/ვიმსახურო.

არის ამისი მოწამე ბატონის შვილი ომან* და ბაზიართ-ხუცესი ბეჟან* და ნაზირი აღამ და თამაზა მგლო-ველი* და მამასახლისი/ელიზბარა*.

და მე, ხეჩატურას შვილს პაპას, დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი.

დაიწერა ესე წიგნი აპრილის¹ იე, ქორონიკონს უიგ.

მე, ოთარას, ამ წიგნის ყაბული მაქვეს. †

900. ვალინა და გირავნობის წიგნი ერასტი ფავლენიშვილისა

გივი ამილახვრისაღვი

1725 წ. 14 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14915. დედანი. ქალაღი. 21,7×15,6 სმ. მხედ-რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ავიღე მე, ფავლენის შვილმა ერასტიმ და შვილ-მა ჩემმა შიოშმა/თქვენ. ბატონის ამილახვრის გივისა-გან ოთხი თუმანი ახალი თეთრი. რასაც ხანს ჩემს ხელთ დაყოს, თვეშიდ თუმნის თავს/სამი შაური/სარგებელი მოგართვა.

ამის გირავთ გვრიტია შვილი პაპუნა, იმისი ძმები ბერი და ოთარი თქვენთვის დაგვიდვია, დღეს რისაც მამულის მქონეპელი არის, ნასყიდითა და უსყიდითა. ვინემდინ თქვენს თეთრს თავისის სარგებლით მოგართმევდეთ. ეს კაცნი თქვენი გირავო იყოს.

არის ამისი მოწამე: მურადა შვილი შერმაზან, გრი-გოლის შვილი/რესე. იალღუზის შვილი ოტია, ქრის-ტესია შვილი მახარა და ოთარა, მეტრეველი არ-ლაზიანის შვილი გიორგი, ასანას შვილი მღვდელი ბერი.

¹ ყველიფერათა. ² როიც. ³ შვილის. ⁴ აპრიელს.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეჭდისათვის.

მე. გარსევან მიწობლიძეს დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა შკათათვის თოთხმეტს გასულს, ქორონიკონს უიგ.

901. პალისა და გირაპნოვის წიგნი ნოღარ ციციშვილისა
პაპრაბ ციციშვილისადმი

1725 წ. 4 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 129. დედანი. ქალაღი. 19,7×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. ა-მეტ-ნაკულუღ.

ქ. ავიღე მე, თქვენმან ბიძაშვილმა ნოღარ თქვენ, ჩემის ბიძაშვილის ბატონის პაგრატი სავან ოთხი თუმანი და ნახევარი თეთრი.

ამისად გირაოდ მოგეც თქვენგან გამოსყიდული და ჩემგან ნასყიდი გლეხი ხვედურეთს ვიგრიაშვილი ხოსია და ივანა და თამაზას შვილები თავისის მამულითა, დღეს რისაც მქონებელი იყოს.

სანამღი ეს გლეხი თქვენ გვექიროს და თქვენს თეთრს მოგართმევდღე, მე გლეხის გამო[ს]ავალი არა გთხოო და თქვენ თეთრის სარგებელი არა მთხო[ო]თ: და როდისაც თქვე[ე]ნი თეთრი მოგართვა, ჩემი გლეხი ის[ე]ვ უნდა მევე დამანებო.

არის ამ[ი]სი მოწამე პაპუნაშვილი ბატონი ციცი*, ედიშერაშვილი ქაიხოსრო*, სალთხუცესი პაატა*.

მე. ძამუაშვილს გიორგის, დამიწერია, მოწამეცა ვარ. დაიწერა ივანობისთვის დ, ქორონიკონს უიგ.

სათაური სხვა ხელით: „ქ. ნაზარას თამასუქი“.

902. შპის ჩუჰების წიგნი ავთანდილ ერისთვისშვილისა
ელიზაბარ ღავითიშვილისადმი

1705—1728 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2543. დედანი. ქალაღი. 31×12,9 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი. უთარიღო. საბუთის გამეგმი და მიმღები დოკუმენტებში 1705—1723 წლებში იხსენიებიან („დოკუმენტები საქართ. სოც. ისტ.“ I, ნ. ბერძენიშვილის რედ. 1940, გვ. 129).

ქ. ესე წიგნი მოგეცით ჩვენ, ერისთვისშვილმან ბაზიერთხუცესმა ბატონმა ავთანდილ თქუენ, დავითიშვილს ბატონს ელისბარს.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბექდისათვის.

ასე რომე ურიები მომივიდნენ, არა გვისპირს მესახლნენ. თქვენ მობძანდით აქ თქუენი დის სანახავადა და თქუენ იმ ურიებს დაგვენუენით.

ჩვენც მოკითხული ვქენით. ვალიც ემართა და შვილიც იმერეთს დაგირავებული ყუანდა, და ჩვენ არა თავს შევიდეთ: და ის შვილიც თქვენ დაუხსენით, ვალიც თქუენ გარდაუუადეთ და შიმშილობა იყო და ძველობითაც თქუენ გამოკუებეთ.

ჩვენც სხვა საჩუქრის მაგიარად გაჩუქეთ ერთი კუამლი ნაცვა-ლაშვილი მოძღვარა, შაბათა და მეორე კუამლი ქონიაშვილი ბერი, მათის შეილებითა.

ასე მოგვირთმევიდა, რომ არას კაცს ამათთან ველი არა ქონდეს, არც ჩვენს სახლის კაცსა, არც სხვას ვისმე. თუ ვინმე გეცილოს, პასუხი ჩვენ გავსცეთ.

არის ამისი მოწამე მდივანბეგი პაატა, ედიშერ და ვამეყ.

ბოლოში: „ქ. ავთანდილ ჩემა სიძემ რომ ურიების წიგნი მომვა, ის არის“.

903. მოძვრათის ბაჟის იჯარით აღნაგის წიგნი გააჩიულა ფირალიშვილისა გაგრატ ციციშვილისაში

1729 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3795. დედანი. ქალაღი. 14×19,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.

ქ. ესე წიგნი. მოგართვით ჩვენ. ფირალიშვილმა ვაბარიელამ თქვენ, ბატონს ბაგრატს.

ასე რომე, მოძვრეთის ბაჟი ბედნიერის ეგზირის ბძანებით და ბუირუთით ჩემის ნებაცოფლობით მამეცით ამ იანვრის დამდეგი-დამ იმ იანვრამდის. ექვსი თუშანი თეთრი უნდა მოგართვა, რომ ამაში ქართული აღარა გვაქვს რა.

დაიწერა იანვარს ა, ქორონიკონს უიზ.

ამისი დამხდური და მოწამე ბატონი ამილახორი გივი*.

თუ ამაში გავმტყუნდე, ბედნიერის ეგზირის შემეცოდე ვიყო.

მე, დამუაშვილს პაპუას, დამიწერია, მოწამეც ვარ †

Verso-ზე: „ფირალიშვილის გაბრიელის ბაჟის წიგნი“.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბექდისათვის.

904. სასწილსაპოზიისა და ერთობის წიგნი დიმიტრი ორბელიანისა
ბიძაშვილისაჲნი

1732 წ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 717. დედანი. ქალაღი. 43,3X10 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.
ა-მეტ-ნაკლები.

ქ. ჩვენ, გიორგის შვილმა დიმიტრიმ ესე უმიზეზო და
უცვ[ა]ლებელი, ძმობისა და სახლისკაცობის და ერთობის
წიგნი და ფიცი მოგართვით თქვენ, ჩვენს ბიძაშვილებს, ორბელ
მდივანბეგის შვილებს, ბატონს სალთხუცესს, ბატონს ელისბარს
და ვახტანგს.

ასე რომა ჩვენის ოჯახის უზიანოს საქმით რაც რომა ხელიდამ
გამამივიდეს და შემეძლოს, თქვენზე სამსახური და სიკეთე არა დავი-
შურო და რაც რომა კარგი დაგემართოსთ, იმისი მცდელიც ვიყო,
მტერზე მტერი ვიყო და მოყვარებზე მოყვარე ვიყო თქვენი და თქვენის
შვილის. და თუ თქვენ ჩემზე არა იმტყუნოთ რა, რაც რომა ძმობად
პირი დაგიდევით, არც რა მე თქვენზე ვიმტყუნო, თქვენი სიკეთისა და
სიამოვნის მდომი ვიყო. ღვით¹ და კაცით რაც რომა შეგემატებო-
დეს, იმისი მდომი და მცდელი ვიყო.

⁴ ვინც ეს ფიცები და ძმობა და პირობა² გატეხოს, მასცა რისხავს
ღმერთი დაუსაბამო და მისი წმინდანი, და ჩვენი სასაფლაო ფიტა-
რეთი და დმანისი მასამ³ც რისხავს და ქართლის ჯვარ-ხატნი
ორთავეში და სამთავ ძმობაში ვინც ეს ფიცებ[ი] და პირები გატეხოს
და ძმობა და პირობა უარყოს.

დაიწერა ესე ფიცი და პირი ქორონიკონს უკ, ქრისტეს აქათ ჩლლბ-

დიმიტრი

1 ხავითთა. 2 პირეობა.

• ... თურქული და სომხური წარწერა.

1721—1732 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 10189. დედანი. ქალაღი. 22×11 სმ. თავი აკლია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია სამწერტილი. უთარიღო. საბუთი თარიღდება ალექსანდრე მეფის ზეობის პირველი ათწლეულით.

... ქველი წერ [ეთელს]...* პაპუნას, მე, წერეთელმა ქაიხოსრომ ასე და ამა პირსა ზედა, რომე გიშველე და საფიცარი მოგეცი, სანამდის სული მედგას, არც გაგეყარო და არცარა შენს იქეთ ვიცოდე რამე. ჩემი მამული და ალაგი შენთვის მომიცემია.

თუ მე ამაშიდ გაგიმტყუნდე, მე ფე ალექსანდრემ მისად შეცოდებად მკითხოს, ზურაბ აბაშიძემ მისად სიკუდილათ გკითხოს.

ამისი მოწამე ძალღუა მაქავარიანი, პა[ა]ტა ფალავანდიშვილი, ოთია გოდაბრელიძე, ფირან კურცხალი და იესე აბდუშელიშვილი.

თუ შვილი მეყოლოს და, ძმათ იყავით. ††

ბეჰელი: წერეთელი ქაიხოსრო.

906. ამხანაგოგის წიგნი პაპუნის, გარამაწიისა და პაპუნის

1733 წ. 1 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7283. დედანი. ქალაღი. 13,5×10,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი, ორი, სამი ან ოთხი წერტილი.

ქ. ესე წიგნი დავდევიტ ჩვენ ბაამან და გერმანოზ და პაპუნამ, რომე ოცდათორმეტი ფლური აქ მიმ[ა]ბ[ა]როთ. და თამასუქი დავიხსნათ. და სხვა რაც დარჩეს, ზიანიც და სარგებელიც ერთი იყოს.

არის ამისი მოწამე რამაზა, ებალა აკურელი.

მე, ბეჟანს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა ესე წიგნი ქრისტიშობის დამდეგს. ქორონიკონს უკა. †††

* აკლია ორი-სამი სიტყვა.

1785 წ. 15 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 167. პირი, გადაწერილი 1754 წელს. ქაღალდი. 38,3x15,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ა-მეტი.

ქ. ნებითა მღვთისათა ესე შეესამყრელო წიგნი დავდე-
ვით ჩვენ. ფარსიასშვილმა ბირთველმა და ელიზ-
ბარის [ს] შვილმა პაპუამა.

ასრე რომე ერთმანერთის ნებაყოფლობით ძმობა მოვიანდომეთ და
ძმათ შევიყარენით; ან მამული, ან ყმა და საქონელი, რისაც მქონე-
ბელი ვიყავით ნასყიდისა თუ უსყიდისა, შევაერთეთ. ჩვენი ძველი თუ
ახალი ვალი რომლისაც გამოჩნდეს, საერთოთ უნდა მივსცეთ. ასაღები
თუ გამოგვიჩნდეს რამე, ისიც საერთოთ უნდა ავიღოთ. მე, პაპამ ეს
პირობა დაგიდე.

• ჩემი ბიძაშვილი მირველა, რომ მოვიდეს, თუ იმან ჩვენი
ძმობა ყაბული ქნას. ისიც ჩვენი ძმა იყოს. თუ ჩვენთან ძმობა არ მოინ-
დომოს, რაც ჩემგან წილი ერგებოდეს, თავისი წილი მამულიც მივეცე
და ვალიცა.

და მე და შენ ისევ ძმანი ვიყენეთ. ჩვენი მამული თუ ყმა თუ სა-
ქონელი, ნასყიდი თუ უსყიდი, სულ გავვიერთებია. დღესა და დღეის-
იქით რაც მოვიგოთ, სულ საერთო არის, შინ თუ გარეთ ერთმანერთს
მიუტანდეთ და ერთათ დაიხარჯედეთ. ჩვენს ცოლებს თუ სამთავნო
ქონდესთ¹, სახლში ნუ შიინახავენ, გარეთ ვისაც უნდა მისცენ და ასა-
ქმონ. ერთის ტანისამოსის მეტი ერთმანერთში გაყოფილი არა უნდა რა
ვიწოდოთ რა.

ღმერთმა ნუ ქნას, თუ ჩვენმა შვილებმა გაყრა მოინდომონ, ორთა-
ვე სწორეთ უნდა გაიყონ. და თუ მირველა ჩვენთან დადგეს, მა-
შინ სამთ უნდა გაიყონ.

ჩვენში რაც ძველი ბარათები თუ წიგნები იყო. სულ დავხიეთ.
რომელმაც ამ ჩვენს ძმობაში ერთმანერთში ღალატი მოინდომოს, ჯერ
იყოს ღვთის შემცოდე, მერმე ქართლის ხემწიფის მამულიდამ, ყმიდამ,
საქონლიდან ტიტველი გავიდეს.

არის ამისი მოწამე თავათ ღმერთი, კაცთაგან: ყალანდარ-
შვილი ქრისტეფორე, ბახუტაშვილი გიორგი, მა-
ნუჩარაშვილი გორჯასპი, გორელი ოსინაშვილი
ქაიხოსრო, ავთანდილაშვილი ზალია, ხითარაშვი-

1 ოქნდეს.

ლი გიორგი, თაყინაშვილი გაბრიელა, ფეშანგ-
შვილი ანდრია და დავით.

მდივნი [ს] შვილს გიორგას დამიწერია და მოწამეცა
ვარ ამისი. დაიწერა ესე წიგნი მკათათვის ნახევარს, ქორონიკონს უკგ.

მე, თუმანიშვილმა ლიპარიტი [ს] შვილმა გიორ-
გიმ, ამისი სავადი გარდმოვწერე ასლი ვნახე ბეჭდებითა და ღვთის
ქვეშ რაც იმასში ეწერა, ისრე ეს სავადი გარდმოვწერე კოჩერა-
შვილის ბერის მოწმობით. იანერის კბ, ქორონიკონს უმბ.

მარცხენა კიდეზე ღედნის ხელითა და მელნით.

ჩვენ, ამილახორი ოთარი, ამისი მოწამე [ვარ] და ბეჭე-
დი ზის.

ქ. მე, ყარან, ამისი მოწამე ვარ და ბეჭედი ზის.

სხვა ხელითა და მელნით

ქ. მე, ნიკოლოზმა, ამისი ასლი ვნახე, ეს იმისი პირია.

ხელრთვა: ნიკოლოზ.

ქ. მე, თუმანიშვილმა იოსებმა ამის ასლი ვნახე და
ეს სავადი სწორედ იმისი პირი იყო. ხელრთვა: იოსებ.

ქ. მე, თუმანის შვილმა მდივნის ეგნატის შვილმა იესემ
ამისი ასლი ვნახე, ეს სავადი სწორედ იმისი პირი იყო. ხელრთვა: იესე.

ხელრთვა: იესე.

ამ სავადის ასლი მე, თუმანიშვილს ელიზბარს
და იოვანეს გვაქვს.

მე, ცარიელაშვილს გოგიას, ელიზბარის და იოვანეს
სიტყვით დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი.

ბოლოში: „ქ. შეყრილობის წიგნი“.

908. პირისნანახავალ უმის მიტომევის წიგნი
ივანე პირისთვისშვილისა მარაბ მილასორისაჲში

1735 წ.

ცსსა. ფ. 1450. დავთარი № 53. საბუთი № 28. პირი. ქალაღი. მხედრული.
ანაკლული.

ჩვენ, ერისთვის შვილმა ივანემ მოგეცით ეს წიგნი
შენ, ბატონს³ მილახორს მერაბს.

1 ჩენი. 2 შენი. 3 ბატონის.

ასე რომ, ბატონმან ჩემმან სიძემ ალიხანმა ჩემს დას პირ[ს] სანახაოდ მოგართვა და წამოსვლის დროს ბატონი მამა ჩემი აქ არა ბრძანდებოდა და შენც დიად გულით მოინდომე და მოგვეცით ჩვენა ყმა ბენტერის სველი გიორგი მეჭურჭლე ცხოტელი. ქორონიკონს უკვ.

**909. თავდასწილობის წიგნი იასე სოლაღაშვილისა
ოკრუბა ამილბარასვილისადმი**

1736 წ. 28 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14277. დედანი. ქალაქი. 29,5X23 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორწერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

... ეს თავდახსნისა და აზატულობის წიგნი მოგეცე, სოლაღაშვილმა ბატონმა შენმა იასემ, შეილმა ჩემმა იოვანემ შენ, მონასტრელს ჩემს ყმას ამილბარას-სვილს ოქრუასა, ძმასა შენსა ოთარასა.

ჩემს მამულიდამ ხელი აგაღებინე ნასყიდ[ი]დამაცა, უსყიდდამაცა. მაძულს გარდა თავიც დაგახსნევი. მე შენთან ხელი აღარა მქონდეს, შენთან არც ჩემს შეილს მქონდეს ხელი, არც ჩემს ნათესავს. თავი დაგახსნევი. საცა გინდა, იქ წადი და საცა გერჩომლებოდეს, იქ დარჩი. მე შენთან ხელი აღარა მაქ[ვ]ეს, ღმერთმან გიშველოს.

ცინც ეს წიგნი შეგიშალოს, მასამც შეშლის ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანნი.

არის ამისი მოწამე თავად ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანნი, კაცთაგან: პა[ა]ტას სველი ოთარა, ბანაძე სველი მღ[ვ]დელი იასე, მოურავი გიორგი, პეტრიას სველი გიუა, ვარსიმა სველი პაპა.

და მე, აზარია სვილს გიუას, დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი. დაიწერა ესე წიგნი იანვარს 28, ქორონიკონს უკვ. ხელრთვა: იასე.

Verso-ზე პირშექცევით: „ქ. მონასტრელის ამილბარასვილის ოქრუას წიგნი თავდასწილობისა“.

910. სათავდაზო წიგნი სხენია ღვეპიქისა
ჯალიკა აბღუშენიშვილისაღვი

1730 წ. 1 ღვეპებერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14752. ღღღანი. ქალღღი. 17,9×11,5 სმ. მხეღღ-
რული. ღანკვეთიღღის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემღღვეგ ნახმარია ორწერტი-
ღღი. ა-მეტი.

ქ. ნეღღითა ღღღთისითა, ესე სათავღღღე ბო წიგნი მოგეცი მე,
ღღღევიძე სეხენიამა შენ, აბღღუშენიშვილი იესე [ს]
შვიღღს ჯალიკას.

ასე რომე, ჩემი ღღღსწული პაპუნიკი თავის მამას მოეყიღღა
და მერე გასწყრომღღი. და მოვეღღი და ჩემის ბატონის დასტურითა
თავღღღებათ დაგღღღექი, რომე ღღღეს და ღღღეის იქით თუ ეს ჩემი ღღღსწუ-
ღღი წაღღღღღს საღღღმე, პასუხის გამეცი მე ვიყო.

არის ამისი მოწამე ცქიტიშვილი იესე, აბღღუშენი-
შვილი ზურაბ და გიგია და გოგატიშვილი მახა-
რიკა, ბატონთანაც მახარიკა არის დამსწრე.

და მე, ტინტოღღი ზანანა [ნ] თა გივინაშვიღღს ბაინ-
ღღუ რას, დამიწერია და მოწამეცა ვარ.

ღღღიწერა ქრისტიშობის! თვის დამღღღექს, ქორონიკონს უღღღ

.

--

 †

911. ახსანაგოღღის წიგნი ღღღით, ოთარ ღღღ იორამ თარხნიშვიღღიღღისა

1736 წ. 8 ღვეპებერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2783. ღღღანი. ქალღღი. 24,5×11 სმ. მხეღღრუ-
ღღი. ღანკვეთიღღის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემღღღვეგ ნახმარია წერტიღღი.

ქ. ჩვენ, ღღღეით და ოთარმა და იორამ ანგარიში გავ-
სწმინღღღეთ წღღღევანღღღელის მირის სურსათისა და ბრინჯის თეღღღრისა. და
თუ რამე სხვა დანახარჯი იყო, ამავღღღების ანგარიში გავსწმინღღღეთ.

ღღღეს აქამღღღის რაც ერთმანერთში ზარაღღღი მოგევიღღიდა თუ სარ-
გებელი, ყვეღღღა ჩავარონინეთ, ყვეღღღამ გაიარა; აღარც მირი, არც სურ-
სათი, არც ბრინჯის თასი, არც სამასპინღღღლო აღარა დარჩომიღღღა რა.

ღღღეის იქით რაც სამსახური მოვიღღღეს, ჩვენ ჩვენი მამუღღღის ზი-
ანი და სარგებელი გავსწიოთ. თუ ერთმანერთის მოიღღღაცონ რამე, პა-
სუხი გავსეცეთ.

1 ქარიშტიშობის.

არის ამისი მოწამე ეშიკადადბაში ს უ ლ ხ ა ნ [] , მორღალი

ქ ა ი ხ [ო] ს რ ო [] ს ვ ი მ ო ნ [] გ ა ბ ა შ ვ ი ლ ი პ ა პ უ ნ ა * ,

ჩვენი ყმა ცალქალამანიძე ფირან*, ქვლივიძე სვი-
მონ*, ჩივაძე დავით*, ოპანა.

და მე მგალობელს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. ქრისტიშობის გ.
ქორონიკონს უკად¹. [] []

912. უმის მზითვად მიცემის წიგნი ალხაზ თუშანოვილინა თაჲა მანდენასუვილინსადმი

1782—1786 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 804. დედანი. ქალაღი. 35,6×16 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.
უთარილო. ბეჟან თუშანიშვილი საბუთებში გვხვდება 1732—
1736 წლ. („დოკუმენტები, საქართ. სოც. ისტ.“ I, ნ. ბერძენიშვილის
რედ., 1940, გვ. 236).

ქ. ნებითა და შეწვევითა მღთისითა, მამისა, ძისა და სულისა წმინ-
დისათა, მარადის ქალწულისა მარიამისითა ესე მზითვის წიგნი დაგი-
წერეთ და მოგეცით ჩვენ, თუშანიშვილმან ალხაზმან,
ჩემმან ძმამ ბეჟანამ თქვენ, ჩვენს მოქალაქეს სიძეს თაყას
მანდენასვილსა.

ჩემი და დუნიახათუნ მოგათხოვე შენდა მეუღლეთა, გა-
მოღატანე ჭონება, რაც ჩემის ველითგან გამოვიდოდა, ჩემი მემკვიდ-
რე ყმის შვილი ხარ[ა]ზისვილი გიორგი.

ღმერთმან ასე გაგითაოსთ ეს ჩემი ყმის შვილი ჩემგან მზითვად
გამოტანებული: გინდოდეს გასასყიდათა, გინდოდეს გასამზითვათა,
რათაც ფერად შენდა გამოსადეგათა. არავენ შემოგეცილოს ერთი
ღმერთის მეტი. ასრე გაგითაოს, როგორც მრავალს კაცთ ნამზითვი
მსახური და მხლებელი გასთავებოდესთ. არ მოგეშალოს ეს ჩემი
მზითვის ყმის შვილი ხარ[ა]ზისვილი გიორგი.

¹ + თუ.

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეჟანისათვის.

მე, თუმანიშვილს იესეს, დამიწერია ეს წიგნი

თავში: ქ. ამისი მოწამე მე, დავითა სუფრაჩი

მარცხენა კიდეზე:

ქ. ამისი მოწამე მე, მღივ[ა]ნი შერმ[ა]ზ[ა]ნ

ქ. მე, თამაზ თუმანიშვილი, ამისი მოწ[ა]მე ვარ

ქ. მე, მემანდარბ[ა]ში მამუკა, ამისი მოწამე ვარ

ქ. მე. თუმ[ა]ნიშვილი ზაქ[ა]რია, ამისი მოწამე ვარ

Verso-ზე: ქ. მე, აღმურა[ა]ნთესტატე, ამისი მოწამე
ვარ

ბოლოში „მანდენაშვილისა“.

913. ბათილავის წიგნი ბოლუხან-გაგისა ლავით თარხნისუპილისადმი

1787 წ. 20 აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14578. დედანი. ქაღალდი. 15,5x13 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორ-
წერტილი.

ქ. ესე ბათილამა მოგეც მე. ტოლუხან-ბეგ შენ,
თარხნისუვილს დავითს. ასე რომე ჩემი ოთხი თუმანი
გემართა და თამასუქი მქონდა. თამასუქი დამკარგოდა და თამასუქის
ვეჩი თამამად მომეზარა. თუ ეს თამასუქი გამოჩნდეს, ამ წიგნით ბა-
თილი იყოს.

არის ამისი მოწამე ბატონი ერისთავი დემეტრე ,
როჭიკასუვილი ოთარი , და მე, მღივანს გორჯას-
პის, დამიწერია. დაიწერა მარიამობის კ, ქორონიკონს უკე.

914. ხელწერილი იანა სოლომანაშვილისა იოსებ

წინამძღვრისწვილისადმი

1741 წ. 21 მარტი

ხელწერტა ინტიტუტი. Hd 11312. პირი. ქალღი. მხედრული.

ქ. მამებარა მე, სო ლაღას შვილს იასეს, იოსებ წი-
ნამძღვრის შვილისაგან ხუთი მიღანთენი¹ და ათი შაუ-
რი თეთრი ვახტანგ ყაფღანის შვილის ხანჯლის ფასი.

მარტის გასულს, ქორონიკონს უკთ.

იე'ე

915. 'მეხრილოზის წიგნი მარალიაგა ციციშვილისა

ღავით ციციშვილისადმი

1744—1750 წწ.

ხელწერტა ინტიტუტი. Hd 1306. ღეღანი. ქალღი. 35,5×31,7 სმ. მარჯვე-
ნა ზემო კუთხე მოხეულია. ბოლო აკლია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშ-
ნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ორი ან სამი წერტილი. საბუთი უთარიღია,
თარიღდება მერალიბეგ ციციშვილის ქალანთარობის წლების მი-
ხედვით (1744—1750).

ქ. ნებითა და შეწვენიტა მღთისიტა ესე ძმო [ბის] წიგნი
მოგეცით ჩვენ, თქვენმან ბიძაშვილმან ქალანთარმან² მერალიბეგ
ძმისწულმან ჩემქმან. ივანემან. შვილმან ჩემქმან ეღიშერ.
ძმამან ჩემქმან თამაზმან თქვენ, ჩვენს ბიძაშვილს დავითს
- და პა[ა]ტას და დემეტრეს.

ასე რომ ცოტას ხანს მამა ჩვენები გაყრილიყვენენ. მასუკან ისევ
სახლისკაცობა ექნათ. ავიღროს გულისათვის ერთმანერთში ცოტა რამ
სამღურავი გამოგვერია. ბატონის მეფის თეიმურაზის ბრძა-
ნებით ისევ ძმობაზე შევრიგდით. რაც ერთმანერთზედ დანაშაულობა³
გქმონდა, ხელი ავიღევიტ, ძმობა და სახლისკაცობა მოვიწდომეტ და
ისევ შევიყარენით ძმატა.

დავითს და პა[ა]ტას უნდა გახლღესტ: „ბუნიათის-
შვილი ნიკოლოზ თავის ყმითა და მამულიტა, ქიმძაძე თავის
მამულიტ, ნასყიდას შვილები თავის მამულიტ, კოპაძე
თავის მამულიტ, ქობულაშვილი თავის მამულიტა, აბრამის-

1 მიღან თუმანი. 2 ქარანთარმან.

3 დანაშაურობა.

შვილი თავისის მამულით. ამათ არც ეთხოვებოდეს ხემწიფის სა-
თხოვარი, არც ჩვენი, არც ღალა, არც კულუხი.

მსახურად უნდა გახლდეს: გვერდწითელი ჯანიბეგ,
უზნაძე ნიკოლოზ, ჩინჩალაძე ქაიხოსრო, ჯაგ-
რაშვილი ბერო, ალიბეგის შვილი გოგია, დალაქი...
ნასყიდა, ღონდაძე ბერო, ფურცელაძე დათუნა,
წინამძღვრის შვილი ივანე. ამ მსახურებს მალი არ ეთხო-
ვოს თავის თავათ.

თქვენ -- დავითს და პა[ა]ტას, დემეტრეს, — საცა მო-
ხნათ და ვენახი იმუშაოთ, არც გთხოო ღალა, არც კულუხი.

სხვა ამას გარდა ჩვენს სა[ე]რთოს მამულში და ყმაში არც კაცს
წაართვანთ რამე, არც და[ა]რბიოთ, არც ჩვენი უნებური ქნათ რამე,
არც ერთის ფულისა სათხო[ო]თ რამე და არც გამოართვათ რამე.

ღღეს და ღღეის იქით რაც ხემწიფიდამ შემოვიმატოთ, ან რაც
მამულიდამ ნასყიდობა შემოვიყიდოთ, საერთო იყოს; რაც სათაენო-
დამ ვიყიდოთ და შემოვიმატოთ, ერთმანერთ[თ]ან ხელი არა გვექონდეს.

ჩვენ სანამ ცოცხალი ვიყვნეთ არ გავიყარნეთ. რომელმაც ერთ-
მანერთზე დავაშაოთ რამე და გაყრა მოვიწოდოთ, მამულიდამ ხელი
ავილოთ. თუ ჩვენმან შვილებმან გაყრა მოინდომონ, როგორც ქართ-
ლის დასტური იყოს იმ რიგათ გაიყარონ.

ხემწიფის სათხოვარს თქვენთან ხელი არ ქონდეს. თუ ხემწიფის
სათხოვარი არ ეთხოვებოდეს, თქვენ მამულს გამოსავალთან ხელი არა
ქონდეს, არცარ[ა] მთხოვოთ.

თუ ამაში ვიმტყუნოთ რამე, ჯერ ვიყოთ მღთის შემ[ცო]ღე, მერმე
ჩვენის ხემწიფისა.

დაიწერა ესე წიგნი კარ[ისა?]*

მარცხენა კიდეზე

ქ. ჩვენ, ბატონი არჩილ, ამის მოწამე ვართ.

ქ. ჩვენ, სარდალი ქ[ა]იხოსრო, ამის მოწამე ვართ.

ქ. ჩვენ, აბაშიძე ვახუშტი, ამისი მოწამე ვარ.

ქ. მე, ქეშიქჩიბაში რევაზ, ამისი მოწამე ვარ.

ქ. მე, თარხანი ლუარსაბ, ამისი მოწამე ვარ.

* დანარჩენი აკლია.

ქ. მე, ჩხეიძე გორგასალ, ამისი მოწამე ვარ.

ქ. მე, ფარსადან უზბაში, ამისი მოწამე ვარ.

**916. უმის ჩუქავის წიგნი იოვანა მღივანეზისა
სულხან პავსაპაისაძმი**

1750 წ.

ცსა. ფ. 1450. დავთარი № 11. საბუთი № 21. პირი. ქალღღი. მხედრული.

[27] ესე წიგნი მოგართვი მღივანებგმა იოვანემ თქვენ, ჩემს ბებიდაშვილს ეშიკალასბაშს სულხანს.

ასე რომე ჩემი ნასყიდი ყმა სომხითის დელცნუტელი ახნაზარა და მელქუა, ეს ორი კომლი, თქვენთვის მამიციემია ყოვლის კაცისაგან უცილებლად, რომე არას კაცსა იმათთან ველი არა აქვს.

ღმერთმან მოგახმაროსთ, როგორც ბატონყმობის რიგია, ისრე იმსახურეთ. არაოდეს ჩემგან არ მოგეშალოს. მტკიცედ თქვენთვის

მამიციემია. ქორონიკონს ულმ.

**917. ცოლ-ქმარის გაყრის წიგნი ბაიდურაშვილებისა
შუშან კაპიაშვილისაძმი**

XVIII ს. შუა წლები

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1233. დედანი. ქალღღი. 20,8x10,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარაა ორი ან სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ესე წიგნი მოგეც ჩვენ, ბაიდურასშვილებმან სიყმამამან, შაბამაზან და იოსებ შენ, კაკიასშვილს შუშანს.

ასე რომ ჩემი და [გ]ყვანდა. და თქვენ ცოლ-ქმართ ერთმანეთის რაზნი არ იყავით. და ახლა შამოგეხვეწე და გაგაშევიბინეთ. არც შვილი ყვანდა ჩემს დას, იმიტომ, თორემ სხვა ერთმანეთ[თ]ან დანაშაული არა რა; გაგაშევიბინეთ ჩემ და, რაც მართებელი იყო, ყველა გამოგ[არ]-თვით. კაცები დავისხით და ამას იქით შენთან ძმობას და მოყვრობას მეტი აღარა ველი გქ[ონ]დეს რა.

არის ამისი მოწამე: ციხისთვისშვილი იასე, აბრამა სალთხუცის მსახური, თელეველი ირემა ხამხაძე, ცქვიტისშვილი ბერო, გაბიდაური ვარდიასშვილი, მარტყოფელი მიქელისშვილი ლუარსაბ.

მე, დავითს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი †††

1766 წ. 12 სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 227. დედანი. ქალაღი. 44,5×15,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი, ორი
ან სამი წერტილი. ა-მეტ-ნაკლები. საბუთის პირი, გადაწერილი 1797 წ. და-
ცულია იქვე (Hd 14375).

ზე აღიღოს ღმერთმან მე ფე თ ა მე ფე თ ე ი მ უ რ ა ზ და
ძე მისი ი რ ა კ ლ ი¹ განაძრიელოს ღმერთმან, ისმინოს აჯა და მოხსე-
ნება ჩემი თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი თ ა ვ ი ლ დ ა რ ი ბ ე უ ა ნ მოვახსე-
ნებ ა ნ დ ე რ ძ ს ა ამას.

რადგან სოფელი წარმავალი არის და მეც უცოლშვილო გახლდი,
ჩემს უკან ჩემის პაპის და ბიძის და მამის დანარჩომი სასახლე, ბაღის
ადგილი, ყმა-მამული, მიწა-წყალი, შესავალი, გასავალი, რაც რამ ფე-
რი დამრჩა, სულ ხელელთპირ (sic) მ დ ი ვ ნ ი ს გ ო რ ჯ ა ს პ ი ს ა-
თ ვ ი ნ ს ანდერძი მიქნია.

მამის ჩემისაგანც მე ასე მჭონდა ანდერძი და მეც ჩემის მამის
ანდერძის გატეხა ვერ შევიძელ. რადგან უცოლშვილო ვიყავი, მამას
ჩემსაც მაგისთვის კელი მოეკიდა. მეც მაგის კელათ ვიყავი ჩემს სი-
ცოცხლეში და ჩემს უკან ა ნ დ ე რ ძ ი ც მაგას, დაუწერე და მივეცი.

თქვენს სამსახურს და რაც რამ ფერით შეძლება იქნებოდეს ჩემის
მამულიდამ, მდივანს გ ო რ ჯ ა ს პ ი ს იმსახურებდეთ. რაც მართებე-
ლი სამსახური იყოს. ყმასაც ისე იმსახურებდეს და კარგად მოუვლი-
დეს სამართლიანის საქმით. უსამართლოს ნურც თვითონ უზამს და
ნურც სხვას აქნევინებს უსამართლოს, რომ ჩემის მოხსენებით თქვენი
უკადრისი არ იქნეს და ჩემის სულის საგინებელი და ღვთის საწყენი
არა მოხდეს რა.

ეს ჩემი მოხსენება და ანდერძი დასრულდეს. და მამშლელს ქრის-
ტეს სამართალში პასუხს ვთხოვ და სამართალს ღვთისგან მოველი და
მოგახსენებ.

დავსწერე ეს ა ნ დ ე რ ძ ი ენკენისთვის იბ გასულს, ქორონა-
კონს უმგ. ეს ჩემი ხელია.

¹ ირეკალე.

1756 წ. 27 ნომბერი

ცსსა. ფონდი 1448. საბუთი № 3309. დედანი. ქალღდი. 31×14,5 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახშირია ორი წერტი-
ლი. საბუთი რეგისტრირებულია 1822 წლის 15 ივნისს № 32-ით იმერეთის
დროებითი მართებლობის მიერ, რომელსაც ხელს აწერენ: „პოლკოვნიკი
მდივანბეგი თვადი ქ ა ი ხ ო ს რ ო წ ე რ ე თ ე ლ ი და მდივანბეგი თვადი
და ვ ი თ ჩ ხ ე ი ძ ე“, და 1844 წელს № 540-ით ქუთაისის საეკლესიო კომი-
ტეტის მიერ.

ქ. ნებითა და შეწევნითა ღმრთისათა, ესე სწორი და უტყუელი
აღთქმა და ფიცი და პირობა მოგართვით ჩვენ, დედა თქვენმა, ა ბ ა-
შ ი ძ ი ს ა ს უ ლ მ ა ნ დ ა რ ე ჯ ა ნ შ ე ნ, ჩვენს შვილს ბ ა ტ ო ნ ს
კ ა თ ა ლ ი კ ო ზ ს გ ე რ მ ა ნ ე ს ასე და ამა პირსა ზედა, რომე
უხუცესი და საყვარელი შვილი ბძანდები ჩემი და ხორცილად და სუ-
ლილად მისანდო და მისამართი იყავი.

და აწ თუ შენ ჩემთვის სწორისა და ჭეშმარიტის გულით კარგი
და რაც შეგებლოს ორისავე სოფლის შემწე და ნუგეში იქნე, როგორც
დედაშვილობის მარებული არის, ღმრთის უწყინარის საქმით სიამის,
მორჩილების და სამსახურის მდომი იქნე, არც სიტყვით და არც საქ-
მით შენ ჩემზე ზაკვა და ტყუილი არ გამოიყვანო, მეც აგრე შენთვის
მონდობილი, უხერხო, უტრელო (sic), უზაკვო, ჭეშმარიტის გულითა
და საქმით ვიქნე; არც რაგინდარას ტყუილის სიტყვით შენი ჩხუბი
დავიკერო, სანამდი არ გაგიკითხო და ტყუილი და მართალი არ შე-
ვიტყო.

რაც ჩემი სათავისთავო მამული და ადგილი მაქვს, იმაში არას
აღამიანს ხელი არა აქვს, არც შვილებს, არც სხვას კაცს ხელი არა
აქვს რა. კურთხეულის მამის ჩემის გ ი ო რ გ ი ს ა ბ ა შ ი ძ ი ს წყა-
ლობა იარაღებით შ ო შ ი ტ ა ე რ ი ს თ ა ვ ი ს ა გ ა ნ ვიყიდე.

სხვა შვილებიც დამეაჯენ, მარა ჩემის სულისთვის ამის მეტი საგ-
ძალი არა მქონდა რა; ნასამართლის ქონებით ნაშოვნე იყო და ჩემის
სულისათვის შენს წმინდას ეკლესიას — ნიკოლაოზ მღვდელთმთავრი-
სას შევსწირე ჩემის სულის საოხად.

ასე რომე სანამ სული მედგას, სიყვარულსა და მოვლასა და მარ-
თებულს საქმეს ჩემზე ნუ შეორგულდები. და რა მოვკუდე, თულა
ცოცხალი დამრჩე, ჩემი გვაში იღვაწე და რიგით დამქმარებე. მერმე
სანამდისაც იცოცხლო, სულის საქმესა და წესსა და რიგსა და მის
დროს ჩემთვის აღასრულებდე.

ეს ჩემი სათავისთავო მამული უკუნისამდე შენს წმინდას ეკლესიას ჩემდა საოხად ეპყრას. ამაში მცილე არავინ აუჩნდეს.

ვინც ეს წიგნი შენს საყდარსა და შენ გაგიტეხოს და ამაზე შეცილება დაიწყოს, მე ამის მეტი არა მქონდა რა და ჩემდა ცოდვის სასახსროთ იესო ქრისტესთვის მიშირთმევი და წმინდის ნიკოლოზისათვის შემეწირავს.

და თუ ვინმე ეს მას გამოახვას, ჩემის ცოდვის პასუხი დიდს მეორედ მოსვლას იესო ქრისტეს მან მისცეს და ჭერ ღმრთისაგან და მერმე შეიღის კრებისაგან და ოთხის პატრიარქისაგან შეჩვენებული იყოს.

ამას გვედრები, შენ, ჩემო შვილო გერმანე, რომე ამ ცაცებს ძალა და უსამართლოთ მიპყრობა არ დამართოს და არც საერთოთ გახდეს, როგორც ღვთის სამართალი იყოს. საყდარსაც ისე ამსახურე; და ჩემს სიცოცხლეში — მე, და მერმე შენ, ღმერთო.

დაიწერა წიგნი ესე ქორონიკონს ქრისტეს აქეთ ჩღვ. თვესა ნოემბერსა კჳ, ღღესა შაბათსა.

მარცხენა კიდეზე

რა სწორეთ ეს საქმე დამტკიცდეს, რომ სათუოთ აღარ იქნეს, რომელიც ჩვენის მიცემის დაპირება მქონდეს, ისიც გვიბოძეთ.

920. ამანათალ შიგარაჰის წიგნი ანახანუშისა

ელიზაარ თაქთაქიუშვილისაღმი

1782 წ. სექტემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 13008. დედანი. ქაღალდი. 37,8×16,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სატყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტალი. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ესე ვექილამა წიგნი მოგართვით ჩვენ, ცხილვანელმა გედე [ო]ნას ქალმა ან [ა]ხანუმ. ზაქარიას ჭონის ქვრივმა, თქვენ ელიზბარ თაქთაქის შვილს.

ასე რომ, ჩვენი სამკვიდრო სასახლე არის ქალაქსა, თქვენს სასახლეს და ბეზიტანთ ბაინდურას სასახლეს შუა არის. თქვენთვის ამანათათ მოგვიბარებია. სანამ ჩვენ მოვეპატრონებოდეთ ჩვენს სასახლესა, მანამდი თქვენ გეზაროსთ. ამ სასახლის ბატონის წყალობის სიგელიც თქვენ მოგართვით. სიგელიც და სასახლეს — ორიც თქვენ გეზაროსთ.

დაიწერა ენკენისთვის ნახევარს გასულს, ქორონიკონს უნ.

ქ. მე, ცხინვალის მამასახლისი ბ ე ყ ა ნ, ამ ზაქარია ჭონის ქვერ-
ვის იღრალით, ამ წიგნის მოწამე ვარ.

ქ. ჩვენ, ბატონი სალთხუცესი დ ი მ ი ტ რ ი, ამ ვექილამის მოწა-
მე ვართ .

ქ. მე, ი ე ს ე უზბაში, ამ ვექილამის მოწამე ვარ ზაქარია ჭონის
იღრარითა.

Verso-ზე: პირშექცევით: „ქალაქის სასახლის არის“.

921. ამის მხითვალ მიცემის წიგნი იორამ თახნისშვილისა

თავისი შვილის მარიამისადმი

1765 წ. 15 დეკემბერი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2575. დედანი. ქალაღი. 26×16,3 სმ. შხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან
ორწერტილი. ა-მეტი.

ქ. ესე წიგნი მოგართვი მე, მამა თქვენმა თ ა რ ხ ნ ის შ ვ ი ლ მ ა
ი ო რ ა მ შ ე ნ, ჩემს შვილს მ ა რ ი ა მ ს.

ასე რომე, ჩემი ყმა თ ა მ ა ზ ა ნოსტელი, ქვეყანა რომ აიყარა,
ჩვენს სოფელში აღარავინ დადგა, ის თამაზა ს ა ს ი რ ე თ ს ჩამოვი-
და. იქიღამ დაიკარგა, ლეკმა წაიყუნა. ყ ი ზ ლ ა რ ი დ ა მ მამავალე-
ბულიყო, გზაზე მომკდარიყო. იმას ორი პატარა ობოლი დარჩა ბი-
ჭები.

რადგან შენც ჩემი შესანახავი იყავ და დასარჩენი, ის ობლები
თქვენე ზითვათ მამიცია ყოვლის კაცის უცილებელი, იმათთან არას
კაცს ხელი არა ქონა თქვენს მეტს.

ამისი მოწამე: ჩვენი წმიდის ესტატის დეკანოზი ს ვ ი მ ო ნ, ბ ე -
ქ ა ნ ა ს შ ვ ი ლ ი ო თ ა რ ი, ლ ა ფ ე რ ა შ ვ ი ლ ი მღდელი ზ ა -
ქ ა რ ი ა, მ გ ე ლ ი ტ ა ს შ ვ ი ლ ი ბ ე რ უ ა, ატენელი მამასახლისი
და სულ სასირელი.

მე, ი ო რ ა მ ს, დამიწერია და ყაბულიც მაქვს. დაიწერა ქრის-
ტიშობის თვის იე, ქორონიკონს უნგ.

922. პირობის წიგნი მარიამ მკითხავის ნაქრისადად

1787 წ. 11 აპრილი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 531. დედანი. ქალაქი. 16,3X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორი წერტილი.

ესე წიგნი მოგართვი მე, მკითხავ მარიამამ, თქვენ ბატონს ნეკრესელს. ასე რომე მკითხავი ვიყავ და ჩვენის ვართაპეტისაგანაც საკანონო დამედო და ხელი ავიღე [მ]კითხაობაზე. და ეს წიგნიც თქვენთვის მა[მ]ირთმევი: ამას იქით თუ ჩემი მკითხაობა კიდევ მოგხსნდეს, ცეცხლში დამწვით.

არის ამისი მოწამე სულ ერთობლივ ლომისციხელნი, და აქ: ფეიქარი კირაკოზა, მეწისქვილე ეივაზა.

და მე, ანტონას, დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა აპრილის ია, ქორთიკონს უნე.

923. შაჰრილოზის წიგნი პიორგი წაბათლისა

ქაიხოსრო წაბათლისადად

1788 წ. 31 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1212. დედანი. ქალაქი. 31,3X15 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ერთი ან ორწერტილი. ა-ნაკლული.

ქ. ესე უტყუველი ერთობის და სიყუარულის წიგნი და პირი დაგიწერე და მოგართვი თქვენ, ჩემს ძმას წერეთელს ქაიხოსროს და თქვენს შვილებს პაპუნას და ზურაბს მე, შენმა ძმამ წერეთელმა გიორგიმ, შვილმა და მომავალმა ჩემ[მა].

ასე რომ გავერთდით. დღის ამას იქით მამულიც, ალაგიც, ყმაც, ყოფაც ერთი იყოს. რაც ან ახლა მაქვ[ს] ღვეთის და ბატონის წყალობა, ან ამას იქით ვიშოვნო, ყოველისფერი ერთი იყოს. რაც ბატონის სამსახურს და ხარჯს გადაერჩინ[ო]თ, ძმურებ, გავიყოთ. მტრის მტერი ვიყო[თ] და მოყუარის მოყუარე.

აგრევე შენ ამის! გასათავებლად მომიცემია თავათ² ღმერთი, ყველანი მისი წმინდანი ზეცისანი და ქუეყანისანი, ხორციელნი და უხორციონი.

1 ამისთ. 2 დავათ.

არც გიხერხო, არც გიტრულო, კიდეც წმინდის გულით შენი ერთ-
გული და სიკეთის მდომი ვიყო, თუ შენ ხერხობა და ტრულობა ჩემს
და ჩემს შვილზე არა გამოგივიდეს რა, ან ჩემს სიცოცხლეში არ გამე-
ყარო.

არის ამისი მოწამე: დედოფლის კარის მწირველი ს ვ ი მ ო ნ
ი შ ხ ნ ე ლ ი, პ ე ტ რ ე მღდელი, კიდეც ამის მოწამე ზ ა ა ლ ა ბ-
დ უ შ ე ლ ი შ ვ ი ლ ი და ბ ე ჟ ი კ გ ო დ ა ბ რ ე ლ ი ძ ე *. მე, და-
ვ ი თ მღივანს, დამიწერია, მოწამეცა ვარ. დაიწერა მაისის გასულს,
ქორონიკონს ჩღმ†

. Verso-ზე პირშეკცევით: „გიორგი წერეთლის ერთობის მიცემული წიგნი“.

924. შმის მიხარების წიგნი ღავით სახლთხუცმისა გიორგი თუგანიშვილისაღვი

1768 წ. 6 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 236. დედანი. ქალღდი. 21,5×12 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.
ა-მეტი.

ქ. დ ა ვ ი თ ს ა ხ ლ თ უ ხ უ ც ე ს ი ს სიკეთით სახსენებლო
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ო გ ი ო რ გ ი!

მერე ეს ჩვენი ყმა სკრელი თ ა მ ა ზ ა მანდ ხ ე ლ თ უ ბ ა ნ ს
ხიზნათ დგას. სანამ ჩვენ ავყრიდეთ და წავიყვანდეთ შენთვის მოგვიბა-
რებია. უბრალოთ ნურავის ამსახურებ და ნურავის გა[ა]გლეჯინებ. ამას-
თან ან თქვენ რა საქმე გაქვსთ, ან სხვასა რომ გასარჯოს ვინმე. შენი
მობარებულია, როგორც აქამდინ შენს ბიძაშვილს გ ი ო რ გ ი ს ე ბ ა-
რა, ახლა შენ თვალყური დაიჭირე ამაზე. მთიბათვის ვ, ქორონიკონს
უნვ.

ამას ერთი თოფი ჩითი დაჰკარგვია. ვისაც ელადებოდეს, სამართ-
ლით თუ შეუვიდოდეს, გამოურთვი, მოეც, ნუ აჩივლებ.

* ეს წინადადება მიწერილია მარცხენა კიდეზე.

**925. ხევის მკითხველ მიცემის წიგნი ამირინდო ამილახვარისა
თავისი ქალიშვილის თამარისადმი**

1774 წ. 19 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1237. დედანი. ქალაღი. 17,3x15,2 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.
საბუთის პირი დატულია იქვე (Sd 2043ა).

ქ. მამიშენის დამტირებლო შვილო ბატონო თამარ, მარტო-
ლოზა, სარუხანა და გიგუა ასრათა შვილები შენ-
თვის მიმიცია. ხელი არავის აქვს იმასთან.

ბატონმა რომ მამად ხანზე გაიმარჯვა, მაშინ ერევნი დამ
მომიყვანია ასრათა თავისის შვილებით. ის ასრათა მოკუდა, ობ-
ლები მე დამისდია, შენთვის მომიცია, შენ იმსახურე, მზითევში მო-
მიცია.

არას კაცს ამათან ველი არ აქვს. ვინც ეს ჩემი სიტყვა და წიგნი
მოგიშალოს, იესომ ის მოშალოს ორისაე სოფლის ცხოვრებიდამ და-
დასწყევლოს. იანვრის ით, ქორონიკონს უმბ.

ბეჭედი: მონა ღთისა ამილახვარი ამირინდო.

**926. წიგნი გიორგი მუკუჩიძისა დოსითეოს ნეკრესელისადმი
ცოლის გაშვების შესახებ**

1775 წ. 1 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Ad 582. დედანი. ქალაღი. 17,6x13,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორ-
წერტილი.

ქ. ესე წიგნი მოგართვი მე. გიორგი იმერელმა მურუზი-
ძემ რაჭველმა. თქვენ — ყოვლად სამღვდელოს დოსითეოს ნეკრე-
სელს.

თქვენ მოგხსენებ[ი]ათ: თავის ადგილს ცოლი ჰყვანდა, გაუშოო,
აქ ცოლს აძლევთ. მართალია, გაუშვი, მაგრამ ბოზობის მიზეზით გა-
უშვი? თუ სხვას მიზეზით გამეშოს და ბოზობის მიზეზით არ გამე-
შოს, ქრისტეს წინა შენ პასუხი მოგცე.

მე, არა შელიძე მიქელა იმერელი, ვარ ამისი მოწამე
რომე ეს სიტყვა ჰეშმარითია; და ორმა ამისმა მეზობელმა მე, ჩიტა-
შვილს პაპანაცვალსაც, ასე შემომფიცეს: მართალია, რო-
მე ბოზობის მიზეზით გაუშო.

1 დოსითეოს ნეკრესელს] დოსეთიოს ნეკრეს. 2 გაუშვიო.

მე. ანტონ ჯ. სომეხს, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამათის სიტყვისა. დაიწერა ღვინობისთვის ა, ქორონიკონს უაგ.

927. შაჰრილოზის წიგნი ზურაბ და არასტი გოშაბააჰვილავისა

1778 წ. 10 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 1843. დედანი. ქაღალდი. 45×15,5 სმ. რესტავირებული. მხედრული განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. ამავე ფონდში დაცულია საბუთის მეორე დედანი (Hd 9359).

ქ. ესე საძმო და ერთობის წიგნი მოგე მე, გოშტაშაბის შვილმა ბეჟანის შვილმა ზურაბმა და სახლისა ჩემისა მომავალმა შენ, ჩემს ბიძაშვილს დავითის შვილს ერასტის და სახლისა შენისა მომავალსა.

ასე და ამა პირსა ზედა, რომ ავის დროს მიზეზით მამაჩემი და პაპა შენი ერთმანერთს დაშორებიყვნენ და გაყრილიყვნენ; და მასუკან კიდევ ძმობისა და სახლისკაცობის სიყვარულით ძმათ შეყრილიყვნენ და ერთათ ყოფილიყვნენ, რომ მაშინდელი იმათი შეყრილობის წიგნი დღესაც არის. მასუკან კიდევ გაყრილიყვნენ.

და ახლა ჩვენ ერთმანერთის სიყვარულით მოვინდომეთ! ძმათ შეყრა და ერთად ყოფნა. და მე, ზურაბმა ეს წიგნი და პირი ჩემის ნებით და ნდობით მოგე, რომ რაც მამაჩემს ბეჟანს თავისის საჭირნახულოთი სახლისკაცებიდამ წილა გამოჰყოლია სამკვიდრო, თუ ნასყიდობა და თუ მასუკანდელი შემატებული ყმა და მამული, დღეს რისიკ მქონებელი ვარ ამ წიგნის მოცემაში ყმისა თუ მამულისა, ამით ძმათ შეგყრივარ, რომ დღეის უკან ღმრთის მოწყალებით მე ჩემის მამულით და ყმით და შენ შენის მამულით და ყმით ერთათ ძმურებ სიყვარულიან უნდა ვიყვნეთ, და სიკვდილითაც ერთმანერთის ხელში უნდა დავიხოცნეთ.

კურთხეულის ჩემის რძლის, ბებია შენის ნასყიდი რაც მამული არის, რომ იმისი ნასყიდობა წიგნი სახელდობრივ გამოაჩენს, მანამდის ჩვენ ერთათა ვართ და ბებია შენის ნასყიდს მამულს მიუდგებით, იმ მამულის გამოსავალიც ორთავ ერთობაში უნდა მოვიხმაროთ, და სხვა რიგათ სამამულლოთ ბებია შენის ნასყიდობასთან მე საქმე არა მაქვს.

ამას გარდა, შენი წილი ნასყიდი, თუ უსყიდი ყმა და მამული, და ასრეთვე ჩემი ნასყიდი. თუ უსყიდი ყმა და მამული ლხინში, თუ ქირში სამმოთ უნდა მოვიხმაროთ.

ღმერთმან მაშოროს, თუ ყამთა ვითარებისაგან რომელისამე მი-
ზეზით ან მე და შენი, და ან ჩვენის შვილებისა გაყრა მოხდეს, ამ გზით
უნდა დავშორდე: რაც შენ შენის საუფროსოთიდან შემატებულით
ჩემს ძმობაში მამული [და] ყმა მოგყოლიყოს, ის ისევ სრულებით შენი-
ყოს; და ასრეთვე რაც მე ჩემის საჭირნახულოთი და ან შემატებულით
შენს ძმობაში მომყოლიყოს, ის ისევ სრულებით ჩემი იყოს. და რაც
ღვთის მოწყალებით ერთობაში ან ოჯახს და ან მამულს შევემატოთ, ის
თანასწორეთ საერთო იყოს.

ღმერთმან გვაშოროს, თუ ამოვსწყდე უძეთ, ჩემი მამული და ყმა
შენ დაგჩეხ; და თუ შენ ამოსწყდე უძეთ, შენი ყმა და მამული მე
დამჩეხს ერთობაში.

არის ამისი მოწამე ქ ა ვ თ ა რ ი შ ვ ი ლ ი ნ ი კ ო ლ ო ზ ,
ნ ა მ ა ნ გ ლ ე ლ ა ვ ი ს შ ვ ი ლ ი ს ე ს ი ა , იოთამის შვილი რ ე-
ვ ა ზ *, და მ უ ს ხ ე ლ ა ს შ ვ ი ლ ი დ ა ვ ი თ *.

მე, თ უ მ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს მ დ ი ვ ნ ი ს გ ო რ ჯ ა ს პ ი ს ძ ე ს მ დ ი ვ ა ნ ლ ა შ-
ქ არ ნ ი ვ ი ს მ ა ნ უ ჩ ა რ ს, ზ უ რ ა ბ ი ს ს ი ტ ყ ვ ი თ დ ა მ ი წ ე რ ი ა და მოწამე-
ცა ვ არ ამისი. ხ ე ლ რ თ ვ ა: მ ა ნ უ ჩ ა რ.

აღიწერა ქრისტიშობის ი, ქორთნიკონს უფვ.

მარცხენა კიდებზე

ქ. მე, ორბელიანი სარდალ-სალთხუცესი დ ა ვ ი თ, ზ უ რ ა ბ ი ს ყ ა-
ბ უ ლ ო ბ ი თ ა მ სა ძ მ ო ს წ ი გ ნ ი ს ა თ ა ნ ა მ ო წ ა მ ე ვ ა რ.

ქ. მე, ი ო თ ა მ ი ს შ ვ ი ლ ი რ ე ვ ა ზ ნ ა ზ ი რ ი, ზ უ რ ა ბ ი ს ს ი ტ ყ-
ვ ი თ მოწამე ვარ.

ქ. მე, ზ ა ა ლ სა ამ ი [ს] შ ვ ი ლ ი, ა მ სა ძ მ ო ს წ ი გ ნ ი ს მოწამე ვარ.
ხ ე ლ რ თ ვ ა: ზ ა ა ლ.

ქ. მე, დ ა ვ ი თ ა ბ ა შ ი შ ვ ი ლ ი, ზ უ რ ა ბ ი ს ს ი ტ ყ ვ ი ს მოწამე
ვარ. ეს ჩემი ხელია.

ქ. მე, ზ უ რ ა ბ ს, ა მ წ ი გ ნ ი ს ყ ა ბ უ ლ ი მ ა ქ ე ს

თავში

* დატოვებულია ცარიელი ადგილი ბეკდისათვის.

ქ. მათის იმპერატორების დიდებულების ნებით სრულიად საქარ-
თველოს მე მკვიდრე და მმართველი დავით შეყრილობის
წიგნსა ამას ვამტკიცებთ. ფებერვლის კ, ქორონიკონს უპთ. დავით

ბოლოში სხვა ხელით: „ზურაბის მოცემული სამო წიგნია“.

928. შაჰრილოზის წიგნი ფირან და გორჯასპი თუშანიშვილებისა

1779 წ. 10 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 31. დედანი. ქალაღი. 44,7×11,7 სმ. მხედრუ-
ლი. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.
ა-ნაკლული.

ქ. ნებითა და შეწევნითა მღვთისითა, მამისა, ძისა და სულისა
წმინდისითა. ესე ამიერთ უკუნისამდი ჟამთა და ხანთა მტკიცე და
შეუცვალეზელი და საბოლოოვით გასათავებელი წიგნი და პირი დავ-
ღევით ჩვენ, თუ მანიშვილმა ფირან და ჩემ[მა] შვილმა
ბეჟანმა.

ასე რომე მოვეღიღით და თქვენ ჩემს განაყოფს მანუ ჩარის
შვილს გორჯასპის შემოგეყარეთ, ასე რომ მანამდი ცოცხალი
ვიყოთ, შენ არ გაგეყაროთ, ჩვენის სასახლითა და ყმითა და მამულით,
თუ რამ გვაქ[ვს] ქონებითა და ამ პირობითა, რომ მანამდი ცოცხალი
ვიყოთ, არ მოგშორღეთ და ჩვენს უკან ჩვენი მამული და სასახლე და
თუ რამ გვაქ[ვს], ისიც სულ შენი იყოს. არა კაცი არ გეღ[ა]ვებოღეს
და ვერცავინ მოგიშალოს.

ვინცა და რამაც კაცმა ამის შღათ ხელიყოს, მასამც რისხავს თა-
ვღღ ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანი ხორციელი და უხორციონი.

არღს ამისი მოწამე თავღღ ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანი,

კაცთავღღ: თუ მანიშვილი მღივანი ბირთველი ,

ქრისტეფორე ქ, ასანაქ და საღმ[ა]ზანაქ და პაპუა
იასე შვილი, ტერ-გრიქოლაქ

მე, თვითონ ფირანს, დამიწერია და ყაბულიც ვარ ქ

მე, პაპუა თუ მანის შვილი, ამის მოწამე ქ

ქ. მე, თუ მანის შვილს ბეჟანის შვილს გოგიას,
ამ კურთხეულის პაპის ჩემისავღღ და მამის ჩემისავღღ მოცემუღის შე-

ყრილობის წიგნის ყაბული მაქვს, ღმერთმა! სიცოცხლეც და სიკვდი-
ლიც თქვენთან მამცეს. თიბათვი[ს] ი, ქორონიკონს უაზ, ხელრთვა: გ ი-
ო რ გ ი.

მარცხენა კიდეზე

მე, იასეს შვილი პაპუა, ამის მოწამე † ,

929. ანდრაქის წიგნი მღივანებაჲ იოანე ორბელიანისა

1779 წ. 2 დეკემბერი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14311. დედანი. ქალაღი. 35×21 სმ. რესტავ-
რირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახპარია ერთი ან
ორი წერტილი.

ქ. სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინ.
ვინათგან ყოველი კაცი მოკვდავნი ვართ და მაწად მივიქცევით,
ვალი არის რომ კაცმა თავის სიცოცხლეში თავისი ანდერძი დაწეროს,
და გაარიგოს.

მეც, იოვანე მღივანბეგი ლუარსაბ სარდლის შვილი, †
ვწერ ამ ანდერძსა.

ამად რომე ქაიხოსრო სარდალი დავით სარდლის პაპა
თავის მამის სიკვდილის დროსა ოთხის თვისა თავის დედას მუცელში
დარჩომილიყო. რადგან რომ მამიჩემის ძმისწული იყო და დედაც
მოჰკდომოდა და ობლათ დარჩომილიყო, მერმე მამაჩემმა ქაიხოსრო
სარდალი, დიად, დიდის ჰირნახულით და რომელიც მართებული იყო,
ისე გაზარდა დაქორწილებითა, შენახვითა მართებულათ შე[ი]ნახა.

მეც ამიტომ ეს ანდერძი დავწერე. რაც რომ ჩემი ნასყიდი იყოს
და უსყიდი — მამული, სახლი, გლეხი — ესე[ე]ები დავით სარდალ-
სახლთხუცეს[ს] და ნიკოლოზს უანდერძე და დაუგდევი.

მერმე რადგან ბატონი შვილი თამარი მეფის ერე-
კლეს ასული იყო, ამის გულისათვისაც მართებული იყო ასე მექნა.

ამას გარდა, ბიძის ჩემის ოთარის, მანუჩარისა და რე-
ვაზისა ნასყიდი და უსყიდი, ამათი ნასყიდი და უსყიდი, ნახევარი
ჩემი იქნებოდა და ნახევარი დავით სარდლისა იქნებოდა. ეს ჩემი წი-
ლიც ამათთვის მიანდერძებია ამ პირობითა ღმრთის წინაშე და ყოვე-
ლად წმიდის წინაშე, რომ სანამდის ცოცხალი ვიყო, ჩემი ყმა მემსა-
ხუროს; ამ ჩემს სიცოცხლეშია ნუგეში და შეწევნა არ დამაკლოს.

ჩემის სიკვდილის სამარხი, რომელიც დავით სარდლის საკადრი
იყოს და მე მეკადრებოდეს, ის ჩემს მოძღვარს მისცენ და ისე დამ-

[მ]არხონ. ჩემი ვალიც გარდაიხადონ, რომ ჩემის სულის მოვალე არ დარჩნენ.

მერმე ჩემი მეუღლე, კახთ სალთხუციის ასული ან ახ ან უ მ, სანამდისინ ცოცხალი იყოს, შეინახონ. ორი კომლი კაცი, რომელიც მოინდომოს ჩემი ნასყიდი, თავის სიცოცხლეში მისცენ. სანამდის ცოცხალი იყოს, ცოცხალი შეინახონ, მკვდარი დამარხონ და სიკვდილს უკან სარდალს დარჩნენ. კიდემ ამის სამარხიც ჩემს მოძღვარს მიეცეს. ამ ჩემის მეუღლისა დიდი ვალი მძევს მე, ამიტომ რომ ამის ზითევი სულ ჩემს სახლში არის დახარჯული. ერთი ქალი მყავს და თუ იმასაც მისცემ რასმე კარგი იქნება და და-ძმურათ გამოვადგება.

ტ ა ნ ძ ი [ი] ს ბოლოს რომ თ ო ფ რ ა ყ ა ლ ა არის, იმის ძირში ერთი სოფელი არის რომ ძ ე ძ ე ნ ა რ ი ა ნ ი ჰქვიან, ჩემის მარგალიტის საყელოთი ნასყიდი არის, მამისჩემისაგან ისი ფ ი ტ ა რ ე თ ი ს ეკლესი[ი]ს შეწირული არის, ის არ მოუშალო რომ ღმრთისმშობლის შეწირული არის.

ი ო ს ე ბ კ ო რ კ ო ტ ა შ ვ ი ლ ი მანგლელი რომ იყო, იმისი ვალი დაგვრჩომია ოთხი-ხუთი თუმანი; ისი, თუ ახლო ნათესავი იყოს ვინმე, იმას მიეცეს, თუ არადა იმის სულისათვის უნდა გაიციეს.

რაც ჩემის კაცებისათვის მამული მიმიცია თუ სახელო, დიდათ გევედრებით, რომ არ მოუშალოთ.

ვეჭობ, თქვენც მოგხსენებოდესთ, რომ ერთის კაცისათვის აზატობის წიგნი მიმიცემია, ამიტომ რომ ჩემის მამისა და დედისათვის მებაღაპეთ დამიყენებია; და ის ჩემი მიცემული წიგნი არ მოუშალო და არც წესია.

ერთს ამას გევედრები, რომ ჩემი მსახური და გლეხი დიდის შელავათით შემინახავს და თქვენც შალავათით შეინახეთ, რომ ძალი არავინ უყოს. რაც რომ ამ ჩემის ანდერძის წიგნით შემომიკვეთია თქვენთვის, ღმრთის წინაშე ის პირობა გამითაოთ და ერთი პირობის წიგნი თქვენც მომცეთ, ღმრთის წინაშე და ყოვლად წმიდის წინაშე ის პირობა გამითაოთ.

ეს ჩემი ანდერძის წიგნი და თქვენი პირობის მოცემული წიგნი — ორივე ჩემს მოძღვარს ებაროს. ასე არს, რომ პავლე მოციქული იტყვის: ანდერძი სიკვდილისა შემდგომად მტკიცე არისო.

სხვა რაღა მოგახსენოთ. თქვენ იცით და საუკუნო ღმერთმა, თუ ეს ჩემი პირობა არ გამითავოთ.

ჩემის სულიერის საქმის ვეჭილი პატრი უფროსი დ ო მ ე ნ ი კ ა არის, ჩემი და ჩემის მეუღლის სულიერი სამარხი რაც იქნება, იმას

უნდა მიზარდეს და იმან მოუაროს. დეკენბრის¹ ბ, ქორონიკონს უმაჴ, წელსა ჩლოთ.

ბეპელი: ქ. სკის მსჯელი, ტვიფრავს ორბელთაჲ, გულის მმპკომი(?) ლმერთჲან-
ცა იოანე 1748.

ნარცხენა კიდეზე

ქ. ღმრთის წინაშე მე, პატრი უფროსი ან დ რ ი ა, ამ იო[ვან]ნეს მდი[ვ]ანბეგისაგან მოცემულის ანდერძის წიგნის მოწამე ვარ. ეს წიგნი სწორეთ იმისი სიტყვით არის დაწერილი, რომ ეს წიგნი ჩვენ გვებარა და ჩვენც ამისი სავადი ავიღევით. ლთინ.

**930. საამხანაპო წიგნი არაქელა ბერ-ასატურას შვილისა და
აკოფა აზიზასშვილისა**

1788 წ. 29 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1082. დედანი. ქალაქი. 22×15,8 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია წერტილი.
ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ღმრთის წინაშე შევიყარე ნით ამ ხანაკათ ჩვენ, ქა-
ლაქის მოსახლე ტერ-ასატურას შვილი არაქელამ და
დუშეთს მოსახლე აზიზას შვილი აკოფამ.

არის არაქელას მხრივ¹ სამოცდათხუთმეტი თუმანი და არის აკო-
ფას ხრამე (sic) ორმოცდაათი თუმანი. იქს ორის ჯამი რკე ამდენი.

ღმრთით² ეს თანხა მოზდოკი დამ წავიღო ქალაქს, შენი
ურდუნოსთან გავყიდო, თუ მე წამოვიდე, აკოფამა, შენი ურდუნოს-
თან ხრიდი ვქნა და წამოვიღო, რაც ღმერთმა სარგებელი მოგვცეს, ნა-
ხევარი შენი სათავენოთ შენ, არაქელამ, აიღო; და ნახევარი სარგებელი
ჩემი სათავენოთი მე, აკოფამ, ავიღო.

და თუ მე, აკოფამ, არ წავიდე, შენი ანგარიში შენს ურდუნს მი-
ვაპარო.

ზიანი ღმერთმა გვაშოროს. თუ ზიანიც მოგვივიდეს, ზიანიც სარ-
გებელის კეცათ³ გავყოთ.

დაიწერა მოზდოკს, თარიღი ჩღპგ, მარტის კთ გასულს.

ზემო საამხანაკო წიგნისა ყაბული მაქვს, ეს ჩემი ხე-
ლია. არაქილა ძე ტერ-ასატუროვ.

1 დაენკენბრის.

2 ღთი. 3 კეათ.

ქ. ზემო საამხანაქო წიგნისა ყაბული მაქს, ეს ჩემი ხელია აქოფ ძე აზიზოვი.

ქ. ზემო საამხანაქო წიგნისა არაქილას და აქოფას სიტყვით მოწმე ვარ ავეტიქ ძე ზორაბეძე

ქ. ზემო საამხანაქოს წიგნის მოწამე ვარ არაქილას და აქოფას სიტყვით, გურგენ ძე თემოვიძე

ქ. ამ საამხანაქო წიგნის მოწმე ვარ არაქილას და აქოფას სიტყვით. არუთინ ძე ტეფანოვიძე

ქ. ეს საამხანაქო წიგნი აქოფას და არაქილას სიტყვით დამიწერია და მოწამეცა ვარ მე, ზაქარა ძე საფაროვი.

931. აშაფის მიხარების წერილი ღვით თუმაწივილისა

თავის ძინსაღვი

1788 წ. 5 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 155. დედანი. ქალაღი. 13,5x13,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი.

ქ. ძმას ბატონს თუმანიშვილს მათი სიკეთის მოწადე ნაზირი დავით მოკითხვას მოვანსენებ.

მერე ეს ჩვენი ყმები ოჰანა და ათუა რომ მანდა სახლობენ, ესენი უნდა თქვენ გებარებოდესთ, მინემ მე მოვიკითხვედე. და ამათხედ ასე თვალყური უნდა მიუგდოთ, რომ არავინ არა გაგლიჯონ რა.

და შენის ძმობისაგან ამას ველი, რომ როდესაც ჩემი ყმები მოვიკითხო, ესენი ისევ თქვენვე მამაბაროთ.

და აბაზას მცხვართან, მინემ არ გაიყოფა, არცერთს კელი არა

აქეს. დეკემბერს ე, ქორონიკონს უოა.

აბაზაც ამათ[თ]ან უნდა მოვიდეს, მატყლსა და ყველს ამათ[თ]ან

მოიტანდეს, მაგრამ რიგიანათვე უნდა დახარჯონ.

932. ანდარძის წიგნი შიოზ ბარათაწივილისა იულონ ბატონიწივილისაღვი

1788 წ. 29 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2935. პირი. ქალაღი. მხედრული. ქალაღის კვირნიშანია „1835“.

ქ. ნებითა და ჯერჩინებითა ღვთისათა, მამისა და ძისა და წმიდისა სულისათა ეს მტკიცე და უცვალებელი წიგნი მოგართვი თქვენ მეფის

ქეს ბატონის შვილს იულონს მე, ბარათას შვილ-
მან¹ შიოშ.

ასრე რომე მე დავბერდი, უშვილო კაცი გახლდი და არცეინ
შემნახავი და პატრონი მყვანდა. მოველ ჩემის მონდომებითა და ნე-
ბითა და ჩემი თავი შენ შემოგავედრე, და ჩემი ყმა და მამული თქვენ
გიანდერასე.

და თქვენც ეს მოწყალეობა მოიღვეით ჩემზედა, რომ მინამ ცოცხა-
ლი ვიყო, თქვენ შემინახოთ და როცა მრვეკუდე, თქვენ უნდა დამ-
მარხოთ.

და ჩემის ანდერძის წიგნი ეს არის. და ვინც ეს მოშა-
ლოს, ჩემისამც ბრალისა და ცოდვის მტვირთველი ის იქნება.

და რაც ჩემი ყმა და მამულია, იმისი სიაც ეს არის.

ქ. ბობნავს კოშკი თავისის სასახლითა და გარეშემოთი.

ქ. აქვე ბობნავს თოთხმეტი საკომბლო.

ქ. ციცის შვილის აგან მოსყიდული სოფელი ნიგო-
ზეთი მთლათა.

ქ. ამთგანვე მოსყიდული სოფელი გარმუდეთი მთლათა.

ქ. სამკვიდრო სოფელი ასიქალეთის ნახევარი საუფროსო-
სოთი.

ქ. თრიალეთზე სამკვიდრო სოფელი ფარეხას ნახევა-
რი საუფროსოთი.

ქ. აქვე თრიალეთზე სამკვიდრო სოფელი მეორე კარუ-
შეთის ნახევარი საუფროსოთი.

ქ. რუისს ნასყიდას შვილები ოთხი კომლი კაცი და
კიდევ მამულები.

ქ. კიდევ ბობნავს ზვარი ორის საწნახლითა.

ამას გარდა, კიდევ თუ სადმე ჩენი მამული არის ნასყიდი თუ
უსყიდი, სამკვიდრო თუ ბატონის წყალობა ყველასი ანდერძი
თქვენთვის მომიხსენებია. და როგორც ზემოთ მომიხსენებია ჩემი მო-
წყალეობა, თქვენც ისე უნდა აღმისრულოთ და ცოცხალიც შემინახოთ
და მკუდარიც დამმარხოთ.

არიან ამ ჩემის ანდერძის მოწამე და დამსწრე: ხერხეულიძე
ლაშქარნივისი მდივანი ომან, როჭიკას შვილი ბეცია, მა-
მაცა შვილი მროვლის სალთხუცესი იოსებ.

და მე, დეკანოზს მიხაილს, ამ შიოშის პირითა და ნებართვი-
თა დამიწერია და მოწამეცა ვარ.

¹ ბაბათას შვილმან.

დაიწერა დეკემბრის კთ, ქორონიკონს უოა, ქრისტეს აქეთსა ჩლაგ.

მარცხენა კიდეზე

ქ. მე, გლახა ციციის შვილი, ამ ბარათა შვილის შიოშის სიტყვით ქემმარიტად მოწამე ვარ. იანვრის ვ, ქორონიკონს უობ.

ქ. მე, როჭიკა შვილი ნაზირი იოანე ამ შიოშ ბარათა შვილის მიცემულის წერილის მოწამე ვარ. იანვრის ვ, ქორონიკონს უობ.

მინაწერი: „ასლიდამ თანასწორებით გარდავსწერე უმეტნაკლებით მე თავადმა ანტონ ფალავანდოვმა“.

933. სამღაპროს იჯარის წიგნი უცნობი პირისა გოგია ციციშვილისადმი

1784 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3835. დედანი. ქალაღი. 21,8×7,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი.

ქ. ესე წიგნი მოგართვი შენ, გოგიას ციციშვილსა, ასე რომა შენი სამღებრო მიბოძე ექვეს თუმნათ და ორ მინალთუნათ.

ასე უნდა იჯარა მოგართვა, რომა ექვესის თვის თავს მოგართვა; და ექვესი თვე რომ გამოვიდეს, იმას გარდა რამთენი თვე გამოვიდეს, თვის და თვის თავს მოგართვ ხოლმე ხუთ-ხუთი მილანთუნი.

არის ამისი მოწამე უთრუთი შვილი ნიკოლოზ, ზაალ მეღვინეთხუციის შვილი.

დაიწერა ეს წიგნი მარტის ათს იმა მარტის ათამღი ი, ქორონიკონს უობ.

Verso-ზე: „შართლამის. მამებარა გოგიას ციციშვილსა სრულათ“.

934. თავღაგოგის წიგნი ბარძიმ მაჩაბლისა

ზურაბ ფალავანდიშვილისადმი

1785 წ. 12 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 650. დედანი. ქალაღი. 14,5×10 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი. ანაკლული.

ქ. ესე წიგნი მოგეცი მე, მაჩაბელმა ბარძიმ [მ]ა შენ, ფალავანდის შვილს ზურაბსა.

¹ ბაბათაშვილის.

ასე რომა ბაძია სანაყოშვილი დაჭერილი გვეყვანდა. ის ბაძია ექვსმა თავლებმა ავაშეებინეთ. რაც იმ ბაძიას დ[ა]ედვას, ამ ექვსმა კაცმა მოგცეთ.

არის ამისი მოწამე გრიქოლაშვილი ფარსადან.

და მე, უნაძე მამუკას, დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. დაიწერა იენის[ის] თვის იბ, ქორონიკონს უოგ.

ბეჭედი: მონა ღთისა ბაძიმ.

935. ავანათის მიხარაზის წიგნი ალა ტარ-შიმონაშვილისა საამ შიხინაშვილისადმი

1785 წ. 22 ივნისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Qd 703 დედანი. ქალაღი. 14,5×14,6 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის. ა-ნაკლული.

ქ. მამებარა ტერ-შიმონაშვილს ალას შენ, სა[ა]მა, გორ[ე]ლი შიხინაშვილისაგან თავისი ხელწერილით კრინოსანი მარგალიტ[ი]სა და სამი თით[ა] აღმასისა, ორიც კიდევ იაღუთ ზურმუხტ¹ ნარევი, ოცდაოთხი ოქროს ბეჭედი, ექვსი აღმასისა, თორმეტი იაღუთისა, შვიდიც ლალია, ორიც ყულაბა იაყუთ ზურმუხტ ნარევი გულებიც აღმასისა, თორმეტი შალი, ოთხი თავის, რვა წელისა.

მამბარდა ესენი მე ისპანს, ჯულფას, — სა[ა]მისაგან აღიწერა [თიბათვის] კბ, ქორონიკონს უოგ.

სხვა ხელითა და მელნით: ნიკოლოზ საგინოვი.

936. იხტიარობის წიგნი ხალაკანთ კარაპიტასი თავის სიძის დემეტრესადმი

1780 წ. 21 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 7752. დედანი. ქალაღი. 18×24 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია წერტილი ან ორწერტილი.

ქ. ესე იხტიარობის წიგნი მოგეცი მე, ხანდაკანთ გასპარასშვილმა კარაპიტამა, შენ, ჩემი სიძე დემეტრესა.

ასე რომ, მე ინდოეთს მივდიოდი, მოგეცი ჩემი ყოველი სახლის, კარის, ცოლისა, შვილის, ასაღების და მისაცემის ყოვლის-

¹ სურმუხტ.

ფრით იხტიარობა. შენთან არავისა ქონდეს საქმე არც ჩემიანი, არც ჩემი სიმამრიანი ჩემი მოს[ვ]ლამდინ. როცა მშვიდობით მოვა[ლ], ჩემი უმცროსი ძმა შენ იქნები.

და თუ უბედურობა მეწვია და ვერ მოველ, ისევ შენ იქნები ჩემი ყოველი სარჩოს იხტიარი.

მე, კ ა რ ა პ ი ტ ა ს, დამიწერია და ყაბულიცა მაქვს. დაიწერა მარტის კა, ქორონიკონს უოჟ. ზელთვა კ ა რ ა პ ი ტ ა.

მე, სუფიშინის კადელაკმა, კარაპიტას მოძღვარმა ტერ-სტედან, კარაპიტას სიტყვით ამ იხტიარობის წიგნის მოწმე ვარ. ზელთვა სტედან †

ქ. ა ვ ე ტ ი ქ ო ჰ [ა] ნ ე ზ ა ბ ა ტ ო ნ ი კ ა რ ა პ ი ტ ა ს ყ ა ბ უ ლ ო ბ ი თ ა მ ი ხ ტ ი ა რ ო ბ ი ს მ ო წ მ ე ვ ა რ.

ქ. ა მ ი ხ ლ ო რ ი ს (sic) დ ა მ ს წ რ ე ლ უ კ ა ს ა მ

937. შვილად აუჰანის წიგნი გიორგი ჩხეიძისა როსტომ ჩხეიძისადმი

1700 წ. 8 აგვისტო

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 6355. დედანი. ქალღდი. 34×22 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია ერთი ან სამი წერტილი.

ქ. წყალობითა და შეწევნითა მღვთისათა, ესე მტკიცე და შეუცვალებელი წიგნი და სიგელი დაგამტკიცეთ და მოგეცი მე, ჩხეიძე გიორგიმ თქვენ, ჩემს ძმისწულს ჩხეიძეს როსტომს და იესეს.

ასე რომ, მე შენი გაყოფილი ბიძა ვიყავი და შვილი არ მყავდა. ახლა თქვენ გიშვილეთ და მოგეცი, რისიც მქონებელი ვარ.

გლეხი, რომელიც მყავს, მათის ცოლ-შვილით და ყოფით და საძებრით და უძებრით.

ადგილ-მამული, რაც მაქვს, მისის საზღვრით, საძებრით და უძებრით, სამართლიანის გზისათა; საფლავი სამარხით, ტყით და წყლით; რასიც მქონებელი ვარ.

ერთი სამოსახლო ზეთ ღელეს გაღმა სახორე და სახარდნე და გვერდზე კარანაძის საზღვარს აქეთ, დაბლა ჭალა საყანე კარანაძისა და სომხის საზღვრამდის. ქვედეთ წყლის პირზე კიდევ სამოსახლო, ზეთისხილები — ისიც ზედეთ სომხის საზღვრამდის და კა-

ლაშიანი და წითლიანი შეშოურას ღელემდინ, იმ ღელის შიგნივ სწორათ ჯაშიაშვილისსეულის საზღვრამდის.

კოში სამ წილათ გაიყოფა: ერთი წილი ჩემი არის და თქვენთვის მომიცემა და მეორე წილი მაინც თქვენი არის და მესამე წილი ლევან ჩხეიძისეულია.

ეს წიგნი ასე დამიმტკიცებია და ხომ ამაში მრდევე მე არავინ მყავს.

არის ამისი მოწამე და გამრიგე მაქავარიანი ბერი და მისი შვილი გოგია, ბუქუა და დავით და ერთობით ჩვენი კაცები.

მე, ჯაფარიძეს დიაკონს, დამიწერია ჩხეიძე გიორგის სიტყვითა და მოწამეცა ვარ ამ წიგნის.

აღიწერა აგვისტოს 8, წელთა უფლისათა ზღუქ

მარცხენა კიდეზე

ქ. ჩვენ, სრულიად იმერეთა მეფეთ-მეფე სოლომონ, ვამტკიცებ წიგნსა ამას ნებითა ღვთისათა!

ბეჭედი: სალთხუცისი თეიმურაზ.

938. ანდერძის წიგნი გიორგი თუშანოვილისა

1790 წ. 22 დეკემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3685. ქალაღის ორადგაეცილი ფურცელი. 31X21 სმ. პირი გადაწერილი მხედრული ხელით 1797 წელს.

ქ. სახელითა წინაშე უფლისათა. როდესაც მუხთალმან სოფელმა არა აჯად უმართებლად გამხადა, ჟამმა სიკვდილისამ მისწრა, დავატყე თავსა ჩემს, რომ ამიერის სოფლიდამ საღმობა ვიწყე წუთის სოფლის გაუხარელმან თუმანიანთ ბეჟანიის შეიღმან გიორგიმ ა. უწინ ვახსენე სახელი სამებისა დამსწრეთ და მერმე ვთქვი ანდერძი ჩემი ყოვლის შესაბრაღისად ქრისტიანობის კბ, ქორონიკონს უოქ.

გორს ავად გავხდი. ჩემს თავს შევატყევე, რომ ჩემი მორჩილისაგან იმედი გადავიწყვიტე. ჩემს მოძღვარს ავაქერეცს, დეკანოზს ტერ-ყაზარას, დაუძახე, ახსარება ვქენ და ეს ანდერძი წიგნათ დავაწერინე. ვინც ამ ანდერძის წიგნზე ხელი მოვაწერინე, ამათი დამსწრეობით ეს დავაწერინე.

1 მხეთისათა.

ასე რომე, მე ოთარ მდივნისა და ზაქარიას შვილების მონახვერე ვარ, სულ თუმანიშვილებმა იციან. ესეც ყველამ იცის, დიდი ხანია გაყრილნი ვართ და მოშორებულნი, რომ ჩემთან საქმე არავისა აქვს, არც საძმოთ და არც სადაოთ.

ჩვენი წილი მამულიდამ ან პაპისაგან, ან მამისაგან გაყიდულა, ხომ სიგელი ექნებათ და იმ გასყიდულს გარდა ჩვენი მამული მიწა, თუ ვინახი, თუ წისქვილი, თუ ყმა, რისაც მქონებელი ვართ, ჩემი წილი გორჯასპის შვილების სულხანის და მანუჩარისათვის. მიანდერძებია. მეც ამიტომ უანდერძე, ობოლი ვიყავ და ლარიბი, მამობაც და ძმობაც ამათ მიყვეს და ამათ გამზარდეს და მიპატრონეს, ამათით მიცხოვრია, რომ სხვა ილაჯი და პატრონი არავინა მყოლია. დღესაც მკვდარს სულხან და მანუჩარმა უნდა მიპატრონოს. ვისთვისაც მისაცემი დამიწერია, მისცეს, და მკვდარიც უნდა დამმარხონ. ჩემი სული ებრალებოდესთ.

ბატონო სულხან მდივანო და ბატონო მანუჩარ მდივანო. ეს მომიხსენებია, საცა თქვენთვის საფლავი გინდოდესთ, მეც თქვენს ფეხით დამმარხეთ.

თუ თქვენი ნება იქნებოდეს, ჩემი ვალიც თქვენ უნდა მისცეთ. იოსებ მდივნისა რაც მმართვეს, თამასუქი აქვსთ, მისცემთ. ჩემი რძლისა მმართვეს და თამასუქი გაქვსთ, იმის გარდა არავისი არა მმართვეს რა.

ბატონო მდივანებო, დედა ჩემს ჩემზე დიდი ამაგი აქვს. მამაჩემ- [მ]ა პატარა მოიყვანა, ლარიბი იყო მამაჩემი და კარგად ვერ შეინახა. მრავალი წვა და დაგვა გამოიარა, დაქირიანდა. ჩემზე მრავალი ამაგი ქნა, ანლად დიდი ლარიბი არის. ათი თუმანი დედაჩემს უნდა მისცეთ. ღვთის მოყვარულნი ხართ და თქვენთვის სამადლო არის, თქვენი შვილების სადღეგრძელო იქნება.

ქ. ჩემს მოძღვარს ტერ-დავიტას საორმოცე უნდა მისცეთ.

ქ. ჩვენის ეკლესიის დეკანოზს ტერ-ყაზარას საორმოცე უნდა მისცეთ.

ქ. სურფ-სტეფანოს დეკანოზს საორმოცე უნდა მისცეთ.

ქ. ორი ცხენი მყავს: ერთი ბიძის ჩემის იოსებისათვის მიმიცია, იმისიც შემართა რამე; და მეორე ცხენს ხომ ვართაპეტს მართმევთ და ის წაიყვანს.

სხვა დამარხვისა ეხტიბარი თქვენია. ვიცი ცოცხალი გებრალებოლით და გიყვარდით, მკვდარსაც ვიცი არ დამივიწყებთ. ჩემზე ეს თქვენი დანახარჯი, თქვენი შვილი ქაქიშკის დანახარჯი იქნება.

ჩემი ხმალი ბოლნისელი მკრიამასთან არის ერთის თუმ-

ნის გიროთ. უნდა უბოძოთ და ხმალი თქვენ მოგერთვასთ. თქვენ იციოთ და ღმერთმაცა, რომ მე არაფერი მაქვს.

ქ. ეს ჩვენი ანდერძი რომ დავწერე, ყოველს 'გეხვეწებით ბატონ-საც. თავადსაც და აზნაურსაც, ყველამ მომიწონეთ, ნუ მომიშლით.

ვინც ამ ანდერძის შლად ხელი ყოს, ქრისტეს სამართალში პასუხი გამცეს.

დამამტკიცებელნი ამისნი აკუროთხოს ღმერთმა. პატარა ვიყავ და ასე მაგონა ღმერთმა.

ქ. ეს ანდერძის წიგნი მე, თუ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ მ ა ბეჟანის შვილ-მა, ჩემის სიტყვით და ჩემის ნებით დავაწერიხე და ყაბულიც მაქვს.

ლა მამის ჩემისაგანაც გქონდათ ერთად შეყრილობის წიგნი და მეც თქვენ ჩემს მაცხოვრებელს ბიძებს ს უ ლ ხ ა ნ მდივანს და მ ა - ნ უ ჩ ა რ მდივანს გიანდერძებთ.

რამაც ხორციელმა ადამიანმა ეს ანდერძი მოგიშალოსთ, ღმერთმა ის შეშალოს.

მიანც ყოვლის გზით ამ ქვეყნიდამ გაუხარელი მოგვკვი და ჩემი სულა გებრალეზოდეთ. ღმერთმა თქვენი სულიც შეიბრალოს.

ქ ე ბ ა ძ ი ს თამასუქით თორმეტი მინალთუნი მართებს, მაგრამ რაც ავი თუ კარგი ღალა იყოს იმაზედ, ის თ ა მ ა ზ ა გ ო გ ე ბ ა - შ ვ ი ლ მ ა იცის, ის კი ჩაუგდეთ.

ხელრთვა: გ ი ო რ გ ი ქ

ქ. მე, დეკანოზი ახალი საყდრისა ტ ე რ - ყ ა ზ ა რ ა გ ი ო რ გ ი ს მოძღვარი, ამ ანდერძის დამხდური ვარ. დაწერაზედაც მე ვიყავი და მოწამეცა ვარ. ეს ჩემი ბეჭედია.

ქ. მე, თუ თუ ნ ა შ ვ ი ლ ი დ ა ვ ი თ ა, ამ ანდერძის მოწამე ვარ. ეს ჩემი ხელია. ამის დაწერაზედაც დამისწრო.

ქ. მე, ზ ა ლ ი ა შ ვ ი ლ ი ი ო ს ე ფ ე ა, ამ ანდერძის მოწამე ვარ. და დაწერაზედაც დამ[ს]წრე ვარ. ეს ჩემი ხელია. ხელრთვა ი ო ს ე ფ ე.

ქ. მე, ო მ ა ნ ლ ა შ ქ ა რ ნ ი ვ ი ს მ ა, ამისი ასლი ვნახე და წი-ნაშე ღთისა უმეტნაკლებოდ გადავწერე. ეს ჩემი ხელია და ბეჭედი

ქ. ამისი ასლი ვნახე ამა სავადზე და მოვაწერე ხელი მე, ბ ა ბ ა - ლ ა ს ა შ ვ ი ლ ი ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ი. ხელრთვა: ა ვ თ ა ნ დ ი ლ.

ქ. ჩვენ, ა მ ი ლ ა ხ ვ ა რ მ ა ო თ ა რ მ ა, ამისი ასლი ვნახეთ და
ეს სავადი დავებუქდეთ.

ქ. მე, ნ ი კ ო ლ ო ზ ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ი, ამისი ასლი ვნახე და ამ
სავადს ვებუქდავ.

ქ. მე, ამილახორის შვილმა გ ი ო რ გ ი მ, ამისი ასლი ვნახე და
ველი მოვაწერე და დავებუქდე.

მარცხენა კიდეზე

ქ. ჩვენ, ბ ა ტ ო ნ ი ს შ ვ ი ლ მ ა ი უ ლ ო ნ, ამის ასლი ვნა-
ხეთ და ეს სავადი დავებუქდეთ. მაისის თ, ქორონიკონს უბე

ბეჭედი: ღთისშობლის სასოიანი ი უ ლ ო ნ დავითიანი.

939. ანდერძის წიგნი ქაიხოსრო აბაშიძისა თავისი ქმებისადმი

1792 წ. 80 ოქტომბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9473. დედანი. ქალაღი. 33,3X21,7 სმ. მხედ-
რული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია მძიმე, წერტილი და ორ-
წერტილი. საბუთს უზის ორი თარიღი „ჩლებ“ (1792) და „ქკს უბბ“ (1794).
მეორე თარიღი კალმის შეცდომა უნდა იყოს, რადგან ერეკლე მეორისადმი
1794 წ. 15 ნოემბერს შედგენილ დაწვრილებით ანდერძში (იხ. აქვე, № 944)
„მძიმე და გრძელი სწეულებით“ შეპყრობილი ქაიხოსრო აბაშიძე იხსენიებს
წინამდებარე ანდერძს.

ქ. ყოველთა მოკვდავთა კაცთა შემდგომად ცთომისა საჭირო ექნა
წერილი მით, რამეთუ წერილი შემდგომად მრავალთა საუკუნეთა ცხოვ-
ლად წარმოადგენს პირსა მას, რომლისა არს წერილი იგი და აუწყებს
ყოველსა მნებელობასა მწერლისასა და სრულსა ჯერჩინებასა.

და აწ შედგომილი სჯულისა ამის ვქსწერ ჰაზრსა ჩემსა ყოვლითა
ნებითა და ჯერჩინებითა ჩემითა მე, ა ბ ა შ ი ძ ე ქ ა ი ხ ო ს რ ო კ ე-
ლითა მოძღვრისა ჩემისათა, რომელსაც უწოდებ მე. ა ნ დ ე რ ძ ა დ
ჩემდა.

მე სახლისა ჩემისა და ოჯახისა, ვიტყვი მინდობითა და ღვთისა-
თა, არა ვარ უმსახურო; და რაც მამული, ან ყმა თვთ ველით ჩემით,
ან მიწოვნა, ან მიყიდიან, როგორც ჩემია, ეგრეთვე საყვარელთა ძმა-
თა ჩემთა ე ვ გ ე ნ ი ს ა და დ ა ვ ი თ ი ს ი ა. და როგორც შვილთა
ჩემთათვის მინდან, ეგრევე შვილთა მათათვის.

ჩემთან კელმწიფემ მეფემ ერეკლემ მიბოძა ხვითი და კუსირეთი, თუმცა ოქმი მარტო ჩემს სახელზედ არის, მაგრამ სამშო არის.

კიდევ ბატონის წყალობა ტაშისკარს სამო საკომლო წიგნი ბატონის შვილის დარეჯანის სახელზედ არის, მაგრამ ესეც სამშო არის.

ამას გარდა, ბატონი შვილმა ალმასხანმა მიბოძა ორი კომლი ბაღდინას შვილი, ერთი კომლი კოკმანას-შვილი და ერთი კომლი ურია, ეს ურია ამოსწყდა და ესენი არიან. ამათი წიგნიც ბატონის შვილის დარეჯანის სახელზედ არის, მაგრამ ესენიც სამშო არის.

ჩხეიძისაგან ვიყიდე, წვერიანას შვილის მამული, ამაში ცამეტი თუმანი ბატონის შვილის დარეჯანის მზითვის თეთრი მივეც, ბატონის შვილს თავისი თეთრი ოჯახი დამ უნდამიეცეს. და ესეც საოჯახო დამიძს.

ქალაქს სასახლე ვიყიდე, ესეც სამშო არის და საოჯახო არის. ჩვენ რაც გვიყიდნია და ან რაც გვიშოვნია. ყოველივე საქმოდ დამიდვია, ბატონი შვილის დარეჯანის მითვის გარდა.

ჩვენ ასეთი ძმობა და ერთობა გვექონია, რომ თუ არ საერთო, სათავისთაო არა გვნდომებია, რა. თუ ღმერთმან მაცადა მე სიცოცხლე, ამას იქითაც ამისთანა ძმობა და ერთობა მინდა.

და თუ ღმერთმან აღარ მაცადოს, თქვენ* იცით და ღმერთმან, ჩემო საყვარელო ძმამო ევგენ და დავით**. როგორც ამ ჩემს სიტყვას აღასრულებთ.

ჩემის შვილებისა და თქვენთვის ერთად მნდომებია და მინდა, და თქვენც ასე გინდესთ ყოველი თქვენი საქმე. თუ ღმერთმან მოგცესთ რამე, თქვენც ასე უნდა ჰქნათ.

თუ ღმერთმან მაცადა, თუ თქვენს ცოლსა და შვილზედ ვიმტყუვნო, ღმერთმან გამიკითხოს; და თუ თქვენ იმტყუვნოთ თქვენც ასევე.

ქ. მე, აბაშიძე ქაიხოსრომ ეს ანდერძისი წიგნი ჩემის ნებით და სიყვარულით, სიკვდილს შინა მყოფმა; ჩემს მოძღვარს დავაწერინე, ყაბულიც მაქვს² და მოწამეც არის***.

ოკლომბერს ლ, წელსა ჩლუბ, ქორონიკონს უბბ.

* „თქვენ“ ჩაწერილია სტრიქონთშუა ხაზგადასმულ „შენ“ის ნაცვლად.

** „და დავით“ ჩამატებულია იმავე ხელით.

*** მიწერილია ქაიხოსრო აბაშიძის ხელით.

1 აღაერძის. 2 მაქვს.

ქ. მე, უღირსი იოანე იკონომოს დეკანოსი სიონისა ვწერ წიგნსა ამას ყოვლითა ნებითა სულეერისა მოწაფისა ჩემისა აბაშიძის, ქაიხოსრისათა¹ (sic) და ამ წიგნში ორს-ადგილას რომ ჩამატებული არის, აბაშიძის სიტყვით მომიშლია და ჩამიმატებია ორთავე ძმებთან ერთად, ჭეშმარიტებით ვწერ ამას.

იოანე

940. განუხევა ვახტანგ ბატონიშვილისა ხევში სოვდაგართა

საქონლის გადაზიდვის ძირის თაობაზე

1798 წ. 18 მარტი

საქ. ლიტერატურული მუზეუმი. საბ. № 16572. დედანი. ქალაქი. 36X17 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ბატონიშვილი ვახტანგ გიბრძანებ ერთობით კვიის მოხელეებო და ერთობით მოხევენო!

მერე ამ სოვდაგარის თაობაზე და გზაზე ამათ შეწუხებაზე, დიად, დიდი ყოფა არის და მრავალი საყვედური გვაქვს: თქვენ კი არ გესმისთ და ჩვენ მუდამ გვაწუხებენ.

ჩვენ, ღმრთის მოწყალებით, ახლა ასე განვაწესეთ და ასე დავსდევით ბინა:

აქედამ რომ სოვდაგარი ამოვიდეს და სტეფანწმიდას მოვა, ამისი ქირა გადაკვეთეთ ზაფხულისა, რომ ვადელთ უნდა მოიტანონ მანდამდი და ქირას ესენი აიღებენ. და სტეფანწმიდი დამნიშამდი სტეფანელთა და გერგეტელთ უნდა წაიღონ და ქირა ცხრა აბაზი მიეცემათ, მაგრამ ცხენი, რომელიც სოვდაგარს უნდა, იმის ცხენს აკიდებს, ვერავინ დაუშლის.

და იქიდან მომავალი ქარაგნი რომ მოვიდეს, კიდევინი დამსტეფანწმიდამდი კიდევი უნდა ამათვე მოიტანონ. და სტეფანწმიდი დამ მოხევეთ აკიდონ, ვისაც სოვდაგარი შეჯერდეს, და კაიშაურთ კარს მოიტანონ ზაფხულისა. და ქირა სამი მანალთუნი გამოართონ, მეტის გემორთმევა არ იქნება. და ზამთარს სტეფანწმიდი დამ კოპამდი და კოპი დამ სტეფანწმიდი ქირა ექუსი აბაზი არის მივისაცა და მოვისაცა.

ამას გარდა, რომელიც მეტს მოინდომებს და სოვდაგარს შეაწუხებს რასმე, თუ იმ სოვდაგარმა ჩვენ მოგვახსენა და ან წიგნით შეგვა-

¹ + ვწერ წიგნსა ამას.

ტყობინა, ჩვენ იმის მოხელეს მოვკითხავთ, ან უნდა მქნელი მოგვცეს კვლში და ან იმას გარდავახდევინებთ.

და ჩოფიკაანთ და ჭიალაშვილი რომ საყონადოს იღებენ და ან კიდევ კიდებზე რომ პერანგებს ართმევენ, აღარც იმისი აღება იქნება.

რომელიც ჩვენი მორჩილია, ამ განწყობებაზე დადგება. და თუ ვინმე წინააღმდეგობი იქნება, ჩვენად მესისხლედ მოვიკითხავთ იცოდეთ. მარტის ივ. ქორონიკონს უპა.

რომელნიც პერანგებს იღებენ, თუ ვისგანმე წყალობა სჭირსთ, წიგნები გვაჩვენონ და ჩვენც დაგვაბტკიცებინონ, თუ არა კელი აიღონ.

ბეჭედი: რტოდ ვარ დავითის, მგელ-ლომად ვით ის, ვახტანგ ვამბტკიეპ მეფის ძეობით.

941. სახლისპატრონის რიგი ზურაბ და ქაიხოსრო წერეთლებისა

1798 წ. 8 ივნისი

ზელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 1216. დედანი. ქალაღი. 45,5X15,7 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი. ხოლო ყოველი მუხლის ბოლოს ორწერტილი ხაზით (—).

მე სა[ხ]ლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ და ჩემი ძმა ბერი, ჩემს ძმისწულს სარდალს ქაიხოსრო წერეთელს თუმც ჩვენი მტკიცე შეერთება უნდა, ეს აზრები უნდა სრულყოს.

1. ჩვენს ოჯახშიდ რომელიც ჩვენი კაცი ან უცხო კაცი ვინმე რომელსამე საქმისათვის წავიდეს თუ მოვიდეს, ჩემი უკითხავი არ იქნეს: რომელს საქმეზედ წავა და მოვა, სრულებით უნდა ვსცნა.

2. რომელსაც ჩვენის კელმწიფის ყმას ჩვენი კელი მისწვთება და ან ჩვენი მახლობელნი მეზობელნი არიან, ჩვენგან და ჩვენის ყმისაგან არ შესწუხიდენ, ძალა და უსამართლობა არ დაემართოს, ამისთვის რომ ჩვენის კელმწიფის საწინა[ა]ღმდეგო იქმნება.

3. რაჭას თუ იმერეთს რომელიც მგზავრი ჩვენს გზაზედ დაიარება, ცალიერს კაცს ბაჟი სულ არ ეთხოვოს, არც გამვლელს არც გამომვლელს. და საპალნიანს კაცს, რომელიც განწყობული არ არის, მისგან მეტი ბაჟი არ გამოერთვას.

4. რომელიც შენი შინაყმა ჩვენი აზნაურიშვილი არის, რომლისამე საქმისათვის რომ დამეჭიროს და მოგახსენო, შინიღამ წამომყვეს; და კარზედ კიდევ საქმისათვის დამეჭიროს, ვიხმო კარზედ, მოვიდეს, შენ არ დაუშალო, უარი არ მითხრას. თუმც უარი მითხრას, რომ გა-

უწყრე თქვენც მწყრომიალეთ იყავი მასზედ. ეს სიტყვა მტკიცე უნდა იქმნეს.

5. მოგეხსენება, ჩემი გიორგი მარტო დაიარება; და რომელსაც შეელიო და თქვენ ინებო, ოთხი ყმარწვილი აზნაურიშვილები უნდა აახლო.

6. რაჟას თუ იმერეთს რომელიც მამული გვაქვს ან ვაჟარი გვაყავს, თუმც არ გავვიჰირდეს, რომელიც განწესებული ბეგარა არის, მეტი ძალა და უსამართლობა არა დაემართოს. და თუმც გავვიჰირდეს, სამივემ ერთმანეთის დასტურით განვაწესოთ და ისე ავაღებინოთ; ერთმანეთის უკითხავათ არ იქმნეს.

7. იქნება ბატონმა ორივე თავის საქმეზე გავგზავნოს და როგორათაც რიგი იყოს, ყმა ზოგი შენ იახელი და ზოგი მე მახელი.

8. სასახლის მოხელეს¹ ხარჯის საქმეზედ გართულმა მოხელე[ე]მ რო[მ] სიტყვა არ გაუგონოს², იმას რომ ავით მოვემყრო, თქვენი საწყენი ნუ იქმნება.

9. რომელსაც ჩემს კაცს რომლისამე საქმისათვის ჩემი წიგნი მ[ი]უჯიდე და მაგიერი პასუხი არ მომცეს, იმის გაწყრომა თქვენი საწინააღმდეგო ნუ იქმნება.

10. ვინც ჩვენმა კაცმან თავის მეზობელს უსამართლობა და მძლავრება უყოს, იმას ავით მოვემყრო, დანაშაული გარდავახდევინო, თქვენც მისი წყრომიალე ბრძანდებოდეთ.

11. ჩვენს მამულშიდ ქურდი და ავი კაცი თუ სადმე გამოჩნდეს, რომლისაც ჩვენის ყმის სახელო იყოს, და იმისი ავით მომყრობა შეუთვალო და იმას ავით არ მოვემყროს, იმ მოხელეს რომ ავით მოვემყრო, თქვენი საწინააღმდეგო ნუ იქმნება.

12. რაჟას თუ იმერეთს სამკვიდრო თუ ნაშოვნი მამული თუ ციხე, რომელიც გვაქვს, სადგო თუ უდგო, შესავალი თუ გამოსავალი, ერთი იყოს. ასე, რომ ს ა ჩ ე რ ი ს ბაჟი მესამედი ჩვენს ძმას ბერს ქონდეს; წელიწადში ასი მარჩილი რაჟიდამ ბერს ერგოს; ნახევარი ჩვენი გამოსავალი სასახლის მოხელეს მიეზაროს; და სხვა მე და შენ სწორეთ გავიყოთ. და მამულსა და ციხე[ე]ბშიდ ასე გაერთებული³ უნდა ვიყოთ, ჩვენშიდ ეჭვი აღარ იყოს.

13. გლეხი, მამული, მიწა უჩემოთ არ გაიცეს; და არც კაცი აიყაროს უჩემოთ.

14. შემდგომად ამ ჟამისა ჩვენმა საერთო კაცმან იმერეთშიდ

1 მოხელეს. 2 გაუგონოს.

3 გაერთებული.

თუ სხვაგან რაც იშოვნოს, ფანჯიაცი, როგორათაც ძმობის რიგი არის, ისე გავიყოთ.

15. ა ხ ა ლ ო (sic) ციხის მოურაობისაგან უნდა გამოდგეს.

16. მათის უმაღლესობის მეფის სოლომონის, ყოვლად ჰამღვდელ[ო]ების მღვდელთ-მთავრების და ერთობით ჩვენის ყმებისაგან ეს პირობა უნდა მომეცეს: ჩვენსობას ან შემდგომად ჩვენსა გაყოფა მოხდეს, სამკვიდრო თუ ნაშოვნი მამული, თუ ციხე, რომელიც გვაქვს, ძმობის სამართლით ჩემს შვილებს და ჩემს ძმას თავ-თავისი წილი მიეცეს.

წელთა უფლისათა ჩღუგ, ივნისის ვ.

ორი ბეჭელი: 1. ზ უ რ ა ბ.

2. სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო.

942. სახლისკაცობის რიგი ზურაბ და ქაიხოსრო წაბთლუაგისა

1798 წ.

ახლანაწერა ინსტიტუტი. .Sd 1209. დედანი. ქალაღი. 36,6×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახპარი არ არის. უთარიღო. საბუთი თარიღება ზურაბ და ქაიხოსრო წერეთლების 1793 წლის 6 ივნისის სახლისკაცობის წიგნის მიხედვით.

ქ. ღვთით, ესე წიგ[ნი] და პირობა მოგართვით ჩვენ, სარდალ წერეთელმა ქაიხოსრომ, თქვენ, ბიძაჩემს სახლთხუცესს წერეთელს ზურაბს, ასე და ამა პირსა ზედა, რომ: უმფროსობა და ბატონობა დაგანებთ ჩვენის ქვეყნისა და ჩვენის ოჯახისა, ციხისა, ქალაქისა, აზნაურისა, მოურავისა. გლეხისა. რაც რომ ჩვენ გვაქ[ვს]. ყოვლის უმფროსობა და ბატონობა დაგანებთ. როგორც ბატონობის რიგი იყოს, ისე იუმფროსოთ, იბატონოთ და იუფლოთ.

თუ შენ ჩვენი დასამაღლებელი არა ქნათ რა, ჩვენ თქვენი მორჩილი ვიქმნეთ. და ვინც ჩვენი ან მოურავი, ან მოხელე, ან მეციხოვანი, ან აზნაური, ან გლეხი შენს ბრძანებას გარდახდეს¹ და არ გემორჩილოს, როგორც უბრძანოთ, ყველასთან გამომიცხადებია, რომ გამოსცვალო, თუ გაუწყრე², თუ გადა[ა]ხდევინო, ჩვენც თქვენი შემწე ვიყოთ და რისხეაც მივაგოთ, თორემ არც მოვეხმარო და არც ნუგეშინი ვცე; და არც ღმერთთან და არც კაცთან არ გისაყვედურო.

¹ გადახტეს. ² გაუწყარე.

ეს ასე გამომცხადებია ყველასათვის — მოურავისთვის, მოხელისთვის, მეციხოვანისთვის, აზნაურისთვის, ვაჭრისთვის და გლეხისთვის — ყველასათვის ერთობით.

ბეჭედი: სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო:

943. სამღაბროს იჯარით აღაზის წიგნი მიპირებუმა სურგუნოვისა და მღაბარ ოსაფასი

1704 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3541. დედანი. ქალაღდის დავთარი. შეიცავს 14 ფურცელს. 33,3×10,7 სმ. ჩვენ ტექსტს, რომელაც დავთრას მე-10 ფურცლის verso-ზეა, წინ და ბოლოს დართული აქვს ხარჯის ვრცელი სახელობითი ნუსხა. ფურცლის მარჯვენა ზემო კიდე ჩამოტრეცილია.

[10v] ქორონიკონს უპბ. ამ წელს იანვრის ა, მე [და] მღებარი ოსეფამ დუშეთის სამღებრო, ბაჟი და იქაური ბეჭედი იჯარით ავიღევიტ მეფის ძევახტანგის სარქრიდამ ო (სამოცდაათ თუმნად). ამაში მღებარი უჯამაგიროდ უნდა იყოს. რაც ლილა მიყიდნია და გამიგზავნია, ამას ქვეით სახელობით სწერია. ვისაც წაუღია.

944. ანღაბრის წიგნი ქაიხოსრო აბაშიძისა ერეკლე II-სადმი

1704 წ. 15 ნოემბერი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 9474. დედანი. ქალაღდის ორადგაკეცილი ფურცელი. 34×22,7 სმ. პირველი ფურცელი შუაში დაზიანებულია. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი, ხოლო ქანწილიანი აბზაცების ბოლოს ორწერტილი.

[1] ქ. უბრძანებს ღმერთი მეფესა ეზეკიას პირითა ესაია წინასწარმეტყველისათა, ოდეს იგი დასნეულდა — ეზეკია მეფე: „ბრძანე სახლისა შენისათვის და განაწესე, რამეთუ მოჰკვდები და არა ჰსცხოვრდე“. და ესრეთ სჯულ უღვა ჟამსა სიკვდილისასა დაწერა ანღერძისა.

მე, ქაიხოსრო, ყოვლად უბადრუკი კაცი და უფროს ეზეკიასასა შეცოდებული, რადგან მართლმსაჯულმან ღმერთმან სამართლად საქმეთა ჩემთათვის მიმცა მძიმესა ამას და გრძელსა სნეულებასა და ვხედავ, რომ კვდები, ამისთვის ვწერ სახლისა ჩემისათვის ანღერძისა ამას.

მისი უმაღლესობა ჩემი კელმწიფე მეფე რომ მობძანდა ღმრთის მოსამადლებლად და ჩემის სნეულების ნუგეშინის საცემლად, ჩემი

სულიერო მამაო და მოძღვარო, დეკანოზო იოანე, შენისა და ჩემის ძმის ევგენის თანდასწრებით, მაშინ ჩემი ანდერძი ხომ პირად მოვაკსენე ჩემს კელმწიფეს და წერილითა ამით იმასვე სიტყვით თქმულს ანდერძსა ჩემსა ვამტკიცებ და შენცა და ჩემს ძმას ევგენსაც ამას გაბარებთ.

მე ეს არის მივალ დიდს მოსამართლესთან, რომ იქ ვერც ძმა, ვერც ცოლი და შვილნი, ვერცალა მამული და ყმა ველარას გამომადგებიან. მე რომ ჩემს ქრისტესთან ჩემი ურიცხვი და მძიმე ცოდვები მიმდევს, ამათის პასუხისა და ანგარიშის მიცემა ნეტავი შევიძლო და საკმაოც არის, თვარემ მე სხვა უსამართლობა და ნატაცები გავიტანო რამე რაში მიჯობს.

ქ. მოწყალეო კელმწიფევე, ქართლისა და კახეთისა მემკვიდრეო, მეფეო კეთილმსახურო, კელმწიფევე და მეფობას გარდა ჩემო მამავ და ორისავ სოფელში მკსნელო, ჩემის პირითაც მომიჯსენებია ჩემი ანდერძი და ამ წერილითაც ამას მოვაკსენებ. ჩემმა საშინელმა ცოდვაებმა, არც ღმრთის სამსახური დამაცალა და არც თქვენი. რადგანაც ღმრთის ნება ასე იყო, ჩემს ძმებსა და ჩემს შვილებს ქრისტეს წინაშე თქვენ გაბარებ.

ჩემის კელმწიფის დედოფლის თამარისა და თქვენის დედის დის ანდერძსაც მოგაგონებ, რადგანც ჩვენც პაატას შვილები ვართ, ქრისტესთვის ჩემს ბიძაშვილებს ჩემს ოჯახს მძღავრობით ნუ დააჩავ[ვ]ერინებთ და ნურც ერთმანერთში უსამართლოს აქნევენებთ, ერთი სისხლი არა მოუჯდესთ რა. ჩვენს ოჯახში სისხლი მოჩანს და ნუ მოაჯდენინებთ.

ვფიცავ ჩემს სასოებას ღმრთისმშობელსა და ჩემის სულისა და ჯორცის გაყრის დღესა, რომ რაც პაპის ჩემისაგან და მამის ჩემისაგან და ჩვენთან მოსწრებულს კაცთაგან რაც გამიგონია და რაც მინახავს, იმას ვწერ. და არც ჩემის ბიძაშვილებისა მინდა რამე, ჩემის მამის წილის მეტი.

ქ. ჩემო კელმწიფევე, წიქარაულის დავა ჩემის ბიძაშვილებისა და ჩვენი ეს არის: პაპაჩემს ვახუშტი აბაშიძეს რომ წიქარაული უშოვნია, რამდენსამე წელიწადს შოვნას წინათ ჰსკერია პაპაჩემს, მანამდის სეხნია ჩხეიძე მოლარეთხუცესი იმ ჰალას იშოვნინდა. ხაშურის ჰალა, სურამი დამ რომ შარა გამოვა, ფონი რომ არის, ის არის, რომელსაც წერილშიაც აცხადებ. ბედიანის შვილისა და ბოლოკაძის მიწა შარას გვერდზედ აქვს, ფონს გაღმა.

იმას ქვემოთ ჩვენი და ბიძის ჩვენისა ორისავ არის: რასაც ის ფონი მტკვრამდის გადასჭრის, არც სეხნია მოლარეთხუცესსა, გორგა-

საღს, როსტომს, ქაიხოსროს და მის შვილებს, არც პაპა-ჩვენს, მამაჩვენსა და ჩვენ ერთმანერთში არც დავა გვქონდეს და არც ამის მეტად გავიხილ იყოს. იმას ქვემოთ ჩვენია და იმას ზევით იმა-თი ცხრამუხის სამზღვრამდინ.

როდესაც ბიძაჩემი და ჩვენ თქვენის უმაღლესობის წინ რომ ვიყ-ბებოდით, იმ ბიძის ჩემის ცოდვის მზიდველი ვიყო თუ თქვენთვისაც და მდივანბევისათვისაც ასე არ მოეცენებინოს: „ჩემმან ძმამ ეს ზა-კვით მიყო, ჩემს ნასყარს მიწაში კოდის წყაროზედ ვაკეთებდიო სი-მაგრესა, მაგრამ საერთოს მიწაში გამაკეთებინაო“. იმ ბიძის ჩემის მა-გიერ ქრისტესთან სამართალში იმის ცოდვის მზიდველი მე ვიყო, თუ ეს იმის ნათქვამი არ იყო. და რასაც უსამართლობით და მძლავრობით არ ათმევს ჩემს ძმებსა.

ჩემი მოვსენება ეს არის და ნება სამართლისა არის.

ქ. ცხრამუხის სამზღვარი სამზიარო და საბადური რომ სწერია, მთელმა სოფელმა იცის, იმასთან ძველი ნაწისქვილარი არის. რომ არ-ხანის მოსვლამდინ ჩემმა ბიძაშვილმა გიორგიმ ჩხეი-ძის კაცის ქურდაძისაგან მიწა იყიდა. იმას ზევით საცხრამ-უხო არის, ქვემოთ საჩხეიძო არის, არც ჩვენს მამასა და პაპას და არც ჩხეიძეების პაპასა [2] და მამას ერთმანერთში დავა-არა ჰქონიათ. ქვევით იმათი არის და იმ მიწას ზევით ჩვენი არის.

ჩემო ველმწიფე, თუ ჩემი ბიძაშვილები ჩემის ძმებისაგან სამარ-თალს მოინდომებენ, ჩემი ძმები სამართალს მისცემენ. ჩემო ძმებო, ევგენ და დავით, ეს სამართალი მიეცით, რომელიც ამ ჩემს ანდერძის წიგნში სწერია. ქრისტესთან თქვენი მოვალე მე ვიყო, თუ სწორე და ჰეშმარტი ეს არ იყო; და თუ ტყუილად მსჯი-დენ, ქრისტესთან იმათ მე მომცენ სამართალი.

ქ. ბეკამს რომ მედავებთან აღეწიძე და ბეჟან მათ-თიაშვილი, დედის ჩემის მიცემულია. სხვა ოთხი საკომლო საერ-თო არის.

ქ. ამისს სამაგიეროდ იმათ უჭირავს ნაძალადევად მონასტერს კიკო ბასილასშვილი, ჭერეკასშვილი დალაქი, სვი-მონ, თაბაგრის შვილები, მხიარულ თაბაგრის შვილები. პა-პას ჩემსა და ბებიაჩემს პირშავი შევეყარო, თუ ძალუა ჩემისათვის უწილოდ იმათ ესენი მიეცეს და საერთო გასაყოფი [არ იყო. და ნება]* სამართლისა არის.

ქ. კმალი, სახარება და სადღესასწაულო საერთო არის, რომ ძა-ლის მეტი: სიტყვა არა აქვსთ რა. იმ წმიდის სახარების მადლმან, რომ ანდერძში პაპას ჩემს თავს ვადეგ, კმალი სამარხად დააგდო: ამით დამ-

* ამოხეულია ორი-სამი სიტყვის ადგილი.

მარსეთ, ბატონი და ჩემი ამხანაგებიც შემომეწევიანო. სახარება და სადღესასწაულო ოჯახს საერთოდ დაუგდო და სხვარიგად ჩემი დამარბვაზედ ქვეყანას ნუ შეაწუხებთო.

კმალი აღარ დაშალეს, საოჯახოდ იყო. ხოხონა რიჟ [ა] მ ა - ძეს და ხიზანა ლალა შვილს წამოაღებინა, ტერ-ყაზარას შვილის სახლებში რომ ცოლ-შვილით იდგა, კმალი დაშალა. სახარება თორმეტს თუმნად მთავარეპისკოპოსისაგან სარდალმა იყიდა. და სადღესასწაულო შინ უძეს. თუ ეს ასე არ იყოს, ქრისტესთან მოვალე მე ვიყო. თუ მოსამართლეებმა ჩემს ძმებს უსამართლო უყონ, ქრისტესთან პასუხი იმათ მომცენ.

ქ. ნათლისმცემლის მონასტრის ეკლესიაზედ რომ ლაპარაკობენ, იმ ნათლისმცემლის მადლმან და ნუნისისა ღმრთისმშობლის მადლმან, ამათ ორთაგანვე შეჩვენებული ვიყო, თუ თავისის შეწირულობით, ან დედის ჩე[v]მისათვის მიეცეს ან ძალუა ჩემისათვის. თუ ის მონასტერი თავის შეწირულობით ორისავე საერთო არ იყოს. როგორც ნუნისი არის საერთო, ისე ეს მონასტერი არის საერთო.

ქ. ჩემო კელმწიფევე, და არათუ მხოლოდ კელმწიფევე, გავბედავ, ტკბილი მამაო, ბუნებითად კელმწიფეო და მადლითად მამაო, მე დღეს ჩემის მოძღვრის კელით წმიდის ზიარების საიდუმლო მივიღე და იმის მიღებას უკან ჩემი ან დერძი და ვაწერინე. პირითაც ასე მონიკსენებია და წერილითაც ეს არის მოკსენება. მოსამართლემ თუნდა დაიჯეროს, თუ უნდა არა. რომელმაც მოსამართლემ უსამართლო მიყოს, ქრისტესთან რომ წარვდგეთ, იქ მომცენ პასუხი.

ახლა ჩემი ძმები და ჩემი ბიძაშვილები ერთნი არიან ჩემთვის. მე ცოდვილი ვარ, მეშინიან ჩემს ოჯახში სისხლი არ მოვდეს და ჩემი სულა უფრო არ დამძიმდეს, თვარამ ყმისა და მამულისა და საქონლის [რა]იმე არა განირევია რა. რაც ჩემის მამისა და პაპისაგან გამოგონია და თვალთ მინახავს, იმას ვამბობ და ვწერ. და თუ ვტყუოდე და ნაწილი რამ დამეწეროს, რაც აღსარებაში ცოდვა მითქვამს, ნუმც მომეტეება.

დაიწკია ოკდომბერს, წელსა ქრისტეს აქეთ ჩლუდ, ქორონიკონს უპბ.

ქაიხოსროს ხელით.

ქ. მე, აბაშიძე ქაიხოსრო, ვსწერ ჩემის საშინელის ცოდვილის პირით, რომ ორჯელ ჩემის ხემწიფისთვის პირით შამიხსენებია, ერთხელ — ეს ჩემი მოძღვარი და ეს ჩემი ძმა ევკენისთან დასწრებით; და ესევე ის მოხსენება და ჩემ[ი] ვედრება ჩემს ხემწიფეს-

1 სიტყვიცათ.

თან რომ სიტყვიანა¹ ასე მამიხსენებია და ჩემის მოძღვრისთენც ასე დამიწერინებია. ყოველივე ჩემი სიტყვა არის, რაც ამ წერილში წერია. მართლმსაჯულო ხემწიფევე, რაც მენახა და გამეგონა, მამიხსენებია და ნება და ბძანება² თქვენია.

აღწეოთა გიორგობისთვის იე, ქორონიკონს უპბ.

ვინც დაიჯერებთ, ეს არის სწორე მოხსენებ[ა]; ვინც არ დაიჯეროს³. ქრისტე რომ იმ საშინელს³ სამართალში დაბძანდეს, მე და იმან³ მივსცეთ ერთმანეთს [სამართალი]* იმ გა[ნ]კითხვის დღეს.

სხვა ხელით

ქ. მე ეს ამისთვის ჩემის კელით დავსწერე, რომ არავინ გამოსცვალოს.

945. თავადაოგის წიგნი იოვანე თაფორაძისა და აბრამელასი მამარიაშვილისა ვახსივე კათალიკოსისაჲნი

1770—1706 წწ.

ცსა. ფონდი 1448. საბუთი № 2404. დედანი. ქალაღი. 22,5×10,3. მხედრული. ვანკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის. უთარიღო, საბუთი თარიღება მაქსიმე აბაშიძის კათალიკოსობის წლებით.

ქ. მაქსიმე კათალიკოსმა თედორაძის შვილი ამოვიყვანე. აბრამელასი შვილი ზალიკა ავალაიანი ის ავან ამოვიყვანე.

აწ ისევე მამას მივეცი გასათხოვრათ. აწ ამისი თავმდებელი მომცა, რომ სასხვისშვილოთ არ გახდეს და კიდევ გათხოვდეს.

არის ამისი თავმდებელი: მე, იოვანე თედორაძე, ოთხმოცი მარჩილის წიგნი მომცემი ვიყო. ამას კიდემ აბრამელა მე ძმარიაშვილი თავმდებელი ვარ, ოთხმოცი მარჩილის. მომცემი ვიყო, თუ სასხვისშვილოთ გახდეს ან გაიყიდოს.

არის ამისი მოწამე: ივანე მარდალეიშვილი და შაქარიკა მე ძმარიაშვილი; ამისი მოწამეცა ვარ და მდივანრიც მე, მან უჩარნიჟარაძე. ††

1 ბძანება. 2 + და. 3 დაიქდაით.

* ამოხველი.

1796 წ. 1 იანვარი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3859. დედანი. ქალღი. 21×13,5 სმ. რესტავრირებული. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ნახმარია წერტილი.

ქ. ესე შართლამის წიგნი გიბოძეთ ჩვენ. თარხნი-შვილმა მეითარმა სოლომონ, ძმაჲ ჩემმა დავით, დიმიტრიმ, ლუარსაბ და ბესარიონმა, თქვენ — მღებრებს გასპარასა და შაქარას.

ასე რომ, ბედნიერის დედოფლის ბრძანებით ახალქალაქის სამღებრო ჩვენ გვებოძა და ჩვენ თქვენთვის გიბოძებია წელიწადში თორმეტ თუმნათ, რომ იქს ამის ნახეარი ვ (6 თუმანი) ამდენს.

ორს წელიწადს თქვენს ხელში უნდა იყოს. რომ ჰმისი თქვენი მცილე არავინ იყოს და მას უკანაც როგორც თქვენი ეპტიბარი ვნახოთ. კიდევ თქვენვე მოგაბართ.

მაგრამ, თუ ვინ იცის, ღმერთმა ნუ ქნას. და ერთი ბავრასტობა მოხდეს რამე, ჩვენგანაც სამართალი დაგემართოსთ. იანვრის ა, ქორონიკონს უად.

სოლო-
მონ

ხელთვა: დავით, დიმიტრი, ლუარსაბ, ბესარიონ.

947. ანდრეის წიგნი ავთანდილ გავთაგაგიშვილისა

1796 წ. 25 ივლისი

„საქართველოს სიძველენი“, ტ. I. ექ. თაყაიშვილის რედაქტორობით, 1899, საბუთი № 261.

თთუჴსა იულისსა კე. ქორონიკონს უად.

მე. ცოდვილი ბეგთაბეგეიშვილი მდივანი ავთანდილ, უკანასკნელისა მიმცოვანებრისა და სიბერისა ჩემისა უამსა ესრეთ ვსწერ წინაშე ღვთისა და წინაშე სულიერის მამისა და მოძღურისა ჩემისა, გორის ეკლესიის წმიდის სტეფანეს კრებულთაგანისა, ტერგეურქასამებრ უკანასკნელისა ანდერძისა.

ოდეს უსჯულო აღამამად ხან მოადგა ტფილისს და აღაოხრა და მოწვა სრულიად, მაშინ იავარ-ვიქმენ ყოვლითა საცხოვრებელითა ჩემითა მათგან და დაიწვა სახლიცა ჩემი, და მეცა მათგან ტყვე ვიქმენ, და გაკურვებულითა რკინითა წყლულემა მძვინვარედ დაღებულ, კინინდა ცოცხალ მპოვეს თვისთა და შვილმან ჩემმან.

გორის ქალაქს მოვაწიე და მუნ სნეულეებას მივეცი. მოუწოდე

მოდღვარსა ჩემსა ზემოხსენებულს ტერ-გიურქას და აღვაწერინე გეშმარიტებით, რომელი წიგნები მამულისა და ან სხვა მეფეთაგან წყალობა გვექობდა, რომელიც მახსოვდა, ზედახედვითა ღვთისათა აღვწერე ესენი.

ქ. უწლევს ხერხეულიძებისაგან ნასყიდი ერთი საკომლო, რომ ოთარა საყვარელიძის შვილი ესასლა, ის მამული მამის ჩემისაგან ნასყიდი იყო და ჩვენი კაცი დავსახლეთ.

ქ. დუმაცხოს თეიმურაზ ხერხეულიძისაგან მოსყიდული ერთი საკომლო კობერიძისა ვენაჯით, სასახლით და სახნავის მიწით.

ქ. აქავ დუმაცხოს კიდევ ხერხეულიძეებისაგან მოსყიდული ნინიაშვილი თავისის მამულით, ეენახით, სასახლით და სახნავით.

ქ. აქავ დუმაცხოს კიდევ ხერხეულიძეებისაგან მოსყიდული ბასილა და ადამა თავიანთის მამულით, ვენაჯით, სასახლით და სახნავით და ეკლესიაშიც ისინი ხუცობდენ, გვართ კოპაძეები.

ქ. ნაბახტევს დავით თარხნის, ზაალის მამისაგან, მოსყიდული ზემოუბანში ვედრების ღვთისმშობლის ჩამოსწვრივ, კაცი კი არ ესახლა და მამული იყო ერთი საკომლო, ეენახით, სასახლით და სახნავით და იმ მამულზედ მამაჩემმა ოსმალობას ჩვენი კაცი ლომაშვილი დაასახლა.

ქ. კიდევ დავით თარხნის მამის ზაალისაგან მოსყიდული იშხანაშვილი თავის ვენახით, სასახლით და სახნავით ქვემოუბანს აკოფაშვილის წინ ესახლა, იქავ ნაბახტევს.

ქ. რამაზიანთაგან მოსყიდული გუგულის ქედზედ საირმე ხოდაბუნი, რომ მამა ჩემმა ორჯერ კიდევ მოახენვეინა.

ქ. ვაყას ჩვენი განაყოფის ზაქარიასა და სულხანისაგან მოსყიდული დამბარაშვილი გიორგი თავის მამულით და წისქვილით.

ქ. აქავ ვაყას ჩვენის განაყოფის ზაქარიასაგან მოსყიდული ჩვენის ბაღის გვერდზედ საქვენაქროდ ორის დღის ხარაზისშვილის ნაქონი.

ქ. მოხისს რამაზას შვილის ლევანისაგან მოსყიდული ქლიბადის მამული.

ქ. თარხნიშვილს ზაალს და იმის შვილს დავითს ჩვენი ოცი თუმანი ემართათ თამასუქითი და ნაბახტევს იმათა წილი მამული გვეწერა გირაოთ, მამული იმათვე უნდა სჭეროდათ, და ჩვენთვის თუმანზედ ორი შაური სარგებელი უნდა ეძლიათ. იმ ჟამიდან ამ ჟამამდე არც სარგებელი მოგვეცემია და არც თავნი.

ამას წინათ კურთხეული ჩემი ძმა სულხან რომ ცოცხალი იყო მე და იმან მოციქულად ნახუცრის შვილი ქაიხოსრო მიუგზავნეთ თარხნის შვილს სოლომონ მეითარს, თამასუქიც უჩვენეთ და ის თეთრი ვთხოვეთ. სოლომონს ერთი სრული პასუხი არ მიეცა რა.

იმ ხანებში ჩემი ძმა სულხან მიიცვალა და მცირეს ხანს უკან ქალაქი ნოოხრდა და თამასუქი იქ დაშეკარგა.

ქ. სხვა ჩვენის ჩამომავლის საოჯახო წიგნები მეფეთგან, დედოფალთა და უფლისწულთაგან ბოძებული წყალობის წიგნები სახელოებისა, ყმისა და მამულის სიგლები — ესენი ჩემს ბიძაშვილს სოლომონსა აქვს: ამ მიზეზით, რომ ყიზილბაშობას არეულობა რომ მოხდა, მაშინ მამაჩემმა ჩამოიტანა ის წიგნები, რომ სოფელში არ დაშეკარგოსო და თავის ძმას ყარან მდივანს მოაბარა.

მას დღეს უკან ის წიგნები იმასთან დარჩა და აქვს დღესაც, მაგრამ რადგან წესდებულება და კანონი ძველი არის, რომ ძმას უნდა ჰქონდეს, მამა ჩემმა, უფროსმა ძმამ მოაბარა უმცროს ძმასა და მობარებულნი ისევ უნდა ჩემს შვილებს მოაბარონ სამართლით.

ქ. ჩვენის განაყოფის ზურაბის, დავითისა და ფარსადანის წილი მამული ჩემმა ძმამ სულხანმა რომ იყიდა, იმ მამულის სყიდვა არც მკითხა და არც კაცი მოუგზავნია და ნიკოლოზ აბაშიძე მოეგზავნა და როგორც შემოეტვალა იმ მამულის საქმე, მისს სიმაღლეს ჩვენ ჩელმწიფე დედოფალთან ლაპარაკი გავლილია ჩემის ბიძაშვილის სოლომონის დასწრებით.

ქ. მე და ჩემმა ძმამ სულხანმა ქ. ცხინვალს და რუისს მამულები რომ გავიყავით. იმ მამულების საუფროსო უნდა მოეცა და ჩემს ძმის სულხანის ველწერილიც მეჭირა და დაეკარგე.

ქ. მე ალექსისძემან დეკანოზმან სოლომონ აღვწერე გორის პირი ესე და ანდერძებრი წერილი. ავთანდილ მდივნის მოძღვარი ზემოხსენებული ტერ-გიუტქა მოვიდა, თითონ დაეწერა ავთანდილ მდივნის სიტყვითა და მე გადამაწერინა. თთუჭსა იულისსა კე, ქორონიკონს უბდ.

სხვა ხელით

ქ. მე, ცოდვილი ბეგთა ბეგი შვილი ავთანდილ, ქეშ-მარიტებით მლთის წინაშენ ვწერ ამას ჩემის ხელითა. და ეს ზემო წერილიც ჩემის სიტყვით დავაწერინე. ხელრთვა ავთანდილ.

კიდევ სხვა ხელით

ქ. მე, უღირსი ცოდვილი მონა ტერ-გეორქა, ღვთის წინაშენ

(ვსწერ), რომ ეს წერილი ბატონი ავთანდილ მდივნის სიტყვით დავა-
წერინე და მეც კემზარიტებით ხელს ვაწერ.

948. ანლარძის წიგნი ანახანუშისა თავისი შვილის მარიამისადმი

XVIII ს. II ნახ.

ცსა. ფონდი 1448. საბ. № 5715. დედანი. ქალაღი. 43X32 სმ. მხედრული.
განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახმარია ორწერტილი.
ღვთისმეტყველური შესავალი და კრულობითი ნაწილი გამოვტოვეთ.

... ესე წიგნი მოგართვი მე. დედაშენმა ანახანუშმა*, შენ, ჩემს
შვილს მარიამს და შენს შვილს.

ასე რომე, რა მამაშენი მამიკუდა, დიად, ბევრი გარჯილობა და
ხარჯი დაგემართა მამაშენზედ და ჩემზედა. მამაშენი რომ მოკუდა,
ფაშამ თამასუქი გამოაჩინა მამიშენისა რვის ქისისა. ამაში ქერივი
ვიყავ და უშვილო და მატყევებდნენ, ჩემს სახლს დაედებოდა.

აზღვეგ შენ, ეს რვა ქისა თეთრი აბაშიძის კელით, ამი-
ლახვარის გივის კელით, ბაგრატციცის შვილის
კელით. სარდლის ქაიხოსროს კელით, შენის ძმის ვახტან-
გის კელით, მელქაშხარბეგას კელით, ეს რვა ქისა თეთრი
ამათის კელით ფაშას მიართვი და მე დამისხენ ტყვეობისაგან.

კიდევ ჩითახაშვილმა იასაული დამაყენა, ოცდაათი თუ-
მანი იმას მიეც, ეს დარბაზისელნი ამისი მოწამენი, და მე შემინახე.

ოცდაათი წელიწადი გლახათ ვიჯე, ჩემის სახლისა არ მისვამს, არ
მიჭამია, არ ჩამცმია და არ დამხურვია. ქვეყნის წყალობით მითხოვნია
და ისე დავრჩომილვარ. შენ მომიარე და შემინახე, ბოლოს დამმარხე.

ალარა მქონდა და შენის გარჯის პასუხი მექნა. ამის პასუხათ ჩე-
მის დედაკაცობით ნასყიდი, ჩემი ზითვის ნასყიდი ქალაქს სახლები შენ-
თვის მომიცია, ჩემის მამამთილს ნასყიდს გარდა. რაც ჩემი მიყიდა,
ღღეს შიგა ვდგავართ, შენთვის და შენის შვილისთვის მომიცია.

არის ამისი მოწამე ღმერთი, რომ ჩემი ალალი თეთრია, რომ სი-
კუდილის ღღეს მე ტყუილს არ გიტყუი და ჩემს სულს არ დაუმიძიმებ.
შვილო, ღმერთმან შენ მოგახმაროს და შენს შვილს.

რამაც მეპატრონემან მეფემ, უფლისწულმან, პატრიაქმან, ეფის-
კოპოზმან მოსამართლემ, მსაჯულმა ან ჩემქმე სახლის შვილმა შენ ეს
გამოგართოს და ამას წამოგედავოს... წყავა.

არის ამისი მოწამე ჩემი მოძღვარი ალექსი დეკანოზი, ჩემი
მაზლისწული ვახტანგ, მღღელი პავლე.

* მღვიანბეგ ერასტი ორბელიანის ქერივი.

ღმერთმან ხომ იცის, ჩემს სახლში შეიდასის თუმნის ზითვით მოვსულვარ. სულ ჩემს მახლებზე და მათ შეილებზე დამიხარჯავს. დიდროანი ნასყიდი სოფლები მე მიყიდია და ჩემის სახლისათვის მიმიცია ჩემი წილი და კერძი. მდიდარს დედაკაცს გლახათ კარი გამომივლია, ამაში სიტყუა არავის აქვს.

ანახანუმის ხელით

მე, დედაშენს ანახანუმს, მომიცია ეს ჩემი ნასყიდი სახლკარი. ღმერთმან მოგახმაროს. რამანც სულმან, ადამის ძემა ეს მოშალოს ჩემი და დიანბეგის ცოდვის პასუხის გამცემი იყოს, ყველა წმინდანი რისხევდეს.

ხელრთვა ანახანუმ.

949. შაჰრილოგის წიგნი ზოზიბა მებრძველის შვილავისა

XVIII ს. II ნახ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Sd 5129. დედანი. ქალაღი. 9X42 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ყოველი სიტყვის შემდეგ ნახარია სამწერტილი.

ქ. ჩვენ, ზოზიტა მეტრე [ვე]ლის შვილები. გავყავით მოყ[ე]რით იქნა თუ ჩვენით, ისევე შევიყარენით. რაც რომ გაყოფილი [გვ]ქონდა, ისევე შევ[ა]ვ[რ]თეთ¹. პირობა მივეციით ჩვენ ძმებმა ერთმანეთს²: ვინემლი³ სული გვედგას. არც ერთმ[ა]ნეთის უნებელი ვიყოთ. არცარა ერთმ[ა]ნეთის საწყენი სახ[ლ]ში ვინდომოთ. თუ ვინ იცის, ვერ მოვიართო ე[რ]თმანეთთან. მოწმე[ე]ბს ვკითხოთ, ძმურებ სიყვარულით⁴ გავიყოთ.

ამისი მოწამე: ფარემოზ ჯაშიაშვილი, სეხნიტა გაკოიშვილი, ალიხანა ონდინიძე, ბუჭუკა ჯიბრიაშვილი, ბუჭია ჯელაძე, თაზიკა არჩვაძე, პაპუნა მეტრეველი II

1 + არც. 2 ერთმანესს. 3 ვინენდი.

4 საყვლათ.

950. წიგნების იჯარით აღების წიგნი

1801 წ. 5 თებერვალი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 204b. დედანი. ქალაქი. 16,5×14,5 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშანი ნახმარი არ არის.

ქ. ავიღევიტ ჩვენ სარდლის ყმამ ეივაზამ და მეკოკი-შვილმა დავითამ თქვენ, გოსტაშაბის შვილის დავითისა და ნიკოლოზისაგან ქოთიშს თქვენი წისქვილი ამ წელს იჯარით. ამ თარიღილამ წლამდის ჩვენ უნდა გვეპიროს და უნდა მოგცეთ წლამდის შვიდი ურემი წმინდა პური, თვე და თვე გაძლიოთ.

ღმერთმან ნუ ქნას, თუ მტრისაგან მოსცდეს, ის თქვენ უნდა ჩაიგდოთ.

თუ წყალმა სათავე წაახდინოს, ათი მუშის სამუშაო ჩვენ უნდა გააკეთოთ. და რაც მეტი სამუშაო იყოს, ის თქვენ უნდა გააკეთოთ.

არის ამისი მოწმე. ჩვენი მოურავი ოპანა.

მე, ფარსადან ესიტაშვილს დამიწერია ამათის სიტყვით და მოწამეცა ვარ. დაიწერა თებერვლის ე, ქორონიკონს უპთ.

Verso-ზე პირშეკვეით: „ქკს უპთ. ამ წლის იჯარის წიგნია“.

951. ანდრეასის წიგნი უცნობი პირისა იოსებ მღვდლისადმი

1801 წ. აგვისტო

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 883. დედანი. ორადგაყეცილი ქალაქის ფურცელი. 22×17,2 სმ. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია წერტილი ან მძიმე.

ქ. აღასრულოს უამისათვის შემდგომად აღმოფშენვისა წელსა 1801 აგვისტოს.

ქ. მღუდლო, იოსებ, გარწმუნებ ვითარც მღუდელთა შვენის ეგრეთ, ოდეს სული ჯორცთაგან განმეყოს, თუ რამ დარჩეს, ათანასე ჯვარის მამას მიაბარე ასე რიგიანათ, როგორც ან ღმერთი გიყვარდეს და ან ჩემი სული, ისე რიგიანათ; და ჩემი სული ებრალებოღეს.

მამა ათანასე, ეს მღუდელი იოსებ მე მმსახურებდა, მაგრამ ეკლესიისა და შენი ნამსახურიც არის, გვედრები ამას გააძლებინოთ. როგორც მე გიყვარდე, იმ მოწყალებით იმყოფებოდე ამაზედ..

მე ამას ორმოცი დღის საწირავი მივეც, სხვა არა მიმიცია რა და სამი თუმანი, თუნდა ათი ბაჯალღუ ამას უბოძეთ — იოსებ მღღელსა; და ათი სტამბოლის ოქრო თურალო თ ა მ ა რ ს უბოძეთ, რომ დიდათ მემსახურა.

და რაც ველარ დაესწერე იოსებ მღუღელი მოგახსენებს.

952. ახსანაგობის წიგნი ზაქარია არხიმანდრიტისა

გიორგი პაიჭაძისაჲნი

1808 წ. 8 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14409 დღიანი. ქალღღი. 33,5x16 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად აქა-იქ ნახმარია ერთი ან ორი წერტილი.

ქ. ნებითა ღვთისათა ესე ა მ ხ ა ნ ა გ ო ბ ი ს წ ი გ ნ ი მოგეც მე, მღაბალმან არხიმანდრიტმან ზ ა ქ ა რ ი ა. თქვენ, პ ა ი ო ბ ა დ ე გ ი ო რ გ ი მესტამბეს.

ასე რომ სტამბაში ღვთის ნებით და ჩვენის სიყვარულით ამხანაგად შევიერთეთ[თ]. რაც სტამბის ხარჯი მოუხდეს. ჩვენ უნდა ვიქარასაზოდ როგორც შეგვეძლოს. სტამბაშიაც ჩვენის შეძლებისამებრ ვიმუშაოთ.

იქნება ცოტა რამე გარეშე საქმე გვექონდეს და მცირეს ხანს მუშაობას ვერ ვეწიოთ, ერთმანერთს ვერ დავაყვედრებთ.

სარგებელი და ზიანი¹, ღმერთმა გვაშოროს, ორივე ერთი იყოს: და როდესაც ღმერთი ინებებს და წარმოდგება რამე წიგნები, იქილამ პირველად ხარჯი და სამუშაოები უნდა გამოვიდეთ და მერეთ, ღვთით, რაც დარჩება. როგორც ბატონის მოცემულს შენს შართლამის წიგნში სწერია, ერთი წილი ნახევარი ბატონისა იქნება და ნახევარი ჩვენი ორივესი იქნება სწორედ. სარგებელიც და ზიანიც² სწორე საშუალო იქნება.

მეორე ეს, რ ო მ ა ნ ო ზ ს უშაღამ ჯამაგირი უნდა მივსცეთ და სიყვარულით შევიტკბოთ. თუ ჩვენი სიყვარული მან არა განაგდოს და ჩვენი მტერობა³ და ორგულობა არ ქნას, ჩვენც გავაძლებიოთ.

თუ ჩვენი წინააღმდეგობა და ორგულობა დაიწყოს და ჩვენი სიყვარული და სამსახური განაგდოს, მეც მის ძმობასა და სიყვარულზედ ჯელი ავილო⁴. და შენს ძმობას, ამხანაგობას და სიყვარულს უმეტესად შევეტკბო და შევეთვისო.

1 ზიანი. 2 ზიანიც. 3 ბტრელობა.

4 ავილოთ.

მანამ ერთად ვიყოთ, ყოველივე სტამბის საქმე, შემოსავალ-გასავალი; ერთი იქნება.

და როდესაც ერთმანეთთან სიყვარულით მყოფობა აღარ გვინდოდეს, შენი ღმერთმა ისევ შენ მოგახმაროს, რაც ჩემს შემოსავლამდი ჯქონდა. და ჩემი, რაც შემოვიტანო და გავაკეთო რამე ჩემის ხარჯით უამხანაგოდ, ისევე ჩემი მე უნდა წავიღო.

ეს პირობა მომიცემია, ღვთის წინაშე, შენს მამაშვილობას, ამხანაგობას და სიყვარულს ყოველთვის ვეცადო. თვესა მარტსა გ, წელსა ჩუგ.

მეორე ესე, ღვთის პირობით, ჩემის საქმობით, რათაც მიზეზით, არც ბატონთან, არც ყმასთან, არც სიტყვით, არც საქმით შენი სტამბის გამორთმევა არ მოვიწოდო.

ბეჭედი: არხიმანდრიტი ზ ა ქ ა რ ი ა .

953. აბანოს იჯარის წიგნი მამადასი იოვანე სუგათოვიისადმი

1805 წ. 10 მარტი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 5484. დედანი. ქაღალდი. 22,8×17,2 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნები ნახმარი არ არის. ა-მეტ-ნაკლული.

ქ. ავილე მე, მ ა მ ა დ ა მ, შენ, ბატონი დიანბევი თავადო ი ო ვ ა ნ ე ს უ მ ბ ა თ ო ვ ი ს ა გ ა ნ, თქვენი აბანო ამ ნაეროზიდამ მომავალს ნაეროზამდინ სამოცდაცამეტ თუმნათ. აქედამ სამი თუმანი ჩემი 'ხალათი' და სამოცდაათი თუმანი თვე-და-თვე გინდა დღე-და-ღღე თა-ბა[უ]თით მოგართო.

ღმერთმან ნუ ქნას, ბარგაშტობა მოხდეს, რაც სხვა იჯარადარს სამართალი მიეცეს. მეც ის სამართალი მაძეცეს.

თუ აბანოს შენობა რამ მოუნდეს, მე ავაშენო და თქვენ იჯარაში მიანგარიშოთ.

ეს სამოცდაათი თუმანი თქვენი იჯარა უნდა წლამდინ შეგისრულყო და სამი თუმანი ჩემი ხალათია, რომ სრულათ ჩემი ხალათით ჯამი იქნება სამოცდაცამეტი თუმანი.

და:წერა მარტის ი, წელსა ჩუე, ქორონიკონს უჟგ.

1 ხალათა.

1808 წ. 25 მაისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 2176. დედანი. ორადგაყეცილი ქალაღი. 30,3X X 20,5 სმ. რესტავირებულუ. მხედრული. განყვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახმარია წერტილი. თავში ლამაზი ხელით: „სოსიკო ნ. მერკვილადისა“. საბუთის ნაკლული პირი დაცულია იქვე (Qd 9906).

ქ. ჩვენ მეფემან სრულიად იმერთამან და ერთობით ყოვლად სამღვდელგოთა და თავადთა იმერეთისათა დაცსდევით გა ნ წ ე ს ე ბ ა ე ს ე მტკიცე უცვალეებელად.

რამეთუ სჯული სამოქალაქო და სამართალი მეფობრივი გვიძიულებს ჩვენ თანამდებობითა¹ კეთილმზრუნველობითა ერისათვის სამეფოსა ჩვენსა. რათამცა საკუთარისათვის სარგებლისა თითოეულისა არა აქენდეს საზოგადო[ე]ბასა მწუხარება.

ვინადგან ცხოვრება სიტყვიერი წარემართების საჭიროთა და სახმართა ნივთთაგან და, სადაც არს დამჭირნობა მათი. მუნ არს გამწარება ქვრივთა, ობოლთა და გლახაკთა, რომელისთვისცა თვინიერ სჯულთა მეფობრივთა ითხოვს სჯულიცა ბუნებითი და უმეტეს სჯულთაცა² ბუნებითთა გვიბრძანებს სჯულსდება ქრისტიანებრი. რათა შეჭირვებულთა და გლახაკთა ერთა თანა საზოგადოთა აქენდეს ნუგეშინისცეცა ჩივთთა შიშის საჭიროთა და სახმართასა ამისა, დაუაყენეთ და წესი აღშლილი უკანანოსა ვაჭრობისა მოაზრეთაგან საკუთარის სარგებლისა თვისისათა და პირველსავე ფასსა ზედა გარდაყვეთეთ ყოველნი საჭირონი და სახმარნი ნივთნი საზრდელთა ანუ სამოსელთანი, რომელიც იპოვებიან შინაგან სამეფოსა.

და განვაწესეთ. რათა შემდგომად დღეთა ამათთა განვაჭრდებოდეს გამსყიდველთა და მსყიდველთაგან ფასითა ქვემო აღწერილითა.

ქ. დ ვ ი ნ ო საპანე სამ მარჩილათ და სამი დოქი ერთ რუბათ.

ქ. პ უ რ ი ორი ბათმანი ერთი ქილა ორ რუბათ.

ქ. ღ ო მ ი ორი ბათმანი ორ რუბათ.

ქ. ქ ე რ ი ორი ბათმანი თუთხმეტ ფარათ.

ქ. ლ ო ბ ი ო და ც ე რ ც ვ ი ორი ბათმანი თუთხმეტ ფარათ.

ქ. ხ ა რ ი დიდი და მსუქანი ოც მარჩილათ, მაზე ნაკლები თუთხმეტ მარჩილათ. გახედნილი ხარი თორმეტ მარჩილათ და უნცროსი თერთმეტად, სამის წლის ხარი ათ მარჩილათ, იმაზე ნაკლები რვათ, შვიდათ და ექვსათ და წლის ოთხად.

¹ ჩვენ თანამდებობითა ჩვენთა მდებობითა.

² მნებითა და უმეტესად სჯულთაყ.

[ქ.] ძროხა დიდი და მსუქანი ხეოიანი თორმეტ მარჩილათ და უხელო ძროხა დიდი და მსუქანი ათად, მაზე ნაკლები ცხრად, რვად, შვიდათ და უშობელი ექვსად და წლის ხფო ოთხათ. მსუქანი და ნაკლე ათ რუბათ.

და ცხვარი ორის წლისი მსუქანი ას ფარად და ნაკლე ორ ყურუშათ. და კრავი ოთხისა და სამის თვისა მარჩილათ.

ქ. თხა ვაცი დიდი და მსუქანი ათ რუბათ, ნეზვი დიდი და მსუქანი ფრულათ, მაზე ნაკლე ორ ყურუშათ და წლის მარჩილათ.

ქ. ღორი დიდი და მსუქანი ათ რუბათ, გოჭი ორის და სამის თვის რუბათ და ნაკლე ათ ფარად.

ქ. ქათამი ყვერული დიდი ათ ფარათ და დედალი რვათ², ვარია ხუთ ფარათ და წიწილი ორ ფარად და ერთ ფარათ.

[ქ.] კვერცი ხუთი ერთ ფარათ.

[ქ.] ყველი ჩარეჟი უმარილო რვა ფარათ და მარილიანი ათ ფარათ.

ქ. კარგი ტყავი ფრულათ და ნაკლე ორ ყურუშათ.

[ქ.] ქალაბანი კარგი რუბათ.

ქ. ერბო ჩარეჟი სოფლის კაცისაგან ორ რუბათ და ვაქრისაგან ყურუშათ.

ქ. გამორჩეული რწყვილი დოში ყურუშათ და ნაკლე ორ რუბათ. გამორჩეული ზურგიელი ყურუშათ და ნაკლე ორ რუბათ; ბოლო ზურგიელი რუბათ, რწყვილი წკნელა ოც ფარათ და ნაკლე აბაზათ.

ქ. გამორჩეული დიდი ზუთხი სამ მარჩილათ და ნაკლე ფრულათ. კიდევ ნაკლე მარჩილათ, მეოთხე მომცრო ყურუშათ.

ქ. გამორჩეული ფარგათ ფარათ და ნაკლე ხუთ ფარათ.

ქ. ფიხული ჩარეჟი რუბათ და კალმახი ჩარეჟი აბაზათ.

ქ. მენახევრე კოკა ექვს ფარათ, ხარა სამ ფარათ, დოქი ორ ფარათ, და ნიტრა ფარათ, სულ დიდი ქოთანი ერთი ერთ ფარათ, მონცრო ორი ერთ ფარათ.

ქ. დიდი გობი ექვს ფარათ, თებში სამ ფარათ და ჯამი ოთხი ერთ ფარათ.

ქ. აბხაზური ბაწარი შაურათ და ისე მომცრო ბაწარი ერთი ერთ ფარათ.

1 წილის. 2 რვათათ.

ქ. ჭილოფი დიდი და სრული ათ ფარად და მაზედ ნაკლე ექვს ფარად.

ქ. ოყა ხორცი ძროხის და ხარის შაურათ და ისე თხისა და ისე ღორის ოყა შაურათ.

ქ. ჩარეჟი ხიზილალა რუბათ.

ქ. ქონის სამთელი კარგი დიდი რწყვილი ერთ ფარათ.

ქ. სულ კარგი გამორჩეული ქართული ლაფჩინი ორ ყურუშათ და მდარე მარჩილათ, იმერული ლაფჩინი ყურუშათ. კარგი გამორჩეული ლანჩა რუბათ.

ქ. ელაქის გამომცხვარი პური ოყა სამ ფარათ.

ქ. კარგი დიდი სახნისი ხუთ რუბათ, კარგი დიდი ცული ხუთ რუბათ, კარგი თოხი ორ რუბათ. წალდი ერთ რუბათ, გაუკეთებელი ჩარეჟი რკინა ერთ რუბათ.

ქ. ერთი ცხენის ჰედა ნალი და ლუსპანი ყურუშათ.

ქ. ამ ზემოწერილის ნივთებზე განწესებულს ფასზე რომელიც მეტად გაყიდის, როგორც მეფისა და ქვეყნის ორგულს, ისე უნდა მოეკითხოს და ასი მარჩილი ჯარიმა გარდახდეს.

და კიდევ, რომელიც ამ ფასგარდაკვეთილს ნივთებს აქედამ სხვა ქვეყანაში გასაყიდლათ წაიყვანოს[ს] და ან წაიღოს, საქონელი რაც იყოს — დამჭირავს და ასი მარჩილი ჯარცმა ბატონს მეფეს მიერთვას.

აღიწერა ნიხრდებულობა ესე მისის კე, ქორონიკონს ქრისტეს აქეთ ჩყშ.

ორი ბეჰედი: 1. მეფე იმერთა სოლომონ

2. ყოვლად სამღვდელო ნიკოლოზმიდელი სოფრონ.

955. ჰირაპნოგის წიგნი მანუჩარ თუშანიშვილისა

სტავანე კალატოვისადმი

1810 წ. 18 ივლისი

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 3828. დედანი. ორადგავეცილი ქაღალდი. 17,3X X11 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად ალაგ-ალაგ ნახშირია წერტილი.

ქ. მე, თავადმა მანუჩარ მდივან თუშანოვმა, ეს წიგნი მოგეცი შენ, სტეფანა კალატოზს.

ასე რომ შენ წმინდის დავით გარეჯის უდაბნოში სამუშაოთ გაგისტუმრე, რომ იქ კოშკზე და გალავანზე იმუშაო შენის მაგირდით და სამუშაოთ შენ შენის მაგირდით დღეში რვა აბაზი თეთრი ფული მოგცე და შენი სმა-ჭამაც უდაბნოში ჩვენი იყოს.

რამთენი დღეც რომ იქ დაჰყო, კვირესა და უქმს გარდა, თუნდა ან უმასალოს მიზეზით და ან სხვას მიზეზით მოგიცდინონ მუშაობას, მაშინც შენი სამუშაო მთლივ მოგცე და თუმანნახევარიც ხალათათ მოგცე.

და ახლამ თანით მოგეცი შენის ხელფასის ანგარიშში ორი თუმანი ათერთ ფული. ღვთით, იქილამ რომ მოხვალ, რამთენის დღის სამუშაოსაც მოსაცემს ვიქნები, იმ ორის თუმნით შეგისრულე და მოგცემ.

ღმერთმან გაშოროს, თუ წასვლა-მოსვლაზედ მტრისაგან შენ დასტყვევდე, მე დაგიხსნა. ეს არის ჩვენი პირობა. მკათათვის იმ, ქორნიკონს უყმ. ხელრთვა: მ ა ნ უ ჩ ა რ.

ქ. ამ რიცხვში წასული კალატოზი ს ტ ე ფ ა ნ ე მ დაჰყო უღაბნოში ენკენისთვის ბ გასვლამდინ. იქ ყოფნის უქმეს და კვირის და ავდრისაგან მოცდენის გამოველ. ემუშავენა დღე ოცდათურამეტა. ამის სამუშაოთ მივე ხუთი თუმანი. ხალათი მივე თუმანნახევარი. იქნებ[ა] ორივე ექვს თუმანნახევარი.

956. სახლისა ცოლის რიგი ზურაბ და ქაიხოსრო წარათლავისა

1816—1828 წწ.

ხელნაწერთა ინსტიტუტი. Hd 14129. პირი. ორად გაკეცილი დიდი ფორმატის ლურჯი ქაღალდი. 41X31 სმ. მხედრული. განკვეთილობის ნიშნად მუხლების ბოლოს ნახშირია ორწერტილი. საბუთი უთარილოა. საბუთიდან ჩანს, რომ ქაიხოსრო, როსტომ და სვიმონ წერეთლები იმყოფებოდნენ „გარეგან სამზღურებას“. ისინი ოსმალეთიდან დაბრუნდნენ 1816 წ. 20 აგვისტოს, ხოლო ზურაბ წერეთელი 1823 წელს გარდაიცვალა. ამიტომ საბუთის პირველი გამოცემლის პროფესორ ო. ს ო ს ე ლ ი ა ს აზრით, იგი შედგენილი უნდა იყოს 1816—1823 წლებში („მასალები დასავლეთ საქართველოს სათავადოების მმართველობის ისტორიისათვის“. მასალები საქართველოს და კავკასიის ისტორიისათვის, ნაკვ. 31, 1954, გვ. 193).

ეს ქაიხოსროსი და როსტომისაგან მოსაცემი

ნებითა მლთისათა, უთანხმოება რვასა წელსა შინა განგრძელბული. მადლობა ყოვლად უზენაესსა, აწ დასრულდა ბედნიერებით და გარე მისაქცეველი იგი ხდომა წარსრული თვით საუთრითა წადილითა და აღრჩევითა ჩვენვე მოვიყვანეთ სანატრელსა მას მყუდროებასა შინა, და ყოველითურთ ყოვლისა იჰვისა და ცილობისა განსაგდებულად მოგეცით წერილი და შეგიერთდით ჩვენ, ქვემო ამისსა დამამტკიცებლნი, თავადნი ქ ა ი ხ ო ს რ ო და რ ო ს ტ ო მ პ ა პ უ ნ ა ს ძ ე ნ ი წ ე რ ე თ ე ლ ნ ი თქვენ, ბიძაჩვენსა თავადს სახლთუხუცესს წ ე რ ე

თელს ზურაბს და ძესა თქვენსა სვიმონს და გრიგოლს.

და შევიკურით შემდგომითა ექვსითა მუხლითა, რათა დაეცვათ ჩვენ კერძო შემდგომნი ესე პირობანი დაურღვეველად და ვაუბრებულად.

1. გაგიერთებთ თავსა ჩვენსა და ყოველსა მოძრავსა და უძრავსა შემძლებელობასა და შესახვედრსა ჩვენსა, ვითარცა უნდა ქრისტიანი უზაველი სიყვარულიანი თანაშეკვრა.

2. ამიერიდგან იქმნას უქმობასა და დავიწყებასა შინა აჭამომდე ქმნილნი ურთიერთისაღმი წინააღმდეგობიანი და შური, მოკლელ იტომოდელ წარსულნი უთანხმოებისა საქმენი, ყოველნივე მიეცეს დავიწყებასა.

3. გინადგან თქვენ, ვითარცა გონიერმან მამაკაცმან, დაამტკიცეთ სახლა ჩვენი და შეიმაგრეთ საერთო ოჯახი ჩვენი დაქცევისაგან. ოდეს ჩვენ ვიცოფოდით გარეგან სანჯღურებ[ეს]სა. და გამოზარდეთ ცოლნი და შვილნი და დედა, და ჩვენი საშინელსა მას დროსა სრვისა და სიყმობისასა და აჭამომდე ქმნილნი წინააღმდეგობიანი მოგვიტევენ ჩვენ, აწ ამისთვის შემდგომად ამისსა, არც ცხადად და არც საიდუმლოდ, თქვენგან გაყოფა და გაშოვრება! აღარ მოვიწოდომთ: და ყოველითურთ მორჩილი და მცნებისა თქვენისა აღმასრულებელნი თნანი ვიქნეთ. თქვენი მტრის მტერი და მეგობრის მეგობარი: და არც ჩვენგან თქვენი დაკლება და წინააღმდეგობა იქნეს.

4. მოგვიცემიეს უფროსობა ოჯახისა და ყმათა და მამულთა ზედა. ეგრეთვე ყოველნი შემოსავალნი, როგორც ქალაქებიდამ, ეგრეთვე ყმიდან და მამულიდამ, ნახევარი საოჯახოთ ოჯახის წარმატებისათვის ხარჯოთ თქვენ. ვითარცა უფროსმან: და ნახევარიდან რაც გვერგოს ჩვენი წილი, ჩვენ მოგვეცეს.

5. ყოველნი თქვენგან აღსრულებულნი და ქმნილნი საქმენი ოჯახისა და ყმისა და მამულისანი დაგლიტკიცებოეს და შემდგომნიცა დავამტკიცოთ, ვითარცა ერთგულმან და თანახმამან ძმამან.

6. აწ დაამტკიცოს ღმერთმან ზემოთქმულნი ესე თქვენი და ჩვენი სიყვარული, და ჩვენ დავიცვათ ეს აღთქმა. და თუ ვერ დავიცვათ, ჩვენ ვიქმნებით ბრალეული და დამნაშავე; და თქვენ უბრალოცა ხართ და უვალო.

[3] ეს მეექვსე პუნქტის დაცვა თქვენთვის შეინახეთ, განძი არის*.

¹ + და.

* ეს წინადადება მიწერილია სხვა ხელითა და მელნით.

ნება მან ღვთისმან სათნო იჩინა ჩემ უძლურისა მოცემად ძალი და აღმიღო მე მდაბალთა და გლახაკთა ქვეყანისათა და მომცა მოწყალება. რათა მე გამოვზარდნე სახლეულნი ჩვენი და მივცე აღრჩევისა და წაღლისა მათისამებრ მშვიდობა მახლობელთა ჩემთა.

ამისთვის აღვირჩევ მშვიდობასა და დავიფიწყებ წარსულსა მას და მოგცემ სიყვარულისათვის წერილსა ამას შემდგომითა ექვსითა მუხლითა თავადს ქ ა ი ხ ო ს რ ო ს და რ ო ს ტ ო მ ს პ ა პ უ ნ ა ს ძ ე ს მე, ბიძა თქვენი სახლთუხუცესი წ ე რ ე თ ე ლ ი ზ უ რ ა ბ და ძე ჩემი ს ვ ი მ ო ნ და გ რ ი გ ო ლ .

1. ვინადგან მოიქეციოთ ჩემდა და წერილისა ჩემისა მინდობილნი! მოხედით შორით და აწ მოინდომეთ მორჩილება და სიყვარული, ჩვენცა ყოვლისა შინაურისა ყმათა, მამულთა, მოძრაეთა და უძრაეთა ქონებათაგან და ეგრეთვე ჩვენისა ყოვლად მოწყალის ხელმწიფისა და მთავართა მისთაგან ვეცადნეთ შემწეობასა, გაძლებასა და ცხოვრებასა თქვენსა ვითარცა შინ, ეგრეთვე გარეთ, ესრეთს გაგიერთებთ თავსა ჩვენსა.

2. რადგან ჩვენ განუხეტქელობისათვის და დაუმდაბლებლობისათვის ამის ოჯახისა ჩვენისა ვეცადე და ვიგულსმოდგინე, რათა თქვენის წინააღმდეგომობისათვის არა მიმეცა მომრეველთა თქვენთათვის თქვენი კერძი ყმა და მამული და მე, მოწყალებითა ჩემის ყოვლად მოწყალის ხელმწიფისათა, ვიშოვნე მათის მალალაღმატებულების საქართველოს მთავართმარებელთაგან წერილით: აწ რადგან ინებეთ და მორიდომეთ მოცემად ჩვენდა უფროსობა, ეგრეთვე ერთობა, მორჩილება და სიყვარული ჩვენი და აწ ჩვენცა ამ თქვენის ერთობის და მორჩილებისათვის მოგეციოთ ის თქვენის მამულის შოვნის წიგნი. და წარსულნი უთანხმოება დავივიწყეთ.

3. რადგან თქვენ ინებეთ მოცემად ჩვენდა უფროსობაჲ, ამისთვის ყოველნი მღვთისაგან მოცემულნი ყმისა და მამულისა ჩვენისა საოჯახოსა და საერთოსაგან შემოსავალნი როგორც ქალაქებიდამ, ეგრეთვე ყმიდან და მამულიდამ, ნახევარი საოჯახოთ უნდა ვხარჯოთ ჩვენ. დანაშთენის ნახევარიდამ თქვენი წილი სრულად მოგართოთ. და თუ ამ საოჯახოთ დადებულს ნახევარს მორჩეს რამე, ოჯახზედ იქიდანაც ნახევარი შით თქვენი წილი მოგერთვასთ.

4. გვაქედნეს სიყვარული თქვენი მოუტკლებლად თავით თავთა

1 მინდობულნი.

შინა ჩვენთა ურთიერთსა! სიყვარულით შიშსა შინა მლთისა და ჩვენის ყოვლად მოწყალის ხელმწიფისასა. და უკეთუ სარწმუნოდ არა ვსცნათ თქვენგან მტერობა და წინააღმდეგობობა, ჩვენ არავისაგან ვირწმუნოთ განშორება და გაყოფა თქვენი და არ მოგიძულოთ.

5. არც ცხადად და არც საიდუმლოთ უკეთუ თქვენ არ გასტეხოთ პირობა თქვენგან მოცემული მტკიცე წერილით, ჩვენგან სიყვარულის მეტი სიძულვილი თქვენზედ არ იქნეს; და ვიყოთ მტრის მტერი და მოკვირის მოყვარე.

6. აწ დაამტკიცოს ღმერთმან ზემოთქმულნი ესე პირობანი ჩვენ კერძოცა და თქვენ კერძოცა და ნუ მოგვაკლოს მშვიდობა. და უკეთუ ამაში ჩვენ ვიმტყუნოთ, ჩვენ ვიქმნებით ბრალეულ და დამნაშავე და თქვენ უბრალოცა ხართ.

მეორე ფურცლის verso-ზე: „მის ბრწყინვალეობას მოწყალეს ხელმწიფეს კნიაზ და ვ ი თ თ ა რ ხ ა ნ ო ვ ს უფალს მაიორს და კავალერს. ნ ო ს ტ ე ს*.

1 ურთიერთარას.

* როგორც ჩანს, ამ საბუთის ეს პირი წერეთლებს თავის სიძის და ვ ი თ თ ა რ ხ ა ნ ო ვ ი ს ა თ ვ ი ს გაუგზავნიათ ნ ო ს ტ ე ს.

** გათვალისწინებული დანართი მოცულობის გამო წიგნში არ შევიდა.

VII ტომის საძიებლები*

ა. კირთა სახელები

ა

აბაზა ყაიყურღელი 121	აბაშიძე ქაიხოსრო 218, 219, 553, 632, 811
აბაზაძე 173	აბღულა 15
აბაზაძე დავით 356, 627	აბღულა ბეგი 26, 50, 123, 125, 581
[აბაზაძე] დავით 280, 390, 570, 762	აბღულასშვილი 102
აბაზაძეები 391, 571	აბღუშერიშვილი ბუჭუა 769
აბაზაძე ზედგინ 127, 172	აბელისშვილი 114
[აბაზაძე] ზურაბ 324	აბელ მოურავი 486
აბაზაძე ლევან 760, 761	აბესალამანთ ქასრათა 506
აბაზაძე სოლომონ 130, 172, 177, 179, 280, 324, 356, 390, 570, 627, 779, 780	აბიათარ 543, 544, 563
აბაშიშვილი დავით 190	აბიათარ ურიათუოფილის შვილი 499
აბაშიძე 57, 130, 155, 217, 632, 661, 703	აბრამ 675
აბაშიძე გოგია 671, 772	აბრამა 249
აბაშიძეები 433, 434	აბრამიშვილი 54
აბაშიძე ივანე 230, 342, 632	აბრამ მღვდელი 443, 452
აბაშიძე იოვანე 341, 366, 521	აბულა 183
აბაშიძე ლევან — მამუკაშვილი 347	აგათოშვილი ზაალ 201, 202
აბაშიძე ნიკოლოზ 68, 347, 387, 395, 441, 619, 624, 757, 768, 788	ადამ 166, 288, 398, 496, 694
	ადამ ნაზირი 131
	ადამისშვილები 167
	ადიბეგა 709
	ავალიანნი 735
	ავალისშვილი 134
	ავალისშვილი ელია 175
	ავალისშვილი ზურაბ 639, 690

* VII და VIII ტომების საძიებლები შეადგინა დარეჯან მეგრელაძემ.

საძიებლებში არაა გატანილი მეფისა და მეფის ოჯახის იმ წევრების სახელები, რომლებიც მონაწილეობენ საბუთების გაფორმებაში. მათი ნახვა შეიძლება წიგნისათვის დართულ „სარჩევში“.

ტერმინთა საძიებელში განტიერთვის მიზნით გატანილი არაა აგრეთვე სიტყვები, რომელთა რიცხვი ზოგჯერ 500 აღემატება. ასეთი სიტყვებია: არზა, ოქში, სამართალი, განაჩენი, ყნა, მამული, ისაული და ა. შ. გატანილი არაა საეკლესიო მოხელეთა აღმნიშვნელი ტერმინებიც.

ეთნიკურ და სადაურობის აღმნიშვნელი სიტყვებიდან კი გამოტანილი გვაქვს სადაურობის აღმნიშვნელი მხოლოდ კრებითი სახელები (დ. მ.).

ავალისშვილი ივანე 48
 ავალისშვილი პეტრე 435
 ავალისშვილი ფარსადან 780
 ავალიშვილები 92
 ავალიშვილი 57, 133
 ავალიშვილი ანტონი 760
 ავალიშვილი გიო 187, 332
 ავალიშვილი გოგია 148
 ავალიშვილი ელია 135, 147, 148, 176, 259, 553
 ავალიშვილი ზაალ 553
 ავალიშვილი პეტრე 72, 364, 365, 700, 828, 829
 ავალიშვილი როსტომ 760
 ავალიშვილი ქაიხოსრო 553
 [ავალიშვილი] ქაიხოსრო 148
 ავაქა 339
 ავაქასშვილი გიორგი 339
 ავეტიქა 108, 152, 154, 185, 267, 283, 284, 336, 346, 576
 ავეტიქა მოქალაქე 480
 ავეტიქა ქცხინვალელი 388
 ავეტიქ მელიქი 310. 325. 326. 403, 500, 573, 606, 617, 707, 708, 803
 ავთანდილ 36, 87, 88, 272, 340, 603, 708
 ავთანდილ ბოქოულთხუეცი 410, 411, 435, 459, 496, 497, 604
 ავთანდილ შვეგოდრე 420
 ავთანდილ შიმბაში 681
 ავთანდილ ნაბიჯვარი 286, 290
 აზარია ყაიყურელი 121
 აზატა 122
 აზატა ყაიყურელი 121
 აზატხანი 103
 ათაბეგა 532
 ათანასე არქიმანდრიტი 684
 აიდემურ 158, 201, 202, 288, 524
 აკოფა 503
 აკოფასშვილი აკოფა ნაბახტეველი 282
 ალადათაშვილი ბაბახან 720
 „——“ იოანე 720
 „——“ როსტევეან 720
 „——“ სტეფანე 720
 ალადაშვილი გოგია 563
 ალაბაპაშვილი პაპა 514
 „——“ სტეფანა 306

აღდემურ 254
 აღექსანდრე 22, 50, 52, 105
 აღექსანდრე ექიმი 460
 აღექსანდრე მუფის ძე 802
 აღექსანდრე სარდალი 72, 73, 136, 145, 173, 189, 190, 260
 აღექსი სარკინელი 143
 აღექსიშვილი ომანი 298, 299
 აღექსიძე რამაზი 59
 აღთიბასმალ 195
 აღია ფარეჟი 383
 აღიხანა 50, 296, 313
 აღიუღლიბეგი 17
 აღმასხან 415, 538, 564, 566, 608, 610, 611, 635, 671, 800
 აღხაზისშვილი 68
 აღხაზიშვილი ივანე 71, 630
 ამაშუკლები 58
 ამბაკომ წინამძღვარი 312
 ამილახვარი 189. 209. 212. 245, 266, 308, 451, 480, 511, 559, 566, 567, 609, 618. 665, 673, 687, 701, 737, 769, 813. 814
 „——“ ამირინდო 156, 298, 365. 516, 527
 „——“ ბაბანა 381
 „——“ გვი 44. 57, 155, 437, 522, 545
 „——“ გიორგი 522
 „——“ ერასტი 793
 „——“ იესე 613, 630. 812
 „——“ ოთარ 758, 776, 793, 814, 819, 826
 „——“ რევაზ 114. 218. 277, 228, 237, 263, 276, 283, 284, 295, 337, 346, 631, 775, 776, 828
 ამილახვარისშვილი დემეტრე 110
 ამილახვარისშვილი იოანე 584
 ამილახვარიშვილი 466
 ამილახვარიშვილი ბეჟან 303
 „——“ გიო 736
 „——“ დემეტრე 819
 „——“ ნიკოლოზ 387
 ამილახვარიანი 219, 224, 225, 383, 638
 ამილახვარისშვილი 448
 ამილახვარისშვილი დავით 533
 „——“ დემეტრე 133, 439, 522

ამილახვრისშვილი ერასტი 272
 „ „ იესე 219
 „ „ ოთარ 668, 702
 „ „ ქაიხოსრო 273
 ამილახვრისშვილი დავით 532
 „ „ ოთარ 701
 ამილახორი 70, 117, 118, 226, 237, 267,
 306, 359, 471, 490
 ამილახორი იასე 347, 375, 780, 809, 810
 „ „ ოთარ 753, 809, 810
 „ „ რამაზ 70, 89, 100, 118, 137,
 224, 252, 266, 267, 279, 285, 638,
 722, 758
 ამილახორისშვილი 677
 ამილახორისშვილი ამირინდო 299
 ამილახორისშვილი ბეჟან 110, 137, 169,
 370
 „ „ დიმიტრი 279, 354, 360
 „ „ ერასტი 285
 „ „ ნიკოლოზ 267, 394
 ამილახორისშვილი ერასტი 665
 „ „ იოანე 638
 „ „ ქაიხოსრო 809
 ამილახუარი 465
 ამილახუარი გივი 479
 „ „ გიორგი 479
 ამილხარასშვილი ერასტი 273
 ამილხარაშვილი ბერუკა 28
 ამილხარ სახლთუხუცესი 421
 ამირანა 313
 ამირანაშვილი პეტრე 787
 ამირალანთ დავითა 197
 ამირალასშვილი 513
 ამირალაშვილი 812
 ამირალაშვილი თამაზი 251, 753
 ამირალაშვილი ღვთისაყვარა 721, 723
 ამირახორისშვილი ოთარ 336
 ამირეჭიბეები 736
 ამირეჭიბი 92, 93, 171
 ამირეჭიბი დავით 413, 414, 820
 [ამირეჭიბი] დავით 735
 ამირეჭიბი ზაზა 144, 300, 375, 376, 633,
 735, 819
 „ „ ოტია 91, 92
 „ „ რამი5 439, 737
 „ „ სვიმონ 93, 103, 240, 628
 „ „ სიმონ 277

[ამირეჭიბი] ქაიხოსრო 91, 92, 661
 ამირინდო 111, 300
 ამირინდო იასაული 142
 ამირხანა 532
 ამისულაშვილები 239
 ამონაშვილი 474
 ამონაშვილი ივანე 475
 ამსარქისასშვილი 47, 233
 ანა 155
 ანა დედოფალი 666
 ანა გოგოს ქვრივი 654
 ანაშვილი სიხარულა 43
 ანანიაშვილი, ანანიაშვილი ადამ 28, 47
 ანახანუმ 124
 ანახანუმ დედოფალი 570, 721, 817
 ანდრია რევაზის შვილი 284
 ანდრიაშვილი თომა 514
 ანუზასშვილი გელა 121
 „ „ ხიზანა 121
 ანესაშვილი შერმაზანა 724
 ანნა ბატონისშვილი 79
 ანტონი კათალიკოზ-პატრიარქი 52, 117,
 390, 508, 519, 654, 656, 778, 781,
 782, 807
 ანტონი მღვდელი 824
 [ანტონ] პატრიარქი, პატრიარქი 724, 750
 ანტონ I 389, 443
 ანტონი ქვათახევის არქიმანდრიტი 710,
 711
 ანტონი ჯვარის მამა. 785
 არდაზიანი 258, 259
 [არეშიშვილი] პაპა 652
 არეშიშვილი შავერდა 652
 არსენიოს ეკსარხოზი 340
 არუთენა ოფრეთელი 737
 არუთინა კვარხელი 143
 არუთინა მამასახლისი 119, 388
 არუთინა ჭონი 54
 არუქამიასშვილი 549
 არლუთასშვილი 696
 არლუთაშვილი 96
 არლუთაშვილი ალიხანა 96
 „ „ თამაზ 95
 „ „ იარალი 95
 „ „ პაპა 657

არჩილ 413
 არჩილ მეფე 15, 18
 არჯევან 502, 672
 ასათა 546, 547, 548
 ასატურაშვილი ნიკოლოზა 538, 540
 ასლანა 153
 ასლანბეგი 89
 ასლანთბეგიანნი 88
 ასლანისშვილი 620
 ასლაპან 222
 ასპანი 103
 ატიკასშვილი კაცურა 479
 აფხაზი დავით 222, 288, 290, 291, 325, 412
 აფხაზი ოთარ 228
 აფხაზისშვილი 222
 აფხაზისშვილი დავით 223, 322, 366, 412
 „—“ ოთარ 148, 234
 აფხაზიშვილი ბერი 615
 „—“ დავით 601
 აღა 539
 აღა ბაბა 250, 264
 აღაბეგაშვილები 390
 აღაბეგაშვილი 324, 391
 აღა მელიქი 155
 აღა მოქალაქე 86
 აღათანგიშვილი 576
 აღალო 326, 739
 აღალო ნაკეალი 461
 აღასია 353
 აღვსიაშვილები 42
 აღდგომელა 111
 აშხარბეგ 153, 576
 ახალკაციშვილები 543
 ახალკაცისშვილი ბეუია 124
 ახმეტელასშვილი დიმიტრი 649
 აჭიასშვილი ზაადურ 632
 აჭიასშვილი 83
 აჭი იოანე ექიმი 596
 აჰმად აღა 191

ბ

ბაადურისშვილი 104
 ბაბათასშვილი 292
 ბაბათაშვილი 272
 ბაბალასშვილი ავთანდილ 512, 513, 722

ბაბალაშვილი 182
 ბაბალაშვილი ავთანდილა 721, 810, 811
 „—“ გიორგი 233
 [ბაბალაშვილი] დავით 810
 ბაბანა 604
 ბაბაში 418, 419, 436
 [ბაბლიძე] ივანე 347
 „—“ მამუკა 347
 ბაბლიძე მამუკელა 347
 ბაგრატიონისშვილი 433
 ბადრიშვილი დათუა 552
 ბადურასშვილი ზურაბა 76
 ბაენაშვილი დათუნა 201
 ბათიაშვილი 607
 ბაინდურასშვილები 503
 ბაინდურასშვილი 116
 ბალაშვილი ივანე 502
 ბალიაშვილი 811
 ბანგუა 155, 219
 ბანკანაშვილი 53
 ბანძუა 454
 ბარათაშვილი 101, 334
 ბარათაშვილი ზაზა 133
 „—“ იესე 42
 ბარამ 663
 ბარამასშვილი რევუზ 145
 ბარამაშვილი 180
 ბარამისშვილი იოანე 186
 ბარამისშვილი ედიშერ 186
 ბარბარე 133
 ბარბარ თათარი 731
 ბარბაქადე ბერი
 ბარნაბე არქიმანდრიტი 263
 ბარჩაკოვასშვილი 54
 ბასანიძე 820
 ბასილასშვილი ბერი 110
 „—“ ზურაბა 67
 ბასილაშვილი იოსებ 688
 ბასილისშვილი ნიკოლოზ 30
 ბასილისშვილი შერმაზან 369
 ბასილიძე ბერი 68
 [ბასილიძე] გიორგი 59
 ბასილიძეები 308
 ბასოშვილები 224
 ბასოშვილი 223, 377
 ბატიაშვილები 204
 ბაქარ მეფე 13, 488

ბაკრაძე 300, 301
ბალაშვილი ათანასი 599
ბალათარ 623
ბახუტაშვილი იოსებ 660
ბებეშიძე 23
ბებურ 79, 234, 291, 599, 600
ბებურიანნი 412
ბებურიშვილი აიდემურ 323
„——“ ალდემურ 272
„——“ ასლან 222
[ბებურიშვილი] იოვანე 323
ბებურიშვილი პაპა 222
„——“ ქაიხოსრო 365
ბებურიშვილი ბებურ 325, 681
[ბებურიშვილი] ბებურ 210, 682
ბებურიშვილი თამაზ 423
„——“ ქაიხოსრო 365
„——“ ნინია 383, 747
„——“ ომან 79, 201, 202, 210
ბეგთაბეგ 602, 604
ბეგთაბეგიშვილი სულხან 271, 547, 602
ბეგიაშვილი შიო 753
ბეგიჭანაშვილი ოპანა 497
ბედანასშვილი 601
ბერი 108, 109, 111, 363, 427
ბერიკაშვილი გლაზა 59
ბეროა 243, 369
ბეროჯანაშვილი 234
ბერუა 174, 699
ბერუაშვილი 56, 62
ბერუკა 253, 801
ბერძნაიანი 268
ბერძნისშვილი იოანე 584
„——“ ნინია 435, 674
ბერძნისშვილები 268
ბესაბ 118
ბესარიონ 495, 721, 722, 575
ბეღელაშვილი 366
ბეღელაშვილი ავთანდილ 453
ბელაშვილი შაქარა 211
ბეჟან 49, 273, 504, 689, 776
ბეჟანა ალელი 30
ბეჟანა [ლილოელი] 16
ბეჟანა მოქალაქე 31
ბეჟანა მკედელი 575
ბეჟანაშვილი გოგია 389
„——“ ბეჟან ბეგი 497

[ბეჟანაშვილი] ნინია 389
ბეჟან ერისთავი 371
ბეჟან თავილდარი 18, 29
ბეჟან იასაულ ყორჩიბაშისშვილი 639
ბეჟანისშვილი იოსებ 779
ბეჟანისშვილი იოსებ 698
„——“ მარტყოფელი 621
ბეჟან კალატოზი 716
ბეჟან მდივანბეგი 547, 648, 712, 730, 787
ბეჟან მინბაში 775
ბეჟან მსაჯული 624
ბეჟან ქციხილვანის მამასახლისი 232
ბეჟან ყორჩიბაშისშვილი 497
ბეჟიტაშვილი სერგაოა 44
ბეჟუანსშვილი 216
ბეჟუა სომეხი 54
ბეჟესაბი 708
ბეჟმან ხანი 539
ბეცია 213, 418, 574, 789
ბეციაშვილი დათუნა 217
ბითაძე გიორგი 72
ბილან 290
ბინია 349, 350
ბიძინაშვილი ათანა 252
ბიჭიკაშვილები 550
ბლიაძე 179, 324
ბოლაკაძე 177
ბოლოკაძე 627
ბოლოკაძეები 357
ბორტიშვილი 687
ბუაჩიძე შიო 242
ბუდალა 21
ბუზიაშვილი გიორგი 302
ბულალაური, იგივე ბულალაშვილი 712
ბუნაძე შიო 607
ბუნიათიშვილი 53
ბუნიათიშვილი იასე 58
ბურდული 287
ბუჭუკიაშვილი იოანე 478, 479

გ

გაბაშვილები 429, 459
გაბაშვილი 60
[გაბაშვილი] გაბა 458

- [გაბაშვილი] გოგია 284
 გაბაშვილი ვახუსტი 458
 „—„ ნინია 759
 „—„ ტეტია 292, 459
 „—„ ქაიხოსროვი 284
 გაბიტასშვილი ბერი 378
 „—„ მამუკა 378
 გაბრიელ 344
 გაბრიელა 659, 702
 გაბრიელ ბერი 334
 გაბრიელ ბერძენი 498
 გაბრიელ დიღმის მამასახლისი 443, 725
 გაბრიელ თირის მონასტრის დეკანოზი 650
 გაბრიელიშვილები 211
 გაბრიელ მოურავი 275
 გაბრიელ მღვდელი 602
 გაბრიელ სარდალი 421, 574, 595
 გაგუნაშვილები 692, 693
 გალატოზისშვილი 73
 გარსევან 204, 205, 727
 გარსევან ეშოკალბაში 162, 203, 272, 291, 315, 344, 402, 430, 446, 462, 529, 562, 589, 801
 გარსევანიშვილები 665, 666, 721
 გარსევანიშვილი გარსევან 215
 გასპარა 406, 605, 606
 გეღევანისშვილი პეტრე 789
 გეღევანიანი 139, 168
 გეღევანისშვილი 168
 გეღევანისშვილი ბეცია 421
 „—„ გლაზა 139
 „—„ იოსებ 573
 [გეღევანისშვილი] პეტრე 213
 გეღევანისშვილი როსტომ 212
 გეღევანისშვილი ბეცია 324, 573
 „—„ პეტრე 212
 „—„ რევან 438
 „—„ შოშია 789
 გეღეონისშვილები 472, 774
 გეღეონისშვილი ბეცია 179
 [გეღეონისშვილი] გაბრიელ 595
 გეღეონისშვილი იოანე 594
 „—„ პეტრე 574
 გელასშვილი მამუკელა 571
 გელია ხიზანა 248
 გერიძე 247
 გერმანე მროველი 416, 579, 609
 გერმანე წინამძღუარი 238
 გერმანოზისშვილები 14
 გერმანოზისშვილი გიორგი 160
 „—„ გოგია 278
 „—„ დავით 750
 „—„ თამაზ 13
 „—„ ნიკოლოზ 647
 გერმანოზისშვილი ოთარ 26
 გვარამაძე 105
 [გვარამაძე] ბეჟან 104
 გვარამაძე ლომი 104
 გველესიანი 256
 გვერდწითელი 51, 53, 55, 58
 გვერდწითელი ამირან 51
 „—„ გივი 347
 „—„ გიორგი 51, 52
 „—„ დათუა 780
 „—„ დათუნა 55
 [გვერდწითელი] რამაზა 53
 გვილიკაშვილი ბერო 437
 გვრიტისშვილი 502
 გვრიტუა 73
 გია 146
 გიგოლაშვილი 495
 გიგოლაშვილი გოგია 494
 გივი 228, 331, 469, 486
 გივი ბანდა 162
 გივი მიშკარბაში 22
 გივი სალთხუცისშვილი 334
 გივი სეფურაჭი 149
 გივი ღარეშთხუცესი 32, 90, 197, 819
 გივი ხანი 183
 გილასშვილი თამაზა 593
 გილაური პეტრე 725
 გილდასშვილი საჩინო 378
 [გილდასშვილი] პაპუნა 378
 გილდაშვილები 315
 გილდაშვილი გიორგი 373, 378
 „—„ დავით 378
 გიორგი აზნაურსშვილი 65
 გიორგი 39, 42, 88, 105, 181, 227, 228, 362, 418, 595, 599, 602, 604, 605, 806
 გიორგი დეკანოზი 498
 გიორგი თარხანი 42, 765
 გიორგი კბილა 28

გიორგი ლეკი 134, 135
გიორგი მამასახლისისშვილი 243
გიორგი მეფე 419, 604, 698
გიორგი მიშაში, მინბაში 279, 765
გიორგი მორდალი 663
გიორგი ნაოსარი 768, 769
გიორგი ტერ-ყაზარასშვილი 149
გიორგი ფეიქარი 197
გიორგი ღვდელი 204
გიორგი ხარაზი 302
გიორგი ხურო-ფეიქარი 242
გიორგი ჭილავედარი 372, 417, 418
გიჟიმურელი რევაზ 448, 450
„——“ ქაიხოსრო 448, 492, 493
გიუნაშვილი ტატია 438
„——“ შედანა 593
გიუტასშვილი ზურაბა 99
გლახა 54, 112, 113, 204, 205, 214, 243, 471, 572
გლახა კალატოზი 716
გლახა ქალანთარი 104
გლახაშვილი გიორგი 207
გლურჭიძე 727
გლურჭიძეები 23, 697
გლურჭიძე ელისაბარ 23
„——“ იოსებ 699
„——“ იოსებ 41, 42, 187, 229, 269, 386, 408, 464, 698
გობროანთ იოსება 514
გოგია 147, 397, 655, 699, 814
გოგია ბიჭი 481
გოგია იასაული 248, 523
გოგია კალატოზი 716
გოგია მეკურტლე 797
გოგია მინბაში 283, 284, 329, 330
გოგია მკერვალი 480
გოგია მოლარე 539
გოგია მორდალი 475
გოგია ნასახიბაში 702
გოგია ნასახიბაშის ნაიბი 817, 818
გოგია უზბაში 525, 561
გოგიაშვილი 54
გოგია ციხის ნიცივალი 821
გოგობასშვილი დავით 818
გოგობედაშვილი დავით 468, 634, 805, 806

[გოგობედაშვილი] დავით 676
გოგობედაშვილი ნიკოლოზ 676
გოგოლაშვილი 32
გოგლიძე ნინია 56
გოგნიაშვილები 751
გოგნიაშვილი 692
გოგნიაშვილი გიორგი 71, 664
„——“ თევდორე 750
„——“ წესიერა 750
გოგოლაშვილი გიტა 378
გოგოცაშვილი 76
გოდერძაშვილი ბერი 206
გოვპარ, გოპარ მდივანი 153, 154, 327, 555
გონგლიაშვილი გიორგი 141
გორჯასპი 99, 271
გორჯასპი მდივანი 22, 46, 65, 144, 145, 153, 154, 327, 403
გოსტაშაბისშვილები 592, 773
გოსტაშაბისშვილი 449, 544, 608, 610, 620, 640, 772
გოსტაშაბისშვილი ერასტი 572
გოსტაშაბისშვილი, [გოსტაშაბისშვილი] ზაზა 571, 640
[გოსტაშაბისშვილი] კიკოლა 772
გოსტაშაბისშვილი ერასტი 428
„——“ ზაზა 523, 524
გოშუარ მოურავი 366
გოჩიტაშვილი სენხია 28
გოჭიშვილი 359
გრიგოლ 601
გრიგოლ დაქცეული 316
გრიგოლაშვილი 520
გრიგოლისშვილი 496
გრიგოლ მოურავი 97, 98
გრიგოლ ენისელთ მოურავის შვილი 336
გრიგოლ მღვდელი 78
გრიგოლ სალთხუტესი 162, 184, 194, 206, 228, 229, 231, 288, 311, 314, 322, 361, 362, 381, 486
გრიგორა 702
გრძელაშვილი გიორგი 275
გუგუნაშვილები 600, 601
გუგუტაშვილი ბეჟანა 207
გულასშვილი იოსებ 99
გულაშვილი 210
გულაშვილი დემეტრე 234

გულბადისშვილი ზაქარია 142
გულბადისშვილი ხოსია 51
გულგულასშვილი მამუკა 645
გულია 174
გულიაშვილი 291
გულშვილი 579
გუპარასშვილები 531
გურგენ 326
გურგენა 605, 606, 659
გურამისშვილი 462
გურამისშვილი გოგია 525
გურამისშვილი ზაალ 149, 233, 436, 461
გურამისშვილი ზაალ 196, 232, 430, 462, 508, 509, 525
„——“ ნიკოლოზ 31
„——“ ფილიპე 811
გურჯი რევაზი 404, 405
გუტაშვილი მამუკა 561
გუქა 628

ღ

დაბრუნდაშვილი 59
დადაშანთ გასპარა 605
დავით 13, 51, 58, 69, 181, 288, 289, 373, 623, 801
დავითა 16
დავით აბდულაბეგის შვილი 123
დავით ალექსანდრეს ძმა 50
დავითა მკერვალი 17
დავითასშვილი 126
დავითასშვილი მანუხა 110
„——“ პაპუა 335
დავითაშვილი ელიზბარ 564
დავით ბატონიშვილი 818, 820
დავით ბეთანიის დეკანოზი 36
დავით ბოდბელი 376, 804, 817
დავით გაეაზის მოურავი 202, 235, 366
დავით ერისთავი 121, 191, 698
დავითისშვილები 150
დავითისშვილი 216, 217, 266
დავითისშვილი ასლამაზ 587
[დავითისშვილი] გიორგი 516
დავითისშვილი დავით 149, 549, 763
„——“ ელიზბარ 163, 216, 217, 354, 527, 552

დავითისშვილი ზაალ 106, 119, 149, 273, 373, 330, 331, 354, 425, 513, 527, 552, 556, 564
„——“ ივანე 77
დავითიშვილი 274, 415, 503, 632
დავითიშვილი ასლამაზ 564
[დავითიშვილი] ბალათარ 590
დავითიშვილი ბერი 69
[დავითიშვილი] გიორგი 181
„——“ დავით 180, 516
დავითიშვილი, [დავითიშვილი] ედიშერ 516, 632
„——“ „——“ ელიზბარ 123, 180, 215, 216, 490, 515, 516, 564, 590, 623, 629, 631
დავითიშვილი ზაალ 43, 62, 106, 180, 238, 265, 274, 356, 391, 467, 470, 503, 507, 511, 516, 559, 588 590, 623 629, 630, 631, 632, 700, 714, 717, 769, 770, 774, 799, 806, 807, 815
„——“ შანშე 541
დავით ნიქოზელი 674
დავით ხელჯონიანი 17
დავრეშასშვილი 151, 152
დათა 781
დათება ალელი 37
დათელა 824
დათიაშვილი 267
დათიაშვილი 120
დათიკა 471
დათიკა დალაქი 827
დათუა 204
დათუკასშვილი 637
დათუნა 547
დათუნა ნაცვალი 534
დათუნაშვილი გიორგი 542
დათუნიაშვილი 786
დათუნი მადანჩი 491
დანელა 822
დარეჯანა 531
დარბაისლისშვილი პეტრე 824
დარჩაშვილი 53
დარჩია მკერვალი 822
დარჩიაშვილი 286
დარჩიაშვილი გიორგი
დაფქვიასშვილი ივანე 171

დაფქვიაშვილი 38

დაფქვიაშვილი ივანე 37

დედაბრიშვილი გოგია 193

დედანაშვილი შოშია 263

დემეტრე აბლარი 200

დემეტრე ეშვიკალასბაში 277, 404, 405, 549, 637, 685, 814

დემეტრე აბლარი 200

დემეტრე ეშვიკალასბაში 277, 404, 405, 469

დემურაშვილი გოგია 308

დიდებანნი 348

დიდებასშვილი 371

დიდებაშვილი 235, 398

დიასამიძე იასე, იესე 177, 357, 697, 735

„—“ ივანე 92, 376, 435

„—“ იოანე 375, 514, 583, 613

„—“ ტეტია 719

დიმიტრი 207, 231

დიმიტრი ბაზიარტოხტეცი 373, 378

დიმიტრი ენისელთ მოურავი 697

დიმიტრი ეშვიკალასი, ეშვიკალასბაში 65, 93,

274, 279, 284, 299, 321, 323, 328,

338, 364, 400, 429, 431, 434, 436,

438, 445, 473, 488, 509, 510, 519,

519, 532, 570, 574, 578, 595

დიმიტრი კალაურის მოურავი

დიმიტრი ნაზირი 83

დიმიტრი სალთხუტეცი 47

დოვთარაშვილი ბიძინა 557, 558

დოლენჯისშვილი იოანე 659

დოლენჯისშვილი იოანე 677

დოლმაშაშვილი 164

დომენტი კათალიკოზი 17, 155

დონგურაშვილები 698

დონდარა 313

დონდარაშვილი 771

დორათაშვილი ბეჟან 426

დოხითეოს ნეკრესელი 342, 614

დუდაური 257

დულური 499

დურმიშხან 96

დურმიშხან თუშთ მოურავი 720

დურსუნ ბეგო 186

დურხან ბეგო 183

დუჩიძე 242

6

ებალა 128

ებალაშვილი 129

ეგნატე მოასილი 389

ეგნატი მღვინი 719

ელია 113

ელია ნაზირი 116

ელიშაშვილი ასათ 201, 202

ელიშერ 21

ელიშერ მღვინი 65

ელიშერ ნაზირი 109, 115, 227, 271

ელიშერაშვილი 120

ეფთიმი ბერი 357

ეფთიმი წინამძღვარი 334, 652

ევხტათი მღველი 764, 769

ეივაზა 326

ეკალაძე 299

ელბაქიძე ოთარ 366

ელენე 486, 667, 681

ელენე დიდოფალი 131, 391

ელიარასშვილი 663

ელიარასშვილი პაპა 662

ელიზბარ 187, 229, 263, 352, 353, 386, 504, 582, 624

ელიოზისშვილი იოსებ 177

ელიოზისშვილი გოგია 328

ელისაბედ ბატონისშვილი 351

ელისაბედაშვილი მახარებელ 465

ელისაშვილი 44

ელისბარ 62

ენაკოლოფოვი მირზა აბრაამ 19

ენდრონიკაანი 107, 490

ენდრონიკაშვილი დავით 402

ენდრონიკაშვილი ზაალ 287, 290

[ენდრონიკაშვილი] ოტია 402

ერასტი 25, 486, 592

ერასტი იასაული 23

ერასტი უზბაში 610, 640

ერასტისშვილი ოტია 71

ერასტისშვილი დავით 777

ერეკლე იასაული 115

ერისბარ 581

ერისთავები 359

ერისთავი 69, 91, 113, 121, 159, 186, 247, 254, 255, 299, 502

ერისთავიანნი 271, 298, 514

ერისთავი ბეჟან 495

ერისთავი გიორგი 247, 251, 265, 337

ერისთავი გრიგოლ 155

ერისთავი დავით 69, 89, 178, 264, 336,

337, 502, 789

ერისთავი იესე 251

ერისთავი როსტომ 399

ერისთავი ჭიმშერ 556

ერისთავიენი 238

ერისთავისშვილი როსტომ 537

ესიტაშვილი ფარსადან 469, 762

ეფემია 168

ეფთვიმი 536

ეფთვიმე წინამძღვარი 634, 677, 733

3

ვარამაშვილი ბეჟან 368

ვარდიაშვილი 49, 56, 71

ვარდუაშვილი ოპანეზ 779

[ვარდუაშვილი] ბერუა 792

ვარდუაშვილი იაკოფ 792

ვართანასშვილები 531

ვაიწაშვილი პაპა 76

ვარძელაშვილი თევდორე 397

ვარძიელიშვილი 43

[ვარძიელიშვილი] ხიჯანა 43

ვარჯანი 262

ვაშაქაშვილი ნინია 689

ვარნაძიანნი 107, 157, 288

ვახტანგ გორგასალი 374

ვახტანგისშვილი ოთარა 50

ვახტანგი 50, 66

ვახტანგ VI 13

ვახტანგ მეფე 81, 82, 98, 99, 111, 112,

117, 147, 278, 292, 374, 499, 603

ვახუშტი 321

ველაძე დემეტრე 796

ვისარიონ კათალიკოზი 635

ფ

ზაალ 64, 84, 175, 247, 272, 288, 456,
471, 504, 544, 597, 624

ზაალ ეშიკალათბაში, ეშიკალასბაში 161,
315, 379, 409

ზაალ ზეგნის მოურავი 333

ზაალ იასაული 225

ზაალისშვილი ნინია 271

ზაალ მეითარი 171

ზაალ შოშიას მამა 483, 484

ზაალ ყორიასაულბაში 593

ზაალ ჭიბითის მოურავი 219

ზაზა 301, 377, 581, 582

ზაზა ანაგურის დეკანოზის შვილი 368

ზაზა იასაული 216

ზაზა მილახორი 25

ზაზა ნაიბ-ეშიკალასბაში 542

ზაზა სარდლისშვილი 15

ზაზა უზბაში 576, 650

ზაზა ყორიასაულბაში 215, 230, 241,

338, 340, 386, 401, 408, 415, 449,

466, 481, 506, 571, 608, 631

ზაზა ყორიასაულბაშ-ნაიბეშიკალასი 545,

551, 552

ზაზა ხუთასისთავი 687

ზაზიაშვილი პაპუნა 98

ზაზუაშვილი ოთარი 628

ზალოა 633, 634

ზალუა 626

ზანდარასშვილი აბრამა 724, 725

ზანდუკელი ბეჟან 604, 728, 799

„——“ გიორგი 435

ზარდიაშვილი 150, 192, 238, 239, 774

ზაქარასშვილი 501

ზაქარაშვილი დემეტრე 321

ზაქარია 95, 195, 235, 289, 346, 366, 412,

777

ზაქარია მამასახლისი 461

ზაქარია მდივანბეგი 505

ზაქარია მინბაში 602

ზაქარია მოურავი 234, 804

ზაქარია სალოხუცესი 346, 347, 370

ზაქარია ქისიციის მოურავის შვილი 485,

486

ზედგინ 280

ზედგინიძე 566, 567

ზედგინიძე ბეჟან 427
 „—“ გლაზა 512
 „—“ იობ 592
 „—“ მერაბ 594, 595
 ზეიდალი 63
 ზეიკიძე იორდანე 174
 ზენონ არქიეპისკოპოზი 262
 ზირკინანთ ზურაბა 108
 ზირკინანნი 429
 ზირკინაშვილი 109, 429
 ზოლიკე 605
 ზუმბულიძე გოგია 561
 ზურაბ 28, 344, 478, 651
 ზურაბა გორელი 389
 ზურაბა გორის მამასახლისი 721
 ზურაბა გორის მელიქი 304
 ზურაბა იასაული 597
 ზურაბაშვილი სვიმონ 31
 ზურაბაშვილი დოდენჯი 53
 „—“ ზაალ 253
 ზურაბ გორის მამასახლისი 422, 722
 ზურაბისშვილი ზაალ 161, 234, 290, 305, 683
 „—“ დავით 107, 288
 ზურაბისშვილი დავით 107, 288
 ზურაბ მამასახლისი 776
 ზურაბ მურზიბის შვილი 784
 ზურაბ სუფრაჯი 200, 404, 405

თ

თაბა მონაზონი 88
 თადია 201
 თადია უზბაში 200
 თადია ნაცვალი
 თადინაშვილი ბიძინა 42
 თავქალასშვილი 33
 თავქალასშვილი გოგილა 32
 თავყელისშვილი 425
 თათანასშვილი 189
 თათარასშვილი 210
 თათარაშვილი 709
 თათრისშვილი ხეთისია 533
 თათრისშვილი 79*)

თათრისშვილი ლთისია 532
 თათუა 512
 თალაღა 446
 თამაზ 57
 თამაზა 103, 305, 363, 424, 460
 თამაზაშვილი დათუნა
 თამაზ ემიკალაბაში 685, 773
 თამაზ მილახორბაში 13
 თამაზ მოურავი 486, 601
 თამაზ ქეშიქჩიბაშის ნაიბი 638
 თამაზ-ყული-ბეგი 190
 თამარ 313
 თამარ დედოფალი 460
 თამასხანი 286, 632
 თანგუაშვილი 334, 335
 თანდილა 40
 თანიაშვილი დიმიტრი 262
 თარიმან იასაული 165
 თარიმან ქეცხა 599
 თარყულასშვილი არუთინა 67
 თარხნები 763
 თარხანი 90, 647, 764
 თარხანი გიორგი 733
 „—“ ლუარსაბ 750, 751
 თარხნისშვილები 703
 თარხნისშვილი ბეცია 422, 488, 658
 „—“ გლაზა 282, 463
 „—“ ზაზა 23, 480, 481, 515
 „—“ იოანე 651
 „—“ ლუარსაბ 752, 755
 თარხნისშვილი 87, 551
 თარხნისშვილი ბეცია 269, 550, 662, 651, 771
 „—“ გლაზა 464, 468, 757
 „—“ ზაზა 22, 632
 „—“ ზურაბ 423, 684, 764
 „—“ იოვანე 576
 „—“ იორამ 407, 441
 „—“ მამუკა 393, 465, 477, 478, 676, 683, 684, 733, 764
 „—“ სოლომონ 684
 თაქთაქი ივანე 125
 თაქთაქისშვილი 242, 281, 375

*) დაბეჭდილია თაირისშვილი.

თაქთაქისშვილი იასე 308, 378
 „——“ იესე 382
 „——“ იოანე 346, 347, 656
 „——“ იოვანე 115
 თაქთაქიშვილი 62
 თაქთაქიშვილი ელიზბარ 39
 „——“ ელისბარ 68, 72
 „——“ ივანე 276
 თაყა 255, 256, 257
 თაყასშვილები 198
 თაყაშვილი ვახტანგ 86
 „——“ თემურ 66
 „——“ რევუზ 502
 თაყინასშვილი 626
 თაყინასშვილები 619
 თაყინაშვილი გიორგი 169
 „——“ ზაალ 597, 634
 [თაყინაშვილი] ზურაბა 169
 თაყინაშვილი მანუჩარ 304
 თაყუაშვილი მიქიტრუმა 323
 თედისესშვილი ლაზარე 170
 თეთრაძე გიორგი 99
 თეთრაძე დავით 725
 თეთრაძეები 98
 თეთრაძე ზაზა 99
 თეიმურაზი 88, 321, 440, 478, 497, 624, 661, 755
 თეიმურაზ დივანბეგი, მდივანბეგი 230 270, 306, 307, 338, 356, 433, 515, 542, 569, 590, 666, 682
 თეიმურაზ მდივანბეგ-ეშიკალათბაში 666, 690
 თეკლიაშვილი ბეჟუა 54
 [თეკლიაშვილი] პაპუა 54
 თეოდოსი წინამძღვარი 653, 669, 679, 682, 796, 816
 თინათინ 438
 თომა 427, 800
 თომა ნაცივლი 568, 659
 თომა წინამძღვარი 751, 797, 817
 თუთუნასშვილი 633
 თუთუნასშვილი დავით 637, 638
 თულასშვილი 219
 თულაშვილი 183
 თულაშვილი ბერი 426
 „——“ გოგია 258
 „——“ იოსებ 698, 699, 734, 735

თულაშვილი შანშე 734, 735
 თუმანიანთ გიორგი 228
 „——“ პაპუა 59
 თუმანიანი 597, 666, 765
 თუმანისშვილები 765
 თუმანისშვილი ბეჟან 18, 46, 64, 242
 „——“ გიორგი 586, 741
 „——“ გოგია 93
 „——“ ეგნატი 718, 743, 746, 767, 768
 „——“ ზურაბ 690
 „——“ იოსებ 766
 [თუმანისშვილი] კაცია 526
 თუმანისშვილი კიკოლა 618
 [თუმანისშვილი] მანუჩარ 766
 თუმანისშვილი ნიკოლოზ 188, 619, 769
 [თუმანისშვილი] ოთარ 526
 თუმანისშვილი პაპოა 40
 თუმანისშვილი პაპუა 34, 35
 [თუმანისშვილი] პაპუა 718, 743, 768, 769
 თუმანისშვილი ფარემუზ 93
 „——“ ღვთისხვარა 144
 „——“ უარდაშა 18
 თუმანიშვილები 75, 665
 თუმანიშვილი 292, 662
 თუმანიშვილი ბეჟან 27
 „——“ გიორგი 227, 695, 765
 „——“ გოგია 780, 781, 825, 826
 [თუმანიშვილი] ეგნატი 769
 თუმანიშვილი ზურაბ 691
 [თუმანიშვილი] ზურაბ 695
 თუმანიშვილი იოსებ 291
 [თუმანიშვილი] ზურაბ 695
 [თუმანიშვილი] კაცია 781
 თუმანიშვილი ნიკოლოზ 768
 „——“ პაპოა 60, 180
 „——“ სულხან 277, 547
 თუნია 406
 თურაზა 473
 თურქისტანისშვილი 790
 თურქისტანისშვილი ბეცია 484
 [თურქისტანისშვილი] გიორგი 484
 თურქისტანისშვილი დავით 126, 484
 [თურქისტანისშვილი] ზაზა 484
 თურქისტანისშვილი თამაზა 26, 75, 713
 თურქისტანიშვილები 484

თურქისტანიშვილი იოანე 500
თუშისშვილი 65
თუხარელი გოგია 89, 139, 451, 493, 544,
575, 577, 636
„—“ ნიკოლოზ 88

.0

იაგულაანთ თამაზი 531
იაგულაშვილი ზაალ 663
იაგუნდა 711
იადიგარა 406
იაკოვა 651
იანტბელიძე 163
იანტბელიძე სუნელი 217
იარალი ეშიქათბაში(!) 249
იარანალი 247, 695
იასე 662
იასე ამილახვარ-მღვიანბევი 379, 463
იასე ერისთვისშვილი 247
იასე მღვიანნი 754
იასე მღვიანბევი 124, 224, 309
იასე მორდალი 792
იასე მსაჭული 573
იასე მღვდელი 120, 314, 648
იასე ნაიბ-ეშიქალაბაში 95
იასე ნაკვეალი 654, 824
იასე ოსეს-ძე 72
იასე უზბაში 343
იასონისშვილი პაატა 344
იასშვილი თამაზა 34
იბრეიმ ბევი 345
იბრეიმ თუშმალი 161, 278
იბრეიმხან 539, 540
იბრეიმხან სპასალარი 71
იგრიავილი 596, 597
იედიგარასშვილი სადუხა 284
იესე 55, 344, 432, 444, 454, 515, 578,
814
იესე ამილახვარ-მღვიანბევი 132, 375,
397, 400, 401, 420, 427, 470, 480,
516, 542, 564, 610, 612, 631, 639,
715, 716, 737
იესე ამილახვრისშვილი 356
იესე ენისელთ მოურავი 207
იესე ერისთვის ძმა 247

იესე ღვიანბევი 233, 237, 259, 276, 309,
455
იესე მღვიანნი 270, 515
იესე მეფე 82
იესე მღვიანბევი 383
იესე მორდალი 723, 811
იესე მოურავი 151, 270
იესე მსაჭული 434, 441, 442, 445, 460,
580, 582, 790
იესე [ოსეს-ძე] 71
ივანე 62, 174, 187, 243
ივანე ანაგური 290
ივანე ბუში 483
ივანე ექვთარა 574
ივანე მღვდელი 344
ივანე ნაზირი 548
ივანე ტყვეობიდან მოსული 507
ივანე ყაფარდარი 378
ილაური აბრამ 824
იმანა ქეთხელი 21
იმანყული 25
იმან-ყული-ხანი 57, 58, 159
იმელა 76, 380, 760
იმნაძე ბერი 90
იოაკიმ 732, 759
იოანე 99, 133, 134, 151, 204, 205, 230,
270, 356, 484
იოანე არხიმანდრიტი 711
იოანე ბერძენი 498
იოანე ეშიქალაბაში 549
იოანე მღვიანბევი 338, 404, 405
იოანე მღვიანნი 402, 404, 499, 500, 501,
604
იოანე მიშკარბაში 500
იოანე მოძღვარი 204
იოანე მუხრან-ბატონი 142, 384, 385,
595, 667, 684, 726, 794
იოანე მღვდელი 73, 86, 344
იოანე ნაზირი 645
იოანე ნინოწმიდელი 817
იოანე სარდალი 595
იოანე წინამძღვარი 74
იოანე ციხისთვისშვილი 381
იოანიკიოს იგივე იოფანიკიოს წინამძღვა-
რი 40, 41
იოზ მღვდელი
იოვანე 600

იოვანე არქიმანდრიტი 660, 784
 იოვანე ბოდბელი 594
 იოვანე მდივანბეგი 28, 176, 491
 იოვანე მუხრან-ბატონი 295, 427, 645
 იოვანე მღვდელი 86
 იოთამ ბოქოულთხუცესი 495
 იოთამისწვილები 115, 404
 [იოთამისწვილი] გოგია 115
 „——“ .დათუა 115
 იორამ 87, 515, 581, 582
 იორდანისწვილი 566
 იორდანიწვილი 567
 იორდანე მეჭინბე 730
 ირემასწვილი 295
 ირემაწვილი 228
 ირემაწვილები 573
 ირემაწვილი ადამა 661
 „——“ გიორგი 227
 იოსაფ მთავარეპისკოპოსი 717
 იოსებ 132, 271, 576, 609, 739, 802
 იოსებაწვილი ხახი 545
 იოსებ კათალიკოზი 84
 იოსებ მდივანი 271, 452, 529, 573, 576,
 617, 798
 იოსებ მეფის ნათლული 553, 554
 იოსებ მიშკარბაში 803
 იოსებ მროველი 105
 იოსებ მუშრები 722
 იოსებ მღვდელი 675
 იოსებ ურბნელი 189
 იოსებ ციხისთვისწვილი 311, 381, 802
 ისაულაწვილი 672
 ისაია 390, 531
 ისაკ ბეგ 553
 ისმეილა 195
 იულიოს -- იგივე იულიუზ, იულიუს ნი-
 ქოზელი 591, 592, 612, 613, 673
 იუსტინე ურბნელი 188, 686, 811
 იჩქითი 809, 810

ქ

კავახიაწვილი 324
 კაკალა 482
 კაკაწვილი 58
 კაკიაწვილი 53
 კაკოზასწვალა პეტრე 749

კალატოზიწვილი აბელ 135
 კალატოზიწვილი გიორგი 74, 104
 კალატოზიწვილი დავით 434
 კალმახელიძე ზაქარია 798
 კანდელაკი დავით 196, 318
 კაპანაძე ბერი 413, 414
 კარაპეტ არაჩუნართ 598
 კატახაწვილი(?) ბეჟან 133
 კაცუა 586
 კახისწვილი ივანე 810, 811
 კბილაწვილი 43
 კბილაძე 54, 56, 57, 58, 259
 კემხუტაწვილი 392
 კვანჭახაძე 62, 133
 კვანჭახაძე პეტრე 420, 594
 [კვანჭახიძე] გაბრიელ 637
 კვანჭახიძე სვიმონ 637
 კვალნიძე 146
 კვახიაწვილები 390, 391, 627
 კვეციანაწვილი 69
 კვირია 737
 კოკილაწვილი 731, 732, 749
 კოკილაწვილი ტეტია 748
 კიკნაძეები 50, 51, 53, 55, 58, 770
 კიკოლა 386, 408
 კიკოლასწვილი 429
 [კილაძე] აღდგომელა 29
 კილაძე გიორგი 29
 კირილე მთავარეპისკოპოსი 721
 კლიმიაწვილი ოტია 478
 კლიმიაწვილი როინ 569
 კობალაძე 44
 კობერიძე 427
 კობიასწვილები 712
 კობიაწვილი 644
 კობიაწვილი ნინია 677
 კოვჩიაწვილი 569
 კოზაქიწვილი ზაზა 201
 კოზმან 204
 კოზმან ბერი 184, 732
 კოზმან ბერძენი 517
 კოზმან მღვდელ-მონაზონი 41
 კოკოლაწვილი ბერი 661
 კოლიაწვილი 508
 კონსტანტინე 460
 კონსტანტინე მუხრანის ბატონი 52, 594
 კორკოტაწვილი 210

კორკოტი 361, 362
 კორკოტიშვილები 13
 კოშკაძე 661
 კოშორიძე გიორგი 666
 კოჩუაშვილი 59
 კოჭაძაძე 43
 კობტაშვილი იორამ 824
 კუპრაძე 53
 კუპრიაშვილი 215
 კურდღელაშვილი დავითა 376
 კურტანიძე გოგია 301
 „——“ ზაქრო 43
 [კუქიასშვილი] ლთისია 74
 კუქიასშვილი ხოსია 74

ლ

ლაგურაშვილი 54
 ლავარსაბ 103
 ლავრენტი ბერძენი 595
 ლაზარე იასაული 174
 ლაზარე ნაცვალი 622
 ლალაშვილი გოგია 419
 ლამაზისახარი სანდო 78
 ლაპინაშვილი ქაიხოსრო 640
 ლაშხი ლევან 427
 ლევან 133, 362, 762
 ლევან ბატონი 146
 ლელუაშვილი გარეჯველი 669
 ლოლაძე 54
 ლოლაძე ადამა 742
 ლოლაშვილი გეულუფე
 ლომაურიძე 537
 ლომაურიძე თამაზა 594
 ლომინასშვილი ავთანდილ 251
 ლომინაშვილი 54
 ლომიძე 571
 ლომიძე ადამა 44
 ლუარსაბ 222, 323, 454, 578, 589
 ლუარსაბ თარხანი 679
 ლუარსაბისშვილი ბეჟანა 67
 ლუარსაბ გეფე 666
 ლუარსაბ ყორიასაულბაში
 ლუკასშვილი 56

მ

მალათა 18
 მათე მლუღელი 691
 მაია თარხნიშვილის ქალი 407
 მაია ომანის დედა 600
 მალხაზ ეშქიალაბაში 775
 მამაგულაშვილი 183, 204
 მამაგულისშვილი 210
 მამადა იასაული 215
 მამადა ბორჩალუელი 194
 მამად შარიფი 284
 მამად ყული ხანი 159, 625, 664
 მამაიაშვილი 335
 მამაცაშვილი 240
 მამაცაშვილი დათუა 590
 „——“ იოანე 131
 მამაცაშვილი იოსებ 164, 416, 553, 580,
 609, 610, 812
 „——“ ნიკოლოზ 225
 „——“ პაატა 762
 „——“ სარიდან 416, 609
 „——“ ქაიხოსრო 117, 118
 მამუკა 142, 553, 642
 მამუკასშვილი თევდორე 378
 „——“ პატარა 378
 მამულაშვილები 492
 მამულაშვილი ათა 143
 მამუჩისშვილი ზურაბ 123, 204, 244
 მამუჩისშვილი იოვანე, იგივე ნინია 528,
 529, 600, 630
 მანასაშვილი 77.
 მანველიშვილი ზურაბ 53
 „——“ პეტრე 53
 მანსურ ოღლი მაჰმადა 21
 მანუჩარ 16, 23, 373, 378, 581, 582, 626,
 634, 636, 766
 მანუჩარ ლაქარნივისი 643, 658, 752
 828
 მანუჩარ მდივანი 635, 790, 791
 მანუჩარ მდივან-ლაშქარნივისი 827, 828
 829
 მანუჩარ მდივნის შვილი 318
 მანუჩარ მეითარი 254
 მარაქაშვილი 677
 მარგველაშვილი რველელი 125

მარდახა 29
 მარიამ 758
 მარიამ ბატონიშვილი 698
 მარიამ იულონ ბატონიშვილის სიდედრა 775
 მარიამ ჭავჭავაძის ქვრივი 180
 მარინდაშვილი 36
 მარკოზ 301
 მარკოზისშვილი პეტრე 452
 მარტიოზ ვარდაპეტი 766
 მარლიშვილები 695
 [მარლიშვილი] ბერი 690
 " " გოგია 691
 " " იასე 691
 მარლიშვილი ივანე 690
 მასიტაშვილი 54
 მათიაშვილი 577
 მაქსიმე 369
 მალალანნი 805
 მალალასშვილი დათუა 409
 მალალაშვილი 805
 მალალაშვილი დავით 435, 774
 " " ზაზა 472
 " " ივანე 519, 520
 [მალალაშვილი] იორამ 472
 მალალაშვილი იოსებ 750, 751
 მალალაშვილი სახლბუცესი 805
 მალრაძე 278, 292
 მალრაძე ყოყია 55
 მაყანანი 824
 მაყაშვილები 822
 მაყაშვილი გოგია 648
 [მაყაშვილი] გოშუარ 621
 მაყაშვილი დავით 706, 731
 " " ლუარსაბ 101, 102, 621
 " " მარიამგვარელი 101
 " " სვიმონ 585
 მაჩაბელაშვილი 23
 მაჩაბელი 258, 355, 438, 469, 470, 481, 487, 545, 548, 703
 მაჩაბელი ამილხარ 330
 " " ბარძიშ 440, 441, 583, 650, 653, 687
 " " გოგია 357, 470
 " " დათუა 559, 565
 " " ზაზა 99, 250, 703
 " " იასე, იესე 147, 151, 356

მაჩაბელი ლევან, ლუა 146, 560, 798 798
 " " ფარსადან 414, 438, 466, 467, 560, 565, 641, 798, 819
 მაჩაბლები 415
 მაკავარიანები 256, 257
 მაკავარიანი 172, 661, 671
 მაკავარიანი ბერი 670
 " " როსება 213
 " " ქაიხოსრო 208, 255, 257
 მაჩხანელი ზურაბა 773, 774
 მახარა ოსიაურელი 293
 მახარაშვილი 812
 მახარე 221
 მახარეშვილი პეტრე 624
 მახვილაძე 103
 მახვილაძე ზაალ 438, 736
 მახარობელი 42
 მგალობლისშვილი 782, 787
 მგალობლიშვილები 457
 მგალობლიშვილი დავით 786
 მგლიშვილი გოგია 824
 " " იოსებ 824
 მგლოველი გიორგი 522
 მდიუნისშვილი პეტრე 721, 723
 მებურ 288
 მეზვრისშვილი საბა 824
 მეთეფისშვილი 95
 მეთოდი 616, 617, 768, 788
 მეთოდი მდიუნბევი 818
 მეთორისშვილები 444
 მეთორისშვილი პაატა 108, 120, 121
 მეთორიშვილები 821
 [მელაძე] დემეტრე 146
 მელაძე მადინა 146
 მელიქა 406, 431
 მელიქისშვილი ავთანდილ 317, 339, 340, 681, 748
 მელქისაღეგ ემიკალაბაში 780
 მენაბდიშვილი შარმაზან 693
 მერაბ ნაცვალი 648
 მესხაშვილი გიორგი 28
 მეტრეველი 482
 მეუნაგრისშვილი გიორგი 216
 მეფურისშვილი დავით 555
 " " იესე 456

მეღვინეთხუცისშვილი 52
 მეღვინეთხუცისშვილი თომა 646, 647, 680, 770
 „—“ პაატა 646, 680
 მზექალიშვილი 259
 მზექაბაუკ 64, 88, 401, 440, 449, 478, 497, 504, 590, 624, 661, 752
 მზექაბაუკ მღვიანბეგი 435, 542, 713, 740, 822
 მთიული 54
 მიკირტუმ 708
 მიკირტუმანშვილი ოსეფ 501
 მიკირტუმ მელიქის ნაიბი 461
 მირზა აფრასიობა 636
 მირზა გურგინა 539, 540
 მირზა იბრეიმა 510
 მირზა მეთიო ხანი 19
 მირზაშვილი 48, 49, 413
 მირზაშვილი გოგია 711
 „—“ დავით 77, 303, 545, 546
 „—“ ნიკოლოზ 303, 537, 587, 715
 მირზახანაშვილი ალავერდა 64
 მირზა ჰუსეინ ვეზირი 52
 მირიშქარა აღა 40
 მისაელ, იგივე მისაილა მელიქი 558, 560, 561, 635, 636
 მიქელაძე 488
 მიქელისშვილი 436, 437
 მიქელიძე 237
 მიქელ მონაზონი 312
 მიქელ მღვდელი 328
 მიქუაშვილი პაპა 24
 მილდისა 126
 [მილდისაშვილი] ოპანეზა 409
 მილდისაშვილი სტეფანე 409
 „—“ შაქარა 409, 410
 მილიაშვილი ფარსადანა 213
 მიღრიჭანაშვილი 174
 მიშელაშვილი 495
 მიწობლიძე 801
 მიხეილ მელიქი 643, 663
 მხითარ მელიქი 643
 მკერვალისშვილი ბეჟანა 17
 „—“ ხანა 100
 მოკვერაშვილი მახარობელი 124
 მონანთ ხატია 501

მორჩი 486
 მოსე 686
 მოსე ბერი 334
 მოსია 786
 მოსესა 95
 მოურავისშვილი გოგია 521
 მოურავიშვილი ნინია 547
 მოურავიშვილი სოლომონ 282, 282
 მურადასშვილი 119
 მურადასშვილი სააკა 532
 მურადაშვილი ბეჟან 118
 „—“ გოგია 93
 „—“ თედია 65
 მურაძე 55, 59
 მურვანისშვილი იასე 127, 172, 178, 259, 275
 მურვანიშვილები 577, 578, 589
 მურვანიშვილი 214, 336, 413
 მურვანიშვილი ზურაბ 130
 „—“ იესე 220, 350, 391
 მურვანიშვილი ლუარსაბ 360, 772
 მუსა 79
 მუსალიბიშვილი 286
 მუსინასშვილები 532
 მურსაყული აღა 518, 519
 მუსხალისშვილი დათუნა 98
 მუსხელასშვილები 99
 [მუსხელასშვილი] დათუნა 99
 მუქა აქიმი 485
 მუჩაიძე 53
 მუჩიძე ფირან 300
 მუცალი 228
 მკედლისშვილი გიუა 63
 „—“ სიხარული 672
 მკედლიძეები 612
 მხითარ მელიქი 353

6

ნაბიჭვრისშვილი ფარსადან 253
 ნაგლაძე ლუა 447
 ნადირაძე 369
 ნადირშა, ნადირშაბი 19, 487, 510, 578
 ნადირ ყეენი 325
 ნავაძე გიორგი 277
 ნაწარალიხანი 503
 ნაწარბეგისშვილი 153, 271

ნაწარბევისშვილი ოსეფა 605, 606
 ნაწირისშვილი 609
 ნაწირისშვილი ქაიხოსრო 42
 ნათლის ძე იგივე ნათისშვილი, ნათიშვი-
 ლი გლაზა 44, 45, 249, 351, 553
 ნათლისშვილი გივი 462
 ნათლიშვილი 126
 ნამორაძე ბეჟია 453
 „—“ გოგია 420, 453
 „—“ ერასტი 611
 ნანიაშვილი 44
 ნანობაშვილი ადო 335
 ნარიაშვილი თევდორე 627
 ნარიშაშვილი სტეფანე 501
 ნასრანიშვილი დათუნა 141
 [ნასრანიშვილი] მახარე 141
 ნასრიაშვილი დათუნა 141
 ნასყიდა 243
 ნასყიდა ურიაყოფილი 276
 ნაცულისშვილი ბეცეცა 76
 „—“ დავით 824
 „—“ ზაალ 76
 ნახუცრიშვილი, იგივე ნახუცკრიშვილი
 ზურაბ 28, 488
 ნახუცრიშვილი ქაიხოსრო 510
 ნემსაძე გიორგი 130
 ნემბერიძე პავლე 578
 ნიკოლოზ, ნიკოლაოზ 99, 110, 111, 170,
 288, 433, 444, 827, 828, 829
 ნიკოლოზ ალავერდელი 537, 614, 648
 ნიკოლოზ ბოქოელისშვილი 404
 ნიკოლოზ მანგლელი 557, 558
 ნიკოლოზ დეკანოზი 70, 81, 433, 484
 ნიკოლოზ მდივანბეგი 702
 ნიკოლოზ მოლარეთხუცესი 408, 577,
 771
 ნიკოლოზ მოურავი 99
 ნიკოლოზ მოძღვართ-მოძღვარი 457, 456,
 474, 712, 782, 784
 ნიკოლოზ სალთხუცესი 51
 ნიკოლოზ ურბნელი 14, 15
 ნინია 202, 331, 332, 386, 771
 ნინია მდივანი 730
 ნინიასშვილი ბერი 320, 321
 ნინიაშვილები 211
 ნინიაშვილი ოტია 321

ნინიაშვილი პავლე 120
 ნოდარისშვილები 210, 260, 489
 [ნოდარისშვილი] ამილბარ 170
 ნოდარისშვილი გიორგი 209
 „—“ გრიგოლ 209
 „—“ კიკილა იგივე ნიკოლოზ
 170, 370, 371
 ნოდარიშვილები 476
 ნოდარიშვილი [ზაალ] 286
 [ნოდარიშვილი] ზაალ 286, 287
 ნოზაძე 54, 512
 ნონაშვილი 54
 ნონიაშვილი გაბრიელ 522

ო.

ოდიშა 255
 ოდიშელი ივანე 266
 ოდიშელიძე დათუნა 266
 ოთანაშვილი თამაზა 540, 541
 ოთარ 219
 ოთარა 53, 65
 ოთარა იასაული 640
 ოთარაშვილი დათუნა 755
 ოთარ მდივანი 40, 59, 60, 72, 125, 205,
 208, 255, 256, 262, 312, 314, 322,
 334, 335
 ოთარ მიმბაში 345, 781
 ოთაშვილი ბერა 230
 ოთია მეზერე 769
 ოთიაშვილი შერი 683
 „—“ პეტრე 683
 ომან 210, 223, 377, 775
 ომან კალაურის მოურავი 600, 601, 692
 ომან ციხისთავი 311
 ომან ქიაურთ მოურავი 317
 ომარაშვილი ხიზანა 495
 ონანა 728, 749
 ონანასშვილი 322
 ონანაშვილი 234
 ონანაშვილი დუარსაბ 201, 221, 239,
 244, 245, 291, 293, 325, 365, 524,
 588, 626, 760, 776
 ონოფრე მღვდელი 556, 557
 ონოფრი ბოდბელი 804

ორბელიანი თამაზ 273, 625, 704
 „——“ შუქვაბუკ 547
 ორბელიშვილები 294
 ორომასშვილი 542
 ორუონიკიძე 455, 456
 ორუონიკიძე პაპუნა 455
 ორუჯა ქაუანაკჩი 720
 ორჯონიკიძეები 53
 ორჯონიკიძე ძალღუა 359, 360
 „——“ პაპუა 103
 ოსესშვილი იესე 42
 ოსეთა 199, 384, 643
 ოსეთა ბოენელი 385
 ოსეთა ექიმი 403
 ოსეთა ქინას შვილი 501
 ოსეთა სტეფანას შვილი 86
 ოსეთ შიკირტუმას შვილი 501
 ოსეთ ნაზარბეგის შვილი 606
 ოსმანაშვილი თედდორე 15, 16
 ოსმანჯანა 436
 ოტია 71, 288, 289, 633, 648, 683
 ოტია მღვიანბევი 366, 504, 528, 547,
 600, 624, 730, 787, 802
 ოქრიაშვილები 599
 ოქროშქედლისშვილები 212
 ოქროშქედლისშვილი დავით 636, 637
 „——“ დათუა 527, 562, 563,
 615
 „——“ შერმაჯან 211
 ოქროშქედლისშვილი 415, 511, 512, 543,
 544, 616
 ოლიანისშვილი პაატა 107
 ოლიანისშვილი 221, 222, 239, 240, 244,
 245
 ოპანეჯ 233
 ოპანა დარეჯანას შვილი 531
 ოპანენჯ თავლიდარი 500, 501

3

პაატა 45, 51, 367, 442, 568, 569
 პაატა თოფჩიბაში 487, 701
 პაატა იმერელი 413
 პაატა მეითარი 255
 პაატა მეითარის შვილი 248, 301, 302,
 668, 820
 პაატა მოლარეთხუცესი 33

პაატა მოურაქი 562
 პაატა მოურაქის შვილი 396
 პაატა ქიზიყის მოურაქის შვილი 485, 486
 პავლე 502
 პავლე მღვდელი 363, 443
 პაისიოსი, იგივე პაისიოს სამთაენელი 473,
 696, 723
 პაისიოს მთავარეპისკოპოსი 777
 პანაღლასშვილი გიორგი 337
 [პანაღლასშვილი] ღთისია 337
 პაპა 45, 202, 222
 პაპა დათუნას შვილი 380
 პაპა მუშრიბი 357, 706, 738
 პაპა მწერალი 421, 514
 პაპა მჭედელი 353
 პაპა ყული 143
 პაპალა 135
 პაპლიკაშვილი 577
 პაპნი 378
 პაპუა 103, 161
 პაპუა ბოქოულთხუცესი 677, 793
 პაპუა მოურაქი 195
 პაპუა ქიზიყის (ხიზიყის) მოურაქი 94,
 158
 პაპუნა 140, 274, 416, 442, 455, 611
 [პაპუნასშვილი] ბერუა 121
 პაპუნასშვილი ქიტესა 121
 პაპუნასშვილი 116, 189, 569
 პაპუნასშვილი გოგია 371
 პაპუნასშვილი დავით 50, 52
 [პაპუნასშვილი] დავით 51
 „——“ პაატა 50, 51, 52
 პაპუნაშვილი 786
 პაპუნაშვილი ბერი 225
 პარკაძე გიორგი 809, 810
 პატარაკაცი 496, 603
 პატარაკაცი, იგივე პაკაცო ასისთავი 201,
 202
 პატარქალიშვილი 596, 597
 პანტელაშვილი იოანე 368, 369, 514
 პეტრე 73, 175, 242, 461, 760
 პეტრე დეკანოზი 28, 154, 642
 პეტრე ეშვიკალაბაში 632, 816
 პეტრე მოლარე
 პეტრე მღვდელი 234
 პეტრე ნალეკარი 618
 პეტრე ჩილინდარი 363

პეტრიანი 158
პეტრიაშვილი იასე 158
პოლოზა 213
პოლოზაშვილი 54

რ

რაზია 221
რამანაშვილი 53
რამაშვილი 44
რამაზ 151, 683
რამაზა 111, 286
რამაზასშვილი 286, 288
რამაზასშვილი ივანე 272
რამაზა ფარეში 725
რამაზიშვილი ივანე 287
რამაზ მდივანბეგი 79, 159, 196, 204,
206, 238, 262, 683
რამინი 661
რათიშვილი 299
რათიშვილი ბეჟან 106, 405, 406, 725,
726, 794, 795
[რათიშვილი] ზურაბ 794
რათიშვილი რევაზ 298
[რათიშვილი] შალვა 725, 726, 794, 795
რგაჭყული 21
რევაზ 204, 205, 344, 427
რევაზა 659, 811
რევაზა მეზერე 769
რევაზ გავაზის მოურავი 747
რევაზ ეშიკალასი 44, 76
რევაზი 424
რევაზი გურჯი 404, 405
რევაზისშვილი 664
რევაზ მინბაში 94
რევაზ მოურავი 289, 678
რევაზ ნაზირი 294, 433
რევაზ სარდლის შვილი 26
რევაზ ყულარალასის შვილი 399
რიბა მოჰმადა 407
როინაშვილი პაპუნა 86, 396
როსებაშვილი 238
როსტომ 136, 337, 344, 438
როსტომ ერისთვის შვილი 698, 699
როსტომ მეფე 90, 666

როსტომ უზბაში
როსაქიშვილი ქაიხოსრო 524
როჭიკასშვილი გლაზა 112
როჭიკაშვილი 111
რუსიანნი 208
რუსისშვილები 320
რუსისშვილი 221, 664
რუსისშვილი ქაიხოსრო 663
რჩეულიშვილი

ს

სააკა 435
სააკაძე 666
სააკაძე ბეჟან 193
 " " ქაიხოსრო 174, 175, 182
საამ 604, 605
საამისშვილები 198
საამისშვილი 433, 434
საამისშვილი ბეცია 422, 434
 " " ედიშერ 34, 400, 628
საამისშვილი ზაალ 407, 455
საამ უზბაში 20
საბა კურუჩიკელი 380
საბა ნინოწმიდელი 116, 127
საგინასშვილი მამუკა 197
საგინაშვილი ბეჟან 228
 " " გიო 660
 " " გოგია 81
 " " დიმიტრი 630
 " " ზუა იგივე ზურაბ 704,
 705, 799, 806, 807
 " " ზურაბ 128, 129, 717
 " " მეთათრი 81
 " " პაპუა 671
 " " როსტომ 49
სადებაშვილი 53
სადღალაშვილი დავითა 817, 818
საღუქასშვილი ოთარა 76
სამარაღისშვილი ავთანდილ 528
სამთლიკუდასშვილი 175
სამთლიკუდასშვილი პაპალა 639
სამნასშვილი ხაშნა 101
სამნიაშვილი 32
სანდაძე 577

სანდო ლამაზისახარი 78
 სათილეკულაშვილი პაპალა 134, 167
 სარიდან 87
 ზარიდან მდივანბეგი 88
 ზარიძე 54, 58
 ზარმაული 358*)
 სარუხანა 121
 სარუხანაშვილი გიორგი 200
 ხარქისა 121, 124, 531
 ხარქის მელიქი 716
 ხაქუასვილი ხეხუნა 652
 ხაყვარელიძე 522, 523, 546, 479, 482
 ხაყვარელიძეები 467, 480
 ხაყვარელიძე გიორგი 150
 „——“ გოგია
 „——“ ზაალ 379, 447, 641
 [ხაყვარელიძე] იასე 263
 „——“ მალხაზ 686
 ხახვარელიძენი 466
 ხაყვარელიძე შიოშ 44, 45, 109, 132,
 232, 237, 309, 329, 354, 380, 452,
 481, 521, 566, 567
 [ხაყვარელიძე] შიოშ 686
 ხაყვარელიძე შოშია 262, 299, 348, 360,
 367, 420, 464, 545, 549, 583
 [ხაყვარელიძე] შოშია 330, 465
 ხაყვარელიძე იასე 685
 ხახნიაშვილი 124
 ხერგია 94
 ხერგია ქეხა 85
 ხესიკა 471
 ხეფაშვილი იასე 521
 ხეიანაძე 32, 33
 ხვიმონ 53, 648
 ხვიმონა 177
 ხვიმონა ბესააბი 665
 ხვიმონ ლეკანოზი 137, 245, 393, 423
 ხვიმონ ეშიკლათბაში 428, 554
 ხვიმონ ზიარელი 32
 ხვიმონ მოურავი 693, 710, 796
 ხვიმონიშვილი 255
 ხვიმონილი 256
 ხვიმონ მდივანი 504, 600, 601, 692, 730,
 787
 ხვიმონ მეფე 637

ხვიმონ მოურავი 282, 643, 710, 796
 ხვიმონ წინამძღვარი 80
 ხიამართლისშვილი ავთანდილ 338
 ხილამონიძე 233
 ხიმანგულაშვილი იოსებ 268
 ხიმონ ლეკანოზი 301
 ხიმონ მლუღელი 756
 ხინჯიკაშვილი ბასილა 622
 ხირბილაძე 745
 ხილარაძე 418
 ხიღირიშვილი კიკოლა 605
 ხიძიმა 282
 ხოლოთანაშვილი ნახყიდა 65
 ხოლოლაშვილი 254
 ხოლომან, იგივე ხოლომონ 60, 99, 487,
 575, 576, 603, 757
 ხოლომონ ბატონიშვილი 710
 ხოლომონ მგალობელი 819
 ხოლომონ მდივანი 441, 456, 602
 ხოლომონ მდივანბეგი 507
 ხოლომონ მორდალი 71, 220, 319
 ხოლომონ მსაჯული 740, 768
 ხოლომონ მსაჯულ-მდივანი 821
 ხოლოლაშვილი იასე 581
 ხოლოლაშვილი ტარიელა 32
 ხომხიშვილი მგელია 34, 35
 ხოსება 725
 ხპარსიაშვილი 528, 529
 ხრესელები 192
 ხტეფანაშვილი 51, 54
 ხტეფანე არქიმანდრიტი 639
 ხტეფანე ფრანგი 790
 ხულთან 618, 619
 ხულთანისშვილი, იგივე ხულთონისშვილი
 მანუჩარ 624, 626, 633
 ხულეიმიანიშვილი 53
 ხულიკაშვილი 359
 ხულხან 271, 801
 ხულხან მდივანი 296
 ხულხანაშვილი მამაქანა 317
 ხულხან ბეგთაბეგის ძე 544, 602
 ხულხან ეშიგალასი 31
 ხულხან მდივანი 271, 306, 515, 603, 718,
 724
 ხურგუჩი 21
 ხსიტლაძე 305, 744, 745

*) ღაბეჭდილია: სარემაული.

ტ

- ტაბუცაძე 427
- ტატინაშვილები 717, 718, 722
- ტატისშვილები 624
- ტატისშვილი ტეტია 399
- „——“ შიოშ 549
- ტატიშვილი 715
- ტატიშვილი პალათარ 163, 217, 467, 516, 527
- „——“ ოთარ 753
- „——“ იოსამ 714, 715
- „——“ ქაიხოსრო 178
- ტატუაშვილი 773, 774
- ტატუნაშვილები 794
- ტევისშვილი ჯაალ 258
- ტენტრაშვილი 53
- ტერ-არაქელა 429, 708
- ტერ-გაფრიელა 596
- ტერისშვილი ჯაალ 525, 526, 556
- ტერ-მელქისაძე 785
- ტერ-მელქისეთა 33
- ტერ-მოსესა 306, 389
- ტერნაკანაშვილი მოსესა 112
- ტერ-საპაკა პატარა 597, 765
- ტერტერასშვილი დავით 108
- ტერტერასშვილი ზურაბა 390, 829
- ტერ-ყაზარა 149, 390, 430, 739
- ტეტია 223
- ტეტია გიორგის შვილი 39
- ტეტია მგალობელი 721
- ტლაშაძე იოსანე 771
- ტრანკაშვილი 690
- ტულასშვილი ბაღდასარა 409
- ტულოიანი გურგენა 326
- ტურა 221
- ტურასშვილი 54
- ტურაშვილები 189
- ტურაშვილი 53
- ტურიაშვილი ხრაპია 222
- ტუსიშვილი ქაიხოსროვ 790
- ტუშური ჩელხია 207

უ

- უდარე 23
- უზნაძე გიორგი 55
- „——“ ელიზბარ 58

- უთენელიშვილი გიორგი 398
- უთიაშვილი 54
- უმეკანთ სტეფანა 86
- უმეკანთ ოსეფა 129
- უნაძე მამუკა 379
- უნდილაშვილი ქიტესა 420
- ურუმბეზაშვილი გიორგი 643
- ურჯომელასშვილი 250
- უსუფა 720, 804
- უძილაური პაპანა 534

ფ

- ფავლენიანი 591
- ფავლენისშვილები 463, 592
- ფავლენისშვილი 462, 543, 637
- ფავლენისშვილი ბიძინა 528, 566, 584
- „——“ გლაზა 424, 425
- [ფავლენისშვილი] ჯაჯა 566, 584
- ფავლენისშვილი თეიმურაზ 463, 512, 673, 674
- „——“ იასე 463, 594, 674, 689
- „——“ პაპუნა 211
- „——“ რევან 294, 673
- ფავლენიშვილები 212, 274, 690
- ფავლენიშვილი 415
- ფავლენიშვილი ბერი 589
- [ფავლენიშვილი] ბიძინა 731, 732
- ფავლენიშვილი დათუა 453
- ფავლენიშვილი თეიმურაზ 537, 731
- [ფავლენიშვილი] იორამ 731
- ფავლენიშვილი პაპუნა 140, 181
- ფავლენიშვილი ქაიხოსრო 91
- ფალავანდისშვილები 583
- ფალავანდისშვილი 70, 217
- [ფალავანდისშვილი] ბეჟან 483
- ფალავანდისშვილი ბერი 385, 447, 453
- ფალავანდისშვილი გიორგი 447
- „——“ გლაზა 414
- „——“ გოგია 343, 344, 388, 558, 559, 592
- „——“ დავით 70
- „——“ ერეკლე 351, 427, 437
- „——“ ზურაბ 343, 388, 558, 559, 808
- [ფალავანდისშვილი] იაკობ 365
- „——“ ირაკლი 351

ფალავანდიშვილი ფეშანგი 427
 ფალავანდიშვილი 471, 552
 [ფალავანდიშვილი] ბუქან 483
 ——— ბერი 386, 401, 511
 ფალავანდიშვილი გიორგი 400, 401, 438, 807
 ფალავანდიშვილი გლაზა 399, 400, 401, 447
 [ფალავანდიშვილი] გოგი 401
 ფალავანდიშვილი ერეკლე 338, 385, 386, 403, 484, 661
 [ფალავანდიშვილი] ვახტანგ 39
 ფალავანდიშვილი ზურაბ 522, 572, 807
 ——— თეიმურაზ 39, 401
 ——— იაკობ იგივე იაკოფ 386, 511
 ——— იესე 211
 [ფალავანდიშვილი] შუქაბუჯ 447
 ფალავანდიშვილი ნინია 661
 ——— როსტომ 661
 ——— უზბაში 401
 ფალკენისშვილი ბუქან 772
 ——— ბერი
 ——— ბიძინა 277, 567
 [ფალკენისშვილი] ზაზა 567
 ——— თეიმურაზ 241, 274, 343
 ფალკენისშვილი იასე, იესე 241, 274, 343, 549, 748
 ——— ნინია 522
 ——— პაპუნა 374
 ——— შიომ 44, 522
 ფალკენისშვილი დავით 479
 ——— თეიმურაზ 498
 ——— იასე 593
 ——— იორამ 498
 [ფალკენისშვილი] ნინია 772
 ფალკენისშვილი პაპუნა 135
 ფანველისშვილი პაპუნა 140, 329
 ფანველისშვილები 674
 [ფანველისშვილი] თეიმურაზ 416
 ფანველისშვილი იესე 416
 ——— იორამ 498
 ფანიაშვილი 193, 405, 406
 ფანიაშვილი სოლომონ 688
 [ფანიაშვილი] ტარიელ 688
 ფარემუზა 541
 ფარემუზა ბუქის შვილი 579

ფარემუზაშვილი როსტომ 70, 71
 ფარემუზ ბუქი 620
 ფარემუშვილი თედეორა 28
 ფარსადან 16, 22, 65, 99, 133, 151, 270, 603, 625
 ფარსადან თავლიდარი 86, 295, 500, 505
 ფარსადან მდივანბეგი 104
 ფასუაშვილი როსტომა 578
 ფაჩუაშვილი 337
 ფეიქრიშვილი 786
 ფეშანგი 427, 561
 ფერია 706
 ფერშანგიშვილი ზურაბ 560
 ფეშანგი 427, 561
 ფეშანგიშვილი თომა 776
 ფილიპე მღვდელი 309
 ფილიპე ურბნელი 28
 ფისაძე გიორგი 789
 ფირადასშვილი სტეფანა 66
 ფიტარიძე 56, 57
 ფიცხელაური არჩევან 554
 ——— თაღო 786
 ——— საამ 671
 ფორაქაშვილი ტურა 320
 ფოცხვერაშვილი ლაზარე 331
 ფრიდონ 23
 ფრიდონაშვილი 599
 ფრიდონაშვილი რაზია 244, 245
 ფურცელაძე 192, 424
 ფურცელაძე ნიკოლოზ 423
 ფხაკაძე იასე 54

ქ

ქავთარა თუში 802
 ქავთარაშვილი 341
 ქავთარისშვილები 198, 404
 ქაიხოსრო 16, 55, 56, 58, 95, 133, 147, 151, 195, 228, 285, 301, 315, 356, 371, 433, 440, 450, 808, 809
 ქაიხოსრო არაგვის მოურავი 166, 209, 257
 ქაიხოსრო [ბანდა] 162
 ქაიხოსრო თარხანი 17
 ქაიხოსრო მდივანბეგი 486, 678
 ქაიხოსრო მოურავი 66, 166, 209, 235,

ქაიხოსრო მსაჯული 661, 757
 ქაიხოსრო ნაზირი 71, 76
 ქაიხოსრო სალთხუცესი 241, 706
 ქალბი 824
 ქლანთარისშვილი ედია 109
 ქართველისშვილი მარია 478
 ქარუმიძე 702
 ქარუმიძეები 333, 351, 365
 ქარუმიძე ზაალ 333, 360, 471, 479, 482

„—“ ლუარსაბ 482

[ქარუმიძე] ნინია 364
 ქარუმიძე პაატა 350, 364
 ქარსიძე გიორგი 240
 ქებაძე 526, 611
 ქლივეან დედოფალი 128
 [ქესანაშვილი] გლახა 382
 ქესანაშვილი შიო 382
 ქეშელაშვილი ივანე 479
 ქვარიათი ზურაბ 347
 ქველაძე ოტია 29
 ქვლივიძე 357, 358, 653
 კვრივისშვილი 59
 [კვრივისშვილი] ზურაბა 506
 კვრივისშვილი 53, 506*)
 [ქინასშვილი] ოსეუა
 ქინასშვილი ტატია
 [ქიტასშვილი] ბეთანა 121
 ქიტასშვილი მანუჩარა 121
 ქიტაშვილი 56
 ქიტესა 42
 ქორიანი 611
 ქორქაზისშვილი 258
 ქოქიანები 804, 805
 ქოჩორაძე 172
 ქოჩორიძე 130
 ქურდაძე ბერუა 670
 ქურდევენიძე 53, 56, 58
 ქურტხული დავით 824
 ქურცაძე თამაზა 330, 425

ლაზნელი იასაული 219
 ლვთისავარა 145, 751
 ლთისავარა 145
 ლვინია 243
 ლონენა 801
 ლოლაძე 54
 ლრაფი (ტოტლებენი დ.მ.) 807

ქ

ყავარდელი 462, 463
 ყაზმაშვილი 365
 ყაზიბეგიშვილი გაბრიელ 795
 ყაიბულა 39, 735
 ყაითმაზა 491
 ყალუაშვილი ბაღდასარ 573, 576
 „—“ გიორგი 117
 „—“ გოგია 795
 [ყალუაშვილი] მილდისა 117
 ყამაზაშვილი 611
 ყამაზაშვილი ტეტია 285
 ყანდარელი ზაზა 824
 ყანდინაშვილი 59
 ყანდუაშვილი გივი 355, 356
 ყარაბუღალისშვილი 442
 [ყარაბუღალისშვილი] ბეცია 396
 ყარაბუღალისშვილი ლოარსაბ, იგივე ლუ-
 არსაბ 85, 86, 94, 396
 ყარაგოზ ალია 713
 ყარაგოზისშვილი ადამ 235, 287, 352,
 358, 520
 ყარანგოზისშვილი 495, 496
 „—“ ადამ 349, 371, 372
 ყარაგოზისშვილი გრიგოლ 166
 ყარან მლივანი 155, 581
 ყარაულა 111
 ყარაჯა ოსი 438
 ყარლანანი 19
 ყასუმა 195
 ყაფლანი 608
 ყაფლანიაანი 76, 122, 268
 ყაფლანისშვილი 433, 499

*) დაბეჭდილია: კვრიშვილი.

.უფლანისშვილი ზაალ 40, 426, 428, 571,
 610, 740, 772, 779
 " " ზურაბ 426
 " " მჭეკაბუკ 63, 339, 340,
 380, 381
 " " პაპუნა 339
 .უფლანისშვილი ზაალ 52, 64, 122, 126,
 449, 523, 607, 608, 611, 773, 791
 " " ზურაბ 438
 " " სულხან 24
 .უფანდარისშვილი შიო 378
 უბია ურია*) 124
 უვაიანი 305
 უვაიანისშვილი 305
 უობია 220
 .უობიაშვილი 167
 უობიაშვილი დემეტრე 166
 უონიძე დავით 125
 უორღანანი 503
 უორღანანთ შვილი აღიბეგა, იგივე უორ-
 ღანაშვილი აღიბეგ 67, 68, 709
 უორღანასშვილი გრიქორა 500, 501
 უორღანასშვილები 622
 უორღანასშვილი ავთანდილ 86, 152
 " " ამბარდანი 419
 [უორღანასშვილი] ზაზა 152
 .უორღანასშვილი თარხანა 151, 152, 414,
 415, 671, 672
 " " ნასყიდა 152
 " " ოსეფა 643
 " " როსტომა 152
 " " ფარსადანა 152
 " " ფრიდონ 623
 .უორჩიბაშინთ-რუსიანი 208
 უორჩიბაშისშვილი 225
 უორჩიბაშისშვილი დავით 689
 უორჩიბაშისშვილი ბეჟან 238
 უორჩისშვილი იასე 33
 .უორჩისშვილი 728, 749
 .უურბან ალია 204
 .უულიხან 112

უბაანი 381
 უბელიძისშვილი 351, 352
 უბურისშვილი იოთამ 281
 " " ფირან 410, 411, 426, 427,
 604, 743
 [უბურისშვილი] ქაიხოსრო 726, 727
 უბურისშვილები 728
 უბურისშვილი 663
 უბურისშვილი გლახა 174
 უბინაათ სტეფანა 539
 უვერდი მუშრები 153
 უვეტრაკაშვილი 569
 ულაბარასშვილი თამაზა 42
 ულაპბარასშვილი თამაზა 71
 უალვა 264
 უალიკასშვილი 512, 537, 549
 უალომ 54
 უალულაძე 213
 უალულაძე გლახა 212
 უამფურასშვილი ზაალ 266
 უანაშასშვილი გოგია 663
 უანფურასშვილი 265
 უანშე 698
 უანშე ერისთვისშვილი 699
 უანშე მილახორი 660, 661, 678, 679, 737,
 744, 746
 უანშიაშვილი სიმონ 663
 უარმაზან 382
 უაროაშვილი 503
 უაქარა 153
 უაქარასშვილი ავეტიქა 695
 უაქროა 406, 431
 უალუბათასშვილი რამაზ 102
 უაყულაშვილი 54
 უაპაბაზ 804
 უაპნავაზ მეფე 14
 უაპპარუნ 539
 უედანაშვილი გაგია 763
 " " კაცია 699
 [უედანაშვილი] მარდაზ 763
 უედანაშვილი ნონე 763

*) დაბეჭდილია ყრია.

შერმაზანა 546, 547
 შიო 183, 491, 495
 შიოშვილი თამაზა 290
 შიოშ იასაული 115
 შიოშ მოლარეთხუცესი 255, 256, 672
 შიოშ სარდალი 421
 შირინა 625
 შიხინანთ გიორგი 702
 შიხინაშვილი 265
 შიხმაჰმადა 129
 შოშია 267, 798
 შუქურლი ქალბალი იმან ოღლი 21
 შულარაშვილი გოდერძი 350

ჩ

ჩაჩანიძე 103
 ჩაჩანიძე გოგია 301
 ჩარუხაშვილი როსტომ 727
 ჩეკური დარჩია 220
 ჩელტია 397
 ჩერქეზიანნი 823, 824
 ჩერქეზისშვილი 264
 ჩერქეზისშვილი გოგია 505
 ჩერქეზისშვილი ფირან 467
 „——“ ჯანსლან 536
 ჩითაბაშვილი ნაზარა
 ჩიკვაიძე საამ 632
 ჩიკოიძე ბეცია 365
 ჩიკორიძეები 332
 ჩიკოტიძე თომა 724
 ჩიკრიკაშვილი მოხე 221
 [ჩიკრიკაშვილი] პაატა 221
 ჩილინგდრისშვილები(1) 364
 ჩინჩალაძე 53, 55, 56
 ჩასრაშვილი 113
 ჩიტიაშვილი 232
 ჩიხაშვილი 334
 ჩობახური 238, 797
 ჩოკაშვილი ნოდარ 207
 ჩოლაყაშვილები 316
 ჩოლაყაშვილი გარსევან 206
 „——“ დიმიტრი 231
 „——“ ომან 315
 [ჩოლაყაშვილი] ქაიხოსრო 315
 ჩოლოყაშვილი გრიგოლ 183

ჩრდილელი 231
 ჩურხაული 498
 ჩხეიძეები 671
 ჩხეიძე 30, 178, 258, 360
 ჩხეიძე თეიმურა 359

ც

ცალქალამანიძეები 453
 ცალქალამანიძე ერასტი 28
 „——“ კიკოლა 453, 454
 [ცალქალამანიძე] საბა 453, 454
 ცერაძე 232
 ცეცხლაშვილი 123
 ციგურაშვილი გოდერძი 555
 ციმაკურიძე ზურაბ 226
 ციცი (დიდი) 354
 ციციანი 580
 ციცისშვილი 22, 320, 393
 ციცისშვილი ამილღაბარ 677
 „——“ გიორგი 392, 562
 „——“ გლახა 182, 563, 571
 [ციცისშვილი] დავით 563
 ციცისშვილი ევსტათი 476
 „——“ ზაზა 15, 16
 [ციცისშვილი] ზაზა 106
 [ციცისშვილი] ივანე 530, 535, 585, 589
 ციცისშვილი იოანე 335
 „——“ მანუჩარ 15, 563
 „——“ ნინია 601, 692
 „——“ პაატა 157, 173, 368, 370, 475, 535, 587
 [ციცისშვილი] პაატა 371
 [ციცისშვილი] ფარსადან 17
 „——“ ქაიხოსრო 17
 ციციშვილები 170
 ციციშვილი ალექსანდრე 174
 „——“ ამილღაბარ 367, 646, 647, 822
 [ციციშვილი] ამილღაბარ 368
 „——“ ბაგრატ 588
 „——“ ბეჟან 395
 ციციშვილი გივი 88
 „——“ გლახა 274, 523, 524, 572, 646, 647, 677
 „——“ დავით 55, 57, 58, 563

ციციშვილი დიმიტრი 116

- " — " დემეტრე 171
- " — " ზაზა 104, 237, 757, 781, 782
- " — " ზაქარია 141, 336
- " — " თეიმურაზ 62
- " — " ნიკოლოზ 143, 367, 368
- " — " პაატა 55, 530, 585

[ციციშვილი] პაპუნა 55
 ციციშვილი ფარსადან 23, 392

- [ციციშვილი] ციცი 144
- ცოფიასშვილი 505
- ცუციშვილი 54
- ცუცუბენელი 477
- ცხადიასშვილი 640

d

- ძამიაშვილი მურადა 721
- ძამუკაშვილი 219
- ძალღიბანაშვილი 37
- ძულიაშვილი 17

წ

- წყია 512
- წვიმეტიძე ფარსადან 347
- წითლიაშვილი 114
- წინამძღვრიშვილი ზაალ 53
- " — " შიო, შიოშ 51, 53
- წიქარაშვილი 60
- წნორიაშვილი გიორგი 678
- წრიალასშვილი 427

ჭ

- ჭავჭავაძე გიორგი 43
- ჭავჭავაძე გლახა 391
- ჭანასშვილი ბეროა 33
- ჭანიაშვილი ივანე 33
- ჭილაშვილი გივი 459
- ჭიჭიკაშვილი გიორგი 495
- ჭოჭუიაშვილი ბერძენა 269
- ჭულუპაშვილი თათუნა 54
- ჭულუხაძე 54

ბ

- ბაზუა 196
- ბალილა 190
- ბალუასშვილი ივანე 76
- ბანჭალხანი, იგივე ხანჭანხანი 55, 112
- ბარაზისშვილი ბერი 737
- " — " დათუა 737
- ბარბიონ მლდეღე 207
- ბატია მილდისი
- ბათიანი თუშთ მოურავი 462
- ბათიასშვილი 369
- ბატისკაცი მლვდელი 616
- ბატუნაშვილი ოვანეზა 56
- ბაჩიური 334
- ბაჩიური მამუკა 276
- ბახანასშვილი თევდორე 477, 493, 642, 703, 733, 764
- ბახანაშვილი 29, 478
- ბახანაშვილი თეოდორე 478
- " — " ივანე 28, 393
- " — " ოსეფა 146
- " — " შიო 423
- ბელაანნი 141
- ბელაშვილი 49, 335
- ბელაშვილი დემეტრე 141
- [ბელაშვილი] იოსება 141
- ბერეუაშვილი ტერ-ყაზარა 753
- ბერხაულიძე 70
- ბერხაულიძე ბეჟან 48
- [ბერხაულიძე] ელიზბარ 48
- ბერხეულიძეები 303
- ბერხეულიძე 62
- ბერხეულიძე ავთანდილ 151, 329, 331, 425, 559, 563, 590, 611, 624, 641
- [ბერხეულიძე] ალათანგი 396
- ბერხეულიძე ბეჟან 106
- " — " გიორგი 395
- " — " დავით 188, 283, 285, 763, 769
- " — " ელისბარ 49
- " — " ზაზა 379
- " — " ივანე 593, 594
- " — " იოანე 251, 522
- " — " ქაიხოსრო 270, 395, 396, 571
- " — " ჭამასხი 584

ხვარაშან ბატონიშვილი 315
 ხიდირბეგ 103, 552
 ხიდირბეგისშვილი 173, 671
 ხიდირბეგისშვილი 266
 ხიზანა 321
 ხიზანა გელია 248
 ხითარასშვილი ზურაბა 389, 646, 723,
 778, 779
 ხითარასშვილი ზურაბა 697
 „——“ დავით 792
 ხითარიშვილი ზურაბა 514
 ხიმშიაშვილი 263
 ხიმშიაშვილი დავით 692
 „——“ სულხან 742, 800
 ხშიადაშვილი გიორგი 345
 ხნათესაშვილი 460
 ხორეშან მოურავის ქალაბი 668
 ხოსინაშვილი გივი 297
 ხოსრო 686, 687
 ხოტარიშვილი ლთისია 43
 ხუდადაშვილი ზურაბა
 ხუჯაური გიორგი 490
 ხუნანნი 804
 ხუნაშვილები 492
 ხუციასშვილი 459
 ხუციასშვილი იესე 28
 ხუცისშვილი 54, 259
 ხუცისშვილი გაბრიელ 363
 „——“ გიორგი 824
 „——“ გრიგოლ 459
 „——“ იოსება 76
 ხუციშვილი 44
 ხუციშვილი ბიძა გიორგი 44, 799
 ხუციშვილი გიორგი 799, 806

ჴ

ჴელაშვილი იოსებ 730
 ჴერქეულიძე ალათანგი 395
 ჴშალაძე რამაზ 192
 ჴშალაძე საამ 159

ჯ

ჴაბიასშვილი ჴიტესა 197
 ჴადუგისშვილი 524
 ჴავარა 736

ჴავახიანი 451, 634, 805
 ჴავახისშვილი ვახტანგ 270
 [ღავახისშვილი] ვახუშტი 394
 ჴავახისშვილი ჴაალ 297, 451
 [ღავახისშვილი] ჴაალ 298
 ჴავახისშვილი თეიმურაზ 120, 270, 752,
 755
 „——“ ივანე 749
 „——“ იოანე 506, 658
 „——“ მშეკაბუჯ 34, 106, 394
 „——“ ნინია 728
 „——“ ჴახოსრო 120
 ჴავახიშვილები 246, 432, 634, 825
 ჴავახიშვილი 17, 80, 179, 189, 468, 577,
 618, 676, 805, 806
 ჴავახიშვილი ავთანდილ 35, 36
 [ღავახიშვილი] გოგია 180
 ჴავახიშვილი დავით 138, 139
 „——“ დათუა 42
 [ღავახიშვილი] დიმიტრი 297
 ჴავახიშვილი ვახუშტი 190, 320, 394,
 651, 658, 752
 „——“ ჴაალ 394, 550, 570, 644
 [ღავახიშვილი] ჴაალ 298
 ჴავახიშვილი თეიმურაზ 570, 576, 752
 [ღავახიშვილი] თეიმურაზ 394
 ჴავახიშვილი მშეკაბუჯ 88
 „——“ როინ 297
 „——“ სვიმონ 577
 ჴაზდან მოურავი 314
 ჴამასპ მოურავი 358, 445, 823, 824
 ჴანალი 795
 ჴანალიდისშვილი 795
 ჴანასლან მოურავი 536
 [ღანასშვილი] ბინია 29
 ჴანასშვილი იოსებ 29
 ჴანალანთ ანტონი 500
 ჴანდაგისშვილი 792
 ჴანდაგისშვილი ლთისავარა 633
 ჴანთუაშვილი 52
 ჴანიბეგაშვილი 728
 ჴანიბეგაშვილი ჴაზა 727
 ჴარდან 382
 ჴარდან ეშქიკალასბაში 544, 616, 622,
 802
 ჴარდან მდივანი 381

ჭარდან მოურაეი 311
ჭაშიტაშვილი 780
ჭაქისშვილი ელისბარა 541
ჭაქიშვილი ელისბარა 687
ჭანდიაჩ 66
ჭანდიერ 222
ჭანდიერაიანი 568
ჭანდიერიშვილი დავით 805, 806, 825
„——“ მამუკა 28
ჭანდიერნი 729, 730
ჭიგრანაშვილი დათუნა 215
[ჭიკარტაშვილი] მოსია 769
ჭიკარტაშვილი ოთარა 769
ჭიმშერი 371, 496, 524
ჭიმშერ ნაზირი 281
ჭიმშერიშვილი იოსან 819
ჭინჭინაშვილი 54

ჭობაძე ადამა 578
„——“ თომა 258
ჭობინაშვილი 541, 749
[ჭობინაშვილი] იესე 748
„——“ შიო 748
ჭონგა ვარდია 321
ჭორაშვილი ბაგრატ 28
ჭობაძეები 486, 487
ჭობაძე თევდორე 43
ჭულაბაშვილი 241
ჭღერიაშვილი ბეჟან 756

ჰ

ჰაჩი ჩალაბი 190
ჰერაკეტაშვილი ქრისტესია 254
ჰუსეინბეგ. იგივე უსეინბეგე 39

ბ. ბეოგრაფიული სახელები

ბ

ბახისი 420, 439
ბელაბარი 542, 456, 767
ბენევი 737
ბეკალა 31, 149, 444, 461
ბივაშალუ 247, 248
ბლავერდი 194, 660, 806
ბლაზანი 107
ბლათუბანი (ჯაეახეთს) 57
ბლგეთი 518, 519, 622
ბლგეთის პირი 25
ბლი 103, 413
ბლის ხეობა 56
ბნაგა 131, 166, 272, 290, 368, 681
ბნანური 373, 418, 428
ბნდრი 134
ბნდრია 186
ბარაგვი 78, 194, 209, 231, 232, 235, 271,
341, 520, 538, 605, 727
ბარაგვის საერისთო 606
ბარადეთი 92, 93, 216, 700
ბარაშენდა 171, 208, 821
ბარბო 413
ბართანა 80

ბარტვაზანი 783
ბარტოზანი 474, 534
ბარცევი 192
ბასანური 808
ბასანა 30
ბასინძა 243, 721
ბასურეთი 582
ბატენი 22, 146, 182
ბატოცი 92
ბლაიანი 773
ბშროშანი 705
ბშენისი 633
ბწვეერი 220, 351
ბწყური 44, 717, 799
ბხალგორი 554, 779, 792
ბხალდაბა 119, 454, 586, 624, 665, 705,
714, 780, 827
ბხალჯვარი 666
ბხალსოფელი 780
ბხალუბანი 174
ბხალუბანი (მეჭვირისხევის) 391
ბხალქალაქი 14, 422, 574
ბხალციხე 267, 293, 305, 339, 346, 413,
571, 698, 731
ბხატელი 783, 784

ახაშანი 705

ახაშენი 208

ახთალა, ახტალა 204

ახმეტა 41, 183, 194, 206, 316, 373, 378,
519, 520, 534, 614

ახმეტკო 316

ბ

ბადანი 705

ბაწალეთი 359

ბაიდარი 418, 419, 436

ბაკანი 705

ბაკთმიწა 14

ბაკურციხე 288

ბალხადგომი 205

ბარაღეთი 243

ბახტრიონი 315, 644, 727

ბეზნისი 240

ბეთანია 36

ბეკამი 553

ბელაქანი 249

ბერდიკი 643

ბერთუბანი 318

ბოდავი 614

ბოდბე 376, 599, 804

ბოდბისკევი 599, 804

ბოდორმა 174

ბოდორნა 78

ბოკოწინი*) 430

ბოლნისები 473

ბოლნისი 384, 385, 473, 558, 643, 662,
663; ქვემო 18

ბორჩალო 21, 492

ბოქორმა 361

ბრეთი 92, 133, 147, 148, 700, 735

ბროწლეთი 181

ბულაჩაური 800, 801

ბულაქარელნი 96

ბუჩუყურა 410

ბუინვალი 455

გ

გავაზი 42, 43, 71, 72, 235, 424, 461

განჯა 362

გარეთუბანი 39, 89, 429, 608, 654, 655,
738, 822

გარეჯვარი 65, 228

გაურახი 76, 77

გალმა ქართლი 392

გელიას ციხე 622

გვერდისძირი 192

გვერძინეთი 58

გიორგიწმინდა 823, 824

გოგასა 507

გომარეთი 103

გომი 105, 667, 805

გორი 41, 48, 104, 114, 139, 192, 193,
211, 229, 233, 237, 259, 266, 271,
274, 304, 306, 421, 422, 440, 462,
514, 587, 597, 721, 731, 765, 779;
813, 814, 815, 818, 827

გორისქვარი 637, 638

გოროვანი 594

გრაკალი 168

გრემი 43, 66, 335

გრემისხევი 525

გრემისკევი 556

გულაღეთი 481

გულამაყარი 288

გულგულა 317, 458, 461, 783.

გურჯაანი 476, 477, 486

გუჩარეთი 55, 56, 57

დ

დაბახმელა 582

დამბლუტი 339

დამპალა 142

დარბაზი 662, 663

დარბანდი 539

დალისტანი 135, 143, 181, 192, 197, 346.

530

* დაბეკდილია ბოკოწინი.

დარჩიეთი 286
დელრალა 111, 112
დვანი 70, 499, 512, 616, 689, 690
დიდი ტუმლოანა 705
ღირბი 81, 226, 463, 785
დილომი 36, 98, 725, 754
დიცი 192, 807
დოესი 173, 189, 260, 190, 528
დუშეთი 183, 859

ე

ეივაზლუ 492
ენაგეთი 151, 152, 622
ენისელი 614, 335
ერგნეთი 251
ერედვი 229
ერევანი 103, 346, 424, 455, 707
ერთაწმინდა 28, 31
ერტელი 467
ერტიხი*) 27, 484
ერწო 614

ვ

ვანთა 679, 729
ვართაშენი 675
ვარიანი 250, 338, 819
ვაქირი 49, 71, 630
ვაშლოვანი 77, 705
ვახანი 453, 671, 758
ველისციხე 42, 43, 44, 65, 76, 222, 236,
282, 305, 332, 693
ვერა 368
ვეფხისტციხე 647, 648
ვეძისხევი 97, 664
ვეჭინი 43, 289

ზ

ზეგამი 744
ზემო ნიქოზი 299
ზემო ქართლი 22, 52, 181, 326, 527
ზემო წერაქვი 592
ზემო ხოდაშენი 41, 244

ზენადირი 87
ზიარი 71, 286, 630, 683
ზურულეთის სოფელი 20

თ

თავქართალა 316
თამარაშენი 466, 479, 545, 641
თელავი 43, 49, 76, 102, 126, 171, 319,
377, 443, 486, 534, 600, 692, 712,
727, 757, 779, 792
თელეთი 666
თვალი 128, 823
თიანეთი 149, 162, 207, 208, 287, 389,
430, 459, 614, 683, 684, 706
თიღვა 820
თორმანეთი 549
თრიალეთი 67, 430, 435, 745
თურქმანის ქვეუანა 579
თუშეთი 158, 197, 648

ი

იალღო 705
ივალა 705
იკორთა 192
ილტაკანი 316
ილტო 316
იმერეთი 50, 51, 52, 127, 131, 163, 280,
301, 332, 346, 354, 397, 398, 413,
414, 427, 456, 457, 483, 571, 593,
671, 744, 748, 757, 782
ინდოეთი 72
იორი 119, 195
ირაკლის ციხე 249
იუალთო 630

კ

კავთისხევი 33, 488, 644, 684
კაკაბეთი 536
კალაური 76, 223, 224, 600
კარალეთი 68, 514

* დაბეჭდილია ერატისი.

კარბი 179, 351, 369, 397
კარდანახი, კარდანეხი, კარღენაქი 72, 78,
454, 625
კასპი 273, 757
კატავეთი 531
კახეთი 19, 26, 41, 42, 43, 59, 63, 65,
72, 75, 85, 96, 101, 102, 103, 109,
131, 141, 161, 191, 225, 229, 244,
256, 259, 286, 289, 290, 317, 319,
319, 325, 339, 340, 367, 369, 370,
402, 431, 446, 458, 461, 475, 487,
487, 491, 497, 498, 520, 546, 550,
575, 581, 590, 621, 674, 689, 712,
777, 784, 804
კეხვი 113, 687
კვეტერა 316
კისისხევი 203
კოლა 531
კოლმანი 561
კოლაგი 454
კონდოლი 59, 742
კრცხინვალი 225
კუღარო 499
კუკია 767
კუმისი 254
კუსირეთი 380
კუჭატანი 323

ლ

ლამისყანა 174
ლეთეთი 170
ლიახვი 700
ლილო 17, 686
ლისი 671
ლომის ციხე 323

მ

მანავი 331, 334
მამხუტი 532
მარაბდა 160, 161, 640
მარვანი 255, 256
მარიამჭვარი 101, 823
მარილისი 229
მარტყოფი 73, 506

მატანი 229, 316, 317
მატნის ქევი 229
მალარო 166
მალრანი 158
მახატლის მიწა 229
მეკვლური 705
მელაანი 86, 252, 397
მერეთი 179, 467
მეტეხი 243, 245, 386, 555, 803
მეჭვრისხევი, მეჭვრისქევი 159, 191, 192,
391
მირზაანი 253
მისირი, მისრი 622, 691
მიჩბისი(ი) 32
მინჯო 58
მთიულეთი 287, 288
მოზდოგი 759
მოხისი 508
მუხრანი 143, 384, 385, 657
მულანლო 518, 519
მშვიდობაური 569
მშრალი ოლქი 289
მცხეთა 274, 561, 636, 676, 774
მძვივლეთი 629
მძოვრეთი, მძორეთი 50, 56, 157, 370,
535
მქადისჭვარი 274
მწყნეთი 456

ნ

ნაღაბური 571
ნავთლული 821
ნახახლარი 705
ნასომხარი 524
ნაფარეული 462, 614, 638
ნაფეტვარა 705
ნაშალთველი 705
ნაშარობი ძველი 229
ნახიდური 737
ნახშირისგორი 20
ნახჩივანი 480, 539
ნიახურა 588; 589
ნინოწმიდა 332
ნიქოზი 479, 567, 613, 653
ნიქოზი ქვემო 137, 245, 309
ნუკრიანი 131, 166

ნული 516, 629
ნუხა 652

მ

ოგრანი ბალხეთისკენ 58
ოთხთვალი 158, 159
ომალო 52
ოფიო 806
ორანაკელი 96
ორქოშანი, ორქოშენი 793
ოსეთი 186, 233, 686
ოსიაური 293, 619, 817
ოფრეთი 507

პ

პატარა ტუმლონა 705
პატარძელი 128, 333, 705, 751

რ

რატევანი 404
რაჰა 192, 741
რეხა 40, 698, 699, 735
რუისი 15, 37, 38, 124, 131, 171, 188,
215, 278, 291, 302, 363, 562, 580,
616, 811, 812, 829
რუისი გუჯარეთის 56
რუისპირი 486
რუსეთი 82, 146, 151, 200, 242, 274,
372, 541, 695, 788, 810
რხვითი 146

ს

სავალიშვილო 52, 632
სამილახორი 193
სამილახორი 111
საბარათაშვილო 101
საბუე 316
საგარეჯო 42, 44, 49, 116, 223, 358, 823,
824

საგარეჯო უკანა 224
საგარეჯო წინა 224
საგურამო 430
საერისთაო 90
საერისთო 146, 166, 228, 264, 266, 277,
369, 495, 590, 820; არაგვის 606
სავანაძო 158
საკახეთო 18, 27, 821
საკეკრე 705
სამთავისი 212, 279, 471
სამთავრო 48, 274, 777
სამშვილდე 716
სანებელი 569
სანავარდო 796
სარბიელი — გუჯარეთის 56
სართიქალა 819
სარუისო 736
სასირეთი 23, 243, 269
სატივე 83, 113, 631, 632, 633, 700
საქართველო 137, 141, 143, 164, 181,
346, 473, 515, 564, 759, 779
საქვაბო 76
სალოლაშენი 91*, 171, 736
სალორისი 582
საუდრონი 49, 648
საჩხეიძე 671
საციციანო 22, 313
საციციშვილო 189
საჭავჭავიანო 87, 246
საჭიმშიტიანო 706
სველნეთი 74
სვერი 440
სილნალი 79, 307
სკრა 236
სომხითი 384, 507, 662**
სომხით — საბარათაშვილო 404
სოლანლული, სოლანლული, სოლანლუხი
406, 436, 678, 775, 776
სრის სოფელი 532
სტამბოლი 810
სურამი 42, 44, 57, 124, 127, 177, 178,
179, 213, 214, 218, 220, 258, 259,
275, 336, 350, 391, 413, 439, 455,
522, 632, 671, 761

* დაბეჭდილია: სოლანლუშენი.

** დაბეჭდილია: სომხეთი.

ტ

ტაგნავეთი 581
 ტამალია 14
 ტანისპირი 22
 ტარშეთი, ტყაშეთი 166, 167
 ტახტის სოფელი 783
 ტბა 55
 ტბეთი 44, 140, 360, 420, 453, 479, 522,
 549, 567
 ტინისხილი 348, 813
 ტირიფონა 793
 ტირმნისი 179
 ტოლნიანი 742
 ტურისციხე 42
 ტფილისი 19
 ტყუიავი 264

უ

ულაბნო 652; ნათლისმცემლის 369
 უთხვი 177
 უკანა საგარეგო 224
 ურბნისი 812
 ურიათუბანი 43
 უტო 315, 712
 უფლისციხე 242, 253

ფ

ფალუტატულოი(?) 519
 ფანაკი 476
 ფასანაური 341
 ფარცხისი 25
 ფაშანი 750, 751
 ფაშანი 647
 ფახანი 705
 ფირბეზაული 586
 ფრცა 425
 ფშაველი 228, 314, 382
 ფშავი 228, 647
 ფცა 490, 629
 ფცისწყალი 700
 ფხვენისი 338
 ფხოველი 286

ქ

ქაზაზი 64
 ქალაქი 16, 17, 52, 58, 86, 95, 108, 122,
 141, 155, 183, 196, 197, 199, 213,
 270, 271, 323, 344, 363, 387, 398,
 403, 432, 454, 455, 461, 485, 500,
 508, 531, 533, 539, 540, 546, 555,
 564, 574, 605, 616, 617, 654, 655,
 665, 707, 722, 744, 748, 755, 776
 ქარელი 52, 157, 171, 264, 370, 588
 ქართლი 22, 24, 51, 52, 59, 67, 96, 99,
 101, 104, 119, 161, 171, 179, 181,
 186, 191, 193, 209, 229, 244, 274,
 279, 305, 324, 325, 392, 395, 399,
 400, 431, 439, 486, 510, 512, 546,
 550, 575, 584, 631, 670, 671, 721,
 731, 741, 768, 770, 807, 808, 813,
 820
 ქაფანაქი 194
 ქაშოეთი 309, 310
 ქეფნისხევი (sic) 127
 ქესამანი 165
 ქვაბთახევი 74
 ქვათახევი 618, 628
 ქვაფთი 607
 ქვაურილი 342
 ქვაზრელი, ქვაზრელი 696, 779
 ქვემო ბოლნისი 18
 ქვემო თელეთი 531
 ქვემო მეიდანსი 296
 ქვემო ნიქოზი 137, 245, 309
 ქვემო ქართლი 179
 ქვენადირი 87
 ქვეში 532
 ქიზიყი, ქისიყი 30, 94, 201, 203, 204,
 207, 290, 325, 376, 485, 486, 487,
 518, 578
 ქისტაური 497
 ქოღალა, ქოღალო 76, 200, 253, 272,
 521
 ქოთაქევი 75
 ქოთიში 25, 610, 772, 773
 ქოლაგირი*) 738

*) დაბეჭდილია: ქოლათგირი.

ქოლოთები* 192

ქორდი, ქორთი 251, 316, 774

ქრცხინვალი, ქცხილვანი, ქცხინვალი 135,
139, 232, 296, 302, 305, 306, 329,
338, 339, 355, 388, 522, 687

ქხანი 271

ქულური 647

ლ

ლართისკარი 533

ლოლოვნა 428, 449**, 608, 609, 610,
772

ლომელაურის ხევი 821

მ

მუზახი 45, 112, 271, 323, 497, 532

მუიყული 122

მუარაბალი 195, 539, 540

მუარაიაზი 720

მუარსი 325

მუარაღაჟი 87, 424

მუვარელი 323

მუელქცეული 303

მუიზლარი 571

მუიზილბაში 104, 581

მუირიში 164, 216, 810

მუორელი 630

მუუაყილი 358

ნ

ნამახია 655

ნამშადილო 510

ნანქორი 815

ნაშვეები 809

ნენდიანი 316

ნერთული 241

ნეინდიანი 229

ნეიბლიანი 254

შილდა 97, 123, 664

შინდარა 627

შინდისი 77, 268, 330, 425, 582

შიომღვიმე 792

შუაყარი 654, 655

შუბლა 705

შულავერი 353

შუშა 346, 539, 719

ჩ

ჩალაუბანი 103, 157, 584

ჩერქეზები 450

ჩერქევი 759

ჩელდირი 325

ჩუმლაყი 43, 44, 233, 234, 313

ჩრდილი 705

ჩხიქვა 66

ც

ციხელიდი 34

ცხრაშუხა 218

ცხილვანი 336, 512, 567

ცხინვალი 138, 283, 330, 439, 529, 566,
584, 699, 700, 758

ძ

ძამა 50, 51, 52, 55

ძალინა 140***, 438, 808

ძეგამი 305

ძველი ნაშრობი 229

წ

წაკვიხი 249, 781

წალელი 103

წელიხი 22, 680

წვიმეთი 58, 59

* დაბეჭდილია: ქალითები.

** დაბეჭდილია: ლოლოვნა.

*** დაბეჭდილია: ძაღონა.

წიახეთი 207
წინანდლი 49
წინსაგარეჟო 224
წროში 363

ჭ

ქალა 387, 809, 814
ქანდარი 21
ქანდრისხევი 477
ქართალა 316 იქვე: თავქართალა
ქაპალა 509, 510
ქარი 71
ქიაური 614
ქონთიო 197

ხ

ხანნაწის გორა 158
ხანდაგი 634
ხანდაკი 120, 243, 468, 666, 805, 225
ხაში 781
ხაჩირი 705
ხევი 167
ხელთუბანი 60, 769, 827
ხეობა 363
ხეფინისხევი 455*), 571
ხვედურეთი 569
ხველიანდო 705
ხვითები 512
ხვითი 342, 653
ხიდისთავი 171, 243, 680, 770
ხიზიუი 158, 225, 254

ხირსა 546
ხოდაშენი 184, 204, 497, 517, 705; ზემო
41, 244
ხოვლე 87, 570
ხორასანი 122
ხორხელი 42, 497
ხრამი შდ. 518, 519
ხცისი 58

ქევი 599
ქელთუბანი 295, 531
ქეობა 57
ქიდისთავი 174, 182, 680
ქიზიუი 228, 292
ქისიუი 571

ჯ

ჯავახეთი 56, 103, 164, 233, 325, 337,
346, 363, 475, 481, 599, 628, 755
ჯიშითი 65, 66, 255
ჯანჯანანი 158

ჰ

ჰავექალა 430
ჰალავარი 190, 191
ჰაშტრახანი 531, 539
ჰახპატი 766
ჰუსენბეგლო 190

ტირმინთა სპიძებელი

ღ

აბაზი 93, 129, 133, 154, 170, 226, 500,
596, 642, 736, 796
აგური 709

ადგილები 494; ქოხების 654; 655
ადგილი 146, 216, 364, 396, 445, 456,
492, 555, 680; ოთახის 310; სასახ-
ლის: 222, 466; სახლის 232, 542
ადლი 133, 138, 342, 458, 654, 766

* დაბეჭდილია: სეფინისხევი.

ავალა 155
 ავეჯი 69
 ავეჭეულობა 55, 58, 59, 337
 აზალობა 197
 აზატი 35, 102, 206, 305, 474
 აზირი 57
 ალაგები 536
 ალაგი 104, 190, 204, 325, 413, 446, 474,
 497, 532, 614, 775; საღუქნე 310;
 საკონლის 825; სასახლის 491, 522,
 523, 545, 725, 822; სახლის 422,
 519, 555, 599; წისქვილის 40, 369;
 ხმელი და უწყლო 203; უხმარი 649
 ალაშარი 96
 ალო 237; ბანბის 436; თითო ღლის 436
 ამბარანი 419, 420
 ამბარი 765
 ამოვარდნა 586
 ამოვარდნილი 611
 ამოწუვება 55, 245, 811
 ამოწუვეტილი 77, 605
 ამხანაგები 436, 643
 ამხანაგი 94, 226, 402, 676, 679, 743
 ამხანაგნი 94
 ანდერძი 263, 450, 756
 ანეული 228
 ანუსხვა 456
 ათისთავი 226, 554, 738, 778
 აინახანი 328
 აკლება 53, 55, 59, 64, 81, 169, 228,
 აკლებული 337
 247, 331, 425, 618, 688
 აქეური 729, 730
 არაბობა 149, 323*), 430
 ასაწერი 271
 ასისთავი 203
 ატამი 204
 აქიმი 47, 485, 810
 აღა 731
 აღაბი 170, 637
 აღაბის გადახდა
 აღილათი 16, 24, 86, 178, 217, 235, 311,
 314, 355, 401, 404, 586, 631, 632,
 722, 781
 აყრა 21, 32, 42, 43, 44, 63, 65, 66, 71,

72, 76, 79, 81, 92, 101, 103, 111,
 112, 127, 148, 149, 165, 174, 175,
 177, 178, 179, 192, 193, 194, 204,
 209, 219, 225, 272, 277, 282, 301,
 313, 317, 323, 331, 338, 339, 340,
 363, 364, 369, 389, 391, 395, 402,
 413, 422, 424, 430, 431, 446, 455,
 461, 467, 486, 496, 497, 510, 518,
 526, 531, 532, 551, 574, 575, 587,
 588, 624, 625, 630, 638, 656, 658,
 660, 661, 666, 668, 681, 682, 684,
 697, 714, 725, 727, 728, 737, 741,
 742, 751, 757, 774, 775, 792, 799,
 806, 807, 819, 820; იარაღის 359
 აურილი 90, 205, 208, 757
 აურილნი 191, 192
 აშენება 325, 430, 439, 526, 556, 586,
 614, 658, 678, 768, 793, 796
 აშენებული 322
 აშვება 13
 აწერა 271
 აწყული 69
 ახალი დასახლებული 351, 644
 ახალმოშენე 350
 ახალუხი 51
 ანი 623

ბ

ბაგა 234, 235, 329, 366, 601
 ბაღალი 195, 695
 ბაზარი 403
 ბათილაშა 775, 776
 ბაკი 805
 ბალახობა 207
 ბალიში 155
 ბამბა 518, 519
 ბანბა 46, 176, 251, 436
 ბანი 600
 ბაუი 117, 140, 376, 409, 410, 712; ათის-
 თავის 100; ნიგვზის 813; საგარეჯოს
 409; ღვინის 813; ხილის 813
 ბაუის აღება 813

*) დაბეჭდილია: არაბობა.

ჟარა 142, 383, 465, 512, 566
ჟარათები 629, 800
ჟარათი 39, 144, 169, 250, 264, 419,
521, 550, 576, 617, 732, 775
ჟარათით ნარგები 299, 558, 559
ჟარათში გამოყოფილი 402
ჟარათში გატანილი 329
ჟარათში ნარგები 178, 250, 264, 265,
298, 441, 451, 820
ჟარათში ჩაგდება 156, 526, 548
ჟარება 760
ჟარვა 813
ჟაღები 456, 813
ჟალი 39, 185, 255, 322, 369, 569, 641,
790, 794
ჟალის აკაფვა 69
ჟალჩა 429, 622
ჟეგარა 206, 234, 236, 282, 380, 381,
390, 406, 440, 474, 550, 676, 815,
817
ჟეგლარბეგი 17
ჟეითალმალი 65, 77, 287, 353, 402
ჟეითალმანები 234, 264
ჟეითალმანი 153, 231, 232, 233, 313,
314, 340, 359, 366, 373, 400, 422,
456, 466, 491, 492, 499, 514, 536,
562, 582, 604, 611, 680, 718, 770,
771, 804
ჟელადი 55, 259
ჟერები 234, 364
ჟერი 387, 521
ჟეჟელი 35
ჟზე 269
ჟინა 165, 216, 231, 398, 413, 644, 815
ჟიჟები 253, 254, 313, 455, 475, 546, 624,
659, 742
ჟიჟი 32, 35, 45, 47, 64, 70, 71, 103,
123, 124, 156, 164, 183, 184, 194,
196, 205, 210, 219, 245, 263, 270,
286, 289, 297, 304, 319, 331, 346,
361, 362, 384, 415, 431, 434, 442,
446, 454, 461, 471, 541, 542, 585,
590, 656, 660, 671, 674, 681, 713,
727, 728, 759, 763, 772
ჟოგანო 689
ჟორკილი 34
ჟორკილში ჩაგდება 34

ბოსელი 555
ბოკოულთუხუტეხი 128, 129, 449, 620,
677, 679, 793
ბოკოულთუხუტეხსობა 281
ბოძება 156, 198, 314, 448, 692
ბრინჯი 519
ბრძანება 62
ბურჯი 803
ბუში 416
ბძანება 175, 190, 219

ბ

გააზადება 377
გააზატება 239, 240
გაბარათებული 560
გაბეგვრა 813
გაღაწუჰება 263
გაღაწუჰებელი 144
გაღახდევილება 362
გაეარღნა 392
გათარხნება 187, 302, 543, 638, 817
გალაუანი 430, 498, 632, 738
გალახვა, გალაქვა 34, 205, 237, 359,
361, 362
გალეწვა 805
გამდელი 160, 278, 344
გამორთმევა 94, 151, 226
გამოსავალი 136, 213, 287, 641, 768,
785; ზალის 39; მამულის 391
გამოსალევი 16, 20, 22, 78, 125, 138,
155, 468, 520, 533, 646, 652, 669,
683, 754, 815; სახელმწიფო 22; სოფ-
ლის 16
გამოსარჩომი 474
გამოტანა 374
გამოფიცვა 235
გამოწირვა 310, 598
განაყარი 101, 144, 223, 375
განაყოფები 117, 161, 350, 354, 385,
386, 416, 451, 472, 535, 559, 581,
588
განაყოფი 69, 95, 118, 139, 161, 192,
222, 343, 516, 578, 582, 586, 395,
599, 602, 605, 606, 610, 621, 622,
626, 722, 725, 760, 781, 794

განაჩენი 32, 52, 66, 104, 135, 139, 166, 198, 207, 228, 231, 235, 252, 264, 282, 283, 301, 319, 323, 356, 516, 523, 524, 528, 544, 571, 572, 600, 607, 613, 623, 624, 656, 674, 679, 703, 710, 711, 716, 734, 740, 761, 764, 765, 787, 801
 განთავისუფლება 669
 განთავისუფლებული 288, 447, 580
 განჩინება 135, 137
 განწესება 138, 191, 224, 236, 377, 402, 592, 602, 623, 778, 785
 განწესების დადება 551
 განწესებული 97
 გარდაკვეთა 551
 გარდახდა 144, 145
 გარდახდევინება 206, 225, 236, 246, 290, 640
 გარიგება 222
 გარიგებული 516
 გარჩევა 189, 190, 679
 გასამართლებული 228, 342
 გასამრჩველი 230
 გასამურელი 97, 138, 183, 270, 271, 282, 467, 516, 526, 527, 557, 581, 640, 813
 გასაღები 184, 282, 302, 453, 676, 689, 709
 გასაწვდამი 153, 221, 277, 294, 339, 486, 677
 გასუიღული 132, 535, 550
 გასუიღულობა 131
 გატეხვა 257, 434
 გაუარშიეება 194
 გაუკითხაობა 199
 გაუყოფარი 715, 776, 777
 გაუყოფელი 264
 გაუურელი 459
 გაფიცება 775
 გაქცევა 707, 433, 475
 გაღარიბება 297
 გაღება 471, 521
 გაუიღვა 51, 52, 57, 58, 59, 70, 86, 87, 102, 124, 126, 144, 167, 173, 401, 403, 413, 415, 424, 425, 438, 457, 463, 508, 620, 625, 677, 683, 697, 768, 770, 789, 811, 827, 828, 829
 გაყოფა 249, 285, 402, 421, 434, 559, 560, 562, 574, 716, 746, 800
 გაურა 97, 143, 145, 150, 156, 168, 191, 193, 195, 204, 238, 239, 248, 254, 264, 292, 323, 344, 363, 431, 448, 450, 483, 505, 506, 510, 516, 526, 527, 548, 560, 575, 581, 601, 618, 640, 658, 682, 684, 686, 691, 695, 699, 734, 735, 786, 802
 გაურილი 314, 365, 400, 401, 459, 508, 512, 540, 573, 604, 743
 გაურილი 603
 გაურილობა 106
 გაშენება 329
 გაჩენილი 521
 გაცემა 221, 401, 660
 გაცემა 221, 401, 660
 გაწილული 560
 გაწერომა 52, 211
 გახარაბება 275, 593
 გახეიბრება 195
 გირაო 44, 73, 80, 133, 147, 148, 153, 154, 185, 264, 266, 327, 407, 500, 504, 516, 527, 582, 605, 606, 609, 661, 696, 702, 707, 708, 744, 790, 791, 792
 გლახა 572; კაცი 563
 გლახაკი 789
 გლახა უმატონო 421
 გლეხები 22, 54, 96, 134, 147, 148, 174, 333, 531
 გლეხი 50, 52, 55, 67, 82, 92, 96, 156, 157, 163, 175, 256, 286, 324, 391, 426, 495, 504, 550, 557, 558, 578, 608, 692, 700, 701, 828
 გლეხი კაცები 340, 515, 826
 გლეხი კაცი 55, 83, 91, 94, 226, 244, 569, 586, 640, 651, 676, 693, 741, 755, 757
 გლეხი კაცი 494, 783
 გლეხი მსახლობელი 42; სახასო 54, 92
 გლეხკაცები 612, 613, 665
 გლეხკაცი 516
 გლეხკაცი 490
 გლეხნი 18, 67, 121, 287
 გოგოები 150

გოგო 33, 62, 266, 772; ნასყიდი 33, 151
გოკი 124
გუთანზე მოდგომა 286
გუთანი 90, 289, 489, 672, 788, 808,
813
გუთნები 131, 528, 785
გუთნეული 53, 54, 55, 133
გუთნის დედა 780
გუჯარი 41, 319, 374, 457, 458, 477,
484, 711, 721, 783
გუჯრები 117, 342, 409, 458, 638

დ

დაბმა 52
დაბრუნება [წისქვილს] 207, 353
დაგირავება 109, 146, 155, 168, 297, 564,
577, 581, 668, 671, 684, 697, 775
დაგირავებული 741
დაგირაოებული 581
დადება 58, 69, 75, 77, 82, 144, 226,
332, 450, 635
დადებინება 234
დავა 101, 241, 365, 412, 476, 687
დავთრები 116, 191
დავთარი 52, 55, 72, 82, 125, 139, 148,
149, 187, 193, 269, 329, 576, 642,
683, 808, 809; გასუიღული ტყვის
56, 59; გორის 722; ეახტანგ მეფის
45
დაზიარება 65
დათესვა 334, 518, 519, 747
დაკარგვა 42, 62, 72, 83, 84, 86, 130,
144, 165, 192, 193, 195, 197, 199,
209, 214, 219, 220, 242, 245, 246,
247, 249, 252, 260, 266, 327, 348,
349, 355, 384, 436, 462, 473, 509,
519, 571, 589, 627, 728, 747, 749,
756, 792, 797, 800, 820
დაკარგული 181, 266, 293, 346, 725
დამბაჩა 780
დამალვა 209
დამარხვა 46
დანახარჯი 606, 609
დანებება 35, 147, 148, 182, 214, 215,
218, 235, 236, 241, 308, 309, 355,
494, 537

დაობა 484, 559
დარაიბაბთი 155
დარბაზი 153
დარბაისელები 52
დარბაისელნი 24, 366
დარბევა 35, 236, 264, 300, 407, 763
დარბევიება 237, 325
დარჩენა 43, 224
დასახლება 43, 99, 174, 181, 193, 256,
223, 336, 350, 495, 599, 644, 679,
693, 696
დასეტყვა 150, 192, 253
დასხდომა 583
დატყვევება 55, 85, 94, 101, 102, 181,
539
დაფანტვა 43, 243, 351, 422, 650, 680,
819, 827
დაფანტული 165, 274, 324
დაფიცება 28, 45, 65, 84, 192, 218, 412,
416, 426, 477, 497, 594, 597, 600,
704
დაქცევა 247
დაყენება 76, 92, 247
დაჩოქება 328
დაწერვა 637
დაქერა 27, 52, 247, 368, 438, 593; ყმათ
206, 231
დახარჯვა 155, 160, 417
დახიზნა 671
დახხნა 94, 101, 134, 153, 156, 168, 171,
181, 189, 193, 240, 342, 254, 258,
266, 280, 281, 282, 283, 293, 339,
413, 417, 435, 438, 564, 609, 709,
728, 530
დახხნევიება 221, 470
დახხნილი 186, 577, 582, 732
დღომა 32, 76, 83, 84, 149, 244, 398,
436, 442, 445, 476, 550, 556, 619,
664, 814
დებულება, დებულობა 97, 139, 246,
332, 762
დედული 302, 755
დერეფანი 600
დიაშბეგები 80, 134, 135, 544, 822
დიაშბეგი 528, 547
დივანბეგები 355, 404

დღიანბეგი 330

ღივანბეგები 108, 122, 159, 172, 173,
237, 249, 355, 361, 478

ღივანბეგი 24, 230, 262, 307, 328, 768

ღივანბეგობა 544

ღიკასტირია 452

ღოვთალაბი 201

ღუქნები 24, 404

ღუქანი 246, 310, 403, 566; ნასყიდი
753

ღლის მიწა 141, 158

ღლიური 664, 681

ე

ეული 293, 337, 444

ეშიგალასი, ეშიკალასბაში, ეშიკალაბაში
31, 44, 76, 198, 273, 428, 455, 554,
584, 625, 632, 704, 780, 816

ვ

ვაზი 205, 369, 693

ვალები 153, 354, 500, 655, 789

ვალი 49, 73, 86, 96, 136, 145, 167, 181,
183, 185, 199, 229, 253, 259, 260,
294, 303, 305, 306, 327, 334, 372,
395, 396, 411, 434, 456, 461, 471,
512, 532, 533, 546, 550, 564, 576,
602, 644, 657, 670, 671, 675, 677,
685, 686, 692, 712, 728, 732, 744,
758, 788, 790, 791, 797, 798, 802,
810

ვაკარი 712

ვაკრობა 376

ვახში, ვახჩი 532, 533, 708

ვენახები 208, 311, 473, 813, 768

ვენახი 23, 110, 124, 205, 212, 213, 226,
283, 289, 329, 336, 340, 366, 390,
493, 561, 562, 569, 593, 596, 597,
600, 611, 615, 662, 663, 674, 678,
698, 702, 712, 741, 769, 786, 789,
800, 805, 811, 825, 829

ვერცხლი 53, 54

ზ

ზაბუთა 685

ზავთი 116, 284, 315, 429

ზარაფხანა 498

ზაქი 787

ზეღამღეგი 296

ზეღაშე 721

ზეთი 36

ზეარი 204, 205, 211, 231, 256, 257,
291, 316, 334, 569, 608, 689, 813;
ერთობის 424; შეწირული 36

ზითვი, ზითევი 87, 88, 313, 456, 486,
487, 742

ზურგი (ზომის ერთეული) 641

თ

თავდახსნილი 442, 454, 727

თავდაუხსნელი 442

თავდახსნილობა 727, 728

თავდები 69, 105

თავილი 420, 500

თავის გამოტანა 354

თავის გასყიდვა 461

თავის გატეხვა 228

თავის დაგირავება 421

თავის დახსნა 135, 136, 254, 293, 396,
628, 644, 671, 741, 756

თავის დახსნევილება 453, 454

თავისუფალი 194, 200, 266, 416, 454,
508, 534, 811

თავის შეწირვა 599, 628, 652, 751, 755,
806

თავის წართმევა 481

თავი ხარჭი 670

თავლიდარი 500, 501

თავნი 252, 513, 670, 790

თალილა, თალიზა 112, 571

თამასუქები 327, 328

თამასუქი 34, 80, 93, 108, 109, 113,
115, 123, 133, 134, 144, 147, 148,
153, 154, 252, 500, 513, 522, 692,
702, 732, 775, 776, 802

თამბის ქნა 52, 83, 358

თარხანი 22, 93, 169, 245, 345, 531, 699

თარხნობა 817

თავრლა 190

თეთრი 24, 34, 42, 44, 48, 49, 53, 54, 58, 60, 80, 97 105, 108, 109, 110, 133, 135, 144, 146, 147, 148, 158, 169, 173, 178, 180, 196, 260, 263, 264, 275, 276, 277, 283, 294, 297, 328, 329, 396, 421, 433, 434, 444, 468, 469, 470, 500, 501, 504, 513, 522, 529, 553, 566, 575, 577, 581, 582, 590, 602, 606, 632, 635, 655, 672, 674, 675, 701, 702, 719, 732, 739, 743, 746, 756, 759, 769, 770, 775, 783, 788, 790, 791, 792, 811, 813, 815; იმერული 29; რუსის 438

თემი 138, 443

თვალეების დათხრა 195

თოფი 52, 53, 54, 58, 60, 62, 69, 110, 111, 113, 201, 269, 289, 304, 337, 359, 392, 414, 415, 468, 520, 541, 656, 665

თოფის კვრა 427

თოფჩიბაში 648

თუმანი 45, 58, 62, 85, 86, 94, 102, 103, 109, 110, 113, 123, 133, 134, 135, 142, 144, 146, 147, 148, 153, 154, 161, 175, 181, 185, 186, 192, 204, 220, 228, 230, 249, 251, 252, 258, 259, 263, 266, 267, 271, 276, 277, 293, 294, 306, 308, 327, 328, 329, 337, 348, 369, 372, 389, 409, 417, 433, 438. 452, 456, 492, 500, 504, 513, 529, 530, 550, 554, 566, 572, 576, 601, 609, 635, 636, 643, 657, 670, 671, 677, 679, 686, 702, 728, 732, 743, 744, 756, 759, 785, 788, 790, 792, 795, 797, 802, 803

თუნგი 138, 768

თხოვნა 245

0

იათალი 271

იარალი 53, 58, 60, 110, 111, 269, 280, 304, 306, 541, 656, 717, 776, 810, 877; გუთნის 90

ინთიფა 176

იჭარა 157, 279

იჭარადარი 373, 418

კ

კალატოზები 803

კალატოზი 685

კალო 596, 814

კალო — საბჭელი 445, 597, 805

კამბეჩი, კანბეჩი 34, 53, 54, 55, 62, 63, 83, 269, 688, 741

კაცები 21, 42, 44, 62, 74, 76, 80, 95, 96, 131, 132, 156, 183, 226, 264, 289, 321, 324, 351, 357, 390, 395, 396, 450, 451, 573, 600, 601, 608, 630, 637, 646, 757, 764, 779, 790, 791, 794, 798, 808: ახალდაბელი უფროსი 586; ამილახერიანთ 219; გატანებული 313; თანგამოყოლილი 689; ნამოსახლი 48; სამკვიდრო 257; უუროსი 506; უცხო 569

კაცი 31, 43, 47, 48, 65, 70, 72, 79, 80, 81, 90, 92, 94, 111, 113, 116, 128, 129, 137, 138, 146, 148, 158, 163, 175, 177, 178, 179, 186, 191, 203, 204, 208, 209, 217, 218, 219, 226, 233, 235, 237, 242, 257, 258, 266, 267, 268, 272, 273, 277, 282, 294, 318, 326, 330, 339, 340, 344, 358, 370, 414, 431, 438, 441, 442, 446, 459, 462, 463, 467, 471, 472, 473, 475, 476, 481, 492, 494, 503, 504, 515, 527, 563, 564, 587, 589, 638, 639, 672, 673, 674, 681, 683, 684, 688, 692, 713, 714, 728, 741, 748, 751, 757, 760, 762, 769, 774, 781, 782, 787, 795, 799; ავლაბრელი 555; აზალი 437; აზატნაქნარი 35; ამბატელი 175; ამილახორის 285, 355; ამოვარდნილი 151; ამოწყვეტილი 69, 211; აყრილი 346, 661; ახალქალაქელი 792; ახალშენი 543; ახალშენელი 435; ბარათის 120, 503; განაყოფი 130; გაქცეული 605; გაყიდული 807; გირაო 294; გომარელი 103; გრე-

მისკველი 526; დაბალი 146, 191, 479; დაეთრის 116; დაღელი 123; დიდი 67; ელის 165, 225, 510; ვაკის 193; ზემოქართლელი 192; კახი 76, 362; კახელი 150; კახპილი 497; მაჩაბლის 593; მემკვიდრე 83, 177, 338, 644; მთის 192, 193; მოსამსახურე 407; მოსული 112, 656, 661, 741; მოთაბარე 373; მოყენებული 184; მუხტაბარი 361; მცირე 67; ნასყიდი 42, 71, 189, 193, 248, 421, 475, 588, 589, 624, 670, 756, 759, 818; ნატყვევები 167; ნაყმევი 219; პირველი 191; სახასო 122, 193, 457, 466; სოფლის 745; უბატონო 259, 672, 676, 751; უყმო 424; ფარდი 95; ქართველი 361; ქვეითი 146; ქისიყური 84; ქრტიხივალელი 690; ქოჩარის 195; შეყენებული 400, წინა 536: წყახი 229

კაცის დახსნა 470

კაცის წყალობა 256

კაცი 49, 56, 127, 136, 140, 174, 191, 316, 233, 237, 246, 400, 486, 488, 510, 532, 583, 653, 700, 737, 783; ავლაბრელი 555; ბარათიანო 192; გარეშე 327, 561; გრემისკვეელი 526; კომლუელი, კომლუერი 21, 757, 759; ნამსახურნი 14; სახასო 190; სოფლის 184; ხიზანი 380

კედლად ყოფნა 253

კვერცხი 814

კვიცი 816

კოდი 29, 30, 31, 37, 46, 69, 78, 97, 105, 106, 116, 130, 133, 191, 192, 211, 218, 228, 269, 277, 348, 415, 443, 512, 521, 564, 641, 664, 665, 670, 671, 672, 691, 698, 741, 797, 798; ამენის 37

კოდისპური 192, 193, 239, 225, 709, 710, 747, 796

კოკა 124, 397, 399, 671, 688, 768, 769, 824, 827

კვამლი, კომლი, კომბლი 32, 53, 56, 62, 97, 122, 133, 170, 174, 190, 191, 193, 257, 324, 378, 395, 494, 512,

543, 550, 578, 627, 629, 630, 640, 656, 657, 709, 719, 737, 750, 781, 813, 815

კვამლი, კომლი, კომბლი კაცი 55, 66, 67, 75, 78, 80, 96, 108, 116, 126, 137, 139, 171, 178, 179, 184, 187, 226, 228, 245, 287, 294, 307, 318, 320, 323, 334, 341, 357, 368, 369, 385, 386, 402, 406, 418, 419, 421, 427, 445, 459, 469, 489, 492, 510, 526, 537, 541, 568, 572, 573, 574, 577, 586, 628, 659, 700, 748, 750, 767, 782, 790, 811, 819, 820, 827

კომლი უმა 95

კომლნი 364, 687

კომში 205

კონი 317, 778

კოშკები 509; ხის 445

კოშკი 66, 171, 451, 658, 793

კულუხი 225, 239, 243, 566, 796, 812

ლ

ლანგარი 155

ლაშქარი 32, 82, 106; 115, 116, 125, 170, 184, 187, 225, 231, 234, 244, 699, 719, 802, 807, 815

ლაშქარნივისები 407, 480, 533, 695

ლაშქარნივისი 643, 658, 752, 828

ლაშქრობა 138, 244, 531; დიდი 125

ლაყაფი 236

ლეკში დაქარგვა 389, 579

ლეკებისაგან დახსნა 585

ლეწვა 239

ლიტრა 46, 75, 138, 139, 273, 420, 505, 644, 721, 722, 723, 813

ლობიო 46, 641

მ

მადანჩი 320

მაიორი 294

მათლები 91

მალი 16, 17, 27, 109

მალუჯათი 15, 51, 52, 58, 136, 144, 631, 632, 633

მალუჯათობა 128

- მამასახლისი 17, 138, 169, 180, 220,
 232, 233, 338, 388, 512, 554, 571,
 785, 812, 815, 816; გორის 827;
 დიღმის 36, 98; სურამის 178, 350;
 ქციხილვანის 139, 700
- მანეთი ძველი 252
- მარანი 233, 357, 366, 550
- მარგალიტი 53
- მარილი 46, 414, 415, 787
- მარჩილი 29, 69, 175, 266
- მახთა, მახტა 15, 554, 716
- მღვმური 522
- მღვეარი 57, 758, 763*)
- მღვერობა 138
- მღვიანბეგები 46, 64, 65, 66, 67, 79,
 85, 98, 104, 112, 114, 141, 144, 153,
 161, 179, 184, 190, 195, 211, 214,
 215, 218, 230, 234, 239, 283, 308,
 324, 328, 329, 355, 356, 402, 405,
 417, 421, 449, 457, 458, 463, 477,
 487, 523, 530, 565, 602, 609, 620,
 621, 640, 647, 720, 740, 746, 752,
 765, 811
- მღვიანბეგი 66, 79, 159, 176, 196, 204,
 206, 224, 238, 262, 449, 435, 486,
 491, 492, 507, 529, 542, 548, 565,
 592, 678, 683, 702, 713, 740, 783,
 818, 822
- მღვიანბეგნი 128
- მღვიანები 74, 75, 114, 128, 171, 191,
 192, 193, 195, 338, 402, 487, 564,
 609, 621, 712
- მღვიანი 40, 59, 60, 72, 116, 125, 148,
 153, 205, 208, 255, 256, 262, 271,
 277, 291, 306, 312, 314, 322, 334,
 335, 346, 360, 441, 456, 515, 526,
 602, 603, 635, 718, 719, 724, 784,
 790, 791
- მღვიან-ლაშქარნივისი 827, 828, 829
- მეაქლემე 45
- მებაჟე 409, 410
- მებაჟეები 409, 410
- მეხეთილმუნე 606
- მეღუქნე 296
- მეწვარი 205, 769
- მეითარი 81, 175
- მეკოდე 335
- მეკომურები 16, 184, 252, 327, 328, 332,
 403, 461, 500, 501, 557
- მელოქ-მამასახლისი 153
- მელოქ-ქალანთარი 431
- მემაშიე 213
- მეშვიდარი, მეშვიდარი 72, 83, 129,
 177, 223, 269, 338, 472, 574, 693,
 765, 786, 805
- მეშვიდარეები 520
- მენაბდე 67, 779
- მენახირობა 302
- მეპატრონე 244, 380
- მერთლობა 698
- მერუე 92, 735, 736
- მერუეები 736
- მერუენი 38
- მესამოღები 813
- მესაფლავობა 516
- მესისხლე 122
- მესისხლეები 52
- მესურსათე 775
- მეულუფე 223, 599
- მეურმე 414
- მეღალე 36, 113, 558, 781, 785
- მეღორე 157, 158
- მეჩითე 305
- მეცხვარე 672
- მეხრები 780
- მეხრე ღამის 415
- მეჩინიბე 332, 475, 730
- მეჩინიბეთუხუცესი 574
- მწითევი მწითვი 76, 173, 315, 351, 369,
 510, 665, 728
- მიბარება 39, 43, 44, 81, 90, 127, 134,
 135, 137, 207, 211, 215, 242, 282,
 287, 288, 338, 381, 382, 399, 465,
 472, 494, 502, 517, 520, 557, 580,
 589, 600, 630, 632, 636, 639, 681,
 684, 733, 750, 751, 767, 827; კაცუ-
 ბის 73; ცხერის 65
- მილახვარი, მილახორი 182, 541, 737,
 744

*) დაბეჭდილია: მღვეარი.

მცმბაში, მინბაში 94, 183, 283, 345, 514,
613, 702, 719, 733, 781, 810
მიმძლავრება 234
მიწალთუნი 32, 35, 60, 86, 93, 104, 106,
112, 153, 180, 249, 252, 270, 271,
277, 280, 305, 331, 332, 348, 373,
383, 407, 410, 418, 464, 468, 523,
529, 530, 642, 674, 679, 688, 696,
716, 792, 798, 811
მინდორი 165, 255, 633; საღალო 664,
პირი 16
40, 87, 140, 153, 803
მიწაქარბაში. მიწკარბაში, მიწკარბაში
40, 87, 140, 153, 803
მიწყიდვა, მიყიდვა 222, 523, 570, 682
მიწყიდული 366
მიწა 14, 23, 37, 38, 65, 110, 111, 113,
142, 146, 162, 166, 168, 179, 204,
227, 228, 256, 274, 280, 285, 291,
299, 300, 308, 309, 316, 329, 334,
335, 340, 342, 343, 366, 379, 382,
390, 488, 489, 491, 492, 518, 528,
543, 545, 555, 561, 569, 570, 581,
582, 586, 589, 594, 607, 610, 611,
616, 634, 641, 644, 648, 667, 678,
693, 725, 737, 754, 770, 771, 777,
778, 800, 805, 809, 821, 822, 826;
ბეითალმანი 531; გამიქნული 381;
სახნავი 176, 694
მიწის მოხვნა სახნავეროდ 674
მიწები 39, 85, 142, 175, 213, 315, 420,
512, 622, 690, 781, 826; ბეითალ-
მანი 680
მიწების შეფარდება 515
მიწებზე დაობა 528
მიხტობა, მიქდობა 110, 228
მიჭნა 107, 772, 773; გამულის 229
მიჭნები 84, 85, 382, 477, 823
მიჭნების ჩასხმა 256
მიჭნის მობარვა 204
მიჭნის ჩასხმა 334, 335
მკვიდრი, მკუიდრი 250, 254, 320, 336,
364, 443, 524, 586, 652, 789
მკერვალი 480
მოადი 252, 321, 347, 430, 438, 564,
765
მოადნი 732

მეანგარიშები 420
მოასილები 84
მოასილი, მუასილი 65, 165, 182, 236,
333, 389, 396, 482, 741, 758; ბზის
468
მოასილნი 369, 628, 669, 791
მოასილობა 513, 587, 646
მოაღავე 170
მოახლე 52; 161, 205, 386, 408
მოახლეები 124
მოზარება 94, 136, 151, 162, 177, 187,
188, 208, 209, 232, 235, 254, 272,
287, 299, 323, 357, 390, 391, 406,
422, 431, 444, 467, 512, 521, 546,
570, 575, 576, 587, 591, 594, 610,
613, 619, 659, 660, 679, 728, 735,
779, 794, 799, 807
მოზარებული 518
მოგებული თეთრი 816
მოგირავე 146
მოღავე 449, 454, 488, 495, 496, 532,
542, 563, 565, 566, 574, 620, 661,
751, 755
მოღავეები 650, 740
მოღავენი 551, 664, 714
მოღავობა 781
მოვალე 87, 109, 141, 260, 688, 702,
802
მოვალეები 96, 109, 136, 167, 186, 259,
293, 327, 655, 675, 707, 788
მოვალენი 639, 670
მოთაბარე, მოთაბარი, მოთაბარი კაცი
373; მიმკვიდრე 680; ნასყიდობა
690; მოწამე 227, 772
მოკითხვა 214
მოკითხული 24, 57, 82, 122, 217, 300
მოკითხულის ქნა 70, 91, 98, 111, 114,
122, 166, 240, 348
მოლარე 652, 767
მოლარეთხუცესი 33, 230, 231, 255, 256,
408, 577, 672, 771
მომსახურება 133, 437
მონაგარი 691
მონასყიდობა 327
მონასყიდე 459, 466, 607, 641
მონახვერე 608
მონიშნე 196

მოპარვა 436
მორღლები 505
მორღალი 71, 220, 319, 357, 697, 734, 735
მორიგე 83, 246, 369, 434, 475, 480, 532, 554, 695, 707, 708, 737, 738, 749, 763
მორიგობა 323, 407, 463, 533, 553, 807
მორიგობიდან ამოშვება 407
მოსავალი 26, 36, 113, 173, 192, 257, 301, 461, 545, 562, 589, 734
მოსავლის აკრეფა 519
მოსაკითხავი 246
მოსაკრები 255
მოსამსახურე 16, 196, 281, 407
მოსამსახურეები 52
მოსახლე 178
მოსაქმე 137, 642
მოსაქმენი 508
მოსვლა 564
მოსული 112, 318, 565
მოურავი. მოვრავი 38, 66, 94, 95, 97, 99, 122, 138, 158, 166, 184, 195, 204, 209, 214, 225, 234, 235, 257, 259, 267, 282, 287, 288, 289, 292, 317, 356, 363, 378, 389, 446, 455, 476, 487, 504, 518, 530, 534, 562, 589, 596, 600, 601, 605, 638, 647, 656, 678, 692, 693, 700, 706, 710, 730, 747, 758, 774, 785, 787, 796, 802; არაგვის 209, 232, 235; ახალ-გორის 557; გაეაზის 71, 235, 460; გამბეგრავი 223; დიბრის 785; ენისელის 335; თიანეთის 287, 683, 684, 706; თუშთ 197, 462; კალაურის 223, 224; მარტყოფის 73, 506; მცხეთის 774; როისის 38; სურამის 214, 218, 220, 259, 275, 350, 391; ფაშაონის 750, 751; ქიზიყის. ქისიყის 30, 204; შინდისის 77; ხოლანის 517; ჯიმიტის 66, 225
მოურავობა, მოურავობა 77, 162, 219
მოფენილობა 55, 155
მოფიცარი 478
მოფიცარები 496

მოქალაქე 31, 88, 102, 108, 154, 480, 608; გორელი 702
მოქალაქენი 310, 746
მოქირავნეები 444
მოლაღენი 824
მოლაღობა 785
მოყალნე 16, 239, 437, 699
მოყალნეები 693
მოყვანა 141, 414
მოყვარე 229, 605, 606
მოყიდული 330
მოყრობა 173
მოშლა 359
მოწილეები 389
მოწმე 65, 105
მოწმეები 101; მოსთაბარი, მუთაბარი 588, 607
მოწყალეობა 249
მოკრა 644, 645
მოხდომა, მოკდომა 58, 69, 107, 204, 289, 397, 457, 520, 542, 584
მოხელე. მოკელე 18, 162, 210, 244, 267, 287, 301, 311, 345, 415, 420, 422, 471, 495, 554, 646, 782, 795
მოხელეები. მოკელეები 14, 192, 214, 256, 458, 461, 474, 645, 654, 728; შთიულთ 411; მუხრანის 384, 385
მოხელენი 38, 184, 348, 482, 526, 683, 689, 796
მოხელეობა ალოვნის 158
მოხენა. მოქენა 131, 165, 260, 315, 334, 492, 557, 558, 567, 589, 771, 821
მოხუნული 586
მოჯამავირე 103, 256, 678
მსახლობელი 211, 340
მსახურება. მსახურობა 47, 125, 145, 147, 164, 194, 170, 225, 254, 339, 463, 468, 504, 531, 642, 671, 694, 750, 762
მსახური 20, 42, 53; 54, 83, 103, 207, 223, 224, 236, 273, 318, 319, 332, 362, 392, 437, 456, 486, 586, 608, 645, 779, 809, 817; შხითვის 569
მუახლე 263, 444
მუნასიბი, მონასიბი 336, 403, 641

მურახასი 407
მურახასობა 197
მუშა 160, 171, 172, 283, 369, 641
მუშაობა 433
მუშის შოკრა 171
მუშრიბი 357, 722, 738
მუჩალა 118, 126, 156, 209, 210, 233,
403, 458, 461, 499, 504, 513, 528,
537, 583, 629, 706, 708, 716
მუხლზე კოცნა, მუტლზე კოცინება 140,
433
მუხრანბატონი 52, 402, 645, 794
მუქალაშა, მუქალმა 135, 328, 386, 395,
408, 637, 666, 696, 772, 781; ქალა-
ქის 403
მუჭრა 529
მწერალი 421, 514
მკედელი 575; პატარა 805
მურელობა 219; დიდი 344
მკერელი 150
მძეველები 795
მძღვერება 150, 188
მძღვერობით ჭერა 535, 537, 559, 801
მწერელი 113

6

ნახლები 354
ნახალი 541
ნახალვარი 456
ნახოძეები 73, 211, 352, 371, 465
ნადირობა 317
ნავენახარი 215, 466, 545, 637, 641, 662
ნავენახეები 379
ნავენახობები 622
ნავენახობი 216
ნაზვრევი 36, 569, 690
ნაზირი 71, 76, 84, 108, 109, 113, 116,
297, 369, 389, 433
ნაიბ-ეშიკალასხაში 542
ნაიბი 323, 461, 553
ნაიონჩევი 611
ნალბანდი 310
ნამშითვი 772, 819; მუახლე 579; მხლე-
ბელი 47

ნამსახური 415
ნამუხლარი 164
ნაოკრები 457
ნაოქარი ნაწიკვილარი 456
ნარბევი 763, 764, 815
ნასამზღვრები 495
ნასალი 126, 272, 742
ნასალის ქნა 400, 634
ნასახლარი 366, 637
ნასახლები 379, 496
ნასისხლი 479, 656
ნასყიდათ მიცემა 47
ნასყიდები 43
ნასყიდი 15, 23, 38, 87, 110, 141, 168,
216, 221, 227, 241, 265, 274, 278,
290, 291, 300, 321, 330, 342, 348,
374, 375, 379, 428, 433, 434, 453,
473, 473, 511, 522, 549, 551, 569,
581, 592, 607, 622, 662, 663, 664,
668, 699, 742, 789, 791, 819, 822;
მთა 394; ნაზვრევი 569; ნაფუზარი
569
ნასყიდობა 37, 120, 134, 135, 137, 147,
156, 220, 260, 292, 376, 423, 459,
466, 493, 522, 543, 566, 603, 622,
661, 664, 746, 826
ნასყიდობით დაქერა 544
ნასყიდობით ჭერა 495
ნაფეტერები 165, 568
ნაფუზარი 285, 543, 741, 787
ნაფუზვარი 213
ნაღლი 584, 679
ნაყიდი 127, 690
ნაყმევი 334, 749
ნაშენობა 353
ნაცვალი 506, 536, 599, 622, 654, 706,
727, 742, 796; ბახტრიონის 644
ნაცვლობა 745; ცხინვალის 138
ნაძითვი (=ნამშითვი) 124
ნაწყალობევი 223; სოფელი 92
ნაჭირნახულევი 329
ნახევარნაცვლობა 138
ნახირი 729
ნახნავი 160
ნეკის ნასისხლი 466, 522

ნეკის სისხლი 354, 448, 479
ნიგვზები 622, 623
ნიგვზნარი 569
ნიგოზი 46, 381, 787
ნიშანი 686
ნოქარი 105
ნუსხა 355, 456

ო

ოლარი 51
ორბატონობა 487
ორთუქი 155
ორმო 301, 550, 600, 747
ორსუა 155
ოსმალობა 47, 81, 144, 217, 219, 225,
265, 278, 291, 317, 319, 487, 613,
781
ოსტატი 64, 716

პ

პალატი 629
პარტახტი 562, 768
პატრები 305
პირუტყვი 228, 691, 709
პური 29, 30, 31, 37, 53, 54, 55, 58, 73,
97, 116, 119, 130, 133, 192, 211,
218, 269, 271, 272, 273, 277, 348,
415, 420, 443, 515, 518, 519, 521,
550, 564, 600, 644, 646, 665, 671,
672, 683, 691, 698, 707, 734, 768,
775, 783, 787, 797, 798, 824, 827,
828

რ

რაიათი 22
რეჟამი 15, 19, 22; ნადირშაის 487

რაბტი 155
რთველი 226
რიგი 137, 139, 436; კახეთის 402; მოუ-
რაის 236; სამართლის 464; სამოუ-
რაოს 539; ურბების 220
რიგით პურის ქმევა 138
რუ 92, 160, 248, 251, 317, 626, 647,
735, 736; რუისის 188; სალოლაშე-
ნის* 91; სიონის 451; ქვეითი 176;
წისქვილის 633
რუს გამოღება 350
რუსხმული 594
რჩენა 47, 119, 158, 243, 622
რჩომა 359, 419, 452, 463, 474**

ს

საბალახე 84, 157, 289, 322, 643, 704,
705, 706
საბახჩე 342
საბეჟღავი 283, 284, 504
საბოდბლო 376
საბოსტნე 545, 561, 637
საბუთი 87
საბძელი 247, 596
საგანაყოფო 771
სადაოდ დება 559
სადელოფლო 456
საქეიმო 670
სავენახეები 342
სავენაქე 536
საზრლო 436, 734
სათარხნო 824
სათივე 622
სათხოვარი 22, 83, 106, 116, 137, 144,
181, 184, 245, 475, 531, 543, 642,
676, 699, 728, 753; საქვეუნო 170
საიასაულო 18, 94, 142, 230, 307, 513,
523, 688

* დაბეჭდილია: სოლალაშენი.

** დაბეჭდილია: რაჩომა.

- საკათალიკოსო 256, 801
საიკრე 171, 697
საკლავი 97
საკლავის ფახი 796
საკვამლო, საკომბლო, საკომლო 117, 123, 128, 158, 205, 211, 257, 315, 378, 488, 499, 503, 520, 580, 584, 621, 627, 683, 694, 712, 795, 796, 809
საკომლოები 159
სალბაში 394
სალეკო 463, 538, 573, 644, 699, 683
სალთხუცესი 51, 52, 81, 82, 88, 194, 207, 307, 314, 346, 381, 398, 403, 426, 456, 486, 595, 657, 712, 785, 805
სამამულე 342, 770
სამანი საქვეყნო 514
სამარხი 294, 434, 625
სამარხო 787
სამასპინძლო 82, 170
საზღვიანბეგო 60, 230
სამთხრობლო 464
სამზვრე 342
სამზღვარი 507, 740
სამინბაშო 708
სამკვიდრებელი 21, 367
სამკვიდრო 298, 300, 384, 385, 486, 550, 609, 677, 696, 725, 726, 794; სასახლე 814
სამნები 85, 214
სამორიგე 700
სამორურო 14, 97, 224, 698, 814
სამოყალნეო საქმე 239
სამრეგლო 598, 766
სამროვლო 189
სამსახური 14, 21, 26, 32, 39, 42, 63, 67, 76, 77, 82, 96, 97, 98, 99, 106, 119, 122, 138, 141, 150, 151, 152, 154, 179, 181, 189, 190, 191, 192, 213, 226, 231, 232, 236, 239, 240, 243, 244, 246, 258, 281, 302, 318, 331, 332, 344, 346, 352, 380, 393, 411, 425, 437, 450, 463, 474, 483, 506, 518, 550, 551, 572, 579, 582, 590, 638, 642, 652, 647, 648, 650, 651, 653, 669, 670, 680, 685, 686, 719, 721, 722, 733, 734, 736, 747, 757, 797, 821, 824; ბატონის 97; მძიმე 579
სამსჯავრო 182
სამუშაო 716
სამღებრო 157, 279, 280, 367, 370, 371, 376, 418, 535, 588
სამძღვარი, სამძღვარი 492, 784
სამძღვრები 215, 823
სამწყსო 614, 766
სანათი 276
სანახევრო 664
სანახევროდ ჰერა 589
სანგარი 248, 445
სანებზე 555*, 708, 738
სანთელი, სამთელი 36, 75, 177, 505 721, 722, 723, 813
სანთელის ფახი 518
სანი 701
საპალნე 18, 60, 185
სარბევი 407
სარბიელი 56
სარგებელი 60, 174, 185, 251, 252, 337, 338, 421, 444, 501, 504, 512, 513, 577, 635, 670, 756, 790, 798
სარგო 100, 224, 258, 474, 554, 778, 813
სარდალი 26, 608
სარდარი 594
სართი 648
სარტყელი 51
სარუსო 644, 647, 683, 694, 699, 700, 728, 749
სარქარდები 20
სარქარი 118, 276, 296, 429, 519, 576, 583, 798
სარჩო 43, 53, 54, 155, 191, 198, 224, 308, 353, 358, 416, 439, 462, 463, 466, 531, 655, 741, 747, 811
სარწყავი 38
სასარდლო 158

* დაბეჭდილია: სანახე.

სასახლეები 166
სასხლევი 220
სატარულა 16, 17
სატევარი 276, 423
საუმცროსო 776
საუპატიო 469
საუფლისწულო 170, 285, 471
საუფროსო 147, 148, 150, 195, 365, 434,
435, 506, 581, 689, 776
საუფროსოს ხარჯი 618
საფარლო 801
საფიჩხულე 456
საფიცარი 469
საქვეყნო 463, 576, 647
✓ საქვიეო 65, 69, 71, 130, 183, 811
საქონელი 54, 55, 56, 58, 59, 69, 83,
160, 180, 185, 192, 195, 225, 323,
514, 643, 774, 787, 798, 827; ოთხ-
ფეხი 302; წართმეული 148; წა-
ნართმევი 414
საქორწილო 56, 637, 638, 811
სალაღე 783
სალალო 15, 379
სალალოები 812
საუბეური 625
საუმი 50, 58, 724
საშოვარი 372
საჩექმე 813
საჩინო 373
საძიძაო 270
საძმო 260, 434, 564, 585
საძოვარი 514, 664
საძლაური 421
საწირავი 599
საწისქვილო 28, 29, 124, 162, 163, 275
353, 363, 569, 647, 648; მამულები
648
საწნახელი 805
საწოლი 155
საწყლისპირო 703, 778
საქირვეულო 634
საქირნახულო 150, 820

სახელო, საკელო 14, 223, 236, 262, 281,
361, 398, 482, 538, 698, 694; სა-
მკვიდრო 483
სახელოები 472, 699
სახლი 23, 153
სახლიკაცი 191, 395, 483, 760
სახლკარი 247
სახლობა 191, 195, 454
სახნავი, საქნავი 176, 220, 256, 514, 518,
519, 664, 712, 787
სახნისი, საქნისი 237, 665, 780
სახსარი 135, 136, 167, 175, 249, 585,
544, 552, 565, 571, 574, 576, 581,
სახასო 44. 45. 48. 54, 67, 77, 90, 129,
141, 151, 184, 189, 208, 216, 225,
230, 231, 259, 287, 338, 349, 358,
384, 410, 445, 446, 485, 497, 498,
509. 662. 721, 771, 773, 774, 813;
აზნაურშვილი 268; ახალდაბური 51;
ბეითალმანი საკომლო 358; მკვიდრი
348
სახასონი 721
საჯარიმო 307
საჯილდაო 726
სიგელი 23. 32, 72, 81, 88, 110, 137,
154, 159, 161, 181, 204, 227, 274,
324, 330, 356, 369, 381, 391, 416,
429, 461, 465, 466, 479, 492, 522,
602, 609, 632, 641, 649, 665, 699,
704, 740, 742, 743, 753. 790; ჩაუ-
ბეკდავი; თავდახსნილობის 128, 129;
ნაბოძები 401; ნასყიდობის 23, 71,
204, 274, 284, 350, 379, 421, 792,
826; ნაწყალობევი 801; ძველი 138
სიგლები 81. 476, 477, 549, 813; ნასყი-
დობის 484
სიოარხზე 333, 556, 793
სიმილი 589, 641, 736
სისხლი 263. 276, 687, 752; მთელი 469
სისხლის ბოძება 615
სისხლის გაჩენა 115
სისხლის შიცივა 423
სისხლის ფასი 807
სიღარიბე 186, 228, 755
სიღნაღი (სიმაგრე) 518

სპილენძი 707
სპილენძი 53, 54, 55
სულაღი 46, 671, 741
სულთანის 418, 419
სურსათი 16, 78, 82, 83, 116, 170, 187,
225, 244, 253, 419, 471, 609, 776,
798
სუიღვა 154

ტ

ტაცება 473
ტერტერა 33, 111, 429, 786; სომხის 306
ტივი 145, 636, 757
ტივის სალბაში 146
ტივის ხეები 394
ტბილი 18, 226, 768, 785
ტოლომა 155
ტფილელი 185, 797
ტუე 146, 255, 333, 350, 357, 796
ტუვი 55, 56, 58, 59, 122, 135, 143, 164,
173, 181, 185, 197, 200, 216, 219,
242, 249, 250, 266, 293, 384, 392,
532, 533, 542, 553, 578, 579, 580,
628, 691, 695, 709, 710, 786, 770,
811
ტუვეები 17, 58, 156, 325
ტუვეობა 196, 385, 534, 539, 800
ტუვეობიღამ, ტუვეობიღან მოსული 194,
242, 508, 543, 572
ტუვის გაუიღვა 552
ტუვის დასუიღვა 397
ტუვია 53

უ

უარშიობა 516, 517, 579, 736, 763
უბოსტნობა 474
უღებები 813, 814
უღებების დაღება 814
უღები 193
უღების დაღება 170, 638
უზბაში 20, 24, 400, 401, 428, 449, 525,
553, 554, 610, 695, 737, 738
უილაჭო 203
უკუმღგარნი 440

ულაუი 138
ულუმბელი 413, 414
ულუმფა 223, 377, 452, 645
ულუმფის ამოკვეთა 377
უმამული 127, 131, 181, 459, 475, 520,
533, 642, 644, 728
უმამულიობა 273, 274, 491
უმამულიღდ გასუიღვა 657, 658
უმამულიონი 549, 689
უმართებული 13
უმონასიბო 423
უმორჩილობა 506
უმსახური 194
უპატრონო 447
ურდო[ო]ბა 188
ურემი 113, 205, 272, 414, 453, 600,
676, 813, 827, 828
ურემები 451
ურუმები 141
ურუმობა 19, 33, 112, 348, 361, 488
უსამართლო 62, 70, 141, 143, 150, 169,
174, 176, 187, 199, 237, 240, 243,
265
უსამართლობა 45, 195, 212, 217, 250
უსარჩოვო 231
უსუიღი 135, 321, 822
უფლისწულები 569
უჭირაო 153
ულღები 729, 730
უუჟო 459
უზმარი ალაღი 649
უჯათი 144, 222, 239; ფაშების 63

ფ

ფარეში 725, 813
ფარეშოუხუტეცი 88, 249
ფარეხი 825
ფარჩა 85, 169, 296, 297, 533
ფასი 201, 241
ფაშა 57, 155, 339
ფაცერი 317, 457, 458, 782, 783
ფეიქარი 518, 779
ფეიტვი 64, 105, 106, 176, 436, 595, 729,
736

ფეტვები 729
ფეტვიანები 165
ფეშქაში 813
ფილა კერცხლის 155
ფილონი
ფინდიხი 155
ფიცი 32, 52, 140, 196, 198, 234, 268,
322, 404, 427, 456, 469, 504, 635,
666, 759, 761
ფიციტ გამოტანა 298
ფიციტ გარჩევენება 774
ფიციტ გატანა 147, 322, 379, 412
ფიციტ მოხსენება 363
ფიციტ შემოვლა 477
ფიცის დადება 101, 107, 139, 288, 496,
566, 567, 578, 740
ფიცის მიცემა 475
ფუთკარი 220
ფული 702
ფური 83
ფურ-კამეჩი 787
ფური ხბოიანი, კბოიანი 69, 425
ფურცელი საკაფი 205
ფჰვილი 813

ქ

ქათამი 814
ქალამანი 113
ქამარი კერცხლის 688
ქალანთარი 52, 336, 631, 632, 633
ქარავანი 183, 534, 795
ქარხანა 767, 797
ქევა, ქემა 44, 85, 236, 253, 335, 599
ქეთხულა 21, 685, 765, 813; გორელი
716
ქეთხულები, ქევახულები 16, 108, 153,
310, 328, 403, 421, 500
ქერი 37, 97, 191, 518, 519, 637, 671
ქვაბი ლიტრიანი 787
ქვამარილი 414
ქვევრები 233, 234, 622
ქვევრი 205, 322, 366, 642
ქვეშაგები 53, 54
ქვეშაგებელი 155

ქინძი 474
ქირა 30, 284, 296, 327, 330, 389, 498,
616, 617, 668, 685; სახლის 129; ფე-
ხის 249
ქირაობა 158
ქრთამინება 581
ქრთამი 267, 433, 543, 544, 789
ქსანი (ზომის ერთეული) 275
ქული 196
ქუდმოხდით მირთმევა 450
ქურდი 720
ქურლობა 421

ღ

ღალა 36, 75, 80, 142, 218, 225, 226,
227, 243, 257, 258, 309, 342, 350,
351, 380, 420, 445, 451, 453, 488,
492, 496, 512, 514, 518, 519, 520,
546, 557, 558, 561, 566, 568, 572,
594, 595, 607, 622, 648, 661, 663,
664, 665, 666, 667, 714, 715, 754,
767, 768, 777, 778, 781, 785, 805,
806, 809, 812, 819, 821, 822, 823,
825, 826
ღალა-კულუხი 15, 607, 512
ღალები 567
ღალის ყური 158
ღარიბები 572
ღარიბი 158, 214, 216, 642, 670
ღვინო 54, 55, 58, 60, 97, 124, 192, 226,
253, 269, 369, 397, 399, 550, 671,
688, 768, 787, 824, 827
ღორები 289
ღორი 46, 53, 84, 125, 157, 158, 205,
272, 321, 322, 423; გოქებანი 201

ყ

ყაბზი 46, 250, 420, 498, 500, 529, 530
ყაბული 222
ყადალა 57, 209, 248, 315, 538, 558,
687, 703, 709, 715
ყადიმი 352
ყაზახობა 55, 56, 57

უათლანი 210
 უათლანის ქნა 50, 53
 უალათი 236
 უალათად მოხსენებული 222
 უალათათ გაშინჯვინება 514
 უალანი 266, 693
 უანა 205, 300, 589, 590, 595, 819; გაუ-
 თიბავი 228; მოსამკალი 212
 უანები 729
 უარაულები 700
 უარაული 350, 737, 738
 უარიბი 461
 უაფიჩი 663, 805, 806, 825
 უაწიმები ვერცხლის 58
 უაწიში ოქროსი 113
 უვაილი (ავადმყოფობა) 644
 უველი 46, 53, 55
 უოღვა 66, 71, 123, 133, 141, 213, 327,
 446, 557, 558, 602, 603, 608, 812
 უიზილბაშები 136
 უიზილბაში 141, 439
 უიზილბაშობა 47, 128, 278, 291, 430,
 488, 646; პირველი 112
 უორიასაულბაში 386, 631, 777
 უულარალასი 178, 179, 186, 399
 უული 104, 105
 უულულჩი, უულუხჩი 528, 529, 780;
 დედოფლის 660; მირიან მეფის ძის
 540, 541
 უურძენი 185

უ

შაგირდი 716; მადნის 302; მადანჩის 319,
 320
 შარა 601; ბალის 111
 შართლამა 271
 შაური 60, 64, 93, 96, 114, 153, 173,
 252, 266, 273, 338, 369, 504, 518,
 529, 551, 635, 716, 776
 შაქარი 813
 შაყვანა (იგივე შეყრა) 220
 შებმევიანება 436
 შეგდება 28, 42, 478
 შეგდებული მოწმეები 496
 შევარდნა 307

შეკრებულება 767
 შემოსავალი 517, 271
 შემოფიცვა 288, 322, 578, 800, 801
 შემოწერა 106, 642
 შემოწყრომა 163
 შემოქალმა 331
 შესავალი 517, 768
 შესამყრელო 183
 შეფიცება 42, 101, 219, 416
 შეფიცვა 140, 206, 234, 235, 364, 412,
 432, 522, 596
 შეყრა 145, 474, 691, 695, 802; ძმათ
 439; სახლისკაცად 183
 შეყრილი 400, 401
 შეყრილობა 475
 შეშა 141, 432, 813
 შეწერა 116, 192, 573
 შეწერვა 184, 471, 554, 646, 815
 შეწირვა 81, 165, 369, 450, 599, 637,
 683
 შეწირული 117, 347, 376, 393, 409,
 616, 638, 712, 811; ეკლესიის 117;
 ეკლესიის მამული 358; მამულები
 679; ხატის 170, 666, 667
 შეწირულობა 33, 765; მონასტრის 679
 შინ ჩადგომა 99
 შიხთლები 423
 შოვნა 145
 შუა დადება 147
 შფოთი 73

ჩ

ჩაგდება 178, 239
 ჩადგომა 137, 187, 395, 396, 646, 647
 ჩალთუკი 176, 518
 ჩამორთმევა 398
 ჩამოსავლები 625
 ჩაფარი 57
 ჩაფი 60, 97, 253
 ჩაჭრა 457, 458
 ჩივილი 136, 241, 246
 ჩითი 296
 ჩინური 797
 ჩიქილა 47, 129
 ჩოხა 180

ც

ცალი 18

ციხე 136, 174, 322, 510, 570, 658, 687;
 ალის 103; გელიას 622; დაქერილი
 228; [ცხანის] 758; ლომის 323;
 მატნის 229; სურამის 44, 522; ქა-
 ლაქის 52; ქარელის 52; ქოდალოს
 253; ყარსის 325; ძამის 50, 51, 52,
 55

ციხისთავი 311

ციხის რიგი 55

ცხენები 622, 727, 729, 816

ცხენების გატაცება 813

ცხენი 32, 60, 62, 83, 84, 85, 94, 113,
 133, 142, 155, 205, 230, 277, 280,
 304, 414, 415, 434, 486, 502, 504,
 541, 542, 623, 632, 656, 674, 685,
 717, 720, 734, 748, 787, 795, 802,
 810, 817

ცხვარი 53, 54, 65, 111, 201, 228, 272,
 273, 289, 399, 824, 825

ძ

ძალა 111, 119, 128, 132

ძალით ჰერა 690

ძალის დატანება 97, 820

ძალის ქნა 813

ძმაფიცნი 438

ძნა 453, 607, 805

ძროხა 53, 54, 55, 111, 201, 220, 228,
 272, 337, 348, 399, 564, 688

ძღვენი მკვდრის 813; ქორწილის 813

წ

წამალი 53, 55, 797

წამოქილება 254, 471

წართმევა 67, 69, 112, 120, 198, 211,
 212, 270, 300, 337, 382, 399, 466,
 472, 615, 641, 642, 698

წასახურავი 686

წალა 196

წახდენა 48

წერილი 174

წიგნები 45, 66, 73, 128, 158, 211, 212,
 229, 231, 241, 317, 319, 346, 415,
 460, 472, 553, 573, 591, 592, 611,
 620, 662, 666, 667, 674, 762, 765,
 776, 778, 805, 826; ეკლესიის 673;
 ნასყიდობის 188, 434, 484, 535,
 829; ნიქოზლის 673; წყალობის 131,
 132, 169, 609

წიგნი 29, 39, 44, 47, 57, 67, 71, 75,
 121, 131, 140, 147, 159, 182, 188,
 193, 210, 223, 224, 234, 270, 279,
 309, 310, 314, 328, 333, 341, 349,
 359, 361, 377, 412, 416, 427, 438,
 459, 469, 522, 527, 536, 541, 546,
 648, 669, 726, 753, 756; აზატუ-
 ლობის 579; ანდერძის 485; ბატონ-
 ნის 348, 371; ბატონ-ყმობის 810;
 გარდამყეტილი 342; გაყრის 802;
 გირაოს 44, 522, 826; თაყდახსნი-
 ლობის 128, 255, 396, 453, 762;
 თაყდებობის 460; იმან-ყული-ხანის
 159; მამად-ყული-ხანის 159; მამუ-
 ლის 66, 591, 611, 717; მიბარებუ-
 ლი 255; მოთაბარ-ნასყიდობის 697;
 მოკითხვის 156; მოწმობის 347; ნას-
 ყიდობის 23, 35, 104, 105, 123, 132,
 156, 254, 279, 285, 291, 348, 376,
 439, 543, 544, 585, 588, 594, 602,
 607, 668, 690, 822; ნუგეშის 788;
 საბუთიანი 826; საღაო 477; სასახ-
 ლისკაცო 719; სითარხნის 138, 345,
 488; ტყვეთათვის დაღებული 197;
 ფაშის 57; ყმობის 47, 210; შეწი-
 რულების 393, 733; ძმობის 64;
 წყალობის 159, 718

წიგნით ბოძება 561

წიგნის გატეხვა 801

წიგნის სწავლა 443

წილი 143, 158, 159, 173, 174, 187, 185,
 195, 204, 205, 220, 222, 224, 251,
 256, 257, 260, 263, 271, 281, 292,
 321, 343, 350, 367, 370, 389, 394,
 404, 410, 412, 417, 433, 434, 435,
 449, 509, 515, 516, 581, 582, 585,
 658, 684, 685, 691, 693, 701, 718,
 735, 743, 744, 768, 769, 775, 776,
 786, 819; მოსაელის 18

წილის ურა 562

წილობა 637

წილში ნარგები 441

წილში ჩაგდება 150, 354, 548.

წინ დაჩოქება 198, 204

წისქვილები 40, 487, 514

წისქვილი 23, 142, 162, 207, 213, 275, 305, 316, 317, 356, 381, 428, 525, 608, 610, 626, 627, 633, 634, 647, 648, 772, 773, 787, 804, 813; ნასყიდი 159, 355; ნახევარი 355, 356; ქალბის 824; ქვითკირის 353

წისქვილის ქვები 295

წნელი 357, 432

წყალი 37, 92, 106, 176, 248, 251, 303, 316, 317, 327, 429, 618, 658, 735, 736, 783, 804; ნაკადელი 189; ნაბაღვარის 456; რიგის 38; სოფლის 303; წისქვილის 626

ჭ

ჭალა 255, 471, 569, 637

ჭამა 136, 181, 185, 189, 213, 214, 227, 240, 311, 314, 315, 329, 374, 390, 549, 586, 702, 753, 781, 783; მამულის 119, 439; მამულების 289; პურის 119

ჭერა 45, 65, 82, 87, 88, 103, 113, 131, 132, 135, 142, 145, 147, 162, 163, 188, 209, 211, 212, 213, 215, 222, 232, 234, 244, 250, 267, 271, 278, 284, 291, 292, 298, 300, 307, 314, 320, 334, 350, 355, 367, 370, 373, 374, 375, 400, 401, 456, 473, 488, 489, 495, 503, 517, 520, 522, 524, 534, 549, 558, 564, 578, 607, 613, 614, 627, 641, 662, 664, 702, 749, 753, 826; იჯარით 785; მამულებას 391; მამულის 35, 119; ნასყიდობით 181; სამამულეთ 44; უსამართლო 105

ჭიგო 357

ჭიღება 473

ჭირიანობა 284

ჭირნახული 64, 346, 747

ჭურჭელი 798, 813

ხ

ხაბაზი 53, 59, 98, 151, 475, 585

ხათრიჯამი 265, 327, 336, 677, 778, 795

ხალვარი, ხარვარი 271, 772

ხალიჩა 787

ხამი 296

ხანი 14, 15, 22

ხანჭალი 200, 273, 337, 579

ხარები 37

ხარი 55, 83, 90, 97, 111, 190, 237, 269, 337, 419, 427, 463, 464, 672, 698, 729, 736, 741, 808

ხარაბა 51, 353, 456, 488, 581; ადგილი 224; ეკლესიის ადგილი 738; საკომლო მამული 48; სოფელი 22, 582

ხარჯი 16, 17, 22, 52, 106, 128, 137, 148, 170, 192, 323, 390, 406, 468, 464, 471, 475, 504, 517, 520, 532, 536, 550, 563, 572, 644, 669, 670, 676, 683, 685, 688, 689, 694, 703, 721, 728, 744, 749, 753, 754, 758, 759, 803, 808, 810, 813, 815, 817, 827; აწერის 116, ბაღების 369; სასოფლო 138; საქვეუწო 669, 680; სახელმწიფო 722; უცხო ქვეყნის ჯარის 170

ხარჯის დადება 116

ხასი 122

ხახვი 46, 474

ხელი 27, 614

ხელის ამართვა 135, 162, 212, 213, 216, 228, 299, 411, 488, 522, 528, 723, 772, 792, 826

ხელისასამართავი 207, 522, 566

ხელის აღება 35, 260, 268, 286, 300, 478, 517, 545, 556, 561, 664, 790

ხელის აღებინება 97, 684

ხელის დადება 59, 804

ხელის ჩართვა 603

ხეები 201

ხელმოკლე 203

ბელობა 461
ბელოსანი 571
ბე-ტყე 247
ბეხილი 474, 622
ბენა 83, 90, 113, 142, 165, 214, 239,
257, 436, 443, 451, 573, 514, 561,
594, 664, 672, 693, 736, 767, 777,
813, 822
ბიზნები 519
ბიზანი 15, 39, 53, 90, 96, 127, 146, 149,
171, 200, 203, 204, 213, 216, 229,
246, 268, 292, 302, 305, 322, 332,
257, 436, 443, 451, 473, 514, 561,
617, 644, 646, 647, 694, 695, 737,
751, 755, 781, 782, 786, 815; კაცი
406, 686
ბიზნათ დადგომა 684
ბიზნობა 131, 225, 474, 487, 738
ბიზნობით სამსახური 689
ბილი 185
ბლება 82, 229, 246, 318, 319, 399, 437,
486
ბმალი 52, 53, 54, 110, 200, 273, 289,
407, 469, 502, 566, 567, 625
ბოლაბუნი 14, 144, 211, 256, 257, 312,
315, 316, 379, 621, 819
ბუთასისთავი 703
ბუცესი 263, 443, 494, 591

კ

კარი 69, 205, 228, 231, 246, 425, 436,
437, 464, 640, 641, 716, 734, 787
კელდებული 254
კელთ ყოფნა 464
კელი 112, 166, 242, 249, 432, 441, 454,
634, 640, 642
კელის ამართვა 132, 285, 355, 390, 429,
522, 555, 556, 578, 610, 611, 613,
693, 734, 735, 761, 762, 794, 829
კელის აპურობა 730, 808
კელის აღება 44, 219, 220, 242, 457,
486, 522, 629, 658, 669, 707, 737,
738, 739, 740, 792

კელის აღებინება 231, 437
კელის გამართვა 722
კელის მოგლეჭვა 734
კელის მოკიდება 231, 735, 748
კელის შესვლა 570
კელობა 64, 213
კელფასი 530
კელში ჭერა 433
კენა 162, 342, 489
კმალი 137, 202, 674, 688
კოლაბუნი 595

ჯ

ჯაზაირები 55, 58
ჯაზაირი 58
ჯამაგირი 113, 418, 452, 679
ჯამაგირის ბარათი 675
ჯანბარა 729
ჯანლი, ჯანყი 207, 777
ჯარი 84, 197, 363, 364, 424, 671, 758,
808, 815; ავღნის* 325; ერისთვის
69; შეუწერილი 763
ჯარიანობა 592
ჯარიმა 92, 118, 120, 127, 138, 139, 183,
210, 223, 224, 279, 306, 343, 358,
499, 537, 512, 532, 570, 583, 634,
709, 736, 745, 778, 783, 813
ჯილავდარი 99, 534
ჯილოვხანა 21
ჯინსი, ჯინში 584, 679
ჯობის დაკვრა 405, 813, 816
ჯუქამი 743
ჯულაბი 476

ჭ

ჭანასი 183
ჭაღილათი 153, 174, 177, 185, 288, 386,
403, 404
ჭუჭათი 279

* დაბეჭდილია: ავღნის.

ა

-აღწები 325*
აკურელნი 568
არაგვიანი 77
არადეთლები 301
არაშენდელნი 214
ატენელები 680
ატოცელები 217
აღაიანელები 773
ახალდაბელები 586, 781
ახურელნი 729, 730

ბ

ბაზრელები 712
ბოდაველნი 614
ბორჩალელები 193, 492
ბოქორმელები 497
ბუინველები 456
ბრეთელები 735

გ

გორელები 169, 513, 636, 638, 721, 722,
775, 812, 826, 827
გორელნი 753
გრემელნი 697
გულგულელები 457, 458, 782
გურჯნელები 889
გუჭარელები 57
გუჭარელნი 57

დ

დგურისელები 652, 653
დიცელები 251

ე

ეივაზალელები 491
ელი 165, 643; ბოდბლის 165
ელეები 161
ერწოელნი 614

ვ

ვაქირელნი 335
ველისციხელები 234
ვეძისხველები 97
ვეძისხველნი 664
ვეჭინელები 107
ვეჭინელნი 289

ზ

ზეგმელები 745
ზიარელნი 284

თ

თავაურები 795
თათარი 15, 156, 194, 195, 305, 579,
402, 539, 670
თათრები 51, 69, 103, 161, 266, 510,
783
თათრობა 36
თათრობა[ზე] დაპატიება 508
თარაქაზა* 160, 713
თიანელნი 206
თიღველები 217, 301
თუში 228, 720; 802

- * დაბეჭდილია: აღწები.
- * დაბეჭდილია: თარქაში.

ი

იმერელი 414

ქ

კალაურელები 236
 კალაურელი 224
 კახისუბნელები 476
 კახნი 487
 კოლაგელები 107
 კოლაგელი 288
 კოშაკელები 440
 კულბითელები 192

ლ

ლეკები 28, 65, 219, 258, 427, 533, 634,
 671, 749, 792
 ლეკი 43, 50, 83, 94, 193, 194, 195, 258,
 284, 427, 533, 539, 581, 585, 634,
 671, 692, 709, 749, 792, 810
 ლეკნი 729

მ

მეტეხელები 432, 636
 მუხრანელი 384
 მცხეთელები 777, 778

ნ

ნათათრალი 572
 ნახშირგორელები 20
 ნუკრიანელი 157

ო

ოსები 100, 192, 252, 392, 397, 398,
 438, 753
 ოსი 99, 438, 541
 ოსიაურელი 619, 620

ოსმალო 51, 137, 363, 418, 662, 731
 ოსმალოები 21

პ

პატარძეულენი 342, 343

რ

რაკველი 711
 რუსები 274, 646, 670, 676

ს

სართიქალენი 445
 სალოლაშენელები 735
 სალოლაშენელი 736
 სომეხი 50, 54, 56, 68, 94, 96, 102, 150;
 განჯელი 249; 267, 323, 376, 424,
 474, 518, 539, 637
 სომხები 316, 566, 643, 804
 სურამელები 177
 სურამელი 350

უ

ულუმბელები 301
 ურია 50, 56, 110, 150, 466, 545, 569,
 671, 798
 ურიები 26

ფ

ფრანგი 305
 ფშაველები 229
 ფშაველი 802
 ფშაველი 314

ქ

ქართველი 50, 56, 255, 264, 474, 637
 ქართველი 192, 274
 ქვემო ნიქოზელები 329
 ქვემო ხოდაშენელები 319

ქემერტალები 652
ქრცხილვანელნი 297

უ

შალაურლები 255
შამშადილელნი 353
შილდელნი 97
შულავრელი 248
შულავრელნი 248
შულავრელები 176, 326

ჩ

ჩალაუბნელები 130, 165
ჩერქეზები 759
ჩიფრანელი ოსები 440

ც

ცხოტელები 341
ცხინვალელები 211, 699, 758

წ

წედელები 646, 680

ჭ

ჭიკაანელნი 746
ჭოტორელნი 157

ხ

ხაშმელები 781, 782
ხვედიანელნი 214
ხოდაშნელნი 208, 704
ხოვლელები 106

ჯ

ჯავახები 819
ჯავახი 164, 229, 230, 336, 564
ჯიმიტელები 84
ჯიმიტელნი 286

ჰ

ჰავქალელები 430
ჰურია 349, 350

აბულაძე 22
 აბულვარდისშვილი აზნაურშვილი 838
 აბულფათისშვილი 851
 აგათოშვილი 399
 აღამ 872
 აღამ მდივანბეგი 469, 648, 672, 673
 აღამ ნაზირი 156, 885
 აღუა აჭიშამურას ყმა 859
 [აღუასშვილი] ელიზო 870
 აღუასშვილი იასე 870
 ავალიანი 159, 930
 ავალიანნი 121, 122
 ავალისშვილი ავალ 191, 671
 „—“ ანტონ 197, 308
 „—“ გიო 112
 „—“ დიმიტრი 612
 „—“ პეტრე ეშვიკალაბაში 20,
 303, 687
 ავალიშვილები 121, 159, 359
 ავალიშვილი 508, 509, 688
 „—“ ავალი 477
 „—“ ანტონ 198, 279, 444,
 457, 477, 511
 „—“ ბეჟან 58, 173
 „—“ გივი 111, 132
 „—“ გიო 133
 „—“ გიო ყაფჩიბაში 313
 „—“ გლახა 584
 „—“ ელია 279
 „—“ ზურაბ 148, 149, 171,
 240
 „—“ პეტრე 19, 371, 597
 „—“ პეტრე ხალვათხანის ეში-
 კალაბაში 31
 ავაქა 704
 ავაქერეც 917
 ავეტაშვილები 709
 ავეტაშვილი დავითა 709
 „—“ ვართანა 709
 ავეტიკა მელიქი 143
 ავეტიქ 632
 ავეტიქ მელიქი 161
 ავეტიქ ოპანეზა 916
 ავეტიქ ქალაქის მელიქი 323
 ავეტიქ ძე ზორაბ 912

ავეტიკა 208
 ავეტიკა მელიქი 433
 ავეტიკა მეჩახმახე 704
 ავეტიკა მოქალაქე 631
 ავთანდილ 37, 413, 823, 887
 ავთანდილ ამილახვრისშვილ ერასტის-
 შვილი
 ავთანდილ ბილიანის შვილი 299
 ავთანდილ დედოფლის მდივანი 842
 ავთანდილ თაეილდარი 298
 ავთანდილ მდივანი 933, 934
 ავთანდილ მელიქი 863
 ავთანდილ ქალაქის მელიქი 859
 ავთანდილა მოურავის ნაცვალის იგივე-
 თანდილა 578
 ავთანდილა ჯაშინანთი 98
 ავთანდილაშვილი ზალია 890
 „—“ ივანე უფლისციხელი 367
 აზარიაშვილი გიუა 892
 აზიზასშვილი აკოფა 911
 აზმეიფარაშვილი იასე 871
 ათანასე ნიქოზელი 110, იგივე ათანასი-
 ნიქოზელი 460, 510
 ათანასე იგივე ათანასი ჭვარის მამა 322,
 323, 456, 478, 495, 496, 691, 692,
 936
 ათინასშვილი ესტატე 861
 ათოა 197
 ათოა ბრმა 704
 ათუა 912
 აიდეშურ 47, 130
 აიდეშურ ეშვიკალაბაში, ეშვიკალათბაში,
 ეშვიკალასბაში, ეშვიკალასი 43, 48, 383,
 453
 აიდეშურ იასაულ ეშვიკალაბაში 134
 აიდეშურ ხალვათხანის ეშვიკალასბაში 323,
 361, 400
 აკოფა 567, 695
 აკოფ აზროვ ძე 912
 აკოფა კუმელი 299
 აკოფა მეჰმანდარი 653
 აკოფა ნაცვალის 124
 აკოფაშვილი 932
 აღადაშვილი 487

აღადაშვილი დავით 575
 აღავერანაშვილი გარსუაი 827
 აღავერდა 843
 აღავერდა აზრუმელი მკედელი 729
 აღავერდაშვილი ღურმიშხანა 867
 „—“ პეტრუზა 866
 აღანბეგი 670
 აღაპააშვილი იოსებ 462, 463
 აღდადანა 884
 აღელიშვილი 569
 აღექსანდრე 194, 203, 405
 აღექსანდრე ბატონიშვილი 80, 124, 470, 538
 აღექსანდრე ემიკალასბაში 152, 199, 200, 455, 464, 467, 469, 547, 612, 725
 აღექსანდრე მეფე 79
 აღექსანდრე [მეფის შვილი] 88, 440
 აღექსანდრე მეფის ძე 79, 163
 აღექსანდრე პავლეს ძე იმპერატორი 738, 740, 742, 744, 745
 აღექსანდრე სალთხუცეს-ემიკალაბაში 665
 აღექსანდრე სარდალი 76
 აღექსანდრე კელმწიფის ძე 59, 124, 404
 აღექსანდროტოვი გეურკე 594
 აღექსი დეკანოზი 934
 აღექსი მღვდელი 594, 595
 აღექსისშვილი დავით 126
 აღექსისშვილის ქალი 386
 აღექსისძე სოლომონ დეკანოზი 933
 აღექსიშვილი ანდრია 385
 აღექსიძე 267, 404
 აღექსიძე ანდრია 740
 „—“ დავით 556
 [აღექსიძე] დავითა მღვდელი 282
 აღექსიძე ელისე 266, 282
 [აღექსიძე] ჯაალ 282
 აღეწიძე 928
 აღი აღა 55, 56
 აღიბეგასშვილი ბერუკა 865
 აღიბეგისშვილი გოგია 897
 აღიყულა 836
 აღიხან 349, 350, 351, 352, 892
 აღიხანა 84, 646, 850
 აღიხანაშვილი არაქელა 854.
 „—“ ასატურა 854
 „—“ ბაინდურა 854

აღიხანაშვილი საქუა 298
 აღმასხან [მეფის ძე] 88, 92, 138, 163, 165, 213, 408, 928
 აღფაშვილი გიორგი 877
 აღხაზ 874
 აღხანაშვილი 193, 194
 ამაქარა პენტელას შვილი 157
 ამბოკაძე სენხია 318
 ამბრისშვილი იოანე 823
 ამბროსი ნეკრესელი 692, 699
 ამილახვარი 28, 54, 61, 64, 107, 114, 118, 137, 167, 178, 221, 224, 274, 288, 359, 416, 448, 449, 471, 551, 658, 730, 742
 ამილახვარი ამირინდო 905
 „—“ ბეუან 191
 „—“ გივი 351, 885, 934, 626
 „—“ გიორგი 626, 634, 741, 742
 „—“ თეიმურაზ 668
 „—“ იასაული 634
 „—“ იასე იგივე იესე 436, 481, 156
 „—“ ოთარ 33, 55, 62, 63, 64, 100, 107, 119, 121, 131, 167, 178, 183, 222, 274, 279, 356, 380, 449, 530, 551, 600, 743, 920
 „—“ რევაზ 245, 373
 „—“ ქაიხოსრო 314
 ამილახვარისშვილი ბეუან 374
 „—“ დავით 542, 543
 „—“ დემეტრე 419
 „—“ ერასტი 329, 492, 557
 ამილახვარიშვილი ალათონიკე 426
 „—“ ბეუან მინბაში 168, 373, 731
 „—“ გოგია 133
 „—“ დემეტრე 373
 „—“ ერასტი 457
 „—“ იოანე ცხინვალის მოურავი 687
 ამილახვარიშვილი ბეუან მიმბაში 185, 195, 520, 538
 ამილახვარიანი 126, 152, 439, 547
 ამილახვრის ქალი მაია 179, 214; იგივე მარიამ 465

ამილახვრისშვილი 426

- „—“ ბარძიმ 680, 714
- „—“ ბეჟან 359, 378, 681
- „—“ ბეჟან მინბაში 171, 329, 379
- „—“ ბეჟანის შვილი 314
- „—“ გიორგი 209
- „—“ გოგია 425, 426
- „—“ დემეტრე 160
- „—“ ერასტი 328, 668
- „—“ ნინია 539
- „—“ შანშე 610

ამილახვრიშვილი 884

- „—“ ბარძიმ 702
- „—“ ბეჟან 472, 556
- „—“ გვი 224
- „—“ დემეტრე 224
- „—“ ქაიხოსრო 491, 588

ამილახორი 86, 109, 378, 854

[ამილახორი] ავთანდილ 862

ამილახორი ავთანდილ 865

- „—“ გვი 862, 887
- „—“ გვი სარდალი 845
- „—“ გიორგი 743

იასე იგივე იესე 28, 142, 262

„—“ ოთარ 28, 427, 891

[ამილახორი] რევაზ 862

ამილახორიანნი 142

ამილახორის ქალი 856

ამილახორის შვილი გიორგი 133

ამილახორისშვილი გიორგი 378

- „—“ დავით 86
- „—“ ერასტის შვილი 314
- „—“ ივანე 686

ამილახორიშვილი ერასტი 89, 452

[ამილახორიშვილი] ნინია 378

ამილახორიშვილი ქაიხოსრო 142

ამილახორიოვი ნინია ომანის შვილი 740

ამილახუარი 273

ამილბარ სალთხუცესი, სახლთხუცესი 74
207, 227, 285, 341, 343, 491, 875, 882

[ამილბარასშვილი] ოთარა 892

ამილბარასშვილი ოქრუა მონასტრელი 892

ამილბარაშვილი ამილბარ 834

[ამილბარაშვილი] ესტატე 834

ამილბარაშვილი ივანე 527

[ამილბარაშვილი] ქიტუა 834

ამილბარა 724, 735

ამილბარა იასული 99

ამირაზაშვილი 881, 882

ამირალანთ ოსება 97

ამირალანთშვილი გაბრიელა 864

„—“ ფარსადანა 864

ამირალაშვილი თამაზ 98, 99

„—“ იოსებ 728

„—“ ფარსადანი 569

ამირაშვილი 637

ამირაჯიბი დავით 223

ამირეჯიბი დავით 251, 252, 371, 414, 630

„—“ ზაალ 622, 623, 722

„—“ ზაზა მინბაში 121, 123, 159, 160, 184, 215, 216, 232, 259,

232, 306, 325, 371, 446

„—“ მზეკაბუჯ 251

„—“ რამინ 18, 407

„—“ ქაიხოსრო 859

ამირეჯიბისშვილი დავით 493

ამპატაშვილი პარონ 825

ანა [მეფის და] 201

ანა დალალი 106

ანა დედოფალი 869

ანასტასია ბატონიშვილი 363

ანაშელანთ ბაღდასარა 883

ანახანუმ 934, 935

ანახანუმ გედეონის ქალი ცხილვანელი 901

ანახანუმ დედოფალი 481

ანახანუმ კახთ სალთხუცესის ასული 910

ანდრია 752

ანდრია დეკანოზი 817

ანდრია პატრი უფროსი 911

ანდრონიკაშვილი რევაზ 145

ანდრუჟფარ 201, 217

ანდრუჟფარ ფარეშთხუცესი 218, 672

ანესაშვილები 181

ანთაკუისძე ნუგზარ 821

ანისაშვილები 182

ანნა 324

ანნა [მეფის და] 258

ანნა ბატონიშვილი 102
 ანტონ 198
 ანტონ II [კათალიკოზ-პატრიარქი, მეფის
 ირაკლის ძე] 45, 101, 207, 212,
 226, 229, 237, 285, 318, 319, 335,
 338, 342, 372, 390, 392, 411, 412,
 423, 635, 754
 ანტონ მეფის იესეს-ძე 393
 ანტონა 825, 903
 ანტონა სომეხი 906
 ანტონე 823
 ანტონი 201
 ანტონი არხიმანდრიტი 502
 არაქელა ყაზახი 862
 არაქელასწვილები 705
 არაქელაშვილი იოსებ 709
 არაშელიძე მიქელა იმერელი 905
 არახჩიაშვილი ვახუშტი 876
 არდაშერასშვილი გოგიტა 822
 [არდაშერასშვილი]ლიგაურ 822
 „——“ მამაგულა 822
 „——“ მამულა 822
 „——“ პაპია 822
 „——“ შალვა 822
 არეშაშვილი პეტროზა 613, 614
 არეშიანი 843
 [არეშისშვილი] 848
 არეშისშვილი გურგენა 852
 [არეშისშვილი] სოლაღა 843
 არეშისშვილი ფრიდონა 843, 848
 არსენ 449
 არსენი მანგლელი 254
 არსენი ტფილელი 404
 არუთინ 435
 არუთინ შნოდელი ქეცხა 588
 არუთინ შინიხის ქეცხა 589
 არუთინ ძე სტეფანოვ 912
 არუთინა 301, 500
 არუთინა ეაშლონელი 323
 არუთინა თოფსაზი 518
 არუთინა ქურჭჩი 705
 არუთინა ყაჯარდუზი
 არუთინა ჩოლახ შერმაზანას შვილი 499,
 500
 არღუთანთ იარალა 459
 არღუთაშვილები 141

არღუთაშვილი 666
 არღუთაშვილი ბეჟან ალამდარი 563
 არღუთაშვილი გოგია 140
 „——“ იარალა 460
 „——“ მანუჩარ ალამდარბაში
 501, 502, 701
 „——“ მიქელა 501
 [არღუთაშვილი] პაპია 656
 არღუთაშვილი რევზა 140
 „——“ სისუა 701
 „——“ სოლომონ 709
 არღუთოვი სოლომონ 709
 არყუთაშვილი ფარსადან 867
 არჩვაძე თაჭია 935
 არჩილ 897
 არჩილ ბატონიშვილი 860
 არჭევან სალთხუცესი 103
 ასათიანი მიქელ 625
 „——“ ფირანა 764
 ასანა 381, 908
 ასანასშვილი ბერი მღვდელი 885
 ასანბეგ 72
 [ასანბეგისშვილი] ასლამაზ 848, 849
 „——“ ასლან 848, 849
 „——“ გიორგი 848, 849
 „——“ თაყა 848, 849
 „——“ იოსებ 848, 849
 ასატურა 578
 ასვატურა მაქსახლისი 826
 ასლამაზა მაქსახლისი 851
 ასლან 355, 858, 866
 ასლან ემიკალაბაში 684, 699, 700
 ასლანა 646
 ასლანა უსტაბაში 645
 ასლანოვი ფარსადან 721
 ასლიკა 501
 ასლოა 867
 ასლუაშვილი ბანდუა 865
 [ასლუაშვილი] დავრიშა 865
 ასლუაშვილი ფეშაგა 865
 „——“ ზოსუა 865
 ასრათა 905
 ასრათაშვილი გიგუა 905
 „——“ მარტილოზა 905
 „——“ სარუხანა 905
 აფილო 825

აღრიამაშვილი ზურაბა 518
 აფხაზი დავით 129
 „——“ ზურაბ 643
 „——“ იოვანე დედოფლის მესტუმრე 841
 „——“ ნიკოლოზ იგივე აფხაზოვი 564, 611, 612
 აფხაზისშვილი 400
 აფხაზისშვილი ნიკოლოზ იგივე აფხაზი 243
 აფხაზისშვილი ივანე 346
 „——“ ნინია 562, 563
 აქაზ უზბაში 151, 337
 ალა მეჩინურე* 163
 ალა ფითუნათ ისაიას შვალი 301
 ალათანგი 117, 118, 224, 841
 ალათონიკე ეშვიკალათბაში 304
 ალალო 647
 აღამამადხანი. აღამამადხანი 391, 447, 472, 473, 498, 561, 595, 619, 649, 747, 931
 აღაპი დეკანოზი 817
 აღმურაანთ ესტატე 895
 აშოთან ბატონიშვილი 850
 აშაშისშვილი არუთინა 697
 აშხარბეგა 567, 569, 665
 აშხარბეგა მელიქი 872, 934
 აშხარბეგა ქალაქის მელიქ-მამასახლისი 883
 აძნაურაშვილი ბერი 370
 ახალკაციისშვილი შიო 431
 ახლო 925
 ახალშენაშვილი გიორგი მღვდელი დე-უეთის 824
 ახნაზარა დედენუტელი 698
 აჭიშამფურა 859

ბ

ბააღურ 845, 846, 472
 ბაამან 889
 ბაბათა 72
 ბაბანაშვილი გარქორა 864
 ბაბა ქიმხაჯაშვილი მიქიტჩინა 825
 ბაბალასშვილი ავთანდილ 29, 30, 919

ბაბახან 350
 ბაბაქანა მამასახლისი 826
 ბაბუა მამასახლისი 359
 ბაბულაი გამგებელი 827
 ბაბუჩა 836
 ბაგრატ 570, 737, 886, 887
 ბაგრატ ბატონიშვილი 549, 580, 736
 ბაგრატ მეფეთ-მეფე 822
 ბაგრატ მეფის შვილი 528, 574, 581, 638, 650, 655, 656, 669
 ბაგრატ მეფის ძე 612, 621, 628, 642, 675, 706
 ბაგრატ მეზრანბატონის შვილი 692
 ბაგრატ კემწითის ძე აა1, 635, 665
 ბაგურიძიანთ ნიკოლოზა 832
 ბადრიას შვილი გრიგოლა 823
 ბადურაშვილი 338
 ბადურისშვილის ყმა 77
 ბადურისშვილი გლახა 76
 ბათინაშვილი 123
 ბათხაძე 727
 ბაინდურა 843
 ბაინდურასშვილი იოსებ 898
 „——“ სიყმია 898
 „——“ შარმაჯან 898
 ბაინდურაშვილი 338
 ბანაძეშვილი იასე მღვდელი 892
 ბანგიჯასპი 658
 ბარათა 818, 839
 ბარათასშვილი რევაზ 289
 „——“ სულხან 848
 „——“ ქაიხოსრო 855
 „——“ ქაიხოსრო სუფრანი 855
 855
 ბარათაშვილი 354
 „——“ გოსტაშაბ 842
 „——“ დიმიტრი 660
 „——“ პაპუნა 842
 „——“ რევაზ 845
 „——“ ხაამ 851
 „——“ საჩინო 830
 „——“ სულხან 849
 „——“ ქაიხოსრო 842

* ტექსტში: მეჩინურე.

ბარათაშვილი შიომ 851
 ბარათოვი 743, 745, 746
 „——„ ზაალ X, 742, 744
 ბარამაშვილი გიორგი 404
 ბართლომე გორიჭერის დეკანოზი 50
 ბარჩაკოშაშვილი ბერუა 723
 ბარძიშ 321, 915
 ბარძიშ ამილახვრისშვილის დავითის შვი-
 ლი 542, 543
 ბარძიშ დავით ამილახორიშვილის ობო-
 ლი 86
 ბარხუდარაშვილი აბელა 190
 [ბარხუდარაშვილი] აბელა 205
 ბარხუდარა არუთენა. იგივე არუთინა 190,
 205, 209, 303, 516
 ბარჯაძე სესია 680
 ბასანიძე ზურაბ 307, 446
 ბასაძე დათუნა 860
 ბასილა 577, 825, 869
 ბასილაშვილი კეკო 928
 ბასილი დეკანოზი 861
 ბასილი მღვდელ-მონაწონი 38
 ბასილ მღვდელი 710
 ბასილისშვილი 874
 ბასილისძე ნაცვალა 817, 818
 ბასილიშვილი ნიშა 835
 ბასილიძე 295
 „——„ ბერი 296
 [ბასილიძე] გლაზა 296
 [ბასილიძე] ივანე 296
 „——„ მოსე 296
 ბასტამაშვილი სტეფანა 301, 394, 750
 ბაქარ მეფის შვილი 880
 ბალათარ 34
 ბალდახარა ფეიქარი 600
 ბალდინასშვილი 921
 ბალირ ფრიდონ ბეგის ძმა 375
 ბალნიაშვილი 74
 ბახტასძე 838
 ბახუტაშვილი გიორგი 890
 ბეზიაშვილები 185, 212
 ბეზიაშვილი გიორგი ლეღელი 397
 ბებურ 61, 78, 130, 253
 ბებურიანნი 69
 ბებურისშვილი 59, 424

ბებურისშვილი აიდემურ 92
 [ბებურისშვილი] ბებურ 60
 ბებურისშვილი ბებურ 92
 „——„ გარსევან ეშკიალათბაში
 59
 „——„ თამაზა 226, 272
 „——„ ნინია 60
 „——„ ომან 60
 „——„ პაპა 92
 „——„ სოლომონ 42, 43, 253
 [ბებურისშვილი] ომანის შვილი 61
 ბებურიშვილი 92
 ბებურიშვილი აიდემურ ხალეაშხანის
 ეშკიალასი 410
 „——„ გიორგი 61
 „——„ ზაქარია 453
 „——„ თამაზა 423
 „——„ ნინია 61
 „——„ სოლომონ 717
 ბეგთაბეგ ავთანდილის შვილი 413
 „——„ დედოფლის მდივანი 843,
 878
 ბეგთაბეგისშვილი ავთანდილ მდივანი
 872
 [ბეგთაბეგისშვილი] ბეგთაბეგ 641
 [ბეგთაბეგისშვილი] ესავ 641
 [ბეგთაბეგისშვილი] იოანე 641
 ბეგთაბეგისშვილები 479
 ბეგთაბეგისშვილი ავთანდილ მდივანი 931,
 933
 „——„ ბეგთაბეგ 642
 „——„ ესავ 413, 642
 „——„ იოანე 642
 „——„ სოლომონ 294, 413
 ბეგიაშვილი 576
 „——„ გოგია მოურავი 576
 ბეგისშვილი 720
 ბეგუმი 152
 ბეღიანისშვილი 927
 ბეღოსიძეები 331
 ბეზირგნიშვილი ოსეუა 606
 ბეზიტანთ ბაინდურა 901
 ბეთიაშვილი დათუნა 877

- ბენედიქტე 542
 ბენედიქტე მღვდელ-მონაწილე 541, 553
 ბენტერისშვილი გიორგი ჩეკურტლე ცხ-
 ოტელი 892
 ბეუან 135, 257, 258, 314, 437, 539, 844,
 878, 889
 ბეუან ალაშლარი 501
 ბეუან ბაზიართუხუცესი 865, 885
 ბეუან ბოქაულთხუცესი 747
 ბეუან თელთელი ბაყალი 105
 ბეუან კახეთის მსაჯული 69
 ბეუან მღივანბეგი 176, 290, 879
 ბეუან მინბაში 184, 440, 441, 557, 714
 ბეუან მოლარე 848, 849
 ბეუან მოურავი 185
 ბეუან სურამის მოურავი მინბაში 216
 ბეუან ყორჩიბაშის შვილი 151
 ბეუან ცხინვალის მამასახლისი 902
 ბეუანა 894
 ბეუანა ჩახრი 705
 ბეუანასშვილი ოთარი 902
 ბეუანი 492, 686
 ბეუანიანი იესეს შვილი ნასუიდა 838
 ბეუანისშვილები 328, 680
 ბეუანის შვილი 314, 702
 ბეუანისშვილი იოსებ 242, 629
 ბეუანისშვილი ადლოა 834
 ბეუია 881, 846
 ბეუიტაშვილი პაპუნა 837
 ბეუუაშვილი 463
 ბერი ნაზირი 457, 466
 ბერი ნაზირის შვილი 443
 ბერი წყნარისახარის ძმისწული 130
 ბერიკელა 539
 ბერინასშვილი თათოზა ზარაბი 862
 ბერისშვილის ყმა 432
 ბერო სურამის მოურავი 26
 ბეროა 852
 ბეროზაშვილი 43
 ბერუა 834
 ბერუა ზახორელი 439
 ბერუა ჭავჭავი 137, 569, 570
 ბერუკა 860
 ბერძენაშვილები 697
 ბერძენიძე პაპუნი 856
 ბერძინშვილი ჩოანე 71
 [ბესალაშვილი] გიორგი 834
 „——“ ზუბია 834
 ბესალაშვილი პაატა 834
 [ბესალაშვილი] სვიმონა 834
 „——“ შოშია 834
 ბესარაშვილი 828
 ბესარიონ 157, 432, 433
 ბესარიონ მთავარეპისკოპოსი 338
 ბეცია 148, 217, 218, 345, 401, 649
 ბეცია მცხეთის მოურავი 686
 ბეცია ნაცვლი 407
 ბეცია სამცხეთოს სარდალ-მოურავი 754
 ბეცია სარდალი 248
 ბეშქენ 823
 ბითაძე 637
 „——“ გოგია 629
 ბითაძეები 637
 ბითაძე ივანე 371
 [ბითაძე] მანძულა 371
 ბითაძე ნადირა 371
 ბიკტორ ბერი 405
 ბიკტორ მოძღვართ-მოძღვარი; 176 იგივე
 ბიკტორ, ბიკტორ 231, 234, 235
 ბირთველ 94, 303, 304, 664
 ბირთველ, თუმანიშვილი გიორგის შვილი
 516
 ბირთველ მღივანი 634, 843, 878
 ბილიანი 298
 ბილიანის შვილი გოგია 298
 ბიძინა 273, 853
 ბიძინასშვილი 70
 „——“ ბინდურა ალელი 852
 ბიძინაშვილი 237, 238
 ბიჭიაშვილი იოსებ 284
 ბლორძელი ზურაბა 856
 ბლორძელი ოტია 856
 ბოლოკაძე 927
 „——“ შემაზანა 876
 ბოჭორაძე ბერი 871
 [ბოჭორაძე] იასე 871
 [ბოჭორაძე] ოთარ 871
 ბრმაგიორგაშვილები 877
 ბუაჩიძე 637
 ბუზალაძე ვარიანელი 170
 ბუნიათისშვილი ნიკოლოზ 896

ბუეულაშვილი თევდორე 819
 " " ნაეროზ 819
 ბურდიასვილი სულხან 867
 ბურღული 122
 " " აღდგომელი 331
 ბურნაძე კაცია ქრისტესიას შვილი 872
 ბურძენიძე გიორგი 856
 " " ლაზარე 856
 ბუჩარიძე 371
 ბუჩაშვილი ნინია 740

ბ

გაბაშვილი 542
 გაბაშვილი ანდრია 345
 " " ზაზა 200, 202, 203, 204,
 286, 455, 456
 " " პაპუნა 894
 " " სოლომონ 695
 " " ტეტია იასაული, ციხის -
 მოურავი 443
 გაბედაური 898
 გაბედაურნი 280
 გაბრიელ დეკანოზი 880
 გაბრიელ დიდმის მამასახლისი 571
 გაბრიელ მიიორი 340
 გაბრიელ მამასახლისი 705
 გაბრიელ მოურავი 825
 გაბრიელ [პენტელას გიორგის შვილი] 370
 გაბრიელა ძველი მამასახლისი 864
 გაბრიელი 226
 გაბრიელისშვილი ბადრი 822
 გაბუა 864
 გაბუაშვილი გაბრიელ 753
 გაგია 117
 [გაგნიძე] გიორგი 837
 გაგნიძე დათუნა 837
 [გაგნიძე] ნინია 837
 " " პაპიტა 837
 " " ხარება 837
 გაკოიშვილი სეხნია 935
 გაღეგაშვილები 658
 გამდლისშვილი ქაიხოსრო 869, 870
 გამსახურდა 619
 გამსახურდაშვილი 618, 619
 " " ივანე რუისელი 590

გამსახურდაშვილი იოვანე 619
 " " იორდანე 619
 [გამყრელიძე] ბეჟან 845
 გამყრელიძე ყარშა 845
 გამცემრიშვილი დავით 831
 განძიელი ერასტი 31
 გარაუანიძე ზურაბ 610
 გარაუანიძე თაღია 269, 438
 გარსევან 44, 581, 827
 გარსევანა 883, 884
 გარსევანასშვილი 568
 გარსევანაშვილი ტეტია 262
 გარსევან ეშიკალასბაში 38, 44, 56, 151,
 170, 396, 464, 652
 გარსევანიშვილი ივანე 568
 " " მამუკა დეკანოზი 847
 " " პაატა 534
 გარსუა მოქალაქე 862
 გარსუასშვილი ოსეფა მემანდარი 96
 გარსუული 175
 გასიტაშვილი 260
 " " იასე შეწირული ყმა 51
 " " იასე, იესე, 201, 258, 324,
 325
 გასპარ 852
 გასპარა 853, 931
 გასპარასშვილი ხანდაკანთ კარაბიტა 915
 გასიტასშვილი გოგია 705
 გეგელია ბაკიჩია 765
 გედევანისშვილი ბეცია მცხეთის მოურა-
 ვი 582
 გედევანიშვილი 98
 " " ბეცია სარდალი 99
 [გედევანიშვილი] დავითი 685
 გედევანიშვილი ერასტი 685
 " " ივანე 835
 " " იოვანე სარდალი 207
 გედეონიანნი 686
 გედეონიშვილი 533
 გელა 562
 გელაძე 217
 გელაშვილი სესია 318
 გელიტაშვილი ლეთისია 577
 გენებაშვილი 571
 გერასიმე დესპოტი 658

გერმანე 383, 879
 გერმანე კათალიკოზი 900, 901
 გერმანოზ 819, 873, 889
 გერმანოზისშვილი გოგია 244
 „——“ იასე 861
 [გერმანოზიშვილი] დათუნა 861
 გერმანოზიშვილი კაკა 712
 „——“ პაპუა 351
 გერმანოს მიტროპოლიტი 213
 [გვარამაძე] გრიგოლ 76, 77
 გვარამაძეები 389
 გვარამაძე სოლომონ 76, 77, 388, 389
 გვერდწითელი გიორგი 404
 „——“ ჭანიბეგ 897
 გვრიტი მამასახლისი 49
 [გვრიტიაშვილი] ბერი 885
 „——“ ოთარი 885
 გვრიტიაშვილი პაპუნა 885
 გზირიშვილი 226
 გიგაურები 292
 გიგაური ნინია 754
 „——“ ნონია 753
 გიგოლა 301
 გიგოლაშვილები 124
 გიგუაშვილი ბერუა 129
 გივი 390, 687, 854
 გივიაშვილი 107
 გივიაშვილი ოქრუა 106
 გივი მღივანი 530, 874
 გილდაშვილი 675
 გიო ყაფიჩიბაში 376
 გიორგა ალიიანელი 840
 გიორგასშვილი უთრუთ 436
 [გიორგაშვილი] ესტატე 876
 გიორგაშვილი ოთარა 875
 გიორგი 95, 96, 130, 157, 218, 224, 253,
 383, 823, 826, 827, 857, 881, 884,
 904, 909, 919, 924, 928
 გიორგი აბლარბაში 848, 849
 გიორგი ამილახორის შვილი 920
 გიორგი ბატონისშვილი 43, 87, 99, 102,
 132, 137, 140, 187, 191, 198, 199,
 218, 240, 241, 257, 268, 269, 285,
 332, 372, 411, 438, 447, 830
 გიორგი ბეჟან ამილახვრისშვილის შვილი
 681

გიორგი [ბირთველ თუმანიშვილის მამა]
 190
 გიორგი დეკანოზი 154, 650
 გიორგი [ირეკლეს ძე] 88
 გიორგი თარხანი 341, 401, 502, 533
 გიორგი თუმანიან ბეჟანის შვილი 917
 გიორგი ივანეს შვილი 845
 გიორგი ლეკი 82
 გიორგი მამასახლისი 859, 863
 გიორგი მღივანი 878, 880
 გიორგი მეტეხის მოურავის ძმა 689
 გიორგი მეფე 113, 189, 269, 458, 473,
 549, 571, 615, 618, 746, 854
 გიორგი მეფის შვილი 253, 268, 284, 445
 გიორგი მეფის ძე 57, 131, 143, 163,
 189, 192, 199, 218, 247, 250, 330,
 435, 437, 441, 442, 444
 გიორგი მინბაში 358, 403, 508, 509
 გიორგი შირვა იბრეიმას შვილი, ნასახნი-
 ბაშის ნაიბი 26, 27, 194, 625, 712
 გიორგი მოლარეთუხუცესი 173
 გიორგი მოურავი 892
 გიორგი მღვდელი 95, 123, 412, 735
 გიორგი მხატვარი 872
 გიორგი ნაცვალი 558
 გიორგი საგარეჯოს ნაცვალი 557
 გიორგი სალთხუცესი 105, 474, 548, 549
 გიორგი სალთხუცესი და საგარეჯოს მო-
 ურავი 326, 483
 გიორგი სალთხუცი 642
 გიორგისშვილები 838, 888
 გიორგი ურია 173
 გიორგი უფლისწული 432
 გიორგი ფირყულანთ ნაზარბეგის შვილი
 301
 გიორგი პაპა 866
 გიორგი კელმწიფის ძე 42, 47, 86, 103,
 130, 136, 139, 187, 191, 240, 241,
 242, 255, 267, 274, 284, 292, 332,
 341, 365, 410, 446
 გიორგიშვილი ზურაბ 825
 გიუიყრელი სიმონ იასაული 182
 გლაზა 217, 345, 432,
 გლაზა ბოქოულთხუცესის შვილი 430
 გლაზა დედოფლის შვილი 194
 გლაზა მილახორი 604

- :გლახა მკედელი 364
 გლახა ნასახიბაში 28
 :გლახა სახლბუცესი 176, 312
 გლახა ფარეში 571
 გლახა ქარელი 196
 გლურჯიძეები 174
 :გლურჯიძე 37, 713
 გლურჯიძე ლუარსაბ 711, 718
 "——" ნიკოლოზ მორარეთსუ-
 ცესი 174
 "——" ნინია ისაული 509
 "——" შალვა 865
 :გლურჯიძის ქალი 37
 გლონიძე ბეცია 622
 :გობენია გიგო 793
 :გოგაბაშვილი ბეცია 881
 :გოგატიშვილი მახარია 893
 გოგებაშვილი თამაზა 919
 გოგია 33, 299, 440, 521, 522, 535, 536,
 709, 717, 736, 834
 გოგია ავთანდილ ბილიანის შვილი 300
 გოგია აღანღარი 697
 გოგია ალექსანდრეს შვილი 494
 გოგია ბაგრატის შვილი 493
 :გოგია ბერი 318
 გოგია მანგლელის ყმა 329
 გოგია მილახეარბაში 430
 გოგია მირზა იბრეიმას შვილი 559, 622
 გოგია მორდალი 43
 გოგია მუხრანბატონისშვილის სვიმონის
 შვილი 93
 :გოგია ნასალიზაშის ნაიბი 26, 169, 200,
 202, 270, 373, 399, 715
 გოგია ნაცვალი 616
 :გოგია ნაცვლის შვილი 381
 :გოგია როსროხანთ პაპას შვილი 704
 გოგია სართიქალის ნაცვალი 630
 გოგია სიონის ყმა 584
 გოგია უზბაში 17, 21
 :გოგია... შვილი 64
 გოგია ხურო 751
 გოგიაშვილი 31
 "——" ბუენა 875
 "——" გიორგი 31
 "——" ვოგიბი 834
 :გოგიაშვილი დავით 30
 გოგიაშვილი იახე 341
 "——" ნიკოლოზ 586
 "——" სვიმონ 585
 გოგიაშვილი სოლომონ 586
 გოგიაშვილის ქალი მაია 585
 გოგიაშვილი 398
 გოგინა 850
 გოგინაშვილი ნაზარა 864
 გოგინაშვილი ესტატე 847
 გოგინაშვილი პაპუა 851
 გოგიტა 823
 გოგიტელა იმერელი იაკე გოგია ხურო
 751
 გოგითე 321
 გოდა 680
 გოდაბრელიძე ბუეცია 904
 "——" იესე 834
 "——" ოთია 883, 889
 გოდერძა 139, 462
 გოდერძა თუმანიშვილის ცოდვის შვილი
 884
 გოზალათ ანაშულა 853
 გოზალაშვილი 432
 გოზალბეგათ ამირა 825
 გომართელი თამაზა 856
 გომშატალათ უშეკა 851
 გონიაშვილი დიმიტრი 475
 გორჯოლაძე 730
 გორგასალი 927, 928
 გორგიშვილი შერმაზანა 878
 გორგიჯანაშვილი ავთანდილ 864
 გორგომელიძე პაატა 837
 გორელი მოჭტაბარი ქეთხუდა 222
 გორქასპი 659, 918
 გორქასპი მანუჩარის შვილი 908
 "——" მდივანი 20, 895, 899
 "——" ფარეშბუცესი 548
 გოსალას შვილი 822
 გოსალას შვილი ნიკოლოზა 823
 გოსტაშაბიშვილი ამილდაბარ 873
 [გოსტაშაბიშვილი] გოსტაშაბ 848, 849,
 851, 855
 გოსტაშაბიშვილი დავით 572, 936
 "——" დათუა 445
 "——" ერასტი 260, 906
 "——" ზაალი 679

[გოსტაშაბისშვილი] თამაზ 848, 849, 851, 855
 „——“ ნიკოლოზ 848, 849, 851, 855, 936
 „——“ პაპუნა 848, 849, 851, 855
 „——“ ტბტია 254
 „——“ უაფარბეგ 848, 849, 851, 855

გოსტაშაბისშვილი ზურაბ ბეჟანის შვილი 906

გოსპარი 38, 188, 199
 გოჩია 831
 გოჩიაშვილი გიორგი 880
 გოჩისშვილი ჭარია 604
 გოჩიტაშვილი აბრამა 527
 „——“ ზურაბა 527
 „——“ პაატა 527
 გნოლიძე, იგივე გლონიძე ბეცია 622
 გრატიაშვილი პეტრე 83
 გრიგოლ 389, 823
 გრიგოლ ენისელთ მოურავი 424
 გრიგოლ ენისელთ მოურავის შვილი 236, 272, 532
 გრიგოლ ხარკაშენელი 238, 239
 გრიგოლა 300, 822, 825
 გრიგოლაშვილი პეტროზა 826
 გრიგოლისშვილი იესე 885
 გრიქოლა ფეიქარი 704
 გრიქოლაშვილი ფარსადან 915
 გულია 839
 გულიაური 838
 გულქანა 98
 გუგულაშვილები 343
 გუგულაშვილი 226
 „——“ მოსე 342
 გუგუნა 839
 გურამ 487
 გურამიანნი 412, 579
 გურამიშვილი დიმიტრი 78
 „——“ ზაალ 218, 411, 504, 579, 623, 638
 „——“ ლევან 580
 გურასპაშვილი გიორგი 619
 გურგენა 739

გურგენა მოლარე 375
 გურგინბეგიან სტეფან 301
 გურგინბეგის შვილი სტეფანე 653
 გურგენი 859
 გურგენიძე დავით ჭავჭავაძის ნიბი 746
 გურგენ ძე თემოვ 912
 გუსი ოსი 430
 გუჯია 539
 გუშანასშვილი შურადა 823

დ

დადიანი 625
 დადიანი გიორგი 310, 311
 „——“ დავით ლეონის ძე 755, 756, 763, 764, 765, 767—781, 783, 786, 788—790
 „——“ დიმიტრი 802
 „——“ დუტუ მანუჩის ძე 801, 802
 „——“ ეკატერინა 743, 783, 802, 804, 805, 817
 „——“ კაცია 309
 „——“ კონსტანტინე 783
 „——“ პეტრე ნიკოს ძე 801
 დადიანოვი ალექსი 772, 773
 „——“ ნიკო პომოშნიკი 787
 „——“ ნიკოლოზ შტაბს-კაპიტანი 770
 „——“ ტაია 787
 „——“ ტარიელ მაზრის მდივან-ბეგი 787
 დადუნაშვილი სულმამა 829*
 დავით 217, 228, 351, 395, 400, 421, 425, 433, 446, 466, 572, 607, 714, 818, 854, 872, 893, 896, 897, 898, 928
 დავით აბაში 254
 დავით ალექსის ძე რეკტორი 393
 დავით ბაზიერთუხუცესი 844
 დავით ბატონიშვილი 126, 159, 344, 582, 612, 619, 623, 625, 631, 636
 დავით [ბატონიშვილი] 650
 დავით ბოდბელი 230
 დავით ბოქოულთხუცესი 176, 754

* დაბეჭდილია: დადუნშვილი.

დავით დიაკონი 82, 483
 დავით ერისთავი 288
 დავით კათალიკოზი 820
 დავით კონდოლის მოურავის მდივანი 662
 დავით კორკოტი 534
 დავით მდივანი 198, 199, 312, 483, 583, 666, 863, 864, 904
 დავით მეშქვიდრე 465, 703, 706, 708, 709, 710—713, 715—722, 724, 726, 908
 დავით მეფე 195, 824
 დავით მეფის შვილი 610, 648, 657, 668, 679, 685, 689, 703
 დავით მეფის ძე 513, 539, 559, 574, 607, 617, 618, 622, 626, 627, 629, 630, 633, 639, 643, 652, 663, 675, 693
 დავით მმართველი 473, 573, 576, 615, 634, 662, 690, 715, 723, 788; საქართველოს მმართველი 625
 დავით მოლარეზხუცი 45, 46
 დავით მოურავი 203
 დავით მოხიბის მოურავი 94
 დავით ნაზირი 484, 638, 912
 დავით პატარა 258
 დავით სარდალი 150, 245, 260, 347, 392, 600, 909,
 დავით სახლთხუცი 60, 904
 დავით სალთხუციშვილი 141
 დავით ქალაქის მოურავი 115, 295
 დავით ქსნის ერისთავი 853
 დავით შალვაურის მოურავი 68
 დავითა დალალი 703
 დავითა მზარეული 571
 დავითა ოზანთ კერძი 704
 დავითა ოსი 110
 დავითა სუფრაჩი 895
 დავითაშვილი 141
 „——“ ლომიტი 828
 „——“ პაპუნა 847
 დავითელა 668
 დავითი 190, 258, 323, 449, 583, 638, 933
 დავითისშვილი 590, 619
 „——“ ბერი 507
 „——“ გოგია 432
 „——“ დავითელა 730
 [დავითისშვილი] 389

დავითისშვილი ელისბარ 712
 „——“ ზაალ 24, 28, 32, 33, 55, 62, 143, 389, 392, 443, 524, 623, 626, 671, 730, 742
 „——“ როსტომ 723
 დავითისშვილის ყმა 619
 დავითიშვილი 286, 555
 დავითიშვილი ასლამაზ 53, 74
 „——“ ბერი 582
 „——“ ბეცია 191
 „——“ გლახა 356, 369, 633
 „——“ დიმიტრი 682
 „——“ ელიზბარ, ელისბარ 54, 55, 222, 223, 297, 712, 886
 „——“ ზაალ 28, 32, 33, 54, 55, 62, 63, 75, 108, 110, 143, 149, 167, 169, 170, 171, 178, 224, 225, 240, 245, 306, 337, 470, 471, 481, 482, 610, 716, 722
 „——“ იასე ჩელტია 633
 დავითიშვილის კაცი 555
 დავრეშაშვილი პეტრე 261, 540, 552
 დავრიშაშვილი გორელი 106, 306
 დათინა ნაუკალი 851
 დათუა 534, 665
 დათუა გლახას შვილი 458
 დათუა სვიმონის შვილი 37.
 დათუაშვილი დათუნა 837
 დათულაშვილი დათუა 177
 დათუნა 293, 870, 873, 874
 დათუნა ბაზიერთხუცი 847
 დათუნა ქადისგული 869, 870
 დათუნასშვილი 124
 დათუნასშვილი იასე 879
 დალალაშვილი 664
 დამლაწაშვილი 185
 დანდურაშვილი აბელა 518
 დანელა ბაყალბაში 704
 დანიელა 123
 დარეჩან ბატონიშვილი 921
 დარეჩან დედოფალი 16, 17, 49, 50, 53, 54, 58, 60, 61, 62, 80, 81, 85, 86, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 105 147,

- 166, 194, 211, 219, 220, 228, 231, 261, 262, 265, 283, 287, 302, 303, 309
- დარეკან დადიანის ასული საქართველოს დედოფალი** 310, 333, 334, 338, 377, 378, 385, 386, 388, 392, 405, 406, 419, 440, 441, 443, 444, 445, 447, 49, 571, 521, 522, 673
- [**დარიბეგაშვილი**] **ბარლი (sic)** 818
- დარიბეგაშვილი დავით** 818
- „—“ **ზაქარია** 818
- დარჩაშვილი გიორგი მღვდელი** 467
- დარჩია** 449
- დარჩია მელიქი** 540, 546, 568, 602, 611, 632, 645, 670, 697, 721, 745
- დარჩია ჭალაქის მელიქი** 505
- დარჩიასშვილები** 637
- დარჩიაშვილი** 731
- „—“ **გოგია ველისციხელი** 91
- დარჩიბეგის შვილი დავით** 823
- დარჩინაშვილი პაპუა იგივე პაპა** 577
- დგებუაძე ბუჟან** 775, 781
- „—“ **კოსთა** 775, 776
- [**დედაბრიშვილი**] **გიორგი** 823
- „—“ **გრიგოლ** 823
- „—“ **ილიოზ** 823
- „—“ **იოანე** 823
- „—“ **ლონგინოზ** 823
- „—“ **ნაცვალა** 823
- „—“ **ნადირა** 818
- „—“ **ნაცვალა** 823
- დეკაური** 824
- დევიძე სეხნია** 893
- დეკლინისძე** 838
- დეკანოზისშვილი იოსებ**
- „—“ **მღვდელი** 487, 633
- დეკანოზისშვილი მიქელ** 880
- „—“ **სოლომონ** 382
- დეკანოზისშვილი ონისიმე** 827
- „—“ **ფარნაოზ** 827
- „—“ **ფილაროზ** 827
- დემეტრა** 853
- დემეტრაშვილი თევდორა** 882
- დემეტრე** 224, 266, 417, 418, 823, 829, 869, 896, 897, 915
- დემეტრე ეშიკალასბაში** 102, 347, 348, 354
- დიაკონიშვილი გიორგი** 864
- დიაბეგისშვილები** 351
- დიასამიძე** 159, 511, 744
- „—“ **დიმიტრი მინბაში** 140, 253, 422, 530
- „—“ **იესე მორდალი** 262, 441, 478, 529, 552, 744
- „—“ **ტეტია** 116, 139
- დიასამიძეები** 159
- დიმიტრი** 189, 293, 603, 624, 666, 705, 714, 736, 818
- დიმიტრი ელია ციციშვილის ობოლი** 697
- დიმიტრი ენისელთ მოურავი** 272, 667
- დიმიტრი ეშიკალასი. ეშიკალამბაში, ეშიკალასბაში** 635, 878, 879
- დიმიტრი თიანეთის მოურავი** 607, 736
- დიმიტრი თიანეთის მოურავის შვილი** 280, 398
- დიმიტრი მარტყოფის მოურავის შვილი** 673
- დიმიტრი მდივანი** 634, 710
- დიმიტრი მეფე, — მეფე ალექსანდრეს ძე** 818
- დიმიტრი მინბაში** 156, 493, 675, 736
- დიმიტრი მღვდელი** 631
- დიმიტრი სალთხუცესი** 902
- დიმიტრი ყორიასაულბაში** 512, 637
- დოლანელიშვილი არსენ ბერი** 866
- დოლენჭაშვილი ბერუკა** 855
- „—“ **ქიტია** 855
- დოლენჭიშვილი ზაალ** 873
- „—“ **ივანე** 740
- დოლმაზაშვილი** 867
- დოლმაზაშვილი ავთანდილა** 865
- „—“ **დავითა** 865
- დოლმაზაშვილი მანდენა** 865
- დოლმაზაშვილი ნასყილა** 865
- „—“ **როსტომა** 865
- დომენიკა პატრი უფროსი** 910
- დომენტი** 861
- დომენტი ქართლის კათალიკოზი** 833
- დონაძე** 422
- დოსითეოს ნეკრესელი** 905
- დრეიძე** 86
- „—“ **პაპუა** 80, 83, 85
- დუნიახათუნ** 894

ღურმიშან 843
ღურმიშან ეშკალასბაში 878
ღურმიშან თუშთ მოურავი 519, 669
ღულასქე 839

ე

ებალა აკურელი 889
ებიტა მოურავი 861
ებიტასვილი ოთარ 199
ეგაქე 328, 373, 556
ეგაქეები 378
ეგნატაშვილი ქრისტესია 619
ეგნატე 372
ეგნატე. ეგნატე მღივანი 117, 119, 154,
168, 482, 507, 634, 664
ელია 276
ელიშერ 243, 544, 887, 896
ელიშერ მღივანბეგი 845
ელიშერ მუხრან ბატონის შვილი 523
ელიშერ ნაზირი 867, 872, 878
ელიშერაშვილი ჭახოსრო 866
ელიშერი 328
ელიშერიშვილი სვიმონ 31
ეპგენ 928, 929
ევდემოზ კათალიკოზი 399
ევსტათი თეიმურაზ ჭავჭავიშვილის შვილი
548
ევსტათი ქალაქის მოურავი 358, 379, 632
ეივაზა 936
ეივაზა გენისქვილე 903
ელენე ომან ბებურიშვილის ქვრივი 68
ელეფთერ 818
ელიაშვილი სესია 318
ელიბოშვილი 117
ელიზბარ 33, 33—34, 351, 352
ელიზბარ ბოქოულთხუცი 845
ელიზბარ ერისთავი 853
ელიზბარ ერისთავის შვილი 542
ელიზბარ სახლთუცი სურამის მოურა-
ვი 490
ელიზბარა მამასახლისი 885
ელიზბარისშვილი პაპუა 890
ელიოზ მღვდელი 40
ელიოზისშვილი 285
ელიოზისშვილი დავით 335, 449, 595, 596

ელიოზისშვილი ნინია 445
ელიოზის ძე დავით 447
ელიოზიძე გედევან 830
„——“ დავით 334
ელისაბედაშვილი ელისე 835
ელისაბეთაშვილი 261
ელისაბედ მილახერის მეუღლე 747, 748
ელისე მღვდელ-მონაზონი 856
ელისენტ მოურავიანი 692
ელაშვილი დემეტრე 620
ელუაშვილი ტეტია 510
ენალა მელიქი 851
ენდრონიკაანი 94
ენდრონიკასშვილი იოანე 414
ენდრონიკასშვილი დავით 149, 150, 724
ენიბეგანთ ანდრიასა 878
ენისელთ მოურავიანი 268, 683
ენისელთ მოურავიშვილები 525
ერასტი 188, 239, 293, 294, 323, 542,
556, 730, 858
ერასტი ბოქოულთხუცი 862
ერასტი მღივანბეგი 347
ერასტი ჭიმშერის შვილი 238
ერასტის შვილები 374
ერასტის შვილი ადამ 469
ერასტიშვილი დიმიტრი 673, 683
ერასტიშვილი ნინია 657
ერასტიშვილი ნინია ეშკალაბაში 643
ერცლე მეფე 37, 376, 468, 743, 748,
862, 920
ერთგულა 839
ერისთავიანი 195
ერისთავი ვიორგი 331
ერისთავი დემეტრე 895
[ერისთავი] ზაალ 850
ერისთავნი 471
ერისთავიანი 742
ერისთავისშვილები 190
ერისთავისშვილი ავთანდილ ბაზიერთუხუ-
ცი 886
ერისთავისშვილი შანშე 724
ესავ მღივანი 384
ესავ სულხან მღივნის შვილი 384, 677
ესემბულასშვილი 821

ესიტაშვილი 709
 ესიტაშვილი ფარსადან 708, 936
 ესტატე 826
 ეფემია 355, 687
 ეფემიაშვილი მამუკა 356, 369
 ეფთვიმე წინამძღვარი 151
 ეფიფანე 16

3

ვახუცე 887
 ვარამაშვილი გიორგი 839
 [ვარამაშვილი] გოგია 839
 "—" იერემე 839
 "—" მამუკა 839
 "—" ნადირა 839
 "—" ქიტია 839
 "—" წამალა 839
 ვარდანაშვილი 838
 ვარდიასშვილი 898
 ვარდიაშვილი გრიგოლა 824
 ვართანა მამასახლისი 866
 ვარლამი ექსარხოის საქართველოსი 319
 ვარსიმაშვილი პაპა 892
 ვარძიელასშილი ლაშარე ქისიყელი 633
 ვარჯან მღივანბეგი 257
 ვარჯან მსაჯული 176
 ვასილი 150
 ვაჩნაძიანი 78, 366
 ვახტანგ 351, 934
 ვახტანგ ბატონიშვილი 40, 72, 122, 133, 153, 180, 181, 197, 221, 225, 243, 331, 372, 455, 544, 655, 922
 ვახტანგ მღივანბეგი 858
 ვახტანგ მეფე 264, 389, 391, 392, 615, 766, 769, 771, 814, 880
 ვახტანგ მეფის ძე 41, 70, 116, 154, 205, 292, 303, 304, 311, 329, 330, 331, 332, 393, 456, 526, 543, 608, 654, 709, 926
 ვახტანგ ხელმწიფის ძე 69, 71—75
 ვახტანგ კელმწიფის ძე 39, 122, 133, 153, 196, 224, 243, 255, 417
 ვახუშტი მღივანბეგი 504, 516, 615
 ვეწირისშვილი გიორგი (გოგია) ნასახჩი-ბაშის ნაიბი 517, 524

ველაშვილი, ველიაშვილი დავით 577
 ვერმიშაშვილი ელიზბარიანი 874
 ვეციკა 825
 [ვიგრიაშვილი] თამაზა 886
 "—" ივანა 888
 ვიგრიაშვილი ზოსია 886

ზ

ზაალ 33, 34, 64, 106, 109, 110, 144, 168, 172, 222, 223, 350, 351, 352, 354, 355, 412, 614, 712, 823
 ზაალ ანაგის ქემხა 284
 ზაალ, დავით თარხნის მამა 932
 ზაალ იასაული 72
 ზაალ მამამთავარი 872
 ზაალ მარტყოფის მოურავი 585
 ზაალ მთიულეთის მოურავი 331
 ზაალ მორდალი 641
 ზაალ ნაზირი 859
 ზაალ ქეეხა 366
 ზაალ ყორიასაულბაში 96, 277
 ზაალასშვილი იოსებ 708
 ზაალიშვილი ერასტი 873
 "—" ნიკოლოზ 318
 "—" ნინია 673
 ზაალ ნაზირი 854
 ზავრაშვილები 390
 ზავრაშვილი გიორგი 881
 ზაზა 233, 321, 400, 452, 544, 867, 868
 ზაზა იასე მღიენის შვილი 631
 ზაზა იესე მსაჯულის შვილი 442, 719
 ზაზა მანუჩისშვილი 590
 ზაზა მღიენის შვილი 443
 ზაზა მოლარებუცესი 285
 ზაზა მსაჯულის შვილი 147
 ზაზა სახლბუცესი სარდარი 845
 ზაზიაშვილი უანდუაი 827
 ზათიასშვილი მამუკა 82
 ზაღდასტანიშვილი ტეტია 603
 ზალია მამასახლისი 847
 ზალიაშვილი იოსება 919
 ზალიკა თედორაძე აბრამელას შვილი 930
 ზალინა ოსინათ ნაცვალი 883
 ზანდრისშვილი 150
 ზანდუქელი ოტია 446, 447, 746

ზარდიაშვილი 62, 63, 108, 109, 110, 111,
167, 178, 286, 471, 742, 743

ზარღუეტიშვილი ისაია 370

ზაქარაია ბერიკი 765

ზაქარაშვილები 700

ზაქარია 68, 194, 201, 258, 324, 554,
560, 574, 653, 657, 672, 684, 747,
820, 821, 826, 839, 918, 932

ზაქარია არხიზანდრიტი 937, 939

ზაქარია ღირბელი 58

ზაქარია მოურავი 193

ზაქარია საგარეჯოს მოურავი 702

ზაქარია ქიზიყის, ქისიყის მოურავი 87,
192, 193, 295, 361, 369, 458, 603

ზაქარია ძე საფაროვ 912

ზაქარია ქონი 901, 902

[ზაქარიასშვილი] შაალ 851

ზაქარიასშვილი ქაიხოსროვ 851

ზაქარიაშვილები 699

ზაქუტასშვილი შალვა 870

ზებედაშვილი ბასილ 384

[ზებედაშვილი] რამაზა 384

ზებედე მღვდელი 110

ზედგინიძე 71, 133, 134

ზედგინიძე შიოშ 842, 843

ზენალანთ ბეჟან მელიქის შვილი 863

ზენონ ალავერდელი 311, 488

ზოზიასშვილი 294

ზოზიაშვილი ვაბრიელ 295, 321, 322, 355,
356, 369

ზოიკაშვილი ბერი 318

ზოტიკისშვილი ბარნაბე მოურავი 243

„——“ იაკობ 243

ზუა ნიკოლოზ ნაცვლისშვილის შვილი
229

ზუმბულაძე იოსებ 285

ზურაბ 111, 132, 172, 373, 466, 467, 880
908, 933

ზურაბ გორის მამასახლისი 94

ზურაბ ელისეთ. ელისეთ, ენისეთ მო-
ურავის შვილი 255, 257, 665, 666

ზურაბ ერისთავი 293

ზურაბ მდივანი 854

ზურაბ სახლისუხუცესი 831, 843

ზურაბა 148, 287

ზურაბა გემიჩი 863

ზურაბა მამასახლისი 864

ზურაბი 186

თ

თაბაგარი მხიარული 928

„——“ სვიმონ 928

თაღია 437

თაღია სუფრაჯის შვილი 428

თაზისშვილი მონე 659

თათანაშვილი 631

თათარასშვილი დათუა 828

თათრისშვილი ლთისია 274

თათრისშვილი მეკუქნავე 86

თათულა 703

თალიფხან ოღლი ალია 365

თამაზ 102, 256, 525, 896

თამაზ ენისეთ მოურავის შვილი 529

თამაზ ეშვიკაბაში 32, 102, 152, 227,
282, 323, 605

თამაზ ეშვიკაბაში იასაული 450

თამაზ სარდალი 858, 862

თამაზა 98

თამაზა ამირაღას შვილი 97

თამაზა ზალახოთელი მამასახლისი 866

თამაზა ნოსტელი 902

თამაზა სერელი 904

თამაზაშვილი გიორგი ორბელიანი თამა-
ზის ყმა 745

თამაზაშვილი გოგია 601

თამაზი 528

[თამაზისშვილი] დათუნა 848

თამაზისშვილი დათუნა 849

„——“ იესე 848, 849

თამარ 937

„——“ ამილახვრის ქალი 905

„——“ ბატონისშვილი ერეკლეს ასული
909

„——“ დედოფალი 927

„——“ მეფე 115

„——“ ჩერქეზისშვილის ავთანდილის
დედა 241, 267

თარიშან ნაცვალი 467

თარხან 218

თარხანაღა 105, 208, 209

თარხანი 217, 704

[თარხანი] ბეცია 400
 თარხანი გიორგი 400
 „——“ დავით 932
 „——“ ლუარსაბ 400, 880
 თარხანიანნი 45, 345, 361, 586
 თარხანოვი დავით მაიორი და კავალერი
 945
 თარხანოვი დიმიტრი 637
 თარხნისწვილი 528
 თარხნისწვილი ბეცია 452, 453
 „——“ გლაზა 237, 402
 „——“ დავით 329, 330, 895
 „——“ დავით მიმბაში 712
 „——“ დათუა 263, 329, 527, 716
 „——“ დათუკა 327
 „——“ დიმიტრი 320
 „——“ ზაალ 879
 „——“ ზურაბ 458
 „——“ იოანე 189
 „——“ იორამ 902
 „——“ ლუარსაბ 242

[თარხნისწვილი] მარიამ 902
 თარხნისწვილი სოლომონ 673, 933
 თარხნისწვილი ტუტია 527, 617
 თარხნისწვილი 360, 361
 თარხნისწვილი ბეცია 39, 57, 189
 [თარხნიწვილი] ბეცია 98
 თარხნიწვილი ბეჟან 865
 „——“ გლაზა 158
 „——“ ბეროს ოპოლი ბეცია 98
 „——“ ბესარიონ 599

[თარხნიწვილი] ბესარიონ 931
 თარხნიწვილი გლაზა 459
 „——“ დავით 261, 432, 690

[თარხნიწვილი] დავით 879, 931, 932
 თარხნიწვილი დავით იეიე დათუა 519
 „——“ დიმიტრი 585

[თარხნიწვილი] დიმიტრი 931
 თარხნიწვილი ზაალ 875, 932
 „——“ ზაზა 345
 „——“ ზურაბ 519
 „——“ ივანე 189
 „——“ ლუარსაბ 433

[თარხნიწვილი] ლუარსაბ 931
 თარხნიწვილი მამუკა 261, 398, 399
 „——“ ომან 881

[თარხნიწვილი] ონოფრე 879

[თარხნიწვილი] უეშთერ 879
 [თარხნიწვილი] როსტომ 879
 თარხნიწვილი სოლომონ 211, 345, 503,
 720

თარხნიწვილი სოლომონ მეითარი 673,
 931
 თაქთაქიანნი 296
 თაქთაქისწვილები 629
 თაქთაქისწვილი 295, 748
 თაქთაქისწვილი არდაშელ 294, 295

„——“ ელიზბარ 31
 „——“ იოანე 91
 თაქთაქისწვილი სულხან 211, 223, 250,
 252, 385, 386, 523

თაქთაქისწვილები 451
 თაქთაქისწვილი 558
 თაქთაქისწვილი არდაშელ 726
 „——“ ელიზბარ 104, 522, 636,
 901

თაქთაქისწვილი იასე, იესე 104, 221, 371
 თაქთაქისწვილი ლუა 726, 749
 თაქთაქიძე ელიზბარ 558

თაყასწვილი დავით 693, 848
 თაყასწვილი დავით 298, 299
 „——“ რევაზ 288
 თაყინასწვილი გაბრიელა 891
 „——“ გორელი 614
 „——“ ზაალ 50

თაყოასწვილი, თაყოასწვილი ისაი, ისაია
 697, 698, 750

თეგასასწვილი ახალწნელი 843
 თედეული გალევა 72
 თედორაძე იოვანე 920
 თედორე მკედელი 879, 880
 თედორეს წვილი ბასილი 823
 თეთრაძე გაბრიელ 301
 თეიმურაზ 38, 148, 658, 663, 716
 თეიმურაზ მდივანბეგი 204, 462
 თეიმურაზ მდივანბეგ უშკალაბაში 83,
 85, 336

თეიმურაზ მეფე 38, 115, 266, 368, 381,
 468, 591, 896

თეიმურაზ მეფის წვილი 658, 679
 „——“ მეფის ძე 707, 708, 716
 „——“ სახლთხუცესი 872, 917
 „——“ სიღნაღის ქვეზა 703

თეიმურაზ ფარეშბეგუცი 112, 113, 122,
 273, 291, 460, 461
 „—“ კელმწიფის ძე 649
 თეიმურაზა 646
 თეიმურაზი 869
 თემურაშვილი ხატისა 836
 თეოდოსი 592
 თეოდოსი დავით გარეჯის არქიმანდრიტი,
 წინამძღვარი 246, 308, 335, 423,
 484, 566
 თვალმხილაშვილი ნინია 210, 211
 თინათინ 451, 818
 თოთაძე ოთარ 661, 662
 თომა 47
 თომა გემანდარი 567
 „—“ [მღვინეთხუციისშვილი] 201
 თომაშვილი გიორგი 126
 [თომაშვილი] ვახტანგ 126
 „—“ ღვთისია 126
 თოროზასშვილები 427
 თოროზასშვილი 428
 „—“ გოგია 241
 „—“ იოსებ 241
 თოროზაშვილი გოგია 267
 „—“ იოსებ 267
 თოფურია ბესარიონ ღვინოი 787
 თოფურია დათია ამერანის ძე 787
 თოფურია ოქროპირა 782
 თოფურია ფილიპია 782
 თუთარაული გოგია 35
 თუთასშვილი 118
 თუთუნაშვილი დავითა 919
 თულათ საკა 301
 თულაშვილი 279, 415
 თულაშვილი ბახუტა 230
 „—“ იოსებ 301
 „—“ იოსებ ნაზირი 127, 191
 „—“ ნინია 278, 289, 647
 თუმანა 157
 თუმანა ალავერდასი 843
 თუმანბეგასშვილი სადათიერ 823
 თუმანიანთ ბეჟანი 917
 თუმანიანნი 683, 875
 თუმანისშვილი ალხაზ 894
 „—“ ბეჟან 854
 „—“ ბეჟანის შვილი 919

თუმანისშვილი ბირთველ 189, 205, 517,
 842
 „—“ გოგია
 „—“ ბეჟანის შვილი 908
 „—“ ეგნატი 482
 „—“ ზურაბ 644
 [თუმანისშვილი] მანუჩარ მღვან-ლაშქარ-
 ნევისი 907
 თუმანისშვილი ნიკოლოზ, ნიკოლოზ, ნი-
 კოლოოზ 181, 182, 338, 387, 587,
 600, 634, 656, 658
 „—“ პაპუა 210, 908
 „—“ ყალანდარა 862
 თუმანიშვილები 449, 683, 912, 918
 [თუმანიშვილი] ბაინდურ 853
 „—“ ბახუტა 853, 866
 „—“ ბეჟან 853, 908
 თუმანიშვილი ბეჟან თაყლიდარი 899
 „—“ ბირთველ მღვინი 908
 [თუმანიშვილი] გივი 853, 867
 თუმანიშვილი გივი მღვინი 871
 „—“ გიორგი 420, 516, 844,
 853, 904
 „—“ გიორგი ლიპარიტის შვი-
 ლი 891
 თუმანიშვილი გიორგი მღვინი 844, 845
 „—“ გოგია 209
 „—“ გორჯასხი მღვინი 907
 [თუმანიშვილი] გოჯასხი 853
 „—“ დავით 871
 „—“ დათუნა 853
 თუმანიშვილი ეგნატი 168, 210, 420, 664
 „—“ ელიზბარ 420, 891
 [თუმანიშვილი] ესტატე 853
 „—“ ზაალ 853
 „—“ ზაქარია 844, 895
 თუმანიშვილი ზურაბ 90, 197, 420, 530,
 537
 [თუმანიშვილი] ზურაბ 853, 871
 თუმანიშვილი თამაზ 895
 „—“ თბილელი 338
 „—“ იესე 895
 „—“ იესე მღვინის ეგნატის
 შვილი 891
 „—“ იოვანე 891
 „—“ იოსებ 891

თუმანიშვილი კიკოლა 338
 „—“ შამუკა 868
 [თუმანიშვილი] მანუჩარა 862
 თუმანიშვილი ნიკოლოზ, ნიკოლოზ, ნი-
 კოლოს 19, 20, 54, 168, 242, 291,
 386, 420, 515
 [თუმანიშვილი] ოთარ 853
 „—“ პაპუა 168, 338, 853
 თუმანიშვილი სულხან მდივანი 393
 [თუმანიშვილი] სულხან 853
 [თუმანიშვილი] ფარსია 853
 თუმანიშვილი ფირონ 908
 „—“ ქაიხოსრო 872, 882, 884
 [თუმანიშვილი] ყალანდარ 853, 863, 864
 „—“ შიოშ 853
 თუმანოვი ევგენი 739, 741, 742, 743,
 744, 745, 746
 თუმანოვი მანუჩარ 941
 თუმანოვი სულხან 739, 740, 745, 746,
 749
 თუმანოვი შიოშ 745, 746
 თურმანიძე სულხან 830
 თურქისტან 826
 თურქისტანიშვილები 281
 თურქისტანიშვილი 174
 [თურქისტანიშვილი] თამაზ 174
 თურქისტანიშვილი იოანე 301, 302, 642
 თურქისტანიშვილი პაპუა 870
 [თურქისტანიშვილი] ტარიელ 870
 თურქისტანიშვილი ტეტია თამაზის შვი-
 ლი 174
 თუშალიშვილი ბეჟან 867
 თუშალიშვილი გოდერძი 881
 თუხარელი 141
 თუხარელი დავით 412

0

აკობა 181, 182
 აკობ შვალაბელი 868, 870
 აკოვ 227, 562
 აილუზისშვილი ოტია 885
 აიარლასშვილი ტერ-მელქისეთ ცხინვა-
 ლელი 155
 აიარლისშვილი ვახტანგ 873
 აასა, იასე მეითრის შვილი 668, 669

ისაე 324, 437, 839, 867
 იასე ერისთავი 853
 იასე მორდალი 152, 179, 516, 602
 „—“ მოხევე 604
 „—“ ნაცვალი 85
 იასესშვილი პაპუა 909
 იასეშვილი პაპუა 908
 იასონ სალთხუცესი 853
 იაშვილი ვახუშტი 628, 629
 იაჭიაბეგ 349, 350
 იბრეიმ ბეგი 393
 იბრეიმა 836
 იელიგარაშვილი მაჰმად უსეინბეგ 350
 იეზაანთ ასლამაზა 863
 იესე 83, 826, 850, 873, 878
 იესე ერისთავი 839, 850
 „—“ მემანდარბაში 863
 იესე მორდალი 240, 262, 515, 529, 573
 „—“ მსაჯული 442, 719
 „—“ სვეტისცხოვლის დეკანოზი 828
 „—“ სიონთა მღთისმშობლის დეკანოზი
 863
 „—“ სიონის დეკანოზი 859
 „—“ სპაფაქი 436
 „—“ უზბაში 902
 ივანაშვილი 371, 637
 ივანგულაანთ მელქუა 863
 ივანე 160, 238, 440, 556, 823, 826, 831,
 896
 ივანე ალანდარი 547
 „—“ ბატონისშვილი 24
 „—“ ბოგველი 696
 „—“ ერისთვისშვილი 891
 „—“ ველისციხის ნაცვალი 219
 „—“ თრუსოს მოურავი 122
 „—“ კარის ხუცესი 473
 „—“ მცეტეხის მოურავი 871
 „—“ ნაზირი 666
 „—“ ნაცვალი 18
 „—“ ღვდელი 218
 „—“ ნაზირი 666
 „—“ ხუთასის თავი 424
 „—“ ჭუგაანის ქემზა 575
 ივანესშვილი ესტატე 869
 ივარგულათ ვასპარა 851
 ილარიონ 717

ილარიონ დავით გარეჯელი არხიმანდრიტი 734

ილაური აბრაშა 83

ილია ბერძენი 315, 316

იმამყული სუფრაჩი 850

იმამყულიხან 349

იმამყულიხან 352

[იმერლისშვილი] ანდრია 288

იმერლისშვილი ხოსრო 288

იმერლისშვილი 881

ინანიკაშვილი თედვორე 31

იოაკიმ არხიმანდრიტი 57, 120, 146

„—“ დავით გარეჯის მონასტრის წინამძღვარი 119

„—“ წინამძღვარი 57, 135

იოანე 133, 157, 238, 302, 317, 638, 821

იოანე ბატონიშვილი 15, 509, 519, 523, 530, 543, 555, 556, 605, 627

„—“ [ბატონიშვილი] 136

„—“ ბოდბელი 396

„—“ ბოქოულთხუცის შვილი 655

„—“ ლეკანოზი 174, 927

„—“ ეშიკალაბაში 625, 630

„—“ ეშიკალაბაში 652

„—“ თარხანი 227

„—“ იკონომოს დეკანოზი 210

„—“ მღივანბეგი 626, 639, 669

„—“ მღივანბეგი ლუარსაბ სარდლის-შვილი 909

„—“ მღივანი 316, 650, 655, 656, 669

„—“ მეთარი 390

„—“ მეფის შვილი 409, 482, 592, 556, 650, 659, 601, 693, 694

„—“ მეფის ძე 430, 514, 518, 524, 542, 544, 545, 555, 562, 583, 592, 615, 649, 662, 667

„—“ მუხრანბატონი 604

„—“ მუხრანბატონის შვილი 243

„—“ მუხრანბატონი სარდალ-სალთხუცისი 173

„—“ მუხრანის ბატონი 480

„—“ მუხრანის ბატონის შვილი 43

„—“ მუხრანის ბატონი სალთხუცისი 620

„—“ მუხრანის ბატონი სარდალ-სალთხუცისი 481, 508, 528, 529, 531, 534, 568, 596, 601, 629

იოანე ნინოწმინდელი 246

„—“ სარდალი 207

„—“ სარდალ-სალთხუცისი 377

„—“ სარდლის შვილი 29

„—“ სიონის ლეკანოზი 173

„—“ სიონის იკონომოს დეკანოზი 210, 921

„—“ სულხან მღივანის შვილი 384

„—“ ხუთასისთავი 236, 272, 423

„—“ კელმწიფის ძე 509, 522

„—“ ჭიშკერის შვილი 239, 330

იოზა 825

იოზ მღვდელი 34

იოელ 741

იოვანე 817

„—“ ბატონისშვილი 23, 494, 541

„—“ ბეჟან ამილახვრის შვილის შვილი 681

„—“ მღივანბეგი 898, 911

„—“ მღივანი 534, 679

„—“ მღივანის შვილი 409

„—“ მეტეხის მოურავი 343

„—“ მეფის შვილი 558, 559

„—“ მეფის შვილიშვილი 23

„—“ მეფის ძე 493, 515, 561, 634

„—“ მუხრანის ბატონისშვილი 93

„—“ მუხრანის სალთხუცისი 44

„—“ მღვდელი 737

„—“ ქოთაყვის წინამძღვარი 830

„—“ ხუცი 822

„—“ კელმწიფის ძე 446

იოთამ ბოქაულთხუცისი 862

„—“ თმოგველი 860

იოთამისშვილი ორბილი 873

„—“ რევაზ 147

„—“ რევაზ ნაზირი 907

იონათამ 848, 849

იორამ 869, 893

„—“ ცხირეთის მოურავი 831

იორამისშვილი ბეჟიტა 838

იორდანი 827

იორდანისშვილი 419

იორდანე ლეკანოზი 821

„—“ კეხელი 605

იორდანეს შვილი 70

იორდანეშვილი ბასილა ბიკი 850

იოსებ 82, 204, 210, 449, 458, 463, 465,
 467, 477, 569, 711, 714
 იოსება დეკანოზის შვილი 873
 იოსებ ბოქაულის შვილი 544
 — თბილელი 856
 — იასაული 487, 649
 — მღივანი 22, 94, 131, 712, 918
 — მილახვარი 393, 752
 — მისკარბაში 654
 — მოურავი 292
 — მუშრიბი 372, 390, 392
 — მღდელი. მღუდელი 85, 936, 937
 — მღდელი ნეკრესელის სიძე 539
 — მღუდელი ხახულარი 861
 — ნაზირი 458
 — ნაზირის შვილი 444, 568
 — პაპა მწერლის ძმა 204
 — ციხისთვის შვილა 81
 — ხალვათხანის ეშიკადაბაში 475,
 504, 528, 554, 574, 580, 638

იოსეფ 918
 იოსეფა 139
 იოსეფ ბონელი 564
 იოჩი შარბაბი 593
 იოჰანესა 248
 ირაკლი მეფე 710
 ირემა 838
 ისაი გორის მამასახლისი 728
 ისაია ნაცვალი 883

— ოქრომჭედელი 357
 ისაყ ნამამასახლისარი 705
 ისაყ ფაშა 348
 ისმეილ აღა 681

იულიოზ, იულიოს ურბნელი 220, 593,
 608

იულიონ 56, 155, 300, 313, 449, 541, 454,
 668, 715

იულიონ ბატონისშვილი 123, 191, 195,
 212, 278, 288, 356, 368, 275, 392,
 456, 532, 742, 743, 744, 920

— ბატონისშვილი 15, 23, 56, 93,
 108, 114, 125, 127, 128, 195, 212,
 246, 387, 388, 403, 421, 422, 424,
 432, 440, 452, 471, 547, 556, 625,
 647, 913

იულიონ [ბატონისშვილი] 216, 121, 372
 — [მეფის შვილი] 196, 359, 374,
 378, 379, 401, 407, 416, 419, 429,
 449
 — მეფის შვილი 381, 440, 441
 — მეფის ძე 61, 68, 89, 92, 127,
 179, 180, 190, 215, 250, 302, 355,
 363, 374, 402, 431, 439, 451, 452,
 500, 522, 587, 594, 612, 646, 707
 იულიონ [მეფის ძე] 163, 356, 360
 — [მეფის ძმა] 454, 457
 — მეფის ძმა 668
 — ხელმწიფის ძე 55, 113, 128, 245,
 272, 346, 386, 425

— კელმწიფის ძე 107, 123, 125, 242,
 278, 288, 298, 327, 367, 369, 547

იუსტინე პროველი 159, 185, 196, 197,
 212, 229, 258, 265, 279, 298, 324,
 389

იუსტინე ურბნელი 100, 101, 608

იშხანაშვილი 932

იშხანაშვილი ვარძიელა 843

იშხნელი იორაშ 287

იშხნელი სვიმონ დედოფლის კარის მწი-
 ველი 904

იჩქითი 373

ტ

ტაკაბლიშვილი გოგია 332

— ივანე 332

ტაკალა 568, 596, 599, 721

ტაკალა ბაზაზბაში 622

ტაკალო 550

ტაკალუა ხადკუათა 97

ტაკასშვილი უმცროსის შვილი 82

ტაკიასშვილი შუშან 898

ტაკინაშვილი 720, 838

ტაკონაშვილი ტერტერა 270, 271

ტაკუტა 438

კალატოზიენთ იოანე მღვდელი 477

კალატოზისშვილი გაბრიელ 116

— ტეტია 51

კალატოზისშვილი აბელ მუშრიბი 511

— დიმიტრი 156

[კალატოზისშვილი] იოსებ 511

კალატოზიშვილი-კავკასიძე წვერელი 441
 კანდელაკი 594
 კაპანაძე 336
 კაპანაძე დათუა იმერელი 539
 კაპარჭაძე 321
 კარანაძე 916
 კარაპიტა 916
 კარგალეთელი დეკანოზი 341
 კარიჭაშვილი 871
 კარჭული 580, 581
 კატარინე მონაზონი სარჭისა აღას ასული 435
 კაცია ნაცვალა 866
 კაციასშვილი დავით 883
 კაკუკაძეშვილი მიქელ გორის მამასახლისი 307
 კახაბრისშვილი დავით ენისელთ მოურავის ყმა 682
 კახაშვილები 667
 კახის შვილი 382 383
 კახიშვილი სოლომონ 447
 „——“ სოლომონ იასაულა 548
 კაჭაძე გიორგი 843
 კბილაძე 597
 კეზელი 585, 586
 კეზელი მღვდელი 732
 კელასრიძე შოშია 469
 კენკიშვილი 231
 კეუერაშვილი ნიკოლოზ 585
 კეჩხუაშვილი ივანე 715
 „——“ პავლე 715
 კვალაიაშვილები 319
 კვალაიაშვილი 115, 318
 კვალაიაშვილი ივანე 317
 „——“ სოლომონ 364
 „——“ ფარსადან 660
 კვანჭახაძე გაბრიელ 73
 კვანჭახაძეები 164
 კვეჭერელი 694
 კვეჭერელი დავით 500, 518, 576
 „——“ დათუა 585
 კვეჭერელისშვილები 704
 კიკლაშიძე 22
 კიკოაშვილი მოსესა 670
 კიკოლა 448, 449
 კიკოლა აბიათარის შვილი 113

კიკოლა დირბის დეკანოზიშვილი 61
 კიკოლა ჩხეიძის ბუში 663
 კილაჩიძე ბერო ზაქარაიას შვილი 68
 კირაკოზა ფეიქარი 903
 კირაკოზაშვილი 390, 392
 კირილე ბოდბელი მიტროპოლიტი 230
 კიტრისშვილი პაწაწუნი 654
 კიტრიშვილი 655
 კლიმასშვილი 89, 304, 451
 კლიმიაშვილი 691
 კლიმიაშვილი აზნაურშვილი 451, 452
 „——“ იოანე 500
 „——“ იოსებ 618
 „——“ ტმითა 619
 კობალოძე ზურაბა 876
 კობახიძე გაბრიელ აზნაურაშვილი, მღვდელი 250
 კობახიძე გაბრიელ სახასო აზნაურაშვილი 249
 [კობახიძე] ვასილ 249
 „——“ ვასილი 250
 კობერაული მოსე 110
 კობერიძე 932
 კობერიძე ივანე 21
 კობიანთ ქალი 466
 კობიაშვილი 18
 კოვზიაშვილი გოდერძი 110
 „——“ ივანე 318
 კოწალაშვილი შანშე 826
 კოშმანიშვილი დავით 844
 კოკმანასშვილი 921
 კოკობასშვილი 468
 კოკოზაშვილი 118
 „——“ ქრისტესია 831
 კოკოლაშვილი ქიტესა 590
 კოკრობერიძე 527
 კოკრაშვილი მღვდელი 170
 კოკრიკიძე 21
 კონიაშვილი 723
 კონჭახაძე გაბრიელ 73
 კონჭახაძე სიმონ იასაული 639
 კოპაძე 291, 896
 [კოპაძე] ადამა 932
 „——“ ბასილა 932
 კოპაძეები 932
 კორინთელი 103

კორინთელი თაღია 269
 „—“ კაკუტა 269
 „—“ ნინია 490
 კორინთლები 126
 კორინთლიანი 126
 კორკოტაშვილი გიორგი 835
 კორკოტაშვილი იოსებ მანგლელი 910
 კორკოტაშვილი ლუარსაბ 534
 კოსტანასშვილი არუთინა 705
 კოსტანტა 208
 კოსტანტილე ბატონიშვილი 845
 კოსტანტილეშვილი იოსებ 509
 კოსტანტინე მეფე 35
 კოტონაშვილი აკოფა 876
 კოტოშვილი 95
 კოშაძე 26, 587
 კოშაძე იასე 521
 კოჩაძე 26
 კოჩაძე იესე 559
 კონერაშვილი ბერი 891
 კუირილესშვილი დიმიტრი 821
 კურდღელაშვილი დათუნა 877
 კურცხალი ფირან 889
 კუსრაძე ნადირა 382

ლ

ლაბარიშვილი ბასილა 134
 [ლაბარიშვილი] გოგია 134
 „—“ ნასყიდა 134, 135
 ლაგრასძე ღვინია 831
 ლაზარე იასაული 647
 „—“ კანდელაკი 828
 „—“ ოქროშქედელი 704
 Лазаревъ генерал-майор 739, 740, 742,
 743, 744, 745, 746
 ლათახია თათარი 187
 ლაშქი 857
 ლანჩავაშვილი ივანე თიღველი 184
 ლარაძე 345
 ლარაძე გიორგი 105
 ლარაძის შვილი პეტრე 344
 ლაფაჩი 111
 ლაფერაშვილი ზაქარია მღვდელი 902

ლალაშვილი სიზანა 929
 ლალაძე გიორგი 852
 ლაჩაჩაშვილი პეტრე 198
 ლევან 722
 ლევან [მეფის ძე] 220, 696
 ლევანი ნეტარხსენებული [ბატონიშვილი]
 43, 70
 ლევანიკა 507
 ლეკიშვილები 875
 ლეონ [მეფის შვილი] 408
 ლეუან ზალობელი 872
 ლიპატიანი ბეუან 707
 ლიპოაშვილი ახალქალაქელი 45
 ლიტრა 822, 823
 ლოლაძე მოურავი 289
 ლომაშვილი 932
 ლომაშვილი გიორგი 28
 ლომი 827
 ლომიტასშვილი ნადირა 832
 ლომიძე 716
 ლომსაძე გოგია 110
 ლუა კაკა 748
 ლუარსაბ 377, 399, 432, 433, 643, 653,
 875
 ლუარსაბ თარხანი 897
 „—“ იასაული 124
 „—“ მილახვარი 273
 „—“ მიმბაში 533
 „—“ სარდალი 866, 909
 „—“ ყორიასაულბაში 60, 234, 361,
 400
 ლულაური 838

მ

მაგანაშვილი 838
 მაგია 627
 მაშინიშვილი ბეჟუა 857
 „—“ როსტომ 857
 მათე მოძღვარი 82
 „—“ მღვდელი 710
 მათეს შვილი მახარებელ 823
 მათიაშვილი ბეჟუან 928
 მაია 152
 მაია ნაზირ იოვანეს და 53

- მაისურაძე 231, 234
 „——“ გიორგი 230
 [მაისურაძე] გოგია 91, 527
 „——“ მამუკა 845
 მაისურაძე დათუნა 845
 მაისურაძეები 91
 მაისურაძე ივანე 91
 მაისურაძე ნასუიდა 845
 მაისურაძე ნინია 230
 მაისურაძე პაატა 845
 მაისურაძე სესია ქრცხილვანელი 91
 მაკრინა ერისთავის ქალი 276
 მალაქია 452, 713
 მალხაზ ეშვილასძე 243
 მამადა 938
 მამად უხეინბევი 351
 მამადხანი 905
 მამცხალი ალიაბათელი ასისტენსიული 405
 მამცხავილი გლახა 725
 მამცხავილი გლახა ადამ ნაზირის შვილიშვილი 156
 „——“ დათუნა იგივე დავით 501, 597, 619; სახლბუტეცი 598
 „——“ დავით იასაული 584
 „——“ ელისბარ 518
 „——“ იოსებ 20, 265; მროველას სახლბუტეცი 84, 913
 „——“ სოლომონ 619
 მამესწრასვილი 76
 მამისა 824
 მამისა მეჭინბეტუხეცი 820
 მამისაშვილი ესტატე მლუღელი 226
 მამნიაშვილი 231
 მამუკა 875, 880
 მამუკა ეფემიას შვილი 355
 „——“ მემანდარბაში 895
 მამუკაშვილები 468
 მამუკაშვილი 242, 243, 387
 მამუკაშვილი გაბრიელა 753
 მამუკელა 539
 მამუკელაშვილი ზურაბა 278
 მამულასვილი 106
 მამულაშვილები 752
 მამულაშვილი გოგია 737, 751
 მამუჩისვილი იოანე 466
 „——“ ნინია 650
 მამუჩიშვილი ივანე 40
 მამუჩიშვილი იოანე 39, 465
 მანდენანი 499
 მანდენასვილი თაყა 894
 მანდენაშვილი 895
 მანუკა დურგალი 233, 593
 მანუჩარ 530, 634, 659, 909, 942
 მანუჩარ მდივანი 19, 20, 41, 66, 161, 162, 213, 356, 359, 360, 388, 455, 462, 463, 919
 მანუჩარ მდივანი გორჯახის შვილი 918
 მანუჩარ ლაშქარნივისი 40, 65, 66, 67, 84, 227, 356
 მანუჩარ მორდარი* 842
 ——— ქალაქის მოურავი 850
 მანუჩარაშვილი გორჯახისი 890
 მანუჩარის შვილი ზაზა 590
 მარგველაშვილი 637
 მარგველაშვილი შიო 371
 მარდაღიშვილი ივანე 930
 მარდახა 627
 მარეანოზ ეშვილასძე 735
 მართა ყორღანაშვილის შანშეს ქალი 499
 მარიამ 237, 934
 ——— (გიორგი XII-ის ნათელი) 545
 მარიამ დედოფალი 389, 392
 მარიამ (ერეკლე II-ის დისწული) 496, 705
 მარიამ თამაზა ბებურისშვილის იოანე ხუთასისთავის მეუღლე 236, 272, 423
 მარიამ თუშთა მოურავის და 531
 მარიამ (მეფის ძის დავითის მამიდა) 735
 მარიამ (პაატას ქალი) 852
 მარიამა ბოლნისელი 918

* დაბეჭდილია: მოედარი.

მარიაშა მკითხავი 903
 მარიაშისშვილი პაპუნა 49
 მარკოზა 868
 მარკოზა მთავარი 866
 მარტიროზ ვარდაპეტი 427
 მარტიროზა მწერალი 851
 „—“ ხარაზი 745
 მარტიროზისშვილი ავთანდილ 834
 „—“ ბეჟან 834
 მარქარაშვილი მამუკა 362
 „—“ სოლომონ 362
 „—“ ქიტესა 362
 მარლისშვილი გოგია 90
 მასხულია 773
 მასხულია დიმიტრი აზნაური 772
 მაქსიმე 495, 868
 „—“ ბონელი 867
 „—“ დირბის მოურავი 291
 „—“ კათალიკოსი 930
 მალაღანი 95, 96
 მალაღაშვილი 115
 მალაღაშვილი ამილბარ 277
 „—“ ანდრია 753
 „—“ გაბრიელ ზაზას შვილი
 „—“ დავით მოურავი 609
 „—“ დათუა 400, 401
 „—“ ზაზა 114, 237, 490, 752,
 752
 „—“ იაკობ 342, 689
 მალაღაშვილი იოანე მღვდელი 739
 „—“ იოსებ მღვიანი 689
 „—“ მღვდელი 740
 „—“ ნიკოლოზ 868
 „—“ ხარიდან 877
 „—“ სვიმონ 226, 237, 238,
 373, 404
 „—“ ხუცი 871
 [მალაღაძე] ამილბარ 871
 მალაღაძე დავით სალხუციის შვილი 45
 [მალაღაძე] ზურაბ 871
 მალაღაძე პაპუნა მედარაკეთხუციის 829
 „—“ რევაზ სალხუციის 871
 მალაქელაშვილი იოსებ 711
 მალრაძე 676, 691, 735
 მალრაძე ავთანდილ 472, 473
 „—“ დათუა 520
 „—“ ზურაბა 472

მალრაძე მღვდელი 674
 „—“ ხუცი 690
 მალრაძეები 472, 473
 მაყა 512
 მაყანის 56, 137, 138, 480
 მაყანისშვილი ფარსადანა 861
 მაყაშვილები 56, 57
 [მაყაშვილი] გოგია 511
 მაყაშვილი გომპარ 236, 624, 650
 „—“ დავით 56
 „—“ დავით ნაზირი 512
 „—“ დათუა 55, 138, 272, 424,
 511, 532, 624; კალაურის
 მოურავი 236
 „—“ დიმიტრი 532
 [მაყაშვილი] დიმიტრი 637, 650
 მაყაშვილი ზაქარია 198, 199
 „—“ როსებ 637
 „—“ როსეფ მიმბაში 124
 „—“ ქაიხოსრო 870
 მაჩაბელი 104, 426, 845
 მაჩაბელი ალექსანდრე დავითის ძე 141
 „—“ ბარძიმ 914
 „—“ დათუა 320
 „—“ ელიზბარ 214, 224, 225, 451
 „—“ ზაზა 614, 726
 „—“ ზაზა მიმბაში 615
 [მაჩაბელი] ზურაბ 837
 „—“ თაყა 837
 მაჩაბელი თეიმურაზ 321
 „—“ იესე 837
 „—“ ლუარსაბ 279
 „—“ ლუარსაბ მილახვარი 369, 470
 [მაჩაბელი] პაატა 837
 მაჩაბელი რევაზ 114, 471
 [მაჩაბელი] ფარემუზ 837
 მაჩაბელი ფარსადან 101, 335
 [მაჩაბელი] ქუბაშულ 837
 მაჩური 654, 655
 მაჩუტაძე 95
 მაჩხიძე თევდორე 103
 მაცაცაშვილი 46
 მაქავარიანი 32
 მაქავარიანი ბერი 32, 917
 [მაქავარიანი] ბუჭუა 917
 „—“ გიორგი 438

- [მაკეფარიანი] გოგია 917
 მაკეფარიანი იოსებ 275
 „—“ პაატა 40
 „—“ ძალღუა 882, 883, 889
 მახარა 417
 მახარაშვილი 566
 მახარე ხაბაზი მებალის შვილი 363
 მახარებელი 821, 823, 479
 მახარობელი მღვდელი 513
 მახარობელი ზემო ბოლნელი მოურავი 866
 მახვილადე მსახური 843
 მახია ივანე დოლენჯისშვილის სიღედრი 740
 მახუილასძე იოსამ 831
 მახუშაშვილი ალიყულა 550
 მაკმადბეგ 347, 348
 მაკმად ემინ ბეგი 375
 მაგლობლისშვილები 138, 311
 მაგლობლისშვილი 137
 [მაგლობლისშვილი] დავით დიდი 252
 მაგლობლიშვილი დავით პატარა 251, 253, 257
 „—“ დავით კონდოლის მოურავი 661
 „—“ დავით მღვიანა 176
 [მაგლობლიშვილი] როსებ 257
 მაგლობლიშვილი ტეტია 496
 მგელიტასშვილი ბერუა 902
 მგლოველი თამაზა 885
 მდივნისშვილი გიორგი 891
 მდივნისშვილი გურგენ 870
 მედავითნიშვილი ფადისა 835
 მეთიხან 351
 მეთოდი 25, 106, 537
 მეთოფეშვილი ალაბაბა 825
 მეთორიშვილები 111
 მეფარისშვილი მღვდელი 291
 მეკარისშვილი ხატისა 827
 მეკოკიშვილი დავითა 936
 მელიქისშვილები 141
 მელიქისშვილი ფრიდონ 601
 მელიქიშვილი ბადირ 376
 მელქუა დედცნუტაელი 898
 მელქოა მესანთლე 704
 „—“ მილდისი 390
 „—“ კონი 853
 მელქუაშვილი 245
 მეშვილდისშვილი 855
 მერაბ 463
 მერაბა 852
 მერაბაშვილი 871
 მერაბ მილახორი 891
 მერალიბეგ ქალანთარი 896
 მეტივისშვილი 26
 მეტრეველი გიორგი არდაზიანის შვილი 885
 „—“ პაპუნა 935
 „—“ შოშიტა 935
 მეტეხლიშვილი ერატ 827
 მექანარისშვილი 877
 მექანარისშვილი ნასუიდა 876
 [მექანარისშვილი] კიტესა 876
 მექვეერისშვილი შალვა 870
 მეღვინეთხუცესი რევაზ 266
 მეღვინეთხუცისშვილი 137
 „—“ ზაალი 914
 „—“ თომა 46, 136, 200, 313, 319, 320, 434, 473, 567, 733
 [მეღვინეთხუცისშვილი] მირზა 567
 „—“ პაატა 136, 319, 630
 მეღვინეთხუცისშვილი როსტევან 865
 [მეღვინეთხუცისშვილი] ლეთისია 567
 მეძმარიაშვილი აბრამელა 930
 „—“ შაქარია 930
 მზეკაბუჯ 158, 348
 მზეკაბუჯ მღვიანბეგი 148, 295, 296
 „—“ მსაჯული 307
 მთვარასძე ამირინდი 821
 მკერვალისშვილი ზაალ 354
 მიმინოშვილი იათამა 787
 მირვანოზ 719
 მირვანოზ ერისთვისშვილი 725
 მირველა 890
 მირზა 567
 მირზა გურგინა 105, 433, 434
 „—“ გურგინას შვილი აფრიამა 395
 „—“ გურგინას შვილი ყარამანა 395
 „—“ იბრეიმასშვილი 522
 „—“ მეთიხანი 350
 მირზარაბა 503
 მირზა რაბია 567
 მირზაყული მირზა

მირზასწვილი 118
 მირზასწვილები 386; 849
 მირზასწვილი 77, 222, 363
 მირზასწვილი ბეჟანა 385
 „—“ გიგია 558
 „—“ დავით 76, 221
 „—“ თამაზა 71
 „—“ თამაზ მოურავი 72, 363
 „—“ ნიკოლოზ მღვდელი 119
 „—“ ომან 221
 „—“ სოლომონ 385
 მირიან მეფის ძე 519
 „—“ მეფის შვილი 650
 მირიანასწვილი 618
 „—“ გიორგი 619
 მირიმანოვები 647
 მირმანოზ ეშქიალაბაში 715, 725
 მირმანოს ერისთვის შვილი 539
 მირია 647
 მიქელ პენტელანთ გიორგის შვილი 370
 მიქელა 40
 მიქელისწვილი ლუარსაბ მარტყოფელი
 898
 „—“ შერებ 525, 526, 527
 მილდისასწვილი 705
 მილდისისწვილი სტეფანა 653
 მიწობლიძე 726
 მიწობლიძე გარსევან 886
 „—“ გიორგი 830
 მიხაილ 258
 მიხაილ ბერძენი 816
 „—“ დეკანოზი 913
 „—“ ნინოწმიდელი 484, 521, 546
 მიხითარასწვილი 821
 [მნათაწვილი] ბერი 858
 [მნათაწვილი] ეუა 858
 მნათაწვილი ოთია 858
 [მნათაწვილი] ლამაზა 858
 მოწარებელი(?) 828
 მონესელიძე 817
 მონესელიძე გიორგი 817
 მოსე ნაცვალი 41
 მოსესაწვილი სტეფანა 505, 646
 მოსესი კრწანისის მოურავი 592
 მოსეწვილი მოლარე 539
 მოსია 709

მოსია მელორე 705
 „—“ ნაცვალი 377
 მოურავი [გ. სააკაძე] 837
 მოურავისწვილი ავთანდილ 857
 „—“ ნიკოლოზ 303
 მოძღვრისწვილი ზაქარია 614
 [მოძღვრისწვილი] ქაიხოსრო 614
 მოძღვრისწვილი არტემ მდივანი 564
 მრეველის ქალი ელისაბედ 749
 მრეველისწვილი ელისაბედ 748
 მუნჯისწვილი ივანე 649
 მურადასწვილი 461
 მურადაწვილი შერმაზან 885
 მურაჩასწვილი მურადა 826
 მურვან რუსთველის შვილი 831
 მურვანისწვილები 185, 215, 441
 მურვანისწვილი 49, 216, 490
 მურვანიწვილი იახე, იესე 32, 333, 334,
 397, 450, 489
 „—“ ლუარსაბ 123, 212, 397,
 640
 [მურვანიწვილი] ლუარსაბ 450
 მურვანიწვილი რევან ნაზირი 255
 [მურვანიწვილი] რევან 450
 მურვანიწვილი ქაიხოსრო 333, 334, 450
 მურმანიწვილი იესე 169
 მურუშიძე გიორგი იმერელი რაჭველი-
 905
 მუსაბეგ 350
 მუსეილასწვილი მოსესა 356
 მუსხალასწვილები 590
 მუსხლასწვილი დავით 907
 მულუმა 361
 მუჩიძე ავთანდილ 865
 [მღებრისწვილი] გლაზა მეჭვრისხეველი
 127
 მღებრისწვილი გურგენა მამასახლისი 619
 „—“ თამაზ მეჭვრისხეველი 127
 მწუნესელაწვილი ბედიანა 824
 მკედლისწვილი 616
 მკედლისწვილი ბერუა 327
 „—“ გოგია 860
 „—“ იორდანე 860
 მხარგრძელი 647

ნაბერლიშვილი 188
 ნაბიჭურიშვილი 126
 ნაგლაძე აზნაურშვილი 206
 ნადიშაშვილი 838
 ნადირაანი 643
 ნადირაშა 349, 351, 352, 353
 ნავროზაშვილი გოგია 527
 ნაზარა 886
 ნაზარალი ხანი 865
 ნაზარაშვილი მანუჩარ გორელი 870
 ნაზარაშვილი ფარსადან 57
 ნაზარბეგაშვილი 426
 ნაზარბეგისშვილი გიორგი 367
 ნაზარბეგისშვილი ოსეფა 390, 392, 393,
 394, 540
 „—“ ოსეფა 392, 394
 ნათელაშვილები 552
 ნამანგლელავისშვილი სესია 907
 ნამახოვი 836
 ნამორაძე დათუნა 861
 „—“ იორამ სახლისუხუცესი 861
 ნამურაძე ბეუია 160
 „—“ რევაზ შაღვას შვილი 832
 ნარიშანანი 394
 ნარიშანაშვილი ბაღდასარა 851
 ნარიშან ნაცვალი 192
 ნასიფ ჯაფარ უზიაშის შვილი 651
 ნასრულა მირზა 350, 351
 ნასყიდა 134, 135
 ნასყიდა დალაქი 897
 „—“ ტაბახმელელი 543
 ნასყიდასშვილი 896
 ნასყიდაშვილები 913
 ნასყიდაშვილი ბერუა 619
 „—“ ივანე 619
 ნატროშვილი გოგია 672
 ნაცვალაშვილი ბერი 871
 „—“ მოძღვარა 887
 [ნაცვალაშვილი] შაბათა 887
 ნაცვლისშვილები 381
 ნაცვლისშვილი ნიკოლოზ ბოდბისხუტრა
 229
 ნაცვლისშვილი დავით 135, 484

ნახუტრისშვილი იოსებ 294
 „—“ ქაიხოსრო 933
 ნახუტრისშვილი ბეჟანა 860
 „—“ იოსებ 495
 ნეზიერძე პავლე სურამელი 229
 „—“ პეტრე სურამელი 212
 ნესტან-დარეჯან დედოფალი 368
 ნეფისაშვილი ათაბეგა 864
 ნეჭინა 825
 ნიკოლიძე 875
 ნიკოლაოზ 635
 ნიკოლაოზ მღვდელი 476
 ნიკოლოვოზ 823
 ნიკოლოზ 20, 21, 202, 243, 486, 530,
 639, 845, 891, 909
 ნიკოლოზ ალავერდელი 311
 „—“ არხიმანდრიტი 95
 „—“ აფნაზი 243
 „—“ იოზ მღვდლის შვილი, ეელის-
 ციხელი 34
 „—“ მღვდელი 267
 „—“ სვიტიცხოვლის და კარის დე-
 კანოზი 213
 ნიკოლოსა 825
 ნინია 72, 92, 493, 717
 ნინია ამილახურისშვილი 740
 „—“ ეშვიკალაბაში 597, 710
 ნინიაშვილები 158
 ნინიაშვილი 932
 „—“ იასე 877
 ნინო (გიორგი XII-ის ქალი) 472
 „—“ (პაპიდაშვილის მხევალი) 713
 ნიუარაძე მანუჩარ მღვიანი 930
 ნიშნიანიძე მუქიეთი 829
 ნოდარ 886
 ნოდარისშვილები 268, 525
 ნოდარიშვილი 528
 ნოდარიშვილი გიორგი 186
 „—“ გიორგი სალთხუცი 525,
 528
 „—“ გრიგოლ ნეკრესელი 577
 „—“ გრიგოლ 580, 581, 583
 [ნოდარიშვილი] დავით 580, 581, 583
 „—“ იოსებ 186
 „—“ როსტომ 186, 219
 ნოზაძე 744

ნოზაძეები ფონელები 264
ნონეშვილი შერმაზან 520
ნონია მეჩითე 557
ნუქრადინი 823

ო

ოანეზა 380, 704
ოანეზა ბრმა 705
ოდიშასვილი 150
ოზიაშვილი ნიკოლოზ 880
ოთარ 848, 856, 873, 893
ოთარა 885
ოთარი 27, 376, 849, 909
ოთარ მღვიანი 918, 232, 449
ოთარ მიმბაში 436
„—“ სალთხუცესი 418
ომან ამილახორი 378
„—“ ბატონისშვილი 885
„—“ ბებერაშვილი 68
„—“ კალაურის მოურავი 424, 532, 476
„—“ ლაშქარნივისი 36, 919
ომან მღვიანი 36, 372, 642
ომანი 78
ომანისშვილები 714
ომანის შვილი 702
ომანის შვილი ზურაბ 91
ომარხანი 95, 535, 928
ონანაშვილი 562
ონანაშვილი ბებურაანთი 643
[ონანაშვილი] ზაქარია 673
ონანაშვილი ლუარსაბ 553, 559, 652, 672
„—“ „—“ ყორიასულბაში
560, 574, 657, 673
ონაშვილი 135
ონდინიძე ალიხანა 935
ონოფრე მღვდელი 619
ორბელ მღვიანბეგი 888
ორბელაშვილი ნიკოლოზ მროველი 872
ორბელი 340
ორბელიანი ასლან ეშიკაღაბაში 600
ორბელიანი დავით სარდალ-სალთხუცესი
907
ორბელიანი ვახტანგ მოურავი 546; სა-
გარეჯოს მოურავი 616, 702

ორბელიანი ზურაბ 741, 745
ორბელიანი იოანე მინბაში 30, 93; სარ-
დალ-სალთხუცესი 442, 701
„—“ ნიკოლოზ 920
ორბელიანი თამაზ 314, 745; ეშიკაღა-
ბაში 204, 218, 275, 450
ორბელიანის ქვრივი 586
ორბელისშვილი 340
ორბელისშვილი ორბელ მღვიანბეგი 859
ორბელიშვილები 339
[ორბელიშვილი] ერასტი 859
„—“ ვახუშტი 859, 862
„—“ დიმიტრი 859
„—“ ზურაბ 859
ორბელიშვილი პაპუნა 862
[ორბელიშვილი] სულხან 859, 862
„—“ ყაფლან 859
ორესტიშვილი ათანასე 829
ოსეფა 97, 504, 540
„—“ აქიმი 393
„—“ მამასახლისი 868
„—“ მილახვარი 378, 395
„—“ მღებარი 926
„—“ პაპაანთი 140
„—“ ფეიქარი 180
„—“ ღორღანაშვილი (I) 705
ოსეფაშვილი დაბალი 705
ოსინაშვილი მერაბა 864
ოსინაშვილი ქაიხოსრო გორელი 890
ოსიყმეშვილი 268
ოქანთ სტეფანა 704
ოქინათ ოპანეზა 704
ოქოასშვილები 704
ოქროსაშვილი უსეინა 827
ოქრომქედლიშვილი 554
ოქრომქედლიშვილი დავით 98, 164, 228,
402, 403, 421, 454, 555, 662
ოქროპირი სიონის ღვთისშობლის დეკა-
ნოზი 866
ოქუასშვილი ბეჟუა 863, 875
ოხერა 670
ოპანა 894, 912
ოპანა მოურავი 936
ოპანეზა აქიმი 644

ოანესა აქელისელი 390
ოანეზა მდივანი 569
ოპანანსვილი ისაია 359
ოტია 78
„ „ კახეთის მსაჯული 69
„ „ მდივანბეგი 132, 150, 151, 176,
290, 234

პ

პაატა 873, 874, 896, 897, 927
„ „ ახალდაბელი 852
პაატა-ბეგ 850
„ „ თოფჩიბაში 47
„ „ მდივანბეგი 887
„ „ მეჭინბეთუხუცესი 843, 848,
849, 851, 856
პაატა სალთხუცესი 886
„ „ ყორჩიბაში 862
„ „ ციხელი 703
პაატასვილი ოთარა 892
პავლე გრემის კარის ეკლესიის მღვდელი
698
„ „ ერთაწმინდის დეკანოზი 860
„ „ მღვდელი 442, 699, 934
„ „ დიდმელი დეკანოზის შვილი 79
პაისიოსი მთავარეპისკოპოსი 16, 406 514,
581, 582
პაიჭაძე გიორგი მესტამბე 937.
პალატისვილი ავთანდილ 822
„ „ ბეშქენ 822
„ „ დემეტრე 822
„ „ ჯაალ 822
[პალატისვილი] ჯავრონ 822
პალატისვილი ნიკოლოზ 822
„ „ ერანგი 822
[პალატისვილი] რამინ 822
„ „ ჭანგიურ 822
პანტელეიმონ 326
პანტელეიმონ (I) 598
პაპა 883
პაპა ბაზაზი თელაველი 487
„ „ მწერალი 204
„ „ შამქლებელი 704
პაპალაშვილი 242

პაპასვილები 879
პაპასვილი 653
პაპინა 838
პაპუა 83, 849, 855, 889
პაპუა მაძასახლისი 863, 866
პაპუნა 348, 426, 427, 850, 858, 861, 887
პაპუნასვილი გოგია 108
პაპუნასვილი ბერი 871
[პაპუნასვილი] ივანე 871
პაპუნასვილი ციცი 886
პაპუნაიცი 893
პარვართას შვილები 704
პართენ ბერი 111, 112
პარკაძე გიორგი 154; მღვდელი 142, 153
„ „ დათუა 547
„ „ იასე 154
„ „ ნიკოლოზ 865
პართემ 728
პატარიძე 505
პატარაკაც ასისტაი 717
პატარაკაცი გივი მდივნის შვილშვილი 539
პატიაშვილი 268
პახუშაშვილი იოანე მღვდელი 318
პანტელაშვილი იოანე 358, 550, 611
პენტელანთ გიორგი 370
პენტელასვილი იოანე 157
პეტრასვილი გიუ 892
პეტრასვილი მიხაილ 251
პეტრე 342, 371
პეტრე ავალიშვილი ელიას შვილი 279
„ „ მებურნეთი 540
„ „ აფიცარი 602
„ „ იმერელი 616
„ „ მღვდელი 83, 480, 481, 718, 719,
704
„ „ ფრანგი 704
„ „ ქარშიკა 704
„ „ წმ. ეესტათის დეკანოზი 398
პეტრემღვდლისშვილი გოგია 667
პეტრეშვილები 292
პეტრიაშვილები 455
პეტროზა 846
პეტროზ ვართაპეტი 485
პირიბნელაშვილი 22
პოვნია 31

უამიარაშვილი დავით 824
 უურული როსტომი

რ

რაზმაძე პაატა 837; მკედელი 844
 რაზმაშვილი ბერი 297
 „—“ ბერუა 619
 რამაზ 46, 77, 493, 832, 889
 რამაზიანნი 932
 რამაზისშვილი 626
 რამაზისშვილი ლევანი 932
 რამინიშვილი გაბრიელ 605
 რატისშვილი ბეჟან 265, 619, 620
 „—“ გაბრიელ 269
 „—“ დავით 877, 878
 რატიშვილი ბეჟან 134, 437, 438, 693,
 „—“ ზურაბ 877
 რაფიასშვილი 150
 რევაზ 289, 349, 352, 353, 519, 909
 „—“ გავაზის მოურავი 18, 35, 61, 283
 „—“ ერისთვის შვილი 555, 640, 716 .
 „—“ ეშკალასბაში 151, 376, 466
 „—“ მოურავი 746
 „—“ ნაზირი 339, 655
 „—“ სარდალი 351, 353
 „—“ სარდალი ქისიყის მოურავი 703
 „—“ ქეშიქიბაში 897
 „—“ ქსნის ერისთავის ძმა 853
 რევაზაშვილები 319, 660
 რევაზაშვილები მუხისელი 317
 რევაზაშვილი გოგია 879
 „—“ დათია 879
 „—“ ნინია 879
 რევაზისშვილი შერმაზინ 848, 849
 რევია სიკო 755
 რევისშვილი ივანე ბოენელი 867
 რევიშვილი ადამ 855
 „—“ გივი 843
 „—“ შალვა 856
 რიზაყული მირზა 349
 რიზაყული უსაბაში 316
 რიკაძე 95

რიუმაძე ხოხონა 929
 რობიტაშვილი იოსებ 210
 „—“ ჯანია 210
 რომანოვ 937
 როსადაშვილი ბერი 858
 როსებ 431, 624, 638
 როსებ მინბაში 512
 „—“ ოხიყორჩი 847
 „—“ ჭიმიტის მოურავი 234
 როსტუაშვილი გიორგი 134
 როსტევანა 545
 როსტევანაშვილი ივანე 536
 „—“ მამუკა 864
 როსტომ 33, 311, 459, 722, 928
 როსტომ დავით ამირეჯიბის შვილი 630
 „—“ მღვიანბეგი 776
 „—“ შანშე მილახერის შვილი 429
 როსტომა დანიბეგანთ 864
 როსტომი 497
 როსტომაშვილი არუთინა 703
 როშაკიანი 675
 როჭიკასშვილი ბეცია 216, 913
 „—“ გლაზა 271, 749, 750; ნა-
 \ ზირი 367, 468
 „—“ იოანე ნაზირი 914
 როჭიკაშვილი ოთარი 895
 როჭიკოვი 749
 როზროზაშვილი 377
 როხიშვილი ბარამ 475

ს

საათაშვილი ბეჟანა 619
 სააკა 299, 302
 სააკასშვილი გრიგოლ 298
 სააკაშვილი გაბრიელა 517
 სააკაშვილი ივანე 362
 სააკაძე ავთანდილი მოურავის შვილი 859
 სააკაძე ავთანდილ [მსახური] 852
 სააკაძე გიორგი 865
 სააკაძე ზურაბ 639, 872
 სააკაძე პაპუნა 842, 843
 საამაშვილი თარეშიშვილი თამაზა 858
 საამ ბოქოულთუხუცესი
 საამისშვილი ბეცია 208
 საამისშვილი ზაალ 907; მღვიანბეგი 302;
 ყორიასაულბაში 102

საბა 157, 435
საბა დეკანოზი 411, 412
„—“ ნაეცლის შვილი 381
საბანაძე 321
საბა ქეცხის ძმა 717
საბანაძე 321
საბუაშვილი ტერტერა 880
საგინა 847
საგინაშვილი ალათანგი 841
„—“ ბაგრატ 332, 455, 617;
იასაული 613
„—“ დიმიტრი 88, 661, 737
„—“ ზაალ 856
„—“ იორამ 843
„—“ ისაკ 281
„—“ ქაიხოსრო 856
საგინოვი ნიკოლოზ 915
სადაღაშვილი ნონია 517
[სადუნიშვილი] გურგენა 855
სადუნიშვილი პაპი 855
[სადუნიშვილი] სამნა 855
სავანელი 295, 475
სავანელი გოგია 474
„—“ დავითა 282, 283
„—“ რამაზ 446, 474
საჭუტა 838
საითას ძე შიომ მღუდელი 824
საიფაშვილები 664
საკარული 527
საკაშვილი გრიგოლ 300
სალამაძე 637
სამგლისშვილი ივანე 17
სამთლიაკუდაშვილი ბესარიონ 687
სამისშვილი 852
სამნაშვილი დავითა 484
სანასარა 825
სანაყოშვილი ბაძია 915
სარიდან 879
სარიდან მდივანბეგი 878, 879
სარუაშვილი ესტატე 824
სარქისა ალა 435
საქოა 300, 301
საქუა 302
საქუაშვილი ალხანა 299
საყვარელიძე გოგია 656, 659
„—“ იასე 69, 72, 73, 419
საყვარელიძე ოთარა 932

საძაგლისშვილი 727
სახნია 292
საპაქაშვილი მანუჩარა 362
სესია 717
სესიას შვილები 717
სეფეთა ანანია ჭვარის მტეირთველი 829
სეფი შირაზა 351
სეფიხან სარდალი 349
სენხია 539
სენხია მეყონდახთა ყმა 832
„—“ მეჯინიბეთუხუცესი 856
„—“ მოლარეთუხუცესი 880
სვიმონ მეფე 831
სვიმონ 37, 188, 894
სვიმონ ბატონიშვილი 95
„—“ დეკანოზი
„—“ ველისციხის მოურავი 34
„—“ მდივანი 176, 233, 474, 548, 650
„—“ მეფე 701
„—“ მოურავი 283, 572
„—“ მღვწარაშატონი 93
სვიმონა 839
სვიმონიკა ფეიჭარი ნატყვევარი 187
სთეფლიაშვილი 839
სთეფლიაშვილი შიო 831
სიგუა 789
სიგუა ზოსიკია 788
სიღამონიძე სტეფანე 404
სიმონასშვილი პალეე (!) 883
სიმონ 157; მდივანი იასაული 459
სიმონა 828
სიმონიკა 788
Симонович подполковник 743
სიბილაძე შირაზა 346
სისველაშვილი 746
სისოური 654
სისუა 501, 534
სიხარულაშვილი გაბრიელა 696
[სიხარულაშვილი] რევაზა 696
სოლალა 29
სოლადასშვილები 879
სოლადაშვილები 677
სოლადაშვილი ავთანდილ 390, 394, 395,
883
„—“ ასატურა 878
[სოლადაშვილი] გიორგი 829

სოღალაშვილი ელიზბარ, ელისბარ 829,
870
„—“ ერეკლე 868
„—“ ზაზა 719, 720
[სოღალაშვილი] ზაზა 877, 879
სოღალაშვილი ზალდასტან 827
[სოღალაშვილი] ზურაბ 877
სოღალაშვილი იასე 676, 679, 892, 896
[სოღალაშვილი] იოვანე 892
სოღალაშვილი იორამ 878
[სოღალაშვილი] იოსებ 676, 879
სოღალაშვილი მანუჩარ 719, 878
[სოღალაშვილი] ნინია 879
სოღალაშვილი ქაიხოსრო 843, 877
„—“ უაფარბეგი 390
[სოღალაშვილი] შალვა 829
სოღალაშვილი შიოშ 836
სოღალიანნი 826
სოლომან 263, 383, 401, 410, 497
სოლომონ 400, 534, 718
სოლომონასშვილნი 821
სოლომონ თაყლიდრის შვილი 676
„—“ მდივანი 95, 113, 256, 395, 413
„—“ მდივანბეგი 245, 302, 711
„—“ მეითარი 87, 93, 217, 218, 345,
398, 458, 459, 504, 513, 552,
553, 720
„—“ მეფე 58, 173, 385, 438, 925
„—“ მეფეთ-მეფე 917
„—“ მეფე იმერთა 941
„—“ [მოურავის ძმა] 283
„—“ მსაჯული 106
„—“ ნაცვალის ძმა 577
„—“ შანში მილახვრის შვილი 429
„—“ ომან ბებურიშვილის ობოლი
68
„—“ ჭავჭავა იგივე ჭავჭავიშვილი 741
სომეხიშვილი ამირანა მსახური 852
სოსია 737
სოსია მდივნის ეგნატის ყმა 507
სოფიო დედოფალ დარეჯანის შვილი-
შვილი 673, 674
სოფრონ ნიკოლოწმიდელი 941
სტეფან 362
სტეფანა გურგინ ბეგის შვილი 499
„—“ კალატოზი 941

სტეფანე კალატოზი 942
„—“ ნაცვალ აკოფის ძმა 124
„—“ პაპაანთი 139, 204
„—“ სარაილარი 305
„—“ ფრანგი 390, 393
სუთინასშვილი მელქუა ყალუანთ მწე-
რალი 832
სულაშვილი 840
სულთინიშვილი ივანე 508
„—“ მამადუსეინა 498
სულიაშვილი 387
სულიკაშვილი ელიზო 117
[სულტასასშვილი] ავთანდილ 835
სულტასასშვილი ციხუა 835
სულუაშვილი თამაზა 841
სულხან 351, 523, 659, 835, 842, 852,
854, 932, 933
სულხან გრიგოლას ოსტატი 301
„—“ ეშიკალადაში 894, 898
„—“ მდივანბეგიშვილი 867
„—“ მდივანი 41, 54, 67, 213 276,
361, 413, 600, 642, 677, 678, 919
„—“ მდივანი გორჯასპის შვილი 918
„—“ მდივნის ყმა 66
„—“ მოურავი 361
„—“ მსახური 737
„—“ ფეიქარი 704
„—“ ქედლის შვილი 836
სულხანოვი პაატა 754
სუმბათოვი იოვანე 938
სუმბასძე მისრია 823
„—“ როინ 823
[სუმბულიძე] გიუნა 840
[სუმბულიძე] ფარემუზ 840
სუმბულიძე შერმაზან 840
სუქანასშვილი 704
სუხინა 864
სუხოშვილი 255
სხირტლაძე 597

ტ

ტაველიშვილი 838
ტარიელისშვილი ფარსადან 325
ტარიელიშვილი პანტელიმონ 326

ტარუაშვილი ადამა 493
 „——“ ნინია 515
 ტატანაშვილი გოგია 141
 ტატაშვილი იოთამ 125
 ტატია 834
 ტატიშვილი 63, 412
 ტატიშვილი ბალათარ 33
 „——“ იოანე მლუღელი 412
 „——“ იოთამ 27, 222
 ტატუასშვილი გიორგი მეკუტრკლე 833
 ტატუაშვილები 838
 ტატუაშვილი დათუა 754
 ტერ-აკოფა 500
 ტერ-არაქელ ციხის დიდის ეკლესიის დე-
 კანოზი 645
 ტერ-არაქელა ციხის ეკლესიის დეკანოზი
 499
 ტერ-არუთინ ციხის დიდის ეკლესიის კან-
 დელაკი 594
 ტერ-არუთინა 192
 ტერ-არუთინა მუხრანის დეკანოზი 155
 „——“ ყაზახელი 193
 ტერ-ასატურას შვილი იგივე ტერ-ასატუ-
 როვ არაქელა 911
 ტერ-ბარსელა კარალელი 155
 ტერ-გეურქა იგივე ტერ-გიურქა, ტერ-
 გეორგა 931, 932, 933
 ტერ-გრიქოლა 155, 908
 ტერ-გრიქორასშვილი სააკა 864
 ტერ-დავით დეკანოზი 301, 427, 918
 ტერ-ვარდანოვი 594
 ტერ-წაქარაშვილი მამიჭანა 846
 ტერისშვილი 526
 „——“ ზაალ 527
 ტერ-პეტრუზა 370
 ტერ-სააკა 155
 ტერ-სარქისა ხუცესი 836
 ტერ-სტეფანა 155, 916
 ტერტერაშვილები დუელები 403
 ტერტერაშვილი 343, 404, 847
 ტერტერაშვილი ავთანდილა 866
 „——“ ბეროა 846
 ტერ-ყაზარა 155, 299, 918
 ტერ-ყაზარა დეკანოზი 917, 919
 ტერ-შემონას შვილი, ტერ-შიმოვანაშვი-
 ლი აბელ 545, 546
 „——“ ალა 915

ტერ-შიმოვანაშვილი მოსესა 348
 ტეტია 71
 ტეტია ედიას შვილი 481
 „——“ მგალობელი 262
 „——“ მინბაში 122
 ტინტოლიზანანთ ბაინდურა გვიწინაშე-
 ლი 893
 ტილაშვილები 542
 ტლაშაძე იასე 174
 „——“ იოსებ 174
 ტოლუხან-ბეგ 895
 ტოქეშაშვილი აღდგომელი 83
 ტოტიაშვილი 526, 527
 [ტოხვაძე] აბრამა 829
 ტოხვაძე გიორგი 829
 [ტოხვაძე] მამისბელა 829
 „——“ ნასყიდა 829
 ტრამაქიძე თამაზა 837
 ტრიფილე მწიგნობარ არხიმანდრიტი 213
 ტურფოაშვილი 357
 ტუსისშვილი ზაალ 411
 „——“ ივანე 621
 „——“ ქაიხოსრო 44
 ტუსისშვილი ივანე 548
 ტუსისშვილი ქაიხოსრო უზბაში 398

უ

უგემური 856
 უვრთულისშვილი გოგია 129
 უზბაშისშვილები 704
 უზნაძე მამუკა 565
 „——“ ნიკოლოზ 897
 უთრუთ 494, 670, 694
 უთრუთისშვილები 494
 უთრუთისშვილები 493
 უთრუთისშვილი ნიკოლოზ 914
 უკანბერიძე 95
 ულუბეგა 823
 ულუპიაშვილი ზურაბა თოფჩი 306
 უმეკა 850
 უმეკასშვილი 191
 უმიკაანნი 157
 უმიკაშვილი გივი 190
 უნაძე მამუკა 915
 უნებავისშვილი მგელია 871

უნჯულაშვილი 849
 ურუმბეხაშვილი გოჩია 831
 უსუფბეგი 348
 უტიასშვილი 150
 „——“ ღათო 149

ფ

ფავლენიანი 70
 ფავლენისშვილები 419
 ფავლენისშვილი ზაქარია 402
 „——“ თეთუზა 421, 662
 „——“ თეიმურაზ 432, 228*
 „——“ თეიმურაზ ფარეშთუხუ-
 ცესი 421
 „——“ ივანე 620
 „——“ კაცია 196
 „——“ ნინია 108
 „——“ რევაზ 338, 339, 454
 [ფავლენისშვილი] შიოშ 885
 ფავლენისშვილები 160, 426, 542
 ფავლენისშვილი 478
 „——“ არჩილი 425
 „——“ ბერი სურამის მოურავი
 49
 „——“ ბეჟან 639
 „——“ ერასტი 885
 „——“ ზაქარია 403
 „——“ თეიმურაზ 425, 431
 „——“ თეიმურაზ ფარეშთუხუ-
 ცესი 160
 „——“ იონე 107
 „——“ ნინია 93, 425
 „——“ ნინია ბიძინაშვილი 419
 „——“ რევაზ 425, 555
 ფავლენიანი 460
 ფავნელისშვილი თეიმურაზ ფარეშთუხუ-
 ცესი 461
 „——“ პაპუნა 860
 ფავნელიშვილი 845
 [ფავნელიშვილი] დავით 868
 ფავნელიშვილი იობ 868
 ფათალიბეგ 351, 352

ფალავანდიანი, ფალავანდინი 131, 398,
 551, 668
 [ფალავანდისშვილი] ბერი 113
 ფალავანდისშვილი გიორგი 131
 „——“ გლახა 113, 454, 679, 723
 „——“ გოგია 723
 „——“ ღათუა 727
 „——“ ერეკლე 53, 70, 113, 221,
 291
 „——“ ზურაბ 21, 110, 113, 131,
 375, 422, 914
 „——“ ზურაბ უზბაში 372
 „——“ როსტომი 113
 ფალავანდიშვილები 173
 [ფალავანდისშვილი] ბეჟან 172
 „——“ გოგია 206, 727
 [ფალავანდისშვილი] დიმიტრი 551
 „——“ ელიზბარ 172
 ფალავანდიშვილი ერეკლე 74, 177, 214,
 222
 „——“ ზურაბ 109, 384, 385,
 416, 422
 [ფალავანდისშვილი] თეიმურაზ 206
 ფალავანდიშვილი იაკობ 591
 „——“ იაკოფ 551
 „——“ მჭეკაბუკ 206
 „——“ პატა 889
 „——“ როსტომ 172
 ფალავანდოვი ანტონ 914
 ფალვენიანი 541
 ფალვენისშვილი ბეჟან 92
 „——“ თეთუზა 228
 „——“ თეიმურაზ 372
 „——“ თეიმურაზ ფარეშთუხუ-
 ცესი 286
 „——“ რევაზ 340
 ფალვენისშვილები 541
 ფალვენისშვილი 731
 „——“ კაცია 195
 ფანასკერტელ-ციციშვილი ციცი 847
 „——“ „——“ ფარსადან ნო-
 დარისშვილი 864
 ფანდოანთ გრიქორა 878

* იგივე თეთუზა.

ფანველიშვილი თეიმურაზ 556
 ფანუელიშვილი რევაზ 554
 ფანცერაშვილი ანდრეაფარ 500
 ფარემოზ 38
 „—“ სახლთუხუცესი ბატონისშვი-
 ლისა 865
 ფარემიშვილი 654
 ფარნავაზ [მეფის ძე] 163, 535
 „—“ მეფის ძე 494
 ფარნავაზ კელმწიფის ძე 587
 ფარნაოზ 521
 „—“ ბატონიშვილი 360
 „—“ მეფის ძე 489, 493
 „—“ [მეფის ძე] 142
 „—“ კელმწიფის ძე 154
 ფარსადან 16, 82, 299, 326, 362, 390,
 856, 857, 933
 „—“ თავილდარი 298, 299, 394,
 499
 „—“ მამასახლისის შვილი 432
 „—“ მოურავი 153
 „—“ მწერალი 884
 „—“ სარაიდარი 305
 „—“ უზბაში 898
 ფარსადანა მამასახლისი 872
 „—“ ოქრომკედელი 704
 „—“ ყორღანანთ ოაგილდარი 394
 ფარსიაშვილი ბირთველი 890
 „—“ გიორგი 482
 ფარულავა პეტრეია 776
 ფარქოსაძე 53
 ფასუა მეჩახუხე 157
 ფაფაქერაშვილები 87
 ფაღავა 765, 789
 „—“ ლევან 774
 ფაღავები 780
 ფაშისშვილი 533
 ფაშიშვილი მღვდელი ჩოჩელი 547
 ფაციწაშვილი ბერაკი 837
 ფეშანგიშვილი ანდრია 891
 [ფეშანგიშვილი] დავით 891
 ფიბინასშვილი გოგინა 864
 ფითოანთ ალა 694
 ფითოაშვილი ალა 694
 ფითუასშვილი გასპარა 863
 ფითუაშვილი ალა 647

ფილიპე ხუცესი 823
 ფირა 130
 ფირალაშვილი 534
 „—“ გოგია 533
 ფირალიშვილი გაბრიელა 887
 ფირან ბოჭოლთხუცესი 125, 707
 „—“ მოურავი 292
 „—“ ქალაქის მოურავი 863
 ფირია 841
 „—“ მოქრელი 842
 ფირყულანთ გიორგი 863
 ფისაძე გიორგი ბელთელი 248
 ფიყინა 836
 ფიცხელაური შუქვაბუჯ 520
 ფოცხუერა 825
 ფრიდონ ბეგი 375
 ფრიდონ მელიქი (იგივე მელიქისშვილა)
 601
 ფრიდონ მოურავი 423
 „—“ შაშინის მოურავი 514
 ფურცელაძე 611—12
 „—“ დათუნა 897
 „—“ დიმიტრი V, VI
 „—“ ზურაბ 336, 384
 ფურცელაძის ქალი 266
 ფუტყარაძე ბერი 837

ჟ

ჯავთარაძე შალვა 830
 [ჯავთარისშვილი] იონათამ 856
 [ჯავთარისშვილი] შანუჩარ 856
 ჯავთარისშვილი ნიკოლოზ 147, 907
 ჯავთარისშვილი სულხან 856
 ჯაჭუმა ნაზირი 863
 ჯაიხოსრო 78, 106, 126, 311, 374, 407,
 737, 850, 856, 874, 875
 ჯაიხოსრო ალანდარბაში 258
 ჯაიხოსრო ბეგი 348
 ჯაიხოსრო დიამბეგი 166, 210
 ჯაიხოსრო ენისელთ მოურავი 236, 424
 ჯაიხოსრო ენისელთ მოურავის შვილი
 272, 532
 ჯაიხოსრო თიანეთის მოურავი 238, 240,
 294

ქაიხოსრო კახეთის მსაჯული 69
ქაიხოსრო ლევანიშვილი 195
ქაიხოსრო მდივანბეგი 78, 145, 211, 367
ქაიხოსრო მორდალი 894
ქაიხოსრო სალთხუცესი 175, 621
ქაიხოსრო სარდალი 173, 348, 351, 352,
353, 897, 909, 934
ქაიხოსრო სარდარი 347
ქაიხოსრო სახლისუხუცესი 839
ქაიხოსროვ 741
ქაიხოსროვი ნაცვალი 868
ქალბალი ოღლი ქაშუმ 360
ქალბი ჭაფარა 861
ქალიკოასწვილები 704
ქალოპანეზა 161, 711
ქარელი 129
ქარელი გლაზა 128
ქართველისწვილი 468
ქარშიზა 881
ქარუმშიძე 18, 21, 273
ქარუმშიძე გლაზა 649
ქარუმშიძე იაკობ 625
ქარუმშიძე იოანე კასპის მოურავი 743
ქარუმშიძე მოურავი 72
ქარუმშიძე ნინია 338
ქარუმშიძე ფარსადან 153, 154, 387, 447
ქაჭაია 776, 789
ქაჭაია ბეზუ 765, 774, 775, 777, 780, 788
ქეზაძე 919
ქეზაძე ბერი 837
ქეზისწვილი გლაზა ჭუგანთი 575
ქეთავან 835
ქეთევან ამირეჯიბის სახლობა 307
ქვლივიძე 702
ქვლივიძე საამ 701
ქვლივიძე სვიმონ 894
ქიმაძე 896
ქიტესა 731
ქიტესა ამბარდარი 424
ქიტესა უასაბი 703
ქიტიაწვილი 715
ქიტიაწვილი ბერუა 28
ქლიზაძე 932
ქობულაწვილი 896
ქობულოვები 729
ქობულოვი სერგი 746

ქონიაწვილი ბერი 887
ქოქილასწვილი გორელი კაცი 850
ქოჩაძე იასე 535
ქოჩიბაშისწვილი ქაიხოსრო 613
ქრისტესია ამბარდანი 483
ქრისტესიაწვილი მახარა 885
ქრისტესიაწვილი ოთარა 885
ქრისტეფორე 908
ქრისტეფორე კათალიკოზი 833
ქურდაწვილი 193, 194
ქურდაწვილი პაატა მზარეული 194
ქურდაძე 928
ქურდევანიძე 217
ქურდევანიძე გლაზა ტყეობიდან
სსნილი 216
ქურხული აბრამ 146
ქურხული გოდერძი 80, 83, 85
ქურხული იოსებ მღვდელი 484
ქურხული მღვდელი 83

ლ

ლამბარაწვილი გიორგი 932
ლამბარაწვილი ზაქარია 747, 748
ლანბარაწვილი 107
„——“ გორელი 106
ლარიზა მკალავი 705
ლარიზაწვილი მახარა 706
ლარიზა 823
ლვანია 782
ლვთისია 567
ლვთისიაწვილი ფარსადან 594, 595
ლვთისავარ მამასახლისი 470
„——“ ნაცვალი 225
ლვთისია მემანდარი 138
ლონანაწვილი ზურაბ
ლონაძე 110
„——“ ბერო 897
ლორიქედასწვილი ქერობინ 833
ლოლობერიძე მახარობელი 514
ლრაფი იგივე ტოტლებენი 131, 372
ლუნიასწვილი 821
ლუქასა 916
ლუტა 691

ყ

ყვერიშვილი ლუარსაბ 870
 ყაზაჩისშვილი 705
 ყაზარა 863
 ყაზუასშვილი ავთანდილ მელიქი 863
 ყალანდარ 854
 ყალანდარაშვილი ქრისტეფორე 890
 ყამაზაანთ ოპანენა 499
 ყანდარელი ზაზა 85
 ყაითმაზაშვილი სტეფანე 570, 739
 ყანდურალაშვილი 875
 ყარაღასშვილი რევაზ იასაული 315
 ყარან 891
 ყარან მღვიანი 295, 534, 933
 ყარანგოზისშვილი 116
 ყარაოღლანასშვილი 704
 ყარაქამზასშვილი გასპარა 868
 ყარშა 846
 ყასუმ ოღლი ჭილავედარი 365
 ყაფლან 349, 351, 352, 353, 354, 355
 ყაფლანიანნი 348
 ყაფლანისშვილი 532
 „—“ ვახტანგ 142, 143, 347
 „—“ ზაალ 105, 347, 372
 „—“ ლუარსაბ 347
 „—“ ედიშერ 386
 ყაფლანიშვილი დიმიტრი 531 •
 „—“ ერასტი 866
 „—“ ვახტანგ 896
 „—“ ზაალ 529, 573
 „—“ კიკოლა 531
 ყაუინა 27
 ყეზანაშვილი ბეჟუა 862
 ყენასშვილი ივანე 404
 ყველიქამიაშვილი გეგელა 885
 „—“ გულია 885
 „—“ თამაზა 885
 ყივლა 72
 ყიულისშვილი 753
 ყიფიანი გიორგი 333, 793
 „—“ როსტომ 333
 „—“ ქორი 333, 334
 ყოდალაშვილი მათე მღვდელი 257, 258,
 315, 519
 ყოდალაშვილი რევაზ 410, 411

ყორღანაშვილი 298

„—“ აღიბეგ 370
 „—“ ავთანდილ 841, 842
 „—“ ბერუა 866
 „—“ ბილიანის შვილი გოგია
 302
 „—“ გიორგი 395
 „—“ დავით მუშრები 394
 „—“ ზურაბ 395
 „—“ ირაკლი 841, 842
 „—“ იოსებ ავლაბრის მოურა-
 ეი, მილაზვარი 751
 „—“ ლამაზა 856
 „—“ მერაბ მღვიანი 841, 842
 „—“ ოსეთა მილაზვარი 391,
 394
 „—“ პაატა 840
 „—“ ფარსადან 302
 „—“ ქახოსრო 841
 „—“ შაველ 841, 842

ყორღანოეები 647

ყორჩიბაშინი 124, 655
 ყორჩიბაშისშვილები 124, 235, 656
 ყორჩიბაშისშვილი ბეჟანი 93
 ყოჯახან 349
 ყუზანაშვილი აბელა 658, 679
 ყოზანთ როსტომა 868
 ყუზანასშვილები 705
 ყუთლუაშვილები 322, 323
 ყულბა, ყულაბანი 71, 72
 ყულია 836

შ

შაბერასშვილი გიორგი 860
 შაბურისშვილი ზაზა 544
 შადინასშვილები 704
 შავდათუაშვილი ივანე 650
 შაველი მელიქი 826, 827
 შავერდა ასლანის შუილი 836
 შავერდაშვილი ნინია 220
 შავყულიხანი 273
 შაღელასშვილი ყობია 883
 შაღვა 288, 437, 826
 შაღვასშვილი შერმაზან 838

შალვასშვილი 821
 წალუა 842
 შამანდუხ 831
 შამირანასშვილი 753
 შამინარაშვილი 754
 შანავაჲ მეფე 845, 846
 შანაწარასშვილი ბეროა ყაფიჩიბაში 880
 [შანაწარაშვილი] გიორგი 880
 „—“ დავით 880
 [შანშაშვილი] ავთანდილ 880
 შანშაშვილი გიორგი 880
 „—“ იარალი 880
 „—“ საამ 880
 შანშე 828
 „—“ აზნაურშვილი 843
 „—“ ერისთავი 127, 190, 268, 723
 „—“ ერისთავის შვილი 177, 214, 554
 „—“ ეშკალაბაში 663
 „—“ მილახვარი 95, 407, 429, 497
 „—“ ნაიბ-ეშკალაბაში 554
 შანშიაშვილები 599
 შანშიაშვილი ბეჟან 867
 „—“ გიორგი 878
 „—“ გიორგი ბეჟანისშვილი 880
 შანშიაშვილი საამ 596
 „—“ ქაიხოსრო 881
 შარიქაძე გიგანა 860
 „—“ ძალღუა 860
 „—“ ხახუტა 860
 შაროასშვილები 705
 შაროასშვილი გასპარ იჯარადარი 59
 შარუაშვილი გაბრიელ 747, 748
 „—“ გასპარა 59
 შატბერაშვილი გრიგოლ 537, 644, 690
 შატბერისშვილი დავით 824
 შაუაშვილი 422
 „—“ ფარსადანა 863
 შაქარა 462
 „—“ მეთევზე 704
 „—“ მელიქი 611, 644
 „—“ მღებარი 911
 შაქარაშვილი არუთინა მექვაბე 578
 შაჰანთ სტეფანა 705
 შამ-მელიქის შვილი 727

შამნავაჲ მეფე 842
 შამყულიხანი 543
 შერმაჰან 33, 382, 826
 „—“ აფსაზის შვილი 42
 შერმაჰანის მამა 38
 შერმაჰანა 182
 შერმაჰანასშვილი 73, 248
 შერმაჰანასშვილი ხოსიტა 836
 შერმაჰან მდივანი 895
 შინჯიაშვილი აბრამ 467
 შინჯიაშვილი გელა 133
 შიო 825, 854, 879
 „—“ მღვდელი 418
 შიოშ 856, 863
 შიოშ თმოგველი 860
 „—“ მდივანი 20, 862, 867
 „—“ ხეცესი 417
 შინხადარიშვილი როსებ 882
 შინხბეგისშვილი ბეჟან 864
 შინხაშვილი საამა გორელი 915
 შოთაშვილი თაჟა 838
 შორღულაშვილი 270, 271
 შოშიტა ერისთავი 900
 შოშიტაშვილი გოწერამ 858
 შუაშვილი ფარსადან 868
 შუხო 577

ჩ

ჩანთაძე გურასპა 843
 ჩარუხაშვილი ამირანა 600
 ჩარჩისშვილი შაქარა 227
 ჩაჩიაშვილი გივი 843
 „—“ გოგია 587
 „—“ გლახა 80
 „—“ იასონ 353, 354
 ჩაჩხიპარასშვილი ამირანა დიდბული 827
 ჩეკურიშვილი პაპია 843
 ჩელაბაშვილი ბეჟან 854
 ჩერქეზიანნი 241, 692
 ჩერქეზისშვილები 410
 ჩერქეზისშვილი ნინია 267
 „—“ ფირან ტყეივის მოურა-
 ვი 128

ჩერქეზისშვილი ჩანასლან 870
 ჩერქეზისშვილი იოანე 268
 „—„ ნიკოლოზ 410, 503
 ჩივაძე დავით 894
 ჩითახანთ არუთენ 863
 ჩითახაშვილი 934
 ჩიკოძეები 476
 [ჩიკოძე] ზაალი 475
 ჩიკოძე ქაიხოსრო 118, 475
 ჩიკვაძე თომა 182
 „—„ ქაიხოსრო 119
 ჩიკორიძე თომა 669
 ჩინჩალაძე ქაიხოსრო 897
 ჩიტაშვილი პაპა ნარცალი 905
 ჩიტასშვილი მახარა 848
 ჩიქოანი ანტონ მღივანბეგი 802
 „—„ დავით როსტომის ძე 800
 „—„ დათა 780
 „—„ როსტომ 770
 „—„ სიკო ჯვარის მარხის გამგე 789
 ჩიქოვანი გოგი 775
 „—„ ივანე ჯვარის მარხის მღივან-
 ბეგი 776
 ჩიქლაძე გოგია ტყვიავის მამასახლისი 196
 ჩიქლაძე ზაქარია 128
 ჩოკაშვილები 549
 [ჩოლაყასშვილი] გიორგი 165
 ჩოლაყასშვილი დავით მღივანბეგი 293
 „—„ დიმიტრი 650
 [ჩოლაყასშვილი] დიმიტრი 165
 ჩოლაყასშვილი იოანე 293
 „—„ ნიკოლოზ მოურავი 82
 „—„ ომან 165
 „—„ ქაიხოსრო თიანეთის მოუ-
 რავი 165
 ჩოლაყაშვილი 176
 ჩოლაყაშვილი გიორგი 675
 „—„ გრიგოლ 736
 „—„ დიმიტრი 549, 737
 „—„ ერასტი 165, 238, 343
 [ჩოლაყაშვილი] ქაიხოსრო 675
 „—„ ჭიმშერ 165
 ჩოლაკაევი 746
 „—„ იოანე 740
 ჩოლაყაევი იოანე 745

ჩოლაყოვი 739
 ჩოფიკიანი 923
 ჩუთყერაშვილი ნიკოლოზ მღვდელი 266:
 ჩუთლაშვილი 668
 ჩხეიძე 270, 686, 921, 928
 „—„ გიორგი 876, 916, 917
 „—„ გორგასალი 898
 „—„ დავით მღივანბეგი 883
 „—„ თეიმურაზ 247
 [ჩხეიძე] თეიმურაზ 876
 ჩხეიძე იესე 916
 „—„ იტრიელი 686
 „—„ ლევან 917
 „—„ ნინია 680
 „—„ როსტომ 247, 916
 [ჩხეიძე] როსტომ 876
 „—„ სეხნია 876
 ჩხეიძე სეხნია მოლარეთხუცესი 927
 ჩხეიძეები 147, 169, 264, 687, 744
 ჩხეტია ყურყულა 776

ც

ცაბაძე გლაზა 61
 ცაბაძე დავითა 80
 ცალქალამანიძე გივი 875
 ცალქალამანიძე გიორგი 834
 [ცალქალამანიძე] იოთამ 834
 „—„ სეხნია 834
 ცალქალამანიძე ფირან 894
 ცანკაშვილი 234
 ცანკაშვილი გოგია 648
 ცანკაშვილი იოთამ 469
 ცარიელაშვილი გოგია 891
 [ცარიელაშვილი] ელიზბარ 891
 [ცარიელაშვილი] იოვანე 891
 ცაცანა 517
 ცეკვაშვილი 311
 ცეკვაშვილი გიორგი 310
 ცეკვაშვილი გიორგი 309
 [ცირლილაძე] გიორგი 829
 ცირლილაძე ივანე 829
 [ცირლილაძე] ოქროპირ 829
 ცისკარასშვილი პაატა გორჯანელი 368
 ციციანნი 194, 200, 202, 261, 304, 511
 ციციანნი ჭიჭიშვილი 725
 ციციენი 494

ციციშვილები 217
 ციციშვილი 631, 913
 ციციშვილი ამილღაბარ 89, 723, 729,
 730
 ციციშვილი ბაგრატ 934
 ციციშვილი გოგია 250, 252, 363
 ციციშვილი გიორგი ხალვათხანის ეში-
 კალასაში 693
 ციციშვილი გლახა 914
 ციციშვილი გოგია 252, 363
 ციციშვილი გოგია ეშიკალაბაში 700
 ციციშვილი გოგია მინბაში 247
 ციციშვილი დემეტრე 266
 ციციშვილი დიმიტრი ქალანთრის შვი-
 ლიშვილი 684
 [ციციშვილი] ვახტანგ 864
 ციციშვილი ზაზა 670, 725
 ციციშვილი ზაზა უზბაში 738
 ციციშვილი ზაქარია 51, 220 724
 ციციშვილი ივანე 622
 ციციშვილი ნიკოლოზ 676
 ციციშვილი ნიკოლოზ მღვიანებეგი 682,
 690
 ციციშვილი ნინია 276, 623
 ციციშვილი პაატა 363
 ციციშვილი უთრუთ 878
 ციციშვილები 204, 379, 403, 468, 494,
 699
 ციციშვილი ამილღაბარ იგივე ამილღაბარ 341
 ციციშვილი ამილღაბარ (ამილღაბარ) 89,
 151, 451, 452, 457, 486, 582, 605,
 732, 734, 864
 ციციშვილი გივი 452, 453, 548
 ციციშვილი გივი ფარეშთხუცესი 713
 ციციშვილი გიორგი 202, 203, 379, 485,
 724
 ციციშვილი გიორგი მინბაში 495
 ციციშვილი გლახა 76, 77, 203
 ციციშვილი გლახა ნასახჩიბაში 30, 202
 ციციშვილი გოგია 77, 374, 375, 379,
 385, 386, 914
 ციციშვილი გოგია მინბაში 486
 ციციშვილი გოგია პაატაშვილი 203
 [ციციშვილი] დავით 676, 682
 ციციშვილი დემეტრე 194, 267
 ციციშვილი დიმიტრი 106, 482, 663, 700

ციციშვილი დიმიტრის ქალაბი 735
 [ციციშვილი] დომენტი 864
 ციციშვილი ედია 699
 [ციციშვილი] ელიშერ 864
 ციციშვილი ზაალ 857—8, 859
 ციციშვილი ზაზა 731, 864
 ციციშვილი ზაქარია 111, 134, 174
 [ციციშვილი] ივანე 682
 ციციშვილი ივანე იასაული 561
 ციციშვილი იოანე 562
 [ციციშვილი] იოვანე 676
 ციციშვილი იოსებ 457, 463, 540, 722, 734
 ციციშვილი კოსტანტინე 584, 713
 ციციშვილი მანუჩარ 725
 [ციციშვილი] ნიკოლოზ 200, 201, 203,
 304, 305
 ციციშვილი ნიკოლოზ მღვიანებეგი 674,
 707—8
 [ციციშვილი] ნოდარ 864, 873
 ციციშვილი პაატა 385, 864
 ციციშვილი პაპუნა 839
 ციციშვილი რამაში 77
 [ციციშვილი] რევაზ 676, 682
 [ციციშვილი] სენია 864
 [ციციშვილი] ციცი 864
 ციხისთვისშვილი იასე 898
 ცოცნა 625
 ცოცხას ძე კახა 821
 ცუცქირიძე დავით 882
 ცქვიტისშვილი ბერო 898
 ცქიტიშვილი იესე 893

ძ

ძამუაშვილი გიორგი 886
 ძამუაშვილი პაპუა 887
 ძეგველასშვილები 704
 ძეგველასშვილი პეტრე 705
 ძინძიბაძე მგელია 882
 ძიქ შერმაზანა 884
 ძმათაშვილი 230, 231

წ

წამალაშვილი 838
 წერეთელი 287, 511, 538

[წერეთელი] ბერი 923
 [წერეთელი] გიორგი 172
 წერეთელი გიორგი 903, 904
 [წერეთელი] გრიგოლ 943, 944
 წერეთელი ვახუშტი 172
 წერეთელი ზურაბ 923, 925, 944
 წერეთელი ზურაბ სალთხუცესი 173, 943
 [წერეთელი] ზურაბ 903
 წერეთელი პაპუნა 882
 [წერეთელი] პაპუნა 903
 წერეთელი როსტომ პაპუნას-ძე 942, 944
 [წერეთელი] სვიმონ 943, 944
 წერეთელი ფარსადან 680
 წერეთელი ქაიხოსრო 856, 889, 903, 923,
 925, 926
 წერეთელი ქაიხოსრო პოლკოვნიკი მდი-
 ვანბეგი 883
 წერეთელი ქაიხოსრო პაპუნას-ძე 942
 [წერეთელი] ქაიხოსრო პაპუნას ძე 944
 წერეთელი ქველი 889
 წესიარა მელვინე 162
 წვერინასშვილი 288, 921
 წვერიანისშვილი შოი 876
 წითლის-ძე დემეტრე 817
 [წითლიძე] ვარდუა 817
 [წითლიძე] ვაროზა 817
 წინამძღვრისშვილი 51
 „——“ ივანე 897
 „——“ იოსებ 896
 „——“ ლეუა 220
 „——“ ლუა 201, 202, 258, 259,
 324, 325
 წიქარაული 927
 წიწაშვილი 724
 წიწრიაშვილი გელა 225
 წიწუაშვილი 361, 362
 [წნორიასშვილი] გიორგი 145
 წნორიაშვილი მუსა 145
 წრიალაშვილი 547
 წრიელაშვილი 153, 154
 წუნარისახარი გამდელი 136
 წუნარისახარი მოახლე 130

ბ

ბავკავაძე გარსევან 466
 ბავკავაძე გლაზა 75, 76, 226
 ბავკავაძე გლაზა ნულიდამ 623
 „——“ გრიგოლი 489
 „——“ ეშვიკასბაში 746
 „——“ იოვანე 635
 „——“ ნინია 467
 „——“ პაატა 347
 ბანყოსშვილი ივანე 145
 ბარმუელი იესე 840, 841
 ბერეკასშვილი ღალაქი 928
 ბილასშვილი 923
 ბინჭალისშვილი 704
 ბონიაშვილი 22
 ბრელასშვილი გიორგი 455
 ბუაძე 613, 617
 ბუიძე ხოსია

ბ

ხადაკანთ კაკალო 358
 ხადილა ნაცვალი 293
 ხამხაძე ირემა თელეველი 898
 ხამხაძეები 330, 331
 ხანგულაგი ტერ-ოანეს 593
 ხაქეისშვილი ბოშალია 762
 ხარაზისშვილი 932
 „——“ გიორგი 894
 [ხარატასშვილი] ზურაბა 850
 ხარატასშვილი ელიზბარ 850
 [ხარატასშვილი] შერმაზანა 850
 ხარებაშვილი გიორგი მღვდელი 196, 197
 ხარიტონ წინამძღვარი 157
 ხატია 596, 597, 599, 721
 ხატიაშვილი სვიმონ 130
 ხატისა მეუნაგრე 823
 ხატისშვილი ივანა 826
 ხატუა 859
 [ხახანაშვილი] ბატატა 835
 ხახანაშვილი ესტატე 895
 „——“ თევდორე 261
 „——“ მოვსესა ცხინვალელი 388
 [ხახანაშვილი] მწყერა 835
 „——“ ქიტია 835

- ხახვილაძე ესტატი 829
 ხახულარი იოსებ მღვდელი 861
 ხახუტა მკედელი 844
 ხახუტაშვილი 577
 ხევსურისშვილი 526
 ხევსურისშვილი ნადირა გრემისხეველი 525, 527
 ზელაშვილი 668
 ზერხეულიძეები 221, 440, 932
 ზერხეულიძე ავთანდილ 70, 223
 „—“ ალთაზგი 117, 133, 164
 „—“ ბეუნა 839
 „—“ გიორგი ეშვიკალაბაში 555, 694
 „—“ გოგია არმის ეშვიკალაბაში 700
 „—“ გოგია ეშვიკალაბაში 568
 „—“ დავით 71
 „—“ თეიმურაზ 932
 „—“ ომან 296
 „—“ ომან ლაშქარნივისი 61, 302, 913
 „—“ ჭამასპი 440, 606, 607
 [ზერხეულიძე] ჭამასპი 555
 ზერხეულიძე პაპა 885
 ზერუმა 825
 ზიდირბეგისშვილი 270, 715, 716
 ზიდირბეგისშვილი 450
 ზითარა 864
 ზითარასშვილი გასპარა 862
 „—“ სარქისა 862
 ზითარაშვილი 658
 „—“ გიორგი 890, 891
 [ზითარაშვილი] გოგია 679
 ზითარაშვილი ზაზა 359, 380, 679
 „—“ ლალია 327
 „—“ როსტომა 847
 „—“ ტერ-არსტაკესა 155
 ზითირბეგისშვილი 334
 ზიმშია 839
 ზიმშიაშვილები ქართლელი 382
 ზიმშიაშვილი 45
 „—“ ბერი 382
 „—“ გიგია 280
 „—“ გოგია 381, 382, 398, 397
 „—“ დიმიტრი 358, 550, 706
 ზიმშიაშვილი დიმიტრი აზნაური 506, 507
 „—“ სულხან 44
 „—“ ხადაკოანთა დიმიტრი 549
 [ზიმშიაშვილი] ბერო ასმეტელი 466
 ზიმშიაშვილი პაატა ასმეტელი 466
 ზმალა [ე. ი. ზმალაძე] 287
 ზმალაძე 629
 ზმალაძე გოგია 575
 „—“ ზურაბ გოპარელი 302, 303
 ზომასურშიძე 289
 „—“ ბერუა ამილახერის ყმა 288
 ზორაშან 857
 ზორხელაშვილები 447
 ზოსია 871
 ზოსინა მდივანი 863
 ზოსრო 381
 ზოსრუაშვილი ზოსრო 654
 ზოშტარია მეთოდე 782
 ზოჭანთ ნონე 82
 ზოჭა ასვატურასშვილი ამირალა 824
 ზოჭა ასვატურასშვილი ამასარგის 824
 ზოჭა ასვატურასშვილი დოვლათიარი 824
 ზოჭა ასვატურასშვილი სადათირ 824
 ზოჭა ბულინათ ნაზარა 852
 ზოჭა ხანი 389, 593
 ზოჭაბეგასშვილი მამულა 864
 „—“ ნაზარა 864
 ზუღადასშვილი 705
 „—“ ბაღდასარა 864
 ზუტა 578
 ზუტია 739
 ზუტლიასშვილი 821
 ზუცია 840
 ზუციაშვილი იასე 835
 „—“ ივანა 880
 ზუციისშვილი ამირა 825
 ზუციისშვილი გიორგი 83
 „—“ გიორგი მღვდელი 375.
 „—“ მახარებელი 827
 „—“ ზოსია 865

კმაღაძე გომარელი აზნაურშვილი 287

ჯ

ჯაბადარი ნიანია 484
 ჯაბადარის შვილი გლახა სანადიროს ნა-
 ცვალი 589
 [ჯაბადარიშვილი] გიორგი 876
 ჯაბადარიშვილი იესე 876
 ჯაბაზისშვილი 217
 ჯაბაშვილი ფარემუზ 897
 ჯაგრაშვილი ბერო 897
 ჯადიერისშვილი ზურაბ 870
 ჯავარასშვილი 381
 ჯავახა იგივე ჯავახაშვილი სოლომონ 741
 ჯავახიანნი 189, 242, 361, 546, 547, 617
 [ჯავახისშვილი] ბახუტა 849
 ჯავახისშვილი გოგია 277
 „——“ გოშპარ 37
 „——“ ვახუშტი 277
 „——“ ზაქარია 837
 „——“ თეიმურაზ 277
 „——“ ნიკოლოზ 865
 „——“ როინი 884
 „——“ პეტრე 205
 „——“ ქაიხოსრო 831
 ჯავახიშვილები 124
 ჯავახიშვილი 341, 839
 ჯავახიშვილი ავთანდილ 881, 882, მეჭი-
 ნიბეთუხუცესი 865
 „——“ ბერუკა
 [ჯავახიშვილი] ვაბრიელ 36
 ჯავახიშვილი გოშპარ 36
 „——“ გოშფარ 857
 „——“ დიმიტრი 188, 282, 720
 [ჯავახიშვილი] დურმიშხან 849
 ჯავახიშვილი ვახუშტი 359, მდივანბეგა
 531
 „——“ ზაქარია 833
 [ჯავახიშვილი] 831
 ჯავახიშვილი თეიმურაზ 39, 158, 345,
 531

[ჯავახიშვილი] იასე 849
 ჯავახიშვილი იესე 833, 837
 ჯავახიშვილი ივანე 592
 [ჯავახიშვილი] იოსებ მღვდელი 36
 ჯავახიშვილი მამუკელ 831
 [ჯავახიშვილი] მანუჩარ 36
 ჯავახიშვილი მანუჩარ 857
 ჯავახიშვილი შ. დ. 834
 „——“ ნიკოლოზ 188
 „——“ ნინია 631
 „——“ ოთარა 884
 ჯავახიშვილი სოლომონ 715, 741
 [ჯავახიშვილი] ქაიხოსრო 834, 849
 [ჯავახიშვილი] შალვა 833
 ჯავახიშვილი შანშე 833
 [ჯავახიშვილი] შანშერ 831
 ჯაკაშვილი გიორგი 129
 ჯალალანიები 787
 ჯამლაშვილი გიორგიწმინდელი 484
 ჯამასპი მოურავი 57
 ჯამასპი საგარეჯოს მოურავი 428
 ჯამაძეები 42
 ჯამაძე ივანე შალრანელი 41
 ჯანბაზშა 823
 ჯანდიერიანნი 628
 ჯანდიერის შვილი დავით 331
 ჯანდიერისშვილი* დავით 293
 „——“ ფრიდონ მოურავი 480,
 672
 ჯანიბეგა 823
 ჯანიკაშვილები 848, 849
 ჯანშუნან გიორგი 518
 ჯარდან ეშიალაბაში 123
 ჯარდან 124
 ჯაფარიძე დიაკონი 817
 ჯაყელი (ჯანყელი sic) 726
 ჯაშიაშვილი 917
 ჯაჭანაშვილი გაბრიელ 502
 ჯელაძე ბუქია 935
 ჯვარასშვილი (იგივე ჯორაშვილი) 342
 ჯიბრიაშვილი ბუქუკა 935
 ჯიმშერ 294, 833
 ჯიმშერის შვილი იოანე 238, 284, 283
 ჯიმშერის შვილი იოვანე 331
 ჯიმშიტა სარაჯი 856

* ტექსტშია: ჯანდარისშვილი.

ქიმშიტაშვილები 280
ქიმშიტაშვილი გიორგი 737
 " " ქავთარ 466, 736
ქიმშიტი 918
ქილაური ზაალ 546
ქმუხაძე 373
ქმუხაძე ანდრია 132
ქობაძეები 215, 216
ქობიაშვილი ოთარა 835
ქოესშვილები 849
ქომარდიძე ავთანდილ 865
 " " დიმიტრი მღვდელი 630
 " " ქაიხოსრო ალამბარბაში
 428
ქორასშვილი 341
ქორაშვილი ზურაბ 882
ქოხაძეები 178
ქოხაძე ბეჟან 286
 " " თამაზ 286

ქოხაძე ივანე 286
 " " თიხრეველი 62, 63
ჭუგაშვილი 175, 176
ჭულაბასშვილი ბაინდურა 864
ჭულურა 293
ჭუმშუტ მელიქი 681

ჴ

ჴაბუხა მოსესა 358
ჴაირაპეტა ჩილდირელი 29
ჴამაქარა 40
ჴამაზა მამასახლისი 836
ჴამაზა ხურო 563
ჴამფალა 347
ჴასრათასშვილები 704
ჴახვერდა მუშრიბი 853

ბ. გეოგრაფიული სახელები

ა

აბაშა 787
აბისი 196, 197, 646, 716, 722
აენევი 152, 177, 214, 291, 416, 723
აკლამარი 751, 752
აკქალა 411, 623; ზემო 411, 412; ქუემო 412
ალავერდი 257, 337, 466, 475
ალაზანი 337, 532
ალი 456, 479, 517, 521, 522, 536, 625, 742
ალის ხეობა 266
ალმასიანი 180, 181
ანაგა 284, 746
ანანური 243, 353, 354
ანდრია 349
არაგვი 545, 709
არაგისპირი 887
არადეთი 287, 303
არაშენდა 23, 114, 115, 655, 656
ართანა 256, 312
არტოზანი 666
ასიქალეთი 913
ასპინძა 136
ასურეთი 877, 879
ატენი 266, 835
აფხაზეთი 786
აღიანი 823
აღლანი 604
აღდგომის სოფელი 576
აწითლობა 428
აწყური 279, 337
ახალგორი 77
ახალდაბა 65, 131, 168, 353, 354
ახალქალაქი 198, 211, 217, 236, 272, 424, 503, 504, 513, 532, 673, 674, 875, 880, 931

ახალშენი ქვემო 865
ახალციხე 105, 204
ახატელი 88, 284, 312, 337
ახმეტა 447, 466, 736
ახპათი 155, 156, 485
ახურა 146
ახტალა 316
ახტანი 821
ახშანი 734
ამბაღანი 351

ბ

ბაილარი 498
ბაიხო 635
ბაღსაღგომი 464
ბანძა 794
ბასრა 208
ბაღდადი 351
ბეკამი 597, 928
ბერბუკი 515
ბერშოეთი, ბეშოეთი 538, 637
ბობნავი 913
ბოლნისი ქვემო 390, 366
ბოლნისის წყალი 604
ბოსტანა 739
ბორჩალო 410, 601, 685
ბრეთი 303, 359, 371, 493, 584, 597, 637
ბულაჩაური 44

გ

გავაზი 60, 283
განჯა 105, 350, 352, 370, 374, 375, 376, 395, 476, 540, 715
გარგალი 839

გარეთუბანი 705
გარეჯვარი 436, 649
გარეჯუარი 854
გარმულეთი 913
გარწემა 321
გაურარხი 102
გაღმა მხარი 96, 198, 631
გველეშაპის ქვეი 120
გვერდისძირი 268
გოგისოფელი. გოგიასოფელი 389, 392
გოდლისი 235, 236
გომარეთი 287, 303
გომი 226, 732
გორდი 770, 775, 776, 778, 781, 783, 806
გორი 23, 29, 49, 50, 65, 94, 95, 99,
100, 155, 161, 183, 195, 221, 253,
254, 262, 279, 307, 319, 349, 359,
368, 427, 428, 430, 462, 553, 633,
676, 679, 728, 729, 834, 865, 917,
931
გორისპირი 933
გორისჯვარი, გორიჯვარი 28, 29, 50, 51
გოსტიბე 876
გუგულის ქელი 932
გუდალეთი 875
გუდელისი 379, 353
გულაულა 138, 230, 406
გურია 779
გურჯაანი 150, 682, 683
გრაკალი 543
გრდანი 16, 17
გრემი 186, 272, 466, 577, 698, 699
გრძელა 879

დ

დათვისგველეთი 293
დამპალა 367, 825, 830
დარბანდი (=დარუბანდი) 352
დაღისტანი 349, 351, 352, 651
დაგოთის მიწა 389
ღვანი 164, 291, 554
დიდი წლები 819
ღირბი 22, 291, 322, 456, 493, 495, 553
დილომი 79, 80, 162, 506, 507, 571
დიცი 321

ღმანისი 348, 349, 351, 352, 353, 354,
888
ღმანისის ქვეი 353
ღოესი 174, 676, 729, 735
ღორიეთი 556
ღრე 390, 394, 395
ღუესი 379
ღუმაცხო 932
ღუშეთი 561, 821, 911, 926, 310, 455,

ე

ეგროპია 425
ელისელი 255
ენაგეთი 391, 851, 852, 848, 849, 855
ენგური 786
ენისელი 381, 405, 497, 665, 666, 667
ერედვი 29
ერევანი 711, 905
ერთაწმინდა 217, 342, 399, 835, 879
ერთისი 174, 827

ვ

ვანთა 309, 335, 423, 479
ვარდოვანა 874, 875
ვარძია 134
ვარზუნა 843
ვაყა 413, 932
ველისციხე 34, 91, 219, 283, 429, 464,
474, 572
ვერის ქვეი 390
ვეფხვისციხე, ვეფხისციხე 239, 293, 343-
ვეჭინი 145, 323

ზ

ზაკუა 838
ზახორი 439
ზე 838
ზედაველის მთა 865
ზევით გუგუნაური 692
ზეითციხე 549
ზემოუბანი 932

ზემო ქართლი 121, 155, 449
ზემოშავნი, ზემოშავნი, 842, 843
ზენადრისი 881, 882
ზიარი 150
ზიკრუტი 881
ზუბი 764, 767, 774, 790
ზუბის მაზრა 802
ზუგდიდი 764, 767, 774, 766, 770, 773,
786, 787, 788, 789, 793, 806

თ

თავრიზი 97, 550
თათრის მგიღანი 507
თაშაკონი 755, 774, 775, 777, 780, 788
თამარაშენი 921
თარსაგალავანი 424
თაფანი 354
თაქლა 410
თბილისი 392
თეზი 265
თეთრი ზღვა 187
თეთრისოფელი 749
თეთრობა 819
თელავი 93, 199, 231, 233, 238, 256, 258,
290, 360, 364, 393, 430, 508, 521,
569, 570, 614, 754
თელათგორი, თელეთგორი 673, 674
თვალთუბანი 830
თიანეთი 165, 238, 239, 240, 280, 293,
294, 398, 466, 570, 607, 642, 736,
737
თიბელური 838
თიღვა 307, 446
თიღო 640
თიხრევი 286
თორდისი 625
თორტიზა 387
თოფრაყალა 910
თუშეთი 408
თრიალეთი 913
თრუსო 122
თხვინთვისი 849

ი

იერუსალიმი 187
ივერი 710
იმერეთი 22, 58, 71, 95, 114, 170, 172,
197, 264, 322, 385, 464, 479, 480,
494, 521, 535, 536, 581, 590, 616,
680, 696, 716, 722, 758, 779, 887,
923, 924
ინლოეთი 358, 382, 915
იორი 206
ისროლისხევი 430
ისპანი 38, 915

კ

კავთისხევი 217, 238, 401, 829, 830
კავკასია 790
კაიშაურთქარი 922
კაკაბეთი 682
კალაური 236, 335, 424, 476, 532, 628
კარდანახი, კარღენახი 69, 78
კარუშეთი 913
კარსანი 821
კასპი 314, 374, 743
კაქრეთი 150
კახეთი 22, 69, 88, 89, 92, 138, 175, 176,
183, 239, 290, 304, 311, 317, 330,
335, 429, 445, 464, 474, 488, 489,
496, 511, 549, 560, 564, 586, 628,
638, 677, 705, 708, 840, 844, 927
კვავაუთა 775
კიხისქევი 408
კნოლეთი 551
კოდმანი 754
კონდოლი 487, 661, 662
კოპი (=კობი) 922
კოჟორი 376
კრწანისი 822, 592, 593
კუშისი 390, 392, 393, 395
კურღლელაური 362, 666
კუსირეთი 921
კუნახტა 411
კუჭატანი 459, 474, 648

ლ

ლაილაში 764, 767, 770, 774, 790, 793
 ლალისუური 312, 570
 ლასურიანთ წყარო 124
 ლელისთავი 115
 ლეჩხუმი 769
 ლიხავი 544, 854; პატარა 853
 ლისი 217
 ლიურეთი 843
 ლიჩი 716
 ლული 881

მ

მანავი 869
 მარაბდა 826
 მარანა 854
 მარიაშვილი 56
 მარილისი 607
 მარტვირი 764, 767, 774, 790
 მარტყოფი 80, 672
 მატანი 175, 176, 343, 642, 736
 მაღარო 562
 მაღნარი 42
 მაღრანი 332
 მაჩხანი 603
 მეგრელია 786, 788, 793
 მეგრელიის სამთავრო 793
 მეიღანი 357, 507
 მერე 137, 138
 მერეთი 125, 384
 მერელი 266
 მეტეხი 226, 343, 503, 617, 689, 729, 871
 მეჭვრისხევი 127, 179
 მეჭვრისქევი 576
 მეჭურისქევი 190
 მთიულეთი 331
 მისაქციელი 518
 მიფარეთი 71
 მოზდოკი 911
 მონასტერი 928
 მოსდოკი 310
 მოუცთლამდისი(?) 516
 მოქრისი 841, 843
 მოხისი 319, 932
 მსხალტა 61

მტკვარი 927
 მტკვრის პირი 677
 მუკუზანი 464, 474
 მუმლეთი 431
 მური 764, 767, 770, 774, 790
 მუხათი 217
 მუხანი 826
 მუხაური 416, 422
 მუხრანი 44, 371, 372, 544, 545, 637, 692, 693
 მშავნი 842 იხ. ზემო მშავნი
 მცხეთა 94, 581, 582, 686, 754, 821
 მძოვრეთი 887
 მქალიჭვარი, მქალისჭვარი 134, 692

ნ

ნაბახტევი 932
 ნაგომური 703
 ნაკარევი 843
 ნამგალა (მამული) 615
 ნაოლაღევი 793
 ნარულა 865
 ნასომხარი 488
 ნაფარეული 186, 581, 583
 ნაქალაქარი 199
 ნაქურდევი 819
 ნახუნოე 789
 ნახუნოევი 776
 ნიხურა 682
 ნიგოზეთი 913
 ნიქოზები 363
 ნიქოზი 109, 160, 510; ქვემო 620
 ნიშა 922
 ნიზისი 738
 ნორაშენი 500
 ნოსტე 217, 880, 945
 ნუკრიანი 47
 ნული 623
 ნუნისი 929

ო

ოღიში 309, 310, 311
 ოთხთვალე 332
 ორდო 395

ორთაქალა 390, 392, 393, 593
ორპირი 793
ოსიაური 169, 202, 203, 270, 522, 715
ოსმალი 651
ოფიო 88
ოძისი 217

3

პანკისი 411
პაპისგორი 848, 849
პატარძელი 538
პეტრებუხი 310

ჟ

ჯატი 135
ჯალვის(?) 22
ჯინვანი 746

რ

რაქა 68, 923, 924
რეხა 168, 242, 387
რეკა 587; ზემო 386, 387
რეელი 371
რკონი 839
რორო 331
რუისი 15, 20, 51, 67, 77, 84, 114, 115,
201, 388, 389, 427, 428, 590, 618,
708, 725, 913, 933
რუისპირი 512, 753
რუსეთი 89, 297, 310, 334, 370, 385,
516, 517, 579, 679, 691, 709, 612

ს

საავალიშვილო 148, 688
სამილახვარო 373
საარწივის კლდე 843
საბარათაშვილო 147, 348, 354
საბაწმინდა 321
საბედლიანაშვილო 543
საბუე 581, 665

საგარეკო 57, 428, 483, 484, 520, 557;
616, 701, 702
საგურამო 504
საერისთო 53, 62, 167, 742, 743
საიალღუზიშვილო 543
სათემო 854
საკაფი 519
საკირე 16
საკორინთლო 126
სამაჩაბლო 425
სამგორი 428
სამთავისი 328
სამთავრო 406
სამეგრელო 755
სამენგრელო 790, 811, 812
სამენგრელო 802, 804, 810
სამსონაური 838
სამშვილდე 354
სამცხე 846
სამწვერისი 732
სანადირო 589
სანაპინი 459
სანიაჟო 865
სარაჩლო 681
სართიქალა 630
სასირეთი 617, 902
სატივე 481, 482
საფაუნელისშვილო 861
საქართველო 104, 138, 143, 144, 158,
304, 311, 334, 353, 391, 401, 459,
506, 521, 536, 704, 741, 749, 790,
791, 846
საქოლავი 843
საქულა კალოთა ხევი 836
საღალღლი 145
სალოლაშენი 121
საუავრე 838
საუაფლანაშვილო 347, 348
საუდრიონი 176, 311
საჩხერე 924
საციციანო 114, 403, 699, 707; გაღმა 183
საცხენისი 708
საქილაო 764, 767, 774, 790
სახსორი 207
სენაკი 309, 793
სვენეთი 690

სვერი 321, 637

სთონეთი 841

სიონი 122, 210

სილნალი 87, 192, 193, 703

სკრა 468, 834, 838

სობისი 874

სომხითი 33, 898

სომხით-საბარათაშვილო 303, 345, 445

სოლანდუხი 677

სტამბოლი 309, 310, 452, 505, 614, 646

სტეფანწმილა 922

სურამი 32, 49, 183, 185, 216, 264, 270,
364, 490, 517, 521, 663, 927

სუჯა 823

სუჯუნა 764, 767, 774, 790, 793

სუჯუნის მარა 773, 787

ტ

ტაბაკანი 513

ტაბახმელა 349, 353

ტანძია 910

ტანძეტი 881

ტანჯეთი 826

ტაშისკარი 921

ტბა 430

ტბეთი 70, 160, 419

ტბისი 848, 849, 851, 852, 855

ტფილისი 391, 931

ტყვიავი 108, 128, 129, 195, 196

უ

უდაბნო 616

ურბნისი 598

ურდო 350

ურთხნალი 819

ურიათუბანი 464

ურიული 865

ურუმის ქვეყანა 854

უფლისციხე 368, 600

უწლევი 932

უჯარმა 428

ფ

ფახეთი

ფიტარეთი 888, 910

ფიცები 838

ფიცხისი 843

ფონა 264

ფშაველი 475, 519, 706

ფშავი 293, 466

ფშავ-ხევსურეთი 239, 293

ფცა 372, 497, 498, 610

ფხვენისი 133, 224, 329, 556, 702

ქ

ქალაქი 19, 20, 21, 38, 40, 69, 88, 95,

114, 115, 118, 157, 178, 208, 232,

245, 246, 256, 266, 295, 302, 323,

344, 347, 349, 391, 352, 358, 363,

367, 371, 375, 379, 390, 395, 414,

444, 472, 479, 485, 503, 505, 507,

508, 561, 578, 594, 614, 623, 632,

651, 664, 697, 698, 704, 705, 740,

748, 749, 818, 830, 834, 850, 859,

865, 901, 902, 911, 921, 933, 934

ქართლი 37, 89, 117, 172, 183, 195, 264,

311, 330, 336, 351, 353, 372, 420,

424, 429, 445, 449, 465, 472, 478,

488, 507, 511, 560, 586, 633, 659,

680, 695, 727, 833, 846, 873, 882,

888, 927

ქართლის ქვეყანა 854

ქარელი 223, 379, 556, 582, 651

ქედისუბანი მეჭვრისხევს 249

ქვემოლუბანი 932

ქვენადრისი 37, 38, 833

ქვემოხვითი 296, 322, 371

ქვეშეთი 843

ქვეში 349, 352, 354

ქიზიყი 192, 193, 232, 361, 368, 457,

458, 603, 703, 717

ქინძათი 742

ქისიყი 87, 91, 105, 120, 212, 295, 368,

369

ქიწნისი 375, 618, 854

ქოთიში 936

ქოთაქევი 830
ქოლაგირი 365, 504
ქორდი 248
ქრცხინვალი 113
ქრცხინვალის ხეობა 447
ქსანი 544, 545
ქუდური 186
ქუენადრისი 839
ქცხინვალი 183, 543

ლ

ლორისთავი 147
ლოღეთი 493

უ

უაზახი 247, 485, 651, 725
უნდაურა 234, 469, 648, 682
უნობიირი 838
უარაბალი 365, 651
უარაღაჯი 882
უარაჭალა 289
უარლიაჩი 648
უარსი 351
უელქცეული 221, 558, 561, 562
უვარელი 170, 225, 312, 429, 443, 460, 535
უიზილბაშის ქვეუანა 854
უიზლარი 327, 902
უირიმი 698
უორნისი 555
უორჩაყალა 349

ფ

ფალაური 438
ფალვაური 68
ფამლული 695
ფაშინი 335, 513, 514
ფანშისოფელი 881
ფეშოურას ღელე 917
ფილდა 312, 346, 429
ფინდისი 76, 197
ფინიხი 685

ფირვანი 350
ფიხი 410
ფორაგლი 453
ფუატყე 31
ფუშა 96

ჩ

ჩალაბლუ 410
ჩალაუბანი 562, 563
ჩეკოლიანი 829
ჩოჩეთი 617, 689, 871

ც

ციხებდავი 739, 740
ციხილვანი 565
ცხინვალი 22, 24, 172, 388, 419, 440, 553, 687, 696, 902, 933
ცხირეთი 217, 831
ცხრაშუხა 637, 928
ცხრაძმა 126

ძ

ძაგნაკორნა 821
ძალინა 113, 372
ძეგვი 635
ძევერა 371, 715
ძეძვი 130
ძეძვნარიანი 910
ძვიშლეთი 291

წ

წავკისი 178
წედისი 136
წერაქვები 312
წერი 444, 511
წინანდალი 463
წინარეკი 875
წითელსაყდარი 238
წოდორეთი 838

ჟ

ჟალა 371, 542, 556, 637, 668, 680, 730,
740
ჟაპალა 604
ჟალი 400
ჟიკიანი 283
ჟილურტი 608, 654
ჟიპეკები 881
ჟრებალო 793

ხ

ხანდაკი 592
ხატისწობენი 821
ხაშმი 171, 178, 240
ხაშური 927
ხაჩშიანი 459
ხევი 122
ხეთი 321
ხელთუბანი 40, 537, 904
ხეფინისხევი 264
ხვედურეთი 379, 886
ხვითი 104, 160, 336, 384, 413, 677, 921
ხვინთბა 855 -
ხილისთავი 130, 174, 319, 385, 733

ხილისყური 525
ხიზიუი 192
ხოვლუ 37, 838
ხორბალა 519
ხორხელი 151, 332
ხრაში 349
ხულუტი 354
ხუნდის უბანი 422

ჭ

ქელთუბანი 420, 439, 587, 664
ქორკელი 488

წ

წავახეთი 76, 90, 134, 487, 488
წვარი 764, 767, 774, 786, 790
წვარის მავრა 776, 788
წილაში 881
წიმიითი 234
წიხისჭუარი 516
ჭუარი 821
ჭუგანი 575
ჭულუა 915

ყ

ყავლაბარი 637
ყაცუტი 140

ბარგინთა სპიშეპული

ღ

- აბაზი 61, 258, 259, 324, 377, 425, 609,
 651, 659, 705, 798, 804, 817, 855,
 863, 875, 879, 922, 940, 941
 აბანო 782, 938
 აბღარბაში 848
 აბრეშუმი 18, 797, 799, 800
 აბგილი 50, 183, 511, 512, 654, 677, 680,
 751, 900; ბალის 899; დუქნის 355,
 357, 738, 751, 752; მოუტეხელი
 789; მწირი 777; ნაოხარი 315; სა-
 ბოსტნე 569; სამკვიდრო 780; სა-
 სახლის 174, 476, 594, 700; საქობე
 60; სახლის 45, 390, 429, 721; უხმა-
 რი 747; ცარიელი 511
 აბგილ-მამული 916; სახასო 781
 აბლი 192, 270, 549, 550, 746, 851
 ავეჭეულობა 652; სახლის 582
 აზატი 235, 274, 369, 383, 456, 497, 510,
 754, 844; კულუხის 383
 აზატნი 381
 აზატობა 368
 ათისთავი 593, 762, 777, 817
 აკლება 37. 41, 245, 306, 333, 337, 353,
 446, 535, 559, 562, 582, 592, 648,
 676, 682 688, 691, 706, 715, 716,
 722, 726, 729, 736, 737; კაცის 687;
 სახლის 333
 ლის 333
 აკლებული 321, 522, 580, 736
 ალაგი 256. 393, 394. 431, 536, 549, 563,
 683, 701, 703, 889. 903; მამულის
 522; ნაწყალობევი 550; სასახლის 94,
 537, 700; სახლის 94, 188, 189, 392,
 537, 693. 694; სარწყავი 121; სენა-
 კის 874; უხმარი 47; ქობის 238
 ალამდარი 501, 563, 428
 ალამდარბაში 501
 ალანდარი 547
 ალანდარბაში 258
 ამანათქარი 316
 ამბარდანი 19, 483
 ამბარდარი 424
 ამოწყვეტა 125, 680, 686
 ამოწყვეტილობა 528
 ამოწყვეტილი 204
 ამოშეგებულნი 579
 ამხანაგები 119, 361
 ამხანაგი 533, 567, 862
 ამხანაკათ შუერა 911
 ამხანაკი 118
 ანგარიში 161, 219, 277, 711
 ანდერძი 821, 899, 909, 917, 919, 920,
 926, 927, 929, 931
 ანდერძის აგება 582
 აწეული 166
 აოხრება 170
 არაუი 312
 არბაბობა 42, 707
 არბი 604, 605, 617; დიდი 677; პატარა
 § 677
 ასისთავი 366, 405, 717
 ასნაფი 377
 აფიცარი 602
 აქიმი 393, 752
 აღაჭი 604
 აღიღათი 92, 129, 167, 203, 456, 502,
 645
 აურა 22, 24, 29, 30, 31, 43, 46, 53, 55,
 56, 74. 99, 108, 109, 111, 124, 134,
 136. 141, 144, 148, 149, 150, 151,
 170, 172, 173, 175, 197, 199, 211,
 216, 217, 223, 232, 234, 236, 243,
 251, 252, 255, 256, 258, 267, 268,

272, 283, 287, 289, 290, 293, 303,
317, 323, 324, 332, 334, 335, 336,
337, 338, 359, 365, 371, 372, 375,
384, 410, 424, 427, 428, 429, 430,
439, 443, 444, 460, 464, 469, 471,
474; 475, 476, 481, 488, 498, 503,
504, 513, 532, 537, 556, 576, 584,
587, 589, 597, 610, 612, 614, 615,
623, 625, 631, 633, 637, 640, 644,
666, 667, 671, 680, 681, 683, 696,
702, 706, 708, 709, 710, 718, 725,
727, 730, 734, 735, 739, 743, 744,
746, 841, 747, 870, 904, 924; კაცე-
ბის 88, 471, 545, 610, 840; კაცის 99,
635

აყრილობა 703

აყრევიება 542

აყრილი 371, 452, 510

აყრილი 371, 855

აშას ქნა 98, 361

აშენება 181, 523; სოფლის 409, 525

აშენებული 104

აშეება 563, 730

აწერვა 573

ახო 331, 476

ახოები 417

ბ

ბაგა 108

ბაზაზები 678

ბაზაზი 487, 678

ბაზაზბაში 678

ბაზარი 659

ბაზართუხუცესი, ბაზიერთუხუცესი 847,
885, 886

ბათილაშა 895

ბათილი 27, 549, 550

ბათშანი 799, 799, 939

ბამბა 173, 377, 800

ბანბა 797, 799

ბანი 703

ბაუი 58, 797, 798, 799, 800, 887, 923,
926; ღვინის 316; საჩხერის 924

ბარა 70, 461, 478, 738

ბარათები 132, 378, 390, 391, 416, 611,
890

ბარათი 23, 42, 59, 69, 111, 112, 150,
154, 161, 162, 163, 332, 375, 396,
424, 425, 437, 483, 523, 537, 565,
622, 648, 662, 717, 797, 873; მელი-
ქის 415; მოხელეების 565; სიტრუის
524

ბარათით შეკერა 756

ბარათში გამოყოფილი 877; ნარგები
69, 234, 237, 375, 469, 537, 725,
881; ჩაგდება 466; ჩავარდნილი 33

ბალები 523, 524, 593

ბალი 208, 226, 262, 319, 512, 550, 551,
556, 932; ორთაქალის 330, 392, 393

ბაღჩა 175, 192; ღურტლისა 512

ბაყალი 105

ბაყალბაში 704

ბახჩა 193

ბაჭალღუ 937

ბეგარები 780

ბეგარა 43, 57, 68, 231, 465, 476, 480,
514, 538, 596, 607, 636, 661, 667, 683,
765, 775, 781, 787, 861, 880, 924;
ღებული 766; ზეთის 101; საკმლის
101; სამთლის 101; ხოფლის 297

ბეითალმალი 390, 733

ბეითალმანები 235

ბეითალმანი 50, 69, 80, 108, 125, 126,
150, 234, 249, 298, 304, 319, 320,
393, 418, 461, 464, 608, 691, 746,
747, 752; მამული 654, 753; მამუ-
ლის მიწები 662; მიწა 733, 746; სახ-
ლი 751

ბეითალმანობა 444, 644

ბელადი (ლექების) 120

ბზე 484

ბილეთები 767

ბილეთი 768, 786, 791, 795

ბიჭები 300, 544

ბიჭი 49, 55, 95, 109, 118, 134, 165, 172,
182, 220, 262, 236, 255, 262, 308,
328, 346, 347, 363, 364, 402, 417,
424, 443, 531, 545, 563, 572, 582,
586, 661, 688, 748, 850, 883; გან-
ჯელი 563; ნაშითი 92; ნასყიდი
693; უბინაო 408; უმამულო 408

ბოგანო 231

ბორკილი 562

ბორკილის შეყრა 748
ბოსტანი 175, 265, 417, 570
ბოქაულები 765
ბოქაულთხუცი 418, 430
ბოქაულთხუცესი 176, 707, 754, 783,
784, 785, 786, 808, 809, 812, 815,
830, 845, 856, 862
ბოქაულნი 760
ბუირუთი 884
ბურნუთი 653

გ

გაზატება 35, 65, 498, 508, 531, 627
გაბარება 29
გაბეგვრა 231
გათარხნება 368, 465, 480, 595, 662, 678,
708; სათხოვრისაგან 369
გათარხნებული 22, 191, 588
გალახვა 167, 177, 181, 228, 325, 399,
421, 448, 501, 502, 782, 791
გალახული 737
გამგე ქალაქის 794; ჭვარის მაზრის 789
გამდელი 136
გამორთმევა 33, 34, 404, 415
გამოსავალი 41, 42, 222, 395, 558, 570,
762, 880, 885, 886, 897
გამოსაღები 15, 18, 22, 23, 24, 25, 28,
35, 68, 131, 174, 259, 263, 284, 285,
325, 427, 465, 467, 480, 491, 492,
497, 505, 506, 517, 566, 595, 595,
603, 636, 662, 678, 710, 754, 760,
875, 777, 878, 880
გამოდება 259
გამოწირვა 201, 325, 232, 259
განაყარი 571
განაყოფები 17, 188, 189, 181, 265, 331,
411, 413, 551
განაყოფი 37, 41, 42, 114, 136, 225, 413,
გაქცევა 28, 198, 346, 410, 582, 725
განთავისუფლება 472, 480
განთავისუფლებული 154
განმგენი ქალაქთანი 793, 795, 801
განმგე ქალაქისა 783, 785, 786, 796, 800
გარდასახადი 539; სამოურაო 761
გარდახდევინება 231, 300, 502

გარდაქდევინება 181, 182
გარდახდენა 202
გარიგება 43, 64, 102, 138, 298, 329,
366, 386, 414, 468, 509, 520, 666,
678
გარიგებული 222
გასამურელო 33, 860, 861
გასაღები 514, 575, 591, 754
გასუიღვა 26, 27, 124, 452, 472, 482, 756
გასუიღული 331, 460, 461, 536, 629, 918
გაუყოფელი 307
გაურელი 451, 453, 562, 728
გაფიცულნი 628
გაქცევა 28, 198, 410, 582, 725
გაუიღვა 76, 77, 84, 89, 123, 207, 278,
309, 400, 480, 481, 517, 523, 524,
609, 647, 665, 735, 736; ეენახის 156;
მაჟლის 244, 466; შიწის 133; სასო-
ფლოთ 156
გაყოფა 44, 166, 292; სოფელის 390, 467,
548, 549, 594, 595, 615, 673
გაყრა 33, 38, 39, 42, 60, 67, 89, 90, 99,
132, 149, 150, 190, 209, 218, 238,
239, 253, 304, 343, 373, 375, 378,
417, 418, 450, 451, 466, 467, 471,
486, 511, 512, 523, 554, 556, 650,
596, 607, 624, 638, 702, 720, 728,
858, 890, 896, 897, 906, 907
გაყრილი 58, 123, 205, 358, 469, 838,
873, 918
გაყრილობა 98
გირავო 853, 867, 885
გირაო 35, 89, 97, 160, 266, 277, 355,
356, 361, 362, 369, 380, 435, 451,
518, 540, 557, 604, 614, 631, 644,
647, 658, 665, 670, 697, 698, 713,
745, 751, 767, 840, 855, 862, 876,
877, 879, 880, 886, 919, 932
გირაობი 104, 346, 539, 606, 881
გლახა 41, 77, 324, 422, 425, 458, 483,
505
გლახაკო მოწყალება 441
გლახაკი 598
გლახაკობა 470
გლახები 415
გლახები 15, 22, 65, 65, 94, 361, 564,
565, 838

გლები 129, 183, 207, 278, 390, 412, 612, 661, 759, 760, 811, 829, 860, 877, 909, 910, 916, 925, 926; ბარათში ნარგები 881; კარგი 775; მოსყიდული 834; ნასყიდი 886; პირველი 618
გლები კაცები 214
გლები კაცი 95, 99, 177, 182, 196, 224, 268, 319, 330, 576, 623, 733; მე-მკვიდრე 447
გლები კაცნი 528, 734, 598, 515
გლებკაცები 565
გლებკაცი 27, 68, 305, 330, 735
გლებნი 77, 128, 502, 573, 619, 742
ვი 92
გობი 940
გოგო 29, 71, 72, 333, 334, 496, 688; ნა-მზითვი 92
გომურები 17
გომური 124, 429, 512, 751
გორა (საზომი) 764
გოპი 418, 940
გუბერნატორი 792
გუთან 226, 228, 289, 529, 654
გუთნები 175, 186, 374, 577
გუთნული 181
გუთნისდღობა 438
გუჯრები 423
გუჯარი 127, 138, 176, 213, 229, 235, 312, 502, 607, 669; შეწირულების 259, 324, 325

დ

დაბანა 417
დაბალი 96, 705
დაბეჭდვა 123
დაბეჭდვინება 299
დაგირაება 71, 207, 276, 407, 481, 522, 551, 556, 557, 604, 633, 647, 658, 756, 809, 810; კაცების 77; მამულის 616; შვილის 764, 887
დავთარი 22, 43, 65, 117, 142, 153, 174, 286, 340, 420, 579, 583, 592; ბატონის 154; ქალაქის 208; ცხილვანის 565; დავთრიდან ამოშლა 661

დაკარგვა 18, 26, 42, 51, 61, 62, 75, 92, 96, 126, 131, 134, 138, 170, 197, 199, 201, 236, 243, 256, 264, 272, 296, 326, 362, 363, 366, 370, 372, 385, 386, 431, 466, 467, 495, 498, 512, 528, 529, 550, 573, 585, 600, 602, 618, 627, 628, 638, 654, 696, 721, 726, 736, 902

დაკარგვინება 561
დაკარგული 143, 237, 741
დალალი 703
დალაქი 625, 797
დალაქნი 799
დამბაჩა 328
დანახარჯი 308, 893
დანებება 26, 142, 157, 338, 432, 433, 437, 502, 554, 669
დარბაზი 390, 394, 859
დარბაზისელნი 934
დარბაისელნი 56
დარბევა 184, 197, 198, 214, 231, 300, 414, 454, 476, 667, 688, 873, 897
დატყვევება 35, 274, 529, 562, 578, 608, 651, 840, 942
დატყვევებული 380
დაფანტვა 98, 264, 410, 459, 514, 534, 577, 601, 620, 709
დაფანტული 410, 445, 514, 734, 744
დაფანტულნი 88, 522, 611, 744
დაფიცება 44, 59, 81, 85, 86, 159, 261, 269, 280, 289, 292, 330, 366, 382, 541, 542, 643, 842
დაქერა 29, 116, 201, 501, 562, 658, 726, 915; სამკვიდროდ 527
დაქრა 493, 723, 794; ფეხების 367; ხელების 367
დახენა 226, 474
დახსნა 26, 31, 35, 77, 95, 187, 207, 224, 225, 273, 279, 327, 400, 425, 472, 556, 557, 602, 606, 715, 862, 869, 879, 887; ლეკისგან 459
დახსნილი 91, 249; მზითევით 276
დგომა 132, 160, 175, 206, 581, 644; ამაზე 333; კედლად 211
დედალი 940
დედული 221
დეშუტატი 815

ღიამბეგები, დიანბეგები 214, 386, 446, 684, 641

ღივანბეგი 509

ღიამბეგი 166, 210

ღოლი (ცხერის) 544

ღოქი 939, 940

ღოში 940

ღურგალი 593

ღურგლები 128

ღუქანი 99, 357, 377, 435, 500, 609, 665, 678, 862, 874

ღუქნები 507, 549, 614, 631, 634

ღლის 43, 464, 830, 851, 932

ღლის მიწა 66, 77, 79, 80, 108, 145, 201, 220, 269, 319, 390, 416, 437, 459, 474, 494, 518, 556, 613, 661, 680, 693, 701, 733, 749, 753, 824, 835, 836, 837, 848, 849, 871, 876

ღლის უნა 480

ღლიური 406

ე

ელი 365, 396

ენდრო 35, 351

ელჩი 309, 310

ერბო 23, 25, 317, 940

ერკემელი 841

ეული 704

ექიმები 79

ექიმი 65, 78

ეშიკალაბაში 31, 32, 43, 48, 123, 151, 134, 199, 218, 354, 396, 450, 469, 504, 538, 554, 574, 597, 600, 630, 638, 643, 684, 699, 700, 710, 715, 725, 735, 746; არმის 700; ხალვათხანის 31

ეშიკალაბაშობა 349, 350, 637

ეშიკალაბაში 323, 348, 464, 466, 894

ეშიკალასხაში 38, 44, 102, 152, 204, 275, 282, 323, 361, 453, 455, 580, 693, 721, 878, 898

ეშიკალასი 124, 152, 400, 410, 475, 605, 635, 694

ეშიყაბაში 547

ეხტიარი 190

ეხტიბარი 931

ვ

ვაზი 312, 577

ვაზის ჩაურა 577

ვაზნა 333

ვალეები 105, 490

ვალი 18, 24, 26, 34, 35, 37, 54, 96, 97, 105, 106, 130, 131, 133, 139, 140, 141, 152, 163, 183, 200, 205, 211, 219, 244, 264, 266, 276, 278, 279, 295, 298, 310, 312, 315, 326, 390, 391, 399, 407, 415, 426, 448, 451, 452, 485, 499, 505, 520, 548, 561, 569, 595, 596, 597, 602, 611, 614, 627, 644, 645, 647, 688, 728, 737, 750, 752, 809, 834, 840, 848, 871, 872, 873, 887, 890, 910, 918

ვალის გადაწყვეტა 713, 848

ვალის დაღება 838

ვარია 940

ვაქარი 279, 797, 924, 926, 940

ვაქარნი 799

ვახში 130

ვენახები 104, 172, 519, 548, 570

ვენახი 20, 24, 41, 42, 51, 52, 67, 106, 107, 108, 115, 116, 129, 130, 145, 157, 158, 192, 193, 216, 224, 230, 248, 267, 270, 329, 336, 369, 355, 356, 383, 390, 401, 417, 422, 458, 464, 552, 569, 580, 594, 612, 644, 647, 654, 663, 672, 714, 855, 866, 867, 876, 918; გაყიდული 621; გამული 279; საკომლო 268

ვენახის გამოსავალი 67, 621, 672; გზა 463; მუშაობა 863; რწყვა 624

ვენაქები 26, 47

ვენაქი 20, 817, 822, 829, 834, 851, 932; ბეთლმანი 20; მოსაკრეფი 840; მსხმოვიარე 181; საკომლო 829; სულიური 821

ვეზირი 887

ვექილი 768, 790, 791

ვექილობა 902

ვეჭი 317, 452, 755

ზარაბი 862
 ზარაფხანა 694
 ზეთისხილები 916
 ზითევი (იხ. მზითევი) 499, 910
 ზითვი 97, 935; ზითვათ მიცემა 902
 ზროხა 773, 798
 ზვარი 244, 624, 229, 838, 913
 ზუარი 818, 838, 851, 877; ნეფის 835
 ზუთხი 940
 ზურგიელი 127, 940

თ

თაბუნი 695
 თავდახსნილი 199
 თავდახსნილობა 473
 თავლები 170, 335, 713, 871, 915
 თავილი 161
 თავის გამოტანა 95, 373; გამოხსნა 605;
 გატეხვა 61, 62, 668; გაყიდვა 297;
 დაკრა 77; დაწერა 131; დახსნა 35, 96,
 266, 346, 444, 473, 475, 576, 552,
 844, 870, 877; დახსნევილება 95, 307,
 579, 892; მოკრა 440
 თავის ნახყილათ მიცემა 31, 872
 თავისუფალი 206, 274, 514
 თავის შეწირვა 616
 თავის წართმევა 580, 742
 თავლა 512
 თავლიდარი 298, 299, 394
 თავმლები 548
 თავნი 73, 105, 200, 451, 499, 540, 614,
 665, 882
 თამასუქი 19, 73, 205, 227, 247, 248, 327,
 356, 422, 426, 455, 540, 557, 561,
 576, 596, 599, 602, 639, 647, 665,
 683, 705, 713, 745, 747, 748, 768,
 811, 878, 882, 886, 889, 895, 918,
 919, 933; ვახშისა 756; ვახშისანი
 810, 811
 თარხანი 36, 341, 345, 465, 595, 641,
 678, 754
 თაფლი 797, 799, 800
 თავის დახსნა 762

თებში 940

თეთრი 26, 27, 35, 67, 98, 104, 118, 123,
 127, 134, 136, 141, 156, 191, 197,
 198, 199, 200, 207, 208, 211, 227,
 245, 247, 248, 256, 266, 276, 277,
 294, 308, 327, 339, 340, 346, 356,
 370, 375, 377, 380, 393, 395, 398,
 425, 426, 433, 434, 450, 451, 453,
 456, 458, 473, 487, 499, 500, 518,
 520, 539, 540, 549, 552, 561, 576,
 578, 579, 612, 614, 616, 631, 632,
 634, 647, 658, 665, 670, 678, 691,
 693, 697, 711, 713, 717, 718, 721,
 750, 848, 849, 853, 855, 856, 861,
 862, 863, 864, 867, 869, 875, 876,
 878, 879, 881, 882, 883, 884, 885,
 886, 887, 934, 941, 942; ახალი 877;
 ბარათის 751, 751; ბრინჯის 893; გი-
 რაოს 71; ზითვის 645; მზითვის 921;
 მოსაკეში 46; საეკიმოს 78; ხატის
 718
 თერძი 797, 799
 თესვა 29, 166, 244, 479, 525
 თვალების დათხრა 176, 354
 თვალის მოთხრა 367
 თივა 128, 181, 484, 591
 თიკანი 418
 თოფები 109, 120, 167, 743
 თოფი 21, 32, 60, 77, 109, 110, 226,
 280, 353, 375, 398, 431, 440, 454,
 628, 686, 883; საია 333; სტამბოლოს
 296; ჩითი 904
 თოფ-იარაღი 353, 582
 თოფის პირის ჩაკვრა 448
 თოფ-ხმალი 417
 თოფი 262, 282, 306, 627, 715
 თოფჩიბაში 47, 48
 თოფხანა 436
 თოხი 941
 თოხნა 431
 თოხლი 841
 თოხუმი 317
 თუმანი 17, 34, 41, 59, 73, 77, 79, 104,
 105, 106, 111, 112, 117, 124, 133,
 139, 145, 161, 162, 191, 199, 200,
 207, 208, 217, 219, 245, 247, 266,
 267, 276, 278, 279, 294, 296, 307,

313, 327, 339, 349, 352, 353, 356,
370, 375, 377, 380, 385, 394, 415,
416, 422, 426, 433, 442, 451, 452,
456, 489, 499, 518, 540, 576, 582,
604, 605, 608, 609, 611, 612, 630, 631
634, 644, 645, 652, 658, 674, 678,
679, 682, 691, 693, 697, 711, 713,
717, 718, 729, 745, 747, 748, 750,
797, 799, 813, 848, 849, 855, 861,
862, 873, 875, 876, 877, 879, 882,
883, 884, 885, 886, 887, 895, 910,
911, 914, 918, 919, 921, 929, 931,
934, 937, 938, 942

თუთუნი 797, 799

თუნგი 312, 316, 398, 609, 641

თხა 798, 841; ეაცი 940; მამა 765; ნეზეი
940

თხოვება 196

ი

იალაღები 102

იარანალი 743

იარალი 214, 357, 360, 417, 628, 789; კა-
ლოს 484; წელსარტყამი 333

იარალის აურა 440, 448

ისპრავნიკი 754

938; ენდროს 653; სპილენჯის 653

იჯარა 59, 161, 759, 800, 914, 926, 936,

იჯარადარი 59, 316, 553, 653, 938; ბექ-
ლის 59, 553; ბურნუთის 653

იჯარადრები 653, 694

იჯარები 694

კ

კაკალი 128

კალატოზი 941, 942

კალატოზნი 754

კალმახი 940

კალო 80, 383, 431, 461, 689

კალოები 649

კალოობა 221

კალო-სახქელი 432

კალო-სახლკარი 649

კანბეში, კანბეჩი 581, 693, 798

კაპეიკი 798

კარავი 37, 350

კაცები 43, 124, 137, 167, 168, 164, 178,
216, 227, 239, 256, 275, 324, 325,
354, 404, 421, 447, 468, 471, 501,
508, 538, 539, 441, 548, 563, 601,
637, 652, 653, 656, 657, 662, 690,
714, 725, 727, 734, 735, 738, 880,
901, 910; ამოწვეტილი 527; გორის-
ქერელი 29; დაფანტული 53; დიმიტ-
რის 603; კელათ 666; მისული 538;
მოფიკარი 643; ნასყიდი 560; პირის-
სანახავი 38; სადაო 168, 178; უფრო-
სი 285

კაცების აკლება 328; დაგირავება 340;
გაყიდვა 882; დარბევა 398; წართმე-
ვა 640

კაცი 30, 108, 110, 118, 130, 137, 144,
148, 149, 153, 159, 170, 171, 179,
189, 190, 191, 195, 198, 207, 209,
211, 222, 223, 232, 237, 240, 242,
243, 251, 252, 279, 283, 299, 307,
308, 323, 337, 338, 340, 359, 372,
384, 388, 399, 400, 411, 414, 424,
444, 447, 448, 450, 455, 458, 463,
464, 497, 508, 509, 517, 521, 522,
523, 528, 534, 535, 555, 561, 587,
588, 596, 610, 620, 621, 627, 628,
654, 658, 662, 671, 687, 692, 695,
701, 703, 706, 716, 719, 743, 746,
789, 932; აზატი 230; ამილახერის
668; აყრილი 635; ბარათში ნარგები
69, 375, 584; ბერი 119; ბირთველი
304; გაყიდული 372; გადმოსული
544; გამორჩეული 643; გირაო 339;
გლაზა 58, 179, 664; გორელი 451;
დავთრის 583; დაკარგული 768; და-
მდაბლებული 108; დაშავებული 153,
154; ეკლესიის 295. კელისციხელი-
572; თოფჩიბაშის 47; იმერელი 173,
680; კარდანახელი 35; მაზრის 760;
მდივანბეგის 562; მეკომური 487; მე-
მკვიდრი 144, 199, 207, 474, 522,
554; მზითვის 151; მთის 569; მორ-
დლის 603; მოსახლე 787; მოსყიდუ-
ლი 534; მოწმობის 753; მუშა 759;
მცხეთელი 582; მოხარკე 403; ნაბო-

ქები 498; ნაწითელი 173; ნასაღწე-
ნარი 324; ნასისხლი 173; ნასყიდი
422, 554, 560; ნაყმევი 131; ნახევა-
რი 312; რუისპირელი 753; რუსთვე-
ლის 612; საღაო 178, 379, 671; სა-
მკვიდრო 338; სამღვდელო 249; სა-
უფლისწულო 118; საბალნიანი 923;
სახასო 616; სოფლის 42, 110, 126,
128, 454, 940; სანული 180; სურა-
მელი 270; ტყვეობიდან მოსული 651;
უბამულო 324; უმოარჩილო 704;
ქსნისხვეელი 265; ღარიბი 35; ყი-
ფიანის 334; ქრციხნეალები 461;
შეუძლებელი 201; შეწირული 220,
224, 539; წამხლარი 21; წართმეული
69; წასული 581; წედელი 136; ხე-
ლოსანი 125; ხიზანი 480; კმელი 221
კაცის გათარხნება 595; გასყიდვა 339; გა-
ტანა 448; დაკარგვა 612; დარბევა
454; მობარება 701, 710; წართმევა
523
კაცი 53, 89, 185, 186, 189, 201, 214,
270, 299, 330, 354, 359, 362, 375,
387, 406, 564, 586, 617, 683, 691,
693, 735; აკლებულნი 708; ბარათის
321; დაფანტულნი 637; კომლად 176;
მასხოვარი 723; მთის 434; ნამსახური
475; რველელი 371; სამკვიდრო 707;
სამოურავო 529; სოფლის 111, 649;
უბილეთონი 795; უფროსნი 83; შე-
წირული 342; ხელმარტო 638
კედლად დგომა 664
კედლად ყოფნა 648
კვამლი 24, 62
კვამლი კაცი 118, 602, 627, 661, 717,
718, 840
კვერციხი 940
კვიცი 583
კობლი 410
კობლი კაცი 22, 719
კოდი 19, 22, 23, 28, 29, 52, 65, 73, 80,
86, 117, 118, 196, 233, 244, 259,
324, 383, 406, 418, 425, 840, 447,
456, 483, 487, 573, 583, 584, 587,
634, 636, 733
კოდისპური 18, 34, 87, 457, 458, 483,
514, 575

კოცა 128, 195, 582, 748, 765, 769, 780;
მენახევერ 940
კომბლი 23, 24
კომბლი კაცი 18, 725
კომლი 40, 46, 65, 102, 121, 136, 195,
258, 264, 272, 317, 324, 371, 395,
404, 460, 464, 469, 503, 513, 522,
538, 564, 573, 579, 583, 635, 638,
644, 664, 666, 734, 848, 849, 879,
898, 921
კომლი კაცი 22, 25, 40, 56, 112, 125,
150, 151, 158, 170, 172, 175, 180,
186, 223, 225, 237, 244, 245, 268,
289, 295, 304, 320, 323, 333, 334,
339, 345, 359, 373, 376, 386, 395,
430, 431, 445, 445, 447, 466, 475,
486, 492, 498, 499, 501, 502, 517,
523, 529, 531, 556, 561, 565, 584,
588, 589, 592, 608, 625, 635, 636,
638, 640, 648, 656, 657, 680, 682,
692, 693, 701, 706, 707, 708, 738,
741, 838, 885, 910, 913
კომლნი 185
კოშკები 120
კოშკი 75, 121, 188, 189, 313, 407, 640,
677, 678, 748, 913, 917, 941
კრავი 940
კრჩხა 550
კუამლი 887
კულუხი 34, 101, 127, 190, 191, 304,
383, 401, 461, 514, 700, 823, 867,
897; მართებული 461

ლ

ლალა 350
ლანჩა 941
ლაშკარი 131, 340
ლაშკარნივისები, ლაშკარნივისები 50, 51,
180, 271
ლაშკარი 118, 320, 431, 476, 564
ლაშკარნივისი 36, 61, 65, 66, 67, 84,
302, 913, 919
ლაფჩინი იმერული 941
ლაფჩინი ქართული 941
ლეინები 557
ლეკების საქმე 567, 568

ლექსი ყოფნა 466
ლიტრა 22, 25, 66, 316, 317, 377, 388
ლობიო 939

მ

მაზღალი 46, 59, 697
მადანი 141, 589; სპილენძის 140
მაიორი 339, 746
მალუჯათი 391
მამასახლისები 485
მამასახლისი 49, 50, 94, 98, 128, 162,
196, 270, 307, 432, 565, 571, 619,
704, 705, 728, 751, 826, 836, 847,
850, 851, 863, 864, 872, 902; გორის
50, 94, 100; უფლისციხის 368
მანათი 776
მანეთი 770, 756, 759, 762, 772, 788,
791, 796, 797, 798, 799, 800, 811,
815
მარანი 128, 242, 386, 417, 515, 523,
830, 838, 849, 854, 857
მარილი 377, 795
მარჩილი 294, 832, 834, 860, 884, 924,
930, 939, 940
მატული 544, 797, 799, 800, 912
მახთა 652
მგალობელი 868, 870, 872, 894
მღვიანებები 33, 63, 80, 81, 96, 99, 129,
136, 138, 143, 174, 177, 209, 215,
217, 238, 260, 268, 270, 277, 307,
309, 364, 385, 389, 394, 453, 465,
507, 508, 560, 564, 574, 612, 624,
643, 648, 668, 725, 727, 778, 794;
კახეთის 138, 335; მაზრის 756; მეო-
რე კლასის 756; მსაჯულთა 45
მღვიანებე-ეწიკალბაში 83, 85
მღვიანებეი 85, 132, 145, 148, 151, 158,
176, 182, 183, 255, 257, 290, 295,
296, 302, 347, 360, 462, 414, 510,
531, 639, 648, 669, 672, 673, 674,
676, 679, 682, 690, 708, 811, 733,
763, 770, 771, 776, 783, 801, 802,
845, 858, 859, 878, 879, 883, 898,
909, 911, 928; მაზრის 773, 774, 780,
784, 785, 786, 787, 793, 795, 808,

809, 813, 816
მღვიანებენი მაზრის 767, 768, 793, 814,
815
მღვიანი 36, 54, 65, 66, 67, 94, 95, 113,
119, 120, 131, 153, 176, 210, 213,
232, 233, 256, 276, 286, 294, 295,
336, 356, 360, 372, 380, 388, 393,
413, 449, 459, 462, 474, 482, 483,
534, 548, 564, 567, 569, 983, 634,
642, 650, 655, 656, 669, 677, 678,
679, 689, 710, 712, 746, 763, 828, 841,
842, 843, 844, 845, 854, 862, 863,
864, 867, 871, 872, 874, 878, 895,
899, 904, 907, 908, 913, 918, 919,
933; დედოფლის 842, 843; სასა-
პართლო 845; ქარელი 128
მღვიებეი 316, 529, 531, 574, 579, 595,
620, 639, 662
მდეგარი 591
მეაღაპე 910
მეზურნუთე 540
მედარაქეთ უზუცეის 829
მელიატორე 795
მელუქნეები 357
მეზერე 211
მეთევზე 704
მეითარი 87, 93, 218, 263, 345, 390, 455,
459, 504, 513, 553, 673, 720, 933
მეკარე 550
მეკოდები 458
მეკომურე 53
მეკომურები 751
მეკომური 498
მეკომურნი 497
მელიქები 485
მელიქი 143, 162, 208, 256, 322, 323,
358, 390, 448, 505, 540, 545, 546,
568, 611, 632, 645, 670, 678, 681,
694, 697, 721, 745, 851, 863, 868,
872, 834; ქალაქის 859
მელიქი-მამასახლისი 158
მემანდარი 96, 138, 567, 863, 895
მემანდრები 568, 569, 695
მემანდრობა 653
მემზურე 840
მემკვიდრე 430, 521, 522, 590, 601, 618,
706, 840

- მცმცხვარე 360, 361, 544
 მენახლე 564
 მერუვე 854
 მესანთლები 688
 მესისხლე 706, 448, 854, 923
 მესტამე 937
 მესტუმრე 841
 მელნაგრე 823
 მელურმე 367
 მელურნეები 375, 376
 მექვაბე 578
 მელვინე 162
 მელორე 705
 მენახმახე 704
 მენახჩუხე 157
 მეჩითე 557
 მეჩითები 553
 მეციხოვანი 925, 926
 მეციხოვნე 253, 665
 მეციხოვნეები 666
 მეცხვარე 348
 მეძროხენი 485
 მეწერიმალე 797
 მეწერილმანეები 645, 646, 688
 მეწისქვილე 903
 მეწურმალე 798
 მექურქული 833
 მეხრობა 438
 მეჭინბეთუხუცესი 820, 843, 848, 849, 856; 865
 მეჰმანდარი 653
 მდეკარი 664
 მზარეული 194
 მზითევი 173, 230, 326, 545, 732, 740
 მზითეობა 809
 მზითევში გამოტანებული 692—3
 მზითევში გატანება 696
 მზითევში მოცემა 905
 მზითვი 172, 308, 323, 644
 მიბარება 26, 36, 57, 73, 89, 109, 151, 167, 180, 211, 246, 255, 264, 323, 326, 338, 371, 376, 396, 399, 438, 447, 462, 475, 476, 514, 532, 539, 549, 551, 559, 576, 599, 620, 650, 652, 660, 681, 726, 730, 736, 001; მაშულის 103; სანახევროდ 196
 მიბარებული 170, 405, 746
 მიკედლება 76, 618
 მილანთუნი (იგივე მინალთუნი) 25, 604, 896
 მილახვარი 279, 369, 393, 394, 395, 470, 747
 მილახვარაში 430
 მიმბაში (იგივე მინბაში) 93, 159, 325, 436, 533, 615, 712
 მიმზითევა 756, 810
 მინბაში 116, 121, 122, 124, 140, 156, 160, 168, 171, 184, 191, 216, 232, 247, 253, 254, 259, 306, 329, 373, 379, 403, 422, 440, 441, 486, 493, 495, 509, 520, 557, 714
 მინალთუნი 23, 118, 119, 162, 196, 208, 232, 233, 328, 358, 377, 415, 416, 422, 425, 443, 455, 456, 459, 501, 578, 579, 622, 634, 636, 639, 693, 705, 718, 726, 852, 868, 869, 879, 914, 919, 922
 მისასული 428
 მისკარბაში 654
 მისყიდული 144
 მიშკარბაში 449
 მიწა 47, 102, 123, 133, 134, 162, 168, 183, 194, 202, 203, 210, 226, 227, 242, 270, 288, 319, 389, 408, 422, 432, 433, 437, 461, 554, 570, 604, 654, 683, 700, 825, 855, 874, 877, 880, 918, 924; დღენახევრის 289; მკულირი 824; ნასყიდი 201, 432, 433, 928; ნაფუზარი 130; ნაწალთუკევი 102; ორი ზომა 866; საგანაყოფო 319; საღაო 281; საერთო 928; საეენახე 835; სანახევრო 548; საღალო 230; სახნავი 210, 932; შაბათის 604
 მიწის დახსნა 604; მიყიდა 432
 მიწები 123, 285, 379, 548, 673, 690, 854, 693; გასაყოფი 672, 673; გაუყოფარი 523; მინდვრის 477; ნასყიდი 43, 44, 523, 690; საღაო 281; სახნავი 320, 594; საკნავი 467
 მიწების დანებება 320
 მიყიდა 356, 398, 402, 829
 მიხდომა 161, 167, 178, 221, 384, 448, 577, 687

- მიწა 157, 175, 311, 577, 703
 მიწნები 56, 130, 542, 669, 704; გამულე-
 ბის 669; საღაო 159
 მიწის ამოყრა 130, 280; ჩასვმა 280;
 ჩაყრა 669
 მკა 683, 684
 მკალავო 705
 მოასილეები 402, 416
 მოასილი 29, 52, 73, 120, 380, 450, 458,
 488, 545, 579, 596, 615, 682; გამო-
 სალების 638; სათხოვრის 638; სურ-
 სათის 15, 22
 მოასილნი 21, 25, 131, 245, 259, 286,
 324, 325, 381, 414, 465, 508, 517,
 575, 589, 691; სურსათის 66, 297
 მოახლე 130, 179, 744, 852; ნასყიდი 846
 მოპარება 19, 28, 33, 34, 46, 53, 70, 104,
 109, 123, 124, 125, 134, 152, 161,
 173, 189, 191, 197, 215, 217, 223,
 236, 239, 243, 246, 251, 254, 269,
 283, 309, 329, 337, 345, 346, 347,
 359, 365, 373, 375, 376, 386, 399,
 401, 404, 407, 410, 415, 430, 431,
 437, 443, 444, 446, 469, 475, 501,
 504, 508, 509, 511, 513, 514, 536,
 556, 558, 559, 571, 580, 581, 584,
 597, 613, 625, 630, 631, 635, 637,
 640, 662, 663, 672, 690, 692, 693,
 712, 715, 718, 722, 725, 727, 733,
 739, 746, 752, 754, 864, 878, 904;
 ამანათათ 901; კაცის 661; გამულის
 669; სანახევროდ 147
 მოგება 162
 მოღაე 38, 40, 43, 80, 85, 95, 122, 140,
 143, 183, 215, 240, 369, 327, 336,
 369, 370, 484, 494, 503, 523, 524,
 534, 558, 590, 611, 626, 664, 667,
 684, 689, 715, 725, 743, 744
 მოღაეები 643, 675
 მოღაენი 269, 279, 360
 მოღი 777
 მოღის აღება 778
 მოვალე 34, 84, 198, 264, 506, 548, 549,
 614
 მოვალეები 97, 106, 124, 151, 163, 200,
 304, 505, 595, 598, 606, 647, 688,
 698
 მოთაბარი 144, 240, 463
 მოიჭარადრე 800
 მოღარე 375, 539, 848, 849
 მოღარეთხოვესი 45, 46, 68, 73, 174,
 285, 292, 567, 880, 927
 მომევა 739, 379
 მონაგები 821
 მონასიბი, მუნასიბი 186, 427
 მონასყიდე 156, 157, 192
 მონახვერე 523
 მორალი 25, 26, 43, 152, 179, 240,
 262, 441, 478, 514, 529, 552, 573,
 602, 603, 641, 842
 მორიგე 50. 51, 131, 180, 184, 263, 271,
 588, 589, 627
 მორწყვა 115, 242, 689
 მოსავალი 214, 219, 238, 428, 432, 435,
 437, 552, 590
 მოსამსახურე 208, 509, 574, 594, 751,
 774
 მოსაქმე 510, 596, 702
 მოსაქმენი 75, 263, 381, 465, 497, 498,
 517, 602, 636, 640, 662; კავისქევის
 830
 მოურავი 34, 49, 57, 61, 72, 82, 87, 115,
 154, 162, 165, 192, 193, 194, 197,
 185, 263, 215, 216, 226, 234, 236,
 240, 243, 255, 266, 280, 292, 294,
 295, 309, 312, 331, 335, 343, 358,
 361, 363, 364, 369, 398, 408, 423,
 424, 428, 458, 474, 479, 480, 483,
 490, 514, 532, 542, 546, 556, 553,
 565, 566, 572, 576, 578, 585, 603,
 607, 609, 616, 632, 661, 662, 665,
 666, 667, 675, 682, 685, 686, 687,
 689, 702, 734, 736, 743, 751, 752,
 761, 771, 825, 831, 850, 861, 863,
 871, 925, 936; გავაზის 35; დიღმის
 162; ენისელთ 272, 355, 529, 682; ე-
 ლისციხის 283; თიანეთის 737; თლუთ
 519, 531, 650, 669, 706; კალაურის
 23; მალნარის 42; მეტეხის 729; საგა-
 რეოს 702; სურამის 185; ქალაქის
 114; ქიზიყის 368, 703; ციხის 443
 მოურავობა 165, 453, 543; ჭიაურელთ 165
 მოფიცარი 83, 86, 626, 842, 843
 მოსყიდული 725; გამული 843, 932

- მოქალაქე 38, 358, 499, 505, 545, 631, 646, 694, 712, 862, 894
 მოქალაქენი 546, 694, 705
 მოუადღეები 313
 მოუაღნე 231, 262, 704
 მოუვარე 641
 მოუიდა 407, 893
 მოუიღული 839
 მოწამე 31, 75, 117, 144, 171, 265, 336, 382, 403, 468, 482, 555, 577, 619, 649
 მოწამეები, მოწმეები 30, 32, 82, 85, 232, 240, 473, 599, 610, 654
 მოწამენი 98
 მოწმობა 31, 111, 147, 228, 291, 384, 495
 მოქრა გამოსაღების 583; წყლის 170, 171
 მოხლომა 175, 221, 226, 314, 402, 685, 688, 737, 765, 782
 მოხელე 181, 359, 572, 615, 627, 734, 785, 923, 925, 926; გარეთელი 924; სასახლის 924; სოფლის 128
 მოხელეები, მოხელეები 50, 51, 65, 117, 127, 139, 140, 161, 305, 309, 312, 316, 361, 409, 442, 460, 505, 564, 565, 568, 596, 616, 669, 701, 721, 728, 775, 776, 866
 მოხელენი 41, 51, 75, 245, 263, 566, 579, 609, 640, 761, 791, 808; კარის 357, 593
 მოხენა 79, 103, 175, 269, 285, 379, 411, 421, 526, 572, 654, 677, 680, 897
 მოხენეინება 70, 332, 932
 მოხნა 162, 290, 332
 მოკელე 151
 მოკელეები 36, 83, 483, 669
 მოკელენი 231, 368, 592
 მოკენა 80
 მოქალაბე 787, 788
 მოქამაგირე 199, 417, 501, 582, 583
 მოქანენი 577
 მოპბათის ქნა 350
 მოჰლათი 219
 მსახურად ხლება 723
 მსახურება 29, 180, 187, 304, 410, 688, 734, 765, 766
 მსახურები 40, 375, 378, 689, 501
 მსახური 41, 65, 117, 131, 166, 263, 314, 343, 344, 350, 353, 381, 383, 406, 440, 461, 497, 538, 603, 630, 638, 680, 737, 746, 807, 843, 873, 894, 910
 მსახურობა 204, 206, 232, 443, 563, 603
 მსაჭულთ-ღიამბეგები 446
 მსაჭულთუხუცესი 783, 805, 806, 807, 810, 812
 მსაჭული 69, 176, 177, 307, 442, 805, 807
 მსაჭულნი 38, 106, 174, 268, 806, 810, 812, 814, 816, 817; კახეთის 335
 მუასილნი (იგივე მოასილები) 372
 მუასილნი 667
 მუასლე 211, 333, 383
 მულათი 19, 140, 259, 324
 მუშა 114, 226, 404, 526, 529, 589
 მუშაობა 75, 313, 456, 525, 610, 678, 757, 942; არხის 617, 618; მამულების 577; მამულში 578; ციხეზე 313
 მუშაობის მოშლა 610
 მუშები 37
 მუშრიბი 372, 390, 472, 477, 853; ლეკის ქარის 569
 მურაღა 22, 218, 219, 290, 394, 448, 454, 529, 563, 602, 621, 731
 მუჭალამა 81, 103, 104, 228, 318, 481, 590, 618, 659
 მღებარი 926, 931
 მცხვარი 360, 912
 მწერალი 94, 204, 807, 884; გორის 94
 მწერალნი 805, 806, 817
 მწერლობა 569
 მქედელი 232, 233, 729, 730, 799, 844, 879
 მხარი (ზომის ერთეული) 874
 მხატვარი 872
 მხევალი 309, 606, 735
 მქევალი 451
 მხლებელი 95, 873, 897

ნაბადი 521, 798
 ნაბოძები 232, 446, 612
 ნავენახობი 84, 279, 654
 ნავენაკობი 817
 ნაზირები 305
 ნაზირობა 127, 156, 190, 255, 339, 367,
 457, 458, 464, 466, 512, 567, 568,
 638, 655, 854, 859, 867, 872, 885,
 907, 912
 ნაზირობა 165, 653
 ნაიბი 26, 169, 194, 200, 202, 254, 270,
 379, 517, 524, 625, 715
 ნაიბ-ეშიკაღაბაში 554
 ნალბანდი 705, 799
 ნალექრები 424
 ნალი და ლუსპანი 941
 ნამგალი 18
 ნარბევი 198, 398, 514, 667
 ნასახლარები 386
 ნასახლარი 387
 ნასალი 367
 ნასალნაქნარი კაცი 258
 ნასალჩიბაში. ნასახჩიბაში 169, 194, 200,
 202, 270, 373, 517, 524, 625, 712,
 715
 ნასისხრად შიცივა 846
 ნასოფლარი 477, 830
 ნასუილი 95, 103, 117, 118, 136, 137, 138,
 147, 152, 157, 164, 169, 174, 177,
 201, 224, 231, 269, 343, 349, 390,
 398, 444, 450, 494, 496, 515, 535,
 556, 574, 581, 612, 613, 644, 657,
 690, 719, 824, 825, 827, 832, 834,
 841, 846, 847, 873, 877, 880, 881,
 885, 890, 892, 906, 909, 910, 913,
 934, 935
 ნასუილობა 36, 96, 116, 149, 157, 178,
 221, 236, 265, 393, 535, 574, 652,
 853, 897, 906; მამულის 482, 649;
 სათავეისთაო 554, 560; ყმის 482
 ნატყვევარი 86, 111, 187, 296
 ნაფეტვრები 290, 474
 ნაფუზარი 130, 158, 270
 ნაფუძარი 150
 ნაფუძვრები 406

ნალუაწი 821

ნაუილი 273 (იხ. ნასუილი)
 ნაუშევი 29, 198, 258, 324
 ნაუშევის 134
 ნაჩალნიკი მაზრის 764, 791
 ნაცვლები 406, 408
 ნაცვალი 34, 41, 81, 93, 85, 158, 219,
 225, 226, 293, 377, 378, 406, 407,
 415, 575, 484, 557, 558, 616, 630,
 702, 763, 868, 883; მალნარის 42,
 შოურაის 578
 ნაცვალი 851
 ნახირი 581
 ნეის სისხლი 419
 ნეხვი 644
 ნიგუნარი 835
 ნიგოზი 317, 336, 582
 ნიტრა (იგივე ლიტრა) 940
 ნიჩაბი 484
 ნიხრდებულობა 941
 ნოქარი 349
 ნუსხა 142; ასაყრელი 201; მოფიციარის-
 626; სოფლის 348; კელის 98

ო

ოლე 366
 ომარხანობა 709
 ორთითი 484
 ორიანობა 863
 ორმო 80, 840
 ორმოცდაათისთავი 816
 ოსმალობა 318, 459, 460, 468, 932
 ოსტატი 301
 ოტა 795, 797, 798, 800
 ოქრო 312, 313; სტამბოლის 937
 ოქროშედეგი 357, 704
 ოუა 799, 941
 ოცისთავი 785, 816
 ოხიყორჩი 847

პ

პალატი 202
 პანდური 114
 პარტახტი 128

პატიება 24, 25, 26, 29, 79, 313

პირველი კაციშვილი 699

პირის სანახავი 38

პირუტყვი 66, 797, 798, 800

პირუტყვ-საქონელი 788

პომოშნიკი 787

პური 15, 18, 19, 24, 29, 52, 66, 71, 73.

80, 86, 120, 132, 169, 197, 228, 233,

238, 239, 256, 316, 375, 383, 402,

404, 406, 409, 416, 418, 424, 425,

431, 447, 448, 456, 457, 483, 487,

488, 530, 571, 583, 619, 634, 636,

652, 666, 708, 733, 769, 787, 795,

843, 874, 880, 939; გამომცხეა-

რი 941; კოდის 535; მისასყიდი 428;

სარუსო 427; ღალის 80, 530; შე-

მოწერილი 23; წმიდა 936

პურის ბეგარა 304; პატიება 19; ქამა 343

პურობა 313

რ

რაზი 307

რაიათი 360, 365

რასათი 245, 420, 436, 517, 528, 579, 596

რასათის თეთრი 436

რასტაბაზარი 862

რაცამი 350, 351

რიგი 209, 461, 462, 778; აზნაურშვილის

250, 603; ბატონყმობის 348, 538,

656, 707, 739, 741, 748, 502; გლე-

ხისკაცის 576; სამართლის 657; სა-

ფინხულეს 685, 686; ძმობის 728;

წყლის 874

რკინა 312, 941

როზგის დაკვრა 778

რუ 526, 689, 835, 871

რუვი 853, 854

რუ ლიახვის 853; სარწყავი 170, 683, 684;

რუისის 114, 115; წისქვილის 242,

386, 746

რუს გამოტანა 270; გამოღება 684, 853;

გაპრა 114; გაპრევიება 115; წახლე-

ნა 114, 115, 653

ს

საბაზიერო 859

საბალახე 135, 138, 146, 188, 330, 344,
501, 502, 505; ღორის 254

საბელი 398

საბეჭადვი 553

საბოქაველო 765

საბოქაულო 785

საბრიყუო 785

საბრჭო 642

საბუთები 113, 334, 382, 449, 471, 551,
574, 652, 634, 657, 666, 684, 691,
699, 700

საბუთი 54, 56, 70, 106, 117, 145, 143,
169, 171, 172, 179, 193, 205, 208,
260, 326, 362, 367, 375, 390, 414,
475, 477, 493, 609, 613, 621, 688,
696, 722, 770, 743, 810

საბზე-კალო 817

საბძელი 61, 431, 484, 512

საბძელ-კალო 594

საბძლები 18

სადეო 628, 868

სადო 45, 183, 194, 215, 403, 464, 465

სადივანბეგო 718

სადი 204, 209, 210, 301, 302, 593, 594,
891, 911, 919, 920; სიგლის 721

სადენახე 230, 818, 823

სადენახეები 594

საფერე 464

სათავნო 897, 911

სათორნე 394

სათხოვარი 18, 35, 79, 130, 136, 153,
154, 245, 263, 369, 383, 402, 420,
428, 456, 465, 470, 508, 529, 564,
602, 614, 639; სასოფლო 529; ქვეყ-
ნის 66; ყმის 517; ხემწიფის 897

საიასულო 2:9, 224, 258, 324, 426, 443,
454, 456, 461, 610, 671, 676, 711,
729

საკლავი 228, 483, 666, 780

საკვამლო 419

საკომბლო 70, 913

საკომლო 138, 150, 195, 234, 235, 265,
321, 336, 349, 416, 547, 659, 675,

692, 723, 732, 752, 928, 932

საკომო 838

სალარო 567

სალბაში 188, 254, 653

სალეკო 259, 324, 662

სალთხუცი, სალთხუცესი 25, 44, 45, 60, 74, 84, 103, 104, 165, 173, 176, 200, 226, 227, 265, 285, 326 341, 418, 442, 474, 483, 489, 491, 528, 548, 583, 598, 620, 621, 639, 853, 886, 888, 902, 904, 913, 917

სალთხუცეები 662

სამანი 332

სამარხი 339, 444, 904, 928

სამარხო 317, 416, 582

სამასპინძლო 24, 25, 587, 619, 636, 893

სამახარებლო 37

სამდივანბეგო 143

სამთხრობლო 515

სამემანდრო 567, 695

სამთავნო 890

სამთელი (იგივე სანთელი) 941

- სამკვდრო 385

სამკვიდრებელი 521

- ზამკვდრო 445*

სამკვიდრო 140, 177, 178, 217, 264, 268, 501, 538, 556, 677, 718, 856, 906

სამკუიდრო 834, 838

სამწები 116, 649, 692

სამწების ჩახსმა 542

სამოასილოდ ხიარული 111

სამოდავი 789

სამოდო 788

სამოსახლო 916

სამოურაო 175, 363

სამსახური 26, 34, 41, 46, 52, 65, 66, 70, 172, 182, 195, 210, 216, 219, 231, 232, 250, 257, 271, 274, 284, 294, 305, 306, 307, 315, 316, 322, 326, 332, 343, 369, 398, 399, 439, 455, 461, 462, 464, 470, 485, 501, 521, 530, 552, 564, 567, 569, 595, 607, 611, 617, 622, 632, 636, 646, 653, 661, 666, 667, 678, 739, 772, 782,

787, 791, 893, 899, 903, 937; ბატონ-
ყმური 718; გლეხკაცობით 564; გლე-
ხური 773; დებულობით 607; ეკლე-
სიის 406, 502; მუშით 885; ურიგო
305; საკელმწიფო 593; ყმის 530,

სამსახური 304

სამუშაო 456, 782

სამღებრო 673, 674, 797, 799, 914, 926, 931

სანთელი 465, 598, 795; თაფლის 797

სანი 50

სანოვაგე 795

საორმოცე 918

საოფლე 412

საოჩხე 755

საპალნე 81, 118, 173, 181, 312, 313, 351, 549, 601, 705, 711, 798, 799, 840

საპანე 939

საპირისწამლე 454

სარაჯი 856

სარგებელი 46, 73, 105, 106, 139, 141, 200, 304, 380, 434, 451, 499, 547, 500, 614, 631, 632, 647, 665, 669, 770, 855, 868, 875, 878, 879, 880, 882, 885, 889, 893, 911

სარგო 17, 313, 439, 653, 654, 569, 685; განწესებული 568; სამოურაო 593; სახელოს 359

სარდალი 99, 140, 150, 173, 207, 248, 260, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 392, 395, 600, 695, 703, 845, 862, 868, 867, 909, 910, 929, 934

სარდალ-მოურავი 754

სარდალ-სალთხუცი (სალთხუცესი) 173, 393, 481, 508, 528, 529, 531, 568, 534, 596, 629, 701

სარდარი 347, 858

სარი 128

სარუსნო 689

სარჩო 41, 88, 197, 228, 244, 336, 360, 385, 409, 444, 445, 459, 480, 593, 674, 708

* დაბეჭდილია: სამკვიდრო.

- სარკარი 34, 161, 219, 394, 694
 სასარდლო 183
 სასარო 835
 სასაფლაო 149, 185, 296, 326, 331, 476, 519, 538, 888
 სასახლე 47, 61, 113, 130, 145, 149, 230, 268, 276, 390, 392, 503, 511, 512, 523, 553, 563, 580, 693, 787, 827, 830, 838, 839, 849, 899, 901, 902, 908, 913, 921, 932
 სასწორი (იგივე ყანთარი) 798
 სასწრაფო (იარალი) 333
 სასხლავი 230, 231
 საუდიერო 780, 781
 საუმცროსო, საუნცროსო 39, 537, 556, 650, 858, 873
 საუპატიო 247, 804
 საუფროსო 39, 149, 150, 373, 512, 556, 650, 727, 858, 873, 907, 913, 933
 საღაცრე 311
 საღიჩხულე 195, 755, 685
 საღიჩხულოს ჩადგმა 686
 საფიცარი 842, 861, 889
 საქვეწაქრო 932
 საქვეყნო 35, 408
 საქვრივო 630, 716, 860
 საქონელი 18, 105, 124, 161, 173, 186, 213, 219, 251, 289, 329, 343, 361, 362, 367, 370, 414, 418, 517, 521, 522, 536, 545, 559, 562, 573, 580, 698, 651, 665, 676, 688, 695, 708, 736, 737, 747, 748, 765, 798, 841, 858, 870, 890, 929; მოპარული 757; ნაქსოვი 797; რუსული 711; წართმეული 535
 საქორწილო 294, 296
 საყანე 916
 საყევარი 493
 საყმო 79, 363, 412, 490, 644, 845
 საცალოები 487
 საძიძო 208
 საძნეური 225
 საძოვარი 830
 საწილო 89, 451, 452
 საწირავი 212, 213, 229, 376, 397, 937
 საწისქვილო, საწისქვილე 422, 526, 556, 817, 851
 საწნახელი 851, 913
 საწულისპირო 622, 677, 828
 საჭირნახულო 39, 150, 359, 906, 907
 სახაბაზო 599
 სახარდნე 916
 სახასო 35, 49, 77, 174, 175, 196, 332, 369, 473, 516, 526, 581, 633, 648, 651, 681, 838
 სახასოდ დაღება 318
 სახელო 186, 284, 306, 317, 350, 353, 359, 490, 544, 569, 632, 910
 სახელოები 165, 239, 293, 294, 752, 753
 სახლები 139, 186, 344, 345, 370, 441, 433, 434, 500, 518, 550, 644, 713, 721, 745, 850, 851, 934
 სახლოთუბუცესები 316
 სახლოთუბუცესი, სახლოთუბუცესი (იგივე სალოთუბუცი, სალოთუბუცესი...) 113, 248, 490, 775, 783, 808, 809, 812, 815, 843, 861, 865, 869, 872, 882, 942
 სახლოთუბუცესი — სარდარი 845
 სახლი 126, 139, 204, 212, 233, 268, 270, 310, 317, 332, 347, 364, 385, 389, 395, 413, 417, 421, 433, 434, 500, 503, 554, 560, 562, 563, 579, 582, 599, 646, 670, 687, 697, 703, 747, 751, 753, 820, 837, 854, 859, 909, 931, 934, 935, 943; ბატონის 300; ბეთაღმალი 611; შთავრის 759; ნასყიდი 394, 434; სასამართლოვან 806; სავაქრო 797, 800; ხარაბა 593
 სახლების დაქცევა 441
 სახლკარი 357, 389, 448
 სახნავი 230, 231, 294, 417, 476, 753
 სახნავ-სათესი 410, 411
 სახნისი 941
 სახნის-საკვეთი 417
 სახსნილო 461
 სახსარი 208, 216, 472, 731, 745
 საკნავი 146
 საჯამაგირო 211, 501, 583
 საჭილდაო 659
 საჭინიზო 851, 859, 877
 სთველი 417, 461
 სიგელი 45, 64, 137, 138, 144, 147, 157, 202, 221, 248, 255, 266, 334, 353, 380, 390, 391, 393, 395, 435, 541,

580, 613, 677, 721, 732, 753, 756,
811, 825, 827, 833, 836, 845, 864,
867, 876, 877, 901; აზნაურშე-
ლობის 35; თავდასწილობის 266;
მოწმობის 174; ნასყიდობის 20, 215,
224, 394, 395, 713, 724, 726, 813,
822, 827, 846; სანასყიდო 828; ყმისა
და მამულის 933; შეწირულობის 220,
322; შეილად აყვანილობის 586; წყა-
ლობის 33, 64, 506, 901

სიგლები 20, 389, 390, 456, 690; მამუ-
ლების 558; ნასყიდობის 221, 390,
392; სახელოების 390

სიგელნი 810, 811

სითარხნე 16, 36, 65, 336, 508, 615, 640

სომინდი 19, 115, 522, 571, 722, 769, 788

სისხლი 47, 150, 179, 181, 183, 194, 202,
344, 361, 366, 454, 496, 641, 804,
845, 927, 929; ნეკის 419

სისხლის დაქცევა 561; მიცემა 641

სისხლის ჩარონინება 845

სოვდაგარი 922, 923

სოობათიასაული 878

სოობათიასაული 350

სტამბა 937, 938

სტილი (წონის ერთეული) 305, 333

სულადი 29, 65, 318, 587, 652

სურსათი 16, 19, 29, 40, 41, 66, 244,
259, 263, 297, 324, 425, 431, 492,

552, 553, 573, 575, 583, 592, 619,
620; მირის 893; შენაწერი 297

სუფრაჩი, სუფრაჩი 428, 850, 895

სუიღვა 66, 67, 83, 404, 755, 809

ტ

ტივი 636

ტილა 576

ტბილი 128, 156, 841

ტუსალი 267.

ტკავი კვერნის 797

„—“ წავის 797

ტუვე 18, 19, 192, 267, 337, 353, 354, 415,
434, 466, 505, 518, 555, 605, 606,
644, 715, 745, 931; თავისუფალი
600; ქრისტიანი 695

ტუვედ მიცემა 155

ტუვეები 555, 602

ტუვეთ მისული 646

ტუვეობა 27, 310, 645, 651, 728

ტუვეობილად დახსნა 208, 209; მოსვლა
75, 296

ტუვეობილად მოსული 28, 75, 197, 198,
199

ტუვეობილად გამოსწილი 216

ტუვეობილად თავდასწილი 130

ტუვეობილად მისვლა 267

ტუვის სახსარი 415

ტუვია 163, 666

ტუვია-წამალი 665

ტუე 331, 438, 525, 526, 527, 628, 857

ტუეში დახიზუნა 528

ტუის გატეხვა 192, 193, 438

უ

უღები 127, 765; საქმე 58

უღების დაღება 212

უზბაშები 271

უზბაში 151, 337, 416, 738, 898, 902

ულუფა 139, 233, 305, 315, 316, 442,
483, 619, 620, 629, 665

ურემი 225, 253, 456, 484, 561, 590, 592,
624, 644, 677, 722, 936

ურმები 375, 376, 395

უსტაბაში 688

უსტაბაშობა 645, 646

უსუილი 494, 581, 873, 880, 885, 890,
892, 904

უჟო 348, 506

უჩათი 55, 76, 209, 687, 701, 717

ფ

ფანჯიკი 925

ფარა 939, 940, 941

ფარგა 940

ფარეშობუცესი 38, 112, 122, 160, 273,
286, 291, 421, 461, 372, 713

ფარება 913

ფარჩა 622, 678, 679

ფარცვა 461
ფასი 156, 273, 333, 399, 404, 413, 456,
558, 587, 776, 834, 835, 836, 841,
843, 844, 870, 896
ფაშა 347, 348, 651, 854, 934
ფეიქარი 180, 187, 600, 704, 903
ფეტვი 115. 166, 571, 740, 840
ფეიქრები 705
ფეშქაში 50, 608, 847, 865
ფიჩხული 940
ფიცი 40, 49, 83, 85, 98, 102, 106, 200,
201, 202, 203, 217, 218, 288, 289,
366, 426, 449, 480, 541, 592, 626,
674, 839, 888
ფიცით .გაღწევეტა 833; ვამოტანილი
268: გატანა 330, 541; გატანილი შა-
მული 419; გაწმენდა 292, 361; და-
ქეშმარიტება 577: კითხვა 577; შე-
მოვლა 330
ფიცის ახსნა 49; დადება 49, 215, 216,
292, 341, 419, 610; შეცდება 288;
ჩარონინება 843
ფიცში დახლომა 842; შეყვანა 382; ჩატა-
ნება 70
ფიწალი 484
ფლური 889
ფრული 940
ფული 48, 161, 205, 377, 285, 425, 430,
453, 557, 639, 652, 755, 769, 772,
800, 836, 897, 941, 942
ფქვილი 23, 28, 52, 66, 118, 582

ქ

ქათამი 23, 24, 25, 26, 940
ქალანთარი 76, 194, 481, 896
ქალაქთუხუცესი 783, 793; 794, 795, 796,
800, 801, 808, 809, 814, 816
ქალაქთ განმგე 815
ქალაქის გამგე 794, 513
ქარავანი 181, 922
ქარვასლა 370, 549
ქევზა (იგივე ქემზა) 366, 467, 703, 717,
746
ქევზები 485
ქეთხულა 100, 160, 222, 279
ქეთხულები 221, 307, 358, 728, 862

ქემზა 284, 575
ქერი 23, 24, 66, 483, 571, 582, 636, 708,
740, 939
ქეშეკხანა 352
ქეშიკჩიბაში 254, 685, 897
ქვევრები 128, 315, 386, 387, 838; ნასყი-
ლი 201
ქვევრი 145, 417, 467, 515, 830, 849
ქვევრ-მარანი 224
ქილა (საზომი) 769, 798, 939
ქირა 356, 357, 364, 646, 665; ღუქნების
634
ქირაობა 395
ქისა (ფული) 934
ქიხი 97, 238, 593, 611, 697
ქრთამი 347, 459, 479, 641, 684, 691, 694
ქცევა (ზომა) 781

ლ

ლალა 17, 28, 56, 79, 101, 127, 158, 162,
164, 167, 168, 236, 288, 319, 320,
ლალა-კულუხი 461, 462
ლალები 387
ლალის მოტაცება 168
ლარიზი 24, 34, 41, 98, 136, 200, 201,
480, 629, 831, 918
ლეინო 23, 81, 82, 132, 195, 228, 233,
238, 239, 312, 313, 316, 415, 549,
582, 609, 641, 666, 705, 708, 736,
765, 769, 780, 795, 797, 798, 800,
873, 874, 880, 939
ლომი 769, 788, 795, 939
ლორები 17
ლორი 135, 146, 260, 330, 748, 940

უ

უავრული 703, 704
უაღლა 88, 134, 230, 332, 461, 571, 628,
667
უაზაზი 862
უაზახები 743
უათლანის ქნა 512
უალანი 117, 231

ყანთარი (იგივე სასწორი) 797
ყანა 225, 428, 590, 688, 740, 777, 782, 788, 789
ყანის მუშაობა 775
ყარაულები 120, 583
ყარაული 353, 581, 789
ყასაბი 26, 703
ყასაბხანა 653
ყაფიჩიბაში, ყაფჩიბაში 313, 376, 880, 477, 479, 504, 505, 511, 515, 570, 571, 587, 655, 662, 670, 677, 700, 733, 738, 739, 740, 742, 754, 867, 897, 919; მამულის 547, 656, 670; მართებული 461; მიწების 511; მიწის 162, 281, 634; პურის 511, 533; სიმინდის 533; ფეტვის 533; ქერის 533
ყეენი 351, 352, 354, 838, 854
ყვავილი (დავადება) 212
ყველი 317, 544, 912, 940
ყიღვა 95, 134, 147, 185, 192, 193, 224, 230, 342, 458, 515, 661
ყიზილბაშობა 74, 348, 391, 460, 468, 933
ყორიასაუღბაში 60, 96, 102, 234, 277, 361, 560, 574, 637, 657
ყორჩიბაში 862
ყრელობა 870
ყულარალაზი 288
ყულები 350
ყულუხჩი 154
ყურის მოჭრა 402
ყურუში 29, 348, 940, 941
ყურძენი 42

შ

შაგირდი 941
შალი 333
შანიშინი 394, 914
შართლამა 914
შაური 61, 303, 377, 452, 487, 538, 567, 569, 798, 799, 885, 896, 932, 941
შაქარი 795
შეთარხნებული 691
შემოსავალი 156, 246, 284, 439, 453, 460, 692, 943; სამუხრანო 692
შემოსაწერი 286

შემოფიცვა 80, 102, 256, 300, 330
შემოყრა 908
შემოყრილი 838
შემოწერა 312, 313, 564, 575
შემოწერვა 592
შემოწირული 460
შემოწირულნი 704
შემწერნი 639; პურის 575
შესავალი 200
შეუძლებელი, შეუძლებელი 24, 35, 70, 104, 130, 131, 180, 200, 201, 207, 229, 480, 636, 705
შეუძლებლობა 470, 677
შეფიცება 49
შეფიცვა 216
შეყრა 607, 874, 890, 896, 906, 925
შეყრილი 436
შეყრილობა 409
შეშა 253, 254, 456, 461, 592, 601, 864, 865; სარუსო 591; რუსის 602
შეწერა 41, 52, 427, 529, 531, 565, 575, 601; საოხოვარის 566
შეწერვა 41, 330, 517, 583, 588, 666, 677, 689
შეწირვა 51, 103, 128, 187, 202, 220, 221, 258, 259, 260, 297, 299, 324, 325, 480, 538, 552, 616, 735, 736, 833, 900
შეწირული 45, 51, 135, 136, 137, 138, 175, 201, 202, 261, 399, 456, 607, 910
შეწირულნი 230
შეწირულობა 929
შეხიჯვნა 633
შინაყმა 474, 482, 787, 923
შინაყმათუხუცესი 783, 808, 812
შინაყმამ 765
შინ მოსამსახურე 572
შტაბს-კაპიტანი 770
შტრაფი 757
შფოთები 328, 329, 528
შფოთი 33, 60, 64, 67, 69, 103, 113, 139, 155, 214, 226, 240, 253, 257, 285, 290, 308, 311, 312, 374, 379, 421, 436, 449, 471, 492, 529, 541, 568, 577, 598, 599, 608, 624, 628, 638, 641, 672, 681, 687, 714, 737

ჩ

ჩადგომა სახლში 548; შუა 843
 ჩალა 186
 ჩალთუკი 103
 ჩალთუკად მოხვნა 103
 ჩალური ფიცრისა 512
 ჩაი 795
 ჩარქვი 940, 941
 ჩაფი 81, 82
 ჩორსუ 862
 ჩუქება 600, 756, 809, 810, 883

ც

ცალი 233
 ცეცხლში დაწვა 903
 ცერცივი 939
 ცვილი 747, 749, 800
 ციხე 113, 127, 160, 188, 313, 395, 666, 924, 925; ახალდაბის 353; ბორჩალოს 685; განჯის 375; გორის 94, 253, 349; გორიჯვრის 50; დასაქცევი 313; დმანისის 348; სახასო 839; სალალულის 145; ქვეშის 349, 352; ხულუტის 354
 ციხისთავი 254
 ციხის მცველი 254
 ცული 398, 417, 941
 ცხენები 105, 364, 689
 ცხენი 55, 66, 92, 118, 119, 212, 214, 229, 296, 521, 561, 591, 688, 689, 693, 697, 773, 871, 918, 922
 ცხვარი 23, 24, 25, 26, 314, 360, 361, 504, 544, 709, 765, 798, 841, 880, 940
 ცხვრის დაზიარება 544

ძ

ძევალი 860
 ძიძა 208, 377, 383, 631
 ძნა 225, 493
 ძროხა 23, 24, 25, 26, 167, 178, 179, 214, 219, 247, 270, 372, 476, 533,

559, 690, 743, 776, 780, 880, 940

ძროხები 534

ძღვენი 233, 609, 888

წ

წალი 417, 941
 წანართმევი 215, 559, 703, 714, 726
 წართმევა 62, 150, 167, 168, 329, 493, 523, 563, 661, 676, 683, 687, 688, 690, 897
 წართმეული 70, 744
 - წასახურავი 212, 213
 წახდენა 50, 181
 წერილები 148, 177, 265, 551
 წერილი 116, 147, 185, 200, 204, 477, 578, 593, 594, 609, 636, 674; ანდერძები 933; გირაობის 435; მოწმობის 419; მსაჯულთ 47; ნასყიდობის 725; შეყრილობის 752
 წიგნები 38, 95, 96, 100, 112, 116, 117, 124, 174, 191, 217, 225, 265, 375, 381, 391, 468, 471, 472, 524, 574, 614, 620, 634, 657, 700, 890; აზატობის 79; ასისთავობის 405; კაცუბის 216; გამტყუებული 524; გარდაწვევების 99; მამულის 127, 545, 932; ნასყიდობის 30, 107, 177, 317, 652, 653; სამკვიდრო 216, 391; სოჯახო 482, 933; სახლისკაცობის 426; სითარხნის 79, 80; წილის 482; წყალობის 183, 284, 317, 547
 წიგნი 37, 48, 56, 58, 47, 98, 106, 110, 113, 114, 131, 140, 141, 170, 173, 184, 195, 196, 199, 204, 222, 223, 224, 235, 261, 268, 283, 333, 336, 348, 352, 379, 381, 386, 437, 463, 576, 612, 615, 617, 654, 659, 662, 691, 696, 711, 750, 782, 829, 833, 837, 840, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 856, 858, 860, 862, 863, 865, 869, 871, 873, 874, 879, 880, 883, 884, 887, 924, 930; აზატობის 368, 369, 910; აზატულობის 368, 369, 884; ანდერძის 602, 745, 820, 910, 911, 913, 917, 921, 745, 884; ამხანაგობის 937; ბათილამის 327;

ბატონყმობის 29; გამოფიქული 268; განთავისუფლების 241; გარდაწყვეტილებების 433, 845; გასამყრელი 390; გასყიდულობის 171; გირაობის 422, 876; გაცვლილობის 432; დასნაობის 870; ერთობის 903, 906; ექილამა 901; ზითის 830; თავდასნაობის 267, 298, 299, 472, 473, 892; თავდებობის 857; თავის ნასყიდობის 871; თავისუფლების 274; იბტიარობის 915, 916; იჭარის 936; მამაშვილობის 585; მამულის 719; შხითის 894; მიბარების 736; მიყიდულობის 107; მონასყიდობის 836; მოწმობის 495, 619; მუჭაღის 85, 86; ნასყიდობის 94, 106, 177, 144, 148, 157, 164, 236, 265, 281, 390, 422, 432, 464, 534, 536, 824, 825, 828, 830, 832, 833, 834, 835, 837, 841, 842, 844, 846, 856, 859, 871, 872; პირობის 124, 480, 910; საამხანაგო, საამხანაგო 390, 912; სათავდებო 856, 860, 882, 883, 893; საკომლო 921; საპატრონყმო 854; სარწმუნო 732; სახლისკაცობის 888; სითარხნის 79, 80, 368, 465, 595; სკრის 834; ფიცის 480; ყმობის 869; შართლამის 931; შესამყრელი 890; შეყრილობის 188, 908, 909, 918; შეწირულების 323, 620; ძმობის 896; წყალობის 190, 225, 298, 300, 368, 383, 569, 696

წიგნის დახვევა 300

წისქვილები 614, 652

წისქვილი 52, 115, 170, 171, 199, 210, 211, 353, 380, 416, 463, 464, 526, 533, 554, 560, 574, 580, 653, 657, 658, 679, 746, 747, 829, 877, 918, 932, 936; მკვიდრი 242; საერთო 617; სამკვიდრო 386

წისქვილის გამოსავალი 617; დაბრუნება 170, 171, 463, 464; რუ 270, 387; სათავე 270

წყალი 102, 114, 115, 121, 183, 194, 202, 203, 242, 262, 386, 622, 624, 747, 822, 853, 877, 880

წყალის დანებება 170, 605

წყლის მოჭრა 170, 171; რიგი 874; წილი 121

ჭ

ჭალა 519, 525, 526, 527, 437, 851, 927
ჭამა 128, 430, 435, 489, 504, 527, 544, 556, 569, 655, 699, 875, 878; მამულის 103, 245, 248, 274, 444, 571; პურის 606

ჭედელი (იგეე მუედელი) 836

ჭერა 34, 43, 46, 56, 69, 100, 103, 140, 141, 145, 155, 160, 165, 188, 189, 195, 202, 204, 206, 215, 222, 231, 235, 237, 265, 268, 273, 285, 288, 319, 321, 371, 390, 398, 400, 422, 431, 437, 462, 464, 467, 468, 501, 516, 518, 556, 569, 653, 657, 661, 672, 690, 749, 862, 866; გირაოდ 697; დოქნების 631; ვენახის 51, 107; კაცის 117, 167; მამულის 77, 245, 304, 449, 461, 514, 616, 655, 721, 725; მიმძლავრებით 321; მიწის 416; მოპარკით 655; მძლავრებით 107, 326; ნასყიდობით 394; ნამალადეათ 106; სიგლის 781; უსამარილოთ 183, 422

ჭირნახული 18, 221, 236, 407, 418, 440, 526, 552

ჭირნახულობა 466

ჭონი 853, 901, 902

ხ

ხაბაზი 211, 363, 534

ხაბაზობა 256

ხათრიჯამი 133, 298, 395, 439, 717

ხათრიჯამნი 456, 460

ხალათი 350, 694, 938, 942

ხალათხანა 31, 323, 361, 400, 410, 475, 504, 538, 554, 574, 580, 638, 693

ხანჯალი 181, 257, 258, 314, 333, 440, 454, 680, 737

ხარაზი 745, 797, 799

ბარახანა 157

ბარვალი, ბარვარი 16, 19, 23, 24, 56, 457,
573, 619, 652

ბარი 62, 214, 247, 318, 329, 330, 333,
351, 363, 372, 385, 493, 507, 529,
559, 580, 581, 657, 683, 690, 693,
772, 773, 777, 798, 939; უღელი 31,
507, 622, 726; ყვეარი 561

ბარო 876

ბარჯი 21, 24, 29, 51, 57, 66, 68, 87, 117,
131, 172, 181, 192, 201, 204, 228,
231, 258, 259, 285, 313, 324, 325,
368, 372, 381, 383, 391, 403, 406,
408, 415, 420, 436, 443, 465, 470,
476, 480, 497, 505, 508, 514, 523,
564, 565, 583, 591, 592, 596, 601,
603, 615, 627, 636, 641, 661, 662,
667, 688, 708, 710, 751, 754, 791,
804, 937; გამოსაღები 322, 565;
გლეხკაცური 36; რასათი 436; სასოფ-
ლო 470, 514; საქვეყნო 297, 320,
415, 416, 431, 488; სახასო 616;
სოფლის 510, 704, 705; ქარხნის 161

ბარჯის გამღები 639

ბარჯის შეწერა 528

ბარჯში ჩაგდება 620

ბბო 18, 418, 775

ბბო 18, 418, 775, 776

ბეზე მიყურა 155

ბელაპართულების დაგლეჯვა 585

ბელების დაყრევინება 440

ბელის ამართვა 28, 77, 100, 107, 109,
125, 126, 139, 178, 179, 308, 318,
355, 356, 498, 424, 486, 494, 538,
580, 585, 633, 650, 652, 653, 657,
674, 675, 676, 682, 690, 692, 727,
778

ბელის აღება 20, 70, 72, 74, 86, 153,
160, 166, 228, 245, 259, 325, 403,
340, 444, 471, 504, 522, 528, 535,
536, 557, 567, 575, 596, 610, 623,
643, 670, 673, 676, 688, 729, 731,
897

ბელის აღებინება 70, 307, 394, 421, 601,
616

ბელის დაღება 667

ბელის მოგლეჯა 28

ბელობა 29

ბელოსანი 29

ბელშეკრა 166

ბელშეკრული 206

ბედაბუნი (იგივე ხოდაბუნი) 829

ბენა 29, 166, 228, 406, 439, 244, 461,
479, 516, 525, 528, 577, 578, 628,
669, 683, 684

ბიზანი 39, 40, 57, 88, 130, 179, 235,
237, 259, 266, 287, 297, 298, 303,
322, 376, 408, 424, 425, 427, 423,
431, 521, 488, 497, 498, 521, 522,
535, 537, 557, 599, 611, 618, 628,
633, 651, 606, 707

ბლემა 65, 206, 309, 494, 595, 663

ბლმის, ხმალის ცემა 440, 689

ხმალი 32, 77, 226, 314, 333, 493, 685,
686, 689, 737, 918, 919

ხოდაბუნები 74, 615, 689, 838

ხოდაბუნი 69, 226, 244, 400, 401, 463,
464, 855, 877, 932

ხონქარი 854

ხრმლის აყრა 778

ხუთისისთავი 272, 423, 424

ხუთისთავი 442, 792

ხუნდი 562

ხურჯინი 398, 521

ხვო (იგივე ხბო) 940

3

ქარი 61, 330, 683, 860, 869

ქელაღება მამულიდამ 38

ქელი 40, 51, 494

ქელის ამართვა 20, 107, 168, 195, 279,
288, 319, 320, 342, 356, 373, 398,
399, 400, 401, 418, 437, 438, 458,
559, 547

ქელის ასამართავი 398

ქელის აღება 20, 30, 51, 66, 134, 140,
163, 192, 196, 198, 200, 231, 338,
345, 378, 381, 383, 406, 436, 488,
504, 505, 508, 562, 589, 634, 641,
646, 869, 680, 719

ქელის ალებინება 398, 428, 533, 645,
668, 671, 862
ქელის მოგლეჯა 320; მოკიდება 436; მო-
მკიდებელნი 588; მოწერა 169; მოკრა
20; ჩართვა 862
ქელშეკვრა 195
ქელშეკრული 300
ქელხუნდი 349
ქელგჩო 417
კენა 297
კმალი 352, 928, 929
კრმალი 328

ჯ

ჯამაგირი 139, 208, 315, 316, 317, 349,
377, 442, 581, 629, 685, 792, 854, 937
ჯანლობა 476
ჯანყი 270, 271
ჯარი 15, 43, 52, 72, 73, 120, 137, 154,
274, 366, 385, 440, 566, 573, 636,

667, 695, 736, 737; ლეკის 313, 569;
ოსის 447; საერეენო 588
ჯარიმა 62, 107, 144, 178, 231, 225, 227,
277, 278, 394, 526, 671, 705, 793,
785, 815, 816; საბრიყვო 784
ჯვარის დანშა 319
ჯილავდარი 365
ჯინჯილი 718
ჯინში 377
ჯილა 867
ჯორი 66
ჯონის დაკვრა 109, 209
ჯონი შინდის 314

ჰ

ჰალალჰაყი 387
ჰამფალა 347
ჰალილათი 208, 257
ჰაყი 304, 380
ჰახყი 227
ჰუჯათი

ქონიკურ და სალათროგის აღწერილობითი სიტყვათა საძიებელი

ა

დ

აბელები ერთობლივ 18, 19
 აღმატელნი 564
 არაგველები 329
 არაგველნი 329, 330, 504
 არაშენდელელები 115
 არაშენდელნი 23
 ართანელნი 669
 არტოზელნი 138
 ატენელები 175
 ატენელნი 835
 ატოცელები 21, 22
 აღაიანელნი 824, 841
 ახალდაბელები 170
 ახალშენელები 166
 ახატელნი 289, 290
 ახმეტელები 315, 411
 ახმეტელნი 549

ღირბელები 228, 456, 541, 542

ე

ელელები 410, 647, 677
 ენიხელნი 577
 ენიხელნი 667

ვ

ვანთელები 423
 ვარიანელები 24
 ვაშლოვანელნი 281
 ველისციხელნი 166
 ვეჭინელნი 366

თ

თათარი 55, 150, 365, 414
 თათრები 102, 353, 396, 410, 572
 თათრობა 37
 თელაველნი 844
 თუში 198
 თიანელნი 736

ბ

ბაზრელები 233
 ბახტრიონელნი 315
 ბორჩალელნი 685

გ

განჯელები 415
 განჯელნი 591
 გერგეტელნი 922
 გიორგიწმინდელები 56
 გორელები 98, 100, 253, 262, 306, 427
 გორელნი 364
 გრემელნი 516
 გრემისხველნი 526
 გულგულელნი 231, 311

ი

იმერელი 172—464, 476, 538, 539, 555
 იმერლები 40, 41

კ

კავთისხველნი 329
 კალაურელნი 146

კარდანხელნი 366
კახელი 489
კახნი 312, 376, 638
კუკიელნი 376
კუმელნი 836

ლ

ლექები 61, 139, 176, 208, 354, 523, 651, 695
ლეკი 18, 21, 61, 119, 170
ლომისციხელნი 903

მ

მარილელნი 175, 474, 736
მატნელები 175, 315
მერელები 138
მეტხელები 253
მთიულნი 331
მოხვეე 604
მოხვეენი 922
მუხისელები 318
მუხისელნი 317
მცხეთელები 504, 582
მცხეთელნი 406

ნ

ნაოსრები 126
ნაფარეულელნი 312

ო

ოსები 160, 313, 317, 321, 334, 363, 447, 555, 629, 679
ოსი 21, 110, 195, 306, 337, 363, 430, 614
ოსმალო 349, 361, 352
ოსმალნი 309
ოსმალი 264

პ

პატარძელელნი 135

რ

რუისელები 427, 590, 703
რუისელნი 115, 619; ერთობით 114
რუსები 376, 427, 428
რუსი 402

ს

სანადიროელნი 669
სანადიროველნი 669
საყდრიონელნი 176
სიღნაღელნი 193
სომეხი 376, 409, 463, 489, 513, 633, 850, 906, 916; განჭელი 413, 503
სომხები 485, 504; ყაზახის 485
სულ სასირელი 902
სტეფანელნი 922
სურამელები 441
სურამელნი 213, 270

ტ

ტყვიავთან [ტყვიველები] 129

უ

ურია 104, 123, 172, 173, 724, 921
ურიები 278, 677, 887
ურიანი 794

ფ

ფრანგი 463, 704
ფშაველნი 607
ფშაველები 175
ფშაენი 293
ფშაველნი 607, 669
ფხვენელები 687

ძ	ც
ქარელელები 253	ცხინვალელი 565
ქართველები 352	
ქართველი 354, 363, 365, 463. 489, 538, 850	ძ
ქართველნი 312, 461	ძეგველები 635, 636
ქართველობა 288, 468	
ქაფანაქჩელი 289. 290	წ
ქეფინისხეველი 95	წიგნები* 280.
ქოლაგირელი 365	
ქრცხინვრალელი 448	ხ
ყ	ხანდოვლები 292
ყაბახელები 652	ხევსურები 675
ყარაჩაღელი 289, 290, 533	ხოლაშნელი 235.
ყიზილბაშები 218	
რ	ჭ
შალავურელები 233	ჭადელი 922
შაშიანელი 514	
ჩ	ჯ
ჩალაუბნელები 562	ჯავახი 136, 303, 488,

* ტექსტშია აგრეთვე კიჩველები, კიჩოელი.

ს ა რ ა ჩ ე ვ ი

წინასიტყვაობა	V—XII
1. არზა სამროვლო გლეხებისა გამოსაღების თაობაზე იულონ და იოანე ბატონიშვილების ოქმებით 1789 წ. 29 VIII	15
2. არზა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა სურსათის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 6 IX	16
3. არზა ეფითანესი და ფარსადანისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 9 IX	15
4. არზა ივანე სამგლისშვილისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 12 IX	17
5. არზა რამინ ამირეჯიბის ყმებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 14 IX	18
6. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 16 IX	19
7. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 17 სექტემბერი	20
8. არზა ივანე კობერიძისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 22 IX	21
9. არზა ატოცელებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 22 IX	21
10. არზა კარაღელი გლეხებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 28 IX	22
11. არზა არაშენდელთა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 29 IX	23
12. არზა ვარიანელებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 30 IX	24
13. არზა მორდლის ყმებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 2 X	25
14. არზა გიორგი შირაზი იბრეიმას შვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 25 X	26
15. არზა იოთამ ტატიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 5 XI	27
16. არზა გიორგი ლომაშვილისა და ბერუა ქიტიაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 6 XI	28
17. არზა ავთანდილ ბაბალაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 10 XI	29
18. არზა დავით გოგიბაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 14 XI	30

19. არზა იესე მურვანიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 17 XI	32
20. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 23 XI	32
21. არზა ნიკოლოზ მღვდლისშვილისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 7 XII	34
22. არზა გოგია ფითიკაშვილისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1789 წ. 11 XII	35
23. არზა გოგია თუთარაულისა სითარხნის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1789 წ. 13 XII	35
24. არზა ჯავახიშვილებისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 15 I	36
25. არზა თეიმურაზ ჯავახიშვილისა საკირანახლოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 18 I	39
26. არზა იოანე მამუჩიშვილისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 21 I	39
27. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 24 I	40
28. არზა ივანე ჯამბისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 27 II	41
29. არზა სოლომონ ბებურიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 4 III	42
30. არზა იოანე მუხრანბატონიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 19 III	43
31. არზა სულხან ხიმშიაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 1 IV	44
32. არზა ლიპაშვილისა ქვრივ-ობლისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1790 წ. 18 IV	45
33. არზა დავით მოლარეთხუცისა ყმა-მამულის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1790 წ. 24 IV	45
34. არზა პაატა თოფჩიბაშისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1790 წ. 9 V	47
35. არზა ლევან აბაზაძისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 24 V	48
36. არზა პაპუნა მარიამიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 24 V	49
37. არზა დეკანოზ ბართლომესი მორიგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 26 V	50
38. არზა იასე გასიტაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 26 V	51
39. არზა გორელი მეწისქვილეებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 29 V	52
40. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 29 V	53
41. არზა მათა ქვრივისა ყმა-მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 31 V	53

42. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 5 VI	54
43. არზა დავით მაყაშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 19 VI	55
44. არზა მაყაშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 23 VI	56
45. არზა ფარსადან ნაზარაშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 24 VI	57
46. არზა ქრისტეს საფლავის ყმის ზაქარაისი ბაყის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 15 VII	58
47. არზა ვასპარა შაროასიშვილისა გამოსაღების თაობაზე ალექსანდრე ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 23 VII	59
48. არზა სოლომონ ბებურიშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 26 VII	60
49. არზა გლახა ცაბაძისა სამართლის მიცემაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 31 VII	61
50. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 8 VIII	62
51. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 8 VIII	63
52. არზა გოგიასი გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 22 VIII	64
53. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 3 IX	65
54. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 22 IX	66
55. არზა ბერო კილარიძისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 24 IX	68
56. არზა ელენე ბებურიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 8 X	68
57. არზა იასე საყვარელიძისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 16 X	69
58. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 16 X	70
59. არზა იოანე ბერძენიშვილისა გოგოს თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 18 X	71
60. არზა იასე საყვარელიძისა შორიგის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 23 X	72
61. არზა იასე საყვარელიძისა თამასექის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 23 X	73
62. არზა ბაღრაშვილისა ყმობის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 23 X	74
63. არზა ამილბარ საღვთაძვლისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 24 X	74
64. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 27 X	75
65. არზა გვარამაძეებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 30 X	76
66. მოხსენება ქაიხოსრო და ოტია მდივანბეგებისა ერეკლე II-სადმი ბებურისა და ომანის შვილის მამულის თაობაზე 1790 წ. 1 XI	73

67. არზა სნეული ქალისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 8 XI	78
68. არზა პავლე მღვდლისა გამოსაღების თაობაზე ალექსანდრე ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 9 XI	79
69. არზა გოდერძი ქურხულისა მოფიცრის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 18 XI	80
70. არზა იოსებ ციხისთვის შვილისა ნაქურდალის თაობაზე მღივანბეგის ოქმით 1790 წ. 18 XI	81
71. მოხსენება იასე ნაცვალისა პაპუა ღრეიძისა და გოდერძი ქურხულისა საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 27 XI	83
72. არზა მანუჩარ ლაშქარნივისისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1790 წ. 4 XII	84
73. არზა გოდერძი ქურხულისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1790 წ. 11 XII	85
74. არზა ბარძიბ ამილახორიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1790 წ. 18 XII	86
75. არზა სოლომონ მეითარისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 8 I	87
76. არზა დიმიტრი საგინაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 10 I	98
77. არზა ამილახორი ციციშვილისა სამართლის მიცემაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 11 I	89
78. არზა გოგია მარლიშვილისა ქალებისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1791 წ. 18 I	90
79. არზა დარჩიაშვილისა ქერივისა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1791 წ. 19 I	91
80. არზა მისიურაძეებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 2 II	91
81. არზა ბეჟან ფაველინიშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 7 II	92
82. არზა იოვანე მუხრანბატონისშვილისა სასისხლო საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 12 II	93
83. არზა იოსებ და ბირთველ მდიენებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 2 III	94
84. არზა მაღალაშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 15 III	94
85. არზა ოსეთა გარსუაშვილის დედისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 19 III	96
86. არზა ამირაღან ოსებას ჯალაბისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1791 წ. 25 III	97
87. არზა ბეგია თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 8 IV	98
88. არზა თამაზა ამირალაშვილისა ყმა-მამულის საქმეზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1791 წ. 10 IV	99
89. არზა იუსტინე ურბნელისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 1 V	100
90. არზა ზაალ სამისიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 12 V	102

91. არზა თევდორე მახჩიძის მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 29 V	103
92. არზა ელზობარ თავთაქიშვილისა მამულის თაობაზე მდივანბეგთა განჩინებით 1791 წ. 14 VI	104
93. არზა ზაალ ყაფლანისშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 23 VI	105
94. არზა დიმიტრი ციციშვილისა ვენახის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 27 VI	105
95. არზა იოანე ფაველენიშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. I VII	107
96. არზა ზაალ დავითიშვილისა სასისხლო საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 12 VII	108
97. არზა პართენ ბერისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 18 VII	111
98. არზა თეიმურაზ ფარეშთხუცესისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 26 VII	112
99. არზა ფალავანიშვილებისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 28 VII	113
100. არზა რუსიელთა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 6 VIII	114
101. არზა გაბრიელ კალატოზიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 8 VIII	116
102. არზა ყარაგოზისშვილის ქვრივისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 15 VIII	116
103. არზა მარდახასი ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1791 წ. 20 VIII	117
104. არზა ქაიხოსრო ჩიკოძისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 3 IX	113
105. არზა წინამძღვარ იოაკიმესი სალაშქრო სამსახურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 6 IX	119
106. არზა ზაზა ამირეჯიბისა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 7 IX	121
107. არზა ივანე მოურავისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 10 IX	122
108. არზა ურია ბათინაშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 13 IX	123
109. არზა ზაზა ამირეჯიბისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 21 IX	123
110. არზა სტეფანესი შენობის გაყიდვის თაობაზე ალექსანდრე ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 23 IX	124
111. არზა იოთამ ტატიშვილისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 8 X	125
112. არზა თომაშვილებისა მამულის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 11 X	125
113. არზა მღებრიშვილებისა გამოსაღების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 12 X	127
114. არზა ზაქარია ჩიქლაძისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 13 X	128
115. არზა დავით აფხაზისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 17 X	129
69. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII	1089

116. არზა ბერისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1791 წ. 23 X	130
117. არზა ზურაბ ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 27 X	131
118. არზა გივი ავალმევილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1791 წ. 13 XI	132
119. არზა გიორგი ამილახვარიშვილისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1791 წ. 17 XII	133
120. არზა გიორგი როსეფაშვილისა ნაშვილების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 8 I	134
121. არზა არხიმანდრიტ იოაკიმისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 30 I	135
122. არზა მელეღინეთუციშვილებისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 4 II	136
123. არზა არტოზნელთა და გულგულელთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 6 II	137
124. არზა ლთისია მემანდრისა ჯამაგირის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 15 II	138
125. არზა პაპაანთ სტეფანესი სახლის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 26 II	139
126. არზა არლუთაშვილებისა სპილენძის წილის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 8 III	140
127. არზა დავითიშვილისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1792 წ. 9 III	141
128. არზა გიორგი პარკაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 9 III	142
129. არზა ვახტანგ ყაფლანიშვილისა სამართლის მოცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 15 III	142
130. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 19 III	143
131. არზა რევაზ ანდრონიკაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 25 III	145
132. არზა დავით გარეჯის წინამძღვრის იოაკიმისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 29 III	146
133. არზა ზაზა ბარათაშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1792 წ. 2 IV	147
134. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 9 IV	148
135. არზა დავით ენდრონიკაშვილისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 27 IV	149
136. არზა ამილამბარ ციციშვილისა ყმის მიზარებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 22 V	151
137. არზა ამილახვრის ქალის მაიასი მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 27 V	152
138. არზა გიორგი პარკაძისა გამოსაღების თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 6 VI	153
139. არზა გიორგი პარკაძისა ყმის თაობაზე ფარნაოზ ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 6 VI	154

140. არზა ზემოქართლის სამღვდელთა ახპატის გორძაკობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 16 VI	155
141. არზა გლახა მამაცაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 18 VI	156
142. არზა ნათლისმცემლის მონასტრის კრებულისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 24 VI	157
143. არზა თეიმურაზ ჭავჭავიშვილისა სამართლის მიცემაზე მღვანეზგების ოქმით 1792 წ. 24 VI	158
144. არზა იუსტინე მროველისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 28 VI	159
145. არზა თეიმურაზ ფაველნიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 7 VII	160
146. არზა ვეჟილხარჯ აბელასი გამოსღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 9 VII	161
147. არზა მელვინე წესიარას ჭვრევისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 12 VII	162
148. არზა ალა მეჩენურესი ჭურჭლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 14 VII	163
149. არზა დავით ოქრომქედლიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 17 VII	164
150. არზა ერასტი ჩოლოყაშვილისა სახელოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 25 VII	165
151. არზა ახალშენელთა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1792 წ. 3 VIII	166
152. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 5 VIII	167
153. არზა ეგნატი და პაპუა თუმანიშვილებისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 9 VIII	168
154. არზა გოგია ნასაღჩიბაშის ნაიბისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 19 VIII	169
155. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 20 VIII	169
156. არზა ახალდაბელებისა წყლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 23 VIII	170
157. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 26 VIII	171
158. არზა ფალავანდიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 31 VIII	172
159. არზა იოანე დეკანოზისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 7 IX	173
160. არზა ტლამაძეებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 14 IX	174
161. არზა მატნელებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 19 IX	175
162. არზა ერეკლე ფალავანდიშვილისა გაღახვისა და მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 25 IX	177
163. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 1 XI	178

164. არზა ამილახვარის ქალის მიაისი ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 4 XI	179
165. არზა ოსეფა ფეიქარისა შორიგის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 15 XI	180
166. არზა ასა აბაშვილისა მოხელის განწესებისა და წილის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1792 წ. 24 XI	180
167. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 9 XII	181
168. არზა ნიკოლოზ და ქაიხოსრო აბაშიძეებისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 19 XII	182
169. არზა ივანე ლანჩავაშვილისა შორიგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1792 წ. 20 XII	184
170. არზა მურვანიშვილებისა სამართლის მიცემაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 7 I	185
171. არზა ნოდარიშვილებისა სოფლის აშენების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 10 I	136
172. არზა სვიმონა ფეიქარისა ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 16 I	187
173. არზა დიმიტრი ჯავახიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 19 I	188
174. არზა ბირთველ თუმანიშვილისა ყმის გაყრის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1793 წ. 20 I	189
175. არზა გივი უშიკაშვილისა გამოსაღების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 25 I	190
176. არზა ავალ ავალაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 10 II	191
177. არზა ტერ-არუთინასი მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 12 II	192
178. არზა ტერ-არუთინასი მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 12 II	193
179. არზა გიორგისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1793 წ. 14 II	194
180. არზა კაცია ფავლენიშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 15 II	195
181. არზა იუსტინე მროველისა გამოსაღების თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 16 II	196
182. არზა ზურაბ თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 19 II	197
183. არზა ზაქარია მაყაშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 25 II	198
184. არზა ოთარ ებრტაშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 2 III	199
185. არზა გოგია ნასახჩიბაშის ნაიბისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 3 III	200
186. არზა იანე გასიტაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 8 III	201
187. არზა ნასახჩიბაშის ნაიბის გოგიასი მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 26 III	202

188. არზა პაპანთ სტეფანესი სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 26 III	204
189. არზა არუთენა ბარხუდარაშვილისა ვალის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 2 IV	205
190. არზა ფალავანდიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 3 IV	206
191. არზა იოვანე გედევანიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 1 V	207
192. არზა მელქი ავეტიქასი სამართლის ზეუმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 6 V	208
193. არზა არუთენა ბარხუდარაშვილისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 13 V	209
194. არზა ნინია თვალმზირაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 13 V	210
195. არზა სოხოან თაქთაქიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1793 წ. 18 V	211
196. არზა პეტრე ნებიერიძისა გამოსაღების თაობაზე დიკასტერიის ოქმით 1793 წ. 18 V	212
197. არზა გიორგი ამილახორისშვილისა საქონლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 24 V	213
198. არზა ამილახვრის ქალის მიაისი პირუტყვის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 28 V	214
199. არზა მურკანისშვილებისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 29 V	215
200. არზა გლაზა ქურდევანიძისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 7 VI	216
201. არზა სოლომონ მეითრისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 12 VI	217
202. არზა ზაალ გურამიშვილისა სარგოს თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 18 VI	218
203. არზა ივანე ნაცვლისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1793 წ. 20 VI	219
204. არზა იულისი ურბნელისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 22 VI	220
205. არზა ისე თაქთაქიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 25 VI	221
206. არზა ელიზბარ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 29 VI	222
207. არზა სულხან თაქთაქიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 2 VII	223
208. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 5 VII	224
209. არზა გელა წიწრიაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 17 VII	225
210. არზა სვიმონ მალალაშვილისა სამართლის მიცემაზე ანტონ II-ის ოქმით 1793 წ. 19 VII	226

211. არზა მანუჩარ თუმანიშვილისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 20 VII	227
212. არზა დავით ოქრომქედლიშვილისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1793 წ. 25 VII	228
213. არზა იუსტინე მროველისა გამოსაღების თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1793 წ. 29 VII	229
214. არზა ზუა ნაცელიშვილის ქვრივ-ობლისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 30 VII	229
215. არზა მისურაძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 9 VIII	230
216. არზა ზაზა ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 11 VIII	232
217. არზა მანუჯა დურგლისა სახლისა და ულუფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 11 VIII	233
218. არზა ოტია მღვიანბეგისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 12 VIII	234
219. არზა მოწღვართმოდგრის ბიკტორისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 12 VIII	234
220. არზა ყორჩიბაშის შვილებისა ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 16 VIII	235
221. არზა იოანე ხუთასისთავის მეუღლის მარიამისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 19 VIII	236
222. არზა სვიმონ მაღალაშვილისა ყმის თაობაზე ანტონ კათალიკოსის ოქმით 1793 წ. 20 VIII	237
223. არზა ერასტი ჩოლაყაშვილისა გაყრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 21 VIII	238
224. არზა იოანე ჯიმშურის შვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 21 VIII	239
225. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 3 IX	240
226. არზა თამარ ჩერქეზისშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 12 IX	241
227. არზა იოსებ ბეჟანიშვილისა მორწყვის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 27 IX	242
228. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 3 X	242
229. არზა ნიკოლოზ აფხაზისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 4 X	243
230. არზა მუხრანბატონის შვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 2 X	243
231. არზა გოგია გერმანოზიშვილის ქვრივისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 11 X	244
232. არზა ზაალ დავითიშვილისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1793 წ. 23 X	245
233. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა შემოსავლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 28 X	246

234. არზა ქაიხოსრო და ევგენი აბაშიძეებისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 3 XI	247
235. არზა გიორგი ფისაძისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 10 XI	248
236. არზა გაბრიელ და ვასილ კობახიძეებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 27 XI	249
237. არზა სოლხან თავთაქიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 3 XII	250
238. არზა დავით მგალობლიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 6 XII	251
239. არზა სოლხან თავთაქიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. 10 XII	252
240. არზა სოლომან ბებერიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1793 წ. XII	253
241. არზა დიმიტრი დიასამიძისა გორის ციხის განწესების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 10 I	253
242. არზა არსენ მანგლელისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 23 I	254
243. არზა ნიკოლოზ აბაშიძისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 20 II	255
244. არზა ზორაბ ენისელთ მოურავიშვილისა ყმის სამსახურის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 22 II	255
245. არზა დავით მგალობლისშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 27 II	257
246. არზა იესტინე მროველისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 1 III	258
247. არზა ერასტი გოსტაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 4 III	260
248. არზა თედორე ხახანაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 12 III	261
249. არზა პეტრე დავრეშაშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1794 წ. 20 III	261
250. არზა დათუა თარხნიშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 21 III	263
251. არზა ნოზაძეებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 24 III	264
252. არზა იოსებ მამაცაშვილისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1794 წ. 24 III	265
253. არზა ნიკოლოზ ჩუთყერაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 26 III	266
254. არზა თოროზაშვილებისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 29 III	267
255. არზა ნოდარიშვილებისა ყმა-მამულას თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 4 IV	268
256. არზა გაბრიელ რატიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 13 IV	269
257. არზა გოგია ნასახიძისა ნაიბისა წისქვილის რუს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 19 IV	270

258. არზა გლახა როქიაშვილის ყმებისა მორიგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 1 V	271
259. არზა იოანე ბებურისშვილის ქვრივის მარიამისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 11 V	272
260. არზა თეიმურაზ ფარეშთხუცესისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 23 V	273
261. არზა ლთისია თათრიშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 26 V	274
262. არზა იოსებ მაკეაჩიანისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 30 V	275
263. არზა ერისთვის ქალის მაკრინესი სახლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 2 VI	276
264. არზა ჭავჭავიძელებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 7 VI	277
265. არზა ზურაბ მამუქლაშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 11 VI	278
266. არზა პეტრე ავალოშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 15 VI	279
267. არზა ფშაველებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 17 VI	280
268. არზა თურქისტანიშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 24 VI	281
269. არზა ალექსიძეებისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 6 VII	282
270. არზა დავითა სავანელისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1794 წ. 12 VII	282
271. არზა იოანე ჭიმშირის შვილისა შემოსავლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 17 VII	283
272. არზა იოსებ ბიჭიაშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 17 VII	284
273. არზა იოსებ ზუმბულაძისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1794 წ. 17 VII	285
274. არზა ჭოხაძეებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 22 VII	286
275. არზა ხმალაძისა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1794 წ. 23 VIII	287
276. არზა ბერუა ხომასურაძისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 7 IX	288
277. არზა ახატულეთა და ყარაჯალეთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 9 IX	289
278. არზა თეიმურაზ ფარეშთხუცესისა მოწმის აცილების თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1794 წ. 9 IX	291
279. არზა პეტრეშვილებისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 10 IX	292
280. არზა გიგაურებისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 21 IX	292
281. არზა ჩოლაყაშვილებისა წილის დაღებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 26 IX	293

282. არზა სოლომონ ბეგთაბეგისშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 27 IX	294
283. არზა მზექაბუჯ მღვიანბეგის ქვრივისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 11 X	295
284. არზა ბერი ბასილიძისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 29 X	296
285. არზა ბერი რაზმიაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 30 X	297
286. არზა ყორღანაშვილების ყმების გრიგოლასი და საქუჯის ყმობის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის განჩინებით 1794 წ 11 XI	298
287. არზა ზურაბ ხმალაძისა ყმობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1794 წ. 18 XI	302
288. არზა არუთენა ბარხუდარაშვილისა ვალის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1794 წ. 24 XI	303
289. არზა კლიმიაშვილის ქვრივ-ობლისა ბეგრის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 26 XI	304
290. არზა ფარსადანისა ულუფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 27 XI	305
291. არზა ზაალ დავითიშვილისა სასისხლო საქმეზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 28 XI	305
292. არზა ზურაბა ულუბიაშვილისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 1 XII	306
293. არზა ქეთევან ამირეჯიბისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 8 XII	307
294. არზა დავითგარეჯის არქიმანდრიტის თეოდოსისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 9 XII	308
295. არზა გიორგი ცეკუაშვილისა აზნაურობის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1794 წ. 22 XII	309
296. არზა გულგულელთა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1794 წ. 23 XII	311
297. არზა ნაფარეულელებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1794 წ. 31 XII	312
298. არზა თომა მელეინეთხუციისშვილისა სარგოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 11 I	313
299. არზა ავთანდილ ამილახერისშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 11 I	314
300. არზა მათე ყოდალაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 13 I	315
301. არზა ილია ბერძენისა ულუფის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 23 I	315
302. არზა რევანაშვილებისა ყმობის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1795 წ. 24 I	317
303. არზა მელეინეთხუციისშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 6 II	319
304. არზა დათუა მაჩაბლისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 13 II	320
305. არზა გაბრიელ ზოზიაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 15 II	321
306. არზა ჭვარისმამის ათანასესი ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 15 II	322

307. არზა თამაზ ეშვიკაღასბაშვისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 19 II	323
308. არზა იუსტინე მროველისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 1 III	324
309. არზა ფარსადან ტარიელიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 1 III	325
310. არზა ლალია ხითარაშვილისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 2 III	327
311. არზა ერასტი ამილახერიშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 5 III.	328
312. არზა მანგლელის ყმის გოგიასი ხარის თაობაზე ეახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 14 III	329
313. არზა იოანე ჭიმშერის შვილისა მამულის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 16 III	330
314. არზა აღდგომელ ბურდულისა მამულის თაობაზე ეახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 5 IV	331
315. არზა კაკაბლიშვილებისა აყრის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 10 IV	332
316. არზა ქაიხოსრო მურგანიშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1795 წ. 14 IV	333
317. არზა დავით ელიოზიძისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 27 IV	334
318. არზა დავითგარეჯის წინამძღვრის თეოდოსისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1795 წ. 4 V	335
319. არზა ზურაბ ფურცელაძისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლისა და ერეკლე II-ის ოქმებით 1795 წ. 19 V	336
320. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1795 წ. 30 V	337
321. არზა ნინია ქარუმიძისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 9 VI	338
322. არზა რევაზ ფაველენისშვილისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლისა და ერეკლე II-ის ოქმებით 1795 წ. 12 VI	339
323. არზა გაბრიელ მაიორისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 27 VI	340
324. არზა იასე გოგიბედაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 21 VI	341
325. არზა გიორგი თარხნისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 23 VI	341
326. არზა მოსე გუგულაშვილისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1795 წ. 1 VIII	342
327. არზა ერასტი ჩოლაყაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 5 XII	343
328. არზა პეტრე ლარაძისა სახლების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 6 XII	344
329. არზა ზაზა თარხნიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 8 XII	345
330. არზა მირზა სირბილაძისა დაგირაგების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1795 წ. 11 XII	346
331. არზა ივანე აფხაზიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1795 წ. 23 XII	346

332. არზა ყაფლანისშვილებისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-სადმი 1793—1795 წწ.	347
333. არზა გაბრიელ ზოზიაშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 18 I	355
334. არზა მანუჩარ მდივნისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 31 I	356
335. არზა ოქრომჭედელ იასაიასი ღუქნის ალაგის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 2 II	357
336. არზა ხადაკოანთ კაკალოასი ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 4 II	353
337. არზა ქალაქის მოურავ ეესტათისა და მონაშ გიორგისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 22 II	358
338. არზა მანუჩარ მდივნისა სარგოს თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 23 II	359
339. არზა თაქლა ქალბალი ოღლი ქაზემისა გაცარცვის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 4 III	360
340. არზა ქიზიყის მოურავის ზაქარიასი ნაქურდალის საზღაურის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 17 III	361
341. არზა მარქარაშვილებისა ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 28 III	362
342. არზა გოგია ციციშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 16 IV	353
343. არზა გლახა მჭედლისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 2! IV	364
344. არზა ალია თალიფხან ოღლისა ელის თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 24 IV	365
345. არზა ვეჯინელთა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 24 IV	366
346. არზა გიორგი ნაზარბეგიშვილისა საქონლის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 29 IV	367
347. არზა ივანე ავთანდილაშვილისა სითარხნის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 10 V	367
348. არზა პაატა ცისკარაშვილისა აზატობის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 10 V	358
349. არზა გაბრიელ ზოზიაშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 18 V	369
350. არზა პენტელაანთ მიქელისა და გაბრიელისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 19 V	370
351. არზა იესე თაქთაქიშვილისა ყმების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 7 VI	371
352. არზა ზურაბ ფალავანდისშვილისა ყმის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1796 წ. 9 VI	372
353. არზა ბეჟან ამილახერიშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 10 VII	373
354. არზა ბეჟან ამილახერისშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 12 VII	374
355. არზა გოგია ციციშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 13 VII	374

356. არზა რევებ ეშიკადასბაშისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 13 VII	375
357. არზა ოთარის ქვრივ-ობლისა საწირავის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 15 VII	376
358. არზა ლუპრასბის ძიძისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1796 წ. 15 VII	377
359. არზა ამილახორიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 29 VII	378
360. არზა ციციშვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 15 VIII	379
361. არზა ოანეზასი ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 3 IX	380
362. არზა ენისელთ ნაცელისშვილებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 3 IX	381
363. არზა გოგია ხიმშიაშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 7 IX	381
364. არზა ნადირა კუსრაძისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 20 IX	382
365. არზა ესაე და იოანე მდიენიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 27 IX	384
366. არზა ანდრია ალექსიშვილისა ოქმის ბოძების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1796 წ. 3 X	385
367. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა წისქვილის რუს თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 4 X	386
368. არზა მანუჩარ მდიენისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 9 X	388
369. არზა სოლომონ გვარამიძისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1796 წ. 9 X	388
370. არზა იოსებ ყორღანაშვილისა დაკარგული საბუთების განახლებაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 13 X	389
371. არზა ყარამან და აფრიაშ გურგინაშვილებისა ტყვეთა ყმაღ წყალობის ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 19 XI	395
372. არზა იოანე ბოდბელისა გამოსავალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 20 XI	396
373. არზა მურვანისშვილებისა ეკლესიის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 23 XI	397
374. არზა გოგია ხიმშიაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 27 XI	397
375. არზა პეტრე დეკანოზისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 1 XII	398
376. არზა ლუარსაბ ყორიასაულბაშისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 8 XII	399
377. არზა გიორგი თარხანისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 4 XII	400
378. არზა გლაზა თარხნისშვილის ობლისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1796 წ. 8 XII	402
379. არზა დავით ოქროშქედლიშვილისა სამართლის მიცემაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 19 XII	402

380. არზა ტერტერაშვილებისა გამოსაღების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 21 XII	403
381. არზა არსენ ტფილელისა გამოსაღების თაობაზე ალექსანდრე ბატონიშვილის ოქმით 1796 წ. 30 XII	404
382. არზა მამატალი ასისთავისშვილისა დაკარგული სიგელის განახლების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 25 I	405
383. არზა ბიკტორ ბერისა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1797 წ. 11 II	405
384. არზა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა ლალის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1797 წ. 12 II	405
385. არზა შანშე მილახერისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 14 II	407
386. არზა თუშ აბრამისი გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 23 II	405
387. არზა იოვანე მდივნისშვილისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 6 III	409
388. არზა ჩერქეზიშვილებისა ყმის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 11 III	410
389. არზა რევაზ ყოდალაშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 20 III	410
390. არზა ზაალ გურამიშვილისა მლედლის განწესებაზე ანტონ II-ის ოქმით 1797 წ. 7 IV	411
391. არზა სოლომონ ბეგთაბეგიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 7 IV	413
392. არზა იოანე ენდრონიკაშვილისა ყმისა და საქონლის თაობაზე მდივანბეგთა ოქმით 1797 წ. 9 IV	414
393. არზა სიონის ყმათა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 15 IV	415
394. არზა ზურაბ ფალავანდიშვილისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 21 IV	416
395. არზა შიო ხუცესისა გაყრის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 8 V	417
396. არზა იასე საყვარელიძისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1797 წ. 12 V	419
397. არზა თუმანიშვილებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 20 V	420
398. არზა დავით ოქრომკელიშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 20 V	421
399. არზა ზურაბ ფალავანდიშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 23 V	422
400. არზა დავით გარეჯის წინამძღერის თეოდოსისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1797 წ. 23 V	423
401. არზა იოანე ბებურიშვილის კერძის მარიამისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 25 V	423
402. არზა ნალეკრებისა გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 6 VI	424

403. არზა ფავლენიშვილებისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 7 VI	425.
404. არზა ტერ-დავითასი გამოსაღების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 17 VI	427
405. არზა თადიასი ღალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 28 VI	423
406. არზა როსტომ და სოლომონ მილახვრის შვილებისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 29 VI	429
407. არზა როსტომ ეურულისა მამულის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 1 VII	430
408. არზა შიო ახლაცაისშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 9 VII	431
409. არზა დავით თარხნიშვილისა მამულის თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 15 VII	432
410. არზა მირზა გურგინას ქვრივისა სახლების თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 19 VII	433
411. არზა კატარინე მონაზონისა ღუქნის თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 30 VII	435
412. არზა იესე საფაქისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 30 VII	435
413. არზა ბეჟან რატიშვილისა მამულის თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 8 VIII	437
414. არზა ვიორგი მაჭავარიანისა მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 13 VIII	438
415. არზა ზახორელ ბერუასი მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 17 VIII	439
416. არზა ბეჟან მინბაშისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1797 წ. 1 IX	440
417. არზა მურვანიშვილებისა მამულის თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 15 IX	441
418. არზა პაულე მღვდლისა სარგოს თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 20 IX	442
419. არზა ზაზა ბარათაშვილისა სამართლის მიცემაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 21 X	442
420. არზა ზაალ დავითისშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1797 წ. 4 XI	443
421. არზა კალატოზიშვილ კავკასიძისა მამულის თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 11 XI	444
422. არზა დათუა გოსტაშვილისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1797 წ. 8 XII	445
423. არზა ზაზა ამირჯიბისა ყმის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 10 XII	446
424. არზა ოტია ზანდუკელისა ყმის თაობაზე ვიორგი ბატონიშვილის ოქმით 1797 წ. 11 XII	446
425. არზა დავით ელიოზისშვილისა სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1797 წ. 14 XII	447
426. არზა იოსებ მიშკარაშისა და მელიქ დარჩიასი მამულის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით 1797 წ. 22 XII	449

427. არზა შერვანიშვილებისა განაჩენის აღსრულების თაობაზე ერეკლე II-ის
ოქმით 1792—1797 წწ. 450
428. არზა თინათინისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1798 წ. 2 I 451
429. არზა ამილღაბარ ციციშვილისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის
ოქმით 1798 წ. 11 I 451
430. არზა გივი ციციშვილისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით
1798 წ. 6 II 452
431. არზა ზაქარია ბებურიშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქ-
მით 1798 წ. 9 II 453
432. არზა დავით ოქრომქედლიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის
ოქმით 1798 წ. 2 III 454
433. არზა ბაგრატ საგინაშვილისა ყმის სამსახურის თაობაზე გიორგი XII-ის
ოქმით 1798 წ. 2 III 455
434. არზა მანუჩარ მდივნისა ვალის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით
1798 წ. 10 III 455
435. არზა ჭვარისმამა ათანასესი გამოსაღების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის
ოქმით 1798 წ. 12 III 456
436. არზა ციციშვილებისა განაჩენის აღსრულების თაობაზე გიორგი XII-ის
ოქმით 1798 წ. 16 III 457
437. არზა ბერი ნაზირისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 29 III 457
438. არზა სოლომონ მეითრისა მამულის თაობაზე ვიორგი XII-ის ოქმით
1798 წ. 6 IV 458
439. არზა არყუთანთ როსტომისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1798 წ. 13 IV 459
440. არზა ნიქოზელისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ.
23 IV 460
441. არზა იოსებ ალაპაიშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქ-
მით 1798 წ. 23 IV 462
442. არზა იოანე მამუჩიშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1798 წ. 23 IV 463
443. არზა შაია ამილღაბარისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ.
27 IV 465
444. არზა ხიხორაშვილებისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ.
28 IV 466
445. არზა დარჩაშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ.
30 IV 467
446. არზა გლახა როქიკაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ.
2 V 468
447. არზა ადამ მდივანბეგისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 23 V 469
448. არზა შოშია კელასრიძისა გამოსაღების თაობაზე ალექსანდრე ბატონი-
შვილის ოქმით 1798 წ. 28 V 469
449. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით
1798 წ. 2 VI 470
450. არზა ზურაბ მალრადისა თვდახსნილობის წიგნის განახლების თაობაზე
გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 3 VI 472

451. არზა მარილელთა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 6 VI	474
452. არზა სავანელებისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 18 VI	474
453. არზა ჩიკოძეებისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 22 VI	475
454. არზა ნიკოლოზ მღვდლისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 1 VII	476
455. არზა კალატოზიშვილებისა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 12 VII	477
456. არზა ჯვარისმამის ათანასისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 12 VII	478
457. არზა ბეგთაბეგიშვილებისა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 14 VII	479
458. არზა ინერელ მახარებლისა გათარხნების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 21 VII	479
459. არზა იოანე მუხრანბატონისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 21 VII	480
460. არზა ზაალ დავითიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 22 VII	481
461. არზა ეგნატე თუმანიშვილისა საოჯახო წიგნების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 1 VIII	482
462. არზა დავით დიკენისა ულუფის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 10 VIII	483
463. არზა დავითა სამნაშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 18 VIII	484
464. არზა პეტროზა ვართაპეტისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 19 VIII	485
465. არზა ამილღაბარ ციციშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 23 VIII	486
466. არზა ბაზანი პაპასი ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 29 VIII	487
467. არზა იოსებ დეკანოზიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 11 IX	487
468. არზა ზურაბ ღონანაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 14 IX	488
469. არზა იესე მურვანიშვილისა ყმის თაობაზე ფარნავაზ ბატონიშვილის ოქმით 1798 წ. 17 IX	489
470. არზა ზაზა მალაშვილის ქერივისა ყმა-მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1798 წ. 17 IX	490
471. არზა ქაიხოსრო ამილახერიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 18 IX	491
472. არზა ერასტი ამილახვარიშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 21 IX	492
473. არზა ადამ ტარუაშვილისა სამართლის მიცემაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1798 წ. 29 IX	493
474. არზა უთრუთიშვილებისა ყმობის თაობაზე ფარნავაზ ბატონიშვილის ოქმით 1798 წ. 30 IX	493
475. არზა იოსებ ნახუტრიშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 3 X	495

476. არზა ტეტია მგალობლიშვილის ქერივისა მოახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 4 X	496
477. არზა ერეკლე II-ის დისწულის მარიამისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 15 X	495
478. არზა შანშე მილახერისა ყმათა გააზატების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 16 X	497
479. არზა მამადუსეინ სულთნიშვილისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 2 XI	498
480. არზა მართა ყორღანაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 5 XI	499
481. არზა იოანე კლიმაშვილისა მსახურის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1798 წ. 21 XI	500
482. არზა არღუთაშვილებისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 27 XI	501
483. არზა გაბრიელ ჭაჩანაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 4 XII	502
484. არზა ნიკოლოზ ჩერქეზიშვილისა სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 4 XII	503
485. არზა სოლომონ თარხნიშვილისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 7 XII	503
486. არზა ზაალ გურამიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 23 XII	504
487. არზა სტეფანე მოსესაშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 27 XII	505
488. არზა დიმიტრი ხიშიაშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 30 XII	506
489. არზა ეგნატე მდიენის ყმის სოსიასი სამართლის მიეცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1798 წ. 30 XII	507
490. არზა ივანე სულთნიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 1 I	508
491. არზა გიორგი მინბაშისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 7 I	508
492. არზა ვახუშტი მდივანბეგისა სასაფლარის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 10 I	509
493. არზა ტეტია ელვაშვილისა გამოსაღების თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 10 I	510
494. არზა კალატონიშვილისა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 19 I	511
495. არზა დათუა მაყაშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 21 I	511
496. არზა სოლომონ მეთარისა ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 21 I	513
497. არზა მახარობელ ლოღობერიძისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 21 I	513
498. არზა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა მამულის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 22 I	514

499. არზა იასე მორდლისა ქვევრის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 26 I	515
500. არზა გრემელთა მამულის გამიჯვნაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 5 II	516
501. არზა ბირთველ თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 20 II	516
502. არზა ნასახიბაშის ნიბის გიორგი ვეზირიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 22 II	517
503. არზა არუთინასი სხლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 26 II	518
504. არზა აბელა დანდურაშვილისა მამულის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 6 III	518
505. არზა მათე ყოდალაშვილისა მამულს თაობაზე ზირიან ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 14 III	519
506. არზა ბეჟან ამილახვარიშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 14 III	520
507. არზა შერმაზან ნონეშვილისა შვილიშვილის მეგვიედრედ შეყვანის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 15 III	520
508. არზა იასე კოშაძის სამართლის მიცემაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1799 წ. 18 III	521
509. არზა ელიზბარ თაქთაქიშვილისა ყმის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 20 III	522
510. არზა მუხრანბატონის შვილის ედიშერისა მამულის გაყოფის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 22 III	523
511. არზა ზაალ დავითიშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 25 III	524
512. არზა გიორგი ნოდარიშვილისა სოფლის აშენების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 29 III	525
513. განჩინება ვახტანგ ბატონიშვილისა ნადირა ზევსურიშვილისა და მიქელიშვილის წისქვილების თაობაზე 1799 წ. 4 IV	525
514. არზა თარხნიშვილებისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 5 IV	527
515. არზა თამაზ ენისელთ მოურავის შვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 7 IV	528
516. არზა იესე დიასამიძისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 10 IV	529
517. არზა ზურაბ თუმანიშვილის ქვრივისა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 11 IV	530
518. არზა ვახუშტი ჭავჭავიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 12 IV	531
519. არზა თუშთ მოურავის დის მარიამისა ყმის თაობაზე ბაგრატ ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 12 IV	531
520. არზა ყარაჩალელთა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 13 IV	533
521. არზა გოგია ფირალაშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 13 IV	533
522. არზა იოვანე მდინისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 20 IV	534

523. არზა იასე ქოჩაძისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 22 IV	535
524. არზა ივანე როსტევეანაშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 22 IV	536
525. არზა ზურაბ თუმანიშვილის ქვრივ-ობლისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 27 IV	537
526. არზა მეთოდისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 29 IV	537
527. არზა ბეჟან ამილახერისშვილისა ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 29 IV	538
528. არზა იოსებ მღვდლისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 7 V	539
529. არზა პეტრე დავრეშაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 7 V	540
530. არზა მღვდელ-მონაზონ ბენედიქტისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 11 V	541
531. არზა ბარძიმ ამილახერიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 14 V	542
532. არზა ბარძიმ ამილახერიშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 16 V	543
533. არზა ნასყიდასი სამართლის მიცემაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 16 V	543
534. არზა ედიშერ მუხრანბატონისა ყმების თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 16 V	544
535. არზა მარიამ ნათელისა ნზითვის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 16 V	545
536. არზა ზაალ ჭილაურისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 17 V	546
537. არზა ჭავჭავაძისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 18 V	546
538. არზა დათუა პარკაძისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 18 V	547
539. არზა ევსტათი ჭავჭავაძისა თავდებობიდან დახსნის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 19 V	548
540. არზა ივანე ტუსიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 22 V	548
541. არზა დიმიტრი ხიმშიაშვილისა ციხის კარების გაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 24 V	549
542. არზა ალიყულა მახუმაშვილისა ბაღის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 26 V	550
543. არზა ფალავანდიშვილებისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 29 V	551
544. არზა პეტრე დავრეშაშვილისა ყმის სამსახურის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 3 VI	552
545. არზა სოლომონ მეითრისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 7 VI	552
546. არზა მღვდელ-მონაზონ ბენედიქტისა სხეულებზე თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 9 VI	553

547. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა გაყრის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 12 VI	553
548. არზა რევაზ ფავლენიშვილისა მაშულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 13 VI	554
549. არზა ხერხეულიძეებისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 23 VI	555
550. არზა თეიმურაზ ფავლენიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 25 VI	556
551. არზა ბეჟან ამილახვარიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 3 VII	556
552. არზა ნონია ხიზნისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 3 VII	557
553. არზა ელიზბარ თაქთაქიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 6 VII	558
554. არზა იესე კონაძისა სამართლის მიცემაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 10 VII	559
555. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა გაყრის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 18 VII	559
556. არზა იოანე აბაშიძის ქვრივისა ყმის თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 25 VII	561
557. არზა იაკოფისა და გელასი სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 27 VII	562
558. არზა ბეჟან არღუთაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 1 VIII	563
559. არზა ალმატელთა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 5 VIII	564
560. არზა ბოლნელი ოსეფასი გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 11 VIII	564
561. არზა მამუკა უზნაძისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 17 VIII	565
562. არზა წინამძღვარ თეოდოსისა ჭარში გაყვანის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 17 VIII	566
563. არზა მეღვინეთხუცისშვილებისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 23 VIII	567
564. არზა კაკალასი სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 23 VIII	568
565. არზა ფარსადან ამირაღაშვილისა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 31 VIII	569
566. განჩინება უკანა ფშაველთ და ღალისყურის ფშაველთ მამულის საქმეზე 1799 წ. 8 IX	570
567. არზა გენებაშვილისა და სხვათა გამოსაღების თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1799 წ. 7 IX	571
568. არზა დავით გოსტაშაბისშვილისა ყმის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1799 წ. 11 IX	572
569. არზა იესე მორღლისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 14 IX	573
570. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 16 IX	574

571. არზა გლაზა ქვეხისშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 21 IX	575
572. არზა გოგია ხმაღამისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 25 IX	575
573. არზა აღდგომის სოფლის მსახლობელთა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 14 X	576
574. არზა შაქარას შვილი არუთინასი სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 22 X	578
575. არზა გურამიშვილის ყმებისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 23 X	579
576. არზა ლევან გურამიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 25 X	580
577. არზა ნოდარიშვილებისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 30 X	580
578. არზა მთავარეპისკოპოს პაისიოსისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 2 XI	581
579. არზა ბერი დავითიშვილისა ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 3 XI	582
580. არზა ნოდარიშვილებისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 3 XI	583
581. არზა კოსტანტინე ციციშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 3 XI	584
582. არზა სიონის ყმის გოგიასი გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 8 XI	584
583. არზა მია გოგიბედაშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 12 XI	585
584. არზა ორბელიანის ქერივისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 15 XI	586
585. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე ფარნაოზ ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 28 XI	587
586. არზა ქაიხოსრო ამილახერიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 29 XI	588
587. არზა ქევზა არუთინასი მორიგის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 29 XI	588
588. არზა სანადიროს ნაცვლისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 30 XI	529
589. არზა ივანე გამსახურდაშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 10 XII	590
590. არზა ჭიტესა კოკოლაშვილისა მოსავლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 16 XII	590
591. არზა გარეჯელ ყმათა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 16 XII	591
592. არზა ჭავჭავიშვილის ქერივ-ობლისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 19 XII	592
593. არზა მოსესი და თეოდოსისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 20 XII	592
594. არზა მანუკა ღურგლისა სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1799 წ. 28 XII	593

595. არზა ალექსი მღვდლისა მამულის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1799 წ. 29 XII	594
596. არზა დავით ელიოზიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 5 I	595
597. არზა სამე მანუაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 10 I	596
598. არზა ბეტრე ავალიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 12 I	597
599. არზა პანტელეიმონ მღვდლისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 16 I	598
600. არზა ბესარიონ თარხნიშვილისა სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 17 I	599
601. არზა ხატიასი და კაკალასი ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 18 I	599
602. არზა ამირანა ჩარუხაშვილისა და ფეიქარ ბაღდასარასი ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 24 I	600
603. არზა ფრიდონ მელიქისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 24 I	601
604. არზა გოგია თამაზაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 27 I	601
605. არზა იასე დიასამიძისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 30 I	602
606. არზა ტეტია ზაღდასტანაშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 1 II	603
607. არზა მოხევე იასესი მიწის დახსნის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქ- მით 1800 წ. 2 II	604
608. არზა იოანე მუხრან ბატონისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქ- მით 1800 წ. 6 II	604
609. არზა გაბრიელ რამინაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 6 II	605
610. არზა ოსეეა ბეზირგანიშვილის სახლობისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 11 II	606
611. არზა ჭამასპი ხერხეულიძისა გაყრის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 12 II	606
612. არზა ფშაველეებისა ბეგრის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 20 II	607
613. არზა იულოის ურბნელისა სამართლის მიცემაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 25 II	608
614. არზა აბრამის ქერივისა ღუქნის გაყიდვის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1800 წ. 27 II	609
615. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 1 III	610
616. არზა მელიქი შაქარასი სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 1 III	611
617. არზა ნიკოლოზ აფხაზისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 9 III	611

618. არზა დიმიტრი ავალიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 12 III 612
619. არზა ქაიხოსრო ყორჩიბაშის შვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 16 III 613
620. არზა პეტროსა არვაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 21 III 613
621. არზა მროველისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 22 III 614
622. არზა ვახუშტი მდივანბეგისა მამულის თაობაზე დავით მეგვიდღის ოქმით 1800 წ. 23 III 615
623. არზა იმერელ პეტრესი გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 26 III 615
624. არზა შველიშვილის ქვიცი-ობლისა წისქვილის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 26 III 615
625. არზა ჭავჭავიძისა არხის გამოსაღების თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 29 III 617
626. არზა მროველისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ისა და დავით ბატონიშვილის ოქმებით 1800 წ. 29 III 618
627. არზა ბეჟან რატისვილისა ულუფის განწესებაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 30 III 619
628. არზა დემეტრე ელთაშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 31 III 619
629. არზა ივანე ტუსაშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 1 IV 621
630. არზა ბეთია გნოლიძისა მოწყალების ბოძებაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 2 IV 621
631. არზა ივანე ციციშვილისა გამოსაღების თაობაზე დავით მეგვიდღის ოქმით 1800 წ. 2 IV 621
632. არზა გლაზა კაქვაძესი მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 2 IV 621
633. არზა დათუა მავაშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 3 IV 621
634. არზა ნასახიბაშის ნაიბის გიორგისა ყმის თაობაზე დავით მეგვიდღის ოქმით 1800 წ. 9 IV 621
635. არზა მიქელ ასათიანისა ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 13 IV 624
636. არზა ზაალ დავითიშვილისა ფიცის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 19 IV 624
637. არზა მარდახასი ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 20 IV 624
638. არზა ჯანდიერებისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 21 IV 624
639. არზა ვახუშტი იაშვილისა ულუფისა და ჭამაძიანის ობობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 22 IV 625
640. არზა გოგია ბითაძის ცოლისა შვილების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 24 IV 625
641. არზა პატა მელვინთხუცისვილისა ობობისა და სპეციფიკის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 26 IV 625

642. არზა დიმიტრი ჯომარდიძისა ყმის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქ-
მით 1800 წ. 26 IV 630
643. არზა ზაზა ბარათაშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ.
26 IV 631
644. არზა ევსტათი ციციშვილისა სახელოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1800 წ. 29 IV 632
645. არზა ლაზარე ვარძილაშვილისა ყმობის თაობაზე დავით ბატონიშვილის
ოქმით 1800 წ. 30 IV 633
646. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა ღუქნების წილის თაობაზე დავით მე-
მკვიდრის ოქმით 1801 წ. 28 IV 634
647. არზა იოვანე ქვეკევაძისა ყმის თაობაზე ბაგრატ ბატონიშვილის ოქმით
1800 წ. 1 V 635
648. არზა ძეგველებისა გამოსაღების თაობაზე კათალიკოს ანტონ II-ის ოქ-
მით 1800 წ. 2 V 635
649. არზა ელიზბარ თქთაქიშვილისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქ-
მით 1800 წ. 2 V 635
650. არზა მაცაშვილებისა გაყრის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ.
6 V 637
651. არზა ზაალ გურამიშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქ-
მით 1800 წ. 10 V 638
652. არზა ბექან ფაღუნეიშვილისა ვალის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქ-
მით 1800 წ. 10 V 639
653. არზა ლუარსაბ მურვანიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1800 წ. 17 V 640
654. არზა ლუარსაბ მურვანიშვილისა ყმების გამოსაღების თაობაზე გიორგი
XII-ის ოქმით 1800 წ. 17 V 640
655. არზა ესე და იოანე ბეგთაბეგეიშვილებისა სამართლის მიცემაზე გიორგი
XII-ის ოქმით 1800 წ. 18 V 641
656. არზა გიორგი სალთხუცისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1800 წ. 22 V 642
657. არზა ნინია აფხაზიშვილისა ოქმის ბოძების თაობაზე დავით მემკვიდრის
ოქმით 1800 წ. 23 V 643
658. არზა ზურაბ თუმანიშვილის ქვრივისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი
XII-ის ოქმით 1800 წ. 24 V 644
659. არზა ოპანეზას ქვრივისა სახლების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1800 წ. 24 V 644
660. არზა მერერილმანეებისა უსტაბაშის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1800 წ. 29 V 645
661. არზა სტეფანე მოსესაშვილისა სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით
1800 წ. 1 VI 646
662. არზა ალიხანას ქვრივისა ვალის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით
1800 წ. 3 VI 645
663. არზა ადლოასი ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 4 VI 647
664. არზა გოგია ცანკაშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით და
დავით მეფის ძის განჩინებით 1800 წ. 5 VI 648
665. არზა ივანე მუნჯიშვილისა მამულის თაობაზე თეიმურაზ ბატონიშვილის
ოქმით 1800 წ. 7 VI 649

666. არზა დიმიტრი მაყაშვილისა გაყრის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 VI 650
667. არზა ივანე შავლათუაშვილისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 9 VI 650
668. არზა ნასიფ ჭაფარ უზბაშის შვილისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 11 VI 651
669. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 13 VI 652
670. არზა ევგენ აბაშიძისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 15 VI 653
671. არზა ხოსრო ხოსრუაშვილისა მამულის თაობაზე კახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 15 VI 654
672. არზა ყორჩიბაშიანთა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 16 VI 655
673. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა ყმების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 21 VI 656
674. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 25 VI 657
675. არზა დესპოტი გერასიმესი ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 26 VI 659
676. არზა ნიკოლოზ თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 27 VI 658
677. არზა მოსე თაზისიშვილისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 29 VI 659
678. არზა ფარსადან კვლიაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 3 VII 660
679. არზა დიმიტრი ბარათაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 4 VII 660
680. არზა დავით მგალობლიშვილისა ყმის გათარხნების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 VII 661
681. არზა დავით ოქრომქედლიშვილისა მამულის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1800 წ. 11 VII 662
682. არზა დიმიტრი ციციშვილისა მამულის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 13 VII 663
683. არზა ეგნატე თუმანიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 16 VII 664
684. არზა ბირთველ თუმანიშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 25 VII 664
685. არზა ენისელთმოურავის ზურაბისა მეციხოვნეთა თაობაზე ბაგრატ ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 29 VII 655
686. არზა არღუთაშვილებისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 6 VIII 655
687. არზა პეტრე მღვდლის შვილის გოგიასი გამოსაღების თაობაზე იოანე ბატონიშვილის ოქმით 1800 წ. 24 VIII 667
688. არზა ერასტი ამილახვრის შვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 25 VIII 668

689. არზა იასა მეითრისშვილისა მამულების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 3 IX	666
690. არზა თომა ჩიკორიძისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 15 IX	667
691. არზა ზაზა ციციშვილისა ღალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 17 IX	670
692. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 17 IX	671
693. ფრიდონ ჯანდიერიშვილისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 20 IX	672
694. არზა ლუარსაბ ონანაშვილისა მიწების გაყოფის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 21 IX	672
695. არზა სოლომონ თაბხნიშვილისა სამღებროს თაობაზე დარეჯან დედოჯლის ოქმით 1800 წ. 21 IX	673
696. არზა ნიკოლოზ ციციშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 25 IX	674
697. არზა ჩოლაყაშვილებისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 26 IX	675
698. არზა მდივანბეგ ნიკოლოზ ციციშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 X	676
699. არზა სოლაღაშვილებისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 X	676
700. არზა სულხან მდიენის შვილის ესავისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 9 X	677
701. არზა ბაზაშებისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 13 X	678
702. არზა ზაზა ხითარაშვილისა წისქვილის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 14 X	679
703. არზა გლაზა ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 24 X	679
704. არზა ბარძიმ ამილახვრისშვილის დედისა სასისხლო საქმეზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 26 X	680
705. არზა ისმეილ აღასი ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 28 X	681
706. არზა ნიკოლოზ ციციშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 29 X	682
707. არზა დავით კახაბრისშვილისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 30 X	682
708. არზა თქმანიშვილებისა რუს გამოღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 31 X	684
709. არზა დიმიტრი ციციშვილისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 1 XI	684
710. არზა დავით აბაშიძისა სარგოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 3 XI	685
711. არზა ერასტი და დავით გვედევანიშვილებისა საფიჩხულეს ჩადგმის თა- ობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 7 XI	685

712. არზა ივანე ამილახორისშვილისა სასახლსო საქმეზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 XI	685
713. არზა ბესარიონ სამთლიყუდაშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 XI	687
714. არზა ზაზა მესანთლისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 8 XI	688
715. არზა იოსებ მალაღაშვილისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 12 XI	689
716. არზა გრიგოლ შატბერაშვილისა მამულის თაობაზე დავით მეშვეიძრის ოქმით 1800 წ. 15 XI	690
717. არზა ნიკოლოზ ციციშვილისა ვალის საქმეზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 16 XI	690
718. არზა ათანასე ჭვარისმამისა მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 18 XI	691
719. არზა მუხრანბატონის შვილის ბაგრატისა ყმა-მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 19 XI	692
720. არზა ბეჟან რატიშვილისა სახლის ალაგის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 23 XI	693
721. არზა ზარაუხანის იჯარადრებისა სამართლის მიცემაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 25 XI	694
722. არზა სოლომონ გაბაშვილისა სამემანდროს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 27 XI	695
723. არზა სიხარულაშვილებისა ყმობის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 27 XI	696
724. არზა გოგია აღანდრისა სახლის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 30 XI	697
725. არზა ისაია თაყაიშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 2 XII	697
726. არზა პავლე მღვდლისა სამწყსოს თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 5 XII	698
727. არზა დიმიტრი ციციშვილის მამულის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 11 XII	699
728. არზა გოგია ციციშვილისა ვალის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 11 XII	700
729. არზა მანუჩარ არღუთაშვილისა ყმის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 12 XII	701
730. არზა საამ ქელიძისა გამოსაღების თაობაზე გიორგი XII-ისა და დავით მეშვეიძრის ოქმებით 1800 წ. 17 XII	701
731. არზა ბარძიმ ამილახვრისშვილის დედისა ყმებისა და წანართმევის თაობაზე გიორგი XII-ის ოქმით 1800 წ. 17 XII	702
732. არზა სიღნაღის ქვეხის თეიმურაზისა ადგილის თაობაზე დავით მეშვეიძრის ოქმით 1800 წ. 30 XII	703
733. არზა თბილისში მსახლობელ საეკლესიო ყმათა გამოსაღების თაობაზე პატრიარქის ოქმით XVIII ს. II ნახ.	704
734. არზა ერეკლეს დისწულის მარიამისა ვალის თაობაზე ერეკლე II-ის ოქმით XVIII ს. ბოლო	705

735. არზა დიმიტრი ხიმშიაშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 6 I	705
736. არზა ბეჟან ლიპატანისა ყმის თაობაზე იულონ ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 10 I	707
737. არზა რუისელებისა გამოსალების თაობაზე თეიმურაზ ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 13 I	707
738. არზა ფარსადან ესიტაშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 18 I	708
739. არზა სოლომონ არღუთაშვილისა ყმის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 8 II	709
740. არზა დიმიტრი მდივნისა ყმის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 17 II	710
741. არზა ლუარსაბ გლურჯიძისა ვალის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 17 II	711
742. არზა იოსებ მაღაქელაშვილისა ვალის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 18 II	711
743. არზა გიორგი ნასახიბაშისა მამულის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 19 II	712
744. არზა ნინოსი მამულის საქმეზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 20 II	713
745. არზა ბარძიმ ამილახერის შვილისა წანართმევის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 26 II	714
746. არზა კეჩუაშვილებისა სამართლის მიცემაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 26 II	715
747. არზა გოგია ნასახიბაშის ნაიბისა ყმის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 1 III	715
748. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 3 III	716
749. არზა სოლომონ ბებურიშვილისა ყმების თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 7 III	717
750. არზა ლუარსაბ გლურჯიძისა ვალის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 12 III	718
751. არზა იესე მსაჯულის შვილის ზაზასი ყმა-მამულის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 12 III	719
752. არზა დიმიტრი ჭავჭავიშვილისა მამულის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 14 III	720
753. არზა ხატიასი და კაკალასი სამართლის მიცემაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 24 III	721
754. არზა ზაალ დავითიშვილისა დარბეული ხუცესის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 28 III	722
755. არზა ფალავანდისშვილებისა მამულის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 28 III	723
756. არზა ამილბაბი ციციშვილისა სამართლის მიცემაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 30 III	723
757. არზა გიორგი ციციშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშველდრის ოქმით 1801 წ. 2 IV	724

758. არზა დავით ენდრონიკაშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 9 IV	724
759. არზა ზეგთაბეგიშვილებისა სამართლის მიცემაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 20 IV	725
760. არზა ზაზა მაჩაბლისა ყმა-მამულის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 22 IV	726
761. არზა დათუა ფალავანდიშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 22 IV	727
762. არზა იოსებ ამირაღაშვილისა გაყრის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 24 IV	729
763. არზა წმიდის გიორგი კონდოლულებისა მამულების თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 24 IV	728
764. არზა ამილღაბარ ციციშვილისა ყმის მიზარებაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 25 IV	729
765. არზა ზაალ დავითიშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 26 IV	730
766. არზა ზაზა ციციშვილისა ვალის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 27 IV	731
767. არზა ამილღაბარ ციციშვილისა მამულის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 30 IV	732
768. არზა თომა მელენიფთხუცისშვილისა მამულის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 4 V	733
769. არზა არხიმანდრიტ ილარიონისა ყმების თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 5 V	734
770. არზა ამილღაბარ ციციშვილისა ყმების თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 7 V	734
771. არზა გიორგი XII-ის ღის მარიაშისა რჩენის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 9 V	735
772. არზა გრიგოლ ჩოლაყაშვილისა სამართლის მიცემაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 14 V	736
773. არზა ზაზა ციციშვილისა ღალის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 18 V	738
774. არზა სტეფანე ყაითმაზაშვილისა ყმის თაობაზე საქართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით 1801 წ. 27 VI	738
775. არზა მღვდელ იოვანე მაღალაშვილისა ღალის თაობაზე ეახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1801 წ. 11 VII	739
776. არზა ნინია ამილღაბარის სიდერის მახასი შვითვის თაობაზე სამოქალაქო მმართველობის ოქმით 1801 წ. 18 VIII	740
777. არზა სოლომონ ჭავჭავაშვილისა ყმის თაობაზე დავით მეშვეილის ოქმით 1801 წ. 26 VIII	741
778. არზა ზაალ დავითიშვილისა ღალის თაობაზე საქართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით 1801 წ. 13 IX	742
779. არზა ზაალ დავითიშვილისა სამართლის მიცემაზე საქართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით 1801 წ. 14 IX	742
780. არზა ჩხეიძეებისა ყმის თაობაზე სამოქალაქო მმართველთა ოქმით 1801 წ. 26 IX	744

781. არზა გიორგი თამაზაშვილისა ვალის თაობაზე საქართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით 1802 წ. 3 III	745
782. არზა დავით და დიმიტრი აბაშიძეებისა ყმის თაობაზე საქართველოს სამოქალაქო მმართველობის ოქმით 1802 წ. 7 III	745
783. არზა ოტია ზანდუკელისა მამულის თაობაზე ვახტანგ ბატონიშვილის ოქმით 1802 წ. 21 III	746
784. არზა ელისაბედ მილახვრის მეუღლისა ვალის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1802 წ. 3 III	747
785. არზა ელისაბედ მრევლიშვილისა ოქმის განახლებაზე დარეჯან დედოფლის მოწმობით 1802 წ. 12 X	748
786. არზა სულხან თუმანოვისა მამულის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1802 წ. 6 XI	749
787. არზა სტეფანე ბასტამაშვილისა ვალის მოწმობის თაობაზე დავით ბატონიშვილის ოქმით 1803 წ. 17 II	750
788. არზა ხურო გოგიაის სახლის თაობაზე დარეჯან დედოფლის ოქმით 1803 წ. 6 III	751
789. არზა გაბრიელ მალაღაშვილისა სახელის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1804 წ. 10 III	752
790. არზა ნონია გიგაურისა მამულის თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1607 წ. 16 XII	753
791. არზა დათუა ტატუაშვილისა გამოსაღების თაობაზე ანტონ II-ის ოქმით 1808 წ. 8 IX	754
სამეგრელოს სამთავროს საბუთები (1840—1856 წწ.)	
792. ბრძანება დავით დადიანისა ვალში მძევალთა მიცემის აკრძალვის შესახებ 1840 წ. 18 V	755
793. სკულის დადება დავით დადიანის მიერ 1841 წ. 1 I	755
794. ღარიგება დავით დადიანისა მღივანბეგთადმი მაზრების მმართველობის შესახებ 1841 წ. 26 I	757
795. განკარგულება დავით დადიანისა სამღვდელთა თავისუფლების შესახებ 1841 წ. 26 I	762
796. ბრძანება დავით დადიანისა ზუგდიდის მაზრის მღივანბეგისადმი [1841] წ.	763
797. ბრძანება დავით დადიანისა ადამიანის დაგირავევის აკრძალვის შესახებ 1842 წ. 16 XI	764
798. ვედრება ბეზუ ქაჯიასი გამოსაღების თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1844 წ. 25 IV	765
799. ბრძანება დავით დადიანისა მოპასუხის სასამართლოში დაბარების შესახებ 1844 წ. 4 VI	766
800. ბრძანება დავით დადიანისა ქვრივ-ობოლთათვის ვალის გადახდევინების შესახებ 1845 წ. 17 VI	766
801. ბრძანება დავით დადიანისა სამთავროს გარეთ მცხოვრებთა წასვლის წესის შესახებ 1846 წ. 10 III	767
802. ბრძანება დავით დადიანისა შვილის გასყიდვის აკრძალვის შესახებ 1846 წ. 3 VI	768
803. განწყობა დავით დადიანისა სესხის სარგებლის შემცირების თაობაზე 1846 წ. 4 VI	759
804. განკარგულება დავით დადიანისა სამეგრელოს უმაღლესი სასამართლოს სამართალწარმოების თაობაზე 1847 წ. 5 II	770

805. ევლრება დიმიტრი მასხულიასი ყმების თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1847 წ. 25 V	772
806. განწესება დავით დადიანისა დაკარგული ნივთისა და პირუტყვის თაობაზე 1847-წ. 30 VI	773
807. ევლრება ბეხუ ქაჭაიასი ბეგრის თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1847 წ. 8 VII	774
808. ევლრება ბეხუ ქაჭაიასი სამართლის მიცემაზე დავით დადიანისა და მღი- ვანბეგთა ოქმით 1847 წ. 8 VII	775
809. ევლრება ბეხუ ქაჭაიასი მოღის თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1847 წ. 6 IX	777
810. განკარგულება დავით დადიანისა სხეულბერივი სასჯელის თაობაზე 1847 წ. 9 XII	778
811. განწესება დავით დადიანისა მებატონეთათვის ყმა-მამელის დაკაების თაობაზე 1847 წ. 9 XII	779
812. განკარგულება დავით დადიანისა უკანონოდ შობილთა შესახებ 1847 წ. 11 IV	779
813. ევლრება ბეხუ ქაჭაიასი გამოსაღების თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1849 წ. 3 IX	780
814. არა მათე ღვანიასი მებატონის ძალმომრეობის აღკვეთის თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1850 წ. 26 VII	781
815. დაწესება ბოქაულთხუცვისათვის 1851 წ. XII	783
816. ბრძანება დავით დადიანისა სამეგრელოდან აფხაზეთში უნებართვოდ წასვლის თაობაზე 1853 წ. 13 III	786
817. არა დათიკა თოფურიასი ყმის თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1253 წ. 1 IV	785
818. ევლრება ბეხუ ქაჭაიასი საყანის თაობაზე დავით დადიანის ოქმით 1853 წ. 26 IV	788
819. განწესება დავით დადიანისა შეპყრობილ კაცთა ნაცარცვის თაობაზე 1853 წ. 10 XII	789
820. განწესება დავით დადიანისა სამთავროს რწმუნებულთადმი 1840—1853 წწ.	790
821. მიმართვა ეკატერინე დადიანისა სამეგრელოს უზენაეს სასამართლოსად- მი ქალაქების ღებულების შესახებ 1854 წ. 20 X	792
822. ბრძანება ეკატერინე დადიანისა მსაჯულთა განწესების შესახებ 1855 წ. 21 VII	801
823. ღარიგება ეკატერინე დადიანისა სამეგრელოს სამთავროს მცხოვრებთადმი 1856 წ. 2 II	802
824. წერილი ეკატერინე დადიანისა სამეგრელოს უზენაეს სასამართლოს წე- სის შედგენის შესახებ 1856 წ. 20 V	805
825. წესი უზენაესის სამეგრელოს სასამართლოჲსა 1856 წ. 20 V	805

კერძო-სამართლებრივი აქტები

826. ნავენახობის ნასყიდობის დაწერილი ანდრია დეკანოზისა ღემეტრე წით- ლისძისადმი 1413 წ. 12 V	817
827. სავენახეს ნასყიდობის წიგნი დიმიტრი მეფისა ღარიბგაშვილებისადმი 1445 წ.	818

828. წყალობის წიგნი ბატონ ბარათასი ბუკლულაშვილებისადმი 1461 წ. 17 I 818
829. ანდრეძის წიგნი მამისა მეკინიბეთუხუცესისა ძმისწულ ზაქარიასადმი 1477 წ. 819
830. მამულის ნასყიდობის წიგნი ნიკოლოზ პალატისშვილისა გოგიტა არღაშვილისადმი 1477 წ. 4 VII 822
831. სვენახეს ნასყიდობის წიგნი სუმბაძეებისა მარკოზ დედაბრძიშვილისადმი 1509 წ. 823
832. მიწის ნასყიდობის წიგნი დავით შატბერისშვილისა ხოჯა ასვატურისშვილებისადმი 1546 წ. 824
823. მამულის ნასყიდობის წიგნი სანასარასი ვეციკასადმი 1547 წ. 825
834. მამულის ნასყიდობის წიგნი თურქისტანისშვილებისა პატრონ იესესადმი 1558 წ. 826
835. სასახლის ნასყიდობის წიგნი დეკანოზისშვილებისა მათი განაყოფის ლომისადმი 1558 წ. 827
836. მამულის ნასყიდობის წიგნი ბესარაშვილისა დათუა თათარაშვილისადმი 1563 წ. 828
837. მამულის ნასყიდობის წიგნი გიორგი ტონეაძისა ივანე ცირილაძესადმი 1565 წ. 12 IV 828
838. ყმა-მამულის ნასყიდობის წიგნი ელიზბარ სოლოდაშვილისა პაპუნა მალაძისადმი 1565 წ. 25 IX 829
839. მზითვის წიგნი გამრეკელ ჯავახიშვილისა ბატონ ივანესადმი 1597 წ. 830
840. შვილის ნასყიდობის წიგნი ნადირა ლომიტაშვილისა რევაზ ნამურაძისადმი 1605 წ. VIII 831
841. საკანონოს წიგნი ზაქარია და იესე ჯავახიშვილებისა სვეტიცხოველისადმი 1607 832
842. ყმა-მამულის ნასყიდობის წიგნი შანშე ჯავახიშვილისა გიორგი ცალქალამანიძისადმი 1609 წ. ახლო 833
843. მამულის ნასყიდობის წიგნი ამილბარაშვილებისა ხახანაშვილებისადმი 1613 წ. III 834
844. სვენახეს ნასყიდობის წიგნი ციხუა სულტასასშვილისა ბატონ სულხანისადმი 1613 წ. 835
845. მამულის ნასყიდობის წიგნი ბაბუჩასი შიომ სოლადაშვილისადმი 1619 წ. 21 V 836
846. მიწის ნასყიდობის წიგნი იესე მაჩაბლისა დათუნა გავნიძისადმი 1621 წ. V 837
847. შეყრილობის წიგნი ზაქარია და იესე ჯავახიშვილებისა გიორგი მოურავისადმი 1624 წ. 837
848. ყმობის წიგნი გიორგი ვარამაშვილისა ქაიხოსრო ბარათაშვილისადმი 1628 წ. 19 II 839
849. ყმობის წიგნი ალაიანელი გიორგასი და ხუციასი სუმბულიძეებისადმი 1630 წ. 25 XII 840
850. ყმის ნასყიდობის წიგნი იოვანე აფხაზისა მერაბ ყორღანაშვილისადმი 1654 წ. 11 III 841
851. ნასოფლარის ნასყიდობის წიგნი პაპუნა ბარათაშვილისა მერაბ ყორღანაშვილისადმი 1661 წ. 15 III 842
852. თენასყიდობის წიგნი პაატა რაზმაძისა დავით კოზმანაშვილისადმი 1664 წ. 844
853. აზატობის წიგნი გიორგი თუმანიშვილისა პაატა რაზმაძისადმი 1664 წ. 844

854. გარაწვეტილობის წიგნი მამუკა მისიურაძისა ყარშა გამყრელიძისადმი 1666 წ. ახლო 845
855. თაენსყიდობის წიგნი ბეროა ტერტერაშვილისა მამაჯანა ტერ-ზაქარას-
შვილისადმი 1668 წ. 15 IV 846
856. ყმის ნასყიდობის წიგნი ციცი ციციშვილისა ოხიყორჩ როსებისადმი 1669 წ. 847
857. ყმა-მამულის გაცელილობის წიგნი პაპუნა გოსტაშაბისშვილისა ასანბე-
გისშვილებისადმი 1671 წ. 12 II 848
858. ყმა-მამულის გაცელილობის წიგნი ასანბეგისშვილებისა პაპუნა გოსტაშა-
ბისშვილისადმი 1671 წ. 12 II 849
859. ყმის ჩუქების წიგნი იესე ერისთავისა აშოთ ბატონიშვილისადმი 1672 წ. 850
860. მამულის გაცელილობის წიგნი ელიზბარ ხარატასშვილისა ქალაქის მოუ-
რავ მანუჩარისადმი 1673 წ. 1 I 850
861. ვენახის გაცელილობის წიგნი საამ ბარათაშვილისა პაპუნა გოსტაშაბის-
შვილისადმი 1673 წ. 851
862. ქალიშვილის მოახლედ მიცემის წიგნი პაატასი მერაბასადმი 1676 წ.
18 IV 852
863. შვილის გირაოდ დადების წიგნი ბაინდურა ბიძინაშვილისა ხოჯა ბული-
ნთ ნაზარისადმი 1678 წ. 14 VI 852
864. რუს გასატარებლად მიწის მიცემის წიგნი დავით ერისთავისა თუმანიშვი-
ლებისადმი 1678 წ. 18 XII 853
865. საპატრონყმო წიგნი არაქელაშვილებისა თუმანიშვილებისადმი 1679 წ.
1 VII 854
866. ვალისა და გირავნობის წიგნი ქაიხოსრო ბარათაშვილისა პაპუნა გოსტა-
შაბისშვილისადმი 1679 წ. 855
867. სათავდებო წიგნი ლაზარე ბურძენიძისა ქაიხოსრო წერეთლისადმი 1680 წ.
ახლო 856
868. შვილად აყვანის წიგნი ლამეჭისა გიორგისადმი 1680 წ. ახლო 857
869. თავდებობის წიგნი როსტომა მანზინიშვილისა ზაალ ციციშვილისადმი
1680 წ. ახლო 857
870. ფიცის წიგნი პაპუნა გოსტაშაბისშვილისა თავისი ძმების ვახტანგისა და
თამაზისადმი 1684 წ. 17 I 858
871. საზაზიეროს ნასყიდობის წიგნი ზაალ ციციშვილისა ორბელ ორბელის-
შვილისადმი 1684 წ. 1 XI 859
872. სათავდებო წიგნი იორდანე მქედლისშვილისა პაატა აბაშიძისადმი 1675—
1685 წწ. 860
873. საქერიგოსა და გასამყრდღოს მირთმევის წიგნი ფაულენიშვილებისა ნიჭო-
ზის ეკლესიისადმი 1693 წ. 860
874. თამასუქი იესე და დათუნა გერმანოზიშვილებისა ქალიბი ჭაფარასადმი
1693 წ. 861
875. საფიცრის წიგნი გივი ამილახორისა პაპუნა ორბელიშვილისადმი 1685—
1695 წწ. 851
876. გირაოს დახსნის წიგნი თუმანიშვილებისა ხითარაშვილებისადმი 1696 წ.
28 VI 862
877. ტყის სარგებლობის წიგნი ფარსადან ციციშვილისა გორელებისადმი
1699 წ. 24 II 864
71. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII 1121

878. მამულის გაცეკლილობის წიგნი ხოსუა ასლუაშვილისა ნასყიდა დოღმაზა-
შვილისადმი 1699 წ. 27 IX 865
879. ვალის გარდაწყვეტილობის წიგნი სულხან ბურდიასშვილისა მდივან
გვივისადმი 1700 წ. 1 III 867
880. თამასუქი იოთამ ფაენელიშვილისა ბატონ მაქსიმესადმი 1703 წ. 1 VI 868
881. ახატობის წიგნი ანა დედოფლისა ესტატე ივანესშვილისადმი 1695—1703 წწ. 869
882. ყმობის წიგნი დათუნა ქაიხოსრო გამდლიშვილისადმი 1707 წ.
15 V 869
883. თავდახსნილობის წიგნი პაპუა თურქისტანიშვილისა იასე აღლუსაშვილი-
სადმი 1706—1707 წწ. 870
884. თავმდებობის პირობის შესრულების წიგნი ბერი ბოჰორაძისა სახლაუხუ-
ცეს რევაზ მაღალაძისადმი 1708 წ. 871
885. თენასყიდობის წიგნი პაპუნაშვილებისა გივი თუმანიშვილისადმი 1712 წ. 871
886. თენასყიდობის წიგნი კაცია ბურნაძისა პროველ ნიკოლოზ ორბელიშვი-
ლისადმი 1715 წ. 872
887. შეყრილობის წიგნი დათუნა და პაატა ბარათაშვილებისა იესე ბარათა-
შვილისადმი 1717 წ. 7 II 873
888. მამულის გაცეკლილობის წიგნი ქაიხოსრო თუმანიშვილისა ბიძაშვილ აღ-
ხაზასადმი 1717 წ. 874
889. ვალისა და გირავნობის წიგნი ზაალ თარხნიშვილისა ამილბარ სახლთ-
უხუცესისადმი 1718 წ. 15 V 875
890. გირაობის წიგნი გიორგი ჩხეიძისა იესე ჯაბადრიშვილისადმი 1720 წ. 1 I 876
891. შეყრილობის წიგნი ბრმა გიორგაშვილებისა მექანარის შვილებისადმი
1720 წ. 10 X 876
892. ვალისა და გირაოს წიგნი ქაიხოსრო სოლადაშვილისა ზურაბ რატიშვი-
ლისადმი 1721 წ. 6 XII 877
893. ვალისა და გირაოს წიგნი ზაალ თარხნიშვილისა გერმანეს კმისწულის
შიოსადმი 1722 წ. 1 I 879
894. მამულის გაცეკლილობის წიგნი გიორგი შანშიაშვილისა ბეროა შანაზარა-
შვილისადმი 1722 წ. 15 II 880
895. ყმის გირავნობის წიგნი ავთანდილ ჯავახიშვილისა ომან თარხნიშვილი-
სადმი 1722 წ. 21 IV 881
896. სათავდებო წიგნი დავით ცუცქირიძისა და მგელია ძინძიბაძისა პაპუნა
წერეთლისადმი 1724 წ. 10 III 882
897. ყმის ჩუქების წიგნი ავთანდილ სოლოდაშვილისა დავით კაციაშვილი-
სადმი 1724 წ. 22 XII 883
898. ანდერძის წიგნი ქაიხოსრო თუმანიშვილისა თავის ცოდვის შვილის გო-
დერძასადმი 1711—1724 წწ. 884
899. ვალისა და გირავნობის წიგნი ოთარ ჯავახიშვილისა როან ჯავახიშვილი-
სადმი 1725 წ. 15 IV 884
900. ვალისა და გირავნობის წიგნი ერასტი ფაველენიშვილისა გივი ამილახერი-
სადმი 1725 წ. 14 VII 885
901. ვალისა და გირავნობის წიგნი ნოდარ ციციშვილისა ბაგრატ ციციშვილი-
სადმი 1725 წ. 4 X 886
902. ყმის ჩუქების წიგნი ავთანდილ ერისთვისშვილისა ელიზბარ დავითიშვი-
ლისადმი 1705—1728 წწ. 886

903. მძოვრეთის ბაჟის იჯარით აღების წიგნი გაბრიელა ფირალიშვილისა ბაგ- რატ ციციშვილისადმი 1729 წ. 1 I	387
904. სახლისკაცობისა და ერთობის წიგნი ღიმიტრი ორბელიანისა ბიძაშვილი- სადმი 1732 წ.	388
905. შვილად აყვანის წიგნი ქაიხოსრო წერეთლისა პაპუნა წერეთლისადმი 1721—1732 წწ.	889
906. ამხანაგობის წიგნი ბაამანის, გერმანოზისა და პაპუასი 1733 წ. 1 XII	889
907. შეყრილობის წიგნი ბირთველ და პაპუა თუმანიშვილებისა 1735 წ. 15 VII	890
908. პირისსანახადად ყმის მირთმევის წიგნი ივანე ერისთვისშვილიაა მერაბ მილახორისადმი 1735 წ.	891
909. თვდახსნილობის წიგნი იასე სოლალაშვილისა ოქრუა ამილბარასშვილი- სადმი 1736 წ. 28 I	892
910. სათაღლებო წიგნი სეხნია დევიძისა ზალიკა აბღუშენიშვილისადმი 1736 წ. 1 XII	893
911. ამხანაგობის წიგნი დავით, ოთარ და იორამ თარხნისშვილებისა 1736 წ. 3 XII	893
912. ყმის მზითვად მიცემის წიგნი ალბაზ თუმანიშვილისა თაყა მანდენას- შვილისადმი 1732—1736 წწ.	894
913. ბათილამის წიგნი ტოლუხან ბეგისა დავით თარხნისშვილისადმი 1737 წ. 20 VIII	895
914. ხელწერილი იასე სოლალასშვილისა იოსებ წინამძღვრისშვილისადმი 1741 წ. 31 III	896
915. შეყრილობის წიგნი მერალიბეგ ციციშვილისა დავით ციციშვილისადმი 1744—1750 წწ.	896
916. ყმის ჩუქების წიგნი იოვანე მღვივანბეგისა სულხან ჭავჭავაძისადმი 1750 წ.	898
917. ცოლ-ქმრის გაყრის წიგნი ბაინდურაშვილებისა შუშან კაკიაშვილისადმი XIII ს. შუა წლები	898
918. ანდერძის წიგნი ბეჟან თუმანიშვილისა გორჯასპი თუმანიშვილისადმი 1755 წ. 12 IX	899
919. შეწირულებზე წიგნი დარეჯან აბაშიძისა გერმანე კათალიკოსისადმი 1756 წ. 27 XI	900
920. ამანათად მიბარების წიგნი ანახანუმისა ელიზბარ თაქთაქიშვილისადმი 1762 წ. IX	901
921. ყმის მზითვად მიცემის წიგნი იორამ თარხნისშვილისა თავისი შვილის მარიამისადმი 1765 წ. 15 XII	902
922. პირობის წიგნი მარიამა მკითხავისა ნეკრესელისადმი 1767 წ. 11 IV	903
923. შეყრილობის წიგნი გიორგი წერეთლისა ქაიხოსრო წერეთლისადმი 1768 წ. 31 V	903
924. ყმის მიბარების წიგნი დავით სახლთხუცესისა გიორგი თუმანიშვილისად- მი 1768 წ. 6 VI	904
925. ყმების მზითვად მიცემის წიგნი ამირინდო ამილახვარისა თავისი ქალი- შვილის თამარისადმი 1774 წ. 10 I	905
926. წიგნი გიორგი მურუზიძისა დოსითეოს ნეკრესელისადმი ცოლის გაშვების შესახებ 1775 წ. 1 X	905
927. შეყრილობის წიგნი ზურაბ და ერასტი გოშტაშაბისშვილებისა 1778 წ. 10 XII	905
928. შეყრილობის წიგნი ფირან და გორჯასპი თუმანიშვილებისა 1779 წ. 10 VI	908

929. ანდერძის წიგნი მდივანბეგ იოანე ორბელიანისა 1779 წ. 2 XII	909
930. სამხანავო წიგნი არაქელა ტერ-ასატურისშვილისა და აკოფა აზიზას- შვილისა 1783 წ. 29 III	911
931. ცნების მიბარების წერილი დავით თუმანიშვილისა თავის ძმისადმი 1783 წ. 5 XII	912
932. ანდერძის წიგნი შიომ ბარათაშვილისა იულონ ბატონიშვილისადმი 1783 წ. 29 XII	912
933. სამღებროს იჯარის წიგნი უცნობი პირისა გოგია ციციშვილისადმი 1784 წ. 10 III	914
934. თავღებობის წიგნი ბარძიმ მაჩაბლისა ზურაბ ფალავანდიშვილისადმი 1785 წ. 12 VI	914
935. ამანათის მიბარების წიგნი ალა ტერ-შიმონაშვილისა სამ შიხინაშვილისად- მი 1785 წ. 22 VI	915
936. იხტიარობის წიგნი ხადაკანთ კარაპიტასი თავის სიძის ღემეტრესადმი 1790 წ. 21 III	915
937. შეილდ აყვანის წიგნი გიორგი ჩხეიძისა როსტომ ჩხეიძისადმი 1790 წ. 8 XIII	916
938. ანდერძის წიგნი გიორგი თუმანიშვილისა 1790 წ. 22 XII	917
939. ანდერძის წიგნი ქაიხოსრო აბაშიძისა თავისი ძმებისადმი 1792 წ. 30 X	920
940. განწესება ვახტანგ ბატონიშვილისა ხევში სოვდაგართა საქონლის გადა- ზიდვის ქირის თაობაზე 1793 წ. 13 III	922
941. სახლისკაცობის რიგი ზურაბ და ქაიხოსრო წერეთლებისა 1793 წ. 6 VI	923
942. სახლისკაცობის რიგი ზურაბ და ქაიხოსრო წერეთლებისა 1793 წ.	925
943. სამღებროს იჯარით აღების წიგნი მიქიტუშა სურგუნოვისა და მღებარ ოსეთასი 1794 წ. 1 I	926
944. ანდერძის წიგნი ქაიხოსრო აბაშიძისა ერეკლე II-სადმი 1794 წ. 15 VI	926
945. თავღებობის წიგნი იოვანე თედორაძისა და აბრამელა მეძმარიაშვილისა მაქსიმე კათალიკოსისადმი 1776—1795 წწ. I	930
946. შართლამის წიგნი თარხნიშვილებისა მღებრების გასპარა და შაქარა- სადმი 1796 წ. 1 I	931
947. ანდერძის წიგნი ავთანდილ ბეგთაბეგიშვილისა 1796 წ. 25 VII	931
948. ანდერძის წიგნი ანახანუმისა თავისი შვილის მარიამისადმი XVIII ს. II ნახ.	934
949. შეყრილობის წიგნი შოშიტა მეტრეველის შვილებისა XVIII ს. II ნახ.	935
950. წისქვილის იჯარით აღების წიგნი 1801 წ. 5 II	936
951. ანდერძის წიგნი უცნობი პირისა ოსებ მღვდლისადმი 1801 წ. VIII	936
952. ამხანავობის წიგნი ზაქარია არხიმანდრიტისა გიორგი პაიჭაძისადმი 1803 წ. 3 III	937
953. აბანოს იჯარის წიგნი მამდასი იოვანე სუმბათოვისადმი 1805 წ. 10 III	938
954. ვაჭრობის ნიხრდებულობა სოლომონ მეორისა 1808 წ. 25 V	939
955. ქირაუნობის წიგნი მანუჩარ თუმანიშვილისა სტეფანე კალატოზისადმი 1810 წ. 18 VII	941
956. სახლისკაცობის რიგი ზურაბ და ქაიხოსრო წერეთლებისა 1816—1823 წწ.	942
VII ტომის საძიებლები	946
საკუთარ სახელთა საძიებლები	
ა. პირთა სახელები	946

ბ. გეოგრაფიული სახელები	974
ტერმინთა საძიებელი	981
ეთნიკურ და სადაურობის აღმნიშვნელ სიტყვათა საძიებელი	1022
VIII ტომის საძიებლები	1005
საკუთარ სახელთა საძიებლები	
ა. პირთა სახელები	1005
ბ. გეოგრაფიული სახელები	1052
ტერმინთა საძიებელი	1060
ეთნიკურ და სადაურობის აღმნიშვნელ სიტყვათა საძიებელი	1082

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედაქციო-საგამომცემლო საბჭოს დადგენილებით

რეცენზენტი: საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის წ.-კ. მ. დ უ მ ბ ა ძ ე

*
სბ 2846

გამომცემლობის რედაქტორი ლ. კოტრიკაძე
მხატვარი გ. ნადირაძე
მხატვრული რედაქტორი ი. სიხარულიძე
კორექტორი ე. ჩხარტიშვილი

გადაეცა წარმოებას 30. 5. 1984; ხელმოწერილია დასაბეჭდად 19. 4. 1985;
ქალაქის ზომა 60×90¹/₁₆; ქალაქი № 1; ბეჭდვა მაღალი;
გარნიტურა ვენური; პირობითი საბეჭდო თაბახი 70,5;
საადრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 61,5; პირ. სააღ. გატ. 70,5

უე 01519; ტირაჟი 2300; შეკვეთა № 1769;
ფასი 7 მან. 70 კაპ.

გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ., 19
Издательство «Мецниереба», Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19

საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის სტამბა, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ., 19
Типография АН Груз. ССР, Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19